

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Exhortationes Ad Religiosos

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

EXHORTATIONES

A D

RELIGIOSOS

In Regulas Summarii Constitutionum Societatis JESU.

REGULA I.

S E U

P R O O E M I U M.

De Regularum conscriptione.

EXHORTATIO I.

In Regulam I. Summarii agit de conservatione, gubernatione & promotione Societatis.

T H E M A,

Fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem Filii ejus JESU Christi Domini nostri. 1. Corinth. 1. 9.

V E L:

Quamvis summa Sapientia & Bonitas Dei conservatura. gubernatura & promotura sit hanc minimam Societatem. Reg. I.

Que aliorum Ordinum regulis nullo negotio accommodantur.

Homines, rerum variarum artifices, cum supremo cæli, terræque Conditor & Architecto conferamus; non solum in productione rerum, verum etiam in earundem conservatione quam maximum intercedere discrimen animadvertimus. Etenim homines rerum artificialium opifices & fabri, opera à se suscepta

atque perfecta, conservare haud solent; ut in palatiis, navibus, horologiis, aliisque constructis liquet: quibus si ultimam manum addiderint, curam omnem deponunt, & conservationem aliis penitus relinquunt. At non sic DEUS Opt. Max. Univerforum Conditor & Creator; is enim aliâ longè methodo procedit, dum à se condita, summâ suâ Potentiâ, Sapientiâ & Bonitate conservat, gubernat ac promovet. Creavit Cælum

Cælum, Solem, Lunam & Sidera; & simul conservat, gubernat ac promovet. Creavit Terram, ærem, Aquam, Ignem & Mixta; & conservat, gubernat ac promovet. Creavit Angelos, homines, Animantes, Volucres, pisces, arbores, Plantas; omniâque vel in individuo, vel in specie, à condito Mundo, ad hæc usque tempora, tot annorum millibus, conservat, gubernat ac promovet, & usque ad Mundi finem conservabit.

Pari ratione, ut S. Ignatius in Regula meminit, summa Sapientia & Bonitas, quemadmodum, modo prorsus mirando, minimam hanc Societatem inchoare dignata est; ita eandem porro conservandam, gubernandam & promovendam esse confidit.

Quæ terna Puncta præfenti exhortatione declarabimus.

L
Mirabilis
Deus in
Societate
condendâ.

I. Quod Sanctus Patriarcha noster hoc admirandum Societatis Jesu opus, ejusque stupendam Structuram divinæ Sapientiæ ac Bonitati, tanquam Causæ efficienti attribuerit; non eo sine fecisse censendus est, quasi Potentiam divinam ab hoc artificio exclusam voluerit; cum ea vel maximè in hoc opere, & omnibus ejus partibus eluceat, & quemadmodum ad reliqua creata omnia; ita pariter ad Societatem condendam concurrat: Sed duorum duntaxat Attributorum divinorum meminit; ut scilicet Sapientiæ & Bonitatis consideratio, animos nostros & suavius & fortius ad Dei amorem inflammaret. Ceterum ecquod Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis argumentum fuit, quod eo tempore, quo hæresum omnium hujus temporis fons & author Martinus

Lutherus à fide orthodoxa apostata, hæreseos venenum, in orbem Christianum invexit, ac late per Septentrionem universum sparit: militem unum, eumque rudem atque ignarum, & non nisi bella, honores & sæculi vanitates spirantem, excitavit, & elegerit, quem infelici huic Hæresiarchæ archistrategum opponeret; ut sicut olim rudes & ignaros Apostolos, ad fundandam Ecclesiam; ita nunc quoque ad condendam Societatem, vivendique formam ac normam tot præclarissimis & sapientissimis viris præscribendam, scientiarum expertem, Martis assecclam suscitaret.

Ex hoc igitur tam admirabili exordio veluti Sanctus Patriarcha noster spem concepit securæ conservationis, gubernationis & promotionis; ita pariter nobis meritò nullus eâ de re dubitandi locus relinquitur: Si enim penitus inspiciamus, quàm mirâ ratione eam non modò auspiciata sit; verum etiam in hodiernum usque diem conservavit; innumera Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis argumenta, reluctentia in præteritis, spem & fiduciam roborare possunt in futuris. Quanta enim Potentiæ, Sapientiæ ac Bonitatis argumenta mox effulgent in principio in auspiciando, promovendo, dilatando; dum militem rudem è militia seculari ad spiritualem evocat lectione vitæ Christi & Sanctorum, mentem ejus illustrat, voluntatem ad sequelam inflammat; jam virum ad Studia Literarum inter pueros inchoanda impellit, Socios ejusdem animi & fervoris ei adjungit, ac paucis annis Societatem,

L à Sede

à Sede Apostolicâ confirmatam, non modò per Europam; sed & Asiam, Africam & Americam longè, latèque propagat; ita ut vivens etiamnum Fundator in denis Provinciis Collegia centum numeraret.

Quis, Charissimi, hoc non miretur?

Quis divinam Potentiam, Sapientiam & Bonitatem summis laudibus non extollat? Et quis, si genuinus S. Ignatii sit filius, pro tantis in Societatem nascentem donis ac favoribus, grates immortales non referat!

II.
Mirabilis
Deus in
Societate
promo-
venda.

II. Perpen. à Societate nascente; proficentem, & seculi saeculo, sese augentem, ac dilatantem consideremus; & fortasse non minora aut pauciora Potentiae, Sapientiae & Bonitatis divinae argumenta deprehendemus. Nam 1. Ut Conservator, eam, ut perduraret, influxu suo divino, tot annis continuato, benignè effecit; sine quo, in nihilum illico relaberetur: ut Conservator eidem adminicula, tum naturæ, tum gratiæ, quibus se tueretur, & ab interitu, nocimentoque servaret attribuit, & industriam sua commoda prosequendi, & incommoda devitandi concessit. Unde si (ut affirmat S. Chrysostomus hom. 2. in Epist. ad Hebr. Et S. Ambrosius ibidem) non minoris virtutis est, mundum conservare, ne in nihilum relabatur, quam eundem ex nihilo producere. Non minoris quoque virtutis erit, nec minoris Potentiae, Sapientiae & Bonitatis, Societatem conservare, quam ab initio producere.

2. Ut *Gubernator*, eandem per se, & Superiores, ad proprias institutos suos,

functiones & operationes, mover, dirigat, cooperatur: convenientissimis mediis externis & internis legibus & exemplis, illustrationibus & affectionibus, minis & promissis, beneficiis & flagellis ad finem gloriæ suæ divinæ & animarum salutem procurandam dirigat & impellit. Aliis morte decentibus, alios susrogat, allicit, trahit, convenientibus talentis instructos, in hanc vineam, velut operarios conducit & ablegat, alios ad verbum divinum evangelizandum, alios ad sublimiores scientias proficendum, alios ad gubernacula & clavum tenendum, alios ad alia misericordiae & charitatis opera exercendum: veluti omni anno, etiam in hac domo probationis, oculis nostris intuemur; dum ex omnibus Provinciæ nostræ academiis & gymnasiis juventutis florem magnæ vocationis divinæ efficaciam attractum huc confluere & in hunc velut terrestrem paradisum transplantari cernimus.

3. Ut *Promotor*, Societatem in varia regna ac Provincias diffundit, Collegiorum Fundatores excitat, Collegia dotat, & illis seminis & messis campum ubique aperit; missiones instituendas curat, residencias erigit, Academias instituit, fructu labori, gratiæ divinæ influxu, respondente: Unde accidit ut Societas jam per orbem universum dilatata; quinas recenset Assistentias, Italicam, Hispanicam, Lusitanicam, Germanicam, & Gallicam: Atque in iis 340 Provincias, in assistentia Hispania To-

Toletanam, Castellanam, Arragonicam, Baticam, Sardinicam, Peruanam, Novi Regni, Mexicanam, Philippinarum, Paraquariensem. In assistentia Germaniæ Provinciam superioris Germaniæ, Austriæ, Boëmæ, Rhæni Superioris, & Inferioris, Flandro-Belgicam, Gallo-Belgicam, Polonicam, Lithuanicam, Anglicam. In assistentia Italiæ Provinciam Romanam, Siculam, Neapolitanam, Mediolanensem, & Venetam. In assistentia Lusitanæ, Provinciam Lusitanam, Goanam, Malabaricam, Brasiliicam & V. Provinciam Sinicam. In assistentia Galliæ Provinciam Francicam, Aquitanicam, Lugdunensem, Tolosanam & Campaniæ. Ita ut in his 34. Provinciis, ac duabus Viceprovinciis Chilensi & Sineni, Domus Professæ 23, Collegia 578, Domus probationis separata 48, Seminaria 88, Residentiæ 160, Missiones 106, & ultra, atque in his focis ultra 18000, numerentur.

En quàm arbor hæc Societatis, longè lateque ramos suos expandit: & quanta in his elucet Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis divinæ testimonia, & argumenta fortia; quæ fiduciam nobis augeant, spem confirmant; Divinum Numen, ut eam cepit, ita porro conservaturum, gubernaturum & promoturum ad nominis sui majorem gloriam & animarum innumerarum salutem.

III. Mirabilis IIII. Multa quoque & luculenta Potentiæ, Sapientiæ & Bonitatis di-

vinæ, in defendenda contra Adversarios Societate habemus indicia; magna securura deinceps protectionis argumenta. Quanta enim tempestas, superstite adhuc Ignatio, excitata est à Melchiore Cano Doctore Salmanticensi ex Sancti Dominici Ordine; qui, nescio, quo de Anti-Christo appropinquante, exortorumore falso, Socios Antichristi prodromos esse, mordicus propugnabat: At digni Ordinis Magister Generalis Franciscus Romæus, unâ cum Paulo III. Summo Pontifice, Societatem strenuè defendit. Ut legere est in Histor. Soc. L. 9. n. 46.

Quanta tempestas Societati incubuit à Sixto Quinto Pontifice, nomen Societatis JESU abolere parante. Verùm precibus ab universa Societate ad Deum fufis, tempestas hæc prorinus sedata fuit. Nec multò post Pontifex fatis concessit. Ut refert Histor. Soc. p. 5. lib. 10. Quanta tempestas exorta in Gallia: quando publico Senatus regii edicto, Societas toto regno pulsa est? At post novennale exilium, Anno 1603, revocata, & fortiter ab Henrico IV. Rege defensa fuit; qui etiam cor suum, in pignus amoris, in Collegii Flexiensis templo, humari voluit. Petavius in Rationario ad Annum 1610. Quanta tempestas sub Claudio Aquaviva V. Societatis proposito Generali, à pluribus Patribus Hispanis mota fuit; qui & chorum inducere, & graduum discrimen ad dimissionem abolere, aliæque Instituti Societatis primaria puncta convellere satagebant; Sed horum spuriorum Societatis

cietatis Filiorum, velut putridorum membrorum abscissione, tranquillitas rediit. *Histor. Soc. p. 5. lib. 8. num. 127.*

Quanta tempestas suscitata fuit, dum Societas, proscripta Venetiis; quanta tempestas mota, tum ab Hæreticis, tum ab Infidelibus, dum Societas ejecta ex Bohemia, Hungaria, Livonia, Moravia, Belgio, Transylvania, Anglia, Scotia, China, Japonia, Æthiopia; additis non raro probroli exilii decretis, auctoritate publica firmatis, columnisque & pyramidibus, ad infamiam perpetuam erectis? At Divina potentia, Sapientia & Bonitas, innocentie patrocinium suscepit, exules reduxit, honorique ac loco pristino feliciter restituit.

Quanta tempestas commota fuit ab Hæreticis, & aliis Societatis Hostibus, qui famam, noménque ejus fræde lacerarunt; tum linguis virulentis, tum etiam editis libellis famosis, & ubique terrarum sparsis, Historicis, Poëticis, Fabulosis, Censoriis, Mercurialibus, Satyricis, Provocatoriis, Philippicis, anatomieis, Prophetieis & quibus non est qui profecto bibliothecam bene grandem soli impleant; quorum vel sola in Syllabum redacta Authorum nomina, typis ante annos aliquot Rupellæ mandata iustum volumen constarunt.

Quanta denique recentissime tempestas excitata à quibusdam Religiosis & Clericis Sinensibus, nos apud sanctam Sedem accusantibus, fa-

mamque nostram profcindentibus, Societatem in amplissimo regno Chinesis, (in quo tot annis maximo fructu, & multorum centenorum millium ad Ecclesie gremium reductione desudavit) hæctenus; à novellis Christianis, confutatio, honores divinos deferri, permisisse adeoque miseros in Idololatria reliquisse. At Imperatore Sinarum ipsomet, nuper submissis Romanam literis, ritus illos non sacros, sed merè politicos & profanos esse, confutatio, non ut Deo, sed ut Legislatori exhiberi solitos, attestante; necnon Episcopo quodam ex China, datis literis idem confirmante, spes affulget maxima, tempestatem hanc, non minus atque prædictas feliciter sedatam iri.

Quapropter, Charissimi, magnam semper, in Potentiam, Sapientiam & Bonitatem divinam, in omnibus, ac præcipue in adversis & tempestatibus Societatem nostram quatentibus, fiduciam concipiamus: quod quemadmodum illa Religionem nostram inchoare dignata est, modis tam admirandis; ita quoque eandem sit conservatura, gubernatura & promotura; & quemadmodum illa tempestatem hæctenus exortas feliciter discussit; ita quoque præsentem atque futuras clementer discussuram. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Dum hi inimici nostri Societatem depresserunt, eandem exaltarunt; illustrarunt, dum obscurare studuerunt. Hæ sunt summæ Potentia, Sapientia & Bonitatis divinæ artificis & stratagemata. Insurgant procellæ,

Potest
plicari
his Reli
giosis, S
ostendi
ros que
que esse
JESU S
nos,

procellæ, oriantur tempestates : Deus
ventris imperabit & mari, eritque
tranquillitas magna. Nos solum,
regulis S. Fundatoris nostri vitam ex-
actè conformemus, Deumque pro felici
Societatis conservatione, guberna-
tione, ac progressu, precibus tum præ-
scriptis, tum ultroneis exoremus, &
Societas, petra instar, inter quoscun-
que fluctus & tempestates firma &
inconcussa stabit, ac per-
severabit.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM I. SUMMARI.

Exponit nomen Societatis JESU.

Т И Б М А.

*Fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem Filii ejus,
JESU Christi, Domini nostri. 1. Corinth, 1 9.*

V E L :

*Quamvis summa Sapientia & Bonitas Dei conservatura sit
hanc minimam Societatem JESU. Reg. 1.*

Potes-
plicari
lis Reli-
giosis, &
ostendi-
tos que
que esse
JESU so-
cios.

Varii Ordines in
Ecclesia Dei, à variis
rebus nomen sibi as-
sumpsere: 1. Non-
nulli enim nomen
suum traxere à loco,
ubi primum Ordines exorti sunt vel se-
dem fixerant: hinc Fratres de monte
Carmelo, Canonici S. Georgii in Alga
Venetiis, Clerici Regulares de Somma-
sicha: Præmonstratenses, Carthusiani,
Cluniacenses, Casinenses, Cistercienses,
&c. 2. Nonnulli nomen duxerunt à
primario & præcipuo officio, quod ex-
ercent, & ad quod à Deo vocati sunt:
Sunt in horum numero, Prædicatores,
Fratres de mercede redemptionis cap-
tivorum, in Arragonia Hispania regno

L 3

exorti

exort: Clerici Ministri infirmorum. 3. Alii à quapiam virtute, quam unice sibi commendatam volebant nomen sibi indiderunt: Ita S. Franciscus Assisias, suo vocari voluit *Minores*, seu Ordinem *Minorum*; S. Franciscus de Paula, sancta cognominis sui Francisci æmulatione ductus Ordinem instituit *Minorum*. Talis fuit Ordo *Humiliatorum*, quem tamen ob desertionem humilitatis, post quingentos annos & ultra extinxit Pius V. 4. Alii nomen sibi imposuere, ab actione aliqua aut veste: ita Crucigeri vocantur à gestatione Crucis, à Capitis Capuccini. 5. Alii à Patrono aliquo sanctissimo, sub cuius tutela esse cupiebant: ita Ordines religiosi militares, S. Joannis, Lazari, Georgii, Jacobi, Michaëlis, Mauricii, &c. nuncupati sunt. 6. Alii denique ab ipsis fundatoribus nomen mutuati sunt, ut Ordo S. Dominici, S. Francisci, S. Augustini: Nihil horum placuit S. Fundatori nostro, quia prædictæ Origines nominum non conveniebant, sexta, ob humilitatem non placebat, neque enim Ordinem Ignatii, sed Societatem JESU minimam dici voluit. Causas in præfenti explicabimus.

I. Cur Societas dicatur.

I. Causa cur S. Ignatius Ordinem suum *Societatem* nuncupare voluerit; varia assignatur. 1. Existimant nonnulli Sanctum Patrem, hoc nomen derivasse à Societate mercatoria, in qua plures conveniunt ad lucrum reportandum per negotiationem: præsertim cum etiam Christus Dominus regnum Cælorum, cum negotiatore quærens bonas margaritas compararet: nostra autem *Societas*, non quærat alias margaritas,

quàm animas, non aliud lucrum, nisi cæleste. Sed non arbitror S. Fundatorem, qui miles erat, se ad hanc metaphoram reflexisse. Alii censent nomen *Societatis* deductum à comunione rerum omnium, quæ solet esse in amicitia, respexisseque Ignatium ad locum illum S. Joannis, Ep. 1. c. 1. 3. *Ut & Societatem habeatis nobiscum & Societas nostra sit cum Patre & Filio ejus Jesu Christo*. Est hæc Societas spiritualis per charitatem, à Spiritu sancto conflata: dicique potest, ut loquitur S. Paulus ad Phil. 2. 1. *Societas Spiritus*. Voluit quidem S. Patriarcha unice Filiis suis commendatam charitatem; sed non autumo, primam intentione animi, respexisse ad hanc notionem.

Alii denique & verosimilius asserunt, S. Ignatium, in militia versatum, Ordinem suum, *Societatem* nuncupasse, tanquam cohortem, phalangem, militaremque turmam. Hoc sensu 1. Mach. 8. & 12. Oratores missi à Juda Romanam, ut facerent eum Romanis, *Societatem & pacem. Et amicitiam & Societatem*. Postea mittuntur à Jonatha ad renovandam amicitiam & Societatem. 2. Machab. 4. 1. Ita Itali cohortes & centurias vocant: *Compagnie di Soldati*, & hodieum in Gallia nostri dicuntur esse; *de la Compagnie*. Voluit enim S. Fundator nos milites spirituales esse, ut significaret, quotquot ad hanc Societatem vocati sumus, sacra militiæ nomen dedisse atque oportere nos strenuos & generosos esse, militisque spiritualis partes fortiter explere; quod S. Pater hoc nominis Etymo, perpetuo inculcabat. Hac de causa 1. Societatis homines nul-

lam

Iam sedem firmam, stabilemque habere voluit; sed instar militum, dum bellum ardet, ad pugnam accinctos stare, ad omnem locum aut civitatem summam cum animi resignatione paratos esse. 2. Instar militum, somno haud deditos, sed ubique excitatos, hostium infidiis invigilantes, ac diligentes in opere Domini, contra Daemonis machinationes. 3. Semper armatos, more militum instructosque armis spiritualibus, quae sunt arma militum nostrae. 4. Tanquam milites omnibus nationibus, moribus, ingenii nos accommodantes, & cum Apostolo omnibus omnia factos, ut omnes ad salutem aeternam perducamus. 5. Generosorum militum instar Duci ac Regi nostro fidelitatem, & in officio constantiam praestemus. 6. Ut obedientiam promptissimam exhibeamus. Si militi dicatur: vade, & vadit, pugna & pugnat. Hic aut illic hostis est, illico huc & illuc convolat, nulla reformidans pericula. 7. Denique tanquam milites, qui se fratres nuncupare solent, charitate conjuncti simus, & quasi vir unus in campum contra hostes tartareos procedamus, si divisi, disjuncti discordesque animis simus, ruina, strages & interitus subsequetur. Atque hoc est esse Societatem militarem spiritualem, virtute, fortitudine, fidelitate, charitate conjunctam.

II.
Cur Societas
Jesu?

II. Quod autem JESU Societatem dici & esse voluerit, nemo id arrogantiae aut superbiae tribuerit: tum quod nonnunquam nomen commune particulari coeui tribuatur. Sic S. Philippus Benicium Ordinem suum nominari voluit, Ordinem Servorum S. MARIE;

quo nomine Religiosi illi se peculiari quadam ratione B. Mariae Virginis Reginae Caesellium servos esse profiterentur: ita quamvis tota Christianitas sit Societas JESU; tamen Societatis homines se peculiari ratione JESU Socios, milites & servos profiterentur. Deinde Nomen JESU factum non indicat magis, quam B. Joannes Columbinum Ordinem suum, a JESU nomine, Jesuatorum nuncupans, factus argui potest: Aut Ordo S. Spiritus, aut Ordo SS. Trinitatis arrogantiae insulari queat: de quo posteriore Innocentius III. Pontifex: *Hic erit Ordo, quem Sanctissima Trinitatis titulo & Redemptionis Captivorum ordinamus nuncupari.* Fr. Turr. apol. adv. Boquin. in Prooem.

Causa verò cur S. Ignatius hoc nomen JESU addiderit, est

I. Vehemens divinae voluntatis impulsus, S. Patris animo per visum illud memorabile impressus, de quo Ribad. L. 2. c. 11. Et Maffaeus L. 2. c. 50. refert: quo die Romam accessit S. Ignatius Anno 1538. Petro Fabro, & Jacobo Laynio comitibus orandi causa, templum desertum non longè ab Urbe situm ingressus est. Ibi vehementius oranti & a sensibus abstracto, clarissima in luce Deus Pater illi per speciem se ostendit, JESU Filio suo, crucem gestanti praesentem Ignatium, Sociosque commendans. Quos JESUS cum infideli ac patrocinium libentissimè receperet, ad Ignatium placido & sereno vultu conversus, haec ipsa effari verba dignatus est: *Ego vobis Roma propitius ero.* Renarratà subdit Maffaeus: *Atque id ipsam vel imprimis causa fuit, cur Ignatius confirmatus*

gossiodorus

postmodum Societati salutare possimum
JESU Nomen indiderit. Addit Petrus Ribadeneira (qui hæc à Jacobo Laynio acceperat Sancti Ignatii Comite) tam altè fuisse Ignatii menti *JESU* nomen impressum ex eo viso, ut hoc ipso nomine Societatem nominare decreverit: asserens usque eò sibi certum, id *DEUM* velle, ut ab eà mente se dimoveri nunquam posse diceret.

Altera causa hujus denominationis insinuat à Ribadeneira L. 2. vitæ S. Ignatii c. 11. ubi ait. Societatem *JESU* appellari voluit, ut qui hæc vocati fuerint, non se in Ignatii Ordinem aliquem adscriptos, sed in Societatem Filii Dei, Jesu Christi, Domini nostri vocatos agnoscant. Sub illo Summo Imperatore mereant: Ejus signa sequantur; Crucem suam cupide tollant; & in authorem Fidei & consummatorem Jesum aspiciant, qui proposito sibi gaudio susceperunt crucem, consensione contempta. Et ne defatigentur animis deficientes; certum illis atque persuasum sit, Duce[m] suum sibi præsto esse: illum non Ignatio solum & Sociis, ut videmus, hæcenus fuisse, sed sibi quoque futurum semper propitium sperent.

Ex his Ribadeneiræ verbis colligimus rationes, quæ Sanctum Ignatium permoverunt, nostræ utilitatis gratiâ, ad hoc nomen Ordini tribuendum. 1. Ut intelligamus nostram vocationem esse à *JESU CHRISTO*, atque ad Jesum Christum, non ab homine aut ad hominem, sed à Dei Filio, ad eundem Filium Patris. 2. Ut meminerimus nos sub Christo Duce militare & merere stipendia. Dat animos

militibus in pugna, dat alacritatem in laboribus militaribus, Imperatoris summi vel fortitudo cum peritiâ, felicitate, gloriâque conjuncta, vel affluentia divitiarum cum liberalitate sociata. Unde milites expectare possint, tum ex capite priorè victoriam in præliis; tum ex posteriore largam in periculis, laboribus, vulneribusque remunerationem: Et talem Ducem, non Sanctum aliquem è Cælituum numero, ut alii, sed Sanctum Sanctorum elegit Ignatius. 3. Ut semper in Authorem Fidei & Consummatorem *JESUM* aspiciamus imitandi studio, eumque tanquam perfectum omnibus numeris exemplar imitationis in nobis, in aliis, in omnibus rebus, cogitatis, dictis, factis exprimamus.

III. Restat jam causa investiganda, cur S. Parens noster Societatem suam minimam nuncupari voluerit: An non jam, ipso etiamnum superstitè toto erat orbe diffusa? An non Ipse eam disperdit per Europam? An non eam in Asiam invexit Xaverius? In Africam Andreas Oviedus; Josephus Anchieta in Americam? Ita est: At nonne Dominus & Redemptor noster regnum ealorum grano sinapis comparavit, quod est minimum, sed excrescit in arborem, in qua volucres cæli nidificent? Sic sanè minima *JESU* Societas magnam excrevit in arborem, rivulus exiguus in vastum fluvium se ampliavit; & tamen Sanctus Fundator minimam vocari voluit, triplici, ut existimem, ex capite; scilicet ex ætate, meritis, & humilitate: Nam

I. Illo

I. Illo tempore, quo nata Societas, *etate omnium Ordinum tunc in Ecclesia florentium Minima* extitit. Etenim Ordo S. Basilii in Oriente circa Annum Domini 370. Sancti Augustini circa Annum 390. Sancti Benedicti in Occidente circa annum 520. Sancti Brunonis anno 1082. Cistercienses Anno 1098. Præmonstrantes anno 1130. Familæ S. Dominici & S. Francisci Anno 1200. sumpsere exordia. At Societas nostra Parisiis in monte Martyrum nata Anno 1537. à Paulo III. Summo Pontifice confirmata Anno 1540. Jure igitur Sancto Parenti nostro placuit eam tunc omnibus aliis juniorem & postremam *Societatem minimam* appellare.

II. *Minimam meritis*: Quamvis enim jamtum magna forent Societatis in ecclesiam merita, cum Constitutiones Fundator conscriberet, multaque ab ea præclare gesta in Italia, Germania, Hispaniâ, Galliâ, Indiâ & Japoniâ; considerando tamen alios Ordines longè antiquiores, qui diutius in vinea Domini laborarunt, facemque Nobis & doctrinæ & exempli prætulerunt; merito S. Pater Societatem minimam indigitavit: Quantum enim fructum in Ecclesia Dei retulit D. Augustini Regula, quam Familæ quadraginta sequuntur: Quantum profuit Ordo Sancti Benedicti, qui (teste Trithemio) duodeviginti, teste Genebrardo, quaternos supra viginti protulit Summos Pontifices, ducentos Cardinales, mille sexcentos Archi-Episcopos, quater mille Episcopos, Abbates eruditione, librisque claros quindecies mille

septingentos, Sanctos utriusque sexûs, Divorum fastis adscriptos quindecies mille sexcentos. Similiter alii Ordines quot viris sanctitate & doctrinâ illustribus, quot generosis Martyribus Ecclesiam Dei condecorarunt? Merito igitur S. Patriarcha noster Societatem tunc recentem ortam, meritis minimam æstimavit, hocque nomine insigniri voluit.

III. *Humilitate minimam*. Exemplo D. Pauli, qui se minimum Apostolorum, S. Francisci Assisiensis, qui suos Filios, Minores, & Sancti Francisci Paulani, qui suos, minimos nuncupavit: juxta monitum Sapientis: *Quando magnus es, humilia te in omnibus* Eccli. 3. 20. Dissiteri equidem nequeo magnam esse Societatem nostram, quam Dominus Jesus magni fecit, dum ad eam plurimos prodigiis luculentis vocare dignatus est: revelavit S. Francisco Borgiæ & aliis, dum in ea ad mortem usque perseverantes, salutem æternam consecuturos, ut typis vulgavit Lancicius in *Tract. de Instit. Soc. aff. 98*. Dum in eâ morientes à morte, obvius excipere dignatur: *Hoc enim (ut loquitur S. Theresia) est Societatis JESU privilegium, ut mortuum Jesuitam obvius Jesus excipiat*. At nos eam minimam appellare docuit S. Ignacius.

Deinde magna est Societas ob magnum erga eam Beatissimæ Virginis Mariæ favorem & benevolentiam, quâ multis manifestè apparuit, eosque ad Societatem vocare dignata est: Quos inter eminent Sanctus Franciscus Borgias, B. Aloysius, B. Stanislaus, P. Joannes Nunez, P. Bernardinus realinus, P. Sebastianus Barradius & alii.

M At

At minimam & appellari & reputari voluit S. Ignatius.

Tertio. Magna est Societas, quia magni aestimata est ab omnibus Sanctis utriusque sexus; quorquor vel cum ea, vel post eam fundatam florere: veluti S. Carolus Borromeus, S. Thomas de Villanova, S. Philippus Neri, S. Petrus de Alcantara, S. Ludovicus Bertrandus, S. Cajetanus, S. Theresia, S. Maria Magdalena de Pazzis. At minimam nuncupari & aestimari voluit eam à suis S. Ignatius.

Quarto. Magna est Societas, quam tot privilegiis, tot encomiis, Summi Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, Republicæ, alique viri illustrissimi, nobilissimique ornare: nam Paulus IV. Pontifex Societatem benedictam, beatam, fundatam supra petram: Gregorius XIII. Ordinem sanctum. Clemens VIII. brachium dextrum Ecclesiæ; alii aliis elogiis compellere dignati sunt. At minimam eam à suis & haberi & nuncupari voluit S. Ignatius: utpote, quæ ad minima pro gloria Dei sese abiceret, pueros erudiendo, carceres visitando, rudes doctrinam Christianam docendo, omni-

bus aliis Ordinibus, ad subjecta apta præparendo, votoque de honoribus & dignitatibus fugiendis se obstringendo, ut in parvitate & humilitate suâ securius lateat, firmiusque persistat.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi; nosque à Deo vocati Societatem JESU amplexi sumus. 1. In ea tanquam strenui milites sub labaro JESU contra hostes decertemus, & militum more indifferentiam, vigilantiam, armaturam, concordiam, obedientiam, & charitatem sectemur, foveamus & conservemus. 2. Sub Jesu Archistratego & Imperatore nostro nos militare & stipendia merere certò nobis persuadendum: & ab eo victoriam & coronam speremus: in eum oculos coniciamus, & ejus dicta factaque moribus exprimamus. 3. Tametsi magna pro gloria Dei efficiamus, nos tamen minimos semper reputemus, nos aliis Ordinibus non præferamus, eorum antiquitatem, merita in Ecclesiam, & doctrinæ, sanctitatisque splendorem veneremur. Hæc ratione coram Deo, Angelis & hominibus Societas nostra erit maxima, quia est minima.

EXHOR-

Quod
minibus
Ordini-
bus coc-
venit.

EXHORTATIO III.

IN REGULAM I. SUMMARI.

Explicat necessitatem conscribendi Regulas.

T H E M A.

Quicumque hanc Regulam secuti fuerint pax super illos.
Ad Gal. 6.

V E L :

Necessarium arbitramur Regulas conscribi. Reg. 1.

Quod o-
mnibus
Ordini-
bus cog-
venit.

Uemadmodum A-
postolorum cœ-
tus, (qui verus
Ordo religiosus
extitit, ut eximii
Doctores asserunt
cum P. Suarez
Tom. 3. de relig.
l. 3. c. 2.) nullis scriptis regulis vixit;
sed iis duntaxat, quas Christus Domi-
nus ore tenus tradidit, & post ejus a-
scensionem Spiritus Sanctus cordibus
eorum inscripsit; Regulas scilicet per-
fectæ charitatis: ita quoque Societas
nostra, Ordo Apostolicus, & ad pro-
totypon Apostolorum formatus, sub
exordium suum, pluribus annis solâ
charitatis lege persistit observantissi-

ma. Cum verò hic Ordo ingentia cape-
ret indies incrementa; verumile erat,
licet plures, non tamen omnes, regen-
dos solâ lege charitatis; sed aliquo di-
rectionis exterioris auxilio opus habi-
turos: Hac de causâ Sancto Fundatori
nostro necessarium esse visum est con-
stitutiones ac regulas conscribi: quibus
omnes directi atque adjuti, expeditius
ad perfectionem tenderent.

Conscriptionis hujus Regularum,
quatenas ipse S. Fundator rationes, in
regula, allegat. 1. Quia suavis divinæ
Providentiæ ratio Creaturarum suarum
cooperationem exigit. 2. Quia Christi
Vicarius sic statuit. 3. Quia exempla
Sanctorum id docent. 4. Et ratio ipsa
persuadet. Causas hæc in præfati de-

M 2

clara-

I.
ratio scri-
bendi Re-
gulas.
Coopera-
tio Crea-
turarum
Deo pla-
cet.

clarabimus, ut regularum necessitatem perspiciamus.

I. Ratio S. Patriarcham nostrum ad scribendas constitutiones impellens, est: *Quia suavia divina Providenti a ratio Creaturarum suarum cooperationem exigit*; Idque non solum in naturalibus, verum etiam in supernaturalibus. Potest divinum Numen custodire civitatem, absque muro, vineam absque sepimento, militem absque clypeo, vinum absque dolio; sed vult homines manum quoque admoveere; eaque quae ad defendenda conservandaque oppida, vineta, castra, vina, necessaria sunt parare & conficere. Ita pariter poterat Deus populo Israelitico sitibundo aquarum fontes praebere, absque Moylis virga & petra percussione, sed huius operam adhibere maluit; & per Moysem famulum suum, hoc & alia stupenda prodigia patrare decrevit: Non ab simili ratione poterat Deus Ordines religiosos sine regularum extenarum adminiculis tueri & in flore conservare, sed noluit istud, sed Regulas à Fundatoribus exarandas statuit: & iure merito: nam

1. Quid est Regula, nisi antemurale, murum praceptorum Domini praemiens, circumvallans & protegens? Ut exhortatione praesumari 5. prolixius declaravimus. De quo illud Isaia 26. iure dixeris: *Urbis fortitudinu nostra, Sion, Salyator; murus ponetur in ea & antemurale*: Scilicet murus praceptorum, & antemurale regularum: hoc antemurale, si in Urbe Societatis illasum steterit; stabit quoque murus mandatorum Domini; si verò illud immunicatis, impu-

nitatis, aut crebra violationis rimas egerit; nec ipse Decalogi murus illasus perdurabit: ut plurimum à Societate deficientium, & Apostatarum experientia, pro dolor! nimirum comprobatur, qui petrupto seclè antemurali, ipsum tandem murum dissiparunt. Propheta vaticinante: *Luxitque antemurale, & murus pariter dissipatus est.* Thien. 2.

2. Quid est Regula religiosa, nisi (ut loquitur Euthymius & Theophylactus in cap. 21. Matthaei) sepes ac sepimentum, quo Religio quaeque per Fundatorem suum, tanquam vinea circumdatur? Quod exhortatione praesumari 6. fultus exposuimus. *Septem circumdedit ei.* Matth. 21. Ut instar vineae, à ferarum incurfu, & furum direptione muniat. Hæc sepes, si absque laxitatum & exemptionum hiatus integræ, illasque servetur, floreat vinea nostra, dabitque odorem suum: si verò sepes ista conculcetur aut dissolvatur; quid nisi vineae devallatio, expectabitur? *Qui dissipat sepe, mordebit eum coluber.* Eccli. c. 10. Scilicet coluber stygius, Serpens antiquus: Ne igitur mordeamur, ab angue tortuoso, necessaria est sepes Regularum, eaque in suo vigore conservanda.

3. Quid Regula sunt, nisi vincula? ut eruditè docet Gerson L. de vit. Spirit. Quibus terna vota religiosa continentur, colligantur & conservantur: quemadmodum vas liquore plenum, vinculis vimineis custoditur: His deficientibus dissolvitur, liquorque effluit. Regulae vincula sunt, ait Hugo Victorinus, quibus coarctamur, trahimur, astringimur & retinemur, ne ad pristinam

nam seculi libertatem, vanitatem & iniquitatem relabamur: quam igitur necessarij sunt vasis circuli & vincula, tam conveniens est religioso ordini conservando Regula.

4. Quid sunt Regulæ, nisi scuta & clypei, quibus vitam spiritualem conservemus, & hostium nostrorum impetus, & ictus retundamus? Verè Societas nostra Turris Davidica est, de qua illud Cantorum jure dixerimus c. 4. *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura sortium*: Quam ergo necessarius est militi clypeus, tam utilis est JESU Sociis in pugna assidua umbo Regularum: quem si abjecerimus, qui contra Mundum, Carnem, Dæmonemque, tantæ potentie ac ferociæ hostes, nos inermes stabimus? qui nos defendemus?

5. Quid denique Regula nostra est, nisi Virga Moysis, quæ petra percussa aquæ fontem ejicit, mare divisum iter tutum efficit, hostilesque copias in profundum demergit. Hæc Virgâ mylticâ petram, Christum scilicet, tangimus, & mox in nos aquæ gratiarum profuunt, virtus penitentiae, donum lacrymarum, devotio & consolatio spiritalis; *Qua sunt aqua viva salientes in vitam æternam*. Joan. 4. Hæc virga hujus seculi nequam mare nobis aperit, compressis ejus fluctibus, transitum liberum præbet, submersoque Pharaone, holte nostro insensissimo, in terram promissionis inducit. Hic enim stygius Pharaon, superbiâ tumidus, omnium superbiorum Princeps, cujus fastus crevit & ascendit semper, à nobis debellatur & iteritur, dum secundum Regulæ præscriptum, in Humilitatis, Peniten-

tiae, Obedientiae & Charitatis opera incumbimus. Sine quibus devoti in servitute ejus redigeremur. Ex quibus omnibus ad oculos elucescit, quanta sit regularum necessitas, quas suavis divina Providentiae ratio à Fundatoribus exigit.

II. Altera ratio conscribendæ Regulæ à S. Ignatio allegata est. Pontificis oraculum & imperium: *Quia, inquit, Christi Domini nostri Vicarius, sic statuit*. Mirum est, quantopere semper ab ore Pontificis S. Fundator pependerit; ita ut non requireret mandatum; sed vel nutus ad promptè parendum sufficeret; & non voluntatem modò, sed & judicium suum eidem perfectè submitteret. Refert de eo P. Ribadeneira in vita l. 5. c. 4. Illum, dum Præpositum Generalem ageret, aliquoties edixisse; si summus Pontifex imperaret, ut ostio Tyberino scapham, vel navigium quodcumque primùm invenisset, clavo, malo, velis, remis, ceterisque armamentis spoliatum conscenderet, & ita absque ullo comiteatù mare trajiceret, se id non solum æquo; sed etiam libenti animo facturum. Tanta ejus erat voluntatis ac judicii submissio atque obedientia: Quid igitur mirum; si Christi Domini Vicario, regularum conscriptionem Societati necessariam esse censeret, eamque mandanti; ipse in eandem sententiam descenderit?

III. Ratio tertia, plurimum ejus animi promovens, fuit; aliorum Sanctorum Fundatorum exemplum: unde ait, *Quia Sanctorum exempla nos docent in Domino*. Nullum enim Ordinem est reperire, cujus vel Fundator, vel Pro-

II.
Ratio vgl
luntas
Pontificis.

III.
Ratio,
Exem-
plum San-
ctorum.

motor Filios suos hoc Regularum munimine destituit. 1. Ordini Carmelitarum, primitivam Regulam à bonæ memoriæ Alberto Patriarcha Hierosolymitano præscriptam, & ab Innocentio Papa IV. anno 1245. 1. Septemb. confirmatam, asserit Clemens VIII. Pontifex in diplomate anno 1600. dato, teste P. Lancicio opusc. r. c. 19. 2. Ordini Clericorum seu Canonicorum Regularium, uti & Eremitarum S. Augustini: ipse S. Doctor auream planè Regulam præscripsit; ab Innocentio II. approbatam. Quam facillè quadraginta Ordines amplexi sunt, quos inter recensentur, Ordo Equitum Melitenisum, Ordo Præmonstratensium, Ordo Ss. Trinitatis, Ordo S. Mariæ de Mercede, Ordo S. Dominici, Ordo Servorum S. Mariæ, Ordo S. Hieronymi Ordo Jesuatorum, Ordo Ministrantium Infirmis, à B. Joanne Dei institutus, Ordo Clericorum Minorum institutus à R. P. Augustino Adornio Genuensi. 3. S. Basilii religio antiquissima, in Græcia primum, deinde in Italia, Russia & Lithuania amplissimè propagata, à S. Basilio certis legibus stabilita; quarum alias ipse Regulas fusiùs disputatas, & alias nuncupat breviores. 4. Sicut S. Basilium Oriens, sic S. Benedictum Occidens magnum vitæ Religiosæ propagatorem agnoscit, & hic suis Regulam peculiarem exaravit, quam S. Gregorius L. 2. Dial. c. 36. meritò appellat discretionem præcipuam, sermone luculentam. Quæ ab anno 520. vehementer propagari cœpit. Hanc Regulam sequitur quoque Ordo Cisterciensium, s. s. Franciscus suis Fratribus, Deo revelante

conscripsit Regulam, & ne prolixior sim; meritò S. Ignatius se horum Sanctorum exemplis ad regulam conscribendam permotum asserit, atque ut illi eam suis, ita ipse illam Filiis suis necessariam esse judicavit.

IV. Ratio quarta est: Quod Ratio ipsa id persuadeat. Vix enim ulla fuit in mundo natio, quæ suas non teneret leges, secundum quas respublica univolta dirigeretur. Primus in orbe Legislator fuit Moses, seu potius Deus per Moysen. Eum secuti, leges dedere Indis Gynosophytæ, Aegyptiis Sacerdotes, Babylonis Chaldæi, Persis Magi, Gallis Druidæ, Locrensis Zaleucus, Atheniensibus Solon, Lacedæmonis Lycurgus, Cretensibus Minos, Corinthiis Philo, Getis Zamolxis, Milesiis Hippodamus, Thebanis Philolans, Carthaginensibus Phaleas. Apud Romanos primus P. Papirius regias leges in unum contulit; Deinde Appius Claudius Decemvir duodecim Tabularum leges conscripsit. Hos secuti Sempronius, Scipio Nalica, Q. Fabius, M. Cato & alii. A deo ut penitus barbari meritò esse censeantur populi, legibus omnibus destituti: cujusmodi sunt Brasili, in lingua sua ternis literis F. L. R. carentes, idque appositè: nam carent, fide, lege, rege. Teste Oforio, & Maffeo in Hist. Indica. Unde rectè Plato asseruit: *Necesse esse leges hominibus ponere, ut secundam eas vivant, alioquin nihil à feris discrepant. Causam esse, quod nullius hominis ingenium ita naturæ institutum sit, ut quæ ad publicam humanam vitæ commodum conferunt, sufficienter cognoscat; & si cognovit, ut optimum id, quod novit, semper agere possit ac velit.*

IV.
Rati
sum
Rati

velit. ita ipse l. 4. de Legibus. Quemadmodum igitur in omni Republica, hæc tria necessaria sunt, Governator, bona voluntas populi & leges, five communes. five particulares: ita in Societate & quolibet ordine religioso necessarius est Governator, qui est Deus, cujus Vicarii sunt Superiores; necessaria est quoque lex interna, & gratia vocationis, nos impellens, ut gubernari velimus; denique necessariae sunt Regulæ externæ, secundum quas dirigamur, ut omnes uno communi non quisque suo privato spiritu vivat & moveatur. Deinde recta ratio docet, atque evincit, si in omni ætate tam liberali, quam illiberali, Regulæ necessariae sint, ad quas opus artis exigatur; Si Regulæ suas requirit ars statuaria, pictoria, architectonica, Grammatica, Poëtica, Rhetorica, Philosophia, Jurisprudentia, Theologia; quidni Regulæ suas exiget scientia Spiritus, scientia Sanctorum, studium perfectionis, longè difficilior, sublimior & subtilior?

Quare, finio. Charissimi; & cum Regulæ conscribendi necessitatem abundè perspexerimus; ejusmodi conclusionem formemus: Si Regulæ necessario fuere scribendæ ad perfectionem & salutem melius, faciliusque obtinendam; eaque pro nobis etiam sint conscriptæ; nobis quoque ad prædictum finem sunt necessariae. Hoc antemurale; Decalogi murum illæsum turabitur, hæc sepes

Societatis vineam, & animam cuiusque nostrum, ab incurfu ferarum, & peccatorum custodiet: hæc vincula efficiant, ut liquorem divinæ gratiæ, aquam salientem in vitam æternam contineamus & conservemus: hi clypei contra hostium impetum & ignita jacula defendent: hæc virga Moysis gratiarum fluentem à petra viva, largiter proliciet. E contra verò, si Regulæ tanquam non necessariae, aut superfluas parvi ducamus, leviterque sæpius transiliamus, ingentia damna incumbent. Si hoc antemurale perforaveritis, ipse præceptorum divinorum murus tandem corruet; ut plures à Societate dimissi, ipsa experientia didicere. Si hæc sepe destinxeritis aut conculcaveritis, mordebit vos coluber tortuosus si hæc vincula ruperitis & votorum vincula tandem frangetis: si hos clypeos abjiceritis, certo certius ab Hoste maligno, vibices & vulnera referetis; Denique si hæc virgam combusseritis, aut frigeritis, nec aquas pœnitentiæ & lacrymarum, nec aquas devotionis & solationum cum gaudio de petra viva haurietis, nec mare hujus mundi pede illæso transibitis, sed in periculo versabimini, ut vortibus & fluctibus maris hujus procellosi, mundi inquam, hauriamini & absorbeamini.

EXHOR.

EXHORTATIO IV.
IN REGULAM I. SUMMARI.

De Lege interna Charitatis.

T H E M A.

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Rom. 5. 5.

VEL:

Interna Charitatis lex, quam Spiritus sanctus scribere & cordibus imprimere solet. Reg. I.

Omnibus
Religiosis
necessaria.

Sic sciamus, quid sit Lex; nullo negotio perspiciemus, quid sit Lex Charitatis. Lex ex mente Doctoris Angelici hic q. 80. a. 4. Est ordinatio rationis, ad bonum commune, ab eo, qui curam habet communitatis, promulgata. Aliis Lex est Actus voluntatis iusta & recta, quo Superior Inferiorem vult obligare ad hoc vel illud faciendum. Ita Arriaga post Suarez disp. l. c. 5. n. 24. Sic Dei Lex est, voluntas, quâ vult & præcipit: *Honora Patrem. Non occides. Non furtum facies.* Sic Lex Ecclesiæ est: *Jejunium observa. Sacrum audi in Festo. Communica in Paschate.* Sic Lex Regis

aut Principis est, quâ aliquid subditis faciendum aut omittendum præscribit.

Imaginari possumus Charitatem, tanquam Reginam quandam, suis subditis, in quibus regnat, Leges dantem; & omnibus ac singulis virtutibus quodammodo imperantem, quibus dæ dictamina, ut in actum exeant, hoc vel illud agant aut omittant, quod in regulis præscribitur aut vetatur. Atque secundum hanc Legem vivere primæ Societatis nostræ Patres decennio, antequam Regulæ & Constitutiones à S. Ignatio conscriberentur & promulgarentur, eaque ad conservationem & gubernationem Societatis plus quam ullæ externæ constitutiones adjuvat.

Ut

Ut igitur hæc interna Charitatis Lex in nobis vigeat, eamque à Spiritu S. obtinere satagamus, si fortasse eà careamus, nonnulla motiva indicabimus.

I.
Legem
internam
Charitatis
suadet
Charitas
Dei Pa-
tris.

I. Motivum primum desumere licet ex infinito; æternoque Domini Dei nostri, erga nos amore: si enim Divina Bonitas non lucri sui gratiâ; sed ex Lege Charitatis internâ, & amore immenso Societatem JESU, per famulum suum Ignatium condidit; nosque à mundo, ac æternæ damnationis periculo amanter eduxit, ad Societatem efficaciter pertraxit, & à pessimis Mundi Legibus seu Regulis liberavit; quæ & enarrat Sanctus Gregorius L. 10. Moral. c. 16. Sunt hæc: *Cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere; quæ vera sunt, falsa demonstrare: Honorum culmina querere; adeptâ temporalis gloria vanitate gaudere; irrogata ab aliis mala, multiplicius reddere: cum vires suppetant, nullis resistentibus cedere, cum virtutis possibilitas deest, quidquid exple- re per malitiam non valent, hoc in pacifica bonitate simulare;* & hujusmodi alia innumera. Quod, inquam, nos ab hujusmodi perveris Legibus, Cælestis Pater ad eò benignè liberârit, & ad sanctas Societatis JESU Regulas, sanctè servandas, paternè evocârit; voluitque, ut non tantum essent sui in nos amoris, & benevolentia testimonia; verum etiam funiculi Charitatis, & vincula amoris, quibus nos ad se pertraheret, pertractos astringeret, sibi que astrictos uniret; an non acquissimum est, ut nos quoque pari referamus, amorem amore compensemus; & Regulas ex Charitate concessas, non ex

poenæ metu, non ex humano respectu; sed ex Charitate observemus?

II. Motivum alterum suppetit, eximus Christi Domini in Patrem & nos amor: Christus enim duas quodammodo habuit Regulas, seu Leges; alteram externam, internam alteram: externam innuit, in sermone post cœnam supremam habito, Joan. 14. 31. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio; Surgite eamus hinc.* Internam verò indicat eodem loco *¶. eodem: Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem.* Atque hac Lege interna Charitatis urgebatur ad agendum & patiendum pro nobis, tamen nullum mandatum externum à Patre accepisset; ita ut absque eo ex solo erga Patrem, ejusque beneplacitum (nam, quæ placita sunt ei, facio semper, inquit Joan. 8. 29.) uti & erga nos mortales amore, ad terram, ad stabulum, ad passionem & mortem libens descendisset. Hæc si bene perpendamus, Charissimi an non æquum esse censuimus, ut tanta Redemptoris nostri dilectioni nos quoque respondeamus; & beneplacitum ejus impleamus, regulasque ex Lege Charitatis, & reciproco erga Christum amore Regulas nostras observemus?

Imò si & alterum consideremus, quod ipse Christus Dominus noster, aliqua ratione servavit, Regulas nostras: quales sunt, de propria & aliena salute, & perfectione quaerenda, de indifferentia locorum, de crucis & contemptus ambitu, de mortificatione continua, de paupertate Evangelica, de castitate & obedientia, &c. Idque ex infinito erga nos amore; & ut nobis

H.
Charitas
Dei Filii.

N in ea-

in earum observatione, exemplo luculento prælueret; an non æquitati & charitati mutuz consentaneum esse existimabimus, ut tametsi leges externæ non extarent, nos tamen ex interna Charitatis Lege eas impleamus? & licet nulla præscripta esset, de meditatione, de surrectione stato tempore, de mortificatione, de examine, paupertate, charitate, zelo animarum &c. Regula, nos tamen prædicta, omni diligentia exequamur? hæc si præstemus fideliter, tam domi, quam foris, tam absente, quam præsentate Superiore, verè nobis dicere licebit cum Apostolo: *Charitas Christi urget nos. 2. Cor. 5. 14.*

III.
Charitas
Spiritus
sancti.

III. Tertium motivum suggerit, immensa Spiritus sancti Charitas: quo afflante, ut loquitur Julius III. Pontifex & Paulus V. in Bulla, quæ incipit: *Regimini*: & Spiritu sancto inspirante ut inquit Paulus V. in Bulla, *Quantum Religio*: Leges Societatis à S. Ignatio conditæ sunt. Si enim divini illius Spiritus Charitas infinita, ex amore nostræ salutis æternæ, & perfectionis Religiosæ Regulas S. Patri nostro inspiravit; easque velut Scalas demisit; ut per eas ad perfectionem primò, ac deinde ad cælum conscenderemus: an non par est, nos vicissim ex amore erga Spiritum sanctum, atque ex Lege Charitatis per illas alacriter ascendere?

Moveat igitur nos, Charissimi, hæc divina Charitas, nisi enim hæc nos impulerit, difficulter ad ardua virtutum actus in Regulis præscriptos eluctabimur. Urgeat nos Charitas Christi, ut in quacunque occasione sive apud domesticos, sive externos, sive adfuit, sive

absit Superioris oculus, omni humano respectu superato, difficultatèq; perrupta, regulis exactè nos conformemus. Impellat Spiritus sancti amor, & ab eo cordibus nostris inscripta Lex interna Charitatis; ut nunquam extraordinarias facultates, dispensationes, permissiones, exemptiones, immunitates, laxitates, superfluitates, commoditates, impunitates, tanquam regularum nostrarum labe, injurias, pelles, quaramus, aut admittamus: Sed hæc Lege internâ aurigante, in omnibus officiis, locis, occasionibus, conversationibus, missionibus, regulis exactè obsequamur: Hæc ratione, nos genuinos Societatis JESU Filios, esse ostendemus, & plurima scandala aliæque minis laudata vitæ exempla declinabimus.

IV. Exemplane desideratis, in quibus proprius iste Societatis nostræ Spiritus, Spiritus, inquam, non timoris, sed amoris, & Lex interna charitatis effulgeat? Aspiciate, Charissimi, primavos Societatis nostræ Patres ac Patriarchas, qui licet nondum leges nostræ conscriptæ essent, ea tamen præstabant quæ nunc Constitutiones scriptæ imperant, ex sola Lege interna Charitatis. Nondum illos obstringebat ullum votum recusandi Episcopatus & dignitates; nihilominus, omnibus viribus, rejecerunt Episcopatum Tergestinum P. Claudius Jajus, Labacensem P. Jacobus Laynus, Viennensem P. Petrus Canisus; pariter P. Nicolaus Bobadilla Episcopali repugnans cathedræ, restatus est, se non ad amplitudinem & honorem; sed ad humilitatem, vitamque obscuram esse vocatum. Nullum dein-

deinde votum erat, nulla constitutio, ut Episcopus electus e Societate, consilium Patris Generalis Præpositi audiret; ultrò tamen à Spiritu sancto edoctus Patriarcha Aethiopa Joannes Nunnus Barretus, ad hoc se obstrinxit: mox enim ubi Patriarchatum coactus adiret, à S. Ignatio virum designari petiit (cùm sum ob locorum distantiam consulere nequiret) cujus consilia sequeretur. Tertio: S. Franciscus Xaverius multa ordinabat, faciebaturque in India, scriptis nondum Regulis; eadem tamen erant, quæ S. Ignatius disponebat, agebatque in Europa; eodem quippe amoris Spiritu, eadem charitatis lege ducebantur. Quarto: Multa heroica facinora præstitere iidem primi nostri patres, nunc in constitutionibus expressa, & nisi ipsi autè ea præstitissent, fortassis non exprimenda. Quinto: Nondum exaratae erant Regulae in chartis, de propria alienaque salute & perfectione impensè quaerenda: & quam illi indefensè ea quaerebant? Nondum condita erat lex, de indifferentia ad quævis Mundi loca: & quam promptè illi ad quævis etiam remotissima, provolabant? Nondum erat Constitutio de mortificatione, paupertate, de hospitalibus, de mendicatione ostiatim instituenda, aliaque quàm plurimæ, & tamè quàm alacriter & fortiter hæc omnia non solum acceptabant, sed etiam ambiebant, & in deliciis reponebant, solà docti, ductique lege interna charitatis.

Magna igitur, ut cernimus, hujus legis, tum in directione, tum in executione regularum externarum vis est & efficacia; sine qua, illa mortuæ quodam-

modo, & infructuosæ jacent; ut merito S. Fundator, legem hanc internam, potius ad conservationem & profectum Societatis, quàm ulla constitutiones externas, adjururam, existimavit.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, si genuino & primævo Patrum nollionum Spiritu, regi desideratis: Si perfectionem seriò adipisci cupiatis; curandum vobis est, precibus, suspiriis, votis, studiis, & modis omnibus, ut, si nondum possideatis, à Spiritu sancto interna hæc Charitatis lex cordibus vestris profundè inscribatur: Hæc vos magis, quàm ulla minæ aut pœnæ, ad observationem regularem, ac disciplina observantiam impellet: Hæc Regulas externas in se, quodammodo mortuas in vobis animabit & vivificabit: Hæc suaviter movebit & excitabit, ut Instituti nostri formam obscuram, latentemque in chartis, omnium oculis præcise exhibeatis: absque hac, actum est cum omni disciplina religiosa: legantur, quot mensibus Regulae, discentur culpæ & pœnæ, advigilent Superiores, constituantur Syndici, deferantur defectus notati, frustra erunt omnia. Ausim dicere absque hac, aut in Societate non perseverabitis, aut saltem desideratam perfectionem, nunquam acquiretis. Quare ô sancte Spiritus! ad te supplices convertimur; Tu Digitus paternæ dexteræ, rege nos, move nos, forma nos, anima nos: vivifica nos, & hanc internam charitatis legem, ad externarum observationem adeò necessariam, vel ab ipso Tyrocinio, cordibus nostris tam altè insculpere dignare, ut in omni retro ætate, nullâ unquam ratione deleatur.

EXHORTATIO V.

IN REGULAM I. SUMMARI.

De necessaria Legis internæ & externæ conjunctione

T H E M A.

In dextera ejus ignea Lex. Deut. 33.

Quemadmodum Lex vetus per Deum nomothetam & Legislatorem supremum lata, duo requirebat; scilicet Legem timoris & Legem scriptam in tabulis. I. Legem timoris: Ideo enim Dominus in monte Sina Legem inter ignes & fulgetra tradidit, ad terrorem populo Hebræo incutiendum: Unde & dicitur ignea Lex: Dominus in Sinai venit, & in dextera ejus ignea Lex. Deut. 33. 2. II. Legem scriptam in tabulis lapideis: Sine quibus populus adeo numerosus regi nequivisset. Ideo enim Dei digito scripta, & Arca ad perpetuam memoriam imposita atque asservata fuit.

Deinde quemadmodum Lex nova per Christum Legislatorem nostrum data, duo postulat, Legem internam

Charitatis, & Legem conscriptam ab Apostolis & Evangelistis. I. Legem internam Charitatis: quam promittit olim Deus per Jeremiam c. 31. *Non est Testamentum, quod disponam Domui Israel, post dies illos, dicit Dominus; dabo Leges meas in mentem eorum, & in corde eorum perscribam eas.* De eadem Christus Dominus loquitur: Luca c. 12. 49. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur.* Et S. Paulus 2. Corinth. 3. *Epistola estus Christi, ministrata à nobis & scripta non atramento; sed Spiritu Dei vivi, non in tabula lapideis; sed in tabulis cordis carnalibus.* 2. Legem externam: Quam ideo Deus conscribi in Evangelio voluit, & Spiritus Sanctus Scripturis sacris inspiravit.

Pari modo S. Fundator noster Regula 1. asserit nobis necessariam esse geminam Legem, internam & externam, quarum altera ab altera separari non debeat.

Quod

Quod præfenti exhortatione declarabimus.

I. Lex externa corpus, Lex interna, anima. I. Primum argumentum, quo conjunctionem Legis internæ Charitatis, cum externa Legge scripta, necessariam esse probamus, est, quod Lex interna sit quasi anima; Lex externa verò, quasi corpus. Sicut autem corpus humanum animæ conjunctum, visu, auditu, gressu, loquela, aliisque potentiis & actibus pollere cernimus; ita separatum ab anima, vitæ expers, sine gressu, sine motu, sine loquela & operatione, trunci instar procumbere videmus. Haud ab simili ratione, Lex externa, instar corporis inanimati obscura latebit in chartis, nec operantem movebit ad opus, si deficit anima, Lex scilicet interna Charitatis: quæ operatur omnia in omnibus.

Hæc omne onus, suave, & jugum, leve reddit. Unde verè Apostolus. 1. Timoth. 1. *Lex, ait, iusto non est posita, sed iniusto.* Iustus enim, Gratiæ & Charitate præditus, onus Legis non sentit, & quasi Lex non esset, & absque hac ageret, quòd nunc agit per Legem. Hæc verò sublatâ, Leges seu Regulæ, mortui corporis instar, graves admodum ac difficiles videntur. Silentium arduum, mortificatio amara, opera singula, conformia Regulæ, perquam molesta. Adde & reititue Charitatem, fiat conjunctio utriusque Legis, & mox omnia amara dulcescent, aspera planabuntur, gravia, molestæque alleviabuntur. Aspicite Matres, quantas

molestias amore prolis subeunt: An non omnia amor faciliat? Aspicite Mercatores, Milites, Atlicos, quam ardua tolerant? Sed an non omnia vincit amor? Haud aliter accedit in Religione. Si adsit Charitas, omnia sustinet, omnia perfert, omnia vincit.

II. Alterum argumentum priori affine, conjunctionis utriusque Legis necessitatem suadens est: quòd de Constitutionibus ac Regulis nostris quodammodo allerere valeamus, id, quod de sacris Literis edixit Apostolus. 2. Corinth. 3. & *Litera occidit, Spiritus autem vivificat. Litera, id est Regula in chartis exarata Spiritu Charitatis non animata occidit, dum à peccatis, nec præservat, nec contra ea præmunit: Spiritus autem vivificat, dum vitam, vigorem, & alacritatem tribuit; & magnam propensionem atque inclinationem Religiosis communicat, Declarari id potest verbis prædicti Apostoli de se fatentis in Epistol. ad Roman. cap. 7. *Video aham Legem in membrum meum, repugnantem Legi mentis meæ & captivantem me in Lege peccati, quæ est in membris meis.* Ubi inlinuat, propensiones esse etiam Leges, & quidem, sicut propensio, quæ est in membris, movet, impellit, captivat, seu in captivitatem ducit peccati: Ita propensio voluntatis, amoris & charitatis, quàm Spiritus S. visceribus nostris imprimit, potentissima Lex est, quæ ad omne bonum impellit, in captivitatem Dei pertrahit, & ad difficultates in via Dei occurrentes,*

N 3

gene-

II. Lex externa, litera est, interna, Spiritus.

generosè superandas inclinat & movet. *Fortis enim ut mors est dilectio.* Cant. 2. Necessariò igitur litera cum Spiritu conjungenda est, nec hæc ab illo, separanda.

Sanè *Litera* hæc & *Spiritus*, seu *Regula* & *Charitas*, velut duo poli, aut axes sunt; quibus tota Societatis machina, in ordine suo, constanter volvitur: & in revolutione sua non exorbitat. *Litera* & *Spiritus* gemini oculi sunt, quibus purè Deum & proximum, illius gloriam, hujus salutem æternam respicimus, nec alter absque altero sufficit. *Litera* & *Spiritus* velut duæ rotæ sunt quibus Societas innixa, gloriæ divinæ cursum, per mundum trahit, quarum vel unâ sublatâ, eundem hærere & collabescere necesse est. *Litera* & *Spiritus* sunt veluti duæ Legis tabulæ, velut duo candelabra, in Domo Societatis lucentia, velut duæ alæ, quibus in montem perfectionis evolandum est: velut duo brachia, quibus animæ nostræ Sponsam amplectimur; dicimurque vicissim cum Sponsa; *Lava ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* *Litera* & *Spiritus*, velut duo luminaria magna sunt, ut præfixæ diei prosperitatis & nocti adversitatis, nosque in utraque ducant & illuminent; *Litera* ut Luna *Spiritus* ut Sol, lunæ lumen & splendorem communicans. Denique *Litera* & *Spiritus* bina sunt scalæ cœlestis sustentacula; & *Regulæ* veluti totidem gradus, sive per quos Patriarcha Jacob Angelos, sive per quos S. Romualdus Religiosos ascendentes & descendentes conspexit; ascendentes ad Deum per orationem & contemplationem;

descendentes ad proximum, per opera charitatis & misericordiæ.

Atque ex his omnibus, conjunctionis utriusque Legis elucet necessestas; cum non minùs hæc, quàm prædicta omnia, magno cum detrimento separentur.

III. Argumentum tertium defumitur ex medicina. Nam exterior *Regula* nostra, *Medicina* est, quæ morbi ex seculo in hæc Tyrocini domum illati curantur: At vis sanativa & medicinali efficacia est *Lex interna Charitatis*. Reperiuntur in Apothecis nonnunquam capsulæ, & vasa pharmaciis instructa; sed veteribus, obsoletis, & virtute privatis; similis his est *Regula externa* per se solam sumpta: illa pharmacum est; sed vi curativâ privatum. Junge *Legem internam Charitatis*, & perfectâ sanitate te beabit. Esto veneris in hæc Domum, tot morbis oppressus, ut in te cadat illud *Isaia c. 1. 6. A planta pedis, usque ad verticem non est in eo sanitas.* Caput labore vertigine superbiæ, manus & pedes arthritide acedie, os anhelitu fetente fordidorum discursuum fetore, cancerum geras in pectore, & dirum apostema in corde: non terribor. non desperabo de sanitate, modò constanter utaris alexipharmaco *Regulæ externæ*, cum *Legge Charitatis internæ* conjuncto.

Tametsi venias ad hoc Tyrocinium variis vulneribus sauciatus, & ita quidem; ut merito *Isaia* te, ut olim gentem suam, deplorat, dicens: *Vulnus & livor & plaga tumens: l. c.* Sit vulneratum caput, sit vulnus in brachiis & pedibus, sit plaga etiam in visceribus &

III.
Lex
terna
dicitur
tota
lucet

IV.
Lex
terna
de
bilibus
interna
tota
bulat.

præcordiis: Non timebo, non abiciam
animum de salute tua; modò circumli-
gari te patriaris; Et ~~in~~ te non qua-
dret: *Vulnus & livor & plaga tumens;*
& non es circumligata, nec curata medi-
camine, nec fota oleo. Quænam verò
sunt fasciæ, quarum defectum adeò de-
plorat Propheta? Richardus de S. Vi-
ctore Tract. 3. p. 1. de statu inter Hom.
c. 1. ait. *Intelligimus autem ligamina in*
mandatis, curamenta in muneribus, fomenta
in promissis. Mandata nostra, Regula
*nostræ sunt; quæ offerunt nobis ligami-
na; sed vis constringendi & ligandi, ut*
non hiant amplius, sed coeant vulnera;
Lex est internæ Charitatis. Non ter-
reor vulneribus tuis: Sis vulnus unum
& plaga tumens per totum; sed si non
sis circumligatus; si negligas fasciam
Regulæ, tunc perhorresco.

IV.
Lex ex-
terna de-
bilis. in-
terna ro-
bulla.

IV. Argumentum quartum ex eo
petitur, quod Lex interna externæ vis
lit & efficacia. Etenim 1. Si Lex ex-
terna, ut Superiore exhortatione me-
minimus, sepes est, Societatem circum-
dans & protegens, hujus fulcrum & su-
stentaculum est, Lex interna Charita-
tis, quo sublato, sepem omnem concul-
cari & dissipari necesse est. 2. Si Lex
externa antemurale est, ejus calx est,
Lex interna Charitatis, sine qua in la-
pidum acervum resolvitur. 3. Si Lex
externa vinculum est, hujus nervus, &
robur est, Lex interna Charitatis, sine
quo, veluti festuca rumpitur. 4. Si Lex
externa clypeus est, ejus soliditas &
impenetrabilitas est Lex interna Cha-
ritatis, sine quâ, ceræ mollis instar per-
ditur. 5. Si Lex externa nostrum

est quasi deuteronomium, ejus vis &
energia est, Lex interna Charitatis, si-
ne quâ, facile transilitur & contemni-
tur. 6. Si Lex externa Virga Moyse
est, ejus potestas & vis operatoria, est
Lex interna Charitatis, sine qua signum
nullum editur. 7. Si denique Lex ex-
terna est columna nubis & ignis, diu,
notisque nos dirigens ad terram pro-
missionis, nubis hujus & ignis, candor,
ardor & lux, Lex est interna Charita-
tis, sine quâ hæretur in tenebris, nec in
via perfectionis, nec in itinere ad cele-
stem promissionis terram procedi-
tur.

Quapropter, Charissimi, cum nec
Lex interna absque externa, nec hæc
absque illa nobis sufficiat, ut offendi-
mus aptè utramque copulemus, utram-
que amemus, utramque custodiamus.
1. Utramque tanquam corpus & ani-
mam, omne onus leve reddentem, ora-
nia operantem jungamus, nec altera
ram ab altera separemus. 2. Utramque
tanquam literam & Spiritum, Regu-
lam cum Charitate, vinculo indissolu-
bili connectamus, veluti duos polos, bi-
nos oculos, geminas rotas, duas tabulas,
duo candelabra, duo luminaria, duo
scala cœlestis seu perfectionis sustenta-
cula, per quæ ad Deum scala innixum a-
scendamus. 3. Utramque tanquam a-
nimæ medicam in morbis, tanquam
fasciam & ligaturam in vulneribus, pro
sanitatis recuperatione adhibeamus.
4. Utramque tanquam sepem firmam,
tanquam antemurale munitum, tan-
quam vinculum robustum, tanquam
clypeum impenetrabilem, tanquam
Deum

Deuteronomium, Virgam Moysis, visos contra Adversarios defendet ac
columnam Nubis & Ignis conserve- denique in coelestem promissionis cor-
mus & sequamur: Illa enim nos du- ram. lacte & melle divino ma-
cet, illa lumen affundet, perfectio- nantem feliciter intro-
nis obstacula detegit, devia ostendit, concordet reddet, atque indi- ducet.

REGULA II. SUMMARI.
DE FINE SOCIETATIS.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM REGULAM.
De fine Societatis JESU.

T H E M A.

Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem; finem verò vitam eternam. Rom. 6. 22.

VEL:

Finis hujus Societatis est, &c. Reg. 2. Summ.

QUONIAM finem suum appetunt: quaedam in eum naturæ instinctu feruntur, ac moventur: quaedam præviâ cognitione finis, motu & actione liberâ, in eum tendunt. Res animâ carentes, & animantia cætera, ipso naturæ pondere, aut instinctu in fines suos, moderante Authore naturæ, feruntur. & nunquam omnino aberrant: Homines verò, præviâ cognitione seipsum in finem suum movent: Sed hoc vel maximè est dolendum, feras animantes, cæteraque Conditoris opera, nunquam à fine suo aberrare; Homines verò, ratione eminentes, ita à fine suo plerumque deflectere, & res inanissimas sectarij

I.
Finis no-
stet in ha-
vita salus
& perfe-
ctio.

secularis ut juraveris, illos finem suum nec cognoscere, nec desiderare: Alios enim videas divitiis cumulandis, alios honoribus adipiscendis, alios voluptatibus & deliciis aucupandis ita, totâ vitâ, distentos, tanquam si in iis, finis eorum, beatitudo, atque omne bonum, positum collocatumque foret: cum tamen certum sit, illos, qui finem suum, beatitudinem scilicet æternam non intendunt, & non allequantur, in omnibus actum agere, nullam quietem, aut satietatem reperire, æternum abjectos, desolatos, tortos, inquietos, perditos, ac desperatos esse; a felicitate Beatorum excludendos; ac tyrannicæ Dæmonum potestati subjiciendos. quod milienis accidit, qui mundum hunc ingrediuntur, & per mortem egrediuntur, ac totâ vitâ, nunquam cognoscunt, quem in finem conditi, mundumque ingressi fuerint.

Ne & nos tum creationis, tum propriæ vocationis nostræ finis lateret, eum S. Ignatii Regula 2. nobis proposuit nimirum *Salutem & perfectionem propriam, & alienam*: Quem finem ut melius cognoscamus, plura æstimemus, & studiosius in eum feramur, præsentis exhortatione, eundem declarabimus.

I. Postquam divina Bonitas, nos à gravioribus delictis secularibus liberavit & in religiosum Ordinem, tanquam servos suos adscivit: Habemus fructum nostrum (justitiæ & servitii divini) in sanctificationem, salutem, perfectionem. Atque hic est finis noster in hac vita: Salus, Sanitas, Justitia, Perfectio, & Sanctimonia: quæ ex Analogia sanitatis corporis, (quæ & salus dicitur, ut

dum sternutanti, aut bibenti, salus operatur) nullo negotio cognoscitur. Tunc enim homini sua constat sanitas & salus, si temperamentum bonum, complexio humorum moderata, membra integra, partes illæxæ, munia & officia sua naturalia, ut edere, bibere, dormire, laborare, &c. rectè ac liberè exercere valeant. Pari ratione & animæ sua inest salus, quando, dominis passionibus vitiiisque subactis; temperamento est bono, potentiis integris & ad operationes spirituales, (quales sunt, preces fundere, Deum cognoscere, diligere, laudare, Sacramenta suscipere, &c.) expeditis. Secundum illud Eccli. 30. *Salus animæ est, in sanctitate justitiæ; & melior est auro & argento.* Atque ut in valetudine corporis, varii dantur gradus, dum alii sunt robusti, alii mediores, alii debiles; ita etiam in Spiritu & gratia.

At in quo hæc animæ salus, sanitas robusta, & perfectio, (ad quam, ex præsentis Regula, tum nobis, tum proximis procurandam incumbere impensè debemus,) consistit? An in longis, prolixisque orationibus? An in largis Eleemosynis? An in rigidis jejuniis, aut aliis corporis castigationibus? Nequaquam sanè; hæc enim non solum reperiri possunt in imperfectis, sed etiam in Phariseis & peccatoribus. Num igitur in paupertate & contemptu divitiarum? Minimè; quis enim Diogene in vase, loco Domus, habitante, & Bianthe, aurum suum omne, in mare projiciente, pauperior? Nec tamen perfectionem assecuti fuere. Nec ipsimet Novitii Religiosi, tamen omnia relinquunt,

O

quant,

1.
Finis no-
ster in hac
vita salus
& perfe-
ctio.

quant, hoc ipso perfectione beantur: in his paupertas est perfectionis initium, non finis: inchoatio, non consummatio. In quo igitur ea animæ salus & huius vitæ perfectio ac sanctificatio sita est?

S. Dionysius Areopagita L. De divinis Nomin. c. 12. ait: *Sanctitas est omni scelere libera, omnino perfecta, & omni ex parte immaculata puritas.* Quæ hæc tria complectitur: 1. *Puritatem animæ*, ut ea à peccatis, vitiis, passionibus, & pravis habitibus libera & immunis sit. 2. *Soliditatem virtutum*, Humilitatis, Patientiæ, Obedientiæ, Resignationis, &c. 3. *Consummationem Charitatis.* Ut nimirum anima, ope divinæ gratiæ adjuvata, eò perveniat; ut summum amoris gradum, qui in hac mortalitate obtineri potest, ascendat: Summum dico, non intensivè, cum Charitas in hac vita, semper crescere & intendi queat; sed summum, ratione modi diligendi, dum scilicet Deum super omnia, & omnia in ipso & propter ipsum duntaxat diligentes, ipsi, quantum vitæ huius fragilitas permittit, cogitatione, affectu, & operatione inhaeremus. De ejusmodi anima, dici potest illud, Psal. 44. *Astitit Regina (vitiis & passionibus dominans,) à dextris tuis, in vestitu deaurato: (Charitatis) circumdata varietate, (virtutum)*

Hæc igitur est salus & sanitas animæ in hac vita, hæc est perfectio, quam nobis aliisque procurare debemus: Hæc est nobilissima optatissimæque Justitiæ, cujus fructus est sanctificatio, ad quam aspirare toto corde debemus: Hæc est omni ex parte immaculata pu-

ritas, in qua quicquid desiderabile à nobis est, eminenter reperimus, omnique concupiscendi rationes, ac boni utilis, jucundi, & honesti illecebras deprehendimus. Si enim Thesaurum utilem desideramus; perfectio est ejusmodi Thesaurus: nam *Simile est regnum Cælorum Thesauro abscondito in agro.* Matth. 3. Si Manna ad gultum & voluptatem appetimus; perfectio Manna est: *Vincenti dabo Manna absconditum.* Apoc. 2. Si honorem, dignitatem, & regnum ambimus; perfectio est regnum Dei, quod intra nos est, & quod indes à Patre cælesti postulamus: *Adveniat regnum tuum.* O Thesaurus absconditus! ô Manna absconditum! ô regnum absconditum, non solum sæcularibus; sed etiam multis Religiosis! Et tamen Thesaurus, Manna, Regnum, omnibus mundi thesauris, delictis, & regnis, infinitè præstantius: de ea enim, sub Sapientiæ nomine, asserit Sapiens, *Thesaurus infinitus est hominibus.* Sap. 7. Ad quam, in altera vita, thesauri, delicti, regna sine fine in omnem æternitatem duratura subsequuntur.

II. Altera pars, seu alter finis, quem vi huius Regulæ, nobis aliisque procurare oportet, est vita æterna; *Finem vero vitam æternam:* id est, æterna corporis, animæque beatitudo obtinenda in cælesti Patria. Verùm ut clariùs hunc finem nobilissimum cognoscamus, plurius æstimemus, & totis viribus ad eum obtinendum contendamus; quid est *Vita æterna*? I. Est expultrix ac fugatrix mortis temporalis & æternæ, quæ stipendium & supplicium peccati

peccati est. 2. Est vita vitalis & perfecta, quæ animalis, quæ humana, quæ Angelica, quæ divina est, omnibus boni radix. Vivit ibi memoria, recordatione omnium præteritorum: vivit ibi intellectus, cognitione & visione Dei: vivit ibi voluntas, fruitione omnis boni: vivit ibi appetitus concupiscibilis & irascibilis, & sensus omnes, suisque fruuntur deliciis: Verbo includit hæc vita omnes delicias, opes, honores, & omnium vitarum, sensuum, potentiarum oblectationes. Vitam hanc pulchre describit S. Augustinus L. 22. de Civ. Dei. 30. *Quanta, inquit, erit ibi felicitas, ubi nullum erit malum, nullum latebit bonum, vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus. Beati qui habitant in Domotua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt Te. Deinde præmium Beatorum essentialia exponit. Præmium virtutis erit ipse, qui virtutem dedit, & qui scriptum, quo melius aut majus nihil possit esse, promisit: quid enim est aliud, quod per Prophetam dixit: Ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi plebs: ego ero, quæcunque ab omnibus honeste desiderantur, & vita, & salus, & vitæ, & copia, & gloria, & honor, & pax, & omnia bona; sic enim & illud recte intelligitur, erit Deus omnia in omnibus, ipse sine erit desideriorum nostrorum.*

Deinde erit vita hæc, non mille annorum, non mille millionum annorum, sed æterna: æterna enim esse debet ut sit beata. Teste S. Augustino l. 83. quæst. 35. *Quid enim est, ait, aliud beatè vivere, nisi æternum aliquid cognoscendo habere? Quæ circa ea demum vita beata, quæ æterna est: Quid verò æternum est, &*

quod æternitate animam afficit, nisi Deus? Unde Christus ait Joan. 17. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti JESUM Christum. Quid verò est æternitas? Est duratio semper præsens, est unum perpetuum hodie, quod non transit in præteritum & futurum. Quid est æternitas? Est ævum ævorum, ait S. Dionysius de Divin. Nom. c. 10. quod non interit, sed eodem modo semper se habet. Quid est æternitas? est stabilis immutabilitas & immortalitas. Quam diu durabit æternitas? Semper: post mille annos, post centum millia annorum, post mille milliones annorum, necdum finis, necdum medium, necdum principium æternitatis; sed ejus mensura est semper: quamdiu durabit semper, tamdiu durabit æternitas. Quamdiu Cælum erit Cælum, quamdiu Terra erit Terra, quamdiu Deus erit Deus, tamdiu durabit æternitas, tamdiu Beati erunt Beati; sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Hæc ergo est vitæ beatæ æternitas, quæ ut ait Boëtius L. 5. de Consol. Prosa 6. Est interminabilis vitæ, tota simul & perfecta possessio. O chara veritas! inquit Sanctus Augustinus; vera æternitas, æterna felicitas, Deus meus!

Videtis, Charissimi, quam sublimem & præstantem Societas nostra sibi finem præfixum habeat, ad quem toto conatu tendere & aspirare debemus. Hic finis fuit, ad quem Christus Dominus noster è cælo in terras descendit; ut mundum salvificet: Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant. Joan. 10. Vitam gratiæ & gloriæ, vi-

tam æternam. Hic est finis ad quem à Christo vocati & missi sunt Apostoli; *Sicut misit me vivens Pater & ego misit vos: Ite in mundum universum & predicare Evangelium omni Creature; qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit: Et habebit finem, vitam æternam.* Hic finis quoque nobis propolitus est & præfixus: *Attende tibi & Doctrina, infra in illis, hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & qui te audiunt.* 1. Tim. 4. 16. Hic finis duplex sibi quodammodo subordinatus est, & mutuo alterum alter adjuvat, nec tantum accidentaliter sibi copulatur, sed potius ex natura hujus nostri Instituti, ita cohæret, ut ambo se mutuo pervadant, afficiant, modificent & promoveant: Nam salus perfectio propria, mirifice promovet alienam, atque ad eam necessaria est: studium salutis & perfectionis alienæ, incrementum est propriæ.

Quapropter Dilectissimi; cum jam nobilissimum finem nostrum, scilicet salutem propriam & alienam, cognoverimus, ejusque præstantiam, nobilitatem & sublimitatem perspexerimus; maximi illum semper faciamus & ad eum viribus totis contendamus. Primò salutem animæ nostræ & perfectionem

propriam, tanquam thesaurum incomparabilem, Manna suavissimum, regnum animæ nobilissimum. Deinde alienam; ut tam nos, quàm alios plurimos ad felicem æternitatem, ac vitam beatam perducere allaboremus. Hic est denarius, quem in vinea Domini laborando, toto vitæ nostræ die, acquirere nobis aliisque satagimus. Hæc est merces nostræ copiosa in Cœlis: Hæc est Corona gloriæ, quæ post bonum certamen nobis est reposita. Ad hunc finem, parentes, patriam, amicos, & omnia reliquimus; ad hunc finem, mundum & omnia, quæ in mundo possidebamur, aut sperare poteramus, deseruimus: ad hunc finem è mundi diluvio ad Religionis arcam confugimus; quare omnem industriam, conatumque adhibeamus; ut liberati à peccato, servi autem facti Deo, fructum nostrum habeamus in sanctificationem, finem verò vitam æternam; id est ut tandem ad claram Dei optimi maximi, visionem, amorem, fruitionem, in quo consistit æterna beatitudo & salus, cum plurimis aliis, feliciter eluctemur.

EXHOR-

EXHORTATIO II.
IN REGULAM II. SUMMARII.

De fine & mediis Societatis.

T H E M A.

*Habetis fructum vestrum in sanctificationem & finem
verò vitam aeternam.*

Providentia divina, & Sapientia aeterna, omnia in numero, pondere & mensura ordinat, atque attingens, à fine usque ad finem fortiter, disponit omnia suaviter, cuilibet Creaturae suae, ad finem praefixum, media apta ac proportionata attribuens. Si à natura ordiamur, avi, quam sapienter, ad volandum alas, pennasque concessit, & pisci pinnas ad natandum? Ardeae pedes oblongos & rostrum ad captandum pisces ex aqua in pabulum? Ciconiae pedes teretes & rostrum prolixum, ad ambulandum per gramen & arripiendam ranam lacertamve in nutrimentum? Lepori celeritatem ad fugiendum, canis venatico vim odorandi, & currendi ad insequendum? Bovi cornua, Leoni ungues, caeterisque animantibus arma ad sese tuendum? Homini cerebrum & alia instrumenta ad intelligendum? Quod si ab his ad supernaturalia ascendamus; homini non minus de mediis supernaturalibus, ad finem suum convenientibus, provisum esse animadvertemus: De Sacramentis scilicet, aliisque salutis aeternae adminiculis. Idem videre licet, in Ordinibus Religiosis, quorum singulis, ut inductione patet, fini suo consentanea media est elargita divina Providentia; atque hos inter etiam minimae Societati nostrae, quam sicut ad finem praestantissimum procurandae salutis & perfectionis propriae & alienae, instituit; ita convenient-

o 3

nien-

nientissima eidem media attribuit: quod præfenti exhortatione declarabimus; quò mediis præclarissimis tam benignè liberalitèrque à Deo concessis, ad finem nobilissimum consequendum strenuè utamur.

I.
Finis &
media
perfectio-
nis pro-
pria.

I. Quemadmodum finis est duplex, salus & perfectio propria; ac deinde aliena; ita duplicis quoque generis sunt media, ad duplicem finem subserventia. Intuamur primo loco primam finis nostri partem, eidemque correspondentia media, & Dei providentiam admirabimur. Saluti suæ vacare, & beatitudinem æternam quærere, omnes tenentur, sæculares, & peccatores, imò & Hæretici & Pagani. Omnium hæc est obligatio. Illud autem magis proprium est nostræ professionis ad perfectionem aspirare: hoc peculiare volumus, aut debuimus velle, cum Religiosi status iugo collum submissimus, cum secuta Christi vestigia insequi decrevimus cum Angelicæ vitæ amore, arctissimis nos ultro constrinximus vinculis: hoc perfectionis bonum, appetivimus, hoc elegimus, hoc quærivimus. Equidem quamvis certus essem de mea salute in sæculo, ex divina aliqua & evidenti Dei revelatione, nihilominus ad Religionem advolare, nec unâ nocte in sæculo manerem, hunc perfectionis thesaurum quæsiturus. Hoc cæleste Manna gustaturus, hanc in valle lacrymarum beatitudinem prærepturus, & Regnum Cælorum in terris possessurus: Licet enim nullum periculum damnationis esset, licet nullus teter inferni carcer exstaret, nulla obstaret purgatorii mora, imò licet nullum Cælum præ-

paratum esset, post hanc vitam, nulla gloria æterna promissa, nulla bonorum operum retributio expectanda, à liberalissimo JESU; imò licet ipse dulcis JESUS, pro nobis è Cruce suspensus non esset, nec cælestis vitæ formam suo exemplo tradidisset, per se est desiderabilis, & amabilis & quærenda perfectio vitæ, non utcunque, sed avidè & vehementer, quod Apostolus insinuat, dum ad Hebr. c. 6. ait: *Ad perfectiora feramur*, non dixit *eamus*, sed *feramur*, hoc est rapiamur, impetu protuamus, quasi aliena & supercælesti vi acti: & media ad id opportuna promptè, alacriterque ac constanter adhibeamus.

At quænam media Religioso Societatis sunt adhibenda, ut tam ingens perfectionis bonum assequatur? Respondeo 1. Adhibeat necesse est media Christianis omnibus communia: quæ sunt observatio præceptorum omnium, usus virtutum Theologicarum & Moralium, sine quo Charitas observari nequit. 2. Usurpet media Religionibus omnibus communia, ad perfectionem Charitatis obtinendam utilissima: ut sunt vota essentialia; internus Dei cultus, per orationes, meditationes, lectiones, & alia Religionis opera: Item actus pertinentes ad corporis castigationem, ad perfectam sui abnegationem, & mundi renuntiationem plurimum conducentes. 3. Societatis Religiosus utatur mediis, nostro Ordini, quodammodo magis propriis & quidem primò illis, quæ ad internam animi devotionem, puritatem, familiaritatem & unionem cum Deo pertinent: ex quibus fons & origo

origo totius incrementi Spiritualis dependet. Eiusmodi sunt: meditatio horaria quotidiana, oratio, contemplatio & lectio, bina indies, Conscientiæ disculio, frequens & valde circumspectus Sacramenti poenitentiae usus: accurata de rebus Spiritualibus institutio, frequens de rebus hisce consultatio, & propriae Conscientiæ, tam cum Superioribus, quam cum aliis Praefectis Spiritûs communicatio. Peculiaris exercitiorum Spiritualium usus, non solum in ipso ingressu, sed perpetuo singulis annis, Exhortationum Spiritualium frequentia, familiaria de divinis colloquia. Secundò, alia sunt media, quae ad veram sui abnegationem, & affectûs mortificationem adhibentur: qualia censentur: continuam, quoad fieri potest, in rebus omnibus mortificationem querere: munia, in quibus Humilitas & Charitas maximè exercetur, crebrò obire; portas sensuum quam diligentissimè custodire; honorum & dignitatum tum in Societate, tum extra, viam specialis voti obligatione, praecludere; Praesidium omnium, excepto Generali, electiones, ad ambitionem & discordiam tollendam, uni Generali reservare: ex quibus in Societate pax, concordia, animorum unio, & Charitas fraterna oritur; quam totis viribus inter suos Societas procurat.

Quàm convenientia sunt ista media, Charissimi, ad perfectionem omnimodam, consequendam? Quàm potentia & efficacia? Si igitur perfectionem, quae salus, & pulchritudo, & felicitas est animæ, consequi desideretis, il-

la strenuè adhibere, & voti compotes evaderis.

II. Altera pars finis, quae perfectionem spectat proximorum, cum quoque nobilissima sit; consentanea quoque media requirit. Quanta sit excellentiae procurare salutem & perfectionem hominum, testatur S. Dionysius Areopagita de celest. Hierarch. c. 9. ubi docet: *Divinorum omnium divinissimum esse cooperari ad salutem animarum. Secundum illud Apostoli 1. Corinth. 3. Dei adjutores sumus.* Ex quo rectè infert R. P. Franciscus Suarez Tom. 4. de Relig. Tract. 10. L. 1. c. 6. Finem illum esse supremum omnium, qui possunt esse in aliquo statu Ecclesiae: est enim finis Apostolorum à Christo Domino eis praefixus: est finis Episcoporum & Praesulum Ecclesiae, quorum est, ut ait S. Dionysius, *Alios purgare, illuminare, persuadere*: Idem eleganter tradit S. Gregorius Nazianzenus Orat. 1. Episcopis non solum tribuens perfectionem propriam, tanquam illis propriae debitam, his verbis: *Antistiti vnitum est, non quàm optimum esse, ac novas subinde virtutum accessiones facere; siquidem virtutis suae praesentiam multitudinem ad mediocritatem traditurus sit*: Sed etiam de fine alios perficiendi ita disserit: *Huius scopus est, anima (proximi) pennas dare ac mundo eam eripere, Deoque dare, divinamque imaginem, aut manentem conservare, aut periculatam fulcire, aut dilapsam in pristinum statum revocare.* Hic denique est finis ut idem Sanctus Doctor scribit: & scopus totius divinae providentiae erga homines, & Incarnationis Christi, omniumque laborum eius.

Idem

II.
Finis &
media
perfectionis
alienae,

Idem autem ille finis, scopus quoque est Societatis nostrae, licet aliter ad Episcopos, aliter ad Clericos Religiosos pertineat: illis siquidem per se & principaliter his solum ministerialiter, ut loquitur Suarez, & delegatè, ac in subsidium Episcoporum, convenit.

Quænam verò fini huic adeò excellenti ac divino, media Filiis suis, Societas suppetat? variæ ac multæ, eaque præstantissima, atque utilissima: In his numerantur omnia ministeria sacra, quæ ad purgandos, illuminandos, & perficiendos alios plurimum conducunt: inter quæ locum principem obtinet Sacramentorum administratio, præsertim Exhomologeseos & Eucharistiæ, quæ Instituti nostri maximè est propria, ut ex Bullis Pauli III. & Julii III. & Gregorii XIII. & ex forma Instituti, atque ex omnibus Constitutionibus notum, perspectumque est. Deinde huc spectat, Sacrificia Missæ, pro infidelium, Hæreticorum & Peccatorum conversione offerre: Verbum Dei prædicare: Catechesin rudibus ac pueris exponere: Exercitia Spiritualia S. Ignatii tradere: Sodalitæ varia erigere: decedentes ad mortem sanctam disponere: missiones inter fideles & infideles obire, etiam in remotissimas Orbis partes, & barbaras nationes, votòque se ad id adstringere, ac peregrinari, etiam absque viatico, ex Eleemosynis, si necesse sit, vivendo; Denique Theologicas, Philosophicas, aliàsque scientias subtiliores tradere, humaniores literas cum pietate juventutem edocere; **Libris editis doctrinam variam com-**

municare; atque ita omnibus Orbis Christiani statibus, tam Ecclesiasticis & Religiosis, quàm sæcularibus subjecta & instrumenta apta præparare, quibus ad Dei gloriam majorem utantur & conferventur, nullum aliud emolumentum, nisi salutem animarum inde expectando: quemadmodum Sanctus Ignatius in Constitutionibus suis frequenter repetit.

Media hæc tam præclara, Charissimi, toto vitæ cursu, pro capacitate nostra, non sunt negligenda; sunt quidem uni ex vobis plura, alii pauciora à Deo talenta concedita; adeoque unus altero majorem his mediis fructum referre poterit; nullus tamen est ex vobis, qui suo tempore, hoc illòve medio, non valebit, animas complures Deo lucrari, & ipsius gloriam plurimum propagare; modò dicta media strenuè voluerit usurpare: Hunc igitur animum, hoc propositum concipiamus, in Tyrocinio nos pro viribus aptemus, atque eum in finem gratiam divinam ferventer indes imploremus.

III. Videor autem mihi audire, nonnullos admirantes & nobis objicientes; qui fieri queat, ut tam multa actio, quàm Societas proficetur, cum perfecta contemplatione conjungatur? Licet enim activa vita & contemplativa, ambæ sint sanctæ & forores, nec sibi contrariæ, ex ea tamen parte, quæ una requirit otium, alia negotium, non videntur simul esse posse in magna ac per se intenta perfectione: Ut enim argumentatur D. Thomas 2. 2. quæst. 182. a. 3. Cùm humana capaci-

III
Vita
va de
temp
ve co
judic

tas,

tas, valde sit limitata, non potest simul intendere contemplationi summæ venerationis, & amoris ac dulcedini ejus, & operibus misericordiae erga proximos.

Sed respondemus ex P. Suarez Tom. 4. de Relig. L. 1. c. 7. Primò hoc non esse impossibile cum divina gratia: & quamvis id difficile videatur, perfectam tamen virtutem circa difficile versari: atque ita difficultatem illam per Religionis providentiam, & perfectam institutionem, cum vocationis gratia posse superari. Nam 1. Societatis Providentia est singularis, quæ a Deo singularia obtinuit media & methodos orandi, meditando & contemplandi, & sollicita est, ut Filiis suis in instructione & educatione desit nihil. 2. Institutio Sociorum, præsertim in Tyrociniis, biennio est singularis: Nam in 3. p. Const. c. 1. §. 10. S. Fundator, valde commendat: Ut doceantur, ab illusionibus Dæmonis in spiritualibus exercitiis sibi cavere: veris solidisque virtutibus insilire, sive plures adint consolationes spirituales, sive pauciores. Deinde major Tyrociniis pars exercitiis vite contemplativæ impenditur: Et Tyrones in rebus spiritualibus instituuntur, idè primò experimentum Novitiorum est: *In spiritualibus exercitiis mensem unum, plus minusve versari, in examinanda conscientia, & antea vita recognanda & Confessione generali facienda, ac peccatorum suorum meditatione, tum in contemplatione mysteriorum vite Christi: tum etiam in Oratione mentali & vocali, juxta cujusque captum sese exercere.* Exam. c. 4. §. 10. Postea verò in decursu

probationis, in spiritualibus illis exercitiis maxime instruuntur, quæ pertinent ad usum Sacramentorum Confessionis & Communionis; docentur audire Missam, in ea ministrare; modus etiam legendi, meditando, & orandi cum fructu ostenditur: & idè p. 3. Constit. c. 1. §. 10. providetur, ut de his omnibus frequens sit sermo & eruditio ac cura, ut non solum addiscantur & memoriâ teneantur; sed etiam exercentur. Deinde hæc spiritualia exercitia, secundum Constitutiones etiam studiorum tempore continuanda: Unde 3. p. Const. c. 3. *Tanquam certum ducitur eos viros spirituales futuros, & qui sic in via Christi Domini nostri profecerint, ut per eam currere possint.* Ex quibus omnibus Providentia Societatis singularis satis constat & patet, ea quæ spectant ad vitam contemplativam primum ac præcipuum locum in ea tenere, & plurimum valere ad eandem cum activa copulandam, ut ex effectu ipso, & pluribus viris insignibus, & in utraque vita excellentibus, in Societate, manifestè elucescit.

3. Confert ad hoc plurimum Gratia vocationis. Quid autem est Gratia vocationis? Ut eam clariùs cognoscamus, cum sæpenumero ejus incidat mentio, audiendus P. Suarez L. c. §. 9. ubi ait: Neminem posse pro ratione sui Status, piè vivere, nedum perfectè, sine speciali Gratia Dei: & piè credendum, in dè moraliter certum esse, Deum unicuique Religionis dare specialem gratiam, quam communicat omnibus, qui ab Spiritu S. ad illam vocantur, ut finem instituti sui consequi valeant. Sic enim

P S. Tho-

S. Thomas in 4. d. q. 22a. 2. ad 9. dixit: *Ad quamlibet eminentiam Status, dari aliquam sanctitatem, cum sit tibi necessarium speciale auxilium Gratia. Et in Consecratione Virginum & alii hujusmodi benedictionibus dari Gratiam. Sensus autem est, non dari Gratiam ex opere operato, cum non sint Sacramenta: Sed dari specialem Gratiam auxiliantem, excitantem, & adjuvantem, quam Deus tribuit illis, quos in speciali Statu ac munere constituit, quaque indigent, ut Status sui ac muneris partes recte expleant. Ecce enim S. Joannes Baptista tot gratiis fuit exornatus, nisi ut praeret ante faciem Domini, parare vias ejus? Cur S. Paulus tantam gratiam insignitus, nisi ut Apostolico munere probe fungeretur? Per quem accepimus Gratiam & Apostolatuum, Rom. 1. 5. & ad Ephes. 3. Ejus factus sum ego minister, secundum donum Gratiae Dei, quae data est mihi: Mibi enim Sanctorum minime data est gratia evangelizare investigabiles divitias Christi. Simili modo Moyse daturus regiminis socios & adjuutores, aiebat Dominus: *Aufferyam de Spiritu tuo. & dabo eu.* Ex quibus patet, quid & quanta sit vis Gratiae vocationis, & quod illius ope, poterimus vitam activam cum contemplativa conjungere.*

Quocirca, Dilectissimi, ut excellentissimum finem perfectionis propriae,

primo loco assequamur, media illa, quae Societas benigna & provida Mater suggerit, diligenter a nobis adhibenda sunt, tum quae nos cum Deo conjungunt, tum quae carnem & passiones in servitute redigunt. Deinde ut suo tempore, perfectionem alienam, magis no fructu, promovere queamus, illa media, quae divino huic, Apostolicoque fini proficua sunt, adhibebimus, prout ab Obedientia fuerit injunctum; nec posteriora impedimento erunt prioribus: Utraque enim ita ordinata & implexa sunt, ut quod servit ad perfectionem propriam, etiam juvet ad perfectionem proximorum; & quod ad perfectionem proximorum prodest, etiam ad perfectionem propriam conducit. Licet aliqua immediate ordinentur ad perfectionem propriam, mediate ad alienam, & vice versa: Adeoque omnia media Societatis dici possunt ordinata ad salutem & perfectionem proximorum; & omnia dici possunt esse ordinata ad salutem & perfectionem propriam. Ac denique hisce mediis, modo praescripto, utendo, actionem & contemplationem, juxta instructionem Societatis gratia vocationis opitulante, ita exercebimus; ut utramque maximo cum fructu & solatio nostro ac proximorum apte copulemus & conjungamus.

EXHORTATIO III.
IN REGULAM II. SUMMARI.

De Præstantia zeli animarum.

T H E M A.

Obsecro ut fiat in me duplex Spiritus tuus. 4. Reg. 2.

Vel ex Regula II.

Finis hujus Societatis est.

D prædictum geminum finem, salutis & perfectionis propriae & alienae, strenuo & indefesso labore ac sudore procurandum magno Dei & proximi amore, zeloque opus esse, quis non perspicit? Libro 4. Regum cap. 2. Legimus Eliseum ab Elia Magistro suo petisse: *Obsecro, ut fiat in me, duplex Spiritus tuus.* Respondisse vero Eliam: *Rem difficilem postulasti, attamen si videri me, quando tollar a te, erit tibi, quod petisti; si autem non videris, non erit.* 1. S. Thomas aliique Interpretes, Eliseum flagitasse

asserunt, præter Spiritum Propheticum, quo gaudebat, etiam Spiritum miraculorum, quo ad id tempus carebat. Res difficilis. 2. Alii censent postulasse duplicem portionem Spiritus, non comparatione Eliae, id enim verecundia non sivillet; sed respectu aliorum Prophetarum, quorum Pater spiritualis & Magister erat Elias; primogenitus vero (quibus duplex hereditatis portio jure debebatur) erat Eliseus. Res rursum difficilis. 3. Alii per Spiritum duplicem intelligunt Spiritum ardentem divinae Charitatis, & Charitatis ac zeli erga proximos. Denud res difficilis; sed hæc nobis in Societate JESU ad finem nostrum assequendum, omninò necessaria; erimus enim.

P 2

enim.

enim, Deo favente, aliquando Verbi Divini præcones, qui in nova Legge Prophetarum locum obtinent, & zelatores animarum, ac miraculorum spiritualium, patratores: erimus Patres spirituales & Magistri aliorum, quibus duplex portio Spiritus Christi, Sancti Ignatii & Xaverii convenit. Erimus operarii in vinea Domini, in laboribus multis, in ærumnis & periculis, proindeque duplex iste Spiritus omnino nobis est necessarius: res difficilis; sed non propterea despondeamus animam: *δύσκολα τὰ καλά*: Difficilia, quæ pulchra: Obtinebimus autem hunc Spiritum. 1. Ferventi indies Oratione: *Obsecro fiat in me duplex Spiritus tuus!* 2. Consideratione; ut exponit S. Bernardus Serm. 3. de Ascensu, Si viderimus Christum, quando & quomodo tollatur in Cælum, & ad quam coronam & gloriam devehit: & cogitaverimus, nos in hoc exilio relictos, tanquam exules, & peregrinos, ad hoc unum, ut Deum & proximum diligendo, & juxta vocationem nostram animas lucrando, tandem etiam cum illo feramur in Cælum, & gloriam zelatoribus animarum debitam obtineamus.

Quem in finem zeli præstantiam exponemus.

Considerabimusque excellentiam hominis, animæ & zelatorum.

I.
Præstantia
hominis.

I. Excellentia prima, quæ ad ferventer postulandam hujus Spiritus gratiam, omnisque in proximi salute & perfectione procuranda difficultates generosè superandas animare nos potest, est nobilitas hominis; quam

ut melius percipiamus, ejusque naturam, dignitatem, ac majestatem intelligamus, peritiores audire necessesse est. Platoni L. 1. de Legibus, Homo dicitur est *Divinum Miraculum*. Aristoteli L. 6. Ethic. c. 6. *Homo est, rerum quæ in mundo sunt, una omnium præstantissima*. Trismegisto homo appellatus est *Deiformis*, quasi forma quædam animata Dei & suo, id est summo omnium parenti, simillima. Protagora, *Homo est summum rerum mensura*. Plinio seniori, *Homo est animal Princeps ceteris imperatorum*. Theophrasto, *Idea quædam atque exemplar totius universi*: Atque hæc illi Authores profani de natura hominis pura, & quasi nuda, aliique ornamentis destituta. Verum ab his ad sacros Authores transeamus.

S. Jacobo Apostolo in Epist. cap. 1. 18. Homo dicitur *Initium Creatura Dei*. In Græco est, *primitia*: Ut enim primitiæ sunt primi fructus, quodammodo sacri, jucundi quàm maxime, præcipuoque honore commendati: Sic & homo Creaturas inter & Deo in primis facer est, ei que devotus, atque in paucis gratus atque jucundus. *Initium Creatura*. Occumenius interpretatur *primum & honoratissimum*. Addit S. Chrysostomus, *uti Initium, sic & finis*, sic licet tenuis ac pannosus. S. Ambrosius in Genesim, eum *Mundi Dominum ac Regem* nuncupat: *Processit postremus creaturarum omnium Homo, specie gratus, mente sublimis, ut omni esset Creatura miraculo, Quod & amet, & suspiciat, & reveretur*. S. Gregorio Nazianfeno Orat. 38. *Homo non est Microcosmus; ut vulgus*

H.
Præstantia
animæ.

autem.

autumat, sed magnus Mundus in parvo. Magnus, inquam, non mole, sed virtute & dignitate.

Si nobilis adeo Creatura est Homo, secundum naturam, qualis erit secundum gratiam? Sanè hæc præditus evadit imago Dei longè pulchrior & illustrior: Evadit per gratiam amicus, familiaris & Socius Ss. Trinitatis: *Ut Societas nostra sit cum Patre & cum Filio ejus / ESU Christo. 1. Joan. 1. 3.* Evadit Filius Dei adoptivus, & hæres Dei, & cohæres Christi, cujus hæreditatis magnitudo & præstantia, tanta est, ut verbis explicari, aut mente concipi nequeat: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus præparavit diligentibus se; 1. Corinth. 2. 9.* Evadit Frater Christi, Sponsa Spiritus Sancti, templum Dei.

Si igitur adeo nobilis Creatura est homo, an non operæ pretium est, si in inimicitia Dei sit, laborare pro viribus, ut Gratia Dei restituatur? Ut finis & initium Creaturæ omnis, Creaturarum miraculum, microcosmus, & magnus mundus, conditori placeat, & potestati Dæmonis eripiat? Et si in Gratia Dei est, ut perficiatur, templum Dei amplius mundetur? Frater, Socius, Hæres, Sponsa Christi gratior eidem reddatur?

II. Excellentia altera, quæ nos ad pægendum à Deo & exercendum strenuè zelum animarum impellere & excitare potest, est præstantia animæ rationalis: Hæc enim est quæ dat motum artibus, sensum corpori, actionibus vitam, valorem, felicitatem. Hæc

Prophetæ regio est hominis Gloria, quæ scilicet omnis petitur ab intus. Psalm. 107. Hæc Gentium Doctore est, *The-saurus in vasis fictilibus*, nimirum in luteo corpore, in carne rumpi facili, atque in terram, lutumque reditura.

Quisnam verò sit ejus valor, quænam dignitas, non aliunde melius quam ex pretio, quod pro ea à sapientissimo Redemptore, datum est, intelligitur. Quid igitur pro ea datum est? *Empti estis pretio magno*, inquit Apostolus 1. Corinth. 6. 20. At quonam illo? Ipsomet Christo, Dei Filio unigenito: nam ipse dedit pro nobis redimendis & pro anima nostra, Corpus suum, Sanguinem, animam, Divinitatem. *Qui dedit semetipsum pro nobis*, ait idem Apostolus ad Titum 2. 14. Quare meritò S. Bernardus cap. 3. medit. asseruit: *Totus quidem iste mundus ad unius animæ pretium æstimari non potest; non enim pro toto mundo Deus animam suam dare voluit, quam pro anima humana dedit: Sublimius ergo est animæ pretium, quæ non nisi Sanguine Christi redimi potuit. Nonne Dei Filius, cum esset in sinu Patris, à regalibus sedibus pro ea descendit, ut eam à potestate Diaboli liberaret: flevit ipsam; nec solum flevit; sed etiam morti se obtulit, ut pretiosi Sanguinis sui pretio eam redimeret. Aspice mortalis, pro te datur Hostia talis. Agnosce ó Homo, quàm nobilis est anima tua, & quàm gravia fuerint ejus vulnera. Hactenus S. Bernardus.*

Quæsit aliquando Servator noster. Matth. 16. 26. *Quam commutationem*

tionem dabit homo pro anima sua? Et ego hic cum illo inquirō & quidem primò an auri commutatio? An ipsi montes aurei? An mundi moles, si tota esset aurea? An æqua foret illius cum anima? Minimè. Appello Isaiæ fidem; sic loquentis & attentantis, cap. 13. 12. *Pretiosior erit vir auro, & homo mundo obrysa.* Si non auri, an non gemmarum, unionum, adamantum, sceptrorum, coronarum, libertatis & vitæ commutatio? minimè. Sicut enim Crassi opes, aut thesauri Cræsi, aut talenta Mydx, aut aurei montes, nihil sunt ad animæ pretium, ita nec Oceani gemmæ, nec diademata regia, nec libertas aut vita ipsa, cum anima sunt conferenda: Hæc enim omnia corruptibilia sunt, & corruptilibus emi non potest, incorruptibilis anima. Quibus ergo? Audi Petrum Arcanæ Theologiæ verticem: ait ille; *Pretioso Sanguine, quasi Agni immaculati.* Hoc tuum pretium est, o anima! Unde Redemptor ait: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?* Lucretur mundum & ejus Castella, Oppida, Palatia, Regna universa; *Quid prodest homini?*

Hac de causa, Christus Salvator noster, hujus margaritæ tam pretiosæ peritissimus æstimator; tantopere salutem cupisvis animæ zelabat; ut aliquando Sanctæ Brigittæ affirmarit. L. 7. Revel. cap. 19. Si adhuc possibile esset, ut ego toties moreter, quot sunt animæ in Inferno; ita ut pro quali-

bet illarum, ralem mortem rursus sustinerem, qualem pro omnibus sustinui: adhuc Corpus meum paratum esset subire hæc omnia, cum liberti voluntate, & perfectissima Charitate.

Ex hoc animæ pretio, patet ad oculum, quàm nobile opus sit procurare ejusdem salutem æternam, nullumque in eo æstimandum esse laborem. Sanè hoc animæ pretium, hic Sanguis est, qui viros Apostolicos in campum, in pulverem evocat, & per longos viarum anfractus, per sæva maria, & timendos æstus, importat in exteros orbes, & utramque solis domum, oprandumque nobis, ut & nos importari mereamur.

III. Excellentia tertia ab ipsis animarum zelatoribus petitur; quotquot enim tam in veteri, quàm nova Lege vixere, Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Virique Apostolici Sanctitate illustres, in operibus zeli hujus exercendis strenui, indefessique exstitere. Et quidem in Lege antiqua, ut Eliam & Elisæum, Isaiam & Jeremiam, Ezechielem & Danielem, ceterosque Yates tacitus præteream, quanto animarum zelo exarsit Moyses populi Israelitici Dux, quando zelo succensus ex confidentia dicere ausus: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro, quem scripsisti.* Exodi 32. In Lege autem nova. 1. Christus Dominus & Redemptor noster, quanto animarum zelo fuit inflammatus, qui ad hoc Cælo

Pretio
zeli
rati

de

de regali folio descendit, mortalitatis nostræ Saccum induit, ut tanquam Pastor bonus, ovem perditam, id est, genus humanum, quæret, nec circumendo, clamando, invirando, prædicando fatigaretur, nec illos labores, sudores, & dolores refugeret, donec eam in ligno Crucis moriendo reperiret? 2. Ex hoc zelo vocati, missi, profectique sunt per Orbem terrarum Apostoli, ut animas quàm plurimas lucrarentur. *Venite post me, & faciam vos piscatores hominum.* Matth. 4. 19. Ubinam verò piscabuntur? in mari Gentilitatis, & Judæismi; quo innumeram piscum multitudinem in Ecclesiæ sagenam invehant, & in litus æternitatis pertrahant. Illo fine missi sunt: *Ita in mundum universum & predicare Evangelium omni Creatura.* Marci 16. Et illi profecti sunt, Domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. 3. Eodem zelo afflati fuere septuaginta duo Discipuli, qui cum Apostoli essent pauci, & messis multa, missi sunt, ut Apostolos adjuvarent, & Domino venturo viam præpararent: Ut refert Sanctus Lucas cap. 10. *Misi & alios septuaginta duos Discipulos in omnem Civitatem & locum, quo erat ipse venturus.* Ut veluti Apostolorum Coadjutores, animas ad fidem disponderent, instruerent, baptizarent, infirmos curarent, &c. 4. Simili zelo arsere viri Apostolici insequentibus sæculis, qui quæ concionando, quæ circumendo, quæ libros conscribendo, quæ laborando sudando, & Sanguinem profunden-

do animas DEO lucrari contendunt, tum Ecclesiastici, Episcopi & Presbyteri; tum ex variis Ordinibus Religiosi, ac denique ex Societate nostræ minimæ, Sanctus Ignatius, Sanctus Xaverius, Barzæus, Anchieta, Campianus, Garnettus, Caniæus, aliique innumeri.

Ut & nos hisce animarum zelatoribus annumeremur, Societatis albo inscripti sumus, Tyrociniumque auspicati, ut virtutes ad munus istud Apostolicum necessarias nobis comparemus; sine quibus nihil effecturi sumus, & gravissimis in conservatione cum proximo periculis animæ exponendi. Præclare monet Sanctus Gregorius Nazianzenus, Apologia 1. *Officium, inquit, Presbyteri (& cuiusvis proximum ad salutem & perfectionem adjuvantis) celestem quandam vitæ rationem exigit: debet enim prius ipse purgari, deinde purgare alios; debet ipse Sapientia instrui, deinde alios eadem instruere: debet ipse lumen fieri, & alios postea illuminare; accedere ad DEUM, aliosque ad ipsum ducere; sanctificari, & alios sanctitatem conferre.* Ex neglectu autem hujus Ordinis & processûs, videlicet proficiendi in se, ut aliis quis proffit, nascitur tractare de rebus Spiritualibus, absque Spiritu, & de divinis absque sensu; quod grave adeo, ac molestum, huic sancto Doctore accidit, ut, sicut ipse faceret, in desertum secesserit, ne Prædicatores quosdam de Spiritu, sine Spiritu tractantes, & Verbum DEI prædicantes,

cantes,

cantes, cum lenociniis verborum, ad placendum hominibus, coram intueretur. Idcirco sanctus quoque Patriarcha noster hominibus Societatis, magno opus esse aiebat Thesaurorum, & ut loquuntur Negotiatores, capitali devotionis, fervoris, & zeli, præcipue ad concionandum & convertendum; quod magni momenti negotium sit, rebelles ac duras movere in bonum voluntates, cordaque saxorum instar indurata emollire.

Quamobrem, si Societatis nostræ finem attingere cupimus, duplici Elia Spiritu, Charitatis DEI & proximi, ac præsertim, zeli animarum nobis opus est: ut autem illum à DEO obtineamus, is crebro à nobis est flagitandus: *Obsecro fiat in me Spiritus tuus duplex!* Qui est Spiritus Christi & Apostolorum. Deinde crebro consideremus ac in meditationibus nostris proponamus nobis hominis præstantiam, tum quoad

naturam, tum quoad gratiam. Item excellentiam animæ, pretioso JESU Sanguine redemptæ; ac denique nobilitatem & exemplum illustræ, Moysis & Prophetarum, Christi Domini & Apostolorum, nostrorumque Patrum primipilorum; qui nihil nisi animas desiderare, sitire ac quærere videbantur. Ad extremum, nos Tyrocini tempore apremus, purgemus, ac perficiamus, quod, DEI instrumenta apta evadamus, plurimisque animas, omnibus mundi Thesauris pretiosiores, lucremur. Consideratæque hac earum nobilitate; in Apostolicis functionibus, Christi, Apostolorum, Discipulorum Christi, aliorumque athletarum vestigiis insistentes, nullos labores, sudores ac molestias reformidemus, aut subterfugiamus.

EXHOR-

EXHORTATIO IV.
IN REGULAM II. SUMMARI.

De actionibus zeli à Novitiis exercendis.

T H E M A.

Zelus Domus tue comedit me. Joan. 2.

VEL:

Impense in salutem & perfectionem propriam & proximorum incumbere. Reg. 2.

UM Redemptor noster, Joan. 2. *Fecisset quasi staggellum de funiculis, & eiecisset è templo oves & boves & columbas vendentes*, subjungit, Sanctus Evangelista, *Recordati sunt Discipuli ejus, quia scriptum est.* (Psalm 68. 10.) *Zelus Domus tue comedit me.* Id est, *Zelus seu fervor, ardensque studium promovendæ gloriæ templi tui, in quo tu, ô Domine, quasi in domo tua habitas; atque indignatio;*

quam in vendentes, qui illud profanant & pessumidant, concepisti, comedit me, id est, absorbit me. Simmachus vertit, consumpsit, exedit me, sicut ignis ferrum consumit, & in se transmutat, ut jam non ferrum, sed merus ignis esse videatur. *Tempus est ut incipiat judicium à Domo Dei*, ait Sanctus Petrus 1. Epist. cap. 4. *A Domo sua Christus Dei Filius cepit*, ex illo bruta animantia, terrenaque sectantes lucra flagello expulit. Quo facto docet Reges, Episcopos, Sacerdotes, Religiosos, Prælatos, imò & ipsos Novitios, ut à domo sua incipiant, & vitia

Avari-

Q

Avaritiæ, Superbiæ, Iracundiæ, Lurariæ; cæterosque brutos affectus eijciant. Nemo illorum patietur in aula sua; aut cubiculo stabulari suæ aut boves, & patietur suis; bobusque sordidiores stabulari mores? Præteritis reliquis, agam hodie de Novitiis ostendamque, quomodo à domo sua incipere debeant, & actus zeli animarum exercere; idque *impensè*, studiose, diligenter & ferventer juxta Regulam secundam, ob harum actionum excellentiam.

I.
Actiones
zeli ani-
marum.

1. Actiones zeli enumerat Sanctus Albertus Magnus in Paradiso cap. 26. ubi inquit: *Zelus animarum verus & perfectus est, quando quis sanctis meditationibus, ferventibus desideriis, lacrymis, orationibus, vigiliis, jejuniis, prædicationibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis operibus bonis, pro salute animarum laborat.* Primam igitur, quam Sanctus Albertus zeli actionem numerat; est

1. *Meditatio*, quæ sæpe instituenta est de præstantia hominis, nobilitate animæ, exemplis zeli, relucen- tibus in Christo & sanctis Apostolis, de magnitudine præriorum, quæ peccatores amittunt, de infinitate & æternitate suppliciorum infernalium, quæ peccatores incurrunt. Zelum enim, (teste Cornelio à Lapide in capit. 33. v. 10. Deuteronomii) maximè acuit cogitatio æternitatis: Quis enim contra peccata non zelet, si cogitet illud: *Momentaneum quod delectat; æternum quod cruciat? Quis pro felici æternitate sibi aliisque assicuranda, labores*

omnes, dura omnia non ambiat? Hic ignis zeli exarsit in meditatione Davidis, unde exclamabat: *Zelus Domus tue comedit me.* Psalm. 68. 10. Inde oriebatur zelus Sancti Francisci Xaverii, & Sancti Francisci Seraphici, de quo Sanctus Bonaventura in vita ejus L. 1. cap. 9. Meditentur itaque Novitii, futuri aliquando factores æternitatis; & comedat eos, absorbeatque 1. Zelus Domus suæ, id est sui ipsius, seu propriæ salutis & perfectionis. 2. Domus probationis & Fratrum suorum. 3. Domus Ecclesiæ. 4. Domus totius mundi. D. Chrysostomus perpendens, à duodeno Apostolorum numero, convertos ad Christi fidem tot populos, scilicet à Thoma Indos, ab Andrea Archivos, à Joanne Asianos, à Thadæo Mesopotamios, à Chanano Ægyptios, à Bartholomæo Armenios; Stimulum sibi peracrem addi sentiebat, & pudore suffusus, ignaviam suam deplorabat, ac zeli defectum in se inculcabat: Homil. 47. in Matth. *Si duodecim homines, inquit, putà Apostoli, totam penè farinam orbis fermentarunt; animo versa, quanta sit nostra malignitas atque ignavia, qui cum jam innumerissimus, has gentium reliquias convertere non possimus, qui vel mille mundis satisfacere deberemus.*

2. *Ardens desiderium* divinæ gloriæ & salutis animarum, oritur ex meditatione desiderii, quo Deus esurit salutem animarum & gloriam suam; & desiderii, furoris & rabiæ, quo Diabolus cupit animas perdere atque instar Leonis rugientis devorare. S. Maria

Maria Magdalena de Pazzis hoc inflammata desiderio, de se fatebatur, Christoque asseverabat; *Adeo desiderio conducere animas ad te; ut mihi sit poena hoc desiderium; & hac poena est adeo mihi gravis, quia desiderium hoc implere nequeo, ut mihi sit instar cuiusdam inferni.* Ac proinde legi audiens vitam S. Francisci Xaverii, literasque Japonicas de conversione animarum, videbatur deficere præ desiderio, manendi in illis regionibus, cooperandi conversioni illarum animarum & subeundi pro illis martyrium. Vita. cap. 4. Hoc quoque desiderio æluabat Divus Chrysostomus, qui Homil. 44. in acta Apost. hisce Auditores suos alloquitur: *Millies optarem ipse esse cæcus, si per hoc liceret, animas vestras convertere; adeo ipsi à luce est vestra salus mihi jucundior.* Tale desiderium & zelus comedit Novitium, 1. pro domo sua, seu seipso, est enim Domus & templum Domini, seu pro salute & perfectione propria. 2. Pro Domo Probationis ac Fratibus suis in Christo. 3. Pro Domo Ecclesie. 4. Pro toto mundo, ut omnes homines salutem & perfectionem consequantur.

3. Tercius zeli actus *servens oratio.* Quæ plurima à Deo impetrat, quamque Deus à nobis exigit. Ideo enim Deus Pater Sanctam Catharinam Senensem pro mundo universo iussit preces instituire, ut legitur in Dialogis ejus. Sancta Theresia, noctes integras pro conversione animarum, præsertim hæresi infectarum, orando & flendo infumebat. Et annis omnino quadraginta, quibus orationi se impendit, nihil vehementius Deum rogabat, quam

dilatationem gloriæ divinæ, & augmentum sanctæ Ecclesie. Oratione quoque sanctus Stephanus Paulum lucratus est, nisi enim Stephanus orasset, Ecclesia Paulum non haberet. Imitetur Novitius, preces atuentes ad Deum fundat, & zelus eum comedat. 1. Domus suæ, seu salutis & perfectionis propriæ. 2. Domus in qua habitat: quam deest sanctitudo. 3. Domus Ecclesie pro qua Christus Dominus Patrem oravit. 4. Domus mundi, tot milliones Infidelium, Hæreticorum & Peccatorum complectentis. Ut ex ea monstra scelerum & errorum ejiciat.

4. *Lacryma & compassio* ob statum miserimum, gravissimæque pericula peccatorum; aternâ scilicet damnationis. Ita flevit Jeremias, cap. 9. 1. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum?* Ita flevit Salvator ex zelo, videns civitatem. Ita lacrymas fudit Paulus Apostolus, ut ipse scribit Corinthiis Epist. 2. cap. 2. *Ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas, ut sciatis quam Charitatem habeam abundantius in vobis.* Imitetur Novitius, fleat ante omnia peccata propria eaque corrigat. 2. Fleat peccata Fratrum suorum, eaque pro viribus emendare studeat. *Vis fratrem corrigere?* ait Sanctus Chrysostomus, *lacrymare, ora DEUM ex corde.* Sic quoque Sancta Monica lucrata est filium suum Augustinum: non enim poterat perire filius tot lacrymarum. 3. Fleat pro Ecclesia, in qua tot reperiuntur peccatores. 4. Fleat pro toto mundo, in quo tanta copia ruentium

ad oream : Et si non potest fundere lacrymas oculorum corporis, fundat lacrymas mentis, condoleat, compatiatur, angustietur, & pro iis clamet ad Dominum. Respice nos ex alto, Domine JESU! Emitte in nos ignem, quem venisti mittere in terram, & voluisti vehementer accendi: Misisti hunc ignem in Sanctum Ignatium, ut duceret Europæos; in Sanctum Franciscum Xaverium, ut converteret Indos & Japonios, in Gasparem Barzæum, ut lucraretur Armuzios, in Andream Oviedum, ut imbueret fide Abassinos, in Matheum Riccium, ut illuminaret Sinas, in Josephum Arichietam, ut ad Christum adduceret Brasilos; emitte eundem ignem in nos; & paulatim dispone nos; ut multa animarum millia, alias peritura, ad ovile tuum feliciter reducamus.

5. *Vigilia, jejunia & varia afflictiones corporis*, pro Deo placando, & salute animarum obtinenda. Sanctus Dominicus semel quotidie, pro peccatorum conversione se flagellis cæcidit. Sanctus Ignatius lacui gelido collo tenuis se immerfit, ut juvenem impudicum à lascivis amoribus abduceret. S. Maria Magdalena de Pazzis, præter extraordinarias corporis afflictiones, ex desiderio animas juvandi, à DEO infirmitates corporis, pœnas & tribulationes flagitabat: quin & ad pœnas inferni pro iis tolerandas se offerebat; cumque nonnunquam Deus preces ejus exaudiret, & morbos immitteret, dicere solebat, ista pati, singulari sibi esse solatio, pœnamque hanc gloriosam vocabat. In vita. Huc quoque spectat

opera, labores, sudores, & actiones quotidianas pro animarum conversione Deo offerre: ut prædicta sancta faciebat, atque ad id ipsum præstandum Moniales suas hortabatur, dicens: Offeramus Deo pro conversione animarum, omne id quod hodie facimus. Vel: Petamus à Deo tot animas, quot passus facimus per monasterium; vel quot acuum filium traducemus; vel quot verba in officio divino proferemus. In vita. Imitetur Novitius. 1. Pro anima suæ salute & perfectione. 2. Pro Fratibus suis. 3. Pro Ecclesia. 4. Pro orbe universo. *Quis comeditur zelo Domus Dei*, interrogat Sanctus Augustinus Tractat. 10. in Joann. & respondet: *Qui omnia, quæ forte ibi videt perversa, satagit emendare, caput corrigere, non quiescit.* Nec illum zelum potuit lat solum à Prælati, sed à quolibet: *Unumquemque, inquit, Christianum zelus Domus Dei comedit, in qua Domus membrum est.*

6. *Doctrina*, sive id catechesi fiat, sive concione, sive monitione. Quanti catechesin fecerit Sanctus Ignatius, patet ex eo, quod Professus, in formula votorum, promissionem de peculiari pterorum cura præscripserit. Et Sanctus Xaverius P. Gaspari Barzæo abiturio inter cætera commendavit, ut hoc munus, tanti ad salutem animarum momenti, alteri non committeret, sed sibi reservaret. Vita L. 6. cap. 16. Notis R. P. Philippum Scouville, anno præcedente piissimè defunctum, quanto studio annis 40. in missione, catechizandi munus obierit, quot libris impressis, quos manibus teritis, hoc

II,
A. G. uno
nich. per
stantia.

hoc negotium promoverit : quot sodalitatibus cum in finem institutis ; idem perurserit. Emulamini 1. Catechizate & predicare vobis. 2. Confratribus per pia colloquia ; Veterani novellis, Scholastici Coadjutoribus 3. In Paroecia, tanquam Domo vobis assignata. 4. Ad quoscunque divertere vos contigerit.

7. Septimus zeli actus est, exhortationes excipere indefessè. 8. Oculis infirmis & moribundis assistere. 9. Inimicos reconciliare. Hæc suo tempore, vos præstituros proponite : nuam verò, ut ab aliis Societatis nostræ viris maximo cum fructu præstentur, desiderate, orate, opera pœnosa & laboriosa offerite. Hæc si præstitis impensè, Regulam secundam ritè observaveritis, & singulis Charitatis & zeli, fervorisque indicia præbueritis. Si autem frigidus fueris, ait Sanctus Augustinus L. c. *Marcedus, ad te solum spectans & dicens: quid mihi est curare aliena peccata? sufficit mihi anima mea. Eja non tibi venit in mentem servus ille, Matth. 25. Qui abscondit talentum? Nunquid accusatus est, quia perdidit, & non quia sine lucro servavit? Nolite Fratres quiescere lucrari Christo, qui estis lucrati à Christo.*

II. Quantà verò actus isti zelosæ Charitatis sint nobilitate & excellentiâ, quis verbis expresserit? Si virtutum omnium regina est Charitas, quis actiones ab ea tanquam effectus promanantes nobilissimos præstantissimosque esse negaverit? præsertim cum illæ vobis cum Christo & Apostolis, Apo-

stolicisque viris sint communes. Agnovit hoc Sanctus Dionysius Areopagita qui L. de cœlesti Hierarch. cap. 3. edixit: *Omnium divinorum divinissimum esse cooperari in salutem animarum.* Et Sanctus Joannes Chrysostomus Homil. 2. & 40. super Genesim: *Nihil ita gratum est DEO, & curæ, ut animarum salus, docendo nimirum & palam asserente Apostolo: Qui vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire.* Ut proinde merito Sanctus Ignacius nos impensè voluerit, in salutem & perfectionem propriam & alienam incumbere.

Sanè si penitentiis, prædictas zeli functiones inspexerimus, eas, & infirmorum curationes, & Dæmonum ab Emergumenis expulsioniones, & mortuorum ad vitam reductiones, longè antecellere animadvertemus. Etenim 1. Cum avaritiæ, superbiæ, iracundiæ, libidinis febres, cæteræque animæ pestes, omnibus corporis infirmitatibus, longè sint deteriores, quod mortem adferant sempiternam; cuiam dubium esse poterit, illarum quoque curationem, longè præstantiorem esse, quod per actiones zeli perficitur. Deinde cum ob crimina lethalia Diabolus animam possideat, velut Dominus & Tyrannus, eamque velut æternæ damnationis ream, vinculis suis constrictam teneat, sine fine cruciandam; quis negaverit longè excellentiùs esse, ex ea Dæmonem expellere, quam corpus ad tempus vexautem, inde ejicere? Tertio illultrè quid est, haud dissiteor, mortuos suscitare & vitam

Q3

reli-

restituere; at an longè illustrius est, animam peccato mortuam, (Anima enim quæ peccaverit ipsa morietur, Ezech. 18.) ad vitam spiritualem revocare? Præclarè more suo id probat Sanctus Gregorius L. 3. Dial. cap. 17. recensens, quomodo sanctus quidam Monachus mortuum suscitavit: *Majus, inquit, miraculum est, prædicationis verbo, atque orationis solatio, peccatorem convertere; quam carne mortuum suscitare: in isto enim resuscitatur caro iterum moritura; in illo vero anima in æternum victura.* Gregorio Magno adtipulatur Sanctus Chrysostomus Tom. 4. Hom. 24. dum ait: *Paulum propterea admiramur, non propter mortuos, quos excitavit; nec propter leprosos, quos mundavit, sed quoniam dicebat: Quæ infirmatur & ego non infirmor? Nam etsi decies mille signa ad hæc adjeceris, nihil dices, quod ei possit conferri: ipse enim asserit, magnam sibi repositam esse mercedem, non quia fecit signa; sed quia infirmis fuit tanquam infirmus; & quando aliis se præponit Apostolis, non ait, plura quam ipsi signa feci; sed plus quam ipsi laboravi.*

Utrique prædicto Ecclesie Doctore consentit doctissimus Richardus Victorinus Lib. 1. de præparat. in Cantic. cap. 44. ubi ait: Ignoro an possit hæc gratiâ, majorem aliquam DEUS homini conferre, quam ut ejus ministerio, homines perversi in melius mutantur; & de filiis Diaboli, filii DEI efficiantur. An fortè videbitur cuiquam majus esse mortuos suscitare? Ergone majus erit, suscitare carnem

iterum morituram, quam animam in æternum victuram? Ergone majus erit carnem revocare ad gaudia mundi, quam animam restituere gaudia cœli? Ergone majus erit restituere carni gaudia transeuntia, iterum peritura, quam animam reddere bona æterna, æternum mansura? O qualis dos, quanta dignitas, talem gratiam à DEO accipere! Non debuit Dei Sponsa à Sponso suo dotem aliam accipere; non decuit celestem Sponsum, Sponsæ suæ aliam dotem donare, quam ut per adoptionis gratiam, possit multos Dei filios gignere, & de filiis iræ, filiiisque gehennæ regni cœlestis hæredes adscribere. Hactenus Richardus.

Quare, Dilectissimi, cum tam varii, tamque multiplices sint æli Charitatisque functiones & exercitia, quibus ex Instituto nostri Legibus animas DEO lucrari valemus; & quorum aliqua modo possumus exercere, alia nondum, Sacerdotii defectu: saltem à Tyrocinio auspiciemur, & Charitatis fortis & zelose fundamenta jaciamus; à parvis inchoemus: sæpe animas ad salutem perducere atdenter desideremus, ferventes pro earum conversione preces fundamus, lacrymas si non oculorum, saltem cordis emittamus, miserisque condoleamus; corporis afflictiones eum in finem Deo offeramus, quotidianas actiones illuc dirigamus, in instructione puerorum & rudium catechesi, omnem industriam ponamus, cumque nondum pro concione dicere, aut poenitentes expiare

piare valeamus, nec moribundis afflittere, aut dissidentes reconciliare possimus pro aliis, qui id possunt, ut efficaciter & feliciter istis muneribus fungantur, DEUM rogemus. Hæc ratione crescat Charitas nostra, proficiet zelus initio debilis, & cum tempore evadet, fortis ut mors dilectio, & dura sicut infernus æmulatio nostra, quibus

grandiores labores, molestias, ac difficultates pro DEI gloria & animarum salute vincamus & detriumphemus: atque ita DEO gratiora opera exhibebimus, quam si infirmos curamus: Dæmonia expelleremus, ac mortuos ad vitam revocaremus.

EXHORTATIO V. IN REGULAM II. SUMMARI.

Ostendit præstantiam Instituti, ex professo zelum animarum exercentis.

T H E M A.

Tu autem vade, & annuntia Regnum Dei. Lucae 9.

Vel ex Regula II.

Cælestis est Regna illa, Christi Regis Regum Sponsa dilectissima, aut ea Charitatis cyclade exornata, de qua Vates regius Psalm. 44. inquit: *Assisit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato, circumdata* *varietate. Omnium scilicet Ordinum Religiosorum, veste & instituto discrepantium, varietate circumamicta. Ad hanc vestem polymytam Sponsa pertinent Ordines omnes, ac proinde omnes laude, nulli vituperio digni sunt. Omnes enim, sunt castra Dei: Omnes sunt terrestris caelum. Ex mente S. Joannis Climaci, Grad. 4. Coll. 11. Omnes, terre S. Gregorio Nazianzeno Orat. ult.*

in Julian. *Sunt gregis Dominici primitie, columna & corona fidei, pretiosa margarita, templi illius lapides, cujus fundamentum & lapis angularis est Christus. Omnes*, Authore Sancto Laurentio Justiniano Serm. de S. Hugone. *Sunt terra sancta, in quibus puritatis custoditur candor, & quantum fas est, celestis vite præferuntur insignia. Omnes sunt, ut asseruit Deus Pater S. Catharinæ Senensi Dial. cap. 155. 158. 164. Veluti navicula securo, pro recipiendis animabus, qua currere volunt ad perfectionem, ut eas tutissimè perducas ad portum æternæ salutis. Omnes ergo laude digni sunt, quamvis alter altero sit perfectior.*

Cum verò nonnulli Novitii nostri, quandoque tententur à Dæmone, ut, quem semel amplexi sunt, Ordinem deserant: ostendam Instituta illa, quæ ex professione, non solum saluti & perfectioni propria, verum etiam alienæ vacant, esse aliis præstantiora eo fine, ut Novitii nostri, ad institutum nostrum, amandum, æstimandum, in eo perseverandum, ejusque finem assequendum excitentur.

I.
Ordines
Apostolice
munia
obviantes
præstant
solitariis.

I. Tentat nonnunquam Diabolus, tranquillitatis osor, turbationis author, Novitium Societatis, objicitque præstantiam cujusdam Ordinis in solitudine degentis, sibi uni vacantis, orationi, contemplationi, ac psalmodiæ unice intenti: fateor equidem, præstantes hæc Religiones sunt, actusque nobiles circa quos versantur: Deum enim laudare, contemplationi vacare, in choro psallere, Angelicum opus est: at ex Charitate, zelo & misericordia ignorantes docere, peccatores ad mellorem su-

gem reducere, verbum Dei prædicare, &c. Longè est nobilior; ac proinde Institutum his ex professione vacans aliis est præstantius; cum Charitas, Religionis virtutem dignitate superet.

Probatum id primò exemplo ipsiusmet Christi Domini Redemptoris nostri, qui in infantia & juventute, vitam privatam & solitariam egit, orationi & contemplationi deditus: at jam maturus, vitam hanc in actuam commutavit, animarum salutem quaesivit, Evangelium suum mundo annuntiavit, peccatores convertit, & in his usque ad mortem perseverando, instituti hujus præstantiam abundè demonstravit. Si enim institutum quoddam, itudivine foret dignius, illud utique sibi, Apostolisque suis ac Discipulis commendasset. Sed nihil reperit præstantius, nihil dignius; in eo enim est consummatio Charitatis. Deinde Sanctus Joannes Baptista, quo inter natos mulierum non surrexit major; infantiam & adolescentiam in oratione, contemplatione, vitæque privata traduxit, at virilem ætatem ingressus, eremum deseruit; ex antro deserti prodit in publicum, penitentiam prædicavit, baptismum abluvit, hominibusque ad Christum, mundi Messiam adduxit; quod priore munere fuit excellentius.

Confirmari idem potest exemplis Sanctorum vitæ solitariæ cum primis addictorum, qui datâ opportunitate, animarum saluti procurandæ tanquam operi nobilissimo, deesse noluerunt. De magno Antonio refert Sanctus Athanasius in ejus vita; illum aliquando, ad resistendum hæreticis Alexandriam

diam ex eremo descendisse; nec unquam defuisse multitudini ex orbe universo, undique ad se affluenti, quin doceret & verba salutis impertiretur; quod opus, sanè nobilius fuit, quam si soli orationi & contemplationi vacasset. Similiter de Sancto Benedicto refert Sanctus Gregorius L. 3. Dial. c. 8. Eum non solum plura Monasteria edificasse, atque instituisse, in vita & moribus; verum etiam in monte Cassino, templum idolorum evernisse, & oppidanos, incolasque præceptis Christianis imbuisse. Ex quibus liquet, viros hosce sanctos opera zeli animarum maximo in pretio habuisse, ac quieti, & solitudini suæ anteculisse.

Probatur 2. Autoritate Doctoris Angelici; qui 2. 2. quæst. 30. art. 4. docet; misericordiam cultui divino præferri, secundum illud Osee 6. 6. *Misericordiam volo & non sacrificium.* Non quod misericordia, quæ hominem respicit, præstantior sit actu sacrificii, ut manat à Religione, quæ Deum respicit, & inter virtutes morales primum locum obtinet; quia Dei cultus est, teste D. Thoma 2. 2. quæst. 81. art. 6. Sed quia misericordia, quæ animarum salutem succurrit, à Charitate imperata est, quæ virtus Theologica, Religione, cæterisque virtutibus moralibus est excellentior. Rursus idem S. Doctor 2. 2. quæst. 92. art. 2. ad 3. disertè tradit; nobiliorem esse modum provocandi homines ad devotionem, per doctrinam & prædicationem, quam per cantum. Atque hac de causa Episcopis, Prælati, & Diaconis, quibus per doctrinam & prædicationem morta-

lium animas ad Deum provocare competit, non esse insultandum cantibus, ne hæc ab excellentioribus, majoribusque munitis retrahantur: allegatque ibidem S. Gregorii Magni, Pontificis exemplum ac decretum: qui Romæ sedens coram S. Petri Apostoli corpore, ordinavit, ut Diaconi verbum Dei annuntiarent, non cantui vacarent: Subdiaconi verò, alique minoribus ordinibus initiati, in choro Deum canendo laudarent, apposita quoque pœnâ: Si quis contra hoc decretum fecerit, Anathema sit.

Si igitur quandoque contigerit tentari Novitium Societatis, trahique ad vitam solitariam, in qua plus queat vacare orationi, expendat nobilitatem actionum zeli animarum, & vocationem suam circa has versantem, magis altimet: & ad easdem vel à Tyrone se præparet, atque excuret exemplo R. P. Didaci Martinez, viri à Societate nostra zelosissimi, qui crebrò de hac Regula secunda Summarij, meditationem suam instituebat, sibi que identidem oggererat: Didace, religiosi hominis est, nosse Institutum suum, & observare illud, ac de ipso rationem reddere mundo. Institutum autem Societatis est, salus & perfectio propria, deinde salus, ædificatio, & perfectio proximorum; idcirco cures choro, scito obligationem tuam, atque huic omnibus viribus tuis responde & fac satis.

II. Altera tentatio Tyrone Societatis invadens, ut experientia docuit in variis, est, aspirare ad rigorem majorum, ordinemque penitentis, junioris.

II
Præstant
austeritatis
deditis.

R

junius

junis, vigiliis, ciliciis, aliisque corporis afflictationibus crebrioribus deditum: ut verò tentationem ejusmodi facilius Tyro retundat; scire eum oportet. Instituta propria, alienaque salutis ac perfectionis studio & labore ex professo occupata, aliis his non occupatis, licet rigidioribus præcellere. Quamvis enim austeritates hæc sanctæ ac Deo gratæ sint; longè tamen Deo gratiores sunt actiones, promoventes salutem & perfectionem animarum. Patet id rursum. 1. Exemplo Christi Domini Salvatoris nostri, qui vitam communem elegit, ut zelum animarum melius exerceret. 2. Opera pœnosa proficunt ea exercenti, opera zeli multis proficua sunt. 3. Opera pœnosa opera sunt penitentis & mortificationis; opera zeli, opera sunt Charitatis, quæ virtutum Regina est, sunt opera misericordis spiritualis, quæ aliis præstantiora existunt.

Disertè ac prolixè id probat Divus Chrysostomus, Homil. 25. in Epist. 1. ad Corinth. in qua ita loquitur: *Licet jejuando, humi dormiendo, corpus maceraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris...* Tu igitur, mi frater, quamvis fame conficiaris, quamvis humi jaceas, quamvis cinerem comedas, quamvis insuper lacrymis mades, & nihil cuiquam proficias (seu proffis) nihil magnum facis. Idem Orator ait: *Orat. 5. contra Judæos ait: Quid huic potest equiparari? Quod neque jejunium, neque humi peracta cubationes, neque pervigilia, neque aliud quidpiam potest efficere, effici fratris procurata salus:*

scilicet hoc, ut os tuum, aliis immundum plurimisque peccatis sedatum, fiat si. ut os Det: non homo, sed Deus istud promittit: Si unum quempiam eduxeris (de coeno flagitiorum) ut os meum eris. Scilicet os tuum purum, sanctumque evadet.

Apud Rosweidum in Viris PP. L. 1. cap. 16. Paphnutio Abbati in summa austeritate, ac majore, quam servetur in ullo Ordine Religioso, viventis, atque oranti divinitus revelatum est, eum non excessisse perfectionem cujusdam tibicinis, qui recenter à latrocinis, aliisque sceleribus abductus fuerat, cum autem accuratè Paphnutius eum examinaret, quidnam unquam ab eo rectè gestum fuisset, hoc solum invenit, quod adhuc vitam latronis agens, Virginem Deo devotam, cui erat à latronibus virium inferendum, liberavit; & alteri mulieri, in solitudine erranti, vim non intulerit; sed trecentis aureis donatam dimiserit, ut maritum cum liberis, ob debita in carcerem conjectum, liberaret. Si ergo hominem tantis ante criminibus obnoxium, opera Charitatis pauca æquarunt meritis tam sancti Eremitæ, in summo jejuniorum, paupertatis & carnis macerationis rigore, vitam agentis, quanto majorum meritorum cumulum parient, innumera opera Charitatis, zeli, & misericordis spiritualis, quæ in Societate cum gratia Dei præstamus, & tanquam annulos in catena aurea connectimus? Hæc igitur Tyro Societatis, ad ordinem rigidiorum, à Demone sollicitatus, opponat, vocationem suam maxime ducat; firmèque teneat veritatem sententiam.

sententia, à Sancto Dionysio Areopagita prolata. c. 3. de coelesti Hierarch. *Bivivum omnium divinissimum esse, cooperari Deo in salute animarum.* Dedant igitur se alii operibus penosis maximis ac plurimis; tu fini tuo consentaneis ac moderatis contentus, *vade & annuntia regnum Dei.*

III.
Præf. 107,
operibus
miserico-
diæ cor-
poralis
vacanti-
bus.

III. Alius inter Tyrones Societas, à Veteratore Ilygio nonnunquam tentatur, ut redeat aut ad statum mundanum, aut ad statum Ecclesiasticum, aut ad alium statum religiosum, in quo queat opera misericordiae corporalia obire, hospitalitatem exercere, esurientes pascere, ægris inservire, mortuos sepelire, largas eleemosynas distribuere valeat. Fateor, præclara ista sunt opera; & vix ulla magis in sacris paginis commendata, atque eleemosynæ: Eccli. 3. *eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam.* Et in Evangelio legimus, Supremum Judicem in die judicii, ita opera misericordiae corporalia laudaturum, tanquam si nullius alterius operis boni meminisset, *Venite Benedicti Patris mei: esurivi enim & dedistis mihi manducare.* &c.

At animas pascere, verbum Dei prædicando; morbos spirituales depellere instruendo, mortuos ob peccata, vitæ gratiæ restituere, absolvendo, aliæque Charitatis & misericordiae spiritualis opera præstare, an non longè Illustriora sunt opera? Si tanta promittit Christus illi, qui juvat corpus egeni, quod tamen non raro Deus vult affligere; quid præmii & laudis

obtinebit, misericordia spiritualis, cum anima, pro qua Christus mortem oppetiit, adjuvatur? Plus quàm cælum distat à terra, & plus quàm cælum majus est terrâ, excedit zelus animarum, excellentissimam & privilegiis dotatam virtutem eleemosynæ. An non Redemptor noster ipse præclaro id exemplo docuit? Vocat is ad munus Apostolicum non acrimen, dicens: *Sequere me: cumque ille respondisset: Domine permitte mihi primùm ire & sepelire patrem meum protulit Dominus auream illam sententiam: Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade & annuntia regnum Dei.* Lucæ c. 9.

Idem docet S. Chrysostomus in Epist. 2. ad Corinth. c. 3. inquit: *Nihil est enim quod anima possit æquiparari, nec universus quidem mundus. Itaque etsi immensas pecunias pauperibus eroges, plus tamen efficiet, si unam converteris animam.* Idem Homil. 3. in Gen. ait: *Ut anima corpore melior est, ita his qui indigentibus pecunias & facultates suppeditant, majoribus premiis digni sunt hi, qui admonendo & continuè docendo in viam rectam supinos ac desides inducunt, monstrando eis virtutum divinarum fragrantiam & vitiorum malevolentiam.*

Hæc aliæque motiva inflammaverunt S. Ignatium, ut totus in eas actiones raperetur, ab initio conversionis usque ad vitæ metam. Exemplo est, quod egit Anno 1535. Aspetit, ubi indies catechesin explicuit, ter in hebdomade, licet æger, ad populum dixit, tanto concursu, ut templum omnes non caperet, clerum dissolutum & lubricum reformavit, lusuum veterum usum & abu-

sum sustulit, leuem seminarum ornatum, tam potenti oratione perstrinxit, ut in fletum ingentem erumperent, facies cadendo laniarent, capillum evelerent, & ornatum periculosum in signum poenitentis animi, publicè abjicerent. Leviculas personas ad pudorem adduxit, jurandi consuetudinem abrogavit: usum meridiane preceationis pro peccato lethali obstrictis, induxit, Solidaritatem S. Sacramenti ad curam pauperum honestorum, & occultâ penuriâ pressorum, instituit: hæc fuere initia, postmodum in omni vita, continuata & mirè aucta Tanner. in Sac. apost. imit. p. 13.

Ejusmodi quoque zelus, inftar venti vehementis, impellebat S. Indiarum Apostolum Xaverium, ut nihil nisi animas peteret: *Domine da mihi animas*, quibus conquirendis una non sufficiebat regio, sed ferebatur ex Italia Goam, Goâ in Indiam, in Malabariam, in Travancoridem, in Insulas Molucas, in Japoniam, denique in Chinam. Ut vita ejus recenset.

Non abfimilis zelus stimulabat S. Franciscum Borgiam, cum enim P. Jacobus Laynez secundus Societatis Jesu Præpositus Generalis, jussisset scribere, quotquot desiderarent, vel proficisci ad Indos, vel pueros docere Grammaticam, in Europa: suâ manu scripsit: optare se apud Indos sanguinem fundere pro salute animarum & Christi nomine, peteretque, ut ad hoc juvaretur: veluti *In vita ejus refertur*. Idem zelus in innumeris viris Apostolicis Societatis nostræ efluxit, quos partim Confessores, partim Martyres, gemino tomo Tannerus complectitur.

Quapropter Charissimi, si quandoque Cacoda non, tranquillitatis ac quietis vestra hostis, ad vocationem vestram, sub prætextu vel solitudinis, vel austeritatis majoris, vel eleemosynæ dandæ, deferendam instiget, Institutum nostri excellentiam in memoriam revocate, & technas inimici facillè repellitis: vidistis enim Institutum nostrum quod Apostolicum est, & non solum propriæ salutis & perfectionis studio, sed etiam alienæ, ex sine præcipuo, occupatur; aliis orationi, contemplationi, psalmodiæ & choro dumtaxat vacantibus, esse excellentius: Quænammodum Christi Domini, S. Joannis Baptistæ, S. Antonii, & S. Benedicti exemplo, nec non Doctoris Angelici testimonio comprobavimus. Vidistis quoque Institutum nostrum, alia rigidiora transcendere, tamen quia Christum sequimur, multis optulamur, & charitatis, virtutis omnium præstantissima operibus concatenatis inharemus, quod S. Chrysostomi sententiâ, omnibus austeritatibus anteponitur. Vidistis Institutum nostri labores, eleemosynis, aliisque misericordiæ operibus corporalibus præcellere, quia spirituales sunt, & circa animam milles corpore præstantiorem versantur. Quæ rationes S. Patriarcham nostrum, S. Indiarum Apostolum, S. Franciscum Borgiam, tanto zelo & fervore succenderunt. Eadem igitur & nos in vocatione, ejusdemque estimatione, non solum confirmet, sed etiam ad omnia charitatis & zeli opera, Instituto nostro consentanea, strenuè exercenda, regnumque Dei, pro viribus, omnibus annuntiandum animent, & inflammet.

EXHOR-

EXHORTATIO VI.
IN REGULAM II.

Ostendit, quàm sapienter S. Ignatius, ad finem Societatis
consequendum, impedimenta removerit, media
suppeditarit.

T H E M A.

*Quis putas, est fidelis servus & prudens, quem constituit Do-
minus super familiam suam? Matth. cap. 24.*

Vel ex Regula.

Uemadinodum
Divina Bonitas
S. Ignatium ele-
git in Ducem,
Antesignanum,
& Authorem So-
cietatis JESU,
sic eidem admi-
rabile lumen, sapientia & prudentia,
tam humana, quàm divina liberaliter
ad omnia in Societate sapientissimè ad
finem præscriptum ordinanda commu-
nicavit. Si quis enim penitiùs inspi-
ciat, quàm multa, quàm varia, ex-
tra exemplum aliorum Ordinum &
sancta Canonum, in Religionem
suam, cum summa Pontificum &

Concilii Tridentini approbatione, in-
vexerit, non dubitabit illum inter sum-
mos Theologos & Viros sapientissi-
mos accersendum. Si quis perpenderit
quàm cautè & prudenter impedimenta,
quæ salutem propriam & alienam re-
tardare poterant, amputaverit; sentiet
in eo sapientiam Orbi regendo parem,
quam in eo agnovit Julius III. Pontifex
maximus: qui datum Ecclesiæ dixit ad
instaurandas illius per orbem labes: si
quis consideraverit, quàm apta & con-
venientia ad finem Societati præscri-
pserit media, quibus & ipse in guber-
nando usus, & suos ad finem intentum
uti voluit, agnoscat in eo sapientiam
totius Ecclesiæ Dei gubernanda capa-
cem,

R 3

cem, ut agnovit Joannes III. Lusitanæ Rex, qui illum optavit in Petri Sede Pontificem, & cœli claves moderantem. Ob hanc summæ sapientiæ opinionem Ferdinandus I. Imperator nisi illo consulto, nihil prius Romæ ab Oratore suo tractari passus. Et Cardinalis Cueva, de ejus obitu certior factus, scripsit; Ecclesiam prudentissimi omnium capituli jacturam fecisse. Hanc autem prudentiam prorsus admirabilem S. P. ostendit, dum 1. finem nobilissimum Societati præfixit, de quo supra diximus. 2. Dum de medijs aptis, diu multumque consultando, Deum pro luce impetranda indefinenter oravit, meditando diu singula perpendit, aliorum prudentum consilia adhibuit. 3. Ex allatis in consultationem, judicium tulit, inutilia ab utilibus, mala à bonis secrevit. 4. Illa reiecit, meliora & aptiora ad finem prælegit & Societati præscripsit.

Hæc igitur duo, quomodo impedimenta huic nobilissimo fini contraria removerit, & media aptissima Societati tradiderit, in præsentis Exhortatione exponemus.

I.
S. P. Ignatius impedimenta Societatis removit.

I. Impedimenta removit S. P. N. quæ Societatis fini obstare poterant: Nam 1. *Primum impedimentum* est certus habitus: hic enim valde obfuisse fini Societatis; cum in eo non licuisset comparere inter infideles & hæreticos; qui in locis quibusdam pestilentioribus nostros hoc habitu incedentes lapidassent: quare à necessitate vestitus proscripsit & formam, & colorem, & materiam certam;

sed inter fideles quidem versantibus voluit esse Clericalem, honestum, & ad usum loci, in quo vivitur, accommodatum, neque professioni paupertatis repugnantem: inter infideles autem & hæreticos, quemcumque genio incolarum & propagandæ fidei, magis accommodatum.

2. *Alium impedimentum* est chorus, hinc S. P. N. tamen ipse plurimum ad illum afficeretur, choro etiam & plasmodiâ (uos absolvi voluit, ne in occupationibus continuis ad auxilium animarum pertinentibus, impedirentur; laudantibus salutare hoc propositum summis Pontificibus illudque confirmantibus constitutione, quæ incipit: *Ex Sedis Apostolicæ.*

3. *Tertium impedimentum* est certæ penitentia: quæ impedire possent labores Apostolicos: hinc neque ullam certam in corporis afflictionibus, ex obligatione subeundis, jejuniis, ciliciis, & aliis id genus mortificationibus, communem mensuram præscripsit (licet hæc non minus in Societate, quam in alia quavis Religione per DEI gratiam vigeant) sed unicuique assumendas permisit, quæ illi viderentur, cum approbatione Superioris, ad majorem sui Spiritus profectum convenire: scilicet ne nocuum virium inde passim, à majoribus pluribusque bonis peragendis, in procuracione animarum, impedirentur.

4. *Quartum impedimentum* est vitæ passim inusitata hominibus: Nam S. P.

S. P. non voluit nostros nudipedes incedere, grossis cucullis indui, sine lecto dormire; sed vitam communem agere, ut magis conformiter, iis quibuscum agerent, in exterioribus se habendo, facilius in animos influerent, idque conformiter ad vitam Christi; de quo, notâ questione, Sanctus Thomas de Aquino, fueritne conducibilis, Christum cultu austero, victuque incedere, an verò communi & familiari? Negativè respondet; Nam, qui cum aliquibus conversatur, inquit, convenientissimum erit, ut se illis in conversatione conformet, secundum illud Apostoli, 1. Corinth. 9. Omnibus omnia factus sum: & ideo convenientissimum fuit, ut Christus in cibo & potu communiter se, sicut alii, haberet. Et iterum. Dupliciter homines attrahuntur ad bonam vitam, quidam etiam per speciem sanctitatis, alii per viam familiaritatis. Dominus autem & Joannes dividerunt sibi duas vias: Joannes, imò Dominus per Joannem elegit sibi viam austeritatis, pro se elegit viam lenitatis.

5. Impedimentum retardans lucrum animarum, est merces pro ministeriis spiritualibus, ideoque Sanctus Pater interdixit nostris omni mercede, precio, vel stipendio pro ministeriis & laboribus quibusvis etiam eleemosynarum nomine accipiendi, tum ut Hæreticus, Sacerdotes pro sacrificiis & indulgentiis pecunias acceptantes, cavillantis os obstrueret, tum ut non muneribus corrupti, vel pecuniâ, sed plenissima libertate nostri cum proximis versari possent.

6. Impedimentum obmovent negotia secularia; quare ne hæc nos implicarent, relegavit ac vetuit nostris, secularium negotiorum, quæ ad rationem, ut vocant, statum, pertinent, quæ sunt connubia, pacta, fœdera, & bella Principum, aliæque etiam propinquorum negotia & litium tractationem; ne per hæc in auxilio spirituum animarum impedirentur, & tempus nobilissimum in illis tereretur: Solent enim ea dies integros absumere, verb. grat. adeundo, consulendo, monendo, excitando Advocatos, Procuratores causarum, Judices, Patronos, &c.

Septimum & grande Impedimentum Societati causaturæ erant Prælatû, Episcopatus, aliæque dignitates; ad hoc amollicendum S. P. N. omnium maxime nostris dignitatum Ecclesiasticarum admissionem prohibuit, ad quas repudiandas, voto speciali, Professos obstringendos sanxit, nisi quempiam ad eorum acceptationem contingeret præcepto sub culpa mortali, à summo Pontifice adigi. In quo non ea solum Ignatio causa fuit, quòd Societatis homines ex propria Instituti ratione, ad diversa loca peragrandæ & vitam in quavis mundi plaga agendam obligatos, contingeret ita ad certam Ecclesiam & Diocesim alligari; sed vel maxime, quia primariis sui cœtus capitibus ad Insulas promotis, veluti flore suo ac vigore orbatam, necesse foret emarcescere, perinde ac si è corpore laboribus improbis destinato, evaporent Spiritus maxime vivaces, quibus se vegetat

vegetat & agit. Ut taceam ingens ambitionis in Societate periculum, præ quam in aliis religionibus, ad ejusmodi dignitates, ædificatio disciplinæ, fastidio munerum, opinione propriæ talentis suis inferiorum, frustratione gradus Professorum, doctrinæ, & nobilitatis stimulo, quæ in obsequio Principum passim versantibus proniora captatu essent. Et licet pauci illis honoribus potirentur, non pauci tamen ad eos grassarentur. Prout videmus in aulis Principum; si vel unus ad ejusmodi fortunatas Insulas applicuerit prospere, sexcentos navem boni spei conscendere, & licet in eorum oculis navim alii toridem frægerint. Semel autem vela ejusmodi auris pandentes, ministeria sibi domi deligere contendunt, neque admittent, nisi sublimè ac splendidum, quo nominis auctoritatem concilient, cujusmodi sanè non erunt fidei Christianæ & Grammaticæ rudimenta pueris tradere, nosocomia & carceres visere, dicere ad servitia, pagos, villas, montana pedes concurrere, in alias regiones, ubi spe improbâ excidere necesse sit, demigrare, & alia quam plurima, quorum vicissitudine vix ullum eximi in Societate contingit.

Hæc si bene perpendamus, admirari debemus admirandam Sancti Patriarchæ nostri sanctitatem & sapientiam, gratiæque DEO agere, eumque colaudare quod tantam Sancto Patri sapientiam impertitus fuerit, qua omnia hæc gravissima impedimenta à Societate removerit, quibus non amoris, si-

nem Societatis, qui est propria & aliena salus, & perfectio nequaquam obtineri potuisset.

II. Vidimus quæ Sanctus Fundator impedimenta à sua Societate proscripserit, nunc videamus, quæ media suggererit, quæ arma ad bellanda prælia Domini suppeditarit ad finem præfixum allequendum, ut scilicet primò nos ipsos perficiamus, ne fortè cum aliis prædicaverimus, ipsi reprobi efficiamur; deinde perficiamus alios ad hunc finem geminum.

1. *Primum medium*, quod S. P. suppeditavit nobis, DEO illuminante est oratio mentalis, cui quotidie ante alias omnes occupationes horam solidam impendimus: & hanc S. Pater noluit sistere in dulci quadam & speculativa celestium contemplatione, in qua veluti scopo sanctè alii religiosi conquirebant; sed orationem maxime prædicam præscripsit, quâ in affectiones mentis, ordinem rectè agendi præcipue turbare & solitas, DEO & rationi perfecte subigendas incumbamus, & eam ad animum in actiones cum proximo exacuendum dirigamus.

2. *Alterum medium* est conscientia discussio, nam ad finem eundem collimari iussit duplex quotidie examen conscientia, ut defectus in perfectione propriâ & in conversatione cum proximo admissos corrigere, atque ita & nos & proximos melius perficeremus; quibus accedit examen particulare, ad defectum unum post alterum facilius funditus extirpandum,

pandunt, virtutemque unam post alteram inferendam.

3. *Tertium medium*, est crebra & varia recollectio animi: nam huc dicitur, triduanas quovis semestri, octiduanas quolibet anno, & subinde mensuras recollectiones seu exercitia, quibus omnibus ad naturæ impetus coercendos, affectus & passiones frenandas, iudicium & voluntatem frangendam collimare suos voluit, ut sine periculo salutis propria, alienis malis mederi possent, ne alioqui instar pedamenti aut stipitis adminiculando frugiferis vitibus, ipsimet inarescerent, ignique aeterno fervarentur.

4. *Quartum medium* convenientissimum est biennium Novitiatûs, præter morem aliorum Ordinum, ut solidius mortificationis, orationis & virtutum fundamentum collocarent, aliisque tutius juvare possent. Quam multi enim ahuc sunt in virtute, post primam annum debiles, qui certè non absque periculo, vel sine cum exiguo fructu cum proximis agerent. Deinde post studia & doctorem, addidit annum tertie probationis, in quo tanquam in schola affectus, tepesfactum per studia spiritum instaurarent, atque accenderent, ac deinde ad agendum cum proximo inflammati penitus emittereatur, omnibusque, quibuscum agerent, ignem injicerent.

5. *Quintum medium* omnino necessarium, studia disciplinarum, quæ ita exigit S. Fundator, ut sine illis ad professionem admitti neminem voluerit, nisi excellenti humanâ Divinâque sapientia imbutum, videbat enim haud

posse citri propriae tuæ periculum idoneos fieri, qui ad omne genus hominum, in quamlibet mundi plagam mittantur (quod proprium est Professis) nisi penes eminentem virtutem excellenti simul doctrinâ fulgeant: prout experimento edocta agnovit S. Theresia, dicere solita, si Confessarius eligendus esset, aut magnæ Sanctitatis, sed exigua doctrinæ, aut econtra eximia sapientiæ cum minori virtute, hunc à se præferendum: Didicit id Ignatius ex ipsius Salyatoris exemplo, qui vetuit Apostolos ante in mundum universum dispergi ad mortalium conversionem, quàm imbuerentur spiritus ex alto, & cum ejus supervenientis in se virtute acciperent unâ omnem sapientiam & scientiam loquendi magna lilia Dei.

6. *Sextum Medium* aptissimum fuit, consilium illud admirabile & sine ullo priore exemplo, constituendi suam religionem, non ex solis Professis, sed diversis graduum statibus, Coadjutorum tam spiritualium quàm temporalium, & Scholasticorum: quorum isti, tamen per vota simplicia veri Religiosi, ex causis tamen justis ab iis absolvi & à Societate dimitti possint.

Quemadmodum inter Christi Domini sectatores non omnes fuere Apostoli, sed quidam etiam velut Apostolorum, sub nomine Discipulorum, Coadjutores. Quæ licet ab institutis aliorum Ordinum adeò diversa, & Canonibus vetustis contraria, cum Concilio Tridentino summopere probarentur Pontifices: & juxta Divinæ vocatio-

nis dispositionem emanasse pronuntiavit Gregorius XIII, in Bulla: Quæcunque.

Quam præclaram verò medium sit dimissio, qua incorrigibiles & scandalosi, velut cadavera à Societate emittuntur, docet experientia. Unde illud Sapientissimi, cujusdam sanctissimæ Religionis Præpositi Generalis responsum fuit, dum rogatus, quem inter Ordines Religiosos municissimum putaret adversus detrimenta primigenii vigoris? Societatem Jesu nominavit, ut quæ optimum quemque retineret, non sinendo ad dignitates Ecclesiasticas abstrahi, & deterrimum quemque ac reprobum è gremio suo ejiciendi potestatem haberet.

7. *Septimum* illudque excellentissimum *Medium* est prompta obedientia: voluit enim S. Ignatius alumnos suos semper in procinctu stare, ad capeffendas quocunque gentium missiones pro vocationis nostræ munere & Instituto: quemadmodum in militia moris est, ut ad occurrendum quovis loco & tempore hostibus parati armatique stent. Ita Professos obstringi voluit sine omni viatico provolare ad extremas orbis regiones, quoties Vicarius Christi annerit. Et hanc voluit nostram esse tesseram: *Ab aliis Religiosis Ordinibus patiamur facilius nos superari jejunis, vigiliis, & ceterâ cultûs vultusque asperitate; sed verâ & perfectâ obedientiâ abiectioneque voluntatis & judicii maxime velim esse conspicuos, quicumque in hac Societate Deo Domino nostro deservimus;* Scribit

in Epist. de Obed. Taceo media alia, quibus prius nos perficimus, uti sunt 1. Exhortationes, conferentiæ, exhomologeses, Synaxes, colloquia spiritalia, lectio atctica, instructio privata. 2. Media ad salutem & perfectionem proximi, ut sunt doctiones, conciones, catecheses, colloquia, Sacramenta pœnitentiæ & comunionis, exercitia, &c.

Hæc & alia plura præstantissima sanè media sunt à Deo S. P. N. inspirata, & ab hoc Societati universæ communicata, ut asserit Gregorius XIII. in Bulla: *Quanto fructuosius*: Spiritum S. media tam præclara, maximeq; opportuna S. Sedis ministerio Sociis Ignatii tribuisse atque confirmasse. Ea verò in dubium revocare, impugnare directè vel indirectè, vel enervare sub pœna excommunicationis lata sententia prohibuit Gregorius XIV. constitutione *Ecclesia Catholica*.

Quapropter Deo & S. P. N. gratias immortales referamus. 1. Quod impedimenta tam varia sustulerit, quæ nos summè in propriâ alienaque salutis ac perfectionis studio retardassent. 2. Ingentes quoque eidem gratias agamus, quod media tam præclara, tam opportuna & necessaria nobis communicariint, & statuamus, ne minus grati simus, iisdem litentè uti ad finem Societatis, ad propriam alienamque salutem & perfectionem consequendam, ad magni Dei ac Domini nostri honorem & gloriam. Amen.

REGULA

REGULA TERTIA
DE INDIFFERENTIA LOCORUM.
EXHORTATIO I.
IN REGULAM TERTIAM SUMMARIIL.

T H E M A.

Euntes in mundum universum. Marci 16.

V E L.

Nostra vocationis est diversa loca peragere. Reg. 3.

Uemadmodum
viris Prophetis, A-
postolicisque pro-
prium est, non latere
in domus angulo, aut
abscondi sub modio;
sed imponi candela-
bro, & lucere omnibus, qui in Eccle-
siae domo sunt, atque instar solis cir-
cumire, & veritatis fidei, ac perfe-
ctionis radios quaquaversum diffun-
dere: ita quoque Societati nostrae in-
natum est, diversa loca peragere, vi-
tamque in quavis mundi plaga agere;
ubi majus Dei obsequium, & anima-
rum auxilium speratur. Aspiciete Moy-
sen, Elham, Isaiam, Jeremiam, Eze-
chielem, Danielelem, ceterosque Pro-
phetas, quid fuere, nisi mundi soles,

ubivis tenebras dissipantes, Dei-
que oracula ac mandata Regibus ac popu-
lis annuntiantes? *Ad omnia, que mis-
tam te, ibis:* ait Dominus Jeremias c. 1.
7. Pari ratione intuemini Apostolos,
Petrum, Paulum aliosque, quid erant,
nisi mundi luminaria fulgentissima,
infidelitatis & malitia caliginem e
mortalium cordibus ejicientes, *Vos,*
inquit Christus, *estis lux mundi* Matth.
5. 14. Lux non unius pagi, oppidi aut
regni; sed mundi universi: *Euntes in
mundum universum, predicate Evan-
gelium omni creatura.* Marci 16. Ita
quoque homines Societatis JESU,
tanquam Apostolorum imitatores,
non occultantur sub modio; sed supra
candelabrum collocantur, ut luceant
omnibus qui in domo sunt, indifferen-

S 2

tct

tes ad omnem locum, populum, missionem, ut luceant omnibus & doctrina Christiana radiis perstringant universos. Quod si quis hoc refugeret, aut abhorreret; merito tanquam à spiritu Apostolico & Ignatiano alienus, erubesceret: *Pudeat*, ait S. Bernardus *serm. 66. in Cant. Successores Apostolorum lucem non esse mundi, sed modii.*

Geminas igitur adducemus rationes, hanc nobis indifferentiam ad quavis loca persuasuras. 1. ma est, nos esse de Societate. 2. de Societate JESU.

1.
Ratio in
differentia
ad loca
est Societatis.

I. Ratio prima, quæ hanc ad quavis loca indifferentiam ac promptitudinem persuadere, nosque ad eam amplectendam potest permovere, desumitur ex etymo Societatis: Quid enim obsecro, est Societas, nisi cohors, sive turma militaris, sub Christi Domini ac Ducis sui labaro militans; Constat autem in militibus, requiri ad quavis loca indifferentiam, sive intra regnum, sive extra, Dux, eorum operâ, contra hostem, indiguerit. Imperatores Ferdinandi suos habere Duces cum exercitibus, Tampierios, Bucquoyos, Tilios, Papenheimios, semper in proximo stantes, paratosque ad occurrendum hosti, sive in Bohemiam, sive in Hungariam, sive in Germaniam destinarentur. Similiter modernus Imperator noster Leopoldus varios Duces strenuos militia suæ præfecit, Lotharingum, Badensem, Eugenium, aliosque, qui jam in Hungariam, jam in Transylvaniam, jam ad Danubium, jam ad Tibiscum, jam ad Rhenum, jam ad Padum prompti alacresque hosti

obiabant. Atque hæc est proprietas & virtus militaris; eum in finem miles conscribitur, armatur, & meret stipendia; militisque nomine & salario foret indignus, si vellet intra unius oppidi mœnia delitescere, & ubivis locorum cum hoste manus conferere detrectaret.

Pari ratione. Societas nostra militia est, seu Exercitus, pro Dei gloriæ & animarum salute, contra hostes Tartareos bellaturus. Cui jure aptari potest, in sensu partiali, quod Sponsus cœlestis de Sponsa, id est, Ecclesia, in sensu totali & adæquato pronuntiat. *Cant. 6. 9. Castrorum acies ordinata.* Et *Cantic. 1. 9. Equitatus meo in curribus Pharaonis, assimilavi te, amica mea:* ad bellum te voco ac per te, hostes meos subjungere destino, animaque in captivitate ab iis redactas, libertati restituere, eumque in finem te maria & terras celeriter permeare desidero. Hoc militia nomen & omen mox à Societatis primordio denique primi Patres in formula Societatis Paulo III. Summo Pontifici oblata, atque ab eo anno 1540. confirmata, profecti sunt, dum hæc verbis eam auspiciantur: *Quicumque in Societate nostra, quam JESU nomine insigniri cupimus, vult, sub crucis vexillo Deo militare.* Deinde subjungunt: *Sciant omnes socii, & non solum in primis professionis suæ foribus; sed quoad vixerint quotidie animo volvant, Societatem hanc universam, & singulos, sub sanctissimi Domini nostri Papa & successorum ejus fidelis obedientia militare.* Denique additur, voto eos obstringi, ad eundem quocumque

cunque missi fuerint, sive ad Turcas, sive ad infideles, sive ad hereticos, sive ad schismaticos, sive etiam ad quosvis fideles, imò etiam ad Indos. Jubeanturque die nocteque succincti lumbos stare, ac ad tam grandis debiti solutionem paratos sese ostendere.

Constat igitur nos sacre militia albo inscriptos esse, adeoque oportere ex mente primipilorum Patrum nostrorum in procinctu stare; vel ut loqui S. Fundator noster solebat: *Societatis operarii; altero tantum pede, terra insidendum, altero ad iter suscipiendum elevato standum esse; inluuans, eos minime certo loco, aut collegio affixos habere, sed potius de loco in locum, ubi animarum salus requireret, proficisci debere, & quod de S. Paulo dictabat Chrysostomus; quasi pennatos, totum orbem pervolare paratissimos esse, oportere.*

Quare Charissimi, hanc in tyrocinio indifferentiam & promptitudinem addiscamus, à parvis inchoando, ut postmodum velut generosi pugiles idem in magnis prætemus. Discamus ad nuntium superiorum stare succincti, unumque pedem quasi elevatum tenere; non imitemur degeneres S. Ignatii filios, qui non uno, sed ternis quaternis aut pluribus nonnunquam insistant pedibus, tot scilicet quot Atlantes numerant, quibus confisi in eodem loco detinentur, & vix aut ne vix quidem aliò transferuntur: potius non degeneremus à præcellis cogitationibus filiorum Dei, & Societatis nostre herorum, qui sive in Chinam, sive in Japoniam, sive in Brasiliam, sive in Ma-

labriam, sive in Orientem sive in Occidentem, Dei & superiorum voluntate ablegarentur, alacres provolabant. Neque deest in provincia nostra gloria divinx campus, in quo tot missiones, in Septentrione, in Dania, Holsatia, Julia, Westphalia, & alibi patent: nostra enim vocationis est missum instar diversa loca peragere.

II. Ratio altera, quæ hujusmodi nobis indifferentiam ac promptitudinem persuadeat, est, quòd sumus de Societate JESU, & Socii & milites JESU, quos à Duce suo avelli minime decet, sed exemplo ipsius diversa loca, animarum lucrandarum gratià permeare. JESUS Dux noster, minime tempore commoratus, est Hierosolyma, sed modò in Galilæam, modò in Judæam, modò in Samariam profectus est, civitates & vicos ac castella perlustrando, omnibusque annuntiando Regnum Dei. Ecce Dux tuus præit, si socius ejus ac miles es, sequere, nec ab ejus agendi modo deflecte, cum sine hoc, genuinus ejus socius esse nequeas.

Hanc enim indifferentiam & promptitudinem ad quavis loca, collegia, officia, missiones, apostolicosque labores, etiam in remotissimis regionibus, non existimes, accidens quodpiam, aut capillamenti instar, ornamentum esse Societatis JESU, sed cor & animam ejusdem, quod qui ei tolleret, eandem è vivo corpore in frigidum cadaver transformaret, in ipsa substantia mutatu: quemadmodum enim qui Anachoretis solitudinem & silentium, Monachis psalmodiam & jeju-

II.
Societas
JESU.

nium, Fratribus minoribus noditarem & saccum, Stylitis columnam & vigiliis eriperet, eos animâ planè ipsâ spoliaret, & in cœtus omnino alios commutaret; ita pariter si à Jesu Societate sustuleris indifferentiam locorum, promptitudinem mutationum, desideria ardentia sacrarum expeditionum, susceptionem, ubivis terrarum, Apostolicorum laborum, non remanebit Societas Jesu, & Apostolicum agmen, quod Dominus Jesus ad excindendas hæreses, illustrandos infideles, erudiendosque verâ religionis, aut pietatis expertes, conscripsit. Ex quibus sole clariùs elucescit, quàm virtus ista sit nobis necessaria.

Deinde; si sumus è Societate Jesu, id est, milites Jesu, mundo exempti, & in ejus familiam exercitumque adlecti, qui ejus amore patriam, parentes, amicos mundumque omnem prompti reliquimus; ita ut nobis dici queat, quod Apostolis: *Vos non estis de mundo.*

Igitur omnis terra & nulla terra nobis debet esse patria. Exemplum præbet nobis S. Basilii, cui cum præses minaretur exilium (ut scribit S. Gregorius Nazianzenus in oratione funebri de laudibus Basilii) respondit: *Ego verò nec ullum exilium cognosco, quò nullo loco circumscriptus sum; neque hanc terram, quam nunc colo, meam habeo, & eam omnem, in quam projectus fuero, pro mea duco.* Ita pariter totus terrarum orbis, & patria nobis sit, & exilium: patria quidem cujus incolæ ad salutem & perfectionem dirigamus; exilium verò cujus commoda penitus despiciamus. Do-

mefticus Dei, exul est mundi, ait S. Ambrosius serm. 7. in Psalm. 118. Cui si eriamnum corde affixus hæreat, jam servus Dei ac domesticus esse haud poterit. cochleæ domiportæ non ablimilis. *Velut cochleæ,* ait S. Ambros. libr. 1. de Abel. *quæ nisi intra septe operimentum spirare non possunt.* Ita illi qui aliò missi, domos & collegia secum trahunt, neque verò ea tergo vehunt; sed intimo pectore concludunt, indifferentiæ, & promptæ obedientiæ, virtutis nobilissimæ, penitus expertes.

Apagere tam indignam pectore religioso sarcinam, & conquirere omnistudio allabora, necessarium ad eò JESU Socio, ad quascunque regiones & stationes indifferentiam, ducentum Jesum sequere, qui tibi inelamant: *Ubi ego sum, illic & minister meus eris,* libensque commorabitur.

Quæ cum ita sint, Charissimi, si spiritu Apostolico repleti, eòque agi desideretis, si lux mundi esse cupiatis, indifferentiam hanc ad quascunque provincias, missiones, domos, functiones, cum gratia divina, procurate: successores Apostolorum pudeat esse, non lucem mundi, sed modum: hoc Societas in quam adlecti estis, hoc militia exigit, hoc militaris obedientia requirit, quam qui sequi recusat, ignavia dedecus haud effugiet. Hoc postulat à vobis Societas Jesu, exemplum Jesu, qui de regione in regionem, de castello in castellum, de civitate in civitatem obambulando, animasque querendo vobis prævit: hujus nisi vestigiis insistatis, ejus socii & comites non estis, quibus omnis tellus & nulla tellus

tellus patria sit oportet: sed potius cochleis infelicissimis domui suæ tenaciter adherentibus, similes eritis: quod longè absit à fidelibus Jesu fociis, & S. Ignatii filius genuinis, quibus illud semper in corde & ore versetur: Totus mihi mundus & patria est & exilium: non illic vivo ubi dego, quoniam in omnibus mundi partibus vivere cupio, quas Apostolicis laboribus stadium esse, per superiores, Christus mihi demandavit. Illa mea regio est, in qua luce veritatis populos infi-

deles illustravero; illa mea patria est, in qua hæresi infectos in gremium Ecclesiæ reduxero: illa mea terra est, in qua Evangelium annuntiare, juventutem erudire, Sacramenta administrare, & Patris æterni gratiam, Divinæ legis desertoribus recuperare poterò. Quisquis Christi amore paternam domum ex animo deseruit, ac Dei gloriam animarumque salutem sitit, in omni tugurio domum & in quovis mapali palatium invenit.

EXHORTATIO II.

IN REGULAM III. SUMMARI.

Docet variis exemplis, ad quælibet loca, indifferentiam.

T H E M A.

Posuit eos, quasi equum gloria sue in bello, Zachar. 10. 3.

V E L.

Nostra vocationis est, diversa loca peragere. Ex Reg. 3.

Societas JESU minima, uti exhortatione proximè precedente insinuavimus, exercitum volentem seu equitatum, ad hostibus Ecclesiæ, quovis

loco & quavis occasione, occurrentem resistendumque paratissimum refert: In hoc equitatu sociorum quilibet se veluti jumentum, quod ad omnia indifferens & paratum est, cum Davide reputer, aut quasi equum gloriæ divinæ esse se existimet: *Posuit eos quasi*

quasi

quasi equum gloria in bello, ait Zacharias Propheta c. 10. Equus, ait S. Greg. lib. 3 r. moral. cap. 11. est predicator, qui habet fortitudinem, quia adversa constanter tolerat, habet hinnitum, quia ad superna blandiens evocat. Ergo equum in signa Apostoli ac viri Apostolici hieroglyphicum, qui quaquaversum velociter volitare gestit, ubique Christum sessorem tanquam equitem, rectorem & excitatorem, ad infidelitatem, & vitia sternendum, ad Reges & Principes subjugandum, animosè circumfert; nullis fatigatur laboribus, nullis cedit difficultatibus, nullis periculis terretur; sed omnia generosè transilit & subigit. Verè equus gloriae Divinae propagandae idoneus, equus gloriosus & speciosus: ut vertit Interpres Syrus, equus promptus ad omnia, & strenuus in bello; ut vertit Arabicus.

Ejusmodi equum gloriae promptum ac strenuum fuisse imò Christum Dominum, addit Apostolos. Ac 3^{ti}o primos Societatis nostrae Patres praesenti exhortatione demonstrabimus.

I.
Exempli
indifferen-
tiae Chri-
stus.

I. Exemplum primum promptitudinis, indifferentiae, & strenuitatis nobis exhibet Rex & Dux noster, Dominus JESUS Christus equitatis nostri Generalis Archistrategus; sanè Equus generosissimus gloriae in bello, de quo Apoc. 19. 12. legimus: *Et ecce equus albus, & qui sedebat super eum, cum iustitia pugnat, in capite ejus diademata multa* (ob multiplices victorias) *& vestitus erat veste aspersa sanguine* (pugnavit enim usque ad sanguinem,

usque vulnera & mortem) *& vocatur nomen ejus, Verbum Dei, & in vestimento ejus & femore scriptum, Rex Regum & Dominus Dominantium: & exercitus sequebatur eum in vestibus albis, vestitus bysino albo & mundo.* Et ecce equus albus. Viegas aliique Interpretes, per hunc equum album intelligunt Humanitatem Christi, per sessorem, Divinitatem; seu Verbum Dei. Hic igitur equus albus, hic equus Divinus, hic Rex & Dux noster praecedit, varii Ordines & turmae virorum Apostolicorum sequuntur: praecedit, & exemplò suo docet, strenuè ac promptè ubivis locorum instar generosi equitis discurrere & pro gloria Dei decertare. Quid enim toto praedicationis suae triennio egit aliud, quam de loco in locum, de civitate in civitatem, de regione in regionem transcurrere, omnibus regnum Dei annuntiare, omnes ad poenitentiam, ad cognitionem & amorem Dei invitare, variisque beneficiis ac prodigiis eos, quibuscum conversabatur, allicere. Nec opportunitatem loci, quam ubique reperiebat, necesse erat querere. Hoc enim unum gloriae patris, & animarum salutis negotium tractabat in templo & domibus privatis, hoc tractabat in vicis & castellis, in montibus & desertis, in mensis & ipsis viis: hoc agebat cum magnis & parvis, cum Legis peritis & Phariseis, cum publicanis & peccatoribus, cum piscatoribus & quibusvis hominibus, totus iis, quae Patris suberant, occupatus, & Regno Dei ubique propagando impigrè, fideliterque intentus.

tentus, usque ad defatigationem, usque ad sanguinem, usque ad vulnera & mortem.

Hoc Regis ac Ducis nostri exemplum, Charissimi, si equi gloriosi in bello, si strenui JESU velimus esse Socii, nobis imitandum est; *Exercitus enim sequebatur in vestibus albis*, ait S. Joannes in Apoc. l. c. In quovis loco, sine inclinatione ad hunc vel illum, oportet nos gloriam Regni Dei, hominumque erga Deum subjectionem promovere. In quovis loco, sine differentia decet nos dura hominum corda salubribus contritionis lachrymis emollire; atque ad vitam meliorem, imò perfectam traducere, & à Caco-dæmonibus Angelos efficere. In quovis loco convenit, sine hesitatione non curiosa, non inutilia; sed Christum Crucifixum prædicare; *Non in sapientia verbi, & sublimitate sermonis*, ait Apostolus, *ut non evanescat crux Christi*: In quovis loco sine discrimine, quò obedientis nos ablegaverit, oportet nos cognitionem & amorem Dei, inter ignorantiam tenebras, omnium quibuscumque versamur, mentibus inferre; idque Christi exemplo, in vicis & oppidis, in mensis & viis, verbo, ubique. Cognitionem inquam, non speculativam sed practicam, quæ ea, quæ tantæ Majestati debent, cognoscant, ei se subiciant, serviant, colant, timeant, ament, ac sanctissimas ejus leges, & amicitiam, quas hæcenus divitiis, honoribus & voluptatibus postposuerunt; imposterum rebus omnibus, suæque vitæ, si opus sit, præponant; atque ira non tantum salutem, sed

etiam maximam perfectionem, ad majorem Dei gloriam æternam, consequantur.

II. Alterum indifferentiæ, promptitudinis & generositatis exemplum præbuere Sancti Christi Domini nostri Apostoli: quos posuit quasi equos gloriæ in bello, ut nomen Christi, fidem & Evangelium in omnem terram deferrent, ac ubique gentium promulgarent, ad quavis loca promptissimi; ac tales, qualem S. Gregorius l. 31. moral. c. 11. describit S. Paulum, strenuum equum gloriæ in bello: *Qui sefforis sui (Christi) calcaribus excitatus exultat, tormenta non metuit, in occursum pergit armatus, & fervore accenditur*. Ita sanè Apostoli, nulla metuentos pericula, cuncta perripere obstacula, ad quavis indifferentes loca, quò vel Spiritus Sanctus vel S. Petrus Apostolorum Princeps eos dirigeret, vel major Dei gloria & animarum auxilium evocaret.

Nam Apostolorum primus Petrus, profectus est Romam in Italiam; S. Andreas Frater ejus in Achaiam, S. Jacobus Hierosolymam, S. Joannes in Asiam, S. Thomas in Indiam, S. Jacobus in Hispaniam, S. Philippus in Phrygiam, S. Bartholomæus in Armeniam, S. Mattheus in Æthiopiam, S. Simon in Ægyptum, S. Thadæus in Mesopotamiam, S. Matthias in Judæam. S. verò Paulus Apostolus, tanquam generosus equus Christi in bello, quantâ alacritate, quantâ indifferentiâ & promptitudine, varias regiones percurrit, Asiam, Bythiniam, Græciam, Judæam, Italiam, Lycaoniam,

T

Mace-

II.
Apostoli.

Macedoniam, Pamphiliam, Pisidiam & alias; cui Christi amor calcar addebat, *Charitas Christi urget nos*, ad currendum alacriter, ubicunque animarum auxilium ac Dei major gloria speratur. Quid si hi Apostoli vel difficultate vel vite periculis absterriti, eâ indifferentiâ caruissent, & nec Petrus Romam, nec Paulus Asiam, nec Jacobus Hispaniam, nec alii alias regiones adissent; quantum Ecclesie damnum inde fuisset exortum? sanè nec Italia, nec Hispania veram fidem suscepisset; ac proinde quot hominum milliones ad aeterna inferni supplicia descendissent.

Hos igitur pugiles, Charissimi, imitemar, & quocunque nos Deus per superiores destinavit, instar equi generosi, sine replica aut tergiversatione provolemus: & quemadmodum equum generosum non stabulum commodum, non pabulum bonum ab excursionem remoratur, nec fœni avenaque defectus in loco, ad quem prope rat, retardat: ita nec commoditas loci, unde exeundum, nos detineat, nec incommoditas loci, ad quem pergendum est, absterreat; sed Apostolorum instar, nostri obliti, neglectis propriis commodis & honore, solam Dei gloriam intendo, jam inter populares, jam inter extraneos, prout obedientia jussit; jam peregrini, jam incolæ; jam exules, jam captivi; jam honorati, jam contempti; jam famelici, jam sitibundi, alienæ salutis ac Divinæ gloriæ inserviamus.

III. Tertium indifferentiæ, promptitudinis & generositatis exemplum

præbet nobis S. P. Ignatius, unâ cum primis Sociis suis: quos Deus his ultimis calamitosis temporibus, in quibus phalanges infernales multiplicata, innumeraque Hæreticorum turmæ adversus Ecclesiam Sanctam infurxerunt, ac novi orbes pro Christo expugnandi reperti sunt; posuit, *Quasi equum gloria in bello*: ut quocunque ex obedientia mitterentur, hæresi, infidelitati & peccatis sese opponerent, fidem propagarent, vitia exciderent, mores depravatos ubique locorum corrigerent, itaque gloriam Divinam strenuè promoverent.

Cum verò ex diversis essent nationibus orti, nec scirent, cui potissimum orbis parti succurrerent, anno 1537, haud procul Parisiis, in templo B. Virginis, in monte Martyrum, voto se obtinuerunt, quòd si intra annum in Palestinam proficiscendi se non offerret occasio, summo Pontifici se sisterent, quocunque gentium placuisset, in animarum auxilium ab eo mittendos.

Atque ita hæc indifferentia ad quocunque totius mundi loca cum ipsa Societate nascente nata est. Moxque Regibus, Principibus, aut Episcopis postulantis, Pontifex maximus Julius III. in varia eos loca destinavit, Lainium Placentiam, Paschasium & Rodericum Senas, Bobadillam Neapolim, Jajum Balneoregium, Xaverium in Indiam. & quot is in orbe altero regna, regiones & urbes peragravit, Amboinum, Malacam, Travancoridem, Malabariam, Macazaram, Melindam, Manariam, Morum, Cambayam, Solum, Ternacem, Tutucurinum,

Soco-

Socotoram, Mozambicum, Ceylanum, Comorinum, Mauricam, oram picariam & alias, donec pervenit in civitatem & portum Amacauis unde in Insulam Sancianam profectus est, ut vita ejus perhibet. Petrus Faber quoque quot regiones perambulavit? nam à summo Pontifice missus in Germaniam, ut Hæresi grassanti sese velut strenuum equum gloriæ Divinæ opponeret. profectus est Wormatiam, Spiram, Moguntiam, Coloniam, in Hispaniam deinde. tum in Lusitaniam, tandem reversus in Italiam, ubique fidem propagans, hæresi sese opponens, nuntantes confirmans, mores corruptos emendans, & quâ colloquii, quâ concionibus omnes ad meliora excitans.

Tales oportet esse, generosos Societatis JESU pugiles, tanquam decoros gloriæ Divinæ equos procurrere, quòcunque à Deo per Superiores missi fuerint, ad quasvis gentes, Provincias, regiones, & cujusvis status & conditionis homines, senes & pueros, divites & pauperes, doctos & indoctos, reges, principes, nobiles & plebejos, pro quibus omnibus Christus mortuus est, qui est salus omnium usque ad extremum terræ.

Vel maximè autem, hujusmodi indifferentia in Sancto Fundatore Ignatio refulsit: unde cum quodam tempore P. Jacobus Laynez desiderium ardens sentire se diceret, in Indiam proficiscendi, quò populos illos miseros, in cæca gentilitatis nocte agentes, ac operariorum Evangelicorum defectu pereuntes, in viam salutis revocaret: S. Fundator illi respondit: *Equidem*

nihil horum desidero: causam à Laynio rogatus: Quandoquidem, inquit, obedientia voto summo Pontifici nos devinxerimus, ut ipse pro suo arbitrio & libere, quocunque Dei gloria vocarit, mittat; ita nos convenit esse indifferentes, ut non magis in hanc, quam in illam partem inclinemus: quin & addidit, si ego me in missionem Indicam, uti tute facis, impelli ac trahi sentirem, in partem potius contrariam inclinare satagerem, ut ad illam æqualitatem, indifferentiamque pertingerem, quæ ad obedientiæ perfectionem obtinendam necessaria est.

Non absimilis quoque fuit indifferentia, præclari illius P. Hieronymi Natalis, quem cum S. P. noster forte ad missionem quandam destinaret, ut firavius id fieret, quoniam ipse proponderet, interrogavit; respondit is scripto: se verò in neutram planè partem inclinare, præterquam in hoc, quòd in nullam inclinare vellet.

APOSTROPHE

A D

SOCIETATEM JESU.

O Societas JESU! (liceat mihi filio, matrem dulcissimam alloqui, cui se & omnia sua debet) quæ nullis affixa es regionibus, cui omnis tellus & nulla tellus est patria; quæ regnum JESU, toto orbe propagare satagis, quæ spiritum JESU Apostolicum à Deo accepisti; quæ terras & maria permeas, usque ad Sinas & Indos; quæ Cosmopolitam te reputas, & ad quælibet orbis terrarum clima-

T 2

clima-

climata adeunda alacrem & indifferenter te offers; quæ famem, sitim, æstus, frigora, naufragia, persecutiones, mortes, martyria pro JESU fortiter subis; quæ aureis charitatis alis, gentes barbaras, pauperes, miseræ, idololâtras complecteris; quæ innumera animarum millia, in Tartarum ruentia eripis, & in Paradisum cœlestem traducis. Maeste animo: perge quod pergis; age fortiter, quod agis: non parcas sudori, sanguini, vitæ tuæ: *Intende, prosperè proceude & regna.* Erit fructus labori tuo: erit merces operi tuo, & merces magna nimis, cum post te greges animarum orco creptarum in patriam cœlestem deduces. ubi tibi in omnem æternitatem coram Deo & Angelis salutem suam acceptam ferent. Perge igitur, *tanquam equus gloria in bello*, quod Deus & obedientia te destinavit, perge fortiter, alacriter & constanter: nullis moveare periculis, nullis absterreare adversis aut difficultatibus: *Ardua per præcepta, gloria vadit iter.*

Quapropter, Charissimi, Christi Domini, Ss. Apostolorum ac primorum Patrum nostrorum vestigia legamus: atque ad omnia collegia, domos, missiones & loca parva & magna, commoda & incommoda, pro-

pinqua & remota adeunda, *tanquam equus gloria in bello*, quam paratissimus. Utinam ea in nobis omnibus, non tantum in juventute, verum etiam in senio, foret animi aequalitas; ut idem, quod P. Natalis, superioribus ex indulgentia rogantibus, vel ut olim Christus cœcum: *Quid vis, ut faciam tibi?* sincero corde respondere possimus: *Inclino, ut ad nihil inclinem:* nuntum obedientiæ expecto, aliud velle aut nolle ulterius non habeo. Statuamus firmiter hoc cœcorum solatium; *Quid vis, ut faciam tibi?* nunquam admittere, sed cum Paulo dicere: *Domine, quid me vis facere?* Dicamus cum Abrahamo, Isaia, Anania: *Ecce ego, mitte me*, quaquaversum: omnis tellus mihi patria est, nullus locus adeo sterilis, agrestis & horridus est, quem obedientiæ labor nequeat fecundare. Ubique virtutis, patientiæ, charitatis ac zeli exercendi campus patet: ubi gloria Dei vanum prostat: ubique reperiuntur animæ JESU sanguine pretioso redemptæ, ope & culturâ nostrâ indigentes. Quis scit, utrum Deus à loco hoc te non removeat, in quo te manere delectat, ne in æternæ salutis discrimina incidas, desideriiisque inordinatis irretitus, gehennæ ignis pabulum evadas?

REGULA

REGULA QUARTA
DE VITA COMMUNI
EXHORTATIO I.

IN REGULAM IV. SUMMARI,

Explicat nobilissimos fructus vitæ communis.

T H E M A.

Erant illis omnia communia. Actorum 4. 34.

V E L:

Ratio vivendi, in exterioribus, communis est. Reg. 4.

Duplicem licet distinguere vitam communem; unam quoad exteriorem vivendi modum, in victu, vestitu & aliis; & de hac, exhortatione sequente, tractabimus: alteram, quoad substantiam & bona Religionis; & de illa agemus in presenti. Sanè D. Chrysostomus vitam hanc Religiosorum communem, vitæ celestis imaginem referre docuit L. 3. contra vitæ monasticæ impugnatores: *Qui in Monasteriis, inquit, degunt, conversationem planè celestem elegerunt; rationemque protinus adjungit: Cuncta quippe illic*

communia sunt. Ad hanc beatam communemque vitam, proximè, ut hæc fert mortalitas, accessere primi Christiani, qui sub Apostolorum directione, omnia habebant communia; & nemo aliquid sibi proprium esse dicebat. Ad hos verò proximè pertigere, religiosi ab illis exorti: nam primavihi Christiani, teste D. Hieronymo L. de viris illust. sub S. Marco Evangelista, prima vitæ Cœnobiticæ fundamenta jecerunt; primique inter illos fuere Esai, Authore & Parente S. Marco; de quorum sanctitate mira recenset S. Hieronymus l.c. *Nihil, inquit, illis usquam proprium est, nullus inter eos dives, nullus pauper, patrimonia egentibus*

bus dividuntur, quales & Lucas refert primùm Hierosolymis fuisse eredentes. Atque ab his viris perfectionis avidis, jam tunc cœpit, & propagata est vita Cœnobarum: quorum, ut perhibet S. Dionysius Arcopagita L. de Eccles. Hierarch. c. 10. ingens per orbem sparsa fuit multitudo. Eam deinde post annum Domini 300. instauravit S. Antonius in Ægypto, S. Basilus in Græcia, S. Hieronymus in Syria, S. Augustinus in Africa, S. Benedictus in Italia & toto occidente; quos denique secuti S. Bernardus, S. Dominicus, S. Franciscus, & ad extremum S. Patriarcha noster Ignatius, qui vitam hanc in omnibus communem valde alumnis suis commendatam voluit: quàm verò salutes, nobilesq; ex ea fructus progerminent; modò declarabimus.

I.
Fructus
vitæ com-
munis u-
nio cum
proximo.

I. Primus & nobilissimus vitæ communis in Societate nostra fructus, est mutua charitas, unio & pax inter omnes. Unde obsecro, in felicissima illa cœlesti patria, tanta exundat inter omnes beatos spiritus dilectio, unio & pax, nisi ex perfecta bonorum omnium cœlestium communiōe? Inuit id ipsum S. Augustinus medit. 25. dum ait; *Ubi summa dilectio, & unus omnium spiritus, ubi dispar est gloria singulorum; sed communis est lætitia omnium: plena & perfecta ibi regnat charitas; quia Deus est ibi omnia in omnibus.* Et ut in rhythmo canit S. Petrus Damianus: *Unum volunt, unum nolunt, unitas est mentium.* Ibi enim est communis lætitia, communis salus, communis habitatio, communis So-

cietas, communis lingua, communis opulencia, communis beatitudo, communis Deus.

Hic præclarissimus fructus, prognatus quoque fuit ex communiōe bonorum, in primitiva Ecclesiâ, de qua scribit S. Lucas; A&C. 4. Tantam in illis floruisse animorum consensionem, ut viderentur *habere cor unum & animam unam.* Tantam fuisse inter eos charitatem, recensent illius auctores, ut stuperent Gentiles, & ad fidem Christianam allicerentur.

Nec defuit dulcis ad eò fructus, Cœnobarum, tempore S. Chrysostomi viventibus, de quibus Lib. 3. citato, de prædicat: *Nullus ibi paupertatem expræbrat; nullus divitiis honestior est, unus idemque omnibus animus est; omnes eadem nobilitate sunt nobiles; omnes eadem servitute sunt servi; eadem libertate liberi: una illic omnibus divitiis, qua vera divitiis sunt; una gloria, qua vera gloria est.*

Eadem de causâ, S. Fundator noster, tanto studio, à Societate sua, bona privata proscripsit, & bonorum communionem commendavit: Nec permittit, velut in nonnullis Ordinibus permittitur, peculium privatum pro vestibus, pro libris, pro medicamentis & aliis in morbo necessariis; non permittit legata à parentibus aut amicis in favorem certorum ordinata, eorundem liberæ dispositioni relinqui, aut de Collegio in Collegium cum illis commigrare, sed loco certo addici. Voluit, ut esculenta, vestimenta, aliæque à quibuscunque donata, aut elemosynæ nomine submissa, in communem usum

usum dispensarentur: atque ita esset communis possessio, communis habitatio, communis pecunia, communis mensa, communis elemosyna, communis disciplina; quemadmodum est communis regula, communis labor, communis laborum corona, communis futura beatitudo, communis Deus. Et quod inde sequitur, communis gloriae divina intentio, communis animorum unio, communis pax, communis charitas: simulque proscriberetur, ex propria possessione aut privatis bonis, nasci solita perturbatio, contentio, altercatio, discordia, invidia, & reliqua pestis mutuae charitatis. Atque hac bonorum communio ita etiamnum, laus Deo, in Societate viget; ut paucis abhinc annis, opinione sanctitatis clarus, Innocentius XI. Pontifex Maximus Romae, aliis Ordinibus nonnullis, exactam ad eam communionem non observantibus, Societatis methodum, pro exemplo, imitandam proposuerit.

Gaudete itaque, Dilectissimi, vos ad hanc Societatem, quae vitam communem, vitam caelesti vivendi modo, & primitivae Ecclesiae quodammodo similem amplexa est, vocatos esse. Gaudere ac Deo gratias agite, vos in ea degere Domo, in qua omnia communia, nulla privata; ac proinde charitas, unio, pax & concordia regnat, simultas vero, invidia & altercatio, propter meum & tuum, frigidum illud verbum, ut mellifluus Doctor loquitur, nasci solita, penitus exolat. Et vel ex hoc colligite, vos verae pietatis esse cultores, ac perfectionis sectatores, qui

bus non de rebus terrenis; sed de caelestibus & divinis est amulatio & concertatio: quique caelestis vitae ac statûs formam in constante charitate effingitis; & futura promissi regni bona praeripitis, omnibusque bonis consolationem, atque adificationem assertis. Ut non inaniter cum Propheta exclamare posse videar: *Hac est generatio quae ventium Dominum, quarentium faciem Dei Jacob: Psalm. 23.* Hac, procul dubio, accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo.

II. Secundus fructus suavissimus, quem ex vita communi in Societate percipimus, est charitas, unio & pax cum Deo O. M. Hoc fructu gaudent Beati caeli cives, super omnia bona terrena jam elevati, & à mundi facibus ac fordibus secreti, qui toto corde, totaque mente, Deo bono suo infinito adherent, illique unione arctissima conjunguntur, ac perfecta quiete, tranquillitate ac securitate in Deo fruuntur; quidquid verò hic orbis infimus complectitur, aurum, argentum, gemmas, praedia, regna, velut puerorum crepundia, amore suo indigna despiciunt.

Eundem fructum ex bonorum communione retulere primi Christiani, Religiosorum subsequenterum prodromi, qui omnia bona sua relinquebant, & contemnebant, ideoque pretia eorum, ad pedes Apostolorum, tanquam calcanda, deponebant, ut affectum & amorem suum à terrenis divitiis avellerent, & totum cor suum Deo affigerent, illique assidue adhererent.

Idem

II.
Uno cum
Deo.

Idem hic fructus à vita communi Societatis, in ejus membra redundat: scilicet amor Dei ex toto corde, quod excluso rerum caducarum possessione & amore facilius Deo agglutinatur, eique cum summo bono copulatur; cum vilipensione & despectu inanium bonorum, & thesaurorum mundi, à quibus, velut æstimatione & amore suo indignis affectum avocant, eumque in Deum ac divina transferunt. His itaque aureis compedibus exemptus Societatis JESU religiosus, meritis cum Vate Regio concinit: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.* Psal. 115. 16. His vinculis liberatus, instar aquila sese in altum librat, & omnia mundi bona despicit; secundum illud Dei promissum, Isaia c. 58. *Sustollam te super altitudines terra, & cibabo te hereditate Patris tui Jacob.* Super altitudines terra, non morientium, sed viventium; nimirum altitudines caelorum; de quibus S. Gregorius L. 31. Moral. c. 19. *Altitudines autem terra sunt, lucra rerum, blandimenta subditorum, divitiarum abundantia, bonor & sublimitas dignitatum; quae quisquis per ima adhuc desideria incedit, eo ipso alta aestimat, quò magna putat; ac si semel cor in caelestibus figitur, mox quam abjecta sint, cernitur, quae alta videbantur.* Et cibabo te hereditate Patris tui. Id est, dabo tibi infinita illa bona, quae promisi Abraham, Isaac & Jacob: nimirum delicias & divitias gratiae caelestis & virtutum, ac deinde gloriae & felicitatis in caelo. Rectè igitur scribit S. Cyprianus Tract. de orat. Do-

min. *Qui renunciavit jam saeculo, major est honoribus eius & regno; & ideo qui se Deo & Christo dedicat, non terrena sed caelestia regna desiderat: ut ibidem Deo Christoque charitate perpetua unius, triumphet: par Angelis, civis Sanctorum, Domesticus Paradisi, hæret Dei, cohaeres Christi.*

Quis itaque, Charissimi, vitam communem ac paupertatem ejus placidam, à qua tanta bona promanant, non summe diligit, & maximo in pretio habeat? Quis non cum Propheta coronato, & S. Francisco Borgia, præ gaudio exclamet: *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: laqueus contritus est, & nos liberati sumus.* Psal. 123. 7. Scilicet laqueus mundi, laqueus mammonæ, divitiarum, voluptatum, honorum; & nos ab aeternæ damnationis periculis liberati, Deo liberè jam servire, illi inhaerere & uniri amoris vinculo valeamus; Quis nostrum tam stolidus & excors sit, ut laqueis jam contritis, se rursum istidem irretiat & involvat? Maneamus cum Deo conjuncti, corde defixi in caelo, mundo & mundanis omnibus superiores; pedibus conculcemus omnia transeuntia; à nullo secularium quidquam speremus, aut ambiamus; sed in communitate sancta viventes, in sancta libertate persistamus. *Laqueus contritus est.* Liberè jam mente ad caelestia evolemus. conversemur cum Deo & Angelis; nunquam amplius coterrenis affixuri, aut subitraturi: verè enim S. Augustinus asseruit serm. 33. de verbis Apostoli. *Amor rerum terrenarum viscus est spiritualium pennarum. Ecce concipis*

concupisti, habuisti. Quis dabit tibi pennas ut columba? quando volabis, ubi vere requiescas? quando hic; ubi male habuisti, perverse requiescere voluisti?

III. Tertius fructus amoenissimus, quem Religiosus Societatis ex vita communi, omniumque bonorum privatorum abiectione reportat, est unio; pax & tranquillitas cum seipso. Cujus prototypum illustre rursus nobis offert celestis patria; ubi ex communione bonorum celestium oritur altissima pax, summa tranquillitas, perfecta & imperturbabilis conjunctio ac unio omnium animarum potentiarum, quæ Beati fruuntur, æternumque fruuntur. Ibi, ait S. Augustinus c. 37. folioq. summa & certa securitas, secura tranquillitas, & tranquilla jucunditas, jucunda felicitas, felix æternitas. Felices qui de pelago ad litus, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium pervenerunt, operata jam quiete beati.

Unionis & pacis hujus ectypum, primitiva quoque Ecclesia nobis exhibet, in qua magnâ pace, tranquillitate, & mentis collectione fruebantur primi Christiani, nullâ curâ rerum temporalium distracti, sed ob communionem bonorum, magnâ animi libertate Deo, Divinisque unice intenti. Erant enim perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. Act. 2.

Non absimili unione, pace, tranquillitate gaudent Religiosi, de quibus rectè D. Chrysostomus L. c.

Illis jugis & perpetua lætitia materia. Atque in primis in Societate nostra minima, in qua exacta viget vita communis, dulcissimus iste fructus decerpitur: cum enim Societatis Religiosus, à Societate, velut provida matre, omnia vita communi necessaria, sufficienter obtineat, & Congregatio XII. Generalis decreto 43. Statuerit, ut vita communis qua hactenus Dei beneficio in Societate semper floruit, incolumis & illibata conservetur impostero; & ut in his qua ad victum, vestitum, cubiculique suppellectilem & alia vita communi necessaria pertinent, uniformitas retineatur, eaque omnia teneantur Superiores inferioribus suis, qua par est, charitate suppeditare; nec ulli licitum sit, ea sibi aliâ quacunque viâ quærere, aut per alios procurare, nec penes ipsos Superiores esse, hanc illis facultatem dare. Magna profectò in pace, atque à curis & sollicitudinibus liber degit; nec opus est ut speculio ad emenda esculenta, poculenta, indumenta, medicamenta, aliâve anxius se torqueat, animique distractiones patiat, atque iis, velut spinis, pungatur; sed in ejus animo magna pax, serenitas, lætitia ac júbilus perpetuus regnat. Et cum Davide canit Psal. 39. Ego autem mendicus sum & pauper, sed, Dominus sollicitus est mei. Adeoque vitam statui innocentie in Paradiso, aut Angelico quodammodo similem ducit; jam orando, jam meditando, jam contemplando, jam legendo, jam proximis opitulando, ferè semper

V *videt*

videt faciem Patris, qui in caelis est: eaque ita satiatur, & absorbetur ut cum Psalmista decantet: *Quid mihi est in caelo, & à te quid volui super terram, Deus cordis mei & pars mea Deus in aeternum?* Psal. 72.

Vos, vos ipsos appello, Charissimi, an non experti estis haecenus, & experimini indies, quàm dulce quàm amabile sit, immunem à curis & sollicitudinibus pro victu & amictu, aliisque necessariis, vitam ducere? an non indies sentitis, quàm amœnum sit, quiete & libere orationi, meditationi, lectioni, spiritualique profectui, absque his impedimentis, ac rerum temporalium remoris, vacare, & gustare ac videre, quàm suavis sit Dominus? gaudete igitur, Deoque gratias agite, quòd vos vocaverit, de turbis ac curis saeculi ad pacem & quietem Societatis, ortam ex vita communi, magnique hanc caelestem, Apostolicam & Angelicam vitam aestimate: cum S. Laurentio Justiniano exclamantes: *O vita religiosa! vita communis! vita beata! Tu hortus conclusus es, tu paradysus deliciarum, thalamus nuptialis, cubile immaculatum, virtutum schola, tabernaculum sede-*

ris, reclinatorium sponsi, Domus sanctitatis!

Quapropter, Dilectissimi; hanc vitam communem, quam, Deo vocante, in Societate amplexi sumus, tanquam fontem, mutua inter nos charitatis, unionis & pacis; tanquam scaturiginem unionis, charitatis & pacis cum Deo, tanquam venam unionis, serenitatis & pacis cum seipso, magni aestimemus, eamque regnis & sedibus praeferamus, nec negligentia nostra unquam relaxare, aut labefactare sustineamus: sed in ea ad mortem usque constanter perseveremus; quod si praestiterimus, quietam tranquillam, hilarémque vitam ducemus in hoc saeculo, & sicut nobis communis est vita, ita & communis erit salus; sicut communis est pugna, ita communis erit corona! atque ut scribit S. Basilius in constit. Monast. c. 19. *Communis est eis Deus, communis pietatis mercatura, communis salus, communia certamina, communes labores, communia premia, & certaminum corona: ubi multi unus, & unus non solus, sed in pluribus.*

EXHOR.

EXHORTATIO II. IN REGULAM IV. SUMMARI

Exponit causas vitæ communis in Societate.

T H E M A.

Omnis gloria filia Regis ab intus. Plal. 44.

V E L:

Ratio vivendi in exterioribus, iustas ob causas communis est. Reg. 4.

A Universam Ecclesiam Catholicam, Christi Regis Regum sponsam esse, in Apocalypsi & Cantico Cantorum sapenumero describitur. Hic Rex & hæc Regina velut mater fecunda complures numerat Filias, diversas scilicet Religiones, seu Ordines, de quorum singulis jure dixerimus illud Vatis Regii: *Omnis gloria Filia regis ab intus, in fimbriis aureis circum amicta varietatibus.* Psalm. 44. Singulae religiones ornatae sunt interioribus & exterioribus ornamentis, interiora sunt gratia instituti & virtutes annexæ, quæ est gloria

Filia regis ab intus; exteriora tanquam fimbriae, sunt opera externæ charitatis, Dei & proximi; quæ quavis Religio exercet juxta suum Institutum. Exteriora quoque sunt, circum amicta varietatibus, vestitus, victus, ratioque vivendi diversa, quæ qualibet laudabiliter utitur, & una ab alia velut signo distinguitur, ideoque circumamicta varietate dicitur. In aliis religionibus tria potissimum ejusmodi signa exteriora cernuntur. 1. Vestitus & cibus distinctus longèque à communi hominum usu diversus. 2. Jejunium sive abstinentia. 3. Afflictiones corporis: atque hæc tria ordinariè atque ex regula tanquam præcipua proprii instituti perfectionem obtinendi media usurpare debent. At in

V 2 Socie-

Societate hac tria ordinariè, ac vi regula non habemus; nec præcipuum in iis pondus colloamus; idque ut ait S. P. N. iustas ob causas; quæ verò illæ sint, nec hic, nec alibi exponit, solum in genere asserens, majus Dei obsequium semper in omnibus intendum esse.

Quanam igitur hæ vitæ communis causæ sint, exponemus.

1.
Causa
vitæ com-
munis
conversa-
tio cum
proximis.

I. Causa prima, ob quam S. P. Noster præscripserit nobis vitam in vestitu, victu, aliisque communem, cum aliis Sacerdotibus & secularibus, est conversatio cum proximis, ad illorum salutem & perfectionem melius procurandam. *Omni gloria Filie Regis ab intus, hæc est gloria Societatis. gratia vocationis, gratia instituti, quæ est, non solum salutem & perfectionem propriam; sed etiam alienam procurare: ad hæc verò obtinendam, magis convenit vita communis, quàm austera, ut expressè docet Doctor Angelicus dum ait: Qui cum aliquibus conversatur, convenientissimum est, ut se illis in conversatione conformet, secundum illud Apostoli 1. Corinth. 9. Omnis omnia factus sum. 3. p. q. 40.* Hanc vitam communem tanquam aptiorem ad animas lucrandas Christus Dominus, qui est Sapientia æterna, elegit: Duplex enim est vita, austera & communis; austera duxit Joannes, communem Christus Dominus, de qua inquit Christus Matth. 15. 28. *Venit Joannes neque manducans, neque bibens, & dicunt demonium habere; ejus scilicet energiâ rigorem tantum sustineat. Venit Filius hominis manducans & bibens, & dicunt, ecce homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus. Et justificata est sapientia à filiis suis.* Duplex omnibus ad Deum redire volentibus proposita est via, austera & communis, ut si quem austeritas Joannis abstereretur, Christi humanitas alliceret: atque ut edendo, bibendo, conversando cum peccatoribus, eos à vitiis ad Deum converteret, ut ait D. Thomas 3. p. q. 40. a. 2. Utramque vitam malevoli taxant & reprehendunt: at justificata est sapientia à filiis suis, id est, hæc Christi sapientia justificata est, seu iusta, irreprehensibilis, & omnino perfecta esse declarata est à filiis sapientia, id est studiosis sapientia & virtutis, scilicet Christi fidelibus & asseclis. Sapientissimè ergo Dei Filius elegit vitam communem, ut ex prædictâ Christi sententiâ liquet. Idem docet S. Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, & alii SS. Patres. S. Chrysostomus hom. 28. in Matth. ait Christum initio etiam jejunaſſe & austera vitam egisse, sed ait eam Joanni postea omnino dimiſiſſe: ipse publicanorum & peccatorum mensas elegit, ut publicanos & peccatores salvaret. Hæc autem vita communis Christi fuit 1. in victu, ut jam vidimus ut expressè SS. Patres docent. S. Tho. 3. p. q. 40. a. 3. *Christus, inquit, in victu communem vitam duxit, secundum modum saliorum, quibuscumque convivebat.*

2. In vestitu; rationem reddit D. Thom. l. c. accommodabat se illis, quibus convivebat: at convivebat & conversabatur non solum cum pauperibus sed

sed

sed cum honestis hominibus: quare vestitus Christi non erat omnino alienus ab illis.

Non itaque vestitus erat Christus pelle cameli & Zonâ pellicâ more S. Joannis, sed veste Judæis consuetâ utebatur; & minimum ternas vestes, ut refert R. P. Eusebius Nierenbergius Lib. 1. Doct. 10. habuit, vestem interiorem, tunicam inconsutilem Laneam, & pallium: constat enim ex Evangelio non simplicem vestem habuisse, nam S. Joannes ait c. 13. *Ponit vestimenta sua, non omnia, quia non mansit nudus omnino, ad lavandos pedes discipulorum: & Joan. 19. Milites quoque dividerunt inter se vestimenta, & super tunicam inconsutilem miserunt sortem.*

Hunc quoque vestitum gessere Apostoli, quos pro communi illius temporis Philosophantium more palliatos incesse, nonnulli asserunt. Hos ergo imitatur Societas nostra communi victu, vestitu, habitatione, & vitâ utitur, ut melius ac familiarius agat cum proximis, eosque Deo lucretur. Pastores ovium, ut oves habeant familiares ac magis obsequentes veste ovillâ aut saltem candidâ sese induunt, Venatores colorem viridem assumunt, ne fera viridi in sylva asuetâ absterreantur & fugiant: ut igitur cujusvis generis homines nos non fugiant, sed libenter nobiscum agant, vestitum communem induimus. *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos,* ait Apostolus 1. Corinth 9. Non raro inter hæreticos zelus animarum & necessitas cogit vestem mutare etiam

sapius. Sanè invictus Angliæ Martyr R. P. Edmundus Camprianus, postquam Regina Elisabetha novum tribunal institueret, conservatorum pacis nomine, quorum officium erat Sacerdotes inquirere, capere, torquere, & morte multare, atque ex eo mox ebullisset ubique delegatorum, lictorum, exploratorum exercitus; necessitas adegit, vestes crebrius mutare; Unde P. Edmundus de se scribit: *Ego nunquam incedo habitu ejusdem coloris & moris: nominum vero supellex mihi est copiosissima.* P. Tannerus in vita.

Similiter illustris Angliæ Martyr R. P. Henricus Garnettus, qui annis duodeviginti strenuissimè rem Catholicam in eodem regno defendit atque promovit; cujus effigies in tabellis ad vivum depicta passim locis publicis per urbem Londinensem prostabat; in cujus caput constitutum amplum præmium, & proditori cuivis promissum erat: nec octo annorum spatio ullus Sacerdos tortus, quin in mediis cruciatibus quæreretur, ubi degeret Garnettus? quam provinciam incoleret? quâ veste incederet? Quid actum fuisset, si veste religiosâ, aut etiam seculari non mutatâ sapius, in publico appareret? an non actum fuisset de vita indies?

Igitur si agamus cum hæreticis, qui à veste religiosa singulari abhorrent, accommodamus nos illis, ne medicum fugiant. Si agamus cum Chinesibus, Chinesem, cum Japonibus Japonicum, cum Malabaris Malabaricum Sacerdotum habitum suscipimus, omnibus

nibus omnia facti, ut omnes faciamus salvos. Et hoc est majus Dei obsequium intueri, scilicet salutem animarum.

II.
Confer-
vatio vi-
rium cor-
poris.

II. Altera causa vitæ in Societate communis est, ut vires & robor haberemus ad labores Apostolicos, quam plurimos & difficiles, ac non raro continuos melius tolerandos. *In simbriis aureis*, quæ denotant opera externa charitatis Dei & proximi. Hanc rationem allegat S. Bonaventura, de Christi discipulis ad prædicandum missis, dum Respons. 2. c. 2. in Apologia sic ait: *Perfectionis præcipuus sectator Apostolus, non solum imitabilem se præbet in austeritate vitæ, verum etiam pia apud proximos, condescensione, ad Corinthios dicens: Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrificarem: omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. Hanc condescensionis adificatoria formam Discipulis ad prædicandum missis Dominus dedit, cum ait: In eadem domo manete edentes & bibentes, quæ apud illos sunt. Et mox: hujusmodi fuit eis à Domino vivendi forma præscripta, tam piè, quam providè, ut & aliis condescenderent, & injunctum sibi laborem viriliter tolerarent.*

Sanè si in Societate abstinendum nobis foret cum Carthusianis à carnibus, vel cum Minimis etiam à piscibus, & contentos vivere leguminibus & fructibus, profectò plurimi laboribus tantis, quales sunt in doctioibus, in prædicationibus, in missionibus fracti debilitatique omnino succumberent, atque ita opera charitatis, quæ austeritatibus exterioribus præstant,

impedirentur. Deinde plurima subiecta egregia, & ingenia præclara talentis ad animas lucrandas raris instructa, à Societate amplectenda absterrentur: meritò judicando, continuum studium, conciones, clamores, peregrinationes, aliosque labores esse cum rigidiore vivendi modo penitus incompossibiles. Cùm igitur Societas, variarum nationum homines admittere debeat, variarumque complexionum & qualitatum, ut omnibus nationibus & gentibus & linguis operarios idoneos parat ac subministrat, non conveniebat certam in vidu vestitùque austeritatem determinari, quæ animarum bonum impediret, sed relinqui vitam communem, & austeritates committi cujusque prudentiæ, & Superiorum directioni, ut hac ratione etiam tenerius & delicatius educati, non absterreantur à Societate, & animarum procurando fructu; sed libentius eandem capecerent: & laboribus non succumberent.

III. Tertia causa vitæ communis in Societate est; ut totos nos daremus perfectioni interiori; neque cum vulgo existimaremus perfectionem in vitæ austeritate sitam, sed in interioribus virtutibus, ex quibus prodeant opera externa charitatis Dei & proximi, quæ sunt simbriæ aureæ & reliquæ virtutes & gratiæ viro Apostolico convenientes, quæ sunt instar vestis variegatæ. *Omnis gloria Filia regis ab intus, in simbriis aureis, circumamicta varietatibus.* Psalm. 44. *Omnis gloria, id est, gratia vocationis, & gratia instituti est interna sanctitas; abnegatio sui,*

sui, & proprii iudicii ac voluntatis in obsequium obedientiae captivatio, humilitas, sui contemptus, zelus gloriae divinae, & animarum Christi sanguine redemptarum: haec est gloria Societatis, & illa est intus in anima. Erat interiori haec gloria, promanare oportet exteriora opera, ac varios virtutum actus, varia opera misericordiae erga varios & omnis generis homines, doctos, indoctos, pueros, juvenes, senes, magnos, parvos, infirmos, summos juvandos, ut haec Societas sit circumamicta varietatibus: sicut enim gloria animae beatæ redundat in corpus, ita gloriam Societatis, seu sanctitatem internam, operationibus externis variis, lucem, splendorem, modestiam & sanctitatem quandam affricare necesse est. Ex hac interiori sanctitate profuere debet imo. Singularis modestia in hominibus Societatis, quæ compenferit id quod in austeritate deest, & quæ, in quocunque habitu incedamus, vestis sit, quæ nunquam deponatur: hæc modestia si solida sit, haud dubiè plurimum proximos edificat, barbaros in admirationem rapit & vel ipsi hæretici, ex hac modestiæ veste homines Societatis norunt distinguere, ut conitat in Angliâ; atque ex hac modestia homines facile vident aliquid intus latere, ex quo illa prodeat; scilicet operationem gratiæ vocationis, interiorem sanctimoniam, quæ est gloria Filiae regis ab intus, & in intimo mentis conclavi recondita, potissimum verò est interna familiaritas & conversatio cum Deo,

seu præsentia assidua Divinæ Majestatis, quam cum semper præsentem habemus, non est mirum, si modeste nos geramus, idque solidè & constanter non solum apud externos, verum etiam apud domesticos, domi & foris, in plateis, in mensis, in cibo & potu, in veste, in incessu & omnibus actionibus; aliàs similes erimus horologio bene monstranti, sed malè sonanti, quod servit transeuntibus civitatem, sed cives perturbat. Deinde ex illa gloria ab intus, internaque sanctitate oritur exterior affabilitas, & suavitas in conversando cum omni hominum genere. Tertio ex ea oritur perseverantia in labore indefessa, & operationibus continuis charitatis Dei & proximis; & 4to oriuntur variæ variarum virtutum actiones: & sic filia regis est circumamicta varietatibus, quæ omnes procedunt ex gloria ab intus.

Quæ cum ita sint Charissimi, 1. Judicemus S. P. nostrum sapientissimè instituisse vitam communem exemplo Christi Domini, eamque ut filii sapientiæ approbemus & amplectamur. 2. Conemur gloriam Societatis habere instar Filiae regis ab intus, id est perfectionis propriæ & alienæ studium. 3. Ex hoc profluant velut aureæ simbria opera charitatis erga Deum & proximum. 4. Ex eodem profluat varietas virtutum & gratiarum, Apostolicis viris convenientium, ut anima cujuscumque sit circumamicta varietate & tanquam sponsa bene ornata, Christo Regi regum, unicè inseruiat ac placeat.

EXHOR.

EXHORTATIO III.
IN REGULAM IV. SUMMARI,

Ostendit pœnitentias ordinarias, non esse quidem Societati præscriptas, nihilominus earundem usum crebrum in ea vigere.

T H E M A.

Castigo corpus meum, & in servitutem redigo. I. Cor. 9.

V E L.

Nec ullas ordinarias pœnitentias, ex obligatione subeundas habet. Reg. 4. Summ.

Ernere nonnunquam est Regem quempiam terrenum, vectigalium, contributionumq; onus civitatibus suis assignantem, certam verò urbem, peculiaribus de causis, sibi perquam gratam, immunitate donantem, tributumque ejus libero arbitrio ac beneplacito relinquentem. Illam verò benefico Regi unice addictam, vicissim conspicimus, non solum, in dando, se propensam, verum etiam aliis liberaliorem demonstrantem. Pari modo videtur Divina Majestas, cum minimam

Societate nostra egisse, quam per S. Fundatorem, ab ordinario operum pœnosorum tributo quidem liberavit; illa verò non minus, si non amplius subsidium charitativum benignissimo Regi suo, alacri, liberalique animo subministrat.

Utriusque tam exemptionis, quam contributionis hujus rationes investigabimus.

I. *Nec ullas ordinarias pœnitentias, vel corporis afflictiones ex obligatione subeundas habet, inquit Regula.*

Cujus ratio est præcedenti exhortatione insinuata. Labores enim tantumque continui Societatis, ordinarias

nas & omnibus communes pœnitentias asperitatisque non ferunt: nec major Dei gloria, quam S. Pater intueri se dixit, eas requirit: alia quidem religiones, utiles pro Ecclesia Dei subeunt labores, at non tantos, quantos pro eadem exantlat indefessè Societas: neque enim illa assiduos eosque gravissimos, in tradendis disciplinis humanioribus, aut docendis scientiis Philosophicis, theologicisque labores, suscipiunt: nec ad fideles & infideles missiones ac peregrinationes obeunt, nec visitationibus infirmorum, aut hospitaliorum, carceribusque mancipatorum, aliisque operibus charitatis vi regulæ se devovet; quemadmodum nostra Societas, in qua cum multis ordinariis jejunii, cilicis, flagellationibus, humicubationibus, aliisque asperitatibus prædicti labores minimè possent consistere. R. P. Nicolaus Lancicius Opusc. 17. c. 5. refert sanctum Fundatorem nostrum, cum Societatem conderet, præter magistrum divinum, quo leges nostras præscripsit, vivendique rationem instituit, Medicos præstantes in consilium adhibuisse, qui discernent, num posset suis, tot ac tantis mentis & corporis laboribus vacaturis, plura, quam consuetæ ecclesiastica jejunia injungere? Medicos autem, re diu agitata, in hanc ivisse sententiam, nulla, præterquam ecclesiastica jejunia & abstinencias, illis præscriberet, permitteretve, nisi eos vellet mactare. Fini igitur Societatis accommodatus est, corpus asperitatibus non conficere, quò melioribus pro salute proximi ac gloria Dei laboribus par esse ac in iis perdurare valeat: messes

albicantes, multis tunc temporis indigebant, & etiamnum indigent messoribus, & operariis; nec non vinea vindemiatoribus; eos autem ad ferendos alacris labores, patres familias commodè tractare assolent, non arterere, aut conficere.

II. Ratio altera hujus regulæ extitit, ut eo majore studio, ac præcipuâ curâ, in mortificatione interiorem incumberemus, quæ & Dei oculos magis oblectet, & ad perfectionem charitatis assequendam majus momentû habeat: quod ipse S. Patriarcha in Epistola aurea de obedientia apertè insinuat; ut superari nos ab aliis Ordinibus, in jejunii alii sive externis rigoribus facilius feramus, nequaquam verò in abrogatione judicii proprii & voluntatis.

Ne autem per excessum vel defectû, per tepiditatem, nimiumve ardorem delinquamus, vivam nobis regulam, eamque prudentem ac discretam assignavimus: *Sed illas assumere qui vis poterit, qua sibi videbuntur cum approbatione superioris ad majorem sui spiritûs profectû convenire, & qui propter eundem sine superioribus ei poterit imponere.*

III. Quo non obstante, licet regula certum tributum, id est certas corporis afflictiones haud præferbat; nõ tamen eas Societas inter mittit; sed plures assumit eum approbatione superioris, quam putetur: scit enim, quanto ardore Sancti & Dei amici easdem susceperint. Scit, quòd ii, *qui Christi sunt, carnem suam crucifixerint cum vitis, & concupiscentis*, ut ait Apost. ad Galat. 5. Scit quot, quantasque eadem ab hominibus in gratia Dei existentibus, suscepta, utilitates pariant.

II. Mortificatio interior.

III. Viget tamen pœnitentiarum usus in Societate ob varias rationes.

X

Doct.

Doctor Angelicus 2. 2. q. 47. a. 1. ternas jejunii & corporalis afflictionis causas adducit. Prima est, quod ad concupiscentias carnis reprimendas deserviat. Unde S. Paulus 1. Corinth. 9. 17. ait: *Castigo corpus meum & in servitutem redigo, ne forte, cum aliis pradicaverim, ipse reprobus efficiar.* Secunda causa est, ut mens liberius elevetur ad sublimia contemplanda: Sponsus præt & sponsam evocat primò ad montem myrrhæ mortificationis, & inde ad collem thuris, seu orationis. Cantic. 4. 6. *Vadam ad montem myrrhæ, & collem thuris.* Tertia. Ad satisfaciendum pro peccatis. Nivivix pœnam per Jonam Prophetam à Deo intentatam evasere agentes pœnitentiam in jejuniis, sacco & cinere. Jonæ c. 3.

Ultra hæc, vitam contemplativam agentibus, etiam communia; & alia causa suppetunt, quæ vitæ mixtæ deditos, & salute animarum procurandâ distentos ad carnem macerandam jurè permoveant.

1. Ne confusionem illam meritò patiantur, à Christo Phariseis illatam: *Dicunt & non faciunt: alligant enim onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere.* Matth. 23. 4.

2. Ut exemplo suo doceant, hominibusque delicatis persuadeant, carnem non esse molliter tractandam; nec esse mollem è terris in cœlum viam.

3. Ut gratiam à Deo impetrent, ad saxea peccatorum corda permovenda ad pœnitentiam, atque è luto

vitiorum extractos, ad salutem æternam perducendos mortales.

4. Ut securitatem obtineant adversus conversationis pericula: longè enim magis mortificatos affectus tenentur habere operarii, quàm conversatione abstinentes; cum in his defectum mortificationis, occasionalium peccandi substractio quodammodo supplere posse videatur.

5. Majorem gratiam contemplationis eos habere oportet, cum ex abundantia contemplationis, eorum ministeria procedere, & contemplata aliis tradere debeant; ad hanc autem plurimum conducit carnis maceratio.

6. Major virtus & perfectio requiritur in iis, qui alios student reddere perfectos quàm in iis, qui solum student esse perfecti.

7. Denique major purgatio peccatorum, animique puritas in illis requiritur; cum velut instrumenta Deo strictius uniri debeant, ut eidem tanquam artificio conjuncta melius cooperentur ad salutem animarum

IV. Hæ igitur tot tantæque utilitates semper moverunt, moventque hodie quovis Societatis homines, ut carnis afflictiones licet non præscriptas, ultroneas tamen haud negligant, imò tantus apud complures in iis suscipiendis elucet fervor, ut modum penè excedere videatur. Ex innumeris recenseo paucos, omissis quorum vita sunt in manibus. Ut S. Ignatii, S. Xaverii, S. Borgiæ, B. Aloysii, R. P. Vincentii Caraffæ, R. P. Colnago, &c.

1. Pater Andreas Oviedus ter quotidie se verberabat atrociter, & multorum

torum dierum jejunia, solo pane & aqua contentus producebat, & ea quæ ipsi in Æthiopia donabantur, pauperibus largiebatur, ipse verò herbis amaris vitam sustinebat.

2. Simili charitate & abstinentia fuit Apostolicus & fortissimus Christi Martyr Alphonsus de Castro, qui quadragesimalem abstinentiam toto anno servabat, pisce aqua cocto simplici, sine sale & oleo contentus. Hodiedum Missionarii nostri in Malabarica etiam piscibus abstinent, orizâ & leguminibus visitantes.

3. P. Egidius Gonzales cilicium è tribulis agrestibus implexum gestabat, quod cruentum, & fractis aculeis tribulorum repertum fuit.

4. Frater Gaspar Pereira spineâ coronâ caput suum lacerabat, quam identidem renovabat.

5. P. Joannes Ruicius silicem magnum 12. librarum, & angulosum noctu supponebat tergori, dum cubabat; fallus iis, qui mitiorem cubitum suadebant, plus commodi animæ habuisse ex illo saxo acuto, quàm valetudinis detrimentum posset accidere.

6. P. Didacus Martinez per 30. annos ignoravit lectum. Huic adjungi meretur R. P. Philippus Scouville annis 40. per Ducatum Luxemburgicum vicinâque provincias missionarius zelosissimus, lecto non usus; anno 1701. 17. Novembris piissimè defunctus. Cujus virtutes & austeritates typo vulgavimus.

7. P. Didacus Sotus, bis ad minus quotidie flagellabatur, continuisque ciliciis macerabatur: dum agrotaret

extremo morbo, octo ante obitum horas, inventa sunt illi duo cilicia ferrea adedò constringentia carnes & armata ipiculis, ut opus esset frangi, quo possent extrahi.

8. P. Petrus Rodericus, adhuc eo ipso die quo obiit, per dimidiam horam crudeliter se flagellavit, idè temporis spatium singulis diebus consumperat eodem in supplicio.

9. P. Michaël Turrianus post exactos 83. annos, sub mediam noctem surgebat ad orandum, deinde crudelissimis flagris bonus senex se laniabat, & crebris per annum jejuniis macerabat: momentibus in tanto senio, imprudentem esse illum vitæ rigorem, respondebat; nunquam sui novitius; oportet me mortificare & mortificari ab omnibus.

10. P. Joannes Romerus ter quotidie cadebatur flagris, cilicino sacco carnem suam continuò affligebat, cadaver totum lividum & nigricans repertum, præ aspera corporis sui tractatione.

11. Simili austeritate secum usus P. Gabriel Logronius: accidit aliquando, cum diutius crudelissimis flagris se laceraret, ut Christus Dominus illi apparens affabiliter eum compesceret, dicens: Sat est, Gabriel, sat est. Vide R. P. Nierenbergium doct. Ascet. L. 1. doct. c. 99. Longum esset enarrare, quid alii Societatis nostræ operarii vineæ Domini egerint, ut carnem suam macerarent; hæc pauca sufficiant.

Quæ cum ita sint, Charissimi, patet, genuinos Societatis JESU filios,
X 2 stre-

strenuſque operarios, licet regula
pœnitentias certas non præſcribat;
minimè tamen eas neglexiſſe, aut eti-
amnum negligere. Nos interim ex par-
te noſtra, partim mirabimur tantum
illorum fervorem, qui indiſcretus dici
non debet, cum eos obedientia duxe-
rit: præterquam quòd is, qui perpen-
dit, quanta inconsideratè egerit con-
tra Deum, non conſideret aliquando,
quid agat contra ſe: partim illos imi-
rabimur pro modulo noſtro; ad quod
allegatæ rationes nos valebunt impel-
lere; duo tamen extrema devitantes;

unum ne nimio rigore, & indiſcrete,
contra aut præter obedientiam exor-
bitemus, alterum, ne amore proprio
excoecati, in teneritudinem nimis de-
licatam declinemus, imaginem ſuam
nobis dum vegeti ac ſani ſumus, nos
exiguas, & ſolitas corporis afflicti-
ones ferre non poſſe; ſed contra om-
nem panicum horrorem, animum ob-
firmemus, & quantum obedientia, &
Superiorum conſenſus ſinit, liben-
ter earnem edomemus, ut uti-
litates prædictas re-
feramus.

REGULA V. SUMMARI
DE CONFESIONE.

EXHORTATIO I.
IN REGULAM V. SUMMARI.

Profert commoda & encomia exercitiorum ſpiritualium
S. IGNATII.

T H E M A.

*Ecce ego lactabo eam, & ducam in ſolitudinem & loquar ad
cor ejus. Oſea. 2. 14.*
VEL EX REGULA.

Uemadmodum Deus
olim Synagoram
Hebræorum in tri-
plicem duxit ſolitu-
dinem, ita videret
nos pariter in tripli-
cem ſolitudinem inducere, nam 1. eam

in Aegypto turbis & idolis commiſtam
eduxit in ſolitudinem ac defertum Si-
nai, ut ibidem legem ac religionem
obteneret, atque ita à Deo in Sponſam
id eſt in Dei Eccleſiam ac Rem publi-
cam aſſumeretur, 2. Rurſus idem deus
eamdem Synagoram Iſraëliticam è
captivi-

captivitate Babylonica, è turba Assyriorum, Medorum, & Persarum, Chaldaeorum ac Parthorum, (inter quos captiva & dispersa vagabatur) eduxit in solitudinem, quâ itur in Idumæam & Jerusalem; ut per illam in patriam sedem & religionem, quasi in solitudinem reduceretur; 3. Deus per Christum Dominum eundem populum è captivitate diaboli redemit, liberavit, & in veram novæ legis Ecclesiam, tanquam in solitudinem induxit: in hac enim Sancta Ecclesia unitas & solitudo fidei & religionis reperitur, sicut è contra apud Idololatrias, & Hereticos multitudo ac confusio, uti Deorum ita & errorum cernitur.

Charissimi, quod olim Deus præstitit Israëlitis; id hodie dum præstat animabus nonnullis ab æterno electis & prædestinatis, atque etiam, ut confidimus, nobis. Nam 1. eduxit nos è gentilitate in solitudinem veræ Ecclesiæ per Baptismum. 2. Eduxit nos ex Ægypto mundi hujus & ex Babylonica captivitate Diaboli in solitudinem religiosam velut in Jerusalem, ut ipsi serviremus; & 3. in religione à colloquiis & turbis nos secernit, ut soli in silentio & quiete, animæ nostræ salutem vacemus, meditationibus rerum Divinarum insistant, peccata expiemus, meliora proponamus, atque ita vererem hominem exuentes novum omnino induamus.

Quomodo autem hoc Deus efficiat, & quid à nobis vicissim in

hac solitudine præstandum requirat, in præsentiarum exponemus.

I. *Eccè ego lactabo eam. L. c. v. 14.* Lactatio.
Deus ut populum Israëliticum ad suum cultum & amorem perduceret, eum manna, colore & sapore lacti non abssimili, in deserto pavit & lactavit, atque ita eum ad se allexit; unde etiam lactare, idem significat, quod allicere, & veluti lacte inescare; sic Proverb. 1. *Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiscas eis.* Hæc ratione quoque Christus Dominus lactat & inescat mentes mortalium, & ad sui sequelam allicit. Ita lactavit Magdalenam; ut opes, delicias, veneres, & quidquid in mundo erat, fastidiret, ut famam & judicja Phariseorum contemneret; qui eam, dum in publico convivio Christi pedes lacrymis lavaret, capillisque tergeret, velut decepram ac insanam despiciebant.

Ita Deus lactavit primos Christianos & Martyres, ut dulcedine Divinæ consolationis & amore Christi pro eis crucifixi illecti, imò ebrui procurrerent ad martyria, ambirent ignes, bestias, cruces, ac in ipsis carastis, craticulis & ignibus exultarent, Tyrannisque & tormentibus insultarent, ut videre est in vita SS. Martyrum Ignatii, Laurentii, Vincentii, Agathæ & aliorum. Sic Deus lactavit S. Antonium, Hilarionem, Franciscum, Dominicum, Benedictum; totque nobiles & divites, qui spretis sæculi oblectamentis, reli-

religiosam & austeram poenitentia vitam amplexi sunt, & indes amplectuntur, quos mundani deceptos, imò fatuos aestimant atque explodunt.

An non & vos, Charissimi, lactavit Dominus? an non vos allexit, vocavit, attraxit; dicens *Sequere me? & Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, qua habes, & da pauperibus, & veni sequere me?* Matth. 19. Si non allexit, cur Patrem & matrem, fratres & sorores deseruistis, & in hanc domum confugistis? nullus profectò mortalium ad id vos inducere potuisset; pueris aliquid nullo negotio persuaderetur, sed aetatem 18. 19. vel 20. annorum adeptis, quis hæc persuadeat?

An non vos lactavit spe pramii celestis: *Et habebis thesaurum in celo? L. c. Et qui reliquerit domum, & Patrem & matrem &c. centuplum accipiet, & vitam aeternam possidebit.* Matth. 19. Marci 10.

Verè igitur vos lactavit, & ad hanc tyrocini domum suaviter & efficaciter pertraxit, sanòsque & incolumes perduxit, præ tot millibus in saculo relictis, qui vobis longè digniores erant. Quod profectò beneficium tantum est, ut nec totà virà, nec aeternitate totà, condignas valeatis referre grates; adeòque summè est aestimandum: magnum fuit beneficium creationis, quo acceptis esse & vitam naturalem; at an non majus est beneficium vocationis, quo accipitis esse & vitam spiritualem?

magnum exitit beneficium redemptionis, quo è captivitate Diaboli estis erepti: at estne minus beneficium vocationis, quo è captivitate mundi estis liberati? quid enim emolumenti vobis creatio & redemptio attulisset, si in saculo diluio aeternum periissetis? Primum igitur hoc & maximum est beneficium, cui accedit secundum, exercitia scilicet spiritualia; quod, si multis ex Infidelibus & Hæreticis contingeret, forsàn in viros Sanctos evaderent.

II. *Et ducam eam in solitudinem.* Per hanc solitudinem intelligimus locum à strepitu, turbà, & tumultu hominum separatum (qui est cubiculum cujusque. Quale olim habebat Judith c. 2. in superiore parte domus, in quo cum puellis suis morabatur, præcèsque fundebat.) Hic locus aptissimus est ad meditando, orando, conscientiam examinandum, Dei inspirationes audiendum, exercitiisque spiritualibus vacandum, quæ ante negotia magni momenti auspicianda, frequentari assolent. Hujus solitudinis præbuit nobis exemplum Salvator noster: is enim cum opus redemptionis & prædicationis suæ, maximi sanè momenti, esset auspiciaturus, à Spiritu Sancto ductus est in desertum; ibidemque quadraginta dierum oratione, meditatione, & jejunio, ad illud sese quàm diligentissimè comparavit. Matth. 4. Pari modo, dum Apostolis suis octo beatitudines, seu octo axiomata, quibus

omnis Evangelicæ perfectionis summa & apex continetur, propoliturus esset; eos in montem, in locum à turbis & tumultu separatim eduxit, in tali enim loco mens est quietior, sibi que præsentior ac collectior, atque ad cœlestia & æterna consideranda aptior.

Exemplum alterum præbent Sancti Patres, qui ad vitæ perfectionem & sanctimoniam aspirantes, in solitudine se aliquamdiu abdebant: ita fecit S. Basilius, S. Gregorius Nazianzenus, S. Hieronymus & alii solitudinis perquam amantes: Ex his S. Hieronymus poenitentiam acturus, & vitam sanctam auspiciaturus in solitudinem Syriæ abiit, atque ibidem ad illum invitavit Heliodorum, epistolamque suam hoc claudit celestimate: *O desertum Christi floribus vernans! O solitudo, in qua illi nascuntur lapides, de quibus in Apocalypsi civitas Regis magni exstruitur! O cretus familiaris Deo gaudens! Quid agis Frater in saculo, qui major es mundo? quamdiu te scelerum umbra premunt? quamdiu famosarum urbiū carcer includit?*

Exemplum tertium habemus in invictissimo Casare Carolo V. Volvebat is animo maximi momenti negotium, ut scilicet ad instantem mortem, vitamque beatam se disponeret, quod ut commodius faceret, in locum solitarium in Hispania se recepit, ubi liber à turbis, curis & tumultu, sibi & Deo soli vacavit. Quocirca Franciscus Borgia olim sub

eo Dux Gandiæ, in ejus funere rogatus, ut oratione funebri ei parentaret: hoc Thema proposuit, Caroloque adaptavit: *Elongavi fugiens & mansi in solitudine.* Ostendens quam piè & sapienter egisset, qui prius mundum reliquisset, quam mundus ipsum, quod propediem futurum erat. Novum hoc fuit, totique mundo inauditum tanti viri exemplum. *Majior fuit Carolus in sua eremo, quam in Imperio, quia major mundo, æque ac seipso.* Ita noster Sacchinius tomo 2. Annalium Societatis JESU ad annum Domini 1558.

Exemplum quartum habemus in S. P. nostro Ignatio & primis Sociis ejus: qui exercitia & meditationes, quæ Deo revelante & B. Virgine docente hausit, primus Manresæ in spelunca, juxta mare obiit, ac per ea veterem hominem exuit, novumque induit, ac è milite mundi, in Christi militem transformatus fuit. His quoque exercitiis S. Franciscum Xaverium & alios è primis Patribus à sæculi vanitate abstraxit, & in viros spirituales atque apostolicos mutavit; quod non solum primis Patribus, verum etiam innumeris aliis in Societate evenit.

Ecce Charissimi, hoc tantum beneficium ex Dei gratia speciali contigit quoque vobis: habetis maximi momenti negotium præ manibus, scilicet vitam novam, vitam religiosam, vitam Angelicam. Hinc solitudinem ingressi estis; si verò fructum hujus solitudinis & exercitiorum magnum reportare desideretis, diligentiam magnam

ea

ea obire necesse est: non sufficit esse in solitudine corpore, nisi etiam sitis corde & mente: non satis est, secessus simulatus & affectatus, nisi adsit secessus sincerus, in quo quis sinat se duci & regi à Spiritu S. à regula & à Superioribus. Nam ut ait Richardus de S. Victore in Psalm. 28. duplex est desertum & solitudo, una in Idumæa, altera in Cades: *Idumæa* ait significat: *desolatio sanctitatis*. *Cades* verò *desolatio terrena cupiditatis*; in illo *desolatio sanctitas*, regnat *terrena cupiditas*, in isto *absit concupiscentia*, permanet *sanctimonia*. Si quis vestrum non sincero corde se totum tradat exercitiis, nec servanda accuratè servet, sed tantum pro forma, ut dici solet, tantum corpore non mente adsit, evagetur ad exteriora, effundat se per garrulitatem, oculorum curiositatem, aliisque sensualitates. *Idumæa est desolatio sanctitatis*, parum perfectionis acquirat, quod si verò seipsum bene custodiat, linguam frænct, totumque se exercitiis impendat omni diligentia; erit in Cades, *Desolatio terrena cupiditatis*. Mox dirringet peccatorum laqueos, adnascentur alæ, quibus ad superna evolet, qui plenus erat defectibus, speculum evadet religiosæ observantia, & qui velut truncus jacebat in luto passionum, mutabitur in cedrum Libani, quæ non solum seipsam servet à putredine peccati, sed suam quoque fragrantiam Sathanam in fugam convertat.

III. *Et loquar ad cor ejus* Dum quis Allocutio. seder quiete in sacra hac solitudine, & exercitiis spiritualibus vacat, Deus

loquitur ad cor ejus. q. d. r. Loquar non exterius ad aures, sed interius ad cor, mentem & voluntatem, & ingeram ei suæ ingratitude, peccatorumque pudorem, terrorem, odium, quod Deum summum bonum dereliquerit, & creaturis turpiter adhererit. 2. *Loquar ad cor ejus* & excitabo spem veniæ, & desiderium melioris vitæ, ut anima pœnitens ad Deum ac Dominum suum, quem deseruerat, redeat. 3. *Loquar ad cor ejus*, validum illud rationibus & efficacibus argumentis convincam ac permovebo, atque ita ad me meique amorem & cultum convertam. Sicut Ezechiel c. 36. 26. ait: *Dabo vobis cor novum & spiritum novum*, pro corde terreno celeste, pro animali spirituale, pro impuro, purum ac mundum, emundatum ab omnibus peccatorum inquinamentis; pro vacuo, gratia & charitate aliisque Spiritus S. donis referentem. 4. *Loquar ad cor ejus*, id est ad affectum & gustum ejus: q. d. alloquar blandis & plenis consolatione verbis, deliciisque Spiritus, ac devotionis suavitate reficiam. Quasi sponsus sponsam ad me revertentem excipiam, ejusque cor mulcebo, lactabo, & ad me rapiam. 5. *Loquar ad cor ejus*, dum jam anima se mihi totam offert, ponat & consecrat, mihi jegerit inharere, & mecum colloqui desiderat; presentem me illi sitam quasi sponsus & amicus loquar, erudiam & consolabor. *Quo presente*, ait Richardus de S. Victore in c. 3. Cant. 4. *Innovatur anima, & quasi ei adherens sentit interni gustus dulcedinem*, *intell.*

Intelligentiam spirituales, fidei illuminationem, spes augmentum, charitatis incrementum, compassionis affectum, iustitia zelum, delectationem virtutum. Cum Deo loquens & audiens quid loquatur in ea Dominus Deus. 5. S. Bernardus serm. 57. & 58. in Caut. Ubi explicat. En dilectus meus loquitur mihi, surge prope amica mea, ait Deum in anima devota loqui humilitatem, patientiam, fraternam charitatem, obedientiam, pacem, mortificationem vitiorum, compunctionem, omnemque sanctimoniam.

Oigitur recte exclamat Cornelius Milius illustris nostri xvi Delfis in Hollandia Martyr. *O beata solitudo! O sala beatitudo piis secessiculis! quam beati, Candidati, qui ad te volat alari, porro à mundiculis!*

Quapropter Charissimi, si has locutiones Dei ad cor experiri volumus; **I.** Libenti & alacri animo hanc sacram solitudinem aggrediamur: nam ut ait Philo Judæus lib. de Abraham. *Vir probus vite quietæ amator, secessum & solitudinem diligit;* instar

Enoch, qui recessit ab omnibus. **2.** Liberali animo ad eam accedamus, ut exigit S. P. N. offerentes nos Deo ad omnia & nos totos ei devotentes. **3.** Animo probè custodito & obserato exactissimè linguam, oculos, aliisque sensus custodiamus, simulque tanquam hortus conclusus & fons signatus, in quo recreationem suam celestis sponfus habeat. Hac ratione evadet exercitiorum solitudo schola virtutum, ut ait S. Basilus in tractatu de laudibus eremi; *Solitaria vita, celestis doctrina est schola, ac Divinarum artium disciplina, illic Deus est, totum, quod discitur: Via quæ tenditur, totum, per quod ad summæ veritatis notitiam pervenitur: Caminus Chaldaicus in quo ferventis incendii vires, orationibus extinguuntur; fornax, ubi supremi Regis vasa formantur, & ad perpetuum nitorem malleo poenitentia percussa ac limâ salutifera correctionis erasa, perveniunt.*

Y

EXHOR.

EXHORTATIO II. IN REGULAM V. SUMMARI,

Declarat modum instituendi exhomologesin, de totius vite
anteacta peccatis.

T H E M A.

*Statue tibi speculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum
in viam rectam. Jeremiae c. 31. 21.*

V E I:

Ex Regula V. Summarii.

agna requiritur in Societate animi & conscientiae puritas, ita ut quodammodo similis videri queat Hierosolymae caelesti, de qua dilectus Domini Discipulus in Apocalypsi c. 21. 27. asserit: *Non intrabit in eam aliquid coinquatum, ut abominationem faciens, aut mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vite Agni.* Sicut hujusmodi peccatis coinquati non admittuntur in Societatem caelestis Patriae, ita neque in Societatem JESU. 1. *Non intrabit aliquid abominationem faciens, id est committens peccata lethalia aut capitalia, peccatum enim lethale est abominatio eorum Deo, Angelis & San-*

ctis; unde haec ante expianda sunt, & usque ad supremum vitae anhelitum non amplius committenda. Si quis enim in Religione, in Societate committeret peccatum lethale, mortuum foret, abominatio foret: *abominatio stans in loco sancto.* 2. *Non intrabit aliquid coinquatum; qualia sunt peccata venialia liberè & advertenter commissa, & in mundo immundo committi solita, eaque graviora; quae omnia expianda sunt confessione generali, nec unquam amplius deliberatè perpetranda.* 3. *Non intrabit in eam mendacium: id est hypocrita & simulator: nam sicut ejusmodi non intrabit in caelum, sic neque in Societatem: hypocrita & simulator est, qui simulat se esse servum Dei & non est: hypocrita & simulator est, qui in confessione*

fectione generali peccatum grave, necessarium exprimendum, dedita opera retinet, adeoque remanet in peccato: Hypocrita & simulator est, qui non habet animum vivendi & moriendi in Societate, panem enim, quem manducat, suffurat aliis dignioribus: hypocrita & simulator est, qui in sinu suo abscondit impedimentum grave seu essentiale, ut vocamus, nec aperit: Talis autem non intrabit in Societatem, in quam non intrat mendacium.

4. *Nisi qui scripti sunt in libro vite Agni.* Nisi quis per sinceram confessionem deleverit peccata sua omnia, & nomen suum, quod scriptum erat in libro mortis, in libro demonis, in libro aeternae damnationis, per gratiam Sacramenti penitentiae, amicitia divina restitutus, scripserit in libro vite Agni, in libro aeternae praedestinationis; sanè Societate Jesu indignus erit, & malo omine intrabit in eam. Qua de causa sancti Ordinum Fundatores S. Benedictus S. Bernardus & alii ab origine, induxerunt, ut Novitii initio ingressus, Abbati suo, vel Superiori, vel alteri de tota vita confiterentur. Quod & S. Ignatius Parens noster Societati praescripsit in Exam. c. 4. §. 41. unde in regulam quintam Summarium translatum est.

Hac verò de causa S. Patriarcha noster ordinavit, sub ipsum ingressum Tyrocinii exhomologesi generalem; ut mox ab initio à quovis Societatem ingressuro Tyrone tollatur impuritas, scortis, scoria peccatorum, quae nullo pacto puritati Agni Immaculati, cuius est Societas, convenit.

Qua verò ratione, exhomologesi hanc de tota vita instituire oporteat, in praesenti exponemus.

I. Quomodo instituenda generalis confessio, optimè explicat Propheta Jeremias c. 31. ac tribus punctis complectitur: *Statue tibi speculam.* 1. Specula turris est, quam ascendimus, ut hostes à longè venientes prospiciamus. Talis specula cubiculum est, in quo exercitia prima peragimus, & circumspicimus hostes, id est, peccata nostra, tam remota & antiqua, ab inenite aetate commissa, quam recentiora. 2. *Statue tibi speculam,* ut specularis, consideres, expendas, peccatorum enormitatem & scditatem, omnia mundi foeda & cadavera superantem; malitiam & venenum, omnem pestem & toxicum vincens, singulorum peccatorum tuorum, & poenas promeritas; earumque magnitudinem, varietatem, & aeternitatem, ex qua consideratione & meditatione, orietur dolor, detestatio, amaritudo, propositum emendationis ferium, integra & plena vitae emendatio, validasque confessio. Atque ita redderis purus, & dignus, qui è prima, ad secundam probationem, in communione cum aliis puris & perfectionis studiosis auspiciandam descendas. 3. *Statue tibi speculam.* Septuaginta legunt *Statue te ipsam Sion.* Sion significat acervum, statue igitur peccata tua, & collige in acervum & cumulum, in hunc cumulum conjice omnia peccata cogitationum, verborum, operum; conjice omnia peccata aliena, omnia scandala, omnia peccata omissionis,

Y 2 omnia

I.
Examen
confeien-
82.

omnia contra Decalogum, & contra præcepta Ecclesiæ admittit, eaque speculare, perpende malitiam & considera enormitatem.

II.
Contritio.

II. Postquam consideraveris tantam sceleratam & tantum cumulum peccatorum; *Pone tibi amaritudines.* Id est pone tibi, seu elice contritionem & amarorem cordis; pone dolorem, afflictionem, pudorem & confusionem. Contritio, est odium & detestatio peccati, ex quo magnus dolor, tristitia, amaritudo, fletus & planctus oritur. Quemadmodum enim, qui hostem habet infensissimum, quem ingenti odio prosequitur, miserabiliter dolet, & inconsolabiliter desolat, si se videat ab illo victum, ipsique subjectum: ita anima odio habens peccatum, ex odio erga illud dolet, plangit & amaro est animo, quia se peccato subiecit, & ejus nexibus implicavit. *Pone ergo tibi amaritudines,* dole & desole peccata tua. 1. Quod Deum tuum, Summum & infinitum bonum tuum peccatis, tot, tamque sceleris, offenderis, quem summo amore ac veneratione prosequi debebas. 2. *Pone tibi amaritudines;* quod Creatorem tuum ac Summum Benefactorem, tam sapienter, audaciter & proterve offenderis, à quo accepisti corpus, animam & omnia, totque ingentia beneficia, quot sunt vitæ tuæ momenta; & mala pro bonis, pro beneficiis peccata rependeris. 3. *Pone tibi amaritudines,* quod amantissimum Redemptorem tuum, tantam pro te passum, pro te mortuum, & crucifixum, toties, tamque enormibus peccatis offenderis, ejus passionem &

mortem spreveris, ejus sanguinem pedibus quodammodo conculcaveris, eundem denuò crucifixeris, ostentis, ut loquitur S. Paulus, *habueris.* 4. Quod Patrem dilectissimum, filius inobediens, Dominum & Regem elementissimum, subditus rebellis tam scelerè offendendo, *Læse* Majestatis reum te constitueris. 5. Quod Deum O. M. ejusque infinitam potentiam, sapientiam, misericordiam, justitiam, immensitatem spreveris, & despexeris. 6. Quod te ipsum gravissimè læseris, animam propriam occideris, gloriam æternam perdidideris, æterna inferni tormenta, famem, sitim, vermem, ignem, tenebras &c. sempiternas promerueris. 7. Quod proximum quoque læseris, famam ejus læseris, bonis ejus damnum intuleris, eum seduxeris, scandalizaris, & æternæ damnationis ejus causa extiteris. Ob hæc & alia *pone tibi amaritudinem,* & dolorem, confusionemque excita. Qualis verò seu quam magnus ac intensus esse solet ac debeat hic dolor, & amaritudo ex contritione progrediens; S. Joannes Climacus in Scala gradu 1. non obscure significat, dum illum dolorem lugentium defunctos, dolori assimilat: *Ante sepulchrum,* inquit, *sedes, nec desistit effundere servidas & ignea lachrymarum guttas, cordisque tacitis mugitus.* Ad eandem quoque doloris amaritudinem Cæsarius Arelatensis hortatur homil. 7. *Non est impossibile aut grave, quod suggero, vel sic lugemus extinctam animam nostram, quomodo alienam carnem mortuam plangimus. Si aut uxor, aut filius, aut maritus*

III.
S. Jo.
Clim.

martini mortui fuerint; in terra se collidant homines, capillos irabendo, & tundendo pectora, in luctu, in abstinentia, in lacrymis, non parvo tempore perseverant. Rogo vos Fratres, exhibeamus animam propria, quod illi exhibent carni aliena.

Omnia hæc præclare: at majorem fletum exigit S. Propheta Jeremias, dum non dolorem, pro quibuscunque defunctis; sed pro unigenito concipi solitum postulat. *Luctum unigeniti fac tibi.* Jerem. 6. 26. *plantum amarum.* Licet enim ad quovis defunctos lugendos amor naturalis extimulet, miserabilis tamen & amplius lugemus unicam filium, in cujus locum nullus alius est qui succedit: sic prorsus dolor & luctus & amaritudo, peccati causâ suscepta esse debent, siquidem animam nobis unicam interfecit, cujus amissionem nequit alia supplere. Quis, quæso, ista expendens, non dolorem super dolorem, non amaritudinem super amaritudinem, non fletum super fletum agglomeret, videns se & propriam animam & unicam interemisse, & Christum Dei Filium crucifixisse & occidisse, ac Deum Summum bonum, Creatorem, Benefactorem, Patrem, & Dominum suum offendisse. Ergo *luctum unigeniti fac tibi plantum amarum;* peccata tua humiliter & integre, tanquam paulò post moriturus consistere & poenitentiam age, fructuque digno: fac poenitentiam nam

III. *Pone tibi amaritudines.* Septuaginta Interpretes legunt *Fac tibi poenitentiam* per rigidam corporis tractationem: Et ut Theodoretus legit: *Sume*

de te ipso supplicium. Jeremias L. c. *Filia populi mei accingere cilicio, & conspergere cinere.* Qui enim Deum Patrem & Filium & Spiritum S. graviter offendit, animam suam unicam & Dei Filium interfecit; nonne si levi, pro tali offensa, satisfactione contentus maneat, potius irrisisse, quam satisfecisse putare se debet? Alias sibi posuit amaritudines S. Fundator noster Ignatius, statim ab initio vita melioris: nam ex cannabe crassa peregrinorum tunicâ sibi comparatâ, quam fune præcinxit; & cucurbita aquaria, ac viatorum baculo instructus, ut primum Deipara Mouserrati templum attigit, confessionem totius vitæ ex scripto fusè apud unum è PP. Benedictinis instituit, tam acerbo dolore, fleuque amaro, toties abruptam, ut tres integros dies tenuerit ac tum sub vesperam, latendi causa, vestitum pretiosum obvio pauperi impertiens, ejusdem centones, ac desuper habitum peregrini induit, noscèntque illam autem aram B. V. precando & vigilando insumpsit; pugionem cum ense pro anathemate parieti appendit, equum monasterio donavit. Ita omnino nudus, ac solâ deinceps stipe corrogatâ victurus Manresam secessit, & habitationem in nosocomio pauperum & aegrotorum obtinuit; ubi campum sui domandi nactus, in nuda semper humo somnum brevissimum capiens, magnam noctis partem precando transigebat, seque flagellando quotidie, interdum quinies, ter interdum catenâ ferreâ cadebat, aquâ & mendicato pane vivebat. Ita P. Tannerus in vita

pag. 4. Rectè ergo Jeremias: *Accinge te cilicio, aspergere cinere.* Et ut Apostolus monet Rom. 6. 19. *Sicut exhibuistis membra vestra servire immunditia, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra servire iustitia in sanctificationem.*

IV.
Vite c.
mendatio.

IV. *Dirige cor tuum in viam rectam,* per propolita bona & firma. Hactenus ambulasti vias curvas, distortas, difficiles, cum impiis ambulans in circuitu, & licet hæc via mundanis & peccatoribus recta videatur, non est tamen recta, quia deducit ad mortem & ad inferos. *Est via que videtur homini recta, & novissima ejus deducunt ad mortem.* Proverb. 16. 25. *Dirige ergo cor tuum in viam rectam: in viam Domini: via Domini recta: in viam iustitiæ, perfectiõis & sanctitatis, quæ recta in cælum ducit.* *Iustum deduxit Dominus per vias rectas & ostendit illi regnum Dei.* Sap. 10. 10. Præclare in hæc sapientis verba S. Bernardus. *Iustum deduxit Dominus, inquit, non alius, quia ipse est de via iniquitatis ad viam veritatis reducere, & deducere per eam. Per vias inquit rectas; via Domini via recta, via pulchra, via plena, via plana. Recta sine errore, quia ducunt ad vitam. Pulchra sine sordibus, quia ducunt ad munditiam. Plena multitudine, quia totus jam mundus est intra Christi sægenam. Plana sine difficultate, quia donant suavitatē; jugū enim ejus suave & onus leve.* Dirige igitur cor tuum à via prava & distorta ad viam rectam, à via iniquitatis ad viam iustitiæ, à via vitiorum ad viam virtutis, & eveniet tibi, quod Jacobo Patriarchæ; *Ostendit illi*

regnum Dei, scalam in cælum portetam, & Deum innixum scalæ; ita ostendet tibi scalam perfectionis, per quam ad Deum ascendas. Ostendet tibi & invenies regnum Dei, in anima, quod intra nos est, & post hanc vitam regnum Dei, quod in cælo est. De quo rursus elegantissimè & suavissime mellifluus Doctor Loc. cit. *Et ostendit illi, inquit, regnum Dei: Regnum Dei conceditur, promittitur, ostenditur, percipitur. Conceditur in predestinatione, promittitur in vocatione, ostenditur in justificatione, in glorificatione percipitur.* Unde est id: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum Dei.* Sic enim ait Apostolus: *Quos predestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, illos & justificavit, quos autem justificavit, illos & magnificavit.* In predestinatione est gratia, in vocatione potentia, in justificatione latitia, in magnificatione est gloria.

Quare Charissimi, ex his colligamus, quomodo initio vitæ religiois, instituenda sit, de totius vitæ peccatis accurata exhomologes. 1. Ut speculam nobis statuantur, peccata scrutemur, multitudinem colligamus, scditatem & malitiam meditemur, ut cognoscamus & intimè penetremus, atque ira abhorreamus, ut nunquam deinceps iidem inficiamur aut sordidemur, sed omni coinquinatione & abominacione abluta, digni, qui aliis Tyrionibus adjungamur; evadamus. 2. Ponamus amaritudines, & peccatorum probè cognitâ malitia, ea detestemur, dolesmus, deploremus, sicut ob mortem unigeniti, & debitis ea penitus castigemus atque ulciscamur. 3. Ut

cor

cor nostrum in aliam prorsus viam dirigamus, à via peruersitatis ad viam sanctitatis, à via damnationis aeternae, ad viam aeternae beatitudinis, & gloriae rogni caelestis. Quod si fecerimus, ut speramus, pro tam eximio

beneficio gratias immortales agamus: si verò defectum nonnullum commiserimus, in quotidianis examinibus, & confessionibus hebdomadariis compensare, & negligentias resarcire al laboremus.

EXHORTATIO III. IN REGULAM V. SUMMARI,

Explicat Confessionis generalis utilitates.

T H E M A.

Confitebor iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Psalmo 31. 5.

Vel ex Regula.

Onfessio generalis, aliquando necessaria est, & tunc nullo modo praetermittenda; aliquando utilis tantum, ac tunc praetermitti potest, nisi Ordo vel Regula te-
cus exigat. Necessaria est in omnibus illis eventibus, in quibus constat, praeteritas vitae confessionis invalidas fuisse. Non quod Salvator noster praecceptum aliquod, de faciendâ confes-

sione generali, post factas bene stas temporibus particulares, tulerit; sed quia, cum istae nullius valoris fuerint, instat praecceptum confitendi omnia peccata vitae, aut illius temporis, quo confessionis Sacramentum fidei susceptum est, eò quod nunquam fuerint ritè confessione expiata. Quare qui per totius vitae decursum, aut aliquam ejus partem, confessus est Sacerdoti non habenti potestatem absolvendi, aut sine ullo prorsus dolore, aut sine ullo pravio examine, aut sine emendationis proposito, aut sine debita

debita integritate, ut cum quis prae verecundiâ, vel prae insigni sollicitantiâ, gravia peccata siluit, adstrictus præcepto est generalis confessionis faciendæ, aut totius vitæ, aut illius temporis, quo similes in confessione defectus admisit. At extra hos eventus, non est quidem necessaria generalis exhomologesis; est tamen admodum utilis. Unde S. P. Ignatius in Exam. cap. 4. num. 41. pro primo Societatis ingressu eam præscribit; propter multiplicem utilitatem, ut ait, *quæ ea in re deprehenditur.*

Quanam verò hæc utilitates sint, in hac exhortatione explicabimus, reducendo eas ad ternas, quas S. P. N. in Lib. Exercitiorum, post examen generale, allegat. Scilicet majorem dolorem de peccatis, majorem cognitionem malitiæ peccatorum, meliorem præparationem ad Sacramentum Eucharistiæ.

I. Utilitas confessionis generalis, maior dolor de peccatis.

I. Utilitas prima, quam S. Fundator L. c. allegat est hæc: quia *confitenti multo plus commodi & meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, & malitiâ vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.* Confitenti plus imprimis meriti accedit, 1. Propter victoriam insignem sui, quâ posthabita confusione maximâ & famâ propriâ a honore, omnia etiam occultissima & foedissima peccata Sacerdoti revelat, qui actus cum maximam in se contineat difficultatem, ob verecundiam homini innatam utique, valde multum commodi & meriti inde ei accedit. 2. Non solum ob Sacramenti poenitentiae dignitatem & vir-

tutem, quâ meremur gratiam Sacramentalem, sed & ob sedulam hominis cooperationem, laborem, satisfactionem, per poenitentias, orationes, indulgentias, meritum valde augetur. 3. Quod S. P. N. potissimum attingit, meritum augetur ob dolorem vehementiorem de peccatis, & malitiâ vitæ præteritæ; nam omnibus totius vitæ peccatis, quasi unico intuitu conspectis, majorem ex eis dolorem, majus odium, majorem detestationem concipimus, qui actus meritum mirificè auget: nam ut Job audiens singulos servos, qui singulas adversitates nuntiabant, dissimulavit quidem & siluit, at veniente ultimo famulo, qui omnium filiorum mortem patefecit, tunc visis tantis calamitatibus dolore concussus: *Surrexit & scidit vestimenta sua, & tonsis capite corruit in terram & adoravit.* Job. c. 1. 20. Ita homo qui in singulis confessionibus, quasi aeneus apparebat, nec timorem aut dolorem sentiebat, tot simul flagitiis, tot fuditibus, tot iniquitatibus confideratis, solet magno timore concuti, magno dolore percelli, & ad verissimam contritionem excitari. Valde itaque hoc auget meritum, ita ut majori luce, pudore, dolore, & diligentiori discussione, una hæc, si potuerit, meritum omnium aliarum excellat. Ecce quantum meritum! Huic merito S. Pater addit quoque *plus commodi* ex generali confessione accedere confitenti: quodnam verò illud? quod omnium aliarum particularium confessionum, si quis fuerint, defectus suppleat,

II. Humilitas, respectum sui, amor Dei

pleat. irritaque redintegret: Ecclesia in alio licet genere nobis facem praefert; hæc namque unam solennitatem omnium Sanctorum instituit, in qua cunctarum solennitatum totius anni, defectus suppleremus; ita nos Ecclesie Filii piam matrem imitamur, dum uno insigni actu, aliam confessionum defectus diluere, & merita perditam restaurare conamur; præbuit etiam exemplum nobis ipse Christus Dominus & Magister noster, qui sicut à baptismo Joannis, tanquam insigni ac stupendo humilitatis actu, perfectionis prædicationem cepit; ita nos ab insigni quadam dejectione & confusione vitam sanctam & perfectam in Religione ordinur. Accedit quoque commodum religiose communitati, ne ad eam peccatis non abolicis descendentes, vitia illi affricemus & ipsam collatis è sæculo peccatorum sordibus inficiamus. Atque hæc est prima exhomologes generalis utilitas; ingens nimirum, commodum & meritum.

II. Altera utilitas, quam S. Fundator noster L. c. insinuat, est: *quoniam inspecta, per spirituales exercitationem, longe quam antea, manifestius, natura & malitia peccatorum, tanto amplius commodum & meritum percipitur est.* q. d. perspecta per meditationes clarius, quam antea, natura & malitia peccati dum scilicet in exercitiis spiritualibus, naturam & effectus peccati perpendimus, & invenimus quod sit 1. Transgressio legis divinæ 2. contemptus Dei 3. recessus & averio à primo suo principio,

& conversio, seu accessus ad creaturas. 4. summa ingratitude, inobedientia & rebellio contra Deum, quæ ex Angelis, Diabolo turpissimos, & ex Dei amicis, hostes & inimicos, damnationis æternæ reos efficit. Ad hæc dum meditatur mortem, judicium, infernum, tanquam justissimas peccatorum pœnas à Deo inflictas; dum hæc inquam meditatur, manifestius naturam & malitiam peccatorum percipimus; eaque perspecta, commodum & meritum amplius percipimus. At quale? Primum commodum & meritum quod ex clariore peccati notitia oritur est, cognitio vera sui, & vera humilitas: videt enim homo peccator, quale hæcenus fuerit apostema & ulcus, quàm sœdum, quàm horrendum, ex quo tanta peccatorum sanies profluxit. Videt quàm abominabilis cloaca cor ejus fuerit, ex quò talis peccatorum fœtor & sordes prodierunt; ac sese profundè humiliat, coram Deo se confundit, superbiam sæcularem abjicit, suavi jugo Christi humiliter humeros subjicit, & dum agnoscit, Luciferum, ob unicum peccatum lethale, æternis addictum suppliciiis; se verò tam multa commisisse scelera cernit; torus attonitus & confusus infra Luciferum se abjicit, profundissimum inferni locum sibi attribuit, justissimumque esse agnoscit, ut etiam simplicioribus & minimis Fratribus subjiciatur & postponatur.

Secundum commodum & meritum ex dicta malitia peccati cognitione scaturiens est, non solum ingens detestatio, odium & horror cujusvis peccati,

Z

cati,

cati, ita ut cum S. Anselmo dicat: *Si inde viderem peccatum, hinc verò reseratum infernum, mallet vivens sine peccato ad infernum descendere, quam ullum peccatum contra Deum meum perpetrare.* Verùm etiam valde magnum odium sui ipsius, quo se & carnem suam rebellem persequitur; quo stimulante statuit tantam suam malitiam vindicare. Deo illatam injuriam refarcire; voluntariis operibus peccatis carnem castigare, peccatorum radices extirpare, passionésque animi indomitas mortificare: atque ita implere, quod suadet Apostolus ad Titum c. 2. *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri (in vocatione, in exercitiis, in illuminatione mentis) erudiens nos, ut abnegantes impietatem & secularia desideria, sobrii & iusti & pie vivamus in hoc seculo, expellentes beatam spem & adventum gloriae magni Dei & Salvatoris nostri.* Has ergo impietates, concupiscentias, & desideria prava initio statim damnamus, eis valedicimus, ea abnegamus, evellimus, abjicimus, conculcamos, ut in eternum non redeant, nosque ad pristina peccata reducant. *Toties, ait S. Hieronymus, regamus nos, quoties priora vitia calcantes, desinimus esse, quod fuimus, & incipimus esse, quod ante non fuimus.* Ut qui prius superbus, ebrius, obsecenus, iracundus fuit; abneget se, incipiatque esse humilis, castus, sobrius, mansuetus, & suã sorte contentus.

Tertium commodum & meritum est: amor erga Deum. Nam quò manifestius cognoscimus malitiam peccatorum nostrorum, & multitudi-

nem eorundem, eò quòque clarius infinitam Dei Bonitatem, Sapientiam & Potentiam agnoscimus. Et 1. quidem bonitatem: videntes enim iniquitates nostras esse innumeras & gravissimas, & ipsius nihilominus infinitam clementiam, quã nos non abjecerit, ac bonitatem, quã fecerit nos in visceribus animã nostrã sentire suavitatem misericordia suã, qui *facit solem surripi super bonos & malos, misericordè ad redamandum inflammamur.* 2. Agnoscimus infinitam ejus Sapientiam, qui tam suaviter sciverit vincula mundi, quibus conficti tenebamur, abrumperè, ac per tam suavia media nos ad se trahere, & ad vitam religiosam, meliorem allicere. 3. Agnoscimus ejus ineffabilem potentiam; qui tot scelera & improbitates auferre possit, & velit per ministros suos, necnon quadriduanum mortuum, jamque foetidum, solo verbo possit ac velit resuscitare. *Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit?* Psalm. 112. 5. Sic tu Domine JESU Rex potentissime, nos pauperes, inopes, sordidos, & ceno peccatorum collo tenuis immersos, de stercore elevas, & collocas cum principibus populi tui! An non meritò ingratitude nostram agnoscimus? an non tepiditatem meritò damnamus? an non jure in amore tam boni Dei, tori inardescimus, & offensas ejus fidelibus servitiis compensare desideramus? Hac sunt commoda, ut alia omittam, è confessione generali promanantia, maximi sanè æstimanda.

III. Tertia

III. Tertia utilitas confessioni generali à S. Patre attributa, est: *Quia, inquit, consentaneum est hominem, sic rite confessum atque dispositum, multo melius se habere ad Eucharistia sumptionem, qua maxime confertur & ad fugam peccati, & ad gratia recepta conservationem & augmentum L. c.*

Nam præter antedicta commoda, humilitatem, charitatem, castigationem corporis, & abnegationem vitiorum, quæ optimæ ad SS. Eucharistiam, præviæ dispositiones sunt. Accedit ex confessione generali.

1. Puritas animæ a peccatis jam mundata. Quæ domus Principi suscipiendo, non prius à fordibus expurgatur, ut deinde exornari queat? in domum nostram veniet Rex Regum, & Princeps Principum, cui confessio generalis mundat animæ domum: *Lavabis me & super nivem dealbabor*: ait Psalmita Regius Psalm. 50. Quæ sponsa, ad regales sponsi nuptias, corpus suum exornatura gemmis & unionibus, non à lotionem, & macularum faciei absterfione, ornatum sui incipit? inquit Esther, quæ anni spatium lavabatur, ungebatur & oruabatur, ut regio conjugio cum Assvero jungeretur. Esther. cap. 2. 3. Anima nostra Christi Sponsa est, hæc loca Sacramento penitentia, purior aptiorque est unioni cum Christo Rege & Sponso amantissimo.

2. Majus desiderium & appetitus alimonia cælestis: qui enim malos humores in stomacho retinet, edere nequit cum appetentia: his verò ex-

pulsis, orexis & famés nascitur.

3. Tranquillitas conscientia: Christus enim Eucharisticus in anima tranquilla & pacata, atque à spinis peccatorum expurgata tanquam in lectulo florido ac nitido libentissimè, jucundissimeque quiescit. Hæc autem tranquillitas obtinetur, dum onus peccatorum, instar montis incumbentis humeris nostris, & aggravantis, excutimus, spinas peccatorum pungentes evellimus, & mundati jam, læto corde Deo servimus. Et licet quandoque Deus, nonnullos scrupulos & anxietates, in poenam peccatorum præteritorum temporalem, aliquamdiu relinquit; eas patienter ferre, sed non nimium immergere aut anxietate nimia torquere nos oportet. Dum enim fecimus quod potuimus ex parte nostra, contenti pacatique esse debemus. Sequendo consilium doctissimi ac piatissimi Joannis Gersonis. p. 3. de remed. pusillanimitatis; ubi ait: *Si semel conscientia diligenter excusata, cum dolore debito, sacerdoti idoneo confessus es, animo nihil celandi, & sic absolutus es, securè apud te statue, rite te expiatum, omnemque scrupulum & metum de pelle, nisi aliquid perspicuè occurrat, quod certo memineris, te non dixisse.* Hæc itaque est melior ad Eucharistiam sacrosanctam dispositio; quæ præmissa, illa maxime confertur ad fugam peccati, tanquam certum amuletum & antidotum: & tanquam alimonia cælestis roborat, confortat, in gratia conservat, eamque mirificè augmentat.

Atque hæc Charissimi, sunt com-
moda & merita, quæ Sanctus Patri-
archa nosse allegat, ex quibus dilu-
cidè perspicimus, quanta gratia sit,
peccata sua, præviâ recollectione o-
ctiduanâ, meditatione, examina-
tione, discussione, exhomologesi to-
tius vitæ, expiare: O quantum be-
neficium! quod si multi sæculares,
multi hæretici, multi ethnici obtine-
rent, ad magnam fortè vitæ sancti-
moniam pertingerent? quanta com-
moda & merita, dolor vehementior,

particularium confessionum redinte-
gratio, vera sui cognitio, peccato-
rum detestatio, carnis mortificatio,
Dei dilectio. Puritas animæ, Eucha-
ristiæ præparatio, conscientia tran-
quillatio, delictorum fuga, confer-
vatio in gratia, & ingentia hujus in-
crementa? pro quibus commodis &
meritis an non summas nos oportet
Deo referre grates, animûmque gra-
tum, fideliter ac ferventer ei-
dem serviendo, reipsâ
demonstrare.

EXHORTATIO IV. IN REGULAM V. SUMMARIÏ

De Confessione semestri & annua.

T H E M A.

Negotiamini, dum venio. Luca c. 19. 13.

Vel ex Regula.

Causas institutæ à
S. Fundatore no-
stro exhomologe-
ses generalis, sub
ingressum Societa-
tis peragenda, ex-
hortatione proximè precedente assi-
gnavimus: sed cur obsecro, quot an-

nis, aut semestribus, semestrem, an-
nuamve reperi voluit? nonne una om-
nium totius antea vitæ noxarum
expiatio abundè suffecisset? existi-
mant nonnulli, causam esse, ut ziza-
nia peccatorum repullulantia annuè
amputaremus, quo hortus animæ no-
stra foret mundior: alii censent ei-

NOTUM

motum ratione, ut admissum fortassis in exhomologesibus particularibus defectum, aut ositantiam compensaremus: alii autumant, causam esse, ut Superiores, ac Directores spiritus, sibi commissos, magis perspectos haberent, & vel de profectus ubertate gauderent; vel pro sterilitate corrigenda, sarculum, stercoreationem, & irrigationem copiosiore adhiberent: Hortulanorum enim est, plantas suas cognoscere, earum incrementum, decrementumque considerare, & opem ferre: alii judicant, finem intentum esse, ut voluntas in vocatione & propositis bonis amplius, firmiterque solidaretur, & opus Diaboli destrueretur: alii denique volunt, S. Patriarcham desiderasse, ut Filii sui more prudentum mercatorum, & Oeconomorum, annis singulis vitæ rationes inirent, & perficerent; ut cum Dominus venerit eas exacturus, perfectas liquidasque valeant exhibere. Omnes rationes prædictas approbo, sed postrema placet in præsentem, eveniet enim nobis in hora mortis & iudicii particularis quodammodo, quod Regi Balthasari; cui scriptum in pariete: *Mane, Thecel, Phares*, Numeravit, appendit, divisit. Ut igitur in illa hora rationes nostræ subsistant: Ostendam, quomodo pro exhomologesi semestri aut annua oporteat nos opera nostra numerare, appendere, dividere; mala à bonis discernere; ne in illa die à Deo numerentur, appendantur ac dividantur.

I. Verbum primum Balthasari Regi in pariete scriptum: fuit, *Mane*,

id est numeravit. Mercatores & Institores post navigationem longinquam, semestri aut anni spatio peractam, recolligunt se, perpensisque empti venditque rationibus pecunias numerant, ut dispiciant, quidnam aut lucri fecerint, aut damni subierint: quod si damnum se incurrisse deprehendant, ejus causas indagant, ut deinceps caveant, novisque spebus conceptis, futuram navigationem & negotiationem feliciter instituant.

Charissimi, omnes nos mercatores sumus: omnibus à Patre Familias talenta concessa sunt; omnibus dictum est: *Negotiamini dum venio*. Lucæ c. 19. 13. Itaque negotiandum est nobis non mercibus terrenis & vilibus, quales mundi Institores tractant; sed pretiosis, spiritualibus & celestibus: ne autem detrimentum patiamur, ac tandem foro cedere cogamur; more negotiatorum mundi quot annis aut semestribus computum inire, & rationes perficere necesse est: ne in nos cadat illud Christi Domini acroama: *Filii hujus sæculi prudentiores in generatione sua sunt, filii lucis*. Lucæ c. 16. 8. Atque ut impleamus S. Patris nostri præscriptum, qui voluit, ut nondum in gradu constituti, quot semestribus; gradum verò ultimum adepti, quot annis generali exhomologesi, ab ultimâ inchoando, peccata admissa expient.

Quod ut debito modo præstetur ab omnibus, pro semestri triduana, pro annua exhomologesi, octidua ascensis instituitur: atque in ea primo loco implendum, *Mane*, numeravit lucra &

& detrimenta expendenda, considerandumque, num omnia fuerint in pondere, numero & mensura peracta. Numerant ergo Novitii 1. unius anni spatio, peractas meditationes matutinas 365. totidemque vespertinas, univrsim 730. simulque examinant preparationes, recollectiones, voluntarias distractiones, & negligentias in praeiudicis commissas. 2. Numerant examina conscientiae meridiana 365. vespertina totidem; id est, simul 730. & dispiciunt, quam seigniter conscientiam discusserint, quam perfunctorie dolorem excitarint, quam inefficacia irritaque proposita formarent. 3. Numerant examina, ut vocamus, particularia 730. & inquirunt, num vere vitia suppresserint, defectus correxerint, virtutes acquisiverint. 4. Numerant exhomologeies, Synaxes, Sacra. exhortationes, lectiones asceticas, ac reliqua spiritus exercitia: & indagant, quae ex eis lucra, quae damna retulerint, & quoniam Deus etiam iustitias iudicabit, ipsi hoc iudicium praeveniunt. 5. Numerant, quot etiamnum passiones, inclinationes pravae, consuetudines mala, & habitus vitiosi in eorum corde vigeant, quamque noxios ac virulentos effectus produxerint. 6. Numerant denique peccata, negligentias, imperfectiones, cogitatione, verbo, opere, & omissione perpetrata; quae ex dictis radicibus, veluti zizania nociva propullularunt. Numeratione absoluta, omnia considerant, multitudinem cogoscunt, de noxis dolorem concipiunt, emendationis proposita firma sta-

tuunt; atque ita demum pro tribunali sacro ea expiant, & eorundem veniam consequuntur; non sine animi tranquillitate & gaudio, de rationibus anni illius aut semeltris liquidis & perfectis.

O quantum hoc est Dei beneficium! quam eximia gratia à Deo per S. Ignatium nobis concessa! quae si careamus, quam confusas fortassis essemus in hora mortis & iudicii particulari habituri rationes! certo enim veniet iudex & villicationis ac negotiationis cujusvis nostrum rationem exiget; idemque quod Regi Chaldaeo, nobis oggeret: *Numeravit regnum tuum & complevit illud.* Id est, *numeravit* statum, officium, regimen & functionem tuam; *numeravit* annos, menses, dies, horas, minuta; verbo, omne tempus tuum & jam *complevit illud*: & si hoc ad annos plures, v. g. 42. ut mihi melius coetaneis accidit, extensum & prorogatum fuerit; vide, quam ingentes tibi incumbant reddenda rationes: numeravit enim & tunc tibi ob oculos ponet, ac numerabit annos 365, meditationes, & consequenter de annis 42, 1330. meditationes. Numerabit bina indies examina, quae univrsim conficiunt triginta millia, sexcenta, sexaginta: & totidem examina particularia. Numerabit tot millena sacrificia, tot millenas confessiones & synaxes, tot millenas lectiones & exhortationes: si autem ad peccata & omissiones devenerit, quantum chaos, quam incredibilem numerum calculaturum arbitraris! si enim ut Job ait: gressus omnes dinumerat: peccata non dinumerabit? O charissimi, quis ad

Il.
Thecel,
appetit.

tam

tam exactam arithmeticam non timeat? si Balthasar Rex ad ignotam manum scribentis, ita trepidavit pra timore, ut genua ad se invicem colliderentur: quid vobis accidet ad conspectum irati Iudicis? quis pavor corda vestra concutiet? ne id vobis eveniat, exactas accuratasque quot semestribus conficite rationes: aspiciate diligentiam secularium in annuis suis rationibus concinnandis, & cavete ne in vos quadrer illa Christi Domini sententia: *Fili huius saeculi prudentiores in generatione sua sunt, filii lucis.* Luc. 16. 8. Sed omnia in numero, pondere & mensura disponite: & liquidas in fine vita rationes exhibebitis.

II. Verbum alterum Regi Balthasari in pariete scriptum fuit, *Thecel*, id est, *appendit in statera Mercatores* monetam auream argenteamque, quam lucrantur, aut pro mercibus obtinent, explorant, nummum justum sit ponderis ac valoris, atque in statera seu bilance monetaria librant: nonnunquam etiam lapidem lydium adhibent, ut asrum ab orichalco discernant; pecunia adulterinam falsamque à probata separant. Pari modo dum nos in aese annui aut semestri ad generalem exhomologesin comparamus, omnia nostra opera, etiam bona appendenda à nobis sunt in statera examinis, ut, num pondus suum habeant, dijudicemus: quis enim ex nobis vita aded accurata est & sancta; ut cum Jobo sustinere atque asserere audeat: *Ipse Deus considerat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat: si ambulavi in vanitate, & festinavi in dolo pes meus, appendat me*

in statera iusta, & sciat Deus simplicitatem meam. Jobi c. 31. 4. Hoc est, Deus sententiã suã declarat innocentiam, puritatem & fidelitatem meam in servitio ejus; quã actiones meas omnes, juxta regulã Divinã legis direxi. At quot quisque nostrum est, qui ad hanc Dei staterã provocare, & se offerre audeat?

Quisquis igitur id non audeat: appende in statera opera tua & virtutes, scilicet humilitatis, devotionis, patientiã, obedientiã, penitentiã & charitatis: & examina, num justo pondere gaudeant: quodque inde consequitur, num justum, debitumque valorem ac pretium apud Deum inveniant. Appende itaque in statera, & dispice opera; num intentione sincera, requisitã attentione, debita circumspicione, intentione, extensione, fervore, charitate sint prædita, convenientibusque circumstantiis personã, loci, temporis vestita. At undenam hoc deprehendes, aut colliges? More mercatorum, uni lanci pondus à Rege aut Republica taxatum signatumque impone, alteri verò auream argenteamve monetam: id est uni lanci injice præcepta Dei, & Ecclesiã, atque Societatis Regulas; alteri opera tua, ac dispice num illis sint conformia, atque ita pondus facile invenies. --- Deinde lydium applica lapidem, ut, num aurea sint, an cuprea, argentea an plumbea, pateat: sæpenu-mero vitium virtutis veste se palliat: sæpe putatur esse charitas & est carnalitas, ait Thomas Kempensis: & ut S. Albertus M. in paradiso, meminit: Dissolutio, spiritualis mentis latitia creditur; loquacitas censetur affabili-

tas, pigritia, morum gravitas! tepor, discretio; hypocrisis, sanctitas, pertinacia constantia; sed sicut falsis denariis nihil boni emitur, sic nec falsis virtutibus regnum cœlorum acquiritur. Ex adverso non raro à Tyronibus, aliisve passione excœcatis, virtus, vitii nomine insignitur: nam ab imperfectis hæc, aut imperitis, quod ex vera humilitate nascitur, ex vana gloria proficisci creditur, quod ex pura, sanctaque intentione oritur, ex hypocrisis promanare existimatur: & quod ex zelo iustitiæ, aut amore regulæ procedit, ex zelo vindictæ provenire mali interpretes arbitrantur. Omnia itaque appendenda sunt in statera: quod nisi feceris

In hora mortis & iudicii particularis, Iustissimus rerum Arbitrator omnia opera tua appendet in statera veritatis, eaque ponderabit exactissime: & si levitatemprehenderit; an non oggeret tibi, quod Balthasari Regi Babylonix: *Thecel*, id est, *Appensus es in statera, & inventus es minus habere*. Appensus es cum virtutibus, cum bonis operibus, omnibusque actionibus tuis vitiosis & inventus es minus habens: *Non invenio opera tua plena*; Apocal. 3. 1. Sed defectuosa, vacua, inania pietate & virtute, minusque habentia, quam tu ipse arbitreris.

Ne id nobis in mortis hora accidat, voluit S. Patens noster ut præveniremus, singulisque semestribus vel annis, omnia opera nostra in statera examinis collocari, rationes & computa exactè iniri, debita exhomologesi accurata aboleri, ut coram Iudice supremo, probè subsistamus,

III. Tertium, quod Balthasari cum terrore ob oculos positum fuit, est *Phares, divisit*. Mercatores pecunia numeratâ, ponderatâ, & probatâ, lucraque deprehensa; falsam & adulterinam, ac iustò leviozem, à pecunia probata & iusta dividunt & separant; falsam abjiciunt, bonam verò in thesauris suis reponunt, ut inde honestè vitam tranfigant, ac necessaria sibi comparant. Pari ratione, Societatis religiosus, singulis semestribus aut annis, opera sua, tanquam monetam, dividit; bona à malis, à perfectis vitiosa separat; illa tanquam libro vitæ jam inscripta, Deo offert & commendat; hæc autem contritione & confessione eluit, expungit, & deinceps corrigere statuit.

Regi Babylonix in pariete scriptum: *Phares; divisum est regnum tuum, datumque est Persis & Mediæ* ita, Charissime, aliquando dividetur quoque regnum tuum, & quidem quadruplex: unum est extra te, in terra, aliorum prope te, tertium intra te, quartum supra te. 1. Dividetur regnum mundi; quidquid enim mundus habet bonorum, voluptatum & honorum, mors dividet, & à te separabit ac tollit. 2. Dilectum corpus tuum, quod prope te est, & cui anima, omnes ejus facultates gubernandæ, præsidet, mors dividet: atque hæc divisio, tanquam rei charioris, priore est amarior. 3. Regnum Dei, quod intra te est, id est virtutes, & opera gratiæ & charitatis dividet. Et si quis infelix, quod longè absit ab omnibus nobis: in hac vita, fidem & spem à charitate & gratia diviserit, & in hac divisione, vitam clau-

ferit,

ferit, vix illi huic enim Deus omnia auferet, & iusto iudicio, nec per fidem vivam, nec per spem, nec per gratiam habitabit in illo ultra in sempiternum.

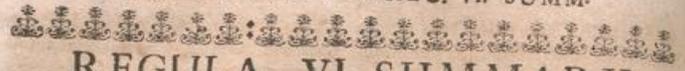
4. Hac divisione facta sequitur postrema, ut qui in gratia, nondum omnino expurgatus decedit, tantisper à celesti gloriâ separetur, donec in igne purgante penitus emundetur; qui verò in peccato lethali diem suum obit, dividatur aeternum à regno caelorum: & audiat tremendam illam sententiam Prophetæ: *Separatur impius, ne videat gloriam Dei. Isaia c. 26. 16.*

Ne tali modo dividamur, nos ex directione S. Patris nostri opera nostra in ascensu spirituali separemus, diligentissimè; ut rationes nostræ omnium annorum sint liquida & perfecta, ut cum fiducia & gaudio hinc discedamus; exemplo R. P. nostri Alphonsi de Avila zelosissimi Ecclesiastæ; qui febri ardente correptus, omnibusque supremis mysteriis munitus, de propinquo laborum suorum termino, & felicitatis semper duratura principio, ingens gaudium prætulit, ad quam spe certa anhelabat. Die postero cum ægrotum inviseret Archiepiscopus & unâ Medicus hic instanter ab Alphonso rogatus est, ut quantum sibi vitæ adhuc restare censeret, liberè ediceret: qui non nihil quidem tergiversatus, postquam tamen mirâ tranquillitate compositum Patris animum advertit, clarè edixit, non superesse ultra quatuordecim horas. Quo responso tanto exultavit gaudio, ut continuò se in lecto erigens, manum Medici arreptam osculo petierit, exclamans: Bona nova

à Deo atulisti, tam faustum dicendo nuntium. Obiitque in ~~se~~ adstantium lacrymas Granatæ Anno 1556. 17. Octobris, anno ætatis tricesimo. Tannerus pag. 61. Liquidas sanè Pater ille suas rationes habuit, unde tanta lætitia & confidentia profluxit.

Quare, Dilectissimi, si in hora mortis & iudicii particularis oculos Iudicis læto vultu, & securâ mente subire cupimus, semeltribus singulis aut annis, rationes nostras irreprehensibiles, liquidasque reddamus: horrendum illud, *Mane, Theesel, Phares; numeravit, appendit, divisit*, nos prudenter præveniamus: atque in exercitiis spiritualibus, annis aut semeltribus, dum ad exhomologesiu generalem nos disponimus, 1. Numeremus mercatorum more damna & lucra: meditationes, examina, reliqua opera bona, adiaphora & mala, ut emendemus. 2. Appendamus omnia & singula in statera, non dolosa, sed æqua & iusta: atque examinemus, num pòdus suum habeant; num vere virtutes, an verò harum pallio vestita sint vitia. 3. Dividamus mala à bonis, perfecta ab imperfectis, virtutes à vitiis: & bona Deo offeramus ac pro iis gratias referamus; mala verò deploremus, & poenitentia Sacramento expiemus: ita à supremo Iudice nò numerabimur, non appendemur, nec ab ipso dividemur; sed læto alacrique animo mortè aspicemur, & post illam menturâ bonam, confertam, & cogitatam, mercedem condignam & operibus bonis correspondentem in caelis reportabimus.

A a REGULA

REGULA VI. SUMMARI

De Examine, Confessione & Communione.

EXHORTATIO I.
IN REGULAM VI. SUMMARI.

Docet modum examinandi conscientiam.

T H E M A.

*Scrutemur vias nostras & queramus, & revertamur
ad Dominum. Threnorum 3. 40.*

V E L

EX REGULA VI.

Ratia vocationis nostra similis est Archangelo Raphaëli, qui iuniorum Tobiam per omnes peregrinationis suæ vias salvum atque incolumem deduxit & reduxit, quique ei dedit 1. fel piscis, quo parentis cæci oculos aperuit; & hoc felle denotatur examen conscientia, quod primo loco in hac regula præscribitur. 2. Deinde docuit eum corda piscis damonem fugare, quo significatur confessio sacramentalis, quæ alterum est, quod in hac reg. 6. mandatur. 3. Piscis carnes eidem comedendas tribuit, quo indicatur sacra communio, quæ tertium est, quod in hac regula exigitur. Nunc in primis agemus de examine conscientia: quid verò hoc aliud est, nisi fel piscis confervatum, & tanquam efficax remedium cecitati nostræ adhibendum? ed enim dirigitur illud, ut nosmet ipsos probè cognoscamus, defectuum nostrorum displicentiam in nobis excitemus, & in amaritudine animæ eos detestemur. Si enim nunquam conscientia nostra latebras discuteremus; ed paulatim dilaberemur, ut defectus quantumvis magnos non sentiremus, aut curaremus, multo minùs emendaremus; atque ita in peccatorum foribus perseverarem.

• Ostendam itaque, quomodo hoc perfectionis præstantissimum medium à S. P. N. præscriptum, & à gratia vocationis tanquam à Raphaële nobis communicatum, adhibere oporteat, ut duos effectus fellis Tobia, in nobis operetur & 1. oculos aperiat, 2. mordicat, atque amaritudinem causet, quæ primariae examinis partes continentur.

I. Nolu-

I. Nolumus detinere nos in laude
 examinis conscientiae, prolixè fati à
 S. Chrysolomo, S. Basilio, S. Bernar-
 do, S. Bonaventura aliisque SS. PP.
 commendati, imò & à Seneca. Pytha-
 gora, & Echnicis alijs laudati. Ut ve-
 niamus ad methodum quinque puncta
 complectentem.

Primum est gratiarum actio pro be-
 neficiis illo die, totaque vitâ à Deo ac-
 ceptis, quo nihil Deo gratius, nobis-
 que ad nova beneficia obtinenda uti-
 lius: unde Apostolus suadebat 2.
 Thess. 1. 3. *Gratias agere debemus
 semper.* Et iterum 1. Thess. 5. 18. *In
 omnibus gratias agite.* Hinc Veteres
 semper in ore habebant: *Deo gratias,*
 pro beneficiis corporis & animæ, na-
 turalibus & supernaturalibus. Sed in
 primis nobis gratia sunt agenda, pro
 incomparabili vocationis beneficio:
 magnum beneficium est creatio, mag-
 num redemptio: at quid utrumque
 profuisset, si relictus in sæculo iniustis
 latam viam, cum multis ad perditio-
 nem æternam? quare binis indies vi-
 cibus, minimum grates Deo refera-
 mus, pro tam eximio beneficio. S. Au-
 gustinus super illud: *Non sicut Deum
 glorificaverunt, aut gratias egerunt*
 Roman. 1. ait: *Quod Deus dederat
 gratis, tulit ingratis: non est dignus
 donis, qui agit grates de datis.* S.
 Bernardus ferm. 57. in Cant. *Ingrati-
 tudo est ventus urens, siccat sibi fon-
 tem pietatis.* Necessarium ergo est illi,
 ait Humbertus, in Instit. vit. spir. c. 1.
 quem misericordia Dei de sæculo edu-
 xit; ut magnitudinem gratiæ, quam
 accepit, agnoscat, & frequenter de ea

gratias referat Deo; ut sic gratiam
 acceptam custodiat, & receptione al-
 terius gratiæ dignus existat. Ad locum
 unde exeunt flumina (gratiarum) re-
 vertuntur; nec iterum fluant. Cum e-
 duxisset Dominus filios Israel de Æ-
 gypto, in qua graviter premebantur;
 voluit eos tantum beneficium in jugi
 habere memoria; dicens eis: *Me-
 mentote diei hujus, quâ egressi estis ex
 Ægypto:* & sæpe eis hoc beneficium
 in memoriam reducebat: *Ego sum
 Dominus Deus tuus, qui eduxi te de
 terra Ægypti.* Non minus beneficium
 esteductio de sæculo, per religionis in-
 gressum,eductioe corporali ex Ægy-
 pro: cum vita mundana major sit fer-
 vitus. Igitur pro tanto beneficio
Gratias agere debemus semper. L. c.

Secundum punctum est petitio lu-
 minis: quia non raro cæci sumus in
 propriis defectibus agnoscendis, sæpe
 etiam passionibus obscuratur cor no-
 strum, ut virtutem existimemus, quod
 vitium est; proinde jere à Deo lumen
 poscimus: præsertim cum contritio
 donum Dei sit, quod habere ex no-
 bis nequimus: *Omne datum optimum
 & omne donum perfectum de sursum est,
 descendens à Patre luminum.* Jacobi
 1. 17.

Atque hæc duæ primæ partes exami-
 nis, sunt veluti ingressus, dispositio
 ac præludia.

Tertium punctum est ipsa exami-
 natio, quæ sicut fel salubre, oculos
 mentis nobis aperit, de qua dixit Jere-
 mias Propheta: *Scrutemur vias no-
 stras, & quæramus, & revertemur ad
 Dominum.* Thren. 3. 40. Quid est
 aliud

Aa 2

aliud *Vias nostras scrutari*, nisi mores, affectus, opera, verba, & cogitationes indagare & discutere? quid est *Quarere*, nisi eadem, qualia sint, bona, an mala, perfecta, an imperfecta, Deo grata, an inuisa per examen investigare: ut inventa malitia & pravitate, per contritionem & penitentiam illam deleamus, atque ita ad Dominum Deum revertamur?

Hoc examen est veluti regula seu amussis, qua operum rectitudinem aut curvitatē dignoscimus: sicut enim saepe putamus nos lineas rectas duxisse aut scripsisse, at applicatā regulā, tortuosas & curvas esse deprehendimus; ita pariter in via spiritus, saepe aberramus, & curvum rectum, atque rectum curvum erroneè iudicamus. Quemadmodum igitur artificibus regulā opus est, ita & nobis. Hoc examen est quoque veluti scopa, quae ex omnibus angulis sordes peccatorum educit, colligit, & quasi in unum cumulum congerit, ut postea per contritionem & confessionem foras ejiciatur, & a nostra domo mundaetur.

II.
Discussio
delectu.

II. *Scrutemur vias nostras, & quaramus*. Juxta institutum nostrum duae viae sunt: Prima est perfectionis propria, quam institutum exigit. Altera perfectionis proximorum, quam pariter institutum requirit. Utraque via nobis scrutanda est. Et quidem in prima via personales errores sunt examinandi, qui ad triplicem ordinem reduci possunt: Ut enim qui in itinere aliquo versatur, tripliciter deficere potest; vel quia per devia aberrans, longius etiam recedit à termino ac re-

trogreditur, vel quia in ipsa via, hic & illic moratur, nec progreditur, sed haeret ac progredi cessat; vel quia à commensu necessario, omnique perfectionis apparatu malè instructus est; unde aut omnino non progredi, aut certè non satis celeriter queat.

Ita simile quid in via perfectionis usvenit.

Primi generis defectus sunt, peccata omnia, quocumque nomine censeantur; omnia enim illa sunt devia, quibus à fine & perfectione retrocedimus. Hic ergo *Scrutemur vias nostras, & quaramus*, quomodo à fine & perfectione recesserimus, an acediā, iracundiā, animi elatione, & vanā gloriā, an sensualitatibus &c. Ubi etiam ipsas radices scrutari oportet, ut nos penitus cognoscamus.

Secundi generis defectus sunt, in ipsa virtutum solidarum & perfectarum, quas institutum à nobis requirit, consideratione, ubi *Scrutemur & quaramus*, quàm longè subinde retrolabamur, & quantum adhuc distemus à culmine & perfectione solidarum virtutum: v. g. quàm longè absumus à continua mortificatione, quam Regula 12. exigit: à sincera intentione, etiam circa omnes res particulares; quam Regula 17. requirit: à paupertate, ut matre diligenda, ab angelica castitate, à modestia, obedientia caeca &c.

Tertij generis defectus sunt, in omnibus iis omissionibus, quae circa ipsa media Societatis nostrae, quibus ad omnem perfectionem consequendam nos instruit, committuntur. Omnia enim

enim hæc media sunt veluti commea-
tatus, & adjuncta itineris spiritu-
alis, ad culmen montis perfectionis,
& quidem efficacissima. *Scrutemur*
igitur & *quæramus*, quomodo utamur
meditatione, oratione, concione,
examine, sacrificio Missæ, instructio-
ne, lectione librorum spiritualium.

Similiter in altera via, quoad salu-
tem & perfectionem proximorum,
scrutemur vias nostras & quæramus.
Hic rursus triplex ordo examinan-
dus: ut enim negotiator quis tripli-
ci ex capite deficere potest, quò mi-
nus lucrum faciat quàm maximum
1. vel quia mercatus aut nundinas ne-
gligat; id est occasionem & locum lu-
crandi; vel quia non omnes merces
tractet, quas posset tractare nundinan-
do; vel quia non omnia talenta & fa-
cultates suas negotiationi applicet,
quas fructuosè posset: Ita simile quid
est in negotiatione spirituali; verè e-
nim negotiatores sumus, quibus di-
ctum est: *Negotiamini dum venio*. Lu-
cæ 19. Tot autem mercatus habemus
commoditates, quot animas proximo-
rum nobis propositas: tot genera
mercium spiritualium; quot vel opera
bona sunt, ad quæ incitare proximum
possumus; aut vitia à quibus revoca-
re, aut exercitia supererogationis &
perfectionis in quibus eum perficere
valemus. Tot denique sunt talenta;
quot media in Societate habemus effi-
cacissima ad proximos juvandos. Cir-
ca singula ergo examinando *scrute-
mur, & quæramus* quantum defecerim-
us; aut in quo: v. g. concionator
circa auditores, magister erga discipu-

los, Superior erga subditos, confessa-
rius erga pœnitentes, an ad bona in-
citarint, an à malo revocarint, an, ut
par est, perficere laborarint. Sic pari-
ter *scrutemur, & quæramus*, exami-
nando media, ut sunt Sacramenta,
conciones, missiones, catechismi &c.

Et hoc est *scrutari vias suas & quæ-
rere*, quomodo à regulis deflexerimus
seu à gloria Dei, à voluntate Dei. ab
imitatione Christi, quæ una quasi re-
gula est, omnium aliarum, compen-
dium, deviaverimus. Atque his tribus
partibus, medius tantum quadraus
dandus est.

III. Et revertamur ad Dominum.

Ubi examen tanquam fel oculos ape-
ruerit, ut viderimus defectus nostros;
gustare debemus fellis amaritudinem,
id est, elicere dolorem, & facere pro-
positum emendationis. Sic idem Pro-
pheta Jeremias ait: *postquam eum con-
vertisti me, egi pœnitentiam* (gratiâ tuâ
adjuvante & præveniente: & *Post-
quam ostendisti mihi, percussi femur
meum* Jerem. 31. 19.

Quamdiu homo non agnoscit pau-
pertatem suam, eam non averfatur,
& quamdiu nescit infamiam suam, do-
lore non commovetur; ita nos pari-
ter: at *Postquam ostendisti mihi, præ
dolore percussi femur meum, confusus
sum & erubui, quoniam sustinui oppro-
brium adolescentiæ meæ*. Puduit me
probrosis adolescentiæ meæ affectibus
fervivisse. Similiter alius Propheta
ait: *Spiritus levavit me* (ad locum qui-
etis, ubi defectus meos considerarem.)
& *assumpsit me* (à curis terrenis, ut
studerem me cognoscere & purgare à
malis

III.
Dolor &
emenda-
tionis pro-
positum.

malis (& abii amarus in indignatione spiritus mei. Ezech. 7. 14. Ex cognitione fel amaritudinis, dolor & indignatio spiritus profluxit. Et manus Domini erat mecum, confortans me, Ecce fiducia & propositum emendationis, cum Dei ope & gratia.

Amaror ergo & dolor nascitur ex cognitione peccatorum: *Amarum est reliquisse Dominum.* 1. Dum igitur considero Divinam justitiam, quâ peccata castigavit, etiam venialia, in Davide, Ezechia, Oza: *Erubui, percussi femur, abii amarus.* 2. Dum considero quantum per peccata amiserim: nam etsi duntaxat venialia sint; impediunt tamen aliquamdiu ab ingressu cœlesti, & dejiciunt ad ignem purgatorii. 3. Minuunt fervorem charitatis, animûmque disponunt ad alios graviores defectus & vitia: nam unum peccatum viam sternit ad alia. 4. Considerando quanta sit nostra ignavia & ignorantia, quanta debilitas, quanta difficultas redeundi ad statum, in quo antè fuimus, *Erubui, abii amarus.*

Denique requiritur propositum firmissimum emendationis & prœvidenda media, quibus deinceps prœservemur; ut est Dei præsencia: *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commovear,* & denuò succumbam Psal. 17. Et vigilia; sicut enim qui an-

bulando portat vas vitreum pretioso liquore plenum cautè attendit, ita nos in vase fragili liquorem gratiæ portantés, ne effluat, cautè ambulemus.

Hæc autem conscientiaë discussio maximas parit homini utilitates. 1. Dum vitia non solum detegit, & ad eorundem dolorem, sed & ad propositum emendationis accendit, atque etiam ad pugnam animat, ut ea, quibus subdebatur, vitia prosternat. 2. Utilis quoque est ad virtutes inferendas, præsertim cognitionem sui & humilitatem. 3. Instrumentum est altissimum ad omnia opera exactè obedienda. 4. Plurimum juvat ad puritatem animæ, omnemque perfectionem consequendam.

Quapropter, Charissimi, hoc tam præstans & efficax medium magnâ diligentia indies usurpemus, ferventer gratias agamus, lumen devotè efflagitemus, exactè peccata & circa nos & circa proximos commissa discutiamus. *Scrutemur & quaramus,* amaritudinem fellis & dolorem degustemus, atque ita fructus uberimos examinis percipiemus, quod si verò id neglexerimus, post multorum annorum decursum iidem, imò pluribus defectibus & delictis nos quàm antè irretitos, ex defectu accurati examinis deprehendemus.

EXHO R.

EXHORTATIO II. IN REGULAM VI. SUMMARI,

Explicat ternas Sacramenti Pœnitentiæ partes, Contritionem,
Confessionem & Satisfactionem.

T H E M A.

Confitemini alterutrum peccata vestra. Rom 10.

Peccata funes esse & vincula, quæ peccatores constringant, & irretiant, Vates Regius de semetipso proficitur, dum ait: *Funes peccatorum circumplexi sunt me. Psal. 118. 61.* Tanta verò est virtus & energia Sacramenti pœnitentiæ, ut licet mille peccatorum funibus, mille carenis & vinculis sis alligatus, ad unum absolutionis verbum, *Absolve te*; mox omnia vincula dirumpantur atque dissiliant. Nec minus Confessio Sacramentalis vinculum est & funis, imò funiculus triplex, cui meritò applicemus illud Eccles. 4. 12. *Funiculus triplex difficile rumpitur.* Confessio enim ex tribus partibus, veluti tribus filis componi-

tur, scilicet Contritione, Confessione, & Satisfactione; Hoc funiculo Divina misericordia animas ad se attrahit, illasque sibi denuò unit, & in amicitiam recipit, qui ingens fructus est confessionis; cum in tali unione & conjunctione, tota hominis felicitas consistat.

Hic quoque *funiculus difficile rumpitur*, dum frequens confessio, ob serium propositum, & dolorem toties repetitum, retrahit, & retinet hominem ne facile in pristina peccata relabatur: exemplò religiosi illius, qui testabatur non meminisse se, quod unquam bis in idem peccatum incidit.

Hujus igitur funiculi triplicis partes in hac exhortatione explicabimus; nimirum cordis Contritionem, oris Confessionem & operis Satisfactionem; ut eisdem quot hebdomadibus & saepius, magno cum fructu usurpemus.

I. Primus

I.
Pars con-
fessionis
cordis
contritio.

I. Primus funiculus est, *cordis contritio*. Quæ nihil est aliud, nisi dolor & detestatio peccati præteriti super omnia, quia est offensa Dei voluntaria, cum proposito de cætero non peccandi. Quam confessionis partem insinuavit S. David dicens: *Sacrificium Deo, spiritus contritus: cor contritum & humilatum Deus non despicies*. Psal. 50. Ut verò hæc contritio sit legitima, requiritur in primis, ut ex motivo supernaturali concipiatur; v. g. ob amissam cœlestem gloriam, aut promeritam inferni pœnam; atque tunc est imperfecta, attritioque dicitur; vel ob offensam Dei super omnia dilecti & tunc contritio perfecta nuncupatur. Requiritur ergo 1. Detestatio peccati, seu displicentia atque odium peccati, voluntasque seu propositum nullo modo amplius peccandi: nam ut ait S. Gregorius: *Perfèctè convertitur, qui, cùm semel, quod pravè egerat, plangit; quod rursus plangat, ultra non repetit*. 2. Tristitia seu dolor de peccato commisso, qui ex eo nascitur, quod intellectus peccatum perpetratum esse intelligit; & malum præsens inevitabile cognoscit. 3. Ex hac tristitia, sequitur nonnunquam etiam sensus quidam seu dolor in corpore, qui lacrymas subinde elicit & gemitus excitat atque planctum. 4. Consequitur etiam quandoque pudor, seu confusio: peccator enim advertens peccatorum suorum fœditatem ac turpitudinem, pudore suffunditur, ita ut non audeat oculos in cœlum levare; sed in infimo loco jacens, sub omnium pedibus se

constituat, pectus percutiat, & velut publicanus ille, stans à longè ingeminet: Deus propitius esto mihi peccatori. 5. Requiritur denique occasio nis ad peccatum allicientis evitatio; aut ceterè propositum evitandi; ut rectè monet S. Bernardus: *si vera compunctionis indicium, opportunitatis fuga, subtractio occasiois*. Serm. 1. de Relurr. Dom.

Habet hic dolor & detestatio, amarorem aliquem; sed quod amarum est ori, salubre est corpori, ut trita fert parœmia, amarum fuit fel à Tobia parenti allatum; sed cœci oculos illuminavit: amarum est rhabarbarum, aloë & absinthium, sed sanitatem restituit, & noxios humores expellit. Sic quoque contritio, amore non caret, at magna commoda parit; gratiam amissam restituit, Deoque reconciliat & unit. Est enim veluti lixivium, quod acre quidem est, sed fordes peccatorum eluit, atque abstergit: est velut lima quæ peccati rubiginem eradit: & anima peccatrix ceu æthiopissa ponit pellem suam, & pardalis varietates suas, in sinu Magdalenæ, candoremque gratiæ & sponsæ decorem recipit.

II. Alter funiculus, est *oris confessio* & ipsa peccatorum enarratio, quæ secunda pars est Sacramenti penitentiæ. De qua sic loquitur Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. Ex institutione Sacramenti penitentiæ, universa Ecclesia semper intellexit, institutam esse à Domino integram peccatorum confessionem; & omnibus post Baptisma lapsis, jure divino necessariam esse

quia Dominus noster JESUS Christus, è terris ascensurus ad caelos, Sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tanquam Praelides & Judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quibus Christi fideles ceciderint; quod pro potestate clavium, remissionis aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient. Constat enim Sacerdotes incognitâ causâ judicium hoc exercere non potuisse; nec aequitatem quidem illos in penis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, & non in specie potius ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent.

Ex quibus liquet, oportere à poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri: nam ut ait S. Augustinus L. 50. hom. 12. *Deus noster quia pius est & misericors, vult ut ea confiteamur in hoc saeculo; ne pro illis postmodum confundamur in futuro, juxta Sapientem, qui ait: Pro anima tua non confundaris dicere verum: est enim confusio adducens peccatum; & est confusio adducens gloriam & gratiam.* Eccl. 4. v. 23.

Requirunt autem confessio has praecipue conditiones: Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis. Et quidem 1. Sit *simplex*: ut nec augendo, nec minuendo, simpliciter peccata tua recenscas, prout gesta sunt, certa ut certa, dubia ut dubia. 2. Sit *humilis*, quae nullo respectu aut verecundiâ, à dicenda veritate superetur: *Est confusio adducens gloriam & gratiam.* 3. Sit *pura*, quae, ut explicat S. Bonaventura

in spec. disc. p. 1. c. 9. purè propter Dei amorem & peccati detestationem fiat; peccataque simpliciter dicantur, non secus atque si Angelo cuiuspiam cordis secreta cognoscenti, narrarentur, absque ulla fallitate aut ambagibus. 4. Sit *fidelis*, quâ quantum homini possibile est, juxta id, quod Deus de peccato cognoscit, ipse sua confiteatur: *Effunde sicut aquam cor tuum, ante conspectum Domini.* Thren. 2. 19. Ita nullum grave delictum celes, si veniam ac remissionem desideres. *Non operni*, ait S. Augustinus super Psal. *sed aperui, ut operires: non celavi, ut tegeas: nam quando homo detegit, Deus regit. Cum homo celat, Deus nudat. Cum homo agnoscat, Deus ignoscit.* Confitenda itaque necessariò omnia gravia crimina; confitenda quoque necessariò illa, de quibus dubitamus, num sint lethalia. Confitenda etiam à Religiosis (licet non necessariò, sed utiliter) peccata venialia, ob statum perfectionis acquirendae, quem profitentur: hæc enim fervorem charitatis immittunt, & profectum spiritualem suffragant. Confitendus quoque peccatorum numerus, & circumstantiæ speciem mutantes.

Et hæc quoque poenitentia pars amarorem nonnullum habet, sed animæ sanitas, Dei amicitia, & amor omnia vincit ac lenit. Accedit, quòd non Genio cuiuspiam celesti purissimo, & à sordibus peccati remotissimo; peccata sint confitenda; sed homini similiter peccatori, infirmitatis abyssu, qui aut in similia, aut forte pejora peccata cecidit, aut Deo tantillum manum sub-

B b trahen-

trahente cecidisse, gravioribusque miseris seipsum fecidisse potuit. Suavitatem quoque & dulcedinem confessioni addit, quod homo ille, cui peccata pandimus, Dei locum teneat, ejus potestatem ac personam referat, adeoque divinitus viscera misericordiae induat; absque omni contemtu imò commiseratione magnâ, peccata in sinum patrum effusa recipiat, inviolabili secreto regat; mortemque ipsam subeat potius, quam vel minimum delictum in tribunali sacro acceptum revelet.

O quantum igitur beneficium est, Sacramenti hujus institutio! quis reorum mortis, quis maleficorum scelera sua Judici non libenter aperiret, si absolutionem securam nosset? libentes itaque ac promptè hebdomadatim peccata nostra Sacerdoti, tanquam ipsi Christo, qui per Sacerdotem ea remittit, aperiamus: nam ut ait S. Augustinus: *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, oppugnatrix demonum. Quid plura? obstruit os inferni, portas aperit paradisi.* In lib. de penitentia.

III.
Operis satisfactio.

III. Funiculus tertius est, Operis satisfactio, quæ sicut duæ præcedentes partes essentielles sunt, ita hæc est pars Sacramenti Penitentiae integralis: nã ut S. Ambrosius L. 2. de pœn. c. 5. advertit: Qui agit pœnitentiam, non solum diluere lacrymis debet peccatum suum; sed etiam emendatioribus factis operire, & tegere delicta superiora, ut non imputetur ei peccatum: Unde & Sapiens monuit: *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Eccl. 5. Et Christus: *Facite fructus dignos pœni-*

tentia. Matth. 3. Quo autem modo fructificare poterimus? Interrogat S. Chrysostomus: si utique peccatis averfa faciamus. *Aliena rapisti? incipe jam donare & propria: injuriam intulisti; beneficiis placare contende.* Illi- citas sceleratus es voluptates, nunc etiam à licitarum usu suspendere. Neque enim vulnere sufficit ad salutem, tantummodo spicula de corpore evellere, sed etiam remedia adhibere vulneribus.

Proportionata igitur satisfactio pro peccatis & prudentis arbitrio taxanda, præstari debet, prout peccatorum qualitas & pœnitentis necessitas exigat: pro gravissimis enim delictis levem satisfactionem indicere, omnino inconveniens foret. Deinde apta sit, sicut medici non cuivis morbo quamvis, sed aptam medicinam præscribunt. Appositè hanc in rem docet S. Albertus scientiâ & vitâ magnus L. de virt. c. 41. Pro superbiâ ad fastidiam præscribantur opera humilitatis: pro avaritiâ elemosynarum largitio: pro impudicitia carnis castigatio per cilicia & flagella: pro gula, jejunium: pro loquacitate silentium & oratio: pro invidiâ charitatis opera: pro rapina opera liberalitatis.

Causas verò ob quas satisfactionem hanc Deus requirat; assignare possumus. I Quia Divina Justitiæ ratio exigat, ut quemadmodum in Baptismo remittitur peccatum alienâ voluntate commissum, ideoque etiam pœna relaxatur; ita post Baptismum peccata propriâ voluntate commissa, etiam propriâ satisfactione castigentur & dele-

deleantur. 2. Quia alibiqui homines libenter peccant; cum impunitas juxta S. Bernardum sit incuria soboles, insolentia mater, radix imprudentia, transgressionum nutritrix. 3. Quia peccatorum reliquiis medetur, dum habitus vitiosos virtutibus contrariis abolet satisfactio. 4. Quia ad augmentum meriti conducit, quod tum ex obedientia, tum ex ipsa Sacramenti efficacia, & meritis Christi, cui per ejusmodi satisfactionem conformamur, provenit.

Quare libenter injunctam à Sacerdote poenitentiam acceperimus, nunquam magnam, sed levem reputemus: quid enim, licet forent centum rosaria, centum jejunia, centum flagella aut cilicia, illa forent; si cum paucis etiam diebus in flammis purgantibus transigendis conferantur? Deinde citò, aut quam primum licet, eam adimpleamus, ac bene speremus: licet enim hæc poenitentia, si æquâ lance ponderemus, penas promeritas in purgatorio minimè adæquens; tamen quia eas sponte subimus, & charitate impellente persolvimus, id quod per se minus laboris & doloris habet, ratione tamen charitatis & spontaneæ oblationis plurimum apud Deum valet, & penas in altera vita debitas extenuat.

Atque hæc sunt ternæ partes Sacramenti Poenitentia, quarum binæ priores essentialia à Theologis, tertia integralis nuncupantur: quæ simul junctæ funiculum nobis triplicem faciunt, & quinos sequentes effectus nobilissimos produciunt. 1. Remissionem peccatorum obtinemus. Ait enim

Christus Dominus: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Joan. 20. & Propheta coronatus. *Tu remisisti impietatem peccati mei.* Psal. 31. *Nulum tam magnum peccatum, quod confessione non deleatur; etiamsi Lazarus quadriduanus esset, ac foveret, ait S. Augustinus.* Et Richardus Victorinus tract. de exterminio mali. *Omnia, inquit, in confessione lavantur, conscientia mandatur, amaritudo tollitur, maris tempestas sedatur, tranquillitas redit, spes reviviscit, animus hilarescit: Si quidem beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Anima expurgatur: confessio enim veneni Diabolici est vomitus: Si coactus fueris in edendo multum, surge à medio, & vomere, & refrigerabit te.* Eccl. c. 31. *Confessione pura esse confessionem impunitatis & spurcitiæ, qua intus erant inclusa, inquit Chrysostomus. Egere, & refrigerabit alleviabitque te. 3. Gratia, quæ est animæ decor & ornamentum restituitur: Ama confessionem, si affectas decorem, confessioni jungitur decor & pulchritudo: nam si peccata sunt, in confessione lavantur; si bona opera mundantur, ait S. Bernardus Epist. 7. 4.*

Valet ad evitandam confusionem coram Deo: si tu peccata tegis, Deus detegit; si tu ea aperis, ille operit. *Tu fecisti abscondere, ego autem faciam illud in conspectu Israel; & in conspectu solis; agebat Dominus per Nathan Davidi. 5. Denique confessio ritè instituta promeretur regnum cælorum. ut docet S. Laurentius Justinianus de disciplina monast. Confessio veniam impetrat, cœlum aperit, pacem reddit, offensam Majestatem*

gestatem cito propitiat, dummodo debito modo fiat. Cui S. Ambrosius ad stipulatur dicens: *Confessio à morte liberat, aperit paradysum, spem salutis tribuit: quia non meretur justificari, qui in vita sua noluerit confiteri.* His igitur animati & excitati, magnâ diligentia & præparatione hoc Sacramentum frequentemus, & præstantissimos hosce fructus reportabimus.

Quapropter, Charissimi, quotiescunque, hebdomadibus singulis, aut festivis diebus ad pœnitentiæ tribunal

accedimus, hoc funiculo triplici arctè nos Deo uniamus. Contritionem sinceram ex amore Dei, super omnia dilecti, eliciamus. Confessionem exactè, cum dictis conditionibus, peragamus. Satisfactionem quoque præscriptam, promptè alacriter, mox impleamus. Hâc ratione & peccatorum nostrorum remissionem, & animæ munditiem, & mentis decorem ac pulchritudinem; & à confusione liberationem, & perpetuam regni celestis gloriam nanciscemur.

EXHORTATIO III. IN REGULAM VI. SUMMARIJ,

Ostendit Confessionis hebdomadariæ causas & fructus.

T H E M A.

Si confiteamur peccata nostra, Deus fidelis est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra & emundet nos ab omni iniquitate. 1. Joan. 1. 9.

Alterum puritatis conscientiæ conservandæ antidotum, in Regula 6. à S. Patre præscriptum, & ex homologes hebdomadaria, qua per cor piscis, suavis Raphaelis Archangeli, à Tobia asservatum, adumbratur. Dum enim Tobias interrogaret: *Obsecro te Azaria Frater, ut dicas mihi, quod remedium habe-*

buntista, qua de pisce servare iussisti? Et respondens Angelus dixit: Coram eius particulam, si super carbones ponas, fumus eius exiricat omne genus dæmoniorum, ita ut ultra non accedant. Tob. 6. Atque ita profus evenit; Tobia enim Saræ cubiculum ingresso, ac partem piscis igni imponente, atque in oratione sese prosterente, fugatum est dæmonium, ita ut deinceps nunquam reverterit. Pari ratione, dum nos per veram contritionem, & emendationis propositum, cor nostrum quasi

1.
Causa &
fructus
rebetoris

quasi in duas partes dissectum igni charitatis in Deum, imponimus, & generali exhomologesi peccata debite expiamus; Diabolus fugatur; & si peccata quaedam repullulantia, & insinuantes sese reliquias, quot hebdomadibus, amputemus & evacuemus, diabolus nunquam redit; ut experimenti ipsi didicistis: Deo enim cor iam occupante, sanctorumque Angelorum custodia illud circumvallante, hostis locum in eo non reperit, licet tanquam Leo rugiens circumeat, portam indagans, per quam denuo intret, ut hominem devoret.

Quare causas prescriptæ exhomologeseos hebdomadariae, & fructus multiplices exhortatione presente explicabimus, ut eâ magno cum fructu utamur.

1. Exhomologeseos de tota vita, sub ingressum Societatis instituendæ, causam, superius insinuavimus esse; ut scilicet peccatis nostris omnibus, in unum quodammodo cumulum coniectis, ac simul in conspectu positis, majore & intimiore doloris ac detestationis sensu feriamur. Annuz verò causam esse asseruimus, ut Oeconomorum, mercatorum, quæstorum more, quot annis rationes nostras rite perficiamus, meliusque coram supremo Judice in hora mortis subsistamus. At quænam, obsecro, causa exhomologeseos hebdomadariae? S. Patriarcha nullam quidem assignat; haud tamen difficulter eam augurabimur: nam

1. *Causæ & fructus exhomologeseos*
I. Ut efficax foret contra relapsum in peccata sæculi alexipharmacum. Quemadmodum enim, morbo depul-

so, remanent ejus reliquæ, pravæque in membris dispositiones, quæ nisi contrariis evacuentur medicamentis, agrirudinem facile revocant: ita in Tyronibus recentè è mundo, in portum religionis, appulsis, remanent habitus vitiorum, actibus multis generati; qui nisi per exhomologesin, similiæque media curentur, facile in pristina peccata relabuntur. *Confessio*, inquit S. Isidorus L. 1. c. 12. *sanat, confessio justificat, confessio peccatis veniam donat. Omnis spes in confessione consistit.* Neque hoc alexipharmacum magno stat pretio, nec vitæ dolore cruciatur; sed expeditum est & facile. *Num oper*, interrogat S. Chrysostomus Hom. 10. in cap. 4 Gen. *aliqua stant hic expendenda? num via proluxa eunda est? num dolorem & cruciatu affere hac medicina? Absque sumptu & cruciatu est presens pharmacum, in pristina firmitatis valetudinem restituens.* Sicut ergo antidota & pharmaca præservativa crebra, morbo reditum præcludunt; & sicut scarificatio menstrua aut hebdomadaria, noxios paulatim & successivè humores & sanguinem extrahit, atque ad servandam sanitatem corporis multum juvat: ita exhomologeseos hebdomadaria non minus ad animæ salutem conducit.

2. Ut fons esset, cujus aqua limpidissima, sordes quotidiano usu, adherentes, & maculas quotidianas identidem ablueremus: Sacramentum enim penitentia; est fons ille per Zachariam prophetam Ecclesie promissus c. 13. *Fons patens habitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatoris.*

B b 3 . Quem-

Quemadmodum igitur indusia, mappe & similia ab iis, qui paulò honestioris conditionis sunt, singulis hebdomadis mundantur atque lavantur: sed & domus eorum frequenter purgantur: ita multò magis, hæc cura animæ per confessionem peccatorum, quot hebdomadibus, exhibenda est, ne eandem corpore viliorẽ existimare putemur. Et licet levia solùm peccata committamus, quæ veluti molitores, in mundi hujus molendino versantes, farinam ejusque pulvisculos penitus devitare nequimus; sæpe nihilominus ad pulveres hocce discutiendos, animæque vestem mundandam scopæ fetæ sunt adhibendæ. Sicut enim navis sentina sæpius exhauritur, ne navem aquis stillatim intrantibus, nimiumque excrescentibus, demergat: ita & animæ sentina quavis hebdomadè & sæpius exhaurienda est, ne suâ multitudinẽ, peccata licet levia navem demergant; id est damnationi æternæ obnoxios reddant.

3. Ut inquietudinum & perplexitatum esset remedium. Nam ut dicit Sapiens Proverb. 28. 13. *Qui abscondit scelera sua non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur.* Veluti coma, quæ non frequenter peccitur, usque ad eò implicatur, ut vix, aut certè non absque ingenti labore & dolore extricari valeat: ita & conscientia, quæ non frequenter per confessionem peccitur, intricata valde efficitur; nec sine magno labore purgari, ordinari & tranquillari potest. In crebrâ autem exhomologesi arbitri con-

scientiæ, prudentiæ & charitatis, penitentis animum, dissolutis nodis, explicat ac tranquillat. Teste S. Gregorio hom. 40. in Evang. *Sicut canum lingua, dum vulnus lingit, curat, ita Doctores sancti, dum in confessione nos instruunt, quasi vulnus mentis per linguam suam curant.* In animâ autem hæc ratione curatâ, ac pacatâ, locum non reperiunt Cacodæmonis fraudes & laquei, nec fallacia ejus ac sophismata. Sicut enim araneus vitat cubacula divitum, eò quòd sæpe purgantur, scopisq; pulveres & telæ detergentur: ita & Diabolus, dum cernit tentationes suas frequenti cõfessione dissipari, fugit illos religiosos, qui hebdomadatim peccata expiant. Ex quibus omnibus rectè inferimus, quàm providè, sapienterque S. Fundator noster filiis suis hebdomadariam exhomologesi mandavit.

II. Prædictis accedunt plures alii fructus nobilissimi, quos ex confessione hebdomadaria ac crebriore percipimus: nam

1. Sacramentum penitentiae est fons aquæ salientis in vitam æternam: gratia scilicet, quæ est thesaurus inestimabilis, omnibus mundi thesauris, omni auro, & gemmis longè præstantior. Primò quidem ex parte Sacramenti, & ut scholæ Theologicæ loquuntur, *ex opere operato*: Christus enim Salvator noster huic Sacramento, sicut & cæteris, sui sanguinis pretiosi virtute & merito quandam gratiæ portionem contulit, Sacramenta participantibus communicandam. Secundò *ex opere operantis*: propter religionem & virtutum

tutum opera, quæ homo exercet in hoc Sacramento, sese humiliando, preces fondendo, genua flectendo, contritionis actus eliciendo, pœnitentiam inunctam persolvendo; ita ut majori præparationi, devotionique gratia quoque major respondeat.

2. Vi Contritionis, peccatorum cum lethali, tum venialium culpa, & pœnæ pro iis debita certa pars ex opere operato remittitur: major tamen pœnæ pars uni, quàm alteri ex opere operantis relaxatur.

3. Crebrior confessio pœnitentem præservat, ne facile in peccata prolapsus: tum quia gratia sacramentalis robur addit; tum quia homo studio majore cavet sibi, dum peccata Sacerdoti in tribunali sacro manifestanda esse cogitat.

4. Crebrior animi expiatio peccata, habitus malos, pravæque inclinationes in anima radices altiores agere non sinit; semper enim vellicantur, & crescere non sinuntur.

5. Crebrior exhomologesis ad mentis directionem plurimum confert: Arbitratur enim conscientia Dei, vices gerens, non modò medendi; verùm etiam illuminandi ac dirigendi gratiam à Deo obtinet. Cui enim Deus officium in Ecclesia committit; eidem ad illud ritè exercendum necessaria tribuit, ut vel hinc pateat, quanta eidem fides & reverentia sit adhibenda.

6. Tentationes minuit: mitius enim & tenuius à Diabolo tentatur homo: quoniam fraudes ejus sapius detegit, sapius eum vincit, ac triumphat.

7. Conscientia pacem ac serenitatem parit: ex qua gaudium spirituale, ac fiducia filialis erga Deum nascitur: nam mens sibi bene conscia, mens serena & tranquilla est quasi jure convivium.

8. Securitatem quoque pœnitenti adfert: gratia enim statu constitutus nulla mortis mundive pericula reformidat: *Nulla nocebit ei adversitas, si nulla ei dominetur iniquitas.* Hæc verò securitas augebitur etiam in hora mortis; quæ ei tranquilla accidit; nec ad reddendam Judici rationem magnopere trepidabit: cum solatio non exiguo sit recordari se toties conatum esse, ex sincero Dei amore, verum de peccatis dolorem elicere, totiesque per pœnitentiæ Sacramentum, animæ stolam in sanguine agni dealbasse.

9. Majorem parit in cælo gloriam, quæ digna hujus Sacramenti frequentatione semper augetur: cum augmento enim gratiæ, charitatis & cujusvis virtutis, incrementum quoque capit correspondens gloria.

10. Confert majus auxilium proximorum: quò enim instrumentum est purius, perfectius, Deoque conjunctius; eò ad promovendam aliorum salutem & perfectionem aptius evadit.

Atque his fructibus, & emolumentis multiplicibus viri sancti gratia & perfectionis cupidissimi, permoti fuere; ut Sacramentum hoc creberrimè frequentarent. S. P. noster Ignatius indies, nec rariùs S. Franciscus Xaverius si modò copiam Absolventis haberet, S. Franciscus Borgia binis in die vicibus, se apud conscientia arbitrum de peccatis

peccatis accusabat. R. P. Ludovicus de Ponte, quotidianâ exhomologesi animum expiabat; licet Sacerdos absoluturus (quod & de antedictis intelligendum est) vix culpam inveniret, à qua eum absolveret. L. 2. vitæ c. 6.

Quod igitur, ex præscripto S. Parentis nostri penitentia Sacramentum hebdomadatim frequentare debeamus, magnum sanè argumentum est, paternæ ejus sollicitudinis, & charitatis Divinæ, quam Deus pro nobis gerit; ut infirmitati nostræ melius consulatur. Similes enim sumus, ut antè diximus, nautis naves multis rimis fissas lacerasque habentibus, qui si certis temporibus aquam guttatim illapsam non exhauriant, sentinamque evaquent, naufragii periculum incurrunt. Ita pariter si in nos peccata per rimas sensuum tanquam noxii humores, non importarentur; hac regulâ opus haud foret; ac cùm illa indies in animam sese infundent; absque dubio exantilatione assiduâ est opus: cùm enim semper nobis cum peccatis sit negotium, ut etiam septuagies septies Petrus peccata jubeatur condonare, semper exhauriendum est: & quoties confitemur ac cum Davide dicimus: *Peccavi Domino*: audimus illud Nathan Pro-

pheta à Domino: *Transulit Dominus peccatum tuum. Confitebor aduersum me in iustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Pl. 31. 5.

Quocirca, Dilectissimi, cùm fructus tam nobiles, tamque insignia ex hebdomadaria & crebra confessione molumenta proveniant: Deum laudemus, gratiasque ei referamus, quod per S. Ignatium, legem adeò salutarem tulerit: deinde libenti ac proprio animo, debitâque cum diligentia, hoc Penitentia Sacramentum quæ hebdomadibus frequentemus: hæc ratione contra relapsum in peccata alexipharmacum; pro abluendis sordibus animæ fontem, pro perplexitibus remedium habebimus, gratiam sacramentalem obtinebimus, culpam penamque delebimus, in virtute roborabimur, peccatorum radices extirpabimus, à conscientia directoribus illuminabimur, pacem & tranquillitatem animi consequemur, majus auxilium ad salutem proximi conferemus, in vita & morte securitate majore gaudebimus: ac denique illustriori in cælo gloriâ coronabimur.

EXHORTATIO IV. IN REGULAM VI. SUMMARIJ.

Explicat dispositiones necessarias ante Communionem, ad
unionem cum Christo obtinendam.

T H E M A.

*Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me
manet, & ego in eo. Joan. 6.*

Vel ex Regula.

Quemadmodum Archangelus Raphaël Juniori Tobiae in viâ terna suggestit alexipharmaca, & adjumenta, scilicet fel, cor, & carnes assas piscis Tobiae 6. Ita S. Fundator noster in via perfectionis & aeternitatis, terna praclarissima antidota nobis in regula 6. Summarij suppeditat. 1. Examen conscientiae, quod, ut diximus, felle significatum, vim illuminandi oculos mentis, ad cognoscendos nosmetipsos, & simul amaritudinem coarctationis continet. 2. Confessionem hebdomadariam adumbratam

corde piscis, quod carbonibus impositum fugabat daemones, veluti confessio, cor in igne charitatis conterit, & daemones expellit. 3. Hebdomadariam communionem. Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum sumant octavo quoque die. Reg. 6. & hoc representatur carne piscis assa, quam Raphaël Tobiam secum in viam conferre iussit. *Affavit carnes ejus & secum tulerunt in via, caetera salierunt. Tobiae c. 6. v. 6.* ut iis confortarent in itinere, donec venirent in Rages. *Piscis assus, est Christus passus ait Venerabilis Beda, quem in sacra communione comedimus. Piscis assus est Christus Eucharisticus, ut docet Theophylactus: naturam enim humanam, in hujus vite mari*

Cc natan-

nascentem, affans igne propria Deitatis, ejusque humiditatem exsiccat, à profundis undis extractam, fecit escam divinam.

Ad quam escam divinam qui nos disponere debeamus; ut eam median- te, Christo uniamur, præfenti exhortatione explicabimus.

I.
Finis Eucharistia
est unio.

I. Finis virtus & efficacia seu effectus præcipuus sanctissimi hujus Sacramenti est unio cum Christo: Testatur hoc S. August. Serm. 9. de diversis dicens: *Partus Eucharistia est unitas.* Confirmat idiplum antiquissimus Author Tertullianus L. de orat. c. 6. *Virtus Eucharistia est indivisibilitas:* hæc verò unio non est physica; sed moralis: non enim Christus nobis sic unitur, & in nostram carnem, & sanguinem transformatur; ut cibus naturalis in substantiam aliter transiit; sed postquam illum verè, & realiter sumplimus, operatur illud in anima nostra moraliter, quod cibus corporalis physice præstat in corpore, dum scilicet pascit, nutrit, auget, confortat & roborat. Hanc unionem variis similitudinibus SS. Patres declarant: S. Cyrillus Hierosolymitanus in Catech. ait: *in communione fit unio continuationis, & mixtionis; sicut ex duabus aquis, vel ceris liquefactis fit una.* S. Dionysius Areopagita de Eccles. Hierarch. c. 3. ait: *in communione est unio infusionis, & infusio spiritualis;* S. Paschasius L. de corpore & sanguine Christi, ait, *in communione fieri unionem transformationis: nam finis inquit Eucharistia est, ut in Christum transformemur;* non physice

sed moraliter, quoad mores & virtutes: Alii SS. PP. nuncupant *unionem ignitionis:* Sicut ignis ferrum occupat, & sibi quodammodo affimilat, ut videatur esse ignis, & gaudeat proprietatibus ignis: ita SS. Eucharistia moraliter nos transformat, quasi ignitos reddit, & Christi qualitates, ac proprietates nobis communicat.

Hanc unionem eò perfectiùs consequuntur extrema, quo magis sibi similia, & proportionata sunt, veluti ignis, ligno, eò perfectiùs unitur, quò lignum siccius, & aptius est ad ignem recipiendum: sic & furculus eò perfectiùs unitur stipiti, quò stipex est aptior; nam furculus cerasi aut pomi minus aptè quercui inseritur: Ita pariter Christus in Eucharistia Sacramento homini eò perfectiùs conjungitur, quò homo communionem recipiens est aptior.

II. Prima itaque dispositio ex via purgativa est puritas animæ; quæ quò erit puritati Christi similior; eò quòque erit unio perfectior. Consideranda ergo nobis est summa puritas ex parte Christi; ut ex parte nostra ad æmulandum permoveamur. *Non comedetis ex eo cruentum quid; nec collum aquæ; sed assum tantum igni.* S. Gregor. homil. 21. in Evang. *In Eucharistia, inquit, crudum agnum edunt, qui Dei presentiam non satis expendunt.* Expendamus igitur puritatem unius extremi, id est SS. Sacramenti, & ex alia parte extremi alterius, qui sumis nolimet ipsi, impuritatem. In hoc SS. Sacramento omnia sunt mundissima; 1. Mundissimus est Sacramenti author,

Quis,

Quis, ait, ex vobis arguet me de peccato?

2. Mundissimus est cibus, qui est panis azymus, panis celestis, manna angelicum, agnus sine macula. 3. Mundissimæ sunt species panis candidi, & vini. 4. Mundissima est hostia, quæ Ecclesiam mundat à maculis & rugis. 5. Mundissima oblatio: *In omni loco offertur nomini meo oblatio munda.* Malach. 1. quæ & in se munda est, & alios emundat. Si igitur Deus illos Sacerdotes, qui portabant vasa Domini, in quibus nihil erat dignitatis, nisi quoddam ad Dei cultum adhiberentur, voluit esse mundos, dum dixit: *Mundamini, qui fertis vasa Domini.* Isaia 52. Quid exigit à Sacerdotibus, aliiſque communicantibus; qui ipsummet Christum Dominum omnis puritatis fontem suscipiunt & ferunt? rectè S. Augustinus serm. 252. de tempore. *Rogo vos fratres, nunquid est aliquis, qui in arca sordibus plena, velit mittere vestem suam? & si in arcam sordibus plenam vestis non mittitur pretiosa; quæ fronte in anima, qua peccatorum sordibus inquinatur, Christi Eucharistia suscipitur?*

Hæc autem puritas non solum consistit in eo, ut à gravioribus peccatis per confessionem liberi simus; sed etiam à venialibus & levissimis quidem, imò ut quantum fieri poterit, ne minimus quidem affectus inordinatus in voluntate resideat. quin verè & sincerè prius, coram Deo, totus effundatur, & Christi Domini ac Dei nostri voluntati, quàm simillima nostra voluntas, quoad actus saltem præsentis, reddatur, ita ut nihil in ea turbidum,

nihil inordinatum, nihil erga se aut creaturam aliquam, quæcunque illa sit, amore sensuali tinctum appareat; & si quid huiusmodi antè in ea fuerit, generosà saltem contritione evacuetur. S. Franciscus jam Diaconus cùm hareret, num Sacerdotio initiaretur, nec ne; Angelum obvium habuit, qui vitrum pellucidum liquore clarissimo repletum gestans, asseruit: Sacerdotes similes huic liquori esse oportere: unde ipse Sacerdotii dignitatem suscipere omnino detrectavit; quia animæ suæ puritatem illi parem esse non censuit. Eadem de causa Sancti quique præcipui indices conscientiam expiabant, ut munditiæ quàm maximà eniterent. Imitemur illos & mundemur ab omnibus inquinamentis nostris: nam hæc inter alias est causa, cur tam pauci Christo perfectè uniuntur in SS. Sacramento, quia pauci planè mundi reperiuntur.

2. Altera dispositio ad viam illuminativam pertinens complectitur virtutes, præsertim humilitatem, quæ nos valde ad unionem cum Christo aptat: neque enim humillimus Jesus, cum homine superbo & inflato perfectè unquam uniri potest: ut igitur eisdem uniamur. 1. Tali vitâ nobis vivendum est, quali Christus vivit in Eucharistiâ, ille se abscondit, & sua magnalia sub exiguis speciebus panis & vini occultit: quidquid habet thesaurorû celestium, quidquid sapientiæ & lucis, exiguo claudit orbiculo, verè *Deus absconditus*: ita & nos, si conjunctionem intimam serjò desideremus, nos & nostra non vanè ostentemus, sed

Cc 2 potius

porius latere & abscondi cupiamus.
 2. Sicut Christus se minimum efficit, ita ut sit in quolibet hostiæ puncto, & in minimâ particulâ; ita nos quoque parvos ac minimos exhibeamus, & estimemus: quod ut præstemus, hic consideranda est illius dignitas, & nostra vilitas, ejus immentitas & magnitudo ac nostra parvitas, ejus infinita Sanctitas & bonitas, ac nostra malitia. Unde humiliabimus nos, quàm possumus profundissimè, ac dicemus: *Domine non sum dignus*. 1. Ut te pro me incarnatum; in terris conversatum, passumque suscipiam, ac participem tuam personam, merita, carnem, sanguinem, & Divinitatem; quia ego tuae passionis ac mortis causa exstiti, te non satis amavi, exempla imitari non studui, nec tempus ac labores pro gloriâ tuâ impendi, & cum toties te mihi communicâris, ego tamen fructum exiguum retuli. 2. Agnoscamus & corde humili dicamus: *Domine non sum dignus*, ut tu gloriâ & honore coronatus, in dexterâ Patris sedens, cui data est omnis potestas in cælo & in terra, & in cujus faciem desiderant Angeli prospicere, ad me ventas vilem corpore, & affectibus vitiorum veneno infectis repletum, more suis immunda in luto peccatorum jacentem, & porcorum filiquas esurientem. 3. *Non sum dignus*, ut te judicem universorum, cum potestate magna & Majestate venturum in nubibus cæli, coram quo plangent omnes tribus terræ, recipiam; ut de cælestis gloriæ throno, ad me humili & mansuetus descendas, qui toties te ad iram provocavi. Verè

igitur *Domine non sum dignus*, sed beneficium tam grandi & incomparabili longè indignissimus.

Tertia Dispositio ad viam spectans unitivam, requirit varios actus virtutum, per quas ultimò disponimur; ut Christo uniamur. 1. Est pura intentio. 2. Fides. 3. Spes. 4. Caritas, quia Sacramentum amoris est, in quo Christus infinito nos amore prosequitur: aliâs tam mira ac stupenda nobis nequaquam præstaturus. Ergo par pari reddendum est: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo* propter nimiam ejus charitatem qua nos dilexit. Deinde oblatio, resignatio, adoratio, fames & desiderium: S. Bernardus sermone, qui incipit, *Panem Angelorum*, ait: *Potesne existimare, quale & quantum est Sacramentum Sacramentorum, Sanctum Sanctorum, dulcedo omnium dulcedinum? Ha sunt spirituales deliciae Sanctorum: hic bibunt in locis uberi torrentis lactis, fluminis mellis. Denique laudatio succedit: Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum.*

Expurgate igitur, Charissimi, vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, (id est massa farinæ subacta) 1. Cor. 11. 7. Sicut per septem dies Paschales non erat permillum Hebraeis uti panis fermentato, sub pœna mortis Exod. 12. 15. Ita & nos toties communicantes limus puri, azymi, simplices, innocentes: & tota vita nostra sit dies azymorum. Itaque *epulemur non in fermento veteri malitiæ & nequitiae; sed in azymis sinceritatis & veritatis*. 1. Cor. 11. 8. Humilitate præditi, fide illumina-

III.
Uo qd
Sacramen-
talis

mati,

minati, spe roborati, charitate succen-
si, & omnium virtutum splendore col-
tusci.

III. His præmissis succedit unio,
dum SS. Sacramentum realiter sumi-
mus, vi cuius sumptionis vis & virtus
refectionis Sacramenti, in nobis tota
perseverat; non secus, ac si Physica
unio esset, qualis est in cibo, qui in
substantiam aliti transit: nam tribuit
sua merita, confert gratiam, appli-
cat potentiam & bonitatem, ut Deum
in nobis, per actus & habitus virtutum
crescere quodammodo faciat: *Ego
sum panis vite, qui dat vitam: Nam in
ipso vita erit.* Vita formalis, vita sub-
stantialis: Verbum est vita essentialiter
subsistens: est vita tum naturalis,
omnibus creaturis dans vitam, tum
supernaturalis, quia est fons gratiæ &
gloriæ, per quem *Vivent corda eorum
in seculum seculi.* Itaque Christus in
nobis existens, non operatur solum, ut
instrumentum mortuum, sed vivum:
imò ut causa principalis moralis, in-
tellectu nimirum & voluntate. Nam
cum videat & amet dignè communi-
cantes, Deo pro illis sua exhibet me-
rita, & pactum cum Deo initum, &
consequenter applicat præsentem intinè
bonitatem, misericordiam, iustitiam,
virtutem, & spiritualem refectionem,
animæque & corporis sanctificatio-
nem: non secus atque olim degens in
hac vita, eandem applicabat ad ope-

ra miraculosa. Nec verò transit citò
eadem virtus; sed primò oblectat,
deinde vires confert ad functiones spi-
rituales, denique excitat ad omnia in
dei gloriam, reliquis contemptis, refe-
renda; adversaque generosè sufferenda.
O felix unio! O beata conjun-
ctio, qua Deus Opt. Max. cum misero
homine, Christus animarum sponfus
cum anima tanquam sponsa dilecta,
potentia cū fragilitate, sapientia cum
ignorantia, Sanctitas cum impuritate,
immortalitas cū mortalitate, lux cum
caligine, vita cum morte, arcto amicit-
iæ & charitatis vinculo copulatur, è
quo meritorum applicatio, illumina-
tio, sanctificatio, operumque superna-
turalium operatio sequuntur.

Quod ut obtineamus, Charissimi,
facile dispicitis; quanto studio ani-
mas nostras disponere oporteat; ut
tam oprata beatæque unione potia-
mur: quantà curâ animæ munditiem
quàm maximam procurare expediat;
ut puritati infinitæ conjungi merea-
mur? quantà industriâ demissionem
animi profundissimam comparare, ut
humilitati summæ assimilèmur? quan-
to conatu in virtutes Christi acquiren-
das incumbere, ut tanto bono uniri
mereamur? cum quo, per quem, & ex
quo bona omnia, tanquam fonte
inexhausto, in nos affatim
derivantur.

EXHORTATIO V.
IN REGULAM VI. SUMMARIJ,
De fructibus Communionis & unionis Eucharisticæ.

T H E M A.

Lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum. Apoc. 22. 2.

Magna fuit Providentia Divina, quæ adamo protoplasto parenti nostro inter cæteras arbores, nobilissimam concessit lignum vitæ; cujus fructu vitam temporalem conservaret: at major ejusdem, erga Ecclesiam suam novam, Providentia extitit, dum in ea, tanquam in Paradiso suo, præter alias arbores, sive Sacramenta, lignum vitæ, id est panem vitæ, sive Sacramentum Eucharisticæ, in alimoniam animæ collocavit. Quod multò melius comparari potest cum altero, ligno vitæ, in paradiso cælesti confito de quo scribit S. Joannes, quod adferat fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum: sive sint

specie diversi, quo eorum varietas delectet; sive unus & idem duodecies in anno proveniens, ut recens semper recreet: & folia illius ligni ad sanitatem gentium. Divinum enim hoc Sacramentum, in quo continetur ille Dominus, qui dixit: *Ego sum via, veritas, & vita.* Joan. 14. profert fructus duodecim, varietatem scilicet virtutum in anima nostræ; quæ illam impellunt ad exercendos duodecim fructus, ab Apostolo ad Gal. 5. *Fructus spiritus*, nuncupatos: & sunt, *charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas*, quas renovat hoc Sacramentum, quoties dispositione ac præparatione debitâ sumitur: cujus folia, id est, verba de illo in sacris paginis exarata, virtute pollent, sanitatem perfectè restituendi: Verba quæ locutus

locus sum vobis, spiritus & vita sunt: ait idem Dominus. Joan. 6.

Quare fructus duodenos, ligni vitæ, seu communionis & unionis Eucharisticæ, in præfenti exhortatione insinuabimus, ut non tantum per menses singulos; sed etiam hebdomades singulas juxta regulam sextam, iisdem refocillemur.

L. Eucharistia fructus dicitur.

I. Inter cæteros fructus, quos lignum vitæ seu arbor Eucharistica, in communione sacra & unione cum anima, in ea producit, est

1. Fructus est, *directio*: constat ex Psalmo 22. in quo Vates Regius, Eucharistica affectus, & fructus ordine describit: *Ps. 1. 2. 3. 4. 5. 6.* & quidem primò aspiciatur: *Dominus regit me. Ps. 1.* Dum enim, in sacra synaxi, se mihi unit; in medio mei, tanquam Rex in throno residens, *regit me*, gubernat ac dirigit: tanquam sol in medio stellarum, potentias meas illuminat, tanquam Magister in medio discipulorum docet: tanquam Dux in medio militum instruit: tanquam Pastor in medio ovium, me dirigit. *Tua Pater providentia gubernat Sap. 14.* & me non aliter regit, tanquam si solus in mundo forem. *Sic namque intendis singulis, ac si vaces à cunctis, & sic simul intendis omnibus, ac si vaces à singulis: omnia administrando implet, & regis implendo, nec uniusquisque decet, cum disponis unum, nec uni decet, cum disponis universa, cuncta natura tua potentia quietus operaris. S. Gregor. L. 25. Moral. c. 13.*

2. Fructus est, *provisio* de rebus necessariis, sive *abundantia & plenitudo*

gratie: additur enim loc. cit. *Ps. 1. Et nihil mihi deerit.* Quid enim deerit illi, qui Deum possidet, habentem omnia? Quid deerit illi; in quo est præsens, pelagus immensum, charismatum divinatorum; & omnium cælestium donorum mare, plenum gratiæ & veritatis? Veluti vas plenissimum continere se nequit, quin effluat, ita ipse infinitam se suæque bona communicandi propensionem habet, & continere se nequit, quin ea liberalissimè profundat? Quid deerit illi, qui possidet solem justitiæ, qui non potest non splendoris sui infiniti radios diffundere? Qui tenet infinitæ activitatis ignem, qui non potest non materiam aptam calefacere & inflammare? Nihil ergo, mihi deerit vel in corpore, vel in anima, quia tu me *6 JESU!* corpore & animâ tuâ pascis & reficis, facultates omnes replet: & es mihi *omnia in omnibus. 1. Corinth. 15.* Nam si premo fame, cibus es: si siti areo, potus es, si morbis obrutor, medicus & medicina es; si tenebris involvor, lux es; si debilis sum, omnipotentia es, si insipiens, sapientia; si iniquus, justitia; si pauper, opulentia; si malignus, bonitas & sanctitas infinita. Et quid mihi deerit: Deus meus & omnia?

3. Fructus est, *Refectio* animæ. Nam tanquam panis vitæ, pascit, vitam conservat, nutrit, augmentat, ac reficit: addit enim Propheta L. c. *Ps. 1. In loco pascuit, ibi me collocavit: & ubi in latino legimus, Dominus regit me, in græco textu est, Dominus pascit me: ποιμαίνω. Verè pastor bonus, qui in optimis*

3. Refectio,

optimis pascuis nos collocat. Bona pascua divina Sacramenta sunt, ait S. Ambrosius. O qualia pascua! caro JESU sanctissima! Caro mea verè est cibus. O qualia pascua sanguis JESU nobilissimus! & sanguis meus verè est potus. Spiritus divinissimus, imò iplùmet verum, summum, & omne bonum. In pascuis uberrimis pascam eas, & in montibus excelsis Israël, erunt pascua earum; ibi requiescent in herbis virentibus, & in pascuis pinguibus pascentur. Ezech. 34. Verè igitur, bona pascua: in quibus, novum florem capio, qui prabet mihi odorem resurrectionis, carpo lilium, in quo est splendor aternitatis, carpo rosam, divini corporis sanguinem. S. Ambrosius.

II. Posternos jam dictos, alii, non minus utiles dulcèsq; ab arbore Eucharistica producuntur fructus. Quorum

4.
Potatio.

4. Fructus est. Sitis extinctio, cupiditatum inordinatarum sedatio, passionum refrigeratio. Est enim Christus Eucharisticus, instar roris vel aquæ, concupiscentiæ ardorem refrigerantis, & veluti in fornace Babylonica, flammam extinguentis: quod Propheta innuit v. 2. L. c. his verbis: *Super aquam refectiois educavit me. Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis Eccli. 1. 5.* Ex hoc fonte scaturiunt aquæ, salientes in vitam aternam: ex quibus, mediante Communione & unione Eucharistica, haurimus copiosè: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Isaia c. 12.* nimirum de fonte misericordiæ, ut ait S. Bernardus serm. 1. de Nativ. ad diluendas

culpas, aquas remissionis; de fonte sapientiæ ad potandam sicut, aquas discretionis: de fonte gratiæ, ad irrigandas fructus bonorum operum, aquas devotionis. De fonte charitatis ad decoquendos cibos afflictionum, aquas amulatus, zeli & fervoris, ad omnes cupiditates nostras restinguendas.

5. Fructus est. *Conversio animæ, & preservatio à quotidianis delictis. Ex animam meam convertit.* Ait Psalmista L. c. v. 2. *Erravit anima mea, sicut ovis quæ perit; sed pastor bonus animam meam convertit.* Unde verè cum S. Augustino fateor Soliloq. c. 13. *Quando erravi, ad viam reduxisti me; quando peccavi, corripuisti me; quando tristis fui, consolatus es me; quando desperavi, confortasti me; quando cecidi, erexisti me: quando stertenuisti me; quando clamavi, exaudiisti me: in manibus tuis descripsisti me, ut semper sis memoria mea apud te: venisti pro me, ut redimeres me; dilexisti me Dominus, plus quàm te; quia mihi voluisti pro me. O quot modis, viisque tentasti, ut converteres & reduceres errantem me! nunc promissis, nunc donis, nunc minis, nunc trahendo firniculis charitatis; ingeminans: *Revertere, revertere Sulamitis, revertere ut intueamur te. Cant. 6.**

6. Fructus est: *Deductio in semitam justitiæ & perfectionis & inclinatio in bonum.* Insinuat id David L. c. v. 4. *Et deduxit me in semitam justitiæ.* Omnes nos, quasi oves erravimus, declinavit unusquisque in viam suam: sed benigna manus Domini reduxit nos in viam justitiæ. Semita justitiæ est via mandata

mandatorum Dei: semita iustitiæ est semita consiliorum ejus, semita iustitiæ est semita inspirationum ejus, denique semita iustitiæ universalis est semita omnigenæ virtutis & perfectionis, in qua, ad quam, & per quam virtute S. Sacramenti nos deducit, gratiâ confortans, & exemplo præcedens. Hic enim docet & ostendit semitam humilitatis, infinitam Majestatem & splendorem sub vili specierum velo occultans: semitam obedientiæ, ad vocem Sacerdotis præsentem se sistendo: semitam mansuetudinis & patientiæ, ab infidelibus & hæreticis tor injurias tolerando: semitam charitatis & misericordiæ, omnia misericordiæ opera, absque personarum acceptione exercendo. Denique semitam perseverantiæ; eadem usque ad consummationem sæculi continuando. O Domine, deduc me in via tua. Psal. 85: *Deduc me in semita mandatorum tuorum.* Psal. 118. Consiliorum quoque & inspirationum; atque omnis Evangelicæ perfectionis; ut te duce ad optatam felicis æternitatis metam perveniam.

III. Præter dictos sequuntur fructus alii.

7. Fructus. Protectio & medela contra tentationes & pereundi pericula. *Nam etsi ambulavero in medio umbra mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es.* L. c. 4. Christus Eucharisticus protector noster est: sub umbra alarum suarum animas, tanquam columbas pavidas, ingruente accipit, protegens. Hoc vivificum Sacramentum est contra omnia tela

nequissimi ignea scutum, est umbra-culum diei ab æstu prosperitatis & superbiæ: est tegumentum ardoris & cupiditatis suscitata à carne: est securitas & asyllum à pluvia & turbine adversitatis, & tentationis in vita & morte: ejus enim præsentia defendit & animat: nam *Etsi ambulavero in medio umbra mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es.* Ingruant pericula peccatorum, occurrant precipitia lapsuum, insurgant venti tentationum, saviant fluctus concupiscentiarum, suscitent prælia phalanges Demonum; *Non timebo mala, quoniam tu mecum es.*

8. Fructus. Consolatio spiritualis, spes & fiducia: subdit enim coronatus Vates l. c. 4. *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Triplicem in scriptura Divina virgam seu baculum legimus: Regum, Pastorum, Pontificum, primâ rebelles subjunguntur, secundâ oves ducuntur, tertiâ filii reguntur. Prima enim valet ad vitiatorum expulsionem; secunda ad morum compositionem; tertia ad virtutum ordinationem. Prima est virga Joseph, quâ ei Ægyptii subjiciuntur, secunda Moysis, quâ Pharaonis serpentes absorbentur; tertia Aaronis, quæ frondit, floruit, & fructum protulit. In S. Sacramento, triplici virgâ Rex noster & Pontifex & Pastor utitur. *Virga directionis, virga regni tui,* quâ nos sibi subjicit; virga Pastoris, quâ nos regit, & contra lupos protegit; virga & pedum Pontificis, quâ omni perfectione nos pascit & dirigit. Omnes verò solatio sunt, ac præcipuè

I.
Consolatio.

D d vi

vi meritorum baculi sanctæ crucis, & patrocinio virgæ B. Virginis, quæ est virga de radice Jesse, virga Aaronis, florida & fructifera.

9.
Confortatio.

9. Fructus, robur & fortitudo in adversis, magnanimitas in persecutionibus. *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me. Ps. 5.* Hanc mensam paravit Sapientia Divina, quæ *adificavit sibi domum* (Ecclesiæ) *miscuit vinum & proposuit mensam suam, & misit ancillas suas,* (præcones Evangelii) *ut vocarent, & invitarent: Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Proverb. 9. O qualia in hac mensa proponuntur fercula! Christi humanitas Sacrosancta, cum membris, potentiis, virtutibus, meritis. Christi Divinitas, cum omnipotentia, sapientia, bonitate, pulchritudine sanctitate & reliquis attributis. O quis hæc mensam confortatus, tribulantes reformidet; aut eorum infestationibus peccatore generoso non obnitatur?

IV. Fructus ultimi sunt.

10.
Unctio.

10. Fructus, Unctio, gratiæ, misericordiæ & lætitiæ. *Impinguasti in oleo caput meum. L. c. Ps. 5.* Solebant Veteres in convivii inter primarias delicias adhibere unguenta pretiosa; quod, quia neglexit Simon Phariseus, audiit: *Oleo caput meum non unxisti.* Lucæ c. 7. Sancta verò Maria Magdalena observavit, & laudem retulit. Matth. 26. Christus Dominus, Unctus Domini, unctus oleo lætitiæ, gratiæ, unionis hypostaticæ, & visionis beatificæ, multiplici oleo electos suos impinguat. Nam scepulas & pectus in

Baptismo: frontem in Sacramento confirmationis; manus in Sacramento Ordinis, quinque sensuum organa in extrema unctione; sed specialiter in SS. Eucharistiæ Sacramento, impinguat eos oleo misericordiæ, gratiæ, charitatis, lætitiæ spiritualis; & confortationis, quo esurientes reficit, eorum vulnera sanat, pabulum luminis & ardoris præbet. Luctatores efficit, & in cibum, in manna seu panem oleatum se liberalissimè tribuit.

11. Fructus Ebrietas spiritualis. *Et calix meus inebrians quam præclarus est. L. c. Ps. 116.* *Hic est calix, novum testamentum in sanguine meo: Quem Redemptor propter nimiam charitatem, quæ dilexit nos, quodammodo ebrians, infundit; & omnes fideles ad bibendum invitat: Venite, bibite vinum, quod miscui vobis. Bibite & inebriamini Charissimi Caut. 4. 1. O præclarum calicem! O sanctam ebrietatem! quam potus Eucharisticus causat: dum cor hominis lætificat, exhilarat, adversitatum oblivionem inducit, merores depellit, excitat, animat, omniaque ardua vincit, amara in dulcedinem, & dulcia in amaritudinem vertit. Hic calix lapides Stephano, craticulam Laurentio; crucem Petro, gladium Paulo, cultrum Bartholomæo, omnia tormenta Martyribus, omnia adversa Confessoribus, omnia certamina Virginitibus, in neçar & ambrosiam, in mel & saccharum commutat; ita ut ea præsancta ebrietate, vix sentiant. O calix inebrians, quam præclarus!*

12. Fructus. *Deductio in calum, Et misericordiæ tua subsequetur me, omnia*

hinc diebus vita mea: ut inhabitem in domo Domini, in longitudinem dierum. y. 6. l. c. Hæc misericordia Dei in Sacramento Eucharistia, comitatur & subsequitur nos, omnibus diebus vitæ, quibus prædictos fructus in nobis profert, & in morte ipsa; in qua tanquam viaticum æternitatis felicis præbetur; & post mortem in purgantibus flammis, quò vis Sacrificii & Eucharistia penetrat. Donec perveniamus ad cælum, & inhabitemus in domo Domini in longitudinem dierum, vitæ beatæ, æternum fructuri: nam *Qui manducat hunc panem, vivet in æternam.* Joan. 6.

O quam magna multitudo dulcedinis tue, quam abscondisti timentibus te! Psal. 40. Verè *Venerunt mihi omnia bona pariter cum ea.* Sap. 7. 11. Sed quid faciemus, Charissimi, ut lignum vitæ, arbor Eucharistica hos fructus duodenos in nobis producat. 1. *Dilata os tuum, & ego implebo illud.* Psal. 80. 11. Id est, præpara te, dispone, evacua te ab affectibus terrenis: ut parâ & sincerâ mēte accedas. 2. *Quemadmodum Christus Dominus tot quasi vicibus se tibi donat, quot in sacra hostia, particula sunt & puncta:* ita vicissim tu te totum ei offer idque in omnibus actionibus tuis & vitæ momentis 3. Veluti Salvator tibi offert corpus suum, nunc quidem

gloriosum, sed antè plagis vulneratum & contusum; ita quoque tu ei offer corpus tuum, non deliciis innutritum, sed asperè habitum, & pœnolis operibus castigatum, varièque mortificatum. 4. Velut ille animam suam, intellectum, memoriam & voluntatem, cum sensibus & potentiis atque omnibus eorum actibus, amore immenso inflammatis Patri cœlesti pro nobis offert: ita tu animam, intellectum, voluntatem fide, spe, & charitate ardentem, cum cæteris potentiis immola. Denique sicut Christus Dominus, per mutationem & transubstantiationem panis & vini, in corpus & sanguinem suum in Eucharistia ponitur, servatis tantum accidentibus; ita & tu per crebram communionem, in eum transmuteris, servatis tantum vitæ communis & exterioris accidentibus, implens illud Apostoli ad Rom. 17. *Induimini Dominum Jesum Christum.*

Hæc ratione, ex hoc ligno vitæ directionem, provisionem, refectioem, mortificationem, conversionem, deductionem, profectioem, consolationem, fortitudinem, unctionem, ebrietatem spiritualem & æternam beatitudinem, fructus sanè nobilissimos copiosè decerpes.

REGULA VII. SUMMARI

De conscientia integrè aperienda,

EXHORTATIO

IN REGULAM VII, SUMMARI.

Ostendit sinceram manifestationem conscientia: Confessario
stabili faciendam esse.

T H E M A.

Qui abscondit scelera, non dirigetur. Prov. 28.

Vel ex Regula.

Uanti momenti sit in longis difficilibusque itineribus gnaros via ductores nancisci, ostendit vel ipse Deus, qui quovis tempore populo suo dilecto, de optimis ducibus providit; quales fuerunt Moyses & Aaron,isque defunctis, Josue, & Caleb, qui Israelitas in terram promissam deduxere: nec ignorant id viatores; nam iter maritimum in Indiam orientalem, aut occidentalem suscipruri, non ignari mille occursum maris pericula navarchum conquirunt, cui se, vitamque suam tutò possint

committere. Pari ratione iter terrestre Hierosolymam aut Remam aggressuri, ante omnia gnarum via ductorem reperire student; ne innumeros in via errores committant, & semper dubii, anxiique in horas, de via rectitudine inquirere cogantur. Nos quotquot hic sumus in vita hujus pelago, inter syrtes, & charybdes, inter scopulos, & vada, aliisque naufragii pericula navigamus, atque ad portum aeternae felicitatis, ad terram promissionis; & ad Hierosolymam caelestem proficiscimur. Dux ergo nobis & via comes opus est, id est vel superior, vel Spiritus director, cui conscientia latebras detegamus, qui pericula

cula edoceat, viam commonstret aberrantesque in semitam postliminio revocet, ac reducat.

Tria autem ostendemus observanda, ut Dux ille feliciter nos deducere valeat. 1. Sit stabilis. 2. Sincere eidem cor nostrum aperiamus. 3. Si alteri confiteamur, postmodum si quid notabile acciderit, illi declarem.

I. Quisq[ue] suum stabilem habeat confessorium. Clemens VIII. Pontifex Maximus in Decreto de reservatione casuum pro Regularibus, prohibuit religiosos adstringi ad confitendum Abbatibus, Prioribus Guardianis aliisque Superioribus, exceptis Novitiis, sed ut Superiores, duos vel tres, vel plures pro numero personarum confessarios designarent, apud quos subditi in Monasteriis & Domibus religiosis per exhomologesiu peccata expiant: ordinariè bini in Collegiis nostris deputati sunt conscientiarum arbitri, quorum uterque valide & licitè potest à peccatis absolvere: uterque etiam (ut voluit dictus Clemens VIII.) ordinariè nomine gaudet: sed illorum alter simul Patris spiritualis munere fungitur, qui meditationum puncta dicitur Patribus, juniores quot mensibus ad se evocet, & cum illis de rebus spiritualibus tractet: atque apud hunc ordinariè juniores peccata expiant, simulque in spiritu diriguntur. Hos viros Clemens VIII. in Constit. decrevit esse debere doctrinâ, prudentiâ & charitate præditos: & S. P. N. 3. p. Const. c. r. n. 12. agens de qualitatibus Patris spiritualis: ait *talium esse oportere, ut eum omnes*

diligant, ad quem in suis tentationibus confugiant, & cui confidenter omnia sua detegant, & à quo consolationem, & auxilium sperent in Domino, nullâque tentationem celet.

P. Lancicus in Opusc. de Superioribus c. 1. ait suo tempore in Italia Provinciis observatum fuisse, ut cum maximo delectu ejusmodi constituerentur Patres spirituales, qui omnium judicio, & quali voce populi, quæ est vox Dei, haberentur viri valde spirituales. Sic ait Neapoli Romam evocatum ad P. Spiritualis officium P. Antonium Spinellum, virum insignem & Theologiæ Doctorem: Romam quoque Mediolano evocatum P. Joannem Baptistam Cicotum, ubi 40. annis, eo in munere, laudabilissimè versatus est, ac denique cum fama Sanctitatis mortuus: Item P. Nicolaum Berzettum, P. Bernardinum Rosignolium, P. Octavianum Navarolam, aliisque: Et hodie dum non rarè eliguntur in Patres Spirituales, qui diu gubernarunt, ut cum majore fiducia ad eos accurramus, & illi peritius nos dirigant.

Quisquis igitur demum nobis assignatus fuerit, illum amore & honore prosequi ac fiduciâ erga eum magnam præferre debemus, constantèrque ad illum pro exhomologesi instituenda recurrere, non transcurrendo de uno ad alium: hoc enim verat regula 6ta Summarii: *Quisq[ue] suum stabilem habeat Confessorium.* Valde quoque enorme, insolitum, & minime tolerandum foret in religioso; si quosdam licentiâ, & laxiori vita addictos sæculares imitatus, graviora solum ad aliq[ui]e juvenem

Sacerdotem imperitum, & imperfectum, illegitimumque deferret; leves verò defectus, seni-prudenti, Venerabili, & legitimo confessario suo aperiret; sub quibus nescio praxextibus, quibus hoc legitime studeret: Ecclesiasticus c. 4. ab hoc confitendi modo deterrere videtur, dum ait: *Ne subjicias te omni homini pro peccato*: id est noli confiteri cuivis peccata tua; sed tibi designato & stabili. Reperire est sanè gravissimos auctores valde improbanres, si quis binis utatur confessariis, uno cui gravia, altero, cui levia peccata confiteatur. Doctissimus Victoria in Summa, verbo confessio nu. 196. esse sacrilegium asserit, viderique magnam fictionem, & irridere confessorem, faciens eum credere, quod sit probus. Alii auctores, ut Sylvester & Emmanuel Sa, celebres Theologiz Moralis Doctores ejusmodi pœnitentes enormis hypocrisis damnant. Alii reproban hunc modum, eò quòd omnem occasionem peccandi nò adimant; quòd magis salutarem medicum refugiat, & certioris emendationis viam declinet. Doctissimus verò Antonius Diana to. 3. Tr. 4. resol. 131. per accidens esse peccatum mortale docet hoc modo confiteri, cum gravia ex eo damna oriri valeant: de quo dubitandi locus haud relinquitur. At hoc in Societate locum non habet.

Nos ergo ex mente S. P. N. stabilem habeamus conscientia nostræ directorem, quem absque causa rationabili non deseramus.

II. Alterum quòd à nobis requirit S. Fundator noster, est; ut huic stabili

confessario, vel Patri Spirituali totam conscientiam nostram sincerè aperiamus: *Cui inquit ipsius conscientia prorsus aperta sit*: Sc. 1. peccata. 2. tentationes. 3. anxietates, & perplexitates. 4. scrupuli, & dubia. 5. passiones & malæ consuetudines. 6. opera penitentia. 7. opera humilitatis & aliarum virtutum.

Ratio 1ma: quia conscientia acribiter, & est magister Spiritus, & anima nostræ est medicus: jam verò si in morbis corporeis tam sollicitè omnia medico detegimus, quanto magis in morbis animæ medico spirituali, omnes morbi, & vulnera aperienda erunt? *Honora Medicum propter necessitatem, etenim creavit illum altissimus.* Eccles. 38. ait Spiritus S.: Si Deus tantum honorem medico corporis exhiberi vult, ut eum revereamur, morbos aperiamus, media præscripta adhibeamus, quanto magis id volet in medico spirituali, cum anima millies sit præstantior corpore, quod est vas torum, esca vermium, ac velut tyrannus & proditor animæ.

Ratio altera est, quia Deus nos regit, non per quoscunque; sed peculiariter per eos, quos ipse nobis Patres, Magistros, Duces, ac Medicos ordinavit. Hac enim est suavissima Providentiæ Divinæ ratio: ut per Patres Spirituales nos regat, atque ad perfectionem & ad cælum nos deducat; per hos enim ipse loquitur: nosque corrigit, & sanat: *Neque herba, neque malagma, sanavit eos, sed sermo tuus Domine Sap. 16. 12.* His ergo nos penitus aperire oportet; quod enim medicus nescit, non corrigit.

Ratio

II.
Cui con-

Ratio 3^{ia}: ab autoritate SS. Patrum desumitur; qui hanc sinceritatem unice requirebant à suis: ut S. Basilius in reg. fulius disputatis: S. Benedictus in regulis. reg. 7. S. Bonaventura, Casianus, B. Abbas Marasqui orat. 6. confult: *coſtitutiones tuas noli quibuslibet aperire; ſed patribus tantum tuis, ne trifitiam contrahas in corde tuo.*

Ratio 4^a est: ut Dæmonis technas, fallaciaſque his ducibus animæ, feliciter evadamus: nam diabolus variis nos impugnat tentationibus. 1. Prima tentatio diabolica accidit à timore nocturno: ſcilicet noctu, à ſomniis ſcedis, nocturnis terroribus, ac illuſionibus: ſed aperi ea tantum & non timebis à timore nocturno. Pſal. 90. 8. S. S. Auguſtinus L. 10. Confell. c. 30. deplorat in ſe huiusmodi ſceda ſomniata: ſape quis heret, num peccaverit, nec ne: aperiat confellario & ſecurus erit, nec timebit à timore nocturno.

2. *A ſagitta volante in die* 8. 6. hæc eſt altera tentatio dæmonis, in qua ſub ſpecie boni, transfigurans ſe in angelum lucis, illudic: ita in Hispania cuidam perteaſit, ſiſum perveniſſe ad ſummum perfectionis gradum, nec quidquam præter vitam mortalem gloriæ ſuæ obſistere: quare ſtatim pulvini ori admoto vitam finire; ſed à quodam ſuperveniente impeditus, non acquievit tamen, donec collo laqueum immiſit. Wadingus ad annum 1253. Miſer hic ſi tentationem aperuiſſet, laqueum evaſiſſet.

3. Quando non ſucceſſit ſagitta volans, in die ad tenebras dæmon convertitur ſeu ad negotium perambulans

in tenebris: id eſt, quidquid terret in tenebris, & ex improviſo obrepit, ac pernicio: è ingruit, ſive latrones ſint, ſive lemures, vel ut exponit Bernardus; hypocriſis & cupiditates honorum, vel ut explicat Auguſtinus: vehementiores tentationes, quæ terrent ignorantes. Denique ſuccedit

4. *Incurſus & dæmonium meridiana*: id eſt omnis aggreſſor robuſtus, & potens, qui non timet ipſo meridie nocere, & ledere: alii docent eſſe ſpiritum acedia, & pigritia: alii luxuria. Quis obſecro omnes has technas, verſutias, & machinas eludet, niſi conſcientia ſua arbitro fideliter aperuerit?

Quod ſi neglexerimus, graviffima ſane pericula incurere poſſumus: nam 1. Demus aliquem eſſe inter Novitios, qui vel nimis reflexionibus, vel nimis anxietatibus, vel nimia coactione caput vexet, nec Superiori aperiat: quid inde damni eveniet? hoc, ut caput deſtruat, & ad meditando, vel orandum, ſe ineptum reddat, ac longo tempore hæc utiliſſima exercitia cum ſpiritus detrimento intermittere neceſſitas cogat. 2. Demus alium eſſe graviffimis impetum tentationibus, vel ſuggeſtis à dæmone, vel ortis ex conſortio unitus, & aliter ſocii laxioris, qui ei ſuggerant prava dictamina: quæ ille ſuperiorem celet: quanta hic rurfus pericula; ſane non raro periculum diſmiſſionis. Alius in Novitiatu clam legit libros à ſuo munere alienos, ſtudet concionibus, concinnat adverſaria, & locos communes pro concionibus digerit: Magiſter humaniorum, uti & Theologia auditor ſtudiis à ſua profeſſione

fessione alienis vacat: quid inde periculi, si celent Superiorem? hoc, ut Novitius solidum fundamentum vitæ religiosæ in tyrocinio non ponat, ac postea tandem deficiat: Magister ut eruditione debita discipulos defraudet. rheologiæ auditor, ut se necessariâ Theologiæ doctrinâ privet, & ad Societatis functiones perfectè obeundas minus idoneum reddat.

III.
Si alteri fuerit confisus, ordinario conscientie, vel neta detegat.

III. *Qui autem alii, quam suo Confessario designato confiteretur, debet postmodum (quantum recordari poterit) eidem suo Confessario totam suam conscientiam aperire, ut nihil ignorando, quod ad eam pertineat, melius in Domino possit eundem juvare. Ita habet Reg. 7. Summarii.*

Praxis habet, ut ubi quis domo diutius abfuerit, si nihil extraordinarium occurrerit, id verbo insinuet; si quid occurrerit, id enarret quoque, & aperiat. Pono exempli gratia, quempiam mitti ad vineas aut villas ubi periculum peccati gravioris incurrit, & re ipsa labitur, hoc ipsum oportebit postmodum Confessario ordinario aperire; tum ut periculum relapsus evadamus, tum ut media adhibeamus &c. omnia eo fine, ut nos possit melius in Domino juvare. Nam, ut inquit Hieronymus super cap. 10. Eccl. quod

ignorat, medicina non sanat: & quem admodum agroti ex sanitatis amore, & desiderio vincunt pudorem, neque avdium habent manifestare defectus suos, & membra nuda Medicis: sic etiam ex virtutis, imò ex Dei amore, difficile hoc medium prodendi animas nostras, morisque nudos minime debemus existimare. ita ille: Medicorum Princeps Galenus in libro de curandis animi morbis, in eo penè totus est, ut Medium hoc commendat, quo viri prudentissimi, veridici, & virtuosi ductu agamur & regamur: Qui abscondit scelera sua non dirigitur Prov. 28. Qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea misericordiam consequetur.

Quapropter Dilectissimi. 1. Stabilem habeamus Confessarium. 2. Et totam conscientiam & nosram candidè aperiamus, tanquam perito Medico, tum quia per eum nos regit Deus, tum ne pericula gravissima, hujus neglectu, incurramus. 3. Quod si alteri in absentia, aut itinere confessi fuerimus, postmodum ordinario conscientia arbitro, si quid occurrerit extraordinarium, id retexamus, ut sic melius in Domino juvemur, atque in viâ Spiritus, salutisque sempiternæ, securius dirigamur.

REGULA

REGULA VIII. SUMMARI.

De Sancto Parentum & Consanguineorum odio.

EXHORTATIO I.

IN REGULAM VIII. SUMMARI.

Ostendit Parentes & Consanguineos relinquendos esse,
& odio habendos.

T H E M A.

Non veni pacem mittere, sed gladium. Matth. 10. 34.

V E L:

*Curandum est, ut omnem carnis affectum erga sanguine
junctos exuat.* Reg. 8.

Uilibet genuino Societatis JESU Spiritu imbutus Tyro, mysticè sibi faciendum existimet, quod ad literam moy- ses Levitis præ-

stiterunt gladios, de porta ad portam per castra u- ni versa irruerant, Fratresque suos, & cognatos neci dederunt. Quo fortiter fideliterque peracto, ac peremptis tri- bus & viginti hominum millibus; Epi- phonema hoc protulit Moyses: *Conse- crastis manus vestras hodie Domino, unus- quisque in filio, & in fratre suo, ut detur vobis benedictio.* Præclara hæc Religioso- rum viro- rum figura est; qui veri & spi- rituales sunt Levitæ; teste D. Ambrosio c. 2. de fuga sæculi: *Deo in Religione consecrati, Levitæ fugitantes sunt mundi hujus, ut placeant Deo: relinquunt patriam, parentes, filios, omnemque cognationem ut uni Deo adhaereant.*

standum, Dei nomine, mandavit. Exod. c. 32. *Ponat vir gladium super femur suum: ite & redite, de porta usque ad portam - per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem & amicum, & proximum suum.* admirabile facinus, & à quo vel ipsa abhorre- re videtur natura, manu pro- pria trucidare ac confodere Fratres, si- bique sanguine junctos. Et tamen pa-

E e H i

Hi igitur, Levitarum illorum more, gladios evaginent, stringant, vibrent, ac feriant parentes, fratres, & cognatos: quâ verò id ratione peragendum sit, nunc exponemus.

I.
Parentes
& cognati
relinquen-
di.

I. Admirandam, Veritas aeterna, Matth. 10, protulit sententiam; dum dixit: *Nolite arbitrari, quia pacem veni-
rim mittere in terram; non veni pacem mittere, sed gladium. Quid est hoc Domine? An non pacem mentis, pacem unionis fidelium, inter se, ac cum Deo & Angelis ejus, quæ ducit ad pacem & felicitatem aeternam in cœlis, te allaturum varicatus est? Isaias c. 9. v. 6. & c. 65. v. 25. Et an non te in terris nato, Angeli eam hominibus annuntiarunt? Lucæ 2. 14. Quâ igitur ratione, veritati consonat: Non veni pacem mittere sed gladium? Omnino, pacem spirituales, pacem mentis volo: sed nolo pacem terrenam ac mundanam, sed gladium: seu separationem, ut habet Lucas c. 12. v. 51. Volo enim separari fideles ab infidelibus, Catholicos ab hæreticis, religiosos à mundanis, Filios à parentibus, & cognatos à cognatis: *Veni enim separare, hominem adversus Patrem suum, & filiam adversus matrem suam, & nurum adversus sororem suam. Et cur istud obsecro? Quia inimici hominis domestici ejus. Eveniet enim, ut Pater filium, Frater Fratrem, conetur retrahere, vel à fide, vel à religione, pietate, ac divino obsequio: quo casu: Veni separare. Præclare in ista verba S. Chrysostomus: *Vincet inquit, Potestas Evangelii, adeò, ut filii quoque contemnunt parentes suos, filia matres suas, & parentes liberos; imò & animam (vitam) &***

omnia pro pietate (& religione) exponant.

Quisquis igitur, vult Deo sub oraculis labaro, in Societate JESU militare, stringat gladium, necesse est, feriat, cædat, & faciat separationem, sejunctionem, divisionem, sui, à parentibus & fratribus, & cognatis. Hoc exigit Dux tuus Christus, qui te in militiam suam adscripsit, & hunc tibi gladium offert ac porrigit: hoc requirit Centurio tuus in cujus cohorte stipendia meres, S. Ignatius: sic enim regulâ 2. infic: *Unusquisque eorum qui Societatem ingrediuntur, existimet sibi patrem & Matrem, fratres & sorores, & quicquid in mundo habebat, relinquendum. Atque hoc est sacra militiæ rudimentum est vitæ religiosæ exordium, est primæ de mundo victoriæ trophæum: quod ante omnia est omnino necessarium. Quid enim? An non id postulat Apostolicæ vitæ ratio? Evangelii ubivis terrarum prædicatio? Ad fideles infidelisve missio? Separatio fiat, necesse est. Ut Apostolorum in omnem terram fontis exeat; ut fides incrementum capiat, gladio & separatione opus est. Parentes & patriam relinquere oportet: Non enim est propheta acceptus in patria sua: nec Evangelista, nec Apostolus: Si Petrus & Andreas remansissent apud parentes Betsaida, quis fidem invenilisset Romæ & Italia? Quis Religionem Christianam, Thraciæ, Scythiæ, Achaïæ, aliisque regionibus? Non ergo veni pacem mittere sed gladium, sed separationem.*

Separatio illa egregiè olim in Abrahamo Patriarcha Sancto, adumbrata legitur Gen. c. 12. 1. Cui à Domino manda-

mandatum fuit: *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo Patris tui; & veni in terram, quam monstrabo tibi.* Voci divinæ extemplo paruit Patriarcha: exivit enim de Ur Chaldaeorum, & petrexit in Haran; cum verò ibidem reperiret parentem, ut summū mandatum divinum perfectione adimpleret, nec eo loco sublitit, sed aliò iter promovit. Eadem separatio adumbrata, Spiritūque Prophetico à regio Vate prædicta fuit Psalm. 44. *Audi filia & vide, & inclina aurem tuam, & obliviscere populum tuum, & domum Patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Quibus verbis, priorē major perfectio exigitur: non enim duntaxat dicit: *Egredere*; aut *desere*; sed *obliviscere*, quod est amplius: quid enim iuvat parentes corpore deserere, si maneant in corde? Igitur *obliviscere populum tuum*: Si enim in mente vestigium aut populi, aut domus tua relideat, haud Regi placebis, nec is concupiscet decorem tuum.

Si separationis & oblivionis ejusmodi exempla desideremus, unde luculentiora, quam ab ipso met Salvatore, ejusque Apostolis depromemus? An non Redemptor noster Beatissimam Virginem Matrem suam, & S. Josephum educatorem suum reliquit; quando Hierosolymis in templo remansit, & post triduum inventus in medio Doctorum, interrogans & respondens illis? Cūque sancta Mater quasi increpando diceret: *Fili, quid fecisti nobis sic?* Ecce pater tuus & ego dolentes querebamus te. Ipse reposuit: *Quid est quod me querebatis? Nesciebatis, quia in his, quae Patris mei sunt, oportet me esse?* Luca c. 2. Et aliās, cūm

singulari ratione, vacaturus erat iis, quae Dei sunt; dictum illi fuit Matth. 12. *Ecce Mater tua, & Fratres tui foris stant, quærentes te.* Quibus ipse respondit: *Quæ est Mater mea, & qui sunt Fratres mei?* Non quasi non diligeret, non quasi virginem pauperem Matrem non agnosceret; nam & tenerrimo in eam terebatur affectu, & intimè pernoscebat; sed ut, deserendos, oblivionique dandos esse parentes ac propinquos, ab iis, qui Dei servitio se manciparunt, nos edoceret. Nonne idem suo nos docuere exemplo Petrus & Andreas; quibus à Domino dictum fuit: *Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum;* & illi continuo (absque mora) *relictis retibus (& omnibus) secuti sunt eum?* Matth. 4. Et procedens inde vidit alios duos Fratres Jacobum Zebedæi & Joannem fratrem eius & vocavit eos, illi autem statim (absque replica) *relictis Patre Zebedæo, & navi, ac reti secuti sunt Dominum.*

Quodnam verò præmium, parentes, & omnia relinquentibus à Salvatore promissum sit, indicatur Matth. 19. 29. Ubi cūm Petrus confidenter diceret: *Domine, ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis?* Christus mox respondit: *Amen dico vobis quod vos, qui reliquistis omnia & secuti estis me, sedebitis super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel: & omnis qui reliquerit domum vel fratres, aut sorores, aut Patrem aut Matrem aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet & vitam æternam possidebit.*

Quare, Charissimi, Christi & Apostolorum exemplo, nobis qui vitam Apostolicam amplexi sumus, parentes, fratres

Ecce 2 fratres

fratres & sorores deserendi sunt, patria & quicquid in mundo habebamus, relinquendum est. Id quod jam, laus Deo, praestitimus; hic fuit primus perfectionis nostrae gradus, haec prima victoria, de mundo, carne & sanguine à nobis relata: haec primae partis Regulae 8. à S. Ignatio nobis praescripta; impletio: *Unusquisque existimet, Patrem & Matrem, & quicquid in mundo habebat, relinquendum.* Non solum re ipsa, sed & affectu & cogitatione; ita, ut quasi omnium obliviscamur. Atque hoc ita ferè nobis exequendum est, ut si Deo placeret, & Superiore praescriberent, parati essemus propter Deum & Evangelium, in omnem reliquam vitam nostram, nunquam amplius parentes & propinquos vel oculo intueri, vel verbo affari: idque non solum Novitatus nostri biennii; sed tota insequente vità, quemadmodum innumeri de Societate, illustres viri, in Indiam, Chinam & Japoniam profecti re ipsa, praestiterunt. Non degeneremus à praecelsis cogitationibus majorum nostrorum: si magna pro Dei gloria aliquando praestare cupiamus.

II.
Parentes
& cognati
odio habendi.

II. Primo gladii ictu librato, & facta separatione, minime nobis est acquiescendum; sed denuò vibrandus gladius, & aut exsum dividendus, aut punctum confodiendus, inordinatus atque carnalis erga parentes ac propinquos affectus & amor: isque in odium factum est commutandus. Et hoc est alterum, quod S. Patriarcha noster in praesente Regula requirit; dum mox subtexit: Imò dictum sibi existimet verbum illud (Christi) *Qui non odit Patrem & matrem, in super & animam suam,*

non potest meus esse Discipulus. Non solum sanctus Fundator Regulas suas, divini eloquii sententis stabilire; ar in hac re adeò ardua ac difficili, eas minime praetermittendas existimavit. *Qui non odit Patrem & Matrem, non potest meus esse Discipulus.* Lucae c. 14. 26. Ratio est, ut insinuat S. Hieronymus, & alii: Quia Christus utpote Deus, Dominus, Salvator ac Redemptor noster longè parentibus, & omnibus cognatis est anteponendus: quare qui eum illis postponit, ut propter eos vel à fide, vel à lege Christiana, vel à religione & servitio divino desciscat, atque in peccatis mundique periculis persistat, Christum indignè tractat; summamque ei ignominiam irrogat: & ideo indignum se reddit, qui de Christi familia & schola receleatur. *Non est me dignus.* Matth. 10. 37. Non est dignus me Magistro, non est dignus, meo nomine, consortio, Societate, gratià, regno, ceterisque promissis meis.

Qui non odit. Sed quomodo, quærit S. Gregorius, jubemur propinquos odisse; qui jubemur & inimicos diligere? Respondeo odium, quod est rei malae displicentia, esse duplex: unum est displicentia mali veri, quale est peccatum, aut inclinans, inducensive ad peccatum; quia verum bonum impedit: atque hoc odii perfecti nomen obtinet: de quo David: *Odio perfecti oderam illos.* Psalm. 138. Alterum est displicentia mali opinati; tale est, vita Christi, vita Sanctorum, Pietatis opera, Conciones, Jejunia, quae odio habentur ab impiis, illa esse mala opinantibus, sed hoc nuncupatur odium iniquum. Psalm. 24. *Odium iniquum*

iniquo aderunt me gratis: Et hoc odio mali oderunt bonos, locumque nonnumquam reperit inter servos Dei, praesertim inter Tyrones incipientes, & etiam imperfectos; quibus displicent jejunia, poenae injunctae, correptiones Superiorum, & fratrum ferventiorum exempla. Secundum hoc odium longè sit à nobis; primum verò erga parentes & propinquos exercendum est; ut displicentiam habeamus, non erga personas, sed erga id quod verum malum est; tale autem malum est, quando nos à servitio Dei retrahunt; quando nos in vocatione Christi retardant; vel quando nos in Spiritu, virtutumque profectu impediunt; rursùmque caducis mundi rebus involvere parant, atque intricare.

In hoc casu, gladio Spiritus utendum est: *Qui amat Patrem aut Matrem, plùs quàm me, non est me dignus. l. c. Qui non odit Patrem, &c. Quis non odit inimicum suum? Inimicus autem homini hac in re, domestici ejus. Sed cur obsecro? An non inimicus tuus est, qui è naufragio litus jam contingentem, repellit in fluctus? An non hostis est, qui ex incendio profugum, retrahit in flammam? An non adversarius est, qui hostilibus manibus & armis elapsum, iisdem prodit & denuò objicit? O durum Patrem! O sevam Matrem! Exclamat Doctor melissius, Epist. 111. O parentes crudeles & impii! imò non parentes, sed peremptores, quorum dolor, salus pignoris; quorum consolatio, mors filii est: qui me malunt perdere cum eò, quàm regnare sine eò. Qui me rursus ad naufragium, unde tandem nudus evasi; rursus ad ignem, unde vix semivivus*

exivi; rursus ad latrones, à quibus semivivus relinquitur sum, sed miserante Samaritano, jam aliquantulum convalesci, revocare conantur. & militem Christi, propè jam raptò caelo, triumphantem, ab ipso introitu gloriae tanquam canem ad vomitum, tanquam suam ad lutum, ad saeculum reducere moluntur!

Sub tali igitur qualitate parentes odio habendi sunt, quòd scilicet non amicos, sed inimicos se nobis exhibeant: non parentes, sed peremptores; quibus levamen est filium perimere, quibus solatium est damnatis habere socium damnationis: quibus non sufficit quòd in hanc saeculi miseriam, miseri miserum induxerint, & peccatores peccatorem in peccato suo genuerint, nisi etiam simul invideant misericordiam, quam consecutus est ab eo, qui non vult mortem peccatoris; & insuper filium gehennae efficiant.

Quapropter, Dilectissimi, Christi Domini & Sanctorum exemplo instructi, non solum, ut coepistis, parentes, & amicos cum mundo universo relinquitte; verùm etiam, crebram illorum memoriam, & cogitationes illecebras, deponite: imò generosos ad eò Spiritus concipite, ut mox à Tyrocinio, si Deo ac Superioribus placeret, parati essetis, illos nunquam amplius oculis intueri. Deinde casu quo, parentes, aut propinqui, vos vel in obsequio divino impedire, vel quòd pejus est, à religione avellere, & in mundi procellas ac pericula retrahere molirentur, praedictum odium sanctum concipite & in pectore fovete: Oportet enim nos Deo magis obedire quàm hominibus. majorèque Deum

complecti amore, quam parentes. *Qui amat Patrem aut Matrem, plus quam me, non est me dignus.* Matth. c. 10. Denique si omnino importunitate aut violentia parentes urantur, & ut loquitur S. Hieronymus, Epist. 2. ad Heliodorum; *Conentur in pectore tuo Christum occidere:* tunc ut subjungit idem S. Doctor, *Licet*

parvulus in collo pendeat; licet spargat crine & siccis vestibus, ubera, quibus nutritur; mater ostendat; licet in limine Patris jaceat; per calcatam perge patrem; per calcatam perge matrem; & sicis oculis, ut vexillum crucis evola: solum pietatis genus est, in hac re esse crudelem.

EXHORTATIO II. IN REGULAM VIII. SUMMARI.

Ostendit, amorem carnis exuendum nobis esse, eumque in spiritualementem convertendum.

T H E M A.

Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum & Matrem suam; non potest meus esse Discipulus. Lucæ. c. 14. 26.

VEL:

Carnis affectum exuat ac illum in spiritualementem convertat. Reg. 8.

Quamquam certum, indubitatumque est Christi Domini Redemptoris nostri cor purissimo, tenerissimoque amore Beatissimæ Virginis Matris suæ flagrasse; nusquam tamen in divinis literis legi-

mus, illum honorifico eam matris nomine compellasse; sed mulieris. *Mulier ecce filius tuus.* Quid mihi & tibi est mulier? Et cur obsecro hoc? Ingeniose pro more expendit id mellissimus Doctor in rem nostram, Serm. de mutat. aquæ in vinum, dum ait: *Quid mihi & tibi est mulier?* Quid tibi & illi Domine? Nonne quod filio & matri. Quid ad illam pertinet, quaris? cum sis benedictus fructus

& sanguinis, seu potius amor sensualis
 est, qui respicit quidpiam, vel ad car-
 nem & sanguinem, vel ad sensualita-
 tem, vel ad conditionem aliquam na-
 turalem spectans. Sic 1. Amor seu affe-
 ctus carnem respiciens est, si quempiam
 amore prosequimur, quia ex eo nati su-
 mus; vel si amore ferimur in fratres &
 forores, quia ex iisdem parentibus orti
 sumus: vel quia nepotes sumus & san-
 guinis aut affinitatis vinculo connecti-
 mur: omnia ista fundantur in carne &
 sanguine. Huc quoque reducitur, dum
 erga certos, amorem fovemus, quia e-
 jusdem nobiscum sunt Provinciae, Pa-
 triae aut Civitatis. 2. Ad sensualitatem
 verò pertinet, si ad nonneminem tene-
 rius afficiamur, quia in orum suavitate
 & humanitate est praeditus: quia formae
 elegantiae, nobilitate profapiae, cultu
 vestium elegantiore, aut honorum in-
 signibus decoratus est. Omnia enim ista
 sensualitatis alimenta sunt. 3. Ad con-
 ditionem autem naturalem spectat, si
 quempiam amore complectimur, quia
 ejusdem nobiscum humoris, tempera-
 menti, aut complexionis naturalis est,
 vel ejusdem conditionis, aut status, vel
 in moribus, aut modo agendi nobis est
 similis: quae naturam respiciunt.

Quare in hac exhortatione; cur &
 quomodo amorem carnis exuere, eum
 in spirituale convertere, cognatioque
 ordinatae Charitate complecti oporteat,
 declarabimus.

1. Primum quod S. Ignatius parens
 noster postulat postquam quis parentes
 reliquit, est, ut omnem affectum car-
 nalem exuere studeat. *Carandum est,*
inquit Reg. 8. Ut omnem carnis affectum
erga sanguine junctos exuat. Non possu-
 mus autem carnis affectum exuere, nisi
 probe sciamus, quid sit amor carnis, aut
 in quo ille consistat. Quid igitur est a-
 mor carnis, de quo sic S. Pater loquitur?
 Respondetur: Affectus seu amor carnis

Hic porro affectus quaternis potis-
 simum rebus cognoscitur, alitur, &
 fovetur, 1. Frequenti cogitatione.
 2. Crebra colloquutione. 3. Literis.
 4. Negotiis: quemadmodum ex ad-
 verso; dum erga quendam odium ge-
 rimus, à cogitatione, colloquio, li-
 teris ultro citroque mittendis, aut ac-
 ciipiendis atque à negotiorum cum eo
 tractatione abstinemus. Quod si verò
 cujus-

cujusdam tenemur amore. præsertim si parentes sint aut sanguine juncti eorum recordatione, alloquiis, epistolis, negotiis plurimum delectamur; nam

1. Libenter crebrâ eorum cogitatione & recordatione occupamur: Ubi Theſaurus noſter eſt, ibidem & cor noſtrum, & animus, & memoria erit. Id quod magnum Spiritui damnium parit: dum vel vanè efferit, vel moeſtitiâ dejicit, vel cogitationes à Deo & divinis avertit: ac proinde parentes, eorum divitias, paupertatem, vitam, mores, filiorum collocationem, facultatum incrementa, fortunam, aut infortunia, identidem animo volvere; alienum eſto ab illo, qui conjunctionem cum Deo affectat, quemque ſollicitum eſſe decet de iis, quæ Domini ſunt; & curare, ut eidem placeat.

2. Elucet amor carnis, & fovetur præſentiâ & colloquiis crebris, quæ multis pernitiem & ruinam peperere: excitantur enim parentum verbis, lacrymis, geſtibus, & manuum attritionibus, affectus amoris olim ſerpenti; naſcuntur affectus gaudii in proſperis; ſollicitudinis verò, triſtitiæ & melancholiæ in adverſis; atque ita pax & quies animæ perditur. Quis minus impedire cognatos & affines ſuos potuit, quàm Chriſtus JESUS? Quis magis potuit aut voluit illos adjuvare? Nihilominus, ejus præſentiâ, & Apoſtolorum, (quorum major pars ei ſanguine aut affinitate conjuncta erat) affectio ſenſualis, proſectum eorum, & Spiritûs Sancti adventum impedivit. *Si non abiero, Paraclitus, non veniet ad vos,* inquebat Chriſtus. Contra ve-

ro Joannes Baptiſta, qui cum Chriſto non convixit; Sed in eremo vitam egit, nec ſenſuali, ſed Spirituali & perfectiſſimo in eum forebatur amore, ad ſummam perfectionem, & Spiritûs Sancti plenitudinem pervenit. Hac de cauſa S. Franciſcus Xaverius, ut l. i. c. 9. vitæ ejus legitur, Româ in Luſitaniam tendens, & inde in Indiam Orientalem proſecturus, cum quatuor duntaxat leucis à patrio ſolo diſtaret, adduci nunquam potuit, ut vel paululum de via deſlectens, conſanguineos, imò & ſimplicem Matrem ſalutaret: quamvis eſſet illi id illa ſibi officii præſtari poſtularet; & ipſe noſſet, iſthâc occasione dilapſâ, nunquam ſibi ex inde eorundem viſendorum facultatem fore. Id ipſum præſtiterit quoque R. P. Petrus Faber cum non niſi quinque, à ſolo natali, leucis abeſſet.

3. Scriptioe frequenti literarum, affectus carnis nutritur. Scribuntur enim non raro quæ vel mentis tranquillitatem & malaciam perturbant, variârumque paſſionum fluctus, ac tumultus excitant, ut præteream, multum temporis pretioſi, crebris, prolixisque literis exarandis dilapidari. Præclaro nobis hac in parte præluſit exemplo S. Fundator noſter: dum enim, ut reſert P. Tannerus pag. 3. depoſitis pretioſis veſtibus, indutus ſacco, & ſub vili habitu genus ſuum nobile occultans, domum Lojolæam, unâ cum omnibus paternis bonis deſcendit; nem ſuorum amorem & cogitationem ita penitus ibi reliquit; ut nihil deinceps de domo & familia ſua reſcire cuperet, nullis ad quenquam de ſuis,

nos undecim annos, datis literis: quas verò ab ipsis in fasciculo aliquando accepit, ut erant, colligatas, neque inspectas in focum iniecit.

4. In expediendis parentum aut cognatorum negotiis, dignoscitur quoque & alicuius affectus carnis: quod Apostolus vetuit; dum ait: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus.* Si quis è nobis parentum promotiones procuraret, negotia urgeret, controversias forenses dirigeret, testamenta exequi vellet; ne in negotiis secularibus sese intricaret; & divinis obsequiis subtraheret: *Quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui, & nostro officio decerpitur,* ait S. Ambrosius de fuga *sec. c. 2.* Si talia Redemptor noster ne quidem in re pia permittebat; quare minus permitteret in rebus mundanis? Veniens enim non nemo, ad Christi sequelam se offerens, sed prius Genitori parentandi licentiam reposcens, *Domine permittite mihi primùm ire & sepelire patrem meum:* à Christo audire debuit: *Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade & annuntia regnum Dei* Luca 9. 59. Doctrina huic ad amissum sese conformavit Apollonius Anachoreta, de quo Cassianus Coll. 24. c. 9. cum rogaretur à fratre secundum carnem, ut se iuvaret ad extrahendum bovem præcipitatum; respondit se jam ante annos viginti mortuum fuisse.

Hæc igitur sit una è præcipuis curis nostris in Tyrocinio affectum carnis, exuere; omnemque amorem sensualem, & naturalem, in carne, sanguine, complexione, forma, patria,

aliave re naturali fundatum deponere; ut detrimenta spiritus & profectus spiritualis, ex eo prognata declinemus.

II. Hac verò non contentus S. Fundator, mox alterum, quod requirit, subtexit: ut non modò omnem carnis affectum quisque exuat; verum etiam, ut illum in spiritualem convertat. *I. e.* Atque hoc est exuere veterem hominem, & induere novum, dum mandatum Dei novum impletur: *Ut diligatis invicem,* amore non alio, nisi spirituali. Quid verò est, affectum carnis in spiritualem convertere? Tunc id præstamus, quando his, quibus antè carnalia bona volebamus, nunc spiritualia optamus, volumus, ac favemus; quando parentum & cognatorum animabus, omnis generis dona spiritualia, cœlestesque favores desideramus; ac precibus nostris à Deo illis obtinere contendimus; quando omnium bonorum operum nostrorum eos participes reddimus: eoque ineffabili Bonitatis divinæ, providentiæ commendamus: quin &, si nos vitam Institutio nostro conformem duxerimus, nullatenus dubitandum est, quin Supremum Numen, etiam intuitu nostri, ratione peculiari eos ad juturum sit. Cujus rei magnus Dei amicus Abraham exemplum præbet; qui quidem pro cognato suo Loth nihil petiit, & tamen Deus propter merita Abraham, illius meminit, bonisque eum locupletavit. Appositè hanc in rem S. Ambrosius in c. 9 & 12. Luca scribit: *Necessitudinis generis, divina religionis pietas antefertur. Adde: idcirco parentes relinquere debemus, ut magis grati his simus,*

II.
Carnis affectus in spiritualem convertendus.

FF

& eos

Et eos magis amemus ; ut eos meliori modo diligamus ; etenim si eos reliquerimus , ut toti Deo tradamur , consequemur precibus nostris , quod Deus illorum misertus , ad salutem eos ducat eternam , & sic pro vita corporali , quam ab illis accepimus , retribuemus spiritualem & eternam . Deinde amabimus illos , non dilectione humanâ & sensuali , que infida toties exstitit ; sed Charitate Dei , que fidelissima est , & miserum amorem carnalem , elevabimus in spiritualem , per quem plus & fidelius , & constantius , & utilius eos diligimus . Hactenus S. Ambrosius : Idem hoc prudentissimè in Regula citata commendat S. Ignatius . Si verò Tyrorum quispiam , praesertim antequam in virtute bene fundatus sit , cognatos adjuvare velit , timendum est , ut veniat , usque in Endor , & fiat ut steruus terræ . Hujus rei exemplum tragicum S. Bernardus refert Serm. 64. in Cantica . Vidi ego , ait , hominem incedentem bene , & ecce cogitatio (quidni vulpecula fuit) quantum , inquit , bonum , quo solus fruor : si essem in patria , possem utique impertiri Fratribus & cognatis , notis & amicis : amant me ; facile acquiescent suadenti . Ut quid perditio hæc ? Vado illuc , & salvo multos ex illis , & me pariter : nec verendum in loci mutatione ; etenim dum benefaciam , quid interest ubi ? nisi quod illic procul dubio satius , ubi fructuosius degam ? Quid plura ? It & perit miser , non tam exul ad patriam , quam canis reversus ad vomitum . Et se perdidit infelix , & suorum acquisivit neminem . Hæc S. Bernardus .

Sit tam periculosum est , nondum in perfectione stabilito , Cognatorum fa-

litem quereres ; quanto periculosius , secularia eorum negotia tractare ? Id minime nobis eveniet , si carnis affectum in spiritualem transformaverimus ; & spiritualibus obsequiis ac precum suffragiis , pro Institutio nostro , eos profecti fuerimus .

III. His tertium à S. Patriarcha , in Regula dicta requisitum accedit , ut scilicet debitum Charitatis ordinem observemus . Etsi que diligant eo solùm amem , quem ordinata Charitas exigit . Ordinata autem Charitas est , quando in amando debitum ordinem tenemus , & illos magis amamus , quos secundum rectam rationem magis amare obligamur . Magis autem , secundum rectam rationem , amare oportet eos , quibuscum majorem in Spiritu conjunctionem habemus . Sic , v. g. Primo loco & ante omnia amandus est Deus . 2. Anima nostra propter Deum . 3. Superiores , qui sunt Patres in Spiritu . 4. Reliqui Fratres secundum Spiritum , nempe Patres & Fratres Societatis ; & interius quidem illos magis , qui majori perfectione sunt conspicui ; exterius autem , æquali omnes benevolentia prosequendi sunt . Huic tamen non obstat ; ut libentius quis recreationis tempore , cum illa versetur , qui magis ædificant , & Spiritum juvant ; modò non offendamus alios .

Post hos , amore spirituali complectendi veniunt . 1. Parentes . 2. Fratres , sorores , consanguinei . 3. Proximi , apud quos habitamus ex obedientia . 4. Omnes reliqui Christiani . 5. Denique infideles . Ad ordinatam quoque Charitatem pertinet , ut Consanguineorum a-

nimam

nimiam præ corpore diligamus: ut si infelices sint, contempti, infirmi, paupertate preffi, non cupimus aut petamus aliter eos ab his adversitatibus liberari, quam prout salutem eorum expedit. Contra verò, si prosperitate, honore, sanitate, opulentiâ beentur, non aliâ de causa, gaudio perfundamur; nisi quia inde Deo & Reipublicæ Christianæ utilitas nascitur. In adversis non nimiam tristitiâ obruamur, in secundis non gaudium nimio exultemus; eos laude non nisi moderatâ prosequamur; non libenti animo de illis colloquia miscemus, non de illis inaniter esferamur, & nisi sint sancti, de illis non interrogemus, non crebrò inuisamus, non literas frequentes exaremus, sed amori carnali & naturali mortui, solâ Charitate supernaturali vivamus.

Præclarissimum in his charitatis spiritualis specimen S. Pater noster filiis suis exhibuit, de quo in vita ejus meminit P. Ribadeneira L. 2. c. 5. Quando multis de causis Sociorum suorum suavis in patriam proficiscebatur; appropinquanti mox Fratres & cognati obvios misere, qui eum in arcem suam Loyolam adducerent: verùm id minimè ipsi persuaderi potuit; sed Aspeithiam ad oppidum Loyolæ vicinum perrexit, ubi Clerus, populûsque, supplicabundus, tanquam viro sancto, ante oppidi ingressum occurrit. Fratres quoque & propinqui, non modò demissè rogârunt, sed & adjurarunt quodammodo; ut Loyolam secum concederet: at nullis precibus, nullis rationibus aut sua-

tionibus locum dedit: ad Xenodochium & pauperes divertit. Quo deinde Fratris ejus uxor lectum magnificè exornatum, supellectilem, cibum & omnia viro nobili digna manuliberali submisit: sed neque lecto uti, neque cibo vesci sustinuit; verùm hoc in pauperes distributo, ipse humi somnum cepit, & pane emendicato victavit. O specimen prorsus illustre abnegationis carnis & sanguinis! quod meritò nobis ruborem injiciat, atque exuendum carnis affectum, eumque in spiritualem commutandum, ordinemque charitatis observandum inflammet!

Quocirca, Charissimi, exemplo Christi Domini & S. Patris nostri Ignatii, aliorumque plurimorum, animati, omnem carnis & sanguinis affectum & inordinatum erga parentes & cognatos amorem exuere conemur: & crebram memoriam illorum, crebram allocutionem, scruptionem, conversationem & negotiorum executionem devitemus; quæ grandia Spiritui detrimenta pariunt. Deinde puro, sincero ac spirituali amore eos in Domino amplectamur, ferventibus precibus, bonis operibus & religiosa vitæ cursu eos adjuvemus, plûsque illis emolumentis spiritualis adferemus, quam rebus aliis adiaphoris, vel illis, vel nobis, vel utrisque nocivis. Denique ordinata illos dilectione prosequamur: hæc viâ, famulis Deo dignis, charisque Christi discipulis ac Sociis accensebimur.

EXHORTATIO III. IN REGULAM VIII. SUMMARI.

Explicat tres causas, seu modos parentes, & omnia
mundana relinquendi.

T H E M A.

*Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo
in Deo. Ad Coloss. 3. 3.*

VEL:

Ut qui mundo mortuus, Christo Domino nostro soli vivit. Reg. 8.

Uotquot Christi Domini amore parentes, & Mundi bona relinquunt, & odio sancto prosequuntur, multiplici à Deo benedictione complentur. Hanc benedictionem consecuti sunt Levitæ: Fratres & cognatos iussu Dei, trucidantes; iuxta Domini promissa: *Ut detur vobis benedictio. Exodi 32.* Hanc benedictionem assecuta fuit Regina, cui dictum, *obliviscere populum tuum, & domum patris tui. Psalm. 44.* Placuit enim Regi, & con-

cupivit Rex decorem ejus. Hanc benedictionem copiosè promeruit excellentissimâ obedientiâ, & mortificatione amoris erga patriam & cognatos, Patriarcha Abraham. Gen. c. 15. Dum promptè patriam deseruit, quam vis noscisset quo pergeret, totâque vitâ suâ peregrinatus est in terra Chanaan, omnem erga sanguine junctos affectum exuens. Cajetanus septenas ejus recenset benedictiones, ipsi à Deo promissas, & præstitas. 1. Erat principatus & paternitas magnæ gentis: *Faciâque in gentem magnam. Gen. 12.* 2. Copia frugum & opum: *Et benedicam tibi.* 3. Celebritas & gloria: *Et magnificabo nomen*

I.
Motivum
parentes
relinquer-
e: quia
mundo
mortui
humani.

numen tuum; ut sit celebre cunctis saculis. 4. Complexio omnium benedictionum: *Erisque benedictus.* 5. Non solum ipsi, sed & amicis ejus data benedictio: *Benedicam benedicientibus tibi.* 6. Ipsius verò hostibus maledictio inflata. *Maledicam maledicentibus tibi.* 7. *In te benedicentur omnes cognationes terra.* Scilicet in Christo ex te nascituro; ut exponit S. Paulus ad Gal. 3.

Hæc beneficia corporalia, quæ parentes, patriamque deserventibus promittuntur, Religiosis, parentes, mundumque universum, Christi amore, relinquentibus, benedictione spiritali abundantius conferuntur: sed ad hoc præter quinque puncta binis exhortationibus præcedentibus explicata, tria insuper requiruntur, quæ sunt vel effectus, vel causæ, vel modi perfectè parentes ac mundum relinquendi, & à S. Patre Regula 8. allegantur, suntque ista: 1. *Ut qui mundo & amori proprio mortuus.* 2. *Christo Domino nostro soli vivit.* 3. *Eumque loco parentum, fratrum, & rerum omnium habet.* Quæ tria, præsertim exhortatione enucleabimus.

I. Primum motivum, seu causam, parentes, cognatos, & omnia mundi bona relinquendi, & odio sancto prosequendi est mors civilis Religiosorum: *Ut, (sive, tanquam) qui mundo mortuus,* ait S. Ignacius, Reg. 8. *Mortui estis,* exclamat Apostolus, *& vita vestra abscondita est, cum Christo, in Deo.* Ad Coloss. 3. *Mortui estis*; per ingressum in religionem; Mundo, Carni, Sanguini, peccato, vitæ veteri & conversationi mundanæ: *& vita vestra præsens, religiosa, pia, cum virtutibus & gratiâ, quas posside-*

tis & gloriâ, quam expectatis, *abscondita est ab oculis mundi, hominumque mundanorum.* Si ergo mortui estis mundo, & carni & sanguini, erga ea instar mortuorum, vos geratis oportet. Quæ verò ratione instar mortuorum vos gerere poteritis? Explanat id S. Chrysostomus hæc verbis: *Quis non videt, mortuos quidquid circa se geratur, nec exultare, nec affligi.* Cadavere Filii præsertim, Patris elevetur in thronum, & diademate coronetur, *mortuus non exultat:* Patris idem privetur sceptro, exturbetur è regno; *mortuus non affligitur.* Pari ratione Societatis Religiosus erga parentes & res mundanas se habeat. Parentes angeantur honoribus, prosperentur divitiis, omnibus deliciis ad votum affluant. Religiosus non exultat: Parentes, fratres, sorores, nepotes, & sanguine propinquo juncti redigantur ad incitiam, priventur dignitatibus, honoratisque officiis, obtruantur litibus, morbis, infortuniis & adversitatibus; quibus & medio tollantur & morte cadant: Religiosus tamen eapropter non affligitur; nullas istæ in corde ejus perturbationes cient; quia mortuus est. En ideamzen imaginem symbolicam quam crebrius inspexisse juvabit. Si in Mundi Ægypto relictus, post multos exantlatos labores, diem vestrum obiissetis; ad cadaver vestrum accessissent, parentes, fratres, sorores, amici: sed hoc nec illos aspexisset, nec ullam ex eorum præsentia gaudium percepisset: varios coram cadavere, de rebus mundanis sermones intulisset: at hoc nec audiisset, nec ullâ voluptate, desiderio, aut amore captum fuisset: quia cadaver, quia corpus

mortuum extitisset: simili modo, erga Parentes & cognatos vos gerite.

Deinde addit S. Pater, *Ut qui mundo, & amori proprio mortuus.* Sunt quidem illa plerumque connexa: qui enim mundo mortuus est, etiam amor proprio mortuus est; quia tamen in regula conjunguntur, paucis exponenda sunt. Quidnam igitur est amor proprius, cui mori nos decet? Amor proprius est complacentia in bono proprio: bonum autem proprium est id, in quod superbia, vel sensualitas nostra fertur, contra, vel præter dictamen rectæ rationis: ideo dicitur proprium, quia sic convenit nobis, ut non conveniat Deo & communitati. Eiusmodi autem bona propria recensentur duplicis generis; alia pertinent ad honorem, dignitatem, excellentiam, præminentiam, ambitionem, pompam, & similia. Alia verò spectant ad sensualitatem, voluptatem, tractationem, recreationem, evagationem, libertatem, & amicitiam particularem. Quæ S. Maria Magdalena de Pazzis p. 4. vitæ c. 34. geminos amoris proprii oculos nuncupabat; propriam scilicet reputationem & proprium commodum, qui si eruantur; amorem proprium haud esse reformidandum. Ita est: uterque hic oculus evellendus est, utriusque generi moriendum, idque per mortificationem continuam, & per partes, atque paulatim: ut quemadmodum in homine jam depolito ac mortis victima, primò emoriuntur pedes, deinde manus, tum oculi ac postea aures, nares, ac tandem ipsum met cor: ita sensum per partes in nobis

comprimendus ac subigendus amore proprio; donec è cordis sinu expellatur ac penitus occumbat.

Quòd si autem dicto modo, & mundo & amori proprio defuncti fuerimus, ita ut nec mundi laudes & honores; nec carnis commoda, ac sensualitatis fomenta quaesierimus, nullo negotio inordinatum parentum, agnatorumque affectum exuemus, eumque in spirituales, recteque ordinatum commutabimus.

II. Alterum motivum; inordinatum erga parentes ac propinquos affectum ponendi, à S. Patre allegatum, est, quia *Christo Domino nostro soli vivit.* Unde hæc ratione licet arguere: *Sibi Christo vivit; parentibus ac mundo non vivit.* Religiosus autem genuinus Societatis Jesu, soli Christo vivit: illi uni vivit memoria, Christum cogitando: illi vivit intellectus, Christum meditando: illi vivit voluntas, Christum amore complectendo: illi vivit oculus, auris, manus, pes, pectus & omnia, Christo serviendo, & pro eius gloria laborando. Ac proinde non vivit mundo, quia vitalia mundi opera non exercet, non quarit divitias, non ambit honores, non fertur desiderio, in ulla mundi bona: Non vivit queque carni; quia carnis voluptates non sectatur, iis presentibus, gaudio non perfunditur, sed potius cruciatur: non vivit sibi & concupiscentiis suis, quia eis non obedit, iisdem non delectatur, nec contra Dei legem fruitor: nec ulli creaturæ vivit; quia omnia reliquit. Liquet igitur, quòd soli Deo & Domino nostro Jesu Christo vivat; cui se omnem.

omnemque vitam suam exasse consecrat.

Quam belle igitur ejusmodi Religiosus Doctoris Gentium doctrinam & consilium amplectitur, 2. Corinth. 5. 27. datum: *Ut & qui vivunt, jam non sibi vivant; sed qui pro ipsi mortuus est. Non sibi vivant.* Id est, non suæ gloriæ, non suæ voluntati, non suæ voluptati; sed Christo, qui pro ipsis mortuus est; & morte sua eos redemit; ac redemptionis jure sibi servos efficit: ideoque, quemadmodum servus, non sibi laborat, non sibi vivit; sed Domino: ita Religiosus soli Christo Domino suo laborat ac vivit; & verè cum Apostolo asseverare valet: *Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus; & ego vivo Christo; & anima mea illi vivet. Debet enim, ut ait S. Anselmus, anima humana in se deficere, & proficere in Christo, qui mortuus est, ut nos moriamur peccato; & resurrexit, ut ad justitiam opera resurgeremus: & quid est aliud, non sibi, sed ei vivant; quam ut, non secundum carnem vivant, in spe terrenorum & corruptibilibus honorum; sed secundum spiritum, in spe resurrectionis, qua jam ex ipsis in Christo facta est?* Si igitur soli Christo vivimus, consequens est, ut carni & sanguini, amorique proprio non amplius vivamus.

Veluti S. Apostolus I. c. 16. mox subiungit: *Itaque nos ex hoc neminem novimus, secundum carnem: scilicet quòd sit nobis cognatione aut amicitia junctus, ex eadem Hebræa stirpe progenitus, stemmatis nobilitate, formæ elegantia, doctrinæ excellentiâ exornatus: Neminem novimus secundum*

ista: his & affectibus naturalibus mortuus sum, quia in Christo regeneratus, illi soli vivo, ipsum solum, & omnes in ipso, secundum charitatis spiritum, non secundum carnem, diligo; hominibus placere non quero, laudes & gloriam humanam non desidero; sed solius Dei, cui uni in omnibus placere satago. Occasionem hujus dicti sui desumpsit Apostolus ex eo, quòd Pseudoapostoli, & æmuli ipsius, gloriarentur, se esse Hebræos, & semen Abraham: eaque de causâ tacitè eos perstringit, asseritque se neminem nosse, in quo gloriatur secundum carnem, seu carnalis propinquitatis & amicitia ergo; nequidem in ipso Abraham. In quoniam igitur? *Gloriamur in Christo Jesu, & non in carne fiduciam habentes.* Ad Philip. c. 3. 3.

Pari modo Religiosi Societatis, Pauli æmulatores se exhibent; viventes soli Christo, qui pro ipsis mortuus est: & ex animo dicunt: *Nos ex hoc (quo Religioni nomen dedimus, & Christo vivere cœpimus) neminem novimus secundum carnem.* 2. Corinth. 5. 16. In nullo illorum gloriamur; sed in Christo Jesu: nulli illorum vivimus, nulli servimus aut laboramus, nullius amore inordinato occupamur; à nullo quidquam lucri, aut commodi, aut boni temporalis speramus; sed à Christo Jesu bona æterna & cœlestia, nos obtenturos confidimus.

III. Tertium motivum à S. Patriarcha propositum, affectum carnis, erga sanguine junctos, exuendum suadens, est, *Quia Christum Dominum loco patensum, fratrum, & rerum omnium habet.*

III.
Motivum
quia Christi
solum loco
parentum
& rerum
omnium
habemus.

habet. Quid obsecro à parentibus ac propinquis, mundoque universo prelo-lamur, quod non millies abundantius, à Redemptore nostro, omnis boni fonte inexhausto expectemus? Quidni igitur huic uai vivamus, illique toto mentis affectu inhaereamus; quem parentum & omnium loco tenemus? Ipse in primis nobis loco Patris est: ut enim Isaias testatur, est *Pater futuri saeculi*; qui nos gratiae filios efficit; & gloriae, beatitudinique suae in futuro saeculo haeredes instituit, plus quam paterno amore nos complectitur; mortem pro nobis Filiis suis acerbissimam & ignominiosissimam oppetens, ut nobis vitam aeternam promereretur. Deinde est nobis loco matris; quia nos quasi in utero portat, tanquam mater indulgentissima fovet, nutrit, lactat, mundat, consolatur, & singularem nostri providentiam gerit, nostrique aspectu, quasi filiorum; tenerime delectatur; quos, velut gallina pullos, sub alas congregat, atque à milvis sty-giis defendit. Tertio est loco Fratris: est enim *primogenitus in multis fratribus*. Hinc sponsa Cant. 8. ad eum vehementer anhelat, dicens, *Quis mihi det te Fratrem meum?* Quarto est nobis loco *verum omnium*. Quid enim in illo, in quo omnia, per quem omnia, ad quem omnia, non reperimus? Si in tenebris versamur; ipse lux est, *lux vera, illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum*. Si pacem amamus, ipse est *pax nostra, Princeps pacis*. Si in tristitia ac mœnore versamur, ipse est *paracletus & consolator noster*. Si iustitiam desideramus; *iustus Dominus,*

& iustitias dilexit. Psal. 10. 8. Si sapientiam cupimus: ipse est *sapientia Patris, Verbum patris, fons sapientiae, verbum Dei in excelsis*. Si sanctitatem volumus: *Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus exercituum.* Isaia c. 6. 3. Si dirigimur & gubernari optamus; *Ipse reget nos in saecula.* Psal. 47. 5. Ipse denique est *Rex noster, Dominus noster, Creator noster, Conservator, Protector, Legislator, Salvator; Thesaurus noster, Gloria nostra, Beatitudo nostra, Merces & Corona nostra, verbo, Unus est omnia.*

Quae si perpenderit, quis non libens parentes & cognatos ab amore & perfectione retrahentes relinquit, nihilque commodi aut lucri ab eis speret, ut omnia in Christo, omnium bonorum fonte abundantius habeat? Illumque loco rerum omnium plene possideat.

Quae cum ita sint, Dilectissimi, si caelestem benedictionem à Domino obtinere cupiatis, parentes & cognatos, sicut effectu, ita & affectu relinquit, sanctoque eos odio prosequimini: affectum carnis exuite, eum in spiritualem convertite, & eo solum amore, quem caritas ordinata requirit, diligite: juvabit ad hoc, si crebro mente revolveritis, vos mortuos esse mundo, & amori proprio: qui alias remora est, navem in cursu perfectionis retardans ac defigens: proderit, si soli Christo vivatis, eumque loco parentum, & omnium rerum habeatis. Quod si feceritis, benedictiones in exordio recessitas, modo spiritali referetis: 1. Patres spirituales omnium, quos in fide & doctrina Christi instruitis, evaditis. 2. Benedic-

meditationibus spiritalibus omnibus & centuplo in temporalibus ditabimini. 3. Nomen vestrum in caelesti gloria magnificabitur. 4. Complexione donorum variorum, & cumulo gratiarum locupletabimini. 5. Amici quoque &

cognati vestri benedictione caelesti replebuntur. 6. Inimici vero maledictione ferientur. 7. Omnes denique omnium operum bonorum fructum copiose participabunt.

REGULA IX. SUMMARIIL.
DE MANIFESTATIONE DEFECTUUM.
EXHORTATIO.
IN REGULAM IX. SUMMARIIL.

Ostendit utilitates ex defectuum manifestatione promanantes.

T H E M A .

Ne reveareis proximum tuum in casu suo, nec retineas verbum in tempore salutis. Eccli. 4.

V E L :

Contentus esse quisque debet, ut defectus ipsius Superioribus manifestentur. Reg. 8.

Ratia Instituti nostri Societatis rihos non abimiles reddit quatuor animalibus, à Propheta Ezechiele. Deo revelante, conspe-

num in circuitu. An non omnia illa in nobis operatur gratia Instituti nostri? Ita sanè: illa enim efficit nos habere faciem hominis, virtute ac perfectione præditi, & faciem leonis, Leonibus infernalibus terribilis, idque à dextris, id est in virtute Dei, à qua omne robur nostrum. A sinistris efficit nos habere faciem bovis, se totum per mortificationem Deo in sacrificium immolantis, idque à sinistris, ut ad sinistram partem trahentia, mortificentur. Denique faciem aquilæ desuper, ad puritatem &

Etis cap. 1. Similitudo vultus eorum erat facies hominis & facies leonis, à dextris ipsorum quatuor; & facies bovis à sinistris ipsorum quatuor; & facies aquilæ desuper ipsorum quatuor. Et totum corpus oculis ple-

Gg clari-

claritatem solis iustitiæ respicientis: Et corpus totum ocula plenum in circuitu, nos habere facit; quotquot enim in societate degunt, oculos in se mutuo apertos gerunt, ut defectus, quos notârunt, Superiori aperiant; quò is pro paterna sollicitudine sua medelam adhibeat.

Quanta verò utilitates ex hac defectuum manifestatione enascantur, in præfenti declarabimus.

I.
Utilitas
manifestatio.
Quomodo est
profectus
in spiritu.

I. Utilitatem primam ex defectuum insinuatione scaturientem, indicat S. Fundator in regula, dum ait: *Ad majorem in spiritu profectum, consentus esse quisque debet, ut defectus ejus Superiori manifestentur.* Unum membrum vitio laborans, facile insicit alterum, nisi cura adhibeatur: cogitemus, ait R. P. Claudius Aquaviva in epist. de perfect. & Charitate. *ex nobis universis corpus unum coagmentari, eamque esse membrorum inter se consensionem, ut unicuique pertimescendum sit, suo ne vitio, in reliquum omne corpus aliquid redundet periculi.* Pari ratione pertimescendum nobis est, ne ex Fratris vitio damnus periculumve in corpus redundet, nisi manifestetur & corrigatur. Si ergo, ut inquit Apostolus, *pro invicem solliciti sunt membra, ut si pedj vulnus insictum sit, mox oculi inspiciant, manus palpent, caput & corpus se inclinent, os & lingua chiritum acciri jubeant.* Et nos corporis mystici membra invicem curam gerere decet, ne ex unius membri infectione, reliquum corpus lædatur. Hac de causa requiritur totum corpus plenum ocula in circuitu, ad emendationem, ad profectum in spiritu, ad Fratris, totiusque Communitatis emolumentum.

Major in spiritu ac virtute profectus haud dubie nascitur ex defectuum emendatione, & minor in spiritu profectus, ex defectuum negligentia & dissimulatione oritur: quis autem non perspiciat, si defectus Superiori aperiantur, nos longè melius juvati, faciliusque curari? quomodo enim Superior in subdito emendabit, quod ignorat? Exemplum habemus in filiis, qui nonnunquam vulnere, aut defectu occulto laborant, eumque vel ex metu, vel ex pudore Parenti aperire negligunt: & quanta hinc non raro pericula profuunt? Potest enim accidere, ut vulnus neglectum gangranam contrahat, eaque contracta, saucius pedis amputandi periculum præfens incurrat: cum è contrario, vulnus initio detectum, mediis adhibitis, nullo negotio curatum coaluisset. Ita pariter in vulneribus, morbisve spiritualibus, ex revelationis defectu, ingentia nonnunquam detrimenta enascuntur: neque enim Medicus curat, quod ignorat.

Deinde ad majorem in spiritu profectum, mirifice conducit hæc defectuum manifestatio; quia Superior subditos potest à relapsu præservare, pericula imminencia amputare, occasiones laborum præcavere: est enim non duntaxat Animarum medicus, sed etiam Navarchus & Gubernator, in hac periculosa, ad æternitatis felicitatis portum, navigatione, cui subditus animæ suæ cymbam tunc committit. Jam verò si Navarchus, omnia secunda censeat, præsentia Scopulorum, Voraginum, vadorum pericula nesciat; quis non cernit, quæ in discrimina navicula ejusmodi præcipitetur? Quo-
bet

bernator navem strenuè progredi aumat, & suas illa latentes paritur remoras & echeneides, quæ detineant, cursumque suffragant: Gubernator carinam integram, & illas esse non ambigit, & varia illa silluras & rimas agit; per quas aqua sensim perfillet, & navem tandem in profundum demergat.

Atque ob hanc eximiam utilitatem, virtutisque profectum, Sacri Doctores, & Ordinum Fundatores, manifestationem illam tam sedulo commendarunt. S. Basil in reg. subius disp. interrog. 46. ait. Quidquid est autem, in quo peccetur, id referri ad Antistitem debet; siue ab eo qui peccatum admisit, siue ab iis, qui conscii sunt, si illud ipsi curare non possunt, & mederi eo modo, quo præceptum est à Domino, quando vitium dissimulatum, morbus est in animo oblitescens & supputris, qui etiam propterea incurabilis efficitur. Quemadmodum igitur nullo modo de nobis bene meritum illum diceremus, qui pestifera corpori nostro includeret, sed eum potius qui cum cruciatu, quod noxium esset, expelleret. atque è corpore extunderet. Ita pariter &c. Conscientie Basilio D. Augustinus, in Regula sic loquens: Nec vos iudicetis esse malevolos, quando hoc indicatis, magis quippe innocentes non estis, si fratres vestros, quos indicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis: si enim frater tuus vulnus haberet in corpore, quod vellent occultare, dum timeret secari, nonne crudeliter à te sileretur, & misericorditer indicaretur? Quantò potius ergo debet mani-

festari, ne deterius putrescat in corde? & tu vulnus fratris contemnis; tu eum perire vides, & negligis: peiores tacendo, quam ille committendo. Humbertus etiam super Regulam eisdem Augustini citat c. 99. S. Gregorius dicentem: Qui proximi mala conspiciunt, & silentio premunt, quasi conspectis vulneribus, usum medicaminis subtrahunt: & eò mortis auctores sunt, quò vulnus, quod curare poterunt, nolunt. In Constitutionibus S. Dominici sic cavetur dist. 1. c. 17. n. 3. Ne autem vitia occultentur, Prælato suo quilibet denuntiet, quod viderit, vel audierit. Et rursus c. 18. Si quis autem tale quid extra monasterium commiserit, frater qui cum eo est, studeat ejus excessum Prælato quantumcorum corrigendum intimare. In constitutionibus etiam Minorum, approbatis tempore S. Bonaventuræ sic edicitur c. 7. §. 4. Teneantur Fratres per obedientiam exeuntes, in reditu suo secretè Guardiano excessus notabiles intimare. Additur etiam, si per confessionem, & aliâ viâ defectum resciant, non esse contra sigillum, etiam tunc defectum Superiori manifestare, doctrinam verò oppositam, non sanam sed pestiferam esse, quæ cedere potest in detrimentum Ordinis, & præjudicium disciplinæ regularis. Idque sententiâ rotius Capituli Generalis definitum.

Quare, hoc accuratè servemus, ut defectus Fratris, si vel ipsi, vel communitati, vel externis noxii, & vel maxime, si sint scandalosi, quantumcorum Superiori pro correctione de-

tegamus. Nemo dicat: *Nunquid custos fratris mei sum ego.* Gen. 4. Hæc vox pessimi Cain est, vox homicidæ est: *Unicuique enim mandavit Dominus de proximo suo. & Vx bis qui in viam Carn abierunt.* Defectus ob occultationem non correcti, sapius totam communitatem inficiunt, veluti ex una ove morbida grex totus destruitur: vel saltem profectum in Spiritu retardant.

II.
Secunda
utilitas
est. profectus in hu-
militate.

II. Alteram manifestationis defectum utilitatem S. Ignacius hisce verbis in Regula exprimit: *Præcipue ad maiorem submissionem & humilitatem propriam;* ad quam defectuum nostrorum apud Superiorem manifestatio plurimum conducit; ut demissionis gradus consideranti liquet. Primus humilitatis gradus sui cognitio; statuitur: an non ad hanc iuvat, defectuum manifestatio, & Superioris correctio, dum sapenimero ad defectus proprios cæci sumus vel amore proprio ducti, eosdem excusamus? Secundus gradus est fuga laudis ac honoris: an non ad hanc quoque confert errorum & delictorum denudatio; quæ sanè laudem non parùm immi- nuat? Tertius gradus est: desiderium contemptus: quid magis contemptum promovet, quam vitiorum & a nobis perperam actorum declaratio, ob quam à Superiore, tanquam procul à perfectione distantes, defectibusque obnoxii monemur; & quandoque publicè non absque consensione reprehendimur? Quartus gradus est, defectus proprios animo libenti detegere, nec, si detegantur ab aliis, indignè ferre: *Humilitatis filia est sui accusatio,* ait S. Dorotheus Doctrina 2. An non hujus gradus occa-

sionem & ansam exercitiè præbet fraternam apud Superiorem tanquam Patrem delatio? Quintus gradus est silentium in consulationibus, in accusationibus, in delationibus, in reprehensionibus & increpationibus. *Humilis, accepta confusione, satis bene est in pace, quia fat in Deo, & non in mundo,* ait Thomas Kempensis L. 2. c. 3. An non ad hoc rursum adjuvat Regula, in delatione quemque contentum esse iubens? Si enim contentus fuerit, silentium servabit, querelas & obmurmurationes fugiet, & in pace tranquilla subsistet. Verissimum igitur esse cernimus, defectuum manifestationem, ad submissionem humilitatemque non parum conferre; ac proinde animo pacato, ac volenti acceptandam exemplo S. Gregorii M. de semetipso asseverantis: *Ab omnibus corrigi, ab omnibus emendari paratus sum, & solum mihi amicum existo, per cujus linguam, ante districti iudicis apparitionem, mea maculas mentis tergo.*

III. Accedit & nova ratio, atque utilitas Religiosæ Societatis præcipue tangens: cum enim horum sit, diversis loca peragere, & habitare in omnibus mundi plagis, inter fideles & infideles, inter orthodoxos & heterodoxos, ad procurandum auxilium animarum; an non à Superiore mittendi, necessarii documentis & consiliis sunt præmunendi? Quomodo autem præmuniuntur si iis non fuerint perspecti, si eorum defectus absconditi? An non inde nasci poterit, ut variis defectibus obnoxii, procul ab oculis Superiorum, & quidem nonnunquam soli, mittantur &

cum

cum cujusvis sexus & conditionis hominibus conversari jubeantur, ut in æternæ salutis discrimen manifestum adducantur? Deinde an non ipsa Societas infamix notam incurret, si parum notos, perspectosque in missionum pericula conjiciat? Quod igitur Superiores, ita necessitati missionum consulant, ut corpori Societatis, nec honoris nec famæ detrimentum pariant, necesse est, mittendos probè cognoscere, eorum propensiones, passiones, vitia & defectus non ignorare, ne in pericula dicta devolvantur. Ad hoc verò defectuum & errorum manifestatio, commodum adfert maximum. Ex quibus rursus elucet, quantæ utilitatis, imò & necessitatis in Societate sit ejusmodi detectio erratorum, ne vel personæ, vel ipsa Societas detrimentum patiantur.

Patet quoque delatores non odio habendos, sed tanquam amicos ac benefactores colendos; rectè enim asserit S. Augustinus: *Plus amat oburgator sanans, quam adulator dissimulans.* Et rursus: *Non unus qui parit amicus est; nec omnis qui verberat inimicus; quia qui phreneticum ligat, & lethargicum excirat, ambobus molestus, ambo amat; at quamdiu sunt agri indignantur; sed ambo sanati gratulantur.* Hinc quoque rectè colligit, quisquis amore proximi, delicta manifestat, metu cujusdam offensæ, ab hoc charitatis officio non recedendum. Fæ constantiæ & mente excelsa fuit S. Petrus Damianus, ut omni carnis sensu, voce mundi, & amore proprio contemptis, quidvis subire maluerit; quam hoc charitatis munere non perfungi: ait

enim c. 25. Gomorchiani: *Malo quippe cum Joseph, qui accusavit Fratres apud Patrem crimine pessimo, in cisternam innocens projici, quam cum Heli, qui filiorum mala vidit, & tacuit, divini furoris ultione mulctari: cum enim per os Prophætæ divina vox terribiliter comminetur dicens: Si videris fratrem tuum iniquè agentem, & non corripueris eum, sanguinem ejus de manu tuâ requiram. Quis ego sum, qui in sacro Ordine videam tam pestilens facinus inolescere, & velut homicida alienæ animæ, servatâ censurâ silentii, divinæ distriktionis audeam rationem expectare? & illius reatus fieri incipiam debitor, cujus nequaquam Author existetam? cum Scriptura dicat: maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine? Gladium autem à sanguine prohibere, est correctionis verbum, à carnalis vitæ percussione compescere.*

Verùm oggerit nonnemo: Christus in Evangelio Matth. 18. jubet: *Si peccaverit in te Frater tuus, corripe illum inter te & illum:* Non autem præcipit indicandum Superiori: an non igitur hoc esset correctionis ordinem, contra Evangelium, invetere? Sed palàm est, hoc Christi Domini dictum in variis non obligare. Et quidem 1. Quando peccatum fratris est publicum. 2. Quando correctio privata non sufficit ad emendationem. 3. Quando correctio à Prælato, efficacius faciendi existimatur. 4. Cum delictum in aliorum, aut etiam totius communitatis detrimentum cedit. 5. Cum quis ingrediens Religionem, utpote Dominus famæ suæ, ejus dominium in Religionem transfert, & quoad

ordinem correptionis Evangelicæ, juri-
fantæ cedit: prout omnes in Societate
solent; dum se ad regularum observan-
tiam paratos, contentosque profiten-
tur; quas inter & hæc clare proponitur.

Neque inites, leves esse defectus tuos,
adeoque manifestatione minimè opus
esse. Non asserimus, levissima quæque
semper ad Superiores deferenda, pru-
dentia distabit, quid facto opus. Leves
enim defectus, præsertim in consuetudi-
nem deducti, ac crebrò repetiti, magno-
pere obesse queunt, & origines esse de-
lictorum majorum, Deinde parva scin-
tilla magnum sæpe excitavit incen-
dium.

Quapropter, Charissimi, quando-
quidem defectuum nostrorum apud Su-
periores, ex Charitate facta manife-
statio, tanta nobis commoda parit. Tum
ut in Spiritu, ac virtute promoveamur,
tum ut in submissione & humilitate
conservemur; tum etiam ut noti perspe-
ctique Superioribus, in missionibus dif-
ficilibus, periculis æternæ salutis, aut de-
decoris Societatis, optimæ Matris no-
stræ non exponamur: animo libenti no-
strorum errorum delationem tole-
mus; hæc enim viâ, vulnera nostra, à
peritâ Superioris, tanquam Chirurgi

manu sanabuntur; & à subsecuturis lap-
sibus, velut à Gubernatore præservabi-
mur. Deinde in demissione animi per-
stabitur, quando errores nostros &
nos ipsi & Superiores perspicimus. Ne-
igitur Manifestatores, oculis totis in-
tueamur, nec eos, inimicis, sed amicis
annumeremus, non detrimenta nostra
sed commoda & emolumenta Spiritus
unicè quaerentibus. Nec nos in Lethar-
go excitantes, aut in phrenesi ligantes
& constringentes odio, verbisque con-
tumeliosis insectemur; sed grates re-
pendamus, & benevolentiam exhibea-
mus: maculas nostras tergentibus, vul-
nera curantibus, misericordiam exhi-
bentibus. *Sicut enim crudelis est, qui vul-
nus in corpore fratru celat, crudelior vero
qui vulnus peccati in anima Fratris non in-
dicat, sic è contrario culpas detegenti mag-
na, ut ait Hugo Victorinus in Regulam
S. Augustini, Merces ab omnipotenti Deo
debetur: qui dixit, Beati misericordes, qua-
niam ipsi misericordiam Dei consequuntur.*
Et Jacobus ait: *Qui converti fecerit pu-
satorum ab errore via sua, salvabit ani-
mam suam à morte, & operiet
multitudinem pecca-
torum.*

REGULA X.
DE CORRECTIONE FRATERNA.
EXHORTATIO
IN REGULAM X. SUMMARIL

Explicat conditiones Fraternalis correctionis.

T H E M A.

Vos qui Spirituales estis, huiusmodi instruite in Spiritu lenitatis. Ad Gal. 6.

V E L:

Boni etiam consulant ab aliis corrigi, & ad aliorum correctionem iuvare. Reg. 10.

Ecclēsia in terris, non secus atque Hierosolyma cęlestis, elegans quoddam templum representat, in quo Sanctissima Trinitas, laudibus extollitur, adoratione colitur, obsequiis honoratur. Templi huius lapides, fideles sunt; & lapides politi, homines iusti atque perfecti. Qui ut aptis iuncti nexibus, locentur in fastigio, multā tunc percipiendi, multo labore cęlandi, magnā industriā aptandi ac poliendi sunt. Eum in finem operi

huic manum industrię admoveat, Potentia æterni Patris, Sapientia Verbi, Charitas Spiritus divini, Interpellatio Christi, intercessio gloriosę Genitricis Dei, ac beatarum & iustarum mentium Choris in terris verò, Superiorum, nos regentium, imò & æqualium & inferiorum vigiles oculi: Omnes hi perfectionis nostrę opus promovent; ut merito de quovis Societatis nostrę Religioso asserere valeamus, quod de sancto Sanctorum & iusto Justorum Zacharias Propheta affirmavit, c. 3. *Super lapidem unum septem oculi sunt: ecce ego celo sculpturam ejus, ait Dominus, exercituum.* Nimirum oculi Dei Patris, Oculi JESU Christi,

Christi, oculi Spiritus sancti, oculi beatissimi Virginitatis, Oculi S. Angeli Custodis, Oculi Superiorum nostrorum, & oculi aequalium, scilicet Fratrum nostrorum, qui omnes super lapidem unum, seu quemvis ex nobis sunt intenti, ac vigiles: sic enim Providentia divina salutis iustorum negotium disposuit, ut alter alteri manum auxiliatricem praeberet, atque in calando, corrigendo, poliendo, ac tundendo adjuvaret.

Qua verè ratione caelatura & correctio illa perfici debeat, praesenti exhortatione declarandum erit.

Praesens Regula tria insinuat verbis sequentibus: *Bonitatem consulant, ab alio corrigi, & ad aliorum correctionem jurare ac manifestare sese invicem sint parati, debito cum amore & charitate, ad majorem Spiritus profectum, praesertim ubi à Superiore, qui illorum curam gerit, fuerit ita praescriptum, ad maiorem Dei gloriam.*

1
Acceptatio
correctio-
nis.

I. Primum hanc Regulam commendatum est placida admisso correctionis, *Boni*, inquit: *etiam consulant ab alio corrigi.* Sive is, qui corrigit, atque admonet, sit Superior, sive alius ab ipso commisionem nactus, & Superior subordinatus, sive aliquis ex Fratribus. *Boni consulant;* & benignè admittant correctionem & reprehensionem; non invellent, quis rem ad Superiorem detulerit, non suspitione aut iudicio temerario agantur; non aegrè ferant, aut indignentur, succenseant ve monenti, sed tanquam pharmacum morbis suis placidè mente suscipiant. *Opportet*, ait S. Basilius cap. 6. sum. 72. moral. *reprehensionem & increpationem sic suscipere velut medica-*

mentum extirpatorium afflicti (inordinata) & preparatorium sanitatis. Alpicendo scilicet finem, quem Superior intendit, profectum spiritualem. Admirabile est, quod legimus Exodi c. 7. de Virga Moylis chaumaturga, quae ab Aarone, coram Rege Pharaone, projecta in terram versa est in colubrum, & devoravit omnes serpentes Aegyptiorum: colubrum hunc, cum apprehendisset Moyses per caudam, rursum versus est in virgam, tantòque in honore habita est, ut una cum Libris Moyses posita fuerit in tabernaculo foederis. Virga haec, velut aptissimum Symbolum, adumbrat correctionem paternam & fraternam; quam si animo illibenti & refractario excipiamus, evadit in serpenterem ac venenum, quod opereretur esse medicamen. Si verò per caudam apprehendamus, id est, si finem correctionis, nimirum Spiritus profectum, attendamus; eamque prono ac libenti animo suscipiamus, evadit in virgam, quae devorat virgas, seu serpentes Aegyptiorum; dum imperfectiones, vitia, peccata, pravasque consuetudines, ex Mundi Aegypto nobiscum, velut venenosos serpentes allata, abolemus.

Boni, igitur, *semper consulamus*, si moneamur, si reprehendamus; placidèque animo correctionem acceptemus, ne illis similes evadamus, de quibus Job loquitur c. 17. *Cor eorum longè fecisti à disciplina; ideo non exaltabuntur.* Cor repudiantium correctionem, longè remotum est ab humilitate, à profectus desiderio, ab observantia regulati & disciplina: ideoque *non exaltabuntur*, ad

ad colmen perfectionis : non exaltabuntur hic per gratiam , nec in caelo per gloriam.

II. Alterum Regula hanc praescriptum est, correctio alterius, seu auxilium ad eam: Boni, inquit, consulant, & ad alterum correctionem jurent. Quod fit, dum vel ipsimet delinquentem de defectu admonemus, vel commissum defectum, pro correctione paternâ, ad Superiorem deferimus. Haec autem delatio, seu manifestatio, ut cum fructu delinquentis & deferentis instituat quaternis sit associata conditionibus.

1. Conditio, sit *considerata*: id est, qui defectum alterius Superiori manifestatus est, in conspectu Dei antè consideret, num revera defectus existat, an verò duntaxat suspicio videatur: deinde si defectus esse deprehendatur, perpendat alterius, num defectus ille, tanti censetur esse momenti, ut existimetur deferendus: neque enim minimi quique aut levissimi defectus ad Superiorem deferendi sunt, nisi alicui pro certo vel certis quibusdam observandis, Syndici officium in junctum foret. Quod si verò, manifestum esse defectum, liquidò constet, & quidem talem, qui vergat in notabile detrimentum boni communis, aut Societatis, aut Domus, aut cedat in damnum tertiae personae, aut in perniciem propriae animae delinquentis, omninò Superiori indicet: nam Frater Fratri, amicus amico, jure dilectionis & amicitiae debet correctionem. *Amici vitia si seras, facis tua*, ait Seneca in Proverb. Homo enim non raro, amore proprio, aliave passione excœcatur, unde pericula, aut peccata

propria non agnoscit, non cernit, adeoque non corrigit; hinc est quod monitorem egeamus: ut rectè docet S. Gregorius Nazianzenus in retractichis:

Oculus tuetur cætera, at se non videt.
Ergo monitorem, rebus in cunctis habe:

Manus requirit nam manum, pes pedem.

Quasi diceret: quemadmodum manus manum lavat, & pes pedem in ambulando adjuvat: ita Frater Fratri, ut lavetur à sordibus, & rectè incedat te tanquam manum, pedemve alterum exhibeat. Quo etiam servit dictum S. Bernardi serm. de Nativ. S. Joannis. *Nemo, inquit, Fratris vitia palpet, peccata dissimulet: nemo dicat: Nunquid custos ego sum fratris mei? Est enim consentire, filere rem, quam arguere, (aut per te, aliumve emendare) possis: & scimus quia similis parva facientes manet & consentientes.*

2. Altera conditio correctionis vel delationis ad Superiorem est, ut sit *Sincera*: seu ex corde sincero, Charitate redundante, ac simplici profecta. Quare deferens, omnem ab animo suo sinistra affectionem, omnem aversionem, odium, iram erga delinquentem excludat, necesse est; quin potius magnum in se amorem & compassionem excitet. Deinde sinceram formet intentionem, spectans gloriam Dei, bonum proximi privatum, & bonum commune; gratiamque à Deo flagitet, hunc finem ope delationis, ex charitate sincera faciendæ, consequendi. Denique rem sincerè & simpliciter, ut gesta est,

Hh

Supe-

Superiori exponat, nihil addendo, nihil adimendo, nihil celando, sed certa pro certis, dubia pro dubiis referendo; idque animo composito, tranquillo, & cum affectu commiserationis; rogando ut delatus pvetur ex charitate, vel alia ratione, prout Superiori in Dominovisum fuerit, aut ut sibi, in simili casu, secundum ordinatam charitatem fieri vellet. Sic diligendi sunt homines, ait Hugo Victorinus, in Reg. S. Aug. ut non diligantur errores: sunt verò nonnulli, qui aliorum culpas redarguant (aut deferunt redarguendas) non tam ex charitate, quam ex odii amaritudine: non tam ut eos corrigi velint, quam ut odium, quod corde gestant, exercere possint; & hoc ad vindictam pertinet, non ad disciplinam. Caveant ergo Fratres, ne aliquid reprehendant (aut deferant) ex ira & indignatione, sed ex dilectione.

3. Tertia, ut sit *Charitate & lenitate plena*. Quod docet Apostolus ad Gal. 6. *Si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite, in spiritu lenitatis; considerans te ipsum, ne & tu tenteris.* Correctio igitur, instructio, uti & delatio, peragenda est in Spiritu lenitatis; id est, in Spiritu Charitatis, qui donum est Spiritus Sancti. Correctio enim vel delatio est quasi pilula amara, quae correpti vitium desegit vel incusat: hinc saccharo & dulcedine vocis, & commodae insinuationis, aut etiam extenuationis culpa oblinenda est; ut amarities ejus dulcoretur. Omnia fiant in Spiritu lenitatis, sinceritatis, charitatis, mansuetudinis, humilitatis, live Superior corrigat, live

frater deferat: *Ex amore, non ex transito,* ait S. Augustinus; & ne timeas, ut defectum committas, observa quod subdit idem S. Doctor: *Dilige & sic quod voles.* Dilige & defer ad Superiorem ex charitate, in charitate, cum charitate, propter charitatem; atque ita amandum, bene volendo, & officio tuo, secundum Regulam, fungendo, proximi emendationem, correctionem & perfectionem promovebis, finemque intentum assequeris.

4. *Conditio ultima est, ut sit Constantis & fortis,* eaque quae fortè occurrunt obstacula perrumpat. Ad hoc movetur 1. Major Dei gloria, quae ex emendatione resultat. 2. Proprium deferentis meritum, dum Regulam, obligationi suae, & voluntati divinae facit factis, qui unicuique mandavit de proximo suo. 3. Bonum spirituale delinquentis, qui hac via, purgatur, illuminatur atque ad unionem cum Deo disponitur. 4. Bonum totius Religionis, quae poenitentia & correctione delinquentis, pristinum famam & honoris sui nitorem recipit. 5. Bonum aliorum proximorum, qui scandalum passorum, qui rursus emendationis vitae exemplis adificantur.

Neque ideo intermittenda est vel delatio, vel correctio, quòd fructus speratus non referatur; spes non est abijcenda, qui initio duriores se exhibet, paulatim mollescet. Proverb. cap. 25. *Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum, magis quam qui per linguam blandimenta decipit.* Indigne ferretur correctionem, ait S. Augustinus, Epist. 167. & 27. *non est ideo deferendus; sed ut fiat phrenetici, aut lethargici, etiamsi nihil ligandus*

ligandus & excitandus. Idem Epist. 50. ad Bonifacium. Si bruta etiam si recalcitent, saepe curantur ab hominibus, etsi cum suo aliquo periculo, quando magis curandus refractarius frater, ne pereat in aeternum?

Neque etiam absterreat à delatione superbia, quae in mundanis dominatur; aut metus displicendi hominibus, ne habeatis centos aut delator: quamvis enim Superioris sit deferentem celare, illud tamen haud curandum est viro Religioso, cujus est cum Apostolo dicere: *Si ad huc hominibus placerem, Christi servus non essem.* Lex noxia mundi est, defectus alienos reticere ac suppressere jubens, ut à mundo & saeculi filiis, vir probus & fidelis habeat; plus apud nos valeat praesens Regula à S. Fundatore lata & Congregationis V. Generalis decretum 58. Unum ex Instituti nostri essentialibus esse, definiens: Contentum esse, quemque debere, ut defectus ejus Superiori manifestentur: ac proinde, etiam, alterum paratum esse oportere ut manifestet. Idque vel maxime, si lapsus foret enormis, & scandalo gravi obnoxius, qui in Religione florente rarissime accidit: in eo enim casu respectus humanus penitus est conculcandus, & cum S. Petro Damiano, cap. 23. Gomorrh. statuendum: *Malo cum Joseph, qui accusavit Fratres apud Patrem crimine pessimo, in cisternam innocens proijci; quam cum Heli, qui filiorum mala vidit & tacuit, divini furoris ultione multari.* Cum enim per os Propheta divina vox terribiliter comminetur dicens: *Si videris fratrem tuum iniquè agentem, & non corripueris eum, sanguinem ejus de manu tua*

requiram. Quis ego sum, qui in sacro Ordine videam tam pestilens facinus inolescere, & velut homicida aliena anima, servat à censurâ silentii, divina distributionis audeam ratiocinium expectare; & illius reatus fieri incipiam debitor, cujus nequam auctor extiterim?

III. Tertium in Regula ordinatum est mutua inter Socios defectuum manifestatio: *Ac manifestare sese invicem sine parati debito cum amore.* Viget ea praxis in tyrociniis, ubi Tyrones ex saeculo recentior appulsi, defectibusque referti, & in his participandis cœci, ex profectus desiderio, obtentâ à Superiore licentiâ, defectus sibi suos indicari magna animi demissione flagitant, indicatosque placide, demisse, tacite & absque contradictione aut replica auscultant. Defectum verò insinuans, debito cum amore, lenitate, tranquillitate, absque impetu, irâ, odio, verborum asperitate, mordacitate, aut vexatione, risu ac sarcasmo id praestet. *Volat irrevocabile verbum,* ait S. Bernardus, *& quod sanare debuit, quia mordacius dicitur, gravius laedit.* Ad stipulatur & idem obsignat D. Augustinus, *Quidquid, inquit, lacerato animo dixeris, punientis est impetus, non charitas corrigentis.* Et Humbertus in Reg. S. Aug. *Fraterna correptio, & defectuum manifestatio, cum lenitate est facienda: defectus enim suos audientes & delinquentes sunt quasi infirmi, idè leniter sunt tractandi, cum compassione, discretione, & moderamine.*

Quapropter, Dilectissimi, si Societatem nostram, tanquam templum perelegans, lapidibus quadris, propè exlatis, & lavigatis constructum, re-

Hh 2 fulgere

III.
Mutua de-
fectuum
manife-
statio.

fulgere cupiamus, Superiorum & Fratrum nostrorum oculos non reformidamus, & si quid in nobis asperum, iniquale, aut extans deprehenderit, id indicari nosque corrigi, & coarctari, libenti animo sustineamus, & correctio, non venenum, aut serpens, sed alexipharmacum erit. Deinde quid in Fratribus corrigendum occurrerit, ad eorum correctionem juvare ne gravemur, hisce tamen probè servatis conditionibus, ut consideratè, sincerè, benignè & fortiter: quod emendatione eget, Superiori aperiamus: nec ullà al-

terius morositate, indignatione, emendationis desperatione à manifestando retrahi, retardarique sinamus: nec politis, perversisque mundi principis nisi, censorisque nomen veriti, defectum, præsertim graviores & scandalo obnoxios, silentio involvamus, atque ita alienorum delictorum nos reos, participesque constituamus. Denique defectus, mutuo nobis magna charitatis & benevolentie significatione, insinuemus. Hac ratione, coluber in theriacam vertetur & antidotum, correctio in medellam, ac morbus in sanitatem.

REGULA XI. SUMMARI

De amplectendis Christi Domini insignibus.

EXHORTATIO I.

IN REGULAM XI. SUMMARI.

Ostendit, quod ab iis quæ mundus amat, Religiosum abhorreere oporteat.

T H E M A.

Mibi mundus crucifixus est, & ego mundo. Ad Gal. 6.

V E L:

Omnino & non ex parte abhorreere ab omnibus, quæ mundus amat & amplectitur. Reg. II.

Uemadmodum in veteri Testamento prophetæ, rem magni momenti populo Israelitico proposituri, præfatione quæpiam attentionem conciliare sunt soliti: ve-

luti Isaias prophetiam suam auspicatoris exclamat, cap. 1. *Audite caeli, & auribus percipite terra.* Similiter & Moyses, Deuteron. 32. Populo Dei beneficia, & illius ingratitude imperperaturus, in hæc verba prorumpit: *Audite caeli quæ loquor, & audiat terra*

via

verba oris mei; convescat ut pluvia doctrina mea, sicut ut ros eloquium meum: quia nomen Domini invocabo. Pari ratione Sanctus Fundator noster, Regulam undecimam, præter morem aliarum, quodam præloquio auspiciatur; ut quanta in ea perfectio lateat, quamque ardentem eandem nobis inculcatam desideret, luculentius demonstret. Prælocutio autem ejus est hujusmodi: Diligenter animadvertant oportet. Id est, magno studio & industria notent, confident, & penetrare conentur. Magni faciendo, summique momenti id esse ducendo. Id est, rem hanc, non tanquam rem exiguam, aut vilem, sed tanquam præstantissimam, utilissimam, sublimissimam, ac proinde maximi momenti teneant, & in qua dñnis propè religioz perfectionis cardo versetur. Idque in conspectu Creatoris ac Domini nostri. Ita coram Deo & in lumine Dei judicando; non in oculis & luce mundi fallacis, vilis prætiosa, & pretiosa vilis; exigua magna, & magna exigua æltimantis.

Quænam verò illa sint, & quibus de causis, ab iisdem nos abhorreere oportet; contrariâque iis amplecti, explanabimus.

I. Dum S. Patriarcha noster, vult nos omninò & non ex parte abhorreere ab omnibus; quæ mundus amat & amplectitur; ne nos relinquat in tenebris, mox subdit, quænam illa sint, à quibus nos abhorreere oportet: *Quemadmodum*, inquit, *mundani homines, ea quæ mundi sunt, sequuntur, diligunt & querunt, magna cum diligentia, bonores sicut, famam, magni nominis asti-*

mationem in terra sicut mundus eos edocet.

1. Primò igitur mundani querunt & diligunt honores; honor autem est testimonium cujusdam excellentiæ; illudque exhibetur nonnunquam aperiendo caput, inflectendo se, aliive signis honoris aliâ per elevationem seu promotionem ad sublimia officia ac dignitates. Utriusque generis honor, quatenus est res transiens, brevis & evanida, parvi faciendus est: primi enim generis honor exhibetur ab hominibus, ignorantibus, vel etiam malis, qui hodie sunt & cras fortè non erunt. Dignitates etiam semper sunt instabiles, & à potentibus auferri possunt, vel saltem in morte sunt relinquendæ: habentque annexa plurima incommoda, ac discrimina perpetua salutis, quæ in sequentibus indicabimus.

2. Querunt ac diligunt mundani, famam: quæ aliud haud est, quam nomen, quod de alio spargitur; & vel in bonum, vel in malum accipitur: Famam & laudem in malum, sectantur illi, de quibus Sapiens Proverb. 2. 14. loquitur: *Latantur cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis.* In bonum fama sumitur; cum quis ob facta sua celebratur. Bonam famam non convenit quidem omninò fugere; quia hominibus de Societate necessaria est ad fructum, bonumque proximum: *Melius est enim nomen bonum, quam divitiæ multa.* Proverb. 21. 1. illis præcipiè qui ex officio dispensatores sunt mysteriorum DEI & vacant salutis animarum: sed sequi, querere, diligere,

H h 3

diligere, optare nomen suam longè, lætèque celebrari, ac famam tuam volitare per hominum ora, vanum est; & ab hoc nos omnino, & non ex parte abhorreere oportet: huiusmodi fama pluris ducenda non est, quam ventus prætervolans; consistit enim duntaxat in opinione hominum, secundum quam iudicium ferunt, & verba proferunt; & veluti venti nunc ab una, nunc ab alia parte spirant, omnino instabiles; ita fama quoque mutabilis est in dies & horas.

3. Quod querunt, diliguntque Mundi electæ, est, *magni Nominis existimatio*, quæ concipitur de doctrina, vel dignitatum gradibus, dum quis Doctoris, Senatoris, Consulis, aut Consiliiarii Principis, titulum nanciscitur; & ferè versatur circa nomina, quibus doctrina, vel scientia subest aut prudentia.

Atque hæc sunt quæ Mundus sectatores suos venari docet: hæc iis sequenda, amanda ac quærenda suadet, hæc tanquam magna, pretiosa, ac stabilia bona proponit. Ex his more Nabuchodonosoris auream, fulgentemque honoris statuam erigi ac consilari præcipit, quam teu idolum colant ac devenerentur. At religiosi hæc omnia fugiunt, spernant, larvam detrahunt, & ab illis tanquam à summè periculosis ac noxiis, salutisque æternæ inimicis abhorrent. Norunt enim cum S. Bernardo, quam *difficile sit, esse in honore sine tumore; in prælatione sine elatione; in dignitate, sine vanitate*. Non ignorant, quam facile hæc superbiæ fomenta ambientes, Deum offendant, & quodammodo de-

relinquant: adæoque poenam à Jeremia prædictam incurrant: *Domine qui te detrahis, inquit, confundentur; & recedentes à te, in terra scribentur, quoniam dereliquerunt remam aquarum viventium*. cap. 17. Quoniam honores ambiunt, & in terra scribi amant, facile delentur de Libro vitæ; quia per ista potissimum diabolus trahit homines in interitum, ut docet S. P. Ignatius in medit. de duobus vexillis. Iure igitur S. Fundator suos alumnos ab huiusmodi honoribus vult omnino & non ex parte abhorreere. Sed nonne videamus, qualenam ac quantum hoc odium & quantum horrorem esse oporteat.

II. Cupit S. Ignatius parens noster, ut ab honore, fama, vana gloria, laude, prælatione, dignitate, & magni nominis umbra captanda, omnino, & non ex parte; id est toto corde, non ex parte, totâ mente, totâ voluntate, desiderio, amore, & non ex parte abhorreamus; non secus atque ab impostoribus, latronibus, furibus, spectris, cadaveribus, peste ac veneno infectis abhorreere solemus. Si enim ista sectemur, quæramus, diligamus, totum vitæ religiose fundamentum collabascit, tota perfectionis fabrica susque deque vertitur & evertitur; à fine, ad quem conditi sumus, & religionem intravimus, qui est Dei gloria, toto celo aberramus, dum nos ipsos, nostram gloriam inane, vanè ac stolidè ambimus: omniaque nostra ministeria atque exercitia, velut peste ac veneno vanitatis inficimus.

Quis obsecro, sinceræ mentis & candidi pectoris homo, è fraudibus et

foliis confarcinatos Impostores non averfatur? Ejuſmodi Impoſtor eſt mundus; ſpondet & offert honores, famam, magnam nomen, tanquam bona ſolida, vera, ſtabilia ac diuturna; & quid ſunt niſi *vanitas vanitatum & omnia vanitas*? Quid ſunt niſi vapor ad modicum patens? Quid ſunt niſi ventus ocyus avolans, & fumus ſubito in auras evaneſcens? Quid ſunt niſi lignum putridum, & vermiculi, quos noſtilucas dicimus, qui nocturno tempore in tenebris lux, ignis, & aurum eſſe videntur; at accedente lumine, ligna putrida & vermes eſſe deprehenduntur. O quam cito tranſit omnis mundi gloria! Ubi modo ſunt tot Caſares, tot Reges, tot Principes, tot Pralati, tot Superiores? tranſierunt, mortui ſunt; ſepulti ſunt & ab hominum memoria ſublati evanuerunt. Dum viverent, erant in honore & ſplendore; poſt mortem pedibus aliorum conculcantur. Quis igitur Sapiens ab huiusmodi impoſturis, fraudibus & vanitatibus non penitus & omnino abhorreat? quis has verorum honorum umbras, non ex animo ſpernat, ut veros honores, & æternam gloriam conſequatur? *Nahite effici pueri ſenſibus*: 1. Corinth. 14. 20. Pluris facit puer equum arundineum & puellula puppam, quam veros equos & veras Dominas: Ne præferamus umbram veritatis, ipſi veritati, atque hiis nugis & honorum ſumis animam adjiciamus: ſed omnino & non ex parte ab iis abhorreamus; & veræ prudentiæ ductum ſequemur.

Quis deinde non abhorret à furibus,

latronibus, inimicis? quos nec in colloquia adducere, nec in conſpectum admittere, nec oculo blando intueri dignamur? An non ejuſmodi fures, latrones, inimici, ſunt honores, dignitates, ambitiones, vana gloria, fama, magni nominis æſtimatio quæſita inordinatè, quæ nos æternâ gloriâ, perpetuâ laude ac beatitudine cœleſti ſpoliant: quemadmodum & fures ſunt, qui iſta ambiunt; ut rectè docet S. Laurentius Juſtinianus de Regim. Pralat. c. 12. *Inſideles*; inquit, *ſunt, qui ſuam, non Dei gloriam querant, cum ſcriptum ſit: Dominus diſſipabit oſſa eorum, qui hominibus placent, conſuſi ſunt, quoniam Deus ſprevit eos.*

Quis adeo firmi eſt cerebri, ut in alta rupe conſiſtens, ad præcipitis profundiffimi conſpectum non horreat? Fama, honor, dignitas mons eſt, ſed propè eſt præcipitium, & lapſus periculum; facilis in monte aut turri poſito, quam conſiſtenti in valle, vertigo cerebrum rotat: facilis in monte, quam in imo fixæ arbores à ventis ſternuntur. Via honorum amœna eſſe videtur, ſed noſtiſſima ejus ducunt ad mortem, ad præcipitium. Nam tolluntur in altum, ut lapſu graviore ruant, canit Poëta. *Caveat igitur omni ratione pietarum cultor, monet S. Baſil. in conſtit. Monach. c. 25. Ne honores conſectetur, cæteriſque præponi velit: Omnium enim qui ſeipſum exaltat, humiliabitur: & qui ſe humiliat, exaltabitur.* Cujus exemplum triſte præbet Lucifer ſuperbus, qui dum exaltari voluit, præcipitatus & humiliatus eſt uſque ad inferos. O quot per hæc præcipitia dejecti & devoluti ſunt in abyſſam, non

jani

jam dico, Amani, Nabuchodonosores. Achab, alique Reges ac Principes profani, sed etiam Episcopi, Prælati, Superiores religiosi? Horrendum est, ac tragicum prorsus exemplum, quod de certi Ordinis Monasterio recenset Illustrissimus D. Joannes Caramuel Episcopus Misæ, SS. Theologiæ Doctor in Theologia sua regulari Tomo 2. in proœmio ad Abbates; hæc verbis: Referam quæ à D. Bernardo Botyn mihi & nonnullis aliis ante tres annos confidenter & sincerè sunt dicta: referam, inquam, si horror aut linguam, aut calamum movere permittit, in Monasterio N. (nomen ne exprimam, impediunt lacrymæ) Mortui Abbatis cadaver, ut moris est, bene ornatum ad Capitulum in feretro defertur, atque inde ad Ecclesiam & Chorum. Erant ibi qui Plalterium, juxta pium Ordinis ritum segerent, qui vestes decentiùs componerent, & rotis ornarent: cadaverque in illorum juniorum præsentia, qui vota coram illo emisserant, horribili ejulans voce: *Ut quid hæc omnia, inquit: siquidem ego sum octavus decimus, hujus loci, Abbas qui ardeo in inferno.* His auditis, tanto omnes percelluntur horrore, ut nec animum ad hærendum, nec vires ad fugiendum haberent. Tandem cadaver sine pompa sepeliunt, & quia vitandum erat scandalum, pompam funeream pro animabus purgatorii absolvunt. Examinaui postea, qui miser ille Dominus vixerit, aut devixerit: & audiivi fuisse comesationum amatum, ebrietatemque exemplo & indulgentia, in Monasterio suo promovisse: cateroquin fuisse in bona opinione. Hactenus Caramuel.

Periculosa hæc præcipitia, ac perditionis aeternæ discrimina honoratis nominis, animarumque regimini annexa si quisquam aliùs, clarissimè agnovit, & declinare studuit virtute ac scientia Eminentissimus Cardinalis Robertus Bellarminus, è Societate nostra, ad dignitatem istam & Archiepiscopatum Capuanum evectus. Quem cum Clemens VIII. Pontifex Galero purpureo ornaturus esset, non ignorans summe eum ab ista dignitate abhorreere, sub anathematis pœna, & culpæ lethalis noxa domo exire vetuit: cumque jam induendus purpura, Pontificiis pedibus advolutus, honorem deprecari inciperet, inhibitus est, sub eadem pœna: sed lacrymarum imbre decidente dolorem, cum verbis non liceret, contestati perrexit. Invitatus postea ad Collegium, metuens acclamationes in laudem dignitatis, iustitiam, omni gratulatione prætermisâ, carminis materiam assumi hæc: *Omnia caro sænum, & omnis gloria ejus, sicut flos agri.* Denique in Exhortatione ad Novitios Romæ habitâ, palam edixit: *Tot annis vixi in Religione, absque ea, quod scirem, quid esset tristitia, & jam Cardinalis, quid læticia sit penitus ignota. Vestes purpureæ, verè arumosa mihi sunt & graves, ut quotiescunque conspiciam, a fletu mihi non temperem.* Et pileum purpureum capiti detrahens atque ostentans, obortis lacrymis dixit: *In parva peccatorum meorum, dedit mihi hæc purpuram Deus.* Ita Tannerus in vita pag. 536.

Quare, Dilectissimi, cum S. Fœdator doctrinam hanc ad eò nobis, filii

stis, inculcatam cupiat: quid sit honor, fama, magnique nominis umbra, penitentiis inspiciamus: & honores tanquam evanidos vapores; famam velut auram evolantem, & instabilem; magnam hominum æstimationem, ceu umbram inanem reputemus & despiciamus: illa enim sectando, vitæ religiosæ basin evertimus, omniæque opera vanitatis sordibus inquinamus. Mundus fraudulentus impostor est, falsâ pro veris, vitrum pro margarita, aurichalcum pro auro, umbram pro veritate vendit: sed nolite pueri effici sensibus, ut fraudibus ejus capiâmini, & ematis. Mundus fur est, latro est & inimicus, hono-

rem, vitam, gloriam temporalem offerens, ut æternam adimat & beatitudine perpetuâ spoliet. Mundus seductor est pessimus, qui non secus ac Diabolus Christum, homines in montem excelsum & honoris culmen attollit, ut cerebro vertigine superbiæ rotato, facilius detrudat in præcipitia horrenda: & in abyssum infernalem devolvat. A quibus ut liberi degamus, cum Bellarmino & aliis viris Mundi contemptoribus, in valle humilitatis; imòque loco persistere optemus; sic omnia præcipitia, salutisque discrimina, facilius declinabimus.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM XI. SUMMARI.

De quærendis & amandis, contumeliis, injuriis, contemptu, à quibus mundus abhorret.

T H E M A.

Nolite diligere mundum, neque ea qua in mundo sunt.

1. Joan. 2. 15.

V E L :

Admittere & concupiscere, quidquid Christus Dominus noster amarit, & amplexus est, ut contumelias, injurias, &c. Reg. II.

Uemadmodum Respublica romanorum & Respublica Carthaginensium, semper studiis contrariis dissidentes, armis mutuis sese oppugnârunt, neutrá sibi

securitatem, tranquillitatémque pollicente, nisi alterutrâ eversâ. Ita mundus & status religiosus legibus, principiis, studiis, armis, animis, moribus, distant; quod unus amore, alter odio prosequitur. Mundus quærit opulentiam, Religio paupertatem: Mundus secta-

Li

secta-

sectatur voluptates, Religio cruces & mortificationes: Mundus ambit honores & dignitates, Religio amat contemptus, & contumelias. Vos non estis de mundo, *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: Sed quia de mundo non estis, propterea odit vos mundus.* Joan. 15. 19. Et vos ea quae mundi sunt odio prosequi decet. Atque id est, quod à nobis quoque postulat in hac Regula S. Ignacius dum ait: *Quemadmodum mundus quatit honores & laudes humanas; Sic qui procedunt in spiritu, & seruo Christum Dominum nostrum sequuntur; auant & ardent exoptant, quae eis omnino contraria sunt, scilicet contumelias, falsa testimonia & iniurias pati, imò & pro stultis haberi & reputari.*

Quam legem, ad eò perfectam; sublimemque ut altius penetremus, mentibusque nostris inferamus, rationibus & exemplis stabiliemus.

L
Causae
amandi
contumelias & iniurias.

1. Ut amore prosequamur, & ardenti desiderio feramur in contumelias, falsa testimonia, iniurias perferendas & stultitiam opinionem; necesse est ea non oculo passionibus excecato mundanorum aspicere, & cum vulgo mortalium exteriore specie duntaxat intueri; sed oculo mentis lumine fidei illustrato, intime perspicere ac penetrare, quoniam in iis bona recondita lateant; à mundanorum multorumque Religiosorum imperfectorum oculis remota: neque enim voluntas nostra in malum ut malum ferri unquam potest. Qui pharmacum amarum, potionemve medicam, ex aloë, rhabbaro, colocynthide, aliisque palato ingratis herbis mistam, secundum exteriora confide-

rat, omnino ab ea abhorret, amaritudinem refugit, nauseam metuit, viscerum tormina & corrosiones odit ac detestatur. At si inteream alexipharmaci vim, efficaciamque, morbum depellenti, mortem accendi, sanitatemque restituendi perpendat, ambabus illud manibus amplectitur, pleno ore haurit, & praeter stipendium, amplas Archiatrogrates rependit. Pari ratione, in falsis testimoniis, iniuriis, contumeliis, ceterisque despectibus, exteriora solum intuens, abhorret, fugit & tanquam summe abominanda, gravissimamque mala execratur: at, qui cum famulis Dei perfectis, interiora, quae in iis latent, trutinat, amore ea lingulari concupiscitur, & viribus totis concupiscitur.

Quidnam igitur boni in iis absconditum deprehendimus? Ingentes sane thesauros ac divitias. In visis PP. L. 1. c. 15. n. 83. Frater quidam interrogavit senem, dic mihi rem quam cultordiam & vivam per eam. Respondit Senex: *Si poteris contumeliam pati & sustinere, magnum est hoc & super omnes viuites.* Quas tam supponit tum tanquam thesauros complectitur.

1. Thesaurus, sine dubio, maximus Humilitas, omnibus mundi margarita, ac lapidibus pretiosis longè pretiosior: utpote basis perfectionis & fundamentum sanctitatis; ad quam praedicta conducunt plurimum. Superbia est vile vitium, Humilitas margaritum; Superbia plumbum, Humilitas argentum. Superbia, inquit S. Laurentius in Ligno vitæ, accipit corticem, Humilitas nucleum; illa florem, ista fructum; illa pulchrum, ista bonum; illa opinionem, ista veritatem.

illa ascendit & prosternitur, ista descendit & exaltatur. Ac proinde illa magnum est bonum, & nobile cimelium: est omni lapide pretioso præstantior, omni flore elegantior, omni odoramento ita fragrantior.

2. Latet in iis assimilatio, & conformitas cum Domino nostro JESU Christo, quo quid præstantius? quid sublimius? Nihil enim excellentius, quam Christi vitam & mores æmulari, nihil dignius, quam ad ejus similitudinem proximè accedere, atque in ipsum quodammodo transformari: quemadmodum Aulici, quò Regi similiore, viciniore & propinquiore sunt, eò bonum majus, honorem, gloriam, auctoritatem & potentiam illustriorem consecuti existimantur. Gloria magna sequi Dominum.

3. Latet in iis augmentum gratiæ, & correspondens præmium vitæ æternæ: non enim fallit æternæ veritatis promissum infallibile. *Qui se humiliat exaltabitur.* Matth. 23. 12. Pro exigua contumelia animo forti, hilarique tolerata; æterna in cælis laus rependitur: pro falsis hominum testimoniis libenter susceptis, vera Dei Coelorum & Angelorum magnifica testimonia redduntur; pro levi contemptu amato, generoseque tolerato, perennis gloria exaltatio, & beatitudo à Numine liberalissimo donatur! Quantum bonum! quantum thesaurus! At à cæcis sæculi filiis absconditus!

Quantæ igitur Sapientiæ est, brevem levemque contumeliam mortalium, pro gravissimis Cælitum præconiis, contemptum exiguum pro immenso

gloriæ pondere, ultro suscipere; gloriam mundi, instar puncti transeuntem spernere, nolle per hominum ora volitare, memoriam, plausum, encomia vulgi despiciere, ut Christo assimilari, honores sempiternos adipisci, Deoque ipso sine sine fruaris.

II. Ne verò arcum nimium tendere; ac supra vires humanas elevare videamur; exempla non desunt, quæ intueamur & imitari conemur. In primis verò in hoc certamine præeuntem habemus Archistrategum nostrum supremum Dominum JESUM; quem nos ejus milites subsequi generose decet. *Quid enim? num honores mundi, num plausus hominum, num sceptræ & diadema ambiit? Minime gentium, omnia ista calcavit, honores fugit pro civitatis loco graveolens stabulum, pro fatali lectulo funestum crucis lignum elegit, cum diademate eum insignire pararent, turbas declinavit; nec tantum quidquid honorem, gloriam, pompamque sapiebat, cane pejus & angue fugit & horruit; verum etiam in omni vitæ suæ periodo contraria omnia elegit; passionis præsertim tempore, quot enim Contumelias onerari se livit; dum jam malefactoris, jam vini potatoris, jam seductoris populi, jam Demonium habentis titulus fuit insignitus? Quot falsis testimoniis obrui se permisit; dum jam censum Cæsari pendi prohibentem, jam subvertentem gentem, jam Sabbathum violantem falsò attestati fuere? Quot injuriis gravissimis læsus atque appetitus, quando pro doctrina calumniam, pro miraculis penam, pro beneficiis tormenta & ingrati-*

II.
Exemplum
Christi
Domini
& Apo-
storum.

nem summam, pro salute & vita aeterna, quam offerebat, clavos, spinas, crucem & lanceam reportavit? Quin & stulci, stolidi ac bardi instar ab Herode aestimari, ac tractari voluit; quando nec verbo eum dignatus, illusus, spretus, & vestimento albo, ceu fatuus, fuit circumamictus?

Atque haec omnia, cum aeterna elegerit Sapientia, quâ nemo meliorem de rebus cognitionem, aestimationemque habere poterat contra mundi iudicium falsum, & sensum erroneum; ingenia utriusque in iis bona latere concludimus; deinde ut suo nos exemplo eadem bona consequi moderno quoque tempore doceret, atque ad imitandum attraheret, contrariamque illo ævo, & grassantem opinionem, mundique vanitatum aestimationem aboleret. Tota vita Christi, inquit Magnus Augustinus L. de vera Relig. cap. 16. morum disciplina fuit. *Satellites voluptatum divitias pernitiosè appetebant, pauper esse voluit. Honoribus & imperiis inhabant; Rex fieri noluit. Carnales suos filios magnum bonum putabant; tale conjugium, prolemque contempserunt. Contumelias superbiſſime horrebant; omne genus contumeliarum sustinuit. Injurias intolerabiles esse arbitrabantur: qua major injuria, quam iustum, innocentemque damnari? Dolores corporis execrabantur: flagellatus atque cruciatus est. Mors metuebatur: morte multatus est. ignominiosissimum mortis genus crucem putabant: crucifixus est. Omnia qua habere cupientes, nec rectè vivebamus, carendo vitia fecit: omnia qua vitare cupientes, à studio deviamus veri-*

tatis, devicit. Haecenus Augustinus. Tota hæc vita Christi nostra est disciplina & eruditio; ideoque innuit Sanctus Ignatius, eos qui Christum Nostrum sequuntur, eadem quæ Christus amavit, amplecti.

Secuti sunt, præ reliquis Christum Magistrum ac Ducem optimum Apostoli; ejusque disciplinam probe apprehenderunt: quando de illis legimus: Ibant gaudentes à conspectu consilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati.

Unde verò tantum gaudium? Noverant thesaurum in contumeliis latentem, quem à se repertum gratulabantur: easque non ut ignominias; sed ut dignitates obtentas lætabantur. Agnovit quoque thesaurum hunc in contumeliis, injuriisque absconditum Gentium Doctor Paulus; ut verbis illis restatum reliquit: *Placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Placeo mihi inquit in contumeliis; non utique ceu rebus vilibus & odiosis, sed tanquam in pulchris, pretiosis, gratis, omnique aestimatione dignissimis. Complacere filii hujus sæculi sibi in honorum titulis, in laudibus vanis, in dignitatibus & eminentiis: ego verò mihi in contumeliis, infirmitatibus, persecutionibus atque opprobriis mirificè placeo & unice delector. O insignem Christi Aſſecclam! ô dignum tanto Magistro in crucis & ignominia gymnasio discipulum!*

III. Quodsi præter vetera jam recepta, nova quoque hujus virtutis & lectionis

lectionis specimina intueri aveatis, mentis aciem in Sanctum Patriarcham nostrum Ignatium conjicite: qui non verbis solum & Regulæ Præscripserit; sed exemplo quodque se reconstitutum in contumeliis, injuriisque thesaurum agnosceret atque ardentem amplecti contestatus est. Accusatus est Compluti, quæ pietatem heteroclitam inveheret, & ab Inquisitoribus Fidei per lectores palam ac in omnium conspectu in carcerem conjectus est. *Ece falsa testimonia!* Compluto profectus Salmanticam, cum ejus vita & doctrina novitatis haberetur suspecta, rursus in carcerem cum Sociis conjectus, & catenis revinctus est: non sine animi gestientis lætitiâ. *Ece injurias.* Parisios profectus, cum ibidem in Collegio S. Barbaræ Studiosos ad pietatem formaret, Professores eum virgis excipere decreverunt. Nobilis quidam (Lopius nomine) ob admonitiones de corrigenda vita, dudum Ignatio offensus, ut Socios à dandâ eidem elemosynâ absterret, hominem nequissimum & hypocritam flagitiosissimum nuncupat: qui si non rogo (inquebat) planè dignissimus est, velim iple vivus concremari; id quod eodem die, dum ignes festivi ob natum Philippum II. excitarentur & scintilla statu iræ divinæ perlata in pulveris acervum & ex eo nata flamma totum Lopium involvit æque incendit. *Ece contumelias:* licet à Numine vindicatas. Dum in Italia ei iter agendum per loca Gallico ac Hispanico milite infesta, aliquoties tanquam explorator attentus, vestibus nudatus, per media

caltra traductus atque ad Ducem pertractus, ita interim inter ludibria & probra, in medicandam Christi patientis nuditatem absorptus, ut se quid fieret, diu non adverteret. Et quæ graviorum tolerandorum appetens, in respondendo quæstionibus Ducis, hominem bardum & stolidum consultò simulabat, non absque indignatione hujus in milites, qui stultum præ exploratore nescissent distinguere, dimitti receptis vestibus jussus est. Quod ab iis non prius factum, quàm pugnis & calcibus barbarè contudissent. En opprobria, injurias, falsa testimonia, contumelias, & stultitia titulum ardentem à sancto Viro exoptatum ac toleratum! Quæ omnia Ribadeneira in vita & Tannerus in Societate Apostolorum imitatrice pag. 8. & 9. recenset. *Qui fecerit & docuerit, magnus vocabitur in Regno calorum.* Matth. 5. 19. Quod optimè illi convenit. Sed ut exempla Virorum Apostolicorum, & in perfectionis culmen evedorum duntaxat Tironibus proponere videar. Audite, Novitii mei, exemplum Novitii in primo Tyrocini limine etiânum versantis, sanè egregium. Fuit is Melchior Nunnus Barretus, qui eo ipso die, quo Doctoratus apice à Conimbricensibus donatus fuit, pompâ & apparatu præter morem affectato, ad nostrum Collegium à plena & illustri Academicorum catervâ ductus, Religionis meliorem lauream assumpturus. Vix dum subliterat, cum jubetur eo ipso die, ut pallio mutato in detritum, & futilem amictum, humeris sublatum vervecem

mediam per urbem dono ferat Marco Romæ Theologiæ Professore, cuius patrocinio fuerat in ipso doctoratûs ritu pro more usus. Præstò fuit imperio, dorsum onerans animali, stupente populo, pergit ad Romæ domum & munus offert; ille insolentiâ spectaculi attonitus hæbit: at Nunnius jam tum genuinum se Ignatii, imò JESU Christi Allectam, generoso mundi contemptu demonstravit. *Nierenbergius L. 3. doct. ariet. 2. c. 25.*

Quæ cum ita sint Charissimi, nolite in ignominia, & contumelia injuriæ cortice hære; sed ea penitiùs inspicite; & thesaurum latentem, virtutem humilitatis, Christi Domini similitudinem Apostolorum æmulationem, præter ingentes gratiæ & gloriæ cælestis gradus in his reconditos eruite, & aliâ mente affectuque ea complestemini. Unde, obsecro, nascitur, quod contumelias, injurias, contemptus, quasi velis remisque refugiatis, & vel eorum audito nomine horreatis? Plus dico, unde promanat tanta fragilitas, & teneritudo tanta, ut nonnulli Tyrones, nec

verbum asperius, nec dictum mortificius, nec factum injuriosius, nec criminum signum contemptus, absque impatiencia, indignationis ac vindictæ stimulis ferre, aut superare valeant? Arbitror ex eo, quòd oculis mentis è faculi tenebris recenter egressis, nondum caligo, aut glaucoma excullum sit; ad eoque thesauros in contumeliis, impatiensque reclusos oculis etiamnum cæcipientibus non sat videant, aut languidis adhuc ex passionum & vitiorum morbo viribus, onus tantum, perfectis ac robustis leve, portare nondum valeant. Quare excitent nos ingentia illa bona, quæ prædicta conferunt, animè illustria Christi Domini exempla, impellant Sanctorum Apostolorum, Signatii, aliorumque heroum ac pugilum Christi, morum documenta; atque à minimis auspiciando ad majora paulatim progrediamur: hæc viâ ad sublimitatem in Regula præsentè contentum perfectionis gradum cum gratiâ divinâ eluctabimur.

EXHOR-

EXHORTATIO III.
IN REGULAM XI. SUMMARII.
DE CAUSIS FUGIENDI HONORES.

T H E M A.

Qui se exaltat humiliabitur; & qui se humiliat exaltabitur. Matth. 23. 12.

V E L :

Amant & ardenter exoptant quæ mundo contraria sunt. Reg. 11.

Mira Moysis animi demissio in deprecanda Iraelis praefectura omnibus secularibus, Religiosis, & Societatis nostrae hominibus illustre praebet exemplum. *Veni inquit Deus, Exodi c. 3. 10. & mitte me ad Pharaonem, ut educas populum meum, filios Israel de Aegypto. Vade Moyses migra ex eremo ad regiam, praeris deinceps non gregibus; sed tribubus; ex opulione eris legatus Numinis ad Principem. Exinde non de compaluis ages; sed de victoriis, profigabis exercitus, Dux eris populi,* mare subjugabis, imperabis igni, caelo vestigal indices; verbo, Deus eris Pharaonis. Verum quid ad tanta munia Moyses? *Obsecro, ait, Domine, non sum eloquens ab heri, & nudius tertius. Exodi cap. 4. 10. Perge, reponit Deus, Ego ero in ore tuo, doceboque te, quid loquaris. Sed perstat in profunda animi demissione Moyses: Obsecro, inquit, Domine mitte, quem missurus es. Audin? spernit penè dixerim; ipsum Numen, mavultque à se abesse Deum, quam vulgo praesente. Et quid dimittebat? hircos. Et quo abducebatur? In regiam. Et in quem refingebatur? In Deum Pharaonis. Attamen tantis & titulis & gemmis, oblatae tadium praefecturae antefertur. O praclarum humi-*

humilitatis speculum ! O egregius mundi & honoris contemptus ! Cujus specimen præbet secularibus, tanquam populi Antesignanus, Religiosis, tanquam mundo mortuus, nobis tanquam singulare gloriæ divinæ instumentum, & Apostolus, seu missus.

Tantum virum ut æmulemur, ternas adducam rationes, unam communem omnibus, alteram propriam Religiosis, tertiam magis consentaneam nobis ; ut magis magisque à mundo & quidquid mundus amat abhorreamus.

I.
Ratio honoris mundi appetendi, ex ipso mundo & honore eruitur.

I. Motivum primum, mundi honores, laudes, altitudines averfandi & floccipendendi, ex ipso mundo, ejusque honore depromitur. *Honor fugientem sequitur, sequentem fugit* ; ut communi fertur paræmia. Hoc tenore res mundi hujus, divina disponit Providentia ; ut superbos ignominia, humiles ac mundi contemptores subsequatur gloria : ut filii sæculi, sese exaltantes deprimantur, & Filii Dei sese deprimentes exaltentur. Ipsa id discimus quotidianâ experientia : nam mundus amatores suos quantocyus obliviscitur ; ac contemptores suos, à quibus odio habetur & spernitur, obliviscitur nunquam. Quare si vis, ut recordetur tui mundus, sperne eum ; & nunquam tui obliviscetur. Quorum enim, obsecro, recordatur mundus quosnam cultu & honore prosequitur ? Eos, qui mundum fugerunt, qui ad antra deserti sese recesserunt, qui honorem & gloriam, tanquam ventum spreverunt & omnes Orbis plausus, pompas ac dignitates, pedibus conculcaverunt. S. Hieronymus, S. Antonius,

S. Paulus, S. Maria Ægyptiaca, si in mundo permanissent, dudum oblivione sepulti jacerent : Verum quia in eremo vixerunt, quia in caverna, à mundi strepitu remoti, latuerunt, atque uni immortali Deo fideliter servierunt, perpetuâ memoriâ celebrantur : & in celo gloriâ immortalis potiuntur. *In memoria æterna erit iustus.* Psalm. 111. 6. At è contra, de impiis canit idem Psalmista regius. Psalm. 9. 8. *Perit memoria eorum cum sonitu.* Quosâmmam, recordatur Roma ? An Cæsarum victorius & triumphis inclytorum ? An Principum, sanguine & bellicâ laude illustrium ? Non : sed Petri piscatoris, mundum relinquentis, & honorem ejus ac saltum conculcantis ; adeò ut ipsi Pontifices & Reges, eum devenerantur : qui saltum & gloriam mundi, ceu pomum putridum abjecit. Verissimum igitur est verbum adagium antedictum : *Honor fugientes sequitur, sequentes fugit* : & illud Salvatoris : *Qui se exaltat, humiliabitur ; & qui se humiliat, exaltabitur.* l. c.

Vel una hæc ratio Religiosis ad contemnendam omnem mundi gloriam in terris, posset inflectere ; ut admirum eorum gloria & memoria, æternum perennaret in cælis ; sed communis ratio ista est omnibus, binas Religiosis magis proprias, modò discutiamus.

II. Motivum alterum, ardentissimo Religioso ad abhorrendum ab omnibus, quæ mundus amat, & totis viribus concupiscendum contrarium, ea scilicet quæ Christus amavit, seorsus subiciens, est ipsemet status Reli-

giosus: is enim Bernardo & aliis a-
restantibus, status est hominum mun-
do mortuorum, & Christo soli viven-
tium; quis igitur non videt, iis illa
minimè sectanda esse, quæ mundus a-
mat? Si enim secus fecerint, denuò
mundo vivere & Christo emori occi-
piunt. *Nemo enim potest duobus Dominis
servire: Nec Christus & Mundus, De-
missio & fastus, Vita & Mors honoris
bene conveniunt.*

Imò Religio est Schola Crucifixo-
rum cum Christo, & quidem crucifi-
xorum mundo, cum Apostolo profi-
tentium: *Mibi mundus crucifixus est, &
ego mundo:* Ad Gal. 6. Hanc artem in
hoc gymnasio totà vità & discimus &
exercemus. Quàm verò alienam sit à
crucifixo, ambire mundi honores, &
pompas; appetere ælimationem &
laudes, preensare præfecturas & digni-
tates; quis non videt? Sanè Cruci igno-
miniosè affixus, à Crucifixo nihil
gloriæ sperat, nihil favoris & auræ po-
pularis expectat, omnia spernit; nihil
concupiscit, nihil respicit, nisi alteram
vitam & portum æternitatis, cui ap-
propinquat.

Religio ulterius, ex SS. Patrum
sententia, est status Pœnitentiæ: est
congregatio lugentium: est cœtus pec-
cata sua in amaritudine animæ desfen-
tium: est grex mortificatorum, Chri-
stum imitantium; & Christo patienti
compatientium; de quibus ipsa Veri-
tas asserit: *Mundus gaudet; vos verò
contristabimini.* Joan. cap. 16. 2. Quid
igitur pœnitentibus cum gaudio? Quid
cum mundi risu, peccata sua deploran-

ribus? Quid cum honoribus, humilis
JESU vestigia legentibus? Quid
cum vanitatibus sæculi, sectantibus
veritatem? *Quare misero data est lux, &
vita his, qui in amaritudine animæ sunt?*
Interrogat meritò Job. cap. 3. Reli-
giosus à mundo miser creditur: *Cur
huic misero datur lux, honor, gloria?
Et vita his qui in amaritudine animæ sunt?*
Quid lacrymanti sæculi crimina, cum
prosperitate sæculari? Quid mortuo
cum luce, cum splendore, cum fe-
licitate, cum vita hujus sæculi? Quid
amaritudini animæ sanctæ, cum læti-
tia mundana? Non bene conveniunt,
nec in una sede morantur, tristitia &
læticia, lacrymæ & gaudium, a-
maritudo & voluptas, gloria &
ignominia, plausus & contemp-
tus.

Ad extrêmum Religio est caterva
fervorum Christi, est cœtus singula-
rium amicorum DEI & hostium
mundi. Ergo miles & amicus Chri-
sti deseret amicitiam & signa Chri-
sti, ac velut turpis transfuga deficiet
ad castra & amicitiam mundi, sectan-
do ea quæ mundi sunt? An nescitis:
quia *Amicitia hujus mundi inimica est
DEI?* Jacobi cap. 4. *Quicumque er-
go voluerit esse amicus sæculi hujus,
inimicus Dei constituitur.* Quare veluti
abhorremus ab inimico, ita à mundo
& omnibus quæ amat, abhorrea-
mus.

Eximio hac in parte exemplo præ-
fulsere varii sanctitate conspicui Re-
gulares. Sanctus Petrus Damiani
dixit Cardinalis & Episcopi Hostiensis
Kk munere

munere perfunctus, ad pristina se se Monachorum studia recepit; egregioque Scripto facti sui rationem reddidit: ut refert Tympius in Spec. Episc. signo 103. n. 5. Doctor Mellifluus à ternis civitatibus in Archi-Episcopum electus, nunquam adduci potuit, ut dignitatem admitteret *surius in vita*. S. Dominicus quantopere à dignitatibus abhorruerit, quaternos Episcopatus constanter recusando, abunde demonstravit, contestans mori se malle, quam tali onere gravari. *Tympius l. c. signo 112.* S. Gregorius Magnus in Pontificem electus, nec precibus, nec incredibili omnium Ordinum consensu permoveri potuit, ut Tiaram acceptaret; cumque exitum omnem obseptum cerneret, in dolio exportandum se ad vicinum montem curavit, & in antro latuit, donec columnæ igneæ indicio proditus, & in latebra deprehensus, onus acceptare coactus est, ut recenset *S. Gregorius Thaumaturgus. Et Tympius l. c.*

Horum igitur Virorum sanctimoniam illustriam, ab omni honore, ac dignitate omnino abhorrentium exemplo, & nos ab omni honore ac prælatione, non tantum extra Societatem, verum etiam intra eandem, animum geramus alienum; & subesse potius, quam præesse eligamus. Non offeruntur quidem hodie dum nobis Insula Episcopales aut Galeri Cardinalitii. Non proponuntur Tyronibus, Collegiorum, Domuumve gubernacula: Non deest tamen illis occasio frequens in parvis animum elationem suppressendi. Hæc ergo se se offerente, ab omni, quantum obedientiam salvâ licet munere honorato, ab omni gloria

inani, plausu, laude, famâ, ac magni nominis umbrâ penitus abhorreamus.

III. Motivum tertium Societatis Jesu magis proprium, & à mundi vanitate ac gloriâ fluxâ fortius avellens est gloria divina, quam Societas Alumnus, tanquam Aquilæ pullus genuinus Solem, unice oculis fixis intueri debet. *Ad majorem Dei gloriam*, Acroama & Symbolum est Ignatianum; hoc nili corde, ore, opere præferat Ignatii Filius, degener & spurcius habebitur. Deus solus omni gloriâ & honore est dignus; homo autem indignus. Quare tota mens, animus, cor, amor, voluntas huc feratur, id unum intendat, quærat, cupiat, desideret, atque sollicitet: *Non nobis Domine, non nobis; sed Nomini tuo da gloriam.* Psalm. 113. Atque ita cor divini amoris studio, ac zelo distentum generis non libebit proprium honorem venari. Præclare in hanc rem S. Laurentius Justinianus de instruct. & reg. Prælat. c. 12. *Non igitur licet nobis in hac peregrinatione honorem appetere: Non licet gloriam temporalem ambire; cum scriptum sit: Regi seculorum immortalis & invisibilis soli Deo honor & gloria in secula seculorum.*

1. Timoth. 1. Si totus honor Deo fieri debetur, quæ portio homini conveniet? Pleniori lumine collustrata, beata in celo mentes, quantumvis eximiam à Deo gratis ac gloriæ dotibus coodecorata, nullâ in re suam autupantur gloriâ, sed in unam divinam penitentiam abrepta, coronas suas ante dei thronum projiciunt, omnem illi gloriâ debent palam profiteres. et nos homines, nos (ut loquitur Bernardus) velut è palude

è palude nostrâ prorepentes ranæ, nos miseris, infirmitatibus, & arumnis innatantes vermiculi, nudi, cæci, egeni, in hac lacrymarum valle, positâ fronte & verecundiâ, Deo liberalissimo debitos honores audebimus usurpare? Sanè si ingenitam vilitatem nostram, Deique eminentiam ac celsitudinem perpendamus. omni nos contemptu & opprobrio dignissimos jurè censemus; & ad honorem quemvis non secus atque rusticus ad oblatum honorem regium sibi indebitum erubescimus, nosque derideri existimamus. Præclatè rusùm S. Laurentius Justinianus l. c. *Nescit Deum, & senectipsum prorsus ignorat, qui ante oculos hominum honorabilis apparere desiderat. Utique si sciret Deum, à quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, qui universa, que sunt, fecit ex nihilo, cujus cuncta famulantur arbitrio, & quem Angelorum, Archangelorumque innumerabilis colit exercitus: ipsi soli honorem deserui concupisceret, ipsi que corde venerando, & ore laudando timeret. Denique si seipsum agnosceret, profectò se humiliando deprimeret, neque pro sui cordis confusione, oculos ad calum levare presumeret; quemadmodum Publicanus ille Evangelicus. Non enim potest non gemere, neque honorem prætereuntem non fugere, qui propriæ infirmitatis est concitus, propriæque conditionis est gnarus. Quomodo (quæso) valet se continere à gemitu, qui mentis oculos in semetipsum reflectens videt se densissimis ignorantie involutum tenebris, diversarum cupiditatum irretitum vinculis, noxiarum cogitationum agitataum procellis, variis perturbatum*

tentationum fluctibus atque innumerabilem vitiarum catenis allicitum?

Sanctus Familie nostræ Conditor Ignatius, summus gloriæ divinæ Æstimator, & honoris proprii Contemptor, quanto molimine, licet omnium suffragiis electus, Præpositi Generalis munus à se amovere initio; & decennio in eo exacto, postmodum deponere *conatus* fuerit, narrat Ribadeneira & Tannerus pag. 91. & 21. Pari modo: quanto studio R. P. Jacobus Laynez Societatis JESU secundus Generalis, quantoque conatu à se Episcopatum Labacensem, & Pisànum, uti & Archi-Episcopatum Florentinum; nec non Dignitatem Cardinalitiam, ipsiùmque summi Pontificatus apicem (ad quem duodecim Cardinales Electores jam suffragia illi contulerant) amoliquis fuerit, abhorruerit, ac fugâ periculum evitare decreverit, videre est apud Tannerum pag. 95. & 96. Tantos Ducis secutus R. P. Joannes Nunnius è Societate nostrâ, ad Patriarchalem Dignitatem Æthiopiæ evehendus, tantopere ab ea abhorrebat, ut assleret, malle se in compede ac catenâ vitam trahere, quàm oneri huic humeros supponere; quod tamen tandem obedientiâ adactus sustulit. *Hist. Societ. p. 1. l. 1. q. n. 15.*

Cognitis ergo, Carissimi, causis fugiendi honoris mundani, laudis, gloriæ & omnis vanitatis, ac memoriæ perennaturæ apud mortales, quæ fluxa est, quæque fugiendo potius, quàm quærendo obtinetur; & cujus despecta loco acquiritur gloria æterna in cælis: cognitis, inquam, & perspectis rationibus, quod scilicet ambitio & vana gloria

K k 2 ipsimet

ipsum Statui religioso repugnet
tanquam statui Mundo mortuorum,
crucifixorum, penitentium, & pecu-
liarium Dei fervorum atque amicorum,
illi soli fervientium & in illo uno glori-
antium. Deinde quod Societati JESU,
peculiari titulo ad Dei gloriam scanda-
lam, propagandamque instituta,
mendacis plausus, favores & encomia
aucupari, omnino adversetur: jamtum
a tyrocinio hæc a vanitatibus istis
aversio, & fuga auspicanda est. Non exi-
git quidem sanctus Pater noster
a Tyronibus apicem perfectionis
hujus Regulæ; sed in examine saltem
desiderium desiderii hujus perfectionis
requirit; quo habito, a parvis con-
temptibus, modicisque confusionibus
inchoandum est, atque hæc viâ pede-

rentim ad majores, ac magis ardua
ascendendum. Quod si neglexerimus,
nunquam erimus Mundo mortui, ac
crucifixi; nunquam evademus veri
Penitentes, nec servi aut veri Amici
Christi; adeoque nunquam veris Reli-
giosis annumerabimur. Deinde hoc
neglecto, nunquam genuinæ S. Ignatii
proles, nunquam veri gloriæ divini
zelatores, nunquam veræ animi demis-
sionis possessores, nec sancti Ignatii &
Lainii, nec Moysis, nec aliorum Sancto-
rum humilitate excellentium imitato-
ribus accensebimur; sed potius sub vello
religiôsâ cor superbum, cor tumidum,
cor vanum & ambiciosum, &
si non penitus, saltem semi-
mundanum circum-
feremus.

EXHORTATIO IV. IN REGULAM XI. SUMMARI.

Dilucidat pericula dignitatum & honorificorum munerum.

T H B M A.

Judicium durissimum his qui præsumt fiet. Sap. 6.6.

V E L:

*Optant imitari Creatorem & Dominum IESUM Christum,
ejusque vestibus indui. Reg. II.*

Sapientia & digni-
tate eminentissimus
Cardinalis Joannes
Bona, in libello
quem vitæ Christia-
næ principia indigi-
tat p. 1. §. 35. hanc doctrinam graviter
inculcat. Sapiens est qui suis momentis

ponderat res, & æstimat, prout sunt;
non sicut prædicantur & æstimantur
ab hominibus. Quælibet enim res
duas veluti facies habet; unam veram,
fucatam & apparentem alteram.
Vera est, quæ rationibus divinis &
ideæ in mente Dei existenti conformis
est; falsa est, quæ secundum ideam &
appetitum

affectus hominum, pravâque amoris proprii præscriptiones efformatur. Sic Dignitas episcopalis (ait dictus author) secundum veram, divinamque ideam onus est vel angelicis humeris formidandum; & servitus, quâ Episcopus, ad divinarum & Apostolicarum Institutionum Præscriptum, animarum salutem consulere tenetur, strictissimam in supremo Judicii die, de illis Deo rationem redditurus. In falsa autem atque apparente hominum ideâ episcopale munus est dignitas, ad quam promotus gradum in Ecclesia Dei conspiciunt obtinet, divitias amplas adipiscitur, & ab omnibus honore cumulatur. Unde accidit, ut hoc munus secundum veram ideam respiciens, tanquam onus grave refugiat oblatumque constanter repudiet: Qui verò id ipsum secundum ideam falsam vulgi more intuetur, illud optat, quærit, ambit; & quovis modo, non licito duntaxat, sed etiam non rarò illicito procurat. Idem de aliis gradibus ac dignitatibus, tam Ecclesiasticis, quàm religiosis adstruendum est. atque hinc totius orbis & omnium Ordinum pervertitas ac perturbatio oritur, quod veris rerum ideis & definitionibus plerique careant, hujus mundi tenebris & præstigiis allucti; nec idonei sint ad Dei lumen recipiendum.

Ut igitur & nos his tenebris & erroribus non involvamus, sed sub vitæ religiosa primordia veras honoratorum officiorum ideas in mente formemus & concipiamus; rigidissimum illorum examen, judicium durissimum, & gravissimum supplicium discutiamus,

quibus perspectis, haud dubiè ab iisdem omnino abhorrebimus.

I. Si itaque faciem & ideam veram munerum episcopalem, Prælatorum & Superiorum religiosorum intueamur; deprehendimus primò grande onus, reddendâ in die Judicii strictissimæ rationis de omnibus subditis. Diserte id adstruit Doctor Gentium in Epist. ad Hebr. c. 13. 27. *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis: ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddaturi.* Superior ergo de cujusque subditi anima rationem dabit, & animam suam pro illa quodammodo oppignorat, ac pro eadem æternæ mortis periculo se exponit.

Ejusmodi onus in se suscipit summus Pontifex pro animabus totius Ecclesiæ: Dicitur enim est illi à Domino: *Pasce oves meas. Pasce agnos meos.* Agnovit hoc Innocentius XII. Pontifex Maximus, quando peractâ paulò ante mortem ascensi Ignatianâ, Patri nostro Baldefano exercitia tradenti, dixit: *Quantò felicior essem, si binos Fratres meos secutus fuisset (qui fuerunt Societatis nostræ) eum nunc ratio de Ecclesiâ universâ Deo reddenda mihi incumbat.*

Onus idem admittit Episcopus pro Diocesi sua, & ovibus singulis sibi committis. Unde quidam episcopus dum mox ordinandus, jamque Habitu Pontificali amictus, ex Rituali Libro pro more rogaretur: num vellent animam suam obstringere pro ovibus suis? Extemplò vestes exuit, & se cum tali onere honorem nolle edixit, lacrymansque profugit ad montes.

K k 3

Non

I.
Onus
Prælatorum
examen
strictissi-
mum.

Non ab simili modo S. Nilamon Monachus, cum adigeretur munus episcopale suscipere, paucillū temporis postulavit, quo in conclavi Deum per orationem consulere; intravit, oravit, & in oratione animam Deo reddidit, mortem præeligens dignitati & oneri reddende rationis de ovibus. Niceph. L. 13. c. 17.

Onus simile Præpositus ordinis Generalis sibi imponit pro tota Religione; Provincialis pro tota Provincia, Rector pro toto Collegio, vel Domo: danda igitur huic stricta ratio, de subordinatis sibi Officialibus, de Professoribus, de Verbi Divini Præconibus, de rerū temporalium adjutoribus. Danda illi erit ratio de singulorum operibus bonis & malis; de profectu ac defectu; de rebus spiritualibus & temporalibus, usque ad novissimum quadrantem. Danda illi erit ratio, non solum de defectibus ac delictis propriis; verum etiam alienis; imò & de omissionibus. Refert Cardinalis Bellarmius in Libello de arte bene moriendi L. 2. c. 6. Egrotasse ad mortem Episcopum pietate ac doctrinā conspicuum; rogatumque à Sacerdote, num conscientia peccata foret? respondisse: nihil gravioris delicti sibi occurrere. Addidit Sacerdos, an conscientia omissionum ipsum non reprehenderet; cum Apostolus tam sollicitè Timotheum Episcopum admoneret dicens: *Testificor coram Deo & Jesu Christo, qui iudicaturus est vivos & mortuos; per adventum ipsius, & regnum eius: prædica verbum, in suis opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia.* 2. Tim. 4. His auditis ingemuit bonus Episcopus, & ait: Verè omni-

nes me non parūm exterrere: & his delictis ceperunt oculi ejus profundere flumina lacrymarum.

Quam verò hæc ratio reddenda sit, ardua, quis non videt? S. Laurentius Justinianus de Inst. de rog. Prælat. c. 1. verè scribit: *Ceteris negotiis magis periculisum est regimen animarum; atque ad illud, prout oportet, ministrandum difficillimè quisque reperitur idoneus. Verum si qui pro seipso rationem reddere nequaquam sufficit, quanto minus pro se, sibi que commissis? Omnes inquit Apostolus, stabimus ante tribunal Christi, reddaturi procul dubio rationem de collatis muneribus, de omnis bonis, perpetratis criminibus, & de ministerio credito. Ceterum ad hoc quis sufficiens est, quis securus, quis redargutione reperitur immuniti? Judicium durissimum his, qui præfunt, fiet, inquit Sapiens. Nempe si hoc homines considerarent, minime ambirent præesse, neque Ecclesiastica dignitatis cathedram tantum studio quarerent. Eadem difficultates perpendens S. Joannes Chrylasmus in Epist. ad Hebr. c. 13. 17. Homil. 14. concludit: *Mirum si potest aliqui rectorum salvari: Quis igitur tam stolidus & salvis suæ negligens, tam securitatem periculis erit, ut e jusmodi dignitates ambiat?**

II. Onus alterum est iudicium rigidissimum & irrevocabilis sententia iudicis, secundum illud Sap. 6. *Durissimum his qui præfunt iudicium fiet.* Si enim, qui præest, officio sibi imposito non faciat satis, iudicabitur, & dura tremendi iudicis sententiâ ferietur. Officium Rectoris animarum est, omnium peccata portare, omnium tentationibus & animarum periculis occurrere, omnium mor-

bis spiritualibus medelam adferre; totamque domum oratione ac sanctis desideris, velut humeris, sustinere: quæ si neglexerit, durissimum iudicium præstolabitur. Jam si quis de propriis defectibus atque excessibus, formidabilem iudicis sententiam iure metuatur; quo pacto de propriis simul & alienis non formidabit? Imuit profectò valde hoc iudicium mellissimus Doctor Bernardus, qui Ep. 42. scribit ad Henricum Senonensem Archiepiscopum: *Si tentatio sit cuiuslibet hominis vita super terram, quantis periculis patet periculis vita Pontificis (id est Episcopi, addamus & Generalis, Provincialis, Rectoris, Superioris,) cui omnium necesse est ferre tentationes? Si ego latens in caverna, & quasi sub modio, non quidem latens, sed fumigans, ventorum tamen impetus nec sic declinare sufficere; sed continuus tentationum, varisque fatigatus impulsibus instar vento agitatæ arundinis huc, illucque circumferor; quid possum supra montem, possum supra candelabrum? Solus mihi servandus; solus tamen ipse mihi sum scandalo, solus radio, solus oneri, atque periculis; ut autem propria gula, & ventri & oculo scandalizanti, frequenter irasci oporteat: quibus ergo molestis angitur, quibus lacepsitur injuria, cui etiam etsi propria cessent, nunquam tamen de alienis desunt, foris pagna, intus timores? Haec tamen Bernardus.*

Deinde officium Gubernatoris animarum est. 1. Sibi commissos purgare à vitiis, arguere, monere, corripere, ac pœnasetiam castigare. 2. Illuminare, in omni virtutum genere instruere: exhortari, prædicare verbum Dei: quod est lucerna pedibus nostris. 3. Sibi creditos perficere, pro iisdem preces ad Deum fundere,

vita perfectæ exemplo eis præluere, Sacramentis pascere. Quæ si animarum Curator negligat: qualem sententiam à Iudice supremo audiet? Non aliam, nisi quàm olim Deus per Zachariam prædixit c. 11. 17. *O pastor! ð idolum derelinquens gregem!* Et illam Ezech. c. 34. *Quod infirmum fuit, non consolidasti; quod egrotum, non sanasti; quod confractum, non alligasti; quod abjectum, non reduxisti; quod perierat, non quesivisti.* Propterea Pastores audite verbum Domini: *Ecce ego ipse super Pastores, requiram gregem meum de manu eorum.* Scilicet in magno illo & decretorio die, coram sanctis Angelis, & cœlitibus, hoc tonitru, hoc fulmen in eos torquetur: *O Pastor! ð idolum! ego te vocavi, elegi, oviumque mearum rectorem constitui: sed tu gregem meum dereliquisti, quod infirmum fuit, non consolidasti: Sanguinem eius de manu tua requiram: I, maledicte in ignem æternum! ð fulmen terribile! ð quàm felix tunc erit, cui diceret cum Redemptore licebit: Quos dedisti mihi, nō perdidisti ex eis quemquam! quàm contra infelix, cuius culpâ, anima vel unica perit, iuste propterea Rectorem suum in iudicio accusatura, & in inferno maledictura in æternum!*

III. Onus tertium est pœna præsidum, officio suo malè fungentium gravissima: neque enim solum iudicium: his qui præsumunt durissimum fiet; sed gravissimo quoque supplicio plecentur: testatur id Sapiens, Sap. 6. v. 7. *Exiguo conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur.* Exiguo, id est, pauperi, plebejo, privato, qui peccando minus lædit, faciliùs venia indulgetur; potentes autem, id est, Reges, Principes, Episcopi, & animarum regimini præfati, potenter

III.
Onus
gravissi-
mum sup-
plicium.

potenter tormenta patientur. Horum enim delicta longè sunt graviora, tum quia sublimis eorum status majorem virtutem & perfectionem exigit; tum quia Subditis scandalum & peccati illecebram præbent. Regis ad exemplum totus componitur orbis. Tum quia peccatis erubescantiam quodammodo adimunt, quæ quasi agger est vitia continens, ne in publicas exundent vias, & omnem honestatem demergant. Tum denique quia aliis injustitiâ suâ damna gravia inferunt, dum quidquid libet, licitum credunt. Quare meritò

potenter tormenta patientur.

Mandavit Deus Moysi, ut Principes tribuum Israël, fornicantes cum filiabus Moab, & earum idola colentes, suspenderentur contra Solem in pasibulo. Num 25. 4. Origines ibidem homil. 20. addit eos suspensos fuisse, eò quòd populum non docuissent, non monuissent, non sollicitè arguissent. Quare concludit: *Nac si cogitarent homines, Principatus non ambirent. Potentes potenter tormenta patientur.*

Rogat Theodoretus Quæst. 43. in Deuteronom. Quamobrem Moyses levis dubitationis ergò à deo exclusus sit à terrâ promissâ; populus verò gravioribus delictis obnoxius in eam sit introductus? Respondetque: docet nos eâ re Dominus, summam se à perfectis virtutem reposcere. Et eum erga ceteros homines graviter delinquentes sit longanimis; Sanctis tamen hanc veniam non concedere. *Exiguo enim datur misericordia. Et Potentes potenter tormenta patientur. Et Cui plus datum est, plus requiratur ab eo. Hoc ex capite*

Pharaonem, Nabuchodonosorem, Antiochum, Mauritium, & alios sexcentos Deus suppliciiis gravissimis castigavit.

Atque his de causis Infulas fugerit S. Gregorius Thaumaturgus. S. Athanasius. S. Basilii. S. Chrysostomus. S. Gregorius Nazianzenus. S. Ephrem. Sanctus Ambrosius. S. Augustinus. S. Fulgentius, aliique quàm plurimi. Qui tamen hoc munere exiterè dignissimi, illudque coacti, admittentes, summâ cum laude gesserunt. Unde Leo Imperator Anno Domini 467. L. 21. de Episc. & Cler. ait: *Prohiberi non est dignus Sacerdotio, nisi fuerit ordinatus invitus.* Inviti enim clarior episcopalis oneris & honoris pericula perspiciunt, ideòque majori stremitate ac sollicitudine officio suo funguntur.

Hoc periculum æternæ damnationis valde apprehendit Beatus Pius V. ex Ordine Sancti Dominici ad Ecclesie gubernacula assumptus, qui dicit solitus fuit: *Quando factus sum Religiosus, cœpi de salute mea bene sperare: Factus Cardinalis cœpi timere: Creatus Pontifex cœpi penè desperare.*

Hoc periculum salutis tenuit sanctum Augustinum; tum de seipso ita scribit, de div. serm. 5. 43. *Uspue adhibere timebam Episcopatum, ut in quo loci siebam non esse Episcopum, ne illi accederem, caverem. Et hoc agebam, quantum poteram, ut in loco humilis saltem ne in alto periclitarer.*

Hoc periculum reprobationis agnovit Doctor Angelicus, inter tria enim quæ in votis habebat, tertium erat, ut ad nullos honores aut Prælatum

promoveretur : eaque de causâ Archi-Episcopatum Neapolitanum sibi à Clemente IV. oblatum recusavit. Et in morte sibi gratulatus est, Deoque gratias egit, quod trium votorum suorum compositum reddidisset.

Hoc periculum interitus scivit Gofredus Religiosus Cisterciensis, cui cum Dignitas Episcopalis offerretur, renuit. S. Bernardus eum instanter, ut admitteret, rogavit ; sed abnuvit. Eugenius Pontifex literis hortatus est ; sed constanter recusavit. Defunctus autem cuidam Religioso conspicuus dixit : Feliciter res cecidit, quia Episcopatum repudiavi : nam DEUS mihi revelavit : *si fuisset de numero Prælatorum, essem de numero damnatorum.* Simile narrat Thomas Cantipratanus L. 1. Exempl. c. 201. de Canonico Sancti Victoris, qui à morte apparuit amico, dicens : *si de numero Episcoporum fuisset, in damnationis periculum incidissem, & de numero Electorum non essem.*

Periculum denique salvationis in prælacione agnovit Sancta Theresia, quæ in vita sua c. 28. hæc refert de suo Patre Provinciali, honestæ, probæque vitæ viro, piè de sancto, *Quem ut demortuū audivi (ait) mirum in modum turbata sum, quia de salvatione ejus timebam, viginti quippe annis Superiorem egerat, quam ego tem certe valde timeo : Mihi enim perquam periculosum videtur, animarum regimen habere. Itaque magno cum pavore me intra quoddam Oratorium abdidit, totisque vitæ meæ bona opera in illum transfusi, ut Anima in flammis Purgatorii, si fortè egeret, juvaretur : Et mox vidi illum in calum esse ferri, elapsis vix à morte*

binis hebdomadibus. Comperi verò postmodum illum cum maxima Circumstantium edificatione diem suum obiisse ; admirantium, Virum hunc tanto cum dolore, poenitudine, humilitate & lacrymis ex hac vita migrare.

Quocirca, Charissimi, si fortalsè de Prælatorum muniis honorificis in vel extra Societatem, grandem quandam æstimationem in cerebro vestro effinxistis : Si muneris Provincialis, aut Rectoris splendor oculos fortalsè vestros perstringit, ne respiciatis hanc faciem ; sed alteram, onera gravia præferentem ; onus scilicet reddendæ strictæ rationis de omnibus subditis, seu examen rigidissimum : deinde durissimum Judicium & fulmen Judicis in supremo die ; denique gravissimum supplicium, si munere suo non ritè fungantur. Quis nisi amens, & ambitionis fucò, fumòque penitus excæcatus, postquam mundum contempserit, Deoque in humilitate servire elegit, ad aliorum regimen aspiret ? Quis securitatem Subditi cum Prælati periculo, nisi temerarius, commutat ? Quis tot sanctorum, prudentissimorumque Patrum exemplo non sapiat ? Quis rationibus propriis sat gravatus, alienis quòque intricari appetat ? Nec pro se duntaxat, sed & pro aliis judicii extremi aleam subire, & in ponarum sempiternarum pericula sese conjicere audeat ? Quare Subditorum præ Rectoribus securitatem, felicitatemque agnoscite : & officia honorifica non secundum vulgi aspectum & intuitum, sed secundum ideam veram & Dei lumen & judicium respicite : nunquam

Ll nunquam

nunquam eò studia, conatus, ac talenta dirigite, ut suo tempore aliis præesse valeatis; sed (salvâ semper obedientiâ) quantum licet, humiliora semper sectemini, & subesse potius, quàm præesse

eligatis atque optetis. Hâc vî strictissimam de alienis animabus Deo reddendam rationem, judicium durissimum, Præsidibus incumbens, & supplicium gravissimum feliciter evaditis.

EXHORTATIO V. IN REGULAM XI. SUMMARI.

De induendis Christi Domini Insignibus ac vestimentis.
Scilicet contumeliis, falsis testimoniis, injuriis,
& stultitiæ titulo tolerandis

T H E M A.

Induimini Dominum Jesum Christum. Rom. 13. 14.

V E L :

Optant Insignibus & vestibus Christi indui. Reg. 11.

Uemadmodum Aulici, Ephebi, alique Cæsarum ac Regum famuli certo vestimentorum colore ac formâ tanquam insignibus resplendent; quibus ab aliorum Principum famulatio distinguantur: ita Rex Regum, ac Cæsar Cæsarum Christus Dominus, ejusque ministri sibi circumferunt Insignia; quibus & nos indui hâc regulâ cupit S. I G N A T I U S.

In veste summi Sacerdotis. & in malis punicis ad oram vestimenti ejus

pendentibus quaterni resolvebant colores, ut Cap. 28. 15. Exodi legitur. Conficiebantur enim ex hyacintho, purpurâ, cocco his tincto, & bysso retortâ; qui colores tropologicè virtutes sacerdotales adumbrabant. Colores iidem mysticè reuolvent in veste Summi Regis ac Sacerdotis nostri JESU Christi; ejusque excellentissimas virtutes indicant. Hyacintho, ejusque colore caruleo seu violaceo representatur profundissima Christi humilitas, demonstrata in perseverantior tantisque contumeliis. Purpurâ denotatur Ejus patientia, ostensa

1.
Vestis
Christi
hyacinthi-

in

in tolerandis falsis testimoniis, aliisque penis ac tormentis. Cocco bis tincto, qui est coloris rubicundi & ignei, figuratur ardentissima ejus erga Deum & Proximum Caritas, patefacta in susce- rendis tot tantisque injuriis. Denique colore candido in bysso retortâ ostendi- tur eximia Christi Domini innocentia, castitas, & tolerantia in contemptibus, irrisionibus, & stultitiæ titulo, in alba veste apud Herodem susti- nendis.

Hanc vestem, hæc Insignia Christi cupit nos induere S. Patens noster, quod ut animosius, alacriusque prætemus, luculenta Christi Redemptoris nostri exempla in exhortatione hodiernâ intuebamur.

1. Vestimenta Imperatorum ac Regum terrenorum atro gemmisque dicantur, quo honorem, veneratio- nemque sibi concilient, & Majestatem Imperatoriam aut Regiam declarent. Eorūque Insignia sunt paludamenta polymita, diademata aurea in capite, sceptraque in manibus coruscantia. Quemadmodum Augustissimus Imperator Leopoldus hoc anno 1700. 16. die Februarii in throno sub uranisco, auro fulgente residens, Proceribus aulæ, auro quoque & gemmis radiantibus stipatus Legationem Turcicam, pariter auro & gemmis rutilantem excepit. Hæc sunt vestimenta, ornamenta atque Insignia Regum terræ. At Rex noster caelestis, cæli ac terræ Monarcha humil- limus aurum & gemmas, splendorem & pompâ externâ despicit, rejicit, calcât, illisque omnino contraria exoptat & eligit, nam 1. Pro Paludamento Regio,

aut tunicâ sacerdotali assumptit hyacinthinam vestem humilitatis, quâ omnis generis contumelias sustinuit, ut nos ad imitationem accenderemur: atque ut ad particularia descendamus.

1. Rex & Sacerdos noster summus omnis temperantiæ ac modestiæ erat regula: & tamen audire debuit: *Ecce homo vorax & potator vini.* Matth. 11. 19. 2. Erat speculum absolutissimæ demissi- onis & perfectionis; & insimulatur superbiæ. *Nunquid (inquiunt) Tu major es Patre nostro Abraham? Quem teipsum facis?* Joan. 8. 12. 3. Summus erat Patris sui honoris, laudis & gloriæ zelator; & ceu blasphemus traducitur. *blasphemavit.* 4. Erat Debellator omnipotens Principum tenebrarum; & tanquam pactum cum iisdem habens diffamatur. *In Beelzebub Principe demoniorum ejicit demonia.* Lucæ 11. 15. Et *Demonium habet.* Matth. 9. 14. 5. Erat omnis reli- gionis & obedienciæ norma: Et Violator Sabbati nuncupatur.

Atque hic primus est color vestis Christi, quem amavit, elegitque; nobis præbens exemplum, ut sequamur vestigia ejus. At ubi est ejusmodi in nobis amor & desiderium? luxit hoc in Apostolis, Martyribus, Confessoribus eximie perfectionis: At quam longè ab his distamus? Qui laudes & plausus majore gaudio, quam contumelias contemptusque suscipimus? Unde verò illud? Nondum Mundum, ejusque vanitates perfectè sprevimus; nondum fructus in iis reconditos percipimus; nondum ardente Christi amore & imi- tandi desiderio ardemus; nondum seridè ad laudes & honores æternos aspiramus?

O si Beati Juniperi S. Francisci Socii Intellectu & affectu præditi essemus! Qui contumeliâ & ignominia affectus, gaudio exultabat, apertoque vestis sinu dicebat: *Huc mihi hos lapides pretiosos conijcite: Ejusmodi probra & scommata omnibus lapidibus pretiosis anteponeas.* Nunc verò cum nobis tenuis cognitio, amorque Christi debilis ac remissus sit, exigua quòque illorum desiderium sentimus: Mensura etenim amoris, mensura est operationis ac disciplina.

II.
Vestis
Christi
purpurea

II. Vestis altera Christi purpurea, & Insignia, falsa sunt testimonia, quæ Salvator noster amavit, optavit, ac invictissimâ mansuetudine, patientiâ & caritate pertulit. Ejusmodi falsa testimonia audire desideratis? Audite.

1. Erat summus omnium benefactor, & malefactoribus annumerant; dum Pilato interroganti: *Quam accusationem afferis adversus hominem hunc?* Responderunt: *Si non eset hic malefactor, non tibi tradidissent eum.* Joan. 18. 19. Tanquam si dicerent: nostra testimonia sufficiunt, ut Eum sceleratum & mortis reum arbitreris, ulteriore examine supercedere poteris. 2. Erat Princeps pacis, calum & terram reconcilians; Hebræos & Gentiles in Ecclesiâ unâ artissimo pacis, caritatisque vinculo uniens: Et seditiosum, populorum concitatorem, ac discordiarum fatorem falsissimis testimoniis proclamant. *Subvertit Gentem; prohibet tributa dare Cesari, & docens commovet populum.* Lucæ c. 22. 3. Erat Salvator Mundi, animas ab erroribus & peccatorum labyrintho eripiens, velut

lux illuminans, per viam cæli ducens, atque omnes salutatis nebulas dissipans; & publicè tanquam seductorem delusum, impostorem, & in via petitionis detinentem proscindunt, & attestantur. *Non est bonus (inquunt) sed seducit turbas.* Joan. 7. 13. Et rursum: *Recordati sumus; quia seductor ille dixit adhuc vivens, post tres dies resurgam.* Matth. 27. 63. Quæ omnia Redemptor noster summâ patientiâ, mansuetudine, & silentio sustinuit.

Quàm præclarè R. P. Alphonsus Salméron, unus è denis S. Ignatii Sociis, Christum Dominum imitatus sit; recenlet Tanærus in vita pag. 200. quando falsis testimoniis, calumniisque sparsum: ipsum in vincula congestum, rogò publicè exultum, in hæreticam prolapsum, Neapoli Genevam profugile; quæ omnia pugil invictus torti animo pertulit, donec Pontificis & Cardinalium testimoniis contrariis, ab omni falsitate defensus, & honori restitutus fuit.

Vestem istam, Carissimi, ex contumeliarum & falsorum testimoniorum centonibus meris contextam Salvator noster concupivit, elegit, gestavit: in inimicorum neminem, iram, vindictamque spirans, aut fulmen è cælo evocans; nec verbo sese defendens aut objecta diluens. O quàm sumus nos Regi nostro dissimiles? Quàm facile ad minimum verbum succensemus, refellimus, excusamus, vindicamus? Deserat quispiam innocentem ad Superiorem ex errore, ob rem exiguam, ob delictum non grave, & patebit virtus nostra.

III.

III. Tertia Christi vestis coecinea seu rubicunda, & ejus insignia, sunt variae injuriae, ex amore nostri toleratae; quae eo difficiliore, Redemptori accedere, quod ab hominibus ingratis, plurimisque beneficiis devinctis inferrentur.

1. Quanta injuria fuit, & ingratitude? Innumera patratat miracula, infirmos sanarat, caecos illuminarat; mortuos suscitarat: Et quid rependere stantur? *Quid facimus quia hic homo multa signa facit? si dimittamus eum, omnes credent in eum.* Joan. 11. 47. Quid facimus igitur? *Expedit ut unus homo moriatur pro populo.* Et omnes conclamant. *Moriatur.* 2. Quanta injuria & ingratitude? Judam a postolatus honore condecorarat, amicum intruxerat, educarat, Collegii Apostolici Procuratorem constituerat & ab eodem osculo proditur, venit, & in manus hostium insensibiliorum traditur. 3. Quanta injuria & ignominia? Dominum licet innocentem a Pilato declaratum, tam nihilominus vilem reputatum, ut ad voluntati ludorum velificandum, & ad mortem eius gerendum, acerrime flagellandum curaverit, populo tamen hoc flagellationis supplicio nequaquam acquiescente; sed crucifigi insuper postulant?

Atque ut prorsus extraordinarias & inauditas injurias paucis perstringamus; quanta injuria existit Christum Dominum Barabba hominis flagitiosissimi o seditionis, homicidiae, a Pilato postpositi Spinis instar Regis fictitii, coronari, detrita chlamyde per ludibrium indui, arundineo baculo, sceptri loco,

donari, carne discissa, & facie sanguinolenta, consputa, ac tumida toti populo lugubre spectaculum proponi, & ab illo nulla commiseratione moto, succlamari: *Crucifige, crucifige! tolle, tolle!* Ac demum Redemptorem mundi, Filium Dei inter latrones probrose in crucem agi. Quanam obsecro, injuria major vel excogitari valet? O quam splendet igitur hic in Christo vestis purpurea patientiae, & coecinea charitatis? Quam merito de populo suo pronuntiavit illud Psalmi 108. *Posuerunt adversum me mala pro bonis, & odium pro dilectione mea.*

O injuria Salvatoris prorsus stupenda! & alia inaudita! atque ex cordibus adeo ingratis, furoris, odiique mortalis felle repletis profecta! tam ineffabili nihilominus humilitate ac mansuetudine acceptata! O quam confunditis impatientiam nostram? Quis, Charissimi, bis exemplis non animetur, ut minimas injurias saltem (quales ferè Novitius accidunt) patienti, si non libenti animo sufferat? Quis obganniat vel obstrepat, si innocens, culpa reus judicatur; si qui favere debebat, adversarium agat, si vilioribus postponi se videat, si non promeritis levem poenam subeat? Quantas hisce generose toleratis in caelo sibi coronas fabricaret? Sanè S. Aegidius S. Francisci socius asserere non dubitavit: *Melius esse unam injuriam insignem aut insaniam cum humilitate supportare, quam quotidie centum pauperes alere, ac plurimum jejunare.*

IV. Quanta Christi Sacerdotis magni vestis est ex bysso retorta, vestis alba, vestis irrisoria & illusoria, & fatuitatis, stoliditatis ac stultitiae index.

L 1 3

Hanc

IV.
Vestis
Christi
bysina,

Hanc vestem induit Salvator sub predicationis suæ exordia, dum enim tanta libertate Evangelium annuntiaret populisq; frequens accederet; ait S. Marcus cap. 3. 21. *Cum audissent sui* (Syrus, Theophylactus, Euthymius, Beda vertunt Fratruales) *exierunt tenere eum, & ligare, quoniam in furorem versus est.* Causam allegat Cardinalis Cæteranus in Matthæum: *Viderant cognati usque ad tricesimum annum Mechanicis artibus occupatum, sciebant literis operam dedisse nunquam; ac propterea, audientes, quod cum concursu populi prædicaret, existimarunt eum versus esse in insaniam, ideoque comprehendendum, ligandumque censuerunt, ne cum infamia cognationis, vagaretur garriendo.*

Induit quoque Rex noster vestem byssinam, & illuſoriam comparens coram Rege Herode; eum videre desiderante, non ex devotione, sed curiositate vanâ, ut raram quodpiam prodigium videndo oculos pasceret. Verum cum nihil horum impetraret, nec verbum quidem exprimeret, sprevit eum cum exercitu suo, ceu hominem vilem, imperitum, idiotam, nec scientem, nec ausum coram aula loqui, nec utentem, oblatâ occasione, gratiam regiam captandi & liberationem obtinendi; ut explicat S. Bonaventura in cap. 23. Luca. Quare tandem albâ veste induit veluti stultum, totique populo in plateis deridendum proposuit, & ad Pilarum remisit. Hac ratione Dominus humillimus nostram voluit confundere superbiam; qui sapientiæ & doctrinæ titulum ubique captamus, magnatumque

gratiam & favorem adulando procurare studemus. Voluit quoque nostris delictis satisfacere, nosque admirabili suo humilitatis exemplo ad pudicia hominum, & favores Magnatum contemnenda excitare. Non licet quidem nobis absque expressâ Superiorum licentiâ stulticiam simulare; & si absque culpa nostrâ accedat, ignorantia, insipientia, imprudentia vitium, titulum nobis impingi, occasio Christum imitandi arripienda, avidè que amplectenda erit.

Viri sanctimoniâ illustres, quam plurimi strenuè Christi Domini vestigia legere. S. Martinus Episcopus, à multis contemptibilis, Episcopatui indignus, veste sordidus, crine deformis habitus, fuit: at ipse solatio gaudiisque repleta calumniatores diligebat, ac pro in preces fundebat; ut refert Surius in vita.

S. Simeon Salus, vir sanctitatis æmirandæ, ac prodigiorum magnorum patrator, Christum imitandi studio, ignominias, stultitiæ titulum, injurias, contumelias, contemptus ardentè à Domino flagitavit atque obtinuit. Surius in vita.

B. Jacoponus tamerli sapientiâ ingenii præditus, ex amore Christi Domini, ac mundi contemptu, stulticiam simulavit; adeo ut aliquando plumis verticibus cooperitus, Domum Franci nuptias celebrantis ingressus, eas turbavit, & cum pueris in platea luserit, ut contemptui ac ludibrio esset. Teste Joanne Baptista Modio in vita.

noster P. Gonzalvus ex contemptu sui desiderio coram gynæceò Regiæ

Lulæ

Lufitaniz Catharinæ, veluti à potestate mentis dejectum se gessit : ut refert Nicolaus Godignus in vita L. 3. c. 6. Similia in vita R. P. Bernardi Colnago, & S. Philippi Merii legere est.

R. P. Simon Rodericus unus è denis primis Patribus nostris Communitatis, Ambrosio Forreiræ Societatis Candidato, periclitandæ constantiæ ergo, imposuit, ut mediâ die, per urbem mediam, absque pallio & pileo, cranium dextrâ præferret, & in obviis temporibus aliquantulum orans subsisteret. Erat is ob musicæ peritiâ totâ urbe notissimus. Quis eum non delirare credidisset? Hoc experimento peracto, ad Societatem admissus fuit. Nec ista S. Ignacius intelligens improbavit, asserens se scire: Viros sanctos olim sanctas id genus insanendi rationes, præsertim conversionis suæ initio, magno in virtute profectu ad sui victoriâ adhibuisse. Lancicus in opusc. de consul. quærenda.

Quæ cum ita se habeant, Dilectissimi mi; & Christus Dominus Rex noster, vestem hanc, pro salute & exemplo nostro induerit; si servi ejus esse cupiamus, ejusdem vestimenta & insignia lubenti animo amplectamur, scilicet contumelias, falsa testimonia, injurias & irisiones; saltem in minimis & obviis, Tyronibus crebrò occurrere solitis: hæc enim viâ, sensim sine sensu ad graviora superanda disponemur: quod

nisi præstiterimus, signum est parum nos in Spiritu proficere: nam S. Ignacius ait in Regula. *Qui procedunt in Spiritu, ardentè exoptant, &c.* Cavendum tamen ne ista, commissâ à nobis culpâ, eveniant: sed exequamur Apostoli monitum: *Quod bonum est faciamus, fideliter, nemini dantes ullam offensionem, sed ex parte nostra omne malum, malique speciem fugiamus, ut non (culpâ nostrâ) vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros in multa patientia, res omnes adversas ac molestas, undecunque acciderint, generosè supportando. Per arma justitiæ, id est per opera bona, justa & sancta, fortitudinem, constantiamque servemus: tam tempore prosperitatis, quam adversitatis transeantes, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: ut illâ non deiciamur, hæc non offeramur, aut in arrogantiam, ac vanam complacentiam extollamur; sed illam cum animi submissione toleremus, pro illa laudes Deo & grates referamus, qui omnia ordinat in Electorum suorum bonum.* Hæc observando Christi vestes & insignia, velut Aulici & Ministri ejus, gestabimus, ejus similitudinem acquiramus, animi demissionem nobis comparabimus, in Spiritu ac perfectione valde proficiemus, ac denique animas nostras meritis ac donis caelestibus locupletabimus.

REGU-

REGULA XII. SUMMARII.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM.

Declarat abnegationem & mortificationem internam ac exte-
nam sub gemini gladii schemate.

T H E M A.

*Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat
crucem suam, & sequatur me. Matth. 16. 14.*

V E L:

*Impensus studium cuiusque sit, quærere majorem sui in
Domino abnegationem. Reg. 12.*

Amarissimus Redemptor noster, jamjam abiturus ad montem Oliveti, amarissimamque passionem suam auspiciaturus ad Discipulos, in Cenaculo adhuc congregatos dixit Luca c. 22. 39. *Quando misi vos sine sacculo & perâ, nunquid aliquid deest vobis? At illi dixerunt, nihil. Dixit ergo eum; sed nunc qui habet sacculum, tollat; similiter & peram, & qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis, quoniam adhuc quod scriptum est, oportet impleri de me: Et cum iniqui deputati sunt hic: at ille dixit eis: factus est. Per binos hosce gladios, symbolico, mysticoque sensu, optimè intelligimus, geminas virtutes, abnegationem & mortificationem; internam scilicet & exteriorem. Ad binos autem hosce gladios comparandos, necesse est vendere sacculum, peram & tunicam. Primum sacculum, id est curam & sollicitudinem carnis & commodorum ejus; & quâ id ratio præstandum sit Regula 28. & 29. ostendit. Deinde peram, id est, amorem communem proprietarium paupertati repugnantem. Qui verò id intelligendum sit, Regula*

Regula 23. 24. 25. 26. de paupertate, clarè exponit. Denique vendere oportet *tunicam*, id est, omnem amorem proprium, ac præcipuè, æstimationem sui; quo verò pacto id effici debeat Regula 31. & sequentes declarant. Quamvis etiam possimus dici acquirere, seu emere binos illos gladios, seu virtutes, abnegationem & mortificationem, dum illas assidue exercemus, atque ita illarum ope perfectionem acquirimus. Hoc incedit præfens Regula; atque hoc sensu continuo usurpati illi duo gladii tam sunt præclari, ut si quis illos in Societate nostrâ habeat, Christus Dominus aßerat, satis est. Quia tendit ad perfectionem magnis passibus.

Exponemus igitur quomodo geminis hinc gladiis utendum sit, juxta Regulam 12. ut ea, quæ à S. Patre, in undecima, proposita sunt, assequamur.

I. Primus gladius est abnegatio sui. Dicitur gladius, quia noxia amputat, vitia reiecit, & dolorem quandam parti inferiori hominis infert: sed quia interior est, & palam non videtur hæc abnegatio; est quasi gladius reconditus in vagina; & confertur potest, cum gladio, quo Sanctus Petrus non est usus. Quid verò est hæc abnegatio? Eam definit Sanctus Basilius, Est *totalis præteritorum oblitio, & recessus à propriis voluntatibus*. Vel est hominis inferioris per Superiorem correctio: Vel est animalis homini per spiritum subiectio, seu appetitus sensitivi per rationem coercitio; qui appetitus in Scripturis divinis *Caro* nuncupa-

tur: *Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus adversus carnem*: Ut omne quod carni indomitè malè lubet, spiritus generosè & constanter denegat. Fingite Medicum infirmo noxios cibos petenti denegantem. Cogitate Patrem filio insipienti, stolidè multa postulanti, omnia obfutura subtrahentem.

Ratio fidei lumine illustrata, & Dei gratia munita, tanquam Pater est, qui in appetitu suo sensitivo, binas habet proles, Filiam & Filium; illa concupiscibilis appetitus est, hic irascibilis. Filia, petit semper, grata, amœna & jucunda sensibus, cupit videre, pulchra & speciosa, sive liceat, sive non liceat cernere. Optat audire, quod animum turbat vel inquietat, vel saltem à Dei consideratione distrahit: petit tangere blanda, quæ vase fictili fracto thesaurum dissipent, quem in vasis hujusmodi pretiosum portamus: gemit olfacere rosas, hinc anima: desiderat gustare omnia præcedias & delicias, ac vino *carum*: petit dormire diutius, cubare in divitiis, liberari à corporeis molestiis, per otiosaque operibus; appetit recreationes, deambulationes, confabulationes privatas, sensuales amicitias, mundum muliebrem, gemmas annulos, thesaurum, rara cimelia, in aures armillas, specula, aliæque ornamenta pretiosa. Quid verò ad hæc prudens ratio? Tanquam Pater discretus, negat filie noxia adhibet gladium, refecat superflua, & solum concedit necessaria omninoque convenientia. Pari ratione Filius, id est, appetitus irascibilis petit gladium, scilicet operum, bombardam, M m equum,

equum, aliâque arma: cupit se verbo aut facto vindicare; si id non concedatur, alterum contemnere, despiciere, invidere, irâ contabescere, de alterius infortunio gaudere. Quid hic rursus faciat Parens? Gladium adhibet, scriptum est enim: *Maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine.* Jerem. 48. 10. id est, ab illicitis, seu à peccatis. Qui hic gladium otiosum in vagina & rubigine obductum retinet, maledictus est. Hinc refecat vindictam, jugulat iram, perimit invidiam & superbiam. Abnegat omnia. Et hæc est abnegatio quæ ad perfectionem & sanctimoniam viam tenet. *Subter se erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Gen. 4. 7. Tunc autem dominaberis, si abnegaveris. Atque hoc est quod volebat Christus Dominus Matth. 16. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* Lucæ c. 9. 14. additur: *Et tollat crucem suam quotidie.* Idem desiderabat Sanctus Fundator noster Reg. 1. I. *Majus est illud studium sit, quarere in Domino maiorem sui abnegationem, & continuam in rebus omnibus, quoad poterit mortificationem.*

Verùm oggeret fortasse quispiam vestrum: Ergone Tyrannus est aliquis Sanctus Ignatius, qui nostris se cruciatibus & asperitatibus oblectet? Cui jucundum accidat, filios suos dilectissimos, continuis abnegationibus, vim sibi inferre, cupiditatibus frenum injicere, omnia grata & amœna mortificationis gladio amputare? Cui gratum sit, socios suos ciliciorum asperitate compunctos, flagrorum diritate laceros, atque dissectos, famelicos, siti-

bundos, humiliatos, afflictos, omnique in hoc orbe solatio destitutos intueri? Huic respondendum est, vel ex hoc ipso colligi, quantum boni in abnegatione lateat; cum S. Patriarcha eam tantopere filiis suis commendet. Ex singularem profectò in hoc sum erga nos amorem patefacit. Declaremus id similitudine. Si quis Pater Filium haberet præclarum, omnibus naturæ talentis probè instructum, pulchritudine, morum elegantia, modestia, eloquentia, cæterisque donis naturalibus exornatum; sed in valetudinario publico decumbentem videret, admodum jam deformem, phreneticum, adeoque debilem, ut nec brachium movere queat; palato autem ita vitioso, ut solis immunditias, sordibusque visitaret; atque remedium ipse noster, quo non mortem solum arcere, sed integræ valetudini restituere miserum valeret. Nunquid crudelis, impius, aut prolixus inhumanus parens foret, si hoc medicamentum celaret, & Filio non præberet? An non ejusmodi parens filium oculo gravissimo prosequi jure censeretur? Tales Filii nos sumus, ægri, debiles, phrenetici, facibus cupiditatum & vitiorum sordibus nos oblectantes; ob naturæ depravatæ & infirmæ miserias. Noverat è divinis literis unicum remedium Sanctus Ignatius, scilicet abnegationem & mortificationem continuam; quæ sanitatem recuperare possemus; an non igitur crudelis fuisset hoc alexipharmacum nos celando? An non maximo nos beneficio, obstrinxit, illud nobis suppeditando? Ita est, Char-

rissimi

rissimi : Nam hoc medio victorum morbos sanamus, inordinatos affectus componimus, abjectis sordibus, cibos sanos manducamus, appetitus exorbitantes cogimus in ordinem, purgamus intellectum, renouamus Spiritum, in pristinam asserimur libertatem; atque in majori, quam unquam fueramus, gratiæ, perfectionis & sanctitatis gradu collocamur.

Deinde, si perpendamus, quam brevia, quam fugilia, quam inania sint illa bona & fallacia, quæ cupiditatibus obsequendo obtinemus, & nos abnegando repudiamus, longè majus abnegationis bonum, & Sancti Ignatii *ideam* præsentis beneficium esse agnosceamus. Quid enim sunt ista omnia, in quæ uterque appetitus noster tanto ardore rapitur, & quæ nos abnegando abjicimus, nisi umbræ veri boni, gaudii, & quietis, non ipsimet bonum, gaudium & quies. Utpote quæ in momento transeunt, & in nictu oculi clauduntur: Et merito somnia, rerumque apparentes imagines nuncupantur. Psalm 75. *Dormierunt somnum suum.* Et Psalm 32. *Velut somnium surgentium* (quando jam à resurrectione transit somnium) *Domine, in civitate tua imaginem ipsorum ad nihil rediges.* Hinc pulcrè Livinus Brachtius, Poëta Christianus:

Luxus, delicia, pompæque sæculi,
Fasces, nobilitas, stemmata, purpura,
Nomen divitiæ, fluxaque gloria,
Ecquid sunt aliud, quam breve
somnia?

Umbra sunt. *Transierunt omnia
tanguntur umbra.* Sap. 5. Ac proinde mini-

mè faciant. Non satiatur oculus visu, nec auris auditu, nec Odoratus suffitu, nec gustus cupediis, nec Tactus deliciis. Non satiavit Mathusalem ætas; Alexandrum felicitas; Salomonem Sapiencia; Samsonem fortitudo; Abfalonem pulchritudo; Cræsum divitiæ; Sardanapalum voluptates non expleverunt: Biberunt aquam maris salfam, quæ sitim accendit: Nullus dicit: satis est; omnes plus ultra: quare omnia verè imagines sunt; umbræ sunt, modicum & nihilum; ut rectè Sanctus Bernardus Scri. de S. Clemente innuit: *Omnia delictatio hujus mundi, omnis gloria ejus, & quidquid denique concupiscitur, profusum modicum est, in illius beatitudinis comparatione; si tamen vel modicum, dici debet, & non potius nihilum, vapor ad modicum parens.* Imò non solum vana & caduca, sed & noxia sunt, impedimenta salutis, & vincula & funes, quibus tot milliones hominum tracti sunt, & trahuntur hodie dum ad interitum sempiternum.

Quis igitur salutis & perfectionis avidus hoc abnegationis gladio, à S. Patre nostro, imò ab ipso Salvatore porrecto, non strenuè utatur? Quis sive appetitus concupiscibilis alliciat sive irascibilis concitet, non generosè omnia malorum irritamenta, blandimenta sensuum, & salutis, sanctimoniarque impedimenta resēcet, & averruncet?

II. Alter gladius est mortificatio exterior, eaque continua, ut suadet regula, in rebus omnibus, quæ omnia illa abscindantur, quæ interior abnegatio

2.
Gladius
mortifi-
cationis
externæ,

Mm 2 ampu-

amputanda iudicat. Inſinuat illud Dominus; quando aſſerit: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum & tollat crucem ſuam & ſequatur me.* Matth. 16. Prius oportet abnegare ſeſe, id eſt, omnia, quæ Mundus amat, & Concupiſcentia appetit, tanquam vilia, vana, & noxia deteſtari & fugere. Deinde ſequitur: *Tollat crucem ſuam.* Id eſt, gladium mortificationis adhibeat, omniæque actu reſecet. Hanc mortificationem quoque ſuadet Doſtor Gentium ad Galat. cap. 5. *Qui Chriſti ſunt, inquit, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis.* Ubi per carnem, intelligit totum hominem carnalem, de quo idem ad Cololl. cap. 3. *Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram.* Manus, pedes, oculos, aures, linguam, *cum vitiis & concupiſcentiis*, id eſt, affectibus & amoribus terrenis, quibus affixi eſtis: ſemper gladium portantes, ſemper reſecantes.

Mortificatio iſta reſtè gladio S. Petri comparatur, quo Malcho auriculam abſcidit: nam & nos eo gladio abſcindere decet, imperfectiones omnes; non ſolum auriculam, ſed & manus, & pedes, & oculos & linguam, omniæque reliqua, quæ perfectionem noſtram ſufflaminant. *Melius enim eſt, Salvatore reſtè, cum uno oculo intrare in vitam æternam, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam.*

Ad hanc verò nunquam pertingemus, niſi huius gladii uſus ſit affiduus, & mortificatio noſtra ſit continua: quia ex corrupta noſtra natura continuo de-

fluunt imperfectiones, tanquam ex fonte rivuli, aut ex mari flumina, quæ animæ noſtræ Cymbam ad ima traherent; niſi continuo eas per mortificationem impediremus. Navigamus etiam tanquam naucleri, in mari mundi huius, quali adverſo flumine, contra fluxum luſtantes & obnitentes, unde niſi affidue remigemus, & vel una hora ab opere deſiſtamus, plus amittimus, quàm pluribus horis acquiſiteramus.

Continuus itaque ſit gladii uſus, continua abſciſſio, *continua* in omnibus mortificatio. 1. In omnibus horis diei à puncto ſigni horæ quartæ dati ad ſonitum uſque, imò & per noctem. 2. In omnibus exercitiis, ſurrectione, meditatione, labore, corporis reſectione, &c. 3. In omnibus ſenſibus, viſu, auditu, guſtu, odoratu & tactu. 4. In omnibus rebus externis, in veſtibus, cibis, leſto, cubiculo, ſupelleſtile. 5. In omnibus affectibus, paſſionibus, concupiſcentiis, deſideriis inutilibus. 6. In omnibus tribulationibus, tentationibus, morbis, crucibus, & quibuſcunque adverſis. Atque hoc noſtrum debet eſſe ſtudium, ut vult Sanctus Pater noſter, nimirum ut tantam adhibeamus diligentiam in acquirenda per mortificationem continuam ſanctimoniam; quantum literarum ſtudioſi in acquirenda doctrina. Quo in genere exemplo præclariffimo præluxit Sanctus Franciſcus Borgia in mortificatione continua externa & interna: corpus ut hoſtem tractando, imbres & ventos amicos compellando, pharmaca amariffima corbillando,

billando , catapotia & pilulas com-
mandando , carnem flagellando , cili-
cis horridis comprimendo , & in ho-
rum instrumentorum defectu , capillos
evellendo , puncturis & unguium pres-
suris ad livorem & sanguinem carnem
vellicando. Nec verum Religiosum
agnoscebat, qui non quotidie , saltem
quater & vices sibi moreretur; & me-
tam infelicemque sibi noctem obven-
turam dicens , si nullâ sui sensuumque
victoria præparatum opprimeret. Tan-
nerus in vita pag. 133.

Finio & concludo verbis Apostolo-
rum : *Ecce duo gladii hic.* Ecce duo præ-
stantissima & efficacissima , perfectio-
nis acquirenda instrumenta , usui futu-
ra ad hoc , ut abhoremus ab omni-
bus , quæ mundus amat , & amemus ,
quæ Christus Dominus noster comple-
xus est. Estne , Charissimi , vobis se-
ritium ad illum apicem perfectionis con-
scendere , quemadmodum Regula de-
cima & vocatio divina à nobis exigit?
Semper binos hos gladios manibus
præferamus. 1. Abnegationis continuæ

internæ , ut sive appetitus concupiscibi-
lis , carni & sensibus jucunda ac blanda
appetat ; sive appetitus irascibilis , in
iram , vindictam , aliisque affectus ex-
fugat, omnia tanquam somnia & ima-
gines , tanquam umbras & quisquilias
satiare animum minimè valentes , imò
tanquam perfectionis remoras , & salu-
tis æternæ obices reputemus , ideòque
strenuè & constanter abnegemus. 2.
Mortificationis continuæ gladium, quo
ad exteriora , de manibus non depo-
namus ; sed à mane ad vesperum , in
omnibus sensibus & potentiis , in om-
nibus exercitiis ac rebus internis atque
externis exemplo Sancti Francisci Bor-
giæ generosè usurpemus. Hac ratione
crucem Christi tollemus , Christum se-
quemur , illuc , quo ipse , pervenimus ,
requiem animabus nostris suavem , so-
latium in morte singulare , & in æ-
ternitate felici , gaudium
perenne invenie-
mus.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM XII. SUMMARI.

Probat mortificationem continuam, omnibus quidem Religio-
sis; sed cum primis Hominibus Societatis, ex officio
incumbere.

T H E M A.

*Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferen-
tes; ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris.*
2. Corinth. 4. 10.

VEL:

*Majus cujusque studium sit querere continuam in rebus omni-
bus quoad poterit mortificationem.* Reg. 12.

Pud Romanos æquè atque apud Hebræos olim nuptias cœmptione quâpiam institui solitas, tum sacrarum, tum profanarum historiarum monumenta commemorant. Hâc ratione Osëas Propheta uxorem emit quindecim argenteis. *Osëa 1. 3. 2.* Pari modo Patriarcha Jacob Rachelem duplicato laborum septennio ac servitute sibi comparavit. Ipse Dei Filius Dominus JESUS sanguine suo & trjrum ac

triginta annorum labore Ecclesiam sibi Sponsam acquisivit. *Mat. Cap. 20.* David quòque Saülis Regis filiam obtinere sponsam nequit, nisi ante præsentem vitam periculo centum præputia Philistinorum, tanquam dorem, Regi numeraret. Acceptavit David jubens conditionem, exivit in prælium, gladium strinxit, Philisthæosque omnino ducentos trucidavit, eorum præputia Regi attulit; atque ita in Sponsam Filiam Regiam obtinuit, genèrque Regis evalit. *1. Reg. 18. 25.* Terrenas ac carnales nuptias omnes quotquot

quotquot adsumus, dudum sprevimus. Non ambimus Sponsam, quam mors nobis avellat, sed qua nobiscum vivat & regnet in ævum. Sponsa hæc, si nomen rescire aveatis, perfectio & vitæ sanctimoniam nuncupatur: estque Filia Regis celestis nobilissima, speciosissima, ditissima. At quo eam pretio nobis comparabimus? Non quindenis argenteis, ut Oseas; sed labore assiduo & indefesso, ut Jacob: sed sanguine & mortificatione continuâ, ut Christus Dominus noster; sed pugnâ indefinenti, ut David; gladium stringendo & amputando centum præputia Philistinorum: id est, abnegatione continuâ passionum & vitiorum nostrorum. Hoc à nobis reposcit vocatio nostra, hoc Regulâ requirit, hoc exigit vita religiosa; sed vel maxime Professio Societatis JESU: veluti exhortatione præfente declarabimus.

I. Mortis & mortificationis sicut paronymia, ita & analogia magna est. Mors autem, ut docet Seneca Lib. 6. c. 32. est *lex naturæ, tributum officii, ac malorum omnium remedium*. Quid autem mortificatio? Est Lex non naturæ, sed gratiæ, promulgata ab Apostolo ad Colos. 3. *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram*. Lex hæc omnes quidem, sed potissimum vitæ religiosæ Sectatores obstringit. Est *Tributum officii, ac malorum omnium remedium*, quo suum cuique penditur; & Deo, quod Dei est; Cæsari, quod Cæsaris est; Proximo, quod Proximi est; sibi, a quo vis, quod suum est, redditur; tributum hoc ab omnibus præstandum, hoc officium à nemine non exequendū;

licet ab Ascetis potissimum. Est denique *omnium malorum remedium*, ab Adamo in posteros, eorumque naturam corruptam promanantium. Quod naturam depravatam restituit; intellectum cæcutientem illuminat; voluntatem infirmam corroborat; appetitum furentem compefcit; sensus fallaces corrigit; corpus deficiens & collabascens sustentat: peccata rejicit; vitia extinguit; inordinata componit: & sicut mors animam hujus vitæ malis eripit, & in statum immortalitatis & immutabilitatis mittit; ita mortificatio ab inquietudinibus hujus vitæ liberat, & quendam immutabilem statum anabilem statum importat.

Hoc itaque tributum, hoc officium est hominis, præcipue in Religione Deo consecrati; hoc ejus status & obligatio postulat, ut mortificationi assidua intendat. Hoc Religiosi officium, hæc obligatio ex Christi Domini verbis clarè colligitur. Matth. 16. 14. *Si quis vult post me venire, me sequi, vitam meam imitari, meus esse discipulus ac famulus, abneget semetipsum: Hoc ab illo requiro, hoc ei officium injungo; quod nisi præstiterit, servus meus & discipulus esse nullatenus poterit*. Colligitur deinde ex verbis Apostoli: *Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis*. Ad Galat. 5. *Qui Christi milites sunt, ut explicat S. Anselmus Ejusque spiritu aguntur, vivunt, ac militant; hi carnem suam cum vitiis & concupiscentiis, id est non tantum vitia & concupiscentias; sed ipsam quodque carnem corruptam, quasi fomitem concupiscentiarum castigant, mortificant, crucifigunt,* per

per jejunia, cilicia, labores & pœnitentias. Id qui negligunt, non sunt Christi, milites, & famuli, sed mundi carnisque mancipia. Omnes quidem Christiani Christi sunt, & Christum sequuntur, sed plerimi à longè tantùm. Religiosi verd penitus & omnino Christo oblati & consecrati sunt per vota sua; & propius Christum sequuntur, ac proinde, plus quàm mundani, se abnegare & carnem cum concupiscentiis crucifigere tenentur. Ea de causa S. Joannes Climacus, Monachum, (id est Monachi vitam) definit, *perpetuam naturam violentiam*. Hoc, ait nostrum pensum est, hoc munus nostrum, *hac militia nostra, vim ipsi naturam inferre: per nos regnum caelorum vim pati debet: nam violenti rapiunt illud*. Idem S. Augustinus verbis disertis stabilis serm. 13. de verbis Domini. Hoc, inquit, est opus nostrum, in hac vita, actiones carnis spiritu mortificari quotidie, affligere, minuire, frœnare, interire. *hac est actio nostra, hac militia nostra*. Quemadmodum operarii munus est, assidue laborare; & militis officium est constanter pugnare contra hostes: ita quoque vita & occupatio Religiosi est, gladium mortificationis indolenter stringere, contra passionum & vitiolorum assultus strenuè dimicare; œdus, inducias, aut armistitium nullum cum illis pangere, sed continuò affligere, minuire, frœnare, interire; quod nisi faciamus, nulla tranquillitas cordis, nulla pax Religionis, nulla mentium malacia speranda est, sed meræ fluctuum pugnae & collisiones, meræ tempestates exspectandæ erunt.

Deinde addit S. August. l. c. *Nobiscum quoque loquitur S. Petrus dicens: In hoc vo-*

cati estis, quia Christus passus est pro vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. nimirum, ut sequamur Iesum abnegantes nosmetipsos, & tollentes crucem nostram. Hoc est, non solum officium, sed pietas nostra: desideria seculi opprimere, proletere appetitum; truncare omnem motum naturam: Sicut enim, qui aliquam artem exerciturus est, instrumenta illius querit: sic nos instrumenta perfectionis, scilicet paupertatem, castitatem, obedientiam querimus: quia perfectionem & mortificationem exercere propositum nobis est, tanquam proprium officium & professio. Ad quid enim relinquemus res omnes, si desideria retinere liceret: nonne foret ridiculum ac stultum renuntiasse mundo, & ipsum avidè concupiscere, & rumpi votis, pro his, que mundi sunt; hoc ipso enim quod relinquitur, materiam, & ipsam cupiditatem relinquere tenemur.

Denique idem Magnus Doctor hac ratione discursum suum concludit: *Quare ratione nostri officii, & propositi, non tantum debemus res, sed & cupiditates relinquere, & vincere desideria carnis & sanguinis & quidquid secundum naturam est, non secundum spiritum & gratiam. Hac vocatio nostra, hac professio, hoc officium, & nihil hac vocatione sublimius, nihil hac professione dignius, nihil hoc officio honoratius, nihil felicius. Hactenus D. Augustinus. Siquidem nihil dignius, nihil honoratius illo officio, sanè minime illud à Religiosis negligendum erit, cum milites, opifices, operarios alacritate tantâ officio suo fungantur, eoque probè expleto latentur & gloriantur.*

II. Officium & Status Societatis
 JESU postulat continuam mortifica-
 tionem: Liquec id perspicue ex verbis
 S. Pauli 2. Corinth. 4. 10 ubi ait: *Sem-*
per mortificationem JESU in corpore nostro
circumferentes; ut & vita JESU manife-
stetur in corporibus nostris. Cum enim nos,
 quotquot Societati JESU nomen dedi-
 mus; JESU vitæ imitationem profitea-
 mur nos quoque JESU crucifixo, mor-
 tificatio ac mortuo, in vita. gestisque i-
 mitari necesse est, ne nudum sine omine
 nomen circumferamus. *Semper ergo,*
vel ut loquitur S. Ignatius, continuo JESU
mortificationem; & abnegationem imi-
temur: Ut & vita JESU manifestetur in
nobis. Scilicet hic vita sancta, vita mor-
tificata ac domita, simulque vita fortis
lata, alacris ex forti, vegetoque spiri-
tuum etiam in futuro seculo, vita bea-
ta, manifestetur in carne nostra mortali.
 §. II.

Ratio autem ulterior; semper morti-
 ficationem JESU in corpore nostro cir-
 cumferendi; motusque praves & con-
 cupiscentias subigendi, ex fine vocatio-
 nis nostræ, & ex ipsa Societatis Jesu vi-
 ta depromitur. Si enim hoc officium est
 Religiosorum omnium, quanto magis
 Religiosorum Societatis, quibus in-
 cumbit, vitam Apostolicam imitari, &
 quotidie conversari cum proximo? Nisi
 hi se strenuè semper abnegent, vitiis
 scatebunt innumeris, officioque suo mi-
 nimè facient satis: ut præclare monet
 R. P. Claudius Aquaviva quintus So-
 cietatis nostræ Præpositus Generalis, E-
 pisl. 2. §. 8. *Quod si hac cura, inquit, (as-*
siduè frangendi nimis animi motus)
religiosa vitæ necessaria est, quantò tandem

magis is, qui optulando aliis, in hominum
causu, quasi in acie versantur? Nam ut præ-
cedenter dissevit S. Chryostomus L. 3. de
Sacerdot. In hisce hominibus, ea bellæ
(sic vitiosas animi affectiones appellat)
pabuli multò plùs habent. Superbia enim
laudibus & honoribus alitur, qui sump-
te sponte consequuntur concionandi munus, li-
terarumque & aliarum rerum tractatio-
nem, quæ hominum oculis patent. Invidia
alienâ existimatione & famâ inflamma-
tur. Ira si quis nobis se opponat. Quamob-
rem ejusmodi Christi milites, necesse
est gloriæ contemptores esse, cæterol-
que animi motus subactos, in sua ditio-
ne ac potestate habere. Quare idem
Chryostomus l. c. ait: Ut ignis metalla
probat; ita Cleri (in quo est Societas) ex-
acta probatio mortalium animos secernit, it-
que internoscit. Ac si quis est vel iracundus,
vel pusillanimis, vel gloria appetens, vel ar-
rogans, vel alio quovis morbo obsessus, id
omne detegit, & latentes statim morbos
nunciat.

Deinde ipsa Apostolicæ vitæ ratio,
 quam pro modulo suo Societas imitari
 facit, ex natura sua continuam postu-
 lat mortificationem; quietem verò ac
 propria commoda excludit. 1. Ea de
 causa Redemptor noster Apostolos e-
 legit, non homines delicatulos, non
 nobiles, non molliculos non otio, cot-
 porisque commodis alluetos; sed labo-
 ribus & sudoribus innutritos, sed fame,
 siti, frigore, ac durâ carnis tractatione
 exercitos. Et si quis aliter educatus
 fuit, hunc ad dura instruxit, dicens: *Si*
quis vult post me venire, abneget semetipsum
& tollat crucem suam. Luc. 22. 2. Quam-
obrem, obsecro, ad vitam Apostolicam
 NN vocatos,

vocatos, nunc piscatores, nunc ovium pastores, alijs agri vinearum cultores appellat, nisi ut palam faciat non oportere eos detrectare labores, sudores, vigilijs, non sectari otium, non desidiam, sed plurimas mortificationes ac molestias ultro subire; nec non spiritualia contra tartareas phalanges, hominum animos obsidentes, arma jejuniorum, vigiliarum, & orationum crebro usurpare. 3. Curnam Salvarum illos misit sine sacculo & pera, sine viatico & pecunia, appositisque contentos esse iussit; nisi ut gula, & sensualitati frenum injicerent; nec pretextu necessitatis, hospitijs difficiles se ullâ ratione praeberent, aut secum ea, quae delicias redolent, & ab apostolico rigore aliena sunt, sui nimia sollicitudine, ferrent. 4. Iisdem de causis permisit illos fame premi, ut species inedia levandâ causâ velere cogerentur, idque sabbatho, id est, die festo. Et cum eorum animos laboribus fessos post missionem in solitudine recrearet; nihil ad victum tot personarum inventum est, praeter panes hordeaceos & pisciculos paucos, quos illis apposuit. Ita nullo non tempore Discipulos suos in abnegationis schola optimus Magister exercuit.

Quin & continua mortificationis usum ipse Dominus exemplo suo constanter docuit, non in omni solum vita, sed vel maxime tempore praedicationis, vitam trahendo in penuria, in laboribus plurimis, in itineribus, in humiculationibus; non enim habebat, ubi caput reclinaret: in fame & siti, in sudoribus & fatigationibus: Nam Joan. c. 4. Cum fatigatus sederet ad fontem, con-

versioni Samaritanarum intentus, jamque hora esset sexta, id est, secundum hominologiorum nostrorum taxin, duodecima, & fame pressus Apostoli, coemptis cibis, ad resocillandum corpus; invitatus hisce verbis: *Rabbi manduca: ipse respondit: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis: meus cibus est ut faciam voluntatem Patris mei, ut perficiam opus ejus.* Nimirum tunc Dei Patris gloriae fame, & animarum sui premebatur, ut praeter illa quaevis corporis incommoda non sentiret.

Eundem quoque mortificationis continuam & commodorum propriorum fugam Spiritum à Christo hausere Apostoli, attestante S. Paulo 2. Cor. 11. *In laboribus plurimis, in labore & ariditate, in siti, in jejuniis multis, in frigore & nuditate.* Haec erant ipsorum deliciae, haec opedia, & tragemata Apostolica. Quod si pro occasione, commoda aliqua admittere necesse erat, Apostolicum verbum non ignorabant: *Scio abundare & penuriam pati;* ut nimirum abundantiam non dissolveretur animus; sed ita vitium integritati pro occasione consulerent, ut eas ipsas ad majores labores & dolores deinde conferrent.

Non ab similibus mortificationis continua genus eluxit in Indiarum Apostolo S. F. Xaverio, qui eo usque excreverat, ut, teste P. nostro Oliva in Concione quapiam de ipso, mortificationem maximam haberet, si eâ careret. Illius quoque hujus abnegationis speculum praebet nobis Hispania in R. P. Antonio Sanchez Anno 1601. in Civitate Xerez in obsequio pestiferorum gloriose defuncto. Venit is ad Societatem Hap-

pall anno ætatis 32. atque ad Tyrocinium Montillam missus, ibidem viribus omnibus ad summum perfectionis apicem conuersus est, fervore tam ardenti, tamque continuo mortificationis & asperitatum studio, ut illud admiratus Tyronum magister qualiverit aliquando: Quid sibi volunt tam insolite mortificationes & pœnitentiæ? Cui Pater: Si iumentum quodpiam bene pascum in divensorio, postque longam quietem, in viam prosequendam eductum, languide incederet, & sagniter; nonne mereretur calcibus & virgâ urgeri ad progrediendum? Atqui iumentum ejusmodi corpus meum est, quod in sæculo bene pascum, & longâ quiete deses ad cursendam perfectionis viam, necesse habet ejusmodi stimulis & verberibus ad cursum incitari.

Neque hunc mortificationis continuæ fervorem, cum sine Tyrocinii, more nonnullorum deposuit, sed magnis auxiliis incrementis, novas & novas corporis domandi artes & praxes adinveniens, corpus à capite ad calcem flagellis exdebat ad horrorem audientium: si quando istus falleret, increpans semetipsum, canem commerita flagra dechinantem appellabat. Lavans scutellas, aut ollas, inmittebat manus ad cubitum usque aquæ calentissimæ, rogatusque qui posset tantum ardorem sustinere, reponebat: *Et quomodo possum ardorem sustinere sempiternos?* Alias brachiis supponebat candelam ardentem, seque increpans dicebat: *Adurete porce, adurete.* Ad parcissimum, vilissimumque cibum, præter aquam nihil unquam admittebat, monitusque ne id faceret: va-

letudinis & senectutis causâ: respondit: Si perdomare abstinentiâ non possum canem hunc mortuum: bibendo vinum quomodo illum subjugabo? Atque ita strenuè, constantèrque à Tyrocinio ad obitum usque mortificationis continuæ & pœnitentiæ rigidæ studium adhibuit.

Hujus igitur uti & SS. Apostolorum atque in primis Christi Domini nostri exemplo; ferventiore Tyrones in bono proposito, & usu moderato mortificationis pergant, tepidiores sese excitent; ut officio suo ritè fungantur: non licet quidem adeò inusitatas, absque expressa Superiorum licentia suscipere austeritates, quæ admirandæ potius, quàm imitandæ proponuntur, sed in levioribus occasionibus, quotidie occurrentibus, internis præsertim animi motibus & passionibus, mortificationi continuæ studendum est, *quoad fieri potest*, (ut in Regula ad discretionem insinuandam additur) Hoc enim, ut diximus, officium, pensumque & Religiosorum omnium: hoc Regula & Professio nostra exigit, & vel maxime in Societate JESU, in qua cum proximis agendum nobis est, & vitam Apostolorum imitatricem, innumeris laboribus, molestiis, difficultatibus ac mortificationibus implicatam amplexi sumus; adeoque cum illis connexam, & necessariò colligatam, ut absque iis Religiosi & Socii JESU nomine indigni futuri simus, ac velut sylvescentes & ramis, stolonibusque redundantes arbores fructum exiguum, aut propè nullum pro Dei gloria & animarum salute relaturi.

Nn 2 REGULA

REGULA XIII. SUMMARII
DE EXERCITIO OPERUM HUMILIORUM.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM.

Proponit suscipienda esse ea opera humilitatis, à quibus sensus magis abhorret.

T H E M A.

Vilior fiam, plus quam factus sum, & ero humilis in oculis meis. 2. Reg. 6. 22.

Vel ex Regula.

Vel: *In exercendis operibus humilibus promptius ea suscipi convenit, à quibus sensus magis abhorrebit. Reg. 13.*

David in flore juvena etiamnum constitutus, cum inter fratres minimus esset, aliis martem prosequentibus, & volitantibus in armis, ipse ad custodiendos ovium greges à parente amandatus est. Eo in munere exercebat sese paulatim, majora indies fortitudinis & victoriæ specimina præbendo, gregemque à bestiis propugnando: & primò quidem ursum, agniculum fortè quempiam, innat à ferocia aggredi parantem. invalit, stravit, enecuit: hanc victoriâ parvâ animatus, leonem quoque irruentem, atque è grege

vervecem, rictu, unguibusque apprehensum, rapere ac dilaniare mortuam, fortiter tenuit, & pedes liberatè interemit; quibus victoriis in tantum juveni increvit animus, ut deinceps difficiliora etiam certamina haud retumidârit. Novitii, quemadmodum David, in Religione Fratres sunt minimi; qui. Fratribus natu majoribus in campum prodeuntibus, & contra hostes hygios pro salute animarum dimicantibus, custodiunt gregem suum, suos nimirum sensus, cupiditates & potentias, quo in munere S. Patriarcha noster eos morem animùmque Davidis induere exoptat; ac methodum eximiam sensus & vitia debellandi suggerit; ut scilicet, nauseæ & horrori in operibus vilibus at-

que abjectis, instar ursi aut leonis in eos
irruenti, animosè resistant, ac fortiter re-
pellant, & hac ratione à facilioribus, ad
difficiliora, magisque ardua certamina
& victorias assurgant.

Id quod præsentè exhortatione de-
clarabimus.

I. Primò igitur vincendus ursus, in
nos, operibus humilibus intentos, insili-
ens; qui prosternitur, dum calcata sen-
sualitatis repugnantia, horroreque re-
pullo, functiones humiles magnà ala-
criteate & promptitudine obimus. E-
jusmodi officia abjecta ac humilia cen-
sentur, quæ ab hominum fæce & me-
dialibus exerceri solita, à mundo, vilia
reputantur; hominèque primarij ab-
horrent, & dedignantur: Religiosi verò
virtutis assequendæ Christi que imitan-
di studio, ultro suscipiunt. Qualia sunt,
scopis pavementum evertere, lances
tergere, ollas, cacabosque mundare, co-
co in culina ministerii operam navare;
peregrè adventantibus pedes abluere,
in Nosocomio, aut gomi infirmis mini-
strare, cibos mensæ inferre; aliæque si-
milia, quibus S. Fundator noster Tyro-
nes exerceri, ac probari desiderat, Cap.
4. Exam. Ut hoc modo sensualitatem
tubigant, saltum deponant, humilitate
que virtutem acquirant: ejusmodi enim
functiones humiles & in opinione vul-
gi viles, ad animi demissionem mirifice
conducunt: *Humiliato enim corpore, humili-
atur & anima*, ut ait S. Doroth. serm. 2.

At hic occurrit interdum ursus par-
vulus in nos insiliens & agniculum auf-
ferre parans; quando nimirum caro re-
pugnat, quando difficultas se ingerit,
sensus abhorret, jam calor, jam frigus,

jam fœtor, jam fœditas nauseam ac fa-
stidium parit; jam ipsa laboris mole-
stia, inclinationi nostræ adversa tetra-
hit & retardat. Verùm ursus hic gene-
rosè invadendus est, & nullo negotio
sternetur: modò insultum ejus retun-
dendi methodum calleamus. Quam
verò ista methodus? Sumendum illico
scutum fidei: capiti imponenda salutis
galea; stringendusque gladius Spiritus:
aut quod Jobi 4. suggeritur: *Pones circu-
lum in naribus ejus*. Ursus molles & per-
acris sensus nares habet: inferre illis cir-
culum & domabis. Cogita circum vel
annulum æternitatis omni sine caren-
tem: pensa laboris, nauseæ, aut molestiæ
brevitatem, æternitatis longitudinem,
bonorum futurorum, quæ humilitate ac
patientia acquiruntur, diuturnitatem;
& exemplo horror concidet, & mole-
stia, asperitasque lenietur. Est, fœtor, dif-
ficultas nonnulla in ejusmodi operibus,
ac victoriis, sed semper tendit in ardua
virtus: *ὄξυλα, ταχέα*: difficilia quæ
pulchra. Quis nobilis, quis heros & ath-
leta, in acquisitione gloriæ sensum non
superat? Quod incipientibus difficile,
proficientibus facile, jucundum perfe-
ctis accidit: & vel ex hoc collige, in quo
perfectionis gradu verseris. S. Fundator
noster de quopiam Fratre nostro mura-
rio, Antonio nomine, assererat: Quot
collocabat lateres, quoties tundeat
malleo quoties calcem apponebat, tot
sibi in cælo coronas adornabat. Simili
modo de operibus humilibus dicere li-
cebit: quot lances tergis, quot mensæ
infer feracula, quot pulveres everris, tot
coronas & diademata in cælesti gloria
tibi fabricas.

N n 3

Alium

Alium vincendi modum suppeditat obedientia; quam in præsentē Regula Legislator inſinuat hiſce verbis: *Si injunctum fuerit, ut in eis ſe exercent.* Si itaque ſenſus abhorreat, ſi repugnantiæ ſe prodat, extemplò clypeum obedientiæ oppone: Obedientia imperat, ac per illam DEUS mandat: quare parendum eſt, cedendum eſt, quamvis corruptæ naturæ, ſenſualitatique vis nonnulla inferenda veniat: Dic cum Prophetâ Regio Pfäl. 72. *Ut jumentum factus ſum apud te.* Ideòque onera religionis feram, viliffimæque obibo libens munia, propter te, DEUS, & propter nomen ſanctum tuum, qui equum curru jungit, licet is fremat ac recalcitret, conſtanter tamen illi jugum imponit, & aratro, euruive adaptat, atque ad trahendum ſcuticâ propellit. Religioſus, ait S. Baſilius, *ſe Dei in Religione mancipium eſſe arbitretur*, adeòque intra terminos ſervitutis ſe contineat, ex aliena, non ſuâ voluntate cuncta peragat, mancipiique inſtar ex arbitrio Domini ſemper dependeat.

Charitas quòque animat, & ad uſum iſtum ſuperandum roborat: vilia enim officia minimè aſtimanda ſunt abjeſta ac vilia; ſed pretioſa & excellentia; utpotè à Caritate, virtutum omnium Reginâ, imperata, nobilitata ac inaurata; cùm ex amore erga Deum & Proximum obeantur. Mundani corticem duntaxat exteriorem reſpicientes, ea vilia autumant & deſpecta; at cæleſtes Genii, virique perfectione conſpicui latentem charitatem inſuentes pretioſiſſima reputant. Hos inter S. Baſilius in Conſtit. monaſt. c. 24. ait: *Debet cultor*

pietatis viliora etiam munia magno ſtudio, atque animi alacritate ſuſcipere; ſcilicet nihil eſſe minutum & vile, quod Dei cauſâ fiat: ſed grande & ſpirituale, huiusmodi, quod cælum nobis & præmia cæleſtia conciliet.

Aliam ad uſum hunc detrimendum praxin docet nos S. Franciſcus Borgia è Duce Gandiæ Tertius Societatis Jeſu Præpoſitus Generalis; armis propriis hoſtem jugulare ſolitus. Verſabatur is in Xenodochio, inter pauperes & hominum quiſquiliis; quando humanâ ſpecie Cacodæmonem ſuperbia appellentem audivit: *Quid tibi hic negotium? Tantiſ omniſis, in hominum face qui verſaris potes? Retudit ſaltim Franciſcus: Equidem miror magis te tam ſuperbo præditum ingenio, miſerum me atque peccatorem appellare dignatum.* Neque ullus dubitandi locus relinquitur, quin idem generis humani hoſtis, eundem Vicum ſanctum, ſub vitâ potiſſimum religioſæ primordia, ſummo ſtudio in omnia ſenſualitati atque aſtimationi propria contraria incumbentem, roſtro ac unguibus urſinis petierit. Dum enim in Ognatenſi Tyrocio ipſe etiâ inſum Tiro operam coco juvando conſtanter addiceret, Sociorum communè ſervum, Domûſque mediaſſimum ageret, ſigna & aquam comportaret; verreret pavimentum, lances & ollas mundaret, omniâque tyronis ex infima conditione munia obiret: pedibus etiam ſingulorum exſpiculandis identidem advolveretur, errata ſua, lapſûſque deprecaretur, ac publicas reprehentiones & poenas ſubiret: Ad hæc dum exerraret in pagis vicinos, ſacco mendicantium mor-

onustus, panem ostiatim, & stipem mendicaret, alias tintinnabulo pueros convocaret; longo ordine eosdem ad templum vel forum eanentes duceret, ibidemque explicaret Fidei rudimenta & quæ interrogando qua scriptis eadem repetendo inculcasset; quis Ursum stygnum scriptis in ipsum inhiisse, & vel Ducis Gandia dignitatem, vel operum illorum vilitatem objectasse ambigat? Quis quoque Ursum hunc consueto gladio: *Franciscus peccator* (quod nomen hoc proprium fecerat) jugulatum fuisse, in dubium revocat?

Inhiërat sane in Ironem quempiam Septimanæ; qui à lancium sordibus purgandis penitus abhorrebat; & invitasque hoc onus, cetera perlibenter suscipiebat. Accidit fortè ut Septimanam veniret S. Franciscus Borgias; qui ut Novitii hæc in parte difficultatem accepit, quò metum inanem illi eximeret, eo labore persansctus, altero spectante, aquam sordibus inde inquinatam toto ore haurit, hoc spectaculo fractus Adolefcens, ad pedes illi accedit, venique exorata, horrorem nullum amplius aut nauseam expertus est. *Tanner. pag. 127.*

II. Debellato Urso, ad robustiora certamina paulatim ascenditur, & cum Davide Leo prostermitur; in quo gravior difficultas cernitur, quæ à levioribus ad difficiliora scandendo superatur. S. Indarum Apostolus Xaverius Lib. 1. Epist. 5. Literis ad Socios Goanos exaratis hæc inseruit: *Fortassis intra biennium plurimos vestrum in Japoniam per literas evocabo. Ubi utique Leones plurimos id est objecta ardua superanda*

occurrent, ubi opera heroica Heroibus generosis digna exantlanda se offerent. Verùm quinnam sanctus hic Thaumaturgus requirit interea animi præparationem? *Proinde* (inquit) *meditamini interea, ac diligenter colite humilitatem; omnibus in rebus, a quibus depravata natura abhorret, vos ipsi vincite.* Hæc victoriæ eluctabimini ad ardua, heroicæque facinora.

Ea quippe facta Heroum, magnorumque Sanctorum intelligo, quibus ipsi insolitatis, raris, eximisque victoriis, seipfos ad stuporem magis aliorum, quam ad imitationem devicerunt; stygiosque Leones confuderunt, aut Spiritus sancti peculiari instinctu, aut obedientiæ expressæ permisso, ac proinde Tyronibus, nisi duce obedientiâ, Superiorumque facultate obtentâ, minime æmulanda.

Leonem hujusmodi, & naturæ horrorem devicit S. Patriarcha noster Ignatius, quando Manresæ in hospitali domo ministravit ægrotis, & pus non semel ex ulceribus eorum batit. *Tanner. pag. 4.* Leonem similem stravit Sanctus Franciscus Xaverius, quando exemplo S. Catharinæ Senensis Venetiis in hospitali incurabili, ut vocant, ægris serviens pus ex eorum ulceribus exfluxit, ut sensus sui delicatioris fastidia frangeret; & quam purulenta & graveolentia illa semi-cadavera tractans refugam sentiebat nauseam, forti Caritatis violentia ulcisceretur. *Bartolus in vita L. 1. m. 4.* Leonem æquè, si non magis ferocem superavit V. P. Bernardus Colnago, quando sepulchrale Collegii conditorium ingressus, ibique

ibique recens defuncti Patris Theologi
cranium manibus prehensum diu
tenuit, verbis tenerrimis allocutus fuit,
ac mundi, carnis, sui que victor egregius
defluam ex putrefacto capite tabem,
quæ manibus infusa erat, ingenti Spiritu
hausit; duo inde rara cæli dona conse-
cutus; scilicet ut nullas ex eo tempore
fordes, tabemque ægrotorum salidiret;
& miro pietatis sensu, & cælesti qua-
dam dulcedine semper deinceps liqui-
do perfunderetur. Joannes Paulinus in
vita L. 2. c. 19. §. 6.

Neque recentiorum pugilum, cum e-
jusmodi leonibus duellantium præclara
defun. exempla: atque ut è sexu fragi-
liore unum atroxamus. Obiit ætate mun-
dæ anno 1686. 26. Julii. Venerabilis &
opinionè non vulgaris sanctitatis con-
spicua, Virgo Deo Devota, Joanna de
Randerath, ingenti & ad stuporem fer-
vido sui vincendi Spiritu semper inflam-
mata; quæ S. Franciscum Xaverium i-
mitandi desiderio, petita obtenta que à
Conscientiæ arbitrio facultate, è cufus-
dam virginis foetenti ulcere, pus magno
fervore hausit: ac denuò petita veniã,
ternarum Salutationum Angelicarum
spatium lambendo & exfugendo idem
ulcus insumpfit, eoque peracto magnas
Patri pro indulto hoc favore grates re-
tulit. Eadem Virgo reperit fortè in hor-
to suo, molles, sit venia verbo, felis for-
des, vetribus scatentes, quibus conspe-
ctis sub initium eo perculsa horrore fuit,
ut ocyus profugeret; mox tamen re-
sumptis animis redux, quo nauseam ge-
nerosius vinceret, prona faciem in sor-
dibus istis diu multumque volutavit,
linguã allambit; idque non unã dunta-

xat vice, sed totius hebdomadiæ decur-
sive quotidie. Verè heroina, sui domandi
cupidissima.

Sed ne longè abeamus, vel in hac ip-
sa Probationis Domo Trevirensi (ubi
hæc scribimus) hujusmodi victoriæ ho-
culenta exempla non desideramus. Vi-
xit in ea R. P. Mauritius de Büren, vir in
sæculo magnus, illustrissimæ suæ fami-
liæ, antiquissimorum Baronum & Dy-
nastarum Bürenium superites ultimus,
Cæsari à consiliis intimis, & Camera
Imperialis Spirensis Præses: is ubi reli-
cto Baronatu Burano, nec non Gellia-
no, Ringelsteiniano, ac Volterranis Do-
minis, has probationis ædes subijt, inter
victoriæ sui strenuè se totum impendit,
verè implens illud Ecclesiasticè: *Quantus
magnus es, humilia te in omnibus, & cum
Deo invenies gratiam.* Quare non solum
ufos, opera humillima obeundo, Cocus
in culina ministris ferviendo, stibit-
lum purgando, domum verrendo, lan-
ces tergendo, devicit; verum etiam le-
nem superavit. Accidit enim ut Cocus
accedans servitia sua oblaturus, eundem
in evacuanda fovea, in quam culina for-
des defluunt, occupatum reperiret, in-
terrogaretque, si quid agendum foret,
aut num opem in aliquo ferre posset:
subinfert Cocus, si placet me juvare, gra-
tum accidet: placet enim vero ait P.
Mauritius, foveamque istam usque ad
fundum exhaulit. Eoque peracto, de sui
victoriã gaudere ac tripudiare est visus.
Ut vita ejus manuscripta perhibet. Ex-
emplo hoc animati, dum ante biennium
eadem cloaca, integræ diei spatio, curam
implendo & attrahendo per funes, o-
vacuaretur, Tyrones complures, ubi
manus

manum admovère, opemque fortiter
& constanter tulere, non sine sui
victoriâ.

Quapropter, Dilectissimi, secundum
hanc Regulam strenue exerceamus nos
in iis operibus vilibus atque abjectis,
à quibus sensus noster delicatior magis
abhorret: Et si ursus quispiam nobis
occurrerit, id est, si nausea, si fastidium
aut horror nos inceserit, circulo æterni-
tatis eum compescamus, aut obedientiæ
ac caritatis freno eum cohibeamus,

ne nos mordeat. Ita paulatim cum
Davide animos erigemus, confortabi-
murque ad Leonem quòque aggredi-
endum, sed non nisi quando vehemens
Spiritus Sancti impulsus nos urserit, &
Superiorum, Dei locum tenentium,
facultas ejusmodi inusitata indulserit.
Quod si præstiterimus, non solum victo-
riam plenam sensualitatis; sed etiam
profundissimæ demissionis & obe-
dientiæ virtutem, Deo adjuvan-
te, reportabimus.

EXHORTATIO II. IN REGULAM XIII. SUMMARI.

Suadet amplectendas sui confusiones.

T H E M A.

Proposito sibi gaudio sustulit crucem confusione contemptâ.

Hebr. 12. 2.

Vel ex Regula.

DAVID, in vernantis
ætatis flore ad gregis
custodiam à Patre
ablegatus; à minore
paulatim ad majus
fortitudinis speci-
men edendum commissus est; nam primo
certamine Ursum trucidavit; deinde
Leonem in frustra discepit; denique
Goliathum Philisthæorum Gigantem,
virum robore validum, animo tumidum,

staturâ procerum, audaciâ ferocem,
loricæ, galeæ, hastæ & gladii armaturâ
præfidentem aggredi, & cominus
cum eo decertare non est reveritus. Et
quamvis in arenam descendere paranti
Saul Rex oggereret. 1. Reg. 17. 33.
*Non vales resistere Philisthæo isti, quia
puer es, hic autem vir Bellator est ab ado-
lescentia sua.* David tamen animum
non despondit; sed Regem bono animo
esse iussit, & adductis prioribus fortitu-
dinis

o o

dinis

dinis exemplis animavit, dicens: *Nam & Leonem & Ursum interfeci ego servus tuus: erit ergo & Philisthaus his, quasi unus ex eis.* Erectus igitur Saül, cum armis suis, galeâ, lorica & gladio munivit. At ipse opposuit: *Non possum sic incedere, quia non usum habeo;* & tulit baculum suum pastoralem, & quinque limpidissimos lapides, atque ita adversus Philisthaum proceffit, molèmq; illam carneam stravit. Haud ablimili ratione nobis pugnandū est, & primò quidem, ut exhortatione proximè præcedente declaravimus, ursus & leo sensualitatis prosterendus est; eoque prostrato, contra spiritum superbiz, tumidum & ferocem, instar Goliathi nos quotidie oppugnantem, heroico quodam ausu in certamen descendendum est, armorum loco assumptis, baculo crucis & quinque limpidissimis lapidibus, id est, sacris ejus vulneribus & confusionsibus ab ipso in cruce perlatis, nec non favoribus, præmiis & Sanctorum exemplis, quibus ad generosa facinora & confusions inignes pro Christo subeunda animabimur; ut exhortatione præsentè ostendemus.

Confusio
quinta
plex est.

Inter alia humilitatis heroicæ exercitia locum non postremum occupat studium efficax quærendæ, ex Dei amore, nostræ coram aliis confusions, & qui inde nasci amat apud imperitos, rerumque cælestium ignaros, contemptus. Honestæ autem ac laudabilis hujus nostræ coram aliis confusions materia ad quina fermè capita reducitur. Primum est publica defectuum nostrorum manifestatio, sive eos ipsi

proferamus, sive ab aliis Superiorum consensu aut imperio detegantur. Alterum confusions genus, vilia & abiecta officia, mundi que judicio despecta complectitur; qualia sunt domum, arcamve publicè verrere, multis spectantibus: cum pauperibus in loco cunctis pervio cibum sumere, oblatum stipem cogere; quod passim primigenis Societatis nostræ Patriarchis in more positum fuit. Tertium genus est in Nosocomiis agris deservire, & palam res eorum fordidas & inquinatas abluere, quod hodie in Italia Titonibus nostris in more est positum; aut in foro, macellorve cœmptas, humeris injectas domum deferre. Quartum genus est, viles, squalidas, obsoletas, attritas, centonibusque confutas vestes gestare, quod quòque Novitiis usitatum est, dum antiquâ, tritaque lacernâ sese ambiunt, humilitatis exercendæ gratia. Quintum genus est, in accusationibus, vel pœnis injunctis, innocens licet sit, excusationem, purgationem, defensionemque nullam prætexere: quod Sanctis compluribus familiare extitit, & viri perfectionis avidi etiamnum æmulantur. His adjungi potest: Si juniores te, minusque, ut reris, dignitate præterito, ad honorum gradus promoveantur; non absque multorum, causam ignorantium admiratione; aut si te ex honoris culmine in imum, nullâ datâ ansâ, dejici videas: ut in his aliisve casibus ruborem & confusionem debelles, Philisthaumque honoris & propriæ existimationis prosternas; sequentibus quinque lapidibus limpidissimis utere.

I. Primum

I. Primus limpidiſſimus lapis, quo Philisthæum, id est, confuſionem tui in rebus abjectis vincas; est *Divinum beneplacitum*, seu consideratio, certissimaque persuasio, ejusmodi victorias Deo Optimo Maximo gratissimas accidere & perplacere. Id autem velex eo liquet, quòd Deo gratissima sit humilitas: Deus enim, ut David Psalm. 112. concinit: *Humilia respicit in celo & in terra.* Ex visu autem amor nascitur. Hæc ratione respexit Saul in oculis suis parvulum & humilem, in agris asinas Patris sui quærentem, aspexit, placuit, & per Samuellem eum in regem unxit. 1. Reg. 9. Respexit quoque Davidem parvulum, & inter octo fratres natu minimum, & in pascuis oves pascentem; aspexit, placuit, & eundem quoque per Samuellem omnibus fratribus prælatum unxit in regem. 1. Reg. 16. Respexit etiam Beatissimam Virginem. *Respexit humilitatem ancilla sua,* & placuit ei, atque ad Matris Dei dignitatem evexit. Respexit Zachæum staturâ pusillum, & coram populo sicomorum conscendendo, confuſionem sui minimè reformidantem, & in domum ejus Salvator divertit.

Placet ergo Deo humilitas, ac proinde tolerantia prompta confuſionis quæ & soboles & parens humilitatis est, & semita ad gradum humilitatis sublimiorem, displicere haud poterit.

Deinde. Si Deo, qui Dominus virtutum est, omnes virtutes mirificè placent, quantopere ipsi placeat necesse est humilitas, quam S. Cyprianus Serm. de nat. SS. 45. *Fundamentum sanctitatis* appellat: Joannes Abbas apud Pal-

ladium, *fundamentum*, non qualecunque sed *primum omnium virtutum*: S. Chrysostomus Hom. 30. in Acta; *matrem, & radicem, & altricem, & fulimentum, & vinculum honorum*; quæ non virtutes duntaxat, sed (ut Christus revelavit S. Birgittæ Lib. 6. c. 1. 16.) *ipsum Deum in cor introducit.*

Rationem hujus ulteriorem reddit sanctus Cyprianus de zelo & livore. *De humilitate* (inquit) *ad summa cresimus: didicimus unde placeamus. Deus veritas est, quam obrem & diligit veraces, & odio habebit mendaces: Superbi verò mendaces sunt & stulti, qui cum nibi sint, se aliquid esse putant, & ab hominibus magni haberi volunt, qui digni odio habentur. At humiles sunt veraces, qui sentiunt se nihil esse, qui seipos despiciunt, & ab aliis despici cupiunt; unde & equum est ut à Domino diligantur. Et quidem quos Dominus diligit, extollit, & ejus diligere, esse hominem & ditare est. Quis igitur ut Deo placeat, hominibus displicere refugiat? Quis ut Dei dilectionem, honorem, elevationem promereatur, hominum irrisionem & confuſionem subire detrectet?*

II. Alter limpidiſſimus lapis, quo Philisthæum petamus, & confuſionem libenter suscipiamus; est consideratio favorum cælestium, quos Divina Bonitas, confuſionem, Dei amore quærentibus elargitur; neque enim infinita Numinis liberalitas ab homine vinci se sinit. *Deus humilibus dat gratiam.* Jac. 4. *Humiliare Deo, & expecta manum ejus.* Eccli. 13. 9. *Qui emittit fontes in convallibus.* Psalm. 103. *Qui intueris abyſſos Dan.* 3. Id est, cognitione sui dejectos, intueris, ut exaltes, & de stercore erigas pauperes.

O 2 Exem.

II.
Favores
cælestes.

Exemplum habemus in Rege Achab ; cui ob impietatem gravissimas DEUS poenas comminatus est per Eliam, Prophetam. L. 3. Reg. c. 21. *Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes ; si in agro, volucres cali.* Verum quoniam egit poenitentiam, publicamque sui confusionem subiit, ibidem §. 37. dicitur esse sepultus in Samaria. Quam ob rem verò ? Quia *Scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, jejunavitque & dormivit in sacco, & ambulavit demisso capite.* Hâc de causâ factus est fermo Domini ad Eliam Thesbiten : *Nonne vidisti Achab humiliatum coram me ? Quia igitur humiliatus est, non inducam malum in diebus ejus.* Hâc perpendens S. Basilius exclamat : *Si homo impius humiliatione externâ Dei iram placat, & flagella à domo suâ avertit ; quantum magis justus, & Dei servus, ac religiosus Deum sectet ad concedendam ei perfectionem ?*

Exemplum quoque luculentum præbet S. Maria Magdalena, nobilis Domicella. sæculi vanitatibus dedita, quæ non absque magnâ sui confusione in domum Simonis Pharisei intravit, in omnium convivarum mensæ accumbentium conspectu, ad pedes Christi sese abiecit, eosdem lavit lacrymis, capillisque terxit, rem non modò redemptori gratissimam præstitit, sed complures favores eximios reportavit. Ponderat id S. Gregorius : *Ardens dolore, flere etiam interepulas ac convivantes non erubuit ; nam quia semetipsam graviter erubescere intus, nihil esse credidit, quod verecundaretur foris.* At quidnam hâc ingenti confusione sui promeruit ? 1. Remissionem peccatorum. *Remittantur ei peccata multa, & Christi Domini defensionem ; Simon*

videt hanc mulierem ? Aquam pedibus meis non dedisti : Hac autem lacrymis rigavit pedes meos. 3. Lazari fratris sui resurrectionem à mortuis. Quâ de re præclarum extat ipsiusmet Christi testimonium in revelationibus S. Birgittæ L. 4. c. 74. ubi inter causas quaternas resurrectionis Lazari hanc recenset : *Quia Maria Magdalena humilitas tantum meriti in lotionem pedum meorum, ut sic in conspectu multorum letaretur & honoraretur.*

Exemplum recentius nobis exhibet V. Pater Bernardus Colnago Societatis nostræ Sacerdos, qui cum interitis sentiret impelli se, & à P. Rectore suo Antonio Spinello. Viro sancto & hujusmodi confusionibus addicto, Neapoli, veniam obtinisset, vestemque laceram & ex centonibus confutam induisset, ac devictâ ingenti, quam ab eo sentiebat, repugnantia, præcipuas urbis plateas obivisset, cum magnâ sui confusione & pudore, quippe multis in ea notus, & publicus Theologiæ Professor ; atque ob id factum contempus, irritus, & à multis ad insaniam redactus habitus esset ; & ipse id ex eorum ore accepisset, Deus illum ab eo tempore copiosissimis suis donis & gratiis gratis datis ac virtutibus cumulavit : nam primò excellentissimum ei contulit donum concionandi, hominumque corda permovendi ; deinde donum prophetiæ ; denique donum patrandi innumera, eaque manifesta miracula : quemadmodum ipse R. P. Nicolao Lancicio Romæ retulit. Atque hic Opusc. 8. de humil. testatur. *Quem verò tanti è cælo favores ad quandam coram mundo confusionem tolerandam non alliciant ?*

III. Tertius limpidiſſimus lapis est

consideratio exempli Christi Domini : Quanta enim ejus humiliatio extitit, cum ad sordidos Apostolorum & Judæ pedes sese abjecit? Hoc sciens Dominus, ait S. August. tra. 10. in Joan. humilitatu Magister & clarum speculam ejus, cum in se humilissimus esset, nec ullo modo ejus acquitenda egeret, & nos viam hanc doceret, toto tempore privata vita sua, ad trigessimam aetatem, innumerata horum humilium operum exempla præbuit. Luc. 2. Et post conciones mirum illud exemplum lotionis dedit, à Discipulo humilissimo, quem diligebat? *IESUS, tam distinctè descriptum. Quod Reges & Principes imitari cœperè.*

Sed quanto major Domini depressio & confusio, quando ligatus per compita ductus? Qualis confusio, quando publice coram Anna in faciem cæsus? Qualis confusio, quando ab Herode ut stultus illulus, à Pilato, spinis coronatus, totiusque deformatus populo propositus, ac denique in crucem actus? Quando proposito sibi gaudia sustinuit crucem confusione contempti? Hebr. 12. Si hæc Rex, quætia Subditi? Si ista Magister & Dominus. quid Discipuli & Servi?

IV. Quartus lapis, superbiz strator est consideratio Exempli Sanctorum, Regem ac Ducem suum strenuè insequentium: & mundi gloriam, sui confusione superando calcantium. Non commemorabo hic prolixè Prophetam Isaiam, qui dum c. 20. à Deo iustus est se exuere: *Solve facium (id est cilicium) de lumbis tuis, & calcamenta de pedibus tuis tolle: mox obediuit: & 2. Fecit sic vadens nudus & discalceatus.* Non absque maximâ sui confusione & verecundiâ, ut portenderet summam & extremam nuditatem,

spoliationem, captivitatem & ignominiam tolerandam in Aegypto & Æthiopia ab Assyriis. De quo S. Ambrosius L. 6. epist. 36. ad Sabinum Episcopum scribit: *Non est confusus Isaias, qui nudus & discalceatus per populos ibat, oracula clamans caelestia.* Præteribo quoque ingentem Jeremiæ Prophetæ confusionem, quando Deo iubente, c. 27. 2. *Fac tibi vincula & catenas, & ponas in collo tuo. Ligatus fuit catenis, quo portendebatur Nabuchodonosorem Judæis, aliisque gentibus jugum impositurum servitutis, eo quod ipsi excussissent jugum Domini, dicendo, non serviam Jer. c. 20.*

Omni ignominia & confusione contemptâ, quàm liberè & candidè sua delicta Sancti vulgavère? Quoties David se in iniquitatibus conceptum, egenum, pauperem, mendicum, vermem, non hominem, sed opprobrium hominum proclamat? Quoties Doctor Gentium se indignum Apostoli nomine, Ecclesiæ persecutorem, blasphemum, contumeliosum, peccatorum primum palam profitetur? An non Augustinus furta sua enarrat, totique mundo evulgat delicta sua L. 1. Confess. c. 19. &c.? An non Hieronymus Epist. ad Chromatium sua scelera recenset & apertè fatetur, se in lubrico adolescentiæ itinere lapsum esse. Et Epist. ad Heliodorum, se ob luxuriam naufragium passum esse? An non quoque S. Bernardus serm. 54. in Cant. S. Nazianzenus, S. Basilus, S. Ephrem, S. Anselmus & alii delicta sua enarrant & propalant? O egregios mundi & honoris sui contemptores! ô insignes confusionis & ignominie appetitores!

O o 3

Illustre

Illustre in alio confusionis genere recenser Albertus Cranzius Hamburgensis Decanus, ibidem in summa ædificatus, & statim honoratus L. 8. Saxonie c. 7. De Adolpho Holsatie Comite, qui relicta filiis Toparchia, Ordinem S. Francisci amplexus, in oppido ditionis suæ, lac ostiatim à subditis suis emendicare sollicitus fuit: cumque lac in hydria portanti. Filii media in platea equis phaleratis vestri ac magno comitatu stipati occurrerent, non nihil humani passus, dum rubore perfundi inciperet, hydriam in caput effundens invertit, dicens: *Hic erubuisi Christi pauperiem, lac in manibus bajulans; nunc vel in capite ostende, quid portaveris.* Actu hoc heroico confusionis sui Comes non solum grandem in celo coronam, sed & hic eximium humilitatis gradum, & sui victoriam præclaram obtinuit.

V.
Præmia
Beatorum.

V. Quintus lapis, ut verbo attingamus, ne prolixiores sumus; quo metum confusionis dejicias & ferias, est celestis gloria: non enim fallit æterna Veritas, dicens: *Qui se humiliat, exaltabitur.* Lucæ c. 14. Quod & ipse Salvator expertus est: *Humiliavit semetipsum, usque ad mortem, mortem autem crucis, ignominiosissimam; Propter quod & Deus exaltavit illum & donavit illi nomen, quod est super omne nomen.* Ad Philip. c. 2. 8.

Quapropter, Dilectissimi, cum Davide, contra Philistæum forti pectore, manūque diuicare decernamus. Occurrit non raro materia, aut occasio confusionis: jam enim ipsimet sponte defectus ac tentationes nostras Præsidi detegimus; aut ejusdem permissu palam recensemus: jam excessus nobis

insinuatur ab aliis (quemadmodum Davidi à Nathan.) aut publice non absque confusione quapiam, recitari jubentur, ut disciplina fiat factis, ac corrigantur. Alias Religiosis viris, ac potissimum Tyronibus, humilitati exercendæ & acquirendæ gratiâ, ob eunda veniunt officia abjecta & vilis, quam operam navant infirmis, aut vitis, obsolescentibus amicumque integumentis, aut strepem cogunt ostiatim, aut ex errore, reprehensionem innocenter sustinent, penamque dare coguntur. Omnibus autem illis nonnulla selemiser confusio ac verecundia; quæ adolescentibus in perfectione, nondumque robustos instar Philisthai aggreditur, ad confictum læcessit, atque impugnat. Quod si vobis id contigerit, confictim cum Davide unum è quibus lapidibus prædictis depromite, eum fundæ intellectus imponite, considerando circumducite, hostemque petite. Nunc divinum beneplacitum, quamque Deo accepta sit confusionis ejusmodi victoria pensate: nunc favores vincuntibus à Deo præstari solitos, animo volvite; nunc in Christi Domini ac Sanctorum exempla heroica, mentis aciem defigite; nunc præmia cælestia & æterna ad trutinam revocate. Quibus tantum vobis roboris accrescet, ut & hostes prosternatis & animo libentis secundum Superiorum voluntatem, confusiones quaslibet subeat. His igitur animati, si publica eveniat reprehensio, promptè acceptate: si labores viliores exantlandi, haudquaquam obmurmurate: si elemosyna vicatim

corro-

corroganda, alacriter parere, vestimenta detrita cum gaudio gestare, in defectuum, non adeo gravium, delatione, apud Præfides, nequaquam vos purgante. Atque ita intimam animi demis-

sionem, solidam patientiam ac mansuetudinem, victoriam viciorum, ac promissa humilibus præmia caelestia reportabitis.

REGULA XIV.
DE TENTATIONIBUS.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM.

Declarat Naturam, causam, & varietatem tentationum.

T H E M A.

Fili accedens ad servitum Dei, sta in iustitia & timore, & prepara animam tuam ad tentationem. Eccli. 2. 1.

VEL:

Antevertere oportet tentationes, adhibitis earum contrariis. Reg. 14.

Itam hominis universam, cujuscunque demum conditionis aut status, ex sobi sententia militiam, aut de septuaginta Interpretum expositione, tentationem esse super terram, neminem vestrum fugit. Verum id vel maxime in vitam religiosam, in primis autem Tyronum, cadit: Unde illos cautè ac sapienter præmonet Sapientissimus Iesus Filius Sirach l. c. *Fili accedens ad servitum Dei, sta in iustitia & timore, instar rupis inconculsa, & prepara animam tuam ad*

tentationem. Curnam verò Dei servitium auspiciantem infestior molestat tentatio? In promptu causa est: & quidem princeps: quia Dei famulatum audiens, à servitute Sathanica recedit: quare is indignans se dominio hominis istius & jure herili privari, eum ut servum fugitivum persequitur, atque ad castra, jus & Dominum suum reducere satagit. Ita eleganter S. Isidorus l. 3. de summo bono c. 5. Quia, inquit, Diabolus in Sanctis intrinsecus non regnat, contra eos extrinsecus pugnat: & qui intrinsecus amisit dominium, extrinsecus commovet bellum. Causa altera est, quia in saeculo

saeculo degentibus, vitia, & concupiscentia innata, & indulgentia vitæ prioris auctæ spiritui dominabantur; nunc verò in vitam novam auspicantibus, Spiritus sese opponit; bellumque ciens; & dum premuntur, acrius exurgunt, & caput exerunt instar aspidis. Ut rectè observavit Venerabilis Beda in Proverbiis: *Ante conversionem, ait, præcedit turba peccatorum; post conversionem sequitur turba tentationum: amor enim sæculi, contemptus est Dei, & vicissim amor Dei contemptus est sæculi.* Tertia denique ratio accedit: quia Deus lege æternâ sanxit, ut famuli, filii & milites sui, tanquam athletæ & pugiles adversis probentur, & exerceantur; exercitati corroborentur, corroborati perficiantur: teste Salomone Sap. 3. *Quoniam Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se, tanquam aurum in fornace probavit eos.*

Cùm itaque ad certamen jugiter nos stare succinctos, paratòsque oporteat contra tentationes: earum naturam, causas & varietatem juverit investigare, ut contra easdem nos armare noverimus.

Notandum præviè, non loqui nos hoc loci de tentationibus, quibus nonnunquam Divinæ Bonitati electos suos probare lubet, quemadmodum tentavit Abrahamum Patriarcham, ut filium suum unigenitum Isaacum immolaret: hæc enim probatio non in malum, sed bonum finem à Deo ordinata fuit: verùm de tentationibus propriè acceptis, quæ in finem prævum excitantur, atque ex parte tentatoris, ad nos in flagitium pertrahendos, diriguntur. His præmissis; quaritur

I. Quid est tentatio? Respondetur quod sit *impugnatio à Diabolo, à Mundo, à Carne, à aliâ quavis creatura præventâ, quâ homo ad malum allicitur.* Ex quo liquet tentationem, quantumvis ad enormia scelera impetuosè alliciat, impellatque, peccatum haud esse, nisi consensus voluntatis accesserit; in ipsum peccatum, quod suggeritur, aut saltem in delectationem; sed esse meram incitationem in peccatum, motumque primòprimum, ut vocant, ante omnem mentis considerationem, seu rectæ rationis advertentiam, insurgentem; qui diligentia ordinari prævenire nequeat. Declarat id D. August. L. 12. de Trinitate, & D. Thomas 1. 2. q. 74. a. 1. asserens in omni tentatione reperiri quaternam illam, quæ in prima protoplastorum parentum nostrorum tentatione cernuntur: videlicet, *signum pulcherrimum, inescans serpentem suggerentem, auditorem audientem, & virum comedentem.* Signum inescans est bonum quoddam temporale quod allicit. *Serpens suggerens* est Diabolus, qui vel per se, vel per mundum, vel per Carnem, aliâve creaturam, cogitationes illicitas ingerit, & desideria prava excitat. *Mulier audiens* est sensibilitas, aut concupiscentia, quæ vel opus ipsum, vel præsentem delectationem absque opere appetit. *Vir comedens*, vel comedere renuens, est Ratio, seu rationalis Voluntas; quæ illos sensualitatis motus, aut admitte, aut respuit: ubi advertas velim, nondum peccatum esse in primo 2do & 3tio, sed duntaxat in quarto.

Ex quibus clarè fatiis, quid tentatio sit, perspicietis, quæ cognitio omnino est necessaria. Deinde cernitur, quam

quanti momenti sit, voluntatem firmari in bono, stabiliri gratiâ, solidari in timore Dei, aliisque virtutibus, ut virili pectore constanter resistat tentationibus, vincatur nunquam.

II. Causa efficiens tentationum ad malum nos allicientium & inclinantium, in sacrarum literarum monumentis quadruplex adstruitur.

1. Prima ac principalis est Diabolus, qui, ut S. Petrus Epist. 1. c. 5. innuit, *Tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret.* Is enim ceu tenebrarum Princeps ac rector reliquis tanquam satellitibus suis, scilicet mundi versutiis, carnis blanditiis, creaturarum reliquiarum illecebris, ad nos impugnandos, illaqueandos, & prosternendos abutitur: quemadmodum S. Ignatius in aureo exercitiorum libro, in meditatione de duobus vexillis graphicè depingit. Quomodo nimirum Lucifer demones innumeros per orbem univèrsum spargat ad nocendum, nullis civitatibus & locis, nullis personarum generibus, immunibus relictis. Quomodo eos instiget, ut injectis laqueis & catenis, homines primùm pertrahant ad cupiditatem divitiarum, inde in mundani honoris ambitionem, atque ex hac in superbiæ barathrum precipitent.

2. Altera causa est Mundus, qui teste S. Joanne Epist. 1. c. 5. *Totus est in maligno positis.* Mundi autem nomine, homines mundanos ac perversos Reges quoque & Principes, Judices, seductores, Socios pravorum, viros, feminas, unâ cum omnibus terriculamentis, blandimentis, ac respectibus

humanis intelligimus. Quem ideo plenum laqueis olim vidit & ingemuit magnus Antonius.

3. Tertia causa est Caro seu homo vetus, cum omnibus vitiis & concupiscentiis suis, cujus assiduas impugnationes præsentiscens. Apostolus exclamare non dubitavit. Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati.* Id est video concupiscentiam in membris meis; qua concupiscentia est quasi lex peccati, quia est fomes ad peccatum sollicitans, peccatum dictans, & suggerens, & captivat me in seipsa. *Repugnantem*, id est rebellantem legi mentis meæ, & contra eam militantem: & *captivantem me in lege peccati*: non voluntatis confessione, ut vult S. Chrysostomus, sed ut exponit S. Augustinus, commotione: ut scilicet captivus reddar & subijciar legi peccati. id est concupiscentiæ: ita ut etiam invitus, ejus viciosas inclinationes, dictamina & impulsus sentire cogar, ejusque laqueos ac motus evadere nequeam. Quare *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* 1. c. 24. Id est à corpore moribûdo, & peccati affectibus, ac proinde morti & corruptioni obnoxio?

4. Quarta causa est congeries omnium creaturarum vel pulchritudine, vel delectabilitate, vel commoditate suâ, vel aliâ quavis fucatis boni ratione incautos illaqueantium, atque ad contemptum, vel saltem ad neglectum veri, æterni & infiniti boni pellicientium secundum illud Sapientiæ c. 14. *Creatura Dei in odium facta sunt, & in*

tentationem animabus hominum, & in
municipulam pedibus insipientium.

Hi igitur quadruplices infensissimi
salutis ac perfectionis nostræ hostes
sunt, qui nos diu noctuque impugnant,
semper cingunt, nec unquam deserunt.
Neque suis carent instrumentis & ar-
mis, videlicet sensibus corporis, appe-
ritu concupiscibili & irascibili, cum
reliquis animæ rationalis potentiis. Et
quidem Cacodæmon mille utitur frau-
dibus, præstigiis, suggestionibus, im-
pulsionibus, ad omne genus flagitio-
rum, contra Deum, contra proximum,
contra nosmetipsos. Mundus speciosis
opum, honorum, & respectuum huma-
norum umbris, fucatis impostorum le-
nociniis, ac pravis perverforum exem-
plis. Caro imaginariis omnigenarum
voluptatum, comestationum, recrea-
tionum, libidinum & commoditatum
superfluarum representationibus. Re-
liquæ demum creaturæ suæ specie &
pulchritudine, suæ pretiositate, suavi-
tate & amabilitate, nec non innumeris
propè pravorum desideriorum illece-
bris, & irritamentis ad omnis generis
crimina alliciunt, inescant, atque il-
laqueant.

Cum itaque tot hostes capitales in
nos insurgant, armisq; tam variis nos
impetant, videmus profectò, quantà
armorum spiritualium panoplia nobis
opus sit, quantàque curâ, vigilantia &
industria, ne superemur, ac in tentatio-
nū laqueos inducamur & involvamus.

III. Perpendimus tentationis natu-
ram ac causas, nunc quoque ejus multi-
plicitatem dispiciamus; nam tenta-
tiones variæ sunt; aliæ apertæ, aliæ oc-

cultæ, tentationes apertæ sunt, quæ pe-
lām & veluti aperto Marte nos adori-
untur; eæque sunt quadruplices, nimi-
rum repentina, violenta, importuna
& perplexa.

1. *Repentina* tentationes sunt, quæ
ex improvise irruentes mentis con-
siderationem præveniunt, in quas in-
cauti crebrò impingunt & facile con-
sentiunt, dicentes cum Threnographo:
*Velocius fuerunt persecutores nostri,
quibus cali.* Thren. 4. Quæ celerimò im-
petu in prædā involant: sic non ma-
gis tentatio subita, fulminis instar,
hominem totum pervadit.

2. *Violenta* sunt; quæ eâ violentiâ
impetūque irruunt, ut eis absq; abun-
dantissima gratia nequeat resisti, atque
fuerint tentationes Martyrum; qui cum
Apostolo dicere poterant 2. Corin. 12.
1. *Supra modum gravati sumus, supra
virtutem.* Ejusmodi quoque tentatio-
nes sunt blasphemiarum, desperationis,
superbiæ, ambitionis, fornicationis &
similes, à Diabolo modo que dam ex-
traordinario concitata, cum tam viva-
citer, tamque repente imaginationi
fœdas, blasphemias, aliâve horrendas
species objicit; ut agrè anima non
consenterit, discernat: quæ ideo vocari
solent spiritus blasphemiarum, spiritus
fornicationis, spiritus superbiæ, à quibus
proinde in litantibus liberari petimus.

3. *Importuna* sunt, quæ semel re-
pulsæ, instar muscarum rejectarum
identidem redeunt: quæ licet primò
vice nos minime prosterneant, sapientia
tamen recurrentes vacillare faciunt;
& non rarò in ruinam trahunt, simi-
lèque

III.
Varietas
tentatio-
nis.

lélque sunt guttis, lapides excavantibus. Ejusmodi sunt cogitationes blasphemæ, suspiciones temerariæ, distractiones & similes; quæ non quidem impetuosè nos obruunt; sed molestâ illâ recursione fatigant, & nonnunquam deiciunt.

4. *Perplexæ* sunt, quæ eodem tempore, variis oppositisque vitiis mentem impetunt, & veluti navem ventis contrariis agitatam obruere tentant: ut dicere cum Gentium Doctore cogamur 2. Corinth. 7. *Foris pugna, intus timores*. Atque hæc sunt tentationes apertæ.

Verùm humanæ gentis hostis callidissimus, ubi apertâ vi, nihil adversus piâs mentes assequitur, dolis, cuniculisque grassatur: variis eas versat modis, multis commotionibus agitât, & artibus subtilissimis petit. Harum verò occultarum, & fraudulentarum tentationum diversæ quoque sunt species, quas ad ternas hæc reducimur.

1. Species prima est earum, quæ sub specie boni amplectendum malum, vel sub specie mali, bonum fugiendum suadent: quod D. Paulus innuit, 2. Corinth. 11. dum ait: *Sathanam solet se transformare in Angelum lucis*. Sic tentator sub Specie talenti exercendi suadet ambitionem; sub specie zeli contemptum majorum; sub specie majoris perfectionis in alio statu, inconstantiam in vocatione.

2. Altera species tentationum occultarum, continet eas, quæ prius oculos mentis excœcant, aut appetitum vehementiâ passionum & illecebrarum sensualium inquietant; deinde in

manifesta flagitia quæ non videntur, vel non apprehenduntur, pelliciunt. Sic Judas ante cæcus, postea aperuit oculos, dicens: *Peccavi tradens sanguinem justum*.

3. Ad tertiam speciem pertinent eæ, quæ subinde ad tempus nos oppugnare cessant, ut incautos, & quasi jam securos ex improvise opprimant; instar vulpecularum, quæ se mortuas simulant, ut gallinas propius accedentes, sibi que nihil metuentes, capiant.

En, Charissimi, quàm varii, quàm multi, quàm potentes & callidi sunt adversarii nostri, tam externi, quàm interni! quanto numero & impetu, castrum animarum nostrarum impugnant! quàm variis machinis & artibus occultè & apertè nos invadunt! quàm sedulò proinde nobis omni ex parte vigilandum, ne ullus uspiam hostili incursui aditus aperiatur! quàm sollicitè monitum Spiritus Sancti auscultandum est: *Omni custodiâ serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit?* Prov.

4. præsertim cum athleta spirituali, totâ vitâ & continuè eam iis sit dimicandû, nec speranda, dum spiramus, ab hac colluctatione respiratio; multò miùs securitas? quis cum S. Antonio non exclamet: *Domine quis tot laqueos evadet? Quis tyroium non expallefaciat, si plures etiam veteranos milites, imò heroes, post reportatos ab hostibus triumphos, turpiter tandem irretitos, captos, vulneratos ac prostratos succubuisse recogitet? verùm absit, ut ideo quis hanc luctam detreçtet, animûmque despondeat; quisquis non suis viribus confidit; sed ejus, qui ait:*

P p 2   *Confide-*

Confidite, ego vici mundum. Joan. 16. Qui potius certa cum fiducia speret, se protectionis Divinae clypeo munitum, facile omnes hostium insidias, incursumque propulsaturum; modò idoneis

mediis, ac præsertim prædicto, tentationes antevertendi, & contrariis repellendi constanter adhibendis, cooperari voluerit.

EXHORTATIO II. IN REGULAM EANDEM,

Docet tentationes contrariis vincendas.

T H E M A.

Præpara animam tuam ad tentationem. Ecclesi. c. 2.

V E L

Antevertere oportet tentationes, adhibitis earum contrariis. Reg. 14.

Ulplicia in eloquiis divinis, sanctorumque Patrum voluminibus adversus tentationes antidota suggeruntur: cujuscumque sunt oratio, jejunium, diligentia sui, fiducia in Deum, vigilantia, sensuum custodia, occasionum fuga, proscriptio otii, manifestatio sui coram Prælati; quæ omnia contra tentationes arma perquam efficacia merito reputantur; verum hæc in præfenti dimissis, unicum duntaxat alexipharmacum à S. Ignatio in Reg. 14 suggestum, exponendum sumemus.

Antevertere, inquit, oportet tentationes adhibitis earum contrariis.

Quando Medici aphorismum suum vulgarem proferunt: *Contraria contrariis curantur.* Sensu duplici intelligi queunt: nimirum vel de febris ipsa seu morbo, vel de paroxysmo febrili, in utroque autem dictus aphorismus locum reperire cernitur: primò enim febris calida anteverritur & paulatim curatur contrariis, dum adhibetur frigida: deinde ipse quoque febris assuetus & paroxysmus herbarum seculibrium succo, aut tenui potu, similibusque reprimitur, & levamen sentitur. Non dissimili ratione in morborum spiritualium cura procedendum suggerit S. Ignatius, sive de ipso vicio

aut passione, tentationum radice, sive de ejus paroxysmo loquamur. Ex mente S. Ambrosii L. 4. in Lucam c. 4. *Febris nostra avaritia est, febris nostra libido est, febris nostra luxuria est, febris nostra ambitio est, febris nostra iracundia est.* Tam autem febris hæc, quam ejus paroxysmus & actualis tentatio, contrariis est superanda.

Quæ verò id methodo practicè peragendum sit, exhortatione præsentè declarabimus.

I. Primò quidem intendit ac vult S. Patriarcha noster, morbos ipsos, id est pravos inclinationes, passiones, & vitia, contrariis armis oppugnanda: mox enim, tanquam regula exemplum, atrexit: *Ut cum quis animadvertitur ad superbiam esse propensus, & sic de aliis pravus animæ propensionibus.* Reg. 14. Si igitur quis ad superbiam vitium propendere se sentiat: *exerceri, inquit, is debet in rebus abjectioribus, quæ ad humiliandum ipsum utiles futura videntur.* Exerceri debet, non semel, iterumve, sed sæpius & identidem; neque enim arbor anno sa icu uno concidit. Et veluti lima ferrum crebrò repetitis ductibus abradit ac polit: sic vitium repetitis virtutum contrariarum actibus.

Illustre hujus præceps specimen Juditha Hebræorum heroina fortissima nobis ob oculos ponit; quæ debellando alium, demonstrat, quæ quis arte vincat semetipsum; dum Holofernis vitia antevertit, ac virtutibus contrariis sese instruit; & superbiam, animi demissionem, ferociam mansuetudinem, temperantiam & sobrie-

tatem gula, denique effrenatæ libidini opponit castitatem.

I. Etenim Holofernes, devictis jam aut præ terrore ultro sese deditibus reliquis urbibus, elatus, ac fastu tumidus exercitu centum & viginti millium equitum circumfusus, extremam Bethuliam perniciem intentabat. Jamque Sacerdotes Urbem hostis arbitrio submittere decreverant, nisi quintiduo auxilium è cælo affulgeret. At quid generosissima juxta ac demississima Judith? Opponit illa velut clypeum inexpugnabilem; profundam animi demissionem: ait enim: *Quia estis vos, qui tentatis Dominum? Posuistis vos tempus miserationum Domini?* cap. 8. Non sic sed humiliemus animas nostras & expectemus humiles consolationem ejus, & in spiritu constituti humiliato, dicamus stentes Domino; ut secundum voluntatem suam faciat nobiscum misericordiam suam. Deinde ad alios demissionis actus progreditur, suam imbecillitatem agnoscendo, viribusque suis diffidendo, & omnem fiduciam in solo Numine reponendo: *Da mihi, inquit, virtutem, neque enim superbi ab initio placuerunt tibi, sed humilium & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. Deus calorum exaudime miseram, & de tua misericordia presumentem. Erat hoc memoriale nominis tui, cum in manu famina dejeceris eum.* En quot actus virtutum, tot velut arietes & catapultas ad fastum Holofernis labefactandum admovet. Neque unius humilitatis, sed & aliarum virtutum insigne specimen edit.

2. Secundò enim erat Archistrategus iste ingenio ferox, irâ, furore ac vindictâ inflammatus; qui, ut cap. 3. Judith legitur; nullis populorum flebatur obsequiis: & quamvis Principes ac civitates obviam sponte procederent, cum coronis & lampadibus, dacentes choros, in tympanis & tibis: ferociam tamen immanem pectoris ejus haud mitigare valuerunt: nam & civitates eorum destruxit, & lucos succidit. At quâ arte Juditha turorem hunc domuit? quâ ratione tigridem hanc efferatam cicaravit? Non alia nisi mansuetudine, suavitate, & lenitate: verba lenia depromendo, sese ancillam, ipsum Dominum compellendo, in terram se prostermando, atque adorando: *Qua sum ego, inquit, ut coneradicam Domino meo?* Et audiit: *Invenisti gratiam coram me.* cap. 12.

3. Erat Dux ille Assyrius, fœdâ libidinis mancipium, ut passim Assyrii: ideoque mox intuitu primò captus est in oculis suis. Verùm ex adverso Judith summâ castimonix laude florebat, cunctisq; carnem suam domabat.

4. Erat Holofernes, ventri & abdomini suo natus, temulentix perquam addictus, vino, somnòque sepultus: *jacet in lecto, nimia ebrietate sopitus.* cap. 15. Sed in Heroïna illa summa elucebat temperantia & sobrietas; utpote, quæ nec vetitos ac immundos Assyriorum cibos degulabat, nec genio cum Holoferne indulgere sustinebat: atque hac ratione virtutibus contrariis, contraria vitia avertens, prostravit, victrix temulento caput acinace demessit, hostibus

que debellatis, civitatem, cum plebâ & gloria æterna, obsidione liberavit. Quod Juditha in alio, unusquisque in praxim redigat in semetipso vitium quodvis, aut passionem indomitam, aut met esse hostem suum & Holofernem suum: Juditham verò rectam rationem seu voluntatem gratiâ & fide armatam: cujus est hostium machinationibus, viriliter sese opponere, eisque armis contrariis elidere.

Unusquisque, ait S. Jacobus in Epist. c. 1. *tentatur à concupiscentia sua, abstractus & illectus.* Concupiscentia autem seu appetitus est pars inferior animæ, ad quam passiones pertinent, quæ nos excœcat, & à rerum celestium ac meliorum consideratione abstrahit, ne ea cum rebus vilioribus, ad quæ ipsa nos allicit, comparemus, atque ita abnegemus illa, quæ ipsi placent, atque ad meliora convertamur: ubi verò partem superiorem sic abstraxit, ipsa ignescit suavitate rerum, erga quæ afficitur, & in quas ex naturæ suæ corruptione fertur, juxta illud Apostoli: *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritûs.* 1. Corinth. 2. 14.

Huic igitur abstractioni mentis, & illectioni voluntatis, ac tentationi, ut non cedamus, nec vincamur: *antevertere oportet & illam concupiscentiam prius tentare, aggredi, & oppugnavit armis mortificationis, antequam illa vos tentet.* Quemadmodum Juditha autem conflictum cum Holoferne, se ipsam prius tentabat, ac per jejuniâ, cunctis, orationes & afflictiones preparabat, ne ullo modo ab illo traheretur & superaretur, quem ipsa superare

capiebat. Sacerdotisque Urbem tradere volentes reprehendebat; & similiter ad preces & jejunia hortabatur; ut non humanâ fiduciâ, sed divinâ niterentur.

Imitari hoc conantur Tyrones, dum tyrocinii sui tempore, & in omni reliquâ vitâ superbiam febrim abjectis exercitiis, iracundiam mansuetudine, propriam voluntatem, obedientiâ, lasciviam corporis castigatione, gulam temperantiâ & abnegatione, superprimere; frangere ac debellare non desunt. Atque hoc ipsum, quod desiderat sanctus Legislator; *tentationes antevertere*, contrariisque armis subigere ac jugulare.

Hoc igitur sit in Tyrocinio, atque etiam postea, continuum studium nostrum, si Holoferni, id est vitio caput amputare cupiamus: & tentationum radices destruere, ex quibus illa identidem propullulant. Atque hic constantiâ virili est opus; neque enim uno altero istu res conficitur. Quid verò juvat alveum aliquoties exhaurire, si fontem, ex quo aqua nova indefinenter scaturit, non obstruamus? Quid juvat liliam superficierius abrumpere, si radicem pariter non evellamus? Quid juvat, unum alterumve febris paroxysmum superare, si febrim ipsam calidam non curemus? Antevertere ergo oportet & prævire, concupiscentiam; agnataque eidem passiones contrariis petendo, ac destruendo: duo enim contraria eidem simul inesse nequeunt, quin expulso uno, alterum succedat.

II. Altera pars pugne sita est, in aggradiendis morborum nostrorum spi-

ritualium paroxysmis: id est, ut non solum concupiscentiæ morbum, præveniamus atque antevertamus; sed ipsos etiam paroxysmos, ac tentationes actu nos infestantes aggrediamur, contrariisque armis perimere satagemus: quemadmodum Juditha, non solum præviè sese disposuerat, sed etiam actuali invitationi & tentationi resistebat, delicatas epulas cum Holoferne non manducando, sed viles secum allatas, non bibendo vinum, sed aquam; non se recreando cum hostibus, sed orando Deum seorsim, ac jejunando. Non absimilem tentationes jam præsentis retandendi methodum docuit Dominus S. Birgittam L. 4. Revelat. c. 4. *Diabolus, inquit, est quasi canis venaticus, eurrens ad te cum tentationibus & suggestionibus: sed si ei opposueris aliquod durum, quo dentes ejus doleant, & obstupescant, mox resiliet à te.* Quodnam verò est istud durum, quod diabolo aut concupiscentiæ tentanti objiciendum? Respondet S. Basilus in Regulis fusiùs disputatis, responso 51. *Contraria contrariis superanda: Iuanè gloriâ, inquit, abjectioribus exercitiis imponendis, fastidium & otiosam loquacitatem silentio; immodicum somnum vigiliâ & exercitiis orationum; segnitiam corporis laboribus suscipiendis gravioribus; edacitatem indecoram jejunio; murmurationem, à reliquis segregatione.*

D. Basilio subscribit S. Ignatius, qui dura, id est contraria tentationi objicienda hortatur: r. ut si quis ad superbiam propensus cernatur, aut actu infestetur, ad humilia opera confugiat,

nes curantur contrariis,

giar, quæ superbis dura videntur & gravia. 2. Si quis carnis blandimentis ac titillationibus se infestatum sentierit; asperitatem vestium, cibi potusque parsimoniam; aliâque corporis afflictationes adhibeat. 3. Si quis ad vanam sui, talentorumque suorum complacentiam, aut ad aliorum despicientiam impellatur, seipsum profundissime, in nihili sui abyllum deprimat; & omnium nequissimum esse arbitretur. 4. Si ad indignationem, ob reprehensionem aliquam, aut aliam quamvis exultationis suæ læsionem, commoveri se sentiat; heroicis despicientiæ sui actus eliciat, se omni honore indignum, omni vituperio dignissimum habeat. 5. Si ad vindictam, de eo, à quo læsus est, quoquo modo sumendam incitetur; in ardentem fraternæ charitatis actus erumpat, eum ceu Dei filium, membrum Christi, Sponsam Spiritus sancti, & SS. Triados imaginem, brachiis dilectionis complectatur; optando illi omnia vera bona, nulla omnino mala, cum desiderio, multo indigniora ab eo patiendi, & si opus foret, mortem ipsam appetendo, amore Domini nostri JESU Christi. 6. Si ad impatientiam, actus absolutissimæ resignationis, si ad blasphemiam, Dei læsionem; si contra fidem, fidei actus, atque ita in aliis, contraria contrariis retundat.

Quo autem certaminis hujus praxin clarius adhuc perspiciamus non abs re erit, eam Christi & Sanctorum exemplis illustrare. Matthæi c. 4. Sathanas Redemptorem terro assultu impetivit, sed toties telis contrariis repercutissus

abscessit. In primo impetu suggestabat: *Dic ut lapides isti paves fiant*; tentatio hæc de carne pascenda: *Utrum quid remedii opposuit? Amorem verum spiritualium, verbi divini pabulum. Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* In altero impetu tentabat vanitate gloriæ inani, inquit: *Mitte te deorsum, Angelis tuis mandavit de te. Et que ita illis te in lapsu cadentem excipientibus, honorem & plausum à spectatoribus referes: at quâ ratione impetum fregit? extraordinaria & insolita declinando, non se deorsum precipitando, sed viâ ordinariâ per scalarum gradus descendendo. Tertius insultus erat, ambitionis: *hæc omnia tibi dabo. Quo autem scuto telum hoc repulit? Humilitate, subjectione, adoratione Dei: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* In omnibus ergo his conflictibus, arma contraria contrariis opponendo, modum contra tentationes dimiticandi nos docuit.*

Haud absimilem discipulorum nobis curandi methodum Salvator ostendit. Venerat cum illis Capharnaum, & cum scientiâ plus quam humani cognovisset eos ambitionis cupiditate actos in via disputaſſe: *Quis eorum videretur esse major.* Matth. 9. Dimulavit, donec venissent domum: quando eos ad se vocatos suaviter rogat: *Quid in via tractabatis?* At illi tacebant: nimirum miseri nostras se deprehensos, rubore suffusi obmutuerunt. Tunc medicinam adhibuit contrariam; & toto illos cœtu aberrant

aberrare docuit : eum enim , qui ambit primas , offendit omnium foete postremum : & puero in medium producto , dixit : *Amen dico vobis , nisi conversi fueritis & efficiamini sicut parvuli , non intrabitis in regnum caelorum.* Et si quis vult primus esse , erit omnium novissimus . *Es qui se humiliaverit , sicut parvulus iste , hic est major in regno caelorum.* Ita non minus suaviter , quam efficaciter , ambitionis morbo medicinam contrariam applicuit & sanavit .

Pari methodo correxit Joannem & Jacobum Apostolos : qui dum transirent per Samariam ; & à Samaritanis inurbanè ex oppido excluderentur , injuriam senserunt : & memores facti Eliæ ignem è caelo evocantis , & Quinquagenarium extinguentis , vindictæ cupidine acti ad Dominum ajunt : *Vis , discimus , ut igni de caelo descendat & consumat illos.* Luca cap. 9. 54. Sed Dominus increpavit eos : *Nescitis cuius spiritus estis : Filius hominis non venit animas perdere sed salvare :* zelo vos agi creditis , sed vindictam spiratis ; parùm in schola mea profecistis . lectionemque de mansuetudine & patientiâ toties inculcatam nondum allecuri estis .

Christum Dominum imitati sunt Sancti , qui vel in se vel in aliis tentationes contrariis extinxerunt . S. Benedictus , tentatus à carnis illecebris , in praecuriis se volutavit vepribus , quod S. Gregorius Lib. 2. Dial. cap. 2. refert , cautamque

annectit : *Ut per cutis vulnera , voluptate in dolorem tractâ , à corpore , vulnus mentis educeret.* S. Franciscus gelu & nive carnem cum vitis & concupiscentiis perdomuit , teste S. Bonaventura in vita cap. 5. S. Bernardus in lacum , tempestate perfrigida , infiliit , in eoque , collo tenus , immersus usque eò constitit , ut exanguis & tantùm non congelatus , omnem libidinis calorem extingueret . Simile quid praestitit S. Ignatius Parisiis , ut impudicum juvenem à libidinis aestu absterret , teste P. Ribadeneira L. 1. vita cap. 2. Idem P. Nicolao Bobadilla uni ex decem primis sociis , petenti , ut liceret ex angusto & incommodo cubiculo ad aliud laxius migrare , renuntiari jussit ; ut potius in angusto illo cubiculo reculas suas ita aptaret , ut pro duobus aliis accessuris locum faceret . Libens acquievit Bobadilla . Nimirum paupertatem fugienti S. Pater dare voluit occasionem paupertatis majorem . & morbum contrario fugavit . R. P. Joannes de Abetodo Hispanus , Ecclesiastes Apostolicus ; quando à viris primæ nobilitatis honor ei exhibebatur ; ad eum averendum objiciebat : an nescirent , cuius ipse originis , ex infami & perfida Maurorum gente foret ? Morti jam proximum demon visibiliter apprensens stratagemate & telo vanæ gloriæ aggressus , enumerabat tot ejus per omnem vitam in Dei & Ecclesiæ causâ labores & merita . Cui ille , altâ , quam omnes astantes percepere

Q9

voce:

voce : Quid ais miser ? Cur non potius in memoriam revocas vilitatem mei generis ? Cur non inculcas parentes meos pauperes arte fabrili vitam sustentantes ? Quo audito , disparuit Tentator , & Pater placidissimâ morte defunctus est Hispali anno 1578. 14. Maji, Tannerus in Soc. Apost. imitat. pag. 159.

Quapropter Charissimi ; dictum S. Ignatii consilium vel ab ipso Tyrocinio adhibeamus , tam in ipsis animi morbis , quam in paroxysmis eorum , per contraria curandis. Et quidem primò morbos , & radices tentationum , id est, vitia & passiones antevertere studeamus ; exemplo Judithæ , & superbiam humilibus exercitiis continuis , iram mansuetudine , libidinem asperitate , gulam temperantiâ , vanam gloriam contemptu , odium charitate , timorem magnanimitate , hilaritate tri-

stitiam. Deinde insurgentibus paroxysmis , eosdem quoque contrariis retundamus ; exemplo Christi Domini , aliorumque Sanctorum , voluptatem dolore , inanam gloriam demissione , calorem frigore domando atque expellendo. Tentamur contra fidem , fidei actum exciamus ; contra misericordiam , exerceamus spem ; irruit spiritus blasphemiz , laudemus Dominum Deum nostrum , suspiciendo , magnificando , & glorificando eum in omnibus judiciis , operibus & permissionibus suis. Atque ita contraria contrariis facile , felicitèrque curabimus , & cum Juditha Holoferni stygio , & concupiscentiis , ejus satellitibus , caput generosè amputabimus.

***

REGULA

REGULA XV.

De exacta Regularum observatione.

EXHORTATIO I.
IN EANDEM.

Suadet constantem & perfectam observationem Regularum.

T H E M A.

Inspice & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Exodi c. 25. 40.

V E L

*Omnes constanti animo incumbamus, ut nihil perfectionis in absoluta omnium constitutionum observatione pratermittamus. Reg. 15.***M**

Andavit olim Dominus Moyse, Exodi c. 25. ut ad cultum Divinum, populi que devotionem tabernaculum exstrueret. Erat illud,

ut refert Josephus, quasi templum mobile ac portatile, ambulans una cum Hebrais per desertum, & tentorii castrensis similitudinem referens, quod dum castra essent movenda, solvi & convasari poterat. In hoc igitur tabernaculo, tanquam in Domo Dei ac templo castrensis, Hebraei Deum cole-

bant & hic vicissim, se illis umbraculum & protectorem esse significabat. Cum vero Moyses modum & ideam hujus tabernaculi à se exstruendi ignoraret: dixit illi Dominus: *Inspice & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Exodi c. 25.* Quando scilicet quadraginta diebus in monte Sinai commoranti, ibidem tibi à me descriptum est vivâ voce tabernaculum, & idea quaedam sensibilis demonstrata fuit. Secundum quam Moyses illud in tres partes, seu tria quasi cubicula distinxit. 1. Erat atrium pro laicis. 2. Sanctum pro Sacer-

Q 9 2   doribus

dotibus & Levitis, 3. Sanctum Sanctorum pro summo Pontifice.

Ejusmodi quoque tabernaculum, ac perfectionis templum omnibus nobis in corde nostro extruendum est, secundum exemplar, quod nobis in monte monstratum est, id est ad exemplum Christi Crucifixi ac perfectionis ejus, quam Deus nobis in Sancto Ignatio tanquam exemplari vivo proposuit & per illum in regulis ac constitutionibus delineavit. *Nescitis*, ait Apostolus 1. Corinth. 3. *Quia templum Dei estis, & Spiritus Sanctus habitat in vobis*: In hoc templo ac tabernaculo perficiendo & ornando indies nobis laborandum est. Et ne aberremus: *Inspecte & fac secundum exemplar*, id est secundum regulas, quæ sunt exemplar à S. Ignatio nobis monstratum, in quibus seipsum ad vivum depinxit, & altissimum nobis perfectionis fastigium ostendit.

Dividemus autem hoc templum seu tabernaculum in tres partes, in atrium, Sanctum, & Sanctum Sanctorum: in primo collocabimus Tyrones & incipientes: in secundo proficientes: in tertio perfectos: & quid singulis, secundum exemplar regularum præscriptum, faciendum incumbat, explicabimus.

I. Hisce verbis fabros & operarios suos S. Patriarcha noster excitat, animatque: *Omnes constanti animo incumbamus, ut nihil perfectionis in absoluta omnium constitutionum observatione prætermittamus*. Omnes, inquit, Patres, Magistri, Fratres, omnes seniores & juniores: incipientes, proficientes &

perfecti. Nullus enim, etiam Novitius, in Societate est, qui ad studium perfectionis non teneatur: ideo enim sacculum deseruimus, ideo Patrem & Matrem, ceteraque mundi bona derelinquimus: ideo omnes venimus, ut terram perfectionis ædificemus, ut hoc tabernaculum in cordibus nostris extruamus: eum in finem gratiæ vocationis à Deo obtinimus, qua gratia in hoc opere sancto nos mirifice adjuvat & confortat. Tyronibus tamen & incipientibus, qui quasi in atrio religionis adhuc versantur, potissimâ curâ incumbendum est, in perfectione atrii tabernaculi.

Atrium istud locus erat destinatus Laicis, nunquam tabernaculum interiorius ingredientibus, continetque duo, *Labrum æneum*, & *altare holocaustorum*. Labrum æneum seu lavacrum significat Sacramentum penitentiae, quo tyrones valde indigent, & altare holocaustorum significat vitiorum necationem & mortificationem in Dei obsequium. In utroque rite obeundo, omnes constanti animo incumbant, ut nihil perfectionis prætermittant ex regularum præscripto.

1. Primò quidem labro æneo, seu Sacramento penitentiae, perquam diligenter utantur: tñ in exhomologeli detorâ vitâ, tum in semestralibus, & hebdomadariis, quemadmodum in expositione regula quinta, sexta, & septime summarii insinuavimus. Quid peccata sunt aliud, quàm sordes, quibus anima maculatur? sordes sunt avaritia, sordes luxuria, sordes superbia, invidia & reliqua peccata: de quibus Jeremias ait Thren. 4. 5. *Qui nutritis*

I.
Perfectio
Incipientium.

tur in croceis, amplexati sunt stercorea. Hebræus Interpres legit: Qui in cocco & purpura Divinae charitatis fulgebant, amplexati sunt peccata infamia. Et Isaias Propheta sæculi sui crimina deplorans, inquit: *Facti sumus, ut immundus, nos omnes & quasi pannus menstruatus omnes iustitia nostra. c. 64. 6.* Quid sunt peccatores, nisi upuzæ, de quibus Aristoteles L. 9. Hist. animal. c. 15. quod nidum potissimum faciant ex stercore hominis. Quid sunt impudici, nisi scababæ foetentes, in scelerum suorum foridibus sese volutantes.

Quod si igitur Tyro religiosus mundana vitæ decursu his foridibus conspurcatus fuerit; quidni ad labrum æneum, ad Sacramentum poenitentiae recurrat, & sordes abluat: dicatque cum Vate regio poenitente; *Lava me, munda me.* Psal. 50. Atque ut exponit Pepinus a. 5. in Psal. poenit. Lava pedes affectionum mearum depravatarum, sicut olim lavisti pedes discipulorum. Lava manus ab operationibus malis, ut earum sordes misericordia tuâ eluantur. Lava caput meum à cogitationibus iniquis, lava corpus à corruptione carnis, lava oculos ab aspectibus impudicis, lava os & linguam à verbis mendacii & detractionis; lava aures ab auditione alienæ diffamationis: lava me integrè, ut partem tecum habere merear, quia scio quod nullus nisi omnino mundus potest tecum habitare in cœlestibus. Ita ille.

Nec sufficit semel lotum esse, sed iterum iterumque, amplius & amplius lotionem indigenus, petamûsque necesse est cum eodem Vate coronato;

Amplius lava me. Innocentius Pontifex hoc loco asserit iteratam lotionem adhiberi, quia culpa quæ nunc recenter dimittitur, licet tota per poenitentiam diluatur, adhuc tamen poenitenti sorderet & foetet; eò quod serenitatem & securitatem conscientia nondum habeat. Unde merito flagitat. *Amplius lava me.* Ut exponit Augustinus, ab omnibus immunditiis in omnibus facultatibus & corporis sensibus. S. Gregorius ob maculas inveteratas, malitiâ magnas & oblivione deleras. Hesichius, ob peccati reliquias, ita ut nullum vestigium remaneat. S. Athanasius, ut præter remissionem peccati, sanitatem, robur, pulchritudinem & tranquillitatem animi obtineat. Ut non modò è numero reproborum recedat; verùm etiam numero iustorum adscribatur: nemini enim certa est remissio; unde Eccli. 5. 5. *De propitiato peccato nolè esse sine metu.* Denique amplius lava me, quia nunquam poterit esse puritas tanta, quæ Deo sit digna. *Lavabis ergo me, & super nivem dealbabor.*

Deinde lotionem peracta ad Altare holocaustorum Tyrones accedant, oportet & se totos Deo immolare. Holocaustum, vox græca est *θλον καυσόν*, id est totum combustum, quia totum in honorem Dei igne consumebatur, ad significandum summum Dei in res omnes dominium: & quod illud offentes protestarentur se totos esse Dei, eidemque se totos consecrare, ut quasi corpore pellundato, animum cum hostiæ suæ fumo in cœlum sustollerent, atque in Deum transferrent. 1. Ho-

Q 9 ; locaustum

locustum erat bovis : id est corpore robustorum, qui labores suos commodis fraternis subternunt. 2. Oviū id est eorum, qui imbecilles corpore, operum innocentia, & morum simplicitate alios pascunt. 3. Avium, id est eorum, qui scientia & contemplationi vacant. Vel, ut exponit Ribera L. 4. de templo c. 3. Holocaustum columbæ & turturis significat eos, qui per jugem carnis macerationem, & voluntatis abnegationem, se quasi hostias vivas Deo immolant. Rom. 12. 1. Hæc igitur est universa Tyronum occupatio, quamdiu versantur in religionis seu tabernaculi atrio, sese amplius purgare; & per abnegationem Deo immolare, juxta regulam Summarii octavam, undecimam, duodecimam &c. & in his constanti animo sese exercere, nihilque perfectionis prætermittere.

II.
Perfectio
Proficientium.

II. Religiosi proficientes, & aliquam jam perfectionem majorem assecuti; quales in Societate censerentur, Scholastici, emissis votis, Magistri, Theologiae auditores, ceterique Fratres, nondum votis ultimis obligati versantur in altera tabernaculi parte, quod vocatur Sanctum. In quo tria reperiuntur his necessaria atque utilia. Altare thymiamatis, candelabrum & mensa panum propositionis.

I. Altare thymiamatis, ut exponit Ribera L. 2. de templo c. 11. significat eos, qui se dedunt orationi, laudi Dei, meditationi & contemplationi: optantque cum Davide: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu Domini.* Sive enim meditationi matuti-

na vacant, sive Sacrificio Missæ assistant, sive conscientia latebras excutiant, sive officium aliâve preces recitent: dirigatur oratio sicut incensum, suave & redolens in conspectu Dei, quo eâ mediante obtineant gratiam fructuosè juventutem teneram erudiendi, in studiis proficiendi, castitatis, charitatis, justitiæ, prudentiæ, aliarumque virtutum habitus comparandi, ac roborandi. Oratio enim, ut tradit S. Laurentius Justinianus L. de discipl. pag. 190. c. 18. est *Veritatis nutritrix; vitiorum interemptrix; charitatis robur; justitiæ regula; prudentiæ speculum; scientiæ lumen; domestica Dei.*

2. Candelabrum aureum, septem lucernis instructum: significat Ecclesiæ Doctores, & eos qui fidem Christianam ignorantibus tradunt; qui vitâ & doctrinâ in Ecclesia aut religione lucent. Ejusmodi candelabra in sæculi hujus tenebris lucentia, conestur esse Magistri ac Theologi nostri. Quorum prima lex sit à S. Bernardo tradita: *Doctus sit concha, non canalicus.* Hoc est, prius scientiâ recipiat, eaque se impleat, ut eam deinde plenius in alios effundat, prius se doceat, quàm alios. Secunda lex non tantum intellectum, sed & affectum imbuat: Nam *Doctrina spiritus non curiositatem, sed charitatem accendit*, inquit S. Bernardus. Tertia lex: prius doceat factò, quàm verbo: sic enim Jesus prius cepit facere, quàm docere. *Doctrina inquit S. Gregorius, cum omni imperio docetur, quando prius agitur, quàm dicatur: nam doctrina subterabit fiduciam, quando conscientia præpedis linguam.*

3. Ter-

3. Tertium in Sancto repertum, est mensa panum propositionis, eos representans, qui se dedunt, eleemosynis & operibus charitatis. Quid agunt aliud, literarum humaniorum, imò & Philosophiæ ac Theologiæ Professores, quam opera misericordiæ præstare, ignorantes docere, charitatisque multiplicia munia exercere? quid Fratres nostri Marthæ officii adiecti aliud agunt, sive cibum præparent, sive potum depromant, sive panem pinçant, sive vestes farciant, quam assiduis misericordiæ & charitatis munis vacare? quàm verò grata Deo opera ejusmodi accidant, sacramentorum paginarum autoritas innumeris locis, & SS. Patrum consensus enuntiat. Ex omnibus seligo S. Chryostomum, qui homil. 9. in Matth. ait: *Electissima, amica Deo existit, & semper ei propinqua est: pro quibuscumque voluerit, facile manus impetrat, viticula peccatorum ipsa dissolvit, fugat tenebras, extinguit ignem: huic cum multa fiducia porta cæli aperitur: & velut Regina intrante, nullus janitorum, nullus custodum, qui assistunt, aude dicere: quæ ista vel unde? sed omnes eam ut Reginam suscipiunt.*

Quotquot igitur commorantur in tabernaculo Sancto; orationem, doctrinam, misericordiam, secundum regularum apicem exactè observare studeant, quemadmodum regula vicecima prima & secunda, regula decima quinta & 17. regula 44. & 45. alique officiorum propriæ postulant, & nihil perfectionis, in absoluta eorum obsequantia prætermittant.

III. In Sancto demum Sanctorum versantur Religiosi veterani diu multumque probati, in virtutis palastra exercitati, charitate Dei & proximi succenti, quales esse decet Professos & Præsides ac Prælatos, per arcam & propitiatorium designati.

1. In Sancto Sanctorum erat arca Domini, de lignis Setim compacta instar parvæ cistæ quadratæ, vel quadrangulæ: alta cubitum cum dimidio, lata cubitum cum dimidio, longa verò cubitos duos cum dimidio. In hac arca tria erant, tabulæ legis, Virga Aaronis & manna; tria Præsidium & Rectorum præsidia & dona: Arca Ecclesiæ aut religionis, ejusve Præsides habeat tabulas legis, virgam disciplinæ & correctionis, ac manna dulcedinis in gubernatione. Ita S. Gregorius Ep. 25. l. 1. *Hinc Samaritanus, inquit, vulnerato insudit oleum & vinum; ut per vinum scilicet mordeantur vulnera, per oleum foveantur. Sitergo amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non exasperans. Habent apes mel, habent & aculeum, quo defendant alvearia. Sic qui regit, habeat mel, id est clementiæ dulcedinem, habeat & aculeum justitiæ, quo adversus sceleratos Republicam tueatur.*

2. In Sancto Sanctorum reperire erat Propitiatorium. *Facies & propitiatorium de auro mundissimo.* Exodi 25. Eratque propitiatorium tabula operiens arcam, seu ejusdem operculum: sic dicitur, quasi locus propitiationis, eò quòd illic Deus apparet & Moyfi loquens placabatur & propitiabatur populo. Idem propitiatorium

III.
Perfectio
Perfecto-
rum.

rium, quatenus complectebatur cherubinos cum alis, erat quoque oraculum, è quo Deus edebat oracula, exatque velut thronus Dei, in quo sedere dicebatur: *Loquar ad te supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubin, qui erunt super arcam. Exodi c. 25. 22.*

Ejusmodi propitiatorium viros perfectos, & sanctimonia conspicuos adumbrat, qui precibus suis & sanctis operibus Deum placeant, per quos Deus oracula & monita salutis edit; Angelos & Cherubinos vitæ puritate referunt & Sapientia luce. *Vnusquisque ait S. Gregorius hom. 6. in Evang. si quantum sufficit, proximum à pravitate revocat, si exhortari ad bene operandum curat, si æternum regnum, vel supplicium erranti denuntiat: cum verba sancta annuntiationis impendit, Angelus existit. Idem homil. 34. Qui secretorum celestium summa capere prævalem, & nuntiare, isti in Archangelorum numero deputantur. Et sunt nonnulli, qui tantâ Dei & proximi dilectione pleni sunt, ut Cherubin jure nominentur. Quia enim Cherubim plenitudo scientia dicitur, & Paulo dicente didicimus, quia plenitudo legis est charitas: omnes qui charitate Dei & proximi amplius pleni sunt, meritorum suorum sortem inter Cherubim numeros percepserunt. Et sunt nonnulli, qui superna contemplationis facibus accensi, in solo Conditoris desiderio anhelant; nihil iam in hoc mundo cupiunt, solo æternitatis amore pascuntur, terrena quaque abiciunt, temporalia cuncta mente transcendunt, amant & ardent, atque in*

ipso suo ardore requiescunt, amando cadent, loquendo & alios accendunt, et quos verbo tangunt, ardere protinus in Dei amore faciunt, hi inter Seraphim numerum, sortem suæ vocationis accipiunt. Hujusmodi ergo viri perfecti, ætate & sanctitate, ac charitate conspicui, nihil perfectionis in regulis suis intermittendo, sed & apices minimos observando ad culmen sanctimonia conscenderunt.

Conentur itaque singuli, secundam ideam, à S. Ignatio in regulis monstratam, perfectionis templum in semetipsis fabricare, Incipientes in acta constituti, virtutibus quidem insistant, sed potissimum penitentia Sacramento animam magis, magisque emaculant, & passiones, vitia, concupiscentias, pravas consuetudines in altari, instar vitulorum & animalium in holocaustum mortificatione concrenent, Proficientes in Sancto, in altari thymamatis preces puras offerant, instar candelabri doctrinæ & sapientia luce, alios illuminent & è mensa propositionum panes desumant, & opera misericordia exercent. Perfecti denique arcam Dei, cum tabulis legis, viga correctionis, & manna suavitatis in corde suo circumferant; alios Deo reconcilient, & orationibus sustentent, & Cherubinorum ac Seraphinorum more charitate purâ ardeant, aliisque accendant. Hac ratione omnes nihil in absoluta omnium constitutionum ac legum observatione prætermittent.

EXHORTATIO II. IN REGULAM XV.

Suadet minimarum regularum exactam observantiam.

T H E M A.

Qui in minimo fidelis est, & in majori fidelis erit. Lucæ 16. 10.

Vel ex Regula.

Electis Spon-
tus in Canticis
cor suū à Spon-
sa amore occu-
patum ac vul-
neratum in uno
oculorum & in
uno crine colli
asseruit. Mira sanè conjunctio oculi
& capilli : quid in corpore humano
nobilius, quid præstantius oculo? Quid
ex adverso vilius & exilius capillo? Et
tamen in utroque amore se captum,
fasciatumque Sponsus prædicat : *Vul-*
nerasti cor meum ; Soror mea Sponsus ;
vulnerasti cor meum , in uno oculorum
meorum , & in uno crine colli tui. Cant.
4. 9. Cur nam verò istud ? Manifesta-
re voluit, non tantum præcipua mem-
bra, sed etiam viliora : non tantum il-
lustriora & grandia opera ; verum
etiam minima , rectâ intentione per-

acta, sibi placere. Hac de causa
S. Ignatius , dum in regula præsentè,
præscribit, *nihil perfectionis, in absoluta*
omnium constitutionum observatione,
præmittendum esse , non tantum nos
majora implere, verum & minima mi-
nimè negligere voluit : ac proinde ,
ubi verio latina habet : *Nihil perfe-*
ctionis ; sanctus Legislator in idiomate
Hispanico, quo Constitutiones ab eo
consignata sunt, scripsit : *No perder*
puncto de perfeccione ; adnitendum nobis
esse, ut nec unum punctum, apicemve
perfectionis , perdamus aut amitta-
mus.

Quemadmodum verò, ex sententia
Davidis, gemina sunt justi, hominiſve
pii officia, *declinare scilicet à malo &*
facere bonum ; sic hominis religiosi of-
ficia duo sunt : etiam minima quæ ve-
tita sunt, declinare ; & minima, regulis
præscripta observare ; minima enim
R r neglecta

neglecta multum detrimenti patiunt, minima exactè observata, plurimum emolumenti adferunt, quod exhortatione præfente explanabimus.

I. *Declina à malo.* Id est cave etiam minimum, quod regula sancta vetat. Duplicis autem generis reperire est defectus, excessivè contra regulam; alii accidunt citra peccatum, alii peccato obnoxii existunt. Violatur enim nonnunquam regula citra peccatum, quia Fundator ad peccatum transgressorem obstringere noluit; v. g. dum rumpitur silentium. Quamvis sapientissimè peccatum vel ob contemptum regulæ, vel ratione votorum, vel alia de causa intercurrat.

1. Si regula violatur citra peccatum: est nihilominus ejusmodi transgressio, quædam imperfectio; est quædam à via perfectionis exorbitatio, & in cursu ac stadio perfectionis remora seu retardatio. Capit autem unicè Deus, nos non stare; sed currere ad bravium & ad metam perfectionis; sic *currere ut comprehendatis.* 2. Corinth. 9. 24. Enixè optat nos ad perfectionem sublimem evolare: *Estote perfecti, sicut Pater vester celestis perfectus est.* Matth. 5. 48.

Deinde quædam ingratitude est, erga Divinam Bonitatem, quâ nos è sæculi Labyrintho ad perfectionis lenitiam, ducendo, ac media aded præclara, regularumque præscripta aded salutaria offerendo, maximo nos beneficio affecit; nos verò hujusmodi donum negligendo, nostramque ei sensualitatem, aut commoditatem,

propriamve voluntatem antepone-do, ingratos quodammodo Benefactori tanto nos exhibemus, nec illud Apostoli observamus: *Grati estis.* Ad Coloss. 3. 15.

Denique est negligentia quædam acinobedientia, quæ & Deo minima grata accidit: & ipsius S. Fundatori nostro displicet, cujus voluntas fuerit, etiam minima à regulis vitia declinare ut vel ex eo patet, quod Neapoli sub ejus Collegii initia designavit; Nicolaus Bobadilla unus è primis sociis, in Collegii illius gubernatione superintendentis nomine præfidebat; Andrea Oviedo Rector, quem postea Patriarcham Pontifex in Æthiopiâ misit. Inter eos autem non satis conveniebat, in ratione gubernandi; cum quidquid Andreas astringeret, Nicolaus relaxaret. *Putidum,* inquit Orlandinus historicus noster L. 12. n. 17. *Bobadilla videbatur, sanctitatem Societatis, exignis quibusdam legibus adhibere, censensque domesticam disciplinam, potius tam ad munitissimarum legum normam, quam ad solida virtutis rationem, dirigendam.* Quasi verò solida virtus, quidquam quod gratum sit Deo, minimum puret; vel consistere, & absolutionem suam habere, sine his ornamentis & coloribus possit. *Quid inde secutum est? Leviorum neglecta legum, veluti quibusdam fractis vinculis, sinere sensim disciplina domestica visa est ac dilabi.* Quod ubi cognovit Ignatius, remedium adhibuit, curam minimorum atque observantiam, Jussit Oviedum suo munere, potâ libertate defungi nec se interpo-

nere Bobadillam, advigilarique ad custodiam legum minutissimarum. Sentiebat enim in his violandis, plus plerumque latere periculi quam in maximis, propterea quod maximum damnum, si violentur, apparet; facileque poena in promptu est; at eorum, quae pro minimis habentur; exitium, nisi progrediente tempore non sentitur. Hæc Orlandinus. Ex quibus voluntas, consiliūque S. Patris abundè elucescit.

2. Si verò Legum prævaricatio cum peccato conjuncta est, liquet, longe studiosius esse declinandam. Ratio est quoniam peccatum quodcumque etiam minimum Deo displicet, illūque offendit; quid verò, quantumque offensa Divina sit æstimanda, patet consideranti; majestatemque divinam a qua lance ponderare scienti. Etenim offendere Baronem, aut Comitem, magni ducitur: offendere Regem aut Principem etiam leviter, ob sublimitatem personæ, longe gravius censetur: quid igitur erit, insultam Numini Supremi Majestatem offendere? Rectè S. Isidorus ait: *Qui infinitatem Dei considerat ex minimis offensam; nequaquam minima vocat, sed horrenda: profecto satis hoc est, ut magna putemus, qualibet minima; qua contra maximum committimus.* Appositè quoque in hanc rem S. Anselmus Epist. 6. ad Monach. Cister. *Si de virtute in virtutem, de profectu in profectum vultis ascendere, semper timete in minimis Deum offendere. Non debetis confide-*

rare, quam parva sit res, quam contra prohibitionem facitis; sed quantum malum sit inobedientia, quam pro parva re incurritis. Præclara est institutio B. Paulæ apud Hieronymum Epist. 27. ad Eustoch. *Furtum, inquit, quasi sacrilegium detestabatur, & quod inter sæculi homines vel leve putatur vel nihil, hoc in Monasteriis gravissimum dicebat esse delictum.*

Ratio altera est, quantum exigua legum transgressiones Deo displiceant, ex earum poena cognoscimus, & minima delicta, in conspectu Dei haud esse minima liquidò perspiciamus. Quid enim? an leve piaculum esse censëbimus, quod Numen benignissimum ipso mortis supplicio plectit? Veluti observavit S. Chrysostomus in supplicio Uxor. Loth. *Cur, inquit, hæc mulier, qua serva Dei erat, occisa fuit & in salis simulacrum versa? Occiditne aliquem? An adulterium commisit? an perjurium? non; sed id fecit, quod nos nihil putavimus; hoc solum, quod retorfit oculos.* Quare infert S. Chrysostomus: *Neque leve dicendum est, quod hominem contemnendo occidit.* Non absimiles poenas in levibus delictis, Ozz, Davidis, & aliorum graviter punitorum videre est. Et ne ætatem nostram taciti prætereamus; mirum est, quod Annales nostri de zelosissimo Patre nostro Christophoro Ortizio viro Apostolico tradiderunt: hic, quod apud Præsides suos officium honoratus sibi delatum nimis deprecaretur, fulmine à Deo percussus est. Licet noxa ex

honorem deprecantis minima fuerit : & viri optimi gloriam , mirandis operibus illustrare eidem Deo placuerit.

Nemo igitur dicat hæc legis nostræ transgressio modica est ; si silentium rupero , si absque licentia , rem modicam aliis tribuero , aut accepero : si alienum cubiculum ingressus fuero , si verbis charitatem læsero , si temporis exiguum intervallum inutiliter insumpsero , si officii mei partes negligentius explevero : minuta hæc sunt ; stillæ sunt , scintillæ sunt , res exiguæ sunt. Verùm nescisne , nautam , si parvam navis rimam non obturet , per stillas illapsas , tandem cum nave submergi ? Nescisne , quantum vel una scintilla non raro excitarit incendium ? Unas curiosus oculorum jactus , in quam criminum voraginem , Davidem præcipitavit ? Unde sapius horrendi Religiosorum exitus lapsus ? Unde ruina & casus ? à minimis , à stillis , ab exiguis regularum transgressionibus , ad graviores prolapsi sunt. Recte Abbas Theodoretus Cassianum Coll. 6. cap. ult. ait : *Lapsus quisquam , nequaquam subitaneâ ruinâ corruisse censendus est : quod apta declarat similitudine. Quemadmodum domus , nunquam subitaneò ad ruinam procumbit impulsu , sed per stillicidia neglecta , aut per vitium fundamenti. In pigritiis enim humiliabitur contignatio & in segnitie manus , stillabit domus. Eccli. 10.*

II.
Minima
in regulis

II. Deinde alterius generis minima sunt , quæ à regulis præscribuntur

observanda ; & his complectimur verbis : *Fac bonum* : id est ad arctissimè observa omnes leges Ordinis scriptas , Constitutiones , Regulas communes , & officii proprias : leges item non scriptas , sed à Superioribus viri voce traditas , uti & consuetudines approbatas , modumque præscriptam hæc omnia probè exequendi. Hujusmodi actiones à regula mandata in oculis mundi , & imperitorum exigui non raro momenti esse judicantur , at in oculis Dei , ac virorum spiritualium magni ponderis & meriti esse censentur. Quare imitari nos oportet sedulos Aurifabros , qui exigui auri , argenteæ fragmenta , pulvisculosque abrasos , colligunt , atque ex iis probè collectis non levem tandem metalli pretiosi massam conflant.

Quin & colligere easdem actiones oportet , tanquam minutas , sed pretiosissimas margaritas , quibus animas nostras ornemus , gratumque Deo omnipotenti , domicilium exhibeamus. S. Paulinus Epist. 20. ad Amadum : *Non ideo , inquit , margarita tota est , quia exigua ; sed ideo magni pretii est , quia & in exigua mole , magnum pretium habet. Status religiosus ut Auctor est Doctor Mellissius Homil. de margar. Margarita est Evangelica , pro qua universa Deo dare debemus : Nec tantum status in se , sed ipsæ etiam virtutum functiones , S. Chrysostomi iudicio Homil. 14. in 1. Tim. sunt margaritæ : igitur magni faciendæ. licet vulgi opinione erronea æstimetur exigua.*

exigua. Veritati enim consentaneum est, quod scribit S. Basilius Constat. Monast. c. 24. *Nihil est minimum, quod Dei causa fiat, sed grande & spirituale, & ejusmodi, quod cœlum nobis, & premia cœlestia conciliet.*

Causa autem, cur Divina Liberalitas minimas actiones, ex obedientia & præscripto regula præstitas tantis donis remuneret, sunt variz.

1. Est fidelitas, mirè Deo grata, quam servi fideles erga Deum ac Dominum suum demonstrant: hæc enim fidelitas in minimis, gratitudine condita, Divinam Bonitatem excitat ad conferenda beneficia majora: *Euge serve bone & fidelis, quia in paucis fuisi fidelis, super multa te constituam.* Matth. 25. quemadmodum & Principes mundi hujus, thesauris suis præfectos, si fideles reperiant in minimis, maximas eis gazas credunt, prudenter enim etiam in maximis fidelitatem a matros arbitrantur.

2. Causa altera fervor est talium regulæ observatorum; qui illos ad minima curanda inducit: moraliter enim, haud possibile est, nonneminem, minima, maguâ diligentia curare omnia, quin magno spiritus fervore bulliat: quot enim hisce in rebus difficultates superandæ, quot abnegationes obeundæ, quot respectus humani conculcandi veniunt? qua tepiditate languens nunquam superarit. Ejusmodi fervor eluxit in B. Aloysio, B. Stanislaio, Joanne Bergmanno & aliis, qui minima quaque studio diligentissimo curabant. Temporis ra-

tionem exactissimam gerebant: actiones tempore præfixo obibant, nec in aliud tempus differebant: omnes Ordinis cæremonias ac ritus accuratissimè servabant. Ad primum campanæ sonum, ab eo, à quo tunc cessandum erat, desistebant; atque id, ad quod accerfebantur, auspicari incipiebant. Eâ diligentia, fervore & affectu Fratibus ad mensam ministrabant, quemadmodum Christo Domino in carne apparenti, ministraturi fuissent? Eâ propensione, promptitudine, & alacritate, absque omni excusatione, exequiebantur, à minimo Superiore imperata, quemadmodum ea, quæ ab ipsomet Præposito Generali, aut Provinciali præsentate, rogata injunctivè fuissent. Eâ benevolentia, ac sedulitate, rogati operam suam navabant Fratri minimo, à quo nihil sperabant, quâ Superiori maximo, petenti, eam præstitissent. Eâ accuratione servabant omnia extra domum in itinere, quâ domesticos intra Parietes in oculis Præsidum ea obivissent. Denique regulas omnes pro parvis habitas à tepidis, eâ semper accuratione servabant, ac si universa in iis perfectio ac sanctimonia sita fuisset. Nec ullis respectibus humanis ad earum violationem sese induci sinebant: Unde illud piissimi Bergmanni acroama: *Disrumpar potius, quam ullam Ordinis mei regulam deliberatè transgrediar.*

3. Causa est conservatio Ordinis Religiosi: minimarum enim legum observatio, Religionem in flore &

Rr 3   vigore

vigore conservat, minimarum ex ad-
verso regularum neglectus discipli-
nam laxat, ac Religionem pedeten-
tim, destruit ac pellundat. Docuit
id Deus S. Mariam Magdalenam de
Pazzis p. 4. vitæ c. 14. in quadam re-
velatione: Inter quinque res, pro
quovis ordine in primævo statu con-
servando, petendas, hanc quoque
perpetuò flagitandam esse: *Ut omnes
Religiosi perfecte cognoscant quanti sit
momenti, observare rem quamlibet mi-
nimam Regulae suae sanctæ.*

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, regu-
las quantumvis parvas, omni studio
exequi allaboremus; minima, quæ
iis vetantur, etsi peccato obnoxia
non sint, vitemus, tanquam imper-
fectiones, ingratitude, negligentias,
& inobedientias nocivas: si verò
cum peccato sint conjuncta; tan-
quam offensas Deo displicentes, in-
gratas, odio habitas, & pœnis ac
supplicii dignas, omni studio decli-
nemus. Ea verò minima, quæ à regu-
lis præstantia injunguntur, omni dili-

gentiâ & accurate obeamus: ut
meritorum multorum margaritas pec-
tore colligamus, Deo fidelitatem nos-
tram probemus, fervorem demon-
stremus, ordinem nostrum in flore
vigore pristino custodiamus. In om-
ni perfectionis genere excellamus.
*Nemo se ipse fallat, inquit S. Fran-
ciscus Xaverius, non potest quisquam
in rebus magnis excellere, qui non prius
excellat in parvis. Et infra. Qui parva
oneri ferendo non sit, multo magis
magnum est laturus. Et Christus Do-
minus S. Brigittæ affirmavit L. 5.
Revel. interrog. 13. Qui non bene a-
titur minimis, justum est, ut maximis
non gloriatur. Hoc demum est, quod
initio asserabamus in themate: Qui
in minimo fidelis est, & in majori fi-
delis erit. Luca c. 16. Et è contrario,
qui in minimo fidelis non erit,
utique nec erit in ma-
jori.*

***

REGULA

REGULA XVI.

De Virtutibus solidis, & rerum spiritualium pretio.

EXHORTATIO I.

IN REGULAM XVI.

Ostendit Religioso Societatis studendum virtutibus solidis.

T H E M A.

Quasi vas auri solidum, ornatū omni lapide pretioso. Eccli 50. 10.

V E L

Omnes in virtutum solidarum ac perfectarum, & rerum spiritualium studium incumbant. Reg. 16.

Imonem Quia 50.10. Id est, instar vasis ex auro mundissimum conflati, in Domo Domini coruscasse. Idem, in quemvis Religiosorum vitæ activæ consecratum, cadit elogium, ut nimirum Divinæ gratiæ subsidio evadat 1. *Vas auri*, sive vas aureum, vas pretiosum, veris, non falsis, fucatisque virtutibus præditum. 2. *Vas solidum*; id est solidis ac constantibus virtutibus conspicuum. 3. *Vas ornatum omni lapide pretioso*. Id est, non unâ alterâve duntaxat virtute, sed omni virtutum genere condecoratum. Hoc enim sine Religiosi à Deo vocati, vasæque electionis destinati sunt, ut eant, & fructum omnium virtutum plenam, solis instar radiantem nuncupat; ut arcum inter nebulas resurgentem, instar rosarum vernantem, instar thuris redolentem ob oculos ponit: nobis inter præstantissima hæc encomia, in præsentia, aridet, quod mox subtexit: *Quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso. Eccli.*

virtu-

virtutum afferant, atque ita demum instructi ac exornati: cum Paulo *Portent nomen JESU, coram gentibus & regibus & filiis Israel. Act. 9.*

Quæ tria, ut facilius assequamur, eadem explanemus.

I.
Elocutio
Religiosi
fit Vas
aureum.

I. Encomium primum Religiosi vitæ activæ additæ (quales sunt, quotquot Societati JESU nomen dedere) est, ut sit *Vas aureum*; non vas ligneum cupreumve, exterius solummodo inauratum & coruscans; sed ex vero, puroque auro confectum: id est virtutibus veris non fictis, non simulatis atque fucatis, refulgeat. Ratio est manifesta: cum enim Religiosus ejusmodi, secundum vocationis suæ ac instituti præscriptum, alios veras, genuinasque virtutes docere atque inculcare debeat; omnino necessarium est, ut eas ipse antè possideat: ut enim Philosophi trito suo axiomate ferunt: *Nemo aliis confert, quo ipse caret.*

Magna proinde illi cautela & industria adhibenda est. I. In virtutibus discernendis, & à vitiis distinguendis. Vitia enim, (ut S. Albertus M. in prologo Paradisi sui notat) cum magnâ sint fœditate, ne suos amatores absterreant, larvam virtutum induunt, ut virtutes esse videantur. Quemadmodum Ephratai Judicum c. 12. 5. se Galaditas simulabant, ut mortem effugerent, at è loquela sunt prædici. quemadmodum in lege veteri, (ut originis similitudine utamur) Pseudo-propheta, veros se esse Prophetas simulabant, atq; jactabant; in ore identidem habentes consuetam Prophetarum loquendi formulam: *Dicit Dominus.*

Quemadmodum quoque in nova lege Hæresiarum vaserim, nequissimi, que se veros Ecclesiæ Doctores venditant; cum non nisi cerebri sui commenta & deliramenta dividant; ita pariter vitia fucum faciunt, ac se virtutes esse mentiuntur.

Vicina sunt, inquit S. Hieronymus L. 3. Dial. adversus Luciferianos, vitia virtutibus: & si paululum declinaveris, aut errandum tibi est, aut in præceps cadendum. Quantum enim inter se distant pertinacia & perseverantia: parricidia & fratricidia; liberalitas & profusio: fortitudo & temeritas: prudentia & calliditas: cautela & timiditas. Quorum alia ad bona, alia referuntur ad mala. Et idem in Epist. ad Lactantius: Venena non dantur nisi melle circumdatis, & vitia non decipiunt, nisi sub specie, umbræque virtutum. Alludens ad illud Juvenalis Satyra 14. Fallit enim colorum, specie virtutis & umbra.

Similia profert S. Ambrosius, S. Basilius, S. Chrysostomus & S. Augustinus; ex quibus S. Albertus M. c. ait: *Severitas putatur esse justitia; avaritia dicitur maturitas; jactantia loquacitas dicitur affabilitas; dissolutio creditur spiritualis mentis lenitas; pigritia sive inordinata tristitia judicatur morum gravitas; tepor seu corporis creditur discretio; ornatus superfluus creditur munditia; superabundantia in victu & familia, vocatur honestas; prodigalitas, liberalitas; avaritia, pertinacia constantia; dolosus prudentia; hypocrisis sanctitas; presumptio spes, denique amor carnalis, devotio esse judicatur. Sicut autem falsi dicitur*

denarij nihil emitur boni; sic nec falsi virtutibus regnum coelorum comparatur.

Sic ex aduerso, Virtutes sunt, ait idem S. Albertus l. c. quas insipientes iudicant esse vitia: sicut iustitia iudicatur esse severitas; maturitas, mentis amaritudo; constantia pertinacia. Quod fit per humilitatem, fieri dicitur per vanam gloriam: quod fit per sanctitatem, fieri dicitur per hypocrisis vel apparentiam: quod fit zelo iustitia, fieri dicitur zelo vindictae: quod fit per spirituales dilectionem, fieri dicitur propter carnalem amorem: quod fit pura intentione, fieri dicitur pro temporalis consolatione: Atque ita de alijs.

Quare Religiosus, praecipue Tyro, sibi dictum arbitretur illud D. Hieronymi in epist. de Virgin. ad Demetriadem: Summa tibi scientia sit, notitia summa, vitia, virtutesque distinguere: quae quauquam semper sibi contrariae sint; aliqua tamen ex eis tanta iunguntur similitudine, ut discerni omnino vix possint. Deinde conetur ignorantiam virtutum, hoc aeo aded in mundo dominantem, e corde suo proscribere: S. Laurentius Justinianus de casto conob. c. 17. disertè fatetur, eam non solum reperiri in peccatoribus; qui cum sint tenebrae. Verbi lucem non mereantur recipere: *Et lux in tenebris lucet, & tenebra eam non comprehendunt;* verum etiam in iustis, qui per adoptionis gratiam filij Dei nuncupantur. Denique nemo in sola virtutum cognitione speculativa listat, sed veras, practicasque virtutes acquirere studeat: veras, inquam, & sinceras, non

simulatas & hypocriticas; quae non ornant, sed defcedant; non praemium sed poenam cum Phariseis promerentur: *Mulid enim deformior est illa superbia, qua sub quibusdam humilitatis signis latet,* teste S. Hieronymo l. 2. Epist. 23. Demum practicas, & efficaces; non otiosas & steriles, quae virtutum nomen haud promerentur; vel ethnicis testibus: unde canit Horatius:

*Paulum sepulta distat inertia
celata virtus. Et Claudianus:
Vile latens virtus: quid enim submersa tenebris
Proderit obscuris; veluti sine remige
puppis:*

Aut lyra, qua reticet, vel qui non tenditar arcus.

II. Alterum Simonis Oniae filij encomium fuit, extitisse non solum vas aureum; sed etiam Vas solidum; idem quoque conuenit cuius Religioso, ac praesertim animarum salutis operam navanti: vas sit solidum, id est virtutibus folieis exornatum: solidae autem virtutes sunt, quae non instar aureae variables sunt, sed stabiles ut columnae: solidae virtutes sunt, quae non instar arundinis, aut fistulae fragilis, vacuae & inanes sunt, sed velut lignum solidum, aut os durum, & interius non excavatum, robusta sunt ac fortes, nec facile franguntur aut superantur. Solidae virtutes sunt, quae non velut naves inanes inter procellas fluctuant; sed velut rupes inter fluctus perstant, insuperabiles; quae non ut luna mutabiles, sed velut sol inter nubes, & tempestates, inuariatae & velut

S s

velut adamas inter malleos, inconcussa perstunt.

Hoc inter sapientem, insipientemque architectum inereit discriminis, quod ille supra petram, hic supra arenam, ille solidum & firmum, hic labile extruat adificium. Huiusmodi domum solidam struit Sapiens, directrice sapientiâ. *Sapientia enim adificavit sibi domum, & excidit columnas septem.* Proverb. 9. Columnas septem, septemque virtutes, ternam Theologicam, fides, spes, charitas; & quaternam morales iustitia, fortitudo, prudentia & temperantia exhibent; ad quas reliquæ reducuntur: atque his suffulta domus stabilis, firmaque consistit, præsertim si humilitati profundæ ceu basi ac fundamento innitatur: ita ut nec ventorum turbine, nec maris æstu, nec pluvie imperu labefactari valeat; omnibus adversis ac tempestatibus superior. S. Cyprianus L. 4. Epist. 2. *Decet viros graves, semel super petram robustam solidâ stabilitate fundatos, non dico aurâ levis, sed nec vento, nec turbine commoveri.*

Tunc autem solida & firma stat fidei nostræ columna; quando nec mortis pericula, nec Tyrannorum supplicia eam valent evertere. Columna spei stat immota, si viriliter resistat malis; & confortetur in bonis; si generosè aggrediatur ardua, & fortiter in iis perseveret. Columna charitatis stat inconcussa & est solida; quando, ut loquitur S. Laurentius Iustinianus de cast. connub. c. 3. *Semper est fortis, nescit cedere, æstera non veretur, pati non recusat; aggreditur ardua, adversa*

sustinet; dolorem non sentit. Si pugna excitetur, si ebulliant vitia, si totus concitetur mundus, prosterni non valent. Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem. Cant. 8. *Quoniam in fortitudine sapientia, & in soliditate virtutis fundata est.* Solida est columna prudentiæ, quæ non solum rectè iudicat & eligit; verum etiam voluntatem & reliquas vires efficaciter præ imperium inflectit; & bona strenuè perficit. *Vir enim sapiens fortis est, & Vir doctus robustus & validus.* Proverb. c. 14. *Columna iustitiæ solida est; quando suum cuique tribuit, nec ullis promissis, nec præmiis aut minis, ab officio dimoveri se sinit.* Columna fortitudinis solida est, dum mentem roborat ad faciendum bona, ad tolerandum adversa, ad vincendum vitia, omniaque nociva Solida denique prestat temperantiæ columna; dum fortiter cupiditates refecat, nihil penitendum appetit, in nullo moderatōnis legem excedit, & sub iugo rationis appetitum domat. Denique omnia illa virtus soliditatis nomine & omne gaudet, quæ ab usu & exercitio suo in adversis minimè desinit.

Tales ergo studeamus acquirere virtutes, vel ab ipso tyrocinio auspiciando, quæ nos vas auri solidum coram oculis divinis efficiant: tale perfectiōnis adificium in nobis extruere moliamur, quod nec pluvie, nec venti vertant: tales locemus virtutum columnas, quæ nullis adversitatibus, tentationibusque nullis concutuntur ac labefactentur: quod certò consequemur; si ut docet R. P. Francis-

cus susceperunt fundentur in profunda humilitate, contemptu omnium terrenorum, ac puro amore Dei.

III. Tercium Simonis Sacerdotis magistri encomium est fuisse, *vas ornatum omni lapide pretioso*: id est omni genere virtutum. Idem cuilibet Religioso, praesertim animarum zelatori convenit; cum alios ex officio erudire ipsi incumbat: si enim vel unica destitatur virtute, an non, quod unâ manu aedificat, alterâ destruet? careat enim v.g. prudentia oculo: quoties impingeret? careat temperantia freno: quoties excederet? careat solo castimoniam lilio: an non omnia volutabuntur in sordibus? careat unâ charitate: an non erit cymbalum tinniens, & æs sonans; sonitum quidem edens, sed eorda non fertens; aures implens, sed animas minime ad frugem meliorem reducens?

Deinde, tam arcto inter se virtutes neantur vinculo, ut una absque alia subsistere nequeat: & si vel una deficiat, alia soliditas pereat. Quâ enim oblecto, ratione exercebis misericordiam, nisi adit liberalitas? quo pacto exercebis obedientiam, nisi adit patientia? quomodo in contemptibus & contumeliis assurges in actus patientia, si desit humilitas? declarat id ipsum egregiè S. Gregorius M l 22. moral. c. 1. dum ait: *Quis virtute aliquâ pollere creditur, inne veritate pollet, cum vitis aliqua ex parte non subjacet; nam si ex aliqua vitis subditur, nec hoc est solidum, ubi stare putabatur; nam sæpe quosdam pudicos vidisse nos contigit, sed non humi-*

les: quosdam verò quasi humiles; sed non misericordes: quosdam verò quasi misericordes, sed nequaquam justos: quosdam verò quasi justos; sed in se potius, quàm in Domino confidentes. Et certum est, quia nec castitas in ejus corde vera est, cui humilitas desit: nec humilitas vera est, cui misericordia juncta non est: nec misericordia vera est, qua a rectitudine justitia existit aliena: nec justitia vera est, qua fiduciam suam non in Conditorum ponit. Patet itaque virtutem unam absque alia, aut omnino nullam, aut mancam saltem atque imperfectam existere.

Haud absimilem de quatuor virtutibus moralibus primis discursum instituit D. Augustinus. *Tanquam*, inquit, *perfecta sunt singule, quando vicissim sibi invicem conjuncta: disjuncta autem perfecta esse nequaquam possunt: quia nec prudentia vera est, qua justa, fortis & temperans non est: nec perfecta temperantia, qua justa, fortis & prudens non est: nec fortitudo integra, qua prudens, temperans & justa non est: nec vera justitia, qua prudens, fortis & temperans non est. Si vel una ex aedificio tollatur columna, non raro corrui: ita pariter si vel una hominem virtus deficiat, corruiet. Studeamus igitur in virtutum omnium collectione amulari sponsam, in eo genere admirabilem; de qua coelestes genii jure interrogant: *Qua est ista, qua ascendit de deserto, sicut virgula fumi, ex aromatibus myrrha, & thuris, & universi pulveris pigmentarii?* Cantic. 3. 6. Id est, omnium virtutum redolens*

aromatibus; & amabilem fragrantiam emitens?

Quapropter, Dilectissimi, ante omnia ingens in nobis virtutum solidarum desiderium excitemus: ejusmodi desiderium, virtutum est principium; quod cordis januam aperit, & virtutes introducit: *Hoc desiderio*, ait S. Laurentius Justinianus, de int. confess. c. 9. *Sancti naturam vicerunt, superarunt demones, debellarunt mundum, seipso subegerunt, diripuerunt caelum, imitatores facti sunt Dei; veris virtutibus sese exornando.* Deinde tanti, dictus Sanctus, ducit hoc desiderium, si efficax, igneumque fuerit, ut aliis donis longè anteponat: *Virtutum*, ait, *desiderium, praeclis miraculorum operationem, prophetia donum, linguarum genera, interpretationem sermonum, scintillam gratiam, cognitionem caelestium, naturalium scientiam: multi enim talibus donis ornati perierunt, virtutibus autem nemo.* Ejusmodi igitur desiderio succedè ac praemuniri, manuum operi admoveamus, & gratiae Divinae subsidio conemur esse 1. *Vas aureum,*

veris, nò fucatis, & ad exteriorem speciem nitentibus duntaxat virtutibus praeditum. 2. *Vas solidum*, virtutibus solidis, columnarum instar, inter adversa inconcussis, conspicuum. 3. *Vas omni lapide pretioso ornatum*, & virtutum omnium complexione insignitum. Quod si praestiterimus, digni aliquando inveniemur; qui, tanquam vasa aurea & pretiosa, in caelesti gloria, mensa Divinae inferamus, in conspectu ejus fulgeamus, eumque oblectemus in perpetuas aeternitates. Ex adverso autem, si ceu vasa cuprea, auri fulgore exterius tantum illata, veris autem solidisque virtutibus destituta inveniamur; tanquam vasa reprobata, tanquam testa & vitra, cum summa confusione nostrata, aeternoque dolore, confringemur & abjiciemur.

***
**

EX.

EXHORTATIO II.

Demonstrat majus momentum esse in virtute & spiritualibus,
quàm in doctrina ac donis naturalibus;

T H E M A.

Qua de sursum est sapientia; plena est misericordiâ & fructibus bonis. Epist. S. Jacobi cap. 3. 17.

V E L

In hujusmodi majus momentum, quàm in doctrina vel aliis donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant. Reg. 16.

DE S. Abbate Gelasimo refert, in anno cœlesti, ad diem decimum Martii Joannes Nadasi: quodd, cum pro eleemosyna larga sibi allata, Psalmum *De profundis* recitasset, atque eleemosynæ largitor risisset, aurum submissum in bilance hinc, & inde in chartula exaratum Psalmum *De profundis* appenderit; & bilancæ chartulam longe majoris ponderis præ pecunia, esse demonstravit. Non impari modo; si & nos cuncta naturæ artisque dona, cum supernaturalibus, ac spiritualibus in justa æternitatis bilance appenderimus, hæc illis

longissimè præponderare deprehendemus. Duplex reperitur in hominibus sapientia & prudentia: una est naturalis, terrena ac humana; alia supernaturalis, cœlestis, ac divina: utriusque meminit S. Jacobus in Epistola sua Catholica c. 3. 17. Dum hanc nuncupat sapientiam, quæ de sursum est; illam verò, quæ de sursum non est. *Sapientia quæ de sursum est, inquit, est pudica, modesta, plena misericordiâ, & fructibus bonis: quæ de sursum non est, ab eo vocatur terrena, & si contentiones, rixasque pariat, & cum superbia aliisque peccatis sit conjuncta, animalis & diabolica.* Prima omnis generis scientias naturales & artificiosas complectitur; ut Grammaticam, Poësin, Rhetoricam, Philosophiam, politicam,

Ss 3 expe-

experimentalem & conversativam, atque his annexa dona naturalia, ingenium felix, iudicium acre, vires corporis, vocem canoram, eloquentiam & similia. Secunda pietatem, religionem, virtutem, charitatem, zelum animarum, aliisque ad perfectionem spectantia continet, & his annexa exercitia spiritualia, ut meditationem, examina, lectionem piam, cognitionem rerum asceticarum &c.

De utraque S. Ignatius, cum Patribus sanctis, bina tradit axiomata tanquam præclarissima vitæ activæ fundamenta. 1. In hac secunda sapientia, usum momentum esse, quàm in prima & donis naturalibus. 2. Causam ejus assignat, eò quod hæc interior sit & spiritualis, ex qua omnis vis & efficacia ad illa dimanat. Quod ut ad oculum pateat, utranque ad libellam revocemus, ac trutinemus.

I.
In vitæ
maius
momen-
tum quàm
in doctri-
na & do-
nis natu-
ralibus.

1. Axioma primum, vitæ activæ directivum est sequens. *In ejusmodi spiritualibus, majus momentum, quàm in doctrina, vel aliis donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant.* Constat documenti hujus veritas, luculentius à clariùs, si utranque sapientiam cum commodis & emolumentis, ad æternitatis stateram appenderimus.

1. De sapientia ac scientia naturali, si penitus inspexerimus, merito dixerimus, quod Jeremias Propheta c. 17. de homine, in homine confidente asserit: *Erit quasi myrica in deserto (alii vertunt ericæ) & non videbit, cum venerit, bonum (scilicet pluviam) sed habitabit in siccitate, in deserto, in terra sal-*

sugini & inhabitabili. Omnis scientia & sapientia naturalis ac terrena, sterile, quid est, nisi erica & solum sterile? Quid est nisi myrica in deserto: quæ nec gratiæ diviniæ pluviam irrigatur, nec fecundatur, nec fructus gloriæ æternæ dignos profert? Ex adverso autem sapientia cœlestis, virtus, perfectio, &c. quidquid eò pertinet: quid est nisi laurus semper vernans? Quid est nisi lignum, ut ait Jeremias L. c. *quod transplantatur secus aquas, & quod ad humorem mittit radices suas, & in tempore siccitatis, non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructus.* Semper enim ejusmodi sapientia ad gratiæ diviniæ humorem mittit radices suas, & vinum germinandi, ac mereodi fugit; nec siccitatem, seu defectionem gratiæ, virtutis, opis & auxilii aliquando metuet, nec sterilitatem patietur, sed fructus bonorum operum nunquam non progerminabit.

2. Sed demus doctrinam, sapientiamque naturalem, iustarum myricarum, fructus nonnullos proferre; eos tamen in comparatione sapientie supernaturalis, si ad trutinam examinemus, omnino leves, asperos, caducos ac perituros esse reperiemus. Primum quidem illa parit divitias, pecunias, ac bona terrena, officiis lucrosis comparanda. At hæc quàm vanâ sint & momentanea, deprehendent filii hujus sæculi, a fine vitæ suæ, quando cum perditis illis lamentabuntur: *Divitiarum jactantia quid contulit nobis? Sap. 5.* Versâ, vera sapientia, virtus, pietas, perfectio, fructus parit æternos, merita infinita, thesauros in cœlo immentibus, & mi-

& nunquam perituros. Ut testatur Salomon Sap. c. 7. *In finibus enim (Sapientia) thesaurus est hominibus, quo quisque afficitur, participes facti sunt amicicia Dei. Ideoque divitias nihil esse duxi in comparatione illius; nec comparavi illi lapidem preciosum; quousiam omne aurum in comparatione illius, arena est exigua; & tanquam lutum, estimabitur argentum, in conspectu illius.* Constat quantum majus momentum, pretiumque hujus sit, præ illius.

3. Doctrina, scientia, ac prudentia naturalis, confert honores, dignitates, ac Prælatorum munia: de quo intelligi potest illud Salomonis Sap. 8. *Habeo propter hanc claritatem apud turbas, & honorem apud Seniores juvenis.* Verum quid in illa die hæc claritas, & hic honor emolumenti pariet? quando superbi oculos aperient, omnia evanuisse cernent, & lamentabuntur: *Quid profuit nobis superbia? Quid laus & gloria mundi? Transferunt omnia illa tanquam umbra.* Sap. 5. E contrario autem sapientia vera, cum virtute, cum timore & amore Dei conjuncta, verum confert honorem, laudem perpetuam, claritatem non solum apud turbas & mundum, sed vel maxime apud Deum & Sanctos; quod clarè cognoscunt impii in die judicii; quando exclamabunt; Sapientiam suam terrenam, tanquam stultitiam damnantes: *Nos insensati vitam illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter Sanctos sanctorum est?* Sap. 5. An non igitur hæc merito, majoris momenti

esse censemus & cum Salomone *proponimus regnis & sedibus, seu thronis Regum & Principum, omni que illorum gloria?*

4. Doctrina, scientia ac prudentia humana nonnullam voluptatem, jucunditatem & felicitatem parit, sed transitoriam; non perpetuam salutem ac beatitudinem. Quid non moliti sunt veteres Sapientes ac Sæphi, ut quam in ea locatam, falsò rebantur, felicitatem assequerentur? Pythagoræ, ut refert D. Hieronymus L. 2. adversus Jovinian. fugiebant urbium & hominum frequentiam, & hortos suburbanos, ubi ager aquis irriguus, & arborum comæ, & suffurus avium, oculorumque illecebræ, ne luxu & abundantia copiarum animi fortitudo mollesceret & à sapientiæ studio avocaretur. Platonicus & Stoicus in porticibus versabantur: Plato ut Philosophiæ intentius vacaret, Academiam villam ab Urbe remotam ac desertam elegit. Crates Thebanus non exiguum auri pondus in mare abjecit: Quidam oculos sibi effodere, ne visu à contemplatione Philosophiæ abstraherentur. Et quid nisi umbram veræ sapientiæ sectabantur? Quibus illud Apostoli merito applicetur: *Dicentes (& credentes) se esse sapientes, stulti facti sunt.* Vera autem scientia & sapientia Sanctorum, è contrario, veram lætitiæ pacem, & animi tranquillitatem, & conscientiæ jubilum in hac vita parit: *Non enim habet amaritudinem conversatio ejus, nec tedium convictus illius, sed lætitiæ & gaudium.* Sap. c. 8. Et altera vitæ beatitudinem & felicitatem æternam:

æternam: *fusti enim in perpetuum vi-*
vent, & apud Dominum est merces eo-
rum, & cognitatio illorum apud Altissi-
imum; ideo accipient regnum decoris &
diadema speciei de manu Domini. Sap.
c. 5. dum inter a à vera sapientia &
virtute alieni ejulabunt & plorabunt:
Ergo erravimus a via veritatis & justi-
tias lumen non illuxit nobis.

Ex quibus omnibus utrimque ritè
ad stateram æternitatis, expensis, clarè
liquet, majus, imò infinitè gravius mo-
mentum esse in virtute, perfectione, ve-
ràque sapientia, quàm in omni scien-
tia & prudentia naturali & humana,
ac proinde illam longè pluris esse esti-
mandam, uti & media ad illam. Ex
quo nullo negotio inferimus; primas
laudandas esse virtuti, secundas doctrinam:
nunquam à nobis omittendam aut de-
currandam esse meditationem, ut in-
veniamus tempus pro studiis: nun-
quam prætermittendum conscientie
examen, aut libri spiritualis lectio-
nem, ut pro studio Poëseos, Rhetori-
ces, aut Philosophiæ, plus otii nan-
ciscamur. Lumen Theologorum Fran-
ciscus Suarez malebat omnem scien-
tiam suam amittere, quam vel unicam
horam meditationis.

II.
Ab inter-
nis virtuti-
bus vis ad
exteriora
demanat.

II. Alterum axioma, à S. Ignatio
pariter assignatum ceu basin vitæ acti-
væ; & causam prioris est istud: *Ista*
enim spiritualia & interiora sunt; ex
quibus efficaciam ad exteriora promana-
re, ad finem nobis propositum oportet.
Ut clariùs id quoque elucescat, exte-
riora hæc & interiora, & utrorumque
efficaciam in bilance rationis, libere-
mus. Scientiæ artes, doctrina, experi-

entia, eloquentia, aliæque dona ac ta-
lenta naturalia, sunt veluti corpus; si
desit virtus & perfectio, corpus est sine
anima. Corpus autem sine anima quid
efficiet? *Spiritus est, qui vivificat;* ut
Apostolus 2. Corinth. 3. 6. nimirum
spiritus gratiæ, spiritus charitatis, spiri-
tus zeli, dat vitam, motum & effica-
ciam ad omnia; sine quo actum agi-
tur, ac æthiops lavatur. Faciamus o-
nim omnigenæ scientiæ panopliam
instructum esse, omnibùque natura
talentis ornatum, quæ Oratori neces-
saria sunt; ut canorâ voce, soluti lin-
guâ, laterum firmitate, facundiâ sin-
gulari, ita ut ipsummet Tullium aut
Demosthenem longè antecellat; si ta-
men desit vera sapientia, virtus, zeli
& charitatis spiritus; animam nullam
convertes: nam *Spiritus est, qui vivifi-*
cat; à quo efficaciam ad exteriora
promanare oportet.

Eruditissimus Cardinalis Bellar-
minus de ascens. mentis c. 6. affirmat
in magnis Italiæ Urbibus, in quadra-
gesima, triginta aut quadraginta Or-
ratores cathedram concendere, in-
dièsq; perorare ad populum; & ta-
men finito quadragesimali jejunio,
eadem vigere in populo scelera, & vix
ullam subsequi emendationem: cas-
samque hujus miseriæ indagans, in-
terrogat: estne fortassis defectus stu-
dii, aut præparationis ad concionem?
Respondet, nequaquam, sunt enim ut
plurimum viri doctrinâ & eloquentiâ
præstantissimi, atque ad ravim usque
declamant, summâ vocis & laterum
contentione. Ubinam igitur defectus?
reponit Bellarminus, esse defectum
charitatis.

charitatis, fervoris, zeli, virtutis ac perfectionis, quæ animare debent factum Ecclesiasten; sine quibus verba funduntur inania; aures feriuntur non corda, inftar bombardæ globo carentis.

Omnis scientiæ, ac dona naturalia, veluti arma sunt, quibus viri Apostolici animarum arcès à peccatis & hostibus stygiis obsessas expugnant; ac ubi à virtute, spiritûque divino amentur, non modo non juvant ad pugnam pro gloria Dei & animarum salute; verum etiam obstant; & obstacula ponunt: non tantum non ædificant, sed etiam destruunt, & inimici Christi opem ferunt, dum superbia, inanis gloria, fastus, ambitio, aliæque vitia proximo scandalum præbentia sese prædunt & exerunt, cum in animarum venatoribus, nil nisi exempla virtutum, relucere oporteret. Itaque licet haberes fundamplius Davidis, nisi etiam possideas, vires, fiduciam in Deum, spiritum & generositatem Davidis, vade ad caulas ovium, noli progredi in certamen cum stygio Goliatho: parum juvat lapides esse rotundos, lucidos, ex torrente Cedron depromptos; fundam esse duplicatam, optimè contextam; quia nil habeas brachium Davidis, loco percussoris inimici arcæ Domini, ipsum prosterne Samuelem tabernaculi custodem: ita ut religio ipsa, quæ inftar papilionis à Deo pro defensione Ecclesiæ posita, ab armis tuis in terram detrudenda sit & destruenda. Provide igitur tibi de spiritu, de virtute, perfectione & zelo, sine qui-

bus, ullum te animarum fructum facturum despera.

E contrario ubi vera cœlestis sapientia, vera charitas ac zelus animarum in Ecclesiaste sacro cernitur, fervet & accenduntur omnia, atque in melius commutantur: quod quemadmodum ego ad nostros dicens, exemplis ex Historiis Societatis depromptis stabilio, ita ex alio Ordine, suæ religionis exemplis, ut S. Francisci Seraphici, S. Dominici, S. Vincentii Ferrerii, S. Bernardini, aliorumque, nullo negotio comprobabit.

Stupenda sunt, quæ in elogiis & gestis primævorum Patrum nostrorum de vi admiranda sermonis & concionum legimus. Unde obsecro efficaciam sermonis tanta in P. Jacobo Lainio, ut pro miraculo haberetur, & ubicunque prædicaret, Civitates, Magistratus ac Domini excitarentur ad fundanda Societati Collegia, ut accidit Florentia, Pisis, Venetis, Patavii, Genuæ, Pannoni. Et dum Genuæ pro concione dicens excitaret Auditores ad misericordiam in pauperes exercendam; Mercatores & Cives in una concione mille, in alia mille trecentos, in tertia bis mille nummos aureos sive ducatos, in subsidia egenorum conferrent? Non aliunde sanè nisi à virtute & perfectione interiore, à spiritu zeli, fervoris & charitatis igneo, quo omnes inflammabantur. Unde tanta sermonis energia in P. Sylvestro Landino, ut ubicunque concionaretur, tantus esset fructus pœnitentium & affluxus, ut plurimi accersendi essent Sacerdotes, qui cum ipso occupatissimi forent, in

T c exho-

exhomologibus excipiendis; & Carregium civitatem à triginta annis maxime diffidiis civium turbatam, & quinque ac quadraginta hominum caede fœdatam concionibus suis ita moverit, ut cives in templo palam reconciliati, non sine copiosis lacrymis in mutuos amplexus ruerint? Tann. p. 49. Non aliunde nisi ex spiritu ardoris & charitatis. Unde efficacia tanta Patri Alphonso Avila in dicendo, ut nullum Hispali, Granata & alibi templum caperet Auditores, sed in campo dicendum foret, omnes in lacrymas solveret, indurata peccatorum corda mollescerent, mira que sequerentur animorum conversiones, ut cum de dilectione inimicorum verba faceret; publice exclamarent: Ego remitto parricida homicidium Patris mei: ego matris: ego gravissimas alias injurias? Tann. p. 59. Unde tanta virtus P. Edmundo Augerio insigni Ecclesiastæ Gallo, ut aliquando quadraginta Auditorum millia numeraret, & converterit ad fidem supra quadraginta millia hæreticorum, & quadraginta Ministros? Tann. p. 237. Unde tanta efficacia P. Sebastiano Barradio, ut Anno 1592. Conuimbricæ, de rebus novissimis & mundi vanitate. ardore cœlesti plenissimas habens conciones, ex academia nobiles & excellentis ingenii juvenes ad sexaginta in Ordinem S. Francisci simul suscipi flagitarent? Quorum tantam importunitatem admiratus Monasterii Guardianus, Rectorem Collegii conveniens dixerit: vel non esse P. Sebastianum ulterius ad pulpitum admittendum; aut certe So-

cietati suscipiendam, tot juvenum religionem suam certatim ambientium curam; siquidem tot suscipiendos sustentandis domos sua minime proforet. Tann. p. 466. Taceo P. Villanovam, P. Palmam, & alios, quos plurimos, quorum in exhortando energia & vigor, non aliunde, quam ex interiore spiritu & ardore charitatis proficiscebatur.

Quapropter, Charissimi, appetit & examinatis in bilance æternitatis utriusque sapientia, naturalis & supernaturalis fructibus & emolumentis, omnino disparibus, & intervallo infinito distantibus, bina antedicta, S. Ignatii apophthegmata, & axiomata vera Philosophia, sive vita religiosa mixtæ fundamenta, altissimè metibus nostris imprimamus, & secundum ea actiones ac studia nostra omnia dirigamus. 1. In spiritualibus *magis momentum esse quam in doctrina, & aliis donis naturalibus & humanis.* 2. *Ex illis tanquam interioribus, efficaciam ad exteriora promanare.* Quare nunquam illa his postponamus: nunquam ob amorem scientiæ humana spiritualia negligamus: nunquam meditationem, examen Libri asceticæ lectionem, decurtemus, aut prætermittamus, ut Poëcos, eloquentia, aut Philosophiæ studiis diutius vacemus. *Amate scientiam, sed anteponite charitatem,* ajebat D. Augustinus: Et S. Bonaventura in Spec. Discipl. c. 7. *Scientia qua præ virtute despicitur, per virtutem postea melius invenitur.* Præclare quoque S. Petrus Damiani in Euchiridio c. 1. *In animo tuo scientia secularis,*

Secularis, tanquam in ima mentis calce repleti divino spiritu merearis: ex
 substat: amor vero aeterna vita & spi- quo, in omnes actiones & sermones
 ritualis studium sapientia, vel in summa nostros prorsus singularis efficacia &
 cordis tui constitutus arce precellat; ut energia dimanabit.

EXHORTATIO III. IN REGULAM XVI.

Quanam sint virtutes solidæ viris Apostolicis necessariae.

T H E M A.

*Inuite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insi-
 dias diaboli. Ad Ephel. 6. 11.*

V E L

*Omnes in virtutum solidarum ac perfectarum studium incum-
 bant. Reg. 16.*

Viri Apostolici, omnino com-
 pertum habe-
 ant, se Athletas,
 pugiles & Chri-
 sti militiz, tan-
 quam Duces &
 Antesignanos
 adscriptos esse, qui cum vitis & dæ-
 monibus in campum prodire ac dimi-
 care debeant: ut disertè innuit Apo-
 stolus ad Ephel. 6. 12. *Quoniam non
 est nobis colluctatio adversus carnem &
 sanguinem: id est, ut vertit S. Hiero-*
 nymus & Theophylactus, adversus
 homines carne & sanguine constan-
 tes; sed adversus Principes, & Potesta-
 tes, adversus mundi rectores tenebrarum
 harum; id est, ex mente ejusdem Hie-
 ronymi, adversus spiritus, seu dæmo-
 nes, neque solum ex infimo ordine; sed
 etiam ex ordine Principatum, Potestatum,
 & Dominationum. *Contra spi-
 ritualia nequitia in cælestibus. Id est
 contra spirituales nequitias, versutias
 & malitias; seu nebulones nequissi-
 mos in cælestibus: sive in aëris hisce
 locis versantes.*

T t 2 Cùm

Cum itaque Viris Apostolicis & animarum zelatoribus, contra nequissimos & versutissimos Cacodamones duellandum indies & luctandum sit; quis non videat, armaturam insigni ac solidam iis opus esse? Sanè hoc ipsum agnoscens Paulus hortatur enixè: *Induite vos armaturam Dei*, græcè est *παραστάς*, id est plenam & omnem armaturam, quam milites à capite ad talos se armant & communiunt: *Ut passis stare adversus insidias Diaboli*; ejusque dolosos assultus & stratagemata reprimere. Quam verò est armatura Dei, quam induere atque assumere suadet Apostolus? Primum armorum genus est 1. Lorica justitiæ. 2. Galea salutis. 3. Calcei. 4. Baltheus. 5. Scutum fidei. 6. Gladius spiritus. Quæ tanquam virtutum solidarum symbola, dictione præsentem explanabimus.

I.
Lorica
justitiæ.

I. Primum armorum genus viro Apostolico ante omnia necessarium, est *Lorica Justitiæ*; quæ pectus, femora, & totum hominis corpus armat & munit. Per lorica hanc Apostolus intelligit non justitiæ specialem, quæ cuique jus suum reddit; sed generalem, quæ est complexio omnium virtutum: hæc enim totum hominem obarmat, & ab omni parte communit. Unde Chrysostomus *Lorica*, inquit, *justitiæ*, est *catholica* & *virtute prædita vita*; seu opera justæ ac sanctæ, quibus assidue cor & pectus obarmandum est, animarum zelatoribus, ut non tantum bello defensivo Diabolo resistant; sed & offensivo acres illi plagas infligant. Sed potissimum ro-

bur hujus lorice est invicta patientia, quam Spiritus Sanctus Apostolus, Apostolicisque viris olim altè imprimis, & hodie dum imprimis: munitur enim huic Apostolico labores, difficultates, ærumnæ, adversitates persecutiones, cruce; ita necessario nexa sunt; ut absque illis ei plene fieri satis, vix aut ne vix quidem valeat. Illis igitur ingrumentibus, lorica patientiæ induenda est, quæ obarmatur pectus, ut quis cum animi magnitudine ac tranquillitate alacriter omnia perferat, nec ulli malum pro malo retribuatur. Hæc lorica pro exemplo & salute nostra, munitus fuit, omnis justitiæ prototypum, Christus Dominus Rex noster, qui horrendos dolores, inmania tormenta & supplicia animo generosissimo pertulit: & *propositi- bi gaudio sustinuit crucem*. Heb. 12. Nec solum, ut agnus, coram tondente se, obmutuit; verum etiam magno compassionis affectu, erga hostes suos eorum malitiam, permotus, pro illis Patrem cœlestem cum lacrymis rogavit.

Atque hæc est virtus solida, quam cum primis Christus Dominus affectus suos docuit: *Si quis vult post me venire, tollat crucem suam & sequatur me*. Luc. c. 9. & præclare illam hauriunt Apostoli, eorumque Discipuli, qui & vincula & carceres, & verbera, & vulnera, & gladios & cruce, omnisque generis tormenta tolerare fortiter, lorica patientiæ recti & muniti, omniaque levia arbitrabantur: *Non sunt condigna passiones ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis*. Rom. 8. 11. Et

Et quàm miti, pacatòque animo superare omnia, verbis his demonstrabant; *Maledicimus, & benedicimus, persecutionem patimur & sustinemus.* I. Corinth. 4. Huiusmodi lorica munus erat S. Franciscus Xaverius: qui in laboribus & arumnis, exclamabat: *Amplius Domine, amplius!* Huiusmodi quoque lorica cataphracti fuit, generosissimi Martyres nostri in Anglia; Campianus, Garnettus, Ogilboeus, Briantus, Odoenus & alii, quos nulli carceres, quantumvis fœdi, & morte ipsa graviores, nulla pericula, nulla persecutiones, nulla furia, lanienæ nulla, aut furæ à procuranda Dei gloria & animarum salute abstrerre valuerunt.

Charissimi, *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli.* Ephes. 6. Non degeneremus à præcellis cogitationibus filiorum Dei: pudor sit ad minima contraria, & adversitates exiguas gemere, queri, & impatientem animum ostendere: non est hæc solida virtus, sed infansilis: solida patientia nec carceres, nec furcas, nec mortes etiam ignominiosas reformidat. A parvis interim ordiamur, ut paulatim ad majora, difficilioraque allueamus & callum obducamus.

II. Secundum armorum genus, athleta Christiano necessarium est: *Galeam salutis.* Et *galeam salutis assumite*, ait Apost. Ephes. 6. Galea hæc est spes salutis, ut explicat ipse Paulus I. Thessal. 5. 8. *Galeam spem salutis.* Sicut enim galea principem corporis partem, ca-

put scilicet, tegit ac munit: ita spes salutis & gloriæ celestis ac immortalis, servat ac communit caput, id est, hominis cogitationes, fines & intentiones. Spes ergo tanquam galea caput munit, ac tria efficit: 1. Ut finis noster ultimus sit Deus, fruitio Dei, & beatitudo æterna; eoque omnia dicta, facta, cogitata referamus, & nihil aliud spectemus, aut in hac vita mortali quæramus. Deinde efficit, ut homo cogitans bona illa immensa, quæ in celesti gloria se consecuturum sperat, omnia terrena bona floccifaciat, contemnat ac despiciat. Inde ortum ducebat illa Apostolorum paupertas spiritus & nuditas; ut nec aurum, nec argentum, nec alias possessiones quæreret, nec optarent; sed omnia, tanquam stercore arbitrarentur, ut Christum & immensa illa celestia bona assequerentur: & licet nihil in mundo haberent, omnia tamen spe possiderent in cælo. 3. Roborat, animat, excitat, & propellit ad fortia & heroica: nam in Apostolis & Martyribus inde nascebatur, ut ardua quæque generosa mente aggredierentur, & animosè cum hoste confingerent, proponentes sibi speratâ illâ gloriâ, quæ victores manet, & æternum coronat.

Atque hæc est altera virtus solida, cui studendum est vobis: *Galeam salutis assumite*, id est spem firmam futurorum bonorum æternorum concipite: & hæc spe, velut anchorâ firmatâ ad illa bona infinita, Deumque immensum ac summum bonum, quod speratis, omnes cogitationes, locutiones,

T t 3 nes,

nes, actiones & intentiones vestras dirigite: præ illo maximo bono, omnes mundi quilibet despicite, & velut stercora pedibus conculcate: denique eâ spe animati, quævis ardua, pro Dei gloria & animarum salute generosè aggredimini.

III.
Calcei hu-
milinatis.

III. Tertium armorum genus est, calceorum, quibus pedes Evangelizantium muniuntur. *Et calceati pedes in præparatione Evangelii pacis:* ait Apostolus L. c. Calcei primò symbolum sunt constantiæ, confidentiæ & animi intrepidi: qui enim nudipes est, pedetentim & timidè incedit, ne pedem alicubi offendar; calceatus verò è contrario incedit audacter. Calceus quoque symbolum est libertatis: servi enim & captivi incedebant nudipedes. Est etiam symbolum Domini & possessionis. Ulterius signum quoque est laetitiae; sicut pedum nuditas luctus. Denique symbolum est humilitatis: ut explicat S. Ephrem tractatu de panoplia seu armatura spiritali: ubi ait: *calceamenta sunt humilitas.* Atque hæc omnes virtutes solidæ in animarum zelatore requisitæ sunt. Nam

1. Calceus. symbolum est evangelizantis, ejusque constantiæ, generositatis, & præparationis Evangelii: præparatio autem hæc, ut rectè notat Chrylостomus & Theophylactus, est alacris promptitudo & prompta alacritas animi. partim ad ambulandum viam Evangelii pacis, partim ad eam annuntiandam, quæ per hæreticorum, Infidelium, Barbarorum, dæmonum, & hostium omnium cuveos pergit &

penetret; atque ita prædicando, vitæque sanctam instituendo, fidem & Evangelium propaget ac promoveat. Unde de hac præparatione & promptitudine dixit S. Joannes Baptista: *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.* Eapropter Marci 6. 9. Apostolis & Prædicatoribus Evangelii dantur sandalia, quo scilicet, audenter & alacriter, munus sibi injunctum suscipiant, omnique timore humano expulso, illud exerceant; sandalia ergo hæc & calcei signum sunt, tum libertatis, tum domini, tum laetitiae, tum constantis animi, alacris & intrepidis, sunt enim calcei militis; tum etiam humilitatis.

2. Solida enim humilitas, omnique vanæ hominum æstimationis ac honorum contemptus, unicè in Viro Apostolicis requiritur quemadmodum enim Christus Dominus, Dux noster, licet esset ipsa innocentia, ipsa sanctitas, ipsa potentia, sapientia, bonitas & gloria Patris, omnia tamen hæc attributa, infamiâ, convitiis, blasphemis, cruce ac morte probrosâ, quodammodo obrui voluit, ut postmodum illustriora & gloriosiora apparent: ita pariter Apostoli, virique Apostolici, dum Evangelium annuntiant, animas lucrantur & ex orci faucibus eripiunt; mox adversarios fecerunt: homines malignos, ac demones ipsos, qui eis contradicant, oppugnent, contemnant, detrahant, calumnientur: veluti de se facetur Apostolus: *Opusium mihi apertum est magnum & adversarii multi.* 1. Corinth. 16. Hæc autem ut parvi pendamus, et

ad hæc non modò non indignemur, & ad vindictam inflammemur; sed vehementer gaudeamus & exultemus, atque in Evangelico labore perseveremus: quis non videt, quanta animi demissio sit necessaria? Ea propter subtilissimum humilitatis solidam gradum Redemptor noster discipulis suis adeò commendavit: *Beati, cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversus vos, mentientes, propter me, gaudete & exultate.* Matth. c. 5. An non similia patiendo, & amore Evangelii, contemnendo solida demissionis specimen dedere, Societatis nostræ pugiles, in Anglia, ubi, tanquam perduelles contra Reges, in furca suspensi & dissecti: In Germania, ubi ut seductores & corruptores ab hæreticis traducti: In China, ubi tanquam dissimulatores Idololatricæ, & vanorum errorum, difamati: In Gallia, Ditione Veneta, ac Japonia; ubi ob frivolas, falsæque causas expulsi fuere.

Horum exemplo sumus & nos calcetis pedes in præparatione Evangelii patri. L. c. Simus constantes, intrepidi, alacres, læti, ad currendum pro disseminatione Evangelii, quò obedientia destinavit: & si multa pati, contemptus, contumelias, irrisiones, detractiones tolerare necesse fuerit; non modo forti, patientique animo, sed etiam læto perferamus, hac enim ratione, nos solidam constantiam, humilitatemque nos possidere demonstrabimus.

IV. Corpore lorica armato, capite galeâ tecto, pedibusque calcatis, cin-

gulum militare induendum est, ut monet S. Paulus L. c. *State succincti lumbos vestros in veritate.* Id est baltheo militari vos cingite; ut exponit S. Chrysof. hom. 3. Baltheus hic est 1. Symbolum fidelitatis, quo admonentur milites Sacramenti militaris & fidelitatis, quam Duci suo jurarunt; unde quandomilites exauctorabantur, baltheum deponebant. 2. Baltheus, ut notat Pierius in Hierogly. est symbolum integritatis & castitatis, tam apud Hebræos, quam apud Græcos & Latinos: *Sint lumbi vestri præcincti.* Matth. 3. Baltheus est symbolum, charitatis, ut docet D. Thomas: hinc sponsi suis sponsis olim donare solebant cingulum, ut per illud sponsæ admonerentur fidei, fidelitatis, puritatis cordis, & amoris conjugalis. *Baltheus est charitas:* ait S. Ephrem. loco supra citato. Et hæc quarta est virtus solida viris Apostolicis necessaria.

Charitas Christi urget nos, inquit Gentium Doctor: nisi hæc urgeat viros Apostolicos, omnia languebunt atque marcescent: ea de causâ hunc charitatis ignem Christus mittere venit; & re ipsâ misit festo Pentecostes, quo corda discipulorum igne Spiritûs sancti fuere succensa; ignisque mox foras erupit; exemplo Christi ipsi summet; in cujus pectore divino, quanta suscitavit hic ignis incendia? Tanta sanè ut nullis tormentorum, tribulationum, & humanæ ingratitude a quis potuerit extinguere: ipse enim non solum extrema, pro Dei gloria & hominum salute perpeti voluit; verum etiam, & ea ipsa quæ patiebatur, Deo Patri

Patri in ejus gloriam, qui cum ita patiebatur, & pro eorum, à quibus patiebatur, salute offerebat, & insuperabilis charitatis ardore, pro ipsis crucifixoribus orans, illata ab illis tormenta, in illorum utilitatem, ad Dei honorem ordinabat. Verè *Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem.* Cant. 8. 7. Hujus illustrissimi exemplaris imitatione Apostoli rubicundo igneque charitatis Dei & proximi baltheo fœre succincti; ad omnes labores ac difficultates, ad cuncta ardua & pericula parati & expediti: ex zelo gloriæ Dei & salutis animarum, laborant, sudant, peregrinantur, discurrunt, clamant, prædicant, quantum possunt; & postquam egere, quidquid potuerunt; omnes vires reliquas cum sanguine & vita Deo & animabus impendere cupiunt; ad famem, sitim, frigus, æstum, cruces & mortes desiderio insatiabili properant, omnia tormenta lacessunt & provocant: *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio an angustia? certitium, neque mors, neque vitæ, neque creatura aliqua poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo? ESU Domino nostro.* Rom. 8. 38. Similia in vitis nostrorum virorum Apostolicorum legere est, quibus recensendis brevitatis gratiâ supersedemus. *Emulamini charismata meliora.* 1. Corinth. 17.

V.
Scutum
fidei.

V. Quatum armorum genus est Scutum fidei: in quo positis omnia tela nequissimi ignea extinguere. L. c. Viva fides, quam & tenere, & aliis prædicare ac iuculare debet animarum ze-

lator, ei unice necessaria est; tanquam scutum quo se contra nequissimos Cacodæmones tueatur. *In omnibus sumentes scutum fidei.* Vult enim S. Paulus, ut rectè notat Hieronymus, nos in omni tentatione & opere, gestare fidei clypeum, eoque veniente Diaboli sagittas & suggestiones excipere, & retundere; ne phantasia prævas cupiditates suggerat, & ad concupiscendas, concupiscantiam & appetitum accendat & inflammet: atque ita animam vulneret. *Anima enim, docet Origenes, quoties peccat, statim vulneratur.* Hom. 8. in Num.

VI. Ultimum denique armorum genus est, *Gladus spiritus.* In omnibus sumentes scutum fidei, & gladum spiritus, quod est verbum Dei. Hoc gladio Christus devicit ac jugulavit demoneum, tentantem & oppugnantem. Hoc gladio usi sunt Sancti omnes; ut de S. Paula memorat Hieronymus in ejus epitaphio. Si quando procerbum fuisse inimicus; & usque ad verborum jurgia profuisset: illud psalterium decantabat: *Cum confisteret adversum me peccator, obmutui & filii à terra.* Gladus quoque spiritus est abnegatio & mortificatio continua, omnibus operariis in vinea Domini, maxima necessaria, eorumque officio immo seca: nulla enim vitæ ratio, aut majores corporis labores annexos habet, aut austeriorem carnis macerationem requirit, quam Apostolica: Sed contrario, quies delicia, & commotio corporis ita huic functioni repugnant, ut ejus finem profus evocant & pellunt. Hac de causa de-

deceptor noster, primum omnium illis inculcavit, abnegationem sui: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum.* Luca c. 9. Mei affectus nihil carni blandum, nihil corpori jucundum, nihil sensibus suave, sed arduos potius labores, incommoda, ærumnas, molestias, corporisque afflictiones expectent; ita omni amore proprio excluso, purius saluti & perfectioni propriæ & alienæ vacabunt. Semper igitur gladium spiritus stringant, sensibus grata amputent, corporis comoda rescindant; ut veluti vitis, inutilibus pampinis resectis purgata, fructus copiosiores proferant.

Quare hæc est imago & *πavovλiα* militis Christiani seu athletæ Apostolici à capite ad talos armati; solidas ejus virtutes, quibus pollere debeat, ad vivum representans: *Induite ergo vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli.* Assumite prædicta sena armorum genera. 1. *Lorica* est justitia, id est opera justa & sancta, & in primis patientia fortis & solida, quæ nullos labores refugiat, nulla ardua aut pericula reformidet, nec mortem ipsam pro Christo & Evangelio subire detrectet. 2. *Galea* est spes salutis, quæ tanquam galea caput munit, omnia sua ad fidem suam ulti-

um, Deum, ejusque fruitionem dirigit, præ illo omnia terrena abjiciat ac despiciat, pro illo omnia ardua generoso pectore aggredi non dubitet.

3. In præparationem Evangelii pedes *calceis* munit; ut in profunda humilitate radicatus, nullas in opere Domini contumelias, nullas contradictiones & contemptus renuat; sed per infamiam & bonam famam, per sarcasmos & laudes, per vituperium & gloriam, animarum saluti invigilet.

4. *Cingulum* militare seu Baltheus, veritate, fidelitate, castitate, & charitate Dei & proximi pectus cingat & stringat artè adeo, ut nec fames, nec sitis, nec persecutio, nec gladius, à charitate eum separare valeat. 5. *Scutum fidei*, in quo omnia nequissimi tela ignea extinguat. 6. Et *Gladium spiritus*, quo Dæmonis insultus reprimat, & mortificationis ense omnia superflua, omni carni & corpori comoda & jucunda resciet. Quibus armis & virtutibus solidis, si strenuè usi fuerimus, & contra hostes, dimicaverimus: in fine vitæ, coronam justitiæ nobis à justo Judice repositam ac aservatam reportabimus.

* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *

V v

RE-

REGULA XVII.
DE RECTA INTENTIONE
EXHORTATIO I.

Ostendit rectam in omnibus habendam intentionem.

T H E M A.

Omnia in gloriam Dei facite. 1. Corinth. 10.

V E L

Omnes rectam habere intentionem studeant. Reg. 17.

Celestis Sponsus singulari sponse suam videnti desiderio inflammatus. hinc eam verbis suavissimis compellat: *Ostendo mihi faciem tuam.* Cant. 2. Per faciem verò D. Bernardus serm. 40. in Cant. intentionem rectam intelligit: quem admodum enim in facie binæ sunt genæ, quarum utramque si exhibueris totam faciem ostenderis: ita pariter intentio binas quodammodo genas spirituales continet, quarum utramque sibi Dominus ostendi desiderat; ut totam animæ faciem cernat. Genæ hæc binæ ex Doctoris melliflui mente, sunt

res & causa: res est id quod faciendum suscipimus, opera scilicet quæ quotidie peragimus. Causa autem, est motivum & finis, quo permoti, opera & exercitia nostra perficimus. Binæ verò genæ, nunquā non sunt conjungendæ, ut pulchrè niteant: neque enim altera sine altera sufficit: si opus fuerit malum, intentio bonum haud reddet; si opus extiterit bonum, intentio mala bonitatem corrumpet, veluti Pharisæorum preces, elemosynæ ac jejuniæ edocent; & in fure elemosynæ dante gratiâ, furtem perpetrante, liquet. Quando autem ambæ, bonitate sua sunt præditæ, & simul conjunctæ, mirò præstant nitore; non secus atque in corpore, dum ambæ genæ suâ gaudent pulchritudine, facies tota specie & decore

decere emicat. Atque hoc Sponsus divinus insinuare voluisse videtur, dum Cant. 4. bis cum admiratione repetit: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra!* Ut utramque pulchritudinis partem ei inesse significet.

Quomodo autem binas hasce genas, rem scilicet & causam, opus & finem, actionem & intentionem, tam in statu ipso, quam in singulis exercitiis ac functionibus conjungere oporteat; præfenti exhortatione declarabimus.

I. Gena prima, sive res, de qua primo loco agendum est, duo complectitur: ipsum videlicet statum, in quo degimus, & actiones, sive exercitia tam corporalia, quam spiritualia, que in eodem obimus; in utrisque autem sincera intentio requiritur: nam & regula, & perfectio exigit: *Ut rectam intentionem habeamus, non solum circa vitam nostram statum, verum etiam circa res omnes particulares.*

Et primò quidem ordiamur à vitæ stato, in cujus susceptione atque aditu, nihil terrenum, nihil humanum; fluxum, caducumque nihil; sed solum, quod æternum ac divinum est, unice spectetur. Si enim statum religiosum amplecti; ut quietis fruare diebus, atque à cura ac sollicitudine victus & amictus, liber degas; erras in intentione circa vitæ statum, & una genarum tuarum minimè pulchra est; quia macula amoris proprii infecta est. Si etiam statum religiosum aggrediare, ut in virum omni tam humaniore, quam sublimiore scientiâ, ac doctrinâ præstantem evadas, atque in eo sine listas; fordosa est gena tua; quia natu-

ralis & humani finis pulvere respergitur. Si mundo relicto, religioni te mancipas; ut vel in sæculo, vel in Ordine, in hominum æstimatione, in honore & ore verferis, rursus nævo non levi facies tua derurpatur; quia vanitatis fuligine tingitur: quam ut eluas, longè alium tibi finem præstituras necesse est. Quemnam verò illum? Si nimirum vitam religiosam aggrediare; ut in ea, Deo tuo obsequium, servitiùmque fidele exhibeas: ut in propriam, & alienam salutem ac perfectionem incumbas: atque ita te totum Deo tuo, in holocaustum gratissimum, perfectissimùmque offeras, ut nihil cogites, quid te deinceps futurum sit; sed totum te Divinæ Providentiæ, ac Superiorum directioni sincerè committas.

Quare, mi Tyro, aut quisquis es, Religiose, qui fortè initio, à fine debito exorbitasti, genamque intentionis tue maculasti; ut maculam detergas, ejusmodi scopum tibi præfigito: Societas JESU, vel quilibet ordo religiosus, disciplinæ vigore florens, ætulum est tutissimum, ad quod libens, volensque confugio; ut damnationis æternæ pericula securus evadam. Ordo religiosus, Gymnasium & Schola omnium virtutum est; in quam à Deo optimo parente missus sum, ut omnigenam virtutem, diligens discipulus addiscam, eaque ex cultus Deo meo mirificè placem. Ordo religiosus, paradus est, in quo à Deo plantatus sum, non ut cum Eva serpentem blandientem ac decipientem audiam; verum ut, aut innocentiam, quam habeo

V u s illam,

illam, conservem; aut si perdidim; quantum licet recuperem; ac poenitentia, operumque bonorum fructus copiosos proferam. Ordo religiosus, terra sancta est, in quam translatus sum ex Aegypto; de qua verè dici potest: *Solve calceamenta de pedibus tuis, terra enim, in qua stas, terra sancta est.* Solvam igitur calceamenta passionum & vitiorum terrenorum; & in sanctitate ac iustitia serviam Deo meo, omnibus diebus vitae meae. Ordo religiosus stadium est, in quo sic curram, ut comprehendam: palastra est, arena est, campus est, in quo contra Mundum, Carnem, Daemonem, peccatum, haresim, perfidiam & idololatriam decertabo; & qua docendo, qua perorando, qua exhomologes excipiendo, aliisque charitatis opera exercendo, animas lucrari & in caelestem patriam devehere allaborabo. Denique Ordo Religiosus caelum quoddam est, ad quod me Dei misericordiae gratia singularis extulit, ut in eo vitam angelicam ducam; in ejus cognitione & amore proficiam; illum indefinenter laudem & glorificem; atque ita beatitudinem quandam modò aspicer, in terris; eandem postea perfectus in caelesti gloria aeternum continuaturus. Haec tua sit intentio, mi Religiose, pro statu tuo: Sic enim, cum & res, id est Ordo Religiosus, & causa seu finis, sit rectus & bonus, utraque gena tua pulchra erit.

Deinde lustrato jam statu, ad status functiones & exercitia descendamus. Hic rursus utramque genam Sponsi caelesti ostendere oportet, & quidem

pulchram, speciosam, sine macula aut ruga; idque in omnibus particulis rotius diei actionibus: ut oculi nostri semper sint ad Dominum: *Scienti oculi servorum, in manibus Domitorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Actiones verò nostrae particulares sunt, quas indes ex ordinis praescripto perficimus. Novit actiones suas Tyro, novit Veteranus. Tyronis est orationi mentali & vocali insisteret; Missa sacrificio cum devotione interesse; sensus mortificationis freno cohibere; consuetudines pravas in circulo acquisite debilitare, & corrigere; inclinationes, propensiones, passionis inordinatas, domare ac cohibere, superare vitia; etiamque in finem operis poenosa animo libenti subire, ut ab externis hisce, interiora adjuvetur. Deinde opera externa humilitatis, promptitudine magna exercere atque in illa humilitatem internam quærere, animo prono & alacri, reprehensiones publicas & privatas acceptare; propriaeque palam profiteri culpam, ut haec ratione, interiorum patientiam, mansuetudinem, animi demissionem & ignominiarum amorem addiscat. Religiosi veterani munia sunt, praeter orationis, meditationis, sacrificii stata tempora, poenitentes pro tribunali sacro audire, pro concione dicere, variisque modis zelum animarum exercere. Res haec & actiones omnes bonitate sua sunt praeditae; quas si purè Dei amore agamus, causa quoque & intentio sua bonitate gaudet: atque ita gena utraque est pulchra, Deoque perplacet: accumsponsa dicere licebit illud Cant. 7. *is*

portis nostris omnia poma nova & vetera dilecte mi servavi tibi. Omnia enim illa opera sunt veluti poma dulcia, & fructus suaves, gratique divino palato quando illa in portis, id est in operationis initio offeruntur, & à Deo cum affectu suavissimo degustantur. Et quidem poma vetera servamus Christo, cœlesti Sponso, quando mortificationem veteris hominis, ejusque vitiorum, & pravaram cupiditatum rectâ intentione aggredimur: poma vero nova eidem servamus, quando in novitate vitæ ambulamus, & obedientia, humilitati, ceterisque virtutibus & actionibus etiam ad iaphoris sinceram intentionem præfigimus.

II. Gena altera ex mente D. Bernardi, est causa, seu motivum, aut intentio ipsa & finis, ob quem opera nostra peragimus; hæc verò intentiones possunt esse variae, ob varia motiva, quorum unum altero est præstantius: non secus atque in horto, flos flore, & herba una, altera est excellentior: atque ita similes reddimur genis Sponsi, de quibus Sponsa Cant. 5. *Gena illius sicut arcola aromatum, consistit à pigmentariis.*

1. Motivum primum est, quod respicit & metuit pœnas, aut in hac aut altera vita à Deo infligendas: & hæc est gena servilis: servi enim Domino suo bene famulantur, formidine pœnæ; si igitur dixeris: facio hoc opus, ut ignis purgantis, aut infernalis pœnas evadam; operaris formidine pœnæ; atque iste actus, licet non perfectissimus, licitus tamen est, ac meritorius; cum ad virtutem spei pertineat, quæ non tantum prosequitur bonum, sed fugit eri-

am malum: neque sic agendo peccatum ullum admittitur: nam Concilium Tridentinum sess. 6. c. 8. Sanxit: *Ut si quis dixerit, gehenna merum, per quem ad misericordiam Dei, de peccatis dolendo confugimus, vel à peccatis abstinemus, peccatum esse, anathema sit.* Idem est de operibus peragendis.

Secundum motivum, est spes præmiorum: atque hæc est gena mercenariorum, quorum est heris servire ob mercedem, & respicere ad lucrum. Si igitur in operibus tuis intenderis gloriam cœlestem, propriamque beatitudinem; spe præmii agis; atque hic actus licet non existat perfectissimus, est tamen meritorius, veluti idem Concilium eadem sess. 6. can. 21. definit: *Si quis dixerit justificatum peccare dum intrinseca aterna mercedis, bene operatur, anathema sit.* Eâ enim intentione operabatur quoque Vates Regius, vir secundum cor Dei, velut ipse de se testatum reliquit: *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in aeternum, propter retributionem.* Psal. 118. 112. Pari modo fidelissimus Dei servus Moyses, teste Apostolo Hebr. 11. 25. *Magis elegit affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere jucunditatem: majores divitias assumens, thesauro Aegyptiorum, improprium Christi: aspiciet enim in remuneratione.* Quod si tamen quis tali operaretur intentione, ut nisi pœnas aeternas formidaret, aut aeterna in cœlo præmia expectaret, non esset legæ Dei servaturus. Talis plus quam servilis animus, nõ mereretur profectò aeternam retributionem, sed pœnam. Merebitur tamen, retributionem, si voluntatem

Vu 3 peccan-

peccandi exclusit; & cum spe præmii ac retributionis, in statu gratiæ ad servanda Dei præcepta sese incitavit. Quo sensu D. Augustinus in Psal. 120. allerit: *Quando facis bonum opus, propter vitam æternam fac: si ideo facis, securus facies: hoc enim mandavit Deus.*

3. Motivum tertium amorem Dei & beneficia ejus ex amore in nos descendenti respicit. Hoc innuit S. Ignatius in regula, dum ait: *Propter charitatem, & propter eximia beneficia, quibus præveni nos.* Primum propter charitatem, quæ dilexit nos, quam testatur apud Jeremiam c. 31. *In charitate perpetuam dilexisti te.* Quæ charitas perpetua ac maxima, meretur, ut vicissim, ipsum toto corde redamemus, omniæque opera, ex puro erga ipsum amore, præstemus; ejus amorem, laudem, gloriam, beneplacitum ac gustum unice intendendo in omnibus. Deinde propter beneficia; quæ ad amorem inducant; ita tamen, ut magis Donanti, quam donis inhæreamus: neque otiosa fuit ejus in nos charitas: *In charitate perpetua dilexisti te:* ab æterno te diligendo, & innumeris in tempore donis, velut imbre continuo, perfundendo. Ecce anima mea: Deus Pater ab æterno dilexit te, filium suum tibi dando: Filius Dei dilexit te, pro te mortem ignominiosam oppetendo: Spiritus sanctus dilexit te, illuminando, sanctificando, ac tot donis te exornando: Omnipotentia divina dilexit te, creando te & conservando: Sapientia divina & Providentia dilexit te, in omni vita tua te dirigendo: Æternitas divina dilexit te, animam immortalem tibi commu-

nicando: Immenitas divina dilexit te semper tibi præsentiam suam assistendo. O quanta Dei tui erga te dilectio! quanta benevolentia & beneficentia! & quanto mutuo amore digna! Taceo innumera alia beneficia, communia & privata: ut quod sol te illuminet, aer ad respirationem conducatur, terra fistenter, ignis calefaciat; animalia, volucres, pisces, plantæ, fructus te nutrant, & vitam, virisque conservent. Taceo beneficia supernaturalia, sancta Sacramenta, verbum Dei, libros sanctos, exempla Christi & Sanctorum; aliæque innumera.

Hæc si serio perpendamus, an non merito, amore reciproco succedamus; ut tantum amatorem nostrum ac benefactorem toto corde redamemus, & omnia ex puro ejus amore faciamus, quo similes Sponsæ evadamus; de qua Sponsus Cant. 4. dixit: *Vulnerasti cer meum, soror mea Sponsa, & quidem, in uno oculorum tuorum.* Claudens nimirum oculum sinistrum timoris & spei, & aperiens dextrum charitatis, quomodo ita vulnerasti, ut oblivisci tui nequeam; quemadmodum vulneratus, vulneris sui non obliviscitur?

Quamquam ex ultimâ hac & perfectiore intentione ordinariè Religio perfectionis cupidis agendum est: nonnunquam tamen etiam aliis, licet imperfectioribus, motivis, fulcire mentem expedit: ejusdem sententiæ est S. Ignatius; qui, licet filios suos, tanquam genuinos aquilæ pallos altis evolare, sublimiorique intentione operari desideret, fatetur tamen, quod & hinc jurari debeant scilicet metu,

pœnæ, ac spe præmii: dum præsertim
vehemens ac periculosa peccandi oc-
casio se offert: aut arduum quoddam
aggrediendum est opus. Declaremus
exemplis. 1. Si gravissima te infester
tentatio carnalis: ad pœnæ metum
convola: *Memorare novissima tua, &
in æternum non peccabis.* Aut dic cum
Isaia: *Quis poterit habitare de vobis cum
ignis devorante, & cum ardoribus sem-
piternis?* 2. Si Tyrannus, sub inter-
minatione gladii aut relictis, ortho-
doxam cogat abnegare fidem, aut ad
aliud flagitium potenter instiget: Dic:
*Nihil timeo eos, qui occidunt corpus, &
post hæc, non habent amplius, quod fa-
ciant; sed timeo eum, qui postquam oc-
ciderit, & corpus & animam perdere po-
test in gehennam.* 3. Si amor mundi, &
rerum terrenarum te sollicitat ad re-
spiciendum retro, ac deserendam vo-
cationem tuam: atque amore Dei su-
perare nequeas; vince metu pœnæ;
ingeminando sæpius minas æterna
Veritatis: *Nemo mittens manum ad
aratrium, & respiciens retro, aptus est re-
gno Dei.* 4. Si intensos patiãre febris
æstus, aut acutissimos calculi, denti-
tium, stomachi, capitisve dolores; spe
præmii cœlestis te anima; cum Paulo
ingeminans: *Non sunt condigna passio-
nes huius temporis ad futuram gloriam
quæ revelabitur in nobis.* 5. Si ingen-
tes sustineas persecutiones, confusio-
nes, humiliations, degradationes, de-
tractiones, accusationes falsas, aliãve
tribulationes: spe præmii te excita
cum dicto Apostolo: *Momentaneum
& leve tribulationis nostra, supra mo-
dum in sublimitate, æternum gloria pou-*

us operatur in nobis. 6. Graves &
assiduos si cogaris exantlare labores,
aut corporales, ab ortu diei ad occa-
sum circumcurfando, sudando, corpo-
ris vires fatigando & atterendo; aut
spirituales, dies integros in exhomo-
logeteris sedendo & pœnitentibus
noxas remittendo, in Gymnasiis do-
cendo, ex ambone ad populum peror-
ando, excita animum spe mercedis
cœlestis: *Ego ero merces tua magna ni-
mis:* aut cum Hieronymo exclaman-
do: *Nullum tempus longum, nullus labor
durus videri debet; quo gloria æternita-
tis acquiritur.*

Hæc igitur ratione, metu pœnarum
& spe præmiorum juvari nos oportet:
non tamen decet, huiusmodi intentio-
ne tanquam primariã acquiescere; sed
ea ad amorem Dei attollenda est; Un-
de si interrogemur: quare memoriã
pœnarum, excitemus in nobis horro-
rem peccatorum; respondebimus; id
nos facere, ne excidamus ab amore
Dei. Item si petatur, cur memoriã præ-
miorum, utamur in arduis, reponem-
us; ne difficultatum vi ab amore Dei
retrahamur; aut impediamur in iis,
quæ ad Deum nos ducunt: Simili mo-
do Sponsa se juvabat Cant. 8. asserens:
*Læva ejus sub capite meo, & dextera il-
lius amplexabitur me. Læva est timor
pœnarum, caput, seu intentionem no-
stram sustentans: dextera est spes præ-
miorum, annexam habens charitatem,
quã Deus nos amplexatur.*

Quapropter, Charissimi, ad hoc
semper viribus cunctis connitamur, ut
ambas genas nostras, Christo Domino
Sponsõ amantissimo, pulchras exhi-
beamus.

beamus. 1. *Rem*, id est statum, in quo Providentia Divina nos collocavit-purissimam divinam gloriam intentione, amplectendo; ut in eo, veluti asylo, Gymnasio, paradiso, terra sancta, stadio, campo, celo sancte ei deserviamus eumque laudemus & glorificemus. Actiones vero particulares, statui consentaneas, tam in se bonas, quam adiphoras rectissimam divinam gloriam intentione, ad Deum dirigamus: licet in arduis tentationibus nos metu peenarum; & in laboribus difficilibus, spe

pramiorum adjuvare ac sustentare valeamus. 2. *Causam*, id est intentionem; non more servorum, aut mercenariorum, sed more filiorum aut spoufarum, ex puro Dei amore concipiamus: tum quoniam ipse tanquam summum & infinitum bonum dignissimus est; tum quoniam tot tantisque nos beneficiis cumulavit; adeoque æquissimum est; ut nos totos & omnia opera nostra, ei ex amore sincerissimo rependamus.

EXHORTATIO II.

De intentione simplici & multiplici.

T H E M A.

Si oculus tuus simplex fuerit; totum corpus tuum lucidum erit. Matth. c. 6. 23.

Vel ex Regula.

oculus tuus. Matth. 6.

Hristus Dominus Redemptor noster apte oculum hominis cum lucerna comparat, dicens: *Lucerna corporis tui est quem admoldum enim lucerna in tenebris præcedit, illuminat, ac viam commonstrat: ita quoque oculus noster, tanquam lux & dux lucem præbet, ducatum præstat, semitamque ostendit. Si oculus tuus simplex fuerit: id est linnus, purus, candidus, mundus totum corpus tuum, lucidum erit: & quasi totum oculatum: præviâ enim luce & di-*

& directione oculi, omnes actiones tuas recte obibis. Si autem oculus tuus fuerit nequam, Græcè πονηρός, malus, male affectus, & vitioso humore imbutus, ideoque impurus & obnubilatus: totum corpus tenebrosum erit: luce enim & duce, oculi nimirum illustratione & directione caret. S. Augustinus L. 2. de serm. Domini c. 21. Oculum existimat significare intentionem. Cui consentit Magnus Gregorius L. 28. Moral. cap. 6. Quid per oculum, ait, exprimitur, nisi opus suum præveniens cordis intentio, quæ priusquam se in actione exercent, huc iam, quod appetit, contemplatur? Et quid appellatione corporis designatur, nisi unaquaque actio, qua intentionem suam, quasi intuentem oculum sequitur? Lucerna itaque corporis est oculus, quia per bonæ intentionis radium, merita illustrantur actionis. Oculus corporis corpus, oculus intentionis intellectum & mentem movet, regit, & quocunque lubet, inflectit: & si purè Deum respiciat, opus ex ea manans (intellige si in se bonum fuerit, aut certe non malum) totum purum, sanctumque erit: si oculus intentionis, impuritate, aut vitio laboret, opus ex ea procedens, licet alias in se bonum, malum, impurum, vitiosumque evadet: veluti Christus toto hoc capite 6. in orationibus, elemosynis ac jejuniis Phariseorum ostendit.

Quomodo igitur oculum intentionis simplicem, Religiosis habere conveniat, in hac exhortatione patefaciemus.

I. Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. L. c. Nihil oculo intentionis puro ac simplici esse Deo gratius; nihil magis amorem Sponsi cælestis erga Sponsam conciliare; ipse testatur Cant. 4. Vulnerasti cor meum, soror mea Sponsa, vulnerasti cor meum, in uno oculo tuorum: tanquam si diceret: quia clausisti oculum sinistrum, qui respicit pœnam æternam, quod est fervorum; & qui respicit præmia æterna, quod est mercenariorum, & uno oculo dextro, me purè respexisti, quod est filiorum & sponsarum, cor meum, veluti amoris sagittâ petiisti, & vulnerasti. Hoc uno oculo dextro, Deum respicere & cor ejus vulnerare nos voluit S. Ignatius, dum præscripsit in regula: id semper in eis (actionibus particularibus) sincerè spectantes, ut serviant & placeant, divinæ bonitati propter seipsam. Hic est oculus simplex: hæc est intentio purissima: servio Deo propter Deum, facio hoc opus propter Deum; quia Deus sic vult: quia Deo placet, quia ob imensam suam bonitatem dignissimus est, ut ejus honori fiant omnia: quia tantus est, tantaque bonitatis, ut si cœlum non sit, nec sint inferi; solus tamen dignissimus sit, cui omnes Angeli, cui gens humana, cui quidquid creatum est, serviat, quàm accuratissimè. O quantum bonum est, servire & placere divinæ bonitati! Quid illi purius, quid sublimius, quid excellentius? Quocirca bene S. Chrysostomus L. de compunct. dixit: Si omnino dignus fueris aliquid agere, quod Deo placeat, & aliam adhuc, præter hoc

Xx ipsum,

I.
Intentio
simplex.

ipsum, quod placere meruisti, mercedem requiris, verè ignoras; quantum bonum sit placere Deo: si enim scires, nunquam aliud, extrinsecus mercedis aut muneris expeteres.

Hoc oculo simplici & purissimo Deus usus est in omnibus operibus suis; non enim habere potuit oculum fervilem timoris: quid enim timebit, cui malum appropinquare non potest: nec oculum mercenarii, sive spei, quoniam bonorum nostrorum non eget, sed oculo puri amoris respexit omnia; nihil intendens nisi seipsum; nihil quarens, nihil desiderans, nisi gloriam suam, & bonitatis suae manifestationem. Cur enim Deus cælum & terram, & omnia quæ in eis sunt, creavit? conservavit, gubernavit; nisi ad majorem gloriam suam: id est, nisi ut infinitam, potentiam, sapientiam & bonitatem suam manifestaret? *Gloria Domini plena est terra: Et cæli narrant gloriam Dei, Psal. 118.*

Hunc simplicem & purissimum oculum filialis amoris erga Patrem, semper & in omnibus apertum tenuit, Redemptor noster Christus: Cur enim tot labores subivit, tot prodigia patravit; tot itinera Evangelii annuncian- di causâ confecit? *Non quaro gloriam meam, inquit, sed ejus, qui misit me, Patris. Joan. 8. 50.* Cur tantâ alacritate ad passionem mortemque provolvit? *Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem: surgite, eamus hinc.* Cur in passione sua tantopere exinanivit se, tamque profundè sese depressit, ac humiliavit; nisi ut Patrem cælestem exaltaret? Cur tam mira ac stupenda

toleravit & fecit, nisi ut quantum esset gloria divina precium atque estimatio, hominibus amore proprio excecatis demonstraret? Hinc ipso nato concinunt Angeli: *Gloria in excelsis Deo.*

Ejusmodi simplici, puroque oculo Hebraeus Rex David Deum in sacrificiis, laudibus, & aliis operibus respiciebat: *Oculi mei semper ad Dominum.* Non ad creaturas, non ad patria, non ad supplicia; sed ad Dominum; cui gratis ac purè servire ac propter bonitatem suam placere cupio. *Voluntariè, inquit alio loco, sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est. Psal. 53. 8.* Id est, nulla alia de causa, nisi quia bonum est. *Quare voluntariè, interrogat Augustinus in Psal. 53. Quia gratis amo, quod laudo: laudo Deum, & in ipso laude gaudeo; ipse laude gaudet: gratuitum sit & quod amatur & quod laudatur: quid est gratuitum? Ipse propter se, & non propter aliud, quod mihi dedit; non propter divitias, non propter honores, non etiam ad spiritualia gratia & gloria; sed quoniam bonum, id est, propter seipsum.*

Non absimilis erat oculus S. Francisci de Sales; cujus hæc sanctissima, rectæ intentionis erant suspicia: *O quam bonum est, non vivere nisi Deo? Non operari nisi propter Deum? non delatari nisi in Deo! si vel pilum affideris in me deprehenderem, qui vel a Deo non oriretur, vel ad Deum non referretur, eum quanto citius evellem.* In prax. spirit. p. 4. c. 13. Sancta quoque Maria Magdalena de Pazzis in

uno oculorum vulneraverat cor Spon-
si; ardentissimus è corde vibratis
sagittis: *Si crederem, inquiebat, me
nisi verbo solo dicto, ob alium finem,
quam ob amorem Dei, etiamsi non esset
ejus offensâ, posse evadere Seraphinum,
naquam illud dicerem.* Lancicius O-
pusc. spir. tom. 2. p. 148.

Hicigitur & noster sit intentionis
oculus, purus & simplex; amemus
Deum, laudemus Deum, serviamus,
operemur, laboremus, studeamus
Deo, non propter aliud; sed propter
ipsum; quia bonus & summè bonus
est, & omni amore; laude at glo-
ria dignissimus; Curemus, ut ipsi gu-
stum suavem demus, cor ejus recre-
mus & solatio afficiamus, atque in
odorem suavitatis, actiones nostras
tanquam suaveolens thymiana offe-
ramus; cui omnia opera bona nostra
saspida sunt & suavia. Ita S. Augusti-
nus Tract. 9. de util. jejunii cap. 5.
jubet dæmoni à jejunio revocanti,
respondere: *Exerceo me (jejuniis)
de de me penas, ut placeam oculis
ejus, ut deleam suavitatem ejus.* Nec
per hoc quidquam præmii cœlestis
deperdes: nam ut docet S. Chryso-
stomus hom. 5. in Epist. ad Rom.
*Majus tibi est merces, si citra mercedis
spem feceris: imò eò plus lucraberis,
quò minus lucrum quaeris: quan-
tùm enim Filius superat dignitate
servum, & mercenarium; tantùm
quoque ejus opera ex amore erga
Patrem præstita excellunt; præmi-
um enim servorum, ex timore ope-
rantium, est quasi stannum; mer-
cenariorum ex spe præmii laboran-*

tium, est quasi argenteum: filiorum
verò ex amore procedentium, est plus
quàm aureum; & lapidibus pretiosis
intextum.

II. Quanquam oculus intentionis,
simplex & purus esse debet, multiplex
tamen simul esse potest, ex variis in-
tentionibus, uni fini amoris Dei sub-
ordinatis, contextus: atque ita erit in
intentione multiplicitas & simplici-
tas; similisque erimus Sponsa, de quo
Sponsus ait Cant. 4. *Oculi tui colum-
barum: Oculi,* refer id ad intentio-
nes multiplices: *columbarum,* refer
ad simplicitatem: columba enim ocu-
lis puris & simplicibus parem suum
diligit, ut sponsum retinet, nullique
alteri adhæret: opera hujusmodi mul-
tiplici simplicitate intentionis ornata;
velut gemmæ sunt, variis pulchritu-
dinibus & proprietatibus conspicuæ.
Modum eas conjungendi apud varios
sanctimoniarum opinione claros repe-
re est.

Venerabilis Pater Martinus Stre-
donius, vaticinio de flore & prospere-
ritate Domûs Austriacæ celebris; ut
cap. 13. vitæ ejus legitur, quò in con-
spectu Dei opera comparerent illu-
striora, intentiones multiplicare so-
lebat. 1. Orandum mihi nunc est, in-
quiebat, ex obedientia: obsequar ut
sim *obediens?* Sed & orabo ut Deum
confitear *fidelis.* 2. Ut ab eodem sa-
lutis auxilia obtineam, *Sperator.* 3.
Ut ad eundem super omnia diligen-
dum inflammer, *Amator.* 4. Ut
eundem adorem & colam, *Religiosus.*
5. Ut eum Patrem recognoscam, *Pius
filius.* 6. Ut eundem Domino subiciar,
XX 2 *Servus*

II.
Intentio
multiplex

Servus natus. 8. Ut ei gratias pro beneficiis agam, *gratus cliens.*

Idem ad sacram synaxin aditurus, agebat: Accedam ad mensam Eucharisticam. 1. Ut pane vitæ, animam meam vivificem. 2. Ut ignorantia mea, à præfente sole justitiæ, lumen mutuem. 3. Ut concupiscentiæ ardores extingam. 4. Ut malitiæ meæ duritiem, ejus bonitate expungam. 5. Ut mihi & proximis vivis remissionem peccatorum obtineam. 6. Ut fidelibus piè defunctis, ad visionem Dei, quam primum obtinendam, præstem suffragium.

Venerabilis Pater Nicolaus Lancicini Opusc. XI. c. 2. Opus majoris meriti fore docet, si offeratur, propter plures fines supernaturales subordinatos præstantissimo fini amoris divini, scilicet purè propter Deum super omnia amatum: hoc modo & praxi: Sanctissime & Dilectissime Domine Deus & Pater meus, ego volo hoc facere, vel dicere, vel omittere. 1. Ex puro amore Tui, seu propter Te super omnia amatum. 2. Ut divino præcepto tuo obediam. 3. Ut me vincam & mortificem. 4. Ut pro peccatis satisfaciam. 5. Ut te quam maximè colam & glorificem: ut gustum & consolationem tibi tribuam &c.

Jejunandum mihi est, sed quo sine? 1. Ut me affligam, patiârque aliquid pro Christo. 2. Ut tuear castitatem, statui meo congruentem. 3. Ut servem sanitatem, quò melius Deo serviam. 4. Ut animam disponam orationi, inspirationibus divinis, SS. Eucharistiæ postmodò suscipiendæ, 5. Ut somitem

vitiorum subtraham. 6. Ut satisfaciám pro excessu in cibo, potu, aliisque deliciis. 7. Ad gloriam majorem Dei, & gustum ejus; quo ipsius bonitati placeam.

Studendum mihi est; sed puro, simplicèque intentionis multiplicis exemplo. 1. Ut veram sapientiam consequar, non plausum, non lucrum. 2. Ut eum devitem, pravæque declinem confortia. 3. Ut juvem patriam, Rempublicam. 4. Ut aptum me reddam instrumentum, ad quodvis munus, ad quod Deus vocavit. 5. Ut Deum quam maximè glorificem. Hac methodo si procelleris, noveris ex mente Theologorum te quamcumque virtutem formaliter attingere, cujus motivo inclatus, in eam tendis: v. g. si elemosinam largiaris pauperi, ex commutationis affectu, actus est misericordiarum: si ut pro peccatis satisfacias; actus est poenitentia; si ex motivo amoris Dei, eum in paupere intuendo, actus est flagrantis charitatis. Quare facile perspicias, quot virtutum margaritas pretiosas, quot meritorum coronas inmarcescibiles lucrari, nullo negotio valeas; si artem hanc simplicis & multiplicis intentionis in praxi tetigeris.

Verùm adverte demum omnia dirigenda ad Deum velut ultimum finem, Deumque unice querendum in omnibus. Id verbis illis insinuatam voluit S. Ignatius: *In omnibus querant Deum.* 1. In omnibus operibus, licet multiplicibus & diversis, intellectu & affectu Deo uni inhæreant, ut cor à Dei præsentia non abstrahatur. *Dilectus*

meus mihi & ego illi. Cant. 2. Ego dilectus meo, & ad me conversio eius. Cant. 7. Quemadmodum dilectus meus ita mihi intendit, meumque commodum querit, ac si nulli alteri rei intenderet; ita me par est, illi soli intendere, & illum solum querere: assiduâ cogitatione & affectione illi conjungi, etiam in rebus & negotiis, ac si solus essem & in otio vereretur. 2. In omnibus querant Deum. At in quibus? In omnibus, cogitationibus, intentionibus, affectibus, desideriis, verbis, operibus, studiis, conversationibus, & omissionibus, unum Deum, ejusque gloriam, beneplacitum, delectationem & gustum spectent: in illo solo absorpti, nec ad alia diffusi; ita ut non magis consolationem, quam desolationem; commodum, quam incommodum, honorem, quam infamiam requirant. More Beatorum in caelis, qui seipsum dimissis, totaliter affectu in Deum transferunt. 3. In omnibus querant Deum: tanquam rem suam: unusquisque quod suum est querit; aliena non curat: Deus autem noster est: Nam iste Deus meus & glorificabo eum, Deus Patris mei, & exultabo eum. Exodi c. 15. 2. Nos verò illius, & omnia nostra, non nostra, sed illius sunt: nos igitur quae nostra sunt queramus, scilicet Deum: & aliena, scilicet omnia nostra, quae illius sunt, ipsi curanda relinquamus. Hac ratione sive vita, sive salus, sive quicquid aliud in tuto collocabitur, & perfectissime custodietur: si enim vitam meam, aut commodum meum, in manu mea haberem, possem perdere: at voluntati Dei commissa, non

amittam: nam quod ipse dixit de animabus Joann. c. 10. 28. Non rapiet eas quisquam de manu mea: ad omnia debet extendi. Ergo intentione nostrâ solum respiciamus & queramus Deum; sic enim omnia aliena servabimus.

Denique 4. In omnibus querant Deum; non seipsum, non illud, quod Deus non est, aut quod non est Dei; quia ibi illum haudquaquam reperient; quemadmodum sponsa experta est. Cant. 3. In lectulo meo quaesivi, quem diligit anima mea: quaesivi & non inveni. In lectulo meo, id est in propriis commoditatibus, in otio, in quiete corporis, in sensuum inordinationibus, quaesivi dilectum; & non inveni. Quaesivi eum per noctes: scilicet in honoribus & exultationibus hujus saeculi caliginosi; ad quae lumen gratiae Dei non dirigit; sed caligo mundi fastuosi: & non inveni. Quaesivi eum per vicus & plateas civitatis: id est in curiositate, in vana gloria, & hominum complacentia: & non inveni. At, paululum cum pertransissem (ista omnia) inveni, quem diligit anima mea. Non in creaturis, sed in ipsomet Deo; & in laboribus, crucibus, studiis, ad ipsum dirigentibus.

Sed nequaquam ad simplicitatem & puritatem intentionis praedictam pertingemus, nec Deum sincerè queremus, nec feliciter inveniemus, nisi antè praestiterimus, bina illa à S. Ignatio requisita, tanquam media convenientissima. 1. Exuentes se amore omnium creaturarum. 2. Ut affectum univèrsam in ipsarum Creatorem conferant eum in omnibus amando, & omnes

*in eo, juxta sanctissimam & divinam
ejus voluntatem.*

Quæ cum ita sint, Dilectissimi,
Lucerna corporis tui est oculus tuus: si
oculus tuus fuerit simplex, totum cor-
pus tuum lucidum erit. L. c. Studea-
mus oculum hunc simplicis & puræ in-
tentionis semper tenere apertum; in
omnibus id semper sincerè spectantes,
ut serviamus & placeamus Divina
Bonitati, propter seipsam: id est pro-
pter infinitam suam bonitatem: Ipse
enim est ipsa plenitudo & univèrsitas
omnis boni: à quo omnia dulcia tra-
hunt suam dulcedinem; omnia pul-
chra suam pulchritudinem, omnia lu-
cida suum splendorem, omnia viven-
tia, vitam, omnia sentientia sensum,
omnia moventia motum, omnia in-
telligentia cognitionem, omnia per-
fecta perfectionem, omnia denique
qualicumque modo bona, suam boni-
tatem. Hoc infinitum omnis bonita-
tis pelagus unice intendamus, specta-
mus, quæramus, secundùm exemplar
ipsiusmet Dei, Christi Domini, Davi-
dis & aliorum Sanctorum, atque ita

oculus noster purus & simplex erit.
Deinde simplicitati intentionis, mul-
tiplicitatem, amoris divino subordina-
tam, non raro conjungamus, variis
variarum virtutum gemmis opera no-
stra illustrando, exemplo P. Stredonii,
Lancicii, & aliorum. Ultimè ta-
men semper Deum unum in omnibus
quærendo; *in omnibus*, licet nego-
tiis & actionibus disparatis ac diver-
sis: *In omnibus*, cogitatis, dictis, fi-
ctis: *in omnibus* tanquam rem no-
stram propriam, Deum; non verò
nos ipsos, nostrum honorem, nostram
commoda: sed omnia hæc pertran-
seundo, omnium horum amorem ex-
uendo, eumque in Deum transtere-
do: quod si præstiterimus, cum Spon-
sa Sponsum in uno oculorum nostro-
rum, amorosæ intentionis sagittâ vul-
nerabimus, oculis eum columbinis
semper intuebimur, majorem in cæ-
lis coronam reportabimus; & in om-
nem æternitatem, cor Domini

Dei nostri mirificè exhi-
larabimus.

REGULA

REGULA XVIII.

De exhortationibus Domesticis.

EXHORTATIO I.

Exhortationum Domesticarum ad Religiosos materiam insinuat.

T H E M A.

Quasi tuba exalta vocem tuam. Isaia c. 58. 1.

V E L

In concionibus domesticis de iis crebro tractent, quae ad sui abnegationem, & in virtutibus profectum, & omnimodam perfectionem attinet. Reg. 18.

Eleberrimo Ha-
braorum Duci
Moyfi dominus,
num. c. 10. man-
davit, geminas
tubas argenteas,
duasque con-
flandas curare :
quibus diversimodè clangentibus, po-
pulum convocaret; atque illi, vel ag-
gredienda praelia, vel castra movenda,
vel denique festa & sacrificia cele-
branda insinuaret. Et quidem ad ha-
rum tubarum clangorem (teste S. Cy-
rillo L. 5. de adoratione) moenia Je-
richontina corruere, Quid verò tubæ

hæ symbolicè significant, nisi Oratores
sacros; quibus, non secus atque olim
Prophetis, Dominus hodie dum præci-
pit: *Quasi tuba exalta vocem tuam* :
præcipue, quando graviora populo
annuntianda veniunt scelera. An non
hujusmodi tuba extitit S. Joannes
Baptista, *vox clamantis in deserto* ? An
non similis tuba fuit S. Petrus Apo-
stolus, S. Joannes, S. Jacobus Boaner-
ges, atque in primis Doctor Gentium
Paulus, de quo scribit S. Hieronymus:
Fuit tuba Evangelii, tonitru gentium,
rugitus leonis ? An non ejusmodi tubas
sefe exhibuerunt S. Dominicus, S. Vin-
centius Ferrerius, & ex Societate
nostra

nostra Ecclesiastica celeberrimi Lanius, Maldonatus, Landinus, Aggerius, Colnagus, Mancinellus, Strada, alique quam plurimi? Tubæ hi fuere argenteæ, quia sonoræ, veramque sapientiam, cujus argentum symbolum est, prædicavere: & muros Jericho, id est mundi instabilis, seu vitiorum ejus munimenta dissecere. Verum tubas hæc alio clangere tono aliæque de materia, oportet, dum ad populum; de alia, dum ad Religiosos perfectionis studiosos insonant. Ad populum enim de morte, de judicio, inferno, æternitate, mandatorum Domini observatione perorando, vehementius detonant, callumque vitiorum abolere sagunt; Religiosos verò perfectionis semitas decurrentes, ad fervorem suavius inflammant: atque ad abnegationem, virtutum incrementum, perfectionem, charitatemque fraternam cohortantur.

Causas verò, cur de his materiis in exhortationibus ad Religiosos potissimum agendum sit, tum in præsentem, tum in sequente exhortatione declarabimus.

I.
Materia
exhortationum
domesticarum
abnegatio.

I. Primus tubarum Mosaicarum clangor ad bellum contra Jebusæos, Amorrhæos, ceterosque populi Israelitici hostes aggrediendum excitabat. *Si exieritis ad bellum*, ait sacer textus, *L. c. clangentis ululantibus tubis*. id est conciso & interrupto sono. Omnia hæc in figura contingebant illis; nos verò docent; Exhortatoribus Religiosorum, sæpe insonandam esse tubam evangelicam, & tractandum de aggrediendo contra hostes prælio; scilicet

contra vitia, passiones animi, peccataque inclinationes: quæ pugna, nunquam non religiosis necessaria, exercetur, non hastis & acinacibus chabbeis ac materialibus, sed gladio spirituali mortificationis: sine qua Christum sequi, aut vitam religioso contentaneam agere, est profus impossibile: ait enim Veritas æterna: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*, Matth. 16. *Hoc est opus posturum in hac vita*, ait S. Climacus serm. 13. de verbis Domini, *actiones carnis spiritum mortificare quotidie, affligere, minuire, frenare & interimere*. Eâ, omnino ratione, quâ mavortii pugiles, cum hostibus procedunt, quibus pro viribus cladem inferunt, affligunt, minuant, frenant, interimunt. In hoc genere, militia nostra sacra, haud à profana diffidet; nisi in eo, quod bella mundi citius finem assequantur; Religiosus verò certamina non nisi cum morte terminentur. Nam ut docet S. Ephraem Exhort. ad pietatem c. 1. p. 7. *Bellum militis breve; sed Monachi pugna, quoad usque migret ad Dominum, durat*. Totâ itaque vitâ dimicandum est Religiosis; ne verò avimis concidant, more militari, sæpe numero, tubæ clangore, scilicet verbi divini prædicatione, sunt animandi.

Clangunt autem hæc tubæ & insonant, deicienda nobis esse Jerichontis mœnia, sine quo ingressus in terram promissionis minime conceditur: nobis enim ad perfectionis quietem accessus haudquaquam præstabitur; nisi nosmetipsos in omnibus abnegaverimus;

mus: nisi Jericho, id est. luna, seu inconstantia concidar; nisi ejusdem munitibus amor proprius, seu fualitas, diabolus; cum virtorum agmine se continet, evertantur.

Clangunt hæ tubæ & inculcant nobis, absque circumcissionis spiritualis ferro, nunquam nos in Genuinorum Sancti Fundatoris filiorum & militum album esse referendos; sicut & incircumcisi, Israëlitico populo, haud poterant annumerari. *Omnia in circumcisi corde & incircumcisi carne non ingreditur Sanctuarium meum*, ait Ezechiel c. 44. 1. Absque circumcissione seu mortificatione nunquam veterem hominem, quem è mundo eduximus, exuemus, & induemus novum; nunquam hostes nostros internos debellabimus, ac veram filiorum Dei pacem obtinebimus; nunquam animæ morbos, curabimus; atque optatæ mentis sanitate gaudebimus; nunquam *Jes u Socii*, ac discipuli æstimabimur, quia moribus & vitâ *Jes u* carebimus: ad quam mortificatio penitus est necessaria: *Semper*, ait Apostolus, mortificationem *JESU* in corpore nostro circumferentes; ut & vitâ *JESU* manifestetur in nobis. 2. Corinth 4. 10.

II. Alter tubarum Mosaicarum clangor populum Israëliticum ad progrediendum in Terram promissionis, atque ad movenda castra excitabat: *Si autem*, ait sacer textus, *prolixior atque concisus clangor increpaverit, movebunt castra*. L. c. Quidam hic adumbratur allud, nisi ut Ecclesiasta sacri, suos hortentur Auditores ad sedulum in virtutibus progressum; *sapo tractent de*

illis que pertinent ad profectum in virtutibus: monet S. Ignarius, Eundem nempe Religiosis est de virtute, in virtutem: unde hæc sit illis crebrò exhortationum materies; *Quamobrem verò?* 1. Quia in via Dei non proficere, est deficere; non progredi, est regredi; non tendere, ac magis, magisque appropinquare & accedere ad metam perfectionis, est elongari ab ea & retrocedere. Unanimis & concors est Patrum sanctorum sensus: ex quibus S. Hieronymus in Epist. ad Demetriadem ita loquitur: *Tandiu non relabimur retro, quamdiu ad priora contendimus: at ubi capimus stare, descendimus, nostrumque non progredi, reverti est*. Ut igitur Ascetarum animi, nonnunquam flaccescentes, excitentur, atque ad progrediendum animentur; quis non videt clangore tubæ, tanquam calcari opus esse; expositione, inquam, & inculcatione præstantiæ virtutum, mundi asseclis aded incognita, Religiosis verò scitu, quàm maximè necessariæ?

2. *Lucerna pedibus meis verbum tuum*, ait Vates Regius Psal. 118. Verbum Dei ab Oratore sacro propositum, lucernæ instar, per loca tenebrosa & lutosâ ambulantiem illuminat, & viam monstrat, quâ gradiatur ac pedes figat gressumque promoveat. Ignoti nulla cupido; quare ut virtutis amore trahamur, ejus pretium, utilitatem, jucunditatem, pulchritudinem, nobilitatèque nosse, necesse est; quomodo verò ea cognoscemus, nisi ab eruditis, peritisque exhortatoribus, audiamus? *Quomodo audient sine prædi-*

predicante? qui non modò mentem explicando illuminet; sed & affectum movendo inflammet? Nunc igitur è sacris paginis, virtutem in genere, nunc in particulari exponat ac deprædicet: nunc è SS. Patrum monumentis ejusdem encomia deprobat. Juvabit S. Augustinus L. 2. de lib. arbitr. c. 18. & 19. asserens: *Virtutem esse bonam qualitatem mentis, quâ rectè vivitur; quâ nemo malè utitur; quam Deus in nobis, sine nobis, operatur.* Estimulabit quoque Aristoteles, licet Ethicus 2. Ethic. c. 6. definiens, virtutem esse, *qua bonum facit habentem & opus ejus bonum reddit.* Quid enim præstantius, quid honestius, quàm esse bonum, quod nec honor nec fortuna, nec opulentia homini conferre valet? Quàm igitur nobile Dei donum est virtus? quæ Ascetis est supplementum naturæ, ornamentum animæ, cimelium gratiæ, facilitas boni operis, quâ bene sanctèque vivimus; quâ veris malis, scilicet peccatis, resistimus; quâ cumulamur meritis; vitam æternam promeremur, & Christi imagines, ac Dei imitatores effici-mur. Quis igitur tantum thesaurum augere non labore? quis in tanto bono acquirendo, accumulandòque non defudet?

3. *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra.* 1. Thess. 4. ad quam virtus ducit ac viam sternit; quæ ideo frequenter à Verbi Divini præconibus, Auditoribus ob oculis ponenda & commendanda, præsertim hæc obligatio, hoc præceptum Salvatoris, omnibus Christianis datum: *Diliges Dominum*

Deum tuum, ex toto corde tuo. Matth. 22. quod absque constanti virtutum exercitio non impletur. Ac prout rectè asserit S. Augustinus L. 2. de doctr. Christ. c. 22. *Tunc optimus est homo, cum totâ suâ vitâ pergit in immutabilem vitam, & toto affectu illi inhaeret.* Hoc vel maxime incumbit Religiosa vita cultoribus; iis pariter, qui peculiariùs Jesu vitam se imitari proficentur: quando enim in hac mortali vitâ degimus, in Christi schola versamur; quare tanquam discipulos genuinos ac sedulos, nos nos decet proficere: nam quisquis in schola Christi non proficit, ejus magister est magisterio. Ait S. Bernardus in Epist. 341. *Non proficere sine dubio debet, sicut ille ambulavit & ipse ambulare.* Jesu autem crescebat & proficiebat, sapientia, atate & gratia apud Deum & homines. Dicamus igitur cum Magno Augustino: *Quantumcumque hic vixerimus; quantumcumque profecerimus, nemo dicat: sufficit mihi, justus sum: qui dixerit, remansit in via, non novit pervenire: ubi dixit sufficit, ibi hæsit,* in Psal. 69.

III. Tubarum clangor, populum ad tabernaculum, ad calendas, ac dies festos ciebat: Si quando habebitis epulum, & dies festos, atque calendas, curate tubâ. Num. 10. Id est, in novilunio seu primo die mensis lunaris, qui erat festus Judæis. Pari modo per Exhortatores domesticos collegæ convocandi sunt ad tabernaculum perfectionis, tabernaculum enim Dei cum hominibus, est vita perfectio: deinde ad epulum,

epulum, seu agapen charitatis, uti & ad calendans & festum sanctitatis; ut cognoscant, quam longè ab ea etiamnum distent; stimuli que simul admoventi, ad eam fervore & alacritate eximiam comparandam. Eiusmodi stimulus est

1. Obligatio Religiosi, quã sub lethali criminis reatu ad perfectionem tendere tenetur. Ut fert doctrina communis Theologorum cum D. Thoma 2. 2. q. 184 a. 5. Nam status religiosus, est status perfectionis acquirendæ, seu est via ad perfectionem: quemadmodum igitur sub peccato lethali, Religiosus tenetur esse religiosus (id enim vota religiosa nuncupans Deo promittit) ita quoque sub peccato mortali tenetur ad perfectionem tendere. Veluti ex adverso Religiosus ad perfectionem non tendens committit peccatum simulationis, mendacii & hypocriseos in materia gravi; status enim religiosus promittit omnibus atque ostendit perfectionis ac sanctimoniam curam; ideoque apud omnes, etiam Reges ac Principes, venerationem obtinet, gaudens privilegiis in omni jure maximis. Si itaque Religiosus hac in parte homines falleret, profectò à peccato impostura in re gravi, haudquaquam immunis foret.

2. Stimulus alter ab Exhortatoribus, religiosus animis addendus est, brevis & incertitudo temporis nostri, quod mors inopinata non raro succidit. *Tempus breve est*, clamat Apostolus 1. Corint. 7. 29. igitur fructuose collocandum est; & perfectioni

comparandæ strenuè impendendum: quod enim brevis hujus temporis decursu non acquirimus, totã deinde æternitate non acquirimus. *Juravit Angelus, per viventem in secula seculorum, quia tempus non erit amplius.* Apoc. c. 10. In mortis articulo, dolore & angustia ingenti affligemur ac cruciabimur, tempus gratiæ effluxisse; nosque tam segniter in eo perfectioni operam navasse; & vel unicum vita annum desiderabimus: at *tempus non erit amplius.* In formidabili judicii die, & in flammis purgantibus, clarissimè perspiciemus, quam languide, & oscitanter perfectionis instrumenta, ac media efficacissima adhibuerimus; tempusque optabimus culpas nostras abolendi, negligentiaque compensandi: *sed tempus non erit amplius. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.* Ad Gal. 6. 10. *Ecce nunc dies acceptabilis; ecce nunc dies salutis.* 2. Corinth. 6. 2. dies perfectionis & sanctitatis comparandæ, nunquam aliàs redituri.

3. Stimulus tertius in concionibus domesticis admoendus, est ratio strictissima, in die judicii, supremo Judici reddenda, de tot tamque præclaris perfectionis conquirendæ adminiculis: *Judicium sedis & libri aperti sunt.* In quibus descriptum est, quantã desidia iis usi fuerimus, quàm modicum ex iis fructum retulerimus, quàm frigide & perperam ea adhibuerimus. Quanto autem rubore & confusione suffundemur; tantã mediorum adeò præstantium & efficacium copiã, ac redundantia, suam nostrum, propriam scilicet, alienamque perfectionem, minimè

Y y 2 à nobis

à nobis obtentam fuisse? An non metuendum nobis erit, ut Veritas aeterna nobis exprobrat atque oggerat, quod olim istis civitatibus: *Vae tibi Corozaim! Vae tibi Bethsaida! quia si in Tyro & Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te; olim in cinere & cilicio poenitentiam egissent: dico vobis: Tyro & Sidoni remissius erit in illo die, quam vobis.* Matth. 11. 21. Sanè si in Tyro & Sidone, si in Tartaria aut Turcia, cuiuspiam Bonitas Divina, tot tantaque perfectionis consequenda media obtulisset, jam dudum sublimem sanctimoniam gradum attingisset. Quare *Viri Nini vita surgent in iudicio, & condemnabunt eos.* Viri gentiles recte rationis ductum sequentes: viri saeculares, tot mediis, quibus nos abundamus, carentes; & tamen perfectione nos superantes, surgent in iudicio, & condemnabunt foecordiam nostram. *Regina Austri surget in iudicio & condemnabit eam: quia venit à finibus terra, audivit sapientiam Salomonis.* Matth. c. 12. 42. Paupercula quae piam & simplex femina, vix decimam, meditationum, examinum, instructionum, exhortationum, lectionum spiritualium aliorumque mediorum nostrorum partem nata; & nihilominus in virtute ac perfectione, multis nos parasangis praecurrens, surget in iudicio & condemnabit nos, nostramque ignaviam confundet.

Quapropter, Dilectissimi, materiam praescriptam quemadmodum cepimus, ulterius prosequemur; & abnegationem, profectum in virtutibus, omnigenamque perfectionem expo-

nere pergemus. Utinam ego, tuba istar omnes excitare valerem. 1. Ad indefessum mortificationis studium, quo omnia vitiorum zizania evellerent; iisque evulsis, toto vita decursu, consideratos à Religione fructus divinae gloriae & salutis animatum profecerent, Jerichontinos amoris proprii muros dejicerent; ut in terram promissionis caelestem securè intrarent; carnem cum concupiscentiis circumciderent, ut inter veros Dei filios & genuinos Christi affectus recentescerentur. 2. Utinam tanquam tuba militaris omnes ad virtutum profectum adeò potenter excitare possem & impellere, ut indes magnis passibus progredierentur; virtutum excellentiam, utilitatem, pulchritudinem probe cognoscerent, iisque perspectis, tanto in eas fervore ac studio incumberent, ut digni, Christi scholae discipuli aestimarentur. 3. Denique utinam quasi tuba exaltare vocem meam possem, omnesque ad eximiam perfectionem instigare; ut obligationi, qua devincti sunt, facerent satis, temporis brevitate fervore insigni compensarent, ne in die iudicii iustus Jodex eos redarguat, totque gratias, tot fervorem & salutis ac perfectionis admiracla, absque fructu fuisse concessa improperet: quae si Barbaro, Tartaro, Turca cuiuspiam concessisset, eos longè perfectione superaret; adeoque ejusmodi surgant in iudicio, illisque, non absque rubore & confusione condemnent.

EXHOR.

EXHORTATIO II. IN REGULAM XVIII.

Causas, ob quas in exhortationibus præcipuè de charitate fraterna agendum, proponit.

T H E M A.

Solliciti sumus servare unitatem Spiritus in vinculo pacis.

Ephes. 4. 3.

V E L

Præcipuè exhortentur ad unionem & charitatem fraternam.
Reg. 18.

Exposuimus exhortatione proximè præcedente, verbi Divini Domesticos intra parietes, præcones, tubas esse argenteas, Mosais Parallelas, atque haud abfimiles: quoniam veluti illæ ad bellum, ad castrorum progressum, ad tabernaculum clangore suo convocabant: ita hæ ad certamen spirituale, ad progressum in virtute, ac sanctitatis tabernaculum excitant. Præterea quemadmodum illæ populum quoque ad sacrificium accerlebant; ita etiam hæ ad sacrificium & holocaustum charitatis impel-

lunt. De quo S. Cyprianus in Orat. Domin. ait: *Sacrificium majus est pax nostra & fraterna concordia.* Quod vel ipse Salvator noster confirmare dignatus est, dum Matth. 5. 23. edixit: *Cum offeres munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid adversum te; vade reconcilari prius fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Unde liquet charitatem oblationis munere; Deo longè gratiorem accidere. Ad hoc itaque adeo præclarum, Deoque acceptum charitatis sacrificium, Exhortationes Religiosorum domesticæ, velut tubæ Evangelicæ Auditorem concitent atque impellant: & eum in finem sapius illa suavissima Psalmi 132. verba
Yy 3 infonent:

insonent; *Eccē quā bonum, & quā iucundum; habitare fratres in unum.* Quod ut & nos non dicamus duntaxat; sed & re ipsā præstemus, de charitate fraterna tractabimus.

Geminas igitur rationes, ob quas Exhortatoribus domesticis, crebrò de charitate fraterna agendum est, in exhortatione præsentī exponemus.

I.
Charitate
& concordia, Religiosi Ordines nascuntur, augetur & conservantur.

I. Ratio prima, ob quā Religiosi crebrius pro concione ad unionem & charitatem fraternam sint excitandi; ea nobis potissima videtur; quòd charitas sit Ordinis Religiosi anima & spiritus, quo agente, fovente & mediante ordo nascitur, augetur, propagatur & in flore conservatur quo deficiente, perit & extinguitur. *Concordiā enim res parva crescunt, discordiā maxima dilabuntur*, teste Sallustio. Exhortationes autem inter præcipua Spiritus sancti instrumenta computantur, quibus ille in cordibus hominum operatur: secundum illud Apostoli Rom. c. 10. *Fides ex auditu; auditus autem per verbum Christi*; cuius prædicatio & viva vox, mirā ad permovendos animos energiā pollet, estque instar seminis, quod si in terram bonam ceciderit, admirandos producit effectus.

Quanta, obsecro, efficacia inerat verbo & prædicationi Redemptoris nostri, quā mandatum novum dilectionis & legem charitatis proclamavit? Sanè antequam Apostoli & Discipuli Domini, ac primi Christiani, legem Christi, quæ lex amoris est, amplecterentur, uniti non erant, concordēs non erant; singularis dilectio inter il-

los non erat: quamobrem verò? Quia mandatum Christi novum de dilectione nondum obtinuerant; quia Spiritum Sanctum, Spiritum charitatis, verba Christi cordibus profundius insculpentem, nondum acceperant; adeoque domus non erant, in qua Christus habitaret; ut testatur D. Augustinus serm. 236. de temp. *Vultus Christus Dominus intrare & habitare in nobis, tanquam adificando dicebat: Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem: mandatum, inquit, novum do vobis: veteres enim eratis; domus mihi nondum faciebatis, in vestra ruina jacebatis, ergo ut eruamini à vestra ruina vetustate, vos invicem amate.* At ubi mandatum novum à Christo obtinuerit: *Hac mando vobis, ut diligatis invicem.* Joan. 15. 17. Atque hoc ipsum mandatum festo Pentecostes, à Spiritu sancto, sub linguarum igne eorum confirmatum, altèque impressum fuit: mox Societas Apostolica & Christiana coaluit; mox dilectio mota suscitata est, summāque unio & concordia, Evangelistā Lucā differens attestante A. Q. c. 1. *Multitudinis credentium, erat cor unum & anima una;* id est multitudine, tot etiam millia numerante, tanta erat concordia & animorum consensio, ut anima velut unica in omnibus esse videretur. *Concordiā res parva crescunt.*

Simile quid videre est, in primis Ordinum Fundatoribus eorumque discipulis, S. Augustino, S. Basilio, S. Benedicto, S. Dominico, S. Francisco & aliis, in quorum cordibus

singularis suscitata atque inflammata
charitas in primos socios, copiosius, ac
deinde in posteros alios atque alios
derivata fuit; ut vita eorum descripta
perhibet: ego hic exemplum allego
S. Fundatoris nostri Ignatii, qui in
manreliano secessu, ex amoris incen-
dio, in Jesu pectore aestuante, copiosè
flammas concepit, easque in primam
sociorum suorum decadem sparfit; ex
quibus nova Societas conflata, confir-
mata, aucta, ac per varia orbis clima-
ta, propagata fuit, de qua S. Franciscus
Xaverius L. 2. Epistolarum suarum
Epist. 9. scripsit: *Societas JESU ni-
hil est aliud nisi Societas amoris atque
concordiæ, à qua profectò acerbitas &
timor servilis longissimè abhorret.* So-
cietas amoris, ex amore, à Spiritu san-
cto excitata, ex amore conservata, ex
amore per orbem diffusa, ad imitatio-
nem primarum Societatis Apostolicæ
& Christianæ, omnis Religiosæ Socie-
tatis atque Ordinis, prototypi lucu-
lenti.

Verùm antequam primi Patres deni
à S. Ignatio instructe, excitante, co-
hortante legem charitatis Dei & pro-
ximi didicissent: antequam exercitiis
spiritualibus exculti (in quibus, sin-
gulari ratione, Spiritu sancto afflati,
repletique fuere) unum non erant,
Societatem amoris non confabant;
quia diversos sibi quisque studiorum
fines præfigebat, ad diversum quisque
statum aspirabat, ac munus diversum
intendebat: ubi, in exercitiis primis,
Spiritus sanctus igneam illis legem
charitatis impressit, ac zelo propagan-
dæ gloriæ divinæ ac salutis animarum

succendit, mox coaluit Societas JESU,
Societas amoris: quæ in magnam ce-
leriter amplitudinem excrevit: *Con-
cordiæ res parvæ crescunt.*

Haud dissimili methodo nobiscum,
& cum religiosis aliis agitur: ante-
quam in Tyrocini domum conveni-
remus, ut veluti surculi novi Societatis
arbori infereremur; sicut ignoti & in-
cognitissimi dilectione singulari destitu-
ti eramus; & sicut regionum ac terrarum
spatiis, ita quoque amoris affecti-
bus se juncti vivebamus; at postquam
in Sociorum album relati, asceti sacræ
exculci, gloriæ divinæ & animarum
saluti procuranda, nos ex asse devovi-
mus; mox amoris spiritualis vinculo
colligari, & spiritu dilectionis anima-
ri at vivere incipimus; ut hodiecum
per gratiam Dei cum gaudio experi-
mur; quando tanta in Tyrocinio, in-
ter omnes viget charitas, ut fratrum
germanorum amorem longè superare
videatur: ubinam enim terrarum,
quingenta, aut sexaginta Fratres,
sub uno Parente, tantâ possent unione
charitatis vivere, sine rixis, sine con-
tentionibus & pugnis? Grande hoc
vocat miraculum S. Ambrosius L. 2.
de Jacob. c. 6. *Grande est intra se ali-
quem tranquillum esse & sibi convenire:
quantum igitur miraculum, tot volun-
tates unius Superioris adnutum, in re-
bus etiam difficilibus paratas esse; &
sibi cum tot fratribus mutuâ charitate
adherere?* Duo fratres Abel &
Cain, inter se convenire non po-
tuerunt; nunc multa religiosorum
millia, velut agnelli, sub uno Pastore,
inter se concordēs, & habentes cor
unum

unum & animam unam, exultantes vivunt.

Hanc ergo charitatis tubam sacri inflent tubicines, ad hanc charitatem Exhortatores domestici excitent; absque illa enim nec Ordo aut Societas coalescere, nec crescere, nec subsistere, nec cum fructu operari in proximo poterit; sed velut scopæ dissolutæ dissipabuntur & actum agent; ac veluti corpus inanime jacebit, nec igneo Fundatoris spiritu regetur; nec Societas amoris erit; nec domus, in qua Dominus Jesus habitet.

II.
Charitate
& concordia
sublatâ
Ordines
religiosi
evertuntur
& pereunt.

II. Altera ratio, ob quam Exhortatorum domesticorum tubæ, præcipue charitatem fraternam commendare atque insonare debeant, ea est: quod Societas nostra (uti & alii Ordines) sine unione charitatis, omnino everti & pessuadari debeat. Cùm enim Societas cohors sit, seu exercitus, cujus officium est, assidue contra Diabolum, infidelitatem, hæresin, atheismum, aliæque monstra stygia depræliari ac bella gerere; ut liquet ex formula, seu regula prima Societatis, è primis Patribus Julio III. Pontifici oblata, ejusque bullæ inserta, quæ incipit: *Quicumque in Societate nostra, quam IESU nomine insigniri cupimus, vult sub crucis vexillo Deo militare: nimirum contra perfidiam & impietatem: cùm & ipsum nomen Societas, gallicè cohors, militiam sonet: palàm est eam absque charitate non posse consistere: quem enim latet, summam si uspiam aut ullibi, certè in militia ac pugna, necessariam esse unionem, concordiam & charitatem? illa enim si*

adsit, exercitus hosti formidabilis est & facili negotio victoriam reportat: illa si desit, actum est de milite, actum est de victoria, nihilque restat, nisi ut legiones, cohortes, milites, inter se dissidentes, ab hoste debellantur, trucidentur, & penitus conterantur. Secundùm illud Sallustii: *Discordia res maxima dilabuntur.*

Ordo quivis, uti & Societas nostra, acies & phalanx est sub Rege ac Duce Christo militans, qui est Princeps pacis, Isaïæ c. 9. 6. *Est quoque* (ut loquitur S. Cyprianus tract. de orat. domin.) *Dilectus pacis, & unitatis magister, qui servos & milites suos, natiens, vivens, moriens, & in celo post mortem regnans, pacem & charitatem docet.* Semper enim in iis pacem vigere voluit; ideoque toties eandem applicatus est, dicens: *Pax vobis.* Semper charitatis vinculo artissimo colligatos desideravit: hinc Patrem celestem rogavit: *Ut sint unum, sicut & nos.* Si hæc pax, unio, concordia & charitas regnet in Ordine nostro (& quovis alio) Deus protector noster & adiutor est, cujus auspiciis stygias phalanges feliciter debellamus: quod si verò animorum unio & charitas dissolvatur, hostium deprædationi objiciemur, partes conteremur, atque ita paulatim omnes, aut mutuis inter nos confodiemur, aut hostili ferro regulabimur, conculcabimur, ac dissipabimur.

Quàm hæc animorum unio inter Fratres, omnia noxia eliminet, mala expellat & arceat: ac Daemoni altum occludat, præclare S. Gregorius
Horn

Hom. 3. super Ezech. exponit: Scimus & liquido constat, quia castrorum acies tunc hostibus terribilis est, quando ita fuerit constipata atque densata, ut in nullo loco interrupta videatur. Nam si ita disponitur, ut locus vacuus, per quem hostis possit ingredi, dimittatur; profecto jam sui hostibus terribilis non est. Et nos ergo cum contra malignos spiritus spiritualis certaminis aciem ponimus, summopere necesse est, ut per charitatem semper uniti & constanti, nunquam interrupti per discordiam iuvemur: quia si qualibet bona in nobis opera fuerint, si charitas desit, per malum discordiae locus aperitur in acie, unde ad feriendos nos hostis valeat intrare. Antiquus vero inimicus castitatem in nobis, si sine charitate fuerit, non timet; quia ipse nec carne premitur, ut in eius luxuria dissolvatur. Abstinentiam non timet, qui ipse cibo non utitur, quoniam necessitate corporis non urgetur. Distributionem terrenarum rerum non timet, si eadem operi charitas desit, quia deularum subsidii ipse non eget. Valde autem in nobis charitatem veram, id est, amorem humilem, quem nobis vicissim impreciamur, timet; & nimis concordia nostra invidet; quia hanc nos tenemus in terra, quam ipse tenere nolens amittit in caelo. Haec tenus S. Gregorius. Damna vero discordiae, exempla nimis luculenta comprobant.

Quoad pax & concordia regnavit in caelo, omnia recte gerebantur: at exorta in exercitu angelico discordia, factum illico est praelium magnum in caelo. Militia caelestis Archistratego S. Michaelis cum Angelis fidelibus,

contra Luciferum ac rebelles spiritus pugnante; quo in certamine tertia pars stellarum, id est Angelorum, cum Lucifero cecidit, atque in Tartarum praecipitata est. quando in Collegio Apostolico oriebatur contentio, Quis eorum videretur esse major: Christus Dominus mox eos compescuit; ne à divisione, maxima ipsis & Ecclesiae orientur detrimenta. Quando magnum Cyprianum inter & Stephanum summum Pontificem enata erat discordia, licet intentione utrimque bona; Ecclesia Catholica contremuit: at Deus O. M. S. Cyprianum glorioso martyrio cito ad se abripuit. Quando A. R. P. Claudium Aquavivam, licet caeteris aetate juniorem, Societas elegit Praepositum Generalem; nonnulla ex Hispania, turbulenta capita, id ferre nequivere; sed dolis & fraudibus Philippum Hispaniae Regem, & Inquisitorem Generalem, atque ipsum ad eum Pontificem Sixtum V. contra Societatem concitavere. At Claudius patientiam invictam, ac singulari in Deum fiduciam, superavit omnia; donec concordiae Societatis voto, Rege annuente pacis turbatores, tanquam putrida membra, à Societatis corpore abscissi, eiectione sunt. Atque ita Societas stetit inconcussa, alias convellenda: quia Discordia res maxime dilabuntur.

Omne regnum in seipsum divisum, desolabitur, & domus supra domum cadet, ait Salvator Luca c. 11. 17. Ordo Religiosus (Societas) regnum spirituale est; in quo quamdiu florebit unio & concordia, feliciter gubernabitur & stabit; hac deficiente, desolabitur

Z z

labitur & corruet. *Concordia res parva crescunt, discordia maxima dilabuntur.* Religio pulchra, optimèque ordinata domus est, at tolle ex ea calcem, lapides connectentem, id est animorum unionem, & in acervum lapidum, dissolutamque congeriem illico desinet. Religio navis est bene compacta, & contra tempestates procellasque munita, rectà ad portum caelestem navigans; at excitatà inter nautas, remigesque discordià, & his ad Orientem cogitantibus, illis ad Occidentem vela vertentibus, quem, obsecro, tandem portum obtinebunt? adumbravit id symbolo elegante Scilurus, Scytharum Rex, qui cum jam moriturus, filios superstites octoginta relinqueret, afferri singulis fasciculum iussit, ut si possent, frangerent; quod cum ipsi facere se posse negarent, distractis pederentim fascibus singulis, exemptisque fustibus, totam facile contrivit molem: significans concordem germanos fore invictos; contra verò discordes nullo negotio, à quovis debellandos. *Cavinaus in lymb. L. 3. n. 60.*

Resonet igitur saepenumero in auribus nostris tuba haec argentea: *Ecce quam bonum & quam jucundum habi-*

tate Fratres in unum. Ecce quam bona, quam pulchra, quam honesta, quam jucunda & delectabilis unitas, pax & concordia Fratrum, in Ordine Religioso, in Societate JESU, spirita charitatis nata, aucta, amplificata, & per orbem terrarum diffusa: quod fieri nequivisset nisi ductrice & promotrice charitate: *Concordia enim res parva crescunt.* Dum enim cor unum & animam unam habemus, arctiore charitatis vinculo, quam Fratres germani, colligamur, & in pace ac tranquillitate simul latere degimus. Resonet haec tuba; & quidquid animos dividere ac separare natum est, eliminet quin & ad indivulsam, stabilèque dilectionem nos excitet: ut tanquam vir unus, & miles unus, cohors una, & exercitus unus, sub Christi Regni nostri ac Principis pacis, labaro hinc militemus: & contra Diabolum, mundum, carnem, ceterasque hygas nomas fortiter dimicemus; ne si discordià divisi fuerimus, ab hostibus supersterneamur, conculemur, & perimamur: *Discordia enim res magnae (quas inter Religio merito censeatur) dilabuntur, dissipantur & annihilantur.*

* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *
* * * * *

EXHOR.

EXHORTATIO III.

De bonitate & jucunditate charitatis fraternæ.

T H E M A.

Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum. Pſal. 132. 1.

Vel ex Regula.

Salmum hunc, Sanctimoniã & Doctrinã eminentissimũ Cardinalis Bellarminus, à Regio Vate compositum eo fine arbitrat, ut à Judæis ex captivitate reversis, & reedificatã Urbe ac templo, in unum populum, absque schismate, coadunatis decantaretur: aspiciant enim sese, coram arca reposita; sibi congratulabantur & præ lætitiæ ac suavitate applaudebant, dedicationis templi festum celebrantes. Sanctus verò Hilarius unã cum aliis, psalmum istum fidelibus omnibus Christianis accommodatum autumat: quid enim melius & jucundius, quàm Provincias, Urbes, familias, Domos, Domuumque personas, fratrem

cum fratre, Parentes cum liberis, uxores cum viris sincerã charitate inter se unita contueri? At S. Augustinus & S. Hieronymus, dictum psalmi versiculum, religiosi domiciliis ac personis convenientiis adaptant: *Ecce quàm bonum, & quàm jucundum habitare fratres in unum.* Quinam enim magis cohabitant in unum, quàm Religiosi: quibus una & eadem domus; una mensa; una vestis, unum nomen; una regula; unus Fundator & Parens, unus Prælatus; unus & idem amicus, & hostis, ac denique unus, idemque finis ac scopus?

Quàm igitur bona ac jucunda sit illa Religiosorum simul viventium unio charitatis, in præsentem perpendemus.

I. *Ecce quàm bonum.* Reperiuntur aliqua, quæ sunt bona, ac non jucunda: ut labor pœnitentiæ: aliqua

I. Fratrum charitatis bonitas.

Z z 2 suat

sunt jucunda, sed non bona, ut voluptas peccati: Verum in concordia & pace fratrum simul habitantium, bina illa reperiuntur conjuncta: *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum*: nam virtus unita major est fortiorque, ac melius custoditur; quod pertinet ad utilitatem: & ubi per charitatem multi sunt cor unum & anima una, unusquisque gaudet de bono alieno, non minus quam de proprio, quod pertinet ad jucunditatem. Sed examinemus primo loco *bonum* seu utile, ac simul honestum, quae hic connexa cernimus.

1. *Ecce quam bonum*, quam honestum, quam utile, fratres habitare in unum & sinceram uniri charitate. Primum bonum hinc resultans est, quod tales Fratres Religiosi templum sint Dei, in quo per charitatem habitat. Testatur id dilectus JESU Discipulus Joannes c. 4. 16. *Deus charitas est & qui manet in charitate, in Deo manet & Deus in eo*. Manet in Deo, tanquam amans in amato; & vicissim Deus manet in eo tanquam in dilecto, tanquam in gratissimo palatio, tanquam in ornatissimo templo. *Vos enim estis*, inquit Apostolus 2. Corinth. 6. 16. *templum Dei vivi: sicut dicit Deus, quoniam habitabo in illis. Et Corinth. 3. 16. Nescitis quia templum Dei estis; & Spiritus Dei habitat in vobis*. Sed non habitat Spiritus Dei in ullo, qui caret charitate: *templum enim Dei sanctum est, quod estis vos*. L. c. 17. *Quoniam autem sanctitas sine charitate? Spiritus sanctus in Pentecoste capitibus Apostolorum insidens, cum illis se*

unibat, & omnes sibi invicem conjungebat, tanquam si omnium anima foret; illos animans, movens, & corroborans: ad eos autem venit atque in illis seu templo suo habitavit, totam domum implens: quia erant omnes pariter, quod supra dicitur, unanimiter, in eodem loco. Nunquam ad eos venturus, si odium, inimicitiasque mutuis discedissent.

2. *Ecce quam bonum fratres habitare in unum*. Alterum bonum est Deum non solum manere in nobis, sed nos etiam manere in eo: *In Deo manet & Deus in eo*. Ubi enim fratres Religiosi charitate conjuncti sunt, cum Deo quoque uniti connexique existunt; adeoque S. Cyprianus in Epist. de unitate Ecclesiae docet: justos ac claritate praeditos, *habere unionem cum Deo, ut radios cum sole, rivulos cum fonte, ramos cum radice*. Radii inter se & cum sole uniti rutilant, separati intereunt: rivuli cum fonte & inter se uniti jugiter scaturiunt, agros & campos fecundant, sejuncti exsiccantur & deficiunt: rami inter se & cum radice connexi, flores, fructusque proferunt, praesens exarescunt. Ita pariter fratres habitantes in unum, boni exempli radios longe lateque dispersunt; & virtutum omnium flores ac fructus producant.

3. *Ecce quam bonum*. Tertium bonum quod charitas fraterna adfert, est cumulus omnium bonorum: *Charitas enim ut scribit D. Augustinus serm. de S. Stephano est omnium fons & origo bonorum; minime egregium & via*

qua ducit ad eorum. D. Thomas illud
Jeremix c. 7. 7. Judæis dictum: *Habi-
bitabo vobiscum in loco isto, considerans,
varios assignat modos, quibus Deus
cum justis habitat: 1. Per fidei constan-
tiam. 2. Per preceptorum obedi-
entiam. 3. Per contemplationem. 4.
Per fraternæ charitatis concordiam:*
ait enim Matth. c. 18. 20. *Ubi duo vel
tres congregati fuerint in nomine meo, ibi
sum in medio eorum.* Si igitur talis tau-
tilique Dominus habitat in nobis, &
sic in medio nostrum; Quid à tali Do-
mita incolam sperandum non erit? Aut
quid mali, adversique accidere nobis
poterit? Merito sanè de charitate
dixerimus, quod Sapiens de Sapien-
tia: *Venerunt mihi omnia bona pariter
cum illa.*

At quænam illa? Recenset ea ex
parte Basilii in: *Constit. Monast. c.
19. Hac Fratrum, inquit, unio charita-
tis est natura redintegratio, status inno-
centia restitutio, vita Apostolica imita-
tio, & Angelica vivendiaratio.* Deinde
de religiosi in unum habitantibus &
vita communione, confociatione in-
que amplexis bona & commoda plu-
rima enumerat. *Hæc est, inquit, per-
fissima vita communio (& unio) à
qua privata omni rei cuiusque est elimi-
nata possessio: à qua omnis dissensio, per-
turbatio & contentio abest: contraque
variosa communia animi, mentes, cor-
pora: communis Deus, communis salus,
communio certamina, labores, præmia
& corona. Ubi multi unus, & unus non
solus; sed in pluribus: Deinde in hujus
vita & unionis encomia prorumpit;
dum ait: *Quid hæc conjunctione, uni-**

rate & necessitudine aptius excogitari?
*Quid mutuâ inter se morum, animo-
rumque contemperations gratiosius fin-
gi queat? Homines ex diversis nationi-
bus & regionibus profectos, per exactam
morum & disciplina similitudinem, ad e-
d in unum veluti coaluisse, ut in pluribus
corporibus, unus modo esse animus vi-
deatur; vicissimque plura corpora,
mentis unius instrumenta cernantur.*
Hactenus Basilii.

4. *Ecce quæ bonum.* Quartum bo-
num ex unione charitatis fraternæ
profluens est, quod sit signum æternæ
prædestinationis & electionis ad glo-
riam cœlestem: & quidem certum ac
securum: testatur id S. Evangelista
Joannes in Epist. 1. c. 3. v. 14. *Nos
scimus, quia translatus sumus de morte
ad vitam, quia diligimus Fratres.* Nos
scimus, nos certi, securique sumus; hoc
enim signum est infallibile; veluti ex
adverso, odium, inimicitia, rancor
& hujusmodi capitalia vitia, certum
reprobationis æternæ præbent iudi-
cium: nam *qui non diligit, manet in
morte*, ait idem S. Joannes L. c.

5. *Ecce quæ bonum.* Quintum bo-
num, prædicta confirmans, est, quod
charitatis fraternæ unio, sit nota &
character filiorum Dei. Teste Veritate
æterna Matth. c. 5. 9. *Beati pacifici, quo-
niam filii Dei vocabuntur.* Et Epist. 1.
Joann. c. 3. 10. *In hoc manifesti sunt
filii Dei & filii diaboli: omnis qui non
est justus, non est ex Deo, & qui non di-
ligit fratrem suum. Quoniam hæc est
annuntiatio, quam audistis ab initio, ut
diligatis alteruterum.* Deinde est tesse-
ra & signum distinctivum Discipulo-
rum

rum Christi: ut defertè asseverat idem Dominus Joan. 13. 35. *In hoc cognoscet omnes quod discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.*

Verè igitur bonum, & multiplex bonum est, Fratres Religiosos inter se charitatis & pacis funiculis colligatos degere, & unitatem fovere. Tales enim templum vivum Dei existunt; in quo Deus manet, & ipsi in Deo: tanquam radii in sole, tanquam rivuli in fonte, tanquam rami in radice: locupletantur omni bonorum genere, prædestinationis felicis arrham, notam filiorum Dei, & Christi discipulatus signum manifestum circumferunt.

II.
Charitatis
fraternæ
jucundi-
tas.

II. *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum.* L. c. Neque enim magnam duntaxat utilitatem parit hæc Fratrum concordia, sed ingentem quoque jucunditatem affert. *Ecce quam jucundum!* S. Hieronymus cum Hebræis, vertit: *Quam decorum.* Chaldaus: *quam dulce.* Syrus: *quam pulchrum.* Septuaginta Interpretes: *quam delectabile & jucundum.* Quibusnam verò hæc Fratrum unanimis cohabitatio jucunda accidit? Responsio in promptu est: scilicet, Deo, Angelis, Superioribus, atque ipsis potissimum Fratribus.

1. Fraternalis charitas, jucunda ac grata est Deo. O. M. In quo enim Deus pacis delectabitur magis, quam in cordibus pacatis? Deus charitas est: in quo autem charitas jucundabitur magis; quam in animis charitate conjunctis? Deus unus & unitas est; in quo unitas magis recreabitur, quam in Fratribus dilectione unitis? Simi-

lis, simili gaudet: & similitudo est mater amoris. Confirmat hoc proprium Spiritus sanctus Eccli. c. 25. 1. *In tribus, inquit, placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus: concordia Fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene consentientes.* In his ergo Deus ratione singulari complacet sibi; in his tanquam in horto voluptatis se recreat & oblectat.

2. Fraternalis concordia, Angelis jucunditatem & delectationem affert: quemadmodum enim ipsi in celo, summâ charitate sunt conjuncti; & unus quodammodo spiritus, una mens, una voluntas; ita nos in unitate charitatis, sibi similes videre gaudent. Præclarâ id stabilit & ostendit sententiâ S. Bernardus serm. in festo S. Michaelis. *Sunt plurima, quæ eii (Angelis) placent; & quæ in nobis invenire delectat: ut est, sobrietas, castitas, paupertas voluntaria, &c. Atamen ipsæ omnia hæc, unitatem & pacem a nobis exigunt Angeli pacis. E contra verò nihil aquè offendant, & ad indignationem provocat eos, quomodo dissensio & scandala. Addit deinde idem Mellifluus Doctor. Nunquid diligemus illis propter naturam spirituales similitudinem, si invenimur nos diligere humanam naturam nostram consortes? Imò verò ex eis, quæ inter nos sunt, contentiones, carnales nos magis, quam spirituales esse constituit? Denique nunquid Angeli diligunt nos propter seipso, & futuram de nobis, civitatis suæ resurrectionem; si (quod absit) nunquam solo uniri, coadificari eis possunt, de-*

fructu gloriæ charitatis? Quomodo
herabunt reedificandos de nobis, perpe-
tuo civitatis illius muros, si cognoverint,
viderint, nos non lapides esse vivos, qui
possunt invicem coherere; sed magis pal-
verem, quem projecit ventus à facie ter-
re: quem susus verbi status in turbinem
agit, & suspensionis conjuslibet levissima
aura dispergat?

3. Fraterna dilectio plurimum Præ-
latos ac Præfides recreat: sicut enim
in seculo parentibus carnalibus, fra-
trum concordia amœna est & jucun-
da; ita in religione Superioribus ac Pa-
tribus Spiritualibus, mirè grata &
delectabilis accidit. Quod unice desi-
derabat Apostolus ad Philip. c. 2. 2.
Impietas inquit, gaudium meum, ut
idem sapiatis; eandem charitatem ha-
beatis, unanimes, id ipsam sentientes: ni-
hil per contentionem; nihil per inanem
gloriam; humilitate superiores sibi in-
vicem arbitantes: non qua sua sunt
sponsa querentes; sed qua aliorum.
Idem gaudium expetebat, percipies-
batque in fratribus suis maximam cha-
ritate conjunctis, laudatus ante S. Ab-
bas Bernardus, non sine animi jucun-
datione interrogans serm. 2. festo
S. Michaelis: *Qua enim est spes nostra
& gaudium nostrum & corona gloria?
Nonne unitas & unanimitas vestra, in
qua gaudeo vos inveniri fraternitatis a-
matore, & ante omnia mutuum in vo-
bis metipsis, charitatem habentes; quod
est vinculum perfectionis. In hoc enim
cognoscunt omnes, etiam Angeli sancti,
quod Christi estis discipuli, si dilectionem
habueritis ad invicem.*

4. Denique ipsis etiam Fratribus

maximum ac suavissimum gaudium
creat concordia: Ecce quam jucundum
habitare fratres in unum. Iste versus, ait
S. Augustinus hic, tuba fuit, innume-
rabiles convocans, atque ad vitam
cœnobiticam invitans: ista verba psal-
terii, iste dulcis sonus, ista suavis melodia,
tam in cantico, quam in intellectu, mona-
stera peperit: ad hunc sonum excitati
sunt Fratres, qui habitare in unum cœ-
perunt. Unde enim oritur gaudium &
læticia, nisi ex charitate; unde suavi-
tas & dulcedo nisi ex mutua dilectio-
ne. Proinde rectè idem S. Augustinus
tract. 87, in Joan. ait: *S. Paulus cum
commendare vellet fructus spiritus, à
capite hoc posuit: Fructus, inquit, spiri-
tus, charitas est; ac deinde cætera, tan-
quam ex illo capite exorta contexit;
qua sunt, gaudium, pax, longanimitas,
benignitas, bonitas. Charitas igitur in-
star arboris est, ex qua fructus dulcis-
simus gaudii & pacis nascitur. Quid
enim obsecro jucundius, quid amœ-
nitas, quid dulcius, quam mutua fra-
trum sincerè & sanctè sese diligen-
tium conversatio, recreatio, confabu-
lacio, consolatio? Quæ melancholiam
dissipat, tristitiæ nebulas discutit, la-
borem levat, onus omne suave reddit.
Si itaque mœrorem depellere, si
laborem lenire, si morbi dolorem mi-
tigare aveas; ad charitatis delicias
confuge: Charitas enim cum lucro vo-
luptatem ingentem habet, laborem nul-
lum. Teste S. Chrysostomo serm.
33, in Epist. 1. ad Corinth. Si animum
studiis aut curis fessum relaxare cu-
pias, ad amicitiam charam, amicam-
que charitatem propera: Nihil aquè
oblecta-*

oblectaverit animum, quam amicitia fidelis. Seneca lib. de tranquill. animi c. 7. Si in adversis, in angustiis, in dubiis, in periculis, in ariditatibus & tentationum procellis solatium quaris; ad charitate conjunctos accurre, & invenes: *Amicus enim fidelis, est solatii portus.* inquit S. Gregorius Nazianzenus orat. 6. Verbo, *Frater, qui adjuvatur à Fratre, quasi civitas firma,* ac probè munita. Prov. c. 18. 19. In qua habitantes, se mutuis consiliis, auxiliis, solatiis adjuvant. Ubi Fratres in unum habitant, Collegium aut Domus voluptatis paradus est: ubi Fratres dissident animis, odiisque & averfionibus laborant, squalidus carcer est, & ergastulum jurgiorum, rixarum, adversitatis, mœroris, tædii, acerbitalis & amaritudinis: & paucis multa complectar; viva inferni imago.

Quapropter, Dilectissimi, quandoquidem unio & charitas mutua Fratrum, tanta bona parit; ante omnia mutua in nobismet ipsis charitatem teneamus, foveamus, augeamus & conservemus. Hæc enim nos moraliter velut membra compaginat: hæc unum quodammodo corpus, unum spiritum, & animam unam constat, & velut innocentiz statui optatissimo restituit. Hæc Deum in nobis, ac nos in Deo manere efficit, nosque in templum, in palatium ac domicilium ejus

consecrat. Hæc nos in filiorum Dei & discipulorum Christi dignitatem elevat: hæc in dubiis consilium, in necessitatibus opem & auxilium præbet, omniumque bonorum operum, mentorum ac coronarum participes reddit. Deinde quoniam charitas & unio fraterna, lætitiæ & jucunditatis copiosus fons est; eam vel in minimo habere refugiamus: hæc enim, ut videmus, Dominum Deum nostrum exhilarat & oblectat: hæc sanctos Angelos lætificat & recreat: hæc Superioribus ac Prælatibus gaudium & lætamen creat: hæc Fratribus omnibus & singulis, pacem & lætitiæ, recreationem & consolationem, omniumque molestiarum & difficultatum lenimen præstat: & quomodo discordia, ira, odium, averfio mutua animorum, turbas, contentiones, rixas, millenasque miseras & calamitates in Deum Religiosam invehit; sic charitas, pax, unio, & concordia, eam in portum solatii, in domum refugii, tranquillitatis & securitatis; in hortum & paradisum deliciarum, voluptatumque convertit. Habitemus ergo, tanquam Fratres germani, & longè amplius, in unum; indissolubili charitatis glutino connexi; exclusis omni, quod divisionem causare nata est: & omnibus prædictis bonis ac jucunditatibus abunde perfruemur.

REGULA XIX.

De Operibus Humilitatis & Charitatis.

EXHORTATIO I.

Utilitatem operum Humilitatis & Charitatis demonstrat.

T H E M A.

Induite vos ergo, sicut Electi Dei, sancti & dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem . . . Super omnia autem charitatem habete. Ad Coloss. c. 3.

V E L:

Magnopere conferet ea munia obire, in quibus magis exercetur humilitas & charitas. Reg. 19.

HUC cap. 19. insignem unum centum drachmas, seu julios legimus parabolam, Italicos, aut regales Hispanicos, aut à Salvatore nostro schilingos Brabanticos continebat. Et propositam, Christianos omnes ac potissimum Religiosos ad negotiationem spiritualem strenuè exercendam, mirificè excitantem. Cui Dominus ait: *Euge serve bone, quia in modico fuisti fidelis (in una scilicet mnâ) eris potestatem habens super decem civitates.* Id est, pro uno centum, imò mille recipies. Homo nobilis, ut exponit S. Basiliius.

Aaa lius

lius in catena, est Christus Dominus, qui tam secundum Divinitatem quam humanitatem, utpote ex regio Davidis sanguine ortam, nobilis est. *Hic abiit in regionem longinquam*, in caelestem Patriam, *accipere Regnum & reverti*, in die Iudicii ad exigendam cujusque hominis rationem. Interea vocat servos suos, singulis mnam suam disperdens, id est, gratiam vocationis tribuens, quâ concessâ, ait: *Negotians tunc dum venio*: Habetis pecuniam, habetis occasionem lucrandi, nemo mnam suam in terram defodiat; aut in sudario otiosam reponat: sed *negotiamini*, & lucra ingentia pro aeternitate vobis comparate. Tota vita vestra sit negotiatio & mercatura, à manè ad vesperum: mercatorum instar, dies integros in officinis suis consistentium lucroque inhiantium. Lucra quaerite, non auri & argenti, non panni serici, aut holoserici, sed meritorum, sed operum bonorum, pretiosarumque virtutum. Et veluti in mercibus nonnullis simplex duntaxat est lucrum, in aliis verò duplicatum; eâque propolâ dividunt gustu majori: pari ratione in negotiatioe spiritali opera quaedam simplex tantum pariunt lucrum, ut opera humilitatis; alia duplicatum; ut humilitatis exercitia & caritatis simul; proindeque hæc devotione majori arripenda.

Multiplex autem hoc lucrum in præfenti declarabimus.

I.
Opera
humili
tatis &
caritatis.

I. Prænotandum est: opera quæpiam esse humilitatis tantum; alia caritatis tantum; alia humilitatis & caritatis simul. humilitatis tantum ea sunt opera,

in quibus sola exercetur humilitas: ut indui vestimento viliori; vicatim, ostiarimque stipem cogere; aliorum pedes suaviari. Charitatis tantum sunt ea, quibus sola exercetur caritas: ut conversati cum Magnatibus ex caritate: ex ambone ad populum confertum dicere; excipere homologeses Principum, illustriumque Personarum; Theologiam docere: Rectoris munus obire & similia. Opera humilitatis & caritatis simul sunt pueris & rudibus, Doctrinæ Christianæ elementa tradere; infirmis inservire; peregrinorum pedes abluere; egenos desolatosque consolari; pauperibus in atrio cibos distribuere; ministrare ad mensam accumbentibus; in coquina cibos parare; panem scindere; lances tergere; denique vestes, calceosque contere; aliaque permulta. Hæc autem esse opera humilitatis, vel ex eo liquet, quod tenuioris conditionis homines in mundo ea obire soleant; status vero sublimioris ab iis abhorreant; quod si verò principalis, aut illustrius quæpiam persona eadem frequenter stupeant & mirentur mortales, eamque plurimum sese demittere arbitrentur. Eadem quodque esse opera Charitatis, ex eo constat, quod opera sint iustitiae vel corporalis, vel spiritualis; ac proinde si ex vera interiori charitate proficiantur, charitas exhibeatur; & quidem longè tutius, quam in operibus illustrioribus, aut coram mundo splendidis: in his enim ex summo admixta opinionis honoris, nervus charitatis, aut humilitatis non raro eliditur; in illis verò vanitatis periculum est remo-

remocius. Ideoque verè S. Fundator noster in Regula præfente asserit; *Magno opere conferre devotè ea munia obire, in quibus magis exercetur humilitas & charitas: id est, plurimum juvat, ingentia lucra parit, utilitatesque magnas adfert, has geminas virtutes ubicunque licet, combinare.* Atque ut id ipsum devotè, id est, prompto, alacri, libentique animo præstemus; utilitates hæcæ expendemus, & veluti toridem mnas acquirere studebimus.

II. Obtenit à Domino vocationis

Religiosæ mnâ, oblatisque inde crebris indies lucrandi, negociandique opportunitatibus, exemplo, multas mnas, sive utilitates ac lucra nobis comparamus.

1. Prima itaque mna seu utilitas, ex operibus humilitatis ac charitatis acquiritur; est liberatio ab Inferni pœnis, atque à fulmine sententiæ terribilis, æternæ damnationis. Patet hæc Veritas ex ore ipsiusmet æternæ Veritatis. *Matth. c. 25. Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum, à constitutione mundi: esurivi enim & dedisti mihi manducare; sitivi & dedisti mihi bibere, &c.* Deinde opera memorata omitterentibus, quid prætolandum? Tunc dicitur & bis, qui à sinistris erunt: *discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus: esurivi enim & non dedisti mihi manducare: sitivi & non dedisti mihi potum: infirmus & in carcere eram, & non visti astitis me.*

2. Secunda mna & utilitas, est remissio pœnæ temporalis, peccatis nostris debita, tam in vita præfenti quam in flammis purgantibus. Quam ut asse-

queretur Rex Nabuchodonosor, hoc ei à Daniele Propheta suggestum consilium, *Dan. c. 4. 24. Peccata tua elemosynis redime, & iniquitates tuas misericordis pauperum.* Elemosyna enim remittit peccata, primò, quia peccatorem disponit ad gratiam; & ad peccati remissionem; eamque instat orationis à Deo emeretur & impetrat: secundò, quia remissâ culpâ, meretur ex condigno remissionem pœnæ reliquæ. *Charitas enim operis multitudine peccatorum.*

1. Petri 4. 8.

3. Mna & lucrum est; major cum Deo conjunctio: per hujusmodi enim opera, arctius Deo attingimur; cumque erga Deum liberaliores nos exhibemus; eum quoque vicissim erga nos experimur liberaliorem; dum copiosiora in nos dona spiritualia effundit: quod motivum in Regula hac insinuat S. Ignatius: & Redemptor noster apud S. Lucam c. 6. 33. confirmat: *Date & dabitur vobis.*

4. Mna & emolumentum, est edificatio proximorum; dum eos exemplo nostro ad similia humilitatis & charitatis opera excitamus. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.* Matth. c. 5. 16. Si Religiosi Seniores, faciem non præferrent, an non in caligine ambularent juniores? Si Titones veterani non præluerent novellis; quanto id illis detrimento foret? Quemadmodum igitur præcedentes præluxerit vobis; ita vos quoque præluere oportet iis, qui recenter è mundo appulserit; & erit utrisque lucrum ingens, Deique gloria.

Aaa 2

5. Mna

5. Mna quæ acquiritur, est magna dignitas hominis Religiosi, dum Domino Deo suo assimilatur: Dei enim natura est omnibus benefacere, omnibus sese liberalem ac misericordem exhibere; qui iubet *Solem suum oriri super bonos & malos*. Unde S. Gregorius Nazianzenus verè asseruit: *nihil tam divinum habet homo, quàm de aliis bene mereri*; charitatis & humilitatis opera exercendo. Idcirco Christus Dominus toties Patrem cœlestem montrans & tanquam prototypum proponens: *Estote ergo & vos*, inquit, *perfecti sicut Pater vester cœlestis perfectus est*. *Match. c. 5. 48.* Et Apostolus: *Nemo quod suum est, querat, sed quod alterius*. *1. Corinth. 10. 24.* Adverterat enim, omnes, quæ sua sunt, querere, suum quæstum, suum lucrum, suam crumenam, suum comodum; quemque suis adesse rebus, neminem alienis: hoc autem est filium, à Patris cœlestis genio turpiter declinare.

6. Mna: Effigies & similitudo Christi Regis sui evadit: Quis enim illustriora humilitatis & charitatis exempla præbuit illo? Exemplum, ait, *dedit vobis; ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis: Si ego lavi pedes vestros, Dominus & Magister: & vos debetis alter alterius lavare pedes*. *Joan. 13.* Luculentum est, in hanc rem testimonium S. Chrysostomi tom. 4. homil. 25. in 1. Corinth. 11. Scribentis: *Nihil nos ad id potest Christi imitatores efficere, ut erga proximum cura: licet jejunaudo & humi cubando corpus maceraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris; sed adhuc longe ab huiusmodi absueris imitatione. Tu igitur, mi frater, quamvis fame conficiaris, quam-*

vis humi jaceas, quamvis cinerem comedas, quamvis semper lacrymis maceas, si nihil cuiquam proficias, nihil magnum facies. Hinc ille toties: Omnia vestra in charitate fiant. *1. Corinth. 16. 14.*

7. Mna est assimilatio SS. Angelorum; qui in his operibus exemplo nobis sunt: licet enim longè nobilior sint profapia, quàm nos, libenter tamen nobis ministrant & serviuunt: *Nonne omnes sunt ministratori Spiritus, in ministerium mihi eorum, qui barbam eorum capiunt salutis?* *Hebr. cap. 1. 14.* Non illis vile est, sensili luto ministeria sua consecrare: non dedignant crepundiis nostris pervigiles interesse, cum tamen ex eo minimum commodi aut voluptatis hauriant: una atque unica Dei voluntas eos ad illa ducit: *servitia: quia sic visum Deo, ideo res nostras vigilantissimè curat.* Hoc pacto Sanctus Archangelus Raphael e primis auxiliæ cœlestis Principibus: *Unus ex septem qui astant ante Dominum*, *Tob. cap. 12. 15.* Sex hebdomadam spatio Tobie famulum & mercenarium agit; cum eo iter facit, jumentorum curam gerit, humano more cibum potumque sumit, huc illucque se mittit; verbo, exactissimè omnia præstat Mediastrini cuiusdam servitia, non suo, sed illius commodo: pari igitur modo & nos, si opera humilitatis & charitatis proximo alacriter exhibuerimus, Angelorum similitudinem exprimemus.

8. Mna est imitatio & assimilatio Vitorum Sanctorum: Sanctus Paulus Apostolus, omnibus obsequia sua humillimè detulit; nam *Rom. cap. 1. 24.*

& 1. Corinth. cap. 9. 19. ait : *Gracis & Barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum: nam cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem: omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos; cum iudaeis iudeus, cum infirmis infirmus; Omnium servus, omnium ultro debitor, obsequii & officii erga omnes plenissimus.* Partiarione Sanctum Franciscum legitimus servientem leprosis: Sanctum Rochum ministrantem pestiferis, Sanctum Gregorium Magnum ad mensam accumbentibus pauperibus inservientem. Similia legitimus in vitis Sanctae Elisabethae Reginae Portugalliae, & Margaritae Reginae Scotiae, quae trecentis quotidie pauperibus maternam benignitatem dapes praebere; flexis genibus, in morem ancillae, ministrare, regis manibus pedes abluere, & prellis etiam oculos ulcera fovere, solemne habuit: ut lectio. 2. Nocturni in festo eius exhibent. Praesulit quoque nobis exemplum primorum Patriarcharum nostrorum, Romae, Venetiis & alibi; ubi in Nosocomiis & hospitalibus, servivere infirmis, cum stupore & lacrymis spectatorum. Tannerus pag. 15. Horum vestigia legendo, facinorosa emulando, Sanctis ipsis assimilabimur.

9. Mna est profectus in humilitate & charitate: *Nunquid non humiliatio est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem?* Quaeit Doctor Mellissus, Epist. 27. sub finem. Si ex charitate te deprimis & humiliaris, perfectissime humiliaris: charitas enim omni actu virtuosum suam perfectionem addit; &

multo verius, quam Mydæ Regis virgula, inaurat omnia; cunctaque opera nostra Deo & Christo Domino nostro, quam acceptissima reddidit ut ea ipse, non aliter ac sibi exhibita acceptet: *Amen dico vobis, quod uni ex minimis meis factis, mihi fecistis.* Matth. c. 25. Crescit igitur humilitas, crescit charitas; nam in ejusmodi humilitatis & charitatis obsequiis, cuncta quae in homine sunt humiliantur. Intellectus in primis, qui non raro se elevat, & magnum censet, hic nihil se esse clare perspicit. Voluntas, alias res viles & abjectas tantopere refugiens, nunc eas Spiritu divino & charitate ducta, libens amplectitur. Memoria, quas videt in homine miseras, recogitando, & phantasia apprehendendo, deprimitur. Visus cum reliquis sensibus videndo & tangendo ulcera, & sordes, quas tractat, & quibus obnoxios nos esse cognoscimus, humiliatur. Auditus excipiendo gemitus & ejulatus infirmorum: odoratus percipiendo foetores; anima tota considerans sui abjectionem ad res hujusmodi, quae tamen creata est ad gloriam Dei, habet unde se humiliet propter Deum. Corpus denique humiliatur & debilitatur propter assiduos labores, hisce in ministeriis occurrentes; atque ita ingens humilitatis augmentum obtinetur.

10. Mna est incrementum meriti, gratiae & gloriae, quovis enim, utriusque virtutis actu, gratiam novam ei que correspondentem in caelo gloriam promeremur. *Qui, enim, dederit solum potum aqua frigida, non perdet mercedem suam, Teste Christo, Matth. 10. 42. Docet hoc Novitios suos in stimulo*

amoris S. Bonaventura dum ait: *Credo, quod qui ferventer & diligenter, ut in Regula dicitur, ministraret & serviret infirmo propter Christum parè, plus mereretur quam si serviret ipsi Corpori Christi. Ratio est, quia nemo est tam impius, qui si agnosceret Christum Dominum presentem & decumbentem, negaret illi servire: sed Christo in proximo servitur à perfectis, & id plùs quam perfectu convenit. Quod cum ita sit, piensissime Iesu, quò fronte de cetero, vitabo leprosum? Declinabo infirmum? negligam desolatam? Cur quotidie anima mea angeris servire Christo? Indicabo tibi, quem diligis anima tua, ecce in valetudinario jacet ibi angustriatur, ibi torquetur. Hactenus S. Bonaventura. Et quidem si quis hujusmodi charitatis actum eliciat, ex tota plenitudine habitus; mirificè augetur & virtus & meritum, teste Crombecio L. 1. de perfect. c. 36. In omni opere charitatis, inquit, aus amoru Dei super omnia (idem dicere licebit de opere charitatis proximi) totus gradus gratie accrescunt, quot actus continebat, etiam si idem non emineret supra totam perfectionem habitus. Quod si ex plenitudine habitus quispiam operetur, tantum excrescet, quantum adus fuerit; ut si actionis fervor decem gradus continebat, addentur alii decem, & habitus intenditur ut viginti. Si rursus eliciat actum ex tota latitudine virtutis, accessio sit aliorum viginti, sicque habitus quadraginta continebit, deinde octoginta & sic deinceps multiplicando. Hinc verè de B. Virgine dicitur, tantum meruisse ultimo vita actu, quantum*

totà antea à vità. Nam ultimus adus quem ex summo conatu & perfectione percipit, omnes gradus acquisitos duplicari, & prioribus adjecit. Ita ille. O quantum campus meritòrum! O quanta seges divitiarum spiritualium! An non Religiosis probum est esse negligentem ac desudem, & minùs lucra æterna negotiando sectari, quam terrena, pecunie peritura sitibundum helluonem?

Quocirca, Dilectissimi, si mna nostrà, à Deo vocante nobis concedit, maximo cum lucro uti velimus, atque unà decem mnas, id est, decem utilitates ac dignitates antememoratas accipere cupiamus; nullam exercendæ militatis & charitatis opportunitatem negligamus; sed à matutino tempore, usque ad vespertinum, in hisce virtutibus maximè si obedientia jussit, hœnuè nos exerceamus. Horum enim operum exercitio devoto, prompto & hilari, inferni pœnas evademus, gloriâ cœlestem promerebimur, peccatorum pœnas temporales delebimus, Deo arctius astringemur, ac donacœlestia largiùs obtinebimus; Deo Christo, Angelis & Sanctis assimilabimur in humilitate & charitate plurimum proficiemus, ac denique gratiam divinam in terris; & gloriam æternam in cœlis vehementer amplificabimus.

* *

EXHORTATIO II. IN REGULAM XIX.

Ostendit, Deum cum homine, liberalitate certare.

T H E M A.

Qui dat omnibus affluenter & non improperat. Epist. S. Jac. c. 1. 5.

V E L :

*Quantò liberaliorem erga summam Majestatem se præstiterit,
tantò eum in se liberaliorem, etiam experietur.* Reg. 19.

Liberalitas ex mente Doctoris Angelici, 2. 2. q. 117. a. 1. Est virtus bene dispensandi divitiis, sibi, suisque & aliis. Quæ virtus merito regia nuncupatur. Quorum enim est largè gazas dispensare, beneficia conferre, thesauròsque profundere nisi Regum, Imperatorum ac Principum? Eapropter, ut advertit doctissimus Abulensis in c. 7. Lib. 3. Regum q. 21. Unctio & coronatio Regum olim apud fontes & arbores peragi solita, quemadmodum de Adonia, Salomone,

Abimelecho aliisque literæ divinæ perhibent: quò sic vel in ipsa auguratione sua, ab his beneficentiæ symbolis, munificentiam addiscerent: fons namque à fundendo nomen trahens perenni aquarum gurgite irrigat, imbuit, & fecundat: arbor verò fructuum suorum copiâ pascit, viridisque ramorum pompâ obumbrat & recreat. Verè liberalitas virtus regia. Sed vel maximè Liberalitas virtus divina, ac omnium Regum Regi propria: *Qui dat omnibus affluenter, & non improperat.* l. c. Dat omnibus Angelis & hominibus, animalibus & plantis, cæterisque creatis, naturam, proprietates, alimenta & reliqua omnia necessaria ac convenientia. Quò

Quò autem liberaliorem se homo erga Deum munificentissimum exhibet ; eò sentit illum vicissim erga se liberaliorem ; quod exhortatione præsentè demonstrabimus.

De inexhaustâ supremi Numinis liberalitate & beneficentiâ asserit antedictus Doctor Angelicus Lib. 1. contra Gentes, c. 19. eandem esse ipsi connaturalem : *Natura & indoles Dei est dare. Deus dat liberaliter, non vendit : Dat generaliter, non uni, sed omnibus. Dat abundanter, non parcè ; dat curialiter, quia non improperat.* Quenam, obsecro, liberalitas ad hanc vel à longè accedit ? Quæ à nullo mortalium se vinci sinit : Quæ obsequia minima maximis donis compensat ? Ut proinde rectè in Regula 19. monuerit suos S. IGNATIUS : *Quantò aliquis se arctius Deo astrinxerit ; & liberaliorem erga summam Majestatem præstiterit ; tantò eum in se liberaliorem etiam experietur : Et ipse in dies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritualia uberiora recipienda.* Quibusnam verò in rebus Religiosus suam erga Numen beneficentissimum liberalitatem potissimum declarabit ; ut majorem ejus vicissim munificentiam experiatur ?

I.
Liberalitas Religiosi in mortificationis exercitiis.

I. Religioso ante omnia liberalitas erga Deum exhibenda est abnegatione sui & mortificatione ; cujus occasionum campum amplum & segetem copiosam qualibet offert Religio. E gente rusticana non nemo, ut Gallia facti memorant, cum Ludovicum XI. Galliarum Regem in venatione de via aberrantem & famelicum rapis tractasset, magno cum gustu Regis ; paucis post diebus integrum rapatum fascem Parisios

deferendum sumpsit : verùm fame, in itinere, stimulante, reliquis absumptis grandiore unam Regi obtulit, ac mille florenorum honorarium retulit. Magna fuit hæc Regis erga colonum liberalitas ; ac quantò major Dei est erga hominem beneficentia ? Quò pro exiguis munusculis ingentia dona retribuit ? *Diabolus (ait S. Bernardus) porrigit pomum, & surripit Paradisum : Christus petit pomum, & porrigit paradisum.* Si, Religiose, Deo donaveris vel unum pomum, aut cerasum, quod mortificationis gratiâ non decerpseris, nec non comederis ; non mille flores ; sed gratiâ & gloriâ cælestis gradum retuleris, mundo universo, cunctisque ejus thesauris longè præstantiorem. Ludovicus Blosius è Divi Benedicti Familiâ, Asceta piissimus, alienare non dubitavit : *Is Qui propter Deum sensualitati, voluptatique propria, non in rebus minimis reluctatur, rem ipsi Deo magis gratam facit ; quam si multos ortus ad vitam revocaret : Et qui propter Deum non carpit florem, tantum præ carperet obtinet, quanta est distantia cæli à terra.*

Hæc de causâ S. Mechthildis à Christo Sponso cælesti, Cælitibusque suis conspicuis accepit : *Divos pietè querit & velut invidere felicitatem illius hominibus, quòd re adeò levè, omni propè momento, tantum possunt meritum cumulum acquirere. Agnovè hoc utriusque sexus, in certis hominum genere atque ordine castimonix laude insignes propè innumeri ; ac propterea tanto sui domandi, vincendique fervore exarserunt, & vicissim tam illustria à liberalissimo Deo dona*

retulerunt. Quâ enim viâ S. Franciscus Borgia (ut innumeros aliorum Ordinum tacitus præteream) ad profundam adeò demissionem, sublimemque sanctitatis gradum eluctatus est, nisi assiduâ sui abnegandi, & deprimendi curâ ac indultâ? Quâ methodo tam excellens pro concione dicendi, animâque liberandi talentum à liberalissima Dei manu obtinuit Venerabilis Pater Bernardus Colnago, nisi publicâ sui confusione, mundi contemptu & simulato delirio? Quâ ratione Venerabilis P. Vincencius Carassa perfectionis altissimæ culmen conscendere meruit, nisi insatiabili corpus edomandi, duræque tractandi ardore?

Hos, aliosque sexcentos, ab exiguis abnegationibus, & quotidie sese offerentibus auspicando, imitari contendamus, certique omnino simus, quò nos liberales erga Divinam Majestatem exhibuerimus, pluresque ei nostri victorias obtulerimus, eò quoque nos liberaliorem vicissim erga nos illi experturos.

II. Arcibus deinde nos Deo adstringimus, liberalesque nos erga illum exhibemus - humilitatis & charitatis operibus: Et quò plures, majoresque virtutum harum actus Deo obtulerimus, eò quòque illum erga nos liberaliorem sentiemus. Neque enim Divina Majestas à nobis, aut ullis mortalibus liberalitate se vinci sinit. Rusticana quæpiam femina, cum filium tenuissimum à se subtiliter ductum Berthæ Henrici IV. Imperatoris Conjugi obtulisset: tantum pro congiatio terræ accepit, quantum filo, quod obtulerat, protensio, metiri pollet:

ex eâque sic repente opulenta, Patavinorum clarissima Familia, quæ de Montagno dicta est, ex uno scilicet filo profluxit Magna sanè Imperatricis liberalitas ac Regia munificentia. Ac quantò major est Dei Domini nostri & Regis liberalissimi profusio; qui non terrenæ glebæ fructum; sed terram viventium universam rependit.

S. Elisabetha Hælia Landgravia, omnibus bonis suis per vim exuta, cum in vestitum pauperum lanam & linum operaretur, videt, celo aperto, stantem Jesum, & hæc sibi dicentem audit: *Si tu vis esse mecum, ego ero tecum, & à te nullatenus separabor.* Id est, in caelesti beatitudine semper mecum eris. O quàm largum humilitatis & charitatis exercitiæ præmium! Quàm liberale pro minimis obsequiis ac laboribus exantlatis bravium!

Beatissima Virgo Maria, cæli Regina (ut de muliere forti Proverb. Cap. 31. legimus) *Panem otiosa non comedit; sed operata est consilio manuum suarum: & digiti ejus apprehenderunt fenum:* Et tam Filio suo dilectissimo, quàm Sponso suo castissimo quævis humilitatis ac charitatis obsequia præstitit: Verum, num Filium Dei liberalitate vinci se siville arbitrabimur? Minimè gentium: inde enim illud Sapientis: *Multi filia congregaverunt divitias; tu supergressa es universas.* L.c. Tam enim inæstimabiles gratiæ, ac gloriæ thesauros minimis etiam operibus sibi comparavit, ut meritò dici valuerit: *Fructus & de ultimis finibus pretium ejus.* Id est, secundum Melliflui Doctoris expositionem: *Non vile, non parvum, non mediocriter,*

Bbb non

non denique de terra, sed de celo pretium eius. *Iustorum enim opera* (& vel maximè Regine Iustorum) ut ait Hugo, *sunt quasi sula in orbem aternitatis retorta.* Minima humilitatis & charitatis opera, maximi apud Deum meriti sunt & valoris.

Petit Salvator, à muliere Samaritana, Joan. c. 4. Potum aquæ. *Da mihi bibere.* Et quid vicissim spondit? Vide Domini liberalitatem; pro aqua mortua, promittit aquam vivam; & fontem aquæ salientem in vitam aternam. Id est, aquam divinæ gratiæ, aquam Doctrinæ Evangelicæ, aquam Spiritus Sancti, seu ipsum Spiritum divinum, qui aquæ instar purissima & viva, animam à peccatorum maculis expurgat, munditiem ornatumque animæ confert, concupiscentiæ æstum refrigerat sitim rerum temporalium sedat, sterilem aliàs cordis terram, ad omnis generis fructus bonorum operum irrigat, fœcundat, atque impinguat. O quanta munificentiâ Salvatoris! quàm vilis res aquæ haultus, quàm nobilis, Spiritus sanctus; qui pro illo promittitur! *Fons hortorum, puteus aquarum viventium; quæ fluunt impetu de Libano.* Cant. c. 4. 15.

Idem Redemptor noster, Lucæ c. 7. exprobat Simoni Phariseo, operum humilitatis & charitatis defectum: *Aquam pedibus meis, non dedisti*; atque ex adverso Magdalenæ opera extollit: quòd caput unxerit, quòd aquam pedibus dedit de fonte scilicet oculorum ac lacrymarum, quòd capillis terferit. Et quid liberalissimus Dominus his humilitatis & charitatis obsequiis retribuit? Magna proptus & eximia donavit enim: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit*

multum. Remittuntur ei peccata multa, verba pauca, at quàm multa, quàm magna complectuntur? nam 1. Tribuit ei omnium peccatorum veniam & remissionem: & quia Dei perfecta sunt opera, Deut. c. 32. perfectè eam sanavit. Unde 2. omnes vitiorum habitus, memoriam præteritarum turpium voluptatum, proensiones ad superbiam, luxuriam, & gulam, tentationes carnis penitus aboluit. 3. Qui fructus est poenitentia, remissionis peccatorum, & conscientia peccatis purgata, iusta & sancta, pax, serenitatem, hilaritatem, & gaudium Spiritus S. omnia mundi gaudia longe transcendens, restituit, dicens: *Fate in pace.* 4. Perfectam ei humilitatem, castitatem & poenitentiam indidit. 5. Plenum contemptum omnium rerum mundanarum, & desiderium celestium ei impertivit. 6. Ardentissimum Christi amorem impressit, ut se & sua omnia Christi obsequio dedicaret, & Christum per castella obeuntem & prædicantem, magno labore & alacritate pedibus procedens, ubique sequeretur, eumque cum apostolis, suis opibus aleret; prædicationi ejus tota intenta, familiæ curam Magdalenæ Sorori suæ resignans: *Unde optatam partem elegit sibi Maria, quæ non auferretur ab ea.* Lucæ c. 11.

O quanta rursus Domini & Magistri nostri beneficentiâ! Quid aqua tenuis? Quid capillis vilis? Et quanta dona & charismata his exiguis obsequiis elargitur?

Leo Imperator, qui post Martinum, imperii habenas est moderatus, etiamnum miles gregarius, cum cœcum errantem, ac sitientem, ad aquam ducit; audit vocem celestem, Forè Imperatoris,

peratorem, quin & coeco, visus sanitas
extemplo reddita. Magna profecto Dei
liberalitas, in Leone implentis promif-
sum: *Quicumque potum dederit uni ex mi-
nistris istis, calicem aquae frigidae, tantum in
nomine discipuli: amen dico vobis, non per-
det mercedem suam.* Matth. c. 10. 42. At
quamnam? Coronam aeternam, & im-
marcescibilem in caelis. Verissimum
autem esse, quod plures eiusmodi humi-
litate, charitatis & misericordiae exhi-
bemus, eod quoque Deum sese probare
liberaliorem, à S. Joanne Archiepisco-
po Alexandrino, ab eleemosynarum
frequentia eleemosynarii nomen adep-
to didicimus: Liberalissimus hic Sanctus
quodammodo cum Deo liberalitate
certabat, num ipse plus in pauperes pro-
fundere, quam Deus submittere valeret
mirisque saepe modis pecuniam in mar-
supio, frumentum in granario, vinum in
dolio, aliisque à Deo liberalissimè sub-
missa, susceptaque reperit.

Atque ut de penu domestico quidpiam
adjiciam: S. Franciscus Xaverius, quan-
tus evasit Inātarum Apostolus? At qui-
bus viis? Non aliis, nisi operibus humili-
tatis & charitatis. Nimirum, dum in
Notocomis agris inserviens, pus ex
vulneribus exsurgens, in navigiis, men-
dicato victitās, lineam suam supellecti-
lem manibus propriis lavans, epibaris
infirmis ministrans, ex homologuefes
excipiens, radibus Doctrinae Christianae
rudimenta explicans, omnibus omnia
factus, ut omnes Christo lucrificeret.
Hinc vicissim ortum duxit tanta Dei
erga ipsum liberalitas, tanta gratiarum
actualium, ut vocat, copia, tanta con-
solationum caelestium abundantia, ut

exclamare cogeretur: *Satis est, Dominus
satis est.* Hinc tanta animas converten-
di gratia, tanta, in vita & à morte, vir-
tutis patrandi miracula: tanta denique
in terris & in caelis honor & gloria. Ex
quibus sole meridiano elucescit clariùs
Deum liberalitate haud vinci, & quod
liberaliores erga eum nos ostendimus;
eod quoque ipsum erga nos fore libera-
liorem.

Quae cum ita sint; horum Sanctorum,
mortificationis, humilitatis & charita-
tis exempla, pro modulo nostro, amu-
lari studeamus. Applicemus manum
ad fortia, id est opera heroica, & simul
apprehendamus sulcum, id est, exerceamus
opera levia, quae etiam suo non carent
praemio. Deus dat liberaliter, af-
fluenter, abundanter; si nos dederimus:
Dare ergo & dabitur vobis. Dare in primis
varios mortificationis & abnegationis
actus, offerre bolum delicatorem, of-
ferre pomum, offerre passionum, tenta-
tionumque variarum victoriam: & à
remuneratore liberalissimo paradisum
caelestem reportabit. Deinde *dare &
dabitur vobis:* offerre opera quam pluri-
ma humilitatis & charitatis, & cum S.
Elisabetha in caelesti beatitudine per-
petuam Christi Societatem: cum Bea-
tissima Virgine, divitias incomparabi-
les & aeternas; cum Samaritana a quam
vivam gratia, cum Magdalena peccatum
remissionem; cum Leone, regnum
non terrenum sed caeleste, cum S. Joanne
Eleemosynario insignem misericor-
diam in egenos, cum S. Francisco Xa-
verio, Deliciarum & solationum divi-
norum abundantiam, à liberalissima
numinis manu recipietis.

EXHORTATIO III. IN REGULAM XIX.

Deum non sinere, se vinci ab homine, liberalitate.

T H E M A.

Date & dabitur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagulatam & superfluentem dabunt in sinum vestrum.

Lucæ. c. 6. 38.

Vel ex Regula 19.

REGINA Saba (ut 2. Paralip. c. 9. 1. legim^o) cum audisset famam Salomonis; venit, ut tentaret eum in enigmatibus in Ierusalem. cum magnis opibus, & camelis, quæ portabant aromata & auri plurimum gemmasque pretiosas. Quam verò larga fuerint hæc Regine munera, mox *¶*. 9. subiungitur: Dedit autem Regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas pretiosissimas. Magna sanè fuit ea Regine liberalitas; at vinci se passus non est Rex liberalissimus Salomon; nam *¶*. 12. additur: Rex autem Salomon dedit Regine, quæcumque voluit, & quæ postulavit, & multo plura, quam attulerat ad eum. Liberalitas verè virtus regia ac prin-

cipalis; imò divina. Hæc de eand. Theodoricus Italiae Rex apud Casiodorum L. 2. variarum Epist. 28. agebat: Nihil ita regium esse, ac fecisse saluum. Unde & Titus Imperator, si forte die aliquo nulli fecisset bene, multas inquitabat: Hodie non imperavimus; quia neminem beneficio affectimus. Ptolemæus quoque Philadelphus Ægyptiorum Rex, ut refert Ælianus, cum amicus magnâ animi voluptate locupletaret, hoc addere solitus epiphonema: Mellius est ditare, quam ditescere: hoc enim plerumque est tenacitatis sordidæ & avaritiæ; istud verò liberalitatis & munificentia.

Nos verò, ut exhortatione proxime præcedente cœpimus, Dei erga liberales maximam liberalitatem explicare pergemus.

I. Rell.

I. Religiosus, præter mortificationis munera, & humilitatis charitatisque bona, de quibus nuper egimus, nullâ aliâ re liberaliorem sese erga Deum exhibet, quam offerendo terna Religionis vota. His enim, quidquid est aut possidet, Deo O. M. consecrat: nam bona externa voto paupertatis, voluptates corporis voto castitatis, libertatem voluntatis voto obedientiæ Deo immolat. Adeoque expedit se à Patre, Matre, fratribus, amicis, vicinis, notis, patria & charis omnibus, & cum Abraham Patriarcha de terra & cognatione sua egreditur; ac nudus nudum JESUM sequitur. Quæ sanè magna est liberalitas: Quid enim charius mundi divitiis ac bonis? Quid dulcius corpore, ejusque deliciis? Quid preciosius libertate voluntatis? Et tamen omnia ista, simul liberali animo Religiosus Conditori ac Redemptori suo restituit, at borémque cum fructibus totam illi cedit.

Verum longè major est Dei erga Religiosum munificentiâ. Quid enim illi, pro muneribus oblati, repondit? Innuavit hoc Christus Dominus Petro dicens: *Eccè nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Matth. c. 19. 27. Quid exultas? Quid postulas Petre? Quid exspectas aut requiris? Reliquisti naviculam piscatoriam, reliquisti rete, reliquisti calam, reliquisti pauperulam conjugem tuam: Quid igitur, quantumque pro his tibi reddendum autumas? Audi rem miram. *Amen dico vobis, inquit, æterna Veritas, quid vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me, tria valde stupenda recipietis.* Nam 1. *Sedebitis super sedes duodecim,*

*judicantes duodecim tribus Israel: id est, cum totus mundus stabit in supremo judicio judicandus; vos tanquam Judices & Assessores mei sedebitis; & mecum in omnes sententiam vel electionis, vel reprobationis æternæ pronuntiabitis. O quanta dignitas! quam stupendum privilegium! 2. Centuplum accipietis in hac vita. Id est, ut Cassianus exponit, collat. ult. cap. ultim. Qui domum unam aut agrum, Patrem, fratrem, amicum, aut fidelem famulum, ut Religiosus fuerit, reliquit: inveniet omnes domos, redditus, elemosynas, totius Religionis, cum multis centenariis personarum, quæ erga ipsum faciunt officium Patris, fratris, amici, famuli; serviuntque ipsi majore fidelitate quam seculares. Propter honorem quem reliquit in mundo, recipit non parvum, centuplum in honore: & ipsa specialis Dei Providentiâ circa Religiosum, est centies pluri faciendâ, quam omnia quæ reliquit: Nam hoc ipso, quod ejus amore, ea, quæ possidebat, reliquerit; recipit ipse in se, dare quæ conveniunt; & experti ipsimet Apostoli, cum Christus diceret: *Quando misi vos sine sacculo & peras nunquid aliquid desuit vobis?* At illi dixerunt, nihil. Luca c. 22. 35. Præter delicias spirituales, & consolationes, quas Deus religiosi ferventibus impertit; quæ incredibiliter superant delicias carnales. Quæ hæc rustum liberalitas Domini nostri? 3. Denique tribuit *Vitam æternam in cælo possidendam. O qualis est ista vita? Quis eam capiat? Quis eam verbis exponere valeat? Libert audire S. Augustinum in medit. c. 22. de beatissima & amœnissima vita**

ista exclamantem & admirantem ! O vita, quam preparavit Deus tuis, qui diligunt eum: vita vitalis, vita beata, vita secunda, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda, vita casta, vita sancta: vita ignara mortis, neficia triflida, vita sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine perturbatione, sine varietate & mutatione, ubi non est adversarius impugnans, ubi nulla peccati illecebra, ubi est amor perfectus & timor nullus; ubi dies aternus & unus omnium Spiritus. Et hanc prestantissimam, operatissimamque vitam, in premium dabit paupertatis, liberalissimus caeli terraeque Monarcha. Quanta liberalitas ! Quanta munificentia !

II.
Liberalitas in oblatione castitatis.

II. Offert ulterius Deo Religiosus castitatem, simulque corporis voluptatibus illicitis; licitisque in matrimonio, se spoliat; amore Sponsi sui dilecti. Magna est isthac hominis erga Deum liberalitas: quid enim corpore charius? Quid amoris & cupiditatis voluptatum stimulo vehementius? At quid liberalissimus castarum animarum Sponsus retribuit?

In hac vita à gravibus eum oneribus liberat & quidem 1. à servitute feminae, in corpus ipsius potestatem habentis: *Vir sui corporis potestatem non habet sed mulier*, ait Apostolus. 1. Corinth. 7. *Videsne*, inquit, S. Chrysostomus de Virgin. c. 41. *Videsne, rei necessitatem, & inexorabilem servitutem? vides utrumque funiculus constrictum?* 2. Liberat eas, ab altero incommodo, quod Apostolus, *tribulationem carnis*, nuncupat, id est, curas, molestias, angores, tentationum gravissimos fluctus, perpetuo

ex omni parte ingruentes. 3. Praestet à tertio incommodo, quod S. Paulus l. c. divisionem nominat: *Divisus est: uxori alligatus*; sed Religiosus, cor nullà sui divisione immittit, integrum Deo offert, non conjugatorum more cordis & amoris sui partem liberis, partem uxori, partem carni & sanguini, partem rebus aliis ac bonis terrenis tribuit, ac dividit, sed indivisum cor & amorem Deo penitus consecrat. Rectè S. Augustinus L. 10. Confess. c. 29. *Per continentiam colligimur & regimur in unum, à quo in multa distacimur. Hoc autem unum Deus est, summum ac solum bonum, quo amando nos quoque boni, & quo fruendo beati sumus.* Hic ergo ternis incommodis liber, Dei gratia adjuvante, vitam Angelicam ducit terris. Castitas enim de homine Angelum facit teste S. Bernardo, Chrysostomo, Ephrem, aliisque SS. Patribus.

In altera autem vita senas obtinebunt Religiosi casti felicitates, ac premia, à Sancto Joanne in Apocal. cap. 14. r. relata: *Et vidi*, inquit, *& cum Agnus stabat supra montem Sion, & cum eo centum quadraginta millia. Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati: Virgines enim sunt.* Atque hæc 1. est eorum felicitas, quòd cum Agno, præcelsum montem Sion conscendant: erigunt enim se ad heroicas ejus virtutes imitandas, magno fervore perfectionem ab ipso doctam amplectentes, & eadem sese per contemplationem & amorem conjungentes. 2. Habentes nomen ipsius, & nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis. Hæc altera est eorum felicitas & gloria.

gloria, quod Agni JESU nomen, Patri- que eius coelestis, in frontibus scri- ptum gerant, quemadmodum repro- bi characterem bestiarum, protendentur- que se jam suos non esse, sed Dei ipsius & Christi Domini, in iis habitantis, honori sibi ducentes, professionem car- nitatis, & nomen filiorum Dei & fratrum JESU Christi. 3. Et aud vi vo- cem de caelo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitru- magni, & vocem sicut citharædorum ci- tharæcantium in citharis suis. Felices sunt, ob vocem suarum sonum, quo tanquam tonitru Dæmones terrent, Angelos verò ceu melodiam suavi re- creant: & corporibus suis velut citha- ris suavissimam edunt harmoniam. 4. Felices sunt, quod soli dicere possint canticum novum, & participes esse spe- cialium gaudiorum, Virginitatem ser- vantibus promissorum. Et cantabant quasi canticum novum. loc. cit. 5. Se- quuntur Agnum quocunque ierit. loc. cit. Hæc magna est felicitas: nam cum sint Virgines, nulla superest virtus, in qua non possint illum imitari. O quale gaudium! Pergite, ait Sanctus Augusti- nus L. de Sanct. Virgin. O Virgines constant, pergite sequentes Agnum: ubi sunt ingentia gaudia, non solum commu- nia, reliquorum Sanctorum, sed magis sin- gularia & propria Virginum, qua sunt de ipso Christo, in Christo. & cum Christo, post Christum, & pro Christo, & ipsimet Chri- sto. Reliqui iusti habent sua gaudia, de Christo, sed non qualia hæc sunt, sequun- tur Agnum, non quocunque ierit; sed quo- cumque possunt pervenire; possunt quidem in om- ni loco eum sequi, non tamen, quando ille

cum virginitatis pulchritudine progreditur. Atque his Augustinus Laureolam Vir- ginitatis explicat. Videtis igitur rur- sum, quanta sit Dei erga Castitatis Pro- fectores liberalitas.

III. Offert & donat quoque Reli- giosus obedientiam; qui voluntatem, libertatemque suam velut in sacrificio mactat, ac Deo immolat: magna hæc fateor est hominis erga Deum liberali- tas: quid enim seipso, suaque libertate, charius, pretiosiusque donare potest? Non bene pro toto libertas venditur auro; & tamen eam Religiosus Deo vendit & mancipat.

Quid verò vicissim reddit liberalis- simus Dominus? In hac vita 1. Deus obedienti, ceteras quoque largitur virtutes: *Sola virtus est obedientia, qua virtutes ceteras menti inserit, insertasque custodit.* Sanctus Gregorius L. 3. 5. mo- ral. 2. Robur obedienti tribuit, vir- tutemque ad vincendum seipsum, cu- piditates tuas, atque etiam Dæmonum machinationes. Unde Salomon. Pro- verb. c. 21. *Vir obediens loquetur victorias.* 3. Veram concedit Sapientiam. *Con- cupisti sapientiam, serva mandata, & Do- minus præbebit illam tibi.* Eccli. cap. 1. Homo ad occultorum sapientiam, per- venit per obedientiam. 5. Aug. in Psal. 118. 4. Obedientem Deus ab innu- meris eximit curis; & molestiis, dum omne onus & sollicitudines in superio- rum humeros conjicit, & eos securâ viâ ducit ad cœlum. *Ipsi pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris red- daturi.* Hebr. 13. 17. 5. Denique grandem obedienti in cœlo retribuit mercedem, ac præmium; gloriam scilicet

III.
Liberali-
tas in ob-
latione o-
bedien-
tiae.

scilicet caelestem ac aeternam beatitudinem : quod cum Abraham Patriarchæ, tum Christi Redemptoris nostri exemplum luculentè comprobat. Illi dictum est: *Ego protector tuus ero, & merces magna nimis.* Gen. c. 15. 1. De hoc verò: *Factus est obediens usque ad mortem; propter quod & Deus exaltavit eum, & dedit illi nomen quod est super omne nomen.* Ad Philip. c. 2.

IV.
Liberalitas
in aliis
virtutum
actibus

IV. Denique Religiosus arctius se Deo astringit, liberalémque erga eum exhibet, si quodcumque ei obsequium singulare præstet, si eum laudibus efferrat, si honorem ejus ac gloriam adaugeat, si fiduciâ singulari in manus ejus paternas, se resignet, si preces arden-tes fundat: omnia enim & singula hujusmodi mortalium munera, corde sincero Numini supremo oblata, donis singularibus, excellentissimisque compenfat. Varios exiguâ laude, aut carmine quopiam magna retulisse premia, Historiæ memorant. Mæcenat Virgilio ob paucos versus, sex millia festertium, summam multa coronatorum millia conficientem, liberali manu donavit. Lysander Rex pro paucis versibus Antiochi Poëtæ, galærum ejus auro opplevit. Antoninus Imperator singula Oppiani Poëtæ metra de piscibus aureo nummo remuneravit; unde dicta, aurea carmina. Qui de Principis Naslovii, è Neo-Portano prælio reducis nomine. & programme, *Mauritius*, anagramma contexuerat: *Mars vivit*, aureo torqve donatus fuit. Magna hæc Regum, Principumque extitit liberalitas: At quantò major Domini Dei nostri? Petrus Apostolus brevi illâ

confessione: *Tues Christus, Filius Dei vivo* Matth. c. 16. meruit esse fundamentum ecclesiæ, Pontifex Maximus, Christique in terris Vicarius, caelorum clarè moderans. Rudolphus Comes Habsburgicus, postea ejusdem nominis primus Imperator, exiguo intervallo, Christum in Eucharistia ad ægrum delatum, comitatus, totum Imperium suis, suisque posteris, usque in hodiernum diem acquisivit. Hæc est Dei beneficentia exigua servitia magnis afficere premiis; brevem precatiunculam, ex coacta profectam, ultra petittum & meritum remunerare. Rectè advertit S. Ambrosius in Lucam c. 23. Latronem in cruce tantum petisse: *Domine memento me, cum veneris in Regnum tuum*: Christum verò longè plus ei præstitisse, dicens: *Hodie mecum eris in Paradiso*: *Sed uberior est* (inquit) *gratia, quam precatus*. *Semper enim plus tribuit Dominus quam rogatur.* Ezechias Rex petiit à Domino sanitatem; & Divina Liberalitas cum illâ adjecit quindenos vitæ annos, & victoriam prodigiosam, cæli centum octoginta quinque Assyriorum millibus. *Isaia c. 38.* Salomon postulavit Sapientiam: sed Deus largissimus adjecit ingentes opes & gloriam. *3. Reg. 3.* Ex quibus omnibus ad oculum patet, summa Dei erga homines liberalitas: erga quem, quò liberaliorem erimus in confessione, laude, oratione, & aliis virtutum actibus; eò liberaliorem sentiemus.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, quis è nobis non libens se erga Deum, adeò munificum, liberalem exhibeat? Quis ei se non arctius adstringet

min votis, tum aliis virtutum actibus? 3. Pro oblatâ obedientiâ, cupiditatum victoriam, veram sapientiam, securitatem, tranquillitatem, virtutum agmen, & perennem in celo coronam elargiris. 4. Ad extremum pro quibusvis aliis, orationis, laudis, confessionis, aliarumve virtutum actibus, reddis gratiam, devotionem, gaudium in Spiritu Sancto, consolationes spirituales, altum perfectionis gradum, victoriam, Paradisum, ac vitam æternam. Concludo cum aureo S. Petri Chrysologi dicto: *Usura mundi centum ad unum: Deus unum accipit ad centum; & tamen homines cum Deo nolunt habere contractum. Sunt forsitan de cautione solliciti? Quare? Homo homini exigua chartula obligatione constringitur; Deus tot & tantis voluminibus caret, & debitor non tenetur.*

REGULA XX.
DE GRADIBUS SOCIETATIS.
EXHORTATIO I.

Probat cuique gradu suo acquiescendum esse.

T H E M A.

Unusquisque, in quo vocatus est Fratres, in eo permaneat.

1. Corinth. 7. 24.

VEL:

Cooptatus in aliquo gradu ad alium progredi curare non debet.

Reg. 10.

Si Societatis JESU subordinationi haud absimilem esse minorum diversitatem, subordinationemque penitus inspicimus; eandem Ordinum Angelicorum varietati, ac triumphantis Ecclesiae subordinationi haud absimilem esse deprehendimus: Etenim ex Apostolo Paulo, Magno Gregorio, aliisque Doctoribus, inter Angelicos Spiritus, Hierarchias ternas, Choros verò, seu ordines, novenos reperiri didicimus. Hierarchia prima, Seraphinos, Ccc Cheru-

Cherubinos, & Thronos: altera Dominationes, Virtutes ac Potestates; tertia Principatus, Archangelos atque Angelos complectitur. Quosnam verò per supremæ Hierarchiæ ardentes Seraphinos in Societate intelligemus, nisi Moderatores supremos, & universales; Generales scilicet ac Provinciales; quorum est præ aliis charitate flagrare; veluti à Petro Apostolorum Principe, totiusque Ecclesiæ Pastore requirebat Dominus: *Diligis me plùs his? Pascis oves meas.* Joan. cap. 21. 17. Quos autem per Cherubinos oculis, cognitione & sapientiâ plenos, adumbratos censebimus, nisi Præfides immediatos, scilicet Domuum Præpositos, & Rectores Collegiorum, oculis plenos, omnique sollicitudine subditis suis invigilantes? Et quos per Thronos, instar sedium Deum in se recipientes, nisi Professos, vel in cathedris Ecclesiæ populum, vel in exedris Theologiæ Auditorem erudientes? Per mediæ Hierarchiæ Dominationes, Virtutes & Potestates quos indigabimus, nisi trium Votorum Professos, passionibus & cupiditatibus suis dominantes; & in adjutorium spirituale formatos, virtutibus præstantes, nec non rerum temporalium curam gerentes, ac potestate dispensatoriâ ministeriali seu dependente præditos. Denique per Hierarchiæ postremæ Principatus, Archangelos & Angelos, quos nisi Magistros, aliisque Scholasticos scholis prædentes; & Coadjutores nondum ultimâ formâ insignitos, Angelis, tamen id est Novitiis, Angelicam vitam ducere solitis, & omnium infimis, Superiores designabimus?

Quâ verò ratione, quibusque de causis in Societate, omnibus, angelorum instar in gradu suo consistendum, nec ad alium sit aspirandum, præfenti exhortatione patefaciemus.

I. Memoratam, à Regula præscriptam gradus stabilitatem, postulat primò Ordo seu subordinatio, quæ velut in Ecclesia, & quâvis religio à Familiâ ita & præcipue in Societate nostra instar exercitibus cuiusdam ad animarum salutem ordinatâ, unice est necessaria: cui vel maximè convenit id, quod à Corinthiis suis reposcit Apostolus: *Omnia secundùm ordinem fiant.* 1. Corinth. Cap. 14. Et rursum 1. Corinth. c. 7. 24. *Unusquisque in quo vocatus est, evadat, in eo permaneat.* Quemadmodum enim omnes Angelici Spiritus, Hierarchiâ & ordine suo contentissimi vivunt: ita ut nec Cherubinus esse deberet Seraphinus; nec Angelus optet esse Archangelus; sed quisque eo gradu acquiescat, in quo à supremi Numinis Providentiâ est collocatus. Pari ratione Religiosos Societatis JESU eo gradu contentos degere oportet, in quo eos Divina Bonitas per Superiores constituit. Præclarissimam illam caelestem ac terrestrem subordinatorem & concordiam aptè declarat S. Anselmus Lib. de Beatitudinibus, subordinatorem & unione membrorum corporis: *Sicut enim pes non capit esse manus; sed suâ sorte contentus est: Nec auris querit esse oculus; sed suo officio & loco acquiescit: ita pariter & sancti Angeli in celo; & homines bene religiosi in terra, statim a gradu suo contentissimi vivunt, nec altiora ambiunt.* Quid verò vitâ hâc ordinatâ tranquil-

litis? Quid pulchrâ & concinnâ membrorum distinctione & proportione amoenius, in qua præcipua pulchritudinis humanæ pars est posita? Ex adverso autem, quid ordinis perturbatione cuius communitati aut Reipublicæ periculolius? Quid statûs, contra Dei, Pyralidumque voluntatem, immutatione peritiosius? Si enim nec Angelus in celo, nec membra in corpore, nec homines in Societate, forte suâ gradibus contenti forent; sed altiora appetere, atque ambirent; quæ ubi vis discordiâ, quæ contentio, quæ harmoniæ turbatio ac confusio exoreretur?

Atque hac de causâ Sanctus Patriarcha nolter ad ordinem istum in vigore suo belle conservandum, cavet quàm studiosissimè, ne illi, qui in Societate, pie ac pacate volunt vivere, in Christo JESU, remoti à sæculi turbis; ex uno in alterum gradum progredi allaborent; sed dispositioni divinæ, Superiorumque ordinationi, magna cum resignatione, humilitate & obedientia, peritus acquiescant.

II. Altera ratio, quæ quemvis gradu suo contentum, meritò reddat, est resignatio in paternam Dei providentiam. Deus omnipotens, figulus est, qui de eodem luto, pro beneplacito suo formât vas unum in honorem, aliud in contumeliam; nec potest iure aliquod queri, cur me facis sic? Dominus est, sicut Domino placuit, ita factum est. Infinita ejus sapientia novit, quid tibi expediat; prævidet fortasse te in altiore gradu, superbia insidandum; in inferiore autem continendum in humilitate. In-

finita ejus bonitas & charitas, nihil tibi evenire sinet, nisi in gloriam suam, & utilitatem tuam. Quidni igitur penitus relinças te, totumque manibus divinis, ceu lutum fingendum, firmandumve, offers? Quidni voluntatem & iudicium proprium cœcutionis abnegas, ut purè Deo placeas; & cum Christo Duce tuo dicas: *Ego quæ placita sunt ei, facio semper?* Joan. c. 8. Quod si feceris, jugi quiete & lætitiâ perfunderis: & licet adiutorum albo sis insertus, Profellum tamen multis passibus, ope divinæ gratiæ potes præcedere, uti virtute & perfectione, sic & meriti, præmiique cœlestis magnitudine.

III. Tertia ratio, in gradu cuius quietem multam pariens est profunda humilitas: quæ quisque nihili sui abyssum perspicit, infimumque in Orci flammis locum, peccatis suis se promeritum agnoscit: adeoque nec gradu infimo, nec minimo in Societate loco dignum se esse profiteri cogitur. Nec ad alios coætaneos suos, sibi prælatos, ac scientiâ aut virtute inferiores, animum reflectit; in sui tolli consideratione defixus. Neque enim exigua foret animi elatio & arrogantia, contra Superiorum sententiam, existimare, in se eorum præstantiam reperiri, quæ in Societate ad professionem requiritur: Quàm longissimè ab hac mentis elatione abfuit R. P. Franciscus Villanova Societatis JESU Hispanus, illustre demissionis profundissimæ speculum: cum quo sæpe per literas egit S. Ignatius, ut in numerum quatuor votis adstrictorum se referri sineret, licet in altioribus studiis parùm versatus esset; utique ob-

III.
Humili-
tas.

excellentissimam viri virtutem ac vitam sanctimoniam; scientiæ defectum abundè compensantem: at vir modestissimus rem tamdiu tergiversando, per literas ultro, citroque missas proraxit; donec translato interim in cælum Ignatio, humilitas filii de Patris charitate victoriam tulit; ut refert Tannerus in Societ. Apost. imit. pag. 65.

Non absimilem humilitatis in hoc genere palmam reportavit R. P. Hernandus Guillenus Societatis JESU, pater Hispanus; parentibus illustrissimis factus, nec minus excellenti animi demissione præditus; qui dum sibi deferretur emitenda quatuor votorum professio; tanquam ad rem sibi minimè debitam cohorrescens multis cum lacrymis eam deprecatus, eaque indignum se contestatus est. Tannerus ibid. p. 149.

Resipiscentiæ hac in parte luculentum præbuit exemplum R. P. Joannes Ramirez, similiter ex Hispania oriundus, Vir Apostolicus: is cum ultra modum severe quædam vitia è suggestu incelleret, ideòque à quatuor votorum emissionem dilatus esset; eam rem ægrè ferens, de statu mutando Carthusaque ingressu cogitavit: at luce insolita tandem à misericordie Nuntine perstrictus, ita secum reputare cepit: Pro miserum! Ubi es? vigilasne? Esne tui compos? Tu ausus es cogitare, complexionem eam perfectarum virtutum, quæ professis inesse debet, esse in te? Ergo quid tibi propriè, quid Societati publicè expediat, tu miser, vel curas studiosius, quam Præpositi, vel acutiùs vides? Audesque tot sanctissimorum virorum,

ac prudentissimorum, qui hanc Societatem fundarunt, & usque huc rextunt: judicio, præferre tuum, in causa tua? Tu scilicet professione dignus es, qui eam ambis? Qui humilium præmia superbè appetis, tamque turpiter tibi illudi finis? Quid obsecro, in emitenda professione petis? An vota, quæ religiosum efficiant, totumque hominem Deo dedicent? Tria hæc emisisti. Religiosam planè conditionem es; utinam vitam sibi Materiam exercendæ virtutis amplissimam habes. Adjumenta præstolantur omnia, per quæ ad apicem sanctitatis scandere possis: quid igitur est, quod professione petis? Nescio, quid plus auctoritatis perstringit misero oculos: non sanctitas, sed foedissima levitas & ambitio est ista. Hicne est meus sensus prænitens, quo abjici, despicique & proiecari ab omnibus, ut Domini mei dignarer insignibus, erat in votis? Hæc soluta est Professio, velle ignoratis & promissulo duci, & tanquam peripetema seu pægammentum, omnium mortalium pedibus subijci. Disce obedire mancipium nequam, disce jugum pati terra & cæli. Hæc & similia, in se reversus, sibi oggerat Ramirus ut narrat P. Tannerus p. 204. Ex qua sui victoria, mira Viri ad obediendum subitit alacritas, pax conscientie rediit, & novus zeli ardor animas juvandi, mentem occupavit.

Hujusmodi autem exempla & rationes virorum sanctimonie famæ cyclytorum an non merito ambicioso confundant, & ob degradationem nonnullam haud quietos, tranquillitati perlinæ jure restituant?

IV. Ratio quarta, omnem ab animo turbationem, ob gradum excitatam sopire aut eliminare valens est obedientia: quæ hoc jubet & non aliud; ac proinde voluntas propria, & iudicium omnino abneganda sunt; non poenæ metu, nec præmiis spe, sed impulsu charitatis, & unius Dei amore; adeo ut si Deus nec ullam humilitati, nec obedientiæ remuneret celeste præmium; nihilominus ad omnia ipsi placita, quàm paratissimos esse decerneret, in omnem vitam tuam, modo ipsi Deo, O. M. gustum ac beneplacitum præstares. Subterne te igitur Deo, cuique nutui pare; præsertim cum os tuum aperueris, & quarto inter simplicia positum tyrocinium, voto te obstrinxeris, asserendo: *Promitto mecum Societatem ingressurum, &c.* Jamque amplius retractare non liceat, sed standum sit promissis. Obedi igitur alacriter & cum Christo Domino dic: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me.* Joan. c. 4. Et cum Machabæo heroe generosissimo: *Sicut fuerit voluntas in iustis: sic fiat.* 1. Mach. 3. 69. *Nam qui fecerit voluntatem Patris mei, inquit Christus, qui in calce est, ipse meus Pater, & Mater & frater & soror est.* Matth. c. 12. 50.

Hoc modo animandus est animus ad obedientiam, omnisque amor proprius evandus: sanè in die iudicii, à nobis sude non reposeet, quo in gradu, doctrinæ, vel officii ac dignitatis vitam nostram exegerimus; sed quàm sanctè eam instituerimus, quémve perfectionis gradum conscenderimus: non requirer, quibus ornati talentis fuerimus; sed quàm fervidè ea ad Dei gloriam impenderit: non quo in immunere, sive Professo-

rum Theologiae, sive Verbi Divini Praeconum, sive in missionibus Apostolicis Operariorum versati fuerimus; at quàm purâ intentione, quàm sincero gloriæ divinæ & animarum zelo, munia nostra obiverimus. Contingereque potest ut è Coadjutorum classe quispiam, & in hac vita meritis & gratiâ, ac in alterâ, coronis & gloriâ Professum quàm plurimis præcedat parafangis: quemadmodum de primo Societatis nostræ martyre Venerabili P. Antonio Criminali, qui è Coadjutorum spiritualium numero fuit, & eo gradu etiam indignum se iudicabat, nullus dubitandi locus relinquatur.

V. Neque solum in ultimo Societatis gradu constitutos, suâ sorte contentos esse voluit S. Ignatius; verum etiam in Examine c. 6. addit, in Novitiis quoque hanc cautelam requiri. Unde voluit, statuitque 1. In Tyrocinio neminem de gradu uno ad alium transire: ut si sit examinatus, admittiturque pro gradu Coadjutoris temporalis, Novitiatu finito, obtinendo, nullam de statu hoc, cum Scholasticorum gradu commutando cogitationem suscipiat: neque etiam è contrario: id enim perfectionem, cuique statui convenientem sufflaminaret. 2. Jubet deinde idem S. Parens noster, ne quisquam ante tempus ex uno gradu ad alium ejusdem status subordinatum progredi allaboret, v. g. ne Coadjutor Novitiis, ante tempus in Collegio degere, aliorumque Coadjutorum officia, licet ipsorum propria obire desideret: ne Novitiis Scholasticus, ante tyrocinii finem, ad literis vacandum, aut docendum anhelet: ne Magistri,

V.
Constitu-
tiones
S. Ignatii.

Ccc 3 aut

aut Patres in tertio probationis anno versantes, ante tempus ad gradum ultimum festinent: nam secus agentes, haud levis superbiz indicium præberent; laudatissimamque Societatis harmoniam confunderent. 3. Monet Tyrones, ut Novitiatus tempore, omnem omnino de gradu aut officio secuturo curam ac sollicitudinem deponant; cum id incertum sit, sique divinæ Providentiæ cognitum sit; pari ratione vult, ut Scholastici in Collegiis, operam studiis navantes, omni alia sollicitudine superseant, ne ea fortè, quibus obedientia illos applicat, negligant, aut segnius tractent: age-rent enim, si secus faxint, contra primam Scholasticorum Regulam; quæ eos purè in illa incumbere studia præcipit, quibus ab obedientia applicantur: quamvis nunquam ad ea tradenda. Societas illos postmodum, destinatura esset. Perperam igitur procederet Magister literas humaniores docens, si studiis istis relictis, Philosophicis, aut Theologicis sese impenderet, aut si Theologicæ studio applicatus, Rhetoricæ, Poësi, aut aliis scientiis vacaret. Hujusmodi enim mutabilitates, animorum inordinataque ad hunc vel illum gradum officium, studium ve propensiones, perturbationes generant, & ingens statûs nostri perfectioni, impedimentum injiciunt. Provenit autem inconstantia hæc & mutabilitas ex eo, vel quod cum in uno satiari nequeamus, velimus in multis; vel quod difficultates statûs præsentis effugere cupiamus, & commodis frui, quæ nobis imaginamur in aliis: & sæpe numero hallucinamur, & specie inani deludimur.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, si pacem, si animi tranquillitatem querimus, si ordinem, si resignationem, si humilitatem, si obedientiam amemus, & perfectionem sectari aveamus, inimitabiliter in statu illo seu gradu persistamus, in quo obedientia, ac sancta Dei Providentia per Superiores nos collocavit: quamdiu ipsi placuerit; nec ad alium gradum aspiremus; nec ad alia studia aut negotia festinemus, nisi ad ea, quæ ipsa nobis sapienter injunxerit. Ambitionem etiam omnem, magnamque nostræ existimationem deponamus; & vel infimo, non solum Patrum, sed etiam fratrum ordine indignos nos arbitremur. Quasi modò geniti infantes, & innocentes, totos nos Providentiæ divinæ (quæ majorem nostræ, quam Rex ullus aut Princeps unigeniti sui curam gerit) committamus; & quemadmodum infans nullius rei sollicitudine tangitur, si involvatur pannis sericis, si lineis; si in ampla civitate, si in exigua versetur; si in magnifico palatio, si in paupere casa educetur; nec lætatur, si afficiatur honore, atque in sublimi collocetur subsellio; nec contristatur, si contemptui habeatur & ponatur in imo: ita nos Patri nostro cœlesti, Patri infinitæ potentia, sapientia & bonitatis, omniumque Patrum ac matrum amorem longissimè superanti, nos integrè & perfectè quoad gradum, officium locum, studia, atque omnia alia religemur; & quoniam ipsi singularis est cura de nobis, omnem sollicitudinem affectum filiali in eum projiciamus, & bene nobis erit: *Dominus regit me & nihil mihi deerit.*

EXHORTATIO II.

Suadet cunctis è Societate, ut in gradu suo sese perficiant,
totosque se divino obsequio impendant.

T H E M A.

Estote perfecti. Matth. c. 5.

V E L

*Sed in suo perfici, & obsequio Dei & gloria se totum
impendere.* Reg. 20.

Uotquot in quocun-
que Societatis gradu
versantur, sua singuli
à DEO recepere
talenta, quibus nego-
tiari, sese perficere,
& totos Divino Obsequio impendere
valeant. Nullus est, inquit S. Gregorius
Homil. 9. in Evang. qui veraciter dicat,
talentum minime accepi, non est unde
rationes ponere cogar: Talenti enim nomine
cuiuslibet pauperi etiam hoc ipsum reputa-
bitur, quod vel minimum accepit. Sed
Uni dedit quinque talenta, alii duo,
alii unum, pro libitu & beneplacito suo
distribuit. Hæc ratione S. Paulo Apostolo
quinque tradidit, scilicet donum lingua-
rum, potestatem miraculorum. Apосто-
latum, zelum animarum, efficaciam
prædicandi. S. Timotheo quasi duo
concessit, Scientiam Scripturarum, &
episcopatum ephesinum. Onesimo verò
unum, scilicet studium ministrandi
S. Paulo Romæ carceri mancipato. Ita
pariter Divina Bonitas Societatis JESU
membris aliis elargitur quinque
talenta, veluti Professis; aliis duo,
ut Coadjutoribus Spiritualibus; aliis
unum, ut Coadjutoribus domesticis offi-
ciis addictis: Omnibus autem & singulis
incumbit, ut secundum suam virtutem
negotientur & alia talenta lucrentur;
in suo gradu sese perficiant, totos
servitio divino se consecrent, atque ita
accepta

accepta à Deo talenta multiplicent. Ut autem rei hujus prototypon & exemplum proponamus, creata cetera consideremus, sed illustrius quàm in angelis, haud reperim⁹, quos & S. Ignatius suis ad imitandum exhibere solebat. Hi enim & in gradibus suis ac ministeriis omnino sunt perfecti, & voluntati divinæ atque obsequio totos se consecrant. Hos igitur ad imitandum nobis ob oculos mentis collocabimus.

I.
Quisque
in gradu
suo se
perficiat.

I. Primum quidem intueamur, quo pacto planta, arbores, pisces, volucres, animalia & homines sensim crescunt & se per sumptionem alimenti perficiunt: Sic enim ex nucis fit corylus: de glande fit ardua quercus: ex parvo puero denique magnus homo. Angelicæ Mentis quoque brevi tempore qui perfectionem suam attigerint, & nunc in gradu suo, in functione suâ, & actione quâlibet sint perfectæ, ut pro modulo nostro æmulari satagamus. Nam in primis Seraphini perfectissimo in Deum amore rapiuntur & pro viribus Angelos inferiores charitate accendunt. Cherubini cognitione perfectâ Deum contemplantur, aliisque illuminant, & ad cognitionem Dei deducere allaborant. Throni perfectè Majestatem Divinam excipiunt, ut in illis quodammodo resideat, ac quietem capiat; & simul alios ad Numen Divinum recipiendum disponere moliantur. Dominationes perfectè ab omni servitute, tyrannide, & cupiditate se abstrahunt, totosque se ad supremum rerum omnium Monarcham convertunt; & alios ab hisce vitiis abstractos, ad bonorum omnium fontem reducere nituntur. Virtutes prodigia

& signa mirabilia perfectione magis patrant; perque illos viti perfecti summi efficiunt. Potestates spiritus maligni & adversarias potestates omnino contempunt. Principatus Regna & Provincias rectè gubernant. Archangeli summa annunciant. Angeli denique Deum cognoscunt ac diligunt, & per inspirationes homines ad eadem dirigunt atque perducunt. Verbo Spiritus Angelici in Hierarchiis, choiris seu gradibus suis, nec non in functionibus & officiis suis magnâ perfectione omnia peragunt.

Cælestium horum Geniorum imitatione S. Patriarcha noster quemlibet in Societate, quocumque etiam in gradu constitutus foret, coniti voluit, ut gradus sui perfectionem adipisceretur. Si quis ad professionem eventus sit; instar Seraphinorum & Cherubonorum virtute ac scientiâ ardeat & luceat, aliisque exemplo & verbo illuminet atque accendat. Si quis sublimi ingenii acie careat, atque excellenti doctrinæ defectum in se notet, virtutum soliditate ac perfectione insigni scientiæ defectum compensare studeat. Si quis Marthæ ministeriis addictus, cum Onesimo, uno duntaxat sit talento dotatus, animum non despondeat; sed perfectione magnâ munia sibi concessa obeat: in amore divino, ac sanctorum vitam omnigenâ se perficiat, & plura talenta lucrari, Professusque ipsa meritis ac gloriâ in cælis præcellens valebit: Quemadmodum Onesimo fideli ministerio plura alia meruit; & accipiet Episcopatum Colossensem, multum conversionem, ac denique lauream.

lauream, ut insinuat Cornelius à Lapide in Epist. ad Philemonem : Et plures illiterati majorem in terris gratiam, & in celo gloriam affecuti fuere ingenio & doctrinâ præstantibus, ut in S. Francisco Seraphico. Sancto Simeone Stylitâ, B. Didaco, S. Catharinâ Senensi, & aliis quàm plurimis liquet.

Singuli itaque in gradu suo se perficiant. Perfectum definiit Aristoteles, cui nihil deest : Duobus autem modis contingere potest, ut nihil alicui desit. 1. Si nihil omnino sit, aut excogitari possit, quod in illo non reperiatur : atque ita solus Deus perfectus est. 2. Si in certo aliquo genere, in certâ disciplina, virtute, proprietate nihil ei desiciat eorum, quæ ad eam requiruntur. Et hæc ratione Professi in suo gradu, in virtute ac scientiâ ; non professi in gradu sibi proprio perfectionem nascisci studeant.

Novitii quodque, qui gradum ultimum nondum adepti sunt, sed in dies magis magisque ad eum sese disponunt. Tironum tempore Tironum perfectionem adsequerantur : eum in finem i. mortificationi assidue insistant, contra se ipsas & vitia pugnent, de aliâ re nullâ solliciti. Malitiam peccati probe cognoscant, & cujuscunque etiam peccati venialis deliberati horrorem concipiant ; ita ut cum S. Anselmo in Infernum detrudi malint, quàm Deum peccato deliberato offendere. 2. Ardens desiderium omnes & singulas actiones quotidianas perfecte obeundi concipiant, habitumque exactè operandi itabilem acquirant : hæc viâ, constanti animo in bene ceptis perseverabunt : nam *Adolescens juxta viam suam,*

etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Proverb. c. 22. 3. Studeant acquirere amorem crucis, contemptus & advertitatis, Christi patientis exemplo, ut patientiam addiscant, & post Tironium non facile ad minima contraria perturbabuntur. 4. Perfectam voluntatis propriæ abrenunciationem, & integram sui resignationem comparare allaborent ; ita ut ipsi nihil eligant, nihil recusent ; sed indifferentes ac parati sint ad omnia ; ad quamvis habitationem, officium, gradum, regionem, locum, occupationem ; more Angelorum, qui toti à Numinis supremi nutu ac voluntate pendent, indifferentes ad omnia. Hæc ratione Novitii ac ceteri omnes in gradu suo omnino perficiantur.

Jam verò quemadmodum S. Ignatius hanc gradus cujusque perfectionem nos docuit, Constitutionibusque inseruit ; ita & eandem ipso opere, Angelicam imitando vitam, complevit. Erat ipse Societatis Fundator, & Præpositus Generalis, in gradu eminentiore collocatus ; adeoque virtute & scientiâ excellenti conspicuus ; Sed ut Regulam præsentem, & Spiritus Sancti monitum : *Qui justus est, justificetur adhuc ; Et Qui sanctus est, sanctificetur adhuc ; & qui perfectus est, perficiatur adhuc ; impletet ; conabatur in gradu suo, exacto variorum perfectionis mediocum adminiculo, de mense in mensem, de hebdomade in hebdomadem, de die in diem, evadere perfectior. 1. Instar Seraphinorum, licet perfectus esset charitate Dei & Proximi ; in dies tamen nitabatur in ea crescere : ut enim*

D d d m

in apotheosos ejus relatione, Sacra Rota Auditores & Cardinales memorant: *Tanto erga Deum amore flagrabat; ut tota die illum exquiret; ut nihil aliud loqueretur; nihil aliud cuperet, quam placere Deo & illius obtemperare voluntati.* Eodem amore mortalium omnium corda succendi vehementer cupiebat: unde suis ad fructificandum missis unice inculcabat: *Ite, inflammate omnia.* Et Romæ Doctrinam Christianam pueris, rudibusque traditam, hoc concludebat epiphonemate: *Amate Deum ex toto corde, ex tota anima, ex tota voluntate.* 2. Instar Cherubinorum scientiâ, cognitione & æstimatione magni Dei perficere animum conatus est: proinde ex aspectu flosculi aut vermiculi, in Conditoris cognitionem, æstimationem, & amorem rapiebatur; ideoque sæpenumerò totus igneus & splendore mirabili circumfusus ac divinitus à terra sublimes conspectus, & cum Deo loqui auditus est: *O Deus meus! Amor cordis mei! O si te homines nossent!* Andreas Lucas in vita. Hispan. Lib. 5. c. 4. 3. quomodo autem S. Pater instar Thronorum Deum in anima sua perfectè recipere laboravit; instar Dominationum perfectum passionum dominium assequi; instar Virtutum, solidam, perfectamque virtutem adipisci; instar Potestatum adversarias potestates comperere; instar Principatum sanè gubernare; instar Archangelorum summa annunciare; instar Angelorum, jugi oratione & contemplatione Patris celestis faciem intueri studuerit; temporis angustia non sinunt latius explicare; sed in vita legere licebit. Ex quibus

omnibus jurè colligimus, S. Ignatium ut gradus perfectionem singulis præscripsit, ita te ipsâ, charissimata meliora semper æmulando, eandem consequi pro viribus conatum fuisse; cuius, tanquam Parentis optimi exemplum sectari non desinamus.

II. Alterum quod S. Patriarcha postea in Regula præfente nobis proponit, est: *Ut totos nos Dei obsequio & gloria impendamus.* Quod rursum præclare præstat cuncti Spiritus Angelici, qui sive in caelis manent, sive in terras ad nos descendunt, semper faciem Patris contemplant, eumque totis viribus, totâ mentis, toto conatu laudant, amant, & voluntatem ejus exequuntur: Et inique totos se divino obsequio & gloria impendunt: Clientibus verò suis assistentes, eosdem ad Deum laudandum, eique fideliter serviendum inducunt; imò in nihilum redigi mallent, quam vel momento Dei gloriæ ac cultus se subtrahere. Idem à nobis requirit in Regula vicelima Sanctus Ignatius; ut nemo de alio gradu altiore sollicitus, sed quisque gradu suo optimè contentus, id unum curet, ut in eo se perficiat; & sive Professorum, sive Coadjuutorum albo insertus sit, secundum talenta sibi credita, totam virtutem, totam scientiam, totum ingenium, judicium, eloquentiam, oculos, aures, manus, pedes, os, linguam, pectus, omnes denique corporis & animæ vires obsequio Dei & gloriæ ejus impendat, & secundum obedientiæ directionem omnia peragat; ac Proximum in salutem, perfectioneque acquirendâ optulanti enitatur. Simili modo Novitius totum se Deo

Deo offerat, Confodales suos verbo & exemplo edificare ac perficere studeat: Extremos verò, atque in primis rudes & pueros Doctrinâ Christianâ imbuat, in omnibus operibus suis nihil nisi Dei majorem gloriam spectans: Sic Dei obsequio & ipse totum sese impendet: Ut verò alacrius, ferventiusque in suo gradu quisque id præbet, summi momenti causæ id requirunt & jure suo postulant.

1. Exigit id à nobis infinita Divinæ Majestatis excellentia, & essentia ejus immensa: Ipse enim solus est, cui (ut loquitur Job c. 23. 13.) *Creaturæ omnes comparate non sunt; & quasi nihilam reputantur.* Ipse unus hoc sibi nomen veniat: *Ego sum qui sum.* Exodi c. 3. 14. Cujus comparatione alia veluti non sunt, aut nihilum & inane censentur. Ipse solus bonus & infinita est bonitas: de quo Veritas ipsa testata est. Matth. Cap. 19. *Nemo bonus nisi solus DEUS.* Ipse solus potens, & immensa Potentia, teste Apostolo 1. Tim. 6. 15. *Qui est beatus & solus potens Rex Regum, & Dominus Dominantium, qui solus habet immortalitatem.* Solus habet sapientiam, aternitatem, Justitiam, misericordiam, sanctitatem & clementiam. Si igitur Reges terreni & Principes digni judicantur, ut Aulici ministri & famuli eorum obsequio se totos impendant; quis honor, quod obsequium, quæ gloria debebitur illi, qui solus habet omnem excellentiam, majestatem, dominium, imperium, potestatem? à quo quidquid bonitatis, dignitatis & potestatis creaturis universis concessum est, tanquam ex fonte inexhausto scaturivit?

2. Exigit id conditio nostra, quâ toti Dei sumus, secundum illud Ezech. c. 8. 4. *Omnis anima mea est, sicut anima Patris, ita anima Filii mea est.* Et Jobi c. 41. 2. *Omnia quæ sub celo sunt, mea sunt.* Quid autem æquius, quàm ut homo Creatori ac Domino suo supremo & legitimo serviat, totumque se ejus famulatui mancipet, & vitam omnem, quam ab eo obtinuit, in ejus cultum & gloriam infumat?

3. Exigit id redemptio nostra, quâ Filius Dei nos Diabolo venditos & ad perpetuum Inferni carcerem damnatos sanguine suo & morte redemit. *Empti estis pretio magno.* 1. Corinth. Cap. 6. 20. *Nempe sanguine Filii sui, qui Dedit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis.* Quàm igitur indignum & grave erit servos tanto pretio comparatos Hero & Redemptori suo obsequia debita denegare; ejusque servitium se non totos impendere?

4. Exigit id finis nostri præstantia, qui est ipse Deus, ad quem amandum, colendum & glorificandum conditi sumus: *Quia ipse primus & novissimus, principium & finis.* Apoc. Cap. 2. 22.

5. Exigit id præmium ingens dignè ei servientibus, ejusque obsequiis totos se impendentibus promissum: æterna scilicet Beatitudo, ac DEUS Opt. Max. ipse. *Ego (inquit) ero merces tua magna nimis.*

Quocirca, Charissimi, quisque in gradu suo se perficere studeat, sicut Professi & Coadjutores in suo; ita quodque Tirones in suo: nihil negligent, peccatorum fugâ, vitiorum extirpatione,

D d d 2 operum

operum quotidianorum acuratione, malorum tolerantia, & omnimoda sui resignatione & indifferentia, exemplo SS. Angelorum & Sancti Ignatii. Deinde corpus cum sensibus, & membris, animam cum potentiis DEO consecrent, dicendo cum Sancto Ignatio in meditatione de regno Christi. *Me tibi penitus offero, meaque omnia tua subijcio voluntati.* Et in exercitio de amore Dei: *Suscipe Domine universam libertatem meam, accipe memoriam, intellectum atque voluntatem omnem: quidquid habeo vel possideo, mihi largitus es, id tibi totum restituo.* Et quemadmodum ille totum se gloriae divinae impendit, corde, ore, & opere semper preferendo: *maioris Dei gloriam: ad eamque propagandam, omnes cogitationes, curas, occupationes, indultrias, labores & studia dirigendo, Domos, Collegia, Gymnasia, Sodalitia, Missiones, Lectiones, Catecheses, Conciones, Instructiones, atque omnia alia referendo: ac denique per universum mundi*

ambitum, per suos fidem propugnando, haereses oppugnando, infidelitatis tenebras illustrando, Juventutem erudiendo, summos, medias, infimos ad pietatem, Sacramentorum frequentiam, & DEI cultum traducendo, (ut recti, & non invidi rerum affirmatores probe norunt, & vel ipsi Ecclesiae sanctae inimici, & maximi Societatis hostes profitentur) ita nos pro modulo nostro, & talentis à DEO acceptis negotiemur; quidquid per ingenii, gratiae & corporis vires valeamus, libenti animo praestemus, atque in totos nos obsequio, & laudi, servitio & gloriae DEI impendamus, offeramus, consecremus, quemadmodum Divinae Majestatis excellentia, nostra subiectio, redemptio, finis, & gloria aeternae corona jure exigit ac promeretur.

*
*

REGULA XXI.

De Tempore, Ordine, Devotione & Ariditate in exercitiis
spiritualibus.

EXHORTATIO I.

De Tempore & Ordine rerum spiritualium.

T H E M A.

Omnia tempus habent. Eccles. c. 3. 1.

V E L:

Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant. Reg. 21.

Omnia tempus habent, inquit Regum sapientissimus Salomon. Eccles. c. 3. 1. Hebraicus textus sonat: *Omni rei est constitutum tempus*. Syrus, *Omni rei est tempus*, & *tempus omni negotio sub sole*. Alii vertunt: *Omni rei suum est praefinitum tempus, limitatum & determinatum*: deinde ad particularia descendens, subjungit: *Tempus nascendi, & tempus moriendi*. I. c. Sic flores, frondes & germina oriuntur in ve-

res; occidunt in hyeme; homines & animalia nascuntur in infantia, moriuntur in senectate. *Tempus plantandi & tempus evellendi*, I. c. Tempus plantandi, arbores, frutices, herbas, ac tempus eas evellendi, juxta certorum siderum ortum, praesertim lunæ, ventorum, plusviarum, serenitatum: ut exactè describit Varro & Columella L. 2. de rustica. c. 8 & seq. Pari ratione tropologicè est *tempus plantandi*, virtutes statim temporibus, & *tempus evellendi* vitia vitiorum; est tempus vacandi penitentiae: ut in quadragesima; & laetitiae spirituali, ut in paschate; nunc operibus

D d d 3 elec-

elemosynæ, ut tempore pestis, famis, belli; nunc patientiæ, ut tempore morbi, tentationis, persecutionis: nunc operibus vitæ contemplatiuæ, nunc actiue prout obedientia exigat. Atque hoc ipsum præscribit S. Patriarcha noster præsentæ Regulæ: *Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant.* Est enim tempus meditandi & tempus laborandi: tempus dormiendi & tempus vigiliandi: tempus tacendi & tempus loquendi, tempus corpus pascendi, & tempus animam, oratione, examine, spiritualique lectione reficiendi. Verbo Omni rei suum præfinitum & determinatum est tempus, ac potissimum exercitiis spiritualibus; quod nemo negligat; nemo invertat, ac ordinem perturbet; qui sibi ipse nocimento esse nolit.

Tria igitur nunc declarabimus; nimirum Societatis religiosæ, rebus spiritualibus impendendum esse tempus suum, tempus integrum, non secus atque in reficiendo corpore, tempus proprium, & integrum observatur.

I. Quemadmodum Noëmi arcam Ecclesiæ Catholicæ, ita & Societatis nostræ symbolum aut figuram esse merito asserere videmur, ad quam divina Clementia ex misericordia sua infinita præ tot myriadibus, in mundi diluvio peruentibus, nos vocare dignata est. Sicut enim in arca, non solum mansiones & domicilia: sed etiam esca omnibus animantibus in ea degentibus conveniens custodiebatur: sic etiam in Societate nostrâ, non solum mansiones multæ, id est, domus, gradus, officia & functiones; verum etiam esca multiplex om-

nibus in ea degentibus, & in quolibet gradu aut munere constitutis, apta conservatur; quâ vitam spiritualem conservare valeant; sine qua fame contabescant; non secus atque Noëmus cum familia & animalibus morti in arca succubuisse, nisi pabulum pro hominibus pecorumque sustentatione in arcam invehisset, ac suo tempore distribuisset.

Omnes, ait Sanctus Ignatius, tempus suum, rebus spiritualibus impendant. Omnes sive Superiores sint, sive subditi, sive Professi, sive Coadjutores; sive Veterani, sive Novitii, *Omnes suum tempus rebus spiritualibus impendant.* Qualiter vero in Societate res spirituales recuperamus atque ulurpamus? Meditationem, orationem vocalem, sacrificium, psalterium, rosarium, examen commune & particulare, libri spiritualis lectionem, communionem, exhortationem, ceterasque functiones asceticas, quibus Spiritus nutritur, sustentatur, conservatur, roboratur, ac perficitur: sine quibus languet, deficit, contabescit & moritur.

Ait autem *tempus suum*: sive tempus quod cuique à Superioribus concessum, aut constitutum fuerit: non quod omnes tempus æquale, aut æqualiter illud queant impendere; sed quilibet *tempus suum*. Professus suum; Coadjutor suum, Tyro suum. Sanè S. Pater noster Professi studium orationis ita commendavit, ut omne tempus, quod obedientia & charitatis operibus superest, ab inorando traduci voluerit. Fratres suum tempus meditationi, sacro examine, Libro spirituali destinatum habent præter-

I.
Omnes re-
bus spiri-
tualibus
impendat
tempus
suum.

præterquam quòd etiam ante, in & post labores & opera singula, mentem ad Deum elevare, ardentiaque suspiria, velut igneus sagittas, in cœlum ejaculari valeant. Novitii felices sunt, quibus totos propè dies exercitiis spiritualibus infumere conceditur. Denique nemini non tempus suum conceditur, quo Spiritum excolat, & nutriat; veluti in Arca Noe, nec mansiones nec escæ deerant.

II. Alterum, quòd implicite S. Patres innotuat & optat, est illud; ut hoc tempus nobile, non accidamus, non decurramus aut minuamus; multò minus, ut illud studeatis, laboribus, conversationibus, aut aliis rebus impendamus, similes illis, qui neglectis unionibus conchas, relictis nummis aureis, lutum colligerent. Profectò si cui ad ararium regium aditus referatur; eâ lege, ut, quod unius duntaxat horæ spatium, aureorum nummorum eximere libitum esset, liceret sumere; quantum verò illâ horâ negligeret, tantum omnibus aliis penuria laboraret; quanta huic diligentia impendenda foret; ne hora illa sine fructu efflueret? Ita nobiscum agitur, quando tempus aureum exercitiis spiritualibus depuratum negligimus, aut truncamus; neque enim solum debito fructu pro tempore secuturo, totaque aternitate privamur; verum etiam, ob temporis pretiosi jacturam, pœnam non levem incurrimus.

Reperias nonnunquam Religiosos verbi divini Præcones, aut conscientia arbitros aut scientiarum variarum Professores; quibus velcum Auditoribus,

vel cum Pœnitentibus, vel cum Discipulis, proluxa sine fine colloquia miscere lubeat; at horulam colloquiis cum Deo infumere tadeat. An non hujusmodi Religiosos rectè Pilato assimilaverimus; qui cum Scribis, cum turbis, cum militibus, vel de Barraba, in parateve, effusè locutus est: at de veritate cum Christo tamdiu loqui non potuit, quamdiu Dominus roganti, unâ, eaque brevissimâ fortè periodo responderet. Dicit ei Pilatus: *Quid est veritas?* & cum hoc dixisset, iterum exiit ad Judcos. Joan. cap. 18. 38. Subiste saltem, Pilare, tamdiu, donec, quod quaris, doceare. Scilicet, ut Pilato, ita & Religiosis tepidis, quævis mora cum JESU sæculum est.

Reperias quoque Religiosos Marthæ ministeriis mancipatos, qui ad labores quosvis alacres; ad orandi & meditando labores sint segnes; ad opera externa manualia exultent; ad interna, ad spiritualia exercitia, longè aliis nobiliora, gemant. Recordamini obsecro, (ait P. Joannes Paulus Oliva Societatis nostræ Generalis XI. Lib. 4. stromatum.) vaccarum, quas philistini arca Domini supposuerunt; *libant autem in directum vacca pergentes & mugientes.* Pro Deus immortalis! quoties & graviora traxerant, & durius laborarant, nec mugierunt. Vix pergere ceperunt cum arca, & mugiunt. In stabulo emunguntur & silent: tacuissent credo, si aratrum ducere per diem, noctemque coactæ essent. Arcam sine mugitu non trahunt. Et illas quidem non mitior; nam & bruta erant, &

quin apris discerpendis dedâmini? Cavete & paveate: manna fastiditis si è cœlo pluat; pepones & cucumeres & cæpas esuritis, si eas nilus, Ægyptiâque sânes excluderit. *Misit Dominus in populum ignitis serpentes.* Metuite, ne & vos ignitus serpens, Draco antiquus mordeat ac devoret, in mundi pericula relapsos: à neglectu meditationis, inquietus; piissimus Bergmannus, omnis à Societate apostasia sumplit exordium. Non deseretis vocationem, nisi antè deserueritis orationem.

Quocirca; cum omnia tempus habeant; etiam naturalia & minima quoque, quantò magis supernaturalia & spiritalia? Ut æquum omnino sit, omnes solum tempus rebus spiritalibus impendere: nonne anima plus est, quàm corpus? Si igitur corpus tantâ curâ, suo tempore pascitur; quantâ sollicitudine, anima suo tempore reficienda erit, ne fame contabescat? Quilibet igitur tempus suum rebus spiritalibus consecret; quocumque munere aut gradu fungatur; cum ex his omnis energia ac virtus in opera alia dimanare debeat. Hæc conciones inflammant, hæc studia illuminant; hæc labores acuunt ac perficiunt. Quare nemo, aut Concionatorum, aut conscientiarum arbitratorum, aut scientiarum variarum Professorum adeo detemens sit, qui aureum rerum spiritalia

tempus, aureis, minis que pretiosis occupationibus infumat; & cum auream colligere valeat monetam, in cupream totum sese effundat. Nemo eorundem cum Pilato proluxas libens cum turbis sermones misceat; & vel horulam colloquio cum Christo infumere recuset. Nemo Coadjutorum temporalium ad labores externos, ita se totum applicet, ut contemplandi & orandi laborem refugiat, & cum vaccis arcam Domini portantibus, mugiat. Nemo Magistrorum nostrorum, aut Scholasticorum, ad studia promptè vigilet, & ad orationem indormiscat, ne Petro dormituriēte audire cogatur: *Sic non potuisti unâ horâ vigilare mecum?* Denique nemo vel ad recolenda studia, vel erudiendam juventutem destinatus, tantopere se vel studiorum, vel conversationis, inordinato desiderio, absorberi sinat, ut exercitia spiritalia intermitat, vel cum Hebræis manna nauſcet, & fures, pepones & allia Ægypti appetat, alioquin certissimè cor ejus exarescet, devotionis calor intepeſcet; charitas & spiritus refrigescet; periculoque se manifesto exponet, ut è religionis cœlo, in cœnum mundi relabatur, & ab ignito serpente, stygiôque Dracone mordeatur, perimatur & deglutatur.

Ecc

EXHOR-

EXHORTATIO II.

De observando in rebus spiritualibus tempore congruo
& statuto.

T H E M A.

Fili, conserva tempus. Eccli. c. 4. 23.

Vel ex Regula.

Tempus non modo, Religiosis viris, probe observandum; sed etiam, tanquam rem longè pretiosissimam, & à supremo Numine, ad opes immortales, ad virtutum, gratia & gloriae thesauros comparandos, nobis benignè concessam, studio singulari conservandum esse, quis vel leviter in vita religiosa versatus, ignorat? Et tamen quoties, pro dolor! etiam viris religiosis, nobile hoc cimentum, hanc temporis pretiosam gemmam, aut homines mundani garruli, aut Religiosi otiosi ac tepidi, aut Demones ipsi, eripiunt? Qui idcirco rectè fures temporum appellantur; quòd ad illud cum ipsis prodigendum, rebusque vanis ac non rarò noxiis impen-

dendum, incautos sollicitent. Jubeo ergo Siracides nobilissimum hunc thesaurum, & si perdatur, irrecuperabilem, studiosissimè conservare; operibus virtutum insumere, atque à malis declinare: Idque jure merito: Non enim, ut ait Seneca epist. 118. *tam benignè & liberale tempus nobis natura dedit; ut ex ill. vacet perdere.* Et mox: *Ex hoc tempore tam angusto & rapido, & nos impetente, quid juvat majorem partem materiam in vanum? An ignoramus, illud velut vaporem, umbram ac fumum quam velocissimè fugere; & irrevocabili avolare? An nescimus tempus hoc momentum esse, à quo aeternitas vel beatissima, vel miserima pendeat? Ergo rectè Siracides monet: Fili conserva tempus; idque non in omni duntaxat opere ac labore, pro Dei gloria suscipito; sed vel maximè in rerum spiritualium exercitiis, velut aurum, plum-*

bum, reliqua omnia, dignitate & merito excedentibus.

Quod ut præstemus; non tantum quilibet tempus suum, & tempus integrum, ut exhortatione proximè præcedenti declaravimus; sed etiam tempus congruum, tempusque statutum impendat, necesse est, ut dictione præfati patefaciamus.

1. Tempus exercitiis spiritualibus tribuendum esse, non quodcumque, sed aptum, sed congruum & opportunum, vel ex eorum præstantia abundè jam vidimus: & absque hoc, in virtutum studio, & animarum salutis negotio exiguum profectum faciemus. *Hæc meditare*, inquit Apostolus, & *in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus*. 1. Tim. 4. 15. Nunquam autem profectus tuus manifestus erit omnibus; nisi vitam Apostolicam, ritè instituas: nisi vitam mixtam probè ordines, nisi contemplationem & actionem artificiosè conjungas, & singulis congruum tempus assignes: *Neque enim* (ait S. Gregorius L. 6. moral. c. 17.) *perfectus Predicator est, qui vel propter contemplationis studium operanda negligit, vel propter operationis instantiam contemplanda postponit*: Sed is, qui singulis functionibus tempus opportunum deputat, & sedulo impendit: quomodo exemplo omnibus Christus Dominus præluxit: velut idem S. Gregorius l. c. innuat, dum subdit: *Hinc est quod humani generis Redemptor, per diu miracula in uribus exhibet, (nota tempus congruum) & ad orationis studium in nocte pernoctat.* (nota tempus orationis opportunum) *Ut perfectis videlicet Predicatoribus innuat, quatenus*

nec activam vitam, amore speculationis funditus deserant; nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant; sed quieti contemplantes sorbeant, (temporibus congruis) quod occupati erga proximos, loquentes refundant.

Congruum igitur aptumque tempus & actioni & contemplationi tribuendum est; & utriusque fructus ac profectus abundè elucescet. Reperire est autem nonnullos tepidos, opportuniore matutinas horas literarum studiis; pomeridianas verò minus aptas, exercitiis pietatis tribuentes. Alios invenire est, pensum horarum, aliisque spiritualia in serum vespertum, rejicientes; alios ascensum annuam in tempus hyemale incommodum differentes. Tempus vernali jejunii aptum eos invitat; tempus Paschale & Majale allicit; tempus inter festum Ascensionis Domini & Pentecostes, olim recollectioni Apostolicæ destinatum, & perquam opportunum, trahit: at nondum illis placitum: nondum venit tempus optatum, donec ultima anni hebdomas instet, & dilationem ulteriorem abruptere cogat. An non hujusmodi dilatoribus, jure Deus improperet, quod olim per Prophetam Aggrum populo oggressit, c. 1. 2. *Populus iste dicit: nondum venit tempus Domini Domini edificanda.* Dominus verò ingratam excusationem illam refellit, dicens: *Nunquid vobis tempus est, ut habitetis in domibus laqueatis?* Id est, fornicatis, concameratis, fornice seu testudine testis. Quasi diceret, vobis superpetit tempus, animus & sumptus, ad construendas vobis domos, non solum necessarias, sed etiam delicatas ac pretiosas;

tiosas; verum ad Domum Dei dirutam restaurandam tempus & omnia desunt.

Habetis, ô tepidi! tempus, ut amittatis illud: ut alienis negotiis illud impendatis, ut rebus inutilibus prodigatis; ut faciatis, quod velupe, imò quandoque quod noxium vobis est: ut autem operemini vestram salutem & profectum; atque exactè peragatis exercitia spiritualia, nondum venisse tempus opportunum causamini: atque ita tempus & ordinem operum invertitis, viliora melioribus, temporalia spiritualibus exercitiis anteponitis. At quid inde sequetur? Non aliud sanè, nisi ut poenâ simili mulctemini, & nunquam ferium in vita spirituali progressum faciatis. Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: *Ponite corda vestra super vias vestras: seminastis multum, & intulistis parum: comedistis & non estis satiati: bibistis & non estis inebriati: operulistis vos, & non estis calefacti: & qui mercedem congregavit, misit eas in sacculum pertusum.* Aggæi cap. 1. 6. Hoc profectò, iusto Dei iudicio, vobis accidit, ut post multa opera bona, fructum exiguum referatis: ut pia alioquin & sancta exercitia, neque satisfaciant vobis, neque pinguedinem devotionis, neque sâritatem spiritualem præstent; neque charitatis calorem augeant; sed tanquam si in sacculum pertusum infunderetis omnia, perinde maneatis steriles, indevoti, aridi & tepidi, ac si nihil egissetis, vel hac sola de causa, quòd tempore breviori, vel parùm opportuno, illa velut opus perfunctorium, & ut græci ajunt: *εργον & παράργον, παράργον & εργον,*

aut festinanter, aut tempore incommodo, aut distractè peragatis.

Sequimini igitur S. Laurentii Justiniani monitum: *Semper (perfectiorum amantes) studeant potiora opera quaerere, & congruentiori tempore coaptare; ne inmundorum Spirituum efficiantur ludibrium, & profectus spiritualis detrimenta capiant.* L. de discipl. & perfect. monach. c. 10. *Quæ damna, ut evadant, semper, quantum licet, congruum tempus eligant: si enim Deus justus iudex, congruum tempus sumet, ad omnia opera nostra, etiam bona, dijudicanda: Cum accipero tempus, ego iustitias iudicabo.* Psal. 74. 3. Sanè minime convenit, illud nos negligere; nec expedit nos celeriter, perfunctoriè aut intempestivè id peragere, quòd ex proposito & prolixè examinabit, iudicabitque cardiagnoset Deus.

II. Tempus suum omnes impendant à S. Ignatius: id est, tempus statutum, vel ex Regula, vel ex Ordine confusum, vel ex iussu Superioris, vel ex signo campanæ dato: ita ut hoc tempus præfixum, non antevertamus, non invertamus, nisi vel necessitas, vel obedientia, vel charitatis seorsus faciendum suaserit. Omnia tempora habent, clamat Eccl. c. 3. 1. Omnia secundum ordinem facienda inquit S. Paulus. Præclare id exponit S. Laurentius Justinianus in Libro de discipl. & perfectione. c. 10. *Singuli itaque Deo famulantes studeant proprias interioris atque exterioris hominis, loco & tempore dirigere actiones: anteponenda postponant, & agenda prætereant: maximi proculdubio periculi est, prout suggerit animus, velle degere. Propria cunctis consulendum est, ut taliter unumquodque*

quodque disponant opus, ut qualibet hora propriam habeat actionem. Sciant quando orationi, quando lectioni, quando operi manuum incumbendum sit; ne accedia spiritui, in mentis dubietatem, vel hebetudinem evecti, tempus suum inaniter consumant.

Quæ verò damna, ex hujus vitæ ordinatæ, constantiæque in agendo, neglectu, oriuntur; idem Sanctus Venerum Patriarcha mox subdit: *Quam sepe lectioni vacant, cum orare deberent, orationi insistunt, cum liceret operari, ac per hoc tempore oppressi, fraudèque decepti, cuiusvisque operis debito privantur fructu. Non sic verò, qui pollent prudentiâ: suo enim tempore orant, suo legunt, suo tempore manibus operantur; singula singulis persurgunt horis, nec penes ipsos quidquam inordinatum prætermittitur.*

Statâ hujusmodi tempora servandi specimen nobis præbuit Sanctus Propheta David, quando vespertino, matutino, & meridiano tempore in laudes & præconia Dei erupit; idque magnâ constantiâ. *Vesperè, inquit, & manè & meridie narrabo (Laudes DEI) & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Psal. 54. Deus enim in oratione constantes ac perseverantes exaudire consuevit.

Simili quoque exemplo præluxit Propheta Daniel, qui non solum degens in Jerusalem; verum etiam translatus cum aliis captivis in Babylonem; more Judæorum statuta tria orandi tempora exactè observabat: *Qui ingressus est domum suam, & fenestris apertis in camaculo suo contra Jerusalem, tribus temporibus in die flebat genua sua, &*

adorabat, considebatque coram Deo suo, sicut & ante facere consueverat. Dan. c. 6. 10. Tria sunt tempora, ait Sanctus Hieronymus, quibus Deo flebenda sunt genua. Tertiâ, Sextâ & Nonâ, Ecclesiastica traditio intelligit.

Orabant autem Judæi horâ tertiâ, quia tunc Lex data est in Sina, & eadem orat Ecclesia, quia tunc Spiritus sanctus datus in Pentecolte. Sextâ, quia tunc erectus serpens æneus in deserto: eadem orat Ecclesia, quia tunc Christus est crucifixus. Nonâ, quia tunc petra dedit aquas in Cades: uti & Christi latus in cruce tunc perforatum, Sanguinem dedit & Aquam. Porro tertiâ, sexta, nona computantur ab ortu Solis, Hebræi enim diem, ut Romani noctem, dividebant in quatuor horas; prima erat ab ortu Solis, continebaturque tres horas nostras, ac durabat à nostra sexta ad nonam. Horâ nostrâ nonâ, incipiebat tertiâ, & durabat usque ad nostram duodecimam: tunc enim incipiebat eorum sexta, quæ durabat usque ad nostram tertiam pomeridianam, à qua incipiebat nona eorum, & durabat usque ad vesperam. Hæc ergo statuta tempora exactè constantèque observabat Daniel.

Quantâ diligentia, constantiæque orandi tempora observavit S. Bernardinus, commemorat in ejus vita Suerius cap. 32. Dum enim quotidie horâ statuta devotioni vacaret; nulli ad eum patebat accessus, neque Principi, neque Regi, sed cogebar expectare omnes: dignus alloqui divini; statique precandi temporis altimator; quod tempus Cacadamon, vel

Ecc 3 maxime

maximè infestare solet, adèd ut S. Joannes Climacus gradu 18. scriptum reliquerit, eodem tubæ spiritualis signo convocari Fratres ad orandum; & nemo convenire ad eos perturbandum.

Sancti Bernardini eximius Emulator exitit noster Pater Michaël Turrianus Doctor Complutensis, qui postea in Societate micà pietate & sanctimonix opinione illuxit: de quo refert Eusebius Nierenbergius Lib. 4. Doctr. sic. 8. c. 51. Eum nec morbo, nec ullà occupatione, nec ullius reverentià à suis exercitiis impeditum; sed adèd constanter ea peregrisse ut statas illorum horas nunquam perturbaret. Accidit aliquando, ut cujusdam exercitii horà acciretur à præcipuo Magnate, qui instantè & magnà cum festinatione Michaëlem advocabat pro re magni momenti: hæc ille dubius, quid ageret; an procederet in exercitio suo, an adiret advocantem; utrumque fecit; ivit, sed ut postularet principem, illum permitteret prius inceptum exercitium suà horà absolvere; annuit ille: Michaël autem domum illico repetens, devotioni suæ fecit satis; atque absoluto illius horæ penso, Magnatem repetiit.

Denique. Ut pro Fratribus nostris Coadjutoribus quid imitandū attextam; in exemplum sibi statuunt Fratrem nostrum Cyprianum Zapatam, de quo idem Eusebius recenset l. c. eum dum res rusticas foris curaret; tam rerum spiritualium exercitiis tenacem, ut in villa sibi & Socio solitariis semper ad illas pulsaret, non secus atque si in Collegio forent: quin & cum solus ipse ad rus

abiret, secum ferebat tintinnabulum sibi que soli ad orandum signum daret.

Adèd exacti, & ad admirationem accurati, in tempore statuto observando fuere Viri sancti & perfectionis avidi: non ignorantes, ab hac accuratione tria maxima vitæ ordinatæ bona promanare, scilicet modum, decorem & stabilitatem: teste Doctore Mellisso Serm. 49. in Cent. *Discretio* (inquit) *omni virtuti ordinem ponit: ordo vincit modum; & decorem etiam ac perpetuam.*

Quapropter, Charissimi, quaque vestrum in Tirocinio assuecat, & consuetudinem stabilem acquirat singula exercitia spiritualia congruo, opportuno atque tempore peragere; nunquam sine necessitate, aut causâ iustâ differat, aut in tempus inconueniens illa rejiciat, ne fortè ea festinanter, ac promissa imperfectè, obiter, & absque fructu debito, in angustias temporis coacta, decurrere compellatur; Judicijque severi, etiam iustitias judicantis minus cogatur incurrere. Sed potius tempus ab Obedientia aut Regulâ statutum ad amissim observet; nisi vel necessitas, vel charitas, vel obedientia aliud suadeat, exigatque: exemplo Davidis, Danielis, Bernardini, aliorumque è Societate Virorum illustrium. Hæc ratione modum, decorem, perpetuitatem tenebimus, fastidium evitabimus, magnâque jucunditate omnia prælabimus: nam ut docet S. Laurentius Justinianus l. c. *Qui cuncta statuta perficiunt temporibus, ideo proficiunt, vitæque suam sine tedio ducunt. Anni facilitatem, & ex varietate ac ordine*

seu vitatem sentiunt; ut scribit D. Hieronymus Epist. ad Latam: Sic dies transeat, si nos inveniat laborantem; orationi lectio, occupatur.

lectioni succedat oratio; brevis videbitur tempus, quod tantis operum varietatibus occupatur.

EXHORTATIO III. DE DEVOTIONE SUBSTANTIALI.

T H E M A.

*Obtulerunt mente promptissimâ atque devotâ primitias
Domino. Exodi c. 35. 22.*

V E L:

*Devotioni querenda pro mensura gratiæ Dei ipsis communi-
cata insistant. Reg. 21.*

Rostquam Patriarcha Jacob. Gen. Cap. 28. in somnis vidit admirabilem illam scalam à terra ad cælum pertingentem; Angelosque in ea ascendentes & descendentes, ac Deum ipsum summitati scalarum innixum: Lapidem illum, in quo dormierat, erexit in tutalam, id est, erectum statuit, ut visionis & apparitionis sibi factæ monumentum esset: Et fundens oleum de super, in signum consecrationis, ut ait Abulensis: Res enim consecratæ oleo inunguntur. Hoc ritu lapidem Deo consecravit Jacob; eodémque postea tanquam altari consecrato usus est, in quo sacrificavit. Patriarchæ hujus exemplo Ecclesia altaria ac templa sacrâ unctione Deo dicat & consecrat. Illa autem olei unctio, & quæ à Jacob, & quæ ab Ecclesia peragitur, veræ devotionis est symbolum, quâ sponte, placido & grato corde nos Deo devovemus & consecramus; ejusque servitio nos, non coactè; sed magnâ animi promptitudine offerimus. Simili unctione, ut refert theodoretus, solitæ sunt thecas martyrum piæ mulieres, ad suam erga illos devotionem contestandam, inungere. Et

Et Dæmon, tanquam Dei & Sanctorum simia, ut scribit S. Augustinus Lib. 16. de Civit. Cap. 38. hanc unctionem in sacris suis imitatus est, quando suis perfraxit lapides Termino (falso deo, limitum custodi) inungere & consecrare, in devotionis diabolicæ signum. Oleum igitur devotionis est symbolum. Quæ duplex est, una vera solida & essentialis à Theologis nuncupata; altera, prioris effectus & fructus, accidentalis dicta, & alio nomine, suavitas & consolatio spiritualis appellata. De hac in exhortatione sequenti, de priorè verò in præfenti agemus & ejusque terminos efficitur, quòd scilicet saner, faciliter, roborer, ex olei proprietatibus declarabimus.

I.
Oleum
devotio-
nis sanat.

I. Prima olei proprietas est, sanare, vulnera fovere, & mitigare dolores. Utenim apud S. Lucam c. 10. legimus: ei, quem latrones. gravissimis plagis impositis, semi-vivum reliquerant; Samaritanus ille obligavit vulnera, oleum infundens & vinum. Vinum, ut vulnera constringeret, & saniem abstergeret; Oleum, ut partes vulneri vicinas leniret, foveret & roboraret. Quemnam verò vulneratus ille & semi-vivus designat, nisi hominem quem vis, peccati originalis telo sauciatum, & inter ceteras plagas, peccati fomite in voluntate percussum; ex quo, teste Doctore Angelico 3. part. q. 27. art. 1. *Languor & difficultas ad bonum, pronitas & propensio ad malum nascitur*: adeò ut homo Paralytici instar, vix manus ad laborandum; vix pedes ad ambulandum, in via Domini, movere valeat: Huic autem gemino vulneri, gratia

divinæ auxilio, oleum verè devotionis medetur; quæ hominem, Deo se devotentem (nam inde devotio nominis trahit) ei tradit, acque obsequio ejus mancipat, ad omne opus bonum, Deoque gratum, exercendum disponit; ac propensionem in malum adimit.

Devotio enim est fructus Spiritus Sancti, qui est Fons vivus, Ignis Charitatis, & *spiritualis unctio*, ut in Hymno canit Ecclesia; id est, fons & vis devotionis, religionis, fervoris & charitatis. Devotio est filia gratiæ, nam quòd quis promptam hanc voluntatem nactus sit, ex gratia procedit, & omne peccatum rejicit. Devotio est fons bonorum operum, quia est generalis actus seu voluntas, quæ ad omne Deo gratum afficimur. Est actio & effectus virtutis Religionis: ejusdem enim virtutis est quidpiam facere, & promptam habere id faciendi voluntatem: cum igitur cultus divinus, Deique obsequium religionis sit actus, sequitur etiam voluntatem divinis obsequiis promptè vacandi, ad religionis virtutem pertinere. Est etiam actus & effectus charitatis, si ex ejusdem motivo procedat. Si enim Deo placendi studio opera devotionis exerceamus, ad virtutem caritatis spectare censentur. Qui enim aliquem amat, universas amici sui amore prosequitur: filium ejus, servum, equum, canem, cum omnia hæc in rerum amatarum cumulo contineantur: Ita pariter Deo efficaciter placere, ejusque in omnibus obsequio mancipari desiderans, omne quòque peccatum fugens, omne, quod DEO gratum accidere autumat, præstare gemit. Denique

Devo-

Devotio, Authore Angelico 2. 2. q. 82. art. 1. *Est voluntas quoddam promptè se tradendi ad eas, quæ pertinent ad Dei famulatum.* Ad omnia igitur illa, devotio inclinatur, omnia illa tanquam effectus caulat, sive sint obsequia Dei exteriora, sive interiora, quæ in ejus cultum & honorem suscipimus. Qualia sunt, jejunium, vigilia, genuflexio, corporis castigatio, multiplex virtutum affectio, psalmodia, sacrificium; imò & ipsa mentalis oratio: quæ & causa est hujus devotionis, quatenus promptam illam voluntatem generat; & est ejusdem effectus: quia prompta hæc voluntas jam genita; sicut ad alia opera bona; ita & ad opus orationis mentalis impellit.

Ex quibus omnibus liquet, hanc spiritalem unctionem; hoc devotionis oleum binam illam animæ vulnera curare; dum languorem & difficultatem ad bonum exoritur, & propensionem ad malum, per contrariam in bonum proclivitatem minuit atque eliminat. Quare in hac devotione, Charissimi, in dies conemur crescere, nosque perficere; ut quidquid ad Dei cultum & obsequium conducit, non solum obeamus; sed & promptè, alacriterque aggrediamur: *Hilarem enim latorem*, promptum & alacrem, *dixit Dominus*. 2. Corinth. 9. 7.

II. Altera olei proprietas est, facilitate & promptitudinem, alacritatemque ad operandum inducere: quemadmodum oleum horologiorum rotas, difficulter & gravatè incedentes, & tardè mobiles, expeditas, facilisque ad currendum reddit. Corium similiter, aliis durum ac intractabile, molle &

flexile efficit; atque in omnes usus, ac formas coaptat: ita verè devotionis oleum voluntates hominum, aliàs duras lenit, mitigat, promptas, alacres, & ad omne Dei obsequium expeditas reddit; licet caro fragilis obmurmuret; sensus contradicat; & homo inferior difficultatem experiatur. Cum enim devotio omnia hujusmodi obsequia, tanquam media ad venerandum deum, cui summè placere desiderat, unice respiciat, ardua & amara, ut facilia & dulcia amplectitur; cunctaque difficultatum obstacula fortiter perumpit; molestiam minuit; laborem alleviat & dulcorat amarorem; jugumque domini suave, & onus leve reddit.

Quò spectat illud Isaïæ Cap. 10. *Putrescet jugum à facte olei*; id est, in præsentia olei: quemadmodum enim boum equorumque juga arida, oleò unctà lentescere, mollescere, dissolvi, ac tandem putrescere consueverunt: Et sicut, ad Literam, opis & misericordix divinæ præsentia, jugum Regis Sennacherib, quo Judæos vexavit, tributisque oneravit, per Regem Ezechiam victorem putrescet ac dissolvetur: ita tropologicè & moraliter oleo divinæ gratiæ & unctionis Spiritus Sancti, & veræ devotionis, quidquid aliàs jugi instar gravat, quidquid oneris instar premit; facili negotio supportatur ac superatur. Experti id, teste S. Gregorio L. 19. Moral. c. 12. & 13. Apostoli & Discipuli Domini, qui in die Pentecostes, Spiritus sancti oleo delibuti & pietatis, devotionis, religionis & caritatis spiritu repleti, omnia ardua & dura velut festucas dirupèrunt; ad contumelias

F f f & igno-

& ignominias risere; carceres, vincula, cruces, rotas, ignes, mortes, courosas ac delicias reputavere. Oleo enim, inquit I. C. Gregorius, Spiritus sancti unctio designatur, de qua dicitur: computrescit jugum à facie olei: jugum enim à facie olei computrescit; quia dum Spiritus sancti gratia unguimur; à captivitate nostra servitute liberamur.

Vera hæc devotio, ejusque energia ac efficacia præclatè eluxit in filiis Israël, Exodi cap. 35. 21. Cum enim Moyses Dei jussu templum exornaturus, & ei de necessariis prospecturus, decimas, aliâque necessaria exegisset: Mox Israelitæ obtulerunt mente promptissimâ, atque devotâ, primitias Domino, ad extruendum tabernaculum, & ad ejusdem cultum, vestesque sacras requisita. Nam Principes obtulere manu liberali gemmas, & lapides pretiosos, ad consiciendum rationale: Viri ac mulieres donavere aurum, argentum, purpuram, byssum, annulos & armillas ad ornatum sacerdotalem: Verbo ut Sacer textus innuit: *Viri & mulieres mente devotâ obtulerunt donaria, & cuncti Filii Israel voluntaria Domino dederunt.* I. C. Atque hæc vera fuit devotio: omnia scilicet, ad cultum & obsequium Dei, promptè, alacriterque exhibere.

Pari devotione refulsit inclytus Rex David, idèque Psalmo 58. 8. edixit: *Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est. Quid est voluntariè sacrificabo? promptè delectabiliter, devotè. Voluntate promptâ sacrificium obtulit; aliud non*

intendens, quàm Deo placere, in quem locum D. Augustinus: *Laudatur (Deus) voluntate; ametur charitate; gratitum sit, & quod amatur, & quod laudatur. Quid est gratitum? Ipse propter se, non propter aliud. Confitebor nomini tuo, non propter aurum & argentum, non propter divitias, honores, ac dignitates, quæ mihi dones; sed quoniam bonum est. Nihil melius invenio, quàm nomen tuum, quam te Domine.*

Itaque facilitat devotionis unctio, à jugum aliàs grave, leve ac suave efficit. An non idem vos experiri debetis Charissimi, quando jugum Damoni mundi, carnis, peccati & concupiscentiæ pravæ, quos in sæculo vos pressit & gravavit, non longo post tempore computruisse, & ablatum esse sentistis? Unde autem istud? Utique à facie olei: per gratiam Spiritus Sancti qui oleo devotionis vos unxit, difficultatem & languorem ad opera bonæ ad charitatis, humilitatis & obedientiæ exercitia sustulit; imò facilitat & jucunditate mirâ dulcoravit; & jugum Christi, quod antè grave esse debebat, leve reddidit? *Quomodo enim est grave, cum sit dilectionis mandatum, ait Sanctus Augustinus L. de natura & gratia, cap. 69. aut enim quisque non diligit; & ideo grave est; aut diligit, & grave esse non potest. Semita vitæ dura sunt timori, leves amori. Ubi amor est, ibi labor non est, ait Sanctus Bernardus. Ergo ut non laboremus, amemus; & obsequio DEI per devotionem veram, nos totos contremus.*

III. Tertia olei proprietas est, confortare, roborare, vegetare, corpusque ad luctam & certamen habile reddere. Unde Athleta olim, luctaturi, oleo se inungebant, ut nervi & caro mollesceret. Devotio non tantum ad opera pietatis, & cultus divini communia; verum etiam ad ardua promptos paratissime reddit: cum enim servi Dei, Christum sequentes, & eidem se penitus devoventes, crucem post Christum portare debeant, ardua quoque ac difficilia, superanda occurrunt; ad quae perfringenda, vera devotio roborat. Quod admirabili modo Christus redemptor noster exprimit in se, & luculento exemplo nobis ob oculos ponere voluit; tam in initio, quam sine mortalitatis suae; ut quantum nos in initio & sine religiosa conversationis nostrae, devotio esse oporteat, edoceret. De principio vitae suae sic inquit: *Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi.* Psal. 59. Vel ut septuaginta vertunt, *Corpus autem adspicisti mihi.* Tunc dixit *ecce venio*; in mundum; *ut facerem voluntatem tuam*, quam perfectissime & promptissime, *Deus meus voluit, & legem tuam in medio cordis mei.* Hanc voluit, id est, summè ardentèrque dilexit, & in medio prae cordiorum meorum abscondi; atque in medio ventris mei gustavi, ut innotescat, quia *meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris mei*: Etiam in maxime arduis ac difficillimis: in contempu nimirum & dolere, in passione ac morte. Et hoc quidem in vitae exordio: at quid in fine? Qui orationem in horto Getsemani conclusit? *Veruntamen, ait, non sicut ego volo, sed sicut tu.* In

quae verba Venerabilis Beda, scribit: *Non inquam fiat hoc, quod humano affectu loquor: Transeat à me Calix iste: sed id, ob quod in terras tuas voluntate descendit. Ut scilicet calicem passionis à te preparatum, ad fundum usque exhauriam.*

Salvatorem nostrum in hoc devotionis heroicæ exercitio imitati sunt Apostoli, ut supra insinuavimus, insecuti sunt alii viri Apostolici. Ex innumeris unus sufficiat Venerabilis P. Martinus Stridonius, è Societate nostra, opinionis sanctimoniae, & vaticinio de Domus Austriae exaltatione illustri: qui hoc devotionis Spiritu plenus, ad ardua quaeque se Deo suscebat: *Ecce venio, ajebat, ut faciam voluntatem tuam. Sive ut ire jubes ad lucem, sive ad tenebras; sive ad quietem, sive ad labores; sive ad solatia, sive ad acerbitates; sive ad vitam, sive ad mortem; sive per aquam, sive per ignem; sive per infamiam, sive per bonam famam: Deus meus voluit, & legem tuam in medio cordis mei ita defixi, ut non nisi juxta eam, quies & motus & omnia mea dispensentur.*

Quae cum ita sint, Charissimi, ut Sancti Parentis nostri iussioni pareamus, & pro mensura gratiae Dei, nobis communicatae, devotioni quarendae insistamus: hic sit conatus noster, hoc desiderium, ut in omnibus voluntati Dei conformemur, eisque quam promptissime servire aveamus. Sitque formula vitae nostrae, illud Davidis: *Anima mea illi vivet, & semen meum serviet illi.* Psal. 21. 30. Id est, opera mea illi perfecte servient: quod ut praestemus, Spiritum Sanctum, qui est *fontis vivus gratiae, ignis consumens, charitas fervens, & Spiritus*

lis Unctio, indefinenter imploremus, ut oleo vere devotionis nos perungat. Hæc ejus unctio vulnera nostra sanabit; dum languorem ad bonum, ac pronitatem ad malum corrigit: deinde instar olei olivarum facilitatem operandi, alacritatemque in omnibus ad Dei obsequium spectantibus exemplo Filiorum Israël ac Vatis Coronati concedet. Denique juxta Christi Domini, virorumque plurimorum Apostolicorum prototypum, ad ardua promptè aggredienda confortabit; & non modo devotionem, sed etiam religionis & caritatis virtutem, magnis incrementis amplificabit.

EXHORTATIO IV.

DE DEVOTIONE ACCIDENTALI SEU SENSIBILI.

T H E M A.

Unxit te Deus, Deus tuus, oleo letitiæ.
Psalm, 44.

Vel ex Regula.

Quemadmodum Pater amantissimus famulos, & filios suos lætos & alacres esse desiderat. Hoc autem inter cætera per devotionem accidentalem, seu sensitivam, ac consolationes spirituales efficit; quæ devotionem veram, ac solidam, nullòque modo ab aliqua duldine dependentem, consequitur; & contra veræ, & substantialis devotionis oblicula, ac impedimenta aut tollit, aut saltem minuit. Primum Impedimentum

vera devotionis, & promptitudinis ad Dei obsequium est *carnis fragilitas* laborem fugiens, & ad quietem anhelans: de qua Christus in horto ad dormientes Apostolos: *Spiritus quidem promptus est; caro autem infirma.* Matth. 20. 41. Secundum impedimentum est *Sensualitas*, seu appetitus sensibilium voluntati contradicens, quæ carnis & sæculi sunt, concupiscens, & timorem virtutis, ac rerum spiritualium repugnantiam inducens: de quo Sanctus Paulus ait: *Constat ut Legi Dei secundum interiorem hominem; video autem aliam Legem in membris meis; repugnantem Legi mentis meæ.* Rom. 7. 22. Tertium est *Necessitas huius vite*; quæ nos ad curam corporis, sanitatem, & alia, sine quibus non subsistit, perpetuò advocat, quò pertinet, quod Sanctus Paulus dixit: *Nemo unquam carnem suam odio habuit; sed nutrit, & fovet eam.* Ephes. 5. 29. Deus autem Pater optimus, per consolationes spirituales, cor intimè penetrantes, & suavitate demulcentes, carnis imbecillitatem erigit, sensualitatem comprimit, & immoderatam huius vite curam rejicit, & animam in quâdam admirandâ serenitate, ac tranquillitate constituit.

De hac devotione sensibili tanquam oleo dulcedinis in præsentî exhortatione agemus, & fragilitatis, sensualitatis, & necessitatis remedium nobis adferre demonstrabimus.

1. Suavitas spiritualis, quam Deus puris mentibus elargitur, magni sanè est æstimanda: nam 1. est suavissimum & præstantissimum contra infirmi-

tatem, & fragilitatem carnis nostræ labores fugientis, & quietem amantis remedium: Hæc enim non solum velut oleum Athletas; verumetiam, ut vinum liberaliùs haustum milites, aut assultum in mœnia paraturos, aut in hostilem aciem impetum facturos animat, excitat, & corroborat. Hæc dulcissima suavitas, quia res sancta, & sanctitatis effectrix est, oleo sancto, quò Sacerdotes inunguntur, & Sacramenta perficiuntur, meritò assimilatur. Et iis, quæ de oleo hoc sancto scribit D. Cyprianus (de cardinalibus operibus Christi: titulo de unctione Chriftimatis) olei devotionis vis, & proprietates bene explicantur 1. *Hoc oleo, inquit, (scilicet sacramentali, & sacerdotali) uncti, cum spiritualibus nequitis luctantur, nec factoribus spuris imbuti possumus, qui balsami spiritualis odore fragramus.* 2. *Hoc oleum à creditorum Usuris sub Eliseo Propheta mulierem liberavit.* 3. *Hoc oleum Elia tempore Sareptanam pavit, nec lecythus trina effusione defecit.* 4. *Hoc oleo Jacob lapidem, quem supposuerat capiti, unxit; & familiari mandato eruditus inter Sacramenta ascensionum & descensionum, & Discursus Angelicos, innixum scala sublimi videns Deum, quid virtutis hæc haberet unctio, intellexit.* 5. *Samuel quoque ad Reges iniiciendos sine oleo non accedit.* Hactenus S. Cyprianus. Eadem autem, quæ illi unctioni sanctæ tribuit, perquam aptè suavitatis, & consolationis oleo applicantur, vim enim infirmitati nostræ medendi, non obscure insinuant. Nam

1. Caro nostra ad luctandum
Fff 3 cum

cum Dæmonibus infirma est; at consolationis spiritualis oleo peruncta, Dæmonum impulsibus generosè retundit; nec spuris peccatorum, & tentationum fœtoribus imbutur. 2. Caro nostra ad compunctionem, & opera poenitentiae, quibus noxarum debita expungamus, debilis est; at hoc oleo Spiritus perfusa, poenis spontaneis libens atteritur, mens compungitur, & in lacrymas ubertim solvitur, quibus peccatorum debita deleamus. 3. Caro nostra ad resistendum inolitis vitiis, & passionibus languida est; at una cum Spiritu, pane hoc oleato pasta, & pinguedine spirituali saginata, & confortata fortiter dimicat, ac de vitiis suis, cupiditatibusque triumphum reportat. 4. Caro nostra fragilis est, mentisque virtutum scalam ascendere paranti non rarò contumaciter reluctatur: at hoc oleo dulcedinis tincta animatur, ac roboratur, ut tam alacriter per vitæ contemplativæ actiones ad DEUM, per virtutum gradus ascendat, quam per vitæ activæ opera ad proximum descendat. 5. Caro nostra sæpe rebellis est, & ægrè Spiritui subijcitur: at suavissimis Spiritus solatiis delinita, sponte se ejus gubernaculo subdit, & ille tanquam Rex inunctus facili negotio, carni imperat, eamque suis quo libet habenis inflectit, ac dirigit.

Hanc infirmitatis carnis nostræ medelam, hanc olei devotionis roborans diuim, clarè exprimit Doctor Mellifluus Serm. 1. de Dedicatione, ubi caeremonias consecrationis templorum,

in nobis tanquam templis DEI vitæ impleri asserit: De unctioe templi quam perficit Episcopus, sic ait: *Decesse est, ut unctio spiritualis gratia adjuvet infirmitatem nostram; observantiam & multimoda poenitentia cruce, devotioe sua gratia liniens: quia nec sine cruce sequi Christum, nec sine unctioe crucis asperitatem ferre quis possit. Hinc est, quod multi abominantur, & fugiunt poenitentiam, crucem quidem videntes, sed non etiam unctioem. Vos qui experti estis, ecce scitis, quia verè crux nostra unctio est, & per gratiam Spiritus ad vitæ suavis, & delectabilis est poenitentia nostra, & ut ita dicam amaritudo nostra dulcissima.*

Expertus has Spiritus delicias Sanctus Franciscus Xaverius, & mirabile inter ætumnas gravissimas, & labores plurimos, maximosque in India carnem fragilem ita roborari sensit; ut præ abundantia gaudiorum exclamaret: *Satis est Domine, satis est!* Aut miræ gaudia, aut tolle me de hac vita! nec enim cor mortale tanta gaudia capere potest: At verò, quid hoc oleo confortatus suspirabat & anhelabat? Nil nisi labores, sudores & adversitates: unde exclamabat: *Amplius! amplius!*

O igitur præclarum infirmitatis carnis nostræ remedium! O suave debilitatem nostram roborans alexipharmacum! quod amarum efficit dulce, & grave, omninò leve reddis! verè Propheta Regius ait: *Psalm. 22. 1. Impinguasti in oleo caput meum: Scilicet oleo dulcedinis spiritualis, ut ex-*

ponit Cardinalis Bellarminus in hunc locum: & mox sentit vim confortativam, dum ait: *Et calix meus inebrians, quam preclarus est? Calix ad veritatis mihi vini instar dulcis, & gratus est, neque tantâ dulcedine inebriat; ut difficultatem non sentiam, nec ullas adversitates aestimem, aut pertimescam.*

II. Deinde consolationes spirituales *Remedium præbent sensualitatis nostræ, quæ semper sibi grata; jucunda, amena, & sapida sectatur; ab his ut Divina Bonitas mentes abstrahat dulcedine Spirituum intimè penetrantè, homines suo obsequio dedicatos, delinã, & velut oleo impingat: quæ suavitas ab anima in ipsum corpus non raro derivatur. Adumbratur hoc, oleo illo, quod Moyses super caput Aaronis, Psalm. 131. 2. Tantâ abundantia fudit, ut usque in barbam ejus descenderet, & super oram vestimenti manaret; Sic enim devotio illa suavissima nullo modo in capite Aaronis, hoc est in mente hominis se continet; sed ad oram vestimenti, ad corpus scilicet, carnemque descendit; ita ut cum Davide dicat: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum, Psalm. 83.* Tantâque est suavitas, ut quamdiu durat, hominem quasi felicitati status innocentie restituat; & mentem ab omnibus mundi deliciis & voluptatibus, quæ cum ea comparari nequeunt, potenter avellat.*

Hanc devotionis suavitatem experitus, Vates Regius exclamabat: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine,*

quam abscondisti timentibus te? Psalm. 30. Magna sed abscondita, iisque tantum cognita, qui DEUM timent. Hæc dulcedo ita abstraxit Prophetam ab omnibus mundi voluptatibus, ac humanis solatiis, ut dixerit: *Renuit consolari anima mea. Memor sui Dei, & delectatus sum. Psalm. 76. 3.*

Hoc oleum, & manna gustabat Abbas Joannes, de quo Cassianus coll. 19. Eum tanta perfundi solitum interiori dulcedine, ut ne id quidem recordaretur, an pridie comedisset. Ecce quomodo hoc manna spirituale omnem sensualitatem exstinguit! Sanctus Ephrem quoque idem manna degustavit: qui, cum ejus præcordia celesti læticia penè rumperentur, exclamabat: *Recede à me Domine parumper, quoniam vasis hujus infirmitas ferre non potest.* Sanctus quoque Bernardus iisdem gaudiis ita absorbebatur, ut toto die lacum obequitans, nunquam eum viderit, & toto anno in una cella degens, adhuc ignoraret, an ea tectum haberet; qui proinde Epist. 114. *Revera, inquit, illud verum & solum gaudium est, quod non de creatura, sed de creatore percipitur, & quod cum possideris, nemo tollet à te, cui comparata omnis aliunde jucunditas maror est, omnis suavitas dolor est, omne dulce amarum, omne decorum sælum, omne postremò, quodcumque aliud delectare possit, molestum.* Ecce quam suaviter & efficaciter hæc Spiritus dulcedo cunctis inceditur sensualitatis nostræ blanditiis!

Atque hæc videtur causa esse, cur divina Bonitas eam quandoque infundat vitæ religiosæ

religiosæ Tironibus, & viam spiritûs incipientibus; ut eos scilicet à voluptatibus mundi, à deliciis sensuum, & carnis abstrahat. Et ut S. Bonaventura scribit in process. 3. Relig. ad finem: *Ut Novitii videant, quàm largè DEUS remaneret sibi servientes, & quàm bonum sit servire tam dulci Deo: Item ad confirmationem Fidei illorum, ad robur Spei, ad Charitatis accensionem, ad desiderii inflammationem, & ad eruditionem; ut videant quomodo sit perendum; non secus atque in tenebris lumen ostenditur, ut videatur, quâ sit eundem, & à quibus cavendum.* Ita Doctor Seraphicus. Est proinde hæc suavitas lac infantibus, & solidus cibus adultis: quoniam omnes hæc internâ suavitate pascuntur, & pro statuum varietate succrescunt.

Hanc igitur suavitatem & consolationem spirituales, Carissimi, ardentè vobis deüderare, & humiliter à Deo postulare licebit, non propter se, non propter gustum, & delectationem vestram; sed ut illâ, quasi instrumento ad omne bonum provehamini: eâ tanquam saccharo allecti, orationem non aridam, & tepidam, sed pinguem & ferventem DEO offeratis: eâ tanquam lacte ab uberibus mundi, & carnis abstrahamini; eâque inescati omnia sensuum irritamenta naulectis, ac despiciatis; sensualitati verò ingrata, & aspera promptè, alacriterque amore Dei amplectamini.

III. Denique hoc dulcissimum devotionis oleum. *Remedium præbet nimia sollicitudinis, pro corpore, & ejus sanitate, & curæ anxie de rebus temporalibus,*

III.
Est reme-
dium
necessi-
tatis.

aut futuris: Devotio enim mentem serenat, & pacificat, & dum gaudet, ac solatio etiam in carnem redundante eam pascit, omnes cogitationes, & sensus colligit, & in Deo, omnis dulcedinis fonte, defigit; atque ita homo interior, & exterior conjungitur, & per gratiam Dei eò perveniunt, ut simul valde uniti, & concordè ambulent in Domo Domini, de rebus aliis minimè solliciti; sed parati cum exultatione magnâ, ad omne, quod DEUS præcipit: *Inebriabuntur ab ubertate domus tue; & torrente voluptatis tabescent.* Psalm. 35. Torrentem vocat ob copiam dulcedinis; ebrietatem autem, quæ dum uterque homo his solatiis saturatur, quasi à vita mundi, & à se ipsa alienati, nihil in terra vident, nec curant; sed intus fervent spirituali ardore, qui fervor ad multa impellit, quæ mundanis inepta, ac itultra videntur. Ita S. Franciscus Seraphicus hoc aliter quasi ebrius, & omnium oblitus, se mundi ludibrium fecit, quia non aliud in corde, & ore habebat, quam *Deus meus & omnia!*

Deinde cor & animum sic ab omnibus abstractum impellit, ad orationem attentam, & devotam, ac Deo placentem instar musicæ, ex multis concordiis vocibus concinnatæ; cum enim corpus, appetitus, phantasia & sensus sint participes pretiosissimi unguentum devotionis, & lætitiæ, in omnibus ad suavem orationis musicam conciliendam se accommodant, & collaborent, ut DEUS ex toto corde, ex tota animâ, ex tota mente, &

ex omnibus viribus ametur : atque ita devotio, & amor Dei prospiciunt nobis de affectibus omnibus, propolitis, donis, & muneribus ; quæ Domino in oratione offeramus : omnisque alias virtutes ad suam symbolam conferendam invitent. Pœnitentiæ virtutem advocant, ut corde contrito, & humiliato Deum placeat. Obedientiam vocant, ut Deo pareat. Humilitatem accersunt, ut ei se submittat. Gratitude, & reliquis virtutes, ut actus suos heroicos exerceant : ipsam quòque Religionem invitant, ut Sacrificia sua offerat, quæ David Psalms. 65. 15. *medullata*, id est, magno spiritus fervore plena nuncupat. Denique devotio illa suavissima vobis suggerit omne genus verborum, ad colloquendum cum DEO : quamobrem à S. Bernardo Serm. 15. in Cant. *Anima lingua* nuncupatur : eoque Spiritus Sanctus utitur, ut nos linguis igneis loqui faciat : ideòque Apostolus suadet ; ut eam comparare videamus. Ad Ephes. 5. 18. *Implemini spiritu sancto loquentes vobismetipsis, in psalmis-hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes, & psallentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus.*

O felix Anima, quam Spiritus Divinus hæc devotione replet ! eandem cum carne concordem conjungit, sensus omnes, ac potentias unit, ad simul

suaviter orandum, Deum laudandum, omnisque generis virtutes exercendum invitat & allicit ! Tua sunt Domine hæc dona ! Tuus est iste ignis, tua est devotio, quæ linguas nostras movet, tua est *Unctio*, quæ docet nos de omnibus. 1. Joan. 2. 27.

Quapropter, Carissimi, si quis vestrum hæc devotione seu dulcedine, ac consolationibus præditus est, Deo gratias agat, se eâ indignum agnoscat, & eò fideliùs Deo serviat. Qui verd eâ scaret, non tristetur, sed in voluntatem divinam se resignet, eamque à Domino flagitet ; ut si Deo placeat, eâ potiatur, non ob gultum & delectationem suam ; sed ob Dei beneplacitum, & gloriam ; ut hoc Oleo 1. confortetur ad omne malum declinandum, ad omne bonum alacriùs perficiendum, atque per scalam perfectionis, usque ad apicem constantiùs ascendendum. 2. Ut sensualitatem domet, dum cor, & caro in Deum vivum exultant ; atque ita omnis dulcedo sensualis in amaritudinem, omnis fallax gratia, & pulchritudo in fœditatem, omne delectabile in molestiam convertatur. 3. Denique. Ut mens, phantasia, appetitus, sensus, & omnes potentie hoc oleo delibutæ cum spiritu concordent, & Deum intimâ pietate orent, laudent, & glorificent.

Ggg

EXHOR-

EXHORTATIO V. IN REGULAM XXI. SUMMARI.

Exhibet causas, & remedia Ariditatis.

T H E M A

Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Psalm 142. 6.

Vel ex Regula 21.

Iterarum Sacrarum monumenta Jud. 1. 15. referunt, axam filiam Caleb cum patre suo in itinere progredientem suspirasse: ausiens verò in Caleb: Quid habes, inquit? At illa respondit: Da mihi benedictionem: Terram australem & arenentem dedisti mihi (quam Solis calores exsiccant) junge & irriguam; deditque ei Caleb irriguum superius, & inferius. Quid Filia Caleb denotat, nisi animam veræ devotionis cupidam; sed ex se instar terræ arenosæ aridam, absque aqua devotionis sterilem, atque à cupiditatum ardoribus, magis adhuc eam exsiccantibus, oppognatam, quæ ad Patrem caelestem suspirat. *Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Psalm. 142. 6. Velociter exaudi me Domine; quia defecit*

spiritus meus. Da mihi caelestem aliquam benedictionem, quæ me refrigeret, commuta terram aridam, & sterilem, in irriguam aliam, quæ fructus benedictionis proferat. Et si ita in orando, & suspirando perseveret; Pater caelestis omnino misericors, irriguum superius, & inferius donat; Superius irrigationem est aqua devotionis, quam DEUS dat per seipsum, & (ut ait David) ex alto mittit: Etenim cali distillarunt à sinu Dei Sinai. Psalm. 67. 9. instar pluvie sponte decidentis. Irriguum inferius est gratia devotionis, quam Dominus Deus noster mediâ nostrâ diligentia in meditatione, lectione, exhortatione, alijsve pietatis exercitijs communicat.

Hujus devotionis ut participes reddemur, contrariæ ariditatis causas, & remedia considerabimus.

Antequam verò ariditatis causas inquir-

inquiramus, prænotandum erit pro intelligentiâ Tironum, quid sit ariditas in oratione: nimirum 1. Est distractio, & evagatio mentis, quâ ad alia cogitanda, quæ ab orationis materiâ prorsus aliena sunt, etiam invitè avocatur: ut sibi contigisse recenset D. Hieronymus Dial. contra Luciferi. Nunc (inquit) creberrimè in oratione per porticus ambulò, aut de favore computo. Deinde Aridus est, qui etiam absque distractionibus nullum rerum divinarum gustum, aut consolationem percipit; sed tanquam terra sine aquâ affectum; & tanquam lignum aridum, discursum pertere nequit. Aridus denique est, qui in oratione variorum affectuum motibus, ut ira, tristitia, aut aliis, tanquam mare fluctibus agitatur, adeoque tadium, & inclinationem ad abruptam orationem sentit, aut somnolentiâ infestatur. Hujus verò ariditatis, ut apud Cassianum coll. 4. c. 3. dicitur Abbas Daniel, ternæ recensentur causæ à majoribus traditæ; Aut enim de negligentia nostrâ, aut de impugnatione Diaboli, aut de dispensatione Domini ac probatione descendit. Quas causas nunc expendemus.

1. Prima ariditatis nostræ in oratione causa 1. est Deus. *Aliter tentat Deus,* inquit S. Ambrosius Lib. de Abraham. c. 2. *Aliter Diabolus: Diabolus tentat, ut subvertat; DEUS tentat, ut coronet.* Inter tentationes has à Deo inimicissas, est quodque ariditas, quam Deus immittit orantibus, variis de causis. 1. In pœnam alicujus peccati admitti in spiritualibus exercitiis vel superbix, aut præsumptionis. 2. Ad augmentum

meriti, quod resistendo consequimur. B. Virgo dixit S. Brigittæ Lib. 3. revel. c. 32. *Turbati non debes, si quandoque cor tuum induratur; quia hoc est ad majorem coronam.* 3. Ad probationem nostrâ, nostraque constantix, ut ait S. Ignatius Reg. 9. de discern. an. mot. *Ut probemur, quinam simus, & quomodo absque consolationum spiritualium stipendio nos Deo impendamus.* 4. Ut certi simus, nostrarum virium non esse, vel acquirere, vel retinere fervorem devotionis; & agnoscamus in nostrâ potestate non esse, rectè orare; sed id totum à liberalitate Dei pendere. S. Ignatius l. c. 5. Denique propter honorem, & gustum suum: nostrâ enim patientiâ, resignatione ac perseverantiâ DEUS mirificè delectatur.

At remedium hujus ariditatis, quodnam adhibebimus? Respondeo: Si primo modo, id est, ob delictum, DEUS ariditatem nobis immitat, gaudendum est, Deo hæc ratione quodammodo pro offensa fieri satis. Hanc ob causam R. Pater Ludovicus de Ponte Purgatorium, ac Infernum dari gaudebat. Quod gaudium ex solido Dei amore, & odio peccati, ac magnâ cognitione, & reverentiâ divinæ Majestatis oritur. Quòd si verò reliquis modis oriatur ariditas, pariter gaudendum est, quòd Deo placeat, ita nos tractare; atque hæc conformitas cum divinâ voluntate, actus obedientix, & charitatis est, quem personæ eximiâ sanctitate illustres exercuere.

Sancta Theresia octodecim annorum spatio magnam ariditatem sustinuit, velut ipsa refert in vita sua Cap. 30.

Ggg 2 S.

S. Franciscus biennii intervallo, moerore gravissimo, etiam orationis tempore ita tabescebat, ac cruciabatur, ut sibi à Deo derelictus videretur, eimque celare nequiverit, nec cum Fratribus conversando, nec precibus insistendo eundem depellere poterit. R. Pater Balthasar Alvarez sedecim annorum ariditatem pertulit. c. 2. vitæ: At postmodum insigni contemplationis dono illustratus. B. Clara de monte Falco undecim. B. Catharina Bononiensis quinque. B. Maria Magdalena de Fazzis primò quinque, deinde aliis sedecim continuis annis maximam ariditatem passa est, usque ad mortem, ita ut videretur à Deo quodammodo derelicta, & sensu divinæ gratiæ destituta, quod illi eventurum Deus ipse præmonuerat. B. Angela de Fulgino biennio, ut ipsa de se scribit, inauditas spiritus ariditates sustinuit.

Sanctos igitur hos, Charissimi, imitemur, si quandoque DEUS nobis non nullam ariditatem submittat; nec propterea animo cadamus, novit DEUS misericordissimus ariditatem in consolationem convertere, & terram aridam, & sterilem cordis nostri rore gratiæ suæ aspergere, & fecundare: Minime autem desperes, inquit S. Laurentius Justinianus de triumph. Christi agone, qui huiusmodi est: perseveret in bono, & per bonum discat bene facere: non enim in bono occupatos derelinquit Deus; sed illos ex insperato visitare consuevit.

II.
Diabolus.

II. Altera ariditatis causa est Dæmon. Universum bellum, inquit S. Nilus c. 47. de oratione, quod inter nos, & Demones conflat, non est de aliâ re, quàm de ora-

tionem: est enim Oratio illis valde adversa & odiosa; nobis verò salutaris, & valde benigna. Hæc autem ariditas duobus modis oritur, sicut & alia quævis tentatio à Diabolo procedens. Exteriùs, & Interiùs. Ut in vitis PP. L. 5. n. 33. exposuit S. Syncretica: Sicut nam (inquit illa) aliquando exteriùs suis moribus opprimitur; aliquando vero interiùs crescente sentina demergitur. Ita proinus cum animæ nostræ cimbâ agitur. Exteriùs, & immediatè Dæmon orationem invadit, quando Deo permittente, nos per se infestat orantes. Cujus rei exempla apud S. Athanasium in vita Magni Antonii, apud S. Hieronymum in vitâ Hilarionis, & apud S. Gregorium Lib. 2. Dial. c. 4. legimus. Celeriùs est Historia in vitis Patrum de S. Macario Alexandrino, quem Dæmon excitavit, & accessit ad orationem, allestet nullam Collectam sine Dæmonibus agnoscos & Macarius tanquam parvulus Æthiopes per templum cursitantes, & Monachos variè tentantes in Oratione conspexit. 2. Interiùs, dum Dæmon mediatè per pravos habitus acquiritur, vel actus malos prævios, ut colloquia otiosa, vel negligentem sensuum custodiam, nos in oratione inquietat suggerendo ea quæ locuti sumus, aut vidimus; quæ S. Macarius *Farta cogitationum*, & S. Laurentius Justinianus *Furcum mentis* in Oratione appellat, quia temporis particulas nobis orantibus suffuratur.

Quæ autem methodo, quibus ve armis hosti huic occurremus? 1. Spiritum Superbiæ oppugnemus nos coram Deo humiliando. 2. De datâ occasione doliamus. 3. Si cogitationibus blasphemis

contra

contra Deum, aut Divina impetatur; non terreamur, nec cum Diabolo disputemus; sed (ut suadet S. Joannes Climacus Gradu 23.) *contemnamus*: Qui enim (ait) *hunc spiritum despiciit, iter evasit; qui vero illi aliter reluctari nititur, tandem subiacet*. Itaque pergamus in oratione, & quasi contra ventum navigemus; nec, ut docet S. Basilius, cum Daemon inter orandum pravas rerum species animis nostris objicit, ab oratione desistamus; aut immillas à perilligatore verisipelle suggestiones, nostras esse arbitremur; sed majore curatu Deum supplicemus. Constit. non. c. 18. Hæc ratione ariditas à Damone causata non in pœnam, sed præmium verget: secundum illud S. Chrysostomi Serm. de Cani. David. *Demones plerumque nos juvant, dum oppugnant*.

III. Tertia ariditatis causa est homo ipse orans: idque vel absque sua culpa vel eum culpa. 1. Absque sua culpa dum svagatio ejusmodi, & sterilitas mentis à natura exoritur: quod 5. modis accidit. 1. Ex morbo capitis præsertim indispotione. 2. Ex hebetudine Intellectus naturalis, & obtusi ingenii, atque ad discursum inepti, inhabilitate. 3. Ex frigatione capitis, post Studia & speculationes. 4. Ex defectu somni sufficientis. 5. Ex conditione loci ad orandum inidonei.

In hujusmodi ariditatibus duo sunt arido præstanda. 1. Non oportet affligi quenquam, cum ipse culpam non admiserit: ut bene scripsit Sanctus Climacus Gradu 13. c. 11. Casianus L. 10. Inlit. c. 1. & collat. 5.

Et Sancta Theresia in vita Cap. 9. omnesque Asceseos Magistri antiqui & recentiores docent. Nam amor Dei (& Devotio) ut ait prædicta Sancta, non consistit in lacrymis, gustibus, & teneritudinibus cordis, quas ut plurimum optamus, & iis nos solamur; sed in serviendo Deo cum Justitia, fortitudine animi, & humilitate: quòd abundemus gustibus, id est, potius accipere à Deo, quàm illi aliquid dare, feminis debilibus id quadrat; ut possint ferre labores, & tribulationes; sed ut servi Dei præsertim solidi in Literis, & magni Intellectus tantopere æstiment, quòd Deus illis subtrahat devotionem sensibilem, ferendum non est. Haslenus S. Theresia.

2. Humiliet se Aridus, & loco devotionis sensibilis, quam non habet, ut desideraret, humilitate cor Dei recreabit, & orationes ferventes jaculatorias, crebrò repetitas, in calum vibret, vel unam, eandemque repetendo veluti S. Franciscus, qui totam noctem exegit: *Deus meus & omnia*: Vel variando, ita ut primo quadrante, ut suadet S. Basilius, Deum benedicas, & adores: secundo contritionem elicias: tertio pro beneficiis gratias referas: quarto Dei auxilium implores. Hoc pacto Deo placebit oratio nostra, & non rarò plus meriti obtinebimus, quàm si summâ dulcedine spiritali reficeremur.

Quòd si verò ex negligentia, & culpa nostrâ ariditas promanaret: ariditatis fons inquirendus, & à nobis pro viribus cum Dei gratiâ obstruendus est. Fontes autem hujusmodi sex recensentur. Primus est negligentia in vita puritate procurandâ,

procuranda, & peccatis venialibus de-
 liberatis etiam minimis evitandis. Hæc
 enim teste S. Augustino, homil. 50. c.
 3. ex 50. *Sunt veluti scabies, quæ nos à
 castissimis sponsi amplexibus separat.* Non
 quidem ut explicat S. Thomas, perfe-
 ctè, ut per peccatum mortale contingit
 sed imperfectè; quia per peccatum ve-
 niale retardatur affectus hominis; ne
 promptè in Deum feratur. Secundus
 fons est, negligentia in edomandis pas-
 sionibus. ira, timoris, amoris; quæ ut S.
 Basilius ait: *Acie perspicuitatè inque ani-
 mi confundunt, & exturbant,* in Psal. 33.
*Veluti fluctus mare commovent: Tur-
 batus est a furore oculus meus,* ait Prophe-
 ta. Tercius fons est effusio ad res terro-
 ras, ex affectu inordinato profluens: res
 enim externa distrahunt, uti & parti-
 cularis amicitia, & silentii transgressio:
 Hinc S. Maria Magdalena de Pazzis
 dicere non est verita: *Anima religiosa,
 quæ non deleatur silentio, impossibile est, ut
 habeat gustum in rebus divinis.* P. Cepa-
 rius in vita c. 44. Quartus est negli-
 gentia in præparatione ad orationem,
 si puncta non benè præparentur, aut
 prævideantur, contra monitum Spiri-
 tus S. *Ante orationem præpara animam
 tuam, & noluisse, quasi homo, qui tentat
 Deum.* Eccl. 8. 23. Unde diligentissi-
 mè se preparabat Sanctus Ignatius, &
 Sanctus Carolus Borromæus. Quintus
 fons est negligentia, quæ immediatè
 ante meditationem animus sinitur eva-
 gari per ineptas cogitationes, confabu-
 lationes, aut alias sensuum distractio-
 nes. Sextus fons est negligentia in sen-
 suum, vel mentis custodia sub ipsa ora-
 tione. Contra hos fontes Sanctus Ig-

natus additione 3. *suadet cogitare
 præsentem & intuentem Dominum
 JESUM.*

Hos fontes ariditatis obstruimus. 1.
 Vita puritate. 2. Passionum refractio-
 ne. 3. Animi recollectiōne. 4. Diligen-
 ti præparatione. 5. Sensuum custodia
 ante orationem, & 6. In oratione: At-
 que ita adhibitis à nobis omnibus me-
 diis, omnique industriâ nostrâ, Divina
 Bonitas, si ad gloriam suam, animæ
 quæ nostræ salutem conduxerit, atri-
 tatis nubes dispellet, & devotiois tra-
 diis mentes nostras collustrabit, etiam
 in mediis occupationibus & laboribus
 pro salute animarum susceptis.

Hoc autem assequemur, si (ut suade-
 bat S. Ignatius & ipse in praxi exerce-
 bat, teste P. Mastzo, l. 3. vita c. 1.) cogi-
 tationibus & negotiis non tradamus, sed
 commodemus. Unde ipse, siue cibum
 caperet, siue per urbem incederet, siue
 negotia tractaret, divina lumina viden-
 tibus percipiebat, teste Ribadeneira.
 4. c. 2. & Orlandino l. 10. n. 18. Minus
 quoque est, quod de P. Joanne Polanco
 ab antiquis Patribus teste accepisse re-
 fert P. Nicolaus Lancicius opul. c. 7. 29.
 Eth enim is, & universæ Societatis Se-
 cretarium & Concionatorem, & Ca-
 techistam, & Procuratorem Genera-
 lem, ac domesticum, simulque historia
 Societatis scriptorem ageret, & nomi-
 ne S. Ignatii ad omnes Epistolaster
 sponderet, nec tamen à culinæ, truci-
 niq̄ue muneribus immunis esset; nullus
 tamen in oratione animi evagationes
 est pallus. Quamobrem verè commo-
 dabat se negotiis, non tradere: quæ
 admodum & de coquo quodam refert
 S. Joannes

3. Joannes Climacus gradu. 4. Qui licet pro Monasterio, ducentos & triginta, præter hospites, & advenas, Monachos numerante cibos pararet, dono tamen lacrymarum & devotione singulari cum præditus esset: causam rogatus: respondit: *Nunquam hominibus me servare arbitratus sum, sed Deo: & indignum meipsum quiete animi judicans: Ex hujus ignis contemplatione, sempiterni incendii jugi contemplatione compungor.*

Sane coquus hic Marthæ ministeriis non dabat se, sed accommodabat: non homines sed Deum respiciebat: hinc pulla ariditate; devotione magnâ donatus fuit. Exemplum haud abfimile in Historia Franciscanâ 3. p. l. 10. c. 19. legitur: Coquus nonnemo, culinæ ministeris perfundus, in collem se recipiebat orationis gratiâ, & magnis consolationum cœlestium deliciis recreabatur: quas uberius se hausurum rebatur, si à culinæ distractionibus liberaretur: impetratâ verò liberatione, magis ariditate obrutus fuit: quare agnito errore, ad functiones culinarias redux, pristinam devotionis gratiam recepit; quin & humilitatis, & charitatis offi-

ciis in culina exercitis mirificè auxit. Cum his igitur, nos officiis charitatis, & ministeriis non demus; sed accommodemus & in devotione persistemus.

Quòd si verò: Charissimi, omni conatu adhibito ariditatem sive à Deo, sive à Diabolo, sive à nobisipfis causatam depellere non valeamus: constanter in oratione, nihilominus perseveremus, & majus meritum, quàm in devotionis teneritudine nos relaturos confidamus. 1. Quia oratio arida humilitatem excitat, veluti sensibilis devotio superbia præbet occasionem: teste S. Laurentio Justiniano in fasciculo amoris c. 16. 2. Quis in ariditate, patientia exercetur, dum infestationes Dæmonis, aut naturæ, patienter toleramus. 3. Exercetur fortitudo heroica, dum in oratione ob tentationum, & evagationum impetum insipida & amara, perstamus. 4. Major erga Deum amor ostenditur, dum non obstante

Dæmonis violentiâ, in colloquio cum Deo perseveramus.

REGU-

REGULA XXII. SUMMARI.
DE ILLUSIONIBUS DÆMONIS.
EXHORTATIO
IN REGULAM XXII. SUMMARI.

Declarat Diaboli illusiones, circa Tyrones præsertim, & remedia suggerit.

T H E M A.

Resistite Diabolo, & fugiet à vobis. Jacobi 4. 7.

V E L

Ab illusionibus Dæmonis in suis spiritualibus exercitiis caveant. Reg. 22.

ECCLÉSIA Catholica haud abimilis est turri Davidicæ, que edificata est cum propugnaculis, *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium, cant. 4.* Hujus turris propugnacula, clypei, & armatura (ut Venerabilis Bedæ, & Theodoretus exponunt) sunt sacrarum literarum volumina, Traditiones Apostolorum, Decrèta Conciliorum, Testimonia & Exempla Patrum. Consensus omnium sæculorum, successio Pontificum, Doctrinæ puritas, vitæ sanctitas, aliæque argumenta, & Ecclesiæ notæ, à

Cardinale Bellarmino prolixè tractata, quibus illa contra hostium suorum insultus fortiter defenditur.

Huic Turri Davidicæ non dissimilis quoque esse videtur minima nostra Societas JESU: est enim & illa cum suis ædificata propugnaculis, *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.* Turris hujus propugnacula sunt vota, clypei Constitutiones, Regulæ, & Decrèta. Armatura reliqua sunt alia spiritualia media, quibus Societas abundat, ac contra altutias, illusiones, reclusæque Dæmonis strenuè se defendit.

In Regula præsentè Sanctus Patris cha noster quaternæ puncta proponit.

1. Ut fraudes Dæmonis caveamus. 2. Ut muniamus nos contra tentationes. 3. Ut in virtutum solidarum studium incumbamus. 4. Ut semper in via Domini progredi allaboremus: quoniam verò de duobus ultimis in expositione regulæ 16. & 15. egimus, nunc solum de primo & secundo, id est de illusionibus Diabolicis & tentationibus, quibus Tyrones potissimum impugnantur, eorumque remediis tractabimus.

I. Illusio prima est, quæ Stegius Impostor se in Angelum Lucis transmutat, & illudit visionibus & apparitionibus in spiritualibus exercitiis, in meditationibus & contemplationibus, aliisque precibus: quibus dum tanquam mediis uti oporteret, ad perfectionem, Diabolus utitur ad nostram perditionem, adeoque efficit, ut dum è navi protensi, portem capere conamur, ipsi mergamur. Huiusmodi visionibus tempore S. Patris nostri, & S. Theresiæ in Hispania complures animæ devotæ illudebantur, aded ut S. Theresia etiam veris non fideret: apparuit illi aliquando Christus Dominus, cumque in absentia Patris Balthasar Alvarez, Patri Ministro id aperuisset, ipse improbens ejus visiones, iussit Christum, si apparet, conspuere: quod & Christus ex obedientia fieri passus est, non tamen placuit S. Theresiæ consilium, nec illi ultra confessa est. Non sunt quidem visiones omnes vituperandæ, nam & Christus Dominus S. Petro, Paulo, Marco; Archangelus Gabriel, B. Virgini, Angeli Sanctis Virginibus apparuere, & veræ ejusmodi visiones in sacris Literis commendatæ, & Prophetis, ac Viris, faminis-

que sanctis factæ sunt, adeoque improbandæ minimè sunt, sed velut Dei opera laudandæ. At Novitius recens veniens è sæculo, etiamnum imperfectio-nibus scatens, & nondum plene excusso passionum ac vitiorum iugo, perfectam Filiorum Dei libertatem assecutus, omnino cautus & circumspectus sit, necesse est; alioquin facile ab Angelo tenebrarum supplantabitur. Quem igitur clypeum huic Dæmonis sagittæ opponet? Clypeum humilitatis. 1. Nulli Tyroni visiones, revelationes, apparitiones convenit optare. 2. Imò oportet etiam eas refugere. 3. Licet legitimæ videantur, diligenter eas examinare; & Superiori manifestare, ne illudatur. 4. In profundissima se humilitate contineat, omnibus visionibus, apparitionibus, & extraordinariis Dei beneficiis prorsus se indignum judicet. Nisi hoc fecerit, decipietur, ac in superbiam, & vanam gloriam incidet. Quemadmodum in vita B. Cathariæ Bononiensis legitur: Cui Dæmon in specie Beatissimæ Virginis apparuit, eamque instigavit, ut apparitiones suas aliis narraret, atque ita vanam gloriam captaret, quod illa tamen non præstitit. Viri sanctitate conspicui, ne illuderentur, semper humilitate triumpharunt.

II. Illusio altera Dæmonis in spiritualibus exercitiis est, dum Lavernio infernalis Tyronibus persuadet devotionem consistere in consolationibus spiritualibus, adeoque orationem & meditationem haud benè procedere, nisi lacrymas teneræ devotionis fundant, atque ex hac persuasionem illi caput

II.
Illusio in
consolationibus.

H h h fatigant

fatigant & constringunt, ut lacrymas & consolationes violenter eliciant. & quodammodo exprimant. Quod si verò Deus, qui ut ait Job. c. 26. *Ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum*; Consolationes, & lacrymas neget, aut ipsimet quantavis coactione extorquere nequeant, in eam tristitiam, pusillanimitatem, & consternationem incidant, ut sinistrae iudicent, Deum ipsis offensum esse, nec se amplius ab eo amari; eò quòd faciem non ostendant amplius benignam, petitaque consolationes denegent. Hinc ulterius progressi, cum portas his solatiis occlusas reperiant, mundanis, humanis, & transtoriis recreatiunculis animum adijciunt, viam Domini ambulare desinunt, bona opera, in quibus sese exercere consueverant, intermittunt, & non raro retrò respiciunt.

Similes hi sunt semini, de quo Christus Dominus (apud S. Mattheum c. 13.) meminit: quod cecidit in petrosa, ubi non habebat terram multam, & continuo ortum exaruit, ac proinde quamdiu ab aqua vernali humidum fuit, crevit & in virore perstitit; Sole autem orto, aruit, atque exsiccatum est, quia radicem non habuit.

Quem verò clypeum huic Dæmonis fagitæ opponemus? non alium quam Regulam vicissimam primam, quæ veræ devotioni insistere iubemur, non consolationibus; vera autem devotio in prompta Deo serviendi voluntate consistit. Deo mille modi, famulos suos ad felicem æternitatem perducendū suppetunt; aliis veluti infantibus, lac dulce consolationis præbet, aliis verò

solidos cibos porrigit: aviculæ enim parvæ sunt, cibum ex ore matris sine labore sumunt; grandiores verò efficta è nido in campos ejiciuntur; ut ipsamet circumvolent, & cibum quærant. Pari methodo nobiscum non raro agit Deus. *Dominus est, quod bonum est in oculo suo, faciat*: novit ipse, quid nobis expediat, quidve oblit; non rostrum est Deo tempus visitationis præscribere, sed ejus prætolari meritum. Meritò Juditha, Ozia tradituro Civitatem Assyriis, nisi intra quinque dies Deus optularetur, indignabatur dicens: *Quis estis vos, qui tentatis Dominum non est iste sermo, qui misericordiam provocet; sed potius, qui iram excitet, & sortem ascendat; & in arbitrium vestrum dū constitutis ei.* Ita pariter, quoad consolationes & lacrymas, vel desolationes & ariditates, nos totos Deo permittamus, & veræ interim devotioni illudeamus, & ab hac illusione immunes erimus. Societatis Religiosus, ut ait P. Claudius Aquaviva in remed. aridit. Ambidexter sit, oportet, paratus servare Deo tam in dulcedine, quam in amaritudine, certus, hæc præ illa majora acquiri meritum & coronam, fidelitatemque majorem demonstrari.

III. Illusio est in exercitiis spiritibus, quæ Dæmon Tirones incautos, aut religiosos juniores impetit sub specie boni, ideòque facilius in fraudem inducit. R. P. Thomas de Soto. S. J. Anno 1600. 20. August. defunctus, anno ætatis 26. vice quadam in corclavi suo, quiddam pendulum vidit instar stellæ, quod experiri volens, jam manum protendebat, cum illico vocem

audiret. *Abstine! abstine!* Simulique pro stella apparuit monstrosa magnitudinis araneus: Tannerus pag. 334. Simili modo Diabolus aliquando agit cum Tironibus, sub specie boni, malum, sub specie stellæ pulcherrimæ, sedum obtrudit araneum. Declaremus id pro cautela, nonnullis exemplis.

1. Tirones Coadiutores laboribus destinatos sub specie boni, incitat ad prolixas orationes eo etiam tempore, quo laborandum esset, instituendas. Sub specie boni quosdam Novitios, inducit, ut, quando dormiendum est, vel line orare, scribere aliave pia opera exercere, atque ita sub specie boni seducit ad inobedientiam. Quemadmodum in Tirocinio Societatis Superioris Germaniæ, quidam Juvenis decipiebatur, Diabolo in forma Angeli Lucis eum accedente, & jubente noctu surgere, & ea, quæ dicitaret, conscribere.

2. Sub specie boni nostris ad studia destinatis nonnunquam suggerit, præstare libros sacros legendo evolere, quam profanos. In Historia Societatis L. 15. n. 14. recensetur de quopiam Magistro, qui dum Laureti humanioribus literis insudaret, Dæmon eidem in specie S. Pauli apparuit, hortatusque est illum, ut relicto illo vano studio & Ciceronis lectiones suas potius Epistolas perlegeret. Ratus Magister hanc Sancti Pauli vocem esse, protinus Tullium abjicit, Sancti Pauli Epistolas arripit, easque cum diu legeret, Superioribus inscius, eò tandem progressus est, ut infelici profus eventu è Societate exiverit.

3. Sub specie boni, alios ad grandes penitentiæ concitat, Superiore haud consulto, persuadens has majoris esse perfectionis, valere ad satisfaciendum pro admisis delictis; esse conformes exemplis Sanctorum, & pluribus hodie ex Ordine S. Francisci Dominici, Benedicti, Brunonis, Religiosis usitatas, reipsa verò intendit, ut quis vires atterat, sanitatem destruat, atque ad Societatis munia sese ineptum reddat.

4. Sub specie boni subinde Tironi suadet reditum ad sæculum, eò quòd jam sufficienti Spiritus scientia sit instructus, modum piè vivendi, orandi, meditandi, calleat, adeoque & aliis optima exempla præbere, & instruere valeat. Diabolus Piscatorem agit, qui piscibus escam gratam objicit, & in speciem bonam & sapidam; sed latet hamus, quo capiat incautos, & à via arcta religionis, ad latam perditionis retrahat.

5. Sub specie boni Cædæmon Religiosos movet, ut seipsos ad proximum juvandum penitus effundant, propriamque perfectionem negligant. Ejusmodi se seculos esse existimant, quod alios doceant, agros invitant, ad populum perorent, exhomologes penitentium excipiant, aliæque charitatis opera, domi, forisque exerceant: credentes omnia hæc ex gratiæ divinæ affluxu copioso, procedere; unde sui curam deponunt, Regulas tanquam Deus cum ipsis dispenseret, negligunt, examina obiter & cursim instituunt, meditationes ad alios potius, quam ad se juvandos dirigunt, libri spiritualis

Hhh 2 lectio-

lectionem, ad Conciones formandas, concinnandasque referunt. His dicendum primò, *Attende tibi*, postea doctrinæ & aliis. *Quid prodest homini, si mundum univèrsū suū lucratur, anima verò suæ detrimentum patitur?*

6. Sic quoque aliis illudit. 1. Dum suadet ut communia cum aliis opera externa exercent, interiorē mortificationem negligant. 2. Ut magna & heroica forment proposita, sed nihil in praxin redigant. 3. Ut de majoribus imperfectionibus emendandis solliciti sint, non item de minoribus. 4. Ut agant omnia, quæ alios agere vident, cum non omnia possimus omnes. 5. Ut omnes imperfectiones simul aggrediantur, uno impetu. 6. Et si res non succedat, animum de assequenda perfectione abjiciant ac desperent. 7. Denique instigat, ut res fidei scrutentur, & curiosè inquirant, & cum penetrare nequeant, in dubia contra fidem, aut infidelitatem præcipitent; cum ea simpliciter credenda sint; *Difficile*, ait Salomon, Sap. 7. *astimamus, quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt, invenimus*

cum labore; quæ autem in caelis sunt, quis investigabit?

Contra omnes has illusiones Diabolicas, Charissimi, quæ armaturæ, quibus clypeis utemur? præter supradicta hoc gemino: Primus communis & securissimus clypeus est Regula 41. Summarii, quod nulla celanda sit tentatio, quæ vel Confessario, vel Superiori non pandatur. 2. Clypeus est Regula 31. & 32. Summarii de obedientia, à qua non desistendum; hac omnes tentationum impetus facile retunduntur: quemadmodum Christus Dominus, semel, iterum, tertio, Sathanz insultum repulit, dicendo; *Scriptum est, obedientia legis requirit; ita nos quoquo modo impugnemur, oggeramus. Scriptum est, justum est, præceptum est, regula cæcūm est, & inexplorata, cœcæque justitiam pareamus. Hæc ratione omnes Sathanz versutias, technas, & illusiones, cum divina gratia, haud difficulter elidimus.*

REGULA XXIII. SUMMARI.
DE PAUPERTATE.
EXHORTATIO I.
IN REGULAM XXIII. SUMMARI.

Ostendit, Paupertatem esse murum Status Religiosi.

T H E M A.

Et erat Structura muri ex lapide fasside. Apoc. 21. 18.

VEL:

Paupertas ut murus Religionis firmus diligenda. Reg. 23.

UM Evange- listarum Aquila
S. Joannes Civi-
tatem caelestem
sibi in visione
à Deo ostensam
describit, &
quasi depingen-
do nobis ob oculos ponit, Apoc. 21. ait:
Vidi Sanctam Civitatem Jerusalem novam,
ad distinctionem Hierosolymæ veteris;
quæ civitas est terrestris. *Et hæc Jerusalem*
nova habebat murum magnum & altum,
id est, firmitatem insuperabilem: *Et erat*
structura muri ex lapide fasside, per quem

lapidem quia est firmissimus, significa-
tur Patriæ caelestis firmitas & securitas,
quia viridis est coloris, ejus delicia,
recreatio, & amenitas; quia pellucidus,
ejus claritas & dignitas. Quia ex rela-
tione Plinii, & Sancti Hieronymi,
Dæmones & Phantasmata fugere
putatur ejus puritas & sanctitas.

S. Pater noster in aureâ, de obe-
dientiâ, Epistolâ, Societatem nostram
Cælo optat esse perfimilem. Similiter
Admodum R. P. Mutius Vitellescus,
Sextus Societatis nostræ Præpositus
Generalis, Epistolâ 4. Societatem
Cælo comparat. *Neminem latet (ait)*
H h h 3 in

in pulcherrimum Nos ac splendidissimum
cooptatos Cælum, ubi (dicam cum S. Petro
Chryfologo Serm. 1. de Filio prodigo)
Aurora est Mater Societas, Sol Patris nosfer
Ignatius Stella, nostrorum tot Fratrum
per tot annos, ac terras digestus splendor
virtutis singularis. Si igitur Societas
Cælum est, & Jerusalem nova, & ipsa
habeat, necesse est, Murum magnum
& altum: Is autem murus, ut regulà
præsente indicatur, est Paupertas, quæ est
instar Jaspidis firma, virens, amœna,
pellucida, & Dæmones fugans.

Quare proprietates, & effectus
hujus præstantissimi Muri geminos
solum, nimirum quòd hostes arceat,
& incolas custodiat, exponemus.

I.
Beneficiū
pauper-
tatis est
defensio
ab hosti-
bus.

1. Beneficiū primum, quod Murus
Civitati præstat, est, ab ingressu hostes
& feras arcere: stantibus enim muris
difficilis est aditus; at iisdem perruptis
aut dejectis, pro libitu ingredi, spoliare
& vastare queunt omnia. Patet id
in famoso Muro Sinensi, qui, ut perhibet
Historia Asiatica L. 1. pag. 4. bis mille
milliarium Italicorum longitudinem,
triginta cubitorum Sinensium altitu-
dinem, & duodecim in crassitie latitu-
dinem continet: hoc muro stante,
nullus hostium in Regnum penetrare
potuit; at eo perrupto, Tartari ingressi,
totum propè Regnum illud vastissimum
occupavêre. Simili ratione Civitas hæc
antiquissima Trevirensis, cincta suis
mœnibus, & turribus munita, hostem
arceat, qui sine sanguinis effusione
ingredi haud potuit, ut in confederato
milite Germano primum, deinde
in Gallico, urbem intercipientem expe-
riencia comprobavit; at nunc muro

& mœnibus destituta est primò occu-
pantis.

Charissimi quod Murus est in Civi-
tate, hoc Paupertas est in Societate,
& quovis Religioso Ordine: Pauper-
tas enim hostes Religionis capitales
arceat & excludit. 1. Arceat & excludit
Mundi tentationes & pericula, fastium,
arrogantiam, superbiam, vanitatem
in veste, cubiculo, suppellectile, fallaciam
ac fraudes. Qui nimis laqueus est,
ait Ecclesiasticus cap. 21. 5. *consumetur,
& annihilabitur Superbia*; id est,
occasione opum in Superbiam incidit.

2. Arceat carnis tentationes & impetu-
tus, kôllesque Castitatis, quales sunt
blanda, mollisque corporis tractatio,
ciborum copia, potus abundantia,
convivia, symposia, ludicria, confabula-
tiones, & alia sensuum oblectamenta,
quæ carnis petulantiam excitant, &
contra spiritum armant: omnia verò hæc
à religione sancta Paupertas proficit,
ut de eâ paupertate vallatâ dicere liceat,
quod de cælesti Civitate S. Joannes
asseruit. *Non intrabit in eam aliquis
conquaratorum aut abominatum facium,
aut mendacium.*

3. Arceat Diabolum, cum tentatio-
nibus suis & agmine vitiorum & peccato-
rum capitalium: excludit in primis
Invidiam, cum unus altero nec plus
in victu & amictu possidet, nec possidet
desiderat: Excludit tentationes, Avari-
tiae, injustitiæ, fraudulentiae, inhonesti-
tatis, ac duritiæ cordis; aliæque desideria
nociva ac laqueos Dæmonis. Nam ut
ait Apostolus, 1. Tim. 6. 9. *Qui voluit
divites fieri, incidunt in tentationes &
laqueos Diaboli, & in multa desidia*

invidia & nociva, qua mergunt eos in aeterna damnationis abyssum. Radix enim omnium malorum est Cupiditas. O igitur prestantissimus Paupertatis Murus! Murus verè argenteus, imò aureus, & gemmeus ex Jaspide, qui tot capitales à Religione hostes arceat, ac Diabolo hæc duo organa, & exitii nostri machinas & arma eripit, scilicet vanitatem & voluptatem, cum reliquo vitiorum agmine.

II. Alterum beneficium à muro civitati præstari solitum, est securitas, quo incolæ muniti toti securique in pace & tranquillitate degunt. Quamdiu muri Jericho illæsi, inconcussique steterunt, in pace, securitate ac tranquillitate degebant incolæ; at ubi illi, tubis clangentibus, corruere; hi hostili ferro cecidere. Pari modo Paupertas tanquam murus Religionis firmus, Religiosos Societatis firmat, defendit, & in quiete, virtute, ac perfectionis studio conservat. Unde præclare scripsit Venerabilis Beda in Epist. 2. ad Corinth. *Pauper in Cella, dives in Conscientiâ, securus dormit in terra, quàm auro Dives in Purpura.* Et S. Clara Sororibus suis dicere solita est: *Tunc demum suum Collegium stabile ac firmum futurum, si propugnaculis ac muribus Paupertatis quam maximè munitetur.* Hic igitur murus firmissimus tuetur & custodit omnes Religiosi virtutes, ut singulas percurrerent patebit. Nam

1. Custodit ac defendit cordis puritatem & integritatem, quia, ut vidimus, tentationes, vitia, & peccata excludit; ideoque animam purgat à vitiis. Igitur inopia, inquit S. Gregorius Hom. 1.

de Lazaro, *purgavit animam mendici Lazari, itaque munda & pura à peccatis, mox ab Angelis in sinum Abrahae deputata est.*

2. Custodit, protegit, ac disponit ad Fidem: tollit enim impedimentum Fidei & Evangelii, quod est divitiarum & honoris terreni amor; disponit quoque ad crucem amplectendam, se ipsum abnegandum, & Christum sequendum. Unde dictum est. Matth. II. *Pauperes evangelizantur*, quod Venerabilis Beda in Cap. 7. Lucæ, de pauperibus, nonnihil de paupertate Spiritus participantibus exponit.

3. Custodit ac erigit Spem & fiduciam in Deum; qui enim omnia terrena abiecit ex amore Dei, omnem fiduciam & spem in solo DEO reponit, & cum Prophetâ ait: *Domine regit me & nihil mihi deerit.* Et illud cum S. Francisco: *Facta cogitatum tuum in Domino & ipse te enutriet.*

4. Custodit ac tuetur humilitatem: efficit enim, ut Religiosus temporalia bona contemnat, quibus Mundani honorem ab omnibus & magnam sui æstimationem ambiunt, ac proinde honores despiciunt, & ignominias ac contemptus, paupertati annexas tolerare desiderat.

5. Custodit ac conservat patientiam, eamque auget, dum Religiosi sentiunt defectum in rebus commodis aut necessariis; & impletur in eis illud Sapientis; *Deus tentavit eos (adversis) sicut aurum in fornace probavit eos, & invenit illos dignos se, suâ majestate & gloriâ.* Sap. 1. 5. Scilicet: *Excossi te in camino paupertatis.* Isaiæ 48. 10.

6. Custodit

6. Custodit ac tutatur charitatem: ut enim docet S. Augustinus, L. 83. q. 9. Q. 10. *Charitatis* (amorisque Dei) *venenum est cupiditas temporalium, Nutri- mentum ejusdem Charitatis est destructio cupiditatis; signum perfectionis Charitatis, nulla cupiditas, nullus inordinatus rerum hujus mundi, appetitus.*

7. Custodit & circumvallat religio- nem pietatem, devotionem, oratio- nem, & cultum divinum: idque dupli- ci de causa. 1. Quia animam conser- vando in quiete, pace, tranquillitate & læticia spiritali, eam aptat, & ad pie- tatis ac devotionis exercitia ritè dispo- nit: ex inordinato divitiarum amore nascuntur diffidentia, turbationes, cu- ræ, tristitia, sollicitudines, contulatio- nes, aliæque peccandi pericula: Pauper- tas verò voluntaria tollens divitiarum amorem, ab omnibus his malis liberat, & dispositiones ac qualitates contrarias inducit: *Beati pauperis Spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum*, ut Christus ait: *Regnum autem celorum, sive Re- gnum Dei est Justitia, Pax, & Gaudium in Spiritu.* Rom. 14. 17. *Paupertas semper est secunda*, ait S. Chrysostomus, Hom. 48. in c. 13. *Matth. & alibi: Si intra- veris in cor pauperis Spiritu, illudque exa- minaveris, invenies plenum esse suavita- tis & magnâ libertate frui.* 2. Altera cau- sa, cur paupertas devotionem augeat, est, quia removet, ut suprâ diximus, in- temperantiam, crapulam, commellatio- nem, ebrietatem, aliòsque excessus, exercitiis pietatis & orationi summè adversarios & repugnantes.

In Historia Minorum, p. 1. L. 10. c. 14. narratur de Monasterio montis Alver-

niz, quod vixerit in magna paupertate, secundum Regulam suam, acque ita haud vulgarem virtutem & Spiritum conservavit: Dæmon verò, id haurid fi-rens, formâ juvenis assumptâ, Diviti in vicinia habitanti, & fratribus emittit affecto se in famulum obtulit, eoque prætitis obsequiis, animum ejus occu- paret, suavitati ei, ut multas fratribus Eleemosynas submitteret, eò quod ho- mines essent sanctitate præditi, multi- que id foret meriti. Herus igitur quoti- die magnam panum, carniarum, piscinarum, fructuumque copiam illis submisit; ac Fratres per hoc paupertatis rigore romisso, lautiores Tractationes admittite, exercitia spiritalia segnitè obire, multumque de Spiritu & habita ante devotione perdere cœperunt. Quare viâ relaxatione hac, quidam Frater Dominum adiit, causam Eleemosyna- rum intellexit, & seruum illum Dæ- monem esse divinitus cognovit; qui se detectum videns evanuit. Porro Frater, ubi Domino à submittendis eleemosynis abstinere persuasisset, cum vita frugali & paupere, pristina pietas, virtus & devotio, postliminio, revertit.

III. Cùm hic Paupertatis miris, tanta mala à cordium nostrorum manibus arceat, tantæque bona in animarum nostrarum Civitatem invehat, & in ea custodiat, facile patet, quo amorem illa complectenda, & quo studio in sua puritate, sit conservanda. Quem admodum enim illustrium Civitatum mores integri semper servantur, nullâque in eis ruptura toleratur, quin illico farciatur, licet domus diruta, plateæ immunde, diu subinde in ea relinquuntur. Ita in Religione

Religione ante omnia, Paupertatis murus illatus est conservandus. Una enim silura sufficit, ut ad eam hostis, id est, Mundus, Caro & Diabolus intret, & pestilentia suae afflatu puros Religiosorum animos inficiat & attamineet.

Tunc autem paupertas in sua puritate conservatur, quando nihil illi contemptum admittitur, quod ejus splendorem obfuscet, aut maculet. cujusmodi sunt usus bonorum proprius, sine licentia, acceptio rerum vel pecuniae clandestina; rerum superfluitas & abundantia; affectus inordinatus ad res mundanas, & similia, de quibus alia.

Nos igitur Charissimi, qui in stellato Societatis JESU caelo, velut stellae col-

locati, & infixi sumus, murum hunc ex lapide jaspide firmum, virentem, & pellucidum, ac Daemones vitiatorumque Phantasmata, fugantem unce diligamus, & in sua puritate conservemus. Sic Mundum, Carnem, Daemones, cum eorum tentationibus & periculis, cum Superbia, Luxuria, Gula, Invidia, & Avaritia motibus ex Hierosolyma nova, id est, Societate, & simul ex anima nostra eliminabimus: è contra verò puritatem, fidem, spem, charitatem, humilitatem, temperantiam, patientiam, & devotionem in cordibus nostris conservabimus ac defendemus.

EXHORTATIO II. IN REGULAM XXIII. SUMMARI.

Demonstrat paupertatem esse murum fundamentalem, seu fundamentum fabricae perfectionis; violationem verò paupertatis ejusdem esse ruinam.

T H E M A.

Beati pauperes Spiritu. Matth. 5.

Vel ex Regula.

REDEMPTOR noster Matth. 7. adducit parabolam de duobus Architectis, uno sapiente, altero stolto: Sapiens aedificavit Domum suam supra petram, & descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & non cecidit. Fundata enim erat supra petram. Stultus verò aedificavit super arenam, & descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt domum illam, & fuit ruina illius magna. Quis est sapiens ille Architectus, nisi qui fundat aedificium perfectionis suae supra petram, id est, Christum, ejus legem, & Evangelium.

Iii

Evan-

Evangelium, Dei amorem, & consilia Evangelica, maxime paupertatis? Quis stultus, nisi qui aedificat, ut exponit P. Salmieron, super Creaturam, super divitias, pecunias, thesauros mundi, perituros, qui sunt instar arenæ steriles? & quid aurum & argentum, nisi flava & alba terra, aut arena?

Ostendemus itaque paupertatem fabricæ perfectionis murum fundamentalem, seu fundamentum esse, quo stante illa solo peritit quoque fabrica, illo verò labefacto minari ruinam & collabescere.

I.
Paupertas
fundamē-
tum est
fabricæ
perfectionis.

I. Seraphicus Doctor S. Bonaventura in Apolog. pauperum, hac ratione de paupertate disserit: *Radix* (ut ait Apollolus 1. Tim. 6.) *omnium malorum est cupiditas: ex hac enim & simul ex superbia, qua huius cupiditati semper Comes est, omnia scelera originem, sumentum, & incrementum accipiunt; Quam ob causam Civitatis illius Babylonica fundamentum ab Augustino appellata est. Ex hoc autem præmissis idem S. Doctor concludit. Si ut vitium illud totius Babylonis fundamentum est, sic è contra paupertas merito verum & solidum fundamentum totius perfectionis est appellandum. Idem vel eo etiam comprobatur, quod Dominus & Legifer noster, cum novæ Hierusalem de cælo descendens initia poneret, ab hac ipsa tanquam à fundamento exorsus sit, dicens: *Beati pauperes Spiritu.* Matth. 5.*

Itaque Christus Dominus Architectus novæ cælestis Hierosolymæ, politurus primum lapidem, à tabulo & à paupertate summa incepit. Deinde, veniente postmodum ad Christum divite ado-

lescente Matth. 19. & quærente: *Quid faciendo vitam æternam possidebo?* Respondit: *Serva mandata: hæc servari ait à parente meo, quid mihi desit.* Respondit Christus: *Si vis perfectus esse, vende, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cælo: q. d. Si vis ædificare domum perfectionis, primum lapidem, primum fundamentum, loca paupertatem. Omnia relinquere sunt sumptus huius fabricæ. Ad ædificium temporale sumptus facimus, si non habita cogitamus ad spirituale, si & habita relinquamus; ut Venerabilis Beda, L. 3. in Lucam. Quibus ergo relictis ædificare incipimus.*

1. Fundamento paupertatis innititur prima contignatio fabricæ perfectionis seu incipientium. Nam paupertas omnium vitiorum & scelerum instrumenta tollit; tollit arrogantiam, superbiam, ambitionem, ebrietatem, gulam, avaritiam, incontinentiam, acediam & alia multa vitia, quæ ex abundantia, tanquam fumus ex igne, erumpere solent. Imò etiam peccandi facultatem, quodammodo tollit in multis, cum magna peccatorum pars ab hominibus pecuniæ præsidio committatur. Paupertas ergo quasi securis est, quæ toto ictu cupiditatem amputat, & omnia vitia ex ea propululantia excindit, adeoque animæ puritatem fundat.

2. Huic fundamento innititur secunda contignatio proficientium. Paupertas enim non solum vitia prohibet, sed virtutes ferè omnes inducit; ut temperantiam, modestiam, & maxime humilitatem, pacem, orationem, quæ necesse, quomodo paupertati sunt inhaerent, & iusque tanquam germana Sors est.

ostendit

ostendit hoc S. Chrysostomus Hom. 2. in Ep. ad Hebr. cum ait: *Christianus in paupertate magis irradiat, quam in divitiis: quia modo est quia excludit à se superbie typhanos; non erit arrogans, sed potius obediens, modestus, mitis & sapiens: Tandem post Divitum peccata recensita: concludit: Vides quomodo in paupertate facilius virtutes possideamus: velut in radice fructus; nam paupertas est radix omnium virtutum.* Unde S. Franciscus Seraphicus (quod refert S. Bonaventura) rogatus, quænam virtus nos maximè Deo gratos redderet, ac commendaret; in solito quodam affectu reposuit: *Paupertas: ea enim est via salutis, humilitatis fons, perfectionis radix, & ab ea multiplices fructus progerminant; licet occulti non sint, paucissimi que cogniti ac perspecti, pauper enim Spiritu totum se tradit virtutum studio, velut apis mellis suo. Ut in sancto Antonio, ab opum cupiditate remotissimo patuit; Qui toto desiderio, virtutum se tradebat studio, ab uno discens patientiam, ab alio silentium, ab alio abstinentiam, ab alio constantiam, aliâno virtutem.*

3. Incipit paupertati tertia contingatio perfectiorum, seu in via unionis cum Deo constitutorum; cum enim perfectio in Charitate Dei & proximi consistat, ad eam paupertas rectè dirigit ac perducit; nam *meum & tuum frigidum illud verbum, & quo, ut docet S. Chrysostomus, omnes lites, & bella inter proximos oriuntur, è medio tollit. Deinde eadem avellit à cura & amore rerum terrenarum, adeoque totum animum in Deo desigat, redditque hominem, Mundo & Carne Superiorem, ve-*

lut Angelum, cum Angelis versantem, ad caelum suspirantem, illudque Apostoli implementem. *Qua sursum sunt, sapite, qua sursum sunt querite, non qua super terram: Atque ita totam hominis Religiosi, jamque perfecti mentem, amorem, cogitationem, curam, ac desiderium in Deum transfert, ut unus cum eo evadat Spiritus, totus à caducis avilius, & bono aeterno seu Deo unius, in quo consistit perfectio, ad quam manuducit paupertas Evangelica.*

4. Tanquam coronis imponitur edificio perfectionis, beatitudo & vita aeterna. Nam prater centuplum in hac vita; & in die iudicii sessionem super 12. Thronos, & iudicium 12. tribuum Israel; præmium amplissimum paupertas parit in altera. 1. Profert ingentem thesaurum in caelo. *Si tu perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus; & habebis thesaurum in Cælo. Matth. 19. 41.* Thesaurus iste non est alius, nisi beatitudo aeterna, & ipsiusmet regni Cælorum securæ & perpetua possessio: ita enim Christus Dominus: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum Cælorum. Matth. 5.* Thesaurus iste est vita aeterna, omnia relinquentibus promissa, in quem locum S. Bernardus: *Hæc sunt verba, quæ contemptum mundi in universo mundo & voluntariam persuasere paupertatem: hæc sunt verba, quæ illustra monachum replent; deserta Anachoretis.*

Hæc ergo promissa, hæc comoda, hæc præmia nos quoque permoveant ad paupertatis Evangelicæ amorem; tanquam omnis perfectionis fundamentum. Qui incipientes sunt, ab hac virtute incipiant; alias actum agunt. Nam,

ut ait S. Paulinus ex opulentissimo di-
vite voluntariè pauperimus, ut eum
nominat Augustinus de Civ. L. 1. c. 10.
Temporarium; quæ in hoc saeculo habentur
bonorum relicta, sive distractio, non decursus
stadii, sed ingressus; nec ut meta, sed janua
est. non enim athleta tunc vincit, cum exiit,
qui ideo nudatur, ut incipiat dimicare,
cum legitime certavit coronandus. Epist. 2.
ad Severum. Qui in via proficientium
jam currunt, ad temporalia jam rejecta
retro non respiciant, ne in cursu suo re-
tardentur. Qui in via perfectorum de-
gunt, animum non rerum terrenarum
luto, sed Deo aeterno & summo bono
affligant, ut non maculentur, sed purifi-
centur, & amore divino inflammentur.

II.
Neglectus
paupertatis
ruina
perfectio-
nis.

II. Veniamus nunc ad contrarium, à
commodis ad detrimenta, à præmiis ad
supplicia paupertatem violantium: si-
cut paupertas est fundamentum perfe-
ctionis, ita ejus violatio evertit funda-
mentum & est ruina multorum. Ruina
est homini retrahere post vota. Prov. 20. 25.
Quisquis igitur pecuniâ, vel ab externis
sine venia acceptâ, vel ad domum spe-
ctante utitur, ut propriâ, eam retinet,
donat, emit; Ruina est homini. Si quis
etiam res alias domûs, vendit, donat,
accipit sine venia, & illis utitur ut pro-
priis: Ruina est homini. Quare? quia post
vota retrahat, repetit, quod obtulit. Pa-
tebit hoc in exemplo clariùs. Vult sine
igitur videre miserandos casus, & rui-
nas, seu damna & supplicia læsæ pau-
pertatis? Et quo pacto, eâ eversâ,
totum perfectionis ædificium & fabri-
ca corruat?

1. Ruina patet in uno ex Apostolico
Senatu, scilicet Juda, qui triennium to-

tum, in fabrica perfectionis attollenda
sub Christo ipso Directore & Magistro
locarat, jamque eo pervenerat, ut inter
aliorum Apostolorum emississet votum
paupertatis, & esset Apostolici Collo-
gii Procurator, loculos habens; sed ca-
puditate seductus, aliquid furatus est, et
pecunia Eleemosynæ nomine Christo
& Apostolis oblata. At audice peccatum
& spestate ruinam: describit eam Cal-
hianus, L. 2. Instit. c. 14. Judas volens
resumere ea, quæ antea, Christum secutus,
abiecerat; non solum ad prodicionem Domini
lapsus. (ecce primam ruinam) Apo-
stolus perdidit gratiam (ecce alteram rui-
nam), sed etiam vitam ipsam communem
vita finire non meruit, eamq. bithanati mo-
te conclusit, scilicet suspensus in arbore, in
carnifex factus. (ecce tertiam ruinam.)
Sed quarta omniumque est, in abyssum
infernalem præcipitatio.

2. Ruina secunda terribilis in An-
ania & Saphira conjugibus accidit. Pri-
mus ille maximusque Ecclesie Ponti-
fex Petrus, in tres omnino homines
severitatem suam exercuit, ac mortis
sententiam pronuntiavit: fuerunt in
Simon Magus, duoque coninges, viola-
tæ, quam Spiritui Sancto voverant, pau-
pertatis rei; & quod animos volentem
magis movere, sudoremque frigidum
exprimere meritò potest; est; prius in
Ananiam & Saphiram justâ irâ detor-
nuit, quàm Simonem Veneficum ful-
minaret. Adde tametsi Apostolus illi
vitam ademerit, pœnitendi tamen tem-
pus indulgit, duos verò votorum viola-
tores, simul increpuit, & perfidia con-
guit, simul exanimis ad pedes suos re-
tractatæ donationis vindex abiecit.

ad eum ut in iorem Malcho, catenas Christo inicienti, se Petrus præbuerit, quàm iis, qui paucillum aris ex agro Apostolorum ubi consecrato redacti, privatim seposuerant.

Atque hæc causa fuit, cur cœcumenica Concilia, summi Pontifices, & Ordinum sacrorum Conditores, sepulchrum quoque damnatis illorum cadaveribus, post mortem, negaverint, & inhumata, corvisque obijcenda mandarint, ingenti Religiosorum hominum terrore, immortalique Reorum dedecore.

3. Ruina tertia recensetur à D. Hieronymo, epist. 22. acciditque in Nitriæ partibus: Quidam, ait, ex Fratribus paucior magis, quàm avarior, & nequiores 30. argenteis Dominum venditum, centum solidos, quos lina texendo acquirerat, moriens dereliquit in itinere inter Monachos consilium (nam in eodem loco circiter quinque millia divites cellulis habitabant) quid facto opus esset: alii pauperibus distribuendos esse dicebant; alii Ecclesiæ, nonnulli parentibus remittendos; Macarius verò & Pambo, & Isidorus, & cæteri quos Patres vocant, sancto in eis loquente Spiritu, decreverunt infodiendos esse cum eodem, dicentes: *Pecunia tua tecum sit in perditionem.* Nec hoc crudeliter quilibet pater esse factum, tantus cunctos per Egyptum terror invalit, ut unum solidum dimisisse, sit criminis. Hæc S. Hieronymus.

4. Ruina allegatur à S. Augustino, serm. 5. ad Fratres de Eremito, ubi ait: Annis 12. & amplius Januarius noster, qui Columna obedientiæ & paupertatis inter nos esse videbatur, ut vidistis, & audistis, malè vixit, & malè moritur. Quare vel quomodo malè vixit, & malè moritur? quare vel quomodo malè vixit? nisi quod suum non erat, secretè tenuit? quomodo etiam malè moritur, nisi quia in fine se non cognovit.

Vidistis Charissimi fundamentum novæ Hierosolymæ seu perfectionis Evangelicæ esse paupertatem voluntariam, cui tam incipientibus, quàm proficientibus & perfectis superædificandum est, si fabricæ hujus perfectionem & Coronidem, vitam scilicet æternam assequi desiderent. Vidistis quoque strages & ruinas horrendas, quas cupiditas & paupertatis religiose violatio causat, & quomodo tota perfectionis machina uno velut impetu collabascit. Quare alterutrum eligite; aut paupertatem, aut cupiditatem; si paupertatem eligitis, omnia bona & commoda enarrata, & vitam æternam possidebitis; si verò cupiditatem; clades & ruinas formidabiles Judæ, Ananiæ, & aliorum pertimescite, & expectate.

REGULA XXIV.
DE AMORE PAUPERE TATIS.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM REGULAM.

Probat, Paupertatem tanquam matrem diligendam.

T H B M A.

Honorem habebis matri tue. Tobiaë Cap. 4. 3.

VEL:

Diligant omnes Paupertatem ut matrem. Reg. 24

Uam tenero & intenso amore matres ferri soleant in Filios, & vicissim Filii in matres. complura divini eloquii exempla demonstrant. Ex omnibus præcipue emicat Anna mater Tobiaë, quam inter & Filium singularis pietas eluxit. Hanc primò ostendit mater: quæ mox à filii sui, cum Raphaële, discessu, amorem suum. lacrymas ubertim fundendo prodidit. *Capit flet & dicere ad maritum: Baculum senectutis nostræ tulisti.* Tob. c. 6.

Cum autem Filius moras nesceret, nec tempore statuto ex Rages reverteret, tursum flebat mater *irremediabilibus lacrymis.* Cap. 10. atque dicebat: *Heu, heu! Fili mi. ut quid misimus te peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ omnia simul in te habentes, te non debuimus dimittere à nobis.* Et quotidie exibat per viam, quâ redierum putabat, nullamque admittent consolationem, donec reducem Filium sanum & sospitem amplecteretur. Et quantus amor matris in Filium! Nunc videamus

vileamus amorem Filii erga Matrem recipiunt. Tobias eam estimabat, diligebat, honorabat, ex Præscripto Patris. *Honorem habebis matri tue omnium dierum vite ejus.* Cap. 4. Unde eam laudabat, blando vultu intuebatur, nec verbulo, multo minus factio ledebat: & quidquid gratum, nec quicquam credebatur, alacriter præstabat: cum enim Gabelius eum diutius detinere pararet, agebat: *Scio Parentes meos numerare dies, & anhelare maxime ad reditum meum: cumque in medio jam foret itinere, Coenæ, famulis, camelis & impedimentis relictis, festinavit cum Raphael e Aschangelo, ut matri merorem citius ablegaret, Parentisque exhilararet: ut matris Filii amor exigebat.*

Mater nostra, ut loquitur S. Ignatius Reg. 24. est Paupertas, quæ filiali amore nobis prosequenda: quæ nobrem verò? quæ materna nobis præstat officia & beneficia; jamjam à nobis declaranda; quæ merito officii & obsequii filialibus compensanda videntur.

Diligant omnes Paupertatem à matrem. Merito hunc à nobis amorem S. Ignatius exigit: eadem enim rationes, quæ Filios ad Matres suas amore prosequendas permovent, etiam pro Paupertatis amore militant. Quænam verò amoris incentiva Filiorum corda flectunt? utique ista; quod à Matribus gignantur, alantur, veliantur, defendantur, solatio afficiantur, ac demum hereditate lauta ditentur. Sed nunquid eadem beneficia à paupertate, cum matre in nos dimanant? Dubio procul. Nam Primum matris officium & motivum

amoris est Filium gignere. Idem tibi Paupertas præstitit: quæ propriè te Religioni genuit; siquidem Ordini Religioso nomen haud dedisti, ut Castimoniam servares, Obedientiàmque Superiori exhiberes; id enim etiam tibi in sæculo manenti præstare licuisset; quemadmodum multis actu licet; verùm ut consilium Christi amplectereris, Adolescenti illi datum: *Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes.* Matth. c. 19. Quod solum in Ordine Religioso præstatur. Jure igitur Paupertas tanquam mater, illa Pauli ad Galat. c. 4. verba usurpat: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Tu verò merito dixeris cum Jobo c. 2. 21. *Nudus egressus sum de utero matris mee, & nudus revertar illuc.* Et ad Deum cum Regio Psalte: *Tu es, Domine, qui extraxisti me de ventre; ideòque spes mea ab uberibus matris mee.* Psal. 21. 10. Quando enim Voti Paupertatis, aliorumque binorum Votorum vinculis innecteris, Ordini Religioso nasceris, ejusdemque Filii Religiosis annumeraris.

Secundum matris officium, & dilectionis motivum est Filium sustentare: quod longè melius præstat S. Mater Paupertas, optimèque cum Machabeorum matre ad juniorem filium dicere potest. 2. Mach. 7. 17. *Lac triennio dedi & alui;* id est toto vitæ tempore. *Lac dedi;* id est, omnis generis alimoniam, cum sufficienti puritate ac dulcedine lacteâ charitatis. Et si Domus nostræ Professæ rebus carent, Deus tamen pauperes suos non deserit; sed ad sustentationem necessaria sufficienter suppeditat.

Edent

Edent pauperes & saturabuntur. Habent Collegia & Domus Probationis reditus; sed sunt fundationes pie Fidelium, sunt eleemosynæ, de quibus *Edent pauperes & saturabuntur* DEO providente, & paupertate succurrente. Mittuntur Tirones peregrinatum; stipendiumque collectam, sine sacco & perâ: & sancta Paupertas illos non deserit: sed *Edent Pauperes & saturabuntur.* Deus quidem aperit manum suam & implet omne animal benedictione; at præcipuâ curâ Religiosos pascit; & dum alii laboribus manuum suarum aluntur, hi laboribus manuum Christi sustentantur: Fames licisque Christi illis emit & condit cibaria: Christus pro illis se vadem ac fidei iussorem constituit: Christi gratiâ suâ ad illis benignè faciendum Fideles impellit: Caritas Christi corda etiam Fratrum nostrorum ad omnes domestici usûs labores incitat, & tanquam Matres aliorum constituit, quævis materna officia obeuntes, quomodo S. Parens noster Coadjutores nostros appellare consueverat. Insignem hâc de re sensum consolationis sub ingressum Societatis habuit R. P. Hieronymus Natalis, Vir egregius, & quasi manus dextera Sancti Ignatii, ut legitur Tomo 1. Hist. Soc. L. 5. n. 10. ab Orlandino conscriptæ: nam inter vescendum, singularem è celo iucunditatem & consolationem delibavit, dum hæc ei oblata cogitatio: *quod sese Deus aleret.* Ita est, Deus per paupertatem tanquam matrem nos pascit.

Tertium officium matris & motivum charitatis filialis est *vestire*: quemadmodum enim Jacob fecit Filio suo dilecto

tunicam polymitam. Genes. 37. 3. Ita quodque Anna mater Prophece Samuelis: *Tunicam parvam facit ei.* 1. Reg. 2. 19. Nec minus Mater nostra Paupertas, unumquemque nostrum pro itatûs sui conditione vestit, non ad luxum & superbiam; sed ad religiosam decentiam, necessariis tegumentis, quibus nos jubet esse contentos. Et quanquam vestitus noster interdum est vilior, præsertim in Tironibus, qui probantur, atque ad humilitatem, mundique contemptum, illo adiuvantur; valet tamen in iis, illud Christi de Liliis agri, dictum: *Quod nec Salomon in omni gloria sua cooperitus fuerit, sed unum ex istis.* Match. cap. 6. Idipsum præfiguratum videtur in Regina Elthæ, quæ nullum ornatum petiit; & tamen præ omnibus puellis, Regi Assuetæ, ob formæ elegantiam, placuit. Adhuc nempe speciosi, in oculis Dei & Angelorum, ac rectè sentientium tales apparent, qui humilitatis & paupertatis amore, viliori vestitu amictuunt. Quâ de re pulchrè S. Hieronymus in vita S. Pauli primi Eremitæ: Mihi (inquæ) si Dominus optionem daret; multo magis eligerem tunicam Pauli, quæ ex foliis palmæ contexta erat, cum meritis ejus; quàm Regum Purpuram, cum Regnis suis. Et S. Antonius id ostendit, dum Festis anni solemnioribus eam induit.

Quartum matris officium & causâ amoris est *tueri ac defendere* à lapsibus, periculis & hostibus: veluti gallina pullos suos sub alas congregat & à inimico protegit. Ita Paupertas Alumnos suos, contra hostium insultus tuetur, quales

quales sunt sollicitudo, superfluitas, invidia, gula, luxuria, superbia, ceteraque vicia, quae Paupertas, ut firmus Religionis murus arcet quemadmodum exhortatione, proximè præcedente est expositum. Sicut Aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expedit alas suas, & assumpsit eum & portavit in humeris suis. Deuteron. 32. Ita Paupertas non solum provocat ad volandum pullos suos, eos paulatim in exercitio & usu paupertatis suaviter exerceat; verum etiam expandit alas suas, assumit, portat, atque ab omnibus adversis sedulo defendit ac protegit.

Quintum matris officium, & stimulus amoris est, filios consolari & animare, in adversitate & tristitia, in vita & morte. Si inopia premar, si necessitas urgeat, si fames, sitisque nonnunquam direxerit, suavis verbis solatur, veluti olim Tobias senior Filium cap. 4. Nolite timere, Fili mi, pauperem quidem vitam gerimus; sed multa bona habebimus, si tuerimur DEUM, & receperimus ab omni peccato & fecerimus bene. Si mors ingruat, morientem erigit, ut olim mater Machabæorum Natos suos ad Martyrium fortiter sustinendum animabat. Expertus id fuit è Societate nostrâ Sacerdos P. Joannes Gerardinus, qui cum imminente morte singularis latinæ signa ederet, causaque rogaretur; reposuit: Gaudio exulto; quia cælum mihi literis, sigillo munitis, transcriptum est: Scilicet verbis Christi Domini apud Matthæum c. 19. Amen dico vobis, quod vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me, centuplum accipietis & vitam æternam possidebitis.

Sextum denique matris officium & amoris motivum est *Hæredem scribere*; hæreditatemque lautam Filio relinquere. Idem facit Paupertas, quæ non duntaxat centuplum in hac vita refundit; verum etiam hæreditatem amplissimam, Regnum scilicet cælesti, testamento firmatum relinquit; juxta Veritatis æternæ promissum: *Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est Regnum Cælorum.* Matth. 5.

Quis igitur, Charissimi, matrem adeo benevolam, adeo largam & liberalem, non tenero amore complectatur? Quis tantum amorem dilectione mutua non compensare studeat? At quo pacto charitatem reciprocam erga matrem, adeo beneficam demonstrabimus?

II. Mutuæ dilectionis officia, actus & signa à Filiis ingenuis Matri, & à Religiosis Paupertati velut Parenti dilectæ, jure exhibenda, sunt sequentia.

I. Officium primum Filii erga matrem est honorare & estimare matrem: *Honora patrem & matrem*, mandatum Decalogus: *Honorem habebis matri tue omnibus diebus vite ejus*, præcipit Filio Tobias. Cap. 4. Regum sapientissimus Salomon tanto matrem Bethsabeam prosequeretur honore, ut ei prope se thronum erigendum curaret, nihilque ipsi perenti denegatum iri sponderet. Ita pariter verus Religiosus paupertatem, velut margaritam pretiosam, magni æstimat, observantiæque singulari prosequitur; nec ejus occasione unquam rubore aut pudore suffunditur. Illustre exemplum præbuit Benedictus XI. Pontifex Maximus, qui matrem suam pauperulam, à Matronis Romanis splendidis

II.
Officia
filialia
erga
matrem.

Kkk v. li.

vestimentis ornatam, agnoscere noluit, in consueto vili habitu accedentem, matrem agnovit, honore profectus est, ac minime erubuit. Ita & nos, si paupertatem ut matrem dilexerimus, nunquam propter ipsam pudore suffundemur. Diligamus igitur & non pudeat nos, vilioribus indui vestimentis: non pudeat nos, si aut obedientia aut necessitas exegerit, ostiatim supem cogere: non pudeat nos cubiculum, exiguo vel nullo ornatu excultum, incolere; nec cum indigentibus, ac rudibus familiaritius agere. R. P. Balthasar Alvarez dicere solitus fuit: *Qui in vestibus querit honorem, ne vili habeatur, non diligit Paupertatem.* Cum Paulus Kostka, nostri B. Stanislai Frater, omnia bona sua hospitali cuidam transcripserat, ac postmodum, ut Deo serviret quietius; in eodem vitam suam egisset, sub vitæ finem hoc sibi posuit epitaphium: *Non erubescio Evangelium.* Simili modo & nos non erubescamus Evangelium, non Paupertatem Evangelicam, non Christi Domini nuditatem & egestatem; sed nobis honori maximo ducamus, si Redemptori nostro in hac virtute assimilari mereamur.

2. Officium filii erga matrem est, eandem *laudare*: Quod enim diligimus, laudibus efferrimus; filius matrem amans, ubique ejus bonitatem deprecatur, nunquam ei detrahit, nunquam murmurat, nunquam convitia jactat: verbo, de ea contemptim loquitur nunquam. ejusmodi autem filii, qui maledicunt matri, in eloquio divino maledictione feriuntur. *Qui maledicit matri, exinguetur lucerna ejus*

in mediis tenebris. Proverb. Cap. 20. Ita Pari ratione amans Paupertatem ut matrem eam laudibus prosequamur, si quid ob injurias temporum delat in paupere Collegio, si quid à Superioribus ei auferatur, aut iustus de causa denegetur, non interpretatur in detriorem partem, non querimus, non murmurat, non convitia jactat; sed optime contentus, in pace manet; quod enim diligit, obtinuit.

3. Filii erga matrem officium est, placidum & amicum vultum ostendere. Qui enim matrem amat; eam necesse nec obliquo oculo aspicit. *Vultu quoque laeditur pietas*, inquit Marcus Tullius Cicero. Ita nos si paupertatem ut matrem diligamus, ejusque effectum nonnullos in cibo, potu, aut vestitu experiamur, auctero vultu, oculisque contra ea intueri, sive displicentia signa ostendere minime decet: veluti Frater huius Divus Bernardus Serm. 4. de Adventu admonet: *Videmus (ait) pauperes aliquos, qui si veram haberent paupertatem, non adeo pusillanimes invenirentur & tristes: qui pauperes esse volunt; eo tamen modo, ut nihil eis desit.*

4. Filii erga matrem officium est, *cavere offensam ac læsionem ejus*: nam est *Maledictus à Deo qui exasperat matrem.* Eccli. Cap. 3. 18. Ita nos si paupertatem instar matris amore prosequamur, eam aut exasperare, aut lædere etiam in minimo abhorrebimus. Relat R. Pater Nadasi de R. P. Adriano Hony, qui anno 1655. Coloniae Rector Collegii obiit; is si quando hic illic paupertatem violari cernebat, suspirabat dicens: *Quæso non lædamus sanctam Paupertatem.*

Faxit DEUS, ut nunquam sine venia demus aut accipiamus, atque ita matri nostrae amantissimae capillos erellamus! Faxit DEUS, ut nemo unquam in gravioribus delinquat, & letale vulnus matri infligat, & matricidii crimen horrendum incurrat.

5. Filii erga matrem officium est, quod quidem placere novit, libenter exequi; & instar filii in omnibus ad eam recurrere. Nos quidquid paupertati convenientius est, eligamus. Christi exemplo viliora sectemur; & in omnibus ad Sanctae Paupertatis sinum recurramus, cum Davide dicentes: *Ego autem mendicus sum & pauper.* Psalm. 39. 18. Si deteriora tribuantur, confugiamus ad matrem: Si meliora non dentur, recurramus ad matrem; dicamisque: *Ego mendicus sum & pauper, cui meliora tribui non solent, sed viliora.*

Quare, Charissimi, ut paupertatem tanquam matrem diligamus, caprò ejus beneficia in nos recolamus, & ruminemus, qui nos gignat, aliat, vestiat, protegat, consoletur in vita & morte; ac denique caelesti hereditate nos beer. Deinde practicè & reipsa amorem mutuum rependamus: Illam ut matrem semper magni aestimemus, & nunquam erubescamus: semper laudibus, nunquam disertiis & convitiis prosequamur: Si quos ejus fructus degustare, occasio aut necessitas ferat, semper blando & ameno vultu eam intueamur. Nunquam eam laedamus, multò minùs graviter vulneremus: Quin potius, quidquid ei gratum & placitum est, libenter praestemus, atque ad sinum ejus confidenter confugiamus: Hæc ratione eam ut matrem secundum Regulam praesentem, verissimo amore complectemur.

REGULA XXV.

DE VICTU ET AMICTU PAUPERE.

EXHORTATIO
IN EANDEM.

Declarat, victum, amictum, lectum, Religiosorum, pauperum
conformem esse oportere.

T H E M A.

Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti sumus.
1. Tim. 6. 8.

V E L

*Victus, vestitus & lecti ratio, erit ut pauperibus accom-
modata. Reg. 25.*

QUID militem ingenium efficacius ad sequelam pertrahit, quid impellit fortius; quam facta generosa Ducum, & illustra Regum, Imperatorumque exempla? Jussit David Rex Uriam, exitinere fessum. Iares proprios repetere, pedes abluere; virisque, submisso cibo regio, refocillare. At Urias Heros strenuus, repudiata hac corporis indulgentia; ad excubias Domus regis remansit; causamque die postero interrogatus, repo-
suit: *Arca Dei & Israël, & Juda habitant in papilionibus, & Dominus meus juxta & servi Domini mei, super faciem terrae vident: & ego ingrediar in Domum uxoris, & comedam & bibam, & in molli lecto dormiam? Per salutem tuam, & salutem anima tua, non faciam rem hanc. 2. Reg. 11. 13.* O Tribunum militarem generosum! O strenuum pugilis mavorum atum! ciborum lauticias, lectique olivini delicias repudiantem; dum Ducem suum Joabum humi cubantem, et somnum in solo duro carpentem considerat! Ad Ducis exemplum miles
Regi

Regis ad exemplum totus componitur orbis, canit Claudianus. Rex subditos, non lecus ac figulus ollam fingit. Cretenſium Rex venationi ac rei nauticæ deditus, omnes ſuos ſubditos ad idem ſtudium addoxit. Spartanorum Reges, Marti addiſti, ſuos ad arma traxere. Aurelius Imperator Philoſophiæ amans, & primus palæſtram ingreſſus, omnes ad ſui ſequelam pellexit. Ludovicus II, Franciæ Rex, literarum oſor, ad earundem contemptum: Franciſcus I. Doctorem ac Doctrinæ amator, ad earundem amorem & æſtimationem ſuos pertraxit. *Mobile mutatur ſemper cum Principe vulgus.*

Rex, Dux ac Magiſter noſter eſt Chriſtus, qui de cœleſti ſolio deſcendit, ut viam ad perennem gloriam, ac beatitudinem perpetuam, nobis monſtraret, methodumque vivendi nobis aperiret: velut ipſe teſtatur: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum, ego ſeci, ita & vos faciatis.* Joan. 13. Idque quemadmodum in omni virtutum genere, ita quoque in evangelica paupertate.

Quo igitur pacto, hunc Regem ac Dacem noſtrum, in vicijs, veſtitus, lectis, ac ſuppelleſtilis paupertate, noſ imitari oporteat, in præſentium, ob oculos ponemus.

I. Quocunque quis ſtemmate ortum ducat, aut etiam è Nobilium, Comitum, Principum, Regum proſapia deſcendat; eo ipſo, quod ſub JESU Chriſti Regis Regum labaro Sacramentum dicitur, ejus quoque vivendi tenorem amplecti non erudeſcat: Præclare id docet S. Leo Papa, dum aſſerit: *Chriſti humilitas nulli aſpernanda divitiis; nulli eſt eru-*

deſcenda nobilium. Nec enim in tantum proceſſi poteſt qualibet felicitas humana ſaſtigiū; ut aſſerit ſibi pudendum; quod Deus in forma ſervi, non eſt arbitratus indignum: Quorquor in hunc Ordinem ſanctum adlecti ſumus, Chriſtum Regem ac Dominum noſtrum libentes agnoſcimus, eique tanquam ſubditi, ac milites omnia noſtra ſubſternimus: jam verò, quibus epulis, quibus cibis ac belariis Rex noſter in hac mortali vita recreatus fuit? An illi quidquid ſaltus & nemora ferarum; quidquid pelagus ac flumina piſcium rariorum: quidquid ær volucrum deliciffimarum proferret, per ingentem Venatorum, piſcatorum atque aucupum turmam anxie ac magno labore conquirendum fuit? An illi turdi, perdices, ficedulæ, phafidis alites, apris, cervi, lepores, aut aliæ ex altero orbe deliciæ accerſenda fuere? Minime gentium. Non aliæ ipſi epulæ oblatæ, in pueritia & adoleſcentia, quam quas inops Mater & Nutritus faber lignarius apponere ſoleret. Tempore prædicationis verò; vitam eleemoſynis ſuſtentavit; atque interdum adeò parum alimenti habuit, ut Apoſtoli ejus, inedia levandæ gratiæ ſpicas vellent, & grana ex iis decerpta manducarent, Matth. 12. Habuit quidem Redemptor noſter in communi pecuniam nonnullam, Judæ velut Apoſtolicæ Collegii Procuratori commiſſam; nihil tamen ex ea ſumpſit, aut uſurpavit, niſi quod ſibi & Apoſtolis, ad victum tenuem & vulgarem, neceſſarium eſſet. Quod ſi verò crumena Apoſtolica inanis foret, nihilque nummorum, pro victu comparando ſuppeteret, mulieres devotæ, illum ſequentes,

K k k 3 tes,

tes, *Ministrabant ipsi de facultatibus suis.* Lucæ c. 8. Ea scilicet quæ pro sustentatione erant necessaria: nominæque eorum ibidem S. Evangelista recenset. S. Mariæ Magdalenzæ S. Sufanzæ, S. Joannæ uxoris Chusæ Procuratoris Herodis. Præter has aliz permultæ erant, quæ Dominum alebant. Hanc profundam ad eod. Salvatoris animi demissionem, ac paupertatem, quæ non miretur? Cæli terræque Monarcham, in tempore opportuno manum suam aperientem, & omne animal benedictione repletentem, elemosynis sustentari, quis non obstupescat?

Admirabile istud paupertatis exemplum, imitata est Beatissima Virgo Maria, quæ teste D. Ambrosio, & aliis, tenui & paupere victu contenta fuit: nec ab his Christi vestigiis deflexit. Apostoli, qui delicias ac cupidias nequam sectati sunt; sed obviis, vulgaribusque escis, quæ Civitates & oppida, pagosve intrantibus, atque apud alios hospitantibus, offerebantur, contenti vivere: secundum Christi Domini mandatum; *Manducate quæ apponuntur vobis.* Lucæ c. 10. 8. Aut iis, quæ à piis fidelibus mitrebantur; ut enim Historiarum Ecclesiasticarum monumenta perhibent; quemadmodum Apostolorum Principes, Petrum & Paulum Romæ, ita quoque alios primos summos Pontifices S. Clementem, S. Pium S. Cajum, S. Marcellum, & plures, aluerunt S. Plautilla, S. Flavia Domitilla, S. Lucina, S. Priscilla, S. Prudenciana, S. Praxedes, alizque Matronæ nobiles. Sic ergo Ecclesiæ militantis Principes, Fundatores, ac Pontifices maximi ex elemosynis

victitantur: quis admiratione non compleatur? At, si Christum Regem Regum omnium, pari modo vitam agentem imitemur, quem illi imitari studuerunt, omnis illico admiratio subsidit.

Ab his Ecclesiæ Fundatoribus, paupertatis sanctæ studium, ad Ordines Religiosorum Fundatores, pervenit nimirum ad S. Basilium, S. Augustinum, S. Benedictum, S. Dominicum, S. Franciscum, & alios: ac tandem hoc inter etiam ad sanctum Fundatorem nostrum Ignatium, qui à conventu suæ primordio in hospitalibus vixit, & obviis istis, haud delicatis escis acquivit, imò lautiora aliis egentibus vivebat, pane contentus. Dumque cum sociis per diversâ Italia loca concionibus vacaret, ostiatim stipem corripuit, panemque ad eod. indurato victitabat, ut eo, nisi aquâ ante macerato, vesci nequiret. A S. Ignatio & primis ejus Sociis hanc vivendi methodum hausit S. Franciscus Borgia, è Duce Gandiæ tertius Societatis nostræ Præpositus Generalis, qui lautitias & eduliorum sterculis rejectis, ita parè victitabat, ut pane frigida, herbisque ac leguminibus contentus acquiesceret. L. 1. vitæ c. 9. Venerabilis P. Josephus Anchieta ad missionem Brasiliæ destinatus, cum suis, portione utebatur ex aqua & multo cocta, pro esca leguminibus & oleis vestitabatur. *Histor. Societ. p. 1. L. 14. c. 11.* R. P. Franciscus Villanova frustula ab aliis relicta manducabat, cumque quod extraordinarium sibi ferretur, movebat, ne contumeliam sibi inferrent, pro enim religioso sano probrum esse, quidpiam non omnibus committere ad-

mittere. Tannerus p. 64. Taceo innumeros alios, qui hac in parte egregia paupertatis ac temperantiae exempla praebere: quae eatenus saltem nobis imitanda sunt, ut victu pauperibus accommodato contenti vivamus: delicat, Christi Domini, SS. Apostolorum, aliorumque Sanctorum more, minime inhiemus; sed cibis communibus acquiescamus. Gratia & virtus supplebit, virelque sufficiet, ejus loco, quod delicat detrahimus; uti Danieli ac tribus Pueris accidit, qui leguminibus videntibus, robustiores, habiliores & formosiores apparuerunt.

II. Vestitus quoque paupertatem praefert: quo in genere rursus Christus Dominus Rex noster nobis exemplo insigni praetulit: nam in stabulo Bethlehemitico fasciis & pannis vilibus involvi dignatus est, ac toto reliquo vitae mortalis decursu, vestitu simplicissimo usus fuit: nempe tunica inconfertili, (quae cum ipso crevisse traditur, vestiti cum Hebraeis in deserto, circumstantibus Duce Moyse) deinde toga, quae tunica superinduebatur, ac demum pallio pro more Judaeorum. Abulensis paradoxo §. cap. 42. addit, habuisse etiam femoralia, sive subligacula; Maldonatus, interulam sive camillam; Addeunt alii habuisse thoracem laneum vel lineum, nec non sandalia: omnia tamen paupertati conformia, a militibus in crucifixione divisa. Qua in re Christum Dominum, in statu religioso degentes imitari par est.

Ratio tum à statu, tum à veste ipsa met desumitur: Religio enim status est poenitentiae; vestitus quoque ejusdem signum, poenitentiae nos admonet: si-

quidem occasione peccati, à protoplastis parentibus olim commissi, assumptus est; non de mollibus, sed asperis ficis foliis ad carnis retundendam petulantiam confectus; prout pulchre tradit Irenaeus L. 3. contra Hæreses c. 37. Si igitur homines quoscunque vestitus poenitentiae admonet, adeoque levitatem nullam, sed asperitatem potius redoleat, necesse est; quantum magis id in religioso locum reperit? Recte proinde docet Cassianus L. 1. c. 3. *Vestis Monachi sit, quae corpus contegat, nuditatis verecundiam repellat, & frigoris retundat injuriam, non quae seminaria vanitatis & elationis enutriet.* Ideoque admonet religioso in primis observandum illud Apostoli. 1. Tim. 6. 8. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus.* Operiant corpus, atque ita sint constituta, ut nullâ coloris vel habitus novitate, inter ceteros, ejusdem propositi viros, habeantur insignia: hoc enim vanitatem, & elationem animi redolet, secundum illud Ecclesiastici: *Amictus corporis & risus dentium & ingressus hominis enutiant de illo.* c. 19. 27. Scilicet levitatem & arroganti-

am. S. Parens noster Ignatius, ut ejusmodi vanum vestimenti genus à Societate averteret p. 6. const. c. 2. §. 5. Voluit in eo tria observari. 1. Ut vestitus sit honestus. 2. Ut ad usum loci (id est, Clericorum honestorum ejus loci,) in quo vivitur, accommodatus. 3. Ut paupertatis professioni non repugnet. Videretur autem repugnare, si sericis vel pretiosis pannis uteremur. Nec minus, hæc observavit, quam sanxit: in vita melioris primordio vestes pretiosas cum vili pauperis lacerna commutavit: ac

ac deinceps, aliorum more, veste communi usus, etiam Præpositi Generalis muneri applicatus, veluti in ejus foranâ Coloniz aservatâ patet.

Quantum verò studium hujus rei, in primis Societatis nostræ Patribus, ac deinde in eorum Successoribus eluxerit, prolixum foret recensere; plena enim monumenta Scriptorum, quæ de ipsis hæctenus vulgata fuerunt. Nostrum igitur studium sit, hanc vestitus paupertatem, quam, velut hæreditatem à Majoribus accepimus, sedulò conservare, illibatamque ad posteros transmittere: ne alioquin in aliquo nostrum fortasse culpet Sanctus Fundator, quod S. Franciscus in Fratre Eliâ, laxâ & pretiosâ cappâ indui solito culpasse legitur; quando illâ indutus, atque ad pompam incedens, coram Fratribus præsentibus hoc epiphonema protulit: *Sic incedunt degeneres Filii Ordinis nostri.*

III.
Lectus
pauper.

Denique in ratione lecti paupertas à nobis exigitur: quam quòque Redemptor noster exemplo suo nos docuit. Certè cum primum in hanc lucem editus est, ejus cubile stabulum fuit, lectica præsepe, lectus scenum aut stramen animalium; atque hæc omnia non propria, sed aliena. Quid verò tempore prædicationis? Lectum mollem habuisse nusquam legimus; sed ut ipse ait Matthæi c. 8. *Vulpes foveas habent, & volucres celi nidos; Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet.* Quando autem postmodum in deserto petrostravit, haud dubiè, humus nuda lectum præbuit. In navi, exortâ tempestate dormiens in asseribus duris ac tabulis somnum cepit. Exiturus verò ex hæc

mortali vitâ, durissimum sibi lectum elegit, ipsum scilicet truncum crucis. Non abimilem rigorem S. Patriarcha noster initio conversionis suæ, amulati studuit; sed notatâ virium corporis debilitate, remittere coactus fuit. S. Franciscus Xaverius Indorum Apostolus sæpe humi cubans somnum carpebat, le pulvinaris loco aut lapidi aut funibus nauticis conglomeratis incubabat: quod etiam de glorioso Martire nostro Gonsalvo Sylveria proditum est. Quantopere verò omnem lecti molliem detestatus sit S. Franciscus Borgias, vita ejus scripta uberius enarrat: nè velum quidem ad arcendum frigus, lectulo obtendi ferebat, quòd id ipsi molliem redolere videretur: quomodo in hisce Septentrionalibus plagis, ob aëris inclementiam, hyeme præteritum, usus veli seu cortinz permittantur; sed in eo quòque paupertas relectæ oportet, ut secundum ordinationem in visitatione Provincie præscriptam, cortina sit, non è materiâ pretiosâ aut curiosâ, more Sæcularium; sed è simplicissimo panno lineo confecta.

Demum Religiosorum sedula perfectioni vacantium est, quo ad valetudine salvâ fieri potest, lectuli duritiam affectare; ejusque desiderium insinuate iis, quibus attendere inoumbit, quid ad majorem Dei gloriam cuique conveniat: Hominem namque bene religiosum decet, desiderium præferre, ut lectulus ipsius haud abimilis sit lectulo illius, qui dicebat: *Lavabo per singulas noctes lectum meum; Lacrymis vero stratum meum rigabo.* Psalm. 6. 7. Quid de hoc lecto sentiemus, nisi quòd

si Regem exciperet, nullâ tamen
mollitie pararetur; quem quiescendi
necessitas sola, non tam ad dormiendum
quam ad plorandum elegerat? Talis
ergo Servorum Dei sit lectus, oportet;
qui sua austeritate & paupertate, non
ad lascivendum, sed ad moderatissimè
quiescendum præparetur; & aspi-
cientibus, non femineæ mollitiei,
sed venerandæ paupertatis indicium
præbeat.

Itaque, Dilectissimi, hæc tria, quæ
commemoravimus, in victu, vestitu, &
lecto, exemplo Christi & S. Parentis
nostri, aliorumque Virorum à Societate
nostrâ illustrium, confectemur, &
conversum, mollius tractare.

REGULA XXVI. DE LÆSIONE PAUPERTATIS. EXHORTATIO

IN EANDEM;

Declarat, nihil dandum aut accipiendum absque Superio-
rum facultate.

T H E M A.

Simile est Regnum Cælorum thesauro abscondito in agro.

Matth. 13. 44.

Vel. Mutuò dare aut accipere minimè possunt. Reg. 26.

Verba illa oris Redem-
ptoris nostri Matth. 13.
prolata: *simile est
regnum cælorum thesau-
ro abscondito in agro;
quem qui invenit, vadit
& vendit omnia, & emit agrum illum.*
Varii variè interpretantur. S. Hiero-
nymus de Christo & Evangelio:
Sanctus Augustinus de Scripturâ Sacrà:
S. Chrysostomus de Doctrinâ Evange-
licâ, Fide, Virtute, Gratiâ; quæ thesau-
rum absconditum Fidelibus conferunt,
exponit: Ager verò est Ecclesia; in

LII in

in quâ Evangelica Doctrina traditur, & custoditur. Nos verò symbolice non incongruè Societatem nostram minimam (aut quemvis Ordinem Religiosum) agro comparamus, in quo thesaurus ingens, sed absconditus lateat, qui divinâ inspiratione, illustratione ac vocatione, nobis detegitur: Quisnam verò est iste thesaurus? Est Paupertas Evangelica; in Evangelicâ Doctrinâ fundata, laudata, omnibusque Religiosis unice commendata; verè magnus thesaurus, omnibus mundi gazis longè excellentior; sed à Mundanorum oculis absconditus: Latet enim in eo major salutis æternæ securitas: latet in eo Perfectionis Christianæ & religiosa dignitas: latet in eo cælestis gloriæ ac beatitudinis æternitas; imò **D E U S** ipse dives in omnes & super omnia, infinitos in se thesauros complectens, quibus aliquando in celo ditabimur, fruemur, & beabimur. Montrato igitur nobis hoc thesauro, ejus pretio allesti, eum nobis comparare decrevimus: Verùm quoniam nec agrum dictum, nec thesaurum obtinere nobis licuit, nisi cuncta, quæ in mundo possidebamus, desereremus; mente generosâ resolvimus, quocumque demum pretio staret, illum nobis acquirere: atque ita domos, agros, pecuniolas, ceterasque reulas nostras, quas possidebamus aut à parentibus exspectabamus, reliquimus; & agrum hunc emimus, ac thesaurum reperimus; Thesaurum cælestem in eo latentem præstolantes: *Vade vende omnia quæ habes & da pauperibus & habebis thesaurum in celo.* Matth. 19.

Ad hunc thesaurum Paupertatis integrum, inviolatumque servandum SS. Ordinum Fundatores, & in primis Sanctus Pater noster, nonnulla verò, quæ thesaurum minuunt, aut laesunt, qualia sunt 1. Mutuò dare. 2. Accipere. 3. Dispensare absque Superioris facultate, quæ in præsentem, rationabilibus casibus nonnullis particularibus atque exemplis declarabimus.

I. Tria, ut diximus, Regula veteris quæ de thesauro paupertatis quicquam tollunt aut furantur. Primum est mutuò dare. Secundum mutuò accipere. Tertium dispensare quidquam de eis, quæ in domo sunt, nisi Superiori consensu & consensu præstiterit. Verat igitur Regula quicquam dare vel accipere, sive mutuò, sive absolute, idque tam domesticis, quàm externis, aut etiam nobis incipit: atque hoc interpretandum strictè etiam de rebus minimis, nisi aut generaliter, aut specialem à Superiore facultatem obtinuerimus. Ratio est, quod hoc omnia voto paupertatis repugnet; vi cuius reliquimus omnia, & facultate de ulla re mundi, pro libitu disponendi, nos abdicavimus: adeoque hoc Voto obstringimur, ad nihil omnino habendum, tanquam proprium; seu propriam voluntate possidendum, dandum, accipiendum, aut alienandum: sed omnia illa fieri oportet, voluntate Superioris, qui bonorum illorum est Administrator. Gerere itaque nos debet in Religione, tanquam Peregrinam in diversorio, aut tanquam pauperem in aliena domo, ad quos nihil horum, quæ domi sunt, pertinet. *Ubi*

Peregrinus in itinere pernoctans in hospicio, aut pauper in ædibus alienis, nulli licetè mutuum dare potest scutellam, scyphum, vitrum, librum; multò minus cibum, potumve dispensare: sed si quis ista ab ipso peteret, responderet: Ego hic sum peregrinus, ista non sunt mea, ac proinde dare ea nequeo, nominum domus aut cauponem accede. Longè magis religiosus Voto obstrictus, omni dominio & usu proprietatis privatus, nequit quidquam dare vel accipere mercedè, aut dispensare absque facultate Superioris.

Verùm opponet & oggeret hinc quæpiam in Religione Tiro: Ego nullo hæcenus Voto obstrictus sum, ac proinde non obligor; licebit itaque mihi dare vel accipere absque scrupulo. Respondeo: nondum quidem edidisti Votum; sed Deo favente, emittes; adeoque interea teneris paupertatem observare. 1. Ex æquitate 2. Ad Probam seu probationem. 3. Ad dispositionem. 4. Ad gratiæ impetrationem, quâ dignus evadas, qui sanctæ Paupertatis Voto te obstringas, thesaurumque hunc incomparabilem acquiras. Quòd si verò, licet Voto nondum emisso, nunc paupertatem religiosam non diligas, neque serves; crede mihi, nec post Votum eandem debere observabis; aut etiam indignum te reddes, qui ad eam, Tirocinio absoluto, profitendam admittaris.

II. Verùm, quò Regulæ hujus sensus elucidatè clariùs, ad quædam particularia descendamus, quæ Paupertatis Thesaurum minuunt, & semper aliquid defalcant. Prænotatum tamen velim,

id quod in aliis Ordinibus leve fortassis, aut ex præsumptâ facultate licitum, in usu atque observatione paupertatis, censetur, in Societate gravius & illicitum à Viris perquam eruditis judicari, idque ex mente Fundatoris, quemadmodum optimè declarat R. P. Oliverius Manarzus, Vir in Societate magni nominis, & hujus Provinciæ nostræ celebris olim Visitator, in epistolâ, ad R. P. Leonardum Lefsiùm, Virum pariter eruditissimum, editis que libris insignibus clarissimum. datâ Bruxellis 21. Novembris Anno 1603. In qua ad quæstiones nonnullas P. Lefsiï responderet.

1. Quæstio P. Lefsiï erat: num gravis foret defectus, si quis Dispensator aut Coquus dispenseret esculenta vel poculenta, in famulos, aut Fratres nostros, contra mentem Superioris, dando plura, vel alia, vel meliora, quam iis præscriptum est? Item si notabiliter excedat mensuram in carnibus dandis, contra ordinationem Provincialis vel Superioris. Idem est de habentibus elemosynas distribuendas ad portam. Respondit P. Oliverius, dubio procul esse gravem excessum: agit enim tanquam proprietarius, cum det, quod vel suum non est, tanquam infidelis dispensator: vel quod suum falsò reputat, tanquam rei dominus.

2. Quæstio: num gravis foret defectus, si quis pro vasculo nocturno fordido, ex loco communi, acciperet mundum, destinatum hospitiibus aut alteri, absque veniâ. Idem est de candelabris, emunctis, candelis, imaginibus

Lllz

imagines in breviario alicujus reper-
tis? Respondit P. Oliverius, semper
vidi & audi in Societate, hoc judicari
grave: tum quia est aperte contra pau-
peratatem; tum quia est contra charita-
tem: quia domum turbat, molestiam
& sollicitudinem Praefecto peregrino-
rum creat, & strepitum in Domo reli-
giosa excitat. De imaginibus vel ex cu-
biculo, vel ex Breviario ablati, semper
grave judicatum est in Societate. Erat-
que olim Regula à S. Patre nostro tradi-
ta, ut nemo affigeret, vel refigeret ima-
gines, imò nec clavum quidem in cubi-
culo. infcio Superiore.

3. *Quaestio.* An Scholastici vel Ma-
gistri nostri, generalem habeant facul-
tatem accipiendi libros, ex parva Bi-
bliotheca parva vel magna, accipere
libros, infcio Praefecto Bibliothecae; id-
que ex speciali, vel generali venia Su-
perioris: tum quia secundum Regulas
Scholasticorum Societatis, non licet iis
uti aliis libris, quam à Praefecto sibi tra-
ditis: tum quia Regula octava commu-
nis expressè cavet, ne quis libros ha-
beat absque facultate. Nec satis est, si
quis in libro notet, se librum quem-
piam accepisse: nam & hoc fieri de-
bet, & alterum non omitti, prout
distinctis Regulis utrumque propo-
nitur.

4. *Quaestio.* An sit communis facul-
tas mutuo sibi concedendi scripta, præ-
sertim ad multos dies? Respondit ne-
gative: Afferens se nunquam audivisse
hanc facultatem communiter omnibus
concessam esse: sed se particularibus saepe
consultuisse, ut ad redimendum tem-

pus, facultatem generalem peterent.
Rationem etiam addit; quia ipsi solum
habent usum scriptorum: usum autem
non potest alteri concedere usum
notabilem; sed hoc est tantum usum
stuarum aut proprietarii.

5. *Quaestio.* An sit venia generalis
ad commodandum vicissim chartam,
calamos, &c. Respondit non esse hinc
quoties in visitatione deprehenditur
praxin inter nostros, quasi ex venia
praesumpta, monuit, ut saltem pete-
rent veniam generalem: quia sub hoc
officio charitatis, potest latere vitium
proprietatis; & in re modica, vel quan-
do Superior adiri commode nequit, se-
res non patitur moram; est etiam episcopi-
cia locus.

6. *Quaestio.* Utrum in Societate con-
seatur gravis illa libertas, qui quidem
accipiunt poma, pyra, cerasa, aut
ex horto, culina vel dispensa, aut et-
iam esculenta & poculenta sine venia?
Respondit: hoc tam grave vitium
putabatur à S. Patre nostro, ut pro-
pter hoc potissimum induxerit in con-
suetudinem, ut poenitens in Societate,
ante omnia peccata, manifestaret, si
quid abstulisset sine venia, vel non. Et
hucusque perseverat ille usus apud nos-
tos, ut initio confessionis dicant: Ego
nihil accepi vel dedi sine venia: vel
contra: accepi aut dedi tale quid sine
venia. Porro auferenti pomum vel
alium fructum jacentem in horto sibi
arbore, dabatur absque remissione dis-
ciplina publica tempore Sancti Patris
nostri. Idem est de floribus judicium.
Et sanè Superiores malè faciunt, qui
negligenter hæc servari curant, cum

ex his, licet parvis, magni & intolerabiles defectus in Societatem possint irrepere.

7. Quæstio; utrum si quis ex tacita raritabitione, tale quid dederit, usus non habeat, postea Superiori indicandi? Respondit affirmativè: quia juvat ad bonam administrationem, & posset aliàs ostium aperiri magnis abusibus & laxitibus. Hæc P. Oliverius ad P. Lessium.

Ne igitur hi defectus, ex inastimabili paupertatis thesauro, quædam & creditò accidant & subtrahant; eos quam possimus diligentissimè caveamus. nec parvi ducendos esse existimemus, cum viri doctissimi graves esse judicant; ne paulatim ac sensim sine sensu in graviores prolabamur.

III. Quò autem hanc de paupertatis accuratone, doctrinam perspiciamus clariùs, eandem exemplis nonnullis comprobabimus. Quàm exactè hunc paupertatis thesaurum custodiri, observarique voluerit S. Patriarcha noster, variis occasionibus luculentè demonstravit. Anno 1556. iussit vir sanctus P. Sebastianum Romæum publicam in tridinio poenitentiam facere, ac præterea in mensa minore, solo pane & aquâ contentum esse: die verò insequente, nihil etiam cibi capere, priusquam orbiculos quosdam factos (agnos Dei vocant) ad ipsum detulisset, eò quòd abique expressa licentia Superioris, quibusdam nostris similia munuscula distribuisset. Ita MS. Ingolstadt fol. 32.

Idem S. Pater cum Romæ per fenestram suam videret P. Balduinum ab Angelo, adhuc puerum, unum uvæ

granum ex vinea accipientem & comedentem: conscientia ejus arbitrum monuit, ut ad exhæmologesin venienti, diceret casum esse reservatum Patri Ignatio: neque enim dubitabat, quin id in tribunali sacro aperturus esset, ob consuetudinem supradictam puncto 2. n. 6. Balduinus valde turbatus venit ad P. Ignatium, grave à se delictum commissum esse existimans, qui eum consolatus, ad conscientia directorem pro absolutione obtinenda remisit. *Lancie.*

Qua de causa illustres in Societate viri, perfectionis admodum studiosi, ut paupertatis thesaurum illibatum tuerentur, hæc in parte existere, quàm exactissimi.

R. P. Leonardus Lessius antè laudatus, doctrinæ & virtutis eximie, opinione, celeberrimus, pro omni rerum usu & abdicatione facultatem postulabat, usque adeò, ut cum externus non nemo, imaginem quampiam pro memento yno peteret, eo ad portam relicto, torà domo, diu multùmque P. Ministrum quæreret; cumque is in extremis finibus tandem repertus, miraretur, illum, tantillam ob causam, pedibus adeò malè affectis, vastissima in domo discursisse, & epistolæ hic locum esse; reposuit Lessius: Pater, præstat antè securum esse. *In vita 6. 14. n. 80.*

Venerabilis Pater Nunnius è Societatis presbytero ad Æthiopiæ Patriarchatum evehctus, licet Societatis legibus non amplius stringeretur, tamen, quia Goræ cum nostris habitabat, pro minimis rebus à Subministro veniam petebat, de quibus etiam Fratres communiter veniam non rogabant: atque

ita omnibus amabile paupertatis exemplum reliquit.

R. P. Thomas Sanchez vir raræ eruditionis ac virtutis, absque Superiorum facultate nihil omnino dabat, aut accipiebat, licet minutissimum, atque ut ipse inter proposita reculerat, nec solum. *In vita, itinere præfixa.*

B. Aloysius Gonzaga, Scholasticorum nostrorum lumen inclytum, papyrum rogatus, non prius dedit, quam à Superiore dandi facultatem obtinisset. *In vita.* Simili ratione, Joannes Bergmannus, miræ innocentia & sanctimoniam opinione apud nos celebris, totâ vitâ deploravit, quod aliquando fratri cuidam imaginem dedisset, non impetrata facultate à Superiore, quem tamen quaesierat, facileque consentitum putârat. *Vita parte 2. pag. 139.*

Taceo brevitatis gratiâ, illustria exempla aliorum ordinum; notum est in primis illud, ex Historia Cisterciensi, de Religioso, qui, quia frustum panni antiqui, sine venia Superioris, acceperat, vestique suæ reficiendæ insuerat, cum morti proximus esset, Diabolum conspexit, panni istius lacinia insidere, eam lambere, variisque gestibus ostendere, quantopere ista sibi lacinia placeret.

Religiosus verò facillè intellexit, quantum paupertatis puritati repugnet, rem etiam minimam, absque Superioris licentia usurpare.

Quare, Dilectissimi, ut præstantissimum paupertatis thesaurum, in agro Societatis absconditum, illa sum, incognitumque conservemus, ac ingentibus in eo latentibus divitiis fruamur, Regulam præsentem, quam accuratissimè servare conabimur. Nihil omnino ex domo absque generali aut speciali Superiorum facultate dabimus mutuo aut accipiemus. De nulla re, absque venia, ordinabimus, aut disponemus, sive sive esculenta, sive poculenta, sive libri, sive imagines, sive vestis, sive suppellex. In primis verò attendemus, ne pyra, poma, nuces, uvæ absque licentia, decerpamus, aut etiam sub arboribus reperitæ clepamus, quod S. Ignatius tantopere improbavit, ac poenâ severâ castigavit. Sed quidquid in his agimus cum venia speciali, aut saltem generali faciamus. Hâc ratione thesaurum paupertatis inviolatum custodiemus, & thesaurum indeficientem in cælis obtinebimus.

Beati, enim, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cælorum.
Matth. 5.

REGULA XXVII.

De spiritualibus Ministeriis, gratis præstandis.

EXHORTATIO
IN EANDEM.

Declarat pro functionibus spiritualibus non esse acceptanda stipendia.

T H E M A.

Gratis accepistis, gratis date. Matth. 10. 8.

V E L

Meminerint se gratis dare debere, quæ gratis acceperunt.

Reg. 27.

Uo pacto, in Societate nostra minima, secundum Regulam modò dictam, officia spiritualia proximis nostris exhibenda sunt, præclarè nos docet Maria Magdalena, obsequiosissima Christi Domini discipula: quæ, ut in Evangelio S. Marci c. 14. legitur, *Unguentum pretiosum, spiritum* (è nardii spicis, non foliatum, aut è foliis confectum) *super caput Salvatoris effudit.* Idque obsequii genus Christo præstitit, non spe præmii, aut mercedis; sed gratis; ex puro amore amicitia ac benevolentia erga Dominum, unice à se dilectum. Alià sanè mente, quàm Judas, qui avaritiâ stimulatus, & lucra-

more succensus, obmurmurabat, dicens: *Ut quid perditio hæc? Poterat enim vendari trecentis denariis.* Id est, julii Italicis, seu solidis Brabanticis, quorum decem florenum aureum, seu scutum Romanum, aut Ducatonem Hispanicum conficiunt. Qui trecenti denarii, triginta omnino scuta, seu argenteos valent; quos cum hic amisisset, Christum postea vendendo recepit. Longè liberaliore animo, Magdalena, unguentum adedò pretiosum, super caput Salvatoris effudit: atque hoc obsequio eximium suum, erga Christum, amorem demonstravit, Domum totam suavi odoris fragrantia replevit, ac semetipsam magno meritorum cumulo ditavit; tamen Judas avaritiâ excecatus, oggereret: *Ut quid perditio hæc?*

Quo-

Quomodo autem à nobis, pretiosum auxiliorum spiritualium unguentum, liberaliter in Christi fideles effundendum sit; id est, *gratis*, nec stipendia, nec eleemosynas, nec munera admittendo, in presentiarum elucidabimus.

I.
Regule
hujus fun-
damentum.

I. Fundatur hæc obsequiorum spiritualium collatio gratuita, in Evangelio, quemadmodum, ipsismet Regule verbis, sanctus Legislator insinuat: Nam Redemptor noster inter alia præcepta, Matth. 10. 8. Apostolis tradita, hoc, ordine, quartum præscribit: *Gratis accepistis, gratis date*. Tanquam si distinctè ipse exponeret, diceretque: potestatem sanandi ægros, suscitandi mortuos, mundandi leprosos, Demones ejiciendi, Evangelium annuntiandi, administrandi Baptismum cæteraque Sacramenta; aliæque dona & charismata impertiendi, *gratis*, id est, absque labore, merito, aut mercede *accepistis*: igitur ea quoque, sine premio, sine stipendio aut munere, *gratis date*. Geminam hujus præcepti à Christo dati, causam allegat S. Chrysostomus: 1. *Gratis accepistis*: ut noveritis, Apostoli mei, vos potestatem adeo mirandam, non à vobismetipsis; sed munere divino, *gratis*, & absque merito vestro possidere; ut hac ratione, superbia & vana gloria è cordibus vestris eliminetur. 2. *Gratis date*, ut omnis avaritiæ & simoniæ occasio præscindatur, ne scilicet miracula aut Sacramenta, pretio accepto, vendatis. Patrare enim miracula & administrare Sacramenta, res est tantæ excellentiæ ac sublimitatis; ut nullâ industriâ hu-

manâ acquiri valeat; sed solo Deo merito accipienda sit: eò quòd sit divina, adeoque omne pretium longè superet. Quare velle eam pretio æstimare ac vendere; quid est aliud, quàm eam velut profanam indignè tractare, illique & Deo, à quo sanctitatem suam omnem obtinet, vilicatem & iniuriam indignam inferre; & grande simonia ac sacrilegii scelus perpetrare?

Dictum Christi Domini præceptum Apostoli ad amussim servatum, nec alii viri Apostolici oblivioni tradiderunt; eò quòd ad Dei gloriam & animarum salutem faciat quam maxime; neque ab his degenerare nos voluit Sanctus Ignatius; ideoque Reg. 27. Summarii Constitutionum ita sanxit: *Omnes qui sub obedientia sunt Societatis, meminerint se gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec postulando, nec appetendo stipendium vel eleemosynas ullas, quibus missæ, vel confessiones, vel prædicationes, vel quodvis aliud officium, ex in, quæ Societas, juxta nostrum institutum, exercere potest, compensari videatur, ut summo juri cum libertate possit, & proximum adificatione, in divino obsequio prædere.*

II. Laudabilissima hæc Societas, nostræ consuetudo & praxis, jam à condita Societate, primisque ejus incunabulis; originem traxit; nam Anno Domini 1534. Primi Patres nostri, Pauli adhuc studiis occupati, voto se se obstrinxerunt, se nihil unquam, pro Missæ Sacrificio accepturos; licet id honestè & jure suo pollent. Ut videre est in Historia Societatis, p. 1. L. 1. m. 30. Et Venerabilis Pater Petrus Faber, Anno

Anno 1541. Calendis decembris, votum insuper emisit, pro Evangelio, Missa, Concione, Confessione, nihil se accepturum: quia in Germania audierat, feras tragedias, annis superioribus, inter Religiosos, excitaras, ob nominationem Societatis pugiles penè infecti sunt alii. R. Pater Gonsalvus Sylveria Martyr, vovit se nihil pro munere ullius spiritualis functione accepturum, ne quidem stipis nomine, ut refertur in Histor. Soc. p. 2. L. 5, n. 42. Alitè quoque hunc paupertatis amorem imbibebat P. Antonius Araozius, celeberrimus in Hispania Ecclesiastes, cui cum à Concione habità, magna vis pecuniae in futuram sustentationem offerretur, in ea repudianda ita ipsi certandum fuit, ut populus ad strepitum altercantium accurreret, qui tamen cognitâ contentionis causâ, non sine secundâ admurmuratione discessit. Ut recenset Tannerus in vita pag. 138. Quorum illustrium virorum gesta fundantur, & innotunt, tum eximio paupertatis amoris, tum Bullæ Julii III. & formæ Institutû ab eo probatæ, quæ eorum fuit, ut Societas charitatis opera, gratis omnino, & pro nullo stipendio exequeretur. Accedit sancti Fundatoris ordinatio, in Examine cap. 1. & cap. 4. ubi ait: *Ne petendo, nec expectando præmium ullum, in presenti & labili vitâ sed eam, quæ unde quæque æterna est, ex summa Dei misericordia semper sperando.* Idem p. 4. & 6. & 7. Constat præscribitur; & in Congregatione generali 2. & 6. declaratur ac stabilicitur. Hæc igitur, tanquam ge-

nuini Societatis filii constanter observemus, ut sic & Regula & Salvatoris iussioni, *Gratis accepistis, gratis date,* exactè respondeamus atque obtemperemus.

III. Causam tertiam, hujus Regulae, in eadem sanctus Pater assignat, dum ait: *Ut Societas possit majori cum libertate in divino servitio procedere.* Causa sanè prægnans & luculenta. Quid enim? Nonne 1. majori libertate cum proximis agimus, & vicissim proximi nobiscum, dum eam de nobis opinionem habent, nos pro ministeriis spiritualibus, compensationem nec querere, nec cupere, nec admittere; veluti ex adverso, opera nostra non tam grata accidunt, cum constat peti aut expectari compensationem? Nonne libertate majore, tam in suggestu quàm tribunali sacro, reos, peccatoresque reprehendimus? Nam munera excœcant, & elingues reddunt, ut sacra pagina loquuntur. 3. Nonne longè purior manet intentio, divinæ gloriæ solius, dum ad eam solam, tanquam ad finem, ad quem conditi sumus, veluti ad stellam polarem Navarchi, irretortis mentis oculis respicimus? 4. Nonne libertate majore fruitur animus, expeditiorque perstat à vinculis cupiditatis lucri temporalis, quibus aliàs, exhomologeses excipiendo, pro concione dicendo, aut cum proximis conversando, facile irretitur? 5. Nonne libertate majore gaudet, & securitate, conscientia Sociorum, quæ aliàs gravari, macularique posset, si fortassis plures eleemosynas aut fundationes, præsertim perpetuas, acceptaret, quàm sacrificiis

E III.
Regule
mouit.

M m m   crificiis

crificiis sufficientibus compensare possent? 6. Denique nomine libertate potitur major Societas, suos avocandi, aliisque mittendi, quos alias, ob certas obligationes, certo loco relinquere cogeretur; quod instituto ejus, & libertati repugnat?

Urgens igitur est dicta S. Patris ratio: *Ut majori cum libertate, in servitio divino procedamus, exemplo Redemptoris nostri, qui liberrime cum Sacerdotibus, cum Phariseis, cum Plebeis, omnique hominum genere conversabatur; eo quod nihil compensationis à quoquam peteret, aut desideraret: quemadmodum de ipso Isaias variatus est, c. 55. 1. Omnes scientes venite ad aquas. Venite emite absque argento, & absque ulla commutatione vinum & lac.* Hæc enim liberalitas ac charitas Regem Regum, & Dominum Dominantium Christum decebat; ejusque sectatoribus convenit.

IV.
Regulæ
impulsi-
vum.

IV. Quarta Regulæ præsentis causa à S. Ignatio indicatur, esse, major ædificatio proximorum: *Ut, inquit, cum majori proximorum ædificatione, Societas populi in divino servitio procedere, &* 1. Major sanè, populi ædificatio est, faciliusque eis fides adhibetur, si Verbi Divini Præcones videat, ab omni avaritia, & simonia specie, esse alienissimos, quam si notet eos bursas, & pecunias venari. 2. Major populi ædificatio est, majorique veneratione & admiratione viros Apostolicos prosequitur; si liquidò constet eos opes & terrena omnia despiciere. Verùm est enim illud Chilonis apud Laërtium L. 1. *Aurum cotibus exploratur, mentes homi-*

num auro; Num scilicet terrena sunt de lutea; an verò caelestes & terrenis superiores. Et illud Tullii, L. 2. offic. Homines maxime admirantur eum; qui pecuniam non movetur.

Hinc est, quod populus tantæ veneratione & admiratione viros sanctitate illustres soluerit, quos quæ sua sunt non querere; sed omnia caduca pedibus proterere cernebat. Quanto acciebat honor S. Hilarion? Qui, teste Sancto Hieronymo, in vita quam plurimos ægros curaret, nullam admittibat eorum dona, imò nec fragmentum panis, dicens: *Gratis accipite, gratis date.* Et cuidam primariz dignitatis viro, cui nomen Orionus, quem a legione Dæmonum liberarat, argenti, vehementerque instanti, ut munus acciperet, saltem ut in pauperes distribuere; respondit: *Noli contristari, quod facio, in meum, tuumque involutum ago; si enim hæc acceptaveris; & res Deum offendam, & ad te Caedamonum legio revertetur. Quis igitur non perpercit, hanc munerum repudiationem, majoris esse ædificationis, quam eorundem acceptationem? Unde S. Augustinus, rectè monet in L. de oper. Monach. c. 28. *Amputetis occasione nuptiarum nundinarum, quibus æstimationem vestra leditur, & infirmis offendiculum ponitur.**

2. Longè major ex eo populi ædificatio provenit; quia absque offendiculo & remora, fides divina, pietas, religio ac Dei cultus amplificatur ac propagatur: quod ipsum agnovit, & verbis disertis proficitur Apostolus, 1. Corinth. 9. inquit; *Nunquid non videtis*

bonis potestatem manducandi & bibendi?
Et à vobis sustentationi necessaria accipiendi? Sed Act. 20. *Argentum & aurum, aut vestem nullius concupivi: quoniam ad ea quæ mihi operantur, ministraverunt manus istæ.* Potuisset Apostolus victum & pecuniam admittere sed noluit, ne ostendiculum poneret Evangelio. Postulat quoque Societas talia admittere, pro doctrina, aliisque muniis, stipendia, sed ad majorem Dei gloriam, populique edificationem noluit.

Potuisse verò Apostolum Paulum ista admittere, pluribus ipse argumentis vincit; quæ & pro Societate militante. Nam I. r. Corinth. 9. v. 5. ait: *Namquid non habemus potestatem mulierem suam circumducendi, sicut & ceteri Apostoli: quæ nos aleret & suis facultatibus sustentaret? Verum propter edificationem noluit: id enim Gentiles, quibus predicabat & quorum erat Apostolus, offendisset, si istamque suspicionem ingenerasset, ut docet S. Ambrosius, & S. Chrysostomus.* 2. Alterum ejus argumentum est hujusmodi: *Qui militat suis stipendiis unquam? & 7. tanquam si diceret: Sicut æquum est, militem alii & vivere ejus stipendiis, cui militat: & vitorem pasci fructu vineæ suæ, & pastorem lacte gregis sui, quem pascit; ita par est Pastores Ecclesiæ, & Præcones Evangelii vivere de Evangelio: id est, Christianorum sumptibus, & bonis ali.* 3. Tertium argumentum est: *Non alligabis os bovi triturantis, & 9. Ut in Legge Moysis scriptum est: Deut. 25. Cui subdit Apostolus: Namquid de bobus cura est DEO? Quanto magis de hominibus? & 4. Argu-*

mentum quartum est: *Qui altari deserviunt, cum altari participant: qui in sacrario operantur, quæ, de sacrario sunt edunt, & 13. Id est, Sacerdotes & Levitæ Legis veteris, servientes altari, ex oblatiis, primitiis ac decimis comedunt. Ita pariter Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere: nimirum, quando dixit, Lucæ c. 10. *In eadem autem domo manete edentes & bibentes, quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua.* 5. Quintum denique argumentum desumit ex ipsa rei natura, seu jure, non solum divino & politico, verum etiam naturali, quod dicitur, sicut operario debetur merces; ita & Ministro Ecclesiæ debetur stipendium, non quasi pretium rei sacræ (id enim esset simoniacum, sed tanquam stipendium sustentationis, ut vocant, quo scilicet sustentetur, ut functiones suas sacras, pro populo, ritè obire valeat: quod ex merito S. Chrysostomi ex iustitia debetur.*

Tandem concludit. v. 12. *Si alii potestatis vestri & substantiæ opum participes facti sunt, quare non potius nos? At mox respondet: Sed non sumus usi hæc potestate, cessimus juri nostro: omnia sustentamus, penuriam, laborem, &c. Ne quod ostendiculum demus Evangelio, remoramque animarum conversioni injiciamus. Bonum enim, est mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet, & 15.*

Apostolum hunc, pro modulo suo imitari studet minima Societas nostra; quæ posset pro ministeriis stipendium flagitare, sed cedit Juri suo, majoris libertatis & edificationis gratiâ.

Mmm 2 Eapro-

Et propter S. Ignatius ducentos aureos ab Hieronymo Arcio in sudario obtusos, ut pro ipso agrotato Sacrificia offerenda curaret, acceptare noluit, ut refert Massius L. 3. vitæ c. 9. Et primogenitus eius in spiritu Filii R. P. Petrus Faber nulla munera sibi acceptare voluit; & vas argenteum magni pretii à Cardinali Electore Moguntino recipere recusavit: centum verò aureos, obtusos, quos absque offensâ rejicere nequibat, mox, nihil sibi reservans, in pauperes distribuit. *Tannerus in vita pag. 39.*

Quare, Charissimi, hanc Regulam, suo tempore usui futuram, profundè cordibus nostris imprimamus; nihil

pro stipendio, nihil elemosinæ, speciem compensationis, habentem unquam admittamus; sed sicut gratis accepimus, ita unguentum hoc pretiè gratis in Christi Fideles effundamus. Hæc ratione, meritum nostrum plurimum augebimus; majore libertate in servitio divino procedemus; offendiculum, remoràmque fructus spiritualis removebimus; Proximis pauperibus & perfectionis exemplum præbebimus. Nos veros Christi Domini, S. Pauli, Sancti Ignatii, primorumque Patrum imitatores esse demonstrabimus; ac denique Domum totam suavissimum unguenti odore adimplebimus.

REGULA XXVIII. DE CASTITATE.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Exponit, Angelicam nobis Castitatem sectandam esse.

THEMA.

Erunt sicut Angeli Dei. Matth. 22. 30.

VEL:

*Enitendo Angelicam Puritatem imitari & corporis
& mentis nostræ munditiâ. Reg. 28.*

Nimas nostras Christo Domino tanquam Sponso caelesti in Castitate desponsatas esse testatur Apostolus 2. Corinth. 11. *Respondi vos uni viro, Virginem castam*

exhibere Christo. Ego tanquam Parnymphus, per Fidem, Baptismum, & Christianismum vos Christo desponsavi; cupioque vos illi in Fide, Spe, Charitate fideles exhibere, nec ad peccatam, infidelitatemque declinare. Eminentior autem ac perfectior est despo-

desponsatio per Vota religiosa, quibus
 Sponsa seipsam & omnia sua Sponso
 communicat, tradit, & eidem se amore
 coniungit. Quæ maxima sanè est digni-
 tas, ac felicitas. Unde tibi, ait S. Bern.
 Serm. 2. Domin. 1. post Epiphani.
*ô humana anima, unde tibi hoc? Unde tam
 inestimabilis gloria, ut ejus sponsa mereari
 esse, in quem desiderant Angeli prospice-
 re? Unde vocatibi, ut ipse sit Sponsus tuus
 cum pulchritudinem Sol & Luna mirantur?
 ad cuius nutum uniuersa mutantur? utriusque
 singularis hæc est gratia; beneficium
 proxi-
 morum eximium: sed quid pro eo red-
 demus? Quid retribuimus Domino (pergit
 S. Bernardus l.c.) pro omnibus, quæ retribuit
 tibi? ut sis Sociæ mensæ, sociæ Regni, &
 sociæ thalamus, ut introducat te Rex in cubi-
 culum suum? Vide quibus brachiis vicaria
 charitatis redamantibus & amplectendus sit,
 qui tantum te estimavit; imò qui tantum te fecit.
 Quid igitur ô Sponsa facies? Audi porrò
 Ductorem Mellissimum: Desere carnales
 affectus, seculares mores dedisce, consuetu-
 dines noxias obliuiscere: quid enim putas?
 Nonne stat Angelus Domini, qui fecit te
 mediam, si forte (quod avertat ipse) alterum
 admiseris amatorem. Q. d. Ante omnia
 sis casta, sis pudica, qualis est & Sponsus;
 ut de te jure queat affirmare, quod dixit
 Cant. 1. Ecce tu pulchra es Amica mea,
 ecce tu pulchra es. Et Cant. 4. Quam pulchra
 es amica mea, quam pulchra; scilicet
 castitate internâ & externâ, seu corporis
 & animæ puritate. De qua in præsentem
 exhortatione tractabimus; & quomodo
 ad geminam hæc angelicam puritatem
 aspirandum nobis sit, exponemus.*

1. Ecce tu pulchra es Amica mea.
 Prima pulchritudo, quam Sponsus

calestis à Sponsa spiritali desiderat, est
 Castitas corporis, ut corpus in suâ ser-
 uetur munditiâ, eâque puritate, ut nullis
 vel tactibus, vel actibus, vel aspectibus,
 vel quouis alio modo ad Luxuriam pro-
 uocetur: Castitas enim corporis consistit
 in totali abdicatione omnis voluptatis
 Venereæ realis. Castitas, ut D. Thomas
 docet, nomen trahit à castigando; quia
 ratio per eam concupiscentiâ carnalem
 castigat, & tanquam puerum ab omni-
 bus delectationibus carnalibus refrenat.
 S. Augustinus L. de definit. ait: Castitas
 est virtus sub jugo rationis impetum
 libidinis refrenans, ex ore Apostoli
 dicentis: *Castigo corpus meum & in ser-
 titutem redigo.* 1. Corinth. 9. Sanctus verò
 Ambrosius Lib. 1. de Virgin. inquit:
*Quid est Castitas, nisi expertus contagionis
 integritas?* Id est, Castitas ea virtus est,
 quâ ab impuris carnis voluptatibus
 abstinemus. Quam abstinentiam ad e-
 perfectam à Nobis desideravit S. Ignatius,
 ut Angelicos Spiritus moribus
 exprimere videamur, non secus atque
 si carne, velut ipsi, careremus.

Enitendo (ait) Angelicam Puritatem
 imitari, ut simus, sicut Angeli DEI,
 eximiâ castitate & munditiâ decorati.
 Unde Sancti Patres passim docent,
 homines hæc virtute Angelis assimilari.
 Præclare Sanctus Basilius de Virgin.
*Qui virginitatem servant, Angeli sunt,
 qui viventes in carne corruptibili, mortali-
 um vitam illustrando tuentur; sunt autem
 Angeli, non ex infimo quouis ordine,
 sed certè illustrissimi atque nobilissimi.*
 Basilio ad stipulatur S. Petrus Chrysol-
 ogus Serm. 145. *Semper est Angelis cognata
 virginitas; in carne præter carnem vivere,
 non*

M. m. 3

non

non terrena vita est, sed caelestis. Et si vultis scire, Angelicam gloriam acquirere majus est, quam habere. Esse Angelum, felicitatis est; Virginem esse, virtutis. Cum utroque facit Mellissius Bernardus Epist. 42. Quid Castitate decorius, quae Angelum de homine facit? Differunt quidem inter se, homo pudicus & Angelus; sed felicitate, non virtute: Sed est illius Castitas felicitior; hujus tamen fortior esse cognoscitur. Ex quibus perspicimus, quod homines casti Angelos referant, licet illi sine, nos cum lucâ & certamine.

Nobis igitur in dies contra ignita tela nequissimi, fortiter dimicando, ad Angelicam Puritatem enitendum est. Nonnulli quidem sanctimoniam inclyti, singulari Dei gratia, ad eum Castitatis apicem conscenderunt; ut ab omni prorsus motu indecenti liberi, atque ab omni fomite ac incentivo immunes, Angelis omnino similes esse viderentur. Talis fuit Beatissima Virgo MARIA, modo sublimiore à Deo praevenita, & sanctitate donata. Talis fuit S. Equitius Abbas, de quo S. Gregorius Magnus in Dialogis. Talis fuit S. Thomas Aquinas, cujus lumbos Angeli praecinxere cingulo aureo, omnesque simul motus praevertentes abstersere. Talis fuit S. Patens noster IGNATIUS, cui noctu proceres ardentes fundenti Virgo Beatissima cum infantulo suo se videndam dedit, omnesque simul minus castas imagines in perpetuum erasit; ut in omnem retrò vitam, velut corpore emortuo, nè sensum quidem voluptatis aut motum reprobum vel minimum experiretur. Tannerus in vita pag. 3. Atque hanc gratiam planè eximiam

Virgo Sanctissima ei contulisse videtur, ut non ipse duntaxat, tanquam noster Familiae Author, insigni Castitatis dono effulgeret, verum etiam ut suis in Christo Filiis Castitatem Angelicam quam vehementissimè inculcasset, ad locutandum Mundo, tunc temporis, vitio contrariis sepulto, & ad spiritum immundum longè latèque dominantem forti peccatore oppugnandum ac detrimendum. Talis quoque fuit Beatus noster Aloysius Gonzaga: qui emisso in puericia Castitatis Voto, eoque exactissimè servato, id obtinuit, (ut à Cardinali Roberto Bellarmine, Hieronymo Plato, aliisque conscientiae ejus Arbitris proditum est) ut juvenile corpus ejus nè vel minimo quidem libidinis motu in omni vita concitum, nec mens ejus ullà cogitatione oblectata, sedatave fuerit: quod sanctorum Dei donum est, Sanctis plurimum denegatum; quo ad Castitatis Angelicæ fastidium tales absque pugna facillè evadunt.

Verùm ejusmodi gratia paucis conceditur, ac proinde Nos, qui insigni hoc dono caremus; animum tamen haudquaquam respondeamus: Sed illud saltem unice curemus, ut voluntarii quidquam navi, aut delicti, virtutis hujus splendori repugnata, nunquam admittamus: sed magna fortitudine & constantia contra hunc blandum, exemplo Virorum sanctitate praecellentium, decertemus. Docet Gentium, licet in tertium caelum raptus, licet ter Dominum studiosè, enitènter deprecatus, id tamen obtinere nequirit, ut stimuli ejusmodi abolerentur: Sed

audiat.

audire: *Sufficit tibi gratia mea.* S. Hieronymus haud aliter, quam validis correpti lapidis ictibus impuras tentationes ex annoso ceteroquin pectore excussit. Nec Sancti Ordinum Fundatores Benedictus & Franciscus ante ea inimici tela vicere, quam ille nudatum corpus in spiniis & vepribus, hic semel in nivibus, semel in pruinis volutasset. Sanctus Bernardus quoque etiamnum Adolescentens, hostis blandi lenocinia non ante superavit, quam se nudum mento tenuis, brumali frigore saviente, aqua gelida immergeret, atque ita impuras flammam exingueret.

Horum Sanctorum vestigiis, Charissimi, insillere studeamus, modosque sciamus, hostiles insultus retundendi, inique generose uramur: Quod si quandoque Caro stimulos & calcaria admoveat; invitis, aut etiam reluctantibus, animo non cadamus; sed novitissimis, nihil per hanc de Castitatis merito amitti: *Non nocet Sensus, si non adsit consensus:* Majusque divinae dexteræ prodigium est, nos in igne à combustione illatos conservare, quam fomitem omnino extinguere; magisque admittendum est, nos inter tela circumvolitantia non percelli, quam extra telorum jaculum collocari.

II. *Ecce tu pulchra es.* Altera pulchritudo, quam Sponsus caelestis in Sponsa sua amat ac deprecatur; est Castitas Mentis; ut bis dicere queat: *Ecce tu pulchra es.* Cant. 1. Hæc autem Castitas consistit in corde, sive in Anima, seu potius in voluntate, in quâ firmissima resolutio, immobile propositum, aut etiam votum perstat, cum inconcussa

voluntate, omnes omnino cogitationes impuras ac delectationes turpes contemnendi, statimque expellendi. Quemadmodum enim cor principium, fons & radix est, à qua naturaliter vita, motus & sensus in corpus omne dimanat; ita quoque principium & radix vera Castitatis, est Cordis, seu Animæ puritas, quæ castas producit cogitationes; & omnem impuram cogitationem procul arceat & eliminat: multoque magis omnem sermonem, aut actionem inhonestam quam longissime proferbit. Unde & Salvator hunc castitatis fontem indigitans ait: *Beati mundo corde* (à quo nimirum omnis immunditia exulat) *quoniam ipsi Deum videbunt.* Matth. 5. quare nisi hæc Virtus Castitatis in anima resideat; sine eâ exterior castitas nec castitatis, nec virtutis nomen promeretur. Eâ de causâ Dominus Phariseos ac Scribas objurgabat: *Vae vobis Scribae & Pharisei hypocrita, quia mundatis, quod de foris est calcis & paropsidis; intus autem estis pleni rapinâ & immunditiâ.* Assimilavitque eos sepulcris dealbatis, quæ foris sunt speciosa, intus autem plena sunt ossibus mortuorum & spurcitiâ. Non sufficit igitur castitas corporis, nisi & tanquam dominam & quasi animam simul possideat mentis puritatem: quia *Omnis gloria Filia Regis* (ac Sponsæ Christi) *ab intus.* Psalm. 44. Ex adverso, de corde immundo (ut ipse Dominus testatus est) exeunt immundæ cogitationes, desideria, fornicationes & adulteria: *Nam & qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam moechatus est in corde suo.* Matth. 5. Eadem de causa

causa Virgines fatuæ à Sponso nuptiis
coelestibus exclusæ sunt, quia corpore
Virgines fuerunt, non corde; deerat
enim illis boni propositi oleum.

Ex omnibus hæc tenus adductis, a-
bundè, ut reor, liquet, castitatis vim
& decus, radicem & fontem in corde,
sive anima residere; cumque ea res de-
licatissima sit; haud dubiè, exquisitâ
curâ ac sollicitudine custodienda est,
facile enim, aut læditur, aut amittitur,
& tersi instar speculi, halitu solo obfu-
scatur. Hinc est, quod Sanctus Ba-
siliius dixisse feratur, apud Cassianum,
L. 6. Instit. c. 19. *Mulierem ignoro, &
virgo non sum*: Quibus verbis indicare
voluit, non quidem virginitatem se
amisisse; sed rem, perquam delicatam
esse virginitatem, cui minima etiam
voluntaria mentis delectatio, splen-
dorem & perfectionem adimat. Ver-
ùm castitas quidem interna, solâ cogi-
tatione deliberatâ, amissa, recuperari
potest penitentiâ, castitas autem cor-
poris, per fornicationem, aut volun-
tariam mollitiem, aliâve turpitudines
perdita, nunquam potest recupera-
ri. Dixi voluntariam; nam de invo-
luntariis secus se res habet: ut testata
est Sancta Lucia Virgo & Martyr Pa-
schalis Judici: Si me invitam violari
feceris, castitatem non amittam; sed
castitas mihi duplicabitur ad cor-
onam.

Quod si itaque perfectionem & se-
curitatem nobilissimâ hujus virtutis,
(quæ oculi Societatis pupilla est) desi-
deramus; utramque castitatem, men-
tis & corporis conjungamus, necesse est:

hæc enim omnibus Ecclesiæ ministris,
omnibus Religiosis, & cum primis So-
cietatis nostræ membris unice est ne-
cessaria; idque multis de causis. 1. Pri-
ma est: Officia in Societate diversa
nobis obeunda sunt, ac divina, cum
DEI vices in animarum salute proci-
randa geramus; adeoque non ad An-
gelicam duntaxat, sed ad divinam pu-
ritatem quodammodo nobis aspira-
ndum est. 2. Officiorum prædictorum
occasione, nobis incumbit alios munda-
re, & peccatorum facibus extra-
here; quis proinde non videt, quanta
nos oporteat puritate esse conspicuos?
Ab immundo enim quid mundabitur?
3. In Societate, ut officiis ab obedien-
tia impoliticè ritè fungamur, cum omni
hominum genere & sexu conversa-
ndum nobis est: proindeque nisi castitas
in anima nostra firmas egerit radices,
nunquid & ipsi periclitabimur, & alios
peccandi periculis objiciemus? 4. De-
mus, castitatis virtutem nonnemini
Sociorum, quod divina avertat boni-
tas, deesse, & vitia contraria in ejus pe-
ctore nidulari; an non de illo, omnique
fructu spiritali adum est? Quid enim
illo fiet? Ex ejus conversatione, proxi-
mo scandalum nascetur: *Va autem ho-
mini illi, per quem scandalum* (tale sc-
tantum) *venit!* Ordini summa infamia
nota inuretur: plebs enim ex uno Reli-
gioso, omnes metitur ac judicat: Dei
gloria suspendetur: auxilium proximo-
rum sufflamabitur, conciones, exho-
mologes doctores, conversationes,
instructiones, verbo omnia ad anima-

rum salutem destinata ministeria insufficientes retardabuntur, enervabuntur & foede conspurcabuntur.

Quae cum ita sint, Dilectissimi, horatu sancti Parentis nostri, ad Angelicam corporis & animae puritatem, omnino studio ac conatu enitiamur: Sponsae enim Christi sumus, quas decet esse sine macula, quemadmodum & sponsus speculum sine macula est. 1. Igitur exterius castitatem corporis ita tueamur, cum divina gratia, ut nec verbum, nec gestum, nec tactum, nec actum ullum, coram Deo & hominibus prodamus, qui mundiciam Angelicam obscurare valeat: & licet, raro illo beneficio, quo omni libidinis sensu immunes sumus, haud fruamur; nihilo tamen minus, cum Sanctis Paulo, Hieronymo, Benedicto, Bernardo, Francisco, strenue dimicemus; ne voluntate deliberatâ quidquam Angelicae virtuti contrarium perpetremus. 2. Castitatem internam, in cordis nostri penetralibus, firmare

ac solidare nitamur; ne Hypocritarum ad instar, vasa immunda, ac sepulchra foris dealbata, intus vero spurcitiâ ac tabe cadavericâ, repleta, coram Deo, corda ac renes scrutante, inveniamur: sed corde & corpore mundo, caelesti sponso, lucis aeternae candori, speculo sine macula, & omnis puritatis fonti constanter adhaereamus: ut in veritate de quolibet nostrum ingeminare queat. *Ecce tu pulchra es Amica mea, ecce tu pulchra es.* Tales si fuerimus, erimus candida formosaque lilia, ob puritatem eximiam; erimus rosae rubicundae, ob Martyrii speciem propter resistentiam laboriosam & pugnam quotidianam; quae non secus atque Martyres, in caelo, propriam aureolam; id est, praeter gloriam essentialem, ut scholae loquuntur, coronam accidentalem, scilicet aureolam virginum, nanciscetur.

Amen.

Nnn

REGULA

REGULA XXIX.
DE CUSTODIA SENSUUM.
EXHORTATIO
IN EANDEM.

De diligenti sensuum, oculorum præcipue, aurium & linguæ custodia.

THEMA.

Hortus conclusus, Soror mea Sponsa, fons signatus, puteus aquarum viventium. Cant. c. 4.

VEL

Omnes diligentissimè curent portas sensuum suorum (oculorum præcipue, aurium, & linguæ) ab omni inordinatione custodire. Reg. 29.

aria inter hieroglyphica, symbola, ænigmata, emblemata ac similia, quibus sponsus divinus, sponsam suam celebrare, atq. ne adumbrare dignatus est; non infirma sunt, quæ Cant. 4. depromit; dum triplicem schemate delineat ac depingit: *Hortus conclusus*, ait, *Soror mea sponsa, fons signatus, puteus aquarum viventium*. Quæ tria, non secus atque alia Canticorum volumine contenta, sensum triplicem, scilicet totalem, prin-

cipalem ac partialem admittunt. 1. Sensus totalis Ecclesiam universam indicat, quæ est *Hortus*, virtutum, gratiarumque flores & germina proferens: *conclusus*, ne hæreses intrent. Est fons gratiæ & doctrinæ; *signatus*, ne crystallinus ejus liquor errorum ac vitiorum cœno turbetur: est *puteus aquarum viventium*, Baptismi & Sacramentorum. 2. Sensus principalis Beatissimam Dei Genitricem seu *Mariam* respicit: quæ est *hortus conclusus* ob virginitatem; *fons signatus*, ob puritatem & sensum cordiam: *puteus aquarum viventium*,

tum quia Christum fontem aquæ vivæ genuit; tum quia aquas gratiarum effundit. Nam S. Epiphanius orat. de Deip. his eam verbis salutat: *Ave gratia plena, que sitientes fontis dulcedine satias.* S. Ephrem de Laud. Deip. *Eam fontem gratia & totius consolationis deprecatur.* S. Chryostomus his eam alloquitur: *Ave, quia ex puteis semper viventis aquæ.* 3. Sensus partialis animam religiosam quamlibet, aut etiam animam piam, sanctamve, tanquam Ecclesiæ partem adumbrat: quidni igitur verba eadem, & Societati nostræ minimæ, & cuius ejus personæ adaptemus; quam, *Hortum conclusum; fontem signatum, pium aquarum viventium esse*, convenit. Quæ tunc elogia in eam cadent, si tria in Regula præsentate, expressa, complexa fuerit. Nimirum 1. Si sensuum custodiam exactam tenuerit, *hortus conclusus* erit. 2. Si passiones domando, in pace & humilitate perstiterit: *fontem signatum* præbebit. 3. Si intellectum, voluntatemque ad Deum elevando, eum in omnibus creatis invenerit ac consideraverit, *puteum aquarum viventium* representabit. Tria hæc tanquam totidem castitatis tuendæ præsidia, ad Regule præcedentis observantiam admodum opportuna, in præsentate paucis considerabimus.

1. *Hortus conclusus foror mea.* Primum hoc è ternis Symbolum est, quo sponsus divinus sponsam adumbratam proponit. Sapientissimus Regum Salomon *hortum* construxit amoenissimum, plantis leætissimis constructum, floribus, tanquam stellis exornatum, arte topiariâ ad omnem elegantiam com-

positum, ideòque *conclusum*, ne eum aut concitarent bestie, aut viatores spoliarent. Hortum istum ex Josepho Adrichomius in descriptione terræ sanctæ, pag. 170. vivis quodammodo coloribus delineat: *Hortus, inquit, regius, qui hortus conclusus dicitur, hortus erat in suburbanis Jerusalem, muris undique septus, atque ut paradisus, arborum, fructuum, herbarum, aromatum, florum, fructuumque ubertate amœnus, mulcendisque ac fovendis sensibus conveniens.* Hortum hunc mylicè, elegantèrque in sensu partiali interpretatur Magnus Gregorius, dum ait: *Anima sancta est hortus conclusus, quia dum virtutes mittit, flores gignit, & dum virtutum exhilaratione se reficit, fructus, quos genuerat, eadem custodit.* Hortus autem conclusus esse dicitur; quia dum bona sua, intentione vitæ æternæ abscondit, dum humanas laudes omnino contemnit, ipsa bona intentione se circumsepit, ne ad interiora rapienda hostis antiquus irrumperet possit. Si igitur ejusmodi anima hortus est conclusus, idem Societatis Religioso conveniet; is enim

Primo est *hortus* quem instar paradisi cujusdam fertilissimi, & omnium virtutum flores, & operum bonorum fructus, proferre decet, quibus, Christum Dominum verum Salomonem honoret, & odoris suavissimi fragrantia recreet. Deinde est *conclusus*: ut enim in animæ nostræ hortum serpens antiquus, & coluber tortuosus, non irreat, omniâque germina vanitatis veneno inficiat, *conclusus* sit oportet; non solum, ut vigili puræ intentionis oculo eum custodiat, verum etiam, quinque sensuum, oculorum præcipuè aurium & oris

Nnn 2 portas,

portas, probe occludat: Scripturâ enim telle, *Mors intravit per fenestras*. Quare

1. Claudendi oculi, visusque ab omni inordinatione custodiendus, id est, à nocivis, invidiosis, impudicis, imò & à curiosis, præsertim sequioris sexûs personarum aspectibus. Exemplo Sancti Job, palam profitentis: *Pepigi factus sum oculis meis; ut ne cogitarem quidem de Virgine*. c. 31. 1. Igitur intuentis ejusmodi objectorum, tanquam basiliscorum fugiendi sunt, ne perimamur. Quot enim oculorum telis periêre? Aspice Davidem virum secundum Cor Dei, virum perfectum; aspice Salomonem Regem omnium longè sapientissimum; aspice Samsonem, Holofernem, aliisque sexcentos Heroës & pugiles fortissimos, an non capti in oculis suis occubuerunt? Si igitur cum tot millibus, imò millionibus interire nolis, pange fœdus cum oculis tuis, & avertes oculos tuos, ne videant vanitatem.

2. Deinde auditus ab omni inordinatione custodiendus, & claudendus, ne verba vana, detractoria, scurrilia, ac multò magis inhonesta, turpia atque obscena intrepant. *Sepi aures tuas spinis*, monet Siracides Eccli. 28. 29. Id est, dum ejusmodi verba auribus hauris, talem repugnantiam, horrorem ac dolorem sentias, ac si aures tuas spinis circumvallatæ forent, quæ talibus sermonibus, non sine dolore, quasi imprimerentur. Ad hæc *Sepi aures tuas spinis*. Ejusmodi spinæ esse possunt, timor Domini, metus inferni, horror peccati. Imò juvat nos ad hujusmodi verba surdos esse, aspidisque imitari, qui aurem unam terræ affigunt; alteram caudâ

opplent, ne incantantium voces percipiant. Terræ autem aures affigimus, dum infirmitatis nostræ memoriam refricamus, caudâ aures obturamus, dum novissimorum consideratione, à complacentia & consensu, mentem compefcimus.

3. Lingua quoque & os ab omni inordinatione custodienda sunt; ne ea in verba laxemus, quæ profari nefas est. Qualia sunt, otiosa, vana, stultiloqua, scurrilia, ac longè magis in ea, quæ turpitudinem, obscenâque metaphorâ resonant: *Omni immunditia* (etiam colorata ac palliata) *ne nominetur in vobis*. ad Ephes. 5. Deinde sub silentii rigore lingua coercenda est, & stricte temporibus servandum silentium. *Est tempus loquendi, & tempus tacendi*, ait Ecclesiastes. Virtutem primam esse pota compefcere linguam. Vix est regula, quæ à Tironibus, præsertim sæculo recentè egressis, & garrulitati assuetis, frequentius rumpatur, quam illa de silentio, cum tamen tanti ea momenti, ut S. Jacobus asserere non sit veritus, c. 1. 26. *Si quis putat se religionem esse, non refrenans linguam suam, hæc vana est religio*. Tam arcta verò silentii disciplina servanda est, ut temporis vetito, nè de piis quidem bonisque rebus sermones miscamus, exemplo Davidis, qui ait: *Obmutui & stui à terra*. Si igitur, Charissimi, serid optamus, ut hortus noster, in noxias fruges non protuberet, nec spuria germina, fructusque adulteros effundat; sed potius virtutum præstantes fructus, ac flores, & præ reliquis castitatis liliam præferat, sit conclusus sensuum nostrorum portus, quam

quàm diligentissimè à vitiiis custodi-
mus, oculos præsertim & aures, nec
non linguam, præcipuè sub laborum
ac studiorum intermissione, peractâ re-
fectione, in virium repastinationem
concessis.

II. Alterum symbolum, cui Spon-
sa Sponsam in Cantico Canticorum
asimilat, est *Fons signatus*. Salomon
Rex in horto suo conclusus, fontem ad-
otaverat insignem; qui, ut asserit A-
drichomius l. c. *Vocabatur Rogel*, ro-
tanque hortum conclusum irrigabat: & ex
eo Rex bibebat. Eoque sine *signatus*, sive,
ut vertit Arabicus, sigillo obhignatus
erat; ne quispiam fontem vitaret, in-
ficeret, turbaret, aut ne serpentes, bufo-
nes, aliæque venenata reptilia accede-
rent, virisque injicerent. Similis fons
apud Perlas repertus fuit, ex quo solus
Rex cum primogenito Filio, lympham
in potum hauriebat, adeo, ut si alius ex
eo potaret, capite plecteretur, teste
Athenæo l. 12. Nec absimilis in His-
pania prope Complutum fons visitur,
ex quo, pro Rege solo aqua depro-
mitur.

Talis rursus *Fons signatus* est anima
pia, anima sancta, anima religiosa,
fons puram, illimem, & minimè tur-
bidam aut turbatam continens aquam;
non commoventibus eam passionum
ventis; aut cupiditatum serpentibus,
venenum inspuentibus. De fonte Ec-
clesiæ loquitur S. Augustinus l. 2. con-
tra Cresconium c. 14. & 15. Huius fonti
signata, nemo communicat alienus, nullus
nisi mutatus accedit, aut ita omnino mu-
tandus, ut non sit alienus: sed sit celestis
participi pacis, sanctæ socius unitatis, ple-

nu individua charitatis, civis Angelica ci-
vitatû. Quales S. Augustinus cupit esse
fideles, tales S. Ignatius (& quivis
Fundator) suos optat esse sodales; fon-
tes signatos, à passionum turbatione &
cupiditatum inordinatarû veneno im-
munes. Sit quisque *celestis participi pacis*,
domito passionum inter se belligeran-
tium furore: *Sit sanctæ socius unitatis*:
animi demissione, intellectûs & vo-
luntatis subjectione; ac mitis mentis
dulcedine: *Sit plenus individua charitatis*,
rixarum & discordiarum expulsiōne,
& perfectâ mutuâ dilectione atque u-
nitione. Sit denique *civis angelica civitatû*,
caliditatis angelicæ candore, & sen-
suum, appetituumque omnium abne-
gatione. Ante omnia verò, viperas,
colubros, serpentisque vitiorum procul
à cordis fonte arceat. Serpens est in-
quietudo, quâ quis nec ipse in pace de-
git: nec alios degere finit: virtusque in
communitatem, perquam noxium, e-
vomit, sed huic sigillum, in præsentè
Regula apponit S. Ignatius, volens ut
simus fontes signati, *nosque in pace in-
terna conservare studeamus*. Draco est su-
perbia, toxicum propriæ excellentiæ,
& ælimationis sui evomens, quo aliis
præferri cupit, alios despicit, debitum-
que honorem denegat, & venenum hoc
communicati admodum nocivum est;
ne id nos inficiat, S. Fundator sigillum
addit, ut nimirum instat fontis signati
& bene clausi, *nos in humilitate interna
conserveamus, in omnibus optando atque pro-
curando potiores partes aliis deferre, omnes
in animo, tanquam sibi superiores ducendo,
& exterius honorem & reverentiam, quam
exigit cujusque status, cum simplicitate &
modera-*

moderatione religiosa exhibendo : Non more aulico & affectato, non animo duplici aut ficto : atque hoc ipsum castitatem plurimum adjuvat : humilitas exterior & interior fontem illum signatum conservat : Nulla est castitas carnis, quam non commendat humilitas mentis, inquit S. Gregorius. Coluber est nimia loquacitas & garrulitas, varium communitati aconicum afflans, murmurando, detrahendo, obloquendo, rixando. Apponit sigillum S. Ignacius hanc ipsam Regulam jubens, ut pacem & humilitatem conservemus in silentio, cum id observandum est, cum autem loquendum in circumspeditione & adificatione verborum, ac maturitate incessis, motuumque omnium, sine ullo impatientie aut superbie signo exhibere. Atque ita necatur quoque anguis impatientie, manetque fons signatus, ab omni veneno vitiorum purus, limpidus, amenas salubresque continens aquas, quae alios & nos ipsos pascant atque oblectent. Praesertim vero juvabit id, mirum in modum, ad tutelam castitatis, ut docet Cassianus Coll. 12. c. 6. *Quantum quis in lenitate & patientia cordis, tantum in corporis puritate proficiet : quantumque longius pepulerit iracundiam passionem, tanto tenacius castitatem obtinebit ; non enim aestus corporis declinabit, nisi qui animi motus ante compresserit ; & ideo dicitur. Matth. 5. Beati mures (mansueti, humiles) quoniam ipsi possidebant terram. scilicet carnem suam.*

III.
Puteus
aquarum
viventium.

III. Tertium symbolum, quo Sponfus Sponsam extollit, est Puteus aquarum viventium, qua fluunt impetu de Libano. Hunc quoque puteum describit Adrichomius pag. 6. num. 67 dum ait:

Puteus aquarum viventium, cuius in Cantico fit mentio, iuxta viam, qua Tyri ducit, situs, egregius est & admirabilis. Continet quatuor fontes, maru quatuor inclusos, unde varii deducuntur aqueductus & rivi, qui totam Tyri planitiem, omnesque ejus hortos irrigant & faciunt.

Ejusmodi fontem, puteumque, optabat quemlibet de Societate esse, S. P. Ignacius, ut nimirum plenus sit aqua viva, quam haurire valeat; dum in Regula praescribit, ut quisque Deum in alio, velut in illius imagine, cognoscere studiat, ex qua cognitione, multi, praclarosque fructus velut e fonte scaturiunt. Uigitur in fratribus ac proximis nosse Deum, tanquam in imagine, incutemur, sciendum est; quod homo, secundum corpus sit imago Dei, licet rudior atque imperfectior: habet enim vultum erectum in Coelum: *Os hominis sublime dedit, caelumque tueri; iussit & oculos ad sidera tollere vultus.* Canit Ovidius. Ut in rebus caelestibus & aeternis, omne bonum & delectationem quaerere discat. Capillos versus caelum erectus gerit, ut discat omnem bonae voluntatis succum, ad incrementum Spiritus, hauriri de super: oculos, manusque orantem in caelum elevat, unde auxilium expectat. Longe autem nobilior & expectatior Dei imago ac similitudo in anima cernitur: quemadmodum enim Deus est Spiritus, immortalis, trinus & unus; ita anima Spiritus est, immortalis, & quodammodo trinus & unus. Una in essentia, trinus in potentia, memoria, intellectu & voluntate. Dinctior vero imago est gratia, virtus ac

vitz sanctimonia, quæ nos vivas reddit
Dei imagines, filios adoptivos atque
hæredes regni cœlestis.

Ex hac consideratione haurimus a-
quam vivam variarum virtutum: nam
1. Alloquimur mentem paulatim à car-
nalibus & terrenis abstrahere, 2. Ut
Regula innuit, in devotione crescimus,
dum ad opera charitatis exhibenda,
promptiores reddimur. 3. Ut Regula
insinuat; Dominum Deum laudamus,
tanquam in sua imagine, fratres nostros
videntes, virtutibus à Deo acceptis or-
natos, pro quibus, grates referimus.
4. Denique illorum virtutes imitamur;
atque ita impediuntur cogitationes, ca-
stisati officie valentes, & vitæ cœle-
stis initium auspicamur, quam in cœle-
sti patria, aliquando æternum prosequemur.

Quæ cum ita sint, Charissimi, si ca-
stas Angelica, tanquam præstantissi-
mum animæ cimelium, nobis curæ &
cordi est; terna à S. Patre nostro præ-
scripta remedia, sedulò adhibeamus,
necesse est. 1. Instar *horri conclusi*, sen-
sus nostros, præcipuè autem, oculos,
aures & linguam, ab omni inordinatio-

ne probè custodiamus: hi enim portæ
sunt, per quas libido & mors animæ in-
greditur, ut David, Salomon, Samson,
innumerique alii, experientiâ didice-
runt. 2. Instar *fontis signati*, omne iræ,
impatentiæ, superbiæ, loquacitatis,
immodestiæ, aliarumque passionum
venenum, omnino arceamus: quin po-
tius in pace & humilitate nos conser-
vemus, ista enim pax & humilitas ca-
stisatis florem mirificè conservat, ut è
contrario, ira, impatentia ac superbia
eandem lædit, & luxuriæ ignem suc-
cendit, ac faces subministrat. 3. Instar
putei aquarum viventium, in fratribus
nostris, in aliis proximis, cæterisque
creaturis pulchris, Deum tanquam in
imagine intueamur, à quo omnis gratia,
dona naturalia & supernaturalia pro-
cedunt: hoc modo, amore carnali de-
victo, extinctoque, spiritali duntaxat
dilectione cunctos complectemur; &
siet in nobis fons aquæ vivæ, sa-
lientis in vitam æter-
nam.

REGU-

REGULA XXX.
DE REFECTIONE CORPORIS.
EXHORTATIO
IN EANDEM,

Agit de Temperantiâ, Modestiâ, & Oratiõne,
in corporis refectione adhibendâ.

THEMA.

Messui myrrham meam cum aromatibus. Cant. 5.

VEL:

*In refectione corporis curandum est, ut Temperantia, modestia,
& decencia interioris & exterioris ab omnibus adhibeatur.*

Reg. 30.

SPONSAM CHRISTI, Animam piam, religiosam, sanctam, hortum conclusum esse, exhortatione proximè præcedente exposuimus: nunc eadem Sponsa Dilectum suum ad hortum hunc, id est, ad seipsam, hinc manifestè invitat. *Veniat dilectus meus in hortum suum.* Tanquam si diceret: Si ego hortus sum: *Veniat Dilectus meus in hortum suum* (licet omnibus aliis conclusum, Sponso tamen soli patulum, tanquam suum) & *comedat fructum pomorum suorum.* Cant. 5. quos flante Austro, id est, Spiritu Sancto, ipsa produxit; ut iis se oblectet, pascat, atque

reficiat. Auditâ humanissimâ Sponsa invitatione, mox Sponsus Cælestis Christus Dominus respondet: *Veni in hortum meum, soror mea Sponsa.* Hoc est, jam intravi & descendi in hortum meum, meum scilicet, & tuum; Sponsæ enim & Sponsæ omnia sunt communia. *Messui myrrham cum aromatibus.* Ps. 1. Messui, carpsi, collegi ramos odoratos myrrhæ & liquorem myrrhisiam ex fruce stillantem, unâ cum aromatibus. Per myrrham Sancti Patris mortificationem, per aromata virtutes intelligunt, quas Christus Dominus, tanquam hortulanus cælestis efficit, plantat, decerpit, colligit, atque quasi vescendo, sese oblectat.

No

Nos in presenti, ex toto partem sumemus, per Synecdochen, ac per myrrham intelligemus mortificationem, non universalem, sed particularem Gulae, sive Temperantiam; quam cum myrrhâ comparabimus; per aromata verò, virtutes, quas in hac Regula Sanctus Patriarcha noster exigit, scilicet modestiam, decentiam, pietatem, devotionem orationis & lectionis, quas cum aromatibus componemus.

I. *Mesai myrrham meam.* I. c. Scilicet myrrham mortificationis Gulae, myrrham Temperantiae, quam ego tibi invidi & inserui; hæc enim mortificatio, ut Sanctus Gregorius, S. Anselmus & alii Patres docent, præire debet vitam sanctam, ac tanquam prima virtutum primo loco demeti, ut per eam anima religiosa ad alia gradum faciat, ceteraque virtutum aromata merat.

Myrrha, ut Author est Plinius L. 12. c. 15. arbutula est in Arabia, minor arbore thuris, altitudine ad quinque ferè cubitos adolecens. Authores alii de ea scribentes, consensu unanimi asserunt, esse scabram, spinosam, foliis acuminatis, caudice duro & intorto, è cuius vulnere defluit lacryma, gustu acris, amara, vi glutinandi, siccandi & abstergendi prædita. Galemus L. 7. Medic. Simpl. Myrrha (ait) purgat pectus, astringit, concoquit, discutit, calefacit. Dioscorides L. 1. c. 67. inquit, Myrrha contra tussis, pectoris, laterisque dolores, dysenteriam, gravem anhelitum, distillationes, oculorum caliginem, aliisque morbos valet plurimum. Omnia hæc, quæ de Myrrhâ Arabicâ prædicantur, longè

meliùs præstat myrrha mystica & spiritalis; myrrha mortificationis Gulae, & virtus Temperantiae, in Regula præsertim à S. Patre, tanquam Medico Spirituali, Nobis præscripta. Temperantia enim initio est scabra, spinosa, dura, amara; sed paulatim dulcescit, & mira asserit commoda & emolumenta: Nam siccat, concoquit discutit, noxios humores corporis, animaque morbos arcet ac proscibit. Ordiamur à morbis & miseris animæ.

I. Temperantia animam, veluti myrrha corpus, sanum conservat, morbos depellit, & à peccatorum corruptione & putrefactione præservat, qualia sunt Gula, Crapula, Ebrietas, Luxuria, Ira, Acedia, aliisque plura; quæ ex intemperantiae fonte velut rivuli ebulliunt. Atque ut modò Loth ebrium, Holofernem vino sepultum, Epulonem quotidie splendide epulantem, aliosque innumeros taciti prætereamus; quam luculentam nobis tragediam exhibent Protoplasti Parentes; quibus omnium primò Temperantiae Præceptum à Deo est impositum: *De Ligno Scientia boni & mali non comedatis.* Quamdiu hoc tributum & vectigal Conditore suo persolverunt, in quantâ innocentia, felicitate & sanctimonia degebant? Hoc verò moderationis tributo denegato, in quantam miseriarum abyssum præcipitati sunt? Prolapsi sunt in statum peccati, in inimicitiam Dei, aliasque calamitates innumeras, quibus se, suosque Posteros subjecerunt; Paradiso expulsi sunt; ac mortis spolia, demonum ludibria, morborum, laborum, ærumnarum ergastula & nosocomia evaserunt.

ooo

Deinde.

Deinde. Temperantia animam ad illustrationes divinas excipiendas disponit, ad orationem, contemplationem, & studium omne virtutis ac perfectionis agilem, expeditamque reddit; veluti ex adverso, Gula, Crapula, Intemperantia, ad omnia spiritus exercitia gravem, pigrum, tardum, somnolentum & acediosum efficit. Exules & Peregrini hic sumus, qui non habemus hic manentem civitatem; sed futuram inquirimus; ut scribit Apostolus *Hebr. 13.* Equum igitur est, ut cibum, potumque & res hujus seculi, non ad luxum, non ad voluptatem & abundantiam; sed ad usum & necessitatem adhibeamus: Nemo enim viatorum se sarcinis gravat; Sapiens nemo nimis se cibis onerat; hi enim corpus gravant, atque in itineris progressu proficiscentes retardant. Ideoque Sanctus Petrus hortatur: *Obsecro vos, Charissimi, tanquam Advenas & Peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam, eamque in interitum sempiternum deturbant. Vultis tragicum ac durum intueri spectaculum, & finem luctuosum carnis amatorum, ac gula suæ servientium? Exemplum horrendum præbet Franciscus ille Burgundus, ut eum vocat Nebridius à Mundelheim Canonicus Regularis S. Augustini, in pererudito suo Antiquario Epist. 86. p. 391. Qui cum Ordini rigidiori (quem Author nominat; ego autem ob causas nominare superfedeo) se transcripsisset, videretque illos, qui tunc præerant, ob hospites, aut officii dignitatem subinde meliusculè tractari, ut ad lautitias illas adire perer, carni que suæ blandiri posset,*

fucata virtute, tandem in aliquo Sabaudiz Monasterio Præfectus; coepit frivolis desideratis cupidis, abjecta eâ, quæ in Ordine isto tantopere floret, mortificationis curâ. Brevi, angina ad extrema deductus, Gula pœnas dedit in Gula; ita ut post Sacramentum Penitentia, nè Divinum quidem Viaticum sumere sit ausus; sed humi prostratus illud adoraverit, dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori: Mox Vota solemniter renovavit. At hem! post altum silentium atque suspirium dolenter ac desperanter forum commodorum, ac sprete mortificationis memor, in hæc erupit: O Fratres, Fratres! Verè non omnis, qui dicit, Domine, Domine, intrabit in Regnum salorum. O, ô Fratres! Profecto spes impii tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur! Nulla pars est mihi cum hereditate Sanctorum. Gula & Ambitio totum me rapuerunt. Idcirco iusto Dei iudicio ad æterna supplicia damnatus sum. Stupentibus trementibusque omnibus, Confessario dicente: vixit, illi, adhuc, poenitentiam, misericordiam sperare patere. Respondit: Tempus sperandi modò recessit: DEI misericordia & omnis salutis spes occlusa mihi est. Heu dulces boli! Heu amara bonorum quæquam duram mihi concoctionem causasti! Instat Confessarius Crucifixum ostendens, & magno verborum pondere amorem, sanguinem, mortem Christi exaggerans. At ille: Frustra baculus narras: Jam damnatus sum, nihil omnino juvant: Alter Judas fui: Sub eminentis Religionis titulo Christum velut osculo prodidi. Nulla mihi unquam erga Deum sincera fuit caritas; sed ambitio, & gula cuncta mea opera quæ vobis bona apparebant, depraverunt.*

IESU & MARIÆ sacra Nomina
 pronuncianda suggerit Confessarius.
 Tum sceleratus ille inimicus Crucis
 Christi: *Non possum, inquit; nec vellem,*
aspicere. Dixit & è manica Regularum
 libellum excutens & abiciens, exclamavit:
Damnatus sum. Mox Agnum Dei
 projecit & dixit: *Damnatus sum.* denique
 disparatæ Virginis Rosarium cum eadem
 voce: *Damnatus sum:* Et cum ei
 ea iterum offerrentur, noluit. Ergo
 optimi Filii tam scelesti Patris ac Super-
 rioris in tam lugubri tragœdia se se
 in templum conferunt, & suis humi
 corporibus, coram Divino Sacramento
 piteas & lacrymas fundunt. At Infirmus
 infelix nihil interea dicebat aliud,
 quam *Damnatus sum!* *Alter Judas fuit!*
 Confessarius cum religiosâ reliquorum
 pompâ SS. Eucharistiæ Sacramentum
 ad agrum deportat, rogâque, ut præsen-
 tem sibi Deum veneretur, Eucharisticam
 Pyxidem manu contrectet. Verum ille
 (sunt verba Authoris) retorquens aliò
 caput & oculos, identidem vocifera-
 batur: *Damnatus sum!* *Alter Judas fuit!*
 Tandem miser altâ voce exclamavit:
In æternum! *In æternum!* Et adhuc altius:
O in æternum! Simulque spiritum eiecit.
 Ejus facies post mortem tam tetra,
 nigra, horrida apparuit, ut cunctis
 necum incussit. Nec oculi, nec os
 claudiullâ arte potuerunt; sed hiantia
 manebant, supra modum terribili
 spectaculo. Ita ille & ex eo P. Joannes
 Nadasî in Colle Thuris c. 17.

Hi sunt fructus intemperantiæ. Cui
 aures ambæ non tinniant! Quis myr-
 rham mortificationis adhibere renuat,
 ut à tantâ corruptione ac perversione,

imò à tam miserabili desperatione
 ac damnatione aternâ præservetur?
 Præterimus nunc ea mala, quæ
 myrrha hæc etiam à corpore proscribit,
 dum morbos depellit, humores noxios
 exsiccat, omnemque propè infirmitatum
 fontem obturat, sanitatèque in vigore
 conservat. De quibus prolixè Pater
 Leonardus Lessius in suo Hygiastico:
 Et Ludovicus Cornarus Venetus in
 Tractatu suo de vitæ sobriæ commodis.
 De quibus aliàs agemus prolixius.

II. Alterum, quod Sponsus Divinus
 in Sponsæ horto se fecisse meminit, est,
 quòd melluerit aromata: *Mesui myr-
 rham meam cum aromatibus.* Per aromata
 Sancti Patres intelligunt virtutes,
 quæ Sponso gratum, amabilemque
 saporem & odorem præbent. Appositè
 ad rem nostram hæc exponit Richardus
 de S. Victore: *O Sponsa afflictionem
 Penitentia (& mortificationis) tolerasti,
 & venisti ad messem perfectionis virtutum.*
Mesui in te myrrham cum aromatibus:
*quia simul cum amaritudine laborum
 confecta sunt & perfecta in te virtutum
 aromata: Cùm enim mortificata fuerit
 carnalitas & propria voluntas, tunc sicut
 virtutum aromata.*

Igitur præter Temperantiæ virtutem,
 quæ tempore mensæ metitur & collig-
 gitur, colligenda quòque ac metenda
 sunt nobis etiam virtutum aromata:
 Quenam verò illa sint, declarat S. Ignatius
 in Regula: scilicet Modestia,
 Decentia, pia mensæ benedictio,
 devota gratiarum actio, reverentia,
 spiritualis lectio & sedula ad eam
 animi applicatio, atque attentio.

O o o z, Omnia

Omnia hæc instar sacchari sunt, instar cinnamomi, caryophylli, macis, nucis myriticæ, aliorumque aromatum; quæ cibos condiunt, gratumque odorem & saporem præbent manducantibus.

1. Aroma primum, quod corporis refectionem condit, gratumque saporem & odorem Deo ac proximis præbeat, est modestia; quæ est virtus, quâ modum in cibi potusque sumptione tenemus, ne cuiusquam aspectum offendamus. Respicit quidem hæc virtus externa; sed tamen ex interna temperantia virtute procedit; quemadmodum immodestia, ex interiori appetitu inordinato oritur, ob quem quis sibi haud præseus est. Atque hæc modestia, ad ædificationem præsentium mirè facit, dum nos, ut religiosos decet, cibum capere conspiciunt. Huic autem virtuti repugnant sequentia. 1. Majore quàm par est, aviditate, celeritate & festinatione, cibum sumere. 2. Indecorè cibum ori ingerere. 3. Cubitum & brachia mensæ imponere. 4. Olla alterâ, vel utrâque manu, arrepta rodere. 5. Jusculum ex ipsa scutella, ori admotâ, forbare. 6. Cultrum manu tenendo, eadem cibum ori ingerere. 7. Cultro dentes palam purgare. 8. Oculis curiosè circumspicere. 9. Scutellis & cochlearibus strepitum cieri. 10. Ova pollice evacuare. 11. Inter bibendum oculos circumgyrare. 12. Tempore mensæ absque necessitate loqui & alia quàm plurima, quæ Religiosos, in tricliniis suis, haud parùm dedecent.

2. Alterum aroma gratum exhalans odorem, & à S. Patre, in Regula requisitum, est decencia; quæ respicit modum ipsos cibos tractandi & munditiam.

Contra quam, delinquent, tum, qui plures ex antedictis, defectus committunt; tum etiam qui in sequentes impingunt. 1. Qui in orbe cibos inconcinnè circumvolvunt. 2. Qui cibos ex scutella manibus efferunt. 3. Qui digitos valde immundos gerunt. 4. Qui cyphos, cochlearia, cultros & similia immunda habent. 5. Qui mappulas valde commaculant. 6. Qui urgente necessitate, non strophio; sed mappâ nare, salvâ veniâ, emungunt. 7. Qui panem integrum, aut dimidium butyro diluunt. 8. Qui digitos indecenter liguunt. 9. Aut denique quidquid aliis commensalibus nauseam creare potest, admittunt.

3. Aroma gratum præbens odorem & saporem, atque in Regula requisitum, est, pia mensa benedictio & gratiarum actio, quæ more Romano apud nos, cum debita reverentia ac devotione obeunda sunt. Devotio hic ejusmodi adhibenda, qualis communiter in oratione requiritur, scilicet promptitudo orandi, gratiasque referendi, & insignis pietas. Cujus exemplum nobis præbuit S. Ignatius; qui in benedictione mensæ & gratiarum actione, non minus atque in ipsa meditatione, mentem recolligebat; ita ut pietas, devotio, & ardor in ipsa facie, quasi succensens, reluceret. Reverentia debita à nobis exhibetur, dum capite aperto in triclinio consilium mensæ præstolamur; dum ad Gloria Patri, & similia pronuntiata, caput reverentia non nihil inclinamus, in benedictionis ultimas syllabas respondendo non involamus; &c.

Quare denique aroma, quod suavi virtutum odore ac gustu Spiritum reficit est lectio pia ac spiritualis. è Scripturis divinis, SS. Patrum Voluminibus, Libris admodum Asceticis, Historiis factis & martyrologio. Hoc aromate fruimur ac reficimur, dum lectionem moderata ac suavi attentione auscultamus, dum quidpiam observatu dignum, in ventrem memoriz demittimus, aut si lectio desideretur, dum pii quidpiam ruminamus, Christi, B. V. & Sanctorum aliorum manducantium exempla nobis proponimus, aut de cibo cælesti cogitamus. Atque hæc sunt aromata illa odorifera ac præstantissima à S. P. N. in Regula præscripta.

Quapropter, Dilectissimi, si cum sponsa cupimus esse sponsi hortus amce-

nitate ac fructibus affluens. 1. Christus in nobis, & nos cum Christo metamus Myrrham temperantia, aded animæ salutarem, ut ab ea vitia quamplurima refecet, eandem ad orationem & Spiritus exercitia disponat; aded corpori proficuum; ut morbos arceat, humores superfluos exsiccet, sensus & potentias vegetet, sanitatem tueatur, & vitæ longævitatem adducat. 2. Metamus aromata, Deo ac proximo gratum aded odorem & saporem præbentia: scilicet modestiam, decentiam, orationem devotam, lectionem piam; quæ si observaverimus, quotiescunque corpus cibo reficiamus, cælesti Sponso, mellis myrrhæ cum aromatibus odoriferis, & gratissimis exhibebimus, & mirificè oblectabimus.

REGULA XXXI.

DE OBEDIENTIA PERFECTA.

EXHORTATIO

IN EANDEM;

Declarat conditiones perfectæ obedientiæ.

T H E M A

Produxit Deus lignum vitæ in medio paradisi. Gen. 2. 9.

V E L

Expedit in primis ad profectum, & valde necessarium est, ut omnes perfectæ obedientiæ se dedant. Reg. 31.

Quemadmodum præstantissimi Ecclesiæ orthodoxæ Doctores S. Augustinus, L. 3. de Civ. c. 11. & S. Ambrosius L. de Paradiso Ecclesiam in sensu allegorico cum Paradiso component: Paradisus, inquit, est Ecclesia, quatuor flumina sunt quatuor Evangelia, ligna fructifera sunt Sancti, fructus Sanctorum opera, lignum vite Christus, Sanctus Sanctorum, vel ipsa benorum omnium mater Sapientia.

Ooo 3

Lignum

Lignum scientia boni & mali, est liberum arbitrium. Ita quoque alii cum S. Basilio homil. de parad. & cum S. Antonino, 3. p. 10. c. 20. §. 11. statum religiosum paradisi titulo honorant. Paradisus est religio, inquit Sanctus Antoninus, quæ à Deo condita est, ut in ea iucundè beatèque viveremus. In hac, ex mente Sancti Gregorii 1. moral. c. 27. Quatuor flumina, sunt quatuor virtutes cardinales: vel sunt gratia Dei, quæ est quasi fons aquæ salientis in vitam æternam; & favores omnino singulares, a Numine supremo, ei liberaliter concessæ; & sunt tranquillitas conscientia, securitas vitæ, immunitas curarum, & torrentes consolationum spiritualium. In hoc amœno Religiosis Paradiso, omnis generis virtutum arbores efflorescunt, præcipuè verò lignum vitæ, quod symbolum est obedientia, quæ Religiosa vitæ alumnis, vitam spiritualem tribuit & conservat. Hanc igitur arborem præstantissimam, velut illustre obedientia perfectæ hieroglyphicum, in hac exhortatione, ob oculos ponemus.

I.
Obedi-
entiam in-
tegrè.

I. Ex libro Geneseos c. 2. v. 9. sat, superque colligimus, Lignum vitæ in horto Paradisi amœnissimo divinâ manu plantatum, fructus admodum præstantes, efficaces atque perfectos protulisse; qui virtute pollerent, vitam humanam in vigore suo diu conservandi, & ad aliquot annorum millia prorogandi. O arbor præclara! O lignum mortalium votis desiderandum! Talis arbor est perfectæ obedientia, quæ cunctis vitam & motum tribuit, sine qua, languent, squalent, & immota hærent univèrsa. Quæ fructus dulces,

sapidos ac perfectos, Deo & hominibus gratos producit, ac denique nos ad vitam æternam portam perducit, ut non ad aliquot annorum millia vitam prorogemus, sed cum Divina Majestatem æternitate regnemus. Quis dubitare potest de salute sua, (scribedat B. Catharina Bononiensis, in Libro suo, De iustis exarato) si finiat vitam in obedientia, quæ nos Christo magis assimilat, quam ulla alia virtus? Creadat firmiter, se ejus operibus salvandam, quam nullâ penitentia, jejuniis & contemplatione. Ecce quàm præclara & salutifera vitæ arbor!

Quo autem obedientia, perfectione suâ gaudeat, fructuque integros ac perfectos proferat, multa requiruntur, quæ Sanctus Patriarcha noster, hæc Regulâ, velut compendio complectitur.

Prima igitur ejus qualitas, prima conditio & perfectio ab illo statuitur, ut sit *integra*: quæ Superiorum iustitiam integrè perficiat. Præcipit obedientia orationem, integrè, non ex parte obtinenda est: præcipit laborem, integrè, non dimidiatè perficiendus est, Rationem hujus conditionis Sanctus Legislator noster insinuat; ut in Præfate Deum suspiciamus: *Superiorem, quæcunque ille sit, loco Christi Domini nostri habeant. Quod autem Christus Dominus, aut Superior Christi nomine mandat; quis non videt, integrè & non ex parte solum adimplendum esse. Ipsiusmet Salvatoris nostri exemplis, qui Patris sui voluntatem, integrè in omnibus exactè perfecit, & in eis Agni Paschalis, cæterisque operibus,*

omnes conditiones, omnes à Lege præscriptas ceremonias accuratissimè explevit: ideòque opera illi Patri cælesti longè gratissimè acciderunt. Veluti ex adverso opera non integrè perfoluta reprehensionem promerentur & poenam. Præceperat Deus L. 1. Reg. c. 15. Regi Sauli, ut Amalec funditus deleret, à viro ad mulierem, nec quicquam de rebus ejus concupisceret. Verùm Rex rerum cupidus integrè ac plenè nequaquam paruit: Regem Agag pepercit, vitam ei donavit, optimaque ex ovium, & armentorum gregibus, & universa quæ pulchra erant disperdere noluit. Quantopere verò id Divinæ Majestati displicerit, Propheta Samuel disertè affirmavit; dum ei hanc inobedientiam exprobrauit: *Quare non audivisti vocem Domini; sed perisus es ad prædam?* Cùmque ille exculcationum vela obtenderet; allegaretque populum ovibus pinguioribus pepercisse, ad eas immolandum Domino. Reposuit Samuel: *Nunquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediat voci Domini? Melior est obedientia, quàm victima; & auscultare magis, quàm offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare; & quasi scelus idololatriæ, nihil acquirere. Pro eo itaque, quòd abiecit sermonem Domini, abiecit te Dominus, ne sis Rex.*

Integrè igitur Superioris voci obediendum est, & res in juncta, non ex parte, sed plenè perfectèque exequenda; ne oculis Divinæ Majestatis displiceat, ac reprobetur.

II. Lignum vitæ ea à Deo dotata erat virtute, ut ex illo manducantes à morbis, senio, gravedine ac tarditate immunes servaret; simulque jucunditatem vitæ, alacritatem, & promptitudines ad quasvis functiones impertiret. Pari ratione Arbor Obedientiæ perfectæ tarditatem exequendi aufert, & languoris senium depellit; alacritatem verò ac promptitudinem juvenilem tribuit. Atque hæc est altera Obedientiæ perfectæ conditio. Quisquis in rem quampiam desiderio vehementi, & voluntate pronâ fertur; eam confestim exequitur: ita quoque, qui in voluntatem divinam ingenti amore ac desiderio rapitur; extemplò, manus operi admovet, & obedientiæ ductum sequitur. *Qui cito dat, bis dat: dat enim & rem & voluntatem, quam Deus in opere quolibet potissimùm respicit. Vesterus obediens, ait S. Bernardus, nescit moram, mandatum non procrastinat; sed parat oculos visui, aures auditui, manus operi.*

Quantopere verò prompta & expedita hujusmodi obedientia Deo placeat; & præmia ab eo referat, non uno in loco sacrarum Literarum monumenta perhibent. Vocavit Salvaror noster ad sui sequelam Philippum, isque quamprimum, celeritate magna paruit: obedientiæque suæ promptitudine, fidei & devotionis incrementum fecit, quibus Nathanaëlem quoque ad Redemptoris sequelam pertraxit. Vocavit Dominus Mattheum ad Telonium residentem; qui extemplò surrexit, cuncta quæ præ manibus erant, negotia seposuit, & in Christi discipli-

II.
Promptè

disciplinam se tradidit. *Considera*, inquit Sanctus Chrysostomus L. 5. in Caten. & *volantis* (Domini) *virtutem*. & *vocati* (Matthæi) *obedientiam*; neque enim obstitit, neque vacillavit, sed protinus paruit. Vocavit Christus Petrum & Andream, Joannem & Jacobum: Et confestim obedire; quod Evangelista declarans, de prioribus ait: *Continuò illos retia reliquisse*; de posterioribus verò, *statim relicti retibus & Patre Dominum secutos fuisse*. Perpende, inquit rursus Chrysostomus Hom. 14. in Matth. 4. & fidem & obedientiam vocatorum, si quidem in medio istius operis constituti (scitis autem, quàm ardua sit piscatio) cum illum audissent jubentem, nihil distulerunt, nihil omnino cunctati sunt; non dixerunt: revertemur domum, loquemur Propinquis; sed cuncta illico relinquentes obediverunt.

Hæc est obedientia prompta, qualem à Filiis suis quòque postulat S. Ignatius, in Regula præfente; ut nimirum obsecundemus promptè & alacriter, *sine excusationibus, sine mormurationibus*: non quemadmodum Propheta Jonas, qui à Domino ablegatus ad prædicandum Ninivitis, excusavit se & fugit à facie Domini in Tharsis. An non Jonæ socii & imitatores sunt, qui aliquò destinati, quò non inclinatur animus, protinus, pro excusationis palliolo, nunc vitium debilitatem, nunc sanitatem, nunc aliud quidquam prætendunt? An non Jonæ asseclæ sunt, qui dum muniis quæ minus ardent, admoventur, in murmur ora laxant, oggeruntque: Quid à Præfide, non meæ gentis aut nationis, aliud expectarem? Aut

cur ego, & non illi? Non considerant, Superiorem rationibus nixum, quam ipsi ignorent, nec illis explicare tentantur.

III. Arbor vitæ hæc quòque virtutis eximiâ pollebat, ut fructibus suis virem attritas repararet, comedentibus novam vigorem, fortitudinem, ac robur conferret, & morbis & senio & debilitate liberaret: Humorem enim naturalem primigenium resciebat, aut eo meliorem suggerebat: ut testatur S. Augustinus Lib. 13. de Civit. Cap. 20. *Calorem naturalem, continuâ adione & pugna, cum aliis cibis refractum, auget, roborâset, & in pristinum vel etiam meliorem statum restituisset; nisi si statis temporibus homo ex eo comedit, nec morbum, nec mortem, nec senem incurrisset.* Haud abfimile quid in robore efficit obedientiæ arbor, quæ roborem, fortitudinem, robur & constantiam affert; atque ad omnia Superiorum Jussa, quantumvis ardua, generoso pectore exequenda, confert. Fortiter (ait S. Ignatius) *obediens*. Ita ut nec laborum magnitudo, nec multitudo molestiarum, nec periculorum incurfus à Præscripto Obedientiam non revocet, aut retardet. Quò major labor & arumna, eò major quòque erit gloria, quò fortior pugna & lucta, eò pulchrior corona; eòque Deo gratior & acceptior Obedientia. *Generalis hæc Regula tenetur* (ait S. Bernardus de præcept. & capit. ut in difficilioribus agendis Obedientia non hominibusque gratior & laudabilior quàm in facilioribus, minisque onerosis & periculosis.

Talis fuit Obedientia Christi Domini ardua, fortis, heroica, quam totus

vite sui decursu nos docuit; in incarnatione, in natiuitate, in circumcissione, in fuga, in prädicatione, in passione, in morte; & licet omnia sibi uentura præscebat, tamen, nec officium, nec locum, nec personas declinavit; ut omnia de se scripta, & ab æterno Patre demandata consummaret, obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Hanc fortissimam, generosissimamque Redemptoris obedientiam perpendens Doctor Mellissus de grad. humil. ita concludit: *Ex his qua Christus, ut obediret Patri, passus est, discimus quanta nos, qui puri homines sumus, oporteat pro obedientia persequi, pro qua is, qui & Deus erat, non dubitavit mori.* His obedientia arduis, illustribusque exemplis, animati & corroborati fuere tot Ordinum Religiosorum ac Societatis nostræ pugiles & athletæ, qui in omnibus aduersis & periculis cū Apostolo exclamabant: *Omnia possum in te, qui me confortas.* Philip. 4. 13. quam fortis obedientia exiit S. Francisci Xaverii, Josephi Anchieta, Confalvi Sylverii & aliorum, in Indiam, Japoniam, Brasiliam proficiscentium? Quam fortis hodie dum nostrorum obedientia, militaria castra sequentium, pro salute militum? quam fortis obedientia Patrum, obsequio pestiferorum se deuoentium?

Huiusmodi nos excitemus, Charissimi, exemplis; si suo tempore, similia ardua vobis imponat obedientia, verba Apostoli auscultate ad Ephes. 6. 10. *Frater confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius: qui*

opem ferre & robur addere paratissimus est. Et cogitate talem à vobis requiri obedientiam, ex regula & mente S. Ignatii dicentis expedire, & necessarium esse ad profectum in spiritu, ut *Omnes perfecta obedientia se dedant, non solum executione externâ integrè, promptè, fortiter injuncta peragendo; sed abnegationem propria voluntatis & iudicii habendo; Superioribus in omnibus se conformando, quò exactius conformentur primæ ac summæ regule, omni bonæ voluntatis & iudicii, quæ est æterna bonitas & sapientia.*

Quocirca, Charissimi, si ex animo desideramus, ut anima nostra sit paradisi deliciarum Sponsi celestis, quatuor fluminibus gratiarum irriguus, & variarum virtutum arboribus vernans ac efflorescens: ante omnia floreat in ea arbor vitæ, arbor, inquam, obedientiæ, quæ perfectè Superioribus subjiciamur, cunctaque ab eis injuncta, integrè, promptè, fortiterque peragamus. 1. *Integrè*, exemplo Salvatoris exactissimè iussa Patris sui exequentis, non instar Saulis Regis, Dei mandata ex parte duntaxat implentis, ideoque audire coacti: *Melior est obedientia quam victima, & quasi peccatum ariolandi est repugnare.* 2. *Obediamus promptè*, ut præter rem, quam peragimus, voluntatem unâ offe. amus; sequamur exemplum Apostolorum, & confestim, absque excusatione aut murmuratione pareamus, quæ obedientia virtutem vel obscurant, vel labefactant ac penitus enervant. 3. *Obediamus fortiter*, etiam in rebus arduis, exemplo

Ppp Re-

Redemptoris, usque ad mortem crucis. Patri suo obedientis, abnegando voluntatem propriam, ut impleamus Divinam; exuendo iudicium proprium, ut sequamur iudicium Superiorum. Hæc ratione lignum vitæ, seu arbor obedientiæ, non solum nos alacres, sanos, fortes ac constantes red-

det, verum etiam vitam nobis proregabit, non quidem hanc mortalem, in mundo isto, ad aliquot annorum millia; sed vitam illam immortalem, cœlestem & beatam protendet & protrahet, in æternitates æternitarum pereunaturam.

REGULA XXXII.

De integra sui manifestatione & subiectione.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Fructus integræ manifestationis & subiectionis demonstrat,

T H E M A.

Unumquodque animal ante faciem suam gradiebatur. Ezech.

V E L

Liberam sui ipsorum dispositionem, cum vera obedientia Superiori relinquunt. Reg. 32.

Vnum obedientiæ veræ, subiectionisque perfectæ symbolum & Propheeta Ezechiel c. 1. Et Evangelistarum Aquila Apoc. c. 4. 8. depingit ac mentis nostræ obsequiis objicit: dum asserit se con-

spexisse *Quatuor animalia* (à Deo, ut exponit S. Hieronymus imaginatio eius proposita) *quæ erant 1. plena oculis. 2. Pennæ extensa desuper. 3. Unumquodque ante faciem suam gradiebatur. 4. Non revertebantur, cum succederent.* Ita Ezechiel. Quatuor hæc animalia, ad litteram, quatuor Angelus primarios, seu Cherubinos, tanquam Principes, Majestatem Divinam illustrantes

pantes, Mundi & Ecclesie protectores. omniſque providentiæ Divinæ ac gubernationis, in bellis nominatim, victoris ac triumphis, adminiſtros, ſignificabant & præfigurabant. Tropologicè verò quaternæ hæc animalia, veros obedientes, ſeſeque liberæ Præſidium ſuorum diſpoſitioni, penitus reſiſcentes, repræſentant. Hi enim horum inſtar animalium, oculis in unam Numinis ſupremi voluntatem deſixis, parati ſtant ad eundem, quoquoque impetus aut notus juffionis Divinæ impulerit, ante faciem ſuam reſiſtè procedendo, ad id, quod imperatur; nec declinando ad dexteram vel ſiniſtram, nec revertendo antè, quam operi inſueto exactè præſtito, coronam imponerent.

Quomodo igitur, more horum animalium, Religioſos, præſertim Societatis noſtræ, oporteat eſſe 1. plenos oculis. 2. Ad nutum obedientiæ ſtare paratos. 3. Ambulare ante faciem ſuam ac ſimpliciter obedire. 4. Non reverti, ſed Superiorum ordinationi ſe penitus conformare, diſtione præſenti explanabimus.

I. Quatuor animalia, ab Ezechiele conſpecta, plena erant oculis, antè & retrorſus & foris. Id eſt, ut Scripturæ Divinæ Interpretes commentantur, erant perſpicaciſſimi, providentiſſimi & ſapientiſſimi Angeli, intellectu & cognitione, naturali & ſupernaturali, in gubernatione mundi & Eccleſiæ. Horum Cherubinatorum inſtar, Religioſi (in primis Societatis) ſunt quoque perſpicaces, pleni oculis, intus & foris, ut ſeipſos probè cognoſcant,

ſuas paſſiones, inclinationes, ac vitia intimè perſpiciant, quò teſe Superibus, integrè manifeſtare valeant, illudque implere, quod præſens regula commemorat: *Nilil ei clauſum, ne conſcientiam quidem propriam tenendo*: Hæc enim ſubditi manifeſtatio, & cognitio Superioris, omnino neceſſaria eſt, ad rectam ſubditi gubernationem ac directionem, ne illum Superior vel peccandi periculo exponat; vel ſuprà, quam vires ferant, oneret. Deinde verò præviâ hæc manifeſtatione & cognitione; rurſum Religioſi (Societatis) perſpicaces ſint, pleniſque oculis, nõ in cauſis indagandis, cur hoc, illòve modo, de ſe diſponatur, verùm in eo, ut intimè penetrent, firmiſſimèque, teneant: quidquid re bene intellectè, & ſubditi perſonâ probè cognitâ Superior ordinaverit, eſſe ipſiſſimam Numinis ſupremi voluntatem; ſecundum illud certiffimum æternæ veritatis eſſatum: *Qui vos audit, me audit; qui vos ſpernit, me ſpernit*. Luca c. 10. Et ſecundum illud Apoſtoli: *Non eſt poteſtas niſi à Deo; qua autem à Deo ſunt, ordinata ſunt. Itaque qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit*. Rom. 13.

Hæc duo proinde, tanquam obedientiæ fundamenta Religioſis omnibus clarè cognoſcenda, intimèque penetranda ſunt: mirificè enim onus obedientiæ alleviant, & dulcorant.

II. Jacto hoc obedientiæ fundamento, Religioſos, inſtar Cherubinatorum prædictorum, paratos eſſe oportet ad nutum obedientiæ, & pennas deſuper extentas habere, quaſi ad volatum expeditas. Aut inſtar Seraphinorum,

ppp 2 de

II.
Sret ex-
panſis
alis.

de quibus *Isaias c. 6. Seraphim stabant, volabant, clamabant. Stabant* quasi in prociectu, parati ad volandum, quocumque *Majestas Divina mandasset. Volabant*, binas alas agitabant, & instar avium grandiorum, ante volatum alas, ter quaterve concurentium, quasi volaturiebant. Et *clamabant*, Deum laudando & consuetum trifagion cantando. Pari pacto Religiosi (Societatis) cognitâ Dei per Superiores voluntate, *stent* parati ad obediendum, *volent*, seu alas explicent. ad iussa peragendum, & *clament* *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens: Sanctus* in judiciis suis, *Sanctus* in dispositionibus suis, *sanctus* in omnibus operibus suis. quid enim ipse per Pralatos nostros ordinaverit, non est, nisi bonum, justum, & sanctum; adeoque à nobis magnâ promptitudine exequendum. Hâc ratione, liberam sui & rerum suarum dispositionem Superiori relinquunt; nec directè vel indirectè per se vel alios urgeant, ut alium locum, aliud officium obtineant, aut quovis modo Superiorum dispositionem infringant. Nunquam sanè Religiosus tranquillitate, quiete ac pace uberiore gaudet, quàm si totum se Pralatorum, Dei locum tenentium, arbitrio consignet.

Illustre hujus obedientiæ promptæ, ac resignationis perfectæ exemplum suggerit historia Societatis p. 1. l. 3. n. 8. & 9. Ubi S. Ignatius occasione expeditionis siculæ, domesticorû obedientiâ periclitaturus, jussit omnes & singulos in charta designare, num ad abeundum Româ in Siciliam, atq; ad manendum,

mētis trutinâ in æquilibrio starent, sua differentiâque in se sentirent acordia quavis, inferiora ac superiora tractandû, vel quovis manuum officiorumque labores exercendum. Ecce die conditâ, ad unum omnes, numero sex supra triginta, ad omnia itinera non modò in Siciliam, verùm etiam ad Indos; ad omnia officia & ministeria, promptos sese paratôsque offerrebant. Inter reliquos resignatio R. P. Petri Causii emittit; qui hæc, in charta exarata, exhibuit. Habitâ mecum de liberatione, super iis, quæ Reverendissimus in Christo Pater meus & Præpositus Magister Ignacius proposuit, primarij, adjuvante Domino, in utramvis partem aquè per omnia moveri me tentio, sive Domi hîc manere persequi jussit; sive in Siciliam, Indiam, aut quovis aliò transmiserit. Tum in Siciliam si abeundum sit, simpliciter mihi gratissimum fore profiteor, quale quale injungatur officium, illic obediendum, etiam coci, hortulani, olearij, adjutoris, & in quavis disciplina, licet mihi ignota professoris: atque ab hoc ipso die, qui est quintus Februarii, sanctè voveo, sine omni respectu me curaturum nihil in posterum, quod quidem ad habitationis, missionis, similitive commoditatis meæ modum ullum facere posse unquam videbitur; relicta semel ac semper ejusmodi curâ, omnique sollicitudine, Pater meo in Christo Reverendo Præposito: cui sanè tam quoad animi, quàm corporis gubernationem, & intellectum ipsum ac voluntatem meam, per omnia, plenè subijcio, humiliter offero, fideliterq; commendo in Jesu Christo

Domi-

Domino nostro. Anno octavo supra millesimum, quingentesimum, quadragésimum.

Horum exemplo, liberam nostri ipsorum, rerumque nostrarum dispositionem, Superiori relinquamus, ad omnia parati; non secus, atque ferum candens è camino extractum in fabri est arbitrio, ut de P. Balthasare Alvarez legitur, in vita c. 1. Sic vetè obedientiæ ac resignationis virtute coruscabimus, aptaque Divinæ gloriæ & salutis animarum instrumenta evademus.

III. Tertium, quod ab Ezechiele in Cherubinis prædictis notatum, descriptumque legimus, est id: *Unumquodque eorum coram facie sua gradiebatur. 8. 9. Et ibidem 8. 12. Unumquodque eorum coram facie sua ambulabat.* Hoc est, Cherubini hi rectè incedebant, quò mittebantur, pergebantque ad locum destinatum, non declinando ad dextram, aut sinistram, sed rectè. Quid Genii isti cœlestes nos aliud docent, quàm nobis quoque ad locum & officium ab obedientia destinatum rectè pergendum esse, non repugnando, ut S. Fundator in regula meminit, non contradicendo, nec ullà ratione iudicium proprium ipsius iudicio contrarium demonstrando; ut per unionem ejusdem sententiæ & voluntatis, atque per debitam submissionem, melius in Divino obsequio conserventur & progrediantur. Si sic humili & simplici mente nos totos liberæ Dei & Superiorum dispositioni committamus, vetè in obsequio Divino progredimur, tutòque itinere ad æter-

nitatis felicitis metam properamus.

Hæc est via certa & secunda, de qua Deus Pater S. Catharinæ Senensi in Dialogis c. 163, revelavit dicens: *Religio est veluti navicula secunda, animarum ad perfectionem currere volentium, eas ad portum salutis æternæ perducens tutissime.* Hæc est via recta & brevissima, compendiosissimaque ad cœlum semita, quam, quisquis ingreditur, dicere de eo licet illud Sap. 14. 13. *Consummatus in brevi explevit tempora multa.* Atque ut hic taceamus notiores, Dositheum, Aloysium, Stanislaum, Bergmannum; memorabile est de Religioso Ordinis S. Hieronymi, quod refert Petrus de Vega in vultu sui Ordinis: Is à Sanctorum suorum Patronorum cœtu glorioso visitatus, diserte edixit: Dolore crucior, tam exiguos à me in religione exantillatos fuisse labores: verum ob amarum Domini mei passionem & crucem & religionis obedientiam, rectè ad cœlum contendo. Quibus dictis paulò post, gaudio ingenti delibutus & facie Angeli instar radiante, inter pias aspirationes, animam Deo reddidit. Hæc autem securitas innuitur verbis Apostoli: *Obedite Præpositis vestris: ipsi enim pervigilant, quasi rationem reddituri de animabus vestris.* Hebr. 13. 17. Denique hæc obedientiæ via, amœna est & jucunda: S. Dorotheus de semetipso factus est doct. 5. obedientiam tantæ sibi quietis & solatii fontem fuisse; ut dolens id, tanquam tentationem hanc, spiritus directori aperuerit, à quo acceperit: tranquillitatem hanc & amœnitatem animi,

Ppp j pro-

proprium obedientia fructum esse. Obedientia quoque mirâ B. Aloysium iucunditate perfundebat, dum pendebat Religionem navi non abfimilem esse; in qua propter obedientiam, non minores progressus facerent, qui otiosi sedent, quàm qui remigando defudant. *In vita eius.* Eiusdem sententia fuisse legimus S. Ignatium, à quo R. P. Franciscus Costerus, tria in tyrocinio documenta se accepisse memorabat, quæ & ipse servare, & aliis pariter præscribere solitus fuit, ut nimirum animi demissionem & obedientiam cordi haberet; ita enim fore (quod erat tertium) ut perpetua animi pace ac lætitia potiretur. *Tannerus p. 523.* Neque id in vita duntaxat, verùm etiam in morte, ut expertus fuit R. P. Joannes Gerardius Belga; qui in agone supremo rogatus, quid sentiret de obedientia? respondit: qui lætitiâ in agone sentire desiderat, se Superioribus obedientem, & ad omnia officia resignatum exhibeat. *Ex annis Anno 1786.* Igitur ante faciem suam quisque simpliciter gradiatur, viâ obedientiæ; & omnes dictos favores experietur.

IV.
Nec revertatur.

IV. Quartum cherubici obedientia symboli punctum est: *Nec revertantur, cum incederent.* Ezech. c. 1. v. 12. Id est, rectâ viâ, ad iussa exequendum, pergebant, & quidem celeritate magnâ, *instar fulguris coruscantis*: nō erant animalia hæc quaternis canibus similia, qui sapius revertuntur, viâque eandem bis relegunt: sed quò impetus spiritus eos impellebat, celeritate ac

promptitudine mirâ properabant. Hoc loci tamen, dubium fortasse quomoveat, existimans, eundem Prophetam Ezechielem c. 4. v. 14. sibi contradicere, dum ait: *Animalia ibi non revertantur.* Verum hæc sibi minime repugnant; non enim redibant opere etiamnum imperfecto; sed eo absoluto, perfectoque revertantur; ut resum se coram Throno Dei siterent, parata, ad nova alia iussa excipientia ac pari rectitudine exequenda. Pari modo Religiosi (Societatis) ante opus aut officium expletum non revertantur, non interrumpant, non cessent, non differant iussa, sed integrè & celeriter, *instar fulguris coruscantis* procedant, & mandata perficiant; immo autè suo ritè absoluto, revertantur, ac denudò ad nova imperata capienda Superiori promptos, alacresque se sistant.

Quæ cum ita sint, Charissimi, instar quatuor ante laudatorum animalium, Ezechieli Prophetæ repletorum, 1. Simus pleni oculis, tunc cognitione & manifestatione nobilitum in perspicua intelligentia, Numinis supremi voluntatem esse, quicquid Superior ordinaverit. *Qui enim audit, me audit.* 2. Hoc innixi fundamento, pennas seu alas, tanquam volaturlentes, explicemus, atque ad omne mandatum Prælati, imò & quantum parati, accinctique stemus. 3. Obrento autem obedientiæ signo, ambulemus simpliciter coram facie nostra, viâ designatâ, quæ tuta, compendiosa, ac jucunda est ad beatitudinis metam semita. 4. Nec revertamur, nisi opere ad amissum expleto.

ut nova iussa capeffamus. Hâc ratione melius in obsequio Divino conservamur, de virtute in virtutem progrediemur, & tandem cum veris obedientibus, ad patriam cœlestem transmeabimus: ubi cum Seraphinis &

Cherubinis stabimus, volabimus, atque cantabimus lætissimum trisagium: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens.
Amen.

REGULA XXXIII.

De Obedientia Charitatis.

EXHORTATIO
IN EANDEM,

Obedientiam charitatis, ejusque præstantiam explicat.

T H E M A.

Cassificantes animas vestras in Obedientia charitatis.

I. Petri I. 22.

V E L

In spiritu amoris, & non cum perturbatione timoris procedatur. Reg. 33.

Etsi Ecclesia, & Religio est Christi Domini sponsa, vestitu deaurato charitatis, & virtutis omnigenæ varietate circumdata; ita tamen nobilissima virtutum

nibus, sed alia in hoc, in alio alia excelleret, aliisque palmam prætereret. Sic Religio S. Augustini in charitate & discretione: S. Benedicti, in choro & Dei laude: S. Brunonis in abstinentia & solitudine: S. Dominici in zelo & verbi Divini prædicatione: S. Francisci Seraphici in paupertate & rigore poenitentiae: S. Francisci de Paula, in jejuniis & animi demissione. Ordines militares in fortitudine

tudine & magnanimitate pugnandi pro Ecclesia Dei & religione eminent. Sanctus autem Fundator noster in aurea sua epistola de obedientia, in omnibus quidem virtutibus Filios suos cupit excellere, sed potissimum in obedientia perfectione: idem in regula presente inculcatum voluit, dum ait: *Omnes obedientiam plurimum observare, & in ea excellere studeant; ut ea velut signo distinctivo, quodammodo ab aliis discriminemur. Excellentiam verò & perfectionem illam, in eo collocat, Ut non solum in obligatoriis, verum etiam in aliis non obligantibus, nec solum in expressè præceptis, verum etiam nutu indicatis; pareamus, & in spiritu amoris, non autem cum perturbatione timoris, procedamus: Mediūque ad ista efficax assignat: Versari debet ob oculos, Deus Creator & Dominus noster; propter quem homini obedientia præstatur. Omnia autem illa verbo complectemur, si eam, quam à nobis exigit, obedientiam charitatis vocitemus, ad quam Princeps Apostolorum hortatur: Castificantes animas vestras in obedientia charitatis, l. c. Id est, purificantes corda vestra per obedientiam, quæ ex motivo, impulsūque charitatis procedat. Quare quidnam sit hæc charitatis obedientia, & quamobrem in Societate nostra, in primis locum habere debeat, modò exponemus.*

I.
Quid sit
obediencia
charitatis.

I. Quisquis rescire, ac penetrare aver, quid nam sit excellens illa obedientia, de qua diximus, seu obedientia charitatis; nullo negotio, id perspexerit, si prius apprehenderit, quid nam

fit obedientia spei & timoris: longissimè enim virtutum harum indoles inter sese dissident. Quid igitur est obedientia timoris servilis? Illa nimirum quæ quis Præfidi suo pareat; ne ab eo monitis, reprehensionibus, aut poenæ castigetur; quemadmodum servus aut mancipium Hero suo obtemperat. Atque hæc est obedientia necessitatis, non charitatis. Obedientia spei est, cum quis eo solum sine Domino aut Principi suo obsequitur; ut ab eo commendetur, laudibus effertur, donis ac præmiis remuneretur, aut ad munus honoratius evehatur. Atque hæc est obedientia mercenariorum, aut ambitione, superbiæque laborantium, non charitate ferventium. Obedientia verò charitatis est, qua nec ob poenæ morem, nec ob mercedis, præteritæ temporalis, retributionem; sed pure propter Deum, quem amore filiali prosequimur, Præfidiis nostris obtemperamus. Atque hæc est excellens illa *Obedientia charitatis*; quæ intra utramque prædictam se collocans, utramque exterminat. De ea loquitur S. Evangelista Joannes: *Perfecta charitas finem mittit timorem.* 1. Epist. 4. 18. Hæc quoque nomen meretur obedientia filialis, quæ, tanquam filii ingenitæ ac dilecti parentibus, ita nos Superiores obedientiam exhibemus.

Admirabile hujus filialis erga Deum & Parentem obedientia exemplum præbuit sanctus Patriarcha Isaac dum usque ad mortem, promptum se, obsequentemque Patri suo Abraham exhibuit. Gen. 22. 10. unde licet mortem evaserit, inter Martyres tamen, à quibusdam

quibusdam recensetur, ut qui pro obedientia virtute, vitam gladio subiecit. Heroica sanè hæc fuit obedientia charitatis, dum in flore ætatis, quinto scilicet & vice simo vitæ anno, cum adhuc alios centum sperare potuisset, amore dei, se morti obtulit, spemque vitæ omnem præcidit: rara obedientia, quando à patre ligari voluit, aram conscendit, cervicem obtulit, ictum certissimum expectavit. *O religiosam animam! O fortem mentem!* exclamat S. Chrysostomus hom. 48 in gen. O ingens robur animi! O rationem, omnem humanæ naturæ affectum, vincen-tem, utrum admirex, fortemne spiritum patriarchæ, an tam constantem pueri obedientiam? quod neque reluctatus est, nec factum ægre tulit; sed cessit & obtemperavit iis, quæ à patre fiebant, & sicut agnus cum silentio super altare decubuit, expectans patris dexteram.

Alterum obedientiæ charitatis exemplum nobis suppeditant spiritus angelici, qui semper vident faciem patris; ex qua visione, necessariò amor ardentissimus oritur, quo impulsû, ad nutum divinæ voluntati obsecundant. Angeli enim sunt *potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum ejus.* Pl. 102. Hinc alati pinguntur & ignei, quia celerrimè & efficacissimè igneo amore succensi, permotique Dei iussu exequentur, juxta illud: *Qui facit Angelos suos spiritum, & ministros suos flammam ignis.* Psal. 103. 4.

Tertium, idque omnium nobilissimum, obedientiæ charitatis exem-

plum, offert nobis Redemptor noster Christus; qui remi summè arduam, passionem scilicet suam auspicaturus, ex obedientia charitatis, eandem maximo spiritu, animoque generosissimo aggressus est; unde dicebat: *Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio; surgite cumus hinc.* Joan. 14. 31.

Quartum exemplum præbent primi Christiani, Christi exemplum secuti, quos S. Petrus 1. Pet. 1. 14. vocat filios obedientiæ, dum ait: *Quasi filii obedientiæ.* Tanquam si diceret; state succincti lumbos & expediti, ut decet filios obedientiæ, Christi & Apostolorum præceptis obedientes. Ubi S. Petrus exigit obedientiam à fidelibus, non qualem qualem, sed filialem, ex amore & reverentia filiali, sive *Obedientiæ charitatis.* Deinde *Filii obedientiæ,* planè dediti & addicti obedientiæ, ut ex ea quasi matre geniti, obedientiæ indolem ac naturam hausisse atque imbibisse videamini. Denique *Filii obedientiæ,* quasi penitus devoti & consecrati obedientiæ. Et revera tales erant primi Christiani, qui votum & professionem obedientiæ Apostolis ediderant, ut ostendit Cornelius à Lapide in c. 5. 1. Actorum. Adeoque sicut vocantur filii perditionis, incredulitatis, dissidentia, iræ, mortis & gehennæ, qui perditioni, incredulitati, dissidentia, vindictæ, morti & gehennæ addicti sunt; ita dediti filiali obedientiæ charitatis, filii obedientiæ ab Apostolo nuncupantur.

Hujus igitur, Charissimi, obedientiæ fili-

filialis desiderium excitemus, ut non metu poena, ut servi; non spe mercedis, ut mercenarii; sed impulsu charitatis, ut filii; ad Dei & Superiorum voluntatem inclinemur.

II
Societati
principue
conveni-
ens.

II. Ratio autem, quare hæc obedientia charitatis, ad eum hominibus Societatis, omnibus & singulis sit necessaria, præcipua est; quia hæc duæ virtutes seorsim à nobis valde in Societate exiguntur; ergo etiam conjuncta. Quod autem seorsim exigatur obedientia, patet: nam in primis S. Patriarcha noster in aurea epistola de obedientia, disertis verbis id palam facit: dum cupit, ut obedientiam perfectissimam, velut caractere & signo distinctivo ab aliis Ordinibus discernamur, quemadmodum milites vexillo, colore aut balthæo dignoscuntur. Deinde ipsum etiam vocabulum *Societas* satis id arguit; hoc enim militare est vocabulum (militia enim cohortes compagna dicuntur, quo etiam nomine, in Gallia Societas appellatur) scimus autem quam rigida, quam exacta, inter milites, obedientia vigere debeat, quamque ingentia orientur damna & pericula, si ea jaceat.

Deinde seorsim exigitur charitas singulari modo à nobis, ut ex variis patet: nam 1. Statim initio Constitutionum monet S. Pater noster, charitatis legem, quam Spiritus Sanctus cordibus nostris inscribere solet, adiuturam, ut Societas nostra conservetur, gubernetur & promoveatur. 2. Diversis Constitutionum locis sancit legem charitatis, ut p. 3. c. 1. §. 18. *Unio & conformitas mutua diligentissime curan-*

da, nec qua eâ adverterentur, permittenda, quo uniti invicem fraternæ charitatis vinculo, melius & efficacius præstet se Divino obsequio & auxilio proximorum impendere. Et merito sunt: Si enim omnibus Christi fidelibus in Corinth. 16. 13. dicitur: Omnia vestra in charitate fiant. Et ad Coloss. 3. 4. Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectiõis. Et illud 1. Petri 4. 8. Ante omnia autem mutuam in vobismet ipsis charitatem continuam habentes. Quanto magis hæc à Religiosis requiruntur, qui vinculo peculiari unius ejusdemque regula, seu normæ vivendi; tum in exterioribus, tum in interioribus, colligati sunt?

Et quamvis hæc omnibus Religiosis Ordinibus propria esse debeat, magis tamen, haud dubie, Societati JESU; est enim hæc, ut supra meminimus, militari vocabulo insignita, ad innuendum ei, quod bonum certamen & pro sua & pro aliorum salute, certare debeat: scimus autem quod sub vexillo militari, magna animorum consensio, magna Ducum benevolentia, magna inter omnes pax, ad bellum feliciter gerendum necessaria sit: quanta ergo pax, concordia, benevolentia & charitas inter nos necessaria erit, ad longè majus, periculosiusque bellum, quod contra Mundum, carnem & dæmonem bellandum suscepimus, feliciter conficiendum?

III. Quemadmodum verò hæc obedientia charitatis à primordio semper in Societate floruit, atque etiamnum viget; ita spiritus ille charitatis ex

Instituto

Instituto nostro promanans, affidue fovendus à nobis est, & conservandus. Sanè cum R. P. Hieronymus Natalis à S. P. Ignatio missus, per Hispaniam & Lusitaniam, Constitutiones nostras explicaret, mirum ubique excitavit ardorem; adeo ut cum quis Collegium aliquod intraret, videret interdum viros graves & ætatis provectæ, alacres & festinantes ad omnia, quæ regula injungit, currere; haud secus, ac si juvenes essent. Præclara certè laus, quam hodiè que tam multi gemini Societatis Filii æmulari student, factò que ipso veluti loquuntur illud 2. Corinth. 5. 14. *Charitas Christi urgens*. Adeo promptos, lætos, alacres in omnibus Superiorum mandatis, seu per seipsos, seu per subordinatos Officiales deaudentur, exequendis, se exhibent. Nimirum charitas otiosa esse nequit; & quia igni assimilatur; *Nunquam dicit, sufficit*. Proverb. 30. 16. Sed ubicunque pabulum aliquod reperit, esto solum Superioris nutum habeat, huc se illico vertit.

De hoc in Societate, spiritu charitatis, ut quàm plurima omittamus, testimonium luculentum præbuit Ruardus Tapperus Universitatis Lovaniensis Cancellarius; Vir sanè gravis & doctus, qui Patris Adriani ab Adriani professionem solennem excepit, in laudem Societatis pro concione dixit; ut videtur tom. 1. Hist. Soc. L. 11. n. 43. Propositis namque ex Evangelio S. Joannis c. 13. Christi verbis: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*. Primò quidem ante sacrum, latinè, deinde

verò post Sacrum, ut frequentissimè multitudini inserviret, linguâ vernaculâ, studio sensûque animi maximo: In lege, inquit, veteri, carnalibus, rudibusque Judæis mandatum fuit: *Diliges proximum tuum, sicut teipsum*: At in nova, uti S. Cyrillus in Joannem exponit, jubentur discipuli diligere proximum supra seipsos: nempe sicut Christus dilexit nos: atqui Christus longè magis dilexit nos, quàm ipsemet diligamus nos. Tum ad Societatem transiens, id est, inquit, quod hæc sancta & nova Jesu Societas præstare studet: hoc ejus filii propositum est, ex hoc novo Christi mandato, nihil charitate fraternâ prius habere, sui nullam rationem ducere, seipsos exinanire, totos se ad honorem Dei & salutem proximorum effundere, quemvis laborem, quodvis discrimen subire, denique vitam ipsam, pro Christo & animarum salute contemnere: novus, inauditusque modus charitatis, què Christus ex hoc mundo transiturus ad Patrem commendavit suis. Postremò ita concludit: Hoc ergo novum mandatum pro fundamento & radice, sancta hæc Societas habet: qui enim se ei mancipant, non uni cuiquam, ut alia religiose familiaria, charitatis officio se dedicant; sed planè omnibus, ad quæcunque loca, ad quæcunque oras terrarum mittantur.

Præstans sanè Societatis elogium, ejus summam, Scriptor historia se monet proferre: tum ut extet benevolentia tanti Viri erga Ordinem nostrum monumentum: tum ut ex eo

Q99 2 posteri

posteri, quales esse debeant, aut certe
cujusmodi Institutum profiteantur,
agnoscant.

Magna ergo planè, ut ante diceba-
mus, a nobis exigitur seorsim & obedi-
entia & charitas: sed S. Pater noster
vult hæc quasi copulare; imò alterum
ab altero veluti pendere, & in alteru-
trum influere; ut & charitas sit obedi-
entia, & obedientia charitatis. Tunc
est charitas obedientia, quando chari-
tatem, quam vel fratribus domesticis,
vel externis exhibeo, ex præscripto
obedientia exerceo, tunc est obedi-
entia charitatis, quando ex charitate mo-
veor ad obediendum: Unde sicut
quando dico, equus petri, ostendo Pe-
trum esse dominum equi; sic cum dico,
charitas obedientia, vel contra, obedi-
entia charitatis, ostendo obedientiam
veluti dominam imperare charitati,
vel contra charitatem obedientia.
Quamquam autem utraque phrasis
propria est, & charitas obedientia, &
obedientia charitatis, posterior tam-
en, quæ à S. Petro usurpatur, maximè
propria est: si quidem cum charitas est
regina omnium virtutum, ejus est con-
tinere, possidere, dominari virtutibus,

non obedientia solum, sed etiam om-
nibus. Unde hanc obedientiam S. Pa-
ter noster à nobis requirit 3. p. c. 1. f.
26. ut placeamus divina bonitati propter
seipsam & propter charitatem, & ex-
imia beneficia, quibus prevenit nos, peti-
tis quam ob timorem peccatorum, vel quæ
præmiorum. Ubi procul dubio idem
cupit, cum Vicariis Dei, id est, superio-
ribus obedimus

Quapropter, cum hæc obedientia
charitatis 1. adeò sit præstans, variè
antiqua & nova lege à Christo & Apo-
stolis, primisque Christianis, verbis &
exemplis probata. 2. deinde societati
adeò conveniens & necessaria, sine
qua nec pro sua, nec pro salute proxi-
mi pugnare aut triumphare valet.
3. Denique assidua praxi usitata ab
initio in Societate fuerit; omni studio,
industriaque in eam incumbendum
erit, ut charitas tanquam regina virtu-
tum, omnibus, uti cæteris, ita & obe-
dientia nostra imperet: hæc ratione
in hac virtute, Societatis proprio
charactere, & distinctivâ
tesserâ, vel maximè
excellemus.

REGULA XXXIV.

De Obedientia prompta,

EXHORTATIO
IN REGULAM XXXIV. SUMMARI.

De Obedientia prompta.

T H E M A.

Dico huic, vade & vadit. Lucæ 7. 8.

V E L

*Ad Superioris vocem, tanquam si à Christo Domino egredere-
tur, quàm promptissimi sumus.* Reg. 34.

Uis unquam castra vidit, quæ ad imperium Dei moverentur & starent? tentoria figerent & refigerent? quæ Angelum columnamque ducem haberent? Gen. 32. *Castra Dei sunt hæc*, ait Jacob Angelos videns. Similem in modum nos de Israelitis dicere possumus, *Castra Dei sunt hæc*, quæ Deo viæ duce movente & stant. quæ que Deo iuvante bella gerunt. Sed Castra hæc vetera, adumbrat nova & præstantiora, nempe castra Ecclesiæ toto orbe diffusa: quæ quidem si quis attentè consideret, exclamabit: *Castra Dei sunt hæc*. Dei enim imperio in hoc orbe terrarum locata sunt, Dei imperio reguntur, Dei mandatis moventur & stant, Dei columnam habent, quam sequuntur. In hæc Ecclesia quot sunt Ordines religiosi, tot sunt castra partialia, vexillis, coloribus & tentoriis distincta, quæ tamen omnia & singula, quia per Angelos id est, Superiores Dei Vicarios reguntur, moventur & stant, quiescunt & pugnant: *Castra Dei sunt hæc*: quæ peculiari ratione contra carnem, mundum ac Dæmonem depreliantur. *Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus Principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum*

nebrarum harum, contra spiritali nequitiā in caelestibus. Ad Ephes. 6. Ut castra hæc feliciter pugnent & victoriam reportent, præter concordiam & fortitudinem, vel maximè illis opus est obedientiā promptā; ut Superiorum suorum voce, tanquam Dei Vicariorum, moveantur aut stent, pugnent aut cessent. *Vir obediens loquetur victorias.* Proverb. 21. 28. Necessè est igitur ut militaris obedientia in eis vigeat, id est prompta, quam centurio Evangelicus in suis experiebatur militibus: *Dico huic: vade, & vadit; & alii: veni & venit.*

Quàm necessaria sit cuivis Ordini & vel maximè Societati nostræ, prompta hæc obedientia, exhortatione præfente exponemus.

1.
Obedien-
tia
prompta.

I. Singularem præferunt obedientiam, miles Gedeonis, qui in omnibus exactè paruit, adeoque Dei ope admirabilè victoriam retulit. Judic. c. 7 Numerabat sub signis Gedeon ultra viginti duo millia; sed formidolosos ad duodecies mille abire iussit: *Dico vade & vadit.* Remanserunt decem millia. Sed Deo asserente *adhuc populum esse nimium*, iussi sunt seligi, qui curvatis genibus biberent à flumine, quorum numerati trecenti, reliqui canum more, proni lambentes aquas, remissi ad tentoria: & *Dico vade & vadit.* Secuti igitur trecenti Gedeonem, pugnaturi contra Madian & Amalec, qui jacebant in valle fusi, ut locustarum multitudo innumerabilis. Nec tamen trepidant, nec retrocedunt: *Dico huic vade & vadit.* Iussit illos manu alterà tubam, alterà lam-

padem in lagena testacea clausam præferre, & contra hostem procedere. Nemo insolitum armorum genus admiratur, nemo cunctatur, nemo citius dicit: dico *Fac hoc & facit.* Sed quasi *Quod me videritis facere, facite.* L. c. Tubas inflat, lagenas complodit & confringit, & clamate. *Domino & Gedeoni.* Clanxerunt buccinis, confrugerunt hydrias, clamarunt, hostes terrefecerunt, fugarunt, & devicerunt. Hæc est obedientia militaris, quæ victoriam reportat: *Vir obediens loquetur victorias.* Ejusmodi prompta obedientia, omnino militibus est necessaria, nisi sterni, vincique cupiat. Nam *Ego*, inquebat Centurio Evangelicus, *homo sum sub puerili consuetudine, habens sub me militem.* Ego sum homo sub potestate, seu in potestate constitutus, aut sub potestate altiore, Ducis, Regis aut Imperatoris, habens sub me milites cœnatus, & *Dico huic: vade & vadit.* Si dixero vade in campum, vadit; vade ex illa civitate, ex illo præsidio in altum, vadit; vade ad prælium, perge ad insulsum, vadit; ut obedientia militum exigat.

Ordo religiosus, & in primis minima Societas nostra exercitus volutus est, sub labaro Crucis Christi militans, & pro regno Christi dilatando propagandoque decertans; in quo prompta, imò promptissima requiritur obedientia: quam S. Fundator 34. regula expressit hisce verbis: *vel Superioris vocem, tanquam si à Christo Domino egrederetur, quam promptissimi simus.* Et quemadmodum nemo

militum,

multum, accepto Ducis aut Centurionis mandato, causas inquirat; ita & nos obtemperando Superioris imperio, nequaquam indagemus, causas aut rationes, cur nos & non alii mirantur, cur hoc illiud demandetur; sed exemplum, promptè, alacriter ac celeriter pareamus, quia mandatum est: *ad eum vadit, fac hoc & facit.* Obedientia enim, ut docet S. Bonaventura tom. 1. in centiloq. p. 3. sect. 44 est virtus, quæ inclinamur ad faciendam mandatum Superioris, ut, vel quia mandatum est.

Promptam huiusmodi obedientiam declaravit S. Ignatius, ut refert Lyrus L. 2. apoph. 14. Dum dixit Ouerarios Societatis, altero tantum pede terræ insistere, altero ad iter suscipiendum elevato, esse debere. Et Patre noster Goswinus, decimus Societatis præpositus Generalis Epist. 1. inquit: Instituti nostri ac vita ratio postulabat, ut, quod de S. Paulo ait Chrysostomus, tanquam pennati, totum pervolvitur orbem parati simus. Non itaque atque Patriarcha Joseph Gen. 37 ad vocem Patris sui Jacob, promptissimus exiit: missus enim ad Fratres suos, à quibus odio habebatur, & incommodum metuere poterat, mox tamen respondit: *Præsto sum,* & quanto citius perrexit. Idem incumbit præstandum nobis, ut cum Propheta, si interrogemur, *Quem mittam?* illico respondeamus. *Eccè ego, mitte me.* Isaïa 6. 8. *Domine obediens,* ait S. Bonaventura in speculo c. 4. *verbum non exspectat, ubi de voluntate Superioris constat.* Qui cito dat, bis dat, qui cito injuncta fa-

cit, bis facit, qui lentè facit, imperfectè facit. *Fidelis obediens,* inquit Doctor Mellifluus, *nescit moras. fugit crastinum, ignorat tarditatem, præcipit præipientem: statim parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itinori.*

Promptam illam obediendi celeritatem, uno alteròve exemplo, à nostris, nobis præbito declaremus; nec defunt in aliis Ordinibus similia. Tradidit Andreas Oviedus, Abissinis deinde datus Patriarcha de V. P. Petro Fabro primo è denis S. Ignatii Socio. Is cum iustus esset ab Ignatio tunc Societatis Præposito Generali, Neapoli Romam redire, summis caloribus qui cælum Romanum primò subeuntibus pestiferum reddunt. Hanc profectioem dissuadebant amici, ipsique etiam medici, monebantque ut cunctaretur paululum, dum pluvia æstus frangerent; nihilominus constanter ire perrexit, adjiciens illud, dignum posteris: *Homini religioso obedire est necesse; vivere non est necesse.* Dixit, paruit, ivit, & simul obedire ac simul vivere desit. Verùm non diffimulavit è beata cæli regione, palam facere, quæ ab hac obedientia confectus esset præmia: se enim videndum obtulit amico cuidam, beatâ luce colucentem, docuitque obedientiam illam, quæ mortali noxia fuerat, proficua sibi immortali fuisse, magnæ gloriæ & felicitatis accessione, quam scilicet unam spectabant, & qui imperabat, & qui parebat Lobbet. Tr. de Obed. q. 1.

Alterum obedientiæ promptæ exemplum nobis exhibuit V. P. Gonsalvus

salvus Sylveria, ut natalibus illustis, sic & illustrior effuso pro Christo sanguine. Hic acceptis à Rectore Connimbricensi literis, quibus ex Urbe Portuensi iubebatur quam primum Connimbricam redire, repentè se pedibus in viam dedit, nihil moratus socium, aliòsque viros graves, qui tantulam moram suadebant, dum calcei festinatò resarcirentur; aiebat enim, obedientiam non pati moram, multum referre, quàm citò fiat, quod precipitur, cum in iis quæ ad obedientiam pertinent, non hora, sed etiam horæ pars exigua, magnum sæpe detrimentum virtuti afferat. Denique ut in conferendis beneficiis, ita in exequendis Superiorum mandatis, quantum adjicitur moræ, tantum demi gratiæ. Dixit & paruit, hyemæque perfrigidâ atque humidâ, nullâ penitens interpositâ morâ, iter arripuit, & quidem, quod mirère, nudis pedibus, sicque aquâ & luto perfusus, post dies aliquot Connimbricam venit, omnèque attonitos habuit tam singularis & promptæ obedientiæ exemplo. Alegambe in ejus gestis & morte c. 23.

Horum exemplo, *Ad Superioris vocem quam promptissimi simus*, more militari, *Vade & vadit*, eamus cum Gedeone ad pugnam, prompti, & alacres, si inflanda tuba, id est dicendum pro concione, pareamus, si hydria complodenda & confringenda, id est, nonnulla mortificatio subeunda, pareamus. Si aliò migrandum, tempore æstivo, aut brumali, licet non absque incommodo, pareamus, & quidem sine mora, vox enim

Superioris vox Dei est.

II. Quàm verò prompta requiratur obedientia in Religiosis, quomòdum & celeritatem, rursum docet disciplina militaris, quæ operatur chæatum, nec perfectum ab afflictionibus suis reposcit. Verferetur miles in medullis, & tuba ad arma clangat & militem convocet, illico aleas, chæatque projiciat, oportet; ut quocumque in cohorte & ordine suo compareat. Occupetur refectio corporis, famemque ex parte duntaxat impleverit, resonetque ad arma corripit, & in acie hosti oppositâ se sistet. Quæ de causa, ut scribit Plutarchus in apophtheg. Rom. Scipio minor eduxit, ut milites stantes prauderent, & somnum fumerent, ut eò promptius, & casu ingrueret, ad arma profilitè viderent. In pelle aprina recumbat, & somnum capiat miles, simulque exclamatur: hostis adest, ad arma miles extemplo somnum rumpet, armis accinget & vel media nocte in campum prodibit. Videre est idipsum militibus Gedeonis, qui iussu dei sui, in vigiliis media nocte surrexerunt, & hostem aggressi sunt. Judic. 7. Quomòdum verò dato signo ad arma procurrendum est, ita quoque signum ad receptum auditò mox, collatum est militi, gladiusque in vaginam condendus, L. 2. Regum c. 18. 16. *Cecinit sua buccinâ & resonavit populum, ne persequeretur fugientem Israël, ut parceret multitudini. Quo in genere promptissimi, ad admirationem obtemperavit Chrysaucha miles, de qua Xenophon*

Xenophon L. 4. de Lyric. def. recenset. quod cum elatâ jam bipenni hostem ellet percussurus, ut tubam receperit canentem audivit, ab hoste illeto placidè & compositè recessit.

Militem profanum, meritò in celeritate parendi vincat miles spiritualis seu Religiosus, quem perfectionis amore, sui que vincendi studio, decet, quam celerrime ad id, quo acceritur, sese conferre, opere etiam imperfecto relicto; quin & caractere inchoato, nec absoluto. Hujusmodi obedientiam suis filiis præscripsit S. Benedictus in regula s. ubi ait: primus humilitatis gradus est, *Obediencia sine mora*: quam deinde explicat: nimirum, *Ut non exoccupatis manibus, & quod agunt, imperfectum relinquentes, vicino obedientia pede, jubentis vocem, facti sequantur.* Similem quoque obedientiam à Tyronibus suis exigit S. Bonaventura in spec. Novit. c. 4. Ubi inquit: *Perfecta obedientia, sua imperfecta relinquit.* His aliisque Sanctis adimplatur S. Fundator noster Ignatius, qui obedire nos vult, regulâ 24. *Literâ imperfectâ relinquit*: ut si inter scribendum vel vox Superioris, vel aris campani sonus ad quidpiam te evocet, tantâ promptitudine pareas, ut literam inchoatam non perficias.

Quis verò recenset, quot, illâ parendi methodo, Religiosus sui victorias reportet? quot meritorum gradus acquirat? quot coronas, pro æternitate, in celo sibi fabricet? quam grata Deo ejusmodi celeris obedientia accidat? Sanè de veteribus cœno-

bitis narrat Casianus, obedientiam celerem, unicè ipsis cordi fuisse: ut si quis, inquit, opus Scriptoris exerceat, quam repertus fuerit inchoasse literam, finire non audeat, sed in eodem puncto, quoad aures ejus pulsan- tis sonitus advenerit, summâ velocitate profiliens, ne tantum quidem mora interponat, quantum cepti apicis consummet effigiem, sed imperfectam literæ lineam relinquens. L. 4. de Instit.

Miram est, quod in vita S. Bernardi de eo legitur. Dum enim is altior emineret in ipso orationis actu, à se ipso exiit, & in illo mentis excessu JESUM vidit, ejusque aspectu & colloquiis mirè recreatus est: sed ecce dum his fruatur, importunus appellit ad aures, campanæ domesticæ sonitus, atque ad everrendam domum evocat. Quid hîc Bernardus? abire à suavissimo JESU, à suis amoribus & deliciis? id enim verò grave ac durum: non abire, evocantē campanâ, ceu Superioris linguâ, etiam nefas. Abit illico Bernardus, sed non abit JESUS: ubi enim mundatâ scopis domo ad cellam suam rediit, JESUM reperit, adhuc eodem hærentem vestigio, audiitque illud à Christo: *Nisi abisses Bernarde, ego abissem.* Ita nimirum inobedientes deserit optinus Salvator, & obedientibus constanter adhæret.

Sic adhæsit quoque S. Ludgardi: hæc enim cum Christi colloquiis & sapius & familiaritè uteretur, si quando obedientia aliò vocâset,

R r r candidè

candidè solita dicere : *Exspecta me hic, Domine JESU, ubi me expediero, celeriter revertar.* Et verò expectabat JESUS, adeò amans erat & patiens obedientia.

Celerem hanc nos imitari par est obedientiam : ut sive vocemur ad laborem, sive ad recreationem, sive ad meditationem, sive ad mensam, sive ad examen, sive ad lectionem spirituales, vel literà imperfectà reliquã, auspicemur id, ad quod accersimur. Fundamentum & ratio omnium est, ut Superioris vocem, tanquam si ex ore Christi egrederetur, intueamur.

Quapropter, Charissimi, cum in castris Dei, & Christi Domini militia, nos esse agnoscamus & profiteamur; militarem, id est, promptam eeleremque obedientiam amulemur. *1.* Quod Gedeonem, quod milites facere cernimus, & nos faciamus, *Dico huic vade & vadit.* Quòcunque

nos obedientia ablegaverit, procius properemus, tanquam alati volemus, tanquam uno duntaxat pede terra innixi, altero elevato, iter aufpicemur, tametsi difficile esse videatur, exemplo V. P. Petri Fabri & Confilii Sylveria. *Ad omnia, qua mittam te, ibis, respondebimusque Præsum: Ecce ego, mitte me. 2.* Obedientiam ad literam, præstemus; Dei vox est qua te evocat, surge velociter promptè sequere vocentem; idque non solum, cum ad alia loca obedientia ductu proficiscendum est, verum etiam in operibus quotidianis alluecamus à tyrocini limine celeritatem & promptitudinem obedientia; hinc enim ratione, plurimas imperfectiones evitabimus; plurimas mortificationes exercebimus plurimòque meriti, gratia & gloria gradus nobis in celo comparabimus.

REGULA XXXV.
DE OBEDIENTIA COECA.
EXHORTATIO
IN REGULAM XXXV.

Explicat obedientiam cœcam.

T H E M A.

Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Act. 9. 8.

V E L

Omnis sententia & iudicium nostrum contrarium cœcâ quadam obedientiâ abneganda. Reg. 35.

Bedientia cœca, à Sanctis Basilio, Benedicto, Bernardo, Climaco, Bonaventura, Laurentio Justiniano, Dorotheo, aliisque Patribus, tantopere commendata, normam & formam praecharissimam. S. Apostolus Paulus nobis exhibet Act. 9. At enim in itinere Damascum versus, subitâ luce circumfulgente, quasi fulmine ictus, in terram prostratus, cœcitate percussus, apertisque oculis nihil videns exclamabat: *Domine quid me vis facere?* cœca enim obedientia, nihil aliud novit proferte, quam hoc unum: *Domine quid me*

vis facere. Hæc Apostoli verba expendens S. Bernardus serm. de Convers. S. Pauli, in hæc voces erumpit: *O verbum breve! sed plenum, sed vivum, sed efficax, sed dignum omni acceptione: Domine quid me vis facere?* Ad hujus Apostoli imitationem, quilibet religiosus, & in primis de Societate, qui vitam proficitur Apostolicam: bina ista in Gentium Doctore amuletur, 1. Ut in Superiorum suorum iussis, oculos apertos gerat. 2. Ut sit cœcus & nihil videns, & in omnibus imperiis, id unum dicat: *Domine quid me vis facere?* Quo autem pacto, hæc duo combinanda sint, & præstanda, in præsentiarum declarabimus.

I. Primum ad obedientiam cœcam & simplicem requisitum, est, oculis esse

I.
Obediens
sit apertis
oculis &
videns.

R r r 2

esse

esse apertis; ut erat Saulus: non igitur penitus sit cæcus, verus obediens; sed in quibusdam oculis sit apertis: nam 1. Intueatur & cognoscat, necesse est personam Superioris mandantis, noveritque eundem sibi à Deo assignatum esse, tanquam suum Vicarium, cujus verba, seu oracula, ab ipso edita, respiciat atque excipiat. Deinde apertis sit oculis, ac probè perspiciat, Superiorem à Deo sibi commissum esse tanquam Rectorem, Ducem, Gubernatorem, & Patrem, cujus ope, Divina Providentia ipsum regere atque ad beatitudinem æternam deducere cupiat; adeoque certò sibi persuadeat, Superiorem vivum esse Numinis supremi instrumentum, quo mediante ipsum moveat, huic illive muneri, vel operi applicet, & ad utilitatem obediens verba & jussa inspiciat, suggerat, ordinet aut permittat. 2. *Apertis oculis* rectè cognoscat, quid jubeatur, aut mandetur, pro meliore executione: simulque videat, non esse peccato obnoxium, quod præcipitur; sed licitum & honestum; si enim manifestè cum peccato conjunctum foret, minimè parendum esset veluti Apostolorum Princeps tradit: *Oportet Deo magis obedire, quam hominibus.* Act. 5. 29. 3. *Apertis oculis* cernat, obediens motivum, scilicet voluntatem divinam: ad alias autem causas, ratio nescitque investigandas oculos non aperiat, sed elaudat.

Tria verò ista *oculis apertis* intueri discat à Saulo, prostrato & cæcutiente; is enim 1. Mandantis personam cognovit: Audiens enim allapsam è

cælo vocem: *Saul, Saul, quid me persequeris?* illico reposuit: *Quis tu Domine?* Atque ubi andivit: *Ego sum IESUS Nazarenus, quem tu persequeris.* Mox credidit, ac paratum se obtulit, dicens: *Domine quid me tu facere?* 2. Intellexit mandatum, & voluntate Christi jubentis, perterritus, illud explevit, dixit enim illi: *Sorge & surrexit: ingrediere civitatem, Damascus;* & ingressus est: *Vade ad Ananiam;* perrexit jussu instructionem ab ipso accipere: *Ibi dicitur tibi, quid te oporteat facere.* Accepit jussu obedire fidei, paruit: & ex Saulo Paulus, ex lupo agnus, ex persecutore evasit Apostolus.

Imitemur Dilectissimi, luculentum hoc Apostoli exemplum, & in his tribus personarum, re, causâ videndis obediens oculis apertos geramus; in aliis minimè; neque enim id Saulus solum exemplo, sed & Paulus postmodum verbo docuit ad Ephel. 6. *Servi obedite Dominis vestris carnalibus cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes; sed ut servi Christi facientes bonam voluntatem Dni ex animo, cum bona voluntate servientis sicut Domino.* Ubi servus præcipit in personâ Domini, Christum, & pro motivo obediendi, Christi voluntatem intueri. Quod si hoc Apostolus à servis secularibus, erga Dominos etiam ethnicos & improbos postulat; quid exiget à Religiosis?

II. Alterum cæcæ obediens re-
quiritur est cæcitas, ut nimirum obediens sit cæcus, nihil videns, veluti
Saulus

Saulus nihil videbat. Act. 9. idque non tantum oculis corporeis; sed etiam oculis mentis; non vidit multa, quae videre & obmovere potuisset, contra Christi mandatum; pericula praesentia, sibi imminentia à Judæis ac Principibus, si jussioni obtemperaret. Sed horum nihil videbat, & cæcè omnia injuncta praeiitit: quidquid sibi deum iussit inde eveniret. Patii modo Religiosus, subditus.

1. In persona Superioris nihil videtur, & sic cæcus in discernendis Superioris qualitatibus ac talentis; utrum virtute an vitio; doctrinà, an ignorantia, prudentià & discretione, an imprudentià notetur. Clarè id exponit piissimus Scriptor Joannes Lanspergus, Christum inducens loquentem: *Ne respicias ad hominem, qui meà ordinatione est Superior; quam doctus, quamve idoneus sit, non advertas, nec pensas; sed hoc tantum respicias, quod meà tibi providentià datus est Superior, per quem ego te volo regere.* Obedivit David Sauli impio, & reprobum eundem Samuel honoravit: ac proinde superbus est, qui Superiorem licet perversum honore & obedientià non prosequitur.

2. Quemadmodum in persona imperante, ita & in re imperata discutenda, obediens Religiosus sic cæcus & nihil videat: nempe utrum res conveniens sit, an inconveniens; expediens & utilis, an non expediens, & noxia; grata, an ingrata, honorifica, an vilis; gravis an levis, in omnibus ejusmodi, judicium proprium abnegandum est. *Nescit judicare, quisquis perse-*

ctè didicerit obedire, ait S. Gregorius in L. 2. Reg. c. 4. & Doctor Mellissius in Tract. de vit. solit. *Perfecta, ait, obedientia est indiscreta; hoc est non, discernit, quid vel quare precipiatur; sed ad hoc tantum nititur, ut cæcis oculis fideliter & humiliter fiat, quod à majore precipitur.*

3. Cæcus quodque sit, in præcepti causis indagandis; utrum causa justa & magni momenti, an exigui precipientem moveat; utrum ex amore, an passione Prælati imperet; utrum commodum commune, an privatum & proprium spectet, utrum tuam, an divinam gloriam intendat, verus obediens non dijudicat. Rectè S. Joannes Climacus gradu 4. obedientiam cæcam describit: *Obedientia, inquit, est inexaminaus atque indiscussus motus, spontanea mors, vita curiositate carent, securum periculum, tuta navigatio, confectum dormiendo iter. Obedientia est sepulchrum voluntatis, nihil resistit, nihil discernit. Obedientia est dispositio discretionis, inter divitias discretionis.*

In veteri lege luculentum & quidem geminum legimus exemplum cæcæ hujus obedientiæ in Patriarcha Abraham & quidem 1. Genesis c. 12. jubetur exire è patriâ sua in terrâ ignotam & procul distitam: *Egredere de terra tua & vade in terram, quam monstraverò tibi.* Putant Pererius in Gen. c. 12. & Vasquez hic. Abraham distinctè non scivisse, eundem sibi esse in terram Chanaan. Abulensis verò Olesster & Ribera hic censent illum id scivisse, quia disertè dicitur Gen. 11. 31. *Tulit Thare & Abraham filium suum & Lot,*

& Lot, & Syri, & eduxit eos de Ur Chaldaeorum, ut irent in terram Chanaan. Et Gen. 12. Egressi sunt, ut irent in terram Chanaan. Verum utrovis modo intelligatur, excellentem obedientia caeca actum praestitit Abraham: licet enim scivisset sibi proficiscendum in Chanaan, ignoravit tamen, in quam partem aut plagam vastissima ejus terra, sibi pergendum foret, non secus ac si quis ex Italia juberetur proficisci in Germaniam aut Hispaniam; & nesciret, in quam partem abeundum foret. S. Paulus de illo loquens ad Hebr. 11. 8. Fide Abraham obedivit, in locum exire, quem accepturus erat in hereditatem; obedivit, exiit, nesciens quò iret. O cecum, fidei luminibus inclutum! exclamat, Orator aureus, exiit nesciens quò iret, praclarà & laudabili caecitate praeditus. Sed quæ, inquis, est ista prudentia? Quid enim si ad barbaras nationes eundum? Obedientis parùm interest, non est illi oculus qui ista spectet, est illi oculus caelestis, quo utitur. Ego, inquit ille Isaia voce, ante te ibo. c. 45. Ego ducam, & hoc obedienti

sufficit. Alterum æquè, imò & magis admirandum obedientia caeca exemplum, idem Patriarcha praebuit, dum jussus fuit immolare unigenitum & dilectissimum filium suum. Gen. 22. Dicere enim potuisset: Domine paratus sum, quod jubes exequi, verùm non possum non tibi revocare in memoriam, quod is, quem mactari jubes, Isaac ille est, in quo & benedicendas gentes, & mihi vocandum semen spondidisti. Vide quid imperes, ego jam illum sacrifi-

co. Haud ita deliravit, duxit illum eduxit gladium & quod his majus est, non solum non exhorruit fieri caecifex filii, sed admittendo filium, sicut posteritatis ex filio non amittit. Non putavit poenituisse consilii sui Deo, nec jam nolle in Isaac propagandam posteritatem suam: sed & illum morti, & ex illo prodituros, qui viverent, summissimè credidit. *Contra spem in se non credit, clamat, mirabundus Paulus Rom. 4. 8. Unde & pergens in admiratione ait: In promissione etiam Deo non hesitavit dissidentia; sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: plenissimè certus, quia quaecunque promissit, potens est & facere.* O verè obedientiam caecam sed apertis oculis; quibus & Preceptum Dei mandantis, agnovit, & mandatum perspicue cognovit, & vocem Dei voluntatem, impellentem & noventem sensit: ad alia cæcus.

Aliud obedientia caeca specimina proponit nobis Samuel Propheta 1. Reg. 9. 16. quem sanè domini mandatum tam impigrè adimpletè, in tanta rationis contrariarum procella, qui non obstupescat? Dixerit enim Deus se ad illum transmissurum virum, non modo, quem ungeret in Regem, sed & quem nosset populi futurum Redemptorem, hostibus prostrigatis. Et videt ante te agasomem, rudem, agrestem, pannosum. Et nihilominus non interrogat, an unquam arma traxerit, num militaverit aliquando; sed eum confestim ungit, & de domini predicta & veritate minimè dubius, victricias ei ominatur: *Et liberabit populum suum, de manibus inimicorum ejus.* 1. Reg. 10. 1. Et

10. 1. *Et cuius erunt optima quaque
Israel? Nonne tibi, & omni Domui
Davidus? 1. Reg. 9. 20. Quare Sa-
muel, non conversus ad Dominum
ait: Domine, hincine est, quem re-
gno destinasti & triumphis? nunquam
in Senatu confedit; ut scepro alluel-
ceret; nunquam acinacem eduxit, ut
palmis meteret, Itane ab afinis ad-
sultum? ex agasone dictator, imò
& triumphator? ex ultima tribu, gen-
tus cupit? Domine, quis creder audi-
tui nostro, quando te dictante, Jacob,
tribus Juda Sceptrum spondit, &
nunc postrema tribuum Reges dat.
Non hæc cogitavit; sed statim Dei
reveritus oraculum, ea credidit, quæ
naturæ vires omnino excedebant. Pari
ratione verus obediens vocem Super-
ioris, tanquam Divinum oraculum
litteatur & exequatur.*

Nec desunt in nova lege illustra-
tæ obedienciæ specula: Apostoli
Petrus & Andreas vocati à Christo,
non hastrantes, non solliciti, unde
viverent, non considerantes, quomodo
redes homines, prædicatores fieri pos-
sent, sine mora secuti sunt Christum:
idem est in Joanne & Jacobo filiis Ze-
bedæi, quin & cæcus Evangelicus
Joan. 9. 6. exemplum præbet: quem
cum Dominus illuminare vellet, fecit
pauxillum lutum, *Et liniens super oculos
ejus, iussit ipsum ire ad natatoriam
Silæ, ibique lavari. Videri poterat
res hæc à ratione valde aliena; siqui-
dem lutum oculis impositum, visui
potius officeret, quàm prodesset, &
lavare in aqua, in qua sæpe frustra la-
verat, nihil ad tollendam cæcitatem*

conferebat, incidere item oculis luto
obtectis per populosas plateas, homini
adulto dedecori erat, nihilominus,
abnegans cæcus iudicium suum, abiit
ad fontem & lavit, simpliciter injun-
cta peragons, atque ita visum perfe-
ctè recepit.

Ne autem recentiora quoque cæcæ
obedienciæ exempla decesse videantur,
adjungam, quod uni è Societate nos-
tra accidit. Fuit is Alphonsus Rode-
riquez Coadjutor ad Marthæ munia
destinatus. Hic, ut refertur in ejus vita
impresa, explorandæ obedienciæ gra-
tiâ, iussus est aliquando ire ad Indos:
è vestigio ut erat in domestica tunica,
ire incepit, atq; ab janua revocatus, ro-
gatusque, quò sine pallio exire domo,
& sine publicis literis ingredi iter au-
deret? aut quò denique iturus esset
torus disclusus mari? Respondit, sibi
de pallio & literis nihil fuisse impera-
tum, iturum se porrò fuisse ad litus,
tum si quæ occurrisset navis, conscen-
surum illico; quòd si nulla esset in
promptu, mare ipsum collo tenus in-
gressurum, cætera Deo permissurum,
cujus scilicet nutu agerentur Superio-
res, & ipse quoque obediens agere-
tur, ulteriora quætere non esse per-
fecti obsequii. En cæcam obedienci-
am, quæ nec horret maria irata; nec
pericula refugit, nec regiones quan-
tumvis barbaras, nec aliud quidvis
timet, aut amat; sed unum illud, quod
obediencia dedit: quia scilicet in ea
est, ut lutum in manu figuli, ut ferrum
in officina fabri, quod tundi & pari-
atur & contundi, fingique formas in
omnes.

Atque

Atque hæc est obedientia, quam S. Ignatius à filiis suis requirit; Ut *proprium iudicium, cæcâ quâdam obedientiâ abnegemus.* Reg. 35. Ubi prolixius, omnia obedientiæ perfectæ requisita insinuat; dum ait: *Ad eum scopum vires omnes ac intentionem in Domino convertamus, ut sancta obedientia omni ex parte perfectâ sit.* At in quibus ea mox subjungit: 1. *Tum in executione.* 2. *Tum in voluntate.* 3. *Tam in intellectu.* 4. *Cum magna celeritate.* 5. *Spirituâli gaudio.* 6. *& perseverantiâ, quidquid nobis injunctum fuerit obeundo.*

At quo medio id à nobis impetramus? illico subtexit: *Omnia iusta esse nobis persuadendo, quæ injunguntur: omnem sententiam & iudicium nostrum, cæcâ quâdam obedientiâ abnegando.* Nostrium enim iudicium à sensibus & rationibus humanis pender, in quibus facillè error obrepit, obedientia verò procedit ex principio supernaturali, atque ex causis Deo, non mihi, nec fortè Superiori, notis. Quare huiusmodi obedientia rectè à Cassiano nuncupatur, obedientia sine discussione, sine examine, neque enim mandati causas indagat. A Sancto autem Basilio obedientia simplex appellatur: quemadmodum oves simpliciter Pastorem suum sequuntur, eisdemque obediunt, quocumque eas duxerit, sive ad orientem, sive ad occidentem, sive ad pratium pingue, sive ad macrum. Atque hæc obedientia omnibus quidem Societatis nostræ, & cuiusvis alterius Ordinis Religiosis convenit; sed vel maxime Tyroni-

bus; tum ut addiscant, tum ut assuecant perfectæ obedientiæ, ejuſque prelatum habitum acquirant. Unde S. Bernardus Epist. ad Fratres de Monte Dei scribit: Nam *Novitium prudentem, incipientem sapientem, omniaque indignantem, in cella diu posse consistere, in congregatione durare (moraliter loquendo) impossibile est. Quid igitur faciet? Respondet Bernardus: Stultus fiat, ut sit sapiens.* Rom. 4. 18. *Et hæc sit omnia eius discretio, ut in hoc nulla ei sit discretio: et hæc omnis eius sapientiâ sit, ut in hac parte nulla ei sit. Nam scire, quare hoc fiat, vel faciendum sit, Superioris est discernere, subditorum obedire.*

Quare, Dilectissimi, instar Pauli Apostoli 1. apertos habeamus oculos, non ad iudicandum, discernendum causas mandati; sed ad intelligendum ac videndum, Superiorem Dei vicarium & instrumentum esse, ad regendum nos datum, deinde rem demandatam probe perspiciamus, eamque nulli obnoxiam peccato cernamus. 2. Cæci sumus ad Superioris qualitates minime respiciendo, rem imperatam, ejuſque circumstantias non dijudicando, nec ipsius mandati causas indagando; præterquam, quod Dei sit voluntas, quæ nobis esse debet loco motivorum omnium. Hæc viâ ad perfectam pertingemus obedientiam; omnia celeriter, simpliciter & confidenter, exemplo Patriarchæ Abraham, Samuelis Propheta, Petri & Andreæ Apostolorum, cæci Evangelici, Alphonsi Rôdriquez nostri proficiemus, & quemadmodum illi, perquam felicem operum nostrorum effectum nanciscemur.

REGULA

REGULA XXXVI.
DE OBEDIENTIA INDIFFERENTE.
EXHORTATIO
IN REGULAM XXXVI.

Obedientiam indifferentem similitudine cadaveris & baculi
senis declarat.

T H E M A.

Domine quid me vis facere? Act. 9. 6.

V E L

*Se ferri ac regi à Divina Providentia per Superiores suos sinere
debent, perinde ac si cadaver essent, atque senis baculus. Reg. 36.*

Obedientiam indiffe-
rentem, & ad om-
nia loca, munia, ope-
ra resignatā, prom-
ptamque, variis non
solum encomiis; ve-
rum etiam symbo-
lis, hieroglyphicis, ac similibus, Sancti
Patres & Ascetici Scriptores, nobis ob
oculos posuere. S. Basilius in Const.
Monast. comparat instrumento, quod
quocunque modo & ad quæcunque
moveri se sinit ab Artifice. c. 23. & 28.
Alii obedientes instar jumentæ, quod
quolibet, ducitur aut impellitur, ad
omnia promptos esse debere volunt,
exemplo Regii Vatis, dicentis: *Ut
jumentum factus sum apud te.* Psal. 72.
22. Cujus dorso, indifferenter, qualiter

bet imponuntur. Alii velut lutum in
manu figuli constituunt. Humbertus in
Epist. de 3. votis, docet obedientes in-
star metalli in manu fabri esse oportere:
*Sitis, inquit, dilectissimi, sicut aurum
ductile, & quasi virga flexilis, qua recta
& curva redditur ad libitum artificis: &
sicut rota volubilis, qua secundum impe-
tum spiritus movebatur.* S. Ignatius in
regula præsentæ, duo alia nobis propo-
nit obedientiæ ad omnia indifferentis
symbola, scilicet cadaveris & baculi
senis: vultque *ut ferri ac regi à divina
Providentia per Superiores nos sinamus,
perinde ac si cadaver essemus, aut senis
baculus.* Quàm verò apta sint hæc sym-
bola, & quæ obedientia ista in praxin
redigenda sit, exhortatione præsentæ
inlinuabimus.

S s s I. Primum

I. Obediens sit instar cadaveris.

I. Primum obedientia indifferentis symbolum, à S. Ignatio propositum, est *cadaver hominis*: vult enim ut nos ferri ac regi sinamus instar cadaveris. In quo reperimus sequentia, obedientibus imitanda: nam

1. Obediens sit *cæcus* instar cadaveris, oculosque clausos in omnibus teneat. Cadaver nec videt, quid secum agatur, nec causas rescire cupit, cur loco moveatur, aut cur aliò transferatur; nec locorum differentias advertit. Ita pariter obedientis oculos clausos gerat, inter loca aut munia, ad quæ ab obedientia destinatur, minimè discernat, res injunctas non dijudicet, causas mutationis inquirere aut rescire nolit. Si enim oculos aperiat, ut hæc cernat, illico à cadaveris similitudine & imitatione deflectet; atque ab obedientia cæcâ & indifferente longè recedens ad commoda propria declinabit. Causas enim investigare, Superiorem judicare & condemnare, licet pareas, teste S. Bernardo, non est virtus obedientia; sed velamentum malitia. Obedientia indifferens ac perfecta, ut ex Augustino docet Bonaventura, Tr. 8. Coll. 3. debet esse simplex, sine discussione.

In hac simplici & cæca obedientia S. Antonius re & cognomento magnus, sanctum Paulum simplicem, quem diu repulerat, tandem tamen in disciplinam suam admiserat, exercuit, in rebus quibusvis etiam rationi contrariis. 1. Primò enim iussit funem contextum, magno labore retexere; tum etiam denuò cõtèxere. 2. Panem mensæ apponere, atque assidere, non tamen manducare. 3. Aquam totâ die hauri-

re, ac deinde eandem effundere. Vasculum mellis in terram effundere, ac rursùm à pulvere purgatum, recolligere. 5. Vestem quâ tegebatur dissolvere, ac denuò cõtèxere: quæ omnia optimus senex, obedientiæ studio, atque amore, promptè explevit, nec de inutili, vanoque labore vel verbulo conquestus est. Bolandus in vita S. Antonii. Hoc est cæcum esse instar cadaveris. Hoc est, ut Climaci verbis utitur, *pio motu inexaminato, & indistincto, ad jubentis voluntatem se accommodare, inculo proprii iudicii clauso, & ad Superioris iudicium aperto*, quod cæca obedientia munus est. Et ne hæc cæcam obedientiam, in solis viris sanctis, quilibet erat Paulus simplex, reperiri poterit, Tyronis cujusdam è Societate exemplum adducam ex Historia virtutum P. Rho. L. 4. c. 6. ubi refert de Sebastiano Davino, apud Lugdunenses Novitio, qui aridum arboris ramum, in horto temerè projectum, terra mandare, & aquam quotidie affundere iussus, atque dum cresceret; exactè paruit, nulla præabsurdi imperii interpretatione usus: videri poterat & rideri vanissimus labor, nisi eum probasset eventus, docuissetque ab obedientia etiam vinei naturam: nam ab illa multo communis irrigatione, viros rediit, & ramus, jam arbuscula, novas frondes induit, auctâque ad justam altitudinem, Tyronibus, qui eam obedientia arborem appellavere, exemplo fuit & admirationi.

2. Sit *surdus*, instar mortui: mortuum sive laudibus prosequaris, sive vituperis, contumeliis & maledictis

proficis-

proscindas; five aliud quidpiam in au-
res insurres; non audit, non intelli-
git, non apprehendit, non movetur,
non turbatur; quia mortuus est. Ita
verus obediens, si accepto Superioris
imperio, de loci, officiique mutatione,
amor proprius, rationes in contrarium
suggerat; suadeatque excusationes
prætere, causas non causas allega-
te, impedimenta varia prætere; mox
aures oburat, non aufcultat, sed pa-
ret: nisi fortè præmissâ oratione im-
pedimentum certum Superiori signifi-
candum occurrat; interea tamen quid-
quid ille, re bene perpensâ, statuerit,
cum indifferencia expectat, & protin-
us exequitur. Item si adulator quispi-
am ingerat, mirari se hanc mutatio-
nem, stupere se, tale tibi officium im-
poni majora te posse præstare; ac pro-
inde suadeat, replicandum, scriben-
dum, causandum; non audias; sed sur-
dus esto, in indifferencia perstas; idque
unum in æquilibrio, voluntatis tuæ bi-
lancem, teneat: Superiorem ita dispo-
suisse. De Ethnicis Pythagoræ disci-
pulis refert S. Gregorius Nazianzenus
Orat. 3. contra Julian. *Is qui Pytha-
goræ Philosophiam colunt, illud à vobis
scia, id est, ipse dixit, dogmatum omni-
um primum est & maximum.* Si causa
posceretur in quæstionibus, in dog-
matibus, nihil reponerent, nisi *à vobis
scia.* Si hoc Ethnici, ut discant Philo-
sophiam inanem; quid Christiani,
quid Religiosi, ut addiscant Philo-
sophiam veram, id est humilitatem, obe-
dientiam & perfectionem? Surdi sunt,
præter vocem Superioris, nihil audi-
ant, & hæc voce acquiescant: *à vobis scia.*

Ipse dixit: Ita Deum audient, nam
scriptum est: *Qui vos audit me audit.*
Luca 10. 16.

3. Sit *mutus* & elinguis instar cada-
veris. Cadaver quacunq; ratione se
tractari sinit, citra querelam, citra
murmur & contradictionem. Id quod
S. Franciscus Seraphicus notavit, teste
S. Bonaventura in ejus vita c. 6. ubi
ait, sanctum virum dixisse: *Tolle cor-
pus exanimè, & ubi placuerit, pone, vi-
debis non repugnare motum, non mur-
murare situm; non reclamare dimissum:
quod si statuat in cathedra non alta; sed
ima, despiciet: si collocetur in purpura,
duplo pallescet.* Deinde subtexit: *Hic
verus obediens est, qui cur moveatur non
judicat; ubi loceatur, non curat; ut trans-
mutetur non instat; eveltus ad officium,
solitam humilitatem retinet; plus hono-
ratus, plus indignum se censet.* Viden-
tur indifferentiam cadaveris & hanc mori-
bus exprime; & in æquilibrio consiste.
Quodli verò iudicium contrarium, aut
obmurmurandi pruritus te incessat,
sequere consilium S. Joannis Climaci
datum in Epist. præem. ad Joan. Abb.
*Cum tibi, inquit, cogitatio suggererit, ut
Prælatum, aut iudicem, aut damnos, (aut
ei obmurmures) ab ea non secus, ac à
fornicatione distilas, nec pro fuschuo ser-
penti requiem præstet; non locum, non
initium, non ingressum. Loquere ad hu-
jusmodi draconem, ac cum his verbis in-
cesse: O maligne seductor! non ego iudi-
cem meum iudicandum suscepi, sed idem
me: non ego illius, sed ille mei dux esto.*
Ad similia hortatur S. Cæsarius Arela-
tensis Episcopus homil. 8. *Quidquid,
ait, tibi à Senioribus fuerit imperatum,
accipe*

accipe tanquam de celo, sicut de ore Dei prolatum. Nihil reprehendas, nihil discutias, in nullo prorsus murmurare presumas: totum sanctum, totum iustum, & utile iudica, quidquid à Pralato tibi videris imperari. Hâc ratione in indifferentia perstabis immotus, & omnia promptè, alacritèrque, quæ injuncta sunt, exequèris.

4. Denique sit sine sensu, instar cada-veris: sive cadaver ad cœmeterium deferas cum pompa & honore, sive ad patibulum deducas cum dedecore; sive ad palatium, sive ad stabulum deportes; nihil sentit, nullatenus moyetur. Sive amici accedant & lugeant, sive recedant & gaudeant, sive laudent, & applaudant; sive explodant & irrideant, ejus nihil interest, nihil turbatur, nec gaudium afficitur, nec tristitiâ cruciatur; nec superbiâ extollitur; nec pusillanimitate dejicitur. Ita prorsus Religiosus obedientiâ & indifferentiâ ac resignatione præditus, sive relinquatur in laboribus suis, sive aliò mittatur atque avellatur à notis, cognatis, pœnitentibus, discipulis, amicis; sive in functionibus, aut concionibus suis plausum, sive vituperium referat; sive habitationem commodam, sive incommodam nanciscatur; nihil sentit, nihil curat, nihil ei inquietudinem parit: nec gaudium inane illum titillat; nec mœror absorbet; sed in voluntate Dei, per Superiores declarata, fixus, inconcususque persistit. Obedientia enim perfectâ, ex mente S. Joannis Climaci, est mors voluntaria & sepulchrum voluntatis. Ex S. Augustini sententia, quam allegat S. Bonaventura;

Est prompta sine dilatione, voluntaria sine contradictione, perseverans sine lassatione, strenua sine pusillanimitate, universalis sine exceptione: nihil petit, nihil renuit, nihil excipit, indifferens & resignata ad omnia.

O simplex! ô indifferens! ô perfecta obedientia! quàm es rara avis in terris! Et tamen quàm laude digna, quàm Religiosis omnibus necessaria? Hanc, Charissimi, à cadavere discamus; aut potius ab ipso Christo, ad flagella, ad crucem, ad mortem, ad omnia adversa & abjecta parato & indifferente, hauriamus: quidquid nobis injunctum fuerit, nihil discernamus cœcis, nihil odiamus contrarium, surdis, nihil obnoxeamus & obmuremus muti, nihil sentiamus, inconcussi & immoti. Ita obedientiam perfectam, resignationemque indifferentem Deo ac Superioribus exhibebimus.

II. Alterum perfecti obedientiæ & indifferentis symbolum est baculus sennis; ad imitandum à S. Ignatio propositus: *A Divina Providentiâ, inquit, per Superiores ferri ac regi se sinant, perinde ac si baculus senis forent.* Varios in Scripturis Divinis baculos celebres legimus, scilicet Regum, Pastorum, Pontificum: primo rebelles subiguntur; secundo oves ducuntur, tertio felii gubernantur; primus valet ad veterum expulsionem, secundus ad novorum compositionem, tertius ad virtutum ordinationem. Primus fuit virga Joseph, quâ Aegyptios sibi subiecit; & cujus summitatem Jacob adoravit. Hebr. 11. 21. Secundus Moyses, quo mare percussit, & prodigia edidit.

Tertius

Tertius Aaronis, qui floruit, & quo dignus sacerdotio ostensus fuit. Verè aptissima obedientiæ symbola: quid enim? an non omnibus hiſce baculis aut virgīs, virtus obedientiæ ad vivum adumbratur? quæ inſtar virgæ regiæ voluntates rebelles coercet & ſubjugat: inſtar virgæ paſtoritiæ ſubditos, velut oves ducit; inſtar pedi episcopalis aut pontificalis, eccleſiæ & religionis filios dirigit, atque inſtar virgæ Aaronis, virtutum flores producit. Fateor, omnia hæc obedientiæ quadrant; & tamen S. Patriarcha noſter obedientiam, ſeu obedientiam, non ſcipioni Regum, non virgæ Paſtorum, non pedo Præſulum; ſed baculo ſenem comparare maluit. At cur nam obſecro? cauſam geminam protinus ſubdit, dum ait: *Qui ubicunque & quacunque in re velit eo uti, qui eum non tenet, ei inſervit.* Ad eoque præ aliis perſpicuum, indifferentiæ, & obedientiæ reſignatæ ſymbolum ob oculos ponit. Diſcutiamus ſingula.

1. *Ubicunque* velit eo uti, ei inſervit. Id eſt, quocunque in loco ſive in terra, ſive in mari, ſive in loco mundo, ſive ſordido & luſoſo, ſive in alto, ſive in imo, eum ſenex collocaverit ac fixerit; baculi nihil intereſt; nullatenus ſe difficilem oſtendit, aut opponit. Sic à pari 1. Religioſus obedientiæ amans, præſertim iſis, qui vi Inſtituti ſui, & regula, paratus eſſe debet ad habitandum in quavis mundi plaga, ubi major Dei gloria, & major ſalutis animarum occasio ſperatur, inſtar baculi ſenis, *ubicunque* Superior ejus operâ uti voluerit, ei inſerviet: ſive ſit apud fideles, ſive apud infideles, ſive apud Ca-

tholicos, ſive apud Heterodoxos, ſive in Collegiis, ſive in Miſſionibus, ſive in magnis Urbibus, ſive in oppidulis & pagis, paratus ſit *ubicunque* juſſu fuerit, degere; & fructum reportare, *ubicunque* locorum, *ubicunque* terrarum, abſque diſcrimine.

2. Et quemadmodum baculus ſenis abſque difficultate ac repugnantia, tranſponitur, & de loco in locum deportatur: ita Religioſus, ad ſolam Superioris vocem; ad unam epistolam atque etiam literam, exemplo S. Franciſci Xaverii, paratus ſit dereliſtâ Indiâ redire in Europam; aut reliſtâ Europâ tranſmigrare in Indiâ: tam promptus ad tranſeundum Bethleemo Hieroſolymam, quàm Hieroſolymâ Bethlehemum; aut ex magna civitate in parvam, quàm ex parva in magnam. 3. Veluti baculus ſenis altè terræ, lutove infixus, difficulter extrahitur, locoque movetur; ita pariter Religioſus ſi haud abſque difficultate loco cedit; & aliò commigrat; & vel ipſe intercedit, vel aliena procurat patrocinia, eſſe ſe luto amoris proprii profundè infixum, nullatenus dubitet.

2. *Quacunque in re*, velit eo ſenex uti, baculus ei inſervit: ſi ſenecio iter promovere cupiat; ſi eidem inniti, & corpus feſſum ſuſtentare deſideret; ſi canes allatrantés & mordere parantes abigere optet, in omnibus ei ſervit. Ita quòque Religioſus Superiori ſe ſiſtat, & quacunque in re, eo uti voluerit, promptè inſerviat: ſive literas humaniores tradere, ſive ſcientiis ſublimioribus intendere, ſive catecheſin rudibus exponere, ſive pro con-

cione perorare, sive agros, & carceri mancipatos invisere; sive discordes pacificare, illum desideret; ad cuncta indifferens, quam promptissimè obediatur. O quanta in eo latet perfectio! & quanta sui victoria! quanta in celo merces & corona!

Verùm oggeres & oppones religiose talenta tua, ingenium, docendi & perorandi capacitatem; quæ ad vile oppidulum, aut rudem plebeculam, pueritiàmque erudiendam ablegari non conveniat: neque è gloria divina esse videatur. At intuerè Christum; cadetque hæc tua persuasio: de illo ceu sponso suo asserit sponsa. Cant. 2. *Sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus meus inter filios.* O dura conditio! arborem esse frugiferam; & in sylvam transportari, sociandam quercibus & pinistris, ubi nullus qui riger, nullus qui excolat; nullus qui poma dignetur decerpere. Solo vento succussa cadent, ut sues mixta glandibus exsaturent. Quàm durius, hominem eruditum, talentis egregiis præditum, in oppidulo latere cum indoctis! sed si Christo similis es, patere te ablegari è viridario in nemo: Deo & sponsa malus sum, etiam si videar una ex abietibus infecundis. Athanasius cum sua doctrina, ad quinquennium in puteo delituit: Paulus in catena. Christus in sæno, in Ægypto, in Nazarethana domo. Horum lege vestigia; & vel in sylva fructu copioso non carebis; indifferensque obedientia, idoneum reddet, ut denuo è nemore transplantatus in viridarium abundantiores fructus proferas.

Quapropter, Dilectissimi, si obedi-

entia indifferens, ac perfecta contempere à sanctis Viris commendata virtutem assequi desideretis; 1. Instar cadaveris, vos cæcos, surdos, & inconcussos exhibete in omnibus Superiorum ordinationibus, dispositionibus, missionibus, occupationibus ac officiis, cæci estote & indifferentes, nihil iudicando, nihil discernendo, nihil indagando. Surdi estote, adulterum, imperfeكتورum, amicorum ficturum, & amoris proprii prava consilia non auscultando. Muti estote Superioribus non contradicendo, non obtemperando, non obmurmurando, non replicando, non literis crebris Superiorem fatigando; non causas trivellas, aut exceptiones allegando; sed muremur, instar sibili serpentis aut draconis repellendo, omniaque iusta sancta & utilia esse existimando. Insensibiliter seu absque sensu estote, non dolendo, non ex aliqua re, aut charorum separatione tristitiam percipiendo; sed firmiter Dei voluntati inhaerendo; hinc ratione perfectam indifferentiæque obedientiam demonstrabit. 2. Instar baculi senis *ubicunque* locorum, aut terrarum, Superior operâ vestra involuerit; ite, pergite, properate, quod Deus per Præsides vos evocat. *Et quocunque in re*, quocunque in mone, seu occupatione, sive humili, sive sublimi, sive ardua, sive facili, operam vestram requisiverit, cæcè & promptè instar baculi, obtemperate: hanc, integrè & perfectè, ac cum resignatione indifferenti, Deo ac Prælati subiecti eritis, securam humilitatis vitam tenebitis; in pace & tranquillitate degetis.

degetis: ac denique obedientiam per-
fectam, quæ reliquas virtutes menti
inferit, insertaque custodit, à largi-

tate Domini Dei nostri, feliciter com-
sequemini.

REGULA XXXVII.

De Correctione paterna.

EXHORTATIO
IN REGULAM XXXVII.

Correctionis paternæ, animo libenti acceptatæ, utilitates explicat.

T H E M A.

Corripiet me justus in misericordia. Psal. 140. 5.

V E L

Adimplere quisque debet quasvis penitentias. Reg. 37.

SI quis Ordinem reli-
giosum (Societa-
tem nostram mini-
mam) cum arca fœ-
deris, à Moyse fa-
bricata, compara-
verit, ab allegoria seu similitudine
hæcquaquam aberraverit: quem-
admodum enim in illa veteris testa-
menti arca, tria, manu Moylis, indita
reperiebantur, scilicet urna manna,
legis tabulæ, & virga Aaronis, teste
Apostolo ad Hebr. 9. 4. *In arca testa-
menti erat urna aurea habens manna,
& virga Aaron, qua fronderat, & tabu-
la testamenti.* Ita quoque in Ordine
religiosi (Societatis) arca, ad Dei glo-
riam & cultum fabricata, tria, manu
fundatoris reposita inveniuntur. 1. Est
manna suavissimæ gubernationis, in

spiritu charitatis ac dulcedinis. 2. Ta-
bulæ legis seu regulæ ac constitutio-
nes, non in spiritu timoris, sed amoris,
ad perfectionem dirigentes. 3. Virga
Aaronis amygdalina, quæ floruit, fru-
ctusque produxit: id est virga corre-
ctionis seu correptionis paternæ; cum-
que in præcedentibus, de binis, priori-
bus, ceteriùs egerimus, in præsentia-
rum de tertio, id est, virga, seu de usu &
fructu correctionis tractabimus: vir-
gamque istam, primò amygdalinam,
secundò floridam, ac tertio fructife-
ram esse ostendemus.

I Non reperies Ordinem tantæ per-
fectione, nec statum ullum tantæ san-
ctitate, in quo Dei servi, ex conditione
fragilitatis humanæ, in quosdam non
labantur defectus; quos deinde à Præ-
latis disciplinæ studio, corrigi sit
necessè

I,
Virga
correctio-
nis amyg-
dalina.

neceſſe: quæ correctio ab omnibus ſalutis & perfectionis ſuæ ſtudioſis, in ſchola Chriſti, eſt amanda & acceptanda animo benigno, tamenſi ob defectû inculpabilem injungeretur: pueri dyſcoli & degeneres, virgam paternam oderunt ac deteſtantur, probi atque ingenui exoſculantur; idem præſtandum Religioſis, cum vero emendationis & profectûs ſpiritualis deſiderio: quia

1. Virga hæc paterna eſt omnino neceſſaria in religione quacunq;ue, ut in flore primavo perduret: in hoc enim Ordo florens à ſeneſcente ac laxatâ diſciplinâ marceſcente diſtinguitur, non quòd in illo nulli cernantur defectus; ſed quòd in illo corrigantur, in hoc impunè diſſimulentur. Cur obſecro religionem ingreſſi ſumus, niſi ut in ea mala noſtra corrigamus? quid eſt, quòd hominem labilem & defectibus obnoxium à diabolo diſcernat, niſi corrigibilitas? homo enim dum in hac mortalitate verſatur, quamvis exiſtat malus; correctionis eſt capax: minimè verò diabolus: unde homo corrigi nolens, adeòque incorrigibilis, diabolo haud eſt abſimilis; ſecundùm illud Eccli. c. 21. *Qui odit correptionem, veſtigium eſt peccatoris.* Veluti enim veſtigium pedi admodum ſimile eſt, ita qui correctionem odit, diabolo; qui per antonomafiam peccatoris nomen fortitur.

2. Virga hæc correctionis, valde congruens eſt vitæ huic, & loco, in quo degimus, perquam conveniens. In cœlo enim correctio locum non reperit, eò quòd nulla ibidem ſit corruptio.

In inferno autem, non eſt poſſibilis correctio: licet ibidem multa ſit peccati corruptio: ſed in hac valle mortalitatis eſt & peccati corruptio & poſſibilis correctio: eaque de cauſa in hoc loco Deus hominem virgæ diſciplinæ ſubjecit, ut mala ſua corrigeret: atque hæc corrigibilitas, inter maximam vitæ præſentis bona eſt recenſenda; eam enim ſublata, an non fatius peccatori eſſet, aut natum non fuiſſe, aut potiùs eanem vel buſonè eſſe, quàm hominem?

3. Hæc virga correctionis, amygdalina eſt, qualis fuit illa Aaronis, id eſt paterna, plena erga ſubditos charitate, atque ex deſiderio profectûs illorum orta: omnino enim vult ac optat religio (Societas) filios ſuos moveri ac regi, non ſpiritu timoris, ſed amoris; diſciplinamque obſervari ac poenas infligi, ob defectus & negligentias, non ex paſſionis impetu, non ex odio aut vineicta, ſed ex charitate, eodemque modo eam acceptari cupit à ſubditis: quamvis, ſi charitate non proficiat, ad media timoris merita deſcendat. *Vultis*, ait Apoſtolus, *in omni veniam ad vos, an in mansuetudine & charitate?* 1. Corinth. 4. 21. Atque hunc ordinem S. Chryſoſtomus ſuper Matth. docet: ſcilicet in correctione ſic procedendum eſſe, ut delinquentes 1. Admoneatur per amorem. 2. Corfundatur per pudorem. 3. Punitur per rigorem. Eundem quoque ordinem ſervandum eſſe tradit S. Auguſtinus in regula ſua. c. 23.

4. Virga hæc correctionis amygdalina, eſt ſuavis & diſcreta, non dura & aſpera; quia eâ reguntur filii Dei, licet defectu-

defectibus obnoxii, non tamen per-
veriti; quales in mundo complures re-
perire est, qui merito virgâ rigidiorē re-
pleantur. *Reges eos in virga ferrea.*
Psal. 7. 9. Non enim Religio facile
interrat carceres, non minatur ex-
communicationes, non mandat, in vir-
tute sanctæ obedientiæ, aut in nomine
Domini nostri JESU Christi, nisi rati-
onem & in gravi necessitate; mavult
enim virgâ amygdalinâ & paternâ,
quàm ferreâ & cervili, ferire. Imitari
in hoc lubet Prophetam Eliseum,
mortuum Sunamitidis filium resuscita-
ntem; qui surrexit, non ad tactum
baculi, Elisei. 4. Reg. 4. sed per affe-
ctum & amplexum Prophetæ, sese hu-
milantis. & ad pueri rationem se ac-
commodantis, eumque oratione &
spiritu suo confoventis. Ita Religio,
subditos suos fovet, ipsorum infirmi-
tati se accommodat. & pro delicti gra-
vitate, ac subjecti capacitate pœnam
parvulam injungit; cogitur enim
amore disciplinæ conservandæ, subin-
de non nihil pungere atque urgere, quem-
admodum & Eliseus Giezi discipu-
lum suum delinquentem.

3. Hæc virga correctionis amygdali-
na, est justa, recta, & æqua; veluti de
Christo dictum fuit: *Virga æquitatis,*
virga regni tui. Ad. Hebr. 1. 8. sicut
enim in quavis republica; ita & in re-
ligione pro delictis pœnam statui con-
venit, ut justitia & pax servetur;
æquum est ut in omni communitate
politica, boni præmio, mali pœnâ affi-
ciantur: in religione præmia refer-
vantur in futurum, quæ in hac vita
non sunt; ne sempiterna amittantur;

pœna verò pro delictis desideranda
est, ut hic potius, quàm in igne pur-
gante Deo faciamus fati. Deinde
Prælati tanquam Pater vi officii sui
Filios delinquentes corripere &
emendare tenentur, ne disciplina reli-
giosa intereat, & ipse ob correctionis
neglectum pœnas dare cogatur. Nec
sufficit verbis duntaxat admonere; sed
si monita non emendent, ad pœnas
descendendum est. Exemplum terri-
bile scriptura divina nobis suppedi-
tat L. 1. Regum c. 3. In summo Sa-
cerdote Heli; qui filios suos quidem
monuit; sed non corripuit, ut debuit,
ideoque gravissimâ à Domino pœnâ
plexus est. Audite stupendum Numi-
nis decretum: *Prædixi ei (Heli) quod*
judicaturus essem domum ejus in æter-
num, propter iniquitatem; eo quod no-
verat indignè agere Filios suos, & non
corripuerit eos; idcirco juravi domui He-
li, quod non expietur iniquitas Domus
ejus victimis & muneribus, usque in
æternum. Mira res: & tamen scribitur
c. 2. 23. 24. Heli reprehendisse Fi-
lios suos, dicendo: *Quare facitis res hu-*
jusmodi, quas ego audio, res pessimas, ab
omni populo? & nolite filii mei, non est
enim bona fama, quam ego audio.
Sæpe illos deterruit, delicta filiorum,
Heli non dissimulavit, ait S. Basi-
lius in reg. brev. Interrog. 47. &
tamen Deus minatur, quod non cor-
ripuit eos. Cur hoc? Non tam se-
verè corripuit, ut debuisset; corripuit
verbis, debebat pœnis. *Debebat eos*
ferire, ait S. Gregorius 2, p. Pastor c.
3. *debebat eos abjicere,* inquit S. Hi-
eronymus L. 1. contra Pelag. &

L. I. adversus Jovin. *Debebat eos à conspectu suo removere, exheredare & verbis afficere,* ait Theodoretus in q. 10. in L. reg. *Debebat eos post unam & alteram monitionem è sacris locis & claustris exiungere.* At quia non corripuit, pœnas non sumpsit, neque eo modo quo par erat erga eos indignatus fuerat, usque eò Dei iracundiam irritavit, teste S. Basilio l. c. Ut & populus, unà cum filiis ipsius, internecone absumptus sit, & arca ipsa capta, in hostium potestatem devenerit, & ipse miserabili exitu vitam terminaverit. Imò ut ad inferni pœnas perpetuas damnatus opinione S. Augustini L. 17. de civ. c. 4. S. Gregorius l. 2. c. 3. in L. 1. reg. & 3. p. post. c. 6. Eucherii Ven. Bedæ.

Non committuntur quidem graves adeò excessus in religione, quales à filiis Heli commissi fuere; colligimus tamen, meritò non omittendam à Superioribus correctionem in levioribus, ne paulatim ad graviores defectus ostium pandatur. Cum igitur Prælati incumbat obligatio, subditos suos paternè corrigendi, ne Dei offensam incurrant, & aut pœnas ignis purgant, aut infernalis incurrant, clarè elucescit, quàm æquam, & rationi consonam sit, ejusmodi pœnas à subditis promptà voluntate suscipi atque adimpleri.

II. Quod si Religiosus, virgam hanc paternam, sibi necessariam, convenientem, charitate plenam, discretam, justam & æquam esse agnoverit; ideoque libentè animo acceptarit, atque exosculatus fuerit, *Virga correctionis* verè ipsi *florida* erit; flores enim amyg-

dalinos, purpurascens, gratos & amœnos variarum virtutum profert; protervus verò ac parum in humilitate fundatus, correctionis osor, non flores sed pappos volaticos, non suavitatem, sed amarorem vitiorum producit: nam ex correptione in tristitiam, ex tristitia in indignationem, ex indignatione in impatientiam prolabetur, ex impatientia autem in proterviam, et protervia in murmuraciones, suspitiones, detractiones, odia ac denum in abyssum malorum precipitabitur. E contrario autem bene Religiosus, humilitate præditus, si quando virga correptionis tangatur, instar filii ingenuam exosculatur & variarum virtutum flores, ac germina edit.

1. Flos est humilitas: dum fragilitatem, infirmitatem & culpam suam agnoscit, pœnâ se dignum proficitur, confusionem nonnullam libens accipit, & cum Propheta ingemiscit: *Bonum mihi, Domine, quia humiliasti me.* Psal. 118. 71. 2. Flos est patientia: dum pœnam injunctam, & confusionem acceptans, occasionem, Christo se conformandi, nactum gaudet, atque ad graviora ferenda se disponit. 3. Flos est justitia vindicativa, exigens delicta à Superioribus puniri, & à subditis pœnam impleri. 4. Flos constancia: sic enim probatur, quàm in vocatione, religione & virtute reliqua constantes simus: si enim nihil in ordine nobis eveniret, quo voluntas sensibiltasque nostra probaretur; profectus noster lateret: capropter Vates coronatus flagitabat: *Proba me, Domine, tenta me, ure cor meum & rena: me.* Psal.

II.
Virga
florida.

Psal. 25. 2. Sic pœnis immixtis Deus probavit Jobum, Tobiam, Abrahamum, & Israelitas, quibus Moyses dicebat Deut. 13. *Tentat vos Dominus, ut sciat (id est experientia comperiat, & vos cognoscere faciat) utrum diligatis eum.*

Porro flos 5. est diligentia, pœna enim reddit diligentiores, & velut calcet ad alacrius currendam impellit. 6. Flos boni exempli; dum alios ad cautelam, humilitatem, & obedientiam, pœnas exolvendo, pertrahimus. 7. Denique flos est charitas & amor Dei; dum de manu ejus pœnitentiam acceptamus, & tanquam filii à Superiore velut parente, castigationem, cum dilectione suscipimus. *Fili mi noli negligere disciplinam Domini tui, neque fangeris dum ab eo argueris, quem enim diligit Dominus, castigat: quis enim filium quem non corrigit Pater? Prov. 3.*

Nec desunt exempla in aliis Ordinibus flores ejusmodi pœnitentiæ correctionis assatim producentium, sufficere mihi unum è Societate nostra allegasse. Fuit is P. Hieronymus Ottellus, de quo Bartolus L. 3. vitæ S. Ignatii. n. 45. refert, quod insignis hic Ecclesiastes in crimina Romæ impunè grassantia in vectus, zelo ardente demum eò delectus, ut dixerit: quando neque amor Dei, neque timor gehennæ locum Romæ haberet; nihil superesse aliud, quàm ut arrepto Pontifex maximus flagello, sceleratam illam turbam è sancto expelleret loco. Ignatius recognita haud diu pòst, hominem ad se evocat; querit, quoniam sint in orbe Pontifices summi? ille unicum roma-

num esse respondit: tum Vir sanctus: & tu tibi fas esse arbitraris, pro concione talem non nominare solum personam, verum etiam legem illi præscribere; abi nunc & coram oculis Dei perpende, quàm te dignum pœnâ arbitrèrè; & ante noctem ad me refer: Ottellus dolore summo, atque vercundia tactus, considerato diu & agnito errore suo, rediit, & ad S. Patris pedes prostratus, in charta descriptas, quas paratus erat subire, pœnas protulit: nimirum flagellationem in publicis torius Urbis plateis: peregrinationem Hierosolymam pedibus nudis; solo pane & aquâ contentum jejunare aliquot annis, & si quid præterea injungere placeret. Verum Ignatius, tam liberali contentus animo, aliquot solum verberationes privatas illi injunxit.

En quàm præclaros flores hæc nobilis virga correptionis paternæ protrudit; gratissimum Deo, Angelis, & hominibus spectaculum præbentes omninoque odoris amabilis fragrantia mirè recreantes!

III. Virga correctionis, promptè acceptata non flores duntaxat, sed etiam fructus acceptanti profert uberrimos. 1. Fructus est purgatio animæ: culpa fœdat; pœna, velut ignis, ferrum purgat: unde Salvator Joan. 15. *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, Pater meus purgabit illum, ut fructum plus afferat.* 2. Fructus est mentis illuminatio: pœna enim in cognitionem culpæ ducit. *Virga atque correptio tribuit sapientiam.* Proverb. 29. Oculos quos culpa claudit: pœna aperit, ait S.

T t t 2 Grego-

III,
Virga
fructifera.

Gregorius. Non raro culpæ gravitatem non ponderamus, nisi pœna amaritudo, quemadmodum fel piscis oculos Tobix illuminet. 3. Fructus est emendatio defectus, & præservatio, ne iterum iterumque cadamus; pœna enim instar myrrha à putrefactione conservat. 4. Fructus, augmentum meriti: *Beatus vir, qui suffert tentationes; quoniam cum probatus fuerit, accipiat coronam vite, quam Deus repromisit diligentibus se.* Jacobi 1. 12. 5. Fructus satisfactio, pro pœna justitiæ Divinæ debita. S. Ludovicus Bertrandus ex Ordine S. Dominici, Societatis nostræ, dum viveret, tempore S. Ignatii, patronus ac defensor, cum rogaretur, cur tantâ severitate leves suorum defectus castigaret: respondit: *Ut severiores Purgatorii pœnas evadant.* Rectè id Sanctus ponderabat: si Superior hoc tempore, pro uno verbo otioso, publicam flagellationem injungeret, tyrannus audiret; & tamen pro verbo otioso pœna purgantis ignis infliguntur, mundi hujus tormentis graviores. Lancia. opusc. 17. c. 5. 6. Christi pro nobis tentationes Diaboli. 8. Reconciliatio cum Deo. 9. Aliorum emendatio: *Dum unus corripitur, plurimi emendantur* ait S. Greg. in regist. & bonorum de zelo Superioris gaudium. 10. Denique variorum donorum, à Deo omnium bonorum largitore, impetratio.

Admirabile promptitudinis pœna suscipiendæ eluxit exemplum in V. P. Jacobo Laynez ob doctrinæ excellentiam in Concilio Tridentino celebri, & secundo Societatis nostræ Prapósito Generali. Hic cum Italia Præsidentem

Provincialem ageret & Ignatius præclariora subiecta è Collegiis Romanis, ob universale bonum evocaret, doluit ac per literas questus est. Sed iussit S. Pater eum expendere, num hæc querela è sincero zelo, an sui amore proficerentur: quod si reum in hoc se deprehenderet, videret ipse, quâ se dignum pœnâ censeret. Perculit epistola illa animum Laynii vehementer, cuius lectâ, relectâque sæpius, ac facto illo suo coram Deo considerato; summa cum veneratione rescribit, delicti causas, gravitatèque agnoscit, meliora spondet, ac demum concludit: habet ad Deum precatione, multis cum lacrymis, quod rarum in me est; elegi; & nunc ipsum, haud item sine lacrymis eligo, ad ista vindicanda peccata & radices, unde prodierunt, tollendas, et Reverentia vestra removeat me ab aliis regendis, & concionibus habendis, & ab omni literarum tractatione, unico relicto Breviario, jubenteque Romam mendicatum ire, ibique in culina & triclinio, aut horto, aut alio quovis ministerio ultimo, vel si minus ad hoc idoneus sum, in Grammaticæ infima schola contineat, usque ad mortem; nunquam respiciens, curâque me, nisi ut quisquias & peripetia. Atque hæc est pœna, quam primo loco eligo & depono. Et si ista non probaretur pœna, ad jejunia, ad flagella, ad quamvis præterea se offert depressionem, ignominiam, & mortificationem. Verum Ignatio promptus ille, demissusque pro satisfactione animus fuit. Quo in genere Laynii humilitas, cum Ignatii charitate & mansuetudine certavit. Tannærus in vita ejus.

Virozum

Virorum hujusmodi virtutis ac profectus sui studiosissimorum exemplo an non par est, quoque conari praestantissimos esse correctionis fructus decerpere iam si ob defectus inculpabiles corperemur; considerantes, licet forte in presenti non deliquerimus, alias tamen sapius, absque correctione offenderimus.

Quapropter, Charissimi, cum homines fragiles simus, crebriusque labamur, perfectionis tamen studio teneamur. Virgam correctionis, adeo necessariam, congruam, suavem, justam, ambabus manibus amplectamur, ut disciplina vigor minimè laxetur; & impunitate nostrâ, correctionisque

difficultate intereat. 2. Si corrigamur, nobilissimos correctionis flores proferre conitamus, nimirum demissionem, tolerantiam, iustitiam, constantiam, edificationem, charitatem, flores sanè praestantissimos. 3. Fructus quoque utilissimos, animæ puritatem, illuminationem, emendationem, meritum, satisfactionem, imitationem Redemptoris, contra tentationes robur, meliorationem aliorum; multorumque donorum cœlestium impetrationem reportemus. *Beatus homo qui corripitur & increpationem non reprobatur. Jobi 5. 17. Qui verò odit increpationes insipiens est. Proverb. 12. 1.*

REGULA XXXVIII.

De Obedientia Præsidibus subordinatis præstanda.

EXHORTATIO
IN REGULAM XXXVIII.

Ostendit non minùs obediendum esse Præsidibus subordinatis, quàm supremis.

THEMA

Quid est, quod tenes in manu? Virga. Exodi 4. 2.

VEL

Non solum Superiori domùs; sed etiam subordinatis Officialibus, obediunt. Reg 38.

Prisorum Poëtarum volumina, varias, magnisque, ut rebantur, virtutibus præditas, virgas celebravere. Has inter u-

bant, cujus vel attractus omnia in aurum transmutabat; qualis Mydæ Regis virga extitit. Alteram virgam Minerva nuncupabant, cujus attractu Ulysses, mirâ metamorphosi, aut reddebat juvenem formosum; aut, si

Trr 3 lube-

luberet, in senem rugosum deformat. Tertiam Mercurii virgam indigebant, quam operum stupendorum credebant artificem. Non aberarimus à vero, si ficticias ejusmodi virgas, veras obedientiæ imagines ac symbola pronuntiarem: obedientia enim, quidquid egeris, quantumvis vile censueris, in aurum convertit: obedientia juvenes prudentiâ beat, velut senes: & senes alacritate excitat, tanquam juvenes: obedientia denique opera admiratione digna, ac plena stupore patrat, ut gesta Sanctorum perhibent. Verum doctas fabulas, ingeniosâque Poëtarum figmenta antiquitati relinquimus, & è Codice divino celeberrimam, ac thaumaturgam Moyſis Virgam, tanquam præclarum, tum potestatis Superiorum, tum subditorum obedientiæ symbolum depromimus: & quemadmodum exhortatione proximè præcedente, *virgam correctionis*, virgæ Aaronis floridæ, comparavimus; ita nunc prodigiosam Moyſis, fratris ejus, virgam; & *virgam directionis & obedientiæ* esse demonstrabimus: dum eam corylinam, pastoritiam & divinam fuisse ostendemus.

I.
Virga
Moyſis
corylina.

I. Virga Moyſis, quâ tam admiranda patravit qualis obsecro, aut è qua materia fuit? An fuit ex auro affabrè elaborata, aut gemmis, adamantibusque splendide exornata? Minime sanè? sed lignea fuit, & quidem non ex cedris Libani, aut cupressis Sion recisa, sed ex corylo, virgulto, quàm arbori, propiori. *Virga Moyſis*, ait S. Gregorius Nyſſenus L.

adversus Judæos, tom. 13. 10. *Virga erat ex corylo, lignum commune, quod à cujusque manu caditur, & igni ad arbitrium traditur: ubi tamen Deus voluit, lignum hoc, aquam in sanguinem redigebat.* Tanta Numen supremum est potentia, atque artis; ut inlimento vili, æquè ac præstanti, operi patrare valeat obstupescenda: & per Præsidem è face populi progenitam, æquè, ac per illustri stemmate satum, te queat gubernare. Non est quod in Rectore tuo, auream desideres vitæ sanctimoniam; non est quod argenteæ Sapientiæ flumina requiras. Non est scilicet omnipotentis Divinæ accipies te virgâ directionis ex corylo decerpta, quàm ex cedro Libani præfata, in viam salutis ac perfectionis deducere; atque ad opera grandia sublimare. *Affueſcant*, ait S. Ignatius, *non intueri quis ille sit, cui obedimus; sed eni in omnibus obedimus, qui est Christus Dominus.*

Quemadmodum enim, Christi in crucem suffixi simulacro eundem prorsus honorem, venerationemque exhibemus, sive ex auro, sive ex cupro, sive ex ligno, manu artificis fabricatum: quia non materiam; sed figuram spectamus: ita pariter eundem nos par est præstare obedientiam, sive Præsidem illustri, sive obscuro loco natum, sive atate, prudentiâ, & doctrinâ conspicuum, sive ejusmodi ornamentis destitutum nati fuerimus; neque enim nos materiam intueri decet: sed figuram seu significatum: significat autem Christum Redemptorem nostrum. Olim, ut retent

Her-

Herodorus L. 2. Rex Aegypti Amasis, cum ab Aegyptiis, quod illustri loco natus non esset, parvi se aestimari conficeret; pelvim auream, suis, suorumque conviviarum pedibus ablucendis destinatam, in simulacrum Dei, nescio cuius, convertit, ac populo proposuit adorandum: id quod animo libenti populus praestitit. Quare convocatis Aegyptiis, narrato facto suo, se pelvi similem fuisse asseruit, plebeio ortum genere, nunc vero ex adjecta pelvi, factum esse simulacrum, id est, regem, adeoque honorem regum sibi esse deferendum. *Quae hoc pacto, ait Herodorus, ad te traduxit Aegyptios, persuasitque, ut acquiescentem censerent, eisdem servire & imperio ejus parere. Haud absimili modo, fuerit Superior ante pelvis vilis, nihil refert, nunc Dei Vicarium & simulacrum exhibet, adeoque iussis ejus est obsecrandum.*

Quisquis igitur, Dei providentiâ, nobis legitime propositus fuerit Superior, virgam potestatis, virgam directionis tenens, ei promptè pareamus, sive perfectione fulserit, ut aurum; sive sapientiâ radiârit, ut argentum; sive natalium & omnium donorum splendore, gemmarum instar, coruscaverit; sive etiam his carens, minime clarescat. Deus enim in illo respiciendus est, cujus amore, homini obedientia praestatur.

II. Virga Moysis, fuit pastoralis: nam dum I. Dominus Moysen interrogaret; *Quid est quod tenes in manu?* Respondit; *virga*; Exodi 4. Virga

scilicet seu baculus pastoralis, quo regebat oves soceri sui Jethro, cujus filiam Sephoram, duxerat uxorem. Hac virga pastoritia, quâ annis quadraginta, rexit oves in Madian, ac postea aliis quadraginta annis, populum Israël, symbolum est potestatis regendi & imperandi, si activè sumatur; Sin autem passivè, virtutis obedientiâ, praesidibus etiam subordinatis praestanda: qualis erat Moyses apud socerum suum Jethro, cui serviebat pascendo oves. Nos in praesenti modo utroque sumamus, ut cum potestatem regentis, tum obtemperantis obedientiam adumbret. Hanc igitur virgam, sive Jethro ovium Dominus, manu tenuisset; sive Moyses ejus opilio, sive famulus, aut puer quispiam alius; oves aequè eam respexissent, obedienterque ac simpliciter secuta fuissent. Pari ratione S. Ignatius cupit Religiosos Societatis, cuicumque obedientiam exhibere, qui ex Superioribus, sive supremis, sive mediis, sive infimis, virgam potestatis manu tenuerit, & quidpiam praeceperit, Magnum Basilium in *Constit. Monast. c. 23.* hac de re differenter auscultemus: *Quemadmodum, inquit, Pastori suo oves obtemperant, & viam, quamcumque ille vult, ingrediuntur; sic qui ex Deo cultores pietatis sunt, moderatoribus suis obsequi debent (tam primariis, quam subordinatis) nihil omnino curiosius illorum iussa perscrutantes.*

Existunt verò in quovis ordine Praesides subordinati, in Ordine D. Benedicti Abbatis subsunt priores & illorum locum tenentes; in Ordine S. Fran-

S. Francisci Guardianis, subordinantur eorum Vicarii, similia in aliis Ordinibus reperias. In Societate nostra Officiales subordinati nuncupantur, quibus ex parte virga directionis seu potestatis committitur. Primus est Minister, in rebus domesticis & sibi commissis Rectorem adjuvans. 2. In majoribus quibusdam domibus & Collegiis Subminister constituitur, qui est superior juniorum & Fratrum. 3. In tyrocinio est Manuductor, Novitios in laboribus externis & exercitiis corporalibus manuducens & dirigens. 4. In Collegiis datur Gymnasi Praefectus, cui Magistri in rebus ad scholas & studia pertinentibus, obtemperant. 5. Est Praefectus Ecclesiae, Sacrificiorum ordinem, ac res Ecclesiae ordinans. 6. Praefectus sanitatis, infirmorum valetudinem curans. 7. Culinae Praefectus, qui culinae praest: & hi omnes potestatem nonnullam à Superiore communicatam habent, virgamque directionis certis in rebus tenent, in quibus, qui illis subduntur, velut oves sequuntur atque obediunt: haud tamen in aliis, ad officium illorum non pertinentibus.

Præclaram hanc obedientiam, quæ subordinatis etiam Praefectis paremus, aliquando in Ecclesia Dei & religionibus futuram, in spiritu praevidisse videtur Iſaias Propheta c. 11. 6. dum ait: *Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hirculo accubabit: vitulus & leo & ovis simul morabuntur; & puer parvulus minabit eos.* Id est, in Ecclesia Dei Gentiles & Judæi, barbari & tartari, Indi & Europæi simul pacificè

degent, positâ barbarie & feritate: & in religionibus bene ordinatis, ubi maxime viget spiritus Christi, videtur est, superbos & feroces evadere humiles & mites; è leonibus agnos: ita ut à parvulis & simplicibus regi se sinant. *Puer parvulus minabit eos.* Significat Iſaias, ut exponit hic Cornelius à Lapide, in Ecclesia Christi & Religione fore summam humilitatem, pacem, subordinationem, & omnium obedientiam, sub quovis Prælato, etiam ignobili, indocto, atque imperfectioribus obnoxio. In quo sane obediens illustrior, & parandi studium excellentius reperitur.

Hoc est quod contestabatur S. Franciscus Seraphicus, & de seipso libenter fatebatur, ut scribit in ejus vita S. Bonaventura c. 6. Inter alia quæ dignanter mihi pietas Divina concessit, hæc gratiam contulit, ut ita libenter vitam horæ Novitio obedirem, si mihi in Præsidium daretur, atque antiquissimo & discretissimo fratri: nam subditum Prælatum suum, non ut hominem considerare debet; sed in eo illum, pro cuius est amore subiectus.

Quare non solum Prælati primariis, verum etiam ab illis potestatem vicariam habentibus, animo libenter, velut Christo Domino pareamus.

III. Virga Moysis nomen quædam virgæ Divinæ sortita est: nam ut facit textus loquitur: *Portans (Moyſes) virgam Dei in manu.* Exodi 4. Virga Dei fuit; quoniam per eam Dominus, adeo admiranda patravit prodigia: Verè virga virtutis, virga potentissimæ ac thaumaturgæ: virga

Divina

Divinæque Moyses Nili aquas in sanguine convertit; primogenitos in Ægypto extinxit; ysa pulavit Pharaos; devocavit celo grandinis tempestatē; profligavit exercitus; mare divisit; viamque per illud rutam aperuit; regna occupavit; nec nō de hostibus triumphos egit.

Si rursus activè virgam hanc interpretemur: in Superiore est virga Dei, est potestas Divina; à Numine supremo in illum derivata: *Non enim est potestas nisi à Deo. Rom. 13. Et qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Atque hac potestas non solum in Superioribus, omnibus naturæ ac gratiæ donis largè instructis; sed etiam in aliis elucet: Unde noster B. Aloysius, ut in ejus vita noviter Florentiæ edita legitur, dicere solitus fuit, sibi gratius accidere, iis subesse, qui minus corporis, animi & fortunæ bonis sunt ornati; quia natura corrupta agrè talibus subest: At Deo ejusque personam sustinētī subesse, nulla seu natura, seu fortuna recusat; cum ei cuncti serviant Reges Is verò qui Dei vices gerit; quò humilior est, minoribusq; ornamentis eonspicuis, eò aliena, vicariamque potestatem magis nudat, ac proinde clariùs cōstat, obsequia in illo nō sūtere, sed ad Deū divinamq; potestatem pertingere; adeoque obsequia tali jucundius longe & gloriosius deferri.

Expertus id quòque fuit S. Franciscus Borgias è Duce Gandiæ. Societatis nostræ religiosus, qui dexterè virgā hac uti noverat, de quo L. 4. vitæ c. 3. legitur, in cunctis sibi prapostis potestatem divinam, mentis oculis fixè intuitum, sive donis cœlestibus ornati, virique prastantes forent, sive ex infimo Fratrum, ut vocamus, coadjutorum ordine; dum enim, ne in castiga-

tione corporis excederet, à S. Ignatio Fratri Michaëli Marco subjeicius esset, diligentissimè ei parebat, non in victus duntaxat ratione, sed in omni etiam tuenda corporis valetudine: si Marcus mandabat, comēdebat; si vetabat, abstinebat; si Marcus absens, alteri potestatem commisit, & illi parebat, si nē ejus venia, nec domo quidem egrederetur. Unde verò exacta & prompta adeò obedientia? in Marco, Christum Dominum intuebatur.

Quod si passivè, virgam Dei, virgam Mosaicam sumamus, pro obedientia: si quæras, cur illa in manu Moysis tot stupenda ediderit prodigia? Respondet Ecclesiastes apostolicus Joannes Paulus Oliva, Exhortatione primā ad nostros Romæ habita: *Quia Legislatoris manus tractabilem se præbuit: Israelitas servavit, tyrannos demersit. Sive enim eā Moyses aquas percuteret, sive terræ pulverē cōmoveret sive eam deprimeret, sive in cœlū elevaret, atq; extenderet, Legislatoris manus tractabilem se præbuit: & hac ratione admiranda patravit. Ita quòque si Superioris manus tractabiles nos exhibuerimus; si virga flexilis, & ad nutum mobilis extiterimus, mira patrabimus, virtute obedientiæ, tanquā potentia obedientialis: etiam si nec sumus sublimitate doctrinæ, & ingenii acumine Aristoteles aut Platones, nec eloqui & facultatū flumine Tullio aut Demostheni pares: si tamen instar virgæ coryli, in manu superiorum, ad omnia prompti fuerimus, per obedientiam: apostolici zeli prodigia patrabimus; vincemus animos, expugnabimus vitia, animas Deo lucrabimur; nam *vir obediens loquetur victorias*: Pro-*

Vuu verb.

verb. 21. 28. Unde vel oculis nostris conspicimus, non raro, v̄ros minùs Philosophicâ ac Theologicâ scientiâ exornatos, plures Deo animas lucrari, quàm profundissimâ doctrinâ inclytos, ipsôsq; adeo in Religione Tyrones, majori ardore ac fructu rudem popellum instruere fidei Christianæ elementis, quàm in Ordine religioso aetate provectos. Ante omnia verò caveamus ne régentis dexterâ excidamus: cùm enim effētrix prodigiorum virga, dexterâ Moysis excidit, continuo provoluta in pulvere, in serpentem & draconem grandem mutata est, ita ut Moyses ipse perterrefactus aufugeret.

Idcirco, Dilectissimi, virga Moysis corylina doceat nos 1. In Superioribus, non considerare generis nobilitatem; non vitæ virtutumque perfectionem; non ingenii felicitatem; non scientiæ laudem; sed Dei omnipotentis authoritatem: & Christi Domini personam, in Superiore relucen-

tem. 2. Virgam Moysis pastoriam seu Superioris potestatem, respiciamus, honoremus, eidemque nos submittamus; sive eam manu præceperit Superior summus, sive medius, sive infimus, sequamur simpliciter velut oves; quacunque nos viâ duxerit. 3. Hâc ratione, virga seu potestas Superiorum, & ipsa quoque obedientia, est Virga divina, magnâque in nobis ad gloriam Dei operabitur, in animarum conversione & salute; præsertim, si ad obedientiæ nutum flexiles semper fuerimus. Loquemur victorias ac triumphos, & re ipsa experiemur id quod docet S. Augustinus & ex eo Doctor Angelicus, ac tradit Joannes XXII. Pontifex Maximus in extravag. Querundam. De verborum signif. *Pas-pas magnum bonum est, majus integritas, sed maximum obedientia: quia prima rebus, secunda carni, tertia menti, & animo dominantur: & Mosaica instar virgæ, grandia per nos & stupenda operatur.*

REGULA XXXIX.
DE DESCRIPTIONE LITERARUM
EXHORTATIO
IN EANDEM,

Ostendit varias cautelas in Epistolis scribendis adhibendas.

T H E M A.

Hanc ecce vobis, charissimi, secundam scribo Epistolam, in quibus vestram excito, in commonitione, sinceram mentem.

2. Petri 3. 1.

Vel ex Regula. Si aliquis alteri scriberet &c.

Omo geminam quodammodo nactus est linguam, quâ animi sui sensa depromit: puta, linguam, quâ verba profert; & manum, quâ literas pingit; illa est lingua oris; hanc dexterâ linguam, cum Davide, nuncupare poteris: Psal. 44. 2. *Lingua mea calamus scribae velociter scribens.* Vel ut clarissimus Aggeus Propheta exprimit: *Fatum est verbum Domini in manu Aggei.* c. 1. 1. Et veluti illa plurimorum vel emolumentorum, vel detrimentorum scaturigo esse potest, ita pariter & hac; unde sequitur utramque rite

esse gubernandam: imò magis referre videtur, ut sobriè, prudenterque tractetur stylus, quo scribimus; quàm lingua, quâ verba proferimus: volant enim verba, & nullum sui in aëre vestigium relinquunt: at verò quæ chartæ consignantur, extant, atque perennant. Hinc orta est tanta Fundatorum Ordinum cura (& in primis S. Parentis nostri) caventium, ut literæ nec absque facultate Superiorum scribantur, aut accipiantur, nec vana aut noxia, sed utilia ac salutaria contineant; ut exhortatione præfenti exponemus.

I. Prima cautela à S. Fundatoribus præscripta est, *Ne literæ exarentur ac destinentur absque Superioris facultate.* Exegit hoc multis antè sæculis S. Augustinus in Regula c. 14. S. Benedictus

I. Cautela ut literæ scribantur cum venia Superiorum.

dictus in Regula c. 54. S. Fructuosus Episcopus in Regula c. 5. Carmelita Constit. p. 1. c. 23. Carmelita Discreti S. Elia p. 1. Const. c. 1. §. 7. Carthusiani p. 2. Statut. c. 24. n. 17. Predicadores Constit. dist. c. 17. inter culpas graves numerant: si quis literas alicui miserit, vel sibi missas legerit, quas suo Praefidi antè non ostenderit. Capuccini, Clerici Regulares Theatini. Const. p. 3. c. 9. Clerici S. Pauli L. 2. Const. c. 1. aliique plures. Quibus accedit S. Fundator noster p. 3. Const. c. 1. & in Exam. c. 4. §. 6.

Duplex autem potissimum ratio, ad hoc statuendum, viros sanctos permovisse videtur; nimirum bonum commune religionis, & bonum privatum Religiosi scribentis: & quidem 1. Bonum commune: quanta enim Ordini cuius incommoda ac detrimenta accerferentur; si subditi, pro libitu, literas ultro citroque mitterent, de rebus externorum, de bellis Regum ac Principum; dum pro suo quisque affectu, contra hunc, vel illum Regem, multa exarat, quae si interceptantur (ut non raro accidit) quanta inde Principum offensae, animi aversiones, aliaque damna nascuntur? 2. Bonum privatum scribentis: si enim cuius absque facultate literas dare liceret; quanta occasiones tentationum, praesertim junioribus & tyronibus, de suis difficultatibus, cum parentibus & amicis, per literas agentibus? quot distractiones, quot in studiis turbationes, quot in pietatis exercitiis impedimenta orirentur? Cur autem ejusmodi clancularia litera scribun-

tur, nisi quia aliquid continent vel inconveniens, vel illicitum, vel noxium, quod Superiorem latere volumus? Jam enim recensentur defectus domini commissi, atque ita facile committitur detractio: jam patefiunt commotiones contra Superiorem, & est murmuratio; jam contra fratres nostras querela deponuntur, & est charitatis violatio.

Jurè igitur vetatur, absque facultate *cuiquam* scribere: sive sit persona Ordinis, sive sit extranea: ac multo magis si sint parentes aut sanguine propinquo juncti: & vel maxime si sint personae alterius sexus, olim viros aut familiares, id enim periculo majori obnoxium est; facile enim amicitia renovatur amicitia & animae periculum accerbitur. *Blandas literas & crebra munuscula sanctus amor non habet*, ait S. Hieronymus Ep. 2. ad Nepotianum.

Neque id solum intelligendum est de literis clausis, verum etiam de apertis, Sygraphis, memorialibus & schediasmatis. Quemadmodum declaravit A. R. P. Mutius Vitelleschus VI. Societatis nostrae Generalis Anno 1630. ad Provinciam Tolosanam hoc scribens: *Schedula nequeunt scribi sine venia, juxta regulam, quia sunt literae breviores. Idem rescriptit A. R. P. Claudius Aquaviva V. Societatis Generalis ad Congregationem Provinciam Venetam; vetans absque facultate scribi memorialia, chirographa, schedulas. Idem PP. Predicadores in Conventu Generali hic Treviris habito Anno 1289. statuunt: Inhibemus, in-*
quival,

quint, *litteras, vel schedulas, vel alia
quavis memorialia.* Et ratio est prima,
quia in memoriali parvo, eadem exa-
rari queunt, quæ in majore Epistola.
2. Si apertum sit, hoc quodque incom-
modi adfert, quod non ab illo dunta-
xat, ad quem destinatur; verum etiam
à tabellario, & aliis, quibus ille osten-
derit, legi queat; adeoque plus sape
mali ex eo, quam ex literis promana-
re valet. Ex quibus liquet, clancula-
riam omnem descriptionem, sive apertis,
sive clausis fiat literis, omni studio
evitandam, ne tum Ordini, tum scri-
benti, damna recensita obveniant.

II. Altera cautela à Fundatoribus
adhiberi iussa est, ut literæ ad nos ab
aliis missæ, prius Superiori exhibean-
tur, qui eas lectas aut non lectas, tra-
dat, vel non tradat, prout in Domino
expedire judicaverit; nosque ad ut-
rumque indifferentiam præferamus.
Legitur id quodque cautum, sub pœna,
in Regula S. Augustini Reg. 9. & idem
S. Bonaventura p. 1. speculi c. 4. præ-
scribitur. Novitiis; & suis alumnis alio-
rum Ordinum Regula. Ratio est 1.
Ne forte literæ quidquam contineant,
quod tentationem parere valeat. 2.
Ut Superiores, subditos suos præmu-
nito queant si quæpiam scienda quin-
dem, sed cum detrimento spiritus con-
iuncta, literis contineantur. 3. Ut sub-
diti affectum inordinatum & curiosi-
tatem abnegent, dum literas esse al-
tatas resciant; idque ad Dei majorem
gloriam & virtutis profectum.

Refert Cassianus L. 5. Instit. c. 29.
& in vitis Patrum L. 4. legitur de se-
ne quodam, Machete nomine: huic

cum aliquando Epistolæ Patris ac Ma-
tris, amicorumque multorum, de Pro-
vincia Ponti transmissæ fuissent: ac-
cipiens grandem fasciculum litera-
rum, diuque apud semetipsum vol-
vens, dixit: Quantarum cogitatio-
num causa erit mihi istarum lectio?
quæ me vel ad inane gaudium, vel ad
tristitias infructuosas impellent?
Quantis diebus, horum recitatione,
qui scripserunt, intentionem pecto-
ris mei, à proposito contemplationis
revocabunt? Atque hæc animo vol-
vens, literas minime referatas, igni
tradidit cremandas. Non ab simile est,
quod de S. Ignatio recenset Ribade-
neira L. 5. vita c. 1. Quamobrem ve-
rò ista? Ut scilicet amorem magis,
magisque à sanguine junctis avelle-
rent; & curiositatem abnegarent.

III. Tertia cautela, est, ut litera-
rum materia à viro Religioso non
sit aliena: hinc ut docent nos Monita
Gen. n. 4. *curandum est diligenter, ne
de secularibus negotiis, aut inutilibus,
aut ab eo qui scribit, alienis, litera quid-
quam contineant; cujusmodi essent rus-
musculi, nuntii de rebus viro Religioso
non consentaneis: quæ etiam forma
quadam scribendi, & figura, locutiones-
que secularem & aulicam consuetudi-
nem olentes, inania officia, & assellata
assentatiuncula, & id genus alia, quæ
hæud parum dedecent.* S. Hieronymus
Epist. 87. Monacho incongruum esse
censebat *latere corpore, & linguâ per to-
tius orbem vagari.* Quis neget incon-
veniens esse cuivis Religioso, Deo,
rebusque sacris consecrato; Urbes,
emporia, oppida & regna in Hemi-
sphærio

III.
Literæ
non con-
tineant a-
liena à vi-
ro Reli-
giolo;

sphærio nostro sita mente pervagari, rumores expiscari, iis chartas implere, ut se aliisque iis inaniter pascat? O quot temporis nobilissimi horæ hac ratione dilapidantur, quæ melius æternitati consecrarentur? Quid, obsecro, ad nos, negotia secularia, ut iis nos intricemus, aut iis scribendis, tempus pretiosum, ad præmia sempiterna nobis comparanda concessum, frivole infumamus? *Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus*, ait Apostolus 2. Tim. 2. 4. Quid ad nos aliena, inutilia, otiosa, rumores ficti, falsaque nuntia? sanè, quemadmodum ea, os religiosum profari, nefas est, ita quoque calamo ejusmodi exarare omnino est indeceus. Neque opponas ejusmodi literis amicitiam coli, charitatem foveri atque conservari. Negat enim id S. Gregorius & Symmachus; qui veram amicitiam, conjunctionemque christianam, literarum garrulitate, & chartis haud indigere asserit: L. 4. Epist. 28. *Facis securitas mea, ut diligam etiam à tacente non ambigam: ergo amicitia nostra fiducia non ex literis pendeat.* Si ne amicitia quidem ex literis pendet sanctitate plenius, quales dabat S. Gregorius ad Symmachum; quanto minus ab otiosis, inutilibus, curiosis, secularium nugis aut quisquiliis scatentibus, pendeat? *Non quia lingua tacuit, ait S. Gregorius Homil. 24. in Evang. ardere charitas cessavit. Et salcum nube tegitur, non videtur in terra, & tamen ardet in celo: sic occupata esse charitas solet; & intus vim sui ardoris exerit, & foris flammam operis non ostendit.* Verùm deus ami-

citiam, charitatemque conservati literis; id sanè uberius meliusque literæ religioso consentanea, quam ab eorum statu aliena præstabunt.

IV. Quarta cautela in literis exaratis adhibenda est, ut & res que scribitur, ac scribendi methodus, legenti & scribenti ad profectum in virtute proficit, & utrumque adificet: Postulant id à nobis monita Gen. 4. citato: ubi jubent: *ita à nostris scribendum, ut non res solum, sed ipse etiam scribendi modus, adificationi sit legenti.* Tunc autem literæ nostra adificationi sunt legentibus; si non vana, non curiosa, non ludrica & jocosa, sed serena, sed spiritualia ac sancta tractent; quibus aut mæstos solatio recreemus; aut afflictos ad patientiam excitemus; aut tepidos ad amorem divinum & perfectionis studium animemus: aut rudes, ignarosque rerum cœlestium scientiâ instruamus. Tales, quæ id præstiterunt, fuere Epistola S. Cypriani Carthaginensis Episcopi ad S. Cornelium Papam, & vicissim hujus ad illum. Tales fuere Epistola S. Chryfostomi ad S. Anastasium abbas, & vicissim hujus ad illum. Tales S. Chryfostomi ad S. Olympiadem magni nominis devotam, quam in fide virtutisque firmavit. Quantum luminis, mutuo literarum commercio, sibi attulerit, S. Basilius & S. Gregorius Nazianzenus, S. Hieronymus & S. Augustinus? Quid de M. Gregorio, & M. Leonis, quid de Mellifui Bernardi, Sapientis Paulini Nolani, Religiosissimi Petri Damiani, aliorumque piientissimis literis dicemus? Quid de aliis

denique de literis S. P. N. Ignatii ?
Ex quid in animis nostrorum effe-
rent, legere licet in ejus vita apud Pa-
trem Bartoli L. 4. n. 17.

Quanta vis & energia vel una epi-
stolæ paulinæ sententia extitit, cujus
illustre trophæum Augustinus fuit,
quem illa è libidinum cœno extra-
xit, è Manichæo Catholicum, ex ho-
stie romanæ fidei propugnatorem ac
magistrum reddidit: vix enim perdi-
tus juvenis sub arbore confidens Pau-
lum in manus sumpserat, ac celebre
illud ejus ad Romanos scriptum axio-
ma legerat: *Sicut in die honeste ambu-
lemus, non in comestationibus & ebrie-
tationibus; non in cubilibus & impudici-
tatis; non in contentione & amulatione;*
*sed induamini Dominum JESUM Chri-
stum; & carnis curam ne feceritis in-
desiderit.* Vix, inquam, hæc legerat,
cum ingenti vi lacrymarum profusâ,
multo felicius, sanctiusque invetera-
torum scelerum scabiem absterlit,
quam lepram Jordane Naaman Syrus
eluerit. *Exclamabam legens hæc foris,*
& agnoscebat intus, notebam multiplicari
terrens bonis, cum in æterna simplicitate
haberem omnia. L. 9. confell. c. 4. Ita-
que Augustini conversi decus Ecclesia,
non tam eloquentiæ Ambrosii, perpetui-
que Monicæ Matris lacrymis ad-
scriptæ, quam Pauli epistola, quæ for-
nacis instar ardentissimæ sordes ex-
purgavit, vile plumbum in purissi-
mum aurum; hæreticum, impurumque
hominem in admirabilem Theolo-
gum & sanctissimum Præfulem effor-
mavit. *Exclamabam hæc legens foris,*
& agnoscebat intus.

Quanta efficacia, imò & potentia,
in qualibet Augustini manu exarata
pagina, quæ non tam legentibus sua-
debat, quam imperabat, sæculi fastum
ponere, honorum insignia calcare; &
fasces abjicere, patrimonium ampla
largâ manu in egentes erogare; ut si-
bi accidisse S. Paulinus testatur: *Cha-
ritas Christi per literas tuas visceribus*
meis intimavit, quas & de scholasticis
facultatibus affluentes & de celestibus
favis dulces, ut anima mea medicas &
*altrices teneo: O verè salterra, quo pra-
cordia nostra, ne possint sæculi vanescere*
errore, condiuntur. O si tales nostræ
forent, quas mittimus, tabellæ! O si
animarum forent medicæ & altrices;
quæ instar alexipharmaci animæ mor-
bos depellerent; aut instar vitalis ligni
adversus mortis pericula, præsidium
afferrent; aut instar manna, famem
sitimque justitiæ alerent, ac enutri-
rent; aut instar salis animas resper-
gerent, atque à vitiorum corruptione
præservarent!

Pudore meritò suffunduntur Reli-
giosi, dum sæcularium chartas spiritu
plenas perlegunt, suas verò velut mor-
tuas, aridas, spiritusque vitali destitutas
intuentur. Aspiciant non gentium
Doctorem, non rectorem animarum,
sed equestris Ordinis hominem, gladio
cinctum, lorica & casside protectum,
Pannachium dico; de quo S. Hiero-
nymus scripto hoc judicium tulit:
Simplices epistola tua, olent Prophetas,
Apostolos spirant. epist. 19. ad Pannach.
Cedo jam, si milites cataphracti, lire-
ras suas novæ, veterisque legis senten-
tiis animant; quæ ignominia, quod
probrum.

probrum erit Religioso, in Christi schola educato, Evangelii lacte nutrito, epistolas omni virtutis ac pietatis succo destitutas exarare? Is qui hostium sanguine manus cruentat, arces inimicas expugnat, populos subjugum mittit, Evangelistarum tonitruis personat, & Prophetarum fulminibus armatur: *Epistola tua oleum Prophetas, Apostolos spirant*: Et Religiosus, Christi miles, Crucifixi assecla, Evangelii præco, chartas circumquaque mittit, non Prophetarum oracula, non Apostolorum acroamata, sed novorum, rumesculorum, & figmentorum mendacia crepantes & buccinantes. O quale hoc dedecus & ratio agendi præpostera!

Quapropter, Dilectissimi, ne id nobis dedecoris accersamus, antedictas, in literarum conscriptione, quaternas cautelas ad amissim observemus 1. Nunquam clancularias, insciis Præsidibus nostris, literas destinemus; sed alveum communem ac consuetum teneamus, adeò ut nec chirographum, nec schediasma, nec memoriale, ut vocamus, absque facultate amandemus; sive ad nostros, sive ad externos, & minime ad sequioris sexûs personas, ne aut Religioni, aut nobismet ipsis tem-

porale vel spirituale nocumentum afferamus. 2. Idem in literis accipiendis, & absque Superiorum venia non aperiendis observemus; ut tentationibus ac periculis occurramus. 3. Procul sint ab epistolis nostris, ea quæ à statu nostro aliena sunt, procul rumesculi, & nuntii nobis non consentanei, procul secularia negotia, regum bella, Principum matrimonia, ianua officia, assentatiunculæ, aulicæ verborum phalæx, aliæque Religiosos dedecentia. Sed 4. discamus à Sanctis Apostolis, discamus ab Ecclesiæ sanctæ Doctores, Patribusque venerandis, quin & à Pammachio Viro militari, quæ materia, quæ forma epistolarum nostrarum esse debeat; ut nimirum religiosam simplicitatem, pietatem, virtutem præferant, oleant Prophetas, Apostolos spirant: neque id difficile accidet, si spiritu Dei pleni fuerimus: ex abundantia cordis, lingua loquitur; calamus scribit: sed omnino facile erit, si de nobis dicatur, quod Paulus de Corinthiis

Vos epistola nostra estis, scripta non atramento, sed spiritu Dei vivi. 2. Corinth. 3.

REGULA XL.
DE REDDENDA RATIONE CONSCIENTIÆ.
EXHORTATIO

IN EANDEM,

Tradit conditiones rationis Conscientiæ.

T H E M A.

Effundite coram illo corda vestra. Psalm. 61. 9.

VEL

Conscientia magna cum humilitate & charitate manifestanda est. Reg. 40.

Etematis allegati verba, à Vate coronato, instinctu Spiritus Sancti prolata, triplici sensu non incongruè exponuntur. 1. Effundite coram illo (Deo scilicet) corda vestra, per orationem, id est, in oratione, desideria, gemitus, necessitates & afflictiones vestras, coram Deo plenè declare. Hac ratione David ipse Psalm. 141. 3. inquit: Effundo in conspectu eius orationem meam, & tribulationem meam, ante ipsum pronuntio. Ita pariter Anna, Heli Pontifici respondebat: Multum infelix nimis sum ego, & omne quod in-
briare potest, non vibi; sed effudi animam

meam, in conspectu Domini. 1. Reg. 1. 15.
2. S. Ambrosii & Hugonis Cardinalis expositio est: Effundite coram illo corda vestra, per exhomologesin: Cor etenim peccatoris, cloacæ, ac sentinæ intiar, peccatorum sordibus, stercorebùsque oppletum est, cui Dominus, purum gratiæ divinæ liquorem haudquaquam infundit, nisi peccator, ope Sacramenti penitentiae, delictorum sordes evacuet, atque effundat. 3. Intelligi quoque rectè potest, dicta Davidis cohortatio de ratione conscientiae, quæ in Societate, aliisque Ordinibus, Prælati redditur: Effundite coram illo (Prælate aut Superiore) corda vestra; ut tanquam Superior vos cognoscat, & dirigat, tanquam Medicus vos curet; & sollicitudine paternâ vobis tanquam Pater provideat: atque
Xxx ut

ut id melius præstetis, ternas rationis conscientiæ conditiones, sive virtutes, scilicet puritatem, humilitatem & charitatem, præsentis dictione, declarabimus.

I. Conscientia manifestanda cum sinceritate ut Superiori.

I. R. P. Claudius Aquaviva sextus Societatis nostræ Generalis Præpositus, in præclarissimis industriis suis cap. 9. Terna rationis conscientiæ impedimenta recenset; scilicet Superbiam, profunditatem, seu candoris & charitatis defectum, atque inanem incommodi secuturi timorem. Ternis autem hæc vitii seu defectibus, Sanctus Fundator noster, in Regula præsentis, ternas è diametro opponit virtutes, nempe humilitatem superbiæ, puritatem profunditati, & charitatem timori. Quas explicare necesse est: incipimus autem à puritate.

Effundite coram illo corda vestra; Finis hujus manifestationis est, ut Superior subditos sibi commissos probè cognoscat; atque sine detrimento salutis eorum dirigat: sunt in Societate variaz missiones, varia officia & ministeria, inter heterodoxos & orthodoxos, inter paganos & Christianos: sunt in aliis ordinibus, variaz quoque grangiarum, præposituræ, Parochiæ, Missiones, Domicilia, ad bona Monasteriorum foris administranda & procuranda, ad quæ diversi applicandi ac destinandi sunt: id autem securè & commodè fieri nequit, nisi Superior plenam suorum cognitionem adeptus sit: hujus enim cognitionis defectu, continget facile, nonneminem eo loco collocari, in quo magna labendi occasio, & multa tentationum periculosa materia se offerat, ad quam

eadem missus, vehementi impetu & animi inclinatione rapiatur, ac in ruinam præcipitur. Ne id accidat; *Effundite coram illo corda vestra;* & magnâ puritate, charitate, sinceritate, Prædicti tanquam animarum Rectori, cordis sinus & latentes in eo inclinationes prorsus detegite.

Ad idem præstandum hortatur *Sermias* Propheta Thren. 20. 19. dicitur: *Effunde sicut aquam cor tuum.* Quam sententiam Higo explicat: Cor, inquit, effunde, non sicut lac, cujus color remanet; non sicut vinum cujus odor remanet; non sicut mel, cujus sapor remanet, sed sicut aquam, de qua, cum effusa fuerit, nihil remanet. Pari modo effunde de corde tuo passionum tumultus, propensionum pondus & robur vitiorum, ut nec color remaneat in figuris exterioribus, nec odor in verbis, nec sapor in affectibus, quem non effundas, atque aperias, dicens & statuens cum *Isaia* c. 14. 22. *Perdam Babylonis nomen, & reliquias, & progeniem, & germen. Cor nostrum effundimus,* ait S. Ambrosius, *quando omnes cogitationes & voluntates cordis nostri, alicui aperimus: Ut nimirum præmuniamur, defendamur, & custodiamur.* O quot recenseri possent, in variis religiosis Ordinibus, qui claustratis defectu turpiter corrèperunt?

S. Dorotheus, in vita spirituali, omnique asceseo genere longè versatissimus, disertè affirmat, nullam aliam causam quarendam lapsus omnium quam quod Superioribus se clarè non detexerint, nec motus animi, morelique ad medelam obtinendam, manifestaverint. Ac proinde Veteres Ascetæ, tantè

hac

hac in parte accuratione erant, ut S. Joannes Climacus scriptum reliquerit, grado 4. Se in quopiam Monasterio Monachum spectasse libello instructum, in quo omnem conscientie suæ rationem consignaret, ad eandem Archimandritæ manifestandam. Additque idem reliquis Monachis in more positum fuisse. Et rectè id quidem: securè graditur, qui à Superioribus ducitur; suæ exponitur, quisquis iis relictis, iudicio proprio innititur. *Aperi cogitationis tuas Patribus tuis*, inquit Abbas Iulianus. & *Gratia Dei protegat te*: quæ, eo neglecto, te deseret; ut asserere non dubitavit S. Vincentius Tract. de vita spiritus. *Christus*, inquit, *numquam suam gratiam, ministrabit illi, qui cum habeat, in via perfectionis Ductorem, negligat ductum sui*. *Hæc manifestatio ex ductu obedientie, vi regia est, homines ad summitatem scale deducens, cui Deus innixus.*

Etenim gratissima Deo accidit hæc claritas & cum Superioribus, Christi Vicariis, sinceritas: cum enim ipse, sit puritas & veritas summa; animis sinceris, apertisque ac veritatis amantibus vel maxime delectatur: quemadmodum huic virtuti contraria obscuritas, plurimum ipsi displicet, & Dæmoni aridet, teste S. Dorotheo antè laudato serm. 5. *Carodemon, de eo sibi maxime gratulatur, qui Duce & Governatore caret*; adeoque proprii iudicii ductum sequitur. Ita in primis de uno Fratre, gaudio perfundeatur; de quo S. Macario Abbati retulit: *Habeo unum è fratribus tuis, quem velut turbinem, pro libitu, verso*. Macarius, ejus accepto nomine, accersitum & diu rellitatore, tandem fateri coë-

git, quod reserat, & quo in cardine versaretur, quibus pravæ cogitationum insultibus quateretur, iisque detectis, correctus & quieti restitutus, eâ animi deinceps constantia fuit, ut Dæmon in eum, tanquam aliis durior, maledicta evomeret. *Igitur effundite coram illo, seu Superiore, seu conscientie arbitro, corda vestra, & tuti eritis, Dæmoniumque victores evadetis.*

II. Proxima conditio, seu virtus in ratione conscientie, & superbie contraria, est humilitas; quâ Superiori, sive Provinciali, sive locali, sive conscientie directori, animi plagas & vulnera detegimus. *Effundite coram illo corda vestra*. Verùm, habet, inquis, hæc effusio cordis, hæc sui pectoris denudatio, & arcuorum mentis manifestatio, difficultatem suam, ex verecundia & pudore ortam; quâ quisque miserias suas aperire refugit. At huic remora humilitatis clypeum oppone: & scito Præsidem tuum, Medici partes agere; ac proinde coram spirituali hoc archiatro, instar infirmi, morbis corporis oppressi te gere. *Quid præstat ægrotus*; dum Medicum adsciscit? An non morbum, & morbi causas atque origines; & si fortè pluribus infirmitatibus jactetur, singulas aperit? An non & morbi tempus, & humorum temperiem, seu complexionem propriam, exactè exponit: magno alioquin vitæ periculo exponendus, si Medicum informatione debitâ, haud instrueret? Imò an non quandoque secretiores etiam partes, non absque rubore, Medico ostenduntur, ut curentur? Pari ergo methodo, ægritudines spirituales, animique dispositiones, tam præsentem

II.
Cum humilitate,
ut medico.

Xxx 2 quam

quàm præteritas explica, ut sanentur: nam ut docet S. Hieronymus super Eccles. 10. *Quod ignorat, medicina, non sanat.*

Quapropter rectè monet Ecclesiasticus c. 18. 20. *Ante languorem adhibe medicinam*: quemadmodum enim ante languorem corporis, adhibes antidota, alexipharmaca, ac præservativa; ita quoque & multò magis, in morbis animæ, adhibe medicinam: sed qualem? Cum humilitate, cum candore & puritate, intimos mentis tuæ sinus ac recessus Præsidii aut conscientiæ Directori aperiri, ut morbi & mortis pericula prævertat; nec ulla te verecundia absterreat: ut enim l. c. idem Ecclesiasticus suadet: *Ante languorem humilia te.* Sensus literalis est, ante languorem oportere sobriam vitam ducere, abstinentiâ corpus macerare, atque ita se humiliare; ne quis in morbum prolabatur: jam verò, si haud difficile reputatur, ad præveniendam ægritudinem corporis, sobrietate cibi potûsque corpus humiliare; quis sanum esse consilium inficias iërit, sese coram Deo & Superiore deprimere? Quæ sanè Deo gratissima, hominiquè utilissima est humilitas.

Ante languorem humilia te! Humilias te, dum devicto rubore, cor tuum effundis: quæ cordis effusio seu manifestatio, pharmacum tibi, medelamque præstantissimam & multiplicem exhibet. Quid enim? Medicinam præservativam desideras? Conscientiæ manifestatio, à vitiis morbis & tentationibus custodit. Purgativam optas? A peccatorum & culparum sordibus emaculat. Vis conservativam? Sanitatem acqui-

tam in flore & vigore suo tuetur. Confortativam cupis? Vires animæ in exercitio virtutum, præsertim humilitatis, corroborat. Denique si emolliivam ac lenitivam mälis, illa Deum emollit, propitium reddit ac placat, ut eò majoribus te cumulet favoribus & gratiis, quò candidioris pectoris, mentisque demissioris & fidelioris erga Vicarios suos te deprehenderit: id quod antedixit Ecclesiasticus verbis Spiritus Sanctus insinuat, dum mox subtexit: *Ante languorem humilia te. & in conspectu Altissimi venies propitiationem.* l. c. Quis igitur, ut hac medelâ gaudeat, ante languorem se humiliare, sinûsque cordis aperire recuset?

Hanc sanè manifestationis sui humilitatem miris præconiis exornant, & commendant sancti Patres Basilianus, Ambrosius, Hieronymus, Bernardus, Gregorius, Benedictus, & alii: dum eam multorum meritum, & coronarum cœlestium causam, veræque demissionis notam ac telleram esse profitentur: Existimas fortasse, gepuisti humilitatis virtute præditum esse te, cum eâ tamen careas: probam ejus desideras? Clarissimam conscientiæ manifestatio, ejûsque sinceritas & claritas, aut ejûdem obscuritas tibi præbebit. Rectè enim Cassianus L. 4. c. 39, inter humilitatis veræ indicia, illam secundo loco recenset: *Vera, inquit, humilitas est, si non solum actuum suorum, verum etiam cogitationum, nihil suum celaverit secretum.* Abbas verò Moyses collat. 2. c. 10. primo eam loco collocat, dicens: *Vera discretio non nisi per â humilitate conquiratur: cujus humilitatis hæc erit prima probatio, si unquam.*

univerſa, non ſolum qua agenda ſunt; ſed etiam qua cogitantur, ſeniorum reſerventur examini. Adſtipulator S. Patriarcha Benedictus in reg. c. 7. aſſerens: Quintus humilitatis gradus eſt, ſi omnes cogitationes malas, cordi ſuo advenientes, vel malè à ſe abſcuſe commiſſa, per humilem confeſſionem, Abbatem non celaverit ſuum. S. quoque Gregorius M. humilem ejuſmodi candorem magnis efferre laudibus; & in primis eam in ſancto Job præ aliis virtutibus commendat: *Mirrentur*, inquit, *in eo, qui valent caſtitati continentiam, mirrentur integritatem juſtitiam, mirrentur viſitæ pietatis, ego in eo non minùs admiror confeſſionem humiſſimam peccatorum, quam ut ſublimia geſta virtutum.*

Hæc igitur, altera eſt conditio & virtus rationis conſcientiæ, ut eam, veluti Medico, humilitate magnâ, aperiamus, & ante vel poſt languorem nos humiliemus, quò Dei gratiam, animæ ſanitatem & amiſſam recuperemus & recuperatam conſervemus. Ut enim loquitur S. Cyprianus L. de zelo: *Facilis cura eſt, ubi plaga perſpicua eſt, & cito ad ſanitatem, medela ſuavemente, perducitur vulnera, quò videtur.*

III. Tertia conditio & virtus impedimento tertio, ſcilicet metui incommodorum futurorum, oppoſita, eſt charitas: *Magna cum charitate ſe aperiant*, ait S. Iguatius. Charitas foras mittit timorem: charitas non cogitat malum, non ſuſpicionibus movetur, non perturbationibus agitur; non metuit ex manifeſtatione ſui contemptum, non depreſſionem, non abalienationem animi, non alia incommoda: quoniam revelat ſua vulnera Superiori, non ut Judici &

vindici; ſed ut patri & amico, qui compaſſione tangitur, qui opem adferre conatur, ſolacium impertit, atque ad meliora dirigit: imò inſtar benevolentiffimi Parentis puerum ægrum aut vulneratum, non irâ & furore; ſed dolore & compaſſione proſequitur.

Effundite ergo coram illo corda veſtræ ejus latibula detegite; quidquid mali abſconditum eſt, in ſinum paternum conjicite; & inſtar pueri, ſpinam pedi infixam gerentis, abſque incommodi metu ad paternam manum, ut eximat, recurrите. Magnum profectò beneficium eſt, fidelem nanciſci amicum, in rebus hujus ſæculi, cui cordis tui arcana turò poſſis committere: cujus conſilium ſequare, cujus opem exſpectare valeas. Res autem animæ potiores ſunt, majoribus difficultatibus parent, pluribus discriminibus expoſitæ ſunt. Quidni igitur fidelem amicum, qui nos inſtituat juvet, tueatur ac dirigat, magni æſtimemus? Quis autem amicus ſollicitudine, & vigilantia, fidelitate & ſapientia præſtantior, Præſato, à Deo in Patrem Præceptorem, ac Ducem nobis aſſignato, rationemque de nobis, noſtrique curâ reddituro? Quamobrem igitur ab illius oculis nos abſcondemus? Et inſtar Adæ, conſpectum illius fugiemus? Expendamus præclariffima Divi Auguſtini verba L. de amico fideli prolata c. 5. *Quæ felicitas, qua ſecuritas, qua immunitas eſt, habere, cum quo aequè audeas loqui, ut tibi? Cui conſiteri non timeas, ſi quid deliqueris; cui non erubeſcas revelare de ſpiritualibus, ſi quid profeceris? Cui cordis tui omnia ſecreta committas & commendes conſilia? Amicus fidelis, ait Sapiens, medicamentum*

camentum v'ra Eccli. 6. 16. Non enim validior, nec efficacior vulneribus nostris est medicina, quam habere, qui omni incommodo occurrat compatiens, omni commodo occurrat congratulans, ut junctis humeris, onera sua invicem tolerent.

Effundite, igitur, coram illo corda vestra; tanquam Filii coram Patre amarissimo: sanè vidimus non rarò, accurrentes ad Superiorem, ut morbos suos aperiant, solà manifestatione sanatos: diabolus enim libens piscatur in turbido, & in tenebris ambulat; defectus autem fugit, ipsaque culpa, humilitate & confessione lassescit. Veluti apud Climacum gradu 4. & apud Cassianum coll. 2. c. 11. exempla luculenta restantur.

Quocirca, Charissimi, dum suis temporibus, conscientia ratio reddenda est, terna prædicta, spiritualis profectus impedimenta, profunditatem, superbiam, & incommodi secuturi metum, procul amandate; & vice versà, oppositas virtutes assequi contendite. 1. Effundite coram illo corda vestra, cum puritate & sinceritate: generale enim & evidens indicium, diabolica cogitationis esse, pronuntiat Cassianus, si eam seniori aperi-

re confundamini. Veterum Asceticum more, sicut aquam, passionum, perturbationum, propensionum, cogitationum & affectionum effundere & revelare non reformidate; ita Deo quidem rem longè gratissimam, Dæmoni autem inviolissimam præstabitis. Deinde effundite coram illo corda vestra, tanquam infirmi coram Medico nullà verecundià aut pudore retardatis; quemadmodum egri corpore, occulcissima sua mala pandere non verentur. Ante languorem, in languore, post languorem, medicamentum adhibete; humilitatem sectamini, ita multiplicem medelam invenietis. Qui vulnus desegere & auxilium petere negligit, suà non immeritò negligentia perit: ait Cassianus L. 4. Inst. c. 9. Denique effundite coram illo corda vestra, tanquam coram Patre, à cuius benevolà manu auxilium, non incommodum vobis expectandum est: Effundite, ait S. Augustinus in Psalm. 61. coram illo corda vestra: nolite corda vestra retinere intra corda vestra, effundite coram illo corda vestra: non perit, quod effunditis: ille enim susceptor meus, si suscipit; quid vobis metis effundere?

REGULA XLI.
DE MANIFESTATIONE SUI.
EXHORTATIO I.

Ostendit à Subditis tentationes, defectus, Pœnitentiæ opera, devotionis exercitia ac virtutes Superioribus manifestanda esse.

T H E M A.

En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt. Cant. 3. 7.

V E L

Nullam debent celare tentationem, Reg. 41.

Ociæ Sponsæ magnificenti-
am ac splendorem Salomonis, lau-
dibus celebraturæ, inter cetera magnalia
lectulum ejus apud sponsam deprædicant,
dum in Cantico Canticorum c. 3. 7.
inquit: *En lectulum Salomonis sexa-
ginta fortes ambiunt, ex fortissimis Israël,
omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi:
Uniuscuiusque ensis super femur suum,
propter timores nocturnos. In sensu literali,
Rex Salomon ejusmodi stipatores
habuit sexaginta, quemadmodum*

David Parens ejus triginta numeravit,
qui eum diu noctisque custodirent,
quomodo hodie dum Helvetii Ponti-
ficem, aliósque Principes custodiunt.

At in sensu mystico ac tropologico.
Verus Salomon est Christus Dominus,
Salvator noster, Rex pacificus; cujus
lectulus (ut S. Gregorius & Venerabilis
Beda docet) est Anima quieta, à rebus
terrenis & Mundi tumultibus separata,
quæ fluctus passionum edomat, ut pace
& tranquillitate gaudeat. In ejusmodi
Animâ, Deo deditâ, & à mundo avulsâ,
Christus Dominus velut in molli lectulo
requiescit: quam & 60. fortes ambiunt,
curaque

curaque solerti custodiunt. At quinam illi? Fortes hi sunt Angeli (ait Aponius) qui nos custodiunt. Fortes, inquit Philo Carpathius, sunt Sancti, tum in Mundo viventes, tum Beati in celo, qui meritis, verbis & exemplis suis nos tutantur. Verum ad intentum nostrum, Fortes sunt (ut exponit S. Gregorius & Cassiodorus) Superiores, Doctores, Instructores, & Conscientiae Directores, qui pro animabus sibi commissis vigilant, easque ab hostibus ac tentationibus defendunt: *Omnes ad bella doctissimi*: in bello enim spirituali adversus Mundum, Carnem, Daemonem, perquam sunt periti. *Omnes tenentes gladios*: Sed quosnam? Gladius est verbum Dei: *Vivus est enim sermo Dei, penetrabilior omni gladio accipiti*. Ad Ephes 6. 13. Gladius est Oratio, qua fugantur timores nocturni: Gladius est mortificatio, aliaque media & alexipharmaca spiritualia. His igitur fortibus pro nobis vigilantibus, curamque nostri gerentibus, si illis candidè & sincerè, ut exhortatione præcedente exposuimus, mentis nostræ arcana aperuerimus, securè dormiemus, & quiescemus, quare sicut priore dictione manifestationis condiciones & virtutes; ita in præsentī materiam, seu res manifestandas exponemus.

I.
Mani-
festandæ
sunt tenta-
tiones.

I. Lectulum veri Salomonis, id est, animam Deo consecratam, hostes infernales tanquam Leones rugientes circumant, ut devorent, inquietent, & tentationibus suis ad peccata pertrahant: Unde vigilandum est Superioribus & Directoribus, ut defendant, & timores nocturnos expellant: *Uniuscuiusque ensis super femur suum*

propter timores nocturnos. I. e. Nocturni timores sunt insidiæ tentationi occulta (ait S. Gregorius L. 10. Moral. c. 3. & 4.) quo autem pacto Superiores ac Directores occultas hæc retundent insidias, nisi hæ ipsi aperiantur? Unde S. Ignatius Reg. 41. *Nullam debent celare tentationem, quam Præfetto verum spiritualium, vel Confessario, vel Superiori non aperiant*. Nequam spiritus id habent proprium, ut omnes quidem; sed non uniformiter omnes tentent: Observant enim loca congrua, tempora apta & singulorum naturas, ut ad sum, quos tentant, consensum pertrahant: callidè enim arte unicuique, Deo permittente, secundum gradum suum ad decipiendum, laqueos tendunt: Incipientes namque (ut docet S. Laurentius Iulianus L. de discipulis c. 12.) *impugnant de difficultate spiritualis belli, de austeritate vite, de asperitate tentationis, de memoria præteritarum delictorum, de affectione Parentum, de solatione & amicorum lascivâ conversatione, de inobedientia Statûs, de tentatione & laborum impugnatione, de multorum casu, qui perierunt, nec perseverarunt, & de impostibilitate perseverantia usque ad vite terminum*. At quid in hæc luctâ consilii? Nullam debent celare tentationem, quam non aperiant. Si aperiantur duntaxat, collabescet.

Nec solum Tirones novellos in via Domini impugnant Tartarei Spiritus: verum etiam (ut pergit idem S. Laurentius Iulianus) *Contra Professores nimio furore bacchantur, nam adversus omnium tentationum genera (si permisi sunt) irruere faciunt. Pronos ipsos ad iracundiam, ad elationem, ad gulam, & ad profligandamque vitia reddunt; præcipue vero*

ad fornicationem: non diebus, non noctibus ab illis secedunt: & tanquam rugientes, siveque leones, sine ulla requie infestissimi milibus Christi generose certantibus, quoquo modo eos impingant in consensu delictorum. Imò nec viros perfectos deserunt tentationum impetus, & quidem longè graviores & vehementiores, contra eos non raro insurgunt. Ut Sanctus Antonius, Sanctus Hilarion, Sanctus Macarius, aliique Sancti experientia dedicere. Ac quid in omnibus solatii ac remediis? Non minimum est, quod suggerit Sanctus Ignacius: *Nul- lum debent celare tentationem, quam non aperiant.* Modò aperiant, illico in nihilum recidet: & lectulus Sponsi, (scilicet anima iusti) turbatus, agitatúsque tranquillabitur, ac ope fortium, Directorum & Superiorum, ad bella doctissimorum, pace perfruetur.

Præreligis autem gravior censenda est tentatio Religiosi, sive Tiro, sive proficiens, sive etiam perfectus fuerit, si Cacodæmon ei persuaserit, omnia esse celanda, nec Superiori aperientis esse stygias versutias. Tu, inquit, ipse jam nosti, quid responsi Superior daturus sis; parumque id tibi proderit: vel: Superior te tentatis, imò perfectis, ac pueris annumerabit, si ejusmodi res trivolas, similesque quiescillas ei detexeris. Contra hunc stygis assultum, sciat Asceta, nullà alià ratione, cõlium Sathanæ amplius referari, quàm vitiosà hujusmodi taciturnitate. Spiritus enim tenebrarum, cum hujusmodi anima, absque interpellatore ullo, liberrimè agit, quidlibet persuadet; &

velut piscem hamo, aut volucrem captam filo circumducit: cum nullo alio vitio, remediis omnibus, ita aditus intercludatur. Quare Sanctus Basilus Reg. fus. disp. resp. 46. hunc errorem dissuadens dictum Salomonis, Proverb. c. 18. allegat: *Qui non medetur sibi ipsi (cum facile queat revelando morbum curare) frater est sua opera dissipantis.* Quanta superbix est, exultimare, suam sibi, sine duce prudentiam, sapientiamque sufficere? Quanta atrogantix est credere, responsum sibi à Prædè dandum, jam tum sibi liquere? Verbum Superioris, Verbum Dei est, qui verbulo plus potest, quàm alii cunctis viribus: ipsi sunt fortes, & ad bella doctissimi, tui curam gerentes, & te in timoribus nocturnis defendentes; ut experientia Serapion expertus est, dum panis furto, revelato, illico Dæmon fugatus est. Cassian. coll. 2. c. 11.

II. At nihilne præter tentationes, lectuli tui custodibus à te detegendum est? Interroga Sanctum Ignatium, qui mox tibi reponet. *Totam animam integre manifestandam esse: nec solum defectus aperiendo, sed etiam penitentias, mortificationes, devotiones ac virtutes omnes, idque cum desiderio directionis, casu quo à rectitudine defleteretur. Primò igitur detegendi defectus, sive habituales illi, sive actuales fuerint: habituales, dico vitia ad peccatum inclinantia: actuales verò opera ipsa vitiosa; in quæ prolabimur. Hujus autem manifestationis causa facilè patet: Ut nimirum conscientix nostræ Director, simulque Medicus, media convenientia præ-*

II.
D. lectus.

Yyy scribat,

scribat, & alexipharmaca tribuat, tum pravis habitibus abnegandis, tum actibus pravis præveniendis opportuna. Nos ipsi in rebus propriis cœcutimus; defectus nostros non cernimus; aut perpetam excusamus; vel instar agrorum Medico carentium, crebrò medicamina inconvenientia usurpamus; ideòque sanitati minimè restitumur. Verè & præclare S. Joannes Climacus gradu 4. de obed. *Qui cœcum duce, pastore gregem, vie ignarum ductore, infantem patre suo, agrorum Medico, gubernatore navem destituit; utriusque periculum parat. Qui verò sine Patris consilio, contra spiritus nequam pugnare nititur, ab illis occiditur.* Notat ut hoc Ven. P. Bernardinum Realinum, opinione sanctimonie celebrem in Societate nostra virum, qui quot hebdomadis, Tironis instar, Superiorem adibat, rationem animi redditurus; suos in charta notatos defectus ferens; & quidquid interiorem spectabat curam, exponens, atque in omnibus ejus arbitrio acquiescens. Tannerus in vita p. 496. O quam anima ejusmodi, mollis, gratissimè est lectulus, in quo sponsus securè quiescat! Quam turâ defluit undâ phaselus, quæ vigili Rectore gubernatur!

III.
Fornica-
na.

III. Vigiles & lectulicustodes etiam advigilare necesse est ut in jeuniis, mortificationibus, ac operibus pœnosis, modus fervetur, & excessus caveatur: sicut enim ubique laquei, ubique pedicæ, teste S. Ambrosio, *Multi laquei, quasque ingredimur: Laquei in corpore, laquei in lege.* 4. in cap. 4. Lucæ. Ita quoque laquei in epulis, laquei in jeuniis,

laquei in deliciis, laquei in operibus pœnosis delitescunt: quare ne ab avaritia avernali capiamur, & strangulemur; opera quoque pœnosa conscientie arbitris detegenda sunt; etiam illa, quæ facultate illorum obimus; ut illis constet, num modo conveniente, ac secundum concedentium intentionem ea usurpemus: deinde num profectui nostro spirituali, nocumento, an adjuvamento existant. Latet enim laqueus, & suspectus habendus est impetus ille, aut impulsus, ad ingentes, invidiosaque corporis afflictiones, & jejunia præsertim, si absque licentia suscipiantur. Quid enim aliud hoc laqueo intendit Diabolus, nisi ut ad Ordinis labores, Apostolicasque, circa proximi salutem, functiones inutilem reddat, majusque bonum sufflammet. Potissimum verò illaqueare solet, ante Ordinis ingressum, jeuniis, vigiliis, corporisque castigationibus valde addidit, qui in ordine, consueta solum opera pœnitentia obeuntes, laxiorem vivendi rationem suscepisse sibi videntur. Verùm hujusmodi nosse oportet dictum Apostoli 1. ad Tim. 2. *Corporis exercitatio ad modicum valet; pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futura.* Corporis exercitatio, aut castigatio, regulæ repugnans, vel Superiore inficio, invitòque suscepta ad modicum valet. Pietas autem ad omnia utilis. Pietas autem est, juventutem timorem Domini docere; pietas est, pro concione populum à vitis deterrere, atque ad virtutes incitare: pietas est, quovis modo Dei gloriam & moralium

talium salutem procurare; ne JESU Sanguis pretiosus fructu suo frustretur. Nolle præterea illos oportet, vetam & præcipuam mortificationem ac penitentiam, in abnegatione iudicii & voluntatis propriæ; nec non passionum, vitiorumque affectuum subjurationem præstitam esse; atque adeo, in eo, quod in ipsis operibus pœnolis obeundis, non suam, sed alterius voluntatem sequantur. Hæc ratione sexaginta fortibus advigilantibus, lectulus anime; securitate gaudet, spondone celesti amœnam præbet quietem.

IV. Verum num etiam in devotionis exercitiis, timores nocturni, insidie occultæ hostis tartarei, laqueique timendi? Si Augustino credimus, ubique laquei & decipulae. *In medio laqueorum ingrederis.* Eccli. 9. 20. Ignorant, ait S. Doctor, in Psalm. 141. *quis in medio laqueorum ingrederis? Quid est in medio laqueorum, in via Christi? Et hinc laquei & vini: laquei à dextris, laquei à sinistris: laquei in prosperitate, laquei in adversitate.* Ita sanè etiam in pietatis & devotionis operibus, insidie Dæmonum & laquei. Ideoque sive in devotionis actibus adsint gustus & dulcedines, sive ariditates; sive consolationes, sive desolationes, conscientie arbitris aperienda sunt; in illis ne efferramur, & irretiamur laqueo superbiæ, in his ne deiciamur ac præcipitemur, in laqueos desperationis & dissidentia. Exponenda igitur, orationes, meditationes, illustrationes, inspirationes, affectus, proposita: complures

enim, ut vitæ Patrum perhibent, ab Angelo Sathanz delusi, deceptique fuere, uti & hodie dum nonnullis accidit, præcipuè per consolationes: quibus in animi elationem eriguntur, existimantes se jam sanctimoniam apicem attingisse, cum vix fundamentum vitæ Religiosæ, mortificationisque locarint. Quare delusio est, existimare, non rectè succedere meditationem, nisi solatiorum mel degustetur: delusio est, censere preces malè institui nisi lacrymarum dulcium imbres fundantur: delusio est, illo tempore precationi insistere, quo ab obedientia, vel somnus vel labor præcipiter. In omnibus enim his quid humani generis hostis aliud intendit, nisi ut obedientia ordo perturbetur; aut orans immodicè capitis, pectorisque constrictione utrumque lædat, atque ita debilitet; ut postmodum ab oratione penitus desistere cogatur, & ad Ordinis munia ineptus reddatur?

V. Denique ipsæ etiam virtutes, operaque bona, ex S. Ignatii mente, sunt manifestanda: nam & in his laquei, in his foveæ in quas incidere dubia & perplexitates, quibus nos Dæmon involvere; avia & devia, in que possumus declinaro. *Est via que videtur homini justa, novissima autem ejus deducit ad mortem.* inquit Sapiens, Prov. 14. 12. Diabolus enim transfiguratur in Angelum Lucis. & vitia sub virtutum specie suadere assidue nititur: ut ait Sanctus Laurentius Justinianus L. de disc. c. 12. Nam sub colore zeli, furorem inserit; sub justitiæ imagine crude-

V.
Virtutes.

Y y 2

crudelitatem; sub velamine charitatis, carnalem affectionem; sub prae-textu honoris DEI, privatam laudem; & sub desiderio salutis animarum, praedicationis officium suadet, ut quaeratur. Hortatur etiam ad praedicationes, ad saecularium conversationem, & ad virorum, mulierumque indistinctam colloquutionem; illud Apostoli commemorans: *Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrificem.* 1. Corinth. 9. In his omnibus latent fraudes & inimicorum laquei formidabiles, quibus capiuntur qui carent prudentia & elatum habent cor. O quot, qui jam inter astra, nidus suos collocasse videbantur, occasione fraternae charitatis, in lutum carnalis concupiscentiae turpiter corruerunt! Quot temporibus nostris fuerunt & sunt, qui tanquam ardentes lampades & mundi luminaria lucebant coram hominibus; paulatim ex frequenti saecularium conversatione & confabulatione tepesfacti, ad pristina opera saecularis vitae miserabiliter redierunt! ita Sanctus Laurentius Justinianus.

Manifestanda idcirco sunt etiam virtutes, ne sub specie virtutum in vitia deflectamus, & sub palliolo charitatis, in sordes carnalis concupiscentiae ruamus; & sub integumento divini honoris, propriam laudem, inanemque gloriolam venemur. Vicina sunt vitia virtutibus: quare monet Sanctus Hieronymus Epist. adversus Luciferianos: *Conveniat unusquisque cor suum. & in omni vita inveniet, quam rarum sit, fidelem animam inveniri, ut nihil ob glo-*

vite cupiditatem, nihil ob vanum suum minimum faciat. Neque enim statim, qui jejunat, Deo jejunat; aut extendens manus, Deo operatur; Deo suadet. Vicina sunt vitia virtutibus; difficile est, Deo vitam esse contentum. Ne igitur fallamur, aut decipiamur; vitae duce opus est; periculosum aut certe parum tutum est, viam longinquam ingredi, quam magis quam his expertus: quanto igitur magis in via ad aeternitatem, maxime longinquae ductore opus erit, ne exorbitemus. Hunc verò Ducem, si in dubiis conluerimus, si arcana nostra retexerimus, haud sine Divina Bonitas, nos a rectitudine & medio virtutis, in alterutrum extremum deviare.

Non possum, quin ipsiusmet Sancti Ignatii exemplo hos Sathanae laqueos, ad Tironum omnium cautelam declarem. Hic enim sub vitae melioris exordium, visus est in omnibus praesentis, quia sese non aperuit, impugnavit. Nam 1. sensit vehementissimas tentationes, vanae gloriae stimulos, desperationem virium, ad vitam tanto rigore continuandam; sed vel maxime & molestissime scrupulis à Damone exagitatus Tiro Christi fuit; adeo non nisi avertens à se Deum, à quo aeternum esset perdendus, cogitare posset; & quodammodo violenter, ad vitam aut praecipitio, aut ferro, aut laqueo abrumpendam, impelleretur. Totus ibat in lacrymas, rugitus & clamores; in caelum ad Deum vociferans, inde ut aliquid sibi opis adesset, quam frustra ab hominibus quaereret. 2. Absque consilio arbitri conscientiae suae, admi-

admirabiles assumpsit poenitentias, tri-
duana & quatrigena jejunia, humi-
cubationes, cilicia, flagellationes, vi-
gilias, orationes, meditationes septem
horarum: quibus vires ita prostravit,
sanctitatemque pessumdedit, ut animo
linqueretur & vitæ periculum adiret.
3. Visa est tandem illi pia vis, quam
de aliquo Sancto legisse meminerat,
DEO adhibenda, decrevitque tamdiu
cibo abstinere, donec liberationem.
à DEO afflicti miserente, exorasset:
& produxit à Sabbatho usque ad Sab-
bathum alterum, nec panis quidem
mica, aut aquæ stillâ admisâ. Et
progressus erat ulterius nisi conscientia
Director, rem edoctus, vetuisset:
cepus imperium, simul secuta est Igna-
tio plena animi tranquillitas. Tanne-
ras in vita pag. 4. Ecce quàm potens
remedium, in momento, omnia Dæ-
monis tentamenta retundendi: Dire-
ctoris imperium plena tranquillitas
sequitur.

Quapropter, Dilectissimi, quando-
quidem anima nostra veri Salomonis,
Christi Domini nostri, lectulus est,
quem tot fortes ambiunt, gladium
tenentes, & ad bella spiritualia doctis-
simi, his viris fortibus, Superioribus
inquam, Præfectis Spiritus, & animæ
gubernatoribus, nos ex asse commit-
tamus; in dubiis & perplexitatibus ad
eos confugiamus; tentationes, defe-
ctus, poenitentias, devotiones, & vir-
tutes, perspicuè illis manifestemus;
sensumque nostrum ac iudicium, illo-
rum iudicio submittamus, quos Christi
Domini loco tenemus, ac fideliter iis
obtemperemus: quod si fecerimus;
omnes tentationes, scrupulos, anxie-
tates, pericula feliciter evademus, Dia-
bolique astutias ac technas declinabi-
mus; contra quosvis timores nocturnos
tuti, securique erimus, & feliciter
ad perfectionem ac patriam
cœlestem prope-
rabimus.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM XLI.

De variis tentationibus Religiosorum, præsertim Tironum.

T H E M A.

Capite nobis vulpes. Cant. 2. 15.

V E L

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

SAMSON inter Hebræorum Judices, bellicosque Archistrategos præ ceteris fortitudinis gloriâ inclutus, ut Libri Judicum c. 15. 14. recensent, mirâ Dei dispositione vulpes collegit omnino trecentas; quarum caudas colligavit, faces accensas in medio interposuit, atque ita illas dimisit: hæc verò illico huc illucque discurrerunt, ac non modò fegetes & fruges in agris; verùm etiam vineas & oliveta Philistinorum, igne disperso, consumpsere. Phalangis stygiæ Dux, Samsonem imitatus, trecentas colligit vulpes, id est, trecentas concipit versutias, fraudes, ac tentationes, quibus

Religiosorum, Tironum præcipuè, agros & vineas, id est, Animas immundas destruat, atque succendat, ne optatos fructus proferant: Quod ut facilius expediat, cujusque genium, indolem, inclinationem callidissimè explorat. Novit Diabolus, inquit S. Leo Serm. 7. de Nativ. Dòm. cui adhibet astu cupiditatis, aut illecebras Gale ingerat, cui apponat incitamenta Luxuriæ; cui infundat virus Invidiæ; quem moris conturbet; quem gaudiis fallat; quem nova opprimat; quem admiratione seducat; & omnium discutit consuetudines; versat curas; scrutatur affectus; & ibi causas querit nocendi, ubicunque viderit studiosè occupari. Ut igitur noverimus vulpibus cum vulpibus, fraudes ac tentationes hæc dete-

detegenda nobis sunt; earumque antidota deprecanda; quod eas prudenter ac fortiter superare sciamus.

Quemadmodum si quis stellas caeli, aut pluviam guttas, seu arenam maris dinumerare voluerit, casu consumitur labore, scribit S. Laurentius Justinianus L. de disc. c. 12. Ita & quicumque varias Demonum fraudes ad plenum referare conatus fuerit, supervacue defudabit: nempe ipsorum venenata malitia intricabilis est, & prorsus ignota mortalibus. Deo solo revelante, eorum possum detegi insidias: tortuosi namque cum sine colubri & anfractibus asueti plurimis, mox cum teneri putantur, & manibus defluunt: mille enim modis, & investigabili arte nocendi, ac insatiabili circumventionem simplicium Animas decipere moluntur. Nunc blandis persuasionibus ignorantium mentes decipere student, & rationibus fictis ad peccatum eos alliciunt; nunc callidis machinationibus & altius eosdem praecipitare contendunt. Tales autem nisi majorum per omnia acquiescant consiliis, irremediabiliter ruunt. Quare quenam illa sint vulpes, seu astutiae in particulari, quibus Sathan Religiosos, & potissimum Novitios aggreditur, dispiciamus.

1. Prima vulpes astuta, agrum, seu vineam Religiosi jam florere incipientem demoliens, est tentatio, sive à Cacodæmone, sive à Carne, sive à Mundo suggesta, orta ex memoria seculi, atque inde enata tristitia ac melancholia. Revocat enim Tentator novello Christi militi in memoriam, pristinam libertatem, honores, digni-

tates, voluptates, divitias, parentes sanguine junctos, amicos ac sodales longè carissimos. Haec omnia velut agmine facto, unà in cor miserum irruunt, sese sperni lugent, & identidem ingerunt: Siccine nos deseris? Siccine te à Caris omnibus elongas? Siccine vivum te tumulas? Sic inglorius, ac despectus, mæstus, cunctisque Mundi deliciis ac bonis orbatus vitam miseram trahere constituis? Atque hæc ipsissima est tentatio, quæ Augustini, de vitæ mutatione deliberantis, peccus pullabat: *Retinebant me (faretur Ipse) nuga nugarum, & vanitates vanitatum; antiqua amica mea, & submurmurabant: Dimittis nos? Et à momento isto non erimus tecum ultra in æternum? Et à momento isto non tibi licebit hoc & illud ultra in æternum?* His accedit spes & expectatio vitæ longævæ ad canos usque & senectutem multam protelata. Ex quorum omnium recordatione, ac vivâ memoriâ tristitia nascitur, spiritualia omnia desipiunt, socii, pannosi, inculti, tristes reputantur, atque omnia felle illita & absinthio respersa existimantur.

At quo reti vulpes hæc capiatur? Responsum in promptu est: Considera vitæ hujus mortalis breviterem; & obgannire desinet: perpende omnium bonorum terrenorum caducitatem, & obmutescet. *Quid enim (interrogat S. Jacobus c. 4. 15.) est vita vestra? Vapor est ad modicum parens. Quid est vita vestra? Quasi umbra super terram & nulla est mora.* 1. Paralip. 29. 15. *Quid est vita vestra? Flos, fabula, scænum, ventus, Punctum, nihil: Vita enim nostra brevissima, in senibus longa esse nequit; juvenibus verò sæpe*

sepe in flore succiditur. Deinde quid sunt cuncta Seculi bona? Oculis Mentis, Fidei lumine collustratis, ea intueri: & videbis, non esse bona; sed umbras bonorum, & felicitatum larvas, & figmentorum imagines; quæ labore ingenti quaesita, in ictu oculi instar umbræ evanescent; & miseris sui amatores vacuos, tristes, ac sempiternæ morti addictos relinquunt. Si mihi fidem non habes, audi Damnos illos experientia doctos in Libro Sapientiæ Cap. 5. & 10. ita lamentantes: *Quid profuit nobis Superbia, & divitarum jactantia quid contulit nobis? Transferunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuncijs præcurrentes, & tanquam navis, quæ petransit fluctuantem aquam, cujus, cum præterierit, non est vestigium invenire.*

Quanta ergo dementia est, ob umbram fictamque bonorum imaginem, vera & æterna bona perdere, & sibi ipsi illudere? Quam ignominiosum, eos, qui in croceis nutriti coeperunt, rursùm amplexari stercora, & in præteritis miseris ceu stolidajumenta computrescere?

II.
Segnities.

II. Altera vulpes dolosa est ignavia, segnities & vecordia quædam in divino servicio. Variis ex caulis gigni solita: Vel enim oritur ex inscitia ac defectu cognitionis rerum spiritualium; vel ex falsâ quâdam tranquillitate, quod nimirum peccatis exhomologesi de totâ vitâ expiatis, quis se in tutissimo collocatum portu existimet, nihilque ultrâ agendum sibi esse autmet; vel denique ex inani persuasionem, quod non rectâ intentionem; sed levitate quâdam, aut sine præposito ductus, sæculum reliquerit. At quibus armis contra vulpis hujus

fraudentæ dentes sese armabit? Contra primum, scilicet inscitiam, necesse est, ut perfectionis dignitatem & vitæ spiritualis momentum intelligat; ex quo non divitiæ peritura, non regnum temporale; sed vitæ sempiternæ, & ponderis gloriæ immensi allegetur dependet. Contra secundum, ut tranquillitati minimè fidat, solet enim stygius veterator quandoque sub vitæ religiosæ primordia à præliis cessare; ut Religiosum incautum fallat, sub quo is persuadear, vitam spirituales otiosam esse, nec multis subliis indigere, quæ persuasionem delusus, tentatione ingroscite, à cæpto resiliat. *Errat Præteritus si putas unquam, Christianum perfectum non pati: Tunc maxime oppugnari, si te oppugnari non sentis.* Contra tertium, intentionem, si vitium obrepserit, contingat, Deoque corde pleno ac sincero deservire statuat. *Dixi, nunc cap: hæc mutatio dextera Excelsi. Psal. 76.* Atque ita triplicem assultum vulpium generosè, sapienterque retundet.

III. Vulpes tertia pariter subdola est, & in scopam priori contrarium collimat; estque fervor nimius ac indiscretus in operibus penosis, & corporis macerationibus. Oritur autem hic vel ex amore proprio, quia præteritorum criminum turpitudinem agnoscens, à præterito, pro illis debitis, quàm citissimè se desiderat expedire. Vel metu ignis purgantis, velut mucrone confixus, asperitatibus illis, à gravioribus ac diuturnioribus suppliciis in altera vita tolerandis, liberare se desiderat. Vel vanâ fiducia subnixus, existimat, se suis viribus operi-

operibusque, posse pravitates corrigere, virtutes arripere, & perfectionis arcem obtinere.

Verum huic vulpi opponendum est illud Apostoli ad Rom. 12. *Rationabile obsequium vestrum*. Tale scilicet, quod corpus domet, non destruat; tale, quod vita totius curriculo, perdurare valeat, non quod paucis post diebus, abrumperet necesse sit, ut imbecillitas nature nostræ subsistat. Deinde oggerendum illud Levitici c. 2. *Quidquid sacrificii obtuleris, sale condet*. Opera nostra sale discretionis condita, Deo mirifice placeant, sine illo desipiunt. Peccata præterita, ignisque purgantis supplicia, non afflictione corporis immoderata; sed prudenti & integrâ sui oblatione, ex gratia Dei factâ, sunt abolenda: & virtutum arx non in fortitudine equi, id est corporis, sed timore potius & amore Domini, ac solidarum virtutum actionibus expugnatur.

IV. Vulpes quarta vafra est, tentatque in pulcherrimitatis voragine præcipitare Tironem; dum futura contingencia ob oculos ponit. Quid si, inquit, hoc illudve manus tibi à Præsidibus demandatur; virilne te pares illi adferre posse arbitraris? Tunc & ingenium & corporis robur juventuti erudiendæ tibi inesse reris? Tunc ex ambone ad populum perorare, poenitentibus aures præbere, missiones Apostolicas obire, cæterisque Ordinis labores exantlare te posse credis? Tu tot defectibus obnoxius, tot vitis innutritus, in sublimem perfectionis montem eluctaturum te censeres? Tot inter occasiones, casti moeroris decus, integrum, illibatūque

perstiturum tibi opinaris? Huiusmodi vulpes allatravit, initio vitæ melioris S. Ignatium, in hospitali domo Manresæ degentem: Quomodo tu, inquit, paupertatem tantam ferre poteris? Cui opponendum illud Servatoris nostri: *Nolite solliciti esse in crastinum*. Matth. 6. Nunc in tirocinio locandum mihi est solidum vitæ Religiosæ fundamentum; cætera suo tempore dabit Dominus: qui dedit velle, dabit & perficere. Et illud Apostoli ad Philip. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat*: In me & ex me nihil. In Deo & omnipotentia ejus totam fiduciam meam colloco: hæc nixus, cum Augustino, animum erigam, dicamque: *Tu non poteris, quod isti & ista?* (quando instabat tentatio de servanda castitate) *an isti & ista in se & ex se hæc potuerunt, & non potius in Domino Deo suo?*

V. Quinta vulpes fraudulenta, nuncupari potest, species boni: ut dum quis in tirocinio aliquamdiu subsistit, ac methodum religiosè vivendi, & exercitia Spiritus utcumque addidit; hæc fucata illi occurrit suggestio: si ad sæculum reverterem, atque inter mundanos degerem, quàm exemplarem, sanctamque vitam ducerem? Quot diebus ad horam quartam è strato me proriperem, meditationi vacarem, conscientiæ latebras, examine gemino discuterem, eleemosynas largas in egenos distribuerem, verbo, cunctis vitæ Christianæ, virtutisque omnigenæ exemplis prælucerem. Verum hæc astuta vulpes est; cui Tiro oggeret: Ego meam novi inconstantiam, fragilitatem meam per-

Z z z spicio;

V.
Species
boni.

spicio; si exempla ferventium Fratrum abessent, si signum campanæ & obedientiæ deficeret, si excitator ac visitator emaneret; si gratia vocacionis non fulciret & corroboraret; si communis oratio Societatis universæ auxilium cœlestē non efflagitaret, fortè, extra Religionem positus, ne ostiduo quidem meditationi, examini, rebûsque spiritalibus vacarem; sed mundanorum more in multam lucem sterterem; & fomno, otio, lusu, aut certè negotiis secularibus, tempus nobile contererem. Harum vulpium exempla varia recenset S. Bernardus serm. 64. & 65. Uti Monachi illius, qui è Monasterio abiit, ut parentes converteret: sed ipsos non acquisivit, & seipsum perdidit. Aliorum, qui cœnobita deserunt, ut ad populum pro Concione dicant, aut sibi soli ac Deo vacent. Aliorum, qui cum feminis conversantur, pio prætextu, ut in spiritu eas instruant; sed mox Spiritus tranlit in carnem. Nam ut prudenter ait idem S. Doctor serm. 65. *Cum fœmina semper esse, & fœminam non cognoscere, nonne plus est, quàm mortuum suscitare? Quod minus est, non potes; & quod majus est, vis credam tibi?*

VI.
Incon-
stantia.

VI. Sæta vulpes verispellis Tironi Religioso obgannit, & ad mutationem status inducere nititur: jam Religiosum Ordinem alium suadet mitiorem, & laxiorem, tanquam viribus & genio magis consentaneum; jam Religionem proponit rigidiorē: hæc sub specie, quòd majori in ea sanctitate vivatur, corpus pluribus jejuniis, aliisque asperitatibus dometur, solitudo major, chorus prolixior, oratio frequentior observetur;

adeoque haud occurrant tot animæ pericula. Hujusmodi tentatio, vivente etiamnum S. Ignatio, incescit unum è denis primis ejus sodalibus, ex conversatione cum quopiam Eremita, ad amplectendam vitam Eremiticam, sollicitatum: alium impulit ad ingressum Carthusiæ; sed uterque extemplo penitentia ductus, resiliit: alii vix ingressi, mox magnâ inquietudine agitati, illud pedem retulerunt. Accidit quoque crebro, à Diabolo Tironem, ad alium incitari Ordinem, non ut eum capessat; sed ut ea sub specie, ad sæculum redeat, vitamque mundanam resumat. Evénit id euidem Fratri ad Marthe munia oblinato, in superiore Germania; qui Societatem, Religionem, non sã astram, strictamque sibi esse causabatur, quòd in ea, prandio bono sc̄ reficeret, jejuniisque corpus non affligeret, more aliorum Ordinum: atque ita à Societate tandem dimissus, abscessit; sed curi alterius ordinis rigidioris ingredienti deposita, haesit in Mundo; ac non multo post Magistro Novitiorum obviam factus, rogatusque, quid in mundo ageret? Cur Ordinem alium non intraret? Reposuit; fruendum sibi prius esse, laxi jucunditate, delibandaque mundi gaudia. Hæc sunt Sathane stratagemata; hæc sunt vulpis dolosa, astutia: sed eam nullo negotio ceperis, illà Apostoli sententia: *Unusquisque in qua vocatus est, in ea permaneat.* 1. Corinth. 7. 20. *Conside in Deo & mane in locuo.* Eccli. 11. 22. *Et Locum tuum ne dimiseris.* Eccli. 10. 4. *Nisi periculo te exponere certo volueris. Avicula nidum suum deserens, aut locum commodiorem*

non

non reperit; aut antequam reperiat, laqueo capta manet. *Sicut avis transmigrans de nido suo; sic vir qui derelinquit locum suum.* Proverb. 27. 8. Ita pariter Religiosus à sua vocatione discedens, aut aliam minime sibi convenientem nanciscitur; aut antequam obtineat, adventarii decipulam illaqueatur. Arbuscula, de solo in solum transplantata, non crescit; sed languescit; non fructificat; sed arescit, praesertim in diversa glebae temperie, diversaque caeli & aëtorum influxu.

Quapropter, Charissimi, si hæc vel illa vulpes versipellis, vos infestaverit, agrosque & vineas vestras, id est animas, deperdere, aut demoliri tentaverit; generosa mente vos opponite: ejusque fraudes & mendacia, clypeo veritatis retundite. 1. Memoriam sæculi exterminare, memoriâ & consideratione brevitatis vitæ: quid sunt bona mundi, nisi somnia? In ictu oculi clauduntur omnia: vitæ longævæ promissio nequissima est, & fallacissima, quæ multa centena hominum millia, in

peccatis detinuit, & in tartarum detrusit. 2. Ignaviam, torporémque in rebus divinis, perpensâ bonorum æternorum magnitudine, eliminate. 3. Fervorem indiscretum in maceratione corporis, saltem discretionis aspergendo, juxta Superioris consilium temperate; 4. Pusillanimitatem, magnâ in Deum conceptâ fiduciâ, depellite; sine Deo nihil, cum Deo possumus omnia. 5. Speciem boni, in sæculo præstandi; inconstantia & fragilitatis vestrae consideratione & discutite. 6. Denique cogitationes de statu suscepti mutatione, vocationis divinæ æstimatione, mentisque constantia, ac perseverantiâ in eo ordine, in quo à suprema summi Providentiâ, collocati estis, generose proficite. Quod si præstiteritis, prædictas vulpes astutas ac fallaces, capietis & enecabitis; animæque vestrae vinea florebit, fructusque Deo gratissimos, & sapidissimos exhibebit.

Zzz 2

EXHOR-

EXHORTATIO III
IN REGULAM XLI.

Exponit, tentationes minimas, Religiosis, præsertim Tironibus,
non minimi faciendas esse.

T H E M A.

*Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoluntur vineas; nam
vineam nostram floruit.* Cant. 2. 15.

V E L

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

Eferunt rerum naturalium Scrip-
tores, Vulpes, præ
cæteris feris, vineis de-
trimentum ad-
ferre solitas: tum quòd u-
vas deprædentur ac depascantur. Par-
vulæ autem vulpes cum sint petulæ,
nec satis habeant virium, ad eas eradi-
candas; eas dum teneræ sunt & florent,
vellicant, arrodunt, florésque decerpunt
ac terram juxta radices suffodiunt,
ut vites humore destituantur; & solis
radiis expositæ, urantur atque exares-
cant. Ea de causa Cœlestis Sponsus in
Cantico Canticorum c. 2. hortatur: *Ca-
pite nobis vulpes parvulas, quæ demolin-
tur vineas nostras.* In sensu adæquato, ex-
mente S. Gregorii, Anselmi, Bedæ,
Augustini in Psalm. 80. Vineam est Ec-
clesia, vulpes parvulæ Hæretici subna-
scentes; instar vulpium, subdolè fidem
& Ecclesiam subvertentes; qui dum ad-
huc pusilli sunt, & in paucis hærent, de-
tegi, revinci, & exterminari debent, ne
invalescant, totamque Ecclesiam cor-
rumpant. In sensu verò partiali, S. Ber-
nardus, S. Gregorius Nyssenus & Ori-
genes, per vineam florentem, animam
gratiâ

gratiâ & virtutibus ornatam ; per vulpes, Dæmonis insidias intelligit. Verùm tur vulpes parvulas Scriptor facer nuncupat? Respondet Origenes: *Quod in rebus parvis homines ad tentationem infestent.* Monet autem capiendas esse, dum etiam animi parvæ sunt: id est minimas tentationes superandas esse: quia sicut vulpes parvulae, si non capiuntur, crescunt & adolefcunt; totamque vineam destruant: ita tentationes parvæ, præsertim periculose, si negligantur, nec statim elidantur, augentur, animam prosterunt & in præceps devolvunt, omnique gratiâ ac virtute spoliant.

Quare, cum præter vulpes astutas, exhortatione præcedente, detectas, vulpium parvularum, seu tentationum, species nonnullæ supersint, in rebus, ut videntur, parvis, re tamen verâ, periculosis; quæ Tirones potissimum exagitant, eas in præfentiarum declarabimus, quæ ratione capiendæ, ac necandæ sint, patefaciemus.

Mellissus Doctor serm. 65. asserit: *Vita sapientis sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia: in hac vinea, virtus vitis; alio palme; vinum, testimonium conscientie lingua, torcular expressio.* Sed tali, inquit, vinea, nunquam infestationes, nunquam insidias deerunt: *Sapientis autem erit sollicitus servare vineam suam, non minus, quam excolere; nec finet eam vorari à vulpibus: Nec à vulpeculis destrui ac subverti. Quanam verò sunt hæc vulpeculæ?*

I. Vulpecula est, ait Cornelius à Lapide hic, relaxatio Regulæ, & disciplinae in rebus parvis: v. g. cum in Monasterio vel Collegio, dissimulatur ru-

ptura silentii, rerum parvarum, non petitâ veniâ, usurpatio, levis inobedientia; contra Superiores obmurmuratio, discordiarum, licet non gravium, inter Fratres disseminatio. Huiusmodi enim defectus, nisi corrigantur, serpunt, crescunt, & magni evadunt, ut tandem disciplinam evertant, & omnem Regulam pessundent. Quare faciendum est, quod monet Sapiens:

Principis obsta, sero medicina paratur;

Cum mala per longas invaluere moras.

II. Vulpecula est, detractor, & surreptor, æquè ac adulator; licet initio, à rebus gravioribus non aufpicetur: tales enim paulatim vineas; id est cœtus, & societates dissolant, ac fidelium animas subvertunt. Testatur id S. Bernardus serm. 63. *Pessima vulpes, occultum detractor; sed non minus nequam adulator blandus; cavebit Sapiens ab his: dabit operam sanè, quod in ipso est, capere illos, qui talia agunt; sed capere beneficii, atque obsequii, monitisque salutaribus & orationibus pro his ad Deum: faciens mandatum Sponsi dicens: Capite vulpes parvulas, quæ demoluntur vineas.*

III. Vulpecula planè versipellis est, cogitatio quædam inhonesta, aut phantasia & imaginatio turpis, negligentex repressa. Objicit enim Tironi incauto: quid est una phantasia? una cogitatio? una exigua, obiterque percepta in his delectatio? Modica hæc & non magni momenti censentur. At cave tibi: res hæc minima tibi videtur; & tamen non raro gravissimæ tentationis, ac ruinae causa extitit. Solitus fuit asserere S. Franciscus Xaverius: *Quod si semel levissimam turpem cogitationem excutere cun-*

II.
Detractio
& surreptio.

III.
Inhonestæ
cogitatio.

æmur; id ipsum arripit, Vulpes infernalis, eoque non contenta, longum agmen fædarum specierum consequentium aduclit. Una enim eiusmodi cogitatio animo inñixa, nec sat repressa, recurrit, blanditur, allicit, carnem commouet, animum perplexum reddit; ut inter admissionem & repulsam fluctuet, & instar carti cum mure, ludat: atque ita tandem etiam voluntatis arcem expugnat. Talis cogitatio, una quasi scintilla est: & scintilla vel unica neglecta, quantum frequenter excitat incendium? Nonne integras, quandoque sylvas, civitates integras absumit? S. Iacobus c. 3. 5. de lingua ait: *Ecce quantulus (id est quantulus, quam parvus) lignis; & quam magnam sylvam incendit? A scintilla una, inquit Ecclesiasticus, c. 15. 34. augetur ignis. Videas in navi grandi bellica. plurimis machinis aeneis, militibus & epibatis instructa, omnis generis armaturæ & annonæ copiam ingentem: & quantum, putas, requiritur; ut in frustra dissiliat, & evibretur tota in auras? Non nisi una scintilla: hostili enim classe appropinquante, nec ullâ aut evadendi, aut vincendi spe affulgente; juvenis ad id constitutus, camerae pulverariæ, ignis scintillam injicit, & res tota confecta est. Simile accidit non raro, in una cogitatione aut phantasiâ: Ergo quisquis lapis, cave tibi, non consideres, quam parva res sit; sed quam grandia damna pariat. Quando parvam animi perturbationem susceperis, inquit S. Chrysostomus, ne eam neglexeris, quoddam parva sit; sed considera quanta mala pariat. Quemadmodum in domo, cum stupæ non nihil accensum viderimus, contur-*

bamur, tumultumque ciemus; non enim attendimus initium; sed ex incipiente suum considerantes, movemur, & concurrimus, ut totum caminum extinguamus.

IV. Quarta vulpecula est affectio quadam inordinata, aut amor sensualis erga hanc illamve rem creatam: ob strepit hæc vulpecula & objicit: *Quis periculi imminet; si hanc illamve personam dilexero, aut familiarius cum ea egero, & amicitiam coluero: amor hic naturalis est, adeoque non perversus; nihil eo mali intendo. Verum & hic later anguis in herba; abscondit se vulpecula. Scribit Olaus L. 18. c. 13. Vulpes si quando inciderit in canem, nullumque sibi videat effugii locum, simulato latratu, canem effingit; ut imminens, mentitâ voce, declinet periculum. Non ab simili ratione, vulpes stygia vafre simulat vocem affectionis bonæ, amicitie honestæ, familiaritatis spiritualis; sed fallit, & ne deprehendatur, nequiter imponit. Amor enim naturalis & sensualis facile degenerat in carnalem, hominisque cor captivat. Ex volucrum aucupio, inquit S. Ephrem, tom. 3. serm. de Ascens. disse, quæ parva videntur non ideo contemnere; contingit enim, ut avis in laqueum incidens, merula capiatur unguiculâ, & alarum vires frangantur ac debilitentur, ob unguem vitæ, cum totum corpus sit extra laqueum, totum tamen retinetur. Ecce tanta vis est in ungue, ut dum ipse tenetur corpus totum captum teneatur. Idem in multis affectionibus, amicitiiis, familiaritatibus ac tentationibus usuvenit: vulpeculæ isti unguicula detenta sufficit; una*

una affectio inordinata sat est, ut capiãre. Diabolus imitatur fures, qui si oberatis foribus & ostiis, ipsimet domum intrare nequeant; per foramen angustum, puerum introrunt, qui deinde fenestram aut ostium aperiat, aditumque ad interiora domus, ad quam spoliandam venerant, patefaciat. Contigit id ante annos 25. Embriæ, ubi fures noctu in templum nocturnum irrupturi, cum per fenestram claudros ferreos ipsi penetrare nequissent, puerum de platea raptum, coactumque immiserunt, qui ostium deinde referavit, ut hierothecam & lampades argenteas auferre possent. Ita pariter Sathan amorem naturalem aut sensualem, tanquam furem parvulum, aut vulpeculam gracilem in cor hominis immittit; ut ostium deinde amori perverso pandat. *Veterator malorum Diabolus* (inquit S. Chrysostomus Homil. 87. in Matth.) *cum sit magnã malitiã, multa operã, ingenti studio, condescenscensque nonnullã, ad perditionem hominum nititur: à minimo enim plerumque incipit.* Igitur S. Hieronymi consilium sequere: *Dam parvus est hostis: interfice; ut nequitia videtur in femine.* Perime vulpeculas; ne exerceant in vulpes: neque affectiones sensuales, ne in carnales desinant.

V. Quinta vulpecula est visio quãdam incauta, aut aspectus curiosus: ubi illa obganit: *Quid (quãso) mali est, si hoc illudve objectum; hanc, illãve personã fixis oculis curiosius intutus fuero? At rursùm cave tibi: Si nescis, oculi sunt in amore dũces, ut Poëta canit. O quã multos oculi, scopuli exitere, ad quos animæ cymba in pacta disillit? O quoties per hæc fenestras, malè custoditas,*

mors intravit? Quoties urbes & arces munitissimæ, altissimæ septa mœnibus, per subterraneum cuniculum, per aqueductum, angustumve meatum hostibus clam irruptentibus, occupata fuere? In armato milite ferreis armis, ait S. Ephrem Tom. 1. Serm. de morb. ling. *si per tennem aliquam rimulam telo aut ferro aditus patefiat, strenuo pugili mortem affert.* An non id expertus Henricus II. Gallix Rex, ut narrat Favianus Strada de bello Belgico, qui à capite ad calcem usque ferro testus erat; sed quia galeam oculis objectam parùm firmè constrinxerat, patebat ibi rima; per quam in hastiludio lanceæ extremitas ad ipsum oculum usque penetravit; quem ita læsit, ut paulò post ex hoc vulnere Rex mortem oppetiãret. Tantum nocet rimula, non bene clausa. Tantum quòque, & majus animæ damnum parit oculus malè custoditus. An non hæc vulpecula Regem quòque Davidem aggressa est? nonne per levem immodestiam, ut curiosius evagaretur, sollicitavit? Et quid inde accidit? Per hanc curiositatem illum in concupiscentiam impulit; hinc in adultorium dejecit, ac denique hinc in homicidium deturbavit. *Noli ergo dicere (ait S. Chrysostomus Hom. 8. in Matth.) Quid est, si formosam mulierem aspexero curiosè? Ex aspectu namque concupiscentiã; ex hac consensu & opus consequitur.*

VI. Sexta vulpecula est Tactus aliquis non obscœnus: suggerit illa: quid mali est in tactu non inhonesto, obiter solum facto, nec intentione perverisã? Tango corpus meum, tango alterius personæ manum, aut faciem palpo. At hic rursùm **attende**

VI.
Tactus
periculosus.

attende tibi : Neque enim minima hæc in parte minimi sunt facienda. Ignis stramini admotus, nullo negotio & fumum & flammam suscitatur. Culex exile est animalculum, rostro te tangit exiguo, & si sinis, gracili siphunculo fugit sanguinem, & inde manus continuo uritur atque intumescit. Apicula exigua est volucris : *Beevis in volatilibus est apis*, ait Ecclesiasticus c. 11. 3. Et tamen si oculum, si genam, si manum tangat, & aculeo suo feriat, quantus inde tumor, quantus dolor enascitur ? Neque scorpius animalculum parvum, præter aculeum, quidquam armorum circumfert, & tamen si negligentia tua te tetigit, & vel levisime pupugit, veneno inficeris, mortisque præfens discrimen adis. Ita pariter in hisce tentationibus à minimis ad majora progredimur. Novit id Diabolus vulpes astutissima ; qui (ut docet Sanctus Hieronymus in Psalm. 140.) *Non pugnat cum contra aliquem per grandia vitia ; sed per parva ; ut possit quomodocunque intrare, ac dominari homini ; ut postea eum in vitia gravia propellat. Non per fornicationem, non per avaritiam ; sed per minima vitia ingreditur.*

Igitur principiis obsta ; manuum custodiam gere ; nè tibi fide ; homo es labilis ; si stare & perstare cupis, cautus esto ; ne à parvis in majora devolaris. Similia, nisi temporis angustia veraret, de auditu, gustu, ocio,

aliisque vitiis, vulpeculis pariter dolosa adducere liceret ; sed ne prolixiores sum, finem imponimus.

Quapropter, Dilectissimi, capite vulpes parvulas, quæ alioquin detrahuntur vineas : id est, vincite, resistite, expellite tentationes, quæ parva videntur ; sed sunt periculosa ; vigilate, ut mox in principio eas suffocetis. Principiis obstate ; secundum Medicorum consilium (Galeni L. de cur. & cogn. morb. c. 7. Hypocrat. Sect. 3. Aphor. Celsi L. 3. c. 22.) Morbi excidendi, dum adhuc pullulant, non expectandi, donec excrescant ; reddanturque intractabiles. Cavete, quantum in vobis est, disciplinæ relaxationem, crebraque Regularum etiam minimarum violationes : Vitæ detractiones, susurrationes, adulationes, quamvis exigua. Eliminate quamprimum quascunque turpes phantasias & cogitationes ; modica scintilla magnum valet suscitare incendium. Examine affectionem & dilectionem vestram, præferentiam erga sequiorem sexum. Familiaritatem declinate ; ne, cum fortè spiritu caperitis, carne consummetis. Vulpes hæc dolosa est. Denique oculos manusque quam diligentissime custodite ; & potissimum in vitis attendite ; verè enim scribit B. Petrus Damiani Opusc. 15. c. 11. *Facilius est, hostiles impetus in vestros frangere ; quam admissos extra manus propulsare : Turtius est arvere præ sereno, quam laribus intromissis in terga compeleri.*

EXHORTATIO IV.
IN REGULAM XLI.
DE SCRUPULIS ET EORUM REMEDIIS.

T H E M A.

Ulic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Psal. 13. 5.

V E L

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

Tentationibus, ab Ascetis, annumerari solent scrupuli, nomen trahentes à scrupulis, seu lapillis, qui calceis injecti, molestiam & dolorem creant: ut enim hi, pedes cruciant; ita illi animum, angunt, vexant, & inquietant; sunt autem tales mentis scrupuli, cogitationes quædam, levissimis rationibus, & fere nullis fundamentis nixæ, quibus putamus aut suspicamur, peccatum aliquod, sive grave, sive leve, pro qualitate scrupuli, actionibus nostris inesse: quamvis alii perturbationem, quæ hanc cogitationem sequitur, scrupulum esse velint: no-

bis autem perinde est, sive scrupulus sit cogitatio, vel ratio falsa, excitans iudicium perturbationem; sive sit perturbatio iudicii, falsis rationibus excitata, sive utraque simul sumpta. Horum autem scrupulorum causa est multiplex; tum intrinseca, tum extrinseca, intrinseca est, dum oriuntur ex parte animæ, ejusque ignorantia, apprehensione, nimio timore. Vel ex parte corporis, ejusque complexionem phlegmatica, frigida, melancholica, aut ex nimia corporis castigatione per jejunia, vigiliis & opera pœnosa, quæ corpus debilitant, & animam ad bene judicandum enervant. Causæ vero extrinsece sunt Dæmon, qui Deo permittente, scrupulis hominem infestat; ut à via virtutis abducat, & in pristina peccata retrahat. Deinde Deus, qui

A a a a

qui

qui scrupulis tepidos exstimulat, ut imperfectiones fugiant; aut probat fervidos, & tanquam aurum in fornace purificat, illuminat, excitat, acuit, & meriti & satisfactionis pro peccatis, occasionem præbet. Ac denique societas scrupulorum, qui velut pestes latius serpunt, & in alios sese diffundunt.

Cùm igitur huiusmodi lapilli seu scrupuli, quàm plurimis, præsertim Tironibus, molesti accideant; præcipuos, in præsentem exponemus, simulque antidota præscribemus, quibus eisdem efficaciter curare ac proscribere valeamus.

I.
Scrupulus
de peccatis
præteritis.

I. Primus scrupulus seu lapillus conscientiam Tironum vexans & pungens est de memoria præteritorum peccatorum, aut de exhomologesi eorundem non rectè instituta: dum existimant, jam aliquod grave peccatum in ea prætermisissimum; jam circumstantiam quandam necessariò exprimendam, silentio involutam; jam sine debita conscientia discussione, aut sine conveniente dolore, aut sine vero emendationis proposito, absolutionem susceptam esse, ac proinde se ad peccata denuò clavis subiicienda obligatos esse, omnino autumant: ideòque exhomologesin de tota vita, crebrius repetunt.

Huic scrupulo geminum præscribit antidotum Cancellarius Parisiensis Gerson Alphab. 72. lit. K. & ex eo Franciscus Suarez tom. 4. de Relig. L. 9. c. 7. Primum est, oblivioni dandum esse tempus præteritum, præteritaque delicta, nisi in generali ad petendam à Deo veniam per contritionem generalem. Alterum est, quando tempus præteritum sollicitat, timendò, quòd non sit

facta sufficiens confessio; occurrendum esse illi, recurrendo ad Deum, cum vera cordis humilitate & contritione; & in memoriam revocandam esse voluntatem, quam habuit integrè & perfectè confitendi; & quòd tunc fecerit, quantum in ipso erat, suoque Confessio satisfecerit; cuius consilio statuit præteritorum non ampliùs recordari, ut Deo meliùs possit inservire; atque ita in eo proposito perseveret; nimiumque timorem contemnat.

Verùm objicit quispiam, rectè quidem ista: timorem omnem libens contemnerem, si modò à me præteritum esset, quòd Deus jure à me exigat: quis autem me certum reddat; vere me penituisse, peccata omnia & singula ritè enarrasse; verum dolorem elicuisse; propositum firmum concepisse, nihilque prætermisisse eorum, quæ Deo, in tantis momenti exsolvenda fuerant?

Antidorum hoc, dubio tuo opponitur. 1. A Magistro spirituali aut conscientia arbitro consilium pete, illique humilitate magnà acquiesce: secundum Salomonis Regis sapientissimi monitum, Proverb. 3. *Ne innitaris prudentia tuo*. Scrupuli enim adeò obscuram, perplexamque reddunt mentem & conscientiam tuam, ut à te ipso nullum sanum consilium poscere valeas: quare audi consilium viri prudentis, & tutus, securusque eris. 2. Habes deinde signa moraliter certa, exhomologesin ritè petita, & remissionis peccatorum obtenta, ac gratia divina tibi restituta. Nam perpende, obsecro, an non 1. Deus dirupit vincula tua; & in finitulis caritatis traxit te, ut ad penitentiam lavacrum

crum sponte venires; & illi cor contritum & hostiam laudis offerres? 2. An non integrum otidium (ut in Societate moris est) præparationi, examini, attritioni, contritioni & proposito impendisti? 3. An non exhomologes eos præter dicta, & expiata sciro, licet mors obeunda foret, diserte professus es? 4. An non mortem potius oppetere paratus es, quam ad pristinam conversationem, præteritæque criminis relabi? 5. An non lentis perfectionis desiderium, amorem virtutis, studium Deo placendi? 6. An non vitam, mores & secularia delicta emendasti, nec tanto jam tempore ea perpetrasti? 7. An non omnia mandata divina servare paratus es? An non libenter cum Deo in oratione loqueris? An non libenter Verbum Dei audis? An non terrena omnia contemnis, & Deum unicè diligis? Quid igitur angaris? Quid scrupulis vexaris? Quænam certiora signa exhomologes rectè peractæ, gratiæque tibi restitutæ in hac mortali vita, reperiri queunt? Igitur acquiesce, ac deinceps in pace & tranquillitate conscientiæ, vitam tuam transege, Deoque fideliter servare perge. Quando homo moralem adhibet diligentiam, in peccatorum suorum confessione, Deus illico, omissionum peccatorum obliviscitur, & ea in profundum maris demergit: *Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis, iniquitatem ejus, quas operatus est, non recordabor.* Ezech. c. 18. Quid igitur ultriatè tantopere vexas & crucias? Angantur mundani sese modico tempore ad penitentiam Sacramentum præpa-

rantes. Crucientur peccatores, post innumeratas confessiones, identidem in pristina scelera relabentes; sed Novitii ferid vitam emendantes, Deo servire & placere cupientes, & ex corde ad Deum conversi, omnem anxietatem deponant: *Ad Dominum jam conversos, non nimis cruciet præteritorum conscientia delictorum.* S. Bernard. serm. 3. de SS. Petro & Paulo.

II. Alter scrupulus nascitur ex tentatione Diaboli, qui Religioso novello, cogitationes hæreticas, blasphemias in Deum, Deiparam, & Sanctos, aliisque nefandas & horrendas injicit, ac illis miserum vehementer exagitat; ita ut potius ad inquisitionis tribunal, quam ad exhomologeterium, pro remedio, sibi recurrendum existimet. Quemadmodum initio conversionis suæ expertus est S. Ignatius teste Tannero p. 4.

Antidotum I. est, quo morbus hic depellitur; has cogitationes omnino non timere; neque enim eas, qui scrupulis agitur, elicit, approbatque; sed Cacodæmon, Deo permittente, phantasmata movet, species adaptat, & indefinenter objecta nefanda proponit & ingerit. Ridenda igitur & penitus contemnenda sunt, tentationes hujusmodi; quanto enim magis quis iis affligitur; tanto magis à consensu & peccato distare se noverit. Perferendum itaque est hoc parvum Martyrium, divinumque auxilium implorandum; qui opportune fœtidæ hæc muscæ abiget, ac tranquillitatem optatam restituet.

Antidotum II. est Conscientiæ arbitris, aut Spiritus directoribus, tentationes suas manifestare; odit enim

Aaaa 2

Spiritus

II.
De cogitationibus blasphemis.

Spiritus tenebrarum lucem; Deusque demisse se aperientibus; mirè opitulati consuevit. Recenset S. Joannes Climacus gr. 3. de Afecta quopiam, ipsos viginti annos, jejuniis, vigiliisque se discruciente; ut nescio quam blasphemie cogitationem abigeret; sed in cassum omnia, donec Seni cuiquam gravi ac prudenti molestiam detexit; à quo iustus manum collo ipsius imponere; hæc verba solatii plena audiit: *Super collum meum Frater, sit hoc peccatum, tot annis te oppugnans: tu illud floccipende, nihilque formida. Quo facto, tentatio molesta penitus evanuit.*

III.
De cogitationibus obsecans.

III. Scrupulus tertius nascitur, dum phantasia & cogitationes turpissimæ identidem ingruunt; quales sunt luxuria, superbia, ira, vindicta; quibus adeò certò consensum se præbuisse scrupulosus arbitratur; ut quidquid neget Conscientiæ arbiter, ipse suo iudicio mordicus adhaereat, à Directore suo non rectè cognosci aut intelligi se existimet, ac propterea suos in peccata foedissima consensus excusari, Dæmonumque dantaxat impulsus reputari.

Antidotum hujus erroris & persuasionis falsa est, si bene apprehendas ac distinguas sensum tentationum à consensu; aliud siquidem est sentire, aliud consentire. Sensus peccati, est cognitio peccati quasi ab extrinseco injecta, & velut ignis quidam in cordis foco succensus, quem sæpe statim & facile extinguere non licet; sed interdum flammæ & motus turpes vel invito excitat. Consensus verò est actus voluntatis, quo expressè peccatum vis & amplecteris. Te verò non consensisse, col-

liges ex eo, si Deum O.M. offenderis; meas, ideòque de tentatione angari tristiteris; h in gratia Dei persistere cupias; si Deo placere unice desideres; si post tentationem adhuc à peccato abhorreas, illudque oderis ac detesteris.

IV. Scrupulus quartus emergit ex eo, quòd quis putat, non implere se ali- quod præceptum, v. g. horas recitandi, quòd vel intentio, vel attentio, vel integra pronuntiatio defuerit, ideòque ad repetendum astringi. Simile quid accidit in audiendo Missæ sacrificio, ob nonnullas distractiones etiam non voluntarias.

Antidotum præfens est, virum doctum consulere, ejusque iudicio stare. Hac ratione Discipulum suum curare S. Bernardus: dum enim is ob scrupulos, à celebratione Missæ retardaretur, ei dixit: *Vade fili, & in fide mea celsum.* Ut refert Gerson de præp. Missæ. Accommodet se alterius viri prudentis iudicio, levissimæque sibi in contrarium occurrentes ratiunculas profus contemnat, tanquam penitus indignas quibus aurem præbeat. Consilium est S. Antonini p. 1. tit. 3. c. 10. §. 10. reg. 6. *Scrupulos, more canum, oblatrantes & lacere minantes non possumus melius cupescere quàm per contemptum.* Enimvero, in quantas exurgunt iras imbelles cœlli, si quem, penes domum, cultodis suæ commissam, transeuntem viderint! Accurrunt quasi si pedes viatori velint detrahere, clamant, fremunt, ringuntur, & latratibus totam implent actabant viciniam. Quid hic agat, si suspicuior? Sanè si cani respondeat, itineri-

que sui rationem reddere voluerit : innocenter se proclamet , neque quidquam domui se velle officere, si cani vellic persuadere ; ac proinde non ita sibi esse oblatrandum : & tempus perdet, & majores in se caniculi excitabit clamores, neque quidquam à tota vicinia referet præmii . nisi risus & cachinnos, quod rationibus canes velit obstruere. Quid ergo agendum est? Nihil prorsus. Clamet catellus ad ravim usque: viator nihilominus prosequatur iter suum tacitus, & securus sui. Defatigabitur tandem catellus, ponet iras, & nullâ re actâ, recipiet se ad nidum suum, ibique si liberit de victoria sua phantastica, plausum sibi faciet & triumphos. Ita cum scrupulis agendum est, inquit S. Anconinus : iis responde & colloquia cum illis misce, si totam illico turbatam vis domum. Contemne, & tuta sunt omnia.

V. Scrupulus quintus ex errore provenit, quo quis in omnibus quæ agit & cogitat, peccatum lethale à se committi exilimat; etiam in ipsa peccatorum expiatione, Synaxi sacra, oratione, aut sui manifestatione. Stultum hunc errorem, quo pacto corriges?

Antidotum est, si cogites: cum in sæculo, more tuo liberè viveres, impudicitæ vacares, ac Diabolo servires; in omnibus tamen operibus tuis, lethale crimen non committebas : nunc verò in Religione positus, à pristinis vitiis abstinens, sanctis occupatus actionibus, & à peccandi occasione sequestratus, in omnibus graviter delinquis; quæ isthæc est insania? An non Sathanæ ludibriæ cernis? Illud tibi stygius Impostor, ve-

luti pueris, quibus si viâ lutosâ, lubricaque incedentibus, acclametur, laberis, laberis, præ timore labuntur; ita pariter te Diabolus, velut pusionem stolidum, illudit.

VI. Sextus scrupulus est, dum præscientiæ & prædestinationis divinæ nodi insolubiles vexant, ut se reprobos aut damnandos coniectent.

VI.
De præ-
destina-
tione.

Antidotum in hoc, uti & in prioribus, validum est: concipere spem magnam ac fiduciam in Deum, plurimque de misericordia & bonitate ejus infinita sensum: ad quem hortatur sapientissimus Regum Salomon Sap. 1. 1. *Sentite, inquit, de Domino in bonitate.* Magna in sæculo admisistis crimina & multa; sed nemo propterea desperet; nemo cum Caino dicat: *Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear.* Gen. 4. Sed potius perpendat illud Apostoli ad Rom. 5. 20. *Ubi abundavit delictum (plerumque) superabundat & gratia.* Quare rectè ait S. Laurentius Justinianus in Litæno vitæ de spe. c. 4. *Quid tam grave committitur, quod non Christi morte solvatur? Meritò igitur in Christo, mihi spes valida est, qui sanat omnes languores meos; qui redimit de interitu vitam meam; qui coronat me in misericordia & miserationibus.* Apprehenditis Deum, tanquam severum & acerbum vindicem scelerum, cujus judicii strictissimi terrore prostrati estis: sed timeant peccatores in peccatis perseverantes, mortemque infelicem oppetentes: at vos, qui peccata expialtis & emendare ea cupitis: *Sentite de Domino in bonitate: & sperate in eo: justus est quidem Deus, sed simul misericors, & benignus, utpote, cui proprium est*

est misereri & parcere, magis quam punire & plectere. *Quam bonus, Israël, Deus hu, qui recto sunt corde!* exclamat Propheta Regius, Psalm. 72. Quales vos per gratiam Dei jam esse cœpistis. *Bonus est Dominus, ait Jeremias Thren. c. 3. sperantibus in se, ut vos facitis, & anime querenti illum; veluti vobis unice cordi est. Quare sensite de Domino in bonitate.*

VII.
De variis
interro-
gationi-
bus.

VII. Scrupulus septimus est, dum Dæmon variis hominem infestat interrogationibus. Quid faceres, si hoc, illudve succederet? Si hoc tibi eveniret? Si hæc vel illa peccandi occasio sese tibi offerret? si talis tibi contumelia, vel injuria irrogaretur? An non vindicares? an non percuteres?

Antidotum est optimum, omnes has cogitationes eliminare, ac sollicitudinem de futuris abjicere. *Sufficit diei malitia sua, ajebar Salvator Matth. 6. Noli esse sollicitus pro crastino;* in occasionibus peccandi, Divina Bonitas gratiam uberrimam præstabit.

Quapropter, Dilectissimi, si scrupulis hisce agitemini, ne trepideris timore, ubi causa timendi non adest. Sive enim vos Hostis stygius infestaverit

scrupulis & anxietatibus de peccatis præteritis & exhomologesi perperam instituta; sive de cogitationibus hæreticis & blasphemis, sive de phantasiis & cogitationibus impuris; sive de impletis præceptis, sive ex ignorantia crassius, sive ex erroribus noxiis & interrogationibus periculosis; allegata ante mox adhibere antidota. 1. Vestræ prudentie nunquam fidite, sed juxta Regulam 41, vel Superiori, vel conscientia arbitrio, tentationes vestras manifestate, illi credite, illi obedite, illi vos & judicium vestrum subijcite. 2. Scrupulos contemnite & pro viribus abijcite; nec cum illis disputationem instituite, idem enim est ac si cum Cacodæmone disputetis. 3. *Sensite de Domino in bonitate.* Deus Pater est, non vitricus; Amicus est, non Tyrannus; bonus & misericors est, non rigidus & crudelis, ideoque firmam in illo spem & fiduciam collocate. Hæc qui præstiterit, per auxilium divine gratiæ facile juvabitur: qui verò ea neglexerit, pro ægro deposito ac desperato habendus est, qui nunquam curabitur.

REGULA XLII.
DE UNIONE ET CHARITATE FRATERNA.
EXHORTATIO I.
IN HANC REGULAM,
Media conservativa Unionis & Charitatis proponit.

T H E M A.

Idem sapite, pacem habete. 2. Corinth. 13. 11.

V E L.

Unio & conformitas mutua diligentissime curanda est. Reg. 42.

UNIO animorum primitivæ ecclesiæ, ex diversis populis, Tribubus, & linguis conflata, merito cunctis Ordinibus Religiosis, ac in primis Societati nostræ, ex diversis quoque nationibus congregatæ, ceu prototypon, & exemplum illustre Unionis Caritatisque fraternæ proponitur. *Multitudinis Credentium* (ait S. Lucas Act. 4. 34.) *erat cor unum & anima una:* non physicè, sed moraliter: Physicè enim non erat in eis Anima una communis, quasi Idea Platonica; sed moraliter ita fideles omnes animis, sensibusque concordēs erant; ac si omnes cor unum, & animam unam possiderent. Verùm unde (obsecro) inter adeò diversos, tanta animorum conjunctio? Non aliunde sanè, nisi ex perfectâ amicitia & caritate, quam Spiritus Sanctus cordibus eorum insculperat, eosque in Christo, quem intimo prosequēbantur amore, copulaverat; ita, ut, quæ erant unum in uno tertio (scilicet Christo, inhabitante, eos animante, agente, & movente) essent etiam unum inter se, maximâ

maximâ animorum concordia. Et hæc quidem Unio inter Christianos primavos diu floruit, teste Tertulliano, qui vixit sub annum Christi ducentesimum; refert enim Apolog. 39. tantam inter eos viguisse caritatem, ut communis Gentilium de Christianis vox esset: *Vide ut se diligant; ut alter pro altero mori sit paratus.* Crescente verò Fidelium numero, decrevit paulatim & refrixit hæc Unio: quare ejus retinendæ causâ, instituta sunt Cœnobia; in quibus tanta fuit Unio & communio, ut S. Basilii Constit. Monast. c. 19. admiretur: *H. mines ex diversis nationibus & regionibus profectos, per exactam Morum & vite disciplinam, adeo velut in unum coaluisse, ut in pluribus corporibus unus tantum animus esse videretur.*

Horum Antiquorum, tum Christianorum, tum Religiosorum vestigiis ut insistamus: quibus in rebus hæc animorum Unio demonstranda sit; vel quænam sint ejusdem conservandæ Media, à S. P. N. in Regula præsentè assignata, ostendemus.

I. Medium primum Caritatis & Unitatis fraternæ conservandæ (quamvis etiam effectus sit caritatis) est *idem sapere.* *Idem sapiamus* (ait S. Ignatius in Regula) Id ipsum quodque Gentium Doctor olim à suis Romanis, Corinthiis, & Philippensibus, atque in illis, à nobis postulavit. Et quidem Romanis c. 15. voveret, optatque: *DEUS det vobis id ipsum, in alterutrum sapite.* Corinthiis verò. 1. Corinth. 13. *Idem sapite. Pacem habete.* Denique Philippensibus c. 2. *implere gaudium meum, ut idem sapiatis* At quidnam est, idem sapere?

Origenes prædicta Apostoli verba interpretans, ait: *idem sapere, id est, idem sentiri, ejusdem sitis iudicii, mentis, sententia & sensus.* Interpretes alii, non de Intellectu duntaxat; verum etiam de voluntate explicant: *Sapere enim innuit suavitatem quandam, gustumque gratum, quem in voluntate percipimus, dum grati quidpiam nuntii intelleximus:* V. G. Dum nova faulta de Principis cujusdam ab Hæresi ad Fidem Orthodoxam reductione; aut de insigni Cæsaris de Turcarum Tiranno victoriâ afferuntur. Ita nos quotquot in unam Religionem compaginati sumus, idem sapiamus, suavemque gustum percipimus: quando secundum Deum Intellectu & voluntate ita concordamus, ut, quod sentit unus, sentiat & alter; quod uni jucundum accidit, alteri quodque jucundum existat; quod uni sapit, alteri etiam sapiat. Deinde idem sapiamus, quando animo, corde & affectu ita mutuo conjuncti sumus; ut quod quisque sibi sentit ac sapit, idem alteri quodque sapiat: id est, ut quod quisque sibi querit, diligit, curat, vult; idem etiam alteri querat, diligit, curet, velit: atque ita mente, animo, & sentis consentiamus: Si Proximus gaudet, & nos gaudium sentiamus & cum eo gaudeamus: Si fleat, cum illo fleamus: Si doleat, cum eo doleamus; ut dixit Apostolus c. 12. ad Roman. *Gaudete cum gaudentibus; flere cum flentibus.*

Ubi verò talis est in Religione animorum conjunctio, quanta in eam felicitas, quanta jucunditas, quantum redundat solatium? *Qui alter diligit, solat debet,* inquit S. Chrysostomus Hom. 13.

in Epist. 2. ad Corinth. *ita vivit in terra,*
quasi cives in celo; semper gaudens summa
tranquillitate: in hoc enim Bono Caritatis
omnia bona habet; & per eam innumerabiles
obtinens victorias & coronas; & inestimabiles
thesaurus pacis. Chrysolomo ad stipulatur
 S. Augustinus in Psalm. 132. *Nihil (ait)*
audiat dulcius, nihil optatur delectabilius,
nihil utilius possidetur, quam ob rem
dicit David: O quam bonum &
quam jucundum habitare Fratres
in unum: haec verba psalterii, isto dulcis sonus,
ipsa melodia etiam Monasteria peperit.

Hanc, Dilectissimi, concordiam
 coarctanter tenemus, nec unquam ab ea
 recedamus; florere illa (laus Deo)
 in hac Domo, ubi omnes idem sentiunt,
 idem sapiunt, idem volunt, idem nolunt,
 ardoreque se invicem, quam germani
 fratres soleant, amore complectuntur:
 atque inde tranquillitas, inde pax,
 inde tanta jucunditas & lætitia resultat;
 ut merito cum Vate regio exclamemus
Ecce quam bonum & quam jucundum:
habitare Fratres in unum!

II. Alterum unionis & charitatis
 fraternæ conservandæ medium, est
 idem sermo, idem colloquium, &
 loquela eadem, quam S. IGNATIUS
 in Regula præsentem exigit, dum ait:
Idem, quoad ejus fieri potest, dicamus omnes:
Ubi non solum optat unionem animo-
rum & voluntatum; verum etiam
sermonum & linguarum; ut quem-
admodum mente, ita & ore & loquelâ
conferentiamus; alioquin facili negotio,
 verbis Charitas fraterna rumpitur:
 potissimum verò fugienda sequentia,
 linguas dividenda. 1. Non acriter aliis
 contradicendum; sed potius acquiescen-

dum, quando secundum Deum possumus.
 2. Non vehementius disputandum;
 quod non raro de lana caprina, & rebus
 nullius momenti hominibus imperfectis
 evenit. 3. Non rixandum, aut verbis
 contendendum, Contentio est concer-
 tatio pro gloria & honore; cui semper
 conjuncta est emulatio, seu boni alieni
 invidia; à quibus deterret Apostolus
 Rom. 13. 13. *Non in contentione & emula-*
tione: Equum refert inter opera Carnis,
dum ait: Contentiones & emulationes.
 2. Corinth. 12. 20. 4. Non mordendum
 verbis amaris, & sarcasticis; à quo
 rursùm dehortatur idem Apostolus
 ad Galat. 5. 15. *Quod si invicem mordetis*
& comeditis. S. Ambrosius pro *comeditis,*
 legit *criminas.* Quasi dicat: Si vos
 invicem roditis & laceratis verbis
 acerbis & amarulentis, odiis ac invidiis:
Videte ne ab invicem consumamini:
 Quemadmodum enim duo canes rixan-
 tes invicem mordent se ac conficiunt;
 ita duo rixantes invicem, se ipsos ipsi
 conficiunt. De S. Ignatio legimus in vita
 L. 5. c. 2. & 6. quod triginta & amplius
 annis neminem unquam verbo contu-
 melioso aut mordaci læserit. 5. Judi-
 cium proprium non cum pertinaciâ
 defendendum: ut rursùm S. Paulus
 hortatur, ad Rom. 12. 3. *Non plus sapere,*
quam oportet; sed sapere ad sobrietatem.
 Et valet hinc S. Ignatii documentum:
Cedere te potius, quam superare juvat.
Idem dicamus omnes. 6. Cavenda
 doctrinæ differentia; *Doctrinae differentes*
non admittantur, ait S. IGNATIUS.
 Ubi 1. Doctores & Profesores Nostri
 in Theologia & Philosophiæ Dogma-
 tibus dissidere vetantur. Hæc enim
 Bbbb doctrinæ

doctrinæ diversitas efficacissima Diaboli machina & medium est, ad animorum Caritate conjunctorum divisionem: quod tamen haud ita intellectum velimus, quasi Theologiæ ac Philosophiæ Professoribus contrarias non liceat docere Sententias in rebus levioribus, minorisque momenti; quæ exercitii gratiâ non raro, pro & contra probabiliter ventilantur; in rebus tamen gravioribus à Societate constitutum est, quasnam Nostri Sententias ubivis terrarum tradere debeant. 2. Prohibentur doctrinæ differentes in publicis concionibus; neque enim id absque populi scandalo accideret: inde. Nos animis disuadere, & superbiâ, æmulationeque agi colligentis. 3. Prohibentur quoque ejusmodi doctrinæ differentes typo vulgandæ: hæc enim viâ Differentia illa ad plures dimanat, nec tantâ facilitate, ac verba ore solum prolata, revocatur; unde cautum est, ut absque Præsidis generalis approbatione lucem ejusmodi libri minimè aspiciant: Et in exam. c. 3. §. 11. præscriptum est, ut Doctorum laureâ conspicui, & doctrinâ insignes in seculo, in Societatem deinde admisi, depositâ, quâ in seculo erant imbuti, contrariâ doctrinâ, sententias Societati præscriptas amplectantur: ut impleamus regulam: *idem dicamus omnes, & doctrinæ differentes non admittantur.* Ita stabit animorum Unio, studiumque perfectionis vigeat. Quamdiu ædificatores Turris Babel unâ utebantur linguâ, felici omnino successu promovebatur Structura; at exortâ linguarum confusione, res tota penitus interturbata, & Fabricæ continuatio abrupta est.

Quid in Religione ædificamus, nihil turrim perfectionis, ad caelum usque pertingentem? Quod opus secundum succedit auspiciis, si mente, lingua & doctrinâ consenserimus: At si animorum linguarumque inter nos exorta fuerit discordia, ac dissonantia, actum agemus, cœptamque perfectionis turrim imperfectam relinquere & deserere compellemur.

III. Tertium unionis & charitatis fraternæ conservandæ medium est, idem agendi & procedendi modus, unde desiderat Sanctus Pater in Reg. cit. *Ut absit omnis judiciorum diversitas in rebus agendis.* Causamque mox subtexit: *quia ipsa est mater discordiæ, & inimica unitatis voluntatum.* Perinde ac si diceret: Diversitas hæc in agendo, vivendo, negotia tractando, quâ quis proprium suum consecratur sensum ac criterium; alterique se accommodare renuit; sed à communi procedendi methodo & consuetudine defleat atque exorbitat; est pestis fatalis, est quodammodo mors Religiosi Ordinis, cujus vita est Unio: aperitque ostium Diabolo; qui discordias solam seminat; lites & contentiones suscitât; ac destructionem vocationis, Religionisque everfionem vehementer exoptat: quemadmodum enim ex diversitate judicii, voluntatis, doctrinæ, & modi agendi exortuntur in Mundo lites, hæreses, bella, schismata, aliâque mala innumera; ita ex eisdem, in Ordinibus Religiosis nascitur odium, invidia, ira, contentio, æmulatio, & quidquid animorum unionem distulit, in Religionis perniciem & ruinam.

Hæc igitur tanquam charitatis & uni-

unionis inortus profusus ab Ordine nostro profcribenda sunt; iisque contra-
ria totis viribus sectanda: quod si præsti-
cerimus, geminum fructum à S. Funda-
tore in regula insinuatam feliciter
reporabimus. Primus est: *Ut iuncti
iniverni fraterni Caritatis vinculo, melius
& efficacius nos possimus divino obsequio
impendere.* Ita enim veluti uno corde,
una mente, uno spiritu in via Domini
strenue progrediemur, de virtute
in virtutem; & alter alterum verbo &
exemplo adjuvabit, promovebit, atque
excitabit: non secus ac quatuor animalia
spod Ezechielem, pennis junctis,
uno spiritu & impetu currebant, cur-
sumque gloriæ divinx promovebant.
Secundus fructus est: *Ut efficacius quoque
ac melius auxilio Proximorum nos impendere
valeamus.* Primi deni Societatis Nostræ
Minimæ Patres, Caritate maximâ uniti,
que, quantâque admiratione dignissima
non effecere? Sic & nos, Caritatis mutux
glutino colligati, quid non præstare vale-
bimus? Disiuncti verò, tanquam scopæ
dissolutæ, animisque discordes, pro salute
animarum, pro conversione peccato-
rum, pro Hæreticorum & Infidelium,
ad Sanctæ Matris Ecclesiæ gremium,
reductione, quid efficiemus? Quo pacto
alios cum Christo in Fidei unitate
conjugemus, qui ipsimet dissidemus
Caritate? Quo modo inimicos inter se
reconciliabimus, qui ipsimet inimicitias
fovemus? Quâ ratione discordias
componemus, qui ipsimet caremus
pace & concordia? *Omne Regnum
(omne Collegium, omne Cœnobium,
omnis Provincia, Residentia, Missio)
in se divisum desolabitur; ait æterna Veritas*

Matth. 12. *Et qui non colligit mecum, dispergit.*
Caritas calx est, lapides inter se unens;
tolle calcem, & non domum; sed lapidum
acervum habebis, ruinamque asidue
præstolaberis. Tolle ab Ordine (à Socie-
tate) calcem Caritatis, & ipsa corruet,
& alios ruinâ suâ involvet. Quid nobi-
lissima Regna, Provincias, Urbes ever-
tit, nisi animorum dissenso & bella
intestina? Quid Romanum Imperium
olim pessundedit; nisi populi contra
Magistratum, militum contra Senatum,
& Senatorum mutua inter sese dissenso,
discordia & pugna? præsertim Julli
Cæsaris, & Pompeji tempore, veluti
Livius, alique Historici testantur?
Similia Ordo quilibet Religiosus,
similia Societas nostra, inter se (quod
deus avertat) divisâ, reformidare poterit.
Quocirca, Carissimi, cum nos in Ordi-
nem Religiosum (in quo primævam
Christianorum Caritatem conservari ac
vigere oportet) à Domino miserante
vocatissimus; primorum Christianorum
ac Religiosorum exemplo cor unum
& animam unam habere & conservare
omni studio allaboremus. *Idem sapiamus
omnes,* Intellectu & affectu conjunctissi-
mi, quo nihil dulcius, nihil delectabilius,
nihil utilius. Deinde *Idem dicamus omnes,*
unisonâ præditi loquelâ, voce & ser-
mone: procul à nostris colloquiis sint
contradictiones, procul disputationes
vehementiores, procul rixæ & conten-
tiones, procul verba mordacia, sarcasmi,
pertinacia, doctrinæ diversitas, in scholis,
templis, libris editis, quæ omnis pacis
& charitatis sunt hostes. Denique
in rebus agendis, in negotiis, in operibus
cunctis adit concordia, absit differentia,
omnisque

omnisque heteroclitus agendi modus; ne & salus, perfectioque propria & aliena retardetur; & regnum nostrum desoletur, id est Collegia nostra, Domus nostræ, eorumque incolæ inter se mutuo collidantur; & sublatæ charitatis

calce, dissolvantur, & corruant; sed potius uno corde, unâ animâ, unâ mente, voluntate, ore, manu, pro viribus Dei gloriam promoveamus; & animabus cœlo lucrandis constanter invigilemus.

EXHORTATIO II IN REGULAM XLII.

Motiva unionis & charitatis fraternæ omnibus Christianis communia exhibet.

T H E M A.

Soliciti servare unitatem Spiritûs, in vinculo pacis. ad Eph. 4.

VEL

Unio & conformitas mutua diligentissimè curanda est. Reg. 4.

Ummo Salvator noster Christus JESUS flagrabat desiderio, ut Discipuli sui & Christiani omnes artificio charitatis vinculo conjungerentur; atque ut id à Patre cœlesti impetraret, eum enixè precatus est: *Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi; ut sint unum, sicut &*

nos unum sumus. Joan. 17. 11. Ut factum voluntate, sicut & nos unum sumus essentia & substantia unitate. Ad unitatem verò istam requiritur unio, gloriæ & vinculum. Unde Apostolus hortatur Ephesios c. 4. 3. Soliciti ut sint, servare unitatem spiritûs, in vinculo pacis. Ut sit unitas & conjunctio in fabrica Domûs, requiritur vinculum: sed quodnam illud? Calx lateres connectas. Ut sit unitas in navis structura, necessarium est vinculum: quodnam illud?

illud? Clavi & bitumen afferes compa-
ginans. Ut sit unitas in Horologio, ad-
lit, necesse est, vinculum: Quodnam il-
lud? Coordinatio & connexio rotarum.
Ut sit unitas in Ecclesia, in Republica,
in Civitate, in Ordine Religioso, in Cœ-
nobio, in Domo; desideratur vinculum;
quodnam illud? Vinculum pacis & cha-
ritatis. *Solliciti servare unitatem Spiritus,*
in vinculo pacis. Ut sint unum, sicut & nos
unum sumus: Ut unum sint Pater & Fi-
lius, intercedat vinculum; sed quodnam
illud? Spiritus sanctus, qui facit utraque
unum, & est Spiritus charitatis, & vin-
culum pacis.

Quò igitur & nos unum simus per
vinculum pacis & charitatis, ternas, ex
multis ab Apostolo assignatis ad Ephes.
4. feligenus rationes, quæ nos ad chari-
tatem mutuam conservandam merito
incitent: Nimirum, quòd simus *unum*
corpus, unus Spiritus, & una sit spes voca-
tionis nostræ.

I. Stimulus primus, nos ex sententia
Apostoli excitans ad mutuam charita-
tem fraternam; ut simus *solliciti servare*
unitatem Spiritus, in vinculo pacis; est,
quia unum corpus sumus omnes, quot-
quot Ecclesie Orthodoxæ membra su-
mus: *Unum corpus,* ad Ephes. 4. §. 4.
Omnium fidei, seu Christianorum,
unum corpus mysticum est, cujus caput
est Christus; qui in membra singula,
tanquam vitis in palmices, influit, vi-
tamque gratiæ producit, & opera vitæ
æternæ meritoria exercendi vim com-
municat. Totus Ordo Religiosus, u-
num corpus est. Tota Provincia unum
corpus est: Collegium aut Domus u-
num particulare corpus est. Quòd si

ergo *unum corpus* Ecclesie, vel Religio-
nis, vel Domus omnes confiamus, &
invicem membra sumus, quis non cer-
nit, quantâ charitate nos unitos esse o-
porteat? Quis non perspicit, quantâ sol-
licitudine, servare debeamus *unitatem*
Spiritus, id est unitatem mentis & ani-
mi; ut licet corporibus divisi simus,
mente tamen & animis conjuncti, uni-
tisque vivamus? At quibusnam in rebus,
hæc unio Spiritus eluceſcet? Quibusnam
occasionibus, se proder? Docet id Apo-
stolus; exponit S. Laurentius Justinia-
nus, in Ligno vitæ, de charitate c. 17. &
L. de discipl. c. 4. Imò vel ipsa mem-
bra nostra, tametsi silent, ipsam chari-
tatis & unionis methodum & praxim
clamant; ita ut inexcusabiles simus, si
non audiamus & imitemur. Itaque in-
tueamur, quid membra membris præ-
stent obsequii & charitatis.

1. Membrum unum ab altero di-
velli, & separari, quàm maximè refor-
midat: cogita, si vel manus, vel pes,
gangranâ latius serpente ac proficien-
te, amputandus sit, quo membra omnia
horrore concutuntur, quo dolore pre-
muntur? sanè arctissimis hominem vin-
culis constringi necesse est, ne se mo-
veat, & vel invitus reluctetur. Pari mo-
do & nos, præsertim Religiosi, qui non
unius duntaxat Ecclesie; sed religionis
etiam membra sumus, omnem diviſio-
nem, omnem dissensionem, omnem
charitatis læsionem vehementissimè ti-
meamus: semper membrorum instar
conjuncti, *solliciti* simus, *servare unitatem*
Spiritus in vinculo pacis & charitatis.

2. Pro invicem *solicita* sint membra. 1.
Corinth. 12. 25. Quanto studio se
Bbbb ; membra

membra diligunt, & curant? Infirmatur oculus, nonne manus oculo languenti sollicitè remedia adhibet? Se totam exponit in ipsius obsequium, palpat, linit, medetur; & si quid aliud imperari queat solatii, semper præsto est. Quantumcunque occupetur, quamvis à labore fessa sit, nunquam tamen se retrahit à ministerio, nam oculi malum, propter confederationem naturæ, suum esse arbitrat. Hoc agit os, hoc pes: hoc cuncta alia membra: omnia enim membra uno consensu, pari voluntate, libenti animo & absque ulla requie se exercent, ut oculus recuperet sanitatem. Non ab simili ratione, tanquam membra nos diligamus, infirmos omnino obsequiorum genere sublevemus, & in necessitate quavis, solatio sumus, & unitatem Spiritus conservabimus.

3. Si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra. 1. Corinth. 12. 26. *Compatiuntur* (ut sic membrum patiens dolore levetur) non per communionem cladis, sed per solatium charitatis; inquit S. August. Epist. 133. Unde S. Basilii in Reg. brev. Reg. 175. docuit, evidens signum dilectionis esse duplex: Primò si quis proximi utilitate lætetur & pro ea laboret, Secundò si de ejus malo ac peccato tristetur & mereat. Qui his destituitur, caret charitate: ne autem ea careat, solliciti sumus compatiendo servare unitatem.

4. Si gaudet unum membrum, congaudent omnia membra. Nam membrum unum sibi fieri reputat, sive bonum sive malum, quod alteri evenit; ita & nos, quod fratribus nostris accidit, nobis irrogari existimemus: *Tanta*, inquit S.

Laurentius Justinianus l. c. *in cisternam humani corporis membris inest copula, tantus amor, tamque inseparabilis & inseparabilis dilectionis unitas, ut unam sine alia, non valeat gaudere. Latitia illis communis est, pena aequalis, etsi non in actu, tamen in affectu; ita ut quod uni tribuitur, ceteris accipisse se gratulentur.* Idem Christus Ecclesie & corporis hujus mystici caput, suo docet exemplo, dicens: *Quod uni de minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Matth. 25. Similia quoque nobis erga fratres nostros opere aut affectu saltem demonstranda. *Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus.* Ut loquitur Apostolus, Rom. 12. 15.

5. *Solliciti servare unitatem*, sicut membra corporis servant. Primò. Unum membrum, alteri non invidet dignius officium; pes enim oculo non invidet sublimiorem locum: ita & nemo nostrum Fratri suo aut dignius officium, aut ingenium excellentius, aut doctrinam, aut gratiam, sibi non concessam, invidet. Invidia enim est vitium diabolicum, ex matre superbia genitum: Suffoca matrem & non est filia. Deinde quemadmodum unum membrum ab alio læsum, non illico se vindicat: pari ratione inter nos nulli vindictæ sit locus, ut monet Apostolus Rom. 12. *Nulli malum pro malo reddentes.* Tertio. Quemadmodum unum membrum alterius officio se non immiscet: singula enim suis inhaerent officiis, nec oculus audiendi, nec manus ambulandi unquam sibi vendicat actum; sed singula juxta donum & actum suum naturam obtemperant. Ita nostrum quoque commissam sibi functionem obeat, &

stabit pax; nullo autem modo alieno muneri se se immisceat. Quartò, quemadmodum membris infirmioribus maiorem impertimur honorem; magis enim custodim⁹ ac tegim⁹ pedem, quam faciem: Sic quòque Nos non despiciere oportet eos, qui infirmiores, ignobiliores & minores videntur; sed monitum Apostoli sequamur: *Honore invicem prævenite.* Quintò, Quemadmodum unum membrum in periculo lætionis se exponit pro alio, veluti brachium aut manus se opponit ad ictum avertendum à capite: ita & Nos pro Fratribus libenti animo quidpiam sustineamus, exemplo Christi JESU Capitis nostri pro membris suis & verbera & vulnera perpeti non dedignantis.

Hoc igitur stimulo indefinenter ad caritatis unionem excitemur: *Unum corpus sumus.* Ideòque invicem non debent ejus dividi ac separari membra; sed pro se mutuo curam gerere: Compassionem in malis, congratulationem in bonis, absque omni invidiâ, vindictâ, arrogantia, ac neglectu demonstrare. *Magna est hec Caritas munda, virtus & auxilium præstans in omni perfectione, quæ data est divitibus pro gloria, pauperibus pro censu, exalibus pro patria, imbecilibus pro virtute, infirmis pro medicina, pro vita mortuis.* Inquit Sanctus Laurentius Justinianus in Ligno Vitæ. l.c.

II. Alter stimulus nos ad unionem caritatis excitans est, quòd unum à Christo Capite nostro spiritum nacti sumus.

Unus spiritus ait Apostolus ad Ephes. 4.4. Christus Dominus noster toti corpori mystico (Ecclesiæ) unum infudit spiritum, scilicet spiritum suum, qui singulis membris vitam & motum spiritualem

adsert; sine quo illa mortua & absque motu existerent. At quis & qualis est iste spiritus, quem omnes Christiani accepimus, & à quo unus spiritus nuncupamur?

1. Est Spiritus Dei, Spiritus Divinus; Spiritus Patris caelestis, de quo loquitur Apostolus, atque suis Romanis in e se: ad Rom. 8. 9. *Vos in carne non estis, sed in spiritu: Sit amen spiritus Dei habitat in vobis.* Spiritus iste Dei, spiritus Patris, non est spiritus servitutis non est spiritus timoris servilis, qualis olim regnabat in Judæis, viventibus secundum Legem timoris; sed est spiritus libertatis, spiritus amoris, spiritus filialis: velut disertè affirmat S. Paulus l.c. v. 15. *Non accepistis spiritum servitutis in timore; ut metu poenæ à peccatis coërceamini, Legemque observetis; sed accepistis spiritum adoptionis Filiorum, in quo clamamus, Abba Pater.* In quo clamamus, non tam voce, quam filiali affectu præ dulcedine & teneritudine amoris, quasi infantes teneri, qui carissimum Parentem balbutientes blandulâ & iteratâ voculâ compellere solent: Pater, Pater. Et hic unus spiritus est quem obtinimus, dum Christianam Legem amplexi sumus.

2. Est Spiritus Christi domini. quis verò est spiritus Christi? est idem, qui dei, quia Christus est Deus; Spiritus Christi impellit ad affectus & mores Christo similes, & ad imitandam vitam Christi: Spiritus Mundi est spiritus terrenus & spiritus superbus atque vanitatis: spiritus carnis, est spiritus carnalis & sensualis: spiritus Diaboli, est spiritus malignus, arrogans & invidus. Spiritus verò Christi, est Spiritus caelestis & humilis: Spiritus Christi est spiritus mortificationis & abnegationis:

abnegationis : Qui enim Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Spiritus Christi est spiritus dilectionis, vult enim, ut invicem diligamus. Si quis autem spiritum Christi non habet, hic non est eius. Rom. 8. 8.

3. Est Spiritus Sanctus : est spiritus Caritatis & Gratia à Spiritu Sancto communicat & infusa & ab eo separari nequit. Est spiritus vivificans animas nostras, vitâ gratia, ut docet Sanctus Chrysostomus, Ambrosius & Augustinus : Quemadmodum enim Spiritus Sanctus est vita essentialis & increata; ita quodque est causa vitæ nostræ spiritualis, eamque nobis communicat, & ad opera non carnis; sed spiritus, non peccati & mortis; sed gratia & vitæ impellit : adeoque Filios Dei efficit : Etenim *Quicumque spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* Ad. Rom. 8. 14. Sicut ergo Samson ad heroica fortitudinis opera patranda, Spiritu Dei correptus agebatur : unde antequam ea aggrederecur, ait Scriptura : *Invit spiritus Domini in Samson* : Ita pariter Iusti, Sancti, omnesque Filii Dei tum ad opera heroica, tum ad alia vitæ æternæ meritoria Spiritu DEI aguntur. Igitur unus spiritus sumus, uno spiritu agimur & regimur.

4. Si verò religiosam vitam spectemus, ad quam Christus nos vocavit, & quam Spiritus Sanctus nobis inspiravit & ad quam Nos benignissimè attraxit; alia peculiaris dilectionis motiva deprehendemus. Sumus enim unus spiritus; hoc est regnat in nobis spiritus paupertatis, non divitiarum; spiritus Castitatis, non voluptatum; spiritus obedientia,

non libertatis mundanae & honorum; sed spiritus Mundo abrenunciandi & moriendi, Deoque unice serviendi & vivendi. Sumus ergo unus spiritus multis de causis.

5. Si denique Societatem spectemus, ad quam singulari Dei beneficio vocati, & arctius colligati sumus, unus spiritus sumus : accepimus enim Spiritum Apostolicum, spiritum zeli Animarum; qui verè & propriè est Spiritus Christi, de caelo descendens; ut homines ad salutem æternam perduceret.

Cùm igitur tot titulis omnes sumus, quasi unus spiritus, facile cernimus, quot stimulis ad Charitatem munum excitemur, ut nos uno corde, uno spiritu diligamus & complectamur; & quidquid ad divisionem spiritus facit, cane pejus & angue fugiamus; ut uno humero jugum Domini portemus; ut uno studio, labore & fervore propiam alienamque perfectionem procuremus.

III. Tertius stimulus nos ad unitatem spiritus, in vinculo pacis factam rectam conservandam impellens est : una spes vocationis nostræ. Allegat quodam hanc causam Doctor Gentium l.c. 9. 4. dum inquit : *Sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae.* Quem (obsecro) non vehementer incitet ad illam servandam fraternæ dilectionis unitatem, si vocationis nostræ spem perperdamus? Una est spes nostra, una vocatio nostra. Omnes vocati sumus ad cœlestem hereditatem; cœlestem hæc est una spes nostra. Omnes vocati sumus ad unum Regnum, ad unam coronam, ad unam gloriam & beatitudinem æternam : & hæc est unica expectatio nostra.

Cum igitur in ea brevi post temporis intervallo amicissimam, latissimam, felicissimam, in omnem æternitatem, vitam simul æturi simus, quid hic in terra ex omnibus rebus caducis & quiescens esse potest, quod in Nobis spiritus unitatem & charitatem dissolvat? Terra universa Cæli intuitu Punctum est; & hujus Puncti punctulum aliquod Nos à Caritate mutua separabit? Si quis in Cælo jam existeret cum Beatarum illarum mentium choris, terramque hanc exiguam inde despiceret, hominesque litigantes, belligerantes, pugnantes pro terre gleba intueretur, an non exclamaret: Hoc est Punctum, quod inter vos mortales ferro & igne dividitur! O quam angusti sunt mortalium animi! O quam angusti mortalium termini! Ne id fiat, unam vocationis nostræ spem consideremus: Cælum intueamur: ut hortatur S. Ambrosius L. 3. Hexæm. c. 12. *Nostra* (inquit) *conversatio in cælis est; unde ne aliquibus sæculi procelis possit r. scilicet, & tempestate delui, claviculis & circulis, quasi amplectitur Caritatis, proximos quosque complectitur, & in eorum conjunctione requiescit: Caritas est igitur, quæ nos Superioribus necit Cælique inserit.* Mediante scilicet spe vocationis nostræ, quæ Nos non secus atque agricolas in labore animat; ut milites in pugna confortat; ut mercatores in negotiatione excitat; ut messem coronam, thesaurumque cælestem unanimiter quarant? & feliciter reperiant? Quæ cum ita sint, Charissimi, secundum Apostoli monitum pro viribus stituti simus servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Si id neglexerimus, veterè inexcusabiles sumus. Non Cælum,

ait S. Laur. Justin. L. de dif. c. 4. non Angeli non alia contra te producentur testimonia. Tu tuus accusator eris: Tu testis scilicet. Mandatum (dilectionis fraternæ) fueris pratergressus. Quare ad conservandam exactissimè unitatem spiritus & voluntatis exstimulet Nos 1. Quia unum Corpus sumus in Christo, & sub uno Capite Christo, alter alterius membra; ac proinde membrorum unionem æmulemur; omnem disjunctionem, seu disensionem declinemus; pro nobis invicem in morbis & adversis sollicitudinem geramus; intimèque compatiatur: cum gaudentibus gaudeamus; fleamus cum flentibus; absque invidiâ, absque vindictâ, absque alterius officii occupatione, membrique vilioris contemptu. 2. Exstimulet nos unus spiritus ad unionis conservationem; unus spiritus Patris, qui Nos Filios Dei adoptivos constituit; unus spiritus Filii, qui nos Christi imitatores efficit: unus spiritus Spiritus Sancti, qui nos ad opera heroica & vitæ æternæ meritoria impellit. Unus spiritus Religionis, qui Nos Fratres in Christo reddit: unus spiritus Societatis, qui Nos Christi ministris & in animarum salute Cooperatores ordinat. 3. Una spes vocationis nostræ, una beatitudo, una Corona, una gloria perpetua, in qua, in omne ævum, conjunctissimis mentibus, victuri sumus, exstimulet nos, adjuvet, & impellat nos, ut hanc brevem & fluxam temporis ac vitæ nostræ periodum in maximâ Caritate, in pace & tranquillitate summâ transigamus; donec in æternâ felicitate, in summa unitate, uno corde & ore, uno corpore & spiritu, Sanctissimam Trinitatem amemus, laudemus & glorificemus in secula. Amen.

Cccc

EXHOR-

EXHORTATIO III.
IN REGULAM XLII.

Motiva unionis & charitatis fraternæ, Societati, vel alteri
Ordini, magis propria declarat.

T H E M A.

Sint unum, sicut & nos unum sumus. Joan. 17. 11.

V E L

Unio & conformitas mutua diligentissimè curanda est. Reg. 42.

Uanquam omnes, quotquot Christiano nomine & ordine gaudent, singulari decet unionis & charitatis vinculo esse copulatos; magis tamen oportet vinculum inter religiosâ professione variâ obstrictos intercedere; at inter unius, ejusdemque Ordinis Ascetas, longè maximum: non seorsus ac alia est unio in exercitu, alia in legione, alia in cohorte: alia est unio in Civitate, alia in certa tribu, alia in familia vel domo. Atque hæc est voluntas Dei, ejusdemque ordinatio, ut vinculo arctiore, sive naturali, sive spiritali conjuncti, arctiore quoque charitate sese invicem complectantur. Ipse enim

est causa efficiens, uti omnis, ita & hujus pressioris charitatis, & quemadmodum ipse, majori amore prosequitur, sibi que intimius conjungit, obsequio suo arctius devinctos, ac liberæ eorum voluntate mancipatos; ita nos amoris sui particeps reddit, quo nos mutuo diligamus intensius, qui, præsertim, nos ei pressius astringimus.

Eandem majorem charitatem Redemptor noster amantissimus nobis promeruit: qui cum tempore passionis suæ, inimicitias, quæ inter gentes & nationes esse poterant, in corpore suo destruxisset: non solum universum Ecclesiæ suæ mysticum corpus; verum etiam privata cujusque religionis corpora ædificavit ac struxit, & in singulis charitatem, unionemque ordinavit.

Sed omittis aliis, illud in primis, in quod

quod nos Dei benignitate adscripti sumus, perpendamus; Sanè hoc minimæ Societatis nostræ corpus, primam sui originem ex corde Christi traxit, in quo tanquam in fornace ardentissima, vi divini, intensissimi que amoris, in hanc auream & mirabilem unitatem compacti, & in hoc amoris aestu fusi, mixti simul & quasi liquati, purgati que omnes sumus; ut omni divisionum, dissensionum, ac dissidiorum fæce & scoriâ purgati in novum gratiæ, ex Dei proximi que charitate, spiritu amoris & adoptionis confiatum electrum prodeamus; unam ex diversissimis populis nationibus, linguis, variisque statuum conditionibus, in cœtu ac Societate Christi, videri sanctissimi ejus amoris, effecti.

In hæc autem cordis Christi fornace, quotquot in Societate cooptati sumus, ternæ potissimum, nobis indita, impresque conditiones fuere, tanquam totidem mutue dilectionis motiva, quod nempe sumus commilitones, confodales, commensales & contubernales; quæ in præsentia declarabimus, & tanquam ardentioris inter nos charitatis incentiva proponemus.

I. Incitamentum primum, ad mutuum in hoc Ordine nostro unionem, charitatemque excitans est, quia *militēs & commilitanes sumus*; qui sub JESU Christo summo Imperatore ac Duce nostro stipendia meremus: sub sanguineo ejus labaro, Sacramentum militare diximus: in cohortem ejus ac Societatem relati sumus, pro Regno ejus dilatando, propagandoque decertamus: contra Mundum, carnem, Dæmonem, peccatum, ceterosque hostes ejus capitales, arma

circumferimus, atque indies in campum & aciem prodimus. Insinuat hoc ipsum prima Societatis Jesu formula seu Regula, Paulo III. Pontifici oblata & ab eo approbata Anno 1540. quæ sic incipit: *Quicumque in Societate nostra, vult sub crucis vexillo, Deo militare.* Milites igitur & commilitones sumus, sub Christi Domini signis militantes. Quanta autem inter milites animorum unio & consensus requiratur, ad hostes detrumphandos, quis non videt? Si enim in hoste aggrediendo discordes extiterint, an non hostium acinacibus victima cruenta cadent? Si arcem, si urbem discordes, obsidione cinxerint, an non actum agent, & re infecta, cum confusione & clade recedent? In munitione ab hostibus obsessa, si præsidium inter se disenserit, quo pacto eam tuebitur? Constat igitur in omni pugna & certamine, in omni obsidione & aggressione, unionem & mutuum animorum consensionem militi omnino necessariam esse, sine quâ exercitus omnis cadat, intereat ac pessundetur necesse est.

Compertum, perspectumque id fuit summo Imperatori & Archistratego nostro JESU Christo; qui ea de causa toties Apostolis & Discipulis suis, & in illis, nobis, unionem, charitatem, concordiam & pacem, tam sedulo commendavit, & iterum, iterumque verbis prægnantibus inculcavit. Primò enim ardentissimum charitatis mandatum tribuit: *Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.* Joan. 15. 17. Secundò, pro balthæo, ac cingulo militari, distinctionisque signo, quo milites sui, ab hostibus discernentur, charitatem statuit: *In hoc cognoscant*

Cccc 2 omnes,

omnes, quod Discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad invicem. Joan. 13. 35. Apostolis per totam Judæam missis, pro tesera militari ac symbolo, charitatem ac pacem largitus est, dicens: *In quamcumque domum intraveritis, primum dicitis: pax huic domui.* Luca 10. 5. ab iisdem discessurus ad Patrem, charitatem pacemque pro testamento reliquit: *Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis* Joan. 14. 27. Et si hanc observarent, suam illis assistentiam, & auxilium appromisit: *Ubi duo vel tres congregati sunt in nomine meo (charitate conjuncti) ibi sum in medio eorum.* Matth. 18. 20. Ut eos defendam, protegam, adjovem, & contra hostiles incursum, animos, viresque sufficiam. Ex quibus manifestè liquet, si commilitones sumus, quantà unione & charitate conjuncti esse debeamus.

Nec latuit id ipsum S. Fundatorem nostrum Ignatium, qui post Christum, cohortis nostræ Dux & Capitanus extitit; Dei & proximi charitate penitus succensus, eadèmq; milites & alleclas suos inflammati unicè desiderans. Concilium Provinciale Terraconense apud Clementem VIII. pro apothecosi Sancti Patris instans, vocat eum *Propugnatorem Republicæ Christianæ, ac Ducem novæ militiæ, de celo lapsa, sanctissimo IESU nomine signata, qui velut alter Atlas orbem fulciat, humeris doctrinæ & pietatis.* Apud Scherlogum in Cant. tom 3. veltig. 34. n. 35. ex relatione edita à Ribadeneira. Addit Synodus dicta; *Collocasse eum pedes, tanquam duas columnas igneas, dextrum supra mare, pro Indiarum & Paganismi conversione finistram supra terram; ut eam secundaret seminibus virtutum & salutaris doctrinæ, post eradicatas spinas ignorantia, er-*

rorum atque hæresum. Dat' h'que ei in manibus liber' sut à prima etate ingenia eruditio omnique optimâ literaturâ, divinâ & humanâ excoleret. Verè Dux hic militiæ novæ, sicut igneos pedes ambulando & discurrendo, ita quoque igneas manus laborando, igneam cor amando, orando, meditando, & igneam os & linguam habuit excitando, prædicando & ad charitatem mutuam, tum Christianos omnes, tum filios suos accendendos aliudque non optando, quàm ut charitate mutuâ inflammarentur. Hinc illa verba, & fervens ista cohortatio: *Unitio & conformitas mutua diligentissimè curanda est; nec, que ei adversantur permittenda: conjuncti invicem fraternæ charitati vincula, meliùs & efficacius possunt se divino obsequio, & auxilio proximarum impendere.* p. 3. Const. c. 1. §. 18.

Quare, Charissimi, si commilitones sumus, charitate mutuâ ac utilitate colligati sumus necesse est, ut tam Imperatoris nostri Jesu Christi, mandato & monitis, quàm Capitanei nostri strenuissimi S. Ignatii Regulis & cohortationibus pareamus & faciamus satis, corde, ore, manu, affectu & effectu unionem sperantes & fraternam charitatem demonstrantes.

II. Incitamentum secundum, nobis in Societate ad unionem animorum & charitatem mutuam calcar addens, est, quod Socii & Confodales sumus. Socii aut Societatis nomen & ad militiam & ad negotiationem seu mercaturam specialiter applicari solet: utroque autem titulo vox hæc à S. Ignatio usurpata est teste Francisco Suarez tom. 4. de relig. L. 1. c. 1. Societas, inquit, unionem charitatis sonat, ideòque hoc nomen Religionis nostræ

collexit. S. Fundator imposuit. Summo enim charitatis vinculo juncti erant inter se primi Patres: hæc enim sola ex tã diversis nationibus, summo animorum consensu, & perpetuo nexu, eos copulãt; & hunc spiritum in sua congregatione relinquere maximè cupiebant, quod nullo alio nomine magis significare poterunt. Et hoc indicant illa verba, in Bulla Pauli III. *Ad perficiendam, & conservandam eorum Sacretatis in Christo unionem, quandam vivendi formulam tradiderunt.* Ita Suarez l. c. Verùm quacunque significatione id nomen usurpemus, sive de conjunctione negotiantium, sive de unione militum, sive de associatione in agro aut vinea Domini laborantium, aut membrorum; quid aliud clamat, quid fortius inculcat, quàm mutua charitatis inter nos arctissimam copulationem? Patet id consideranti.

Quid enim est Societas Jesu, nisi Societas Negotiatorum hoc fœdere unitorum, non ut gazas terrenas; sed margaritas pretiosas, animas, inquam, mortalium, lucraque cœlestia & æterna sibi & proximis conquirant? Quã verò ratione id præstabant, nisi mutua ope, auxilio, consilio, charitate conjuncti omni proprio commodo & emolumento spreto, in id unum assidue incumbant?

Quid est Societas Jesu, nisi ut ait Gregorius XV. Pontifex maximus, in litteris Apostolicis, ad Carolum à Lotharingia, *Sacra militiæ Societas, Catholicis nominis defensione, & hæreticorum excidium clarissima?* Quo autem pacto, nomen Catholicum tuebitur, hæreticorumque arma venenata retundet, nisi Socii inter se charitate uniti, tanquam milites in acie deprellicentur?

Quid est Societas Jesu, nisi congregatio operantium, agrorum, aut vinitorum, in agro vel vinea Domini laborantium, mutuoque auxilio in melle aut vindemia desudantium: vel ut scribit Paulus III. Summus Pontifex in Bulla Anno 1549. data, incipiente: *Licet debitum.* Quid est Societas, nisi *ager fertilis in Domino multiplices atque uberes fructus animarum, ad summi Regis laudem & fidei incrementum quotidie verbo & exemplo asferens?* Quomodo autem agrum Domini, vineamve colet? quomodo fructus uberes verbo & exemplo proferet; si verbis & doctrinis dissonet, si moribus & exemplis discordet?

Quid est Societas Jesu, nisi conjunctio, & consociatio petrarum firmarum, aut saxorum, seu ut agebat Clemens VIII. Pontifex, quid est nisi *murus firmus contra impietatem?* alleverat enim, *Murum opponi firmiorem pro domo Dei nullum posse, contra impetus armata impietatis, quam Sociorum in doctrina & virtute constantiam.* Imago 1. sac. l. c. 9. Quomodo verò Societas erit contra impietatem murus, absque calce unionis & fraternæ charitatis?

Quid est Societas Jesu, nisi, ut asserbat laudatus ante Clemens VIII. *Brachium dexterum Ecclesie?* Qui dixerit, inquit, *me adversari Societati, mentitur; semper enim existimavi Societatem esse brachium dexterum Ecclesie.* Et anno 1600. coram Patribus Romæ ad Societatis comitia accessit; *Societatem brachium dexterum Sedis Apostolicæ appellare dignatus est:* qui autem hoc brachium vires suas exferet, ac pro Ecclesia, Apostolicæq; Sede dimicabit; si mēbra disjuncta, nervi disrupti, ossa luxata per discordias & dissensiones

exciteriat? Summè igitur, ut clarè perspiciamus, Unio Caritatis Societati necessaria est.

Curnam (obsecro) brachium Societatis primæ tantæ, tamque stupendæ, ope divinæ gratiæ, effecit? Tor hostes prostravit? Toties fortem armatum ex atrio suo exturbavit? Nisi quia summâ erat charitate, & animorum consensione? quemadmodum Paulus V. Supremus Ecclesiæ Pastor, electo concordibus suffragiis Laynio, secundo Societatis Jesu Præposito Generali fatebatur: *Et res (inquit) confirmat, vos in unitate spiritus ambulare; unum & idem sapere, Vestramque Beatam Societatem in ipso angulari lapide, qui est Christus, fundatam esse.* Ut refertur p. 2. Histor. Soc. L. 2. n. 37. Imò tanta in eadem viguit animorum unio & dilectio, ut Gregorius XIII. omnium diligens Observator, cum alia observaret in aliis; in Societate JESU tria potissimum, eaque singularia, & non passim obvia miraretur; scilicet *Tantam in tam variâ, excellentique doctrinâ demissionem animi, de se demississimè sentientis; tantam in nationum, ingeniorumque diversitate tantâ unionem conspirationemque voluntatum; tantam in tam viridi & vivida juvenute continentiam à voluptatibus iis, quæ nimium quantum humano, etiam effeto corpori, dominantur.* Imago 1. Sac. L. 5. c. 6.

Ac proinde unio ista animorum assiduâ, vigilique curâ Nobis conservanda est, si opum caelestium mercatores, si Christi milites, si murus impenetrabilis, si brachium robustum, ad præliandum prælia Domini, si (ut agebat PIUS V. in Bulla) *Tanquam veri palmites in Christo*

per Caritatem conjuncti esse cupiamus, qui uberes Ecclesiæ Dei fructus proferant.

III. Incitamentum tertium Nō in Societate ad unionem & charitatem mutuam impellens, est, quod sunt commensales & contubernales, domum, mensam, vestem, Superiores, Regulæ, hostes & intentiones, aliæque communia habentes. Quid enim, nōne omnes, quotquot in hac Probationis Domogimus, ab eodem Præside Generali, Provinciali & domestico gubernamur, qui id unice exoptant, ut Filii sui tanquam Fratres Caritate sincerâ uniantur? Nōne eandem domum incolimus, quam tanquam mortificationis, Caritatis & virtutis omnigenæ Scholam suavissima Dei Providentia Nobis restitavit? Nōne eandem frequentamus mensam, tam corpori, quam anime reficiendæ stratam; eodémque cō corporali & spiritali pacimur? Nōne eadem seu simili amicimur velle, tum exterius, quâ ab aliis Religiosis discernimur, tum interius solâ caritate, quâ tanquam auræ cyclade exornamur Deoque & Cælitibus accepti reddimus? Nōne eodem insignimur nomine, à JESU vitæ imitatione, maxime Christi exemplo, erga Fratres Nostros, dilectionem postulante? Nōne isdem regimur constitutionibus, iisdem regulis & Legibus stringimur, à S. Fundator conscriptis, Caritate plenis; inter quos est & hæc præfens, quam exponimus, quâ idem sapere, idem omnes dicere, unionem & conformitatem mutuatam diligentissimè servare, quidquid eam violat, studiosissimè evitare jubentur?

Nōne

Nōne eosdem numeramus hostes & Adversarios, iisdemque Amicis & Patronis gaudemus? Qui enim uni faver, fivet & alteri; Qui uni adversatur, toti Domui, vel etiam Societati adversatur. Denique, Nōne omnibus & singulis idem scopus, idem gloria divinx & salutis animarum propagandæ finis est præstitutus? Ad quem tanquam Christi Milites decertamus; ad quem omnes vires & nervos animi ac corporis intendimus atque impendimus: ut patet Summi Pontifices Paulus III. Julius III. Gregorius XIII. & XV. necnon Pius V. in Bullis declarat: in quibus Hic ait: Nos esse Religiosos, sed sacratissimi Nominis IESU, naturæ humani generis Redemptoris vexillo, ad illius honorem & gloriam, ac Proximorum spiritualium profectum, & Orthodoxa Fidei defensionem & propagationem in terris militant. Ex quibus omnibus quid colligimus, quid evincimus aliud, nisi Nos in Societate, Caritate intimâ conjunctos vivere oportere?

Quocirca, Carissimi, cum hujus rei tanta sit utilitas, tanta necessitas, ad eam allequendam, seu potius tuendam, vires omnes cum divinâ gratiâ impendamus. 1. Suadet & persuadet hoc primò militia nostra & pugna societas, quæ absque unione Caritatis dissolvitur, pessundatur, dissipatur, attestante Christo Imperatore nostro. 2. hoc exigit societas mercatorum, operariorum, militum & oppugnantium & sese defendentium: potissimum Societas amoris ad salutem animarum instituta, aliâ minime scopum suum obtentura. 3. Hoc denique requirit omnium rerum communio, eadem domus, eadem mensa, idem Superior, idem nomen, eadem Regula, iidem amici & inimici, idem scopus & finis gloria divinx & salutis animarum, qui concordia & unione maxime promovetur; discordiâ verò & dissensione quàm maxime impeditur & sufflaminatur. Concordiâ enim res parve crescunt; discordiâ, maxima dilabuntur.

EXHOR.

EXHORTATIO IV. IN REGULAM XLII.

Agit de particularibus amicitiiis extirpandis.

T H E M A.

*Domine nō me bonum semen semināsti in agro tuo?
unde ergo habet zizania? Matth. 13. 27.*

Vel ex Regula 41.

Rabolam de zizaniis, veluti ore Salvatoris prolatam Cap. XIII. Matthæi, accepimus, sic ab eodem expositā, declaratamque I. c. habemus. *Qui seminat (inquit) bonum semen, est Filius hominis. Ager autem est Mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii Regni. Zizania autem sunt filii nequam. Inimicus autem homo, qui seminavit ea, est Diabolus.* S. Augustinus, Gregorius, Chrysostomus zizaniorum nomine, Hæreticos, Fidelium mentes, velut triticum, corrumpentes & suffocantes, intelligunt. Afceta verò bono semine virtutes; zizaniis vitia designari mysticè arbitrantur. Redemptor enim noster in agro Ecclesiæ suæ ab initio, & postmodum in agro Ordinum suorum Fundatores seminârunt semen bonum præstantissimarum virtutum; & præcipuè Caritatis

perfectæ, quâ & primi Christiani & primi Ordinum Fundatores, eorumque Adjutores, tanquam *Cor unum & Anima una*, erant inter se conjunctissimi. At lapsu temporis, cum dormirent homines, cum Ecclesiæ Ordiniisque Prælati non satis advigilarent; *Vēnit inimicus ejus & superseminavit zizania in medio tritici.* Venit quippe Diabolus, atque inter bonum semen virtutum sparsit zizania perniciose vitiorum: inter frumentum electum sinceræ Caritatis Christianæ & religiosæ iniecit lolium falsæ, spariæque dilectionis, ipsūmet triticum supprimens, exlugens & strangulans.

Zizania hæc, quæ varia sunt, varias nobis particulares amicitias adumbrant, quas modò exponemus, ut si quid fortassis in Ordinis nostri agro ab inimico injectum fuerit, ne excrescat, evellamus.

I. Iust

I. Inter quàm plurima herbarum, tritico noxiarum genera, tria potissimum eminent, nempe zizania, lappa & tribuli, quæ Visum obtundunt, vomitum provocant, sensumque perturbant. Ac simplicis amicitie particularis admodum perniciosa, & religiosæ Caritati inimicæ symbolum exhibent: quæ pariter effectus pravo in Anima, quos zizania in corpore, producit. Dum Visum interiore erroribus & ignorantis obnubilat; DEUM provocat, ut eâ infectos exore suo evomat; ac denique in odia, dissensiones, scandala, aliósque defectus non leves præcipitat.

Primum genus est zizanium sive lolium, quod propter vapores acres, quos in cerebrum attollit, oculis nocet: unde Poëtarum lumen Ovidius Lib. 1. Fast. illud ab agris procul proscriptum optabat, dum canebat:

Est carani laltis, oculos vitiamibus, agri.
Quid magis oculos Religiosorum vitiat & obscurat, quàm amicitia nimia cum Secularibus, sive viris, sive feminis contracta? Nititur illa ut plurimum amore proprio, propriisque Commodis; quod vel à Secularibus munuscula referant, vel cibo, potu, epulis & conviviis lautius habeantur, vel temporis fallendi gratiâ, colloquiis, rerum curiosarum relationibus, novisque rumoribus pascantur, aliisve sensuum oblectamentis recreentur. Quanto pere verò huiusmodi familiaritas animæ oculos obtundat, & obscurat, ipsimet vix animadvertunt. Neque enim 1. Intentionis suæ pravitatem notant, dum seipsos quærunt; cum non nisi unius Dei gloriam & animatum luera oporteret intendere.

2. Non cernunt suam erga DEUM caritatem minui, dum affectum ad Creaturas effundunt, in varia eundem dispergunt, & raro colligunt. 3. Non observant, Caritatem fraternam lædi & arteri; dum sensum sine sensu Secularium mores imbibunt, à simplicitate religiosâ defleunt, Fratrumque animos à se avertunt. 4. Non perspicunt, devotionem ac pietatem minui, dum cor rerum & sermonum mundanorum nugis opplent, mentem terrenis affectibus inficiunt, ac proinde ad Religionis pietatisque opera flaccescunt, seseque enerves experiuntur. 5. Denique non perpendunt pericula varia peccatorum, quæ huiusmodi amicitias incurunt, nimirum verborum otiosorum, susurrationum, detractionum, ut alia taceamus. Ut de se in vita testatur Sancta THERESIA, quæ Deo revelante locum in Inferno sibi præparatum conspexit, si ejusmodi familiaritatibus filium non præcidisset.

Quis igitur non perspicit, hoc zizaniarum genus oculos obtundere, Deum ad vomitum & ejectionem ejusmodi hominum provocare, aliisque mala non levia causare? Et quis ejusmodi familiaritates cum viris, & vel maxime cum feminis, decuplo periculosiores, non cane & angue pejus fugiat?

II. Secundum herbarum frumento noxiarum genus est lapparum, quæ capitula habent leviter hamata; ideoque vestibus adherent, & mutuo nonnunquam nexu tam arctè sibi copulantur, ut vix absque læsione solvantur: obsunt quodque frugibus, teste Poëtarum Principe Marone 1. Georg. *Intereunt segetes, subit aspera silva, lappaque tribulique.*
Dddd Quid

II.
Amicitia
particularis
cum
similibus.

Quid verò lappæ hæc denotant, nisi amicitiam particularem Religiosorum imperfectionibus laborantium, vel in similitudine morum, & humorum, vel in vita laxiore, tepidâque conversatione fundaram: hæc autem procul absit à religiosis cordibus, perfectioni assequendæ deditis; quos communi Caritatis in virtute & in Christo radicatæ vinculo constringi necesse est.

Quantâ olim animorum unione, quàm indissolubili Caritatis nexu colligabantur David & Jonathas? de quibus Liber 1. Regum c. 18. 1. commemorat: *Anima Jonathæ conglutinata est Anima David: & dilexit eum Jonathas, quasi animam suam.* Ne verò hæc dilectio in affectibus & verbis solis sisteret: *Exspoliavit se Jonathas tunicâ, quâ erat indutus, & dedit eam David, & reliqua vestimenta sua, usque ad gladium suum & arcum suum, & usque ad balneum.* Amicorum enim omnia sunt communia; Quòdnam verò amicitia hujus fundamentum extitisse arbitramur? An vinculum Sanguinis? an similis complexio & humorum temperies? An par Generis Nobilitas? Minimè gentium: nulla sanè res terrena, aut naturalis amicitia huic ansam præbuit, cum ingens inter utrumque foret distantia: Jonathas enim Regis erat Filius, & David opilio: sed sola virtus solidam sinceræ charitatis & unionis basin locavit: nam Utérque eximiâ probitate excelebat: Utérque insigni animi fortitudine & strenuitate eminebat: utérque singulari mentis candore & sinceritate præstabat: uterque egregio pro Religione patriâ, zelo æstuabat. Pari omnino ratione,

in Ordine Religioso, ac Societate nostrâ, Caritas & amicitia, non in carne & sanguine, non in Patriâ & natione, non in Scientia & eruditione; non in simili, dissimilive indole ac complexione, ullâve aliâ re naturali; sed in vera probitate, in solida virtute, in insigni perfectione, & gloriâ divinæ propagandæ zelo atque fervore, aliis rebus supernaturalibus fundandâ ac stabiliendâ est.

Nec hanc animorum harmoniam ullâ morum, humorum, ingeniorum, statuum, conditionum aut graduum diversitate turbari fas est: unum enim Corpus sumus, licet membra multa eâque diversa. Aspicite (obsecro) corporis humani fabricam & compagem, & ab ea mutuam charitatem, communitatemque amicitiam discite. Quis vestitur, si perpendat attentius, tantam membrorum dissimilitudinem & tantam nihilominus unionem & stabilitatem non merito admiretur? Quanta enim inter oculum & manum; inter aurem & linguam; inter buccam & pedem; inter cor & hepar; inter venas & ossa dissimilitudo intercedit? Unde verò oritur, ut tanta inter hæc membra sit diversitas & tanta tamen conformitas? tanta dissimilitudo & Unio tanta? Tanta inæqualitas, & tanta connexionis stabilitas, ad quinquagesimum, sexagesimum, septuagesimum annum, & usque ad vitæ humanæ metam? Sanè non aliunde, nisi ex communi membrorum inter se Caritatis lege ab Authore Naturæ insculptâ, & amicitiaæ fœdere inviolabili, quo se mutuò fovent, juvant, protegunt atque defendunt. Spina fortè pedi insigitur; mox

communi,

communis omnium membrorum dolor, compassio & auxilium sentitur. Lingua de dolore queritur, oculus spinam investigat, corpus se inclinat, manus extrahit; verbo omnia membra communi charitate murò sibi opitulantur. Tolle communem hanc charitatem, & ejus loco particularem inter manus, vel pedes, vel oculos amicitiam statue, an non de membrorum omnium salute, unione, servatione stabili actum, conciliatimque fore videbis?

Talis igitur communis Caritas & Amicitia in quolibet Ordine Religioso, ac precipuè in Societate nostrà sit necesse est, in quà Membra adeò diversa numerantur, Professi, Coadjutores, Scholastici, Novitii, & quidem è tot diversis nationibus: quæ amicitia & Caritate universali tanquam unum corpus compaginatur, & in incolumitate suà conservantur. Quid si autem in hujus locum spuria charitas & amicitia particularis inter certos irrepserit, credite mihi hæc omnia destruet, & dissolvat Membra; efficietque, ut Religiosa Familia non instar Corporis rectè compaginati; sed instar statuae Nabuchodonosoris multa habeat membra, quæ tamen sibi invicem membra non sint, sed quasi seorsim singula singularia, aurum, argentum, æs, ferrum, testa, malè sibi coherentia: idèoque tota moles levi calculi allapso aut contactu subito prosterneretur, comminuetur, ac dissipabitur.

Quis verò hujus particularis familiaritatis detrimenta alia eaque permulta ad calculum revocet? Lædit enim communem Caritatem, cui subtrahit, quod particulari impendit. Aliis Fratribus

scandalum parit, eosque non parùm offendit, dum illos quodammodo vilipendit, eorum consortium fugit, certisque aliis identidem sese conjungit non absque peccatorum navis atque defectibus. Quemadmodum vitis aut rosei foliis, pluviam, aut humore viscoso conglutinatis, vermiculus semper innascitur; ita in hisce amicitias, conglutinatisque affectibus variorum peccatorum & defectuum vermiculi nunquam desiderantur. Hujusmodi vermes, defectus, ac peccata præclare recenset Sanctus Laurentius Justinianus in Libro de disciplina & perfectione c. 22. ubi his particularibus amicitias irrecitos, eorumque mores graphicè depingit.

1. *Semper (inquit) hujusmodi discurrunt, semper similia sibi consortia querunt, in angulis, in latibulis, silentii tempore ut plurimum confabulari appetunt, & absentem vitam lacerare non desunt.*

2. *Solent in illorum conversationibus familiaribus, nimidumque assiduis intermisceri vaniloquia, scurrilitates, detractiones, & effrenati risus; per quæ Mens distrabitur; compunctio dissolvitur; gratia suberabitur; Proximus malè edificatur; Oratio confunditur; Confidentia amittitur; Conscientia obtenebratur, atque pretiosissimum tempus inutiliter consumitur. Vis plura damna, eaque non levia?*

3. *Tales frigesunt in amore Christi, & omne opus bonum tepidi derident. Derisor autem (sicut Scriptura dicit) deridebitur. Tales ignorant quæ Dei sunt; carnem spiritui subigere non curant: propterea quoniam interiora solatia & spiritualia non habent, carere exterioribus non patiuntur. Ideo amant sibi similibus contubernia,*

Ddddz jociis

jocis delectantur, spaciari desiderant, nova semper videre & audire appetunt, & aliorum negotia percunctari sedulâ curiositate non cessant: Nec advertunt hujusmodi, quâ tantò vehementiùs interius infrmentur. Hæc omnia verissimè S. Laur. Justin. O quàm magna sunt hæc spiritus detrimenta! ô quàm varia & non levia delicta! O si oculos aperirent, ac viderent ejusmodi Socii, quanta sibi in vitâ religiosâ disciplina & perfectione mutuo damna asserant; dum, ut loquitur antè laudatus Venetorum Patriarcha l. c. *Patrum observationes frangunt, Monasterii constitutiones convellunt, silentium parvipendunt, orationem postponunt, & cellula secretam quietem negligunt!* Omnem sanè familiaritatem prædictam omni studio ac conatu devitarent, si damna hæc grandia seriò trutinarent.

Verùm enim verò, quo medio hoc amicitia malè fundatâ & inordinatâ vinculum rumpemus? aut ne nos innoctet ac devinciât, antevertemus? Nihil occurrit efficacius, quàm ut à vitâ religiosâ primordiis, charitati communi studeamus, ac dilectionis universalis erga omnes spiritum imbibere, cordisque nostri penetrabilibus intimis insculpere fatagamus. Sint Fratres nostri temperamento phlegmatico an cholericò; sint nobis genio, indole, moribus consentanei aut dissentanei, perinde id nobis sit; unus idemque charitatis communis spiritus, nos regat, impellâtque & ceptum perfectionis iter, lucrandarumque animarum studium, conatu parili prosequemur. Quo id aptiore ob oculos ponemus emblemate, quàm mystico illo Ezechielis currus, haud procul flumi-

ne Chobar ipsi repræsentato. Profectò fuit illi prorsus alia, quàm sacculi hujus Principum curribus, junctâ quadriga; illi enim caballos jungunt, magnitudines, figurâ, colore ita similes ac si uno portu effusi forent. Aliud Deo in hoc curru prophético placuit; quaternâ enim illi adtrinxit animalia, tam sibi dissimilia singula, ut non solum magnitudine, formâ, colore; sed toto inter se genere differrent: hominem, inquam, leonem, aquilam & bovem; ut indicaret ex omni planè natione, ex omni hominum genere, nullo discrimine, vocandos esse ad Ecclesiam. Ordinemque religiosum, viros insignes, qui fidem, religionem, pietatem, & Jesu ter sanctum nomen ad ultimos usque Garamantas & Indes deportent.

Verùm, qui tandem, per Deum, facti, ut rectâ ad suum terminum deferatur currus, ubi tam diversâ est trahentium indoles, ut non extra semitam sepiùs rapiatur? Homo cum urbem viderit amplissimam, eò curiositate trahetur, secumque pertrahere leonem conabitur. Leo cum silvam viderit, feris pabulo suo aptis, refertam, eò secum hominem festinus rapiet. Aquila nihil non aget, ut sursum per aëra, quàm procul ab oculis potest feratur. At bos ad pascua, pratâque viridantia viribus totis contendet. Interim currus abibit in fractus; aut si eâ sit firmitate, ut nos disrupatur tandem tamen è montium rupiumque præcipitiis in ima devolvetur. Ita omnino futurum fuisset, nisi Deus, dum animalia hæc curru suo junxit, iidem etiâ naturâ & indole disparibus, unum eundemque spiritum, quo agerentur, indi-

differt, nisi inquam communicasset spiritum gratia, spiritum vocationis, spiritum dilectionis de natura triumphantis. Dicit idcirco, quod *Ubi erat impetus spiritus, illic gradiebantur*: non ubi impetus naturae, impetus particularis amicitiae, & affectionis inordinatae, sed ubi impetus spiritus; qui in singulis idem erat, sed spiritus tam fortis, tam potens, ut naturam resistantem ad nutum obedire cogere.

Pari modo nos, quotquot in Societate, ad cursum divinae gloriae seu Evangelii trahendum per orbem, vocati à Deo sumus, licet ingenio, temperamento, stemmate, statu, moribus, scientiis, dissimiles existamus ac discrepemus, naturam exuamus, uno spiritu gubernemur, in id unum conspirantes, ut cursum divinae gloriae per mundum trahamus, Deum laudemus, animas lucrificemus, & in caelestem patriam deportemus. *Ubi erat impetus spiritus, illic gradiebantur*; non quò impetus amoris proprii aut sensualitatis rapiebat.

Quapropter, Dilectissimi, praedictum duplex zizaniorum (nam de tertio, exhortatione proximè insequente agemus) noxium genus, in agro cordis nostri radices agere minimè sinamus. Et quidem 1. Lolium mundanae conversa-

tionis, quod intentionem sinceram vitiat, charitatem erga Deum minuit, dilectionem proximi extinguit, devotionem spiritus enervat, dum vel minimas in cordibus nostris fibras jacere nititur, mox conculemus ac dissipemus. Alias in nos cadet illud Maronis 1. Georg. In agro cordis nostri: *Infelix lolium & steriles dominantur avena*. 2. Lappas sibi hamatis aculeis firmiter cohaerentes, id est amicitias particulares in morum, humorum, aut vitiorum similitudine radicatae, haudquaquam in cordis nostri campo succrescere patiamur, & si vel minimum propullulasse notemus, illico evellamus; alias non instar corporis bene compacti, sed instar statuae Nabuchodonosoris malè cohaerentis, quovis impetu, corruemus; innumeris peccatorum ac defectuum navis, à S. Laurentio Justiniano recensitis, inficiemur. Quin potius cum quatuor animalibus, cursum Ezechielis trahentibus, licet dissimillimis, uno tamen eodemque spiritu agitatis cursum divinae gloriae & sancti JESU Christi Evangelii, per orbem trahamus, ac spiritu charitatis, zellique conjunctissimi, quam plurimas in caelum animas devellamus.

Dddd 3

EXHOR-

EXHORTATIO V. IN REGULAM XLII.

De amicitia & amore nationali evellendo.

T H E M A.

Inimicus homo hoc fecit. Matth. 13.

Vel ex Regula.

Eminam amicitiam particularem, duplici zizaniorum genere adumbratam, exhortatione proximè præcedente, expotimus; restat nunc genus tertium, æquè, si non magis, religionis agro nocivum, ab homine inimico, id est Caco-demone superfeminatum; nempe tribulorum ac carduorum, frumento, id est charitati fraternæ, admodum infestorum; quibus illud Nafonis hemistichium jure aptaveris: *Lolium, tribulique fatigant, triticeas messes.* L. 5. Metam. Dum sese longè, latèque explicant, aculeis suis segetem pungunt, ac supprimunt. Quid verò istud tribulorum genus, nisi amorem & amicitiam particularem, in natione & Patria fundatam

indicat? Quæ, nisi sedulò advigiletur, mirè, licet occultè, serpsit, se dilatat undique, nationesque alienas, verbis aculeatis pungit ac supprimit; tanto charitatis & religionis damno, ut non injuriâ, & morbum & pestem utriusque nuncupaveris. Plinius L. 18. c. 17. *allicit: Lolium & tribulos, & carduos, leppique, non minus quàm rubos, inter fragum morbos potius; quàm inter ipsius terræ pestem numeraverim.* Ego verò prædictas amicitias, præsertim radicatas & adultas, non modò morbum; sed & pestem & interitum veræ amicitia & charitatis fraternæ, omnisque vitæ religiose venenum ac toxicum esse meritò affirmaverim. Quod evicero. si eas charitati Christianæ, Apostolicæ, primivæ Ecclesiæ & Societatis primivæ inimicam esse, & è diametro repugnans, demonstravero.

I. Amicitia

I. Amicitia particularis, inter certa nationis & patriæ, homines conflata, exclusis aliis, instar tribulorum & carcerum, à Diabolo supereminata, charitati Christi & præcepto ejus è diame- tro repugnat; veræque dilectionis Christi- anæ ac Religiosæ hostis ac pestis est. Quali enim dilectione, nos Christus Dominus persecutus est? Nobisque præcepit Fratres nostros prosequi? Non alia certe, nisi charitate universali, ve- hemente & perseverante: *Hoc, inquit, est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Id est: quemadmo- dum ego vos Apostolos meos, omnes- que mortales, universali amore com- plexus sum, neminem à visceribus cha- ritatis excludendo; ita jubeo, mando, volo, ut & vos, fratres vestros ac proxi- mos, simili amore prosequamini. Hac igitur est formula, hic est modus dile- ctionis religiosæ. Christus Dominus noster non solum Galilæis & Judæis; sed omnibus omnino hominibus, bene vo- luit; omnibus vera bona favit, omnes salvos fieri & ad agnitionem veritatis pervenire desideravit. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut ego dilexi vos, & omnes vobiscum:* Christus Do- minus noster universalem suam erga omnes amorem luculentè ostendit, pro omnibus de cælo in hoc exilium de- scendendo; pro omnibus sacrum mor- talitatis nostræ induendo, pro omnibus 33. annis in hoc mundo sese detinendo; pro omnibus Sacramenta instituendo; tanquam lux vera, omnem hominem venientem in hunc mundum, doctrinæ suæ radiis illuminando; pro omnibus diversissima tormenta subeundo, & mor-

tem crucis probrosissimam oppetendo. Hæc est charitas Christi excellentissi- ma, vehemens & constanter perseve- rans; nam cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. *Adver- sis probatur amor,* inquit S. Chryso- stomus, *affectio pensatur periculis, paenis exa- minatur dilectio, morte perfecta charitas innuitur.* Serm. 6. de pas. Dom.

Talis, Charissimi, sit nostra, erga Fratres, dilectio, non particularis; sed, sicut Christi Domini, universalis erga omnes, S. Basilii in reg. brev. interrog. 160. cum quaereret, quali benevolentiâ inter nos copulari oporteat? *Ecce* respondet, *quam Christus Dominus decla- ravit his verbis: Diligite invicem sicut dilexi vos. Majorem dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat, pro amicis suis.* Pro amico suo, id est pro iis, quos diligit, & amicorum loco habet, sive amici sint, sive inimici: quomodo Salva- tor etiam pro inimicis, pro persecutori- bus & crucifixoribus suis mortem subi- vit. Tali igitur nos invicem complexi oportet amore, tam vehementi, tam constanti, ut mortem sustinere pro Fra- tribus non vereamur: quanto magis in rebus obviis & levioribus, charitas om- nibus nemine excluso, constanter, non in tirocinio duntaxat, sed toto vitæ de- cursu est exhibenda?

II. Particularis amicitia nationalis pestis est, & repugnat charitati Aposto- licæ; quâ hi omnes nationes, omnes gentes, omnes populos absque discrimine terrarum & patriæ, amoris sin- ceri sine complectebantur. Percurrite totum Apostolorum Senatuum & veri- tati, quæ dicimus, consentanea esse,

M.
Repugnat
charitati
Aposto-
licæ.

mpo

reperietis. Quid enim? An non Apostolorum Princeps, licet Galilæus esset ac Judæus, Romam tamen profectus est, ibidemque in Romanos et in gentiles, & caligine ethnicâ involutos, tanto ferebatur amore; ut pro eorum salute & vincula & carceres subire, & sanguinem profunderi non dubitaret? An non S. Jacobus pariter Judæus & Galilæus erat, & tamen Hispanos tanto prosequeretur amore, ut ingentes pro eorum salute, labores, libens exantlaret; vitamque suam, illic promptè obtulisset, nisi divina providentia, capitis damnum, ac securi feriendum Hierosolymis ordinasset? An non S. Paulus, licet Tarso, Ciliciæ metropoli, oriundus esset, velut ipse testatur: *Ego sum vir Judæus, natus in Tarso Cilicia.* A. & 22. Nilominus & in Romanos, & in Corinthios, & in Thessalonenses, Colossenses, Ephesios, aliósq; quibus Evangelium annuntiabat, tanto rapiebatur amore; ut pro illis, anathema esse & sanguinem fundere exoptaret; quem admodum Romæ postea, extra Urbem in loco, ad tres fontes, dicto, accidit, ubi cervice resectâ, lac, ut ait S. Chrysostomus, pro sanguine dedit. Eadem communis charitas in reliquis Apostolis eluxit. Et vix misero mundo, si solos illi dilexissent populares: quid si enim Petrus hæsisset Bethsaidæ, Paulus Tarso, alii in alia urbe patria; ubi, obsecro, mansisset conversio totius orbis terrarum? Quo pacto implevisset Domini mandatum. *Ite in mundum universum, & predicate Evangelium omni creatura?* Non patriotis tantum, sed omni creaturae? Hæc est igitur charitas Apostolica,

ad omnes nationes, gentesque sese dilatans ac porrigens: hanc factis, hæc verbis illi docuere: Unde toties incantant: *Non est distinctio Judæi & Græci, servus & liberi, Barbari & Scythæ, nam idem Dominus omnium*, qui sicut omnes homines amore magno prosequitur, ita eundem ab Apollolis demonstrati erga omnes voluit. Tali igitur & nos, qui vitam profitemur Apollolicam, charitate non particulari, sed universali resurgere decet; si profissioni nostræ facere satis, & ingentes animarum manipulos cum exultatione reportare desideremus.

III. Particularis amicitia nationalis, pestis est, & repugnat charitati primitivæ Ecclesiæ, quam Diabolus supereminando zizanias falsæ dilectionis gentis propriæ, pessundare conatus est. Erat, tunc temporis, teste S. Luca, in Ecclesia *cor unum & anima una.* *Cor unum*, quia idem sentiebant omnes; *anima una*, quia nec voluntatum diverterant studia. Et cum præterea agerille Servatoris nostri sanguine recensis suis largè irrigaretur; dici vix potest, quin arcto charitatis vinculo omnes copulerentur. Et tamen quod fidem penè sepeperat, in tam alta pace ac tranquillitate, tam vehemens repente turbo ortus est, ut illam penitus disturbaturus videtur. Sed unde quæso hic turbo exortus est? Non aliunde, nisi ex nimio nationis propriæ studio & patriæ amore: quia nimirum in distribuendis elemosynis communibus libentius Apollolice utebantur operâ viduarum hebræarum, quam græcarum; propterea quod illæ, ut observat Beda, majori rerum ac laborum

eorum usque acque notitia prædita, melius omnium necessitatibus prospicere poterant, quam græca. Cum ecce Græci in Christiānorum numerum adlecti, non tam contra viduas Hebræorum, quos nihil in eare culpa admisisse excusabant, quam contra Apostolos passim conqueri cœperunt. *Crescente numero discipulorum, factum est murmur Græcorum, adversus Hebræos; eo quod despicere in ministerio quotidiano vidua eorum. Act. 6.* Quis non miretur? Patiebantur Christiani illi primi, horrendas persecutiones, rapiebantur ad carceres, ad vincula, ad rogos & gladios: sed omnibus hæc tormentis sæva Tyrannis animorum unionem relaxare non potuit, quin potius auxit, arctiorque eos in vicem charitatis nexu constrinxit; studium verò nationis, laxare & confringere hoc vineulum paravit. Cui in more positum est, non alterius nationis perionarum dignitatem & merita attendere, sed illarum exaltationem, gentis suæ depressionem & contemptum interpretari. *Eo quod despicere in ministerio quotidiano vidua eorum; non ajunt, postpouentur, sed despicere. Et hæc quidem tam virulenta ac pestilens est passio, ut ne ipse quidem Apostolorum Princeps, ad singulos propè passus, non tantum verbis, sed umbrâ etiam prodigia patrans, ab hoc judicio illorum temerario excluderetur. Nec turbo sedatus, pestiferque hic morbus compressus fuisset; nisi tempore providissent Apostoli, & viduis utriusque nationis à concredito ministerio remotis, septem viros Spiritu S. & sapientiâ plenos ad hoc munus elegissent. Act. 6.*

O amoris nationalis inordinati malignitas! ô charitatis veræ hostis! ô lues pestilens! ô fœcundum suspicionum, judiciorum temerariorū, obmurmurationum, odiorum ac diffidiorum seminarium! Si eum excitas turbinem, in primitivæ Ecclesiæ vitis, primo spiritu etiamnum, novoque ardore flagrantibus; quas in pectoribus à primævo illo calore multum deficientibus strages excitabis? Si ipse Apostolorum Princeps ac reliqui Apostoli, à suspicionibus virulentis & judiciis temerariis non fuere liberi; quis deinceps Præsidum aut Prælatorum immunis erit?

IV. Particularis amicitia nationalis, pestis est. & repugnat vocationi nostræ, repugnat legibus & menti Sancti Fundatoris nostri, repugnat primævæ Societati nostræ; quod paucis declarabimus.

1. Repugnat vocationi nostræ; quæ ex Regula 2. est *diversa loca peragere & habitare in quavis mundi plaga; ubi majus Dei obsequium & fructus animarum sperantur.* Ideo nos voto peculiari obstringimus, ad quasvis missiones, inter fideles & infideles, in Europa vel Asia, in China vel Malabar, in Brasilia, aliavæ regione longinqua obeundi. Et quâ id ratione fiet, ab iis, qui privato amore nationi suæ arctè nimis agglutinantur? Aut quis id præstabit, nisi omnes gentes, & totum mundum in corde suo gesserit, ut de Gentium Doctore commemorat S. Chrysostomus: *Cor Pauli, cor totius mundi?* Aut quomodo tanta charitatis ac pectoris amplitudo & latitudo, cum tanta cordis coarctatione, angustis que amoris stare poterit? cogitate ergo & videte *Fratres vocationem vestram:*

Eccc Vos

IV.
Repugnat
vocationi
nostræ.

Vos mundum deseruistis & patriam, atque in scholam, cohortemque Christi adiciti estis, adeoque vos non estis de mundo. Sed ego elegi vos (de mundo) & posui, ut eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat: ait Saluator. Posuit nos ut fructum afferamus, hoc est invicem diligamus: exponit S. Augustinus Tract. 87. in Joann. Charitas ergo est fructus noster: hanc diligimus Deum, hanc diligimus invicem. Hanc Apostolus commendare volens fructus spiritus, a capite posuit: Fructus, inquit, spiritus charitas est: Deinde gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas. S. Aug. l. c. Quo autem pacto hæc cum amore privato consistent?

2. Repugnat menti & legibus S. Ignatii, qui 3. p. Const. quod etiam in Regulam 17. Summarii translatum est: voluit nos omnium creaturarum amorem inordinatum exuere; ac deinde unionem & conformitatem voluntatum maximam copulari. Reg. 42. Ut tanquam una phalanx & quasi vir unus, Domini nostri JESU Christi hostes aggredemur, & quoniam vis unita fortior est, generose sterneremus, nequaquam vero, si divisi iudicio ac voluntate fuerimus, id obtinebimus; sed potius ab hostili exercitu fugabimur & dissipabimur.

3. Repugnat Societati primæ adeo floridæ ac celebri, quæ ex diversissimis nationibus coaluit: S. Ignatius enim erat Cantaber; S. Xaverius Navarræus, P. Petrus Faber Allobrox. P. Joannes Codurius Gallus; P. Simon Rodericus Lusitanus atque ita de reliquis; & tamen tanta erat omnium, consensus unioque animorum, ut pro miraculo haberetur.

Quemadmodum Ecclesia Catholica decus & ornamentum est, quod ex variis adeo nationibus ac populis constituta sit: nimirum Ex omni natione quæ sub celo est. Act. 2. Unde Davidi Regi spectandam se exhibuit, in vestitu deaurato, circumdata varietate. Psal. 40. Quæ varietas, ex mente Augustini symbolum extitit diversorum illorum idiomatum & linguarum, diversarum illarum nationum, quas sinu suo Ecclesia Dei complectitur, vera totius Universi Regina. Vestitus Regina hujus & pretiosus est & varius in linguis variis. Alia lingua Æthi, alia Syra, alia græca, alia hebræa, alia illa, alia illa. Faciunt lingua ista varietatem vestis Regina hujus: quæ magnificè resurgere gloriatur. Ita pariter Societatis nostræ minimæ non infima gloria est, tanta nationum varietas & tanta animorum conformitas; linguarum divisio, cordium unio quam tantopere suspiciebat ac deprecabatur summus Pontifex Gregorius XIII. Verum unice nobis in Societate curandum est, quod in Ecclesia, tanquam tunica inconsutis, observandum monebat Augustinus: In veste ista varietas sit, scissura non sit. Abiit, abiit, ab illa hæc & gloria varietatis à supremo Numine, tanquam ornamentum singulare Societati collata, occasionem dicit & crudeliter ejus laceranda prebeat. Tunc enim verò posito omni ornamento aureo, atro se & lugubri habitu deberet obnubere. Avertat bonus Deus omen infausum! Hæc enim ratione omnis Societatis gloria marcesceret, si omnis & decor decideret, atque ut scribit R. P. Claudius Aquaviva, quintus Societatis nostræ Præpositus Generalis

in Epistola de perfectione; *Formidandum foret, ut olim S. Hieronymus dicebat, ingemiscentis orbis terrarum se attritam esse miratus est; ita cum lacrymis miseretur Societas, se non amplius eam esse, quam fuerat; sed tanquam effeto jam corpore defuisse, & pristinam vigorem, charitatisque ardorem amisisse.*

Quae cum ita sint. Dilectissimi, locum hoc pestiferum, & carduorum venenatorum genus, aconiti instar, à Caecodemone, electo sinceræ charitatis frumento superseminatum, omnino evellere studeamus, & vel ab ipso vitæ religiosæ limine, nec minimas in cordibus nostris radicum fibras jacere permittamus. Ex variis regionibus convenimus in domum hanc probationis, & tanquam varii marmoris, diversique coloris tessellæ, in Religionis pavimento ante muro eleganter compingimur, & charitatis calce conjungimur; allaboramus, ut nec toto vitæ decursu, nec totâ adeo æternitate unquam dissolvamur. Curemus, ut charitas nostra erga fratres nostros, Christi Domini charitatem exempletur: omnes omnino homines complectentem, pro omnibus morientem; cui omnis particularis amicitia nationalis, quam maxime repugnat. Caveamus hanc veræ & Apostolicæ charitatis pestem; & cum illis absque nationum

discrimine, ubicunque terrarum ex obedientia vixerimus, aut quibuscumq; commemorabimur, dilectione communi prosequamur. Dilatemus cor nostrum, vasti instar maris, quosvis fluvios, Rhenum & Danubium, Tiberim & Sequanam sinu prono excipientis, sibi que unientis. Ampliemus cor nostrum instar cordis Gentium Doctoris, *cor Pauli, cor totius mundi*; omnes omnino mortales amore Apostolico complectens. Foveamus charitatem, Ecclesiæ primitivæ, haud abfimilem; & quidquid huic repugnat, averruncemus. Custodiamus unionem primævæ Societatis, in aurea veste, & varietate, ac summa simul unitate gloriosæ, omnemque spuriam nationum dilectionem, & ipsi Societati & vocationi nostræ, & S. Ignatii instituto ac legibus repugnantem penitus proferibamus: Sic in flore & vigore perstabit Societas: velut coadunata phalanx hostes JESU Christi Imperatoris sui fortiter aggredietur, ac feliciter expugnabit & detriumphabit. Et veluti paradifus, omni lolio & zizanio carens copiosos omnium virtutum fructus, suos & aliorum bono producet.

Eccc 2

REGU-

REGULA XLIII.

De communi affectu erga Principes dissidentes.

EXHORTATIO

IN EANDEM REGULAM,

Geminas discordiarum radices evellendas suadet, scilicet studium partium, & contemptum aliorum,

T H E M A.

Audio inter vos scissuras esse, & ex parte credo. 1. Corinth. 11. 18.
 Vel ex Regula.

In Societate nec sit, nec sentiatur animi propensio, ad partem alterutram factionis, quæ esset fortassis inter Principes ac Dominos Christianos. Reg. 43.

Divus Hieronymus, in exponendis Scripturis sacris, Doctor maximus, epist. 7. ad Marcellam, invitat eandem, ut Româ relicta, migret Hierosolymam, quam variis insigniri nominibus asserit. Et quidem 1. *Jebus* seu *Jebussalem*; sic nuncupatam à Jebus, filio Chanaan, pronepote Noë; cujus posterii Jebuszi, civitatem longâ annorum serie occupaverunt; donec à Davide Rege tandem, ex ea depulsi sunt: adeoque nomen *Jebussalem* exolevit. 2. Urbs hæc celeberrima,

Salem vocata, id est *pax*: tum quod incolæ ejus altâ pace & securitate gauderent; tum quod humani generis Redemptor Christus, præcipua fidei nostre mysteria, in ea peracturus esset, quibus iustitiam ac pacem nobis conciliaret. 3. Urbs hæc sancta, *Jerusalem* appellata, id est, *visio pacis*; cum enim Abraham Patriarcha, in monte Moria, intra civitatem *Salem* sita, filium suum sacrificaturus, loco nomen dedisset: *Adonai vire*, id est, *Dominus videbit*, seu *providet vram*, ab illa voce *vire* & *Salem*, constitutum nomen *Jerusalem*; illi constant adhæsit.

Anima

Anima religiosa, rectè sanctæ huic civitati comparatur, quæ etiamnum mundana, & ante religionis ingressum est *sebus*, quod D. Hieronymo interpretatur, *conculcatam*, sonat: est enim tunc adhuc à vitiis, peccatis, ac passionibus, tanquam hostibus, devicta, prostrata & conculcata. ac proinde inquieta, bellicisq; tumultibus agitata: ac religioni mancipata, vitiorum & passionum mortificatione, definit esse *sebus* & *sebusalem*, civitas conculcata, & devicta: ac victrix & hostium suorum triumphatrix, *Salem* & *sebusalem* evadit, id est pax, visio pacis, & urbs pacis, in qua Christus Dominus noster, verus Salomon, Rex pacificus, cuius in pace locus factus est, habitat. Hæc verò pax, ut in Religiosis Cœtibus jugiter conservaretur; Ordinum Fundatores, regulis ac legibus, aliisque mediis caverunt, omnique discordiarum, acurbationum radices amputarunt. Quemadmodum S. Ignatius Regula 43. præfere unam, & Regula 30. communionem, alteram radicem priorum affinem, extirpat: veluti hæc ipsa exhortatione enucleabimus.

I. Non secus atque olim inter Corinthios dissensiones enata fuerunt, tum de cena, aut agape, eucharistia sumptione præmitti solita, tum ratione Doctorum, eò quod non omnes se Christianos aut Christi Discipulos nuncuparent; sed alii assererent se esse Pauli, alii Cephæ, alii Christi, alii Apollonis, qui eloquens, id temporis, & acer, potensque in Scripturis Corinthi Doctor erat: cum tamen omnes merito se Christianos appellare debuissent: eò quod in Christi invocatione, professione, virtute & merito baptizati essent: unde Apostolus eos

obtestatur: *Obsecro vos Fratres, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata.* 1. Corinth. 1. 10. Ita hodie inter Christianos, atque etiam inter Religiosos, non raro oriuntur dissensiones & schismata; dum inter Principes belligerantes, unus huic, alter alteri affectu adheret. Oritur v. g. bellum inter Hispaniæ & Galliæ Reges; aut Cæsaream Majestatem inter & Regem Christianissimum; Ecce tibi mox partium nascuntur studia, & hic se Cæsaris, ille se Regis affirmat; & suam quisque partem mordicus tuetur: unde fit, ut oriatur disputatio, contentio, altercatio, mentisque inter nos bellum geramus, & animis, vocabulisque murò consistemur: præsertim si diversarum nationum, iisdem in rebus, morarentur; tunc enim bellorum ac rixarum non esset finis, haud absque animorum abalienatione, irâ, odio & rancore.

Quare ut hanc pacis inimicam, & discordiarum radicem è Societate eveleret S. Fundator noster, prudenti sanè consilio, Deo inspirante, hanc Regulam condidit p. 10. Const. 5. 11. *In Societate nec sit, nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionu, quæ esset factus inter Principes Christianos: sed sit potius quidam universali amor, qui partes omnes (licet sibi invicem contraria sint) in Domino nostro amplectatur.*

Ansam verò atque originem Regulæ hujus condendæ præbuit, quòd, cum Societas in denis primis Patribus recen-ter coalesceret, eodem tempore, bellum vehemens, inter Galliæ & Hispaniæ Reges arderet; ipsisque primis Patribus tum Hispania, tum Gallia solum natale præberet; qui tamen per gratiam voca-

Eccc 3 tionis,

tionis, sicutque Societatis, secundum S. Ignacii directionem, pacem ac concordiam, integram omnino, inuolantamque seruauerunt. Horum igitur exemplo, S. Fundator, pacis, & boni communis amantissimus, hoc in Societate perpetuum, ac lege cautum esse voluit; ne fortassis aliquando lapsu temporis, Societas nostra perturbationum fluctibus commoveretur, ejusque membra diffensionum procellis inter se colliderentur.

Ex cujus Regulæ observatione sedulâ, duplex pacis fructus propullulat. Primus est, ut ipsimet inter nos pace stabili, & in mediis bellorum tumultibus, tranquillitate maximâ gaudeamus; experimur & cernimus id hodie dum, dum bello inter Imperatorem & Imperium, nec non Anglos & Hollandos ex una, ac Galliarum Regem, Bavarumque Electorem ex parte altera, flagrante, nos velut è portu, naufragantes, aut velut è specula exercitus utrimque dimicantes, urbisque invadentes tranquillè intuemur. Idem perspeximus oculis nostris, cum Anno 1596. Romæ Societatis comitia celebrarentur; congregatis, illic ex universâ Societate Patribus conscriptis: quamvis enim cruentum, inter Cæsarem, Anglos, & Germaniæ Principes ex una, & Regem Christianissimum ex altera parte tunc bellum flagraret: tanta nihilominus inter omnes Patres congregatos, Germanos, Gallos, Anglos, & alios viguit animorum concordia, tam grata amœnâque conversatio, & amica familiaritas, ac si non bellum; sed pax summâ, inter Reges prædictos, floreret. Hæc ratio Societatis verè est civitas *Salem*, sive pacis; aut *Jerusalem*, sive visio pacis, quando in ea non nisi Angeli pa-

cis, arctissimo mutua charitatis vinculo contricti recensentur.

Secundus fructus est, ut Societas affertur indifferente parti utriusque addita, inter alios quoque pacem conciliat, & cum utraque parte in pace agere & conversari valeat. Hac de causa V. P. Petrus Faber unus è denis primis Patribus, licet Gallus esset, seu Allobrox Galliarum conterminus, durante etiam bello, in Hispania, omnibus erat longè gratissimus: quia erat filius pacis, pacemque velut Angelus pacis evangelizabat. Simili quoque modo in Galliarum finibus, Patres Hispani pacifice vixere, ac per Evangelium pacis, proximis subsidio ferre. Pari ratione Anno 1580. bello inter Hispanos & Lusitanos flagrante, tam in castris Regis Catholici, quam in Lusitanæ urbibus tantâ dexteritate, sinceritate & charitate Patres nostri versati sunt, opera charitatis valentibus & agrotantibus, etiam cum vitæ periculis detrimento, exhibendo, & nihil de alterius partis jure loquendo vel profuturo, ut partem utramque se in Domino completi palam demonstraret. Quare id effectum fuit, ut & Regi Hispaniæ virtus Societatis mirè ex eo tempore probata fuerit, nec minus Lusitanicæ Regi ejusdem charitas probaretur; nam cum accideret, hanc illamve civitatem obsessam, ad extremas redigi angustias Patres nostri in illâ degentes, rogatus pacem peterent, etiam cum vitæ discrimine, de civitate exeuntes pacem impetrarunt.

Quòd si verò communis hæc charitas & indifferentia tollatur magnâ tam Societati, quam proximis nostris cladem, ac damna enasci necesse est: nam pacis animo.

animorum inter nos diffensiones etiam alteram partem, quæ victoriam retulit, contrariam nobis & inimicam experimur; si ipsa nos ante contrarios experta fuerit, contingereque poterit, ut dæmone cooperante, & occasione hæc urente, Societas à regnis & urbibus expellatur, magno animarum plurimarum detrimento.

Quare dictis rationibus permoti, utramque bellantium partem complectamur amore; idque re ipsâ palam faciamus; & si propè simus, eundem affectum omnibus Charitatis obsequiis demonstremus; si verò procul distemus, qui precibus, quâ operibus penosis, pro viribus adjuvemus, liberè profitendo, nos Deum precari, ut bellum ad gloriam suam majorem dirigat, ipsûmque optime nosse, in quam partem Justitiæ bilancæ inclinet, quibusve de causis bella factionesque permittat.

Cum autem non detur Lex, quæ exceptionem non patiatur, sciendum hæc quoque est, Charissimi, Regulâ hæc non vetari, quòd minus sit, aut sentiat animorum propensio major ad partem catholicam, quando Catholicos inter & A catholicos seu Hæreticos bellum geritur, optando Ecclesiam sanctam exaltari ac dilari; hæresin verò deprimi & conterri, cujus causa utique cum injustitiâ conjuncta est. Hoc pacto Societas, bello durante inter Philippum II. Hispaniæ Regem, & federatos Belgii Proceres, qui à Rège defecerant, & juramentum illi contrarium exigebant, in partes Regias propendebat, juramentumque parti adversæ præstare detestabatur; si enim illud Societas præstitisset, scandalum Catholicis primariis peperisset,

& exemplo suo ad idem imitandum pellexisset.

Simili modo, in Insulis tertiis, cum Don Antonio Nostros ad juramentum sibi contra regem præstandum adigeret, jure id recusarunt: tum quòd Religiosi ad juramentum præstandum nulli parti teneantur: tum quòd Don Antonio apertum se Societatis hostem ostenderet, adeò ut eos, in Insulis istis repertos, flammis addiceret, & bis, réve in altum maris provehi juberet, quòd maris fluctibus haurirentur; quòd tamen haud successit, hinc tribus identidem ad litus redeuntibus. Donec tandem Anglis extraditi, atque ab his in binas naves grandiores impositi sunt: quarum una vi tempestatis ad litus adacta, in navem bellicam regis Hispaniæ incidit, ad cujus Præfectum missus Rector de Societate, nave illâ Anglicanâ devedtus, pacem libertatemque abeundi Anglis impetravit, eâ conditione, ut omnes de Societate liberi dimitterentur. Altera Londonum appulit, quando mox Regis Hispaniæ Ablegatus, ibidem residens, Regis sui Subditos, nondum in terras expositos, libertati restitui petiit. & imperravit, atque aliâ navi in Lusitaniam remisit, ubi Rex Catholicus eos mox ad se evocandos curavit, solusque cum solis horarum duarum spatio colloquium magnis benevolentia signis protraxit: adeoque ista Patrum fidelitas Règi placuit, ut exinde maximi Societatem æstimarit.

Idem est, si inter Christianos & Ethnicos; inter Casarianos & Turcas, Tartarosque vel alios Barbaros bellum geratur ex justa causa; quòd vel hi pacem ante pacti initii temporis evolutionem perfide

perfidē rumpant, vel illi religionis, iusticia aliāve iustā ex causā bellum his inferant.

Quōd si verō bellum iniustum esse liquidō constaret, neque hīc in Catholicorum partem propendere liceret. Nostm tamen non est de huiusmodi causis sententiam ferre, discursus instituerē, aut literas exarare, signāve ejusmodi edere, quibus Principes Christianos offendamus.

II.
Radix
dissen-
sionis
con-
temptus
aliorum

II. Radix altera disensionum & discordiarum est, de aliis nationibus, provinciis, regionibus ac civitatibus sinistras fovēre opiniones, malē sentire & loqui: quam radicem S. Patriarcha noliter non secus ac priorem penitus ē Societatis agro evulsam extirpatamq; desideravit. Etenim ut regnum à regio, Provincia à provinciā, urbs ab urbe, præfertim vicina sit alienior acque erga eam haud bene afficiatur, ac male loquatur; quid in mundo est frequentius? quid ulitatus? quid vetustius? Nōne jam olim Salvatore etiānum in terra degente, aversio ista reperiebatur inter Judæos & Samaritanos, quemadmodum Joan. 4. Mulier Samaritana Christo Domino oggerat: *Quomodo Tu, Judæus cum sis, biberē à me poscis, quæ sum mulier Samaritana?* Non enim contumtū Judæi Samaritanis: Id est, non habent ullum inter se commercium, atque (ut testatur S. Augustinus) non utuntur eadem mensā, poculo, vase. Sic quōque Apostolorum tempore sinistrē sentiebant & loquebantur vicinæ civitates & regiones de Cretenſibus, aliisque Gentibus: *Dixit quidam ex illis, inquit Apostolus ad Titum 1. 12. proprius illorum Prophetæ (fuit is, teste S. Hieronymo, Epimenides*

habitus ab illis Prophetæ, seu Vates & Poëta) *Cretenſes semper mendaces, mala bestia, ventres pigri.* Epimenidis carmen, ab Apostolo hic citatum, ita graecè sonat: *Κρητες ἀπὸ λωπῶν, καὶ ἀπὸ γαστρῶν ἀπύται.* Id est: *Cretenſes mendaces, mala bestia, venter inerti est.* Deinde de Cappadocibus & Cilicibus æque ac de Cretenſibus malē sentiebant, & loquebantur Græci: unde de tribus hiis gentibus, à Cappa nomen suum incipientibus, illud Græcorum extat adagium: *Καπαδοκῆς, Κίλικος, Κρητικῶς, ἴσα κακὰ κἀδύσα.* Cappadoces, Cilices, Cretenſes, tria pessima cappa. Similis similitudo affectio ac locutio aliis in gentibus notabatur. Unde Erasmus initio Chilia domi cui liber genti sua vitia, proverbio assignans ait: *Pæno perfidior, Scytha asperior, Scytho - Tauris indospitalior, Parthis vanior, Thracibus vitiosior, Sybaritā fastuosior, Milesis effeminatior, Arabes ditior, Arcades stolidior, Cære vilior, Cretenſi mendacior.*

Hic est stylus Mundi, hæc Mundi notularum consuetudo est, ut vitia ac defectus suos mutuō sibi impropriet, in colloquiis, joco aut joco serio vexent atque exagitent. At non sic in Religione, non sic in Societate Jæv, à quā huiusmodi cacocæthes omnino exulare Sanctus Fundator voluit: Unde p. 10. Constit. §. 11. & Regulā 10. communium, quæ quadragesima quarta Summarii admodum affinis est, à hisce verbis vetuit: *Caveant sibi omnes ab illo affectu, quo sic de aliis nationibus sinistrē sentire aut loqui solent: quin potius & bene sentiant & peculiari affectu detestentur à sua natione prosequantur in Deum.*

ac proinde nemo bella, contentionesque inter Christianos Principes in colloquium inducat. Quibus verbis non solum sanctorum affectus ac discursus proscrit; verum etiam peculiarem Charitatis affectum, dilectionemque erga alias nationes exigit: ac proinde Tirones à vita religioſa limine ad hoc inclinent, ut majora & frequentiora Charitatis obsequia tam alienis, quàm suis exhibere ſatagant, ut hæc ratione averſionem, ſi quæ forte ſit, exuant; & Caritatem induant eximiam ac proſuſ ſingularem.

Ratio 1. hujus Regulæ eſt: Quia equiſimodi ſiniſter affectus, aut loquela in animis noſtris averſionem, diſſentionem, indignationem, iram & odium; in colloquiis verò contentiones, & altercationes parit, alterumque provocat, ut viciffim de aliâ natione vituperia & ſtommata profundat. Atque ita non raro ignis ſuccenditur, qui non tam facili negotio extinguitur. Ratio 2. Discordias hæc noſtras & diſſenſiones, ſi externi reſciant, non leve ſcandalum capiunt, ex quo noſtri vilipenſio, exiſtimationis bonæ imminutio, fruſtusque ſpiritualis detrimentum enaſcitur. Quenam verò antidota, & Regulæ huic exactius obſervandæ remedia adhibebimus?

1. Cogitemus, nos Mundum, Patriam, Parentes, Fratres, Sorores & Amicos ideo deſeruiſſe; ut omnis & nullius Patriæ eſſemus. *Eſtne mihi circumſcripta Patria, cui & omnis terra, & nulla terra Patria eſt?* aiebat S. Gregorius Nazianzenus. Idem & nos dicamus, & indiſſerentes ad omnem locum & plagam ſicemus. *Obliviſcere populum tuum, & domum*

Patris tui. Pſal. 44. *obliviſcere populum & Patriam, & id unum recordare, te Societatis Filium eſſe, cujus vocationis ſit, diverſa loca peragrare, & in quavis mundi plagâ habitare, ubi major Dei gloria & animarum ſalus ſperatur; ac proinde à nulla regione aut natione abhorreas, aut ſiniſtrè de ea ſentire, vel loqui ſultineas.*

2. Omnino exiſtinemus magnæ imprudentiæ ac temeritatis eſſe integram quampiam regionem aut provinciam certi cujuſdam vitii condemnare: aſſerendo, in hac regione homines eſſe leves, in illâ ſuperbos, in iſtâ ſtupidos, in aliâ aſtutos ac verſipelles: Nam nulla non regio viros præclaros, & his nævis immunes proferit: Ne igitur injuriam inferamus plurimis nunquam regionem univerſam vitii condemnemus. Nec ob fertilitatem unius regionis ſpernamus aliam. *Non omnis fert omnia telus. Sed hic ſegetes, illic ſelcius ure proveniunt,* quæ Divina Providentia ob mutuam commercium humanum, communicationemque regionum ita diſpoſuit: hæc autem taxare, magna eſt imprudentiæ.

3. Meminerimus nos omnes eidem Chriſti militiæ nomen dediſſe: Omnes ſub Crucis ejuſdem labaro militare; & contra mundum, carnem, ac dæmonem in dies in arenam deſcendere: Sicut igitur in prælio acri contra Turcas non inquiritur, utrùm hic vel ille ſit Germanus, Hiſpanus, aut Gallus, modò ſtrenuè dimicet; ita in Societate non quaerendum, cujus quis fuerit; ſed an bene religioſus, fervore ac zelo inſigni præditus, generoſè pro Dei gloria decertet;

F f f

decertet;

decertet, magnas hosti clades inferat,
& spolia opulenta detrahat. Id nisi ser-
vemus, actum est de victoria & pace.
Teste S. Augustino Serm. de verb. Dom.
secund. Joan. Non poterit ad hereditatem
Domini pervenire, qui hereditatem pacis
noluerit observare: Nec potest concordiam
habere cum Christo, qui discors esse voluerit
cum Christiano. Pax est securitas mentis,
simplicitas cordis, amoris vinculum,
consortium Caritatis.

Quapropter, dilectissimi, geminas has
dissenfionum, discordiarumque pessi-

mas radices è cordibus ac linguis nostros
stirpitos eveliamus; ut omni divisione
& schismate exclusis, constanti chari-
tatis ac pacis viscero colligati vivamus.
In pace autem vocavit nos Deus, ut
1. Corinth. 7. 15. Qui Non est discors
Deus, sed pacis. 1. Corinth. 14. 33.
Ipsè enim est pax nostra. Ephes. 2. 14. Et
quidem Pax quæ exuperat omnem sensum,
Philip. 4. 7. Pax quæ tum ad Proxi-
mum pacificandum, tum ad celestem
Jerusalem & visionem pacis æternam
unicè est necessaria.

REGULA XLIV.

DE LABORE ET OTIO.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Docet strenuè laborandum, otiumque vitandum esse.

T H E M A.

Multam malitiam docuit otiositas. Eccli. 33. 29.

V E L.

Otium malorum omnium origo, Domi nostra locum non habet.

Reg. 44.

Genuini Societatis
JESU Filii
(uti & aliorum
Ordinum Reli-
giosi) haud
abfimiles sunt,
oportet, qua-
tuor animalibus,
ab Evangelistarum Aquilâ conspectis,
Apoç. c. 4. *Quæ non habebant requiem*

dis ac nocte; sed clamabant: Sanctus,
Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens.
Quaterna hæc animalia Sancto Joanni
representata, ad literam, fuere quaterni
primarii Principes caelestes & Angeli
Dei Administratores; quos diversè
diversimodè, symbolicè interpretantur.
Alii enim explicant de quatuor Evan-
gelistis, ita ut Homo MATTHEUM,
Leo MARCUM, Bos LUCAM,
Aquila

Aquila JOANNEM exprimat. Alii intelligunt quatuor Ecclesie Doctores, & Gregorium Homine, Ambrosium Leone, Hieronymum Bove, Augustinum Aquila adumbrari autumant. Alii quatuor Ecclesie Status seu Ordines indicari contendunt; ita ut Leo fortitudinem Fidei Apostolorum; Bos invictam patientiam & victoriam Martyrum; Homo Sapientiam Doctorem; Aquila sublimitatem Virginum & contemplationi addictorum indiget. Ego si Angelos hoscum quaternos Societati nostrae adaptaturus essem: cum Homine, Superiores prudentia ac discretione, charitate ac misericordia praeditos; cum Aquila, Doctores, subtilioribusque Studiis occupatos; cum Leone, Verbi Divini Praecones, Operariosque Animarum reductioni intentos; cum Bove, rei familiaris administratos, laboribus deditos, compararem. Novitios autem in via ac dispositione esse contenderem, ut uni quatuor horum statuum inferantur, & unius ex dictis animalibus speciem praefereant. Quemadmodum vero dicta animalia requiem non habuisse, S. Joannes testatur; sed semper in motu & cursu existisse, & absque cessatione trifigion suum decantasse; ita in Societate nostra omnes, in quocumque demum versentur statu, *Semper occupari, nunquam otiosi*, Regula praesens praecipit. Quae duo jam modo exponemus.

I. Prima Regulae parte S. Legislator noster negotium, laborem, studium, occupationem assiduam sive mentis, sive corporis praescribit. *Omnes (inquit) quamdiu corpore bene valent, in spiritualibus*

vel exterioribus habeant quo occupentur. 1. *Omnes, Superiores & Subditi, Sacerdotes & Magistri, nec non Fratres, Marthae munus addicti, omnes, nemine excepto.* 2. *Quamdiu corpore bene valent:* Si enim morbo laborent, satis habent, quod agant, ut morbi dolores debitam patientiam & resignationem tolerant. 3. *In spiritualibus vel exterioribus habeant, quo occupentur.* Neque enim jubet, nos vel semper spiritualibus, vel semper corporalibus exercitiis occupari; sed ea misceri cupit; ita ut ordinariè laboribus exterioribus insudantes, dum ab iis vacant, exercitiis spiritualibus, festivis praesertim diebus se tradant. Ex adverso autem ordinariè spiritualibus intenti, dum ab illis quiescunt, exterioribus quibusdam vacent, ne quid pretiosi temporis otio transigatur. Ipsum adeo relaxationis seu recreationis tempus, dum colloquendum est, piis colloquiis, dum ludendum, lusu honesto, impendendum est: nec eo tempore aut melancholiae se dedere, aut in angulo solitarii, otiosumque herere fas est; sed ex Regulae & Obedientiae Praescripto occupatio honesta capellenda est.

Nunc lege, nunc ora, nunc cum fervore laboras

Sic erit hora brevis, sic labor ipse levis.

Ratio 1. ad laborem nos excitans est sancta ac justa Dei voluntas, ob Adae peccatum eam illi & Posteris poenam infligentis. Gen. Cap. 3. 17. *In laboribus comedes ex ea* (de fructibus terrae) *cunctis diebus vitae tuae.* Et 8. 19. *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Ad hoc igitur nati, ad hoc condemnati à Deo sumus. *Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum.* Jobi Cap. 5. 7. Quis

F f f z

Quis igitur ab hac lege communi, jure se eximat? Quis iustitiæ divinæ facere fatis recuset? Quis poenam pro meritam non libenti animo expleat: præsertim cum hæc ratione, rem Deo pergratam faciat?

Ratio II. Fructuosus temporis nobilissimi usus. *Tempus breve est*, ait Apostolus 1. Corinth. 7. & fulmine ocyus prætervolat. Tempus irrevocabile est; semel elapsum, nunquam revertitur. Tempus pretiosum est, omni auro & lapide pretioso excellentius; quo innumeras, pro aternitate felici, in cælo, coronas, nobis fabricare valemus; à momento autem sæpenumero pendet aternitas, nec effluit momentum, quo lucrum aternum & infinitum, acquirere non queamus: quanta igitur insania est; hæc esse desidem? Quidni potius cum Apostolo concludamus: *Ergo dum tempus habemus operemur bonum. Filius enim hominis veniet cum Angelis suis, & tunc reddet unicuique secundum suum laborem.* Matth. 16. 27. Et *voca operarios ac redde illis mercedem*; quod autem labor est major, eod merces & gloria in cælis erit copiosior.

Ratio III. est præstantissimum Christi Domini, Sanctorumque & aliarum rerum creaturarum, exemplum. Nam 1. Labores exantlavit Redemptor noster, velut ipse testatur Joan. 5. *Pater meus usque modo operatur, & ego operor.* Et psal. 87. *In laboribus à juventute mea;* quando nimirum cum S. Josepho artem fabrillem exercuit. 2. Laboribus distenti fuere Apostoli, sive spiritualibus, sive corporalibus, Petrus, Jacobus, Joannes, ut in sacris Evangelii paginis le-

gere est: sed in primis Gentium Doctor, quantà negotiorum mole obrutus supervit; regiones varias percurrendo, Evangelium prædicando, Regnum Dei annuntiando, publicè & per domos, docendo, instruendo, increpando? & crebrò manuum labori sese tradendo? Unde 2. ad Thess. c. 3. ait: *Non inquieti fuimus inter vos* (id est non inordinata & ociosi) *nocte & die operantes, ne quem vestrum gravaremus* (exercuit autem vitam scenofactoriam, ex pellibus, insum castrorum militarium, tabernacula seu tentoria consuendo) Deinde alibi clarius protestatur, dum ait: *Argentum & aurum, & vestem nullius concupivi, sicut ipsi scitis; quoniam ad ea, que vobis operantur & hiis qui mecum sunt, ministraverunt manus ista.* Act. 20. Similia de aliis Sanctis etiam nostris, eorum gesta loquuntur. 3. Omnia animantia quadrupedia ac reptilia laborant, circumcurant, & alimenta sua conquiritur. Volucres cæli alarum remigio in altum librant, circumvolant, & prædam, quæ alantur, captant. Nec res manimes otiose dedunt; sed labore, motu, & occupatione suâ distinentur: Sol lucidissimus mundi oculus, annum cursum suum peragit: luna cursum suum mensuram crescendo & descrecendo absolvit: plænæ & sidera, motus, cuiusque sunt constantiâ mirabili tenent: Elementa aër, aqua, ignis assiduo agitantur motu: terra arbores, flores, fructusque profert; verbo, cuncta creata, ordinatione divinâ, ad gloriam ejus, munitis suis ritè funguntur.

An non igitur, pari ratione, omnino decet hominem ad imaginem Dei creatum,

tum, ratione dotatum, & cum primis, Religioni mancipatum, Christi Domini-Sanctorum & rerum aliarum exemplo, otium fugere, laborem diligere, cum quatuor animalibus. Dei servitio impendere, semper pro ejus gloria sese occupare: semper, si non ore, saltem opere, clamare: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens? Ut divinam expleat voluntatem, tempus quam optime collocet, & gratiam, gloriamque suam coelestem adaugeat?

II. Altera Regula parte Sanctus Fundator, Filios suos, otium eliminare precipit, causamque subnectit, quod nimis malorum omnium sit origo. Quoniam vero mala illa sunt, quae ex otio, in Societate, (aliove Ordine) scaturiant, cum tacitus praetereat, nostrum erit ea indagare ad cautelam.

1. Otium fons & origo est plurimarum cogitationum pravatum ac desideriorum ioculium. Testatur id Regum Sapientissimus Salomon Eccle. 7. 30. *Inveni, quod fecerit Deus hominem rectum, & ipse infinitis se miscuit questionibus.* Hebraea & Chaldaea lectio vertit, *cogitationibus*: Symmachus explicat, *curiositates*: Cornelius à Lapide, *desideria*: Cum enim nusquam quietem reperiat otiosus, mille curarum, curiositatum, desideriorum, passionum, tumultuum fluctibus & aestibus, instar Euripi, afflidet jactatur & fluctuat: atque ut Lucretius L. 5. canit: *Semper & in curis consumit inanibus aevum.* Confirmat illud idem Sapiens Proverb. 21. 25. *Desideria occidit pigrum, noluerunt manus ejus quicquam operari, tota die concupiscit & desiderat:* At quamam jam cibum & po-

tum; jam recreationes & lufum; jam alloquia parentum & amicorum; jam lustrationes civitatum & arcium. *Mens otiosi*, ait Callianus, L. 10. c. 6. *nihil aliud cogitare novit, quam de esu & vestire, donec ita paulatim reddatur nexu cogitationibus irretitus; ut tanquam serpentinus spiritus obstrictus, nunquam deinceps ad perfectionem se valeat emodare.* Unde recte concludit S. Bernardus ad Frat. de mont. Dei. *Omnium tentationum & cogitationum malorum atque inutilium sententiam esse otium.*

2. Otium origo est otiosorum & inutilium verborum; imò & vitiosorum & noxiorum. otiosi enim facile aut contra Superiores murmurant, aut Fratres suos contemnunt, aut perfectionis studio & regulari disciplinae addictiores verbis proscindunt, aut aliis detrahunt. De quibus Salvator in Evangelio Matt. c. 12. *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locutus fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii.* In textu graeco est ἀργός, quasi ἀργός, id est, iners, sine opere, fructu aut utilitate: seu verbum vanum, frivolum, ludicum, quod nec loquenti, nec audienti utilitatem affert. S. Hieronymus ait: *Verbum otiosum est, quod sine utilitate & loquentis dicitur & audientis si omisit ferri, de rebus frivolis loquamur & fabulae narremus antiquas.* Caterum qui *scurrilla replicat, & cachinnis ora dissolvit, & aliquid profert turpitudinis, hic non otiosi verbi, sed criminosi tenebitur reus.* O quoties in otiosorum hominum sermones ejusmodi vitia irrepunt! Quam obrem magnus otii hostis Ignatius Patens noster, ut refert Massæus in vita L. 3. c. 6. Cum

Ffff 3 vidisset

vidisset duos tréve, è nostris adiutori-
bus, ad januam alieno tempore con-
versantes & colloquentes; illico iussit
acervum lapidum, in proximo situm, ad
summam ædium contignationem sine
cunctatione transferre; cùmque elapsà
tium mensium intercapedine, iterum
confabulantes reperisset, eundem acer-
vum, in locum priorem referre iussit, si-
milique admonuit, in Dei servicio nihil
esse otio perniciosius.

3. Otium origo est operum inuti-
lium & nugarum; & exitium virtutum:
ut S. Bernardus ad Eugenium Pontifi-
cem L. 2. de consid. c. 13. scribit: *Eugi-
enda est otiositas, mater nugarum, noverca
virtutum.* Otium enim in religioso fa-
stidium generat erga Fratres, tedium
erga meditationes, exercitia spiritua-
lia, aliàque opera pia, quæ secundum
obedientiam, obeunda forent; & quia
erga hæc parum afficitur, in rebus inu-
tilibus solatium aucupatur; quarit oc-
casiones frequentes foras exeundi: cap-
tat occasiones conversandi cum secu-
laribus, indagat rumusculos & nova;
non ut his fructum animarum apud ex-
ternos referat; sed ut tempus fallat, tæ-
dium levet, aut recreatiunculam quam
piam seætur. Quid autem hisce acci-
det, quando Iudex veniet, rationem-
que omnium operum strictam exiget?
Existimabunt fortasse ingentem se
mercedem reportaturos: at verendum
est ne eveniat illis, quod Psalter Regi-
us de divitibus canit: *Dormierunt som-
num suum & nihil invenerunt in manibus
suis.* Dum in alteram vitam evigilan-
tes, se tempus malè collocasse, ac pa-
rum, aut nihil pro æternitate felici labo-
râsseprehendent.

4. Otium origo est tentationum,
omnisque generis victiorum secundum
illud Eccli. c. 33. 28. *Multam malitiam
docuit otiositas.* Quam multiplicem ma-
litiã S. Augustinus declarat serm. 16.
dum ait: *Per hanc (otiositatem) accedi-
mur frequenter ad luxuriam; per hanc con-
sumamur ad superbiam; per hanc ducimur ad
mundi gloriam. Per hanc tentamur de-
scatè passu: per hanc suffocamur preciosi-
tati: per hanc ad superfluum dormitiorem
trahimur; per hanc ad secularia veria pe-
ducimur: ac denique paucis multa com-
plectens, ita concludit: *Namquam qui
civis calorum erit, si otiositatem amaret.*
S. Bernardus de grad. perfect. c. 9. et
quæ dicta sunt, obviã similitudine dis-
cidat: Sicut, inquit, aqua que caret de-
cursu, & jacet in foveis, putrelcit; ita
& corpus otii tabe confectum, concupis-
centiarum & voluptatum carnalium
parit ac nutrit insaniam. S. Chrysolus-
tus hom. 9. in 2dam. ad Corinth. es-
dem, aliã confirmat similitudine: Sicut
terra non occupata semente, aut culti-
tione, quamlibet herbam producat: ita
& anima quoties non habet quod agat
rerum necessarium, cùm omnino cupiat
aliquid agere, pravis actionibus se nec
tradit. Nasciturque inde acedia, languor
animi, lassitudo corporis, pigritia,
lignolentia & inhabilitas ad omnia.
Quo autem alexipharmaco morbos
hosce curabimus? Docuit id S. Ather-
nalsius in vita ejus: Cùm enim is à ipso
tu acedia tentaretur, affigereturque,
exiit è cella sua dicens Deo: *Domine re-
lo salvus fieri; & non permittunt me mala
cogitationes mea: quo dicto, cùm factus**

ad cellam convertisset, Angelam con-
spexit, humanâ specie floreas, sportâs-
que plentem, deinde surgentem ab
operibus, & aliquamdiu orantem, rur-
sumque ad operandum se conferentem:
audistis hanc ejus vocem: *Anoni se*
fieri aliquâ temporis parte labori, aliâ
oratione insilite, atque ita mutando ex-
ercitia, otium fugies, acediam vinctes,
salvus eris

Quocirca, Charissimi, quamdiu cor-
pore rectè valemus, semper nos aut in-
ternis aut externis exercitiis fructuosus
pro Dei gloria & animarum salute, oc-
cupemus, sic sanctam Dei voluntatem
explerimus, nobilissimum tempus uti-
liter collocabimus: Christum Redemp-
torem nostrum, S. Apostolos, aliôsque
vivos Sanctos, nec non cuncta creatu-
ram suâ semper intenta, æmulabi-
mur. Ex adverso nunquam non otium
omni studio evitemus, ita cum eo, cogi-
tationes inutiles ac noxias, sermones
otiosos ac vitiosos, opera inutilia ac in-
ania, pariter refecabimus; tentationum
innumerarum ac vitiorum scaturigi-

nem obturabimus: *Semper aliquid boni*
operu facite, ut diabolus te inveniat occupa-
tum, monet S. Hieronymus. Quod si
præstiterimus, cum sanctis quatuor ani-
malibus, de quibus in exordio memini-
mus, semper in motu erimus, semper-
que Deum laudabimus, & vel verbo,
vel opere Sanctus, Sanctus, Sanctus pro-
clamabimus. Benedicemus Dominum in
omni tempore; vitæque nostræ continua
erit Dei laus & benedictio; si opera hu-
mitatis ac penitentis exerceamus,
Deum laudabimus: si misericordis &
pietatis operibus vacemus, Deum lau-
dabimus: si verbi divini prædicatione
ac catechesi ignorantis doceamus,
Deum laudabimus: si juventutem in
gymnâliis, timore Domini imbueamus,
Deum laudabimus: optabimusque ut
nobis sint linguæ centum, ora centum,
corda centum, manus centum, quas in
Dei gloriam & honorem infumamus;
ac tandem repositam nobis, pro la-
bonibus, justitiæ coronam in
cælis reportemus,
Amen.

REGU-

REGULA XLV.

De vitandis Religioso, negotiis sæcularibus.

EXHORTATIO
IN EANDEM,

Fugam negotiorum sæcularium suadet.

T H E M A.

Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus. 2. Tim. 2. 4.

VEL

*Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus vacare, à negotiis
sæcularibus abstineat. Reg. 45.*

Regni, Reipublicæ, ac Civitatis cujuscvis pacem, tranquillitatemque in flore conservandam, medium nullum apertius, nullum convenientius reperitur; quam si quisque vocationi suæ, ac professioni propriæ sedulè invigilet; arque intra sui muneris limites firmiter consistat: *Trahent fabrilia fabri*: ut fert *pa-*
roemia. Trahet sua *Consul* consilia, *In-*
stitor mercimonia, *Procurator* acta, *li-*
teras Scriba, *Miles* arma. Verset *Cau-*
sificus *Bartolum*, *Medicus* *Galenum*,
Faber malleum, *Sartor* acum, *Sutor*

corium, *Colonus* arum. Trahet *Sacerdos* calicem, *Ecclesiastes* pulpitem, *Clericus* psalterium & cantum, & ubique pax regnabit in urbe: nec possit in cunctis major oriri perturbatio; quam si alter in alterius munia involet, & ea, ad quæ vocatus non est, tractanda, versandaque capessat. Idem metuendum est viris Religiosis, Prælati, Pastori, ac zelatori animarum; si relictis officiis sacris sibi propriis, negotiis sæcularibus se dedant. A quo *Apostolus* dum dehortatur *Timotheum Ephesium* Episcopum, triplici similitudine usum est. *Monet*, ut instar agricolæ se gerat, qui non aulæ; sed caulæ; non foro, sed agro & aratro; non stacis negotiis; sed laboribus sementis & messis invigilet.

2. U

2. Ut instar athletæ, qui luctæ & victoriæ unice intentus, alia nec curat, nec respicit, generosè decerret. 3. Ut instar militis se gerat, qui omnibus aliis neglectis, arma & quæ belli sunt, cogitat: *Labora sicut bonus miles Christi: nemo autem militans Deo, implicat se negotiis secularibus.* Quod Doctor Gentium Timotheo, idem Doctor & Doctor noster S. Ignacius, Societati universæ præscripsit: Quænam verò rationes ad id præscribendum eum permoverint, exhortatione præsentis, exponere est animus.

I. Motivum primum seu ratio urgentis, in hoc Regulae initio attextitur: *Nimirum, Ut plenius possit Societas, rebus spiritualibus, juxta Institutum suum, vacare.* Comuni fertur adagio: *Pluribus intentus, minor est ad singula sensus:* Sensus cum vehementius rapitur & intendit acutius uni, hebescit in aliis, teste D. Thoma & Aristotele. Ita pariter Religiosus, dum totus abripitur ad sæcularia, à spiritualibus abstrahitur: & quantum temporis negotiis profanis tribuitur, tantum spiritualibus decerpitur; adeoque illis integrè, plenèque vacare, est impossibile. Apertissimo id simili declarat Apostolus 2. Tim. 2. *Labora sicut bonus miles Christi: Nemo autem militans Deo, implicat se negotiis secularibus.* Cogita, Timothee, cogita Religiosè, te militem esse Christi, ac Deo militare; ac proinde, hæc in parte, ut militem te gere. Miles inquit S. Basilus in præfat. de Asceticis, *non domos adificat, non agros comparat, non mercatura vacat: in plateis tabernaculum sibi collocat, cibum sola necessitate metitur. Itinera frequenter & vigilia, arde ad frigora salubresque tolerandos pa-*

tientia, & sepe mors gloriosa. Hæc strenui militis sunt; non verò lacerare aliena negotia; & ea quæ ad Domus, urbis, aut regni gubernacula spectant administrare, sed uni bello & victoriæ intendere. Unde militibus olim vetitum fuisse conjugium, scribit Tacitus L. 14. Et Tertullianus in exhort. ad castit.

Et sanè si alienis a militia negotiis semiles occupet, perspicuum est, officio suo, plenè vacare nequaquam posse: quo enim pacto poterit & mercatura vacare, & in acie cum hostibus confingere? Circumcursare per alienas aedes, & in excubiis militariibus consiliter? Emendo ac vendendo pecuniæ lucris inhiare; & hostilibus insidiis atque stratagematis intendere? Idem omnino evenit hominibus Deo sacratis, ac sub Labaro ejus stipendia merentibus: nam non bene conveniunt, negotiis intricari sæcularibus, atque ad ea expedienda circumvagari; & simul ad verbi divini prædicationem se comparare, penitentibus aures præbere, aliisque spiritus exercitia debite obire. Expeti sunt idipsum primipili, Christi Archistrategi nostri, milites ac tribuni, apostoli; qui adeo vel ab ipsarum collectarum, & eleemosynarum distributione manus non secus atque à contagione serpentium retraxerunt: *Non est æquum, azebant, nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis.* Act. 6. 2. *Haud ibi de crapulis, de conviviis & licibus agebatur; sed de mensis egenorum, & viduarum, in quibus Christus pascebatur: & tamen, quoniam hoc munus, Verbi divini prædicationi, aliisque exercitiis spiritus tempus adimebat: Non est æquum, inquirunt, prædicationem*

Gggg

tionem Evangelii, nostro muneri propriam deserere, & rebus ab Instituto nostro alienis, quæque per alios, nullo negotio, præstari possunt, nos intricare.

Quare & nos instar militum Christi, instar Apostolorum, rejectis alienis, negotiis Instituto nostro propriis vacemus. Sicut milites seculares, ita & tu, ait S. Basilii l. c. *Miles Christi, simile tibi vita genus, propositum habe; solutus esto, atque ab omnibus vitæ curis liber. Imitare sponsum tuum, bellum cum potestatibus illis, ac principatibus infernalibus gerit; hostes invisibiles crebro in fugam dato, illis ex animo tuo primùm expulsum, tum ex illorum etiam, qui ad te velut ducem & protectorem consurgunt. Hæc sunt negotia tibi propria; aliena & secularia fuges, ita placebis Duci tuo JESU Christo, velut Apostolus l. c. mox subdit: Ut placeat ei, cui se probavit. Cui se addixit & cujus militia se se devovit.*

II.
Curis
gravidis.

II. Motivum alterum, negotia secularia declinanda, suadens, est variarum curarum, sollicitudinum, distractionum & molestiarum averruncatio, quæ ex illis, tanquam vermes è cadaveribus featurunt. Religiosi enim hujusmodi negotiis dediti quod tormenta parturientis cordis sui sustinent? quot animæ suæ tumultibus agitantur, quot curis & sollicitudinibus acervatim, conglobationeque irruentibus opprimuntur? His si liberari aveant, hujusmodi negotiis supercedeant, instar Levitarum Veteris Testamenti, quos Deus nullam, in divisione terræ promissæ, partem, cum aliis tribubus accipere voluit; ne terrenis & secularibus negotiis implicarentur; sed uni Deo, temploque vacarent, ac hære-

ditas illorum esset Dominus; id est decima, primitiæ & victimæ Domino oblata. Ita, inquam, religiosos & animarum Venatores, aliis negotiis & curis decet esse immunes, ut plenius Deo ac spiritualibus se tradant.

S. Patriarcha noster, ut ab his trivis & molestiis nos expediret, ambiguitatemque adimeret, terna potissimum negotia cavenda allegabat. I. Primum est Testamentariorum; ut in testamentis testes minimè simus, nec eorundem executionem in nos suscipiamus. Quæ enim curis, molestiis, laboribus, tum in sepultura & funebribus adorandatum in facultatibus relictis custodiendis, curandis, emonendis, dividendis, ac distribuendis tales se implicent? Quæ in litris partium, agnatorum, aut hæredum suspicionibus, cribris, judiciis, districtis ac sermonibus sese innodant? 2. Alterum genus negotiorum, maxime vitandum, est Executorum & Procuratorum rerum civilium, sive circa lites & controversias, sive res alias temporales versentur. Quanti enim hic rursus curarum ac sollicitudinum fluctus atque turbines commoventur? Quoties Judicum tribunalia, Assessorum, & Advocatorum ædes frequentare; quoties negotia suscepta commendare, urgere, promovere, & ad exitum perducenda curare necesse est? Verùm quantà temporis longè pretiosissimi jacurâ? Quantà animi distractione & evagatione legatorum spiritualium dispendio? Testium huc spectans, est, procuratio officiorum honoratorum amicis, cognatis, aliisve externis, apud Principes aut Magistratus. Cui rei S. Fundator noster, nunquam

nonquam se immiscere voluit: plerumque enim fructus refertur exiguus, sive commendatus ac promotus, expectationi respondeat, sive non. Ex adverso, odium aversionemque non raro nobis concilium; dum enim unum adjuvamus, plures spe sua delusos, à nobis alienamus.

Omnia hæc detrimenta, ut unico velæ ita S. Pater amputaret, Regulâ caret, ut huiusmodi negotia declinemus; nec ullis ea Principum & Magnatum precibus suscipiamus, aut in illis occupari nos sinamus.

Idem quod nobis S. Ignatius, iam olim Thesalonicensibus commendatum voluit Apostolus. 1. ad Thes. c. 4. 11. ubi scribit: *Rogamus autem vos, Fratres, ut abundetis magis, & operam detis ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis.* q. d. Cupidine mei Thesalonicensis, quietem ac pacem conservare; vel tantaxat negotia peragite, aliena relinquite & devitate. Idem cunctis Religiosis & nobis dictum est. Quodnam autem in Societate nostrum est negotium? Legimus id in formula Instituti à prima Patrum decade Paulo III. Pontifici oblata, quod scilicet sit: *Perfectioni propriæ & alienæ vascare, Verbum Dei prædicare, exercitia spiritus alia tradere, pueros ac vides doctrinâ Christianâ imbuere, Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta administrare, aliâque charitatis opera exercere.* Quam merito verbis Apostoli, quilibet Superior utitur: *Rogamus vos Fratres, ut dictum negotium vestrum agatis: quod nisi præstiteritis, sed alienis vos rebus immiscueritis; non abundabitis magis; quin potius spiritu deficietis: nec*

quieti eritis; sed instar Marthæ, solliciti ac turbati circa plurima: neque proprias occupationes ritè perageris; sed distractionibus, & defectibus plurimis inficietis. Nec debita cum modestia ac honestate religiosa, ageris cum secularibus: tanquam enim cupiditatibus parùm domitis, boni exempli vix quidquam præbebitis; sed cum terrenis terreni eritis, cum vanis vani, terrena & vana tractantes. *Qui tetigerit picem, eos inquinabitur ab ea.* Eccli. c. 13. 1.

Rectè igitur cum S. Petro Damiano, de contemptu sæculi c. 27. concludimus: *Quisquæ in proximo militia cælesti positus, ad superna patria mancipium properat, se, sub qualibet specie, actionum secularium laqueis irretire abhorreat. Illud in memoriam revocet, quod scriptum est: Cave ne in multis sint actus tui. Sæcularibus relinquatur secularia: satius sit servus Dei perturo huic mundo mortuos se exhibere. Notandum hic quod S. Damianus, sub qualibet specie, ista evitari cupiat: sive enim ejusmodi secularis occupatio proponatur sub specie pietatis, sive sub specie amicitie, sive sub specie gratitudinis, sive sub specie cognationis carnalis, se quisquæ, sub qualibet specie, actionum secularium laqueis irretire abhorreat.*

III. Motivum tertium, ad negotia secularia abdicanda, abjiciendâque impellens, est eorundem vilitas. Lites enim, controversiæ, procuraciones, executiones rerum temporalium, abjectiora sunt & indigniora, quàm ut anima religiosa, mundo pridem mortua. Sponsa cælestis sponsa, & amica Deo consecrata, iis se occupet, & nobilissimum tempus suum conterat: quemadmodum

III.
de deccot.

Gggg 2 cniia

enim spiritus præstantia decuplo corpus, & cæli excellentia, terram decuplo superat: ita spiritualia, ac divina exercitia, negotiis corporeis ac terrenis, infinitis antecellunt parafangis. Quod mihi fidem haud adhibetis, Doctorem centium, æquissimum rerum æstimatorem, auscultate; terrena hæc omnia, præluero cælesti; tanquam stercora arbitrantem. Admirandum sanè est, quod de illo legimus 1. Corinth. 6. 4. Ubi definiendis Corinthiorum jurgis & controversiis, nè acolythos quidem & infimos è Clero præfici voluit; sed viliores, abjectioresque in Ecclesia, quasi Religionis peripsemata & quisquillas suffici præcepit. *Sacularia igitur negotia* inquit, *si habueritis, contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad judicandum.* Si Apostolus ad hujusmodi negotia, sæcularium infimos, vilissimosque deputavit; quanto minus, viros religiosos, mundo mortuos, & Sacerdotes Apostolicos, ab ea se abjicere voluit? Hinc est, teste S. Cypriano Epist. 66. quod à Synodo Africana, defunctus quidam, censuræ subiectus & altaris suffragio privatus fuerit, eò quod ausus esset, curatorem filio suo impuberi, Sacerdotem institueret: ut narrat Baronius ad Annum Christi 257. Rati enim Patres sunt, spiritualibus aræ & Ecclesiæ opibus, indignum esse eum, qui ab altari revocasset Sacerdotes ad aulas & forum.

R. P. Joannes Paulus Oliva XI. Societatis nostræ Præpositus Generalis L. 1. Stromatum prædicta confirmat; dum censet Sacerdotes & Religiosos sese ad sæcularia & forensia negotia demittere, nihil aliud esse, quam altaria & coltra

copulare: Scribarum astra, in Sacerdotum calicibus fluitare: Scripturarum divinorum oracula, & litigantium adversaria contentiosa combinare: Uno ex ore hymnorum sacrorum mella, & felicitium profanarum profundere: ab aris digredi ad aras: ab Agno Dei, ad hædos exterorum; ab azymo Elektorum, ad fermenta affinium & consanguineorum, à consortio Prophetarum, ad rixas bubulcorum; à Christi calice, ad dolia bacchantium; à thure, ad lolias; à sanctuario ad palæarium, à tribunali sacro, ad profanum ruere, ac sese precipitare. Quæ si vera sunt, ac sepe verissima, quantè indecentia est, Religiosum eà se ratione prostituere, & dignioribus omnibus, adeò vilibus & abjectis manum admovere?

Admirandum est, quod de Salvatore nostro legimus, exemplum, a pud S. Lucam c. 12. 13. Qui licet, tanquam mundi & omnium rerum Dominus, jure meritisimo, potuisset; ad nostrum tamen exemplum, nè verbum quidem, ad controversiam sæcularem componendam, profari dignatus est. Ait autem ei quidam de turba, ut refert S. Evangelista *Magister, dic fratri meo, ut dividat meam hereditatem.* Frater enim meus vult solus hereditatem paternam occupare, nec eam mecum partiri: jube ergo illi, ut eam mecum dividat: tanta namque tua est auctoritas, ut vel verbo perferaris, quod ego per Judices multis litibus vix obtinero. *At ille dixit: Homo, quomodo constituit judicem aut divisorem super vestrum?* Hoc judicium forensium est, qui terrenam, non meam, qui cælestem hereditatem dispersior: quid mihi cum temporariis,

poraneis, qui sum ad æterna destinatus? Præclare S. Ambrosius: *Terrena declinat: qui propter divina descendat.* Et S. Augustinus serm. 196. *Petebat homo hic mercedem hereditatem in terra; Dominus offerens totam in celo: plus Dominus dabat, quam ipse postulabat.*

Quam deceret nos simili responso, non dissimiles curas, cum ingeruntur, nec obtunduntur invitis, eludere! *Quis nos constituit iudicem inter vos?* Ad divinum omnium divinissimum vocatus sum, ad animarum scilicet salutem æternam procurandam; qui me ad infima & terrena abijciam? *Qui manum Evangelii evolvendis destinata, resignandis, consignandisque caudicorum adis, exauthorare potero?* An amantem cœli & legis divinæ, ad alienas dati & accepti rationes descendere fas est? Id si constantiter tenuerimus, sæcularium & potentum querelas justas evademus, veluti Innocentius X. Pont. Max. Congregationem generalem paterne, hæc verbis, monuit: *Prescribenda ratio, quæ omnes Patres Societatis, se rebus æ negotiis secularibus non immisceant.* Cui venerabunda & ad obsequendum paratissima Congregatio respondit: *Unum esse omnium Patrum suffragium & votum Congregationis univæ: ut nostra Societatis homines abstineant à negotiis secularibus, à Constitutionibus nostris alienis.* Unde Congregatio Superiores advigilare iussit, & decreti violati reis, poenam injungendam sanxit.

Qua, propter. Dilectissimi, nunc dum introcinio, tanquam omnis perfectio- nis gymnasio, prima vitæ religioſæ ele-

menta discitis, hanc quoque Regulam, tanquam lectionis utilissimæ materi- am, memoria & cordi fortiter imprime- re; ut suo tempore (modò enim abest periculum) in praxim redigatis. Milites Christi sumus; *Nemo autem militans Deo, implicat se negotiis secularibus, ut ex Apostolo audistis: Quod si constanter observaveritis, plenius rebus spiritualibus & animarum lucris, ad amissim Inſtituti nostri, intendetis.* Deinde curas innumeras, labores, moleſtias, evadetis. Nec denique ad indigna statu vestro, tanquam ab ara ad haram vos abjcie- tis; sed dignioribus ac sublimioribus, imò divinorum omnium divinissimis, occupati eritis: Apostoli monitum; Christi exemplum sequemini & ad ext- remum, nemini sæcularium, aut Mag- natum ansam querelatum præbebitis. Huic igitur, tanquam S. Ignatii, imò Christi Domini decreto & voluntati, firmiter insiſtite. *Neque enim, (ut ait S. Ephrem. de Monach.) Deus vult Reli- giosum, relictis spiritualibus curare sæcula- ria: quamvis etiam justam aliquam causam habere videatur. Illuſio enim hæc est diaboli, qui tentat eum perdere: nam qui propter res mundanas negligunt spiritualia, magnum aſidue damnum patiuntur, non consideran- tes, neque mente amplecti valentes divinam illam vocem: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est Regno DEI.*

* *

Gggg 1

REGULA

REGULA XLVI.
DE CURA MODERATA SANITATIS.
EXHORTATIO I.
IN EANDEM,

Nimiam sanitatis curam vitandam, moderatam verò adhibendam suadet.

T H E M A.

Ne solliciti sitis anima vestra, quid manducetis. Matth. 6. 27.

V E L

Ut nimia sollicitudo reprehensibilis est, ita moderata tuenda, ad divinum obsequium valetudinis, laude digna est. Reg. 46.

Amantissima æque ac providentissima Mater nostra Societas (aut alia religio quavis) haud absimilis esse videtur illi mulieri forti, de qua Salomon Proverb. 31. meminit. *Mulierem fortem quis inveniet? fortem, id est strenuam industriam, heroicam prudentiam, charitatem, æque omni virtute cumulatam. Ubi verò inventa fuerit; quidnam illa? Quæsit lanam & linam, & operata est consilio manuum suarum. Lana, ex mente D. Augustini, significat temporalia; linum spiritualia: utraque in hac peregrinatione necessaria sunt; utraque, mulier hæc fortis comparare filiis suis studet, ac, Deo dante, præbet. Nam facta est quasi navis* institoris, de longè portans panem suum. Quemadmodum Mercatorum naves, longinquis regionibus, frumenta, vestimenta, alimenta, aliæque merces advehunt: ita Societas annonam, cibum, potum, aliæque vitæ communi necessaria comparat & filiis suis, cum sufficienti distribuit. Ex quo oritur, ut neque ob famem, neque ob nuditatem, famelicis suorum metuat. *Non timebit Domus sua, à frigoribus nivis: omnes enim domestici sui, vestiti sunt duplicibus. Ita Societas non timeat Domum suam: duplices enim vestes domesticis suis præbet, exteriores & interiores, id est temporalia & spiritualia.*

Cum igitur hæc Mater nostra, tantæ curæ & sollicitudine nobis de omnibus provideat, tantamque sanitatis nostræ curam

curam gerat; duo inde inferemus, quæ in Regula præsentè exprimentur: primam est nobis nimiam valetudinis tunc sollicitudinem deponendam; alteram verò est; eam tamen non omnino negligendam; sed curam moderatam pro ea adhibendam esse: qua ditione hodiernâ elucidabimus.

I. Primò igitur, *Nimiam sollicitudo in* *is, que ad corpus pertinent reprehensibilis* est: ait Regula; adeoque hæc Religiosis, in primis, Societatis nostræ, quam maxime est devitanda. Duplex autem nimiam sollicitudo distingui potest; alia, que versetur circa substantiam & res sustentationi necessarias; alia circa modum seu qualitatem. Prior sollicitudo nimiam est de victu amictu, aliisque vitæ sustentandæ necessariis: à qua Redemptor noster omnes adeo fideles, ne dicam Religiosos, immunes esse iussit Matt. 6. 25. dicens: *Nolite solliciti esse anime vestrae, quid manducetis, neque corpori vestro, quid induamini.* Atque ut id ipsum efficacius persuadeat, variis rationibus evincere ac stabilita nititur. Primam deducit, à minori ad minus; *Nonne anima est plus, quam vesca; & corpus plus, quam vestimentum?* Tancquam si diceret: Deus, qui ex infinita bonitate & liberalitate sua vobis donat, quod longè plus est, milliesque præstantius; animam scilicet & corpus illene quod longè minus ac deterius est, scilicet victum & amictum vobis denegabit? Alteram desumit, à minori ad majus; *Respicite volutaria cæli quoniam non serunt, neque metunt; & Pater vester ælestis pascit illa: nonne vos manus plura estis illis?* Si Pater cælestis, tantâ curâ, pascit aviculas, neque serentes, neque meten-

tes; & passerulos; tam vilis pretii, ut duo veneant alle uno, & quinque duobus: *Nonne duo passeret esse veneunt?* Matt. 10. 29. *Ec nonne quinque passeret veneunt dipondio?* Luca 12. 6. Id est duobus assibus: (seu ut in græco est, *assaris*, quod diminitivum est, & qui ut ait Euthymius, duos terunciolos, seu minimos obolos valent) si inquam passeret alit, adeo exilis pretii; vos, amicos suos, vos fratres suos, vos filios Dei, & regni cælestis hæredes, pretio magno, id est Jesu sanguine redemptos, deleteret, ac fame perire sineret? Tertiam rationem, ab inutilitate hujusmodi sollicitudinis, mutatur; *Quis autem vestrum, ait, cogitans, potest adicere, ad staturam suam, cubitum unum?* q. d. Si frustra est cogitatio, sollicitudo & labor, quo quis vellet, staturæ suæ, adicere cubitum unum; quò proceritate & longitudine cresceret; licet mille annis cogitaret, & cogitando discruciatet se illo, quod nunquam perficiet: quantò magis inanis est anxia sollicitudo, quâ quis vitam escis anxie conservare, & prolongare sua præ industria, eaque nimiam, ac justò magis exquisitam, molitur? Solius enim Dei est, uti corpus à se concessum novis incrementis augere, ut staturam justam attingat; ita multò magis illius est, vitam ac sanitatem, quam largitus est, conservare, & alimenta, cateraque necessaria præbere.

Nolite igitur nimiam sollicitudine cruciari & queri, dicentes: *Quid manducabimus? Aut quid bibemus?* Hæc enim omnia gentes inquirunt. Hæc est sollicitudo Paganorum, Deum, divinamque providentiam ignosantium; non

non verò Christianorum. Fide prædicatorum, spemque suam in Deo collocantium. *Sicut enim Pater v. ster* (qui novit omnia) *quia his omnibus indigetis*: id eo que providebit vobis, quia Pater est, idque facile potest, quia omnipotens, ut pote Pater celestis est. *Quare facta super Dominum curam tuam. Et ipse te nutrit.* Plal. 54. 23. Quod S. Franciscus viatici loco suis donabat. *Omniem sollicitudinem projicientes in eum, quoniam ipse est cura de vobis ac de vestra valetudine.* 1. Petri 5. Idem inculcat S. Paulus ad Philip. 4. *Nihil solliciti sitis pro victu, amictu, corpore & sanitate: vobis enim exigui sunt humeri & oculi providentiæ: Deus est Atlas, qui mundum universum humeris suis sultentat; Qui sexcenta hominum millia in deserto manna caelesti pavit; & vestes, calceosque annis quadraginta incorrupta servavit; ita ut cum pueris crescentibus etiam accrescerent.*

Altera sollicitudo circa victus & amictus qualitatem versatur; reperire enim est Religiosos nonnullos, qui pro ipsa substantia minimam gerant curam; hanc enim Præsidibus suis relinquunt; sed pro qualitate anxie laborent: solliciti quippe sunt pro veste bonâ, cibo delicato, vino optimo, cubiculo salubri, lecto molli, magnâque rerum aliarum commoditate. Idque (ut ajunt) pro tuenda sanitate. At respondetur à S. Ignatio: *Nimia sollicitudo reprehensibilis est.* Reperiuntur quandoque nonnulli, sive seniores sive juniores (quales, laus Deo, in hac Domino non reperimus) qui sub specie sanitatis, frena gulæ & sensualitati laxant; &

dum videri volunt curare valetudinem suam, curant circaliam. Tales enim licet viribus sint integris (neque enim de infirmis ac debilibus loquimur) nimiam sollicitudine laborant; & alii quidem salis, alii acetosis, alii dulcibus, alii pinguibus, alii leguminibus, alii fructibus, absque valetudinis detrimeto vesci se posse negant. Alii in suâmer phantasiâ morbos sibi fingunt & fabricant: jamque externis eâ de re consulunt; jam Medicorum libros evolvunt, & quid capiti, quid pectori, quid stomacho proficiat, obsitve, magno studio & curiositate indagant, ac sibi unde unde comparate satagunt, toti corporis curæ intenti, de animæ verò suæ sanitate parum admodum solliciti. Hujusmodi homines sensualitati magis, quam perfectioni dediti, ut scribit S. Bernardus Serm. 70. in Cant. ajunt: *Legumina ventosa sunt, asseus stomachum gravat, lac capiti non potum aqua non sustinet pedes, canes mutant melancholiam, choleram porri auferunt; pisces de stagno aut lussu aqua mea penitus complexionem non congruant.* Verum his enumeratis, denique S. Hieronymus Doctor reprehensionem promeritam subiungit: *Quale (inquit) est hoc, ut in rivis fluyis, agris, hortis, cellarum vix reperiri possit, quod comedas? Puta te, quæsi, Monachum esse, non Medicum, nec de complexionem judicandum, sed de Professione. Parce primùm quidem quieti tuæ: parce deinde labori ministranti; parce gratiam domus; parce Conscientiæ.*

At ingerit hic Tironum quædam non tam morbum reformido, quam morbum ingravescentem, aut debilitatem gravem.

gravem, quâ Ordinis functionibus, laboribusque reddat inhabilis, atque è tirocinio dimittat & remittat in mundum. Hac cura & sollicitudo me tangit; hic metus & angor me premit. Verùm occurrit iustus S. Ignatius, asserens, moderatam valetudinis curam laudabilem & adhibendam esse; nimiam sollicitudinem reprehensibilem & fugiendam. Fidendum Deo. *Dominus regit me, inquit David; & nihil mihi deerit.* In Hebræo est: *Dominus pascit me; & in loco pascuæ ibi me collocavit.* Psalm. 22. Deus qui te è mundo maligno ad Religionem vocare dignatus est, gratiam quoque sibi serviendi tribuet; nec solum ex arbore, nec pilus decidit ex capite; absque Nominis supremi voluntate: ergo à fortiori, neque morbus, neque morbi incrementum vel minimum, absque ejus voluntate atque annutu tibi evenire valebit. Illi ergo, ceu optimo, benevolentissimoque Patri totum te committe, ac resigna penitus; oraque fidelem, ut ejus voluntas sanctissima in te semper adimpleatur.

II. Alterum, à S. Fundatore in regula commendatum est *moderata cura tuenda ad divinum obsequium valetudinis & virium corporis*: eamque laude dignam asserit. Ratio est: quia tametsi morbus non minus Dei donum est, quam sanitas, ut Regulæ 70. insinuat; nihilo minus ad laborandum in vinea Domini necessaria est sanitas; magnum Dei donum, cui Plato in Legibus primum inter omnia bona naturalia locum tribuit; ex mente Aristotelis in Ethicis, omnium mundanorum bonorum fundamentum est sanitas: utpote sanè quâ,

nec libertate suâ, nec divitiis, nec dignitate suâ uti quis potest. Apud religiosos animarum zelatores multotum bonorum operum & laborum pro gloria Dei suscipiendorum basis est sanitas. Ideoq; hoc donum petit Ecclesia, in Oratione ad B. Virginem: *Concede nos famulos tuos perpetua mentis & corporis sanitate gaudere.*

Atque hæc est causa, cur S. Fundator bene sanos, ac robustos, laboribusque Societatis pares, in Societatem adlegi voluerit, debilibus exclusis. Hinc in Exam. c. 2. §. 5. Inter impedimenta admissionis prima statuit infirmitatem, quâ obscurari, vel parùm sanum judicium reddi solet. Et c. 3. §. 8. interrogatur Candidatus, num habuerit, vel habeat morbum aliquem occultum, aut manifestum. Et 1. P. Constit. c. 2. §. 11. Inter dona, quibus ornatos cupit S. Pater admittendos, numerat bonam valetudinem, & vires, quibus ferre queant nostri Instituti labores. Quemadmodum verò pro admittendorum sanitate sollicitus fuit; ita quoque pro conservandâ jam admissorum valetudine, qui in Tirocinio probantur, curam gessit. Unde 1. p. Const. c. 3. §. 15. ait: consideratione & providentiâ debitâ opus esse. Et 3. p. c. 1. §. 1. vult, ut sic in via Dei proficiant, spiritu & virtutibus, ut sanitatis & virium corporis, quæ ad laborandum, in vinea Domini necessariz sunt, ratio habeatur. Neque in Tirocinio duntaxat; verùm etiam à Votorum emissionem, curam singularem valetudinis suorum geri voluit: tum ut in valentibus sanitas conservaretur; tum ut infirmus restitueretur. Causam verò reddebat; quòd ægroti parùm pro

H h h h

pro

pro Deigloriâ laborare valeant, imò potius aliis quòque oneri sint; prosperâ autem gaudens valetudine, nunquam non quidpiam saltem præstare possit.

Hanc sanitatis suorum curam S. Ignatius semper quidem; sed modo singulari demonstravit Anno 1555. cum in Collegio Romano 150. imò 200. quandoque Personarum numerarentur, & nulli ferè reditus suppetere: nihil tamen illis Vir Sanctus & Caritate plenus unquam passus est deesse; sed eâ liberalitate providebat omnibus, quâ, licet arcas auro fartas possideret, majore non posset. Cùmque advertisset, præclaros Adolescentes nimio studio ante tempus confici: pro ipsorum recreatione villam in Urbe coëmit, ad thermas Antonini, non procul ab æde Sanctæ Balbinæ: cùm autem nonnulli inopiam prætenderent; & tempus vivendi, non ædificandi esse dicitarent; ipse tamen sententiam suam non immutavit; asserens: pluris sibi esse unius Fratris sanitatem; quam omne aurum, thesaurisque mundi universos. *Orlandinus L. 15 n. 6. Hist. Soc.* Verùm cùm ipse plus quam maternam valetudinis suorum curam gereret; ideo quenquam vel minimam pro necessariis curam suscipere, vel quidquam aliunde sibi conquirere, omnia verabat. Eiusdem quòque cum S. Ignatio mentis fuit S. Franciscus Xaverius; qui à Sancto Fundatore sibi in Indiam submittos Viros flagitabat, virtute ac sanitate valentes, ad ferendos labores pro gloria Dei & salute Animarum. Ex quibus omnibus rectè colligimus, sanitatem in signe Dei donum esse, &

omnino necessarium ad labores magnos pro Dei gloria exantandos: adeoque eam non esse negligendam, aut destruendam, nec studio nimio, aliòve opere pessundandam; sed curâ moderatâ custodiendam ac conservandam.

Quòd si tamen anceps quis hæreat, num Superiori proponendum sit, necne, quod in cibo, potu, veste, habitatione, officio, occupatione & labore deficit; ad scrupulum, dubiumve abigendum, duo observanda suadet S. IGNATIUS. Primum est, ut orando Deum consulat; quod in minutis brevi suspirio peragi potest; in aliis verò cujusdam momenti, ut loci variatione, cubiculi mutatione, cibi potusve extra-ordinarii petitione, præmissâ oratione fiat. Alterum est, ut re Superiori propolitâ, sive is annuat, sive abnuat, integre nos in voluntatem ac Providentiam divinam resignemus; quæ defectum nullo negotio supplebit, eumque in emolumentum nostrum spirituale convertet. Atque adeo nec per nos, nec per alios, res importune urgenda, ac perurgenda; sed Deo O.M. committenda; quamvis mentem suam Superiori clariùs exponere, aut si oblivioni traditum credatur, in memoriam ipsi revocare, fas sit.

Quapropter, Carissimi, viam medianam teneamus; duo extrema evitantes. Primum est, cùm Societas (aut Religio *quavis*) mater nostra, ad eò provida, ac pro nobis Filiis suis sollicita sit, ut sanitate ac sustentatione commodè gaudeamus: nostrum esse, concludamus, curam superfluum deponere, & sollicitudinem nimiam, sive quoad necessarium substantiam, sive qualitatem, proferbere; nec

nec morbum, qui non est, in phantasia nostra cudere; aut in his, illiſve alimentis, nimia anxietate, aut ſerupuloſitate nobis, aliſſque moleſtiam creare, Dominus cuſtodit nos, Dominus regit nos, & nihil nobis deerit, aut obereant. Secundum eſt, alterum quoque extremum declinare, quod incurreremus, ſi in ſanitate tuenda, deliſdes omnino atque in curioſ nos exhiberemus: ſani-

tas enim magnum Dei donum eſt, ad laborandum in vinea Domini, pro Dei gloria, omnino neceſſarium, quodque magni fecit S. Fundator noſter. Quare utrumque extremum declinemus, mediãque viam teneamus, ut & ſollicitudinem nimiam reſecemus, & moderatam ſanitatſ curam nunquam non foveamus.

EXHORTATIO II.

IN EANDEM REGULAM,

Optimum ſanitatſ tuendæ medium eſſe probat temperantiam, & ſobrietatem.

T H E M A.

In multis oſcis erit infirmitas. Eccli. 37. 33.

VEL

Moderata cura tuendæ ad divinum obſequium valetudinis, laude digna, & ab omnibus adhibenda eſt. Reg 46.

Sanitatem in homine religioſo, magnum Dei donum eſſe, atque ad obeundos conſuetos, pro gloria Dei & proximorum ſalute, labores unice neceſſarium; exhortatione proximè præcedente declaravimus: ex quo nunc inferimus, donum hoc, curã ſolerti, conſervandum eſſe. Quantum verò donum cenſendum ſit ſanitas, clarè indicat Siracides, dum illud divitiis, aliſſque bonis naturalibus longè antepo-

nit. *Melior, inquit, eſt pauper ſanus, & fortis viribus, quàm dives imbecillis.* c. 30. & ibid. v. 15 *Melius eſt corpus validum, quàm cenſus immenſus.* & v. 16. *Non eſt cenſus, ſuper cenſum ſalutis corporis.* Et rectè id verè reque: quid enim juvant divitiæ, abſque proſpera valetudine? Croeſum aliquem, morbo graviore preſſum, in molliſſima odorina culcitra repone, & in lectica argentea, præſtantiſſimis Phrygii operis peripetasmatis operata; exquisitiſſima appone bellaria, nectar & ambroſiam propina; ſuaviſſimis Aulædorum melodiis ac ſymphoniis

H h h 2

avros

aures infirmi demulce; an non omnia ista amara accident, ægro, cuncta, præ doloris acerbitate, nauseanti & fastidienti? *Melius est corpus validum; quam census immensus;* & omnis generis cupidiarum acervus. Præbe ægro montes aureos, quid proderunt? Argæus mons Cappadociæ altissimus, Dardanus à pulia, Hemus Thessaliæ, Caphareus Euboicæ, Alburnus Lusitanicæ, Pyrenæus Hispanicæ & Gallicæ, montium maximi sunt; vertantur hi in aurum merum, in gemmas, & uniones; census sanè immensus hic erit; sed longè melior, majorque sanitas: *Non est census, super censum salutis corporis.* Cùm igitur tantum bonum sit sanitas, ut inter naturalia emineat, cur istud obsecro à mortalibus tam parvi penditur, tamque leviter prodigitur? Sanè Diogenes stomacha habebatur in eos, qui pro bona valetudine sacrificarent, & in ipso sacrificio, epulis immodicis se ingurgitantes, sanitatem læderent. Laërtius L. 6. Et S. Maximus serm. 27. citat Democritum dicentem: *Homines precantur à deo valetudinem, cujus tamen vim in semetipsis nesciunt: dum enim inordinate vivunt, suæ ipsi valetudinis sunt proditores.*

Quod ne nobis eveniat, abstinentiam, temperantiam, sobrietatem, ac diætam, præstantissimum sanitatis & longævitas medium esse, tum sacram literarum, SS. Patrum & expertissimorum Medicorum testimonio; tum ipsius rationis & experientiæ calculo comprobabimus.

I. Auspiciamur à testimonio codicis divini, omni exceptione majore; in quo Sapientissimus Siracides; Eccli. c. 37. 32. præclarissimum suggerit documentum:

*Noli, inquit, avidus esse in omni epulatione; & non te effundas super ovinem esam. An non curnam obsecro? causam mox subdit; 33. In multo enim esis erit infirmitas. Multi cibi, multi morbi; copiosa mensa, valetudo defectuosa; & perpetua saturitas, inconstans aut nulla sanitas. Invenere divites helleuones, splendide quotidie epulantes, & integra in eis reperies morborum agmina; quibus dissecratur: jam enim catarhis & deflusionibus infestantur; jam cacexiâ, & dejectione stomachi vexantur; jam chagrâ & podagrâ, jam calculo & colicâ, jam alii morbis catervatim, conglobatimque ingruentibus obruuntur: Verum unde mala hæc omnia? Ecclesiasticus innuit: *In multis esis, (& in multis tymphosis) erit infirmitas.* Si ejusmodi lurcones, comedones atque bibones, majore essent abstinentiâ & sobrietate; meliores erentur valetudine. Unde ex aduerso ortum ducit cives, opifices, operarios, colonos, vix morbis impeti, raro Medicos consulere, ac pharmaca adhibere? Quia nimirum, multâ ciborum & ferculorum varietate non se fargiunt; sed cibis obviis, simplicibusque, pro exigentiâ necessitatis, corpus reficiunt: hinc est, quod sani ac vegeti assidue degant, morbisque immunes, ad longam letætam perveniant. *In multis esis non dicitur infirmitas & plethora; pharmacorum pharmacorum est, diæta & temperantia.**

Alterum testimonium suppeditat eodem Siracides l. c. 34. dum ait: *Propter crapulam multi perierunt: qui autem abstinentes est, adjiciet vitam.* O quot hominum millia in dies singulos mors abipit! qui si prandis parcioribus, moderatioribusque coenis contenti vixissent, ac frequen-

I.
Tempe-
rantiam
matrem
sanitatis

frequentius esuriam nonnullam sustinuerunt; in annos plurimos pervixissent; verum quia gula & crapula dediti, nimio cibo, potuque naturam obruerunt; hinc vires attriverunt, sanitatem destruxerunt, morbos fatales accesserunt, & in ipsa mortis faucibus sese, ante tempus, precipitaverunt. Verissimum enim est: *Propter crapulam multi perierunt.* Inest Germaniæ nostræ incolis, communiter natura fortis, solida corporum compages; sana, robustaque complexio; vicus si a pueris diæta assuescerent, ad ætatem grandævam pertingerent; quam Itali, aliarque nationes assequuntur; nunc vero antetempus, vitæ stamen abruptum: *quæ obrem verò? In promptu causa est, major in his, præ illis est temperantia; licet clima, & cæli, solique temperies non parùm adjuvet: potissima tamen ratio, in intemperantiam rehendenda est; dum illi largiore & copiosiore cibo potuque, verificant illud: Propter crapulam multi perierunt: qui autem abstinentes est, adjiciet vitam.* Hinc est illud Italorum adagium longè verissimum: *Multum volens comedere, parum comedit.* Hæc enim ratione, vitam protrahet, & sæpius ac diutius parum comedendo, comedit multum.

Tertium testimonium idem præbet Ecclesiasticus c. 31. 23. dum triplicem belluonum insatiabilium poenam recenset; dicens: *Vigilia cholera & tortura vitæ infructu.* Prima poena vitæ infructu, qui est quasi sine frumine, seu sapore, seu illa parte gutturis quæ saporem sentit, & frumen dicitur; & morsellos seu boscos integros, instar corvi aut lupi degorrens, sine sapore est; vel sine freno, aut fronte, & cum frenis: prima, in-

quam ejus poena est *vigilia*: onus enim cibi potuque, quo prægravatur, cum dormire ac quiescere non sinit, dum vapores & fumi indigesti, ex eo, continuè ascendentes, & cerebrum ferientes, ejus soporacionem impediunt. Secunda poena est *cholera*: mellea enim ac saccharæa tragemata, dulciâque ciborum condimenta & embammata, in bilem & fel vertuntur, ut docent Medici; tum quia ciborum, vinorumque copia calorem accendit & sanguinem; qui succensus, cibum quoque accendit & in choleram convertit: cholera namque est sanguinis & chili inflammatio; quæ acris est, pungit, cruciat, vellicat, accendit, ac febres ardentes generat. 3. Tertia poena est *tortura*, sive tormina, putà, ventris distensionem, flatum, & phlegmata: in hæc enim cibus indigestus convertitur, eò quòd calor naturalis ad tantam cibi potuque copiam consciendam, & concoquendam haud sufficiat: inde *tortura*, asthma, catarrhi, colica & morborum, malorumque ilias.

His igitur verbi divini testimonis convicti, diætam temperantiâque, sanitatis matrem & nutricem esse agnoscamus; & si sanam vitam, longævamque desideremus, & vigiliam, choleram, torturam, ac morbos evitare optemus, illam diligamus, & gulæ frenum constanter incipiamus: *Pone gulæ metas, ut sit tibi longior ætas; & sanior.*

II. A verbi divini oraculis ad Sanctorum Patrum & Ecclesiæ Doctorum testimonia progredimur, qui uno ore & calamo, abstinentiam, temperantiam, sobrietatem ac jejunium sanitatis matrem, gulam verò & intemperantiam, omnium morborum scaturiginem indi-

Hhhh 3 gitant.

II.
Testimo-
nia SS.
Patrum.

gitant. Agmen hos inter ducat S. Hieronymus, qui in Epistolis suis disertè asserit: *Mater sanitatis est abstinentia, mater aegritudinis voluptas.* S. Petrus Chrysologus Hieronymo ad stipulatur, dum ferm. 41. ait: *Prima homini medicina est abstinentia.* Cum utroque consentit S. Joannes Chrysothomus: *Venter crassus, inquit, mentem subtilem non parit: multa vorare, ad pardalim, ursum & leonem pertinet.* Deinde morborum copiam recenset: *Pedum dolores, & capitū gravitates, & oculorum bobetudines, & manuum aegritudines, & tremores, & resolutiones, & aurigo, & febres longe, ac harentes ex voracitate & repletionē produci solent.* Nec dissentit S. Basilius Reg. 19. fol. *Sumendum, inquit, quod cuiusque necessitas requirit; nam immodicè ventrem distendere; & immoderatè se epulā onerare, praterquam quoddā detestabilis atque execratione digna res est, eūm Dominus dixerit: Va qui saturati estis nunc: corpus etiam ipsum, ineptum prorsus reddat ad labores & proclive ad somnos, & morbis magis expōsitum facit & periculum.* Prædictis Patribus univērsus adhæret Patrum reliquorum Senatus, unanimi voce, abstinentiam ac sobrietatem prosperæ valetudinis radicem, intemperantiam verò & ebrietatem, morborum fontem ac sentinam esse, profitentium. quorū authoritas id ipsum meritò nobis persuadeat, & ad amplectendū inducat.

III.
Testimonia Medicorum,

III. Sanctorum Patrum sententiis, subscribunt celeberrima Medicorum tū veterum, quàm recentiorum lumina. Hippocrates, Galenus, Avicenna, aliiq; innumeri, qui uno ore fatentur, sanitatis matrem esse abstinentiam, & omnium pharmacorum pharmacum esse temperantiam. Ratio à priori est; quia absti-

nentia tollit cruditatem, quæ morborum omnium est seminarium. Unde Galenus L. de cibis boni & mali succi, disertè asserit: *Nemo morbo corrumpitur, qui accurate cavet, ne in cruditate incidat.* Hoc autem temperantiâ & abstinentiâ obtinetur, pro cuius praxi, quæternæ servavit documenta, nempe ut exactè quantitas, qualitas, tempus & modus observetur.

1. *Quantitate* peccatur, cum plus alimenti ingeritur, quàm fames cupiat, quàm valetudo poscat, quàm stomachus commodè digerat: quo stomachus oratur, calor fatigatur, succus digestivus obruitur; unde oritur cruditas, omnium morborum seminarium. 2. *Qualitate* offenditur, dum cibi naturā suā vitiosā, pingues, præsalis, maligni, crassi, pingues, quo duri, & nimium aut calefacientes, aut refrigerantes in ventriculum dejectantur, ut sunt pepones, fungi, cucumers aliæque gulæ irritamenta, non raro inter se pugnantia: & hinc rursū mala digestio, & cruditas morborum omnium seminarium. 3. *Tempore* delinquitur, cum inter prandium & cenam, iusta temporis distantia non intercedit; & cibus, priore nondum concocto, corpori ingeritur: atque ita cibi semiconcocti & recentis in stomacho sic commixtio, & inæqualis digestio: unde rursū oritur cruditas, omnium morborum seminarium. 4. *Modo* impingitur, dum cibum malè mandimus, & dentibus non bene commolimus. Hebdomade quavis non pauca hominum millia mortem immaturam oppertunt, qui ad plures annos vitam produxissent, sanitatēque conservassent, si minus properè & avidè cibum sumplissent; si nunquam (ut cum Plauto loquamur) tubercinati fuissent.

At quia id plurimi haud observant; vix quidquam mandunt, avariter ingerunt, celeriter vorant, instar canis aut corvi bolos integros deglutunt; inderuritus cruditas nascitur, morborum omnium seminatium, & morbi, quibus mors sola mederi queat, nisi ante medeatur abstinentia.

Quare, manifestè cernimus, Charisium, omnibus cruditatibus & quod inde sequitur, morbis, antidotum præsentissimum præbere abstinentiam & temperantiam, quâ neglectâ morbos propullulare necesse est; ne id accidat, quantam, qualitatem, tempus & modum exactè observemus. Medicorum enim præscriptio est: *Digestio prima fiat in ore. Exquirite cibum commolere*, ait Cardanus L. 4. de tuenda valetud. *ad vita longitudoem plurimum confert, cibus non bene mansuetus, cruditates, imbecillitates stomachi, obstruiones renum lapides parit.*

IV. A Medicorum aphorismis, ad rationem ipsam dilabimur, testimoniumque ejus veritati præbendum, requirimus. Testator autem ipsa abstinentiam sanæ, gulam adversæ valetudinis originem esse; illudque hoc argumento comprobatur ac stabilit. Omne agens agendo paritur: cernere id est ad oculum, in lima quæ agit in ferrum, & particulas compulvres, Fabro ductus reciprocante, abradit, abradendoque paulatim ferro multum admittit; at non absque lima agentis detrimento, quæ & sui aliquid amittit, atque ita demum agendo atteritur, ut amplius agere aut limare nequeat. Pari ratione cibus in stomachum delat. excidit, hunc calor & succus, (ut Medici loquuntur) digestivus, excipit, subi-

git, coquit; verum quoties id fit, utraque illa naturalis facultas sui aliquid perdit: quod si autem cibus ipse durior, crassior, copiosior, aut malè digestionis sit, stomachus supra modum patitur: nam calor naturalis, veluti inter ligna humentia ac viridia, suffocatur, digestivus etiam succus succumbit, ceptumque laborem absolvere nequit. Atque hinc cruditas provenit, ex cruditate variorum morborum series, ut catarrhi, tussis, febres, colica, vertigines, tremores, capitis dolores, & omne morbi genus: atque ita tandem stomachus atteritur, ut vix ovum forbile digerere valeat. Quisquis igitur vires suas non vult atteri, quisquis morbos in corpore suo non vult generari, moderatam dietam diligat.

V. Ipsa denique experientia suffragatur prædictis, & omnia recensita, testimonio suo corroborat, ad oculum demonstrans, temperantiæ & frugalitatis amatores vitam sanam, longævamque percurrisse. Esecur enim primæ vi homines, Adam, Enos, Malaleel, Henoch, Mathusalem, ultra nongentos annos, vitæ suæ stadium protraxerunt? Nisi quia carne & vino abstinentes, ac folis leguminibus & terræ fructibus vescentes, admirandam dietam observarunt. nam *qui abstinet est, adjiciet vitam.* Eccli. 37. Cur S. Joannes Evangelista ad annum centesimum, S. Simeon Hierosolymitanus Episcopus ad annum viciesimum supra centesimum; S. Dionysius ad annum centesimum primum, S. Jacobus minor ad annum ætatis sextum supra nonagesimum pervenit? Nisi admiranda dietâ, jejuniis & abstinentiâ? *Qui abstinet*

V.
Experientia.

stinens est, adjiciet vitam. Quâ viâ S. Simon Scylites aetatem ad annum centesimum decimum; S. Paulus prius Eremita ad annum centesimum decimum tertium; S. Arsenius & Romualdus ad annum centesimum viciesimum produxit, nisi diætâ, jejuniis & abstinentiâ? *Qui abstinetur est, adjiciet vitam.* Quâ vivendi methodo ad similem ferè vitam metam pertigere, Sancti Hieronymus, Augustinus, Paphnutius, Macarius, Franciscus de Paula nonagesimo aetatis anno è vivis sublatis, nisi diætâ, jejuniis & abstinentiâ? Ipsi demum Medicorum Principes Hippocrates & Galenus, quâ arte ille annum centesimum quartum, hic verò centesimum viciesimum vivendo affecutus fuit? Num epulando, potitando, belluando; an potiùs abstinentiâ, jejunando ac diætâ exactam observando? Sanè de Galeno constat eum nihil crudis, nihil fructuum, aut pomorum comedisse, ac de mensâ semper, non expletâ omnino fame, surrexisse; quod S. Hieronymus triduo jejuniis præferti Hippocrates quoque præceptionum suarum observantissimus, abstinentiâ & diætâ incredibili ad illud ævi pertigit. *Qui abstinetur est, adjiciet vitam;* quam abdomini & gulæ addictus decurtabit; abstinentiâ enim sanitatis & longævitatis mater est, crapula verò ejusdem hostis & noverca.

Quocirca Dilectissimi, cum sanitas Religiosæ Societatis nobile sit cœlium, ingens thesaurus, ac magnum Dei donum; illam ope divinæ gratiæ, moderatâque curâ ac diligentia conservare studeamus; cum verò recta diætâ, abstinentiâ & temperantiâ, præstantis-

simam sanitatis tuendæ medium, & phar macum phar macorum existat; ut allegata Verbi Divini oracula SS. Patrum testimonia, Medicorum nobilissimorum Aphorismi & sensâ, atque ipsa ratio & experientia comprobant; Ne à vitæ religiosæ primordio, ab ipsius incipit principio, ad abstinentiam, temperantiam, diætâque exactam assolectum; eandemque, tenore constanti, semper observemus; potissimum dum suo tempore, cum proximis aliquando conversandum erit; illi enim ad copiosum subinde cibum & potum invitabunt, & amicâ violentiâ quodammodo cogent; sed nulla vel invitatione, vel coactione, ad excessum nos seduciamus; blandietur voluptas, alliciet cibi potûsque suavitas; ferulorum varietas, sapor ac dulcedo orexin excitabit; verum nullâ delectatione, nullis gustibus illecebris, nos irretiri, & à temperantiæ limite abduci permittamus. Quin potiùs id, quod Ezechieli c. 4. à Deo præscriptum est; *Cibus tuus, quo veseris, erit in pondere & mensura,* studiosè observemus: ita præmium in mensura & pondere correspondente, reportabimus: ita sanitatem tuebimur, morbos evadimus, vitæ annos complures adjiciemus, tempûsque nostrum, tempus meriti, tempus gratiæ, tempus bonorum operum, & laborum pro gloria Dei: a-
nimarum salute ac beata æternitate, feliciter, utiliterque proelabimur.

* *

REGULA

REGULA XLVII.
DE LABORE ET EXERCITIO CORPORALI.
EXHORTATIO
IN EANDEM,

Laborem nimium dissuadet, moderatum suadet.

T H E M A.

Rationabile obsequium vestrum. Rom. c. 12. 1.

V E L

Ut non expedit, tanto labore quenquam onerari, ut spiritus obruatur, & corpus detrimentum patiat; ita aliqua corporalis exercitatio, qua utrumque iuvet, omnibus communitur convenit. Reg. 47.

Uemadmodum ab-
stinencia, prestans
sanitatis tuenda pra-
fidium est, ut exhor-
tatione precedente
exposuimus; ita &
corporis exercita-
tio, teste Medicorum Principe Hip-
pocrate L. 6. Epidem. Sec. 4. ubi in-
quit: *Exercitatio sanitatis est, citra sa-
nietatem cibum sumere, & impigrum
esse ad laborem.* Duplici hoc medio
preservativo, quam plurimi senectam
longam sani & sospites attingere:

Hos inter cum primis memorandus
est Aurelianus Imperator, qui vitam
sanam, vegetamque, absque omni
medicina sumptione & vena sectione,
ad annum sextum supra sexagesimum
protraxit, omnium pharmacorum lo-
co, indies hora spatium obambulando,
corpus exercens; & quot mensibus,
die integro, cibo potuque abstiniens,
Anno 1650. Fabius Chisius, Nuntius
Apostolicus, ac postmodum Summus
Pontifex Alexandri VII. nomine in-
signitus, Aquisgranum super mensam
retulisse fertur, Urbani VIII. Ponti-
ficis

Iiii ficis

ficus Maximi, conscientie arbitrum, virum perquam obesum ac pinguem, morbos & symptomata sua, literis integri folii, descripta, Doctori medico submisisse pro remedio; qui literis iidem, tanquam optimam omnium medelam, inscripserit, hæc duo antidota: *Adinus comedo, amplius labora.* Præclara sanè ac præsentissima valitudinis conservanda amuleta.

Cùm igitur exhortatione præcedente, de abstinentia egerimus, in præfentiarum, de labore tractabimus, ac nimium quidem obesse, moderatum verò prædesse, ac strenuè promovendum esse, ostendemus.

I.
Labor
nimius
dissuade-
tur.

I. Labor nimius, impetuofus, atque indiscretus à S. Ignatio hinc verbis dissuaderetur: *Non expedit, tanto labore corporali, quæquam onerari, ut spiritus obruatur & corpus detrimentum patiantur.* Reg. 47. Omne nimium vertitur in vitium: aut parcemia, moderata durant: omnibus in rebus, mensura est optima: quam olim quoque Moyse servandam mandavit Dominus Levit. 19. *Statera iusta, & aqua sint pondera, iustus modus, æquusque sextarius.* Justam ejusmodi mensuram in laboribus & æqua ac proportionata viribus pondera, vera exigit discretio, ne & spiritui & corpori detrimentum accedat. Ad idem hortatur Apostolus Rom. c. 12. *Rationabile obsequium vestrum.* Id est, ut explanat S. Basilus in Reg. Brev. *Ut considerate, circumspicite, sanè ratione, rectoque consilio, divinam impletis voluntatem; ut rationem autem sequamini, non animi impetum & libidinem.* Unde vi hujus consilii

Apostolici, nec non vi primæ partiæ Regulæ, duo nobis præcavenda veniunt, primò labor corporis nimius; ac deinde labor mentis indiscretus, quibus vel spiritus, vel corpus noxamentum incurrat.

Ratio 1. est, ne spiritus obruatur. Obruitur autem spiritus, dum totum in opere defixus, immerfus, & quodammodo absorptus, vix ad Deum, celestiaque se erigere valet: dum in ista talpa, terrâ obruta, totus circa terrena occupatus defudat, more sæcularium; cùm probi Religiosi sit, peritentionem, gratia postulationem, operis oblationem ante, in & postopus, mentem ad Deum attollere. Cæcus nobis à Deo Optimo Maximo concessum est, ut anima famuletur, & in procuranda salute propriâ & aliena sic auxilio: non autem ut animam rotam operibus externis demergat, ut que ita defatiget & obruat, ut ipsi propriis exercitiis fungi nequeat. Ne igitur totus labores: sed corpore occupato, libera mens quandoque in cælum evolet.

Ratio 2. Ne corpus detrimentum patiantur: dum immodico laborum actu, aut nimium atteritur, aut laboratur, aut ad alia opera bona inhabere redditur; ut ait S. Laurentius Justinianus L. de Sobriet. c. 4. *Dum placet iusto, caro per inordinatos labores affligitur, etiam ab executione boni operis tennervatur.* Quod nec expedit, nec licet: causa est, quia Religiosus, res est Deo consecrata, omnesque quot præfentes intueor, vel in spe & dispositione, ut Tyrones; vel in re, ut vocis oblitus,

oblititi, nos Deo in holocaustum totos obrolimus; ac proinde corpori Deo pariter oblato, detrimentum inferre, fas non est; *quacunq; facimus, ut S. Basiliius, sana ratione, recto consilio, considerate & circumspicte agenda sunt;* ut Deo rem gratam prastemus, & ejus voluntatem sanctam adimpleamus: atqui dum nimio labore corpus obrolimus, nec rem Deo gratam prastamus, nec ejus voluntatem exequimur; majus enim bonum impedimus, & corpori damnum inferendo, quasi sacrilegiū committimus, quemadmodum de se existimabat S. Bernardus, quando corpus suum, nimio rigore ac severitate tractando, laeserat. An non Deus per Isaiam loquitur: c. 61. *Ego Domus, diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocausto?* Tunc autem rapinam in holocausto committimus, cum per indiscretionem opera suscipimus, quibus corpus labe- factamus.

Quosnam verò illos esse arbitramini, qui nimis laboribus sibi detrimentum afferunt? 1. Primi sunt, qui ita se nimis, indiscretisque laboribus dedunt; ut exercitia spiritualia pratermittant. 2. Qui ita se gravant ac supra vires laborando sese fatigant; ut membra levare nequeant, aut pondera tanta portanda suscipiunt; ut corpori nocumentum pariant. 3. Qui tanto impetu ac festinatione laboribus insistant; ut spiritum obruant. 4. Qui labores ab obedientia injunctos prae- properè absolunt; ut ad propriae voluntatis opera citius revertant, atque in his, non absque perditione

temporis & sanitatis, nimium abripi se sinunt. 5. Qui clam & furtive, absque scitu & facultate Superioris, multa pro suis usibus describendo, caput assilant pectusque laedunt. 6. Qui nimia intentione, & absque relaxatione, ita assidue animi nervos intendunt; ut nec tempore mensæ, nec recreationis, nec exercitii corporalis, à mentis occupationibus feriantur. 7. Qui mox à mensa labores graviores subeunt. Quod S. Fundator in constit. p. 3. c. 2. §. 4. in declaratione cavendum monet, dum ait: *Aprandis presertim in astate, per unius, vel duarum horarum spatium, permitti non debent, quo ad ejus fieri poterit, corporis aut mentis graviora exercitia. Si quid verò necessitas postulabit, id quantum poterit charitate erit & merendum & moderandum. Id autem temporis in aliis levioribus exercitiis occupari poterit. Sed nec extra hujusmodi horas, labores nimium continuari, sine aliqua relaxatione, vel convenienti recreatione, debent.*

Quò itaque rationabile sit obsequium nostrum, nimias & corporis & mentis occupationes & labores caveamus, primamque regulæ partem rite expleamus; ut sanitatem, ac vires corporis ad Dei gloriam diutius promovendam, conservemus: ut enim habet Medicorum aphorismus: *Neque fatigatus, neque famis, neque aliud quidquam, quod natura modum excedit, bonum est.*

II. Veluti laborem immodicum regula improbat; ita moderatum com-
probat ac suadet: *Aliqua, inquit, cor-*

Iiii 2

poralis

ff.
Labor
moderatus
probat.

potalis exercitatio, qua utrumque juvet, omnibus communiter convenit, nam

1. Labor corporalis convenit corpori: corpus enim segne & otiosum, instar aquæ stagnantis, quasi computrescit ignaviâ: motum verò & exercitatum laboribus, sanitate jugi gaudet: dum cibus meliùs digeritur, purior sanguis generatur, humores noxii & insalubres, labore & sudore discutuntur, & foras expelluntur. Veritati huic ad stipulatorem primum habemus, ipsummet Platonem in Timæo ita scribentem: *Corporum habitus quiete & otio corrumpuntur, exercitiis & motibus magnâ parte conservantur.* Alterum verò Galenum L. 2. de valet. tuenda sic differentem: *Sanitatis tutela à labore est auspicanda: exercitationibus enim firmitas mentis accedit, & naturalis calor accenditur, & ex attritu partium, duritia quadam comparatur.* Atque ut addit Hippocrates: *Articuli firmantur, & sanguis per totum corpus defertur.* Tertium testem adjungo Hieronymum Cardanum L. 4. de tuenda valetud. verè affirmantem: *Pauca victus, exercitatione, animique lætitiâ, omnis vita humana constat: cetera sunt quadam additamenta, & parùm efficiunt.* Labor igitur cum primis corpus sanum vividumque reddit, & in vigore pristino conservat.

2. Convenit labor festamenti: hæc enim labore quodammodo remittitur, & instar arcûs tensi relaxatur, ut deinde alacriùs studis ac functionibus suis incendere valeat: ac proinde nemens & caput detrimenti, læsionisque periculum incurrat, jubet Regula ea

miseri ac variari; ita ut studiis ex officio vacantes, laborem; laboribus autem addicti, orationem, lætitionem, & quietem ad locum cuiusdam quietis interponant: ut hæc ratione, alterum alteri opituletur.

3. Vel maximè labor spiritui convenit, adjuvatque ad meritum & profectum virtutum. Nam 1. illo obtinetur augmentum obedientiæ, cum Dei ac Superiorum voluntas in eo adimpletur. 2. Acquiritur augmentum patientiæ, dum difficultates in eo occurrentes, Christi amore superantur. 3. Comparatur incrementum charitatis Dei & proximis; cui laborando servimus: capropter V. Pater Balthazar Alvarez c. 7. vitæ dicere fuit solitus; proximorum necessitates, tanquam aurifodinas ditissimas reputandas esse, ex quibus anima propria, meritis & virtutibus locupletaretur. 4. In primis verò confert plurimum ad incrementum humilitatis. S. Doctus sermo. 2. refert senem quempiam à Fratrem interrogatum, quid esset humilitas? respondisse: *Magnum opus esse, ac negare quid divinum; vias verò humilitatis, labores corporeos esse, qui cum scientia fiant.* Rectè asseruit, cum scientia fiant: neque enim, eo modo, à Religiosis extantlandi sunt labores, quo à agricolis, cocis, sartoribus, sutoribus, aliisve opificibus, peraguntur; sed purâ intentione divinæ gloriæ, ex sincera Dei, proximique dilectione; pro satisfactione peccatorum, pro conversione animarum, pro refrigerio flammis purgantibus addictorum: atque hæc scientia, ac praxis intentionis, aliter

rimque rerum spiritualium, in tyrocinio comparanda est. Eiusdem sententia extitit S. Joannes Climacus gradu 25. de oper. Monach. c. 13. cum dixit: *Viam humilitatis & materiam esse corporales labores, sancti & semper memorandi Patres deservunt.* Nec dissentit S. Augustinus, alliens: *Superbie tumorem, operis labore sanari.* Quod & Spiritus sanctus insinuat Psalm. 106. *Humiliatio est in laboribus cor eorum.* Ratio est, quia ex frequentatis actibus nascitur habitus humilitatis: anima enim imbibit & disponitur ab iis, quæ geruntur in corpore, & ejus habitum sequitur: aliter enim (ut loquitur S. Dorotheus serm. 2.) disponitur, afficiturque anima insidentis animo; aliter residentis in throno, aut equo phalerato; aliter pretiosis indumentis ornati, aliter pannosi & laceri.

Ex quibus omnino patet, laborem moderatum, tam corpori, quam animæ, non exigua emolumenta accersere.

III. Uade ulterius rectè inferemus, ob tanta corporis, animæque commoda, è laboribus orta, iisdem strenuè incumbendum esse, non solum Novitiis Marthæ munitis addictis, verum etiam Scholasticis, dum pro nonnulla capitis laxatione, corporalia exercitia iis injunguntur; his enim merita sua, pro æternitate, augent & accumulunt; virtutum antedictarum cimelia sibi conquirunt; & Sanctorum vestigia legunt: nec, utut claro genere orti

sint, eos suam dedecere personam extiment; aut orto ex illis rubore ac pudore suffundantur, sed illustrissimis Sanctorum exemplis excitati atque animati, singulari quadam alacritate ac dexteritate eos aggrediantur.

1. Præluxit exemplo omnibus Salvator noster, qui non *Venit ministrari, sed ministrare*; & *In laboribus fuit à juvenite sua.* 2. Magistri exemplum secuti Apostoli, Petrus, Paulus & alii. De Fratibus Domini, Jacobo & Joanne refert Eusebius ex Hegeippo L. 1. Histor. c. 15. Eos ad Domitianum Imperatorem accersitos, tanquam ex davidico, regiòque sanguine prognatos, quos extinguere omnino constituerat; cum verò manus ostenderent, partim callo obductas, partim ex labore mechanico laceras, eos ab omni rerum novarum suspitione immunes, & liberos dimissos esse. 3. Apostolorum vestigiis insitère Viri Apostolici, Episcopi, ac Prælati. Hos inter emicant S. Spiridion, qui ab episcopali cura liber, oves tantisper pascebat. S. Equitius Abbas, manibus propriis fœnum secabat, teste S. Gregorio L. 1. dial. c. 4. S. Malachias Episcopus in triclinio & culina fratribus serviebat, ac super mensam legendo, anagnosten agebat. Teste S. Bernardo in vita ejus. De Sancto quoque Bernardo vita perhibet, eum, Fratibus, labore alio, occupatis, lignorum findendorum, ac terræ fodiendæ operam suscepisse, cumque peritiam & vires demetendi fruges non haberet, utriusque gratiam à Deo cum lacrymis petiisse

liii 3 atque

atque obtinuisse, & ex illo tempore, de hac pericia cum quadam animi iucunditate gloriatum fuisse.

Tacemus brevitatis gratiâ, quàm plurimos alios, Nobiles, Comites, Principes, Reges atque Imperatores, manuum labore strenuè sese occupantes; qui exemplo suo, ad laborandum, pro gloria Dei, non segniter atque oscitanter; sed sedulo, pro sua quemque vocatione & officio, hortantur. *Tempus breve est*, inquit Apostolus, *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.* Ad Gal. 6. Sequitur brevi alia vita, sequetur æternitas infinita, in qua unusquisque mercedem accipiet secundum suum laborem. De omnibus valentis & gratiis, de omni tempore & hora, Deo reddenda erit ratio, quantum lucrati fuerimus: & qui legitime certaverit & laboraverit, coronabitur; servus verò piger & inutilis, ligatis manibus & pedibus, mittetur in tenebras exteriores.

Quare, Dilectissimi, labores nimios, indiscretos, corpori, animæ ac spiritui noxios, secundum regulam,

omnino devitemus, laborem verò moderatum, & corpori & spiritui perquam utilem variarumque virtutum occasiones præbentem, libenti animo amplectamur. Sequamur exemplum Christi, SS. Apostolorum, aliorumque Sanctorum, & laboremus, non segniter & oscitanter, sed strenuè & alacriter, ut in brevi hoc vitæ tempore magna, multaque pro æternitate meritorum lucra comparemus. Operemur dum dies est, venit nox, quando nemo potest operari. Concludamus cum Severo Imperatore septuagenario, cujus jamjam morituri ultima gnomo ac tessera erat, *Laboremus, Regum est laborare*, aiebat Alexander Magnus. *Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum* Jobi c. 8. Ergo laboremus: ad hoc creati, ad hoc nati, ad hoc vocati sumus, ut in excelendo novali Domini laboremus: *Ego cœgi vos*, inquit Dominus Joan. 15. *ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Igitur ut fructum speratum afferamus, strenuè laboremus.

REGULA

REGULA XLVIII.
DE OPERIBUS POENOSIS.

EXHORTATIO
IN EANDEM,

In operibus Poenitentiae discretionem, & modum adhibendum
esse ostendit.

T H E M A.

Castigo corpus meum & in servitutem redigo. 1. Corinth. 9. 21.

V E L

Corporis castigatio immoderata esse non debet. Reg. 48.

Inter alia ani-
gmata, parabo-
las, proverbialia,
& dicta ingenio-
sa, quae sapientis-
simus Regum
Salomon protu-
lit, celebratur
& illud, quod Proverb. c. 30. 21. legi-
mus: *Per tria movetur terra: & quartum non potest sustinere. Per servum, cum regnaverit; per stultum, cum saturatus fuerit cibo; per odiosam mulierem, cum in matrimonio fuerit assumpta; & per ancillam, cum fuerit haeres Dominae suae.* Haec sunt tria illa, per quae movetur terra; id est, ut septuaginta Interpretes exponunt; Respu-
blica aut domus commovetur, fremit, tremet, indignatur & conturbatur, si nimirum servus imperet Domino, stultus sapienti, uxor viro, ancilla dominae, & si haec (ut vertunt septuaginta) dominam domo expellat, & thorum thronumque conscendat: hoc quartum, ob indignitatem nimiam, terra sustinere nequit. Famulo enim debetur, ad labores sustinendos, sufficientis cibi, potusque provisio, non delicata tractatio: *Qui enim delicate nutrit servum suum, sentiet eum contumacem.* Proverb. 29. Stulto concedenda simplex & parca alimonia; non cibi, vini, & calidioris copia, ne oleum flammam addatur & furere occipiat. Uxori honor debetur & amor, non regimen & im-

& imperium. Ancilla competit sustentatio, nequaquam verò dominatio. In sensu myltico

1. Famulus animæ est, carnalis appetitus, cui concedenda est sustentatio congrua; non verò permittenda in rationem, domini gubernacula. *Appetitus lege natura rationi subiectus est*, ait Ambrosius. 2. Corpus nostrum, instar stulti est, cui si nimium tribueris, illudque abundè saturaveris, quid nisi ejus petulantiam & furorem auxeris. *Saturitatis germana proles est, petulantia*, ait Philo L. de agric. 3. Caro nostra, est quasi conjux, spiritus est maritus. *In nobis*, ait idem Philo de opific. *quasi vir est mens, sensus quasi femina; cui non plus, quàm decet, concedendum est*. Si spiritus nobilissimus carnem vilem, ad æqualitatem admiserit, aut dominari siverit, quæ pax sperari poterit? 4. Ancilla est sensualitas & cupiditas; ratio domina; jam verò, si, ut vertunt septuaginta, famula dominam domo ejecerit, quodnam malum huic conferri poterit? *Va nobis* ait B. Isaias Abbas serm. 29. *Quia princeps anima pars carni, qua ancilla est, servit; & pars deterior, imperat præstantiori*.

Quemadmodum igitur non est permittendum, servo, stulto, mulieri & ancilla regimen & dominium; ita non est inferendum exitium: servum & ancillam, stultum & uxorem corripere licet ac corrigere; non perimere & necare; idem observandum est in castigatione corporis, carnis, appetitûs & sensualitatis. Quem igitur secundum prudentiæ ac discretionis regulas, in

vigiliis, jejniis, aliisque voluntariis corporis pœnis: modum servare oporteat, præfens exhortatio declarabit.

1. Ordiamur à vigiliis, quas primo loco S. Fundator in Regula commemorat. Laudabile omnino est vigiliare: ad quod vel ipse Redemptor nos excitat: *Vigilate, quia nescitis, quâ hora Dominus vester venturus est*. Matth. c. 24. Hortatur quoque Apostolorum Princeps I. Petri 5. *Fratres sobrii estote & vigilate*. Neque minus in laudes vigiliarum excurrant SS. Patres; instar omnium sit S. Chrysostomus serm. 23. asserens: *Vigilias ad omnia esse salutares, nemo ignorat: plus vigilare, plus vivere est: nam quid mortis formidamus, quàm dormientis aspectus? Rex per vigilias præcavet insidias: miles nauticos impetus, cantâ pernoctatione propellit: nauta vigilando in certis viis intrat: pastor adjungit noctis diem, ne qua lupis grassandi in grege præbeat occasio: viator solers per auram noctis, astus Solis prævenit*. Laude igitur & utilitate non caret vigiliis insillere. Neque id sapientes Ethnicos fessille: nam Cato de re rustica c. 5, hujusmodi legem villico sancit: *Primus cubitum surgat; postremus cubitum eat*. Honorius quoque illustre Vatum præcoram fidus Iliade 8. canit; eosque, qui à consiliis sunt, instruit: *Non decet tota nocte dormire virum consiliarium, cui populi commissi sunt, & tanta curanda sunt*. Vigilandum igitur est Superioribus, vigilandum subditis, vigilandum omnibus: bonum etenim est vigilare. At quando & quamdiu? vigilandum est, cum id necessitas postulat.

Vigilandum

Vigilandum est, cum id, apud infirmos, charitas requirit. Vigilandum & surgendum est, cum id, matutino tempore, obedientia exigit: sed excessus tamen, hac in parte, evitandus est: omnium vertitur in vitium, communis fert parcemia. Est tempus dormiendi, & tempus vigiliandi; utrumque verò ad amissim obedientiæ: eapropter S. Ignatius monet: *Ut corporis castigatio in vigiliis, non sit immoderata, nec indiscreta.* Diabolus enim tanquam leo rugiens, diu noctuque circuit, quærens quem devoret; & nimiam vel laxitate, vel severitate destruat: dum enim quecipiam reperit, à pœnis voluntatis abhorrentem, horrorem augere nititur: si ex adverso, ad eas cernat ferentem, ad alterum extremum inflectere conatur, ut vigiliis, pœnisque indifferetis, vires plus æquò atterat, & sanitatem penitus pessundet.

Atque ut incautis, Tyronibus præcipue, fucum faciat, in Angelum lucis se transfiguratur; & vigiliis nimias persuadere tentat, Christi in oratione pernodantis exemplo, Matth. 14. At subest fallacia, & impostura: nihil enim Christus Dominus noster, obedientiæ sanctæ contrarium geri desiderat. Hoc stratagemate quidam Societatis nostræ Novitius in fraudem inductus fuit, dum Sathanas, sub Angeli boni schemate, luce ingenti coruscus, eidem apparuit, jubens eum è strato surgere, quæque ad calamum dictaret, excipere. Unde juvenis ille, in superbiam elatus, alios præ se despexit. Verùm schedulis, quas dictante Cacodæmone exararat, repertis rem totam tyronum

Magistro detegere coactus est; jussuq; in faciem Angeli talis sputa jacere, quo factò, ab hujusmodi apparitionibus liber extitit; & dormiendo obedivit. Alius è nostra Rheni inferioris Provincia Sacerdos, quem novimus, Ecclesiastes insignis, neque minus fervore spiritus, quàm eruditione præstans, eò fervoris se abripi sivit, ut omni noctis horâ evigilare, & in actum amoris Divini & laudis erumpere studuerit; ac nimiam vigiliam, in mentis delirium incidit. Rectè igitur monet S. Ignatius, ut corporis castigatio, in vigiliis, immoderata non sit, ne corpori æquè ac spiritui nocumentum adferat.

II. Altera corporis domandi, castitatisque ratio, quæ excessus committi amat, est abstinentia & jejunium. Quæ tum in Divinis codicibus, tum Patrum sanctorum voluminibus, magnis, multisq; præconiis celebrantur. *Bona est oratio cum jejunio*, ajebat Tobias Raphael. *Sanctificate jejunium*, clamat Propheta Joel. De quo S. Hieronymus ad Demetriadem, scribit: *Jejunium non solum est perfecta virtus; sed & ceterarum virtutum fundamentum, & sanctificatio, & pudicitia, atque prudentia; sine qua nemo videbit Deum.* Nec dissentit S. Ambrosius serm. de Quadrag. *Fames, inquit, amica est virginitati; inimica lasciviam: sativitas verò prodivit castitatem, nutrit illecebram.* Nec cessant à jejunii laudibus alii Doctores sancti: S. Chrysostomus hilce illud verbis deprædicat: *Jejunium est alimentum animæ.* S. Basilius; *Jejunium est similitudo hominum cum Angelis.* S. Augustinus: *Jejunium purgat mentem*

II.
In jejunio

Kkkk

mentem, subleuat sensum, carnem spiritui subijcit, cor contritum facit & humiliatum, concupiscentia maculas dispergit. S. Athanasius denique ait: jejunium morbos sanat, distillationes exsiccat, demones fugat. Atque ut verbo complectamur omnia, jejunium & abstinentia, nullis encomiis sat queunt depradicari: quæ dum necessitas postulat, utilitas suadet, Ecclesia præcipit, aut obedientia injungit, libenti, promptoque animo suscipienda sunt; ob ingentia, quæ, ut meminimus, pariunt emolumenta.

Verùm enimvero, valet & hoc loci tritum adagium: *Ne quid nimis*. Et, *Est modus in rebus, sunt certi denique fines, quos ultra, citràque nequit consistere rectum*. Iidem sacri Codices, qui jejunium extollunt, simul rationale obsequium nostrum volunt: Iidem sancti Patres, qui jejunium & abstinentiam depradicant, moderationem unà inculcant, excessum castigant. Audiamus primo loco S. Fulgentium Epist. 3. ad Probam hæc scribentem: *Jejunium sic est adhibenda temperies, ut corpus nostrum nec saturitas excitet, nec inedia immoderata debilitet*. Auscultemus deinde S. Gregorium M. L. 19. Moral. *Ex studio arcus distenditur; ut in suo tempore, cum utilitate, tendatur: qui si otium relaxationis non accipit, faciendi virtutem, ipso usu tensionis, perdit*. Et L. 5. Moral. c. 13. *Chorda in cithara si minus tenditur, non sonat; si amplius, rancium sonat*. Simile quid evenit in abstinentia: moxque subjungit: *Per abstinentiam quippe, carnis vitia extinguenda sunt, non caro*.

Denique S. Basilium monentem (L. de Virg.) non prætereamus: *Ne, inquit ille, declines ad dexteram, neque ad sinistram; extrema enim quæcumque, ut quidam sapiens dixit, peritura sunt*. Medium igitur tenendum est; jejuniumque moderatum suadendum & amplectendum.

Sed, hoc loco, fortassis nonnemo, exempla sanctorum perquam rigida & modum excedentia jejunia obfervasse oggeret; & vel ipsius S. Ignatii exemplum, à regula præfate dulcèpanis, objiciet. Verùm, quisquid hæc obmoverit, sciat, Deum sanctos ad impenda nonnunquam excitasse jejunia, ut nobis essent & penitentia specula, & vanæ gloria antidota; dum perperdimus, quàm modicum, illorum comparatione, præsemus: ac proinde dum ista legimus, admiranda potius, quam imitanda esse sciamus. Quis enim non obstupescat rigorem abstinentiæ, ad Ignatio, initio conversionis suæ, adhiberetur? fuit enim jejunium ejus continuum, & quotidianum, si dominicum diem duntaxat exceperis, quo à mensa sacra, modicum oleis cinere conspersi, prandii nomine, sumebat: reliquis verò diebus, cibus omnis fuit frustum panis secundarii, mendiciorum collecti, & aquæ scyphus, idque semel in die. Deinde cibo sapius, triduum aut quatrimum abstinere, ac vice quadam jejunium à Sabbatho ad Sabbathum protraxit, nè panis quidem micæ, aut aquæ stilla admittit: quæ de caulis, præter vires penitus atritas & prostratas, torquebatur stomachi cruciata perpetuo, linquebatur animo sapius.

ac sensibus destitutus, pro mortuo reputabatur; jacuitque semel, dies aliquot sine pulsu, flatuque, mortuo similibus, vix tandem piorum hominum fomentum & medicamentis suscitatus, & cibo refocillatus, *Tannerus in vita pag. 4.* Quis non censeret Virum sanctum modum excessisse, & moderationis, discretionisque limites transiisse, nisi Dei instinctu, sanctos multa operatos esse constaret? Hujus jejunii rigorem & Patris exemplum, sectari voluit R. P. Petrus Faber, unus è denis S. Ignatii primis Sociis; jamque eum in diem sextum produxerat, etiam usque ad octavum continuaturus, nisi, reintellecta, Deoque per preces consulto, S. Pater, abruptum, ciboque corpus debilitatum, refocillandum mandasset. *Tannerus in vita.* Visus quoque nonnullis est modum excessisse jejunando S. Carolus Borromæus; unde S. Philippus Nerijs ejus coævus, agrè tulit hunc Virum sanctum, cibo exiguo, & extraordinariis, inauditisque ferè alijs jejniis, vitam sibi decantasse, adeò Dei Ecclesiæ, istà tempestare, necessariam.

In paucis hodie dum periculum est tanti rigoris excessus, cumque vetat S. Pater in Regula; quâ rationem quoque illius depromit, dum ait: humilissimi jejunia modum excedentia, & sanitari nocumentum asserre, & majora bona impedire solere: quare ne sive per excessum, sive per defectum, deviemus à recto tramite, sequendus est obedientiæ nutus, resque tota conscientiaë arbitris aperienda.

III. Tertium castigationis corpo-

ris genus est, cilicium, flagellum, dura cubatio, aliæque ad corpus domandum adhibita instrumenta: quæ laude digna, & omnibus propè sanctis usitata fuere. Patriarcha Jacob, audiens filium suum JOSEPH occisum, tunicamque conspiciens, scidit vestimenta sua, in signum doloris, & *indutus est cilicio.* Gen. 37. 14. Atque ita primus ipse extitit, qui cilicium induisse legitur: quod postmodum ejus posteris Israëlita, in luctu, imitati sunt. Idem à Juditha & Rege Davide in luctu & poenitentia usurpatum fuisse, sacra pagina testantur. Hac de causa vestis, primorum Christianorum poenitentium, erat cilicium, teste Tertulliano L. de poenit. S. Hilarion, ut refert Hieronymus, aspero cilicio, è palmæ foliis contexto, corpus domabat. S. Simeon Scylites, octoginta annis, in columna per diem & pernox consistens, indutus erat cilicio, auctore Theodoro. Parimodo, alii ascetæ, Monachi & eremi incolæ, poenitentes, se ciliciis armabant, testibus Palladio, Climaco, & Theodoro. S. Martinus Episcopus in cilicio & cinere, spiritum exhalare voluit, asserens, *hand decere Christianum, nisi in cilicio & cinere mori.* Nec his cessere illustres ac tenerræ Virgines & Matronæ, Regina, Duces, Comites, Nobiles: in quibus emicant S. Margaretha Hungariæ Regis filia, S. Hedwigis Ducissa Poloniæ, S. Clara, S. Cæcilia, S. Radegundis Francorum Regina, S. Cunegundis Imperatrix, aliæque sexcentæ.

Alii sancti ac perfectionis cupidi, hostesque amoris proprii, corpus

Kkkk 2 sum,

suum, ad sanguinis profusionem flagellis cecidere; ut tum aliorum Sanctorum, tum nostrorum vitæ conscripra perhibent. S. Ignatius, teste Tannero l. c. sub vitæ melioris exordium, cilicium asperum nunquam corpore deponebat, ferreâ catenâ se incingebat, indies corpus flagellabat, & interdum quinis, ternis interdum vicibus catenulâ terreâ se cædebat. S. Franciscus Borgias è Gandiæ Duce, Societati nostræ adscriptus, operibus pœnosis, rigore tanto, in se defæviebat, ut illi frater Michael Marcus inspector dari debuerit, cui, ne excederet, obediret. *Tannerus pag. 127. R. P. Gaspar Azebedius Societatis nostræ Sacerdos, & flagellis in se animadvertebat, & cilicio hispido utebatur, instar sacci aut vestis usque ad talos protensa, quod à morte in eo repertum, tam hirsutum, terrificumque fuit; ut omnibus intuentibus horrorem moverit, demirantibus, qui homo exsanguis, & jejuniis confectus, tanto rigori sufficere potuerit. Tann. p. 106.*

Charissimi, omnes hujusmodi asperitates, utique Spiritu sancto inspirante, susceptæ à Sanctis, laudem suam merentur; & nobis admiranda potius, quam imitanda proponuntur: nobis enim, tanquam, qui fragiles ac debiles sumus, tenendus est modus, & sequendus obedientiæ nutus, quod excessus evitetur. Consuevit diabolus ejusmodi corporis afflictionibus tentare Tyrones, maximè ferventiores, eosque præcipuè, qui vitam sæcularem in vitiis traduxere, persuadet enim iis, haud posse pro peccatis commissis Deo

fieri satis nisi corporeis castigationibus. Verùm sub specie penitentiæ latet fraus maligna & fascino Caco-dæmonis, nihil aliud molientis, nisi ut hominis valetudinem pessundet, vires prosterнат, atque ita majus bonum, scilicet emolumentum proximorum sufflaminet. Nascitur inde & hoc incommodum, quod rigore nimio acrius, & aliorum opem, & maiorem sui indulgentiam postulet. Accedit denique error rudium & crassioris ingenii, existimantium interdum, se corporis pœnis voluntariis, peccatorum veniam consecuturos, quæ præ rubore exhomologesi expiare & aperire noluerunt; cujus rei exempla, etiam in Societate, in Laicis coadjutoribus, eritère.

Quare ne limites discretionis erradamus, regulâ præsentè S. Ignatii medium universale, in his omnibus, constituit; obedientiam scilicet Spiritus Directori, aut conscientiæ arbitrio exhibendâ, qui discretionis dono polens, pro regulâ comuni teneri debet.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, opera penitentiæ, à Sanctis passim prædicata & usurpata, in vigiliis, jejuniis, aliisque castigationibus, nos nequam negligamus, aut amore proprio excæcati, oblivioni tradamus. Cavendum tamen nobis est, ne moderationis terminos transiliendo, hac in parte excessum committamus, majusque bonum, pro salute proximi præstandum, impediamus. Servus, & ancilla ne delicate tractandi, ne rebelles, nec perimendi, aut ita debilitandi, ac frangendi, ut labores usitatos obire nequeant.

queant: Docendus est inquit S. Bernardus, Novitius, sic habere corpus suum, sicut agrum sibi commendatum; cui etiam minus multum volenti, inutilia neganda sunt: utalia vero etiam nolenti ingerenda: sic de corpore suo agere, sicut de non suo; sed eius a quo pretio magno empti sumus, ut glorificemus eum in corpore nostro. Cui consonat, quod idem Doctor Mellissus ferm. 10. in Psal. Qui habitat, ait: Diligat anima carnem, tanquam datam in adjutorium, & ad a-

terna beatitudinis consortium preparatam: quibus verbis castigationem debitam non prohibet; perfectionem tamen nimiam minimè permittit; quando adjutorem non odisse; sed amare & fovere in iis, quæ contra Deum non sunt, solemus atque debemus. Sequamur itaque obedientiæ ductum, & nec ad dexteram, nec ad sinistram declinabimus, sed medium tenebimus, & discretionis metam feliciter attingemus.

REGULA XLIX.

DE OBEDIENTIA TEMPORE MORBI.

EXHORTATIO
IN EANDEM,

Necessariam in morbis esse obedientiam, probat.

THEMA.

Honora Medicum, propter necessitatem. Eccli. 38. 1.

VEL

Ægritudinis tempore, non solum observare unusquisque obedientiam debet, erga Superiores spirituales; ut ipsius animam regant; sed etiam erga Medicos corporales, & Infirmarios, ut corpus eius regant. Reg. 49.

Orbus virtutum officina & schola est, teste S. Ambrosio, in hac schola discipulus est, quisquis æger est: quemadmodum ex adverso sanitas non paucis schola-

vitiarum est: quot enim, dum sanitate gaudent, genio suo indulgent, epulantur, debacchantur, pergracantur; qui si morbo attinerentur, rectè agerent, sobrietatem colerent, nec non temperantiæ leges observarent. In-

Kkkk

firmitas

firmitas gravis sobriam facit animam.
 Eccli c. 31. 2. Quot, dum infirmo sunt corpore, castè degunt; qui viribus recuperatis, in pristinas libidinum sordes revolvuntur? an non igitur hitiùs è morbo decumberent, quibus adeò periculosa ac pestilens sanitas? quot mortales, dum viribus sunt integris; sexcentis curis, negotiisque profanis intricantur, dum interim de æterna animæ salute, cogitatio nulla. Dum verò eos providentia Divina compingit in lecto, morbúmque velut monitorem immittit, saniora agitant de cælo & æternitate consilia. *Anima morbo affecta, Deo propinqua,* ait S. Gregorius Nazianzenus Orat. ad cives. Verè igitur morbus, virtutum ludus & palæstra est. Quanam verò in hoc Gymnasio virtutes doceantur, aut requirantur, S. Ignatius reg. 49. & 50 depromit: in illa solam proponit obedientiam, in hac humilitatem, patientiam, resignationem & ædificationem aliorum. Ac proinde in hac exhortatione obedientiam exponemus, in sequente ad virtutes reliquas digrediemur

I.
 Obedien-
 dum me-
 dico spi-
 rituali.

I. Ut discipulus in schola progressum, in studiis, scientiisque faciat, ante omnia necessaria est obedientia: alioquin actum ager, & in cassum erunt omnia; si enim Magister jubeat linguam compescere, & indicat silentium: discipulus verò indefinenter fabulas misceat: si Magister jubeat pensum injunctum componere, lectiones memoriæ mandare, & explicationi aures attentas præbere; discipulus verò nusquam tractet, & omnia alia agat; nun-

quam in literis proficiet. Pari ratione, in morbo, tanquam in Gymnasio, primum locum obrinet obedientia. Et hæc quidem, ut monet S. Ignatius in regula, primum exhibenda est Medicis spiritualibus, ut animam regant; cujusmodi sunt, Prælati ac Superiores, Patres spirituales ac conscientia directores, quibus animæ morbos & infirmitates, nempe vitia, passiones, & peccata, ex officio curare incumbit. His igitur obediendum est, idque tanto magis, ut ait Rabanus, quanto anima præcellit corpori, atque salus æterna, quam confert Medicus spiritualis, præstantior est, sanitate corporali, modico tempore duraturâ, quam confert medicus corporalis. Hæc enim ratione obtemperamus, Christo Domino, Medicorum Medico & supremo Archiatro; dicenti: *Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit.* Luca c. 10. 16. & verò cœlestis ille medicus nostram perspicit subjectionem & obedientiam, melius nos quo ad corpus & animam gubernabit, curabitque: qui tanto nos amore complectitur, ut theriacam præstantissimam, in omnium morborum & paroxysmorum nostrorum medelam, non aliunde, quam ex sanguine suo pretioso confecit, quam nobis indies exhibet in SS. Eucharistia mysterio, cæterisque Sacramentis. *Ipsi enim amore sanati sumus.* Ut loquitur S. Petrus Epist. 1. c. 2. 24. Et Isaias c. 53. 4. Atque ex eo S. Mattheus c. 8. 17. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.* Nimirum ipse verus est Samaritanus, qui primum hominem

hominem, ejuſque poſteros, à latronibus infernalibus ad mortē vulneratos ac ſpoliatos, oleo & vino gratiæ ſuæ ſanavit. Luca c. 10. 34. Hic autem verus Samaritanus & cœleſtis Medicus, per Superiores nos regit, curat, ſanat, quoque eis obedientiam exactiorem præſtiterimus, eò melius, feciſſiſque ab eo adjuvabimur, dirigemur atque curabimur.

Hiſ ergo Medicis ſpiritualibus, inſiſtimus penitus ſe ſubmittat, ac dirigendum tradat; & ſecurus erit. v. g. Ut Sacerdos inſirmus penſum horarum canonicarum perſolvat, aut intermitat: ut ad aram faciat, aut non faciat: ut ſacerdotio nondum initiatus, ſive ſcholasticus, ſive laicus, ægrotus ſacroſancto Miſſæ Sacrificio, feſtibus ac Dominicis diebus, interſit, aut non interſit; ut diebus eſurialibus jejunium ſervet, aut non ſervet; carnes manducet, aut non manducet: vel ſi conſcientiâ angatur, ut exhomologem de tota vita repetat, aut non repetat; ut vitæ ſacro, unctiōneque ſupremâ, ad ultimam luctam muniatur, aut non muniatur, ubi ſtatum ſuum aperuerit, acquieſcendum eſt omnino, cogitandumque, Deum O. M. qui uſque ad vitæ terminum, vel ſaltem eò uſque ſuaviter eum per Superiores direxit, in præſenti quoque neceſſitate non dereliſturum; quin potiùs in neceſſitate graviori, plus opis allaturum, ipſique inſpiraturum, quid inſirmi ſaluti, & incolumitati conveniat.

Luculentum hujus rei exemplum præbet Sacerdos quidam de Socie-

tate, Oeniponti in Tirol, Collegii miniſtrum agens: qui cùm, multis annis, hâc tentatione vexatus fuiſſet, tanquam ſi non eſſet in gratia Dei; & nihilominus; obedientiæ juſſu ſacrificium miſſæ celebrâſſet, more ſocietatis: paulò ante mortem, admirandam cum dæmone luctam ſuſtinuit, ingereute, ipſum gratiæ divini expertem vixiſſe, adeoque perperam ſacrum peregiſſe ac divinis abuſum fuiſſe. Ipſe verò Pater ſe obedientiæ paruiſſe reſpondit; ac ſpe animi firmante, dimidiâ circiter ante obitum horâ, lumine & ſolatio divini perſuſus exclamavit: *ſcimus, vicimus!* tandemque placidè ac piè in Domino obdormivit.

Obediamus igitur & nos, uti in vita reliqua; ita in morbo, Superioribus & animarum noſtrarum Rectoribus: hâc viâ, ab ipſo Chriſto, animarum & corporum noſtrorum medico peritiſſimo atque expertiſſimo, tutius certiſſiſque regemur, atque de dæmone viſtoriam reportabimus.

II. Obediendum præterea eſt medicis etiam corporalibus, ut corpus regant ac curent. Spiritus Sanctus per os Eccleſiaſtici c. 38. 1. monet: *Honora medicum, propter neceſſitatem.* Honor autem in Divinis Scripturis tria ſignificat; reverentiam, obedientiam, ac ſuſtentationem. Ita filii jubentur honorare parentes, quia eos revereri, eis obedire, & ſi indiguerint, ſuſtentare tenentur. Triplex hic honor, ſimilitudine medico debetur. *Honora Medicum.* Id eſt, advoca, conſule, reverere; deinde ejus conſilia & præſcripta magui

II.
Obedien-
dum me-
dico cor-
porali,

magni aestima & amplectere, denique laboris stipendium eidem persolve, *Propter necessitatem*: nam ad morbos curandos necessaria est Medici perita industria, utpote morbi naturam, ejusque remedia, infirmo ignota, calientis. Quemadmodum enim vestibus conficiendis sartor, calceis confuendis sutor, cibus ritè coquendis magirus est necessarius: ita ad morbum explorandum, medicamenta, diætámque præscribenda necessarius est medicus: cuique enim in sua arte credendum est: quod, si infirmitate pressus neglexeris, ejusve ordinationibus non obtemperaveris, evenire poterit, ut in morbum lethalem & incurabilem incidas, ipsiusque mortis fauces incurras.

Deinde *Propter necessitatem*, Textus græcus habet *Propter utilitatem*. Τίμα ἰατρῶν, πρὸς τὰς ὑγείας. Honora Medicum ad, seu propter utilitates. Ex obedientia enim Medico exhibita varix utilitates proveniunt. 1. Aeger Medico obtemperans in lucris reponit meritum obedientix. 2. Deo obsequitur, illique rem gratam præstat: *Etenim illum creavit & Altissimus Eccli. c. 38.* sanxitque & instituit, ut Medici operâ in necessitate utamur; eum in finem tot medicamina creavit, & herbis, plantis, succis, metallis, gemmis, mineralibusque, tot tàmque salutares & admirandas virtutes indidit, ad medelam scilicet hominum. 3. Vel ipsa comprobatur experientia; pharmacorum virtute, complures sanitati pristina reddi, dolorum acerbiter leniri, & de vita periclitantes, mortis faucibus eripi. 4. Tametsi Medicus

imperitiâ & ignorantia suâ aberrans, medicamenta incongrua adhiberet, Deus tamen O. M. omnia in obedientis emolumentum novit convertere: quemadmodum enim ipse massâ ficum, Isaia jussu, in cataplasma redactâ, & vulnere Ezechia Regis impositâ, Regem potuit curare, licet alias obfurator, vulnereque nocivâ. *Isaia c. 38.* Et sicut ipse luto, oculis imposito, alius visui noxio, visum cæco restituere novit: ita pariter idem ille Deus, si voluerit, etiam pharmacia inconvenientibus, infirmum restituere poterit: *A Deo enim est omnis medela. Eccli. 38. 2.* Aut si fortè Divina bonitas sanitatem ægro reddere noluerit: mors felix ac beata eidem eveniet, à Deo ad salutem ordinata; cum aliocum coevalituro, diutiusque vitam protraherò prævidet, eventura damnationis æternæ pericula.

Illustre aequè ac mirabile obedientix Medico exhibitâ exemplum recensit P. Massæus L. 3. vitæ c. 7. de S. Fundatore nostro Ignatio, qui ita Medicis parebat, ut verba eorum pro oraculis duceret, & omnem prudentiam depofuisse, ac curam omnem in eum projecisse videretur. Cum stomacho gravissimè laboraret aliquando, ex nimio videlicet hepatis calore, adhibitus Medicus, quo Domus utebatur, juvenis, nec peritissimus; qui frigida corporis constitutioni causam illico attribuit; nec mora, quidquid excogitare potuit ad corpus & præcordia calefacienda, præscripsit: fenestras, forèque cubiculi bene oberari jussit; deinde languentem multâ veste cooperire

cooperire sese, postremò, quàm calidissimo cibatu, & exiguo mero; sed quam austerissimo refici. Quæ omnia Ignatius licet sibi, non leuibus argumentis, minime accommodata sentiret, & Medicum non peritissimum esse nòset; tamen ne cum extremo quidem vitæ periculo, contra ejus edicta, quicquam essatus est. Aestas erat summa, calores in Urbe maximi, ingenti stomachus pondere premebatur, manabat è corpore & membris omnibus tanta sudoris copia, ut culcitra ac vestes maderent: & tamen ex præcepto, intra calida fomenta, se continebat ægrotus; ardebat siti, sed nihil omnino refrigerans poscebat; discruciabatur doloribus acerbissimis, sed nullam vocem edebat; linquebatur suum interdum, nec id indicabat; donec Patres periculum adverteutes, admonuere Alexandrum Petronium Medicum excellentem, qui audiens, cernensque hæc omnia, & modum male procedendi, vociferatus est, hominem calore necari, pandi mox fenestras iussit, frigidæ hautum affatim dari præcepit, atque ita S. Pater obedientia merito auctus, pristinam sanitatem recuperavit.

Idem Doctor Petronius, cum S. Ignatius quadragesimam, quamvis affecto corpulculo, perseveranter servasset, feriâ quartâ sanctioris hebdomadæ febris correptus est. Nec dubitavit idem Medicus, totum id ex infirmitate ortum nimia; quocirca pulli galinacei esum, circa vesperum illi præscripsit, abique incertus, an id facturus esset Ignatius. Altero die redux

quæsit, num factum? responsumque ita. Tum Medicus: Plures qui quadragesimam non servarunt, hoc tempore incidunt in morbum, quibus ego carnis esum præscripsi, sed nimis grande id piaculum putant, hoc tempore edere: tu verò, qui totam ferè quadragesimam ad finem servasti, tamen edisti carnes: hoc ego miror. Tum S. Pater serenâ facie: *Atqui obediendum est.* Nec plura, Mirificè hoc dicto delectatus Medicus, magis sanctitatem Viri suspexit.

Idem & nos dicamus, Charissimi, in quovis morbo: *Obediendum est.* Medicus iussit: obtemperandum est. Difficile, quod imperatum est, accidit: sed parendum est.

III. Obedientia denique vi hujus regulæ præstanda est *Infirmariis*, ut corpus infirmi regant. *Infirmarium* verò nomine. Intelligimus Præfectum sanitatis, quem communiter in Collegiis domibusve professis agit Minister, in tyrocinio Socius Magistri, à quibus *Infirmarii* inferiores diriguntur, & ad quos in rebus majoris momenti recurrunt. Hi autem *Infirmarii* plerumque sunt Laici, aut saltem non Sacerdotes, quibus proinde obedientiam exhibere majoris est meriti; deinde sanitatis Præfectus, cum non semper adsit, nec in omnibus particularibus infirmum dirigat; sed multa minuta *Infirmarii* charitati & discretioni relinquat, & huic obediendum est. Tertio ordinariè non sanitatis Præfectus, sed *Infirmarius*, medicamenta, cibum, potum, & id genus alia porrigit; in quibus sumendis æger

LIII inter-

III.
Obedien-
dum Infir-
mario.

interdum se difficilem præbet, quandoque neciva sibi danda postulat, aut saltem eo tempore, quo nocumentum allatura essent. Itaque si præscripta à Medico Infirmarius præbeat, acceptanda sunt ex obedientia; si non præbeat, relinquenda: si potum neget, dum negare oportet, exercenda est patientia juncta obedientia, si è strato surgere non permittat, cum non oportet surgere, acquiescendum est ex obedientia, atque ita de cæteris.

Posset tamen interdum contingere, à sanitatis Præfecto atque Infirmario, Medici mentem de tempore, modove pharmaca sumendi, haud rectè percipi, erroremque admitti, & infirmum fortè vitæ periculo objici: verùm si id infirmo constet, ei licebit id ipsis proponere, ac rogare, ut Superiorem aut Medicum consulant, num rà ratione procedendum judicet; in periculo præsertim morbi vel vitæ graviore. At si non liqueret eorum error, æger obediendo securus erit, etiam si per errorem mortem oppeteret: foret enim obediens usque ad mortem, & obedientiæ victima: si verò Deo placeret, errorem eorum corrigere, ejus id foret singulare beneficium. Atque hâc ra-

tionem, animo constituti cum Apostolo asserere valeamus: *Sive vivimus, sive morimur, Domini sumus.* Rom. 14.

Quocirca, Dilectissimi, non sanitatis tantùm, verùm etiam valetudinis adversæ tempore, obedientia virtutem nobilissimam exerceamus. 1. Erga Superiores, ut animas nostras dirigant & curent. 2. Erga Medicos & 3. Erga Infirmarios, ut corpora nostra sanitati restituant. Hoc pacto Deo Dominio nostro ipsi obedientiam præstabitur, meritis nostris cumulum ingentem adjiciemus, & Dei dispositione singulari, sive sanitatem recuperemus, sive non, sive vivamus, sive moriamur, omnia in bonum & emolumentum nostrum cedent: obedientibus enim, Deumque diligentibus, omnia in bonum cooperantur; & obediens mori non potest, ut refert Climacus grad. 4. de obed. de Achatio, in obedientia virtute mirè exercitato, qui cum pro mortem è sepulchro à sene quopiam evocaretur, rogareturque, num mortuus esset, respondit: *Obediens mori nequit.* Obediamus igitur & mortem non videbimus, sed vitam æternam in cælis adipiscemur.

REGULA L.
DE VIRTUTIBUS IN MORBO EXERCENDIS.
EXHORTATIO
IN EANDEM,

De humilitate, patientia, & ædificatione, morbi tempore,
exhibenda.

T H E M A.

Cum infirmus, tunc potens sum. 2. Corinth. c. 12. 10.

V E L

*Qui ægrotat, humilitatem & patientiam suam præferendo,
non minorem ædificationem præstare debet, quam dum
valebat corpore. Reg. 50.*

Ræstantissima
Ecclesiæ Do-
ctorum lumina
Gregorius, Hie-
ronymus, & Au-
gustinus, illa
Regii Vatis ver-
ba explanâtes:

*Similis factus sum pellicano solitudinis.
Psal. 101. referunt (quamvis fidem
penes Authores relinquunt) Pellica-
num avem esse Ægyptiam, in solitu-
dinibus, potissimum prope Nilum,
nasci solitam, colore & magnitudine
cygno non absimilem, colaphis rostri
pulos occidentem, occisos triduo lu-*

*gentem, ac denique sanguine è pecto-
re elicto superfusos, resuscitantem.
Avis hæc Christi Domini hieroglyphi-
cum est, qui sanguine suo nos pascit
& vivificat, virtutumque heroicarum
exemplis, in passione sua, nos reficit
atque ædificat. Deinde verò volucris
dicta symbolum est apud religiosi,
morbo prostrati; qui Christum Domi-
num infirmum, ac doloribus pleum,
imitari debet, similisque esse pellicano
solitudinis: reperit enim se solum in
cubiculo & lecto, dum alii agunt cum
proximis: & quamvis à Fratribus in
Christo charissimis, visitetur, & con-
solatione afficiatur: ipse tamen so-*

LIII 2

las

lus dolores suos percipit, dumque illos, exemplo Christi, cum humilitate, patientia ac resignatione tolerat, circumstantes edificat, atque ad æmulationem provocat.

Quo autem pacto, in solitudine morbi, nos Religiosi, humilitatis & patientiæ exemplis alios edificare debeamus, jam jam dilucidabimus.

I.
Virtus in morbo exercenda est humilitas.

I. Prima virtus in solitudine morbi, ab infirmo exercenda (post obedientiam, exhortatione superiore expositam) est intima animi demissio, quæ ægrotus se, ob peccata sua, iuste à Deo hæc morbi poenâ plecti agnoscat. Solent enim homines, morbum à Deo infligi, eumque Dei beneficium esse, ignorantes, existimare se iniuste morbo puniri: quemadmodum filii immorigeri, à parentibus castigati, correptionem, inique ferunt: ideoque huiusmodi ægri, facile in murmur & querelas, linguam laxant; & voluntati Divinæ repugnant. E contrario S. Ignatius filios suos, morbo correptos, cupit, ex vera humilitate, morbum de manu Dei demissè acceptare, seseque hæc punitione, ob peccata sua, unde quaque dignos reputare: licet enim Divina Bonitas nonnuquam Viris perfectione & sanctitate inclytis, velut S. Jobo & aliis, eo fine, morbos immitat, ut eos tanquam aurum in fornace prober, eorum merita magnis incrementis amplificet, eisdemque, tanquam clarissima patientiæ specula, aliis ob oculos ponat: ut plurimum tamen, præsertim, peccatoribus, ac Religiosis tepidis & imperfectis, morbos in peccatorum & ne-

gligentiarum poenam, infligit, idque eos, animo demisso, agnoscere oportet.

Quamobrem enim Deus Oziam Regem leprâ percussit, nisi ob delictum, quo Sacerdotii munus temerè profanus invalit? 2. Paralip. 26. 18. Quamobrem Mariam Moylis Sororem pariter leprâ multavit; nisi ob crimen, quo adversus Fratrem murmuravit? Num. 12. 10. Quamobrem Jeroboam Regem Israel manus arietate castigavit, nisi ob crimen idololatriæ, & manus temerè in Prophetam extensit? 3. Reg. 13. 1. Commune igitur est, à Divina Nemese morbos, ob delicta, infligi. Idem testatur Spiritus Sanctus ore Ecclesiastici c. 38. 15. *Qui delinquit in conspectu ejus, qui fecit illum, incidet in manus Medici.* Id est: Qui peccatum patrare audeat, contra Deum Creatorem suum, à quo sanitatem, vitam, omnique bonum suum obtinuit, ipse ingratitude ac malitiâ suâ meretur sanitatem, imò vitam, omnique bono privari, morbis exagitari, & ideo Medicorum manibus subjacere, à quibus multa dura, acerbæque sustinet. Eadem de causâ, Salvator noster agebat Paralytico Joan. 5. 14. *Ecce sanus factus es, jam noli peccare, ne deterius quid tibi contingat.* S. Chryostomus, Cyrillus, & Theophylactus tradunt, Deum Paralytico isti, morbum adeò diuturnum, octo & triginta annorum, immisisse, ob delictum aliquot in juventute commissum, antequam Christus natus fuisset: quod Christus Dominus ex spiritu prophetico sciens, monuit ipsum, ut deinceps à peccato

simili

simili sibi caveret. *Ecce sanus factus es; jam noli simili peccato in posterum te obstringere, ne detarius quid tibi contingat. Quis enim priori supplicio non est emendatus, ait Theophylactus, ad maiora tormenta servatur, tanquam insensatus & contemptor: idque ut ait Euthymius, sive in presentis vita, sive in futura, sive in utraque.*

Itaque ager tanquam pelicanus solitudinis, sub morbi exordium, cum Rege Ezechia dicat: *Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine anime mea.* Isaia c. 38. 15. Revocetque sibi in memoriam vitæ totius delicta, tam gravia, quam levia, quæ levia fortassis ad centena millia ascendunt; & tamen vel unicum duntaxat reperiret, merito tamen, cum latrone bono dicit: *Nos digna factis recipimus.* Justè penam subeo; multoties tormenta sempiterna & ignem purgantem commerui, adeoque levis hic morbus, criminum meorum gravitati minimè respondet. Imiteturque Davidem, qui Psalmo 6. quem, ex mente gravium Doctorum, in lecto ager decumbens composuit, & quo morbum in peccatorum suorum penam inflictum esse, humillimè agnoscit, misericordiam Divinam implorat, penamque deprecatur. Ac 7. Maxima animi demissione deprecatur penam æternam: *Domine ne in furore tuo arguas me.* 2. Deprecatur penam ignis purgantis: *Nec in ira tua corripas me:* quemadmodum illa duo, D. Augustinus exponit. 3. Humiliter misericordiam flagitat: *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me, Domine,*

quoniam conturbata sunt omnia ossa mea. 4. Humiliter ac doleuter suspirat & gemit. *Laboravi in gemitu meo.* 5. Humiliter & amanter defleat peccatum: *Lavabo per singulas noctes leikum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* 6. Propositum firmum concipit emendationis, ac de cætero non peccandi, atque occasiones peccatorum fugat: *Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem.* Ecce hæc est humilitas Prophetæ, infirmitate corporis pressi, hanc nos quoque imitari studeamus, si morbus nos occupet. Et primam à S. Iguatio præscriptam virtutem, humilitatem scilicet, exercebimus.

II. Secunda virtus Infirmo Religioso, velut Pelicano solitudinis, morbi tempore, exercenda, est *patientia.* Virtus hæc, ex humili peccatorum, suppliciorumque æternorum quæ illis promeriti sumus, cognitione, tanquam ex radice nascitur: quis enim infirmorum, ob morbi dolores, molestias, ac diuturnitatem, unquam impatientiâ se vinci sinat, qui toties penas æternas, mortemque se commertum agnoscat? Qua de causa, hanc agnitionem, ortamque inde tolerantiam, strictè admodum requirebat S. Ignatius, etiam à Novitiis. Recenset in Societate Apostolorum imitatrice Tannerus de Sylvestro Landino, Societatis tyroæ, morbo correpto, verum perquam impatiente, & infirmariis inobediente; eum sanitate recuperatâ, à S. Ignatio in patriam remissum, ita ut auceps haberet, num à Societate dimissus esset, nec ne; eò quod

LIII; absque

abſque ſocio mitteretur: quia tamen hanc impatientiam, poſtmodum Apoſtolicis Concionibus, admirandis laboribus, virtutum facinoribus heroicis, & incomparabili populi affluxu & concurſu, abundè compenſavit, à S. Ignatio receptus, atque ad votorum emissionem, admiſſus fuit, maximo Sylveſtri ſolatio & mentis exultatione. Tantopere S. Fundatori etiam in Tyrone, patientiæ defectus diſplicuit!

Deinde quis infirmorum, morbum, à benevola Patris cœleſtis manu, ſubmiſſum, non patienti, imò libenti animo amplectatur; ſi multiplicia emolumenta, ex eo promanantia, non obiter perpenderit?

Nam 1. Morbus patienti animo toleratus, velut caminus eſt, in quo anima, non ſecus atque aurum in igne, à peccatorum, vitiorum & paſſionem ſcoria perpurgatur. Hinc S. Gregorius L. 34. Moral. c. 23. *Durum non eſt timeſe eſſe, quod patiaris ab externis cruciatibus; ab interna paſſione liberaris.* Cùm nōnemo à Joanne Anachoreta, à febrī tertiana liberari flagitaret: Reſpondit. *Rem tibi neceſſariam, cupis abicere? ut enim corpora ferro, à vitio ita anima languoribus & caſtigatōibus purificatur.* Senex alius diſcipulum infirmitate oppreſſum, hiſce verbis animavit: *Ne contriſteris ob infirmitatem, aut plagam corporis; ſi enim ferrumes, rubiginem per ignem amiſiſti: ſi verò aurum es, per ignem probaris.* 2. Morbis caro atteritur ac debilitatur, & Spiritus roboratur: ea de cauſa inquebat Apoſtolus: *Cùm infirmor, tunc*

potens ſum. 2. Corinth. c. 12. *Quid mirum, ait S. Bernardus ſerm. 29. in Cant. ſi hoſte debilitato, tu fortior efficiaris? Infirmiſ corpons, infirmitatem mentis periculoſiorem ſanas: nam iuxta Sapientem: Infirmiſ gravis ſobriam facit animam.* Eccli. c. 21.

3. Morbus meritum adauget, coronamque viro patienti in calis, fabricat. At quā methodo ac ratione morbus merita accumulatur. 1. Morbus meritum auget, dum vitam emendat, & in melius commutat. S. Baſilius in Reg. ſul. 35. *Morbi ſunt flagella peccatorum, quibus nihil aliud agitur, quam ut vitam noſtram in melius commutemus.* 2. Meritum auget, dum ad virtutum variarum exercitium, auſum & occaſionem præbet. *Infirmiſ corporis eſt ſobrietas mentis, infirmitas virtutum officina eſt.* ait S. Ambroſius. 3. Meritum auget, dum ad Deum confugere compellit, ad orationem excitat, devotionem promovet. Quare ſanctus nonnemo à milite rogatus, ut à morbo liberaretur, audientique quòd in ægritudine melioris vita, devotioniſque majoris eſſet, quam tempore ſanitatis, ei ſuaſit: *Ora Deum, ut te ſeruet in eo, in quo melior es. Quam multi ſcelerati ſani ſunt, qui inuocatiſ agrotarent!* Exclamat D. Auguſtinus Tract. 7. in Joannem. 4. *Domine morbus meritum auget, quia patientia, fortitudo, conſtantia, iuſtum cum doloribus & radiis, eorundemque victoria, æternitatis gloriæ in cœlis coronatur. Momentaneum enim & leve tribulationiſ noſtræ, æternum gloria pondus operatur in nobis.*

Quis igitur Religiosus, adeò parùm in virtutis Gymnasio & patientiæ palestra, est exercitatus; ut si hæc, quæ diximus, ritè perpenderit, morbum in se patienti non toleret? quis nam in murmur linguam solvere, aut contra DEUM, aut contra hominem, aut contra pharmacorum amaritudinem, querelas proferre audeat?

III. Demissioni ac tolerantia virtus, tanquam comes individua, ab infirmo jungenda est *Edificatio proximorum*, & bonum exemplum omnibus inuisitibus præbendum. Id est, ut declarat S. Ignatius: *Verbis suis & ad edificationem facientibus utentibus, quæ ostendant, egritudinem acceptari, ut donum de manu Creatoris ei Domini nostri: quandoquidem non minus donum est, quam sanitas.* Tertia hæc virtus, ex præcedentibus nascitur: qui enim primò demissè, humilique mente, se ob peccata sua, morbum promeritum esse, agnoscit; ac deinde grandia ejus commoda, antedicta, perpendit; nullo negotio, morbum de paterna Domini manu, acceptabit, tanquam donum præstans, è quo tot tantæque emolumenta proveniant.

Aristotelis dictum est: *Discitem oportet credere.* Hæc in patientiæ ludo est prima lectio: *Discitem oportet credere.* Nemo suaviter, nemo expedite, nemo utiliter discet, qui non promptissimè credit. Quid ergo infirmo, & adversa patienti credendum? hoc nimirum, *Omnem egritudinem, omnem afflictionem, omnem dolorem, omnem omnino crucem à Deo*

esse, à quocunque demum homine illa imponatur. Testatur id reliquit Siraides Eccli c. 11. 14. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt.* Bona & mala in æstimatione hominum, qualia sunt, sanitas & morbus, vita & mors à Domino Deo submittuntur. Unde rectè interrogat Propheta Amos c. 3. 6. *Si est malum in civitate, quod non fecit Dominus? tanquam si diceret, non est.* Hoc ergo credendum est infirmo, morbum esse à Deo; morbum esse Dei donum: adeoque velut donum ac beneficium, de paterna Dei manu profectum, esse acceptandum. Quoniam verò hoc ipsum nonnullis difficile creditu accidit: nonnihil id declaremus.

I. Quemadmodum passio, dolor, & cruciatus Christi, donum Dei singulare fuere; ita & quemvis morbum Dei munus censendum esse, nemo ambigat; etenim de passione sua Salvator ipse Petro testatus est, gladium stringenti: *Mitte gladium tuum in vaginam: calicem quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum?* Joan. c. 18. 8. Verùm quid loqueris Domine! an non amarum illum passionis tuæ calicem, Iscariotes, Annas, Caiphas, Pilatus & Herodes miscuerunt? an non quini hi pharmacopæi, merum hoc absynthium, hanc aloën, fel hoc acerbissimum præpararunt? nequam Sed hunc calicem Pater miscuit, Pater infudit, ac porrexit, absque cujus voluntate, nec guttula tristitiæ cruciare, nec spinula pungere, nec stillula sanguinis exprimi atque manare valeret. A paterna igitur manu, hic

hic calix offertur, hic potus propinatur. Unde Redemptor agebat: *Et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio, surgite eamus hinc.* Joan. c. 14. 31. Sicut ergo Christi passio, ita & morbus quilibet est donum Dei, est calix à Domino temperatus, qui nec guttam continet, quam Dominus non infuderit. Agnovit id ipsum & credit R. P. Christophorus Mendez S. J. Sacerdos Anno 1623. Malagâ piè defunctus, qui inter sex postremorum vitæ annorum paralytici, & inter omnes quantosvis dolores, ingeminabat: *Nonne horum, qua patior, author est Deus? Hoc unum satis est & abunde, ut patiar libens.*

2. Varia donari solent dona amicis & filiis, & his quidem hæreditas transferitur. Morbus uti & quævis crux & adversitas, arrha & pignus est hæreditatis cælestis; ut testatur S. Leo serm. 9. de quadrag. *Certa atque secunda est expectatio futurae beatitudinis; ubi est participatio Dominicae passionis. Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, si tamen compatimur, ut & conglorificemur.* Ait Apostolus ad Rom. 8. 17. Et idem 2. ad Tim. 2. 12. *Si sustinebimus, & conregnabimus.*

3. Dona quoque varia à Sponso donari solent sponsæ, ut sunt, ornamenta cimelia, & præcipuè annulus; Christus Dominus Sponsus cælestis, cimeli & annuli loco, sponsæ submittit agnitivam: velut ipse insinuat S. Gertrudi, teste Blofio: sicut annulus in sponsalibus arrha est fidelitatis inter sponsam & sponsam; ita

morbis & afflictio, si propter Deum patienter toleretur, Divinæ electionis, & sancti Deum inter & animam matrimonii, certum pignus est. Quos elegit, quos præcivit, hos & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui, præcipuè in adversis.

4. Sunt & alia dona, quæ amicis donantur, ad solvenda debita, ut sunt thesauri & pecunia. Ejusmodi thesaurus & moneta morbus est, quo debita peccatis contracta diluimus. Ecclesiasticus ait c. 20. *Est qui multum redimat parvo pretio.* Morbo scilicet ignem purgantem, aliæ hujus vitæ supplicia. *Infirmus carnis,* ait venerabilis Beda in sent. *si patienter sustineatur, fit quasi purgatorius ignis: & sine ferro Martyres esse possumus, si patientiam in animo servemus.* Quis autem debitor mille talentorum, non perfundatur lætitiâ, si totam hæc summam, obolo aut crucigero una possit extinguere? unde R. P. Joannes Eusebius Nierenbergius S. J. agebat se in doloribus suis admirabiles reperisse thesauros. R. P. Franciscus de Navarra S. J. æger impensè à Deo petiit, ut hic ignis purgantis peccatorum supplicio exolvere liceret; & verò impetravit, ingenti dolorum examine miserimè cruciatus, nec secus, ac si mille telorum generibus lanaretur.

5. Inter dona ac munera numeratur, honor, dignitas, nobilitas, quam Reges conferunt, dum gladio nobilitandos tangunt ac percussant, atque hoc ipso nobilitate donant, & questrisque Ordinis pugiles creant.

Pari ratione Rex cœlorum filios ac milites suos nobilitatis insignibus ornat, nobilitatēque confert, dum tangit ac ferit morbis ac doloribus: ut eosdem gloriā & honore coronet æterno: modò patienti animo morbos suscipiant, donum ac manum Dei cum Jobo agnoscant, dicentes: *Manus Domini tetigit me.* Atque hunc tractum seu ictum tanquam de benignissimi Patris manu acceptent. *Considerare oportet,* ait Umberto p. 5. l. 5. c. 1. *Quis morbum immittat, & ad quid immittat, & attendere infirmitatem datam esse à Patre Luminum, & misericordiarum, qui non daret filiis suis, nisi sciret eis expedire; & ideo gratanter debet eam recipere. Deinde attendere debet, ad quid detur, & ad minus hoc debet intelligere, quod jumentum videtur cognoscere, cum percutitur; quòd scilicet percutitur, vel quia extra viam est, & ad viam redit; vel quia nimis lente incedit, & gressum suum accelerat; scrutari debet conscientiam suam, quem Dominus infirmitate percussit, & si extra viam paradisi se invenit, compungi & confiteri: si verò non invenit se extra viam paradisi, cogitet se pigrum esse, ad bene operandum, & fervorem assumat; juxta illud Psalmi: *Multiplicata sunt infirmitates eorum; postea acceleraverunt.**

Quapropter, Dilectissimi, si Divina Bonitas morbum immiserit, nòsque velut pelicanos solitudinis in lectum doloris conjecerit; 1. Magnā animi demissione, morbum de manu Domini acceptemus, eumque sæpenter nos promeritos esse peccatis nostris, & agnoscamus, & profiteamur. 2. Nequaquam contra Deum, aut Infirmarios, aut pharmaca murmuremus; sed morbum, tanquam peccatorum purgationem, spiritus firmitatem, meritorum radicem, virtutum officinam, non patienti solùm, sed & libenti animo perferamus. 3. Nos, morbi tempore, ex charitate invisentes, verbis ædificemus; morbum tanquam Dei donum, cum Jobo; tanquam calicem à Patre datum, cum Christo; tanquam salutis æternæ arrham cum S. Leone, tanquam annulum sponsæ, cum S. Gertrude; tanquam aquam, pro extinguendo igne purgante, cum ven. Beda; tanquam signum dignitatis & notam nobilissimorum filiorum Dei, cum Umberto, prænā voluntate suscipiamus, & à nobis suscipi, verbis declaremus: hoc faciendo nobis ingens meritum & lætitiā, proximis exemplum & ædificationem; Deo gustum, gloriam & honorem exhibebimus.

M m m m

REGULA

REGULA LI.

De petenda à Superioribus pœna, ob transgressionem
Regularum,

EXHORTATIO
IN EANDEM,

Ostendit pœnitentiam aliquam à Superioribus, ob violationem
Regulæ postulandam esse, ejusque causas explicat.

T H E M A.

Qui in minimo fidelis est, & in majori erit. Marci 16.

V E L

*Aliquoties singulis annis omnes à Superiore sibi pœnitentias in-
jungi, propter defectum observationis Regularum
petant.* Reg. 51.

Rer primi parentis
Adæ pravaricationem, homo propter
passionum intemperantiam, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis: ideoque non minus indiget chamo & frano, quo constringi valeat, quam equus indomitus & esfranis. Frantum hoc est Decalogus, quo nonnihil comprimimur. At cum jam domitus ac mortificatus est equus, id est, animus noster, non solum facillime frano circumagitur & gubernatur, verum etiam nutu, voce, aut manu insidentis flectitur: cum non præceptis dumtaxat Divinis obsecundat; verum insuper consilia amplectitur, quibus obtinere. Tunc gratissimus est Deo, tunc acceptus & sanctus: voluntaria enim sacrificia gratiora sunt. Hoc in lege gratiæ eventurum S. Propheta Zacharias vaticinatus videtur, cum dicit: *In die illa erit quod super frannus equi est, sanctum Domino.* c. 14. 20. Post adventum & Doctrinam Salvatoris, cum sanctitas abundabit, non solum frano

trano & rigida præceptorum obligatione servi Dei regentur; sed super se præter præcepta addent consilia Evangelica; quæ illos Deo acceptos, sanctosque reddent. Quilibet Ordo & in primis Societas nostra, super fratum communium præceptorum, altero constitutiones sanctissimas, summam seu florem consiliorum Evangelicorum continentes, suscipit: ad quas exactè servandas, plus nos urgere & constringere debet spontanea charitas, quam alios formido servilis, tamen plurimè sub peccato non ligent.

Quoniam verò ea est humanæ naturæ fragilitas, ut vix aut nè vix quidem, navis omnibus ac defectibus immunis degere valeat; & maximè etiam diligentia, vix caveat, quin aliquando cespitet; S. Parens noster Ignatius, ob hos in Regularum observatione defectus, aliquoties in anno, poenitentiam postulari voluit: quibus verò de causis id iusserit, in præfati deprecemur.

1. *Aliquoties, singulis annis poenitentia a Superiore petenda sunt, propter defectus observationis Regularum.* Idque præstamus, dum defectus nostros præstitemur, injunctamque poenam demissè exequimur. Quisnam verò fructus ex eo nobis nascitur, aut qualnam in eo virtutes exercemus? 1. Obedientiam: jubet id enim in Regula S. Fundator, omnibusque id ipsum præscribit; dum igitur illud implemus & Regularum Conditori & Deo obtemperamus: *Qui vos audit, me audit.* Luca 10. 16. 2. Humilitatem; dum defectus nostros agnoscimus, ac

reconfitemur, & nonnullam confusionem; inde ortam, subimus; defectus enim suos, natura nostra corrupta, libenter palliat; eos aperire, illi repugnat. *Humilitatis filia est, sui ipsius perpetua accusatio:* ait S. Dorotheus doctrina 2. 3. Curam profectus nostri spiritualis, quam hoc ipso nos gerere demonstramus, ut in Regula indicatur. Sed de hac puncto sequente. 4. Amorem Regularis disciplina: Regularum enim transgressione, eisdem quasi vulnus infligimus, poenæ autem adimplerione emplastrum quodammodo vulnere imponimus, damnumque disciplina Regulari illatum resarcimus. 5. Honorem Sanctorum: Sanctos enim honoramus, in quorum pervigiliis, ejusmodi humilitatis exercitium obimus; quemadmodum R. P. Franciscus Costerus, horum locorum Anno 1578. Præpositus Provincialis; qui omnibus Fectorum Divæ Virginis pervigiliis, sese in publica cœnatione accusabat, poenamque nonnullam de se sumebat: ut refert Bibliotheca Script. Societatis. 6. Sanctorum imitationem, dum illorum exemplo, defectus nostros palàm pronuntiare non veremur. Exempla hujusmodi desideratis?

1. Intuemini primo loco magnum illud Africæ, imò Mundi universi lumen, S. Augustinum; cujus sanè heroicum facinus prorsus est admirandum; quo delicta juventutis suæ, eaque non levia, sed quæ vel maximum ruborem incutiunt, libris Confessionum complexus est, & toti mundo, per tot sæculorum decursus, legenda proposuit

M m m m 2 ac

ac divulgavit. Quin & homiliâ 24 ex
50 tantus Ecclesiæ Doctor, errorum
suorum veniam publicè pro concione
dicens, petiit. hisce verbis: *Diversarum
errorum astibus ac difficultatibus con-
turbatus, si quem forte, non ut poscebat,
audivi; si quem tristius, quam usus erat,
aspexi: si in quem verbum durius,
quam oportebat, emis; si quem corde con-
tribulatum, & opis indigum, responso-
ne incongruâ conturbavi: si quem pau-
perem, mihi in aliud intento, importu-
nus insistentem, vel pratermissi, vel dis-
tuli, vel etiam nutu aspero, contristavi:
si quis in sua conscientia non agnovit,
quod de illo humanitus suspicatus sum:
vos, quibus pro his atque huiusmodi of-
fensis, esse me fateor debitorem; simul me
vestrum credita debitorem: nam pullos,
quos fovet, saepe in angustiis, sed non toto
pedis pondere, calcat & mater, nec ideo
desit esse Mater. Dimitte, ut dimitta-
tur vobis; dimitte amanti vos, debita
difficultatis, qui nec contra inimicos de-
bita crudelitatis tenere debetis. Quanta
humilitas tanti Ecclesiæ Doctoris
ac fideris!*

2. De S. Patre Seraphico Francisco,
recenset Doctor Seraphicus S. Bona-
ventura in vitâ c. 6. Vir sanctus, cum in-
firmitate gravatus, abstinentiæ rigore,
pro recuperanda sanitate, modicum
relaxâset: non pepercit rubori suo,
quin coram omni populo, proprios
manifestaret defectus: *Non est, aiebat,
conveniens, ut populus me abstinentem
credat, & ego carnaliter reficiar in oc-
culto.* Pari modo Mellisi, Doctor scri-
bens ad Robertum Nepotem suum Epist. 1.
culpam suam libens agnovit & pro-

fitetur: *Si tuam, inquit, culpam agnovi-
t agnosco: ignosce & tu mihi, ubi mecum
agnosco.* Non ab simili ratione, lucu-
lentum nobis exemplum huius confes-
sionis & humilitatis præbuit S. P.
Ignatius, teste Ribadeneira L. 2. vita
ejus c. 5. Qui Azpetiz in patria sua,
publicè in cathedra pro cõcione dixit,
te in adolescentia tua, aliquam fru-
ctuam copiam ex alieno horto, furto
furripuisse, ob quod furtum ab usibus
cens penam luisset: & narrationem
hoc epiphonemate conclusit: *Ego sum
reus ille innocens, lin. ulque hominem
torrè presentem, nomine proprio
compellabat.*

3. Admirandum fuit exemplum la-
tronis apud Climacum gradu 4. Quia
flagitiis ad Deum conversus, atque ad
Monasterium admissus, coram ducentis
ac triginta Monachis, scelera omnia,
vita totius curriculo, admitta, ut
veneficia, homicidia, aliæque contra
naturam perpetrata, singulatim enarra-
vit, nihil omnino reticens; atque hoc
heroico humilitatis & victoriæ sui, si-
cinore præmissis, tonsus, ac fratribus
aggregatus fuit.

Si Viri sancti Augustinus, Fran-
ciscus, Bernardus, Ignatius, publicè
coram populo, defectus suos referre,
culpamque veniam postulare
non erubuerunt; imò ipsi latrones
gravissima crimina detegere non
sunt veriti; cui Religiosorum dissi-
cile accidit, defectus suos exigua
profiteri; ac penam nonnullam
persolvere; quemadmodum Tyro-
nes sapius, alii in anno aliquoties
assolent?

II. Causam potissimam hujus Regulae allegat sanctus Fundator; *Ut hac cura, pondus sit illius, quam de suo profectu spirituali, in via Dei, quisque habet.* Cura profectus spiritualis praeput sita est in observatione exacta Regularum, etiam minimarum, quae omnes nos in via Dei dirigunt, & ad perfectionis metam tandem perducunt. Ubi supponit S. Regularum Conditor, nos hujus curam gerere, & illius indicium, signumque externum cupit esse; defectuum suorum manifestationem, & poenae cujusdam à Superiore peccationem ob defectus in Regularum observatione commissos. Ut autem magnam profectus nostri spiritualis curam, quam S. Ignatius supponit, & in observantia Regularum consistit, in pectore nostro constanter foveamus, visum est, ratione nonnullas ac motiva, observandi Regulas, etiam minimas, atterere.

1. Motivum primum est *Fidelitas* Religiosi, quam in accuratâ regularum etiam minimarum observatione demonstrat; quaeque Majestati Divinae mitissime placet. Matth. 25. *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisi fidelis super multa te constituam.* Et Marci c. 16. *Qui fidelis est in minimo, & in majori fidelis erit.* Commuiter solum: hoc enim pacto Domini servos & ancillas probare solent, num videantur in parvis se fideles exhibeant.

2. Motivum est *Fervor*: signum enim fervoris est, minimarum etiam regularum observantia; qui Religiosos ad eam excitat & impellit; ac Bonitatis divinae oppidò gratus accedit: ab-

que fervore enim moraliter impossibile est omnia minuta observare: tum quia diligens cura requiritur, quae à tepidis declinat; tum quia multi respectus humani pervincendi, multaque difficilia superanda, quae fervoris spiritu destitutos, datâ quavis occasione illico prosterunt.

3. Motivum est *Amor* & affectus, quem Religiosus in eo demonstrat, dum minimas etiam constitutiones custodit; qui numini supremo, perquam gratus & acceptus est: non enim Deus attendit, quantum, aut quid facias, sed quo affectu aliquid propter ipsum praestes. Nam ut ait S. Ambrosius L. 1. offic. c. 30. *Affectus rebus pretium imponit.* Hinc est, quod crebrò res, quae videntur exiguae, pluris à Deo fiant, quam in speciem magnae. Lucae c. 21. Duo aera minuta, quae vidua pauperula in Gazophilacium misit, magis Deo placuerunt, quam dona divitum, licet copiosiora. Confirmat hoc ipsum S. Ephrem tom. 7. de poenit. ubi ait: *Justi parvis actionibus Deum magis flectunt, & placant, praenonnullis, qui multa faciunt: non enim ad actionem respicit Deus, sed ad propositum voluntatis: & non invidetur, quod fit; sed quo studio & propensione peragatur: vidua pauperula duobus obolis superavit divites auro abundantes.*

4. Motivum exacta obedientia; quemadmodum Deo grata est obedientia exercita in minimis; ita major quodammodo videtur inobedientia, minimorum omisio. In *Paradiso*, inquit S. Augustinus L. 14. de Civit. c. 15.

Mmm m 3   tanto

tantò major inobedientia fuit, quantò id, quod præceptum fuit, nullius difficultatis fuit. Et S. Bonaventura in Spec. disc. Nec minimum est contemnere minima, qua non minimam moribus maculam, eò turpidus neglectus habita, ingerunt, quò vitari facilis cognita valuerunt. Certè si hac minima pro Deo non facimus, non est, quod credamus cordi nostro, desideranti majora. Multi, inquit idem Doctor Seraphicus, pro Christo optant mori; qui pro Christo nolunt levia verba pati; sed quem terret sonitus folii volantis; quomodo sustinet etictum terribiliter vibrantis?

§. Motivum est premium, quod divina Liberalitas, Regulas minimas observantibus, elargitur. Si enim non denegat premium danti pauperibus haustum aquæ; secundum illud Matth. c. 10. 42. *Quicumque potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigide, tantum, in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.* Quantò magis mercedem refundet vincenti seipsum, abneganti sensualitatem, superanti molestiam, quæ non rarò in observatione Regulæ minimæ deprehenditur? Qualis v. g. est, silentium non rumpere, absque Superioris facultate nihil dare aut accipere, alienum cubiculum non intrare, in horto nec florem, nec fructum decerpere, nullam temporis partem otio transigere; ad campanæ sonum extemplo opus inchoare, aut abrumpere. Unde Deus sæpe gratiam ad majora subtrahit, eò quod necdum præstemus

minora. V. P. Petrus Faber è prima decade Sociorum S. Ignatii primus, dicere solitus fuit: *Deus majora crebro dona negat, vel differt, us dum homo comparandis minoribus invigilat, quæ quibusdam gradibus ad majora perveniat.* L. 2. vitæ c. 11.

Ex adverso, quanta perfectionis & sanctimoniam dona, Deus O. M. contulit iis, qui in minimis fideles extiterunt? Quæ enim viâ ad sanctitatis fastigium, tam citò evolârunt B. Aloysius Gonzaga, B. Stanislaus Kostka & Venerabilis juxta ac admirabilis ille noster Joannes Bergmannus? Nonne exquisitissimâ observantia Regularum? Quid præstitere aliud, nisi nec latum unguem à Regulis discedere, & minima exactissimè observare? atque ex hoc acquirati sunt multis viris, sanctimoniam inclytis, grandia & heroica operatis.

Illustre hujus rei exemplum præbent paginæ sacræ, de Rechabitis, quanto hi honore & præmio à Deo affecti sunt, quia jussa Patris sui transgredi noluerunt? Jussit Deus, Jeremiam, convocare omnes Rechabitas, illisque propinare vinum ad bibendum; at illi omnes uno ore responderunt: *Non bibemus vinum, quia Joadab Filius Rechab, Pater noster, præcepit nobis, non bibetis vinum: & obedimus voci ejus; ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris.* Jerem. c. 35. Idque posteri observârunt, trecentis annis, licet consilium duntaxat esset, non strictum præceptum. Sed hujus spontaneæ observantiam præ-

nam audite: *Hac dicit Dominus exercituum, pro eo, quod obedistis praecepto Pasadab Patris vestri; non deficiet virtus vestra. Pasadab, Filius Rechab, stans in conspectu meo, cunctis diebus.* Magna promissio, quod licet essent Madianitae & extranei, ac non Judaei, electi tamen sunt, ad officia Sacerdotalia & Levitica. Tanti apud Deum est sollicitudo cura minorum. Ausim dicere, nunquam deficient sancti (Sanctitas autem interna major est dignitate externa Sacerdotali) in ordine Religioso, atque etiam in Societate nostra, si in ea flourerit stricta obedientia, vigor Instituti, omnium constitutionum summa reverentia, rerum exiguarum grandis cura, & consilia servabuntur plus, quam alibi praecepta. Via enim sanctitatis plana est, exacta Regularum minimarum observantia.

Quae cum ita sint, Charissimi; *Quod super fructum est equi, id est, quod super praecepta est, scilicet consilia & Regulas nostras exacte custodiamus; & si illas transgressi fuerimus, poenam aliquam à Superiore nobis injungendam postulemus; ut veram profectus nostri spiritualis curam, hoc modo demon-*

stremus, ac deinceps, diligentia accuratiore easdem, etiam minimas observemus: ita fiet, ut fidelitatem, fervorem, obedientiam, amorémque majorem Deo exhibeamus, magis illi placeamus, majoraque ab ipso pramia reportemus. Caveamus, ne Deus per S. Ignatium exprobet nobis, quod per Jeremiam Israëlitis: *Nunquid non recipietis disciplinam, ut obediat verbis meis, dicit Dominus? Filius Pasadab obedierunt praecepto Patris sui: ego autem locutus sum ad vos & non obedistis mihi.* Jeremias c. 35. Rechabite obedivere voci hominis: nos Deo & Evangelio, ex quo Institutum nostrum desumptum est, non obediemus? Absit, absit; nos in minimis, non minus, atque in maximis, obedientiam exhibebimus: quod si praestiterimus, sperare licet, nos aliquando ex ore Salvatoris nostri amantissimi, in hora mortis, audituros vocem hanc optatissimam: *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.*

Matth 25. 21.

REGULA

REGULA LII.
DE OBSERVANTIA REGULARUM.

EXHORTATIO
IN EANDEM,

Hortatur ad diligentem regularum observationem.

T H E M A.

Hæc est via, ambulate in ea. Isaïæ c. 30. 21.

V E L

Omnes demum observationi Regularum studeant. Reg. 52.

Esert magnus
Ecclesia Do-
ctor Gregorius
L. 2. dial. c. 37.
S. Benedicto
Patriarcha glo-
riosisimo, vitâ
functo, eodem
die à binis ejusdem Religiosis, conspe-
ctam esse viam quandam amplam, re-
ctam, palliis stratam, luminibusque in-
numeris coruscantem; & senem quen-
dam ponè astantem, qui dixerit: *Hæc
est via, qua Dilectus Domini, Benedi-
ctus ascendit in celum. Quamnam verò
hanc viam fuisse arbitramini? aut cu-
jusaam symbolum ac signum? non al-
terius, quàm doctrinæ Christi Evange-
licæ, in S. Benedicti regula & institu-
tione comprehensæ, per quam sanctus*

hic Patriarcha ad perfectionem, ad
sanctimoniam, & gloriam cœlestem
conscendit. Idem meritò, de regula
S. Augustini, S. Bruonis, S. Norber-
ti, S. Dominici, S. Francisci dixerit:
*Hæc est via, qua dilectus Domini Au-
gustinus, Bruno, Norbertus, Domi-
nicus, Franciscus ascendit in celum.*
Idem jure senserimus de regula nostra,
quæ ex vita & doctrina Christi desum-
pta, nil nisi perfectionis & sanctitatis
axiomata & documenta complecti-
tur. *Hæc est via, qua dilectus Domini
Ignatius in celum ascendit. Hæc est
via, qua dilecti Domini Xaverius &
Borgias, Aloysius, Stanislaus &
innumeri alii ad perfectionem, & glo-
riam cœlestem conscendêre.*

Ostendemus igitur in præsentî re-
gulam esse viam rectam, pulchram,
plenam

plenam & planam ad perfectionem & aeternam beatitudinem, quod stimulo nobis esse potest, ut ejusdem regulae observationi sedulo studeamus & quot mensibus eandem, cum aviditate legamus vel audiamus.

I. De omnibus & singulis sanctis Ordinum Fundatoribus ac Patriarchis verè asserere licet, quod Spiritus sanctus de Patriarcha Jacob, prolocutus fuit, Sapientiae c. 10. *In sum deduxit (Dominus) per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei.* Quemadmodum enim Deus singulari sua providentia Patriarcham Jacob per varios anfractus, pericula & difficultates, ab Esau Fratre ejus paratas, ex Chanaan in Mesopotamiam, illatum, latum & incolumem, ad suos amicos & simul ad pacem & felicitatem perduxit; & ostendit illi regnum Dei; quando scilicet vidit scalam, cujus cacumen tangebatur caelum, & Angelos per eam descendentes & ascendentes, & Dominum scalam innixum. Ita pariter Deus, sanctos Ordinum Fundatores & Patriarchas deduxit per vias rectas, id est, illuminavit, direxit, deduxit; ut sibi, suisque regulam conscriberent; per quam, veluti per viam rectam ad perfectionem ac deinde ad regnum caeleste conscenderent. Quod & ipsi feliciter assecuti sunt. Tametsi enim omnes diversum ferè modum tendendi & ambulandi habeant; una tamen est via perfectionis: Non secus atque Hierosolymam ad loca sancta proficiscentes, non uno omnes modo procedunt: unus enim preces fundere, soli-

tariè incedere ac divina contemplari potest; alius hymnos & psalmos decantare; tertius viæ comites instruere, doctrinam christianam tradere, ac perfectionis documenta inculcare: Ita omnino inter Religiosos, alii contemplationi vacant, alii in psalterio ac choro Deum laudant, alii proximum docendo & instruendo aedificant; omnes tamen viâ rectâ ad Hierosolymam caelestem properant.

Si enim SS. Fundatorum regulas perlustremus, quid in illis aliud, nisi viam rectam ad perfectionem, sanctitatem & regnum caeleste, reperimus? 1. S. Basilii, magnus in Oriente Religiosorum Patriarcha, quid in Regulis suis praecipit, nisi charitatem erga Deum & proximum, timorem Domini, secessionem à strepitu mundi, cogitationis quietem, discretionem, & rerum temporalium abdicacionem? Quid verò hæc omnia dixeris; nisi viam rectam ad perfectionem & regnum Dei? 2. S. Augustinus tot Ordinum celeberrimus Patriarcha, in regula sua, quid mandat? *Primum* (inquit cap. 1.) *propter quod in unum congregati estis, est, ut unanimes habitetis in domo, & sit vobis cor unum & anima una in Deo.* Deinde praecipit, orationem, humilitatem, jejunium, modestiam &c. An non hæc recta sunt via ad perfectionem & regnum Dei? 3. S. Benedictus tot sanctorum, doctissimorumque Virorum Patriarcha in occidente, quid suis injungit? in Regula sua praecipit, Deum & proximum diligere, Decalogum observare.

Naan cor-

corpus castigare, delicias spernere, nihil amoris Christi proponere. Quid hic rursus reperias, nisi viam rectam, viam regiam ad perfectionem & ad regnum Dei? S. Franciscus Seraphicus Patriarcha jubet suos servare Evangelium: ait enim, *Regula Fratrum Minorum* haec est: *Domini nostri Jesu Christi sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate.* Ecce an non brevis & compendiosa via, ad perfectionem & regnum Dei? S. Fundator & Patriarcha noster Ignatius, quid in Regula nobis praescripsit? *Fidis*, inquit, *Societatis est non solum saluti & perfectioni propriarum animarum, cum Divina gratia vacare; sed tum eadem impense in salutem & perfectionem proximorum incumbere;* Deinde requirit mortificationem continuam, Christi insignia, contemptum & opprobria, paupertatem evangelicam, castitatem angelicam, obedientiam apostolicam & similia: quid verò sunt ista, nisi via secura, via recta ad perfectionem & ad regnum Dei? quodnam igitur motivum efficacius, regulas servandi proferre possumus, quam istud, quod regula cuilibet Religioso, sit via recta ad perfectionem & ad regnum Dei?

Ad hanc viam nos Deus clementissimè vocavit, per hanc viam nos deducit: *Dei enim est*, ait S. Bernardus hic, *de via iniquitatis ad viam veritatis reducere & deducere. Rectus Dominus Deus noster* Psal. 91. 6. Ideoque *recta via Domini.* Osee c. 74. Cùm igi-

tur regula via recta sit, per quam Dominus nos dirigit ac deducit, quis ab ea declinare audebit, nisi à perfectionis & regni Dei semita aberrare cupiat? *Quare dirigamus semitas nostras, non tortuosi serpentis sequamur anfractus: via enim Domini recta, perversa autem via errantium, de quibus dicitur Prov. 2. 13. Va qui reliquerunt semitas rectas.* S. Ambros. Psal. 118. Quantum à recta via Regula exorbitamus & recedimus, tantum à via recta perfectionis & celestis patriæ declinamus.

II. Regula religiosa est via non solum recta; sed etiam pura, munda, immaculata, ac purgativa: de qua dicitur potest illud Psalmi 118. *Beati immaculati in via, qui ambulavit in lege Domini.* Reperiuntur variis in locis lapidibus strata, qua mundiores sunt aliis, lapide carentibus. Talis est via Appia, via celeberrima, lapidibus tigris & solidis strata, plurimum diem itinere, Romam ducens: via haec munda est; sed si extra eam, & ad latera declinaveris, luti & sordium affatum reperies. Pari modo, si cucurreris per viam Regula, immaculatus eris, si ab ea declinaveris, pedes affectuum contaminabis. Mundus plenus est fimo concupiscentiae carnis, ambula per viam Regula castitatis & immaculatus eris, Mundus repletus est luto concupiscentiae oculorum & avaritiae; incede per viam Regula paupertatis, & purus eris. Mundus scateat sordibus superbiae vitae; curre per viam Regulae humilitatis & mundus eris. Eadem de via Regula

Regula temperantia, silentii & aliis intellige.

Maculas & sordes peccatorum atque defectum Doctor Angelicus declarat, similitudine maculae corporalis. 1. 2. q. 86. a. 1. *Macula*, inquit, proprie dicitur in corporalibus, quando aliquod corpus nitidum, perdit suum nitorem, ex contactu alterius corporis, sicut vestis, aurum & argentum. In rebus autem spiritualibus, ad similitudinem hujus, macula nominatur. Habet autem anima hominis duplicem nitorem, unum quidem ex resplendentia luminis naturalis rationis; per quam dirigitur in suis actibus: alium vero ex resplendentia Divini luminis, scilicet sapientia & gratia, per quam etiam homo perficitur ad bene & decenter agendum. Est autem quasi quidam anima tactus, quando inhaeret aliquibus rebus per amorem; cum autem peccat, inhaeret amore inordinato rebus aliquibus, contra lumen rationis & Divinae legis; unde ipsum detrimentum nitoris, ex tali contactu proveniens, macula anima metaphorice vocatur. Hec D. Thomas. Cui consonat sacer Codex, in quo omne peccatum animam inquinamentum, fedatio, & deturpatione nuncupatur. Deut. 32. 5. *Peccaverunt ei, & non filii ejus, in sordibus.* Et Isaia c. 4. 4. *Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion.*

Quisquis igitur Religiosus, manet in via Regulae mortificationis amoris proprii; non tanget creaturas, nec ab eis inquinabitur: quisquis vero ab hac via deviat & defleat, illic in lutum incidet, & per attractum rerum creatura-

rum maculabitur. *Et erit ibi semita & via, & via sancta vocabitur; non transibit per eam pollutus; & haec erit vobis directa via: ita ut stulti non errent per eam: non erit ibi leo & mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi, & ambulabunt, qui liberati fuerint.* Isaia c. 35. 8. Quam belle ista Regula Religiosa quadrat? Ipsa enim mundat & purificat, pollutos vero, & alios inficientes, non tolerat: nec stulti mundi amatores & vanitatum assecta errabunt per eam: non erit ibi leo, rugiens & circumiens, ut quaerat quem devoreret; mala bestia concupiscentia infructiva aut passionis indomita, non ascendet per eam; sed qui à mundi & vitiorum jugo liberati fuerint, per eam ambulabunt. Quare haec est via, ambulare in ea, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram, & immaculati eritis.

III. Regula est via lucida, multaque luminibus illustrata, qualis erat illa, per quam S. Benedictum ascendisse diximus. Est via illuminativa, quae Religiosos proficientes in via virtutum dirigit. *Iustorum semita quasi lux splendens, procedit & crescit usque ad perfectum diem* Proverb. c. 4. 18. Veluti è contrario, *Via impiorum tenebrosa, nesciunt, ubi corrumpant.* ibid. v. 19. Et proverb. 6. 23. *Lex lux & via vita.* Regula Religiosa Pharus est, tenebras maris mundi hujus discutiens. Columna nubis est, per diem viam ostendens. Est via illustris, luce miraculosa; quot virtutes sunt, ad quas dirigit; tot lampades & luminaria, in

III.
Est via lu-
cida & il-
luminati-
va.

ea resurgent: hic micat lampas humilitatis & mansuetudinis, illic paupertatis & castitatis, istic obedientia & resignationis, alibi zeli & charitatis. In hac Tyrones recenter è sæculi caligine appulsi, caligantibus adhuc oculis & ad lucem nictantibus incedunt; hi enim similes sunt vaccis, quæ portabant arcam Domini, è regione Philistinorum, in Judæam, versus Bethfames, quæ significat domum solis. Vacca illa recta tendebant, nec regrediebantur, licet pullorum relictorum eas teneret desiderium, ideoque mugirent. 1. Reg. 6. 12. *Ibant autem in directum vacca per viam, quæ ducit Bethfames, & itinere uno gradiebantur pergentes & mugientes, & non declinabant, neque ad dexteram, neque ad sinistram.* Sic viam Dei primum auspicientes & à peccatorum servitute, ad Christi lucem & confessionem pergentes, dolent quidem, ac difficultatem nonnullam in relinquendis rebus ac recreationibus mundanis sentiunt, ideoque nonnunquam mugiunt; sed ambulant tamen & progrediuntur, donec veniant Bethfames, ad domum solis, ut plenè illuminentur. At Tyrones jam propè emeriti & alii seniores, in via illuminativa gradiuntur celerius & alacrius; sicut animalia quatuor, quæ currum dei stipabant. ezech. c. 1. 12. *Ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec revertiebantur, cum ambularent.* Et qui in hac via lucis & regulæ currunt, similes sunt Cherubinis, figuram tamen habent animalium, quia in corpore versantur. *Pedes eo-*

rum pedes recti, ob rectitudinem intentionis & fervorem spiritus. Plantamen eorum, quasi planta pedis vestigi ob infirmitatem carnis. Habent faciem hominis, ob iustitiam; à dextera faciem leonis, ob fortitudinem; à sinistra faciem bovis, ob temperantiam; supra faciem aquile, ob prudentiam, punctaque sunt penne eorum alterius ad alterum, per charitatem. Tales ergo Cherubinorum instar, in via Regularum lucida, strenuè progrediuntur, & de virtute in virtutem ambulant.

IV. Denique Regula Religiosa est via palliis strata, veluti fuit, per quam visa est anima S. Benedicti ascendente. Constrata nempe est vestitu deaurato, charitatis, & perfectionis cyclade circumdata varietate omnium virtutum. Hac enim *Iustorum semita quasi lux splendens procedit in virtutibus, & crepiscit de gradu in gradum, ascenditque usque ad perfectum diem, & meridiem charitatis perfectæ atque unionis cum Deo, qui pascit & cubat in meridie.* Regula Religiosa est tanquæ columna ignis, in nocte hujus sæculi, eos deducens in terram promissam. Est illis veluti scalajacob, in qua ipsi velut Angeli ascendunt ad Deum per orationem & intimam cum Deo familiaritatem; & descendunt ad juvandum proximum; & Dominus apici scalæ innititur, eamque sustentat. Est illis via strata, plana & ornata; per quam velut duabus alis charitatis Dei & proximi instructi volant. Regula quavis Religiosa, & in primis nostra est regula charitatis, quæ à Deo

Deo qui charitas est, ortum ducit, & ad eundem perducit: Est lex charitatis, quam spiritus sanctus cordibus infundit: in hac perfectionis avidi ambulantes, proficiunt ac se perficiunt, implentes illud Apostoli ad Ephes. c. 5. *Ambulate in dilectione.* Et in Regula dilectionis, eamque perfecte observate, ut sitis perfecti & integri in nullo deficientes.

Ut quis perfecti grammatici nomen & omnia sustineat, cunctas Grammaticas Regulas servet, necesse est, si vel unam transgrediatur, perfectionem amittit; idem de Rhetorica, Logica, aliisque scientiis & artibus, etiam mechanicis, sentiendum est. Haud ab simile est in Regulis Ordinum Religiosorum, ut perfecti Religiosi, Ordinis S. Benedicti, S. Dominici, S. Francisci, partes expleas, Regulas Ordinis tui exacte impleas oportet. Idem de Societatis nostrae Regula teneas velim, nisi eam perfecte expleveris, perfectus JESU Socius non eris; si vero perfecte observaveris, magnam perfectionem aut jam adeptus es, aut adipisceris.

Qua via ad tam sublimem perfectionem evasit Beatus noster Aloysius? an per opera grandia, heroica, prodigiosa? minime: sed per exactissimam Regularum etiam minimarum observantiam. Tam accuratus erat in silentii custodia, ut quod verbis binis profari posset, ternis non efferret: tam paupertatis exquisitè studiosus, ut nec iunculam, nec calamum, nec chartæ foliolum, absque Superioris facultate, sumeret, aut tribueret. Unde in lecto seculi candidè edixit, nunquam à se

Regulam ullam violatam fuisse; & si quandoque visus fuerit eam transgredi, id Superiorum iussu factum esse. Simili modo Venerabilis noster Joannes Bergmannus Belga, quibus viis ad perfectionis fastigium evolavit? omnem ejus vitam exactè descriptam pervolvite; & ardua, inusitata, grandia haud reperietis; sed accuratissimam minimarum etiam legum nostrarum observationem: R. P. Cornelius à Lapide, quâ autoritate, quâ librorum vulgatorum multitudine ac præstantiâ clarissimus, & prædicto Bergmanno intimus, hoc ei testimonium præbuit, cap. 63. vitæ, hæc illum viâ, inter cætera perfectionem assecutum fuisse, quòd propositum firmum fecerit, nunquam veniale delictum admittendi, aut Regulam ullam transgrediendi: Unde, ut ait, in ejus notatis, sæpe reperitur scriptum: *Mori potius, millies, quam vel levissimo peccato Deum offendere. Quantâ potero animi contentione evitabo qualemunque vel parvum defectum. Mori potius, quam vel unicam violare regulam. Prius valetudinem, quam minimam aliquam Ordinis nostri legem pessumdare.* Nec propositis executio defuit: nam conscientia ejus arbiter de interioribus, & Collegii Minister de exterioribus testatus est, nunquam notatum fuisse, ullam ab eo regulam violatam esse. Idem de B. Stanislao, paucis tyrocinii mensibus perfectionis apicem adepto, legere est.

Quapropter, Dilectissimi, si vos quoque ad perfectionem aspiretis, *Hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.*
Nunquam à se Regulam

Regula via est: & quidem 1. Via *recta*, per quam Deus Societatis Jesu alumnos, ad perfectionem & regnum Dei deducit. 2. Est via *munda*, via immaculata, eam tenentes à peccatorum maculis præservans. 3. Est via *lucida*, via virtutis & iustitia; omnes in ea ambulantes illuminans, & virtutù splendore collustrans. 4. Est via *strata* palliis & vestimentis aureis charitatis, via dilectionis, via unionis cum Deo; ad quam Divina Bonitas, in omnibus Religionis legibus, sine querela, ambulantes perducit. Ambulemus igitur alacres, curramus, volitemus per rectas, mundas, illustres ac stratas planaque Regularum nostrarum vias: *Via Domini, via recta, via pulchra, via ple-*

na, via plana, recta sine errore, quia ducunt ad vitam: pulchra sine sordibus, quia ducunt ad mundiciam: plena multitudine, quia totus mundus jam est intra Christi sagem; plana sine difficultate, quia donant suavitatem: jugum enim ejus suave est: & onus leve. S. Bernardus sermone in hac verba Sap. 10. His viis ducemur ad perfectionis culmen & ad regnum Dei æternum. Et ostendit illi regnum Dei. Quod ut l. c. ait S. Bernardus, conceditur, promittitur, ostenditur, percipitur. Conceditur in prædestinatione, promittitur in vocatione, ostenditur in justificatione, in glorificatione percipitur; quando dicitur: *Venite benedicti Patris mei & percipite regnum Dei.*

EXHORTATIO II. IN REGULAM LI.

Ostendit Regularum observatores obtinere pacem.

T H E M A.

Quicumque hanc Regulam secuti fuerint, pax super illos.

Ad Gal. c. 6. 16.

Vel ex Regula. 52.

Ecclisæ Doctorum Aquilæ S. Augustinus, in explanatione Psalmi 84. utilissimam hanc questionem movet: *Pax quid est? Et mox responsum subne-*

cit: Ubi nullum bellum est, ubi non est contradictio, ubi nihil resistit, nihil adversum est. Atque hæc est responsio per negationes: verum, Magne Doctor, affirmationem, assertionemque tuam exspectamus: Pax quid est? L. 13.

L. 19. de Civit. c. 13. Questionem
libera distinctius ventilat, atque expo-
nit enucleatius, dum primò generatim
asserit: *Pax est tranquillitas ordinis.*
Deinde ad particularia descendens,
hanc partitionem adjicit. *Quid est pax*
corporis? Est ordinata temperatura
partium. Quid est pax animæ irratio-
nalis? Ordinata requies appetitionum.
Quid est pax animæ rationalis? Ordi-
nata cognitionis, actionisque consensio.
Quid est pax corporis & animæ? Ordi-
nata vita & salus animantis. Quid est
pax hominis mortalis & Dei immor-
talis? Ordinata in fide, sub aeterna lege,
obediencia. Quid est pax hominum?
Ordinata concordia. Quid est pax Do-
mini? Ordinata imperandi atque obe-
diendi concordia & cohabitantium. Quid
est pax civitatis? Ordinata imperan-
di atque obediendi concordia civium.
Quid denique est pax cœlestis civita-
tis? Ordinatissima, & concordissima so-
cietas fruendi Deo, & invicem in Deo.
Et hæc est perfectissima pax. *Qui po-*
suistines suos pacem Psal. 147. 14. Et
Hierusalem est visio pacis optatissi-
ma. In hac vita pax est imperfecta; sed
ad illam cœlestem, quam proximè ac-
cedit pax illa, quæ in statu Religioso
viget, & conservatur accuratâ obser-
vatione Regularum. Hæc enim obtine-
tur pax quadruplex, cum Deo, cum
Præfato, cum proximo, cum semetipso:
quæ quaterna puncta exhortatione
presenti exponemus.

I. Observantia Regularum parit
pacem cum Deo. Pax hominis cum
Deo, ex Augustini sententia, est ordi-
nata in fide, sub aeterna lege, obediencia;

quando verâ fide illustratus, ejus man-
datis obtemperat. Declarat id ipsum
Doctor Gentium in Epistola ad Gala-
tas c. 6. 16. dum ait: *In Christo, neque*
circumcisio aliquid valet, neque prapu-
rium; sed nova creatura. Id est, imper-
tinens est. sive sis Judæus, sive Genti-
lis, neq; hic præ illo aprior, digniorve
est Christianismo, seu vitâ Christianâ;
sed requiritur *nova creatura.* Id est,
anima baptismo & gratiâ Christi re-
generata, novâque spiritualis creatura
effecta, novam gratiæ vitam sortita, &
in novitate vitæ ambulans, Christi
Domini vitæ & Doctrinæ se conformans,
ac præceptis ejus obtemperans.
Et quicumque hanc Regulam secuti fue-
rint, quam modo tradidi, & extra hanc
viam non exorbitant atque defleunt,
pax super illos. Illi pacem & tran-
quillitatem conscientia possident.

Quod S. Paulus de Christiana do-
ctrina & vita, idem de Regula Religio-
sa, ex doctrina & vita Christi de-
prompta dici jure potest. *Quicumque*
hanc Regulam secuti fuerint, pax super
illos. Sive Prælati fuerint, sive subdi-
tus; sive professione obstrictus, sive
Marthæ munis destinatus; sive do-
ctrinâ conspicuus, sive eâ destitutus;
hæc enim per se sola, in Christo pa-
rùm valent, parùm ad pacem condu-
cunt; sed quicumque hanc Regulam se-
cuti fuerint, Regulam Ordinis, Regu-
lam Societatis, ex doctrinæ & vitæ
Christi axiomatis atque exemplis
conflatam; pax super illos. Illi pacem
veram nanciscuntur. Et quidem

1. Pacem cum Deo. Dum enim Re-
ligiosi, non solum Dei & Ecclesiæ
præ-

præcepta; verum etiam consilia Evangelica, & Regulas ad horum observationem necessarias aut utiles custodiunt, omnino sequitur pax cum Deo, quæ ex S. Augustino est: *Ordinata in fide, sub lege æterna, obedientia.* Aut in Religiosis: *Ordinata in fide & Religione sub lege æterna, & lege Ordinis, in ea contenta, obedientia.* Ex hac legum obedientia, oritur pax cum Deo: *Ipsè enim est pax nostra, qui facit utraque unum.* Ad Ephes. c. 2. 14. Id est ipse duos populos Judaicum & Gentilem Deo reconciliat, & in unum Ecclesiæ corpus conjungit, & charitate admirabili connectit. Idem ille Deus in Ordine Religioso, & in Societate nostra, pax nostra est, qui è diversis nationibus, moribus, linguis, ingeniis & genis vocat, vocatosque charitate connectit, connexosque in unum Societatis corpus compingit. Hos inter vinculum pacis, & nexum charitatis, est observantia Regularis: hæc florente, pax & charitas viget; hæc marcescente, pax & charitas collabascit; bellum verò & discordia nascitur, dum destruere nitimur, quod Deus fundat ac stabilis.

Quare, Dilectissimi, pacem hanc cum Deo, procuremus, ut monet Apostolus Rom. c. 5. 1. *Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum, per Dominum nostrum IESUM Christum.* Id est ex fide Christi, confessione, poenitentia, conversione, ac vitæ mutatione, gratiam & iustitiam adepti, pacem ad Deum habeamus, atque conservemus. Quæ in eo sita est, ut Deo tanquam Monarchæ ac Domi-

no supremo subdamur, ejusque præcepta ac monita servemus: quod præstamus, dum Regulis nostris pareamus: duo enim sunt Regularum & præceptionum genera: alterum, quod Dei præcepta involvit; alterum, quod documenta, perfectæ observationi Legi Divinae servientia, comprehendit. Ad primum genus pertinent illa, quæ nulla regula religionis non clamat: *Pu- bertatem, quam Deo vovisti, servabis.* Castum, mundumque te custodies, Prælatis aliquid imperantibus, obedies, & similia. Ad secundum, spectant illa: *Silentium custodies: vomo absque Superioris venia non exibis.* Cæcicum Fratris alterius, absque Superioris permisso, non intrabis. Qui primas illas præceptiones implet, implet præcepta Dei; qui has secundas implet, implet monita Dei salutaria, quibus se ad mandatorum observantiam præparat, & ad omnem perfectionem obtinendam disponit. Ergo qui regule observator est, & præceptorum & monitorum Dei custos est; nec potest cum Deo bellum gerere, cujus decrevit voluntati servire.

II. Regularum observator pacem quodque habet cum Prælato. Pax enim Religiosa, est ordinata imperandi & obediendi concordia Religiosorum. Prælatus imperat, subditus obsecundat; & ex eo ordinata concordia nascitur: Prælatus Regulam servandi mandat, subditus non obtemperat; & ecce, deficit concordia, tollitur obedientia, oritur bellum, pax rumpitur & violatur. Prælatus & Superior est Regularum & disciplinæ custos,

custos, ut ait Plato. Dial. 2. de Legibus & Dial. 6. de Repub. Qui custos vineæ cuiusdam constitutus est, cum vitatore pacem colit, quamdiu vineam intactam relinquit: at quamprimum in uvas decerit, vites destruit, stipites evellit, illico custodem inter & invasorem bellum exoritur. Simile accidit Prælati regulæ custodi, quocum subditus in pace degit, quamdiu Regulam sanctam rectam servat: si verò Regulam violat, mox pax tollitur, & Superior delinquentem subiade punire tenetur, licet is penam sentiat & pæne dolore clamet: alioquin Superior merito cum Spontâ diceret Cant. c. 1. 6. *Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodiavi.* Quia vites (Regulæ) impunè violari permisi.

Regula, ut in præliminariis, ostendimus, est antemurale: Decalogus est murus: *Urbis fortitudinis nostræ Sion, Salvator, murus in ea ponetur & antemurale;* murus scilicet præceptorum divinatorum, & antemurale Regularum. Nullus autem Gubernatorum, à quoquam antemurale violari sinit, ne illo perrupto, aut destructo perveniatur quoque ad labefactandum murum. Ac proinde si quisquam id attentaret, mox bellum oriretur. Ita quoque nemo Prælatorum antemurale Regularum pessundari, dissimulare potest; ne paulatim murus quoque præceptorum impetatur & oppugnetur. *Principes*, inquit Apostolus Rom. 13. 4. *non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? bonum fac & habebis laudem ex illa.* Ita quoque Prælati non sunt timori bo-

num facientibus & Regulam servantibus; sed malum operantibus, ac Regulæ pravaricantibus. Bene enim operantes, viamque Regularum pede inoffenso decurrentes, Prælationem ac Potestatem Superiorum non timent; sed amant, & amantur, cuius amoris sigillum laus est, fructus pax & concordia, mentisque jugis tranquillitas.

Hæc igitur jugis & perpetua pax stimulo nobis sit ad exactam disciplinam Regularem: nisi quis in timore ac discordia cum Superioribus degeremalit. *Ut civitas tunc pacem habet, cum secundum Gubernatoris voluntatem omnia in ea aguntur: sic cum in cœnobio, secundum Præsidentis directionem rectam & rationabilem Fratres disponuntur & vivunt, pacem habet cœnobium. Et va illi, qui illam impedit, aufert, odit.* Ait Dionysius Richelius L. 2. de vita & sine solitud. art. ult.

III. Regularum observans pace gaudet cum proximo, quam Salvator noster nobis quasi pro testamento reliquit: *Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis.* Joan. c. 14. 27. Et ideo Apostolus toties hortatur ad pacem: *Pacem habete, & Deus pacis erit vobiscum.* 2. Corinth. c. 13. 18. Et ipse Dominus in medio discipulorum consistens, ingeminat: *Pax vobis,* Joan. 20. & apud S. Marcum: *Pacem habete inter vos.* c. 9. Hæc autem pax in ordine Religioso integra & incuncta servatur, si vigeat observantia Regularum; hæc evertitur & tollitur, si illa infringatur.

Percurre singulas pacis turbationis causas, easque Regulari observantia

O o o o

ampu-

III.
Habet
pacem
cum pro-
ximo.

amputari, eliminarique videbis. Quid in Ordine sapius pacem turbat, quam *meum & tuum*, frigidum illud verbum, seu rerum temporalium possessio? hanc tollit Regula de paupertate. Turbat pacem impurus amor: Regula de castitate hunc eliminat. Turbat pacem propria voluntas: Regula eam refecat. Turbat contentio, & opinionum diversitas: Regula eam vetat; & idem sapere, idem dicere & ab omni contentione abstinere jubet. Verbo, nihil reperias in saeculo paci & quieti contrarium, quod Regula religiosa non averruncet & releget. Adeoque quisquis illam diligentiam magnam servaverit, cum omnibus pacem habebit.

S. Paulus ad Ephes. c. 4. 3. hortatur illos & in illis nos quoque Religiosos: *Solliciti (ut simus) servare unitatem spiritus in vinculo pacis.* Ut nimirum colligemur vinculo & funiculo pacis. In qua verba D. Chrysostomus hom. 19. scribit. *Quemadmodum si quando te ipsum alteri cupiam alligari volueris, alia ratione illud non potes, nisi te ipsum illi colligaveris. Ita hic Apostolus alligari nos invicem vult, non simpliciter pacificos esse, neque utcumque diligere, sed in omnibus unam animam esse. Quanam vero vincula illa sunt, quibus colligamur, aut qua chorda, quibus membra religionis connectuntur? non alia nisi leges & Regulae nostrae, quibus membra omnia, in uno quasi corpore colligantur, & unita inter se pace fruuntur. Sicut enim dum nervi sunt integri, recteque dispositi, corpus totum membrorum unione ac pace perficitur: si vero illi ledantur aut praeindantur,*

corpus & dolorem ingentem percipit, & integritatem suam, pacemque deperdit: ita in Religione, ita in regulari observantia, tanquam membra bene compacta, unione & pace gaudeamus; ea sublata, mox motibus contrariis disfidemus.

Vinculis hisce, nervisque perquam apte accommodabimus, quod Rhabdus Victorinus de mandatis exaravit tract. de stat. inter homil. tract. 7. c. 2. siquidem & Regulae specialia quaedam mandata sunt. *Congrua, inquit, similitudo vinculorum & mandatorum; vinculus siquidem coarctat, & mandatis utique Divinis, a nostris voluntatibus coercemur: vinculis tribuimur, vinculis retinemur, vinculis stringimur. Vincula attrahentia praeceptivae; vincula retinentia prohibitoriae; vincula constringentia admonitivae. Praeceptio est eorum, qua fieri oportet; prohibitio eorum, qua fieri non licet; admonitio eorum, qua quidem expedit fieri, cum tamen sine culpa possint praeteriri.*

Castodiamus igitur haec vincula illa, ex quibus mutua inter nos pax tota dependet; audiamusque S. Paulum monentem ac rogantem: *Officere vos ego vinculus in Domino, ut dicitis ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia supportantes invicem, cum caritate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus & unum spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae.*

IV. Demum Regularum custos se ipsum in pace constituit. Pax enim quam homo habet cum semetipso; est

ordinata requies appetitionum, est ordinata cognitionis, actionisque consensus, est ordinata vita & salus animantis, Quae omnia ex Augustino audivimus; & legem nostrarum observatione obtineamus: nullus enim est in amore disciplinae sollicitus, qui non in sinu cordis sui, donum tranquillitatis excipiat & ordinatam requiem, consensionem & salutem dictam reportet. Veluti è contrario, conscientia illum inquietat, qui ad illicita diluit, qui sibi injuncta preterit, quique suo muneri non satisficit: quem verò reperit observantem, atque ab eo, quod debet, non deficientem, non reprehendit, non mordet, non vellicat, non turbat, non inquietat: sed in tranquillissima pace permanere sinit. Teste Salomone in proverbio: *Secura mens quasi iuge convivium.* c. 17. Mens non solum à peccatis libera, verum etiam à Regularum transgressionibus immunis, pace interiore gaudet, & quasi in opiparo & exquisitissimo convivio, deliciis & continuâ animi jucunditate perfunditur. confirmat hæc omnia S. Ambrosius in Psal. 47. dum ait. *Quis puritate & simplicitate pectoris dulcior fructus? Quis cibis suavior, quam is, quem animus, bene sibi conscius, & mens innocentis epulatur?* Nec dissonat S. Augustinus de Catechiz. rudibus, verissimè pronuntians: *Jucundius est gaudere hominem de bona conscientia inter molestias, quam de mala, inter delicias.*

Si igitur animi tranquillitatem expetas, Regularum observationi exacte studeas: sic enim nullo metu, ac pavore trepidabis: *Si in præceptis meis ambu-*

laveritis & mandata mea custodieritis, & feceritis ea, absque pavore habitabitis in terra vestra, dabo pacem in finibus vestris, dormietis & non erit qui exterreat. Levit. c. 26. Igitur *Hic mutus abeneus esto, nil consilire sibi, nullâ pallefcere culpa.* Horat. L. 1. Epist. Et: *Hæc est summa boni, mens qua sibi conscia recti.* Juvenal. satyra 13.

Quare. Charissimi, cum pax tantum sit bonum, vel uti docet S. Augustinus in libris de civ. ut in rebus creatis nihil gratiosius soleat audiri, nihil delectabilius concupisci, & nihil utilius possideri, eam per Regulæ observantiam, & disciplinæ custodiam sollicitè quaramus: nam *Quicumque hanc Regulam secuti fuerint, pax super illis.* Pax cum Deo, cui nos per Regulæ observationem subijcimus, pax cum Superioribus, quibus per Regulæ observationem obsequimur: pax cum proximis, quia cunctas discordiæ ansas per regulæ observantiam, amputamus: pax cum nobismet ipsis; quia observantiâ regulari culpâ & poenâ metugitæ poenæ, inquietantem penitus refecimus, quæ refectâ, pax regnat: quæ ex mente S. Augustini term. 17. de verbis Domini, est *Serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, amoris vinculum, consortiû caritatis.* Hæc est qua similitudo tollit, bella compescit, comprimit iras. Et quaduplicem antè dictâ pacem nobis conciliat: servemus igitur Regulam, & pacem in hac vitâ auspiciabimur, quam in altera, totâ æternitate perfectissimè prosequemur, ad laudem & gloriam Patris & Filii & Spiritus S. Amen.

O o o o z TERNÆ

TERNÆ EXHORTATIONES

De Beneficiis seu Fructibus Statûs Religiosi à S. Bernardo re-
tis sermone de quærente bonas margaritas.

*In religione homo vivit purius, cadit varius, surgit velocius. Quæ
vacillantibus in vocatione, fulevum & frenum; in eadem
verò stabilibus, gratitudinis, estimationis & observa-
tiæ Regularis esse valent calcar & incitamentum.*

EXHORTATIO I

De quatuor primis beneficiis Statûs Religiosi,
EX S. BERNARDO

*Religiosus vivit purius, cadit varius, surgit velocius, incedit
cautiùs:*

Tanquam motivis, gratitudinis, estimationis, & obler-
vantia Regularis.

T H E M A.

In omnibus gratias agite. 1. Thessal. 5.18.

Maius necessarium est illi, quem misera-
ratio divina è sæcu-
lo nequam eduxit;
ut magnitudinem
gratiæ, quam obti-
nuit, agnoscat, &
frequenter de ea Benefactori gratias
referat. Cùm eduxisset Dominus Fi-
lios Israel de Ægypto; ubi gravissimo
servitutis iugo premebantur; voluit
eos tantum beneficium jugi conserva-
re memoriã, dicens eis: *Memento*
diei huius, quã egressi estis de Ægypto.
Exodic. 3. crebròque illis beneficii
huius memoriã refricabat. Non mi-
nus sanè, sed longè majus beneficium
est, eductio de sæculo maligno, in quo
graviter premebamur, vitiorum servi-
tuti misera subiecti: *Mulus enim, in
Dominorum servus est, quæ vitiorum*
ut ait S. Augustinus L. 4. de Civit.
quàm eductio corporalis de Ægypto.
Ut igitur tantum beneficium clariss
agnoscamus, plurius estimemus, ferven-
tius gratias agamus, & reipsa grati-
tudinem.

tudinem, regulari observantiâ demonstramus; novena illa beneficia, quæ nobis in Statu Religioso. Divina Bonitas concedit, & S. Bernardus recenset, homil. de quærente bonas margaritas, triâ Exhortatione expla-
bimus.

1. Primum Status Religiosi beneficium; ut loc. cit. S. Bernardus in-
nit, est: In religione homo vivit purus.

1. Ob paupertate, quæ ab omni peccatorum scoria, tanquam aurum in igne, animam religiosam emaculat. Isaia c. 48. 10. Ecce excoxi te; sed non quasi argentum, elegi te in camino paupertati. S. Joannes Climacus grad. 17. ait: Paupertas est abdicatio sollicitudinis sæculi, iter ad Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitia, fundamentum pacis, mandatio vite, quæ facit, ut Dei mandata exequatur perfecte.

2. Ob castitatem; quæ ab inquinacionibus illis, quas S. Jacobus Apostolus in Mundo videbat, & quemvis immaculatum se custodire ab hoc sæculo desiderabat c. 1. liberamur; & pennas, in oratione liberius ad Deum evolvendi assumimus: 1. Corinth. 7. Qui sine uxore est, sollicitus est qua Dominus sunt, quomodo placeat Deo, & præbet facultatem sine impedimento Dominum obsecrandi, & mundo corde Deum videndi, eoque fruendi. S. Cyprianus L. de ling. Cler. Castitas est puritatis culmen, hostis immuditia, Virginitatis mater, corruptionis exitium, fortitudinis firmitas, probitatis presidium, improbitatis excidium, prænuba sanctitatis, abolitio scandalorum, pax virtutum, & debellatio bellorum, lorica pudoris, spoli-
um

proboscitatis, portus honestatis, triumphatrix dissolutionis.

3. Ob obedientiam; quæ protegit, roborat, & in puritate conservat, dum hostes puritatis debellat: Prov. 21. Vir obediens loquetur victorias. S. Climacus gr. 4. Obedientia est mori voluntaria, vita sine sollicitudine, navigatio sine damno: est iter facere dormiendo, suo onere alij imposito, & super aliorum ulnas, ne mergaris, natave.

Contra verò secularis vivit impurus.

1. Ob divitiarum studium. 1. Tim. 6. Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum Diaboli, & desideria multa nociva & inutilia, quæ mergunt homines ad interitum. Matth.

19. Amen dico vobis, quia dives difficiliter intrabit in regnum caelorum, facilius est camelum transire per foramen acus, quam divitem intrare in regnum caelorum. Sed unde obsecro, tanta salutis difficultas nascitur? Quia nimirum magna divitiis, cum vitiiis est cogitatio; cum omnium prope scelerum sint origo: ut rectè probat D. Chrysostomus Hom. 2. in Epist. ad Hebr. Qui, inquit, in divitiis est, multa sunt, quæ eum à bene agendo impediunt. Inspiciamus, quid faciat dives: rapit aliena, astuat cupiditate, libidini laxat fræna, maleficia cuncta committit. Nonne hæc ex divitiis vides generari?

2. Ob corporis voluptates, quæ in mundo grassantur & ubique dominantur; & propter quas innumeri æternum damnantur. Omne, quod est in mundo concupiscentia carnis est ait S. Joannes & Ofeas Propheta cap. 4. 1.

Maledictum & mendacium, & furtum, & adulterium inundaverunt (instar diluvii) & sanguis sanguinem tetigit. S. Thomas de immunditia mundi loquens, hos versus allegat: *Mundus non mundus, qui mundos polluit; ergo Qui manet in mundo, quomodo mundus erit?*

S. Augustinus verò tract. 38. in Joann. *Si dilectat te mundus, semper vis esse immundus.* Nec sibi fortissimus etiam, nimium fidat; nam idem S. Doctor in Soliloq. c. 1. *Nihil, ait, esse sentio, quod animum magis ex arce virtutis dejiciat virilem, quam blandimenta faminarum.*

3. Ob libertatem vivendi propriamque voluntatem: qua plurimorum delictorum est scaturigo. Job. c. 11. *Vir vanus, inquit, in superbiam erigitur, & tanquam pullum onagri se liberum natum putat.* S. Bernardus serm. 3. de Resurr. *Quid odit aut punit Deus, præter propriam voluntatem? cesset voluntas propria, & infernus non erit: in quem ergo ignis ille deserviet, nisi in propriam voluntatem.* Hæc ergo viperæ pessima est, venenum inferens, hæc omnis impuritatis origo est, & innumeris est causa damnationis.

II. Alterum beneficium Religiosi Statûs, à S. Bernardo infinuatum est: *Religiosus cadit varius.*

1. Ob custodiam sensuum. *Super custodiam meam stabo & figam gradum super munitionem.* Habac. 2. 1. Et ab hostibus ero securus, clausis munitionis portis. Cassianus L. 2. c. 2. *Sicut certâ aegritudine laborantibus, utile est, ut cibi noxii, ne oculorum quidem*

obtusibus offerantur; ita plurimum conferi ad depellendum animam meretricem, quies & solitudo, sensuumque exacta custodia.

2. Ob custodiam cordis. Psal. 137. *In corde meo abscondi eloquia tua, ne non peccem tibi.* Hujus custodiâ animam vitam spiritualem servamus, & mortem arcemus, secundum illud: *Omni custodiâ serva cor tuum, quia ex ipsa vita procedit.* Prov. 4. 23. S. Gregorius L. 5. in L. 1. Reg. c. 14. *Quis semper cogitamus: Exquirenda sunt nobis bona, ne mala cogitemus.*

3. Ob exempla bona. Psal. 17. *Con sancto sanctus eris, & cum perversi perverteris.* S. Gregorius L. Moral. c. 25. *Qui præceptis non accendimus, saltem exemplis excitemur, atque in appetitu rectitudinis, nil sibi difficile mens nobis estimet, qua ab aliis perfici perfectè videt.*

E contrario secularis cadit lapsus.

1. Ob negligentem sensuum custodiam. Jeremia c. 9. *Ascendit mori per fenestras nostras, ingressa est domus nostras.* S. Chrysostomus præclare pericula hæc explicat hom. 15. ad Pop. *Cognosce, inquit, quia in medio loquorurum transis: processit quispiam in semine vidit inimicum, & ex solo aspectu exarsit: vidit amicum honoratum, vidit vidit pauperem, contempsit: vidit infestantem, & indignatus est: vidit speciosam mulierem & captus est: & uxor saepe laqueus factus est, saepe filius, saepe amicus, saepe vicini.*

2. Ob negligentem custodiam mentis: ex qua patula, maleque custodita, omnia crimina turmatim ebulliunt.

II.
Cadic
varius.

Hunt. De corde enim exeunt cogitationes mala, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemias, haec sunt, quae coquinaunt hominem: ait Math. 15. 19. aeterna Veritas. Quid est cor mundanum, nisi patens variarum cogitationum belluarum & inordinatarum diversorium? Ecce mundus univ. inquit S. Macarius homil. 12. obambulat in terra, & negotiatur; sed nihil cogitat, quod Deo sit gratum: tanquam si essent diversoria & lupanaria, aut loca similia, in quibus multa inordinate & intemperanter committi solent.

2. Ob mala exempla: quae cum ubique occurrunt, velint nolint, cogunt videre saeculares. Qui autem tetigerit peccatum, coquinabitur ab ea, & qui communicaverit superbo, induet superbiam, ait Spiritus sanctus Eccl. 13. Preclivis, enim, ut ait S. Hieronymus Epist. 7. est malorum imitatio, & quorum virtutes assequi nequeas, cito imitari vitia. S. Chrysostomus vero addit. L. de Provid. Si etiam sine exemplis mala homines per se facile inveniunt, quid non facturi existimantur, si plurimum exemplo ad pernitiosos actus inducantur? Modicum sane fermentum in massam corrumpit 1. Corinth. 5. S. Basilus praclarè id similitudine declarat, homil. 9. Ut in pestilentibus, inquit, locis sensim attractus aër, latentem corporibus morbum invehit, sic in prava conversatione, maxima à nobis mala hauriuntur, etsi statim incommodum non sentiamus.

III. Tertium Status Religiosi beneficium, à Doctore Mellifluo rela-

tum est: Religiosus resurgit citius & velocius.

1. Ob Sacra Scriptura meditationem. Psal. 118. In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos. S. Bernardus de Confid. ait: Consideratio divinarum humanarumque rerum scientiam conferit, mentem purificat, regit affectus, dirigit actus, corrigit gressus, componit mores, vitam honestat & ordinat.

2. Ob verbi Dei auditionem. Isaia c. 29. Nunquid non verba mea, quasi ignis, & quasi malleus conterens petras? Promisit Deus S. Catharinae Senensi in Dialogis c. 104. Religio tutior est, quia si quis ibi ruat, aptior est ad surgendum, quia cum majori subsidio se reperit: qualia sunt, crebra verbi Divini auditio, Superiorum, tanquam Medicorum, curatio, Domesticorum colloquia pia & exempla. Qui cum sapientibus graditur sapiens erit. Proverb. 33.

3. Ob leviolem ex infirmitate lapsum. Iustus cum ceciderit non collidetur: etenim Dominus supponit manum suam. Psal. 36. S. Basilus Reg. brev. c. 81. Levius peccat Religiosus: cum enim de invidia Dei gratia sollicitus sit, non de industria; sed casu aliquo & praeceps animi sententiam labitur, cauteque.

E contrario saecularis resurgit tardius.

1. Ob ignorantiam voluntatis Dei, & considerationis defectum: dum novissima & aeterna non meditantur. Isaia c. 5. Propterea captivus ductus est populus meus, quia non habet scientiam & no-

& nobiles ejus interierunt fame, & multitudo siti exaruit. Id spiritualiter hodie quoque patimur, ait S. Hieronymus hic, sustinentes non famem panis, sed audiendi sermones Dei: quia nec respexerunt opus Domini, nec considerant opera manuum ejus, nec habuerunt scientiam ejus, qui locutus est per Prophetas.

2. Ob Verbi Dei raram & infructuosam auditionem. Ezech. 39. Et eris eis quasi cymum muscum, quod suavi dulcique sono cavatur; audiunt verba tua, sed non faciunt ea. Causam assignat Christus Dominus Luca c. 5. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt, & à sollicitudinibus, & divitiis & voluptatibus vite suffocantur. In quæ verba S. Gregorius homil. 15. in Evangel. ait: Sollicitudines, divitiæ, & voluptates suffocant Verbum, quia importunis cogitationibus guttur mentis strangulant; & dum bonum desiderium ad eas transire non sinunt, quasi aditum status vitalis negant.

3. Ob graviorem ex malitia lapsum. Malach. c. 3. 14. Dixistis: Vanus est, qui servit Deo: & quod emolumentum, quia custodivimus præcepta ejus & quia ambulavimus tristes coram Domino exercituum? ergo nunc beatos dicimus arrogantes? siquidem edificati sunt facientes impietatem, & tentaverunt Deum & salvi facti sunt. S. Basilius reg. brev. c. 81. Qui verò de vulgo est, & in utramque partem nihil pensi habet, si cum nullam neque sui, neque Dei rationem habeat, neque quicquam omnino referre existimet, peccet, an recte agat, gravissimis duobus malis laborat; videlicet, quod aut Deum contemnit aut

tollit penitus. Non est timor Dei ante oculos eorum. Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt. Psal. 35. & 52.

IV. Quartum beneficium Statu Religiosi incedit cautius.

1. Ob peccatorum præteritorum recordationem. Psal. 17. Et ero immaculatus cum Deo, & obsecro me ab iniquitate mea. S. Chrysostomus de compunct. Oportet recordari præterita delicta, ut intuentes, quam ingentem molem debiti nobis remisit Deus, & complius eum diligere possimus, & pudorem concipere, atque ex his corde compungi.

2. Ob periculorum præsentium considerationem. Proverb. 1. Frangit jacitur rete ante oculos pennatorum, Religiosi quotidianis, usque profundis meditationibus perpendunt & raminant hujus vite pericula, quæ enumerat S. Bernardus serm. de leg. iten. & stip. Nusquam est securitas, nec in celo, nec in paradiso, nec in mundo; non de celo Angelus, de paradiso Adam, in schola Christi, Judas excidit. Non loca homines, sed homines locum sanctificant. Atque ita fit, quod ait S. Theodorus Studita: Ut pii implexi cogitatione distenti, hostiles laqueos evadant. Sermone 42.

3. Ob præmiorum futurorum retributionem. Psal. 118. Inclina cor meum ad faciendas justificationes tuas æternas, propter retributionem. S. Bernardus de tripl. Ind. Ad portum translationis, in qua solent manere carnis desideria, tanquam in domestica familia, statuatur ostiarius, qui vocatus recordatio cælestis patriæ: hic enim p[ro]p[ri]um

peccatis desiderium, quasi cuneus cuneum expellere; & ipsum, qui ait, ego stante opere & pulso, sine cunctatione recipere.

Contra verò secularis incedit inconsideratius.

1. Ob oblivionem præteritorum peccatorum. Jerem. 8. Nemo est, qui agit penitentiam super peccato suo, dicens, quid feci? omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium. S. Chryostomus de compunct. Consuetudine contemnendis, dum de præteritis nullus dolor est, facilius super venientibus malis locum damus, quasi ex anima omnis stimulus auferretur: Quis tam de præcipitiis revocabit?

2. Ob præsentium periculorum neglectum. Rident mundani pericula, nec timeant, sed amant: Quis, autem, amat periculum peribit in illo. Eccli. 1. S. Gregorius Nyssenus de Virg. c. 4. Qui Sodomam habitavit, igneos imbres frangere non poterit, neque ab Ægyptiorum servitute, se quisquam vindicabit, nisi Ægyptum deserat.

3. Ob Dei præsentis oblivionem. Psal. 9. Exacerbavit Dominum peccatorum est Deus in conspectu ejus, inquinata sunt via illius in omni tempore. S. Ephrem tom 2. c. 10. Nihil pejus gravissime, quam Dei oblivionem capere.

In continua Dei recordatione, turpes anima passione recedunt instar maleficorum, Prætere accedente. Ubi verò Dei memoria adest; ibi tenebra cum favore dominantur, omnisque res improba exercetur.

Quare, Charissimi, cum omnipotens, Dei miserentis manus, nos ex Ægyptiacâ mundi servitute eduxerit; & in statu Religioso collocarit, ubi homo ex sensu D. Bernardi, & experientia teste, Vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius. Est, quòd summas benignissimo Numini grates referamus: tot tantaque nobis exhibita beneficia in hoc statu felici, agnoscamus; Benefactorem laudemus & glorificemus, & re ipsa gratos nos exhibeamus, non solum purius vivere, rarius cadere, velocius surgere & cautius incedere conando; verum etiam omnes status nostri Regulas, in animi grati signum, accuratione quàm maximâ observare satagendo. Felix ait S. Bernardus, qui ad singula dona gratia, redit ad eum, in quo est plenitudo omnium gratiarum, cui dum nos pro acceptis, non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratia, ut majora adhuc accipere mereamur.

Pppp

EXHOR.

EXHORTATIO II.

DE ALIIS TRIBUS BENEFICIIS,

In Statu Religioso nobis à Deo exhibitis,

Religiosus quiescit securius, irroratur frequentius, purgatur citius.

Tanquam motivis gratitudinis, æstimationis, & observantia Regularis.

T H E M A

Grati estote. Ad Coloss. 3.

*F*luminaria, ad locum unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant. Eccles. 3. Flumina gratiarum, ad fontem, unde manarunt, revertantur oportet, per animi grati memoriam & testificationem. Qui enim gratiam acceptam non agnoscit, & de ea gratias non agit, alterius gratia susceptione se indignum reddit. Unde S. Augustinus, *Quod Deus dederat gratis, tulit ingratis, non est dignus dandis, qui non agit gratias de datis.* Sane noster Pater Didacus Martinez, Regni Peruvani Apostolus, ab incolis nuncupatus, quotidie, quadringentis vicibus, interdum sexcentis, quas globalis rosarii numerabat, hac verba proferebat; *gratia Deo; vel Deo gra-*

tias: idemque aliis faciendam suadebat, asserens, non esse orationem brevior, oculisque divinis acceptior. Lancic. opusc. 11. c. 10. n. 104. Gratia igitur referenda, tum ob alia beneficia, tum ob grande beneficium vocationis ad statum religiosum, atque ut magis gratum animum demonstramus, tum affectibus, tum verbis, tum operibus, ac præcipue regulari observantia; præter quaternaria beneficia priore exhortatione explicata, nunc terna alia adjungemus: scilicet Religiosus *Quiescit securius, irroratur frequentius, purgatur citius*, quibus contraria, secularibus accidunt.

I. Quintum ordine beneficium statui Religioso annexum, recensente Doctore Mellifluo, est: *Quiescit securius*.
1. Ob gustum virtutum; quibus Reli-

Religiosus, à curis secularibus liber, & sub paternâ Superiorum providentiâ ac directione quiescens, unice studet. Opus autem justitiæ, ut ait Isaias c. 32. pax & cultus justitiæ silentium & securitas usque in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiducia, & requie opulenta. S. Chrysostomus hom. 63. ad Pop. Licet virtus in ejus exercitatione aliquâ laboris habeat, multa tamen conscientiam implet delectatione, & tantam intersecus exhibet voluptatem, ut nullo sermone exprimi possit.

2. Ob dona Spiritûs sancti: quæ pacem, tranquillitatem & gaudium anime afferunt. Isaiâ c. 61. *Gaudens gaudebo in Domino, quia induit me vestimentis salutis; & indumento justitiæ circumdedit me, quasi sponsam decoratus coronâ, & quasi sponsam ornatum monilibus suis.* S. Macharius in quadam homilia, testatur Religiosos, Dei servos, tanto Spiritûs S. gaudio interdum perfundi, tantæque dulcedine, suavitate, ac consolatione repleti, ac si in regio convivio magnificentissimo accumberent; aliâs non secus, ac sponsam in divinis amplexibus, cœlesti voluptate liquefcere; aliâs ut Angelos corporis expertes, tantam levitatem & simplicitatem acquirere, tanquam si corpore carerent. Aliâs, Spiritûs sancti dono, quod intellectus dicitur, & Sapientiâ, eorum mentes ita inclarescere, ut momento temporis, ea doceantur, quæ nullius oratio valeat explicare.

3. Ob solatia interna: quibus in Religionis horto irrigamur, & tan-

quam manna, in deserto Ordinis reficimur: secundum Isaiâ c. 51. *vaticinium: Ponet desertum ejus quasi delicias, & solitudinem quasi hortum Domini; gaudium & letitia invenietur in ea, gratiarum altio & vox laudis.* Et Psal. 117. *Vox exultationis & salutis in tabernaculis justorum:* unde fatetur S. Augustinus L. 9. Confess. c. 1. *Quam suave mihi subito factum est, carere suavitatibus nugarum: & quas dimittere metus fuerat; jam dimittere gaudium erat: eiciebat enim ea à me tu vera & summa suavitatis: & intrabas pro eis, omni voluptate dulcior; sed non carni & sanguini.* Hic ergo est lectus ille floridus, in quo dulciter quiescimus: teste S. Bernardo serm. 46. in Cant. In Ecclesia, lectum in quo quiescitur claustra existimo esse & monasteria, in quibus quiescere vivitur à curis sæculi & sollicitudinibus vita.

E contrario secularis vivit perturbatius.

1. Ob vermem conscientia; diu notuque instar spectri territantem, instar inimici insultantem & mitantem; instar vermis corrodentem, nullamque requiem permittentem. Docet id Sapientissimus Regum Salomon Sap. c. 1. *Cum sit timida nequitia, dat testimonium damnationis, semper enim praesumit perturbata conscientia.* Ac proinde rectè dixit S. Gregorius in Psal. 45. *Inter omnes tribulationes humanae anime, nulla est major, quam conscientia delictorum.*

2. Ob vitiorum tyrannidem. Joan. 8. *Qui facit peccatum, servus est peccati.* S. Chrysost. in 2. ad Corinth. hom. 9.

Pppp 2 *Barbarum*

Barbarum est peccatū, tyrannidem exer-
cens in animam semel captam. Et S. Au-
gustinus L. 8. de civ. Dei c. 3. *Malus ser-
vus est, non unius hominis, sed tot domi-
norum, quot visitorum.*

3. Ob Demorum vexationem. 1.
Joan. 3. *Qui peccatum facit, ex Diabo-
lo est; quoniam ab initio Diabolus pec-
cat.* Tertullianus de lu. *Peccator tra-
ditur Diabolo, quasi carnis in pœnam;*
ut Saul. S. Augustinus L. 8. conf. c. 5.
*Velle meum tenebat inimicus; & inde
mibi catenâ fecerat, & constrinxerat me.*

II.
Irroratur
frequentius.

II. Sextum Religionis beneficium,
ex mente Doctoris Melliflui est: *Irroratur Religiosus frequentius.*

1. Ob bonam dispositionem: cum enim Religiosi, omnia amore Dei relinquunt, & ad Deum quàm proximè accedant, ad ejus similitudinem aspirantes, & gratiæ ejus cooperari satagentes, Deus erga illos se liberaliorem, quàm erga mundanos exhibet, eosdemque rore Divinarum illustrationum, inspirationum, consolationum, & auxiliorum gratiæ perfundit. *Deus enim, ut docet S. Dionysius L. 1. de div. nom. §. 1. Radium illum supersubstantialem, sibi perseveranter insitum, cuiuslibet rei, congruis illuminationibus, elementer attemperat: nec non, quantum fas est, ad contemplationem, ac communionem, similitudinemque, sanctas mentes trahit, quæ ad ipsum, quo ad possunt, committuntur. Dilata ergo os tuum, & implebo illud. Psal. 82.*

2. Ob custodiâ Divinæ gratiæ. Matth. 13. *Qui habet dabitur ei & abundabit, qui autem non habet, & quod habuit auferetur ab illo.* S. Hieronymus Epist.

127. ad Fabiol. ait: *Timor virtutis castos est, unde cum Propheta dixisset, Dominus regit me & nihil mihi deerit, in loco pascuæ, ibi me collocavit; juncti timore, qui custos est virtutum: virgata & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Unde B. Agidius, ut refert Surius, de Wadingus L. 2. Annual. Ann. 1262. n. 34. dicebat: *Mallet ego gratiam unam in Monasterio, quàm decem in saculo: quæ enim in Monasterio obtinetur gratia, & crescit facile & benè custoditur.*

Ob familiaritatem cum Deo, in vocatione, meditatione & contemplatione. *Latificabo eos in domo gratiæ meæ.* S. Bernardus ferm. 18. in Cant. *Orando, inquit, bibitur vinum latificans cor hominis, vinum spiritus, quod insubriat; & carnalium voluptatum insubriat oblivionem.* Religio autem est domus orationis; in quâ Deus latitans animabus puris infundit suâ luce illabitur, sanctitatis suæ radiis illustrat, & consolatione spirituali delectat, dum modò cum Angelis, modò cum Sanctis, modò cum horum Regina, modò cum suprema Dei Majestate familiariter conversatione.

E contrario secularis irroratur rariùs.

1. Ob terrena solatia. Job. 22. *Sapientia ubi invenitur! nescit homo pretium ejus, nec invenitur in terra viventium.* S. Bernardus Epist. 2. *Quomodo ignis & aqua simul esse non possunt; sic carnales & spirituales deliciae se in eodem non patiuntur.*

2. Ob neglectum Divinæ gratiæ. Hebr. 6. *Terra enim sape super se venientem bibens imbrem, & generans herbam*

herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: profertur autem spinas & tribulos, reprobos & maledictionis proxima, cujus consummatio in combustionem. Neglectus vero ille, unde oritur in mundanis, nisi ex regno vitiorum & scelerum in mundo dominantium, & regnum gratiæ evertentium? *O misera servitus, exclamatur ingemiscens Augustinus L. 1. delib. arbit. c. 11. Cum cupiditatum regnum tyrannicè servat, & variis, contrariisque tempestatibus, totum hominis animum, vitamque perturbet! Quaquaversum potest illum coarctare avaritia, dissipare luxuria, inflare superbia, corrumpere invidia, desidia sepelire &c. Et quid hæc aliud agant, quàm gratiæ regnum impugnare & evertere? & quis mundanorum ab his tempestatibus liber evadit?*

3. Ob infrequentiam orationis: tum quod vel innumeris curis & negotiis distentus rariùs orationi se totum dedit; tum, quod etiam si orationi vacet, innumeris sollicitudinibus, tanquam importunis interpellatoribus, mens avocetur & perturbetur. *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me. Matth. 15. Et qui cor ejusmodi, non collectum, sed dissipatum, Divinæ consolationis rorem excipiet?* S. Chryostomus serm. 1. de orand. Deum: *Quisquis non orat Deum, non movetur est, expertusque sana mentis, & simpliciter impossibile est absque precationis prefatio, cum virtute degisse. Cum video non amantem orandi studium; nec tui rei servidâ curâ teneri: continuo mihi palam est, cum nihil egregia dotis*

in anima possidere. Adeoque nec dignum esse, qui manna cælestium consolationum degulset, aut rore spirituales dulcedinis perfundatur.

III. Septimum Religiosæ vitæ beneficium, à S. Bernardo insinuatum est: Religiosus *purgatur citius*: scilicet à peccatis venialibus, sine quibus hæc vita mortalis non ducitur, etiam à Religiosis: tum etiam ab eorum pœnis, tam in hac vita, quàm in flammis purgantibus persolvendis: purgatur autem citius Religiosus, cæteris paribus, quàm secularis.

1. Ob sanctas admonitiones, quibus à Superioribus corripitur & citius corrigitur. *Eccles. 12. Verba sapientum sicut stimuli & quasi clavi in altum infixi, quæ per Magistrorum consilium data sunt. S. Climacus gradu 4. Quæ increpationem suscipit, iste suorum delictorum veniam & remissionem potitur.*

2. Ob Divinas inspirationes. *Osee 2. 14. Ecce ego lactabo eam, & ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus. S. Augustinus serm. 13. de verb. Apost. Tunc bene agis, si à bono agaris spiritu: spiritus enim Dei, qui te agit, adjutor est agentibus: nemo agitur, si ab illo non agatur: spiritus enim adjuvat infirmitatem nostram.*

3. Ob usum Sacramentorum crebriorem; Pœnitentiæ nimirum & Eucharistiæ. *Isai. c. 12. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Aquas remissionis, ad diluendas culpas, ut exponit S. Bern. serm. 1. de nativ. Dom. Et idem in serm. de cœna Domini. Duo operatur Sacramentum Eucharistiæ in nobis, ut videlicet sensum minuat*

III.
Purgatur
citius.

Pppp 3 in

in minimis, & in gravioribus peccatis quit, errat. S. Gregorius L. 10. Moral. tollat omnino confensum. Hic accedit quod Religiosus plura opera satisfactionis, mortificationis & penitentiae praestet, quam saecularis: & post mortem pluribus Fratrum suorum precibus atque operibus satisfactoriis adjuvetur.

E contrario saecularis purgatur difficilius.

1. Ob rariorem Sacramentorum usum. Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, non habebitis vitam in vobis.* S. Chrysostomus in 1. Corinth. Homil. 24. *Frigida ad Eucharistiam accessio periculosa est: ita nulla mystica huius coenae participatio pestis est & interitus: ipsa namque mensa, anima nostra vis est, nervi mentis, fiducia vinculum, spes salus, lux & vita nostra.*

2. Ob rariores divinas inspirationes: quibus, saecularis vel ob alia negotia & curas, vel ob peccata, animum praeparat, vel locum non praebet. Sap.

3. *In malevolam animam non introibit sapientia, Spiritus sanctus disciplina, effugiet scilicet, & auferet se a cogitationibus, quae sunt sine intellectu.* S. Bernardus serm. 54. in Cant. ait. *Superbia inventa est in me, & Dominus declinavit in ira a servo suo; hinc ista sterilitas animae meae, & devotionis inopia quam patior. Non compungor ad lacrymas, quia non sapit Psalmus; non legere libet; non orare delectas; ubi mentis serenitas, gaudium & pax in Spiritu sancto?*

3. Ob rejectas admonitiones. Proverb. 1. *Via vitae custodienti disciplinam: qui autem increpationes relin-*

quit, errat. S. Gregorius L. 10. Moral. c. 3. *Ut recti correptionis vocem ministerium charitatis aestimant; sic peccati contumeliam diversionis putant: isti se potius ad obediendum sternunt; isti ad insaniam defensionis eriguntur. In correptionis adiutorium, vitae patrociniis deputant: isti, cum se impeti redargutione conspiciunt, gladium percussurum credunt.*

Quare, dilectissimi, cum etiam terra haec beneficia in nos contulerit largamiferentis Dei manus; quod scilicet in Societate quiescamus securus, introremur frequentius, purgemur citius; quae sane maxima dona sunt, immensis liberalissimè collata, facile cernitis, quas laudes, quas gratiarum actiones, propter illa Deo, reddere debemus: & simul quanti beneficium vocationis nostrae aestimandum, in quo tantis bonis fruimur. Nec solum beneficia haec agnoscenda sunt, & gratias referenda; sed & pro viribus compensanda sunt: nam ut S. Ambrosius ait, L. 6. Hexam. c. 4. *Vel ipsi bestiae ipsa est natura, ut grates referant, & caetera sollicitas custodias pro Dominorum salute praetendant.* Quae verò ratione beneficia tanta melius liberalitèque compensabimus, nisi vitam vocationis nostrae conformem ducendo, & Regulas, nobis porrectas, ad amissum observando: quod si praestiterimus, ingentem animi pacem, tranquillitatemque obtinebimus, caelestibus deliciis ac solatiis crebrò irrorabimur, citiusque & in hac vita & in igne purgante, ab omnibus inquinamentis nostris emundabimur.

EXHOR.

EXHORTATIO III.

DE DUOBUS ULTIMIS BENEFICIIS IN STATU RELIGIOSO NOBIS COLLATIS,

Religiosus moritur confidentius, remuneratur copiosius.

Tanquam efficacibus motivis, gratitudinis, æstimationis, & observantiæ Regularis.

T H E M A.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo. Psal. 110. 1.

Ant. Chryso-
stomus in prædi-
cta Psalms ver-
ba scribens :
Confessionem, in-
quit, hic mihi
videtur (Pro-
pheta Regius)

dicere gratiarum actionem. Laudabo,
ait, gratias agam : totam enim vitam
in hoc consumpsit, ab hoc exorditur, &
in hoc desinit. Et Deus nihil aquè atque
hoc postulat. Hoc est sacrificium, hoc ob-
latio, hoc est pii & grati animi signum,
hoc vulnus inferi diabolo. Prophetam
imitari decet nos Religiosos, qui tam
excellentibus, præ mundanis, à Deo
beneficiis cumulati sumus : quod si
negligamus, sanè ipsis brutis animan-
tibus deteriores sumus. Draco juve-
nem, à quo educatus fuerat, à latroni-
bus defendit Patris in Achaia. Ut

refert Ælianus L. 13. Leo servum An-
drodum, qui sibi spinam extraxerat,
diu Romæ aluit, & eidem in theatro
non nocuit, sed blanditus est, ut nar-
rat Gellius L. 5. c. 14. Aquila à ser-
pente implicata, à messore liberata, ei
poculum venenatum è manibus ex-
cussit. Causs. Pol. 6. 22. Alia aquila
Virgini altriciduz, aves alióque ve-
natus ingessit, & in mortuæ rogam se
injecit ibid. Ciconia, Heraclæi femi-
næ, quæ illi vulnus obligaverat, præ-
stantem lapidem in sinum demisit,
ibid. 40. S. Macarius Alexandrinus
visum reddiderat duabus parvis lieni-
nibus cæcis, earum mater attulit al-
tero die viro sancto pellem ovis, ut nar-
rat Palladius in histor. Lausiac. c. 20.
scædum igitur est, Religiosos à bestiis
superari, & ingratos sese pro majori-
bus, præstantioribusque beneficiis,
Deo exhibere. Quare gemina benefi-
cia

ficia Statûs Religiosi, à S. Bernardo ultimo loco recentita, sed longè maxima consideremus: scilicet Religiosus moritur confidentius, & premiatur copiosius, ut nos gratos & ætimatione tantorum beneficiorum, & Regularum observantiâ exhibeamus.

VIII
Moritur
confiden-
tius.

I. Octavum beneficium, à liberalitate divina Religiosis probis præstari solitum est: *Moris confidentius*. Obiunt enim diem suum, spe & fiducia pleni.

1. Ob bona opera facta. Quid est vita omnis Religiosorum, nisi catena bonorum operum? percurrere diem ab ortu solis ad occasum, & nil nisi orationem, meditationem, studia, laboresque pro Deo & animarum salute susceptos reperies; quibus peractis, tandem, post mortem tanquam navis pretiosis onusta mercibus cœlestis patriæ portum feliciter ingreditur. Rectè enim Job c. 5. 26. de talibus ait: *Ingradies in abundantia sepulchrum; sicut infertur acervus tritici in tempore suo*. Cui consentit S. Hieronymus Epist. 34. *Felix, inquit, & omni dignus beatitudine, quem senectus Christo occupat servientem: quem extrema dies invenit, Christo militantem Salvatori: qui non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta; cui in introitu paradisi dicitur: recepisti mala in vitæ tua: nunc autem hic latere.*

2. Ob mala opera omissa. *Timentis Dominum bene eris in extremis, & in die defunctiõis suæ benedicetur*. Eccli. c. 1. In illa enim hora, bene illi erit, quia sæculum fugit, quia scelera graviora declinavit, aut si quæ in sæculo

admisit, totius vitæ homogenei expiavit. Bene illi erit: quia negotiorum suarum rationibus non implicatur, quia mundi aut diaboli retibus non constringitur, nec carnalibus concupiscentiis detinetur. Ac proinde securè & confidenter diem suum obiit, S. Bernardus ad mil. templ. c. 1. *O vita, exclamat, secura ubi pura conscientia! O inquam vita secura, ubi absque formidine mors expectatur, imò & exoptatur cum dulcedine, & excipitur cum devotione!*

3. Ob auxilia Fratrum. Quanto enim est solatio, Viro Religioso, in corona Fratrum, amicorum Dei & filiorum dilectissimorum, fide magnâ & fiducia orantium, Dei opem implorantium ac consolantium, vitam suam claudere? certè ex historiis fide dignis constat, Dæmones cateroquin calcaneo vel maxime insidiantes, Fratribus piè orantibus, infirmorum lectulo appropinquare non audent. Proverb. 18. *Frater, qui adjuvat à fratre, quasi civitas firma: Quæ à pluribus melius contra hostes defenditur, quàm ab uno: ut rectè notat S. Leo serm. de jejun. sept. mens. Ecclesiasticus miles, ait, etiam si specialibus preliis possit fortiter facere: tutius tamen dimicabit, ubi non suis tantum viribus certamen ineas: minore enim discrimine multi configunt cum hoste, quàm singuli: nec tam facile patet vulnus locus, quem opposito scuto fidei, non sua tantum, sed etiam aliorum fortitudo defendit, ut ubi una omnium est causa, sit una victoria.*

Contrà sæcularis juxta mundi leges

in peccatis vivens, moritur desperatius.
 1. Ob peccata commissa: quæ eum
 in hora mortis ceu hostes capitales, tan-
 quam leones & tigrides, circumdant,
 accerant: & interore atque angustia
 replent. Ut expertus est impius Rex
 Antiochus, qui dicebat: In quantam
 tribulationem deveni! & in quos fluctus
 tristitia in qua nunc sum; qui iucundus e-
 rat & dilectus in potestate mea; nunc verd
 remissor malorum, quæ feci in Jerusalem;
 cogitavi ergo quia propterea invenerunt me
 mala, & ecce pereō tristiti à magnâ in terra
 aliena. 1. Mach. 6. 12. Quare rectè mo-
 net S. Gregorius hom. 39. in Evango.
 Cogitandum nobis, quantum erit terribilis
 hora nostra resolutionis; qui pavor mentis;
 quanta tunc malorum memoria: que oblivio
 transiitæ felicitatis: tunc maligni spiritus,
 egredientis animâ, sua opera requirunt;
 tunc mala, quæ fuerunt, replicant; ut so-
 ciam ad tormenta trahant.

2. Ob bona omissa. Quoties enim,
 peccata & sacra intermisit? Quoties je-
 junia statuta violavit? Quoties elemosy-
 nas egentibus denegavit? Quoties in
 convivio & luxum fastumque im-
 pendit, quo esurientes pascere, infirmos
 refocillare, nudos amicare valuisset. Sed
 nunc instante abitis, obitusque horâ:
 Mane, Thecel, Phare, numeravit Deus reg-
 num tuum, & complevit illud: appensus es
 in scelerâ, & inventus es minus habens.
 Dan. 5. O quo dolore tot meritorum
 occasiones & quasi aurifodinas, à se ne-
 glectas fuisse deplorabit! nec sese do-
 missis operibus bonis, purgare poterit?
 Nam ut ait S. Chrysostomus hom. 10.
 in Epist. ad Ephes. Nihil boni facere, hoc
 est mala facere. Dicat enim velim, si famu-

lum haberes, qui non furaretur, non convi-
 tiaretur, nec quicquam mali faceret; sederet
 tamen tota die otiosus, non flagellares illum.

3. Ob Judicis metum. Et quis non
 timeat Deum omnipotentem, justum
 & terribilem in consiliis super filios ho-
 minum? Quis non timeat Judicem;
 quem sæpius gravissimè offendit; nec
 placavit? Quis non trepideret ad conspe-
 ctum illius, qui omnes machinationes
 malignas plene cognoscit, & nihil im-
 punitum relinquit? Quis impiorum,
 non reformidet ac tremat ad intuitum
 illius, coram quo etiam columnæ cæli
 contremiscunt? Et sanè: si justus vix sal-
 vabitur; impius & peccator, ubi parebunt?
 1. Petri 4. Rectè S. Hieronymus in E-
 pist. ad Titum: Sicut impietas magni Dei
 reformidat adventum; ita securâ de opere
 suo pietas illum prestolatur.

II. Nontum denique beneficium, &
 reliquorum coronis, ac bravium, Religi-
 oisæ vitæ à Deo promissum, est: Remu-
 neratur copiosius?

IX.
 Remunera-
 tur co-
 piosius.

1. Ob vota religiosa. Quanta enim
 præmia Salvator noster Religiosis ore
 suo sacrosancto promittere dignatus
 est, omnia relinquentibus? Et quibus-
 nam aliis similia spondit? Matth. 19.
 Omnis, qui reliquerit domum vel fratres aut
 sorores, aut Patrem, aut Matrem, aut
 uxorem, aut Filios, aut agros propter nomen
 meum, centuplum accipiet, & vitam æter-
 nam possidebit. In quæ verba S. Bernardus
 ferm. Ecce nos reliquimus. Hæc, ait,
 sunt verba, quæ contemptum mundi in u-
 niverso mundo; & voluntariam paupertas-
 tem hominibus persuasere. Hæc sunt, quæ
 Monachis claustra replent; deserta anachor-
 retis: hæc, inquam, sunt verba quæ Regi pro-

Qqqq tum

tum spoliant, & optima quaque ejus vasa diripiunt. Illic sermo virus & efficax, convertens animas felici emulacione sanctitatis, & veritatis promissione fideli.

2. Ob victoriam illustrem de debellato mundo, carne, & Diabolo. Qui vicerit, dabo ei edere de ligno vite. Qui vicerit, dabo ei calculum candidum, scilicet eternæ beatitudinis: Qui vicerit; faciat illum columnam in templo Dei mei: ait S. Joannes in Apocalypsi. Hæc sunt præmia & coronæ Religiosorum generosè certantium, victoriamque de hostibus suis reportantium; & cum Apostolo gloriantium: Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi; de reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus: in illa die justus Judex, non solum autem mihi; sed & iis, qui diligunt adventum ejus. 2. Tim. 4. Augustinus L. 2. Conf. c. 13. Posthac dedit mihi Deus gratiam promerendi bona vite æterna quam in tribus maxime partibus arbitror: in odio præteritorum malorum; in contemptu presentium bonorum; in desiderio futurorum.

3. Ob imitationem Christi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris; sed habebit lumen vite. Joan. 8. Et Matth. 19. Vos qui reliquistis omnia & secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in Sede Majestatis sue, sedebitis & vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israël. S. Gregorius L. 26. Moral. c. 20. Qui præcepta legis perfectione virtutum transcendunt; hi in extremo judicio non judicantur, quia cum Authore suo etiam judices veniunt: relinquentes quippe omnia, pius promptè devotione executi sunt, quam juberi generaliter audierunt.

Contrà, secularis, mundi principium se conformans, & in sceleribus vicium finiens torquetur copiosius.

1. Ob agnitam & non servatam viam justitiæ. Lucæ 12. Servus qui agnoscit voluntatem Domini sui & non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis. Venerabilis Beda in c. 12. Lucæ. Majori gratiâ donatos, si deliquerint, major vindicta sequetur.

2. Ob neglecta Dei dona. Matth. 23. Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida; quia si in Tyro & Sidone facta essent virtutes, quæ facta sunt in vobis, olim in iis locis & civitate penitentiam egissent. Audient enim iudicis exprobrationem: Serpe nequius, quare non dedisti ad mensam pecuniam & talenta tibi tradita ad negotiandum? auferre ab isto namque. Habenti enim dabitur, & non habenti, etiam quod habet, auferetur ab eo, & in tenebras exteriores, illis erit stertus & stridendum. Matth. 25. Cur autem horredum illud vix, prædictis civitatibus intentat benignissimus Salvator? Rationem reddit S. Hieronymus ibidem: Illi ideo est, quia Tyros & Sidon naturalem tantum legem calcaverunt; ista vero civitates, post transgressionem naturalis legis & scriptæ, etiam signa, quæ apud eos facta sunt parvi duxerunt.

3. Ob Diaboli imitationem. Matth. 25. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus. Qui enim facit peccatum ex Diabolo est. 1. Joan. 3. 8. Sicut qui facit justitiam, justus est, & ex Deo natus; ita et adverso, qui facit peccatum, inquitur est, & natus ex Diabolo, quia ejus actiones & suggestiones sequitur. Efferat Diabolus.

Diabolo, esse imitari Diabolum, ait S. Augustinus. Cum ergo peccator, in mundo degens Diabolum imitetur, ejus opera patrando: *Quoniam Diabolus ab iniuria peccat. l. c.* est quasi de ejus regno, prosapia & familia: eumque sequitur ac imitatur ceu filius Patrem. Quid igitur miri, si cum eodem dirius abundantiusque in carcere infernali torqueatur?

Quæ cum ita sint, ut ex divinis literis, sanctorumque Patrum voluminibus comprobavimus, Charissimi, si quem vestrum Dæmonis astutia tentaverit, & facili voluptates oculis mentis objecerit; beneficia ista sanè maxima perpendite, & omnes mundi illecebras, ut fluxas, ut vanas, ut puerorum crepundias deridebitis. Si quis vestrum, quod absit, in vocatione sua religiosa vacillaverit, aut retrò respicere cœperit; dicta beneficia seriò meditetur; & damna ac pericula iis contraria consideret, & fluctuantem animum instar fœni continebunt, ne cespitet; instar fulcri fir-

mabunt, ne corruat. Deinde agnoscite quanta sint ista munera, quæ in vos benignitas divina contulit; quanta damna, quantaque discrimina, à quibus vos misericordia Dei infinita liberavit; & gratias, quas potestis, maximas reddite; magno perfectionis desiderio. ingenti vocationis amore atque æstimatione, exactaque Regularum observatione, tantos Dei favores compensare studete. Quæ si præstiteritis; non solum meritis *mini confidentis*, sed & *remunerabimini copiosius*; ea enim beatitudinis æternæ præmia, ea cœlestis Paradisi gaudia, ea Sanctorum oblectamenta referetis; quæ in hoc mundo nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descenderunt. Quod nobis omnibus largiatur Deus Pater, & Filius & Spiritus Sanctus.

Amen.

F I N I S.

Primæ Partis.

